

P R A X I S
B E N E F I C I A R I A E
R E C E N T I O R I B V S

*Sanctionibus Apostolicis, Royalibus Decisionibus,
Sacramq; Congregationum Declarationibus,
Decretis atque Responsis,*

*Dubiorum quoq; in dies occurrentium Resolutionibus, firmata, Cancellaria
Apostolica Notabilibus perornata, Formulisq; Beneficialibus, pro
ipsius Praxis germana, tutaq; intelligentia, locupletata.*

A V C T O R E
P Y R R H O C O R R A D O

A T E R R A N O V A D I O E C E S I S R O S S A N E N S I S .

V. I. D. PROTHONOTARIO APOSTOLICO.

MAIORIS ECCLESIAE NEAPOLITANAE CANONICUS

**Ministri Generalis Supremæ Vniuersalis Sanctissimæ Inquisitionis
de Vrbe, contra Hæreticam prauitatem in Regno Neapolis,
vno ex Consultoribus, diuquè in Romana Curia
apprimè versato .**

NEAPOLI Typis Camilli Caualli? M. DC. LXXI

Expensis Dominici Guarracini, & Francisci Marturiati,

ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO DOMINO
D. FELICI TAMBVELLO
EPISCOPO SORANO

*Sanctæ, & Vniuersalis Inquisitionis de Vrbe Consultori, eiusdemq;
in Regno Neapolitano Ministro Generali, Fabricæ quoq; Ba-
silicæ Principis Apostolorum ipsius Urbis in eodem Re-
gno, ac Sicilia citra Pharus Generali Commissario.*

PYRRHVS CORRADVS CANONIGVS ECCLESIAE
Neapolitanæ S. P. D.

A est Beneficiorum gratia (Præsul Illustrissime) vt in conferente, Magnanimitatem, in accipiente, gratum exigit animum. Is certè verè gratiofus, ac beneficus est, qui prompto, hilariq; animo, ac fructus non percepturo, Beneficia spargit; quod quidem animi est procul dubio, magni. Is verò bene accipit, qui eorum pretium æstimare nouit; & quantum eius conditio patitur, etiam rependere. In cumulandis in me beneficijs verè magnanimus fuisti; qui, vt opportunè, ita non ob aliud, quàm, vt faceres bene, benefecisti; & quidem fecisses optimè, si in meritum contulisses; at quia in immeritum, eo melius fecisti; quod non ob aliud, quàm, vt faceres (inquam) bene, benefecisti. Ego autem, quamuis gratiæ rependendæ omnino impar, bene tamen accepisse me arbitror, qui, & beneficij pondus eo magis æstimo, quo à digniore in viliorem collatum est; & cum me debito soluere non valeam, hoc ipso (vt ait Seneca) beneficium reddo, quod libenter debeo. Nomine quidem reddo beneficium, cum Praxim Beneficiariam, hoc nomine, tibi dico: At quia nominis munus est, nomine me non libero: hoc tamen vno reddere puto, quod libentissimè debitorem hoc me munere profiteor. Opus hoc meum, qualecunq; illud est, alijs etiam nominibus tibi debetur; quia nimirum; cum in omni doctrinarum genere sis eruditissimus, in hoc præsertim vastissimo Beneficiorum, es etiam expertus. Vt meritò experientiam non minus, ac sapientiam tuam (quæ duo perfectam Prudentiam integrant; vt ait Philosophus) tum in alijs administrationibus, ijsq; præclarissimis, tum in Ministerio sanctæ Romanæ Vniuersalis

lis Inquisitionis, cōspicatus Sāctissimus Dominus Noster Alexāder
Septimus, mentis suę oculos ad tuas virtutes, iustitiam, fidem, zelum,
mores ingenuos, atq; vitę integritatem conuertens, Fabricę Sancti
Petri munus, quod in exequutione Piarum Decedentium Volunta-
tum, potissimū versatur, curę tuę, ac fidelitati commiserit. Cum
etiam aliam meam Praxim, nimirum Apostolicarum Dispensatio-
num benignis aspekeris, hęc quoq; gratiosi aspectus tui ambitiosa,
& germanę æmula benignis oculis offerri gestit. Accipe igitur,
(Amplissime Præsul) munus, quod dum soluitur, exhibentē non sol-
uit, sed magis ligat: & si illud, vt faustissimo nomine tuo insignitum,
cēū Felici sub sydere, nascitur, ita patrociniō dignaberis, nouis me
nexibus perpetuò vinctum habebis. Vale.

Auctoris Prooemium.

Rodijt iam antea in lucem (Benigne Lector) mea Praxis Dispensationum Apostolicarum, nūc Venetijs, vtilimis locupletata Additionibus, recusa: in ea verò, me alium editurum tractatum, scilicet Praxim Beneficiariã, pollicitus sum; qui in duos Tomos diuisa prodibit; quorum hic primus, alter verò, qui sub prælo est, propediem edendus. Vt autè, quod luce clarius est, non dissimuletur, quis ignoret, præsens sæculum, scientiarũ claritate, supra omnes superiores ætates, quasi inter astra, Solè præfulgere; ac prisca illis Athenis, è quibus Orbi toto sapientiæ lux è proprio veluti fonte, refulsit, meritò comparari? Quàm verò mei ingenij habetudo eiusmodi fulgoribus, cèu ante conspectũ Solis noctua cœcuiat, æquior testis ipse sum, quàm vt Criticus quilibet testari possit. Verùm, cum Praxis mea hæc Beneficiaria, quam (diuina aspirate gratia) aggredior, nulla alia humano vsui frequentior sit, vt optimè, inter cœteros notat Lotter. de re benef. in apparatu, nu. 1. vt tamè dubitantũ supercilio quoquomodo satisfiat, cur scilicet, etiam Vrbi Romę, meas hæc lucubrationes afferri celerè possim, vbi fulgētissimarum mētium iudicio, patens mei hebetes acies opponere temerariũ videtur: accipe quæso quid afferã. Cum .n. omnes, qui de humanis actionibus scripserint, de Repub. benemeriti censeantur, ij præsertim hoc honore dignissimi, visi sunt, qui illarũ praxes tradidere; tum quia frustra reuè alicuius operationis natura dignoscitur, si totũ id praxi minimè astruere dignoscatur: tũ quia, cũ vniuersum ius eò tendat, vt humanæ actiones ad bonum politicum dirigatur, eius actionis directio practica, vniuersum ius cõuincat, necesse est. Hinc egregiè docuit Bald. in cap. ex tenore, n. 2. vers. item ibi, de test. tunc fructus ex arbore colligi, cum vera legũ interpretatio à practica desumitur: multa namq; ex vsu, & praxi habemus, quæ iurium interpretibus fuerunt incognita, vt bene tradit Rebuff. in sua prax. tit. de vnion. n. 1. imò verò quãdo res est dubia, id iudex facere debet, quod solitũ est fieri, prout dixit Dec. in c. 1. n. 22. 1. lect. de constit. & conf. 1. 1. nu. 10. ait, tantã esse practicæ vim, vt etiam rescriptũ Principis per illam interpreteretur; quod etiam dixit Guido Pap. dec. 402. nu. 3. cũ etenim ipsius Principis declaratio in aliqua parte defecerit, ob idq; de illius rescriptorũ interpretatione dubitari contigerit, ad illius praxim recurritur, & obseruatiã; quæ satis declarat mentè concedentis, arg. l. si seruus plurium, §. fin. ff. de leg. 3. Rot. dec. 571. n. 3. par. 1. diuers. & generaliter, qualibet dispositio declaratur per subsequentiẽ obseruantia; sic & priuilegiũ; quod si declaratione indigeat, declaratur ex obseruantia subsequenti; cum illa dicatur, etiã priuilegiorũ interpres, sicut etiam in Constitutionibus declarandis, per ea, quę congerit. Barbof. in prax. exig. pens. q. 6. n. 50. cũ plurib. seqq. quinimò, etiã ipsa legẽ declarat; prout, & Papæ intentio ex ipsa obseruatia desumitur, Gonz. ad reg. 8. Cancell. gl. 9. §. 2. nu. 62. cũ plurib. seqq. cũ nihil de iure obseruetur, quin sit in praxi, ab eaq; norũt omnes haudquaquã esse desectendũ, l. vsitatissimũ, & ibi Bald. de excus. tut. vnde, nõ immeritò ipsam obseruantia, Regiã interpretationũ appellarunt DD. Non igitur nota aliqua dignus sum, qui praxim hanc tractãdã suscipere proposui, tum ad humanę actionis directionẽ, tum ad legũ ipsarũ, sacrorumquẽ Canonum intelligẽtiã tantoperè, circa materia, quę proponitur, necessariã, quæ suis nititur fundamentis; cũ Beneficialia Rescripta semper ferè per Cancellariã Apostolicã transire, neminẽ lateat; cuius stylus à iure processit, vt bene docuit Staphil. de liter. grat. in tit. de leg. §. superest, vers. vlt. cuius obseruantia, cum plena examinatione iustitię suscepta est; quod quidem ignotum haud exitit Sarnen. super reg. de impetr. benef. per obit. famil. Card. vacan. q. 3. n. 3. proindeq; quã plurimos, etiam antiquorum Curialium, in hoc stylo, & obseruantia plurimũ decipi, nõ ignoramus; idem generaliter, atq; indistinctè, siuè oretenus, siuè in scriptis, qualibet in re aiunt, ita se habere Romanz Curiz stylum; quasi ad hanc ipsorũ allegationẽ sit vnicuiq; silendum. Hi etenim non hactenus exploratũ habent, quid ad obseruantia, seu stylũ indu-

centū, requiratur. Ipse verò, cum de stylo Curia, circa Praxim Beneficiariā, alloquor, de antiquo, firmo illo quidem, ac fixo, intelligo; prout supponit etiā Alber. in suo dict. verbo, stylus; vt. n. antiqui, ac periti aiunt Curiales, quò stylus, praxis, & obseruantia antiquiores, eò tutiores sūt: iure etenim cauetur, vt nunquā ab ijs recedatur, quæ diū certā interpretationē receperūt, iuxta tex. in l. q. si nolit, ff. de edil. edic. & in l. minimè mutāda sūt, ff. de leg. Nicitur .n. potissimū Praxis hæc Notabilibus ipsius Cancellariæ (sic cōmuniter nūcupatis) quæ, opera, studioq; Illustrissimorū, ac Reuerendiss. Dominum Abbreuiatorū Litterarū Apostolicarū Maioris Præfidentia, necnō Excellentissimorū, etiā Aulæ Consistorialis Aduocatorū, trecentis ferè annis in quotidiana praxi deducta; quin ex vtriusq; iuris visceribus extracta sint, nemo est q. ambigat, ac manuscripta in dies per omniū Curialium manus, oraq; circūferuntur, atq; in Sacro Rotæ Auditorio ad verbū allegantur; prout ex tot Sacrae Rotæ decisionibus rectè patet inuenti. Recentioribus, etiam Cōstitutionibus Apostolicis, Rotalibusq; Decisionibus, Sacrarumq; Congregationū Declarationibus, Decretis, atq; Responis, Litterisq; siue mandatis, Dubiorū, etiam in dies occurrentiū, Resolutionibus, ad sensum Dataria, & Cancellariæ Apostolicæ, iuxta earundē stylum, receptamq; praxim in cōcussè seruata, firmata. Beneficialibus non vacua Formulis, tūm supplicationū, tūm litterarū Apostolicarū, pro ipsius Praxi germana intelligētia, locupletata, illarūq; Clausularū, & Decretorū, etiam ex ipsius Rotæ voto, interpretationibus, perornata. Ad hæc cœterorum virorū, qui in hac materia Beneficiaria, tam præclarè scripserūt, fragmēta aliqua spicarū, post collectā ab eisdē, messem, ommissarū, nè perirent collegi; ipsiusq; Rotæ decisiones, tūm integras, tūm truncatas, Doctorumq; classicorum dicta, ac sententias non semel in mediū, etiam repetita reperies; quod quidē consultò factū esse existimabis; nūquā .n. dicitur quid superfluum; quamuis pluries idē, etiā de verbo ad verbū repetatur; quādo materia subiecta id postulat, vt est tex. in l. mulieres, C. de dignit. cum alijs adductis per Gonz. d. reg. 8. gl. 6. vers. nec dicitur; ac etiam, vt cū simplex Curialis, qui eò gaudet paucitate librorū, quò se graui negotiorum mole nouerit pressū, absq; alia chartarū reuolutione, quicquid sibi in hac praxi occurreret, inueniat; nāq; præter theoreticam cū praxi coniunctā, formulas ipsas de more, vsu, cōsuetudine, ac stylo Romane Curia fabricatas, atq; receptas, & à tot practicis, peritisq; viris, maximo ingenio, maturitate, eruditione, concinnoq; stylo conceptas, optimèq; digestas, reperies; hanc profectò Praxim reddētes clariorē: quæ quamplurimis quoq; illustrata exēplis, veluti tutissima nauis, vastum illius pelagum nauigādo, in veritatis portū tutò deducit. Ex quarū quidem Clausulis, etiam exequutiuis, necnon Decretis, Restrictiuis, cœterisq; in eis cōtentis, dignoscitur apertè, quā in ipsa Romana Curia sacri Canones, Imperialesq; leges obseruentur; declarentur, atq; perfectissimè practicentur. Cœterum verò, si fortè lucubrations ipsas, eleuati ingenij viris, rediū potius allaturas, quā in quicquid aliud parituras quis arbitrabitur, cessabit illud tamen, quādo circa materiā quæ proponitur, in factō pulsati, accurata exquiret indagine iuris aperti decisionē, ac praxim indiuiduam: Accidit .n. bene valentibus, quod ea sepe fastidiunt, quæ postea ægrotātes adorāt, vt ait Felin. in c. cum ordinē, sub n. 3. ante vers. limitata causa, de rescript. Nā etsi leuia quædā reperies, quæ pro simplicibus Curialibus proponuntur, quibus, iuxta dictū Apostoli, debitores etiā sumus, grauiora tamē nō desunt, quæ tot annorū curriculo à peritissimis, antiquissimisq; Romane Curia viris, in hac materia apprimè versatis, nō oscitāter, in ea, tam in theoretica, quā in praxi, me profiteor didicisse, iuxta tex. in l. si autem, ibi, si cum peritiōribus tractatum habuisses, facile cognouisses, C. de ingen. & manum. quod etiam ait id. Staphil. de liter. grat. in tit. de cōmiss. n. 101. in fin. ex eo quod, vt bene notat Flaminius Parisius Comprovincialis meus, in tract. de resign. benef. lib. 3. q. 6. n. 28. credēdum est peritis, in materia Beneficiali. At verò vbi meas hic vires deficere agnoueris, illud potissimū præ oculis habere non dedigneris, nempe, Scriptorem nullum sine reprehensione transisse, vt etiam dixit Gonz. in d. reg. 8. gl. 67. nu. 70. Quòd si me in aliquo reprehensibilem iudicaueris, reprehendi non abnuo. Vnum tamen amice moneo, vt me eo affectu reprehendas, qui te in alie na reprehensione, irreprehensibilem reddat. Vale.

I N D E X

LIBRORVM, ET CAPITVM

PRAXIS BENEFICIARIE

LIBER PRIMVS.

De Beneficij Ecclesiastici Definitione, Requisitis, ac Praxi,
fol. 1.

Cap. I.

Praxis Primi Requisiti Beneficij Ecclesiastici, scilicet, quod illud sit Episcopi auctoritate fundatum, fol. 4.

Cap. II.

Praxis Secundi Requisiti Beneficij Ecclesiastici, videlicet, quod illud habeat aliquid Spirituualitatis annexum, fol. 11.

Cap. III.

Praxis Tertij Requisiti Beneficij Ecclesiastici, nempe, quod illud conferatur ab Ecclesiastica persona, fol. 12.

Cap. IV.

Praxis Quarti Requisiti Beneficij Ecclesiastici, idest quod illud conferatur Clerico, fol. 21.

Cap. V.

Praxis Quinti Requisiti Beneficij Ecclesiastici, scilicet, quod illud sit perpetuum, fol. 48.

Cap. VI.

LIBER SECVNDVS.

Praxis Requisite essentialium ad Erectionem secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ,
fol. 75.

Cap. I.

Praxis Erectionis Dignitatum in Cathedralibus, ac secularibus, & Collegiatis Ecclesijs, fol. 75.

Cap. II.

Praxis Erectionis Canonatuum, et Prebendarum in Cathedralibus, ac secularibus, & Collegiatis Ecclesijs, fol. 80.

Cap. III.

Praxis Erectionis Officij Penitentiarij in Cathedralibus Ecclesijs, cum unione Præbende, fol. 89.

Cap. IV.

Praxis Erectionis Præbende Theologalis, seu Lectura in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs, fol. 92.

Cap. V.

Praxis Prouisionis, ac Retentionis Canonatus, & Præbende, in simul cum Dignitate in eadē Ecclesia, ex consuetudine, & sine Dispensatione, fol. 109.

Cap. VI.

Praxis Concessionis Indulti, quod Ecclesia non possit erigi, neque impetrari in titulum Beneficij Ecclesiastici, fol. 118.

Cap. VII.

Praxis Suppressionis Beneficiorum Ecclesiasticorum, eorundemq; fructuum applicatione, fol. 123.

Cap. VIII.

Praxis Existentiæ, siue Probationis Collegialitatis Ecclesiæ secularis, fol. 138.

Cap. IX.

Praxis Collationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, certo generi Personarum, debita, fol. 142.

Cap. X. il 1.

Praxis Collationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, certum Ordinem actu, si-

ue

I N D E X

uè aptitudine, requirentium, fol. 154.

Cap. X. il 2.

Praxis Reductionis Oneris missarum, etiam in limine fundationis Beneficij Ecclesiastici, impositi, fol. 167.

Cap. XI.

Praxis Derogationis Fundationis Beneficij Ecclesiastici in illius Collatione, fol. 182.

Cap. XII.

Praxis Reservationis, & Collationis Dignitatum in Cathedralibus, ac Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesijs, fol. 199.

Cap. XIII.

Praxis Concessionis indulti deferendæ Insignia pro Canonicis, & Dignitatibus Cathedralium, ac Sæcularium, et Collegiatarum Ecclesiarum, fol. 213.

Cap. XIV.

Praxis Facultatis erigendi Sæculares, & Collegiatas Ecclesias, cum unione Beneficiorum, &c. fol. 233.

Cap. XV.

Praxis Secunde Partis Supplicationis pro Ereptione Sæcularis, & Collegiate Ecclesie, cum Clausulis executivis, fol. 257.

Cap. XVI.

LIBER TERTIVS.

Praxis Ereptionis Parochialium Ecclesiarum, Apostolica Authoritate factæ, cum Reservatione Iurispatronatus, ac Provisione, fol. 289.

Cap. I.

Praxis Ereptionis Parochialium Ecclesiarum, Ordinaria Authoritate factæ, cum provisione, fol. 294.

Cap. II.

Praxis Provisionis Parochialium Eccle-

siarum per concursum, fol. 304.

Cap. III.

Praxis Relationis Examinatorum, circa idoneitatem concurrentium ad Parochiales Ecclesias. & Appellationis à mala Episcopi electione, fol. 331.

Cap. IV.

Praxis Narrativæ Supplicationis pro impetratione Parochialis Ecclesie, Sedis Apostolicæ reservatæ, fol. 343.

Cap. V.

Praxis Acceptationis, & Recognitionis Gratiæ Alternatiuæ Mensium, iuxta regulam 9. Cancellariæ Apostolicæ, fol. 356.

Cap. VI.

Praxis dispositivæ Supplicationis pro Collatione Parochialis Ecclesie Reservatæ, fol. 389.

Cap. VII.

Praxis Clausularum Secunde Partis Supplicationis pro Collatione Parochialis Ecclesie Reservatæ, fol. 402.

Cap. VIII.

Praxis Ereptionis, & Collationis Vicariarum perpetuarum in Parochialibus Ecclesijs, fol. 416.

Cap. IX.

LIBER QVARTVS.

Praxis Ereptionis Beneficij, cum Reservatione Iurispatronatus, fol. 429.

Cap. I.

Praxis Presentationis ad Beneficium Iurispatronatus, illiusq; Clericalis, & Laicalis Existentiæ, fol. 436.

Cap. II.

Praxis Admissionis, & Acceptationis presentationis ad Beneficium Iurispatronatus, fol. 438.

Cap. III.

Præ-

LIBRORVM, ET CAPITVM

*Praxis Probationis existentie, & Perit-
nentie Jurispatronatus, fol. 467.*

Cap. IV.

*Praxis Translationis Jurispatronatus,
fol. 484.*

Cap. V.

*Praxis existentie Idoneitatis xrasentati
ad Beneficium Jurispatronatus,
fol. 499.*

Cap. VI.

*Praxis Institutionis in beneficio Ecclesia-
stico faciende, etiam per Inferiorem ex
privilegio, &c. fol. 416.*

Cap. VII.

*Praxis Erektionis Seminarij Puerorum
Ecclesiastici, ad prescriptum Sacri
Concilij Tridentini Sess. 23. cap. 18.
de Reform. fol. 533.*

Cap. VIII.

Molto Illustre, & Reuerendissimo Signore.

IL Canonico Pirro Corrado dice à V.S.Reuerendissima, come intende dare alla Stampa vna sua opera intitolata, Praxis Beneficiaria. Supplica perciò V.S.Reuerendissima che se degni commettere la reuisione di essa à chi comandarà, & lo riceuerà per gratia da V.S.Reuerendissima, quam Deus, &c.

Al P.D.Gioseppe di Gennaro.

Gregorius Peccerillus.

Reuerendissime Domine.

Vidi librum prædictum, & in eo nihil deprehendi contra fidem, vel bonos mores, & ideo potest imprimi, si sic videbitur Dominationi tuæ Reuerendissimæ, hac die 1. Iunij 1652.

Dominationi tuæ Reuerendissimæ.

Additissimus Seruus

D.Ioseph de Ianuario.

In Congregatione, sub die 21. Iunij 1652. fuit dictum, quod stante supradicta relatione, imprimatur, seruat in reliquis, seruandis, &c.

MPRIMATUR.

Gregorius Pecc. Vic. Gen.

F. Ioseph de Rubeis Ord. Min. Gen. Th. & Consultor S. Officij.

ILLVSTRISSIMO, ET ECCELLENTISSIMO SIGNORE

IL Canonico Pirro Corrado dice à V.E. come intende dare alla Stampa vna sua opera intitolata, Praxis Beneficiaria, la quale deue essere prima riuista dalli Ministri di Sua Maestà Cattolica; Supplica perciò V.E. à degnarsi di commettere la riuisione di essa à chi comanderà, & lo riceuerà per gratia. Et Deus, &c.

Reuerendus Don Vincentius Viti videat, & in scriptis referat S.E.

Capyc. Latr. Reg.

Prouisam per Suam Excell. 17. Iulij 1652.

Illustrissime, & Excellentiss. Domine.

Pyrrhi Corradi Praxim Beneficiariam, ad publicum sanè beneficium ingeniosè tractatam, summisq; cum laude, laboribus absolutam, vt Achilleam verè præferas excellentiam, dùm Pyrrhi Opus est, vidi, legi, & nihil Regiæ Iurisdictioni contrarium adinueni; Vndem, co pro voto, typis demandandam firmo.

Excellentiæ Vestræ.

Seruus humillimus.

D. Vincentius Vitus Cl. Regul. Congreg. Somaſchæ.

Visa supradicta relatione, Imprimatur; & in publicatione obseruetur Reg. Pragmat.

Zuffia Regens.

Caracciolus Regens.

Capyc. Latr. Regens.

Garcia Regens.

Prouisum per Suam Excellentiam Neap. die 30. Ianuarij 1653.

Tagliauia.

PYRRHI CORRADI P R A X I S B E N E F I C I A R I A E.

LIBER PRIMVS.

S V M M A R I V M.

- 1 *Definitionis virtus qua.*
- 2 *Beneficij ecclesiastici definitio.*
- 3 *Definitio optima, qua conuertitur cum suo definito.*
- 4 *Origo Beneficiorum ecclesiasticorum.*
- 5 *Beneficia ecclesiastica sunt instituta de iure postiuo.*
- 6 *Papa potest dispensare in his, qua sunt de iure postiuo.*
- 7 *Dispensat tamen regulariter ex iusta causa.*
- 8 *Applicationes beneficiales quandoque per Officiales Dataria Apostolica reijciuntur.*
- 9 *Dataria Apostolica Officiales sunt Papa vocis, & mentis Oraculum.*
- 10 *Fundationes beneficiorum ecclesiasticorum Papa seruari studeat.*
- 11 *Et quare.*
- 12 *Beneficia ecclesiastica, ex quinque requisitis constant, & quenam illa sint.*
- 13 *Requisita ubi plura sunt requiruntur, uno deficiente, nihil dicitur actum.*

De Beneficij Ecclesiastici Definitione, Requisite, ac Praxi.

C A P V T I.

PRAXIM Beneficiariam aggressurus, cum à rei definitione oporteat exordiri, teste *Cicer. de offic. in princip.* ut illud, quod disputatur, rectè sciatur, cum ea sit de-

1 finitionis virtus, rationem, quæ dat esse rei, eiusque substantiam demonstrare, iuxta

tex. in l. 1. ff. de iust. & iur. Paul. Castr. in turgurij. ff. de verb. sign. & in l. 1. §. dolum, ff. de dolo, Dec. in l. omnis definitio, ff. de reg. iur. nullam aliam beneficij ecclesiastici definitionem afferendam duxi, præter eam, quæ eiusdem beneficij naturæ, quidditati, & essentiæ noscitur conuenire. Proindeque superfluis definitionibus hic omisso, sic illud, cum cæteris scribentibus placuit definire, nempe, quod sit ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, Clerico propter diuinum officium competens; quæ quidem definitio optima est, ex eo quod benè conuertitur cum suo definito, ad not. per Bald. in l. maximum vitium, C. de liber. præter. Bar. in l. 1. ff. de testam. Ias. in l. si is, qui, n. 38. ff. de usucap. glos. in l. fin. ff. de verb. sign. & in l. 1. ff. de capit. diminut. id. Bart. in l. 1. ff. de testam. id. Castr. in l. si quis seruo, nu. 4. ff. de furt. Alex. in l. 1. ff. de acquir. poss. quod quidem satis etiam congruit ipsius beneficij origini; etenim cum constet, in primitiua Ecclesia nullum adfuisse beneficium; ex eo quod omnes Christiani propria vendebant, & offerebant ad pedes Apostolorum, videntes postmodum satis Reipublicæ expedire, si prædia emerètur, & ex eorum fructibus pauperes alerentur, ea empta sunt, Cathedralibusquè Ecclesijs applicata, vt eorum fructus per Episcopos in pauperes distribuèntur, vt in c. dilectissimis, & in c. videntes 14. quæst. 1. postmodum verò, successu temporis cæperunt. Ecclesiæ ædificari, illisque dotes pro ministrorum alimentis assignari, vt in c. nemo, de consecrat. dist. 1. & plenè per Gamb. de author. leg. à lat. lib. 5. num. 37. & 39. cum seqq. & alios, quos congerit Garc. de benef. p. 1. cap. 1. num. 10. lectorem nihilominus ad Ioan. Sylua tod. tract. p. 1. quæst. 1. remittendo, quippè qui opulenter, plenaq; manu ibi varias beneficiorum definitiones congeffit.

Qua quidem definitione sic tradita, postulatur eadem praxis, vt æquè præponatur,

A ex

ex quibusnam substantialibus requisitis, beneficium ipsum Ecclesiasticum constare dignoscatur; necnon quo pacto Summus Pontifex in beneficiorum huiusmodi collationibus, ceterisque dispositionibus aduersus prædicta illorum substantialia requisita dispensare, seu alias quoquo modo disponere contingat; firma tamen semper remanente ipsius beneficii natura, atque substantia, licet aliquatenus alterata; seu immutata; cum in beneficialibus plenissimam ipse habeat potestatem, eorumdemque beneficiorum sit Dominus absolutus, ac dispensator, *cuncta per mundum*, 9. q. 3. *Archid. in cap. 1. in fin. 16. quest. 7.* cum huiusmodi beneficia sint ordinata, & instituta de iure positiuo, vt probatur *in cap. 1. iun. Et glof. 13. q. 1. Abb. in c. constitutus. nu. 13. de relig. dom. & in c. extirpanda. §. qui verò num. 2. de prob. Ioan. Solua d. p. 1. q. 4. n. 22. & 23.* Idemque Pontifex possit dispensare in his, quæ sunt iuris positiui, vt est cõmunis opinio, teste *Parisi. de resign. benef. lib. 5. quest. 6. num. 127.* licet regulariter non dispenset, nisi iustis ad id suadentibus causis, proindeque, sicut quotidiano experimento edocti sumus, quâ plurimos libellos, siue supplicationes beneficiales reijci vidimus per Dominum Datarium, aliosque Datarie Apostolicæ Officiales, qui sunt ipsius Papæ vocis, & mentis Oraculum, *Cassad. decis. 2. nu. 7. de union. & decis. 3. nu. 3. ante med. de reseruat.* Potissimum verò vbi circa huiusmodi beneficia ecclesiastica, agitur de fundatoris, siue testatoris voluntate mutanda, seu alteranda, quam pro posse ipsemet Papa, etiam quoad ipsius beneficii ecclesiastici accidentarias qualitates seruari studet; quatenus ipsi fundatores, seu testatores iura eorum votis, ac desiderijs assilire certantes, feruentius ac animosius ad Ecclesiarum fundationes, atque dotationes inducantur, vt dixit *Pelin. in tract. quando liter. Apost. noc. patr. eccles. sub num. 1. vers. corroborari.*

Vt igitur præmissorum ratione liqueat, ex quibus beneficium ipsum, extremis, siue requisitis necessarijs constare oporteat, præponenda sunt illa signa quæ per omnes ferè D.D. ad id considerantur, nimirum ratione personæ conferentis; illius, cui illud confertur; modi, quo confertur, onerisque illi annexi, vt dixit *Barbat. in Clem. causam. §. quod si forsitan num. 27. cum seqq. de vlet. Abb. cons. 47. col. 1. lib. 1.* cum alijs relatis per *Casar. de Grass. decis. 13. num. 3. de prob.* Indeque quinquè requisita cum suis declarationibus eliciuntur, quorum Primum est, quod beneficium ipsum sit Episcopali auctoritate fundatum, Secundum, quod ha-

beat aliquid spiritualitatis annexum, Tertium, quod conferatur à persona ecclesiastica, Quartum, quod conferatur Clerico, Quintum, quod sit perpetuum. Quare si vnum tantummodo ex prædictis requisitis deficiat, profecto beneficium ecclesiasticum dici non potest, sed omnia insimul requisita prædicta concurrere debent; vbi etenim 13 plura requiruntur ad essentiam formalem alicuius rei, vno deficiente, nihil dicitur actum, *§. si vnus. C. de testam. Bart. cons. 113. cum pluribus adductis per Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 1. 3. art. 9. q. princip. n. 11. vers. nam vbi plura.* Quare pro singulorum signorum, siue requiritorum huiusmodi declaratione, etiam pro eo, quod hæc nostra praxis requirit, duximus, vt infra, procedendum.

S V M M A R I V M.

- 14 Beneficium ecclesiasticum Episcopi auctoritate erigendum.
- 15 Testatorem noluisse fundare beneficium ecclesiasticum, quomodo dignoscendum.
- 16 Beneficium ecclesiasticum quocunque nomine nuncupetur, curandum non est, si tamen constet de suis necessarijs requisitis.
- 17 Natura rei attenditur, non autem vis in nomine.
- 18 Altaria erecta de consensu Episcopi, si dentur in titulum, sunt beneficia ecclesiastica.
- 19 In partibus Alemania habentur pro beneficijs ecclesiasticis.
- 20 Onus simplex celebrationis missarum non efficit beneficium ecclesiasticum.
- 21 Collatio vbi non cadit, non dicitur beneficium.
- 22 Onus administrandi bona, & celebrari faciendi missas, etiam cum denominatione Capellania, si deficiant requisita, non dicitur beneficium, & n. 57.
- 23 Etiam si Episcopus concesserit facultatem eas celebrandi.
- 24 Patronus quomodo possit impedire collationem legati cum onere celebrandi missas.
- 25 Capellania non collatiua non potest permutari tanquam beneficium ecclesiasticum.
- 26 Nec impetrari in titulum beneficii contra voluntatem testatoris.

- 27 *Reservatio mensium non capit simplicem deputationem sacerdotis ad celebrandum missas.*
- 28 *Beneficium ecclesiasticum non facit terra, sed possessiones, nisi contrarias consensus Ordinarij.*
- 29 *Legatum factum cum onere celebrandi missas, est quid laicale, & temporale, & num. 39.*
- 30 *Beneficij qualitas attenditur ex fundatione, & erectione cum consensu Ordinarij.*
- 31 *Status ultimus beneficij attenditur in dubio, secus vero quando constas de anteriori.*
- 32 *Collatio in sua necessariu antecedens requirit existentiam beneficij.*
- 33 *Legata pia non dicuntur beneficia ecclesiastica, nisi in titulum collationum erecta à Papa, vel ab Ordinario iusta existente causa.*
- 34 *Fercula qua dicantur ex Cancellaria Apostolica.*
- 35 *Non tenentur per alios quam Canonicos.*
- 36 *Capellaniam impetrans, debet probare illam esse beneficium ecclesiasticum.*
- 37 *Rebusi sententia, nempe, quod illa pars reddituum, qua datur Ministro Ecclesia dicitur beneficium, rejicitur.*
- 38 *Capellaniz etiam perpetua fundata sine auctoritate Ordinarij, manens sub pia dispositione fundatoris, & heredum.*
- 40 *Beneficium dici non potest ante approbationem Episcopi.*
- 41 *Institutio sola Ordinarij in beneficio, non arguit illud fuisse erectum illius auctoritate.*
- 42 *Beneficium ecclesiasticum dici impossibile est sine consensu Episcopi.*
- 43 *Sed donec consensus interveniat, res fiat in pendenti.*
- 44 *Capellania, etiam perpetua ad vitam Capellani, qui ad illius titulum potest ad sacros ordines promoveri, non dicitur beneficium sine auctoritate Episcopi.*
- 45 *Sed perinde est, ac si salis Capellanus ad titulum patrimonij promoveretur.*
- 46 *Ordinari non potest quis ad titulum beneficij amovibilis, licet collatum, & quare, num. 47.*
- 48 *Titulus ad ordines debet esse perpetuus, tam ex parte dantis, quam recipientis.*
- 49 *Capellania, licet collatina, ad nutum sament amovibilis non deseruit pro titulo ad ordines.*
- 50 *Ordinatus ad titulum officij ecclesiastici non perpetui, potest illud à successore auferri, & quare.*
- 51 *Capellani ad nutum amovibiles non inveniuntur quasi possessione predecessorum, cum non habeant titulum.*
- 52 *Episcopus, conferendo beneficium ecclesiasticum, non censetur illud approbare, nisi illius consensus collationem precedat.*
- 53 *Bona relicta Altari pro celebratione missarum non faciunt beneficium sine consensu Episcopi.*
- 54 *Etiam si ex coniecturis appareat, testatorem intendere beneficium erigere.*
- 55 *Capellania non dicitur beneficium ecclesiasticum, cum illius promissio ex dispositione testatoris ad laicos spectet.*
- 56 *Beneficium sine canonica institutione obtineri non potest.*
- 58 *Legata pia, & simplices Capellania pro celebrandis missis non cadunt sub spolijs, & inveniuntur in Commissarios, & Subcollectores exigentes introitus dictarum missarum.*
- 59 *Capellania ex unica collatione Ordinarij censetur beneficium.*
- 60 *Fundatorem, si appareat voluisse fundare Capellaniam non collatam, non refert lapsus 40. annorum ad illius statum immutandum.*
- 61 *Ultimus status non prodest, quando constas de legitimo statu precedente.*
- 62 *Collatio facta tanquam de beneficio perpetuo, licet tale non sit, susinetur, si non doceatur inconsonanti de statu contrario.*
- 63 *Res tota iudicatur ex presentaneo statu.*
- 64 *Ordinarij auctoritas quomodo presumatur in erectione beneficij.*
- 65 *Consensus Episcopi non requiritur in ampliatione Ecclesia, si iam ille in illius prima erectione intervenierit. Es quare num. 66.*

Praxis Primi Requisiti Beneficij Ecclesiastici, scilicet, quod illud sit Episcopi auctoritate fundatum.

C A P V T I I.

14 **P**ro ad primum, scilicet, quod tale beneficium sit Episcopali auctoritate erectum, ita docet *glos. in Clem. 2. in fin. verbo, si beneficiorum*, & ibi communitet *DD. de decim. Felin. in c. ex parte 2. num. 2. de rescript.* cum latè adductis in vna *Auriacen. laris nominandi 30. Ianuarij 1617. penes Baratt. decis. 224. num. 1.* in qua fuit dictum, testatorem non crexisse beneficium dandum in titulum, sed simplicem bonorum administrationem, ad effectum alendi ex eius fructibus sacerdotem eligendum per patronum, ad id deputandum, qui ad Altare, de quo agitur, quatuor missas in singulos menses celebraret, quandiu placuerit eidem patrono; ac insuper specialiter prohibuit, ne aliquis Episcopus, Vicarius, aut Officialis, siue aliqua persona cuiusvis gradus, generis, & conditionis valeat administrationem dictæ hæreditatis, & celebrationem dictarum missarum conferre, nec presbyterum ad id eligere, vel electum remouere, aut in aliquo se intromittere, sed ad patronum dumtaxat id voluit pertinere; quæ omnia denotant dictam bonorum administrationem, non esse beneficium ecclesiasticum, sed tantum temporalem, in laicum cadentem, vt declarauit *Rota in vna. Vlixbonen. Administrationis Capelle, 26. Ianuarij 1591. coram Penia*; ac propterea subditur in *d. decis. n. 2.* quod præmissa ideo non conueniunt beneficio ecclesiastico sæculari, quia illud inter cætera requirit, quod sit auctoritate Ordinarij fundatum, *Navar. cons. 5. & 6. nu. 1. de prob. Rota in vna Monopolitan. Hebdomadaria 1. Iulij 1613. coram Manzanedo.* Quod quidem nedum in simplicis beneficij nomine locum sibi dignoscitur vindicare, verum etiam quocunque nomine beneficium ipsum nuncupetur, vt ex pluribus probat *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 3. n. 17. & 18.* dum ait, curandum non esse, quo nomine beneficium nuncupetur, vtrum beneficium, præstimonium, Capellania, Officiu, portio, siue pensio, vel alio nomine vocetur; cum nunquam dicatur beneficium ec-

clesiasticum, si consuetæ requisita non concurrant; quia non est vis in nomine, sed potius attendi debet natura rei, quam simplex nominatio, vt in *d. num. 18.* Quod quidem procedit, etiam si testator in simplici legato cum onere missarum voluerit, quod ad illud debeat presentari Clericus, siue Sacerdos ab Ordinario instituendus; quia nec propterea, neque per quamcumque conditionem in testamento adiectam, quæ videatur conuenire beneficio ecclesiastico, si tamen non interuenit consensus Episcopi cum necessarijs requisitis, tale legatum potest dici beneficium, quoties constet de illius initio, & ordinatione testatoris, prout fuit dictum in vna *Melphiten. Oratorii paulo inferius adducenda*; nec proinde similis dispositio obnoxia est, cæteris solemnitatibus, ac requisitis beneficiorum ecclesiasticorum quæ ipsis tantummodo beneficijs conueniunt, si non adsit prædictus Ordinarij consensus.

Ac proinde ait *Sarnen. in reg. de antiqua. 2.* quod si altaria erigerentur de consensu Episcopi, & darentur in titulum, essent verè beneficia; de quibus quidem Altaribus, ex frequenti illorum cursu in Cancellaria Apostolica crebras vidimus fieri prouisiones, præsertim in partibus Alemannia, vbi Altaria habentur pro beneficijs ecclesiasticis, & conferuntur in titulum, vt habetur, etiam inter *notabilia ipsius Cancellaria fol. mibi 205.* cum in illis concurrat ratio, quæ in cæteris beneficijs, alijs autè sine huiusmodi consensu, onus celebrandi, vel quid simile non efficit beneficium ecclesiasticum, *Rot. decis. 267. n. 2. p. 3. recent.* in qua fuit dictum, non obtinere, quod Ecclesia præsumatur erecta de licentia Ordinarij, quodque stante dote, & onere spirituali annexo, alijsque signis enumeratis per informantes, Capella, de qua agebatur, debuisset censeri beneficium ecclesiasticum, collatiuum; quia id repugnabat voluntati fundatoris, per quam excludebatur qualitas beneficij collatiui; ex eo quod voluit, vt custodia, & sollicitudo Capellæ cum liberâ administratione hæreditatis illi relicte, esse deberet in perpetuum penes Abbatem. N. ac proinde fuit tentum, quod ex his intentione, & voluntate dicti fundatoris satis deprehenditur ad excludendum collationem dictæ Capellanæ in titulum cum collatione; quia collatio præsupponit, curam, & administrationem esse debere integraliter penes beneficiatum absque vlla diminutione; vnde exclusâ collatione, non dicitur propriè beneficium, sed administratio, quæ longè distat à beneficio, vt in *d. decis. num. 3.* & fuit etiam dictum in vna *Pacen.*

penes Canales. decis. 639. num. 7. cum duobus seqq.

22 Quare ex onere administrationis, seu celebrari faciendi missas, vel denominatione Capellaniam, non oritur presumptio beneficii ecclesiastici collatiui, non concurrentibus necessarijs, vt dictum est.

Quod quidem eò vsq. accipiendum est, etiam si reperiat, quod Episcopus concesserit facultatem celebrandi missas ad huiusmodi Capellam, sed Altare; quia neq. per huiusmodi facultatem censetur illud, seu illam in beneficium ecclesiasticum erxisse, aut instituisse; cum huiusmodi actus celebrandi cadat, etiam in priuatis Oratorijs, in quibus non potest celebrari, nisi de ipsius Episcopi licentia, *r. si quis etiam de consecrat. dist. 1. cum alijs iuribus allegatis. per Lotter. de re benef. lib. 1. q. 3. nu. 65.*

Quinimò in casu, quo iubet testator, quod ex fructibus bonorum relictorum, celebrentur annuatim missae pro eius anima, per Clericum à certo patrono nominandum, potest etiam tunc patronus adijcere conditionem, quod Episcopus non se intromittat ad conferendum Clerico praedicto per patronum nominato, ac etiam declarare, quod huiusmodi Capellania non sit seruitium, sed memoria, & anniuersarium missarum; ita quod non soluat subsidiu, prout solui non debet ex his memorijs, quorum bona non sunt spiritualizata; quod quidem saepissime fieri contingit ab imperitis litterarum vocantibus anniuersarium missarum, Capellanas, cum adiectione nonnullorum verborum, ex quibus colligitur, quod mens relinquentis non fuit aliter instituere Capellaniam, sed anniuersarium missarum, vt per *Garc. de benef. in addit. ad p. 1. cap. 2. nu. 107. ex Perez. de Lara de anniuers. lib. 2. cap. 1. an. 10.*

Porro, ex hac ratione in supradicta *Burrat. decis. 224. num. 6.* fuit conclusum similijs Capellaniam permutationem in manibus Ordinarij factam, tanquam de beneficio ecclesiastico, ac collationem inde sequuta contra fundatoris dispositionem, non potuisse subsistere in praedictum patronorum.

Et alijs, cum testator legasset nonnullos hortos cuidam presbytero cum onere celebrandi missam qualibet hebdomada, & post ipsius mortem, vt haeredes testatoris eligerent alium sacerdotem, cui concederent illa bona per annos decem cum praedicto onere, & successiue alius eligeretur post dictos decem annos; cum tamen postea copertu esset, hoc tanquam beneficiu saepius fuisse impetratu, & haeredes testatoris impediebantur eligere sacerdotem *ex reg. de*

*trien. ac proinde dubitaretur, an illis obstat d. reg. Rota respondit, non esse locum regulae praedictae, quia non agebatur de beneficio, sed de Oratorio priuato, ex eo, quod non interuenerat consensus Episcopi, ac proinde non potuisse impetrari, nec conferri in titulum beneficii; quia licet non sit beneficium, est nihilominus seruanda voluntas testatoris, vt fuit dictum in vna *Salernitan. Oratori.* quam refert *id. Garc. p. 1. cap. 2. nu. 106.**

Præterea fuit alijs subreptitia declarata quaedam prouisio Apostolica, facta tanquam de beneficio ecclesiastico, cum esset tantummodo quaedam deputatio sacerdotis ad tot missas celebrandas; quamuis talis presbyter obierit in mense Apostolico; cum non ageretur de beneficio, sed de simplici deputatione sacerdotis, quæ non cadit sub reservatione, prout non cadunt beneficia manualia, siue ad nutum amouibilia, *Rot. decis. 739. nu. 8. p. 1. diuers. Marius Antonin. var. resol. lib. 2. resol. 112. casu 52.* ubi habetur, quod licet sacerdos deputatus ad praedictas missas sic celebrandas, fruatur quibusdam terris, quæ videntur succedere loco beneficii, secundum *Fasc. de visit. lib. 1. cap. 10. nu. 23. & lib. 2. cap. 7. nu. 6.* nihilominus verius est, quod terræ, seu possessiones nunquam faciunt beneficium, nisi concurrat titulus perpetuus, ac interueniat inter cætera requisita, consensus Ordinarij, qui huiusmodi terras, seu possessiones erigat in titulum beneficii.

Non enim omne legatum simpliciter factum cum onere celebrationis missarum, nisi illud erigatur in titulum beneficii ecclesiastici, siue Apostolica, siue ordinaria, autoritate, dici potest beneficium ecclesiasticum, nec proinde tanquam tale impetrari, aut conferri potest: nec semel vidimus huiusmodi impetrationes, taliter factas, nullas, & inualidas declaratas fuisse, & signanter declarauit Rota in vna *Melphitan. Legati Pii de anno 1629. coram Dunozerro;* namque cum quidam Angelus Musso in suo vltimo testamento legasset quoddam praedium quibusdam presbyteris suis consanguineis cum onere celebrandi nonnullas missas, & iuxta formam testamenti per plures annos, & successiue fuissent ad huiusmodi legatum presentati, & in eo instituti omnes presbyteri ab eodem testatore ad illud vocati; demum cum fuisset presentatus quidam sacerdos, ante tamen illius institutionem quidam Angelus Perromius de praedicto legato, vt de beneficio vacante in mense reservato per Sedem Apostolicam sibi prouideri obtinuit, Rota tamen declarauit dictam prouisionem Apo-

stolicam fuisse nullam; ex eo quod, licet legatum fuerit factum cum onere celebrandi missas, tamen non potest dici beneficium ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale; *Felin. in t. ex parte 2. num. 2. de rescrip. Nauarr. conf. 5. num. 1. & conf. 7. num. 20. Sarnen. in reg. de ann. q. 2. Guid. Papa decis. 187. num. 1. & seq. Rota in vna Monopolitan. Hebdomada Veneris 14. Decembris 1612. coram Manzanedo, ea ratione quia dictum legatum caret erectione, seu institutione Ordinarij, sine qua beneficium ecclesiasticum suum esse non habet, id. Gonz. d. glos. 5. n. 6. & 7. Rot. decis. 509. n. 1. p. 1. diuers. & licet pro parte secundo dicti Angeli allegaretur, quod in prouisione facta ad fauorem vltimi possessoris adsit institutio Ordinarij, fuit tamen responsam, quod in indicanda qualitate beneficij, erectio, seu fundatio tantam debet attendi, e. porro de priuileg. Rota in Ripan. Oratorii 10. Maii 1591. coram Gypso. Sicut quod neque erat attendendus vltimus status, quia hoc procederet in re dubia; secus vero quando constat, prout hic, de anteriori statu, nempe laicalitatis, & temporalitatis, Rot. decis. 2. de prab. in nou. & decis. 188. n. 1. circa med. vers. quia licet; p. 1. recent. ac proinde fuit conclusum, quod stante huiusmodi temporalitate, & laicalitate predicti legati, erat locus dispositioni testatoris, non autem collationi, & prouisioni Apostolicæ; cum collatio in suum necessarium antecedens requirat existentiam beneficij, quæ in presenti casu non aderat, ex ijs, quæ iam supra dicta sunt;*

Ex his igitur, & alijs præmissis satis constat, huiusmodi legata non posse dici beneficia ecclesiastica, nisi in titulum erecta fuerint, siue à Papa, siue ab Ordinario, aliqua intercedente causa; potissimum autem in hoc Regno, in quo per Summum Pontificem vidimus quamplurima legata, etiam amplissimi redditus fuisse in titulum beneficiorum ecclesiasticorum erecta, & collata.

Vbi autem dicta prædia, aut alia bona, siue possessiones, vnita, seu addita fuerint alicui beneficio, tunc quidem de eis iudicandum erit, sicut de beneficio. Vnde notat *Cancellaria Apostolica*, quod aliàs fuit expedita prouisio cuiusdam Ferculi, siue additamenti, tanquam de beneficio, & in titulum beneficij, sicut aliæ prouisiones; quod quidem Ferculum aiunt esse certum additamentum præbendæ, & esse distincta Fercula à præbenda, & quod non tenentur per alios, quam Canonicos; nec sunt vnita præbendæ, sed per Canonicos tenentur, &

dantur in titulum beneficij, ac conferuntur, & vacant, sicut alia beneficia, & ista Fercula sunt possessiones, seu certi redditus deputati pro supplemento, & additamento præbendarum, quæ dantur in titulum, & conferuntur, vt dictum est; & quod occurrit in istis Ferculis, sicut in quibusdam possessionibus solitis dari in titulum beneficij, vt in nosab. eiusdem Cancell. fol. mibi 192.

In proposito igitur, in vna *Volaterranæ Capella*, penes *Seraph. decis. 1095.* tenuit Rota, impetransem huiusmodi Capellaniã, debere ante omnia probare existentiam beneficij impetrati, & quod sit ecclesiasticum beneficium; nam aliàs non datur vacatio, vt tenuit Rota in vna *Ispalen. Beneficij 16. Iunii 1586. coram Oriolen.* & in casu dictæ decisionis *Volaterran.* nulla allata, fuit collatio per Ordinarium; aut per Sedem Apostolicam; quinimmo pro parte cuiusdam Confraternitatis docebatur de vltimo statu antiquissimo, qui in considerata qualitate beneficii solet attendi; & in primodicta decisione arguebatur, quandã Capellam, tanquam Oratorium simplex fuisse per longissimi temporis spatium rectam, & gubernatam per Confratres Laicos, absque aliqua Episcopi authoritate, vt in d. decis.

Quare non est audiendus *Rebuff. in sua pract. tit. quid sit, & quot mod. dicat. benef. num. 8.* quatenus ait, quod illa pars reddituum, quæ datur ministro Ecclesiæ, dicitur beneficium, & quod in iure canonico hæc obventionum Ecclesiæ portio, quæ datur pro seruitio, dicitur beneficium; quia nihilominus aliter sentit *Rota decis. 182. nu. 5. p. 1. diuers.* per quam satis superque declaratur huiusmodi administrationes, seu redditus non esse beneficia ecclesiastica, sed tantum quædam onera consentientia in celebrare faciendam certum numerum missarum ex redditibus à testatore relictis.

Et probat *id. Garc. d. p. 1. cap. 2. n. 102.* suæ prædictas Capellaniãs quantumuis perpetuas, fundatas, & ordinatas sine authoritate Episcopi esse sub pia dispositione fundatoris, & eius hæredum, & successorum, qui eas possunt donare, etiam sine consensu Episcopi; quibus voluerint; dummodo sint idonei iuxta dispositionem fundatoris, *Nauarr. conf. 5. & 7. num. 1. de prab. & alii, quos refert id. Garc. loc. cit. nu. 103.*

Et aliàs in vna *Melpiten. Legati pii 24. Ianuarii 1639. coram Dunozeo*, quæ est *decis. 238. num. 1. p. 5. nu. 1. diuers. in recent.* fuit dictum, quod licet legatum fuerit factum cum onere celebrandi missas, tamen non potest dici beneficium ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale; quare di-

xit Felto. in c. ex parte 2. de rescrip. ex Cal-
 drin. cons. ult. de iure patr. quod ad hoc, ut
 dotentur beneficia, & dotans fiat patronus,
 requiritur approbatio Episcopi, sine qua
 nihil valent testatorum conventiones, &
 40 quod non potest dici beneficium ante ap-
 probationem Episcopi; & ita fuit etiam di-
 ctum in *d. Monopolitan Hebdomada*: qui-
 nummo in eadem *Melpbiten Legati p. n. 3.*
 fuit conclusum, non ob stare, quod in pro-
 visione facta ad favorem ultimi possesso-
 41 ris, ad sit institutio Ordinarij; quia in iudi-
 canda qualitate beneficij, attenditur tan-
 tummodo fundatio, seu erectio, per *tex. in*
cap. porro, de privileg. Rota in vna Ripan.
Oratorii, 10. Maii 1591. coram Gypso nu. 4.
 in qua fuit dictum, neque ob stare, quod sit
 attendendus ultimus status; quia hoc pro-
 tedit in re dubia; secus verò quando clarè
 constat de anteriori statu laicalitatis, & tē-
 poralitatē, ut in casu *d. decisionis*, & sic est
 locus dispositioni testatoris, non autem
 provisioni Apostolicę; cum collatio in suū
 necessarium antecedens requirat existentiam
 beneficii, ut dictum est, & ait *Gonz. glos. 5.*
 42 *nu. m. 2. 2.* aliās etenim impossibile est, bene-
 ficiū ecclesiasticum constitui, nisi inter-
 ueniat Episcopi consensus, ex adductis in
d. Monopolitan. Hebdomada. quare cum
 dictus consensus, seu autoritas desidera-
 tur, non est beneficium, sed stat in pendentē
Rot. decis. 11. de iure patr. in nou. & decis.
44. 2. num. 2. vers. non obstantibus, lib. 3. p. 3.
diuers. Addit. ad Buratt. decis. 1. num. 24.
 vbi, quod antequam consensus Ordinarij
 accedat, nunquam dici potest beneficium,
 etiam si sit Prælati Episcopo inferior, dū-
 modo habeat iura Episcopalia ex *Lambert.*
de iure patr. lib. 1. p. 1. q. 2. art. 14. & in vna
Faentin. Beneficii pend. eundem Buratt.
decis. 61. num. 5. vbi, quod non dicitur be-
 neficium, nisi sequuta approbatione Epi-
 scopi, sicut dicimus, quod sine prædicto cō-
 43 sentu, nec aliquod ius patronatus acquiri-
 tur fundatori, *Rota decis. 361. num. 3. p. 2.*
ricent. quia dicitur tantum pia donatio.
 aut pium legatum, si fortè pro missis cele-
 brandis, vel pro anniuersario, vel etiam in
 perpetuum quidpiam relictum sit, *Barbos.*
in addit. ad alleg. 70. num. 23. vers. posset ta-
men id. Navar. d. cons. 5. nu. 1. de prob. qui
 in casu sibi proposito respondit, Capellaniā
 non esse beneficium ecclesiasticum autho-
 ritate iurisdictionis ecclesiasticę, sed solū
 autoritate priuatę laicalis testatoris, qui
 ratione sui patrimonij eam constituit sine
 ulla autoritate ordinaria, vel delegatę,
 iuxta ea, quę notantur in *c. cum dilectus,*
de iure patr. id. Garc. loc. cit. num. 7. vbi im-
 probat opinionem *Zerol. in praxi epis. p. 1.*

verbo beneficium, si in fin. quatenus ait,
 de iure non posse stare, quod Capellaniz,
 seu Capellaniz non sint beneficia ecclesiastica,
 nisi sint per Episcopum approbatę. Eui-
 hildominus verum est, quod huiusmodi Ca-
 pellaniz non veniunt sub nomine beneficij,
 etiam si illę fuerint perpetuę, videlicet ad
 vitam Capellani, qui illius redditibus gau-
 det ipsius vita durante, etiam ex eo quod
 non sit ad nutum amouibilis; & quamuis
 huiusmodi Capellanus possit proinde ad
 illius titulum ad sacros ordines promoueri;
 sicut quotidie practicari videmus; quia
 44 taliter promotus non dicitur promoueri
 ad titulum beneficij, nam talis Capellania
 non est collatiua, nec habet requisita ad
 beneficium ecclesiasticum, sed perinde est,
 45 ac si ordinaretur ad titulum patrimonij
 iuxta dispositionem *Concilij Tridentini*
sess. 21. cap. 2. de refor. & probat etiam id.
Garc. d. p. 1. cap. 3. nu. 112. ut aliās diximus.
 Sicut è contra non potest quis ad sacros
 ordines promoueri ad titulum Capellani-
 z, aut alterius beneficij ecclesiastici ad
 46 nutum amouibilis, quantumuis collatiui,
 ut pariter dicendū est de Vicaria temporalī,
 ad cuius titulum non potest quis promo-
 47 ueri, nisi sit perpetua; quia omnia beneficia
 manualia, & ad nutum amouibilia, non
 possunt dici titulus, ad quem possit ad sa-
 cros ordines promoueri, ita *Maiol. de ir-*
reg. lib. 4. cap. 15. num. 4. Paris. de resign. be-
nef. lib. 2. q. 6. nu. 2. & 3. id. Zerola p. 2. ver-
bo, dimissoria, §. 9. cum alijs citatis per eū-
 dem *Garc. d. p. 1. cap. 3. nu. 83.* subdens *num.*
seq. quod titulus, ad quem quis ordinari
 48 debet, necesse est, quod sit perpetuus tam
 ex parte dantis, quam recipientis, ex *d. Cō-*
cil. Trid. d. cap. 2. vnde Capellania, etiam si
 ita fundata sit, quod esse debeat collatiua,
 49 sed tamen ad nutum amouibilis, non po-
 test deseruire pro titulo; cum patronus ab-
 que aliqua causa possit amouere Capella-
 num, aliumque, quoties sibi placuerit, po-
 nere, seu præsentare, *id. Garc. loc. cit. nu. 85.*
 quia non potest quis ordinari ad titulum
 beneficij, nisi illud fuerit perpetuum, & ere-
 ctum Apostolica, seu ordinaria autorita-
 te, & obliget ad horas canonicas, per *glos.*
in d. Clem. 2. de decim. tunc enim huiusmo-
 di Capellaniz æquiparantur ceteris bene-
 ficijs, ut aliās diximus, & dicitur in *c. Apo-*
stolica, §. quaest. 1. Rebuff. in tit. de pacif. poss.
num. 247. fol. mibi 1241. aliās enim satis
 patet, quod iura loquentia de beneficijs,
 locum sibi nequeunt vendicare in huius-
 modi Capellanij sine legitimo superiorū
 consensu erectis; cum verè non sint benefi-
 cia, *Mandos. reg. 34. de ann. poss. quaest. 17.*
num. 7. & ita resoluit *id. Zerol. d. p. 2. verbo,*
bc.

beneficium, §. 10. & dum ibi querit, an missæ, quæ relinquuntur à quibusdam in legatis, veniant appellatione beneficiorum, resoluit negatiuè; quia cum sint ad nutum amouibiles, à solis laicis possunt prouideri; & sic sunt potius quædam seruitia, & missæ, in dies celebrandæ;

Hinc igitur est, quod quando Episcopus ordinauit aliquem ad titulum, etiam Officii, quod non erat perpetuum, sed temporale, & amouibile, poterit nihilominus auferri; quia non potest prædecessor Episcopus assignare officium, quod aliàs est temporale, & amouibile, in perpetuum presbytero ordinato, & eo modo prædictum officium facere perpetuum, ex *Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 25. a num. 17.* nec obstat *Concil. Trid. sess. 21. cap. 3.* quia non procedit in his, quæ Episcopus non potest facere perpetua: vnde Episcopus, qui ad sacrum Ordinem promoueret illum presbyterum, qui stipendium temporale, & non perpetuum habebat, vel patrimonium assignaret, qui non potuit assignare, malè faceret; nec id, quod aliàs erat alienum, vel temporale, potuit facere proprium ordinati, vel perpetuum, ita vt semper ipsius presbyteri remaneat; ita ex *Gonz. Mendez Vafconcelh diuersiur. argument. lib. 4. cap. 8. n. 8. & 9. ait Garc. in add. ad p. 1. cap. 3. num. 91.* vbi improbat *Piasc. in praxi epif. p. 1. cap. 1. num. 45.* quatenus ait, quod deputati ad Capellaniæ, hospitalia, commendas, seu quæuis beneficia manualia ad nutum amouibilia, possunt promoueri ad eorum titulum, sed ab eisdem seruitiis amoueri non poterunt, nisi habita alia sufficienti prouisione, etiam in præiudicium patronorum, qui sibi ipsis imputare debent, quod talem permiserunt promoueri ad huiusmodi seruitium, nec possunt ipsum amouere pro ea vice, sed *num. 94. vers. Nec prædictis*, ait
 51 quod Capellani ad nutum amouibiles, cū non habeant titulum non possunt iuari quasi possessione prædecessorum, nequè ex ea pretendere manutentionem in possessione stipendii, prout nequè potest considerari aliqua possessio respectu ipsarum Capellaniarum; quia cum sint manuales, non sunt tituli beneficiales, vt fuit dictum in vna *Salamantin. Stipendiorum 6. Ianii 1603. & 16. Ianuarii 1606. coram Lancelotto.*

Quod quidem ita adhuc intelligendum est, etiam si testator dixerit, se velle erigere beneficium; quia tale non dicitur, nisi interuenerit consensus Ordinarii, ita *Felin. conf. 45. num. 2. qui num. 4.* ait, quod Episcopus conferendo illud, non videtur approbare, nisi consensus præcedat collatio-

nem; namquè bona relicta altari loco mercedis pro celebratione missarum, sine prædicto consensu, non censentur assignata;
 53 pro dote, nec faciunt beneficium, prout nequè satis est, quod ipse testator ex aliis cōiecturis intendebat verè creare beneficium, cum ad id non interuenerit huiusmodi cōsensus.

Et in vna *Salamantin. Capellania, siud Legati pii penes Seraph. decis. 611.* fuit dictum, quod noluerit testator erigere beneficium ecclesiasticum, cum voluerit, quod Capellaniæ prouisio ad solos laicos spectaret; & voluit, quod nec Papa, nec alius se in illius prouisione intromitteret; vnde apparebat, noluisse erigere beneficium; cum illud sine canonica institutione obtineri non possit, *c. beneficium, de reg. iur. in 6.* imò ipse testator voluit, vt in euentum, quod aliquis se intromiserit, reuocauit legatum; quod quidem fieri non potuisset, si fuisset beneficium; nequè erat verisimile, quod talem viam elegisset, per quam eius voluntas impugnari potuisset, *Anchar. conf. 197. n. 7. Rota decis. 10. de testam. in antiq.* In qua quidem *decis. Salamantin. num. 6.* habetur, quod, licet stantibus præmissis, Ordinarius non potuisset se intromittere; quia tamen cum fuerit casus omisus à testatore, nempe ob negligentiam hæredis, pro illa vice, prouisio fuit deuoluta ad Superiorem, cum Episcopus sit exequator vltimarum voluntatum *Cūcil. Trid. sess. 22. cap. 8.* Et in vna *Auriacen. Iuris nominandi coram Buratto decis. 224.* cum ex lectura testamenti appareret, testatorem non erexisse beneficium dandum in titulum, sed simplicem bonorū administrationem, ad effectum alendi ex eius fructibus, sacerdotem eligendum per patronum ad id deputatum, qui quatuor missas in singulo mense celebraret, quandiu eidem patrono placuerit; ac insuper specialiter prohibuit, ne aliquis Episcopus, Vicarius, Officialis, aut aliqua persona cuiusuis gradus generis, & conditionis valeat administrationem dictæ hæreditatis, & celebrationem dictarum missarum conferre, nec presbyterum ad id eligere, vel electum remouere, aut in aliquo se intromittere, sed ad patronum duntaxat id voluit pertinere, & sic in d. decisione fuit dictum, quod præmissa denotantia dictam administrationem bonorum non possunt dici beneficium ecclesiasticum, sed tantum temporalem, in laicos cadentem, vt declarauit *Rota in vna Vlixbogen. Administrationis Capella 16. Ianuarii 1591. coram Penia,* & nõ conueniunt beneficio seculari, quod inter cætera requirit, quod sit autoritate Ordinarii fundatum, quod non conferatur à laico.

latet, sed ab Episcopo, seu alia persona ecclesiastica, & in perpetuum, ut supra dictum est, & infra dicitur; quare nec illud onus spirituale celebrandi missas, nec denominatio Capellaniam faciunt beneficium ecclesiasticum, non concurrentibus alijs qualitatibus, ad illud constituendum, requisitis.

Quare cum dicta Capellania fuisset ex causa permutationis coram Ordinario, collata tanquam beneficium ecclesiasticum in perpetuum, & ad vitam Nicolai etiam fuit collata in titulum contra expressam fundatoris dispositionem, non potuit in prauiudicium patronorum sustineri, ut alias tenuit. *Rota in d. Salernitan. Oratorij impressa pro d. Garz. d. §. 1. cap. 4. num. 106.* sicut neque potest in ea firmari ultimus status, cum non versemur in beneficio ecclesiastici collatio, quod possit conferri, statibus praemissis, prout dicitur in praedicta *Curia in d. Furti nominandi.*

Et opportunè subdit *id. Zerola loc. cit.* quod huiusmodi legata, ob supradictam rationem, neque cadunt sub spolijs, etiam si excedant summam taxatam in *Constitutione Pij V.* quia non veniunt ista Capellaniam pro celebrandis missis, appellatione proprietarum Capellaniarum, etiam si a testatore nominentur Capellaniam, vel beneficia ecclesiastica; addens proinde, quod male agunt Commissarij Apostolici, seu Subcollectores, qui exigunt introitus, siue potius elemosynas dictarum missarum, durante vacatione per obitum Capellanorum, seu sacerdotum, qui illas celebrant, & ex illis elemosynis dicit Commissarij, seu Subcollectores implere suas tursas, seu marsupia, & sic missae non celebrantur, & anima illorum, qui eas reliquerunt, suis debitis suffragijs defraudantur; ac proinde Ordinarij locorum debent providere, cum ipsi sint exequutores illorum ultimarum voluntatum; ex eo quod, sicut supradictum est, tunc Capellania veniunt appellatione beneficiorum, quando sunt fundatae cum auctoritate Ordinarij cum onere celebrationis huiusmodi missarum, & comprehenduntur sub spolijs, & non alias; quia praedicta *Constitutione Pij V.* cauetur, tunc redditus beneficiales cadere sub spolijs, quando beneficium, siue cum cura, siue sine cura habet in redditus triginta scutorum auri de Camera, qui conficiunt summam quadraginta duorum monesterii Neapolitanæ secundum valorem antiquum praedictorum scutorum auri; prout est expressum in instructionibus Subcollectorum spoliiorum: hodie verò supradicta scuta auri 30. constituunt summam quinquaginta ducatorum circiter praedicta monetae.

Ad rem verò, vnde paulisper digressus sum, redeando; cum ex superius iam dictis satis, superque distinguatur simplex Capellania, seu seruitium à beneficio ecclesiastico; cuius inter coetera requisita, illud potissimum est, quod nimirum sit ordinaria auctoritate fundatum, subnectere hic congruè visum est, prout non semel in praxi euenisse scimus, quod ad cognoscendum, an Capella sit beneficium ecclesiasticum conferibile, an potius Oratorium simplex, erit illius ultimus status inspiciendus, sicut in beneficialibus semper inspicere debet, prout infra dicitur.

Interim tamen pro ista praxi dicendum est, quod vbi circa praemissa non constat, an verè Capellania, aut simplex Oratorium, an verò beneficium ecclesiasticum existat; quod potissimum euenire possit, ex eo, quod testamentum, siue alia scriptura id nequeat demonstrare, vel quatenus illa probetur, non fuerit in forma probanti, vnde id elici possit, erit tunc quidè praedictus ultimus status attendendus; ita vt, si reperitur illud fuisse collatum in titulum beneficij, ille erit attendendus; vt fuit dictum in vna *Pacem. Capellania 27. Martij 1623. pendens Cavaler. decis. 639. num. 10.* vbi, quod id videbatur sufficere pro sustinenda reservatione, tanquam de beneficio ecclesiastico, & prius in vna *Tarnis. Parochialis penes Ludovig. decis. 77. num. 19.* & in vna *Thesauri n. Canonici 4. Februarii 1618. coram Sotto.* & in vna *Andriensis Beneficij 1609. coram Ortemberg.*

Et semper in dubio, si appareat de vna collatione facta per Ordinarium, talis Capellania censetur beneficium, *Crescen. decis. 112. alias 136.* secus verò si finis inclearis, quando videlicet constat, testatorè, seu fundatorem voluisse facere Capellania collatiuam; tunc enim non sufficit quod sit tanquam talis collata, etiam spatio 40. annorum, sed requiritur tempus inmemorable, vt ex pluribus probat *Garz. in addit. ad d. p. 1. cap. 2. num. 115.* & seq. prout etiam superius dictum est.

Quare hic non videtur aptari posse, quod tradit *Zann. g. 167. a. n. 7.* videlicet, quod licet Capellania non sit collatiua ex sua fundatione, tamen si ex consensu patronorum expresso, seu tacito, vel ex negligentia efficiatur collatiua, & postea iterum ea vacante contigerit, licet opponatur, quod non sit collatiua, ultimus tamen status sit considerandus in illius provisione, & quod ita fuit iudicatum Toleti in quadam Capellania Oppidi de la Puebla de Montalban, & in Asia Oppidi de Tor de Laguna, vt refert *id. Garz. loc. cit. num. 116.* Quia, sicut iam dictum

60 cum est, quandoque sumus in clavis, non est opus coniecturis, vulg. for. quare si con-
 61 sit, fundatorem voluisse facere Capellani-
 am non collatiuam, parum refert lapsus
 62 40. annorum pro illius statu immutando;
 quia licet verum sit, vltimum statum atten-
 di debere, id tamen non habet locum quan-
 do constat de legitimo statu precedente;
 tunc enim non attenditur vltimus status
 63 contrarius, nisi probetur legitime prescrip-
 tus, & mutatus, vt etiam fuit decisum in
 vna *Salamantin. Vicaria 15. Martij 1596.*
coram Cardinali Blanchetto, relata in vna
Ferrarien. Prioratus 25. Maii 1609, quae
est. decis. 188. num. 1. p. 1. recent. & infra
 dicatur.

64 Vnde si collatio fieret tanquam de be-
 neficio perpetuo, licet re vera, tale non sit,
 vel quia in dubium reuocatur, vt summam
 fuerit ordinaria auctoritate institutum,
 tunc ita demum collatio ipsa sustineri pos-
 se videtur, quatenus incontinenti de con-
 trario statu non doceretur, ad tradita, per
Calden. conf. 23. de prob. & fuit dictum in
prafata Paeem. Capellania, vbi d. Cavaler.
decif. 39. sicut etiam vbi in dubio agitur
 de efficienda auctoritate Episcopi in ere-
 65 cti bnoialis Capellae, ex aliquo actu positi-
 uo; quia, si agatur de illius praesumptione

66 in praeteritum, res tota iudicatur ex pre-
 sentaneo statu, qui si in reliquis conformet
 se summi beneficii collatiui, puta, quia Ec-
 67 clesia reperitur edificata in forma debi-
 ta, habeatque doctorem, & Rectorem, ipsa Or-
 dinarij auctoritas ab initio praesumetur,
 iuxta, *conf. Barb. 23. num. 1. lib. 1. canoni-*
cabum per Rotam in vna Hipporegien.
Capella 3. Iuris 1613. coram Pirouana.
teste Later. de re benef. lib. 1. q. 3. num. 68.
vrf. Et haec quidem.

Postremo, pro hoc primo requisito, non
 ita leniter notandum videtur circa praedi-
 cti Episcopi consensum, quod postquam
 ille fuit adhibitus in fundacione Ecclesiae,
 68 amplius non requiritur, si fundator, seu pa-
 tronus post Ecclesiae huiusmodi erectionem,
 sine fundacionem, voluerit Ecclesiam ip-
 sam aliquo modo ampliare, cum satis su-
 perque sit, dictum consensum iam le-
 gitime interuenisse; quare in vna *Tolentan.*
Capellaniarum coram Mant. decif. 131. n. 1.
 fuit dictum, quod cum Ecclesia fuerit legi-
 time constructa, & sufficienter dotata, Epi-
 scopus sine rationabili causa, non potest
 impedire quominus fundator, & patronus
 possit eam ad augmentum diuini cultus
 dilatare, & sumptibus suis aedificij exor-
 nare *varg. c. vbi de testam.* quia cessant ra-
 tiones, ex quibus consensus Episcopi in
 noua Ecclesia edificanda, vel fundata de

structa, reficienda, est necessarius, ne videli-
 cet Ecclesia sine dote, concedenti construa-
 tur, vel reuocetur, vel vt alijs Ecclesijs ali-
 quod prauidicium non inferatur, vt not. in
 69 *c. ad audientiam de ecclaf. adific.* Quare,
 cum agatur de Ecclesia iam constructa, &
 dotata, amplianda, & exornanda, Episcopi
 consensus non est necessarius; quia facilius
 70 quid extenditur, qua de nouo inducitur,
 vt si iuris in *d. decif. num. 2.* adductis; &
 sic ex his non mutat aliquo modo primar-
 iam naturam ipsius beneficii, ex supra-
 dictis.

S V M M A R I V M.

- 67 Beneficium datur propter officium.
- 68 Beneficij fructibus dimissis, quomodo
beneficiatus non teneatur ad horas ca-
nonicas.
- 69 Beneficium ecclesiasticum continet spi-
ritualitatem, & temporalitatem.
- 70 Si tamen oneri spirituali interueniat
auctoritas Ordinary.
- 71 Capellania denominatio non facit bene-
ficium ecclesiasticum, non concurren-
tibus requisitis.
- 72 Missarum onus non est de essentia bene-
ficii, sed sufficit recitare horas cano-
nicas.
- 73 Praestimonia, quae non habent annexam
spiritualitatem, non dicuntur bene-
ficia.
- 74 Praestimonia illa sunt vere beneficia,
quae a Praelato non conferuntur nisi
Clerico.
- 75 Sed hodie in Hispania dantur omnia in
titulum beneficij.
- 76 Ea sunt instituta pro studentibus, ac sub-
sidio contra infideles.
- 77 Semicandicatus duntaxat in Ecclesia Metropo-
litanis conferantur in titulum.

Praxis Secundi Requisiti Beneficij Ecclesiastici, videlicet, quod illud habeat aliquid spiritualitatis annexum.

CAPVT III.

Quoad secundum requisitum, nempe, quod huiusmodi beneficium habeat aliquid spiritualitatis annexum, veluti cum propter officium detur beneficium, iuxta etc. in c. fin.

Et rescrip. in 6. Barbat. in c. in nostra n. 27. d. rescrip. Agid. Bellarm. in c. super hoc, q. 3. 5. num. 16. de renunc. Vian. in practi. v. spuer. lib. 13. cap. 3. num. 39. & 40. Lotter. d. de benef. lib. 8. cap. 6. num. 27. & seq. ubi dicit quod non ex alia causa beneficium confertur Clerico, quam in recompensam officij, ad quod iugiter tenetur. Sciendum tamen id eo vsque verum esse, vt beneficij quod a sui primaria institutione habuit suos redditus, qui postmodum casu, aut in totum, aut in partem defecerunt, aut fuerint immixti; & ob huiusmodi fructuum carentiam beneficiatus ad horas canonicas recitari tenetur, vt per Gare. de benef. p. 3. cap. 1. num. 41. tam. seqq. tamen nomen, & naturam beneficii non amittit; quod quidem duo in se ipsum beneficium continent, videlicet spiritualitatem, & temporalitatem, sine introitus super rebus, seu possessionibus profanis; nec vnum sequitur ad positionem alterius, s. sanctorum. s. q. 70. dist. & potentior pars est spiritualitatis, vt dixit Odrad. cons. 186. num. 2. s. ab tit. de sequit. possess. & fruct. Mandos. reg. 22. q. 4. sub num. 2. dicens, quod si separetur predicta duo, presertim dignius, non erit beneficium, quia huiusmodi fructus temporales nec sunt, nec vocati possunt beneficium, nec beneficio similes, vt alias iam diximus.

Quod quidem ita intelligas, si oneri spirituali, beneficio incumbenti, interuenerit Ordinarij auctoritas, prout supra diximus in precedenti requisito; quia si nimirum onus spirituale consistat in celebratione missarum, certum est, missas huiusmodi, sicut nec denominatio Capellaniz faciunt beneficium ecclesiasticum, non concurrentibus ceteris requisitis: unde non est de ef-

sentia beneficij predicti, quod in illius fundatione, seu erectione adijciatur aliquod missarum onus, illius ratione celebrandum; cum ad predictum requisitum sufficiat, quod habeat onus recitandi horas Canonicas; & in praxi sepe vidimus huiusmodi beneficiorum erectiones, tam liberae collationis, quam iuris patronatus, etiam ordinaria auctoritate fieri, absque eo quod patronus, siue alius fundator voluerit hoc onus adijcere, licet frequenter huiusmodi erectiones fiant cum onere celebrationis aliquot missarum; pro quo videndus est Baratt. in superius allegata decis. 224. nu. 5. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 3. s. 2. nu. 10. qui loquitur de prestimonijs, & distinguit, quod, aut loquimur de prestimonijs, quae in sola temporalitate consistunt, & quae non dantur in titulum perpetuum, neque habent annexum aliquod obsequium spirituale, & tunc non dicuntur beneficia ecclesiastica; ac propterea non sunt comprehensa in regula reservatoria, quae loquitur de beneficijs ecclesiasticis; aut loquimur de prestimonijs, quae in titulum perpetuum dantur, & habent aliquod onus spirituale annexum, & tunc dicuntur beneficia, & cadunt sub reservatione predictae regulae, & idem probat Mandos. reg. 34. quaest. 12. nu. 3. dicens, quod huiusmodi prestimonia sunt proprie & vere beneficia ecclesiastica, quia non nisi Prelatus, nec alij, quam Clerico conferre potest, & dixit Hostien. in c. postulasti, col. 2. vers. unde, & electio, de rescript. & id Mandos. loc. cit. sub num. 3. ponit supra dictam distinctionem; subdens, quod hodie omnia prestimonia in Hispania communiter dantur in titulum perpetui beneficii, & habent annexum obsequium spirituale; quicquid de huiusmodi prestimonijs antea tentum fuerit; cum ab initio instituta essent pro studentibus, & pro subsidio contra infideles, & mille illorum absq; dispensatione poterant retineri, vt testatur id. Mandos. loc. cit. nu. 2.

Sicut etiam in Ecclesia Meten. sunt duo semicanonicatus, qui antea reputabantur simplicia officia, vel stipendia ad nutum duarum Dignitatum, nempe Decani, & Cercatoris eiusdem Ecclesiae, amouibiles; nihilominus postmodum tractu temporis eos esse fuit tentum, perpetuos; & ad eorum titulum nonnulli fuerunt ad sacros ordines promoti, vt dicitur in vna Meten. Semicanonicatus penes Parinas. in possibum. decis. 344. nu. 5. & 6. tom. 2.

S V M M A R I V M.

- 78 Beneficium ecclesiasticum a persona ecclesiastica conferendum.
- 79 Laicus est incapax iuris spiritualis.
- 80 Ex privilegio tamen Papa fit capax.
- 81 Beneficia ecclesiastica, etiam femina potest ex privilegio conferre.
- 82 Papa tantum reddit laicum capacem iuris spiritualis.
- 83 Collatio beneficii ecclesiastici facta a Rege, aut alio Principe dicitur facta a Papa.
- 84 Rex Hispaniarum disponit de quampotrimis beneficijs in suis Regnis.
- 85 Rex Francia in suo Regno dicitur Ordinarius collator.
- 86 Reges Anglorum, & Hungaria etiam conferunt beneficia in suis Regnis.
- 87 Rex Hispaniarum ex privilegio confert beneficia, & in illis instituit absque alia presentatione, que sunt sui iurispatronatus.
- 88 Imperator confert beneficia ecclesiastica ex privilegio Apostolico.
- 89 Collatio beneficii facta a laico ex privilegio Papa sub qua forma fiat.
- 90 Non requirit institutionem.
- 91 Regibus conferentibus beneficia ecclesiastica sine privilegio, non suffragatur aliqua consuetudo seu prescriptio.
- 92 Tolerantia non operatur in his, que non sunt quæstibilia sine Principis concessionem.
- 93 Regnum Neapolis constat ex centum quadraginta octo Civitatibus, que in viginti unum Archiepiscopatus, ac centum viginti septem Episcopatus dividuntur.
- 94 Archiepiscopatus octo, & Episcopatus sexdecim in Regno Neapolis providentur per Sedem Apostolicam ad presentationem Regis Hispaniarum.
- 95 Archiepiscopatum, & Episcopatum collationum diviso inter Regem Hispaniarum, & Summum Pontificem in Regno Neapolis.
- 96 Abbatis, seu Prioris potest ex privilegio conferre beneficia.
- 97 Necnon habere curam animarum per Vicarium exercendam.

- 98 Regula 8. hodie 9. Cancellaria reservat beneficia spectantia, etiam ad solutionem Collatricum.
- 99 Abbatis S. Benedicti de Cuperfano confert ex privilegio beneficia ecclesiastica, habetque iurisdictionem in Clericos, & Laicos & in beneficiis Terra Castellana.

Praxis Tertij Requisite Beneficij Ecclesiastici, nempe, quod illud conferatur ab Ecclesiastica persona.

CAPUT IV.

78. Voad tertium requisitum, quod scilicet beneficiarius ipsum non nisi ab ecclesiastica persona conferatur, veluti ab Episcopo, vel alio Prelato, vt in c. si quis deinceps, & ibi glos. 16. quaest. 7. Abb. conf. 47. num. 1. Anchar. in regula, beneficium sub num. 3. id. reg. iur. in 6. Rebuff. de pacif. possess. num. 287. cum alijs allegatis per Gonz. glos. 51. num. 10. Baratt. decis. 224. num. 3. Ratio est, quia beneficium ecclesiasticum est ius spirituale; cuius ius laicus est penitus incapax. id. Rebuff. in prax. tit. de clericis, & a quibus, num. 4. Selva de benef. p. 1. quaest. 7. num. 8. & 9. Lamberti. de iure patr. p. 1. lib. 2. quaest. 7. art. 7. Giga de pens. quaest. 21. num. 4. Rota decis. 318. & 343. p. 2. diuers. & fuit dictum in vna Aquitan. Monasterij impressa per Seraphin. decis. 1382. vbi, quod laici sunt incapaces iuris conferendi, eiusque ius restitit, d. c. si quis deinceps, c. per laicos, & cap. laicis, d. 16. quaest. 7. & propterea fuit dictum in eadem decisione, n. 1. nullum ius competere Ioanni ex collatione ei facta; quia, vt illa subsistat, requiritur privilegium, vt in d. c. si quis deinceps, id. Rebuff. de nominat. q. 21. num. 58. id. Selva p. 2. q. 23. Garc. de benef. p. 1. cap. 2. num. 36. cum talo ius neque prescriptione, neque consuetudine queratur, sed requiritur privilegium. Pape, vt fuit resolutum in vna Tolosan. iuris nominandi, 27. Aprilis 1584. coram Blanchetto, relata per eundem Garc. d. num. 37. quo quidem privilegio interueniente; nedum 81 laicus, verum etiam femina potest beneficia conferre; glos. in c. imperium, in fin. l. 7. quaest. 7. l. o. d. d. in Speculat. tit. de legato.

82 nunc tractamus, vobis sed numquid legimus, Innoc. in eiquod sicur, & ibi gl. de elect. & alii, quos citat Felin. in c. si quis sub m. 3. de maior. & vobis. Solus d. p. 1. cap. 3. num. 1. cum alijs relatis per eundem Garc. loc. cit. num. 33. ex eo quod, præter Papam, nemo potest laicum capacem reddere iuris spiritualis, c. 2. cum ibi not. de iud. Rosa p. 1. Farinae. decis. 193. num. 8. p. 3. id. Garc. in add. p. 1. cap. 2. num. 37. vbi ex pluribus etiã probat, quod cum laici sint incapaces iurisdictionis ecclesiasticae, illis non proficit præscriptio immemorialis, quæ non æquivaleret privilegio, vbi adest incapacitas præscribentis.

83 Quinimò vbi huiusmodi privilegium concessum est, laicus non dicitur conferre, sed ipse Papa confert, mediante ministerio laici, unde talis collatio non repetatur Regia, aut alterius Principis, sed merè Apostolica, vt ex pluribus probat Lector. de re benef. lib. 1. q. 6. num. 46. nam quod dicitur Papa, ex privilegio transferre iura spiritualia in laicum, illa non sunt in laico, vt fundata in ipso, sed vt in ministro, & agente nomine Papæ, vt ait Staphil. in tit. de mandat. de p. v. d. n. 12. fol. mibi 33.

84 Hoc namque modo videmus, quod Rex Hispaniarum disponit de quamplurimis beneficijs in suis Regnis Granatæn. Neapolitan. & Sicilia, ac in partibus Indiarum, ab ijsque locis suorum Regnorum, sicut etiam Rex Franciæ, qui in suo Regno dicitur

85 Ordinarius Collator, necnon Reges Anglorum, & Hungariæ, qui etiam conferunt

86 in suis Regnis, vt per Felin. in cap. dilecto, de test. nu. 1. & prædictus Rex Hispaniarum ex eodem privilegio, non modo confert

87 veram etiam instituit absque alia presentatione, ad beneficia sui iurisdictionis, vt per eod. Gonz. glof. 24. num. 154. & alijs ibi relatis, Achil. de Grass. decis. 9. de restit. spoliat. vbi loquitur de Imperatore habente

88 facultatem conferendi ex Apostolico privilegio, sicut omnes prædicti Principes conferunt.

89 Unde, cum laicus habet à Papa potestatem ita conferendi, simpliciter loquitur per verbum Conferimus, & sub hac formula, videlicet, Tenore presentium, Et conferimus, cum omnibus iuris, redditibus, & emolumentis, &c. vt ex duabus Regiæ collationis formis in fine præsentis capituli subiunctis, patet.

90 Et sic est notandum, quod per talem collationem, acquiritur beneficium, nec requiritur aliqua institutio, aut confirmatio Episcopi, aut alterius Clerici, id. Garc. d. cap. 3. num. 34. subdens ibi, quod aliter non diceretur privilegium.

Advertit tamen Lector, lib. 1. quest. 6. num. 39. quod Reges huiusmodi beneficia conferunt ex prædicto privilegio, nec eis propter

91 reza suffragatur vlla consuetudo, seu præscriptio, & ibi allegat prædictam Seraph. decis. 1381. etiam si esset immemorabilis cum perpetua, tolerantia Papæ; Rationem ibi subdens, nempe, quod cum versemur in his,

92 quæ non sunt quæstibilia sine Principis concessionem, tolerantia de nihilo inferuit; ex eo quod hæc non est tolerantia, sed simplex committentia, seu patientia, quæ non inducit dispensationem in his, quæ sunt contra iuris communis dispositionem, per tex. in c. cum iam dudum, ubi gl. verbo patientiam, de prob.

93 Hoc autem quoad prædicta beneficia inferiora. Ceterum, cum Regnum Neapolitanum constet ex centum quadraginta

94 octo Ciuitatibus, quæ in viginti vnum Archiepiscopatus, ac centum viginti septem Episcopatus diuiduntur, vt videre est penes Illustrissimum, & Reuerendissimum Dominum Carolum Marantam Episcopum Iuuenacen. in suis controvers. respons. 52. num. 2. cum pluribus seqq. p. 2. ex his, octo

95 Archiepiscopatus, ac sexdecim Episcopatus, ad ipsius Regis Catholici nominationem, & præsentationem per Sedem Apostolicam prouidentur.

Quinimò cum Reges huius Regni Neapolis prætendissent omnes, & quoscunque Episcopatus prouideri debere ad eorundem voluntatem, & beneplacitum, vt antiquitus erat consuetudinis in multis Mundi partibus, tamen ab anno 1532. mediante persona Regenis Muscettolæ Regi Oratoris in Romana Curia, fuit inter Summum Pontificem, & Imperatorem Carolum V. ita sedata res, vt nimirum viginti

96 quatuor Ecclesiæ eiusdem Regni Archiepiscopatum, & Episcopatum essent ad Regis præsentationem, reliquæ verò ad absolutam Summi Pontificis collationem; quicquid dicat Lambert. de iurepatr. in 11. q. in princip. 1. p. lib. 1. art. 2. nu. 14. nempe quod

idem Rex habet in hoc Regno nominationem ad quadraginta Cathedralis Ecclesias principales ex privilegio Summi Pontificis, quia verius est, quod viginti quatuor reseruatæ fuerunt, & sunt infra scriptæ, videlicet, Salernitan. Rhegien. Tarentin. Brundusin. Hidruntin. Lancianen. quæ quidem Ecclesiæ sunt Archiepiscopales; Episcopales verò sunt, videlicet, Puteolan. Acerran. Castri maris, Caietan. Cassanen. Cotroneen. Tropien. Monopolitan. Gallipolitan. Orntan. Aquilan. Potentin. Triuntin. Motulen. Vgentin. & Iuuenacen. cui nunc præest idem Illustriss. & Reuerendiss. D. Carolus Maranta Nea-

referred
ad colla
rsano cō
clericali
Cleri
is Terra
Beneficij
od it
le
V
uificum,
ficiuam
b eccle
conferat
icopo,
in c. si
i gl. of
nchar.
g. iur.
cum
o. Ba
bene
e, cu
buffim
2. 4. Seb
Lam
art. 7.
a decis.
um in
a pene
ici sunt
ius re
cap.
dicum
ompe
uia, vt
vt in
inat. q.
de be
nequæ
quæra
p. 2. vt
nomi
chetto
37. quo
nedum
benefici
s. 1. 3.
legato
non

Neapolitanus, qui præter generis nobilitatem, eximiamque doctrinam, fideique ac iustitiam zelum, integritatem, singularemque probitatem, ceterasque virtutes, quibus clarescere dignoscitur se Orbi conspicuum reddidit; ac præter supradictas Ecclesias, alie etiam particulares remanserunt, & beneficia, ut sunt Ecclesia S. Nicolai Baren. Ecclesia Altamura, Canonicatus, & beneficia Civitatis Lucerin. & alia, ut per *16. Franciscum de Ponted. l. 1. num. 4.*

Porto ex simili privilegio Apostolico, **96** etiam foemina habere potest ius conferendi beneficia ecclesiastica, sicut paulo superius tetigimus, necnon quancumque iurisdictionem, ut est *lex. in l. 2. ff. de reg. iur. in mulierum, 33. quaest. 3. Salva de benef. p. 2. quaest. 3. num. 2.* eadem etenim in aliter viris ex causis huiusmodi collatio concessa consuevit, teste *Gen. 2. ad reg. 8. gl. 22. vers. 11. vers. similiter*, subdens *num. seq.* quod ei potest competere ratione Dignitatis, quæ ipsam habere contingat, ut est *lex. expressus*, qui loquitur in terminis huiusmodi collationis in *cap. dilecta. de mater. & obed. ubi Honorius III. mandat, quod Abbatisa de Bubrigen. canonicas suas, & Clericos. Ine iurisdictioni subiectos propter inobedientiam, officio, beneficioque suspendat: Eoque magis ex prædicto privilegio Apostolico possunt foeminae habere huiusmodi ius conferendi, id. *Salva d. q. 3. num. 1. cum pluribus seqq. R. buff. super concord. rubr. de collat. 5. prefati quæ Ordinarii, in gl. verbo prefati quæ Ordinarii, ubi quod etiam Ab-
96 *batisa, aut Priorisita beneficia conferre potest ex privilegio, ut per DD. in cap. dilecto, de test. & c. fin. de concess. preb. c. dilecta, de preb. cap. 13. cui cod. tit. lib. 6. Card. conf. 126. Bodr. det. 32. num. 10. vers. quia***

statu. mulierum privilegio. Romani Pontificis. Gons. d. glof. 2. num. 13. & nu. seq. 57. quæ quod Abbatisa potest habere curam animarum, licet eam exercere debeat per Vicarium.

Proindeque Summus Pontifex in regula reternatitia mensum Apostolicorum, quæ hodie est *S. D. N. Innocentij X. referuat sibi omnia beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura secularia, & quorumvis Ordinum regularia, qualitercumque qualificata, & c. ad collationem, provisionem, presentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem quorumcumque Collatorum, & Collatricum secularium, & quorumvis Ordinum regularium, & c. si ergo foeminae non possent supradicta beneficia conferre eodem modo, quò supra dictum est, utique in supradicta regula non includeret Collatrices, ut notat *id. Gons. loc. cit. nu. 6. & seqq. & num. 13. refert* quandam decisionem. *Bisignis 3. de concess. preb. de quadam Abbatisa habente concordiam cum certo Decano, quod Abbatisa gaudeat in conferendo beneficia ecclesiastica duplici turno, Decanus veteris, vno.**

Et inter cæteras mulieres, quæ ex supradicto privilegio conferre possunt huiusmodi beneficia, adest Abbatisa S. Benedicti de **99** Cuperiano, quæ etiam iurisdictionem habet in Clericos, Laicos, & beneficia Terre Castellane, teste *Lamberti. de iur. patr. p. 1. lib. 3. art. 4. q. 1. princip. nu. 3. fol. mibi 908.*

Cum autem supra num. 89. huius Capdixerimus, nonnullos adesse Laicos, ac Reges, & Principes beneficiorum ecclesiasticorum collatores, proinde sequentes formulas quibus Iniquissimus Rex noster Catholicus conferendo vitur, subijciam, tenoris sequentis videlicet.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX *Castelle Aragonum, Legionis, & utriusque Sicilie, Hierusalem, Portugallie, Hungarie, Dalmatie, Croacie, Navarra, Granate, Toleti, Valentie, Gallicie, Maioritæarum, Hispalis, Sardinie, Corduba, Corsice, Murcie, Ciennie, Algarbij, Algezira, Gibraltaris, Insularum Canariæ, necnon Indiarum Orientalium, & Occidentalium Insularum, ac Terre firmæ Maris Oceani, Archidux Austriæ, Dux Burgundie, Brabantie, Mediolani, Athenarum, & Neopatriæ, Comes Habsburgij, Flandria, Tyrolis, Barcinonæ, Rossilionis, & Ceritanie, Marchio Oristanni, & Goceani. Venerabili Deuoto nobis Dilecto Doctori Don Francisco Capycio Galcota, Gratiâ nostram Regiam, & bonam voluntatem. Inuitat nbs ratio, ut eos viros, quos vite probitas, doctrina, sinceraque fides illustrat, debitis premijs, beneficiisque prosequamur. Quare, cum ad presens Abbatia Sanctissime Trinitatis in Ciuitate Lusij Citerioris nostri Sicilie Regni existens, quam Don Ioannes Baptista*

fla Valenzuela Velazquez habebat, ob presentationem de eodem factam ad Eccle-
 siam Salimanticensem in hisce Regnis Hispania vacet, eiusque collatio ad nos
 spectet, tanquam de nostro Iure patronatus, auctoris vite et honestate, morum-
 que integritate, aliisque virtutibus, quibus te ornatum accepimus, inuituque ser-
 uitiourum per Fabium Capycium Galeota patrem tuum huius nostri Supremi
 Italie Consilij Regentem solerter prestitorum, in te dictam Abbatiam conferen-
 dam decreuimus. Tenore igitur presentium, ex certa scientia, Regiaque autho-
 ritate nostra deliberato, & consulto, ac ex gratia speciali, naturaque Sacri nostri
 Supremi Consilij accedente deliberatione, dictam Abbatiam Sanctissima Trinitatis
 Ciuitatis Liti modo predicto, vacantem, in te dictum Doctorem Don
 Franciscum Capycium Galeota conferimus, cum omnibus eius iuribus, redditibus,
 emolumentis, prerogatiuis, obuentiombus, introitibus, etiam cum redditibus
 decursis a die decimo octauo mensis Septembris anni proxime elapsi millesimi
 sexcentissimi quadragessimi primi exceptis tamen, & deductis expensis, & oneri-
 bus dictae Abbatiae solitis, & consuetis, & cum oneribus, & honoribus, & alijs
 omnibus ad idem beneficium, seu Abbatiam spectantibus, & pertinentibus, per
 te consequendis, & habendis ratione dictae nostrae collationis in te, ut supra fa-
 ctae. Hortantes propterea, & requirentes per praesentes Reuerendum Episcopum
 illius Diocesis, seu eius Vicarium, vel aliam ad hac potestatem habentem ordi-
 narium, vel delegatum, ac alias ecclesiasticas personas. Praecipientes vero, &
 mandantes Syndicis, & Electis Vniuersitati, & hominibus predictae nostrae
 Ciuitatis Liti, ceterisque alijs, ad quos spectabit, & quocumque modo spectare
 poterit, praesentesque peruenerint, seu fuerint quomodolibet presentate praesenti-
 bus, & futuris, seu eorum Locatenentibus, & substitutis, quatenus admissa no-
 stra collatione, te predictum Doctorem Don Franciscum Capycium Galeota, vel
 tuum legitimum Procuratorem in possessionem predictae Abbatiae cum omnibus
 iuribus, ut supra ponant, & inducant, positumque, & inductum manuteneant,
 protegant, & defendant contra cunctos, ac respondeant, & responderi faciant de
 dictis iuribus, introitibus, & omnibus alijs predictis, prout responderi alijs pra-
 decessoribus, & possessoribus dictae Abbatiae solitum est, & consuetum, formaque,
 & tenore presentium per eos, & unumquemque ipsorum diligenter attenda, illam
 ad unguem, & inuiolabiliter obseruent, & obseruari faciant per quoscumque
 iuxta ipsorum seriem, continentiam, & tenorem omni dubio, & difficultate ces-
 santibus. Et contrarium non faciant, si dictae ecclesiasticae personae nobis morem
 gerere cupiunt. Ceteri vero officiales, & subditi nostri predicti gratiam nostram
 charam habent, & penam ducatorum mille nostris inferendorum erarijs, ca-
 piunt evitare. In cuius rei testimonium praesentes fieri iussimus nostro magno ne-
 gotiorum praefati Citerioris Siciliae Regni sigillo a tergo munitas. Dat. in Ciuitate
 nostra CaesarAuguste. Die Decimo tertio Nouembris, Anno a Natiuitate Do-
 mini Millesimo sexcentesimo quadragessimo secundo.

Duplicada.

YO EL REY:

Vidi Capycius de mandato.

Dominus Rex mandauit mihi
Antonio Carnero.

Vidi

Vidit Muñiz Consiliarius.

Vidit N. Regens.

Vidit N. Regens.

Prouinc S. Magestad en el Doctor Don Francisco Capêche Galeosa la Abbadia della Santissima Trinidad de la Ciudad de Leche e nel Reyno de Napoles, que tenca Don Juan Bautista Valenzuela Vazquez; y vaca por hanerle S. Magestad presentado para la Iglesia de Salamanca.

Dupplicada

Sigillum à sergo.

Consultado.

Et sic ex prædicta formula litterarum patet, quod supradictus Rex Hispaniarum in beneficijs inferioribus sui iuris patronus habet ex privilegio Apostolico collatione, & institutione usque quidem beneficia confert bulla Regia, quando beneficium excedit summam ducatorum centum monetæ Regni Neapolitanæ. A summa verò ducatorum centum, & infra simili modo prouidentur per Excellentissimum Dominum Proregem Neapolitanum, qui ita passim in hoc Regno Neapolis eo modo, quo supradictum est, confert ex traditis per *Genz. de glof. 24. num. 154.*

Que quidem facultas sic, vt præfertur conferendi, concessa est aliquibus ex supra nominatis nedum quoad beneficia secularia, verum etiam regularia; dummodo secularia secularibus, regularia verò regularibus conferant. *c. placuit, 16. q. 1. Rot. decis.*

*28. de præb. in nou. Cassad. decis. 4. rod. tit. & ex Conril. Trid. sess. 14. cap. 10. de refor. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 31. num. 3. & ita intellecta fuit facultas Imperatori sic conferendi, concessa, Achill. de Grassis d. decis. 9. num. 2. de restit. spoliar. nisi tamen qui habuerat beneficium regulare ab eodem Imperatore, esset à Papa dispensatus. vt cū esset secularis posset obtinere beneficium regulare; alias enim collatio esset nulla, etiam si fieret à Papa motu proprio, qui nihilominus non videtur velle aliter conferre, quam sit consecretum, & prout de iure, ex traditis per *Felin. in c. in nostra coroll. 40. num. 41. de rescript. & dicitur in prædicta decis. Achill. de Grass. num. 3.**

Vbi autem idem Rex beneficium confert adque mentione dicti iuris patronatus, dat litteras suæ collationis sub sequenti formula videlicet.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX, &c. Venerabili Deuoto Nobis Dilecto Don N. gratiam nostram Regiam, & bonam voluntatem. Regia nostra munificentie proprium est, vt quos vite probitas, eruditio quoq. & morum elegancia Venerabiles reddat, eos præcipue honestemus, & augeamus. Quare cum ad presens Archipresbyteratus Ecclesie Ciuitatis nostræ Altamuræ, in Citerioris nostro Siciliæ Regno, ad nostrum Regium Patrimonium spectans obitu Don Alexandri Effrem vacet, merito ipsum in te conferendum decreuimus ob tuam singularem virtutem, viteque probitatem, aliasque præclaras animi tui dotes, quibus te ornatum accepimus. Tenore igitur præsentium ex certa scientia, Regiaque auctoritate nostra deliberatè, & consultò, ac ex gratia speciali, maturaque Sacri nostri Supremi Consilij accedente deliberatione, præfatum Archipresbyteratum Ecclesie Ciuitatis nostræ Altamuræ in te dictum Don N. conferimus, & pariter prouidemus cum omnibus eius iuribus, iurisdictionibus, obuentionibus, introitibus, & alijs ad hanc ipsam Dignitatem pertinentibus, & spectantibus, per te consequendis, & habendis ratione dictæ collationis in te factæ. Inuestientes te dictum Don N. de huiusmodi Præbenda cum omnibus eius iuribus, iurisdictionibus, & alijs predictis per præsentium expeditionem, vt moris est. Quam inuestituram, vim, robur, & efficaciam verè realis, & corporalis possessionis, & effectualis executionis ipsius in iudicio, & extra volumus, & discernimus obtinere. Hortantes, & requirentes omnes, & singulos, ad quos spectat.

&

Et spectare poterit, quatenus te predictum Don N. in dicto Archipresbyteratu; sic ut presertur per nos provisum, in corporalem possessionem ipsius, omni, qua decet sollemnitate, ponant, & inducant, positumque, & inductum manteneant, & defendant contra cunctos. Deque iuribus, iurisdictionibus, introitibus, fructibus, ac omnibus alijs, ut supra solitis, & consuetis ad dictum Archipresbyteratum spectantibus, & pertinentibus tibi respondeant, & responderi faciant per quos deceat. Mandantes omnibus, & singulis Officialibus, & subditis nostris maioribus, & minoribus in dicto nostro Citerioris Sicilia Regno constitutis, & constituendis, ut in pacifica possessione dicti Archipresbyteratus, & fructuum illius perceptione foueant, & assistant; contradictores, et renitentes quoslibet per opportuna, et debita iuris remedia compellendo: formaque, et tenore presentium per eos, et unumquemque illorum diligenter inspecta, illam ad unguem, et iniolabiliter obseruent, et obseruari faciant iuxta ipsarum seriem, continentiam, et tenorem, omni dubio, difficultate, et impedimento cessantibus; et contrarium non faciant, fieriue permittant, quatenus dictę ecclesiasticę personę nobis obedire cupimus; ceteri autem Officiales, et subditi nostri predicti gratiam nostram charam habent; ac preter ire, et indignationis nostrę incursum, pœnam ducatorum mille nostris inferendorum grarijs, cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus, nostro sigillo a tergo munitas. Dat. in Ciuitate nostra Casarangusta. Die vigesimo septimo mensis Augusti, anno a Natiuitate Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto.

YO EL REY.

Dominus Rex mandauit mihi
Don Inico Lopez de Carate.

Sequuntur subscriptiones DD. Regentium.

Prouer S. Magestad en Don N. el Arciprestazgo de Altamura e nel Reyno de Napoles;
que uasa por muerte de Don Alexandro Effrem.

Sigillum Regium a tergo.

Registrada.

Consulsado.

S V M M A R I V M.

- 100 Beneficium est res ecclesiastica, que Sacerdoti, uel Clerico datur ad sacrum ministerium utenda.
- 101 Beneficij collatio facta laico, non convalidatur superueniente clericatu.
- 102 Laicus, nec per momentum temporis potest beneficium ecclesiasticum obtinere.
- 103 Habilitas superueniens post actum nullum, nihil operatur, si requiritur tempore actus.
- 104 Testamentum impuberis non validatur adueniente pubertate.
- 105 Collatio beneficij facta laico, tanquam Clerico, qui ita in litteris nominetur, non ualet, neque aliquod ius confert.
- 106 Beneficium impetrans, tenetur probare clericatum, etiam si a tertio non opponatur.
- 107 Qualitas extrinseca non presumitur, nisi probetur.
- 108 Beneficium cum impetratur in Romana Curia, exprimitur, Oratorem esse Clericum, alias collatio esset nulla.
- 109 Etiam si post expeditionem litterarum Orator fias Clericus.
- 110 Presentatus ad beneficium inuispatronatus, si non sit Clericus, presentatio est nulla.
- 111 Nec sufficit, si presentatus statim fias Clericus.
- 112 Laicus, sicut est incapax collationis, ita etiam

- causae presentationis.
- 113 Nominatio ad beneficium iurispatri-
natus non requirit clericatum, sed iu-
tum presentatio.
- 114 Clericus coniugatus non potest benefi-
cium ecclesiasticum obtinere.
- 115 Quia reputatur ut laicus.
- 116 Licet gaudeat privilegio canonis, si
quis iuadente 17.q.4. & privilegio
fori.
- 117 Estq; etiam incapax cuiuslibet admi-
nistracionis ecclesiasticae, unde neque
Vicarius Episcopi esse potest.
- 118 Episcopus dispensare non potest cum
clerico coniugato, neq; ad beneficium
simplex.
- 119 Sed solus Papa dispensat.
- 120 Clericus coniugatus, uiuens ritu gra-
corum, potest habere beneficium cura-
tum.
- 121 Clericus coniugatus, est etiam incapax
personis.
- 122 Laicus impetrans beneficium, afferen-
do, quod clericali caractere, insigniri
capit, raro hodie admittitur.
- 123 Et formula sic supplicandi, recessit ab
Aula. Sed quid seruat in praxi,
num. 126.
- 124 Laico, si ex privilegio Apostolico con-
fertur beneficium, illud efficitur quid
faculare.
- 125 Capellania, etiam auctoritate Episcopi
erecta, potest ex ordinatione fundato-
ris, dari puero ante primam tonsu-
ram, donec fiat Clericus.
- 127 Praecessisse in dubio praesumitur illud,
quod requiritur pro validitate actus,
& num. 130.
- 128 Rescriptum, ratione unius horae, potest
dici posterius.
- 129 Data tantum dici, non autem hora ap-
ponitur in rescripto.
- 131 Actus praesumitur eo modo, quo, valide
feri potest.
- 132 Interpretatio in dubio sumitur ad va-
lidandum actum.
- 133 Nona prouiso datur super nullitate,
collationis beneficii, ab defectum cleri-
catus.
- 134 Illius formula supplicationis proponitur.
- 135 Papa potest dispensare cum laico, ad
obtinendum beneficium.
- 136 Dispensatio, de impossibile, possibilem
facit.
- 137 Laicus tuetur regula de impetrando
beneficium certo modo, si illud obtinet
ex dispensatione.
- 138 Laicus non est notorie incapax benefi-
cij, cum possit illud ex dispensatione
obtinere.
- 139 Rex Francorum, est Canonicus in Ec-
clesia s. Hilary Pictaviensis.
- 140 Laicus ex privilegio Papa potest habere
etiam Canonicatum.
- 141 Femina potest ex privilegio Pape ob-
tinere beneficium.
- 142 Ac potest esse Canonissa secularis.
- 143 Canonissa seculares in partibus Flan-
driae, & Alemaniae.
- 145 Abbas, impetracionis formula.
- 146 Canonici, & Canonissa seculares in
Alemania faciunt unum Collegium.
- 147 Clericus carens executione clerica-
tus, non potest sine dispensatione Sa-
dis Apostolica beneficium obtinere.
- 148 Paria sunt non esse, vel esse, & non ha-
bere administrationem, & n. 151.
- 149 Rati habitio sequens facit aliquid legiti-
mum, quod antea erat illegitimum.
- 150 Ratificatio male suscepti clericatus, non
operatur, si fiat post collationem be-
neficii.
- 152 Pensio non est beneficium ecclesiasti-
cum.
- 153 Beneficij appellatione non venit pensio.
- 154 Pensio, diuersas a beneficio habet qua-
litates, & quare.
- 155 Pensio in mera temporalitate consistit.
- 156 Pensio assignatur etiam laico.
- 157 Hodie tamen non assignatur, nisi cle-
ricis saltem prima tonsura.
- 158 Pensionem obtinere, longe minus est
quam beneficium.
- 159 Pensio quando venit appellatione be-
neficii.
- 160 Pensionario iniungitur onus recitandi
Officium B. Mariae.
- 161 Et sic habet annexum onus spirituale.
- 162 Pensionarius, quoad privilegium fori,
venit appellatione beneficiati.
- 163 Pensionum reseruaciones non admittit
Dataria Apostolica, nisi pro Clericis
capacibus beneficiorum.
- 164 Beneficiatus, sicut tenetur ad horas
Ca-

- Canonicas sine pensionariis ad officium B. Maria.
- 165 Pensio est res spiritualis tanquam quoddam beneficium.
- 166 Pensionarius si afferat, se clericum, et si laicus, pensionis reservatio est nulla.
- 167 Veritas praefertur communi reputationi.
- 168 Fructuum beneficij ecclesiastici reservatio non datur nisi Cardinalibus, & alijs personis qualificatis.
- 169 Fructuum reservatio requirit clericatum tempore reservationis.
- 170 Clericatus superveniens non revalidat reservationem fructuum.
- 171 Qualitas certo tempore requisita, si postea interuenit, nihil operatur.
- 172 Pensiones super fructibus Episcopatus Hispaniae, quando requirant clericatum.
- 173 Presentatus, sufficit, quod sit Clericus praesentationis tempore.
- 174 Clericatus non requiritur tempore nominationis.
- 175 Praesentatio dicitur, quando fit Superiori, alioquin dicitur nominatio.
- 176 Clausula, Ex nunc, prout ex tunc, in reservatione pensionis pro nondum clericali charactere insignito, quid operetur.
- 177 Pensio de consensu, sine causa, non solet per Papam reservari.
- 178 Pensiones de consensu ad favorem consanguinei titularis, ut plurimum fraudulentæ.
- 179 Clausula quædam datur in reservationibus pensionum de consensu, pro consanguineis titularis, quoad tempus ad litteras expediendas.
- 180 Dicitio, nunc, est demonstrativa praesentis temporis.
- 181 Es denotat praesens esse initium obligationis.
- 182 Clausula, Ex nunc, prout ex tunc intellectus in reservatione pensionis pro nondum clericali consuetudine insignito, & num. 187.
- 183 Conditionalis gratia nihil ponit in esse ante conditionis existentiam.
- 184 Sed in ea tempus conditionis inspicitur, non autem tempus Datae.
- 185 Dicitio, Ex tunc, extremitatem temporis significat.
- 186 Actus trahitur ad diem conditionis, & antea non operatur.
- 188 Clausula, Ex nunc &c. spem tantummodo tribuit exigendi pensionem post Clericatum.
- 189 Et siue dicat Ex nunc, prout ex tunc, vel Ex tunc, prout ex nunc, nihil differt.
- 190 Quia illius dispositio pendet semper à futuro eventu.
- 191 Neque est retrotractiva ad diem Datae, nisi appareat, Papam aliud voluisse.
- 192 Pensio reservata laico cum clausula, Ex nunc, &c. non exigitur, nisi post Clericatum.
- 193 Clausula, Ex nunc &c. idem operatur in ipsa pensionis reservatione à principio, quod in illius translatione.
- 194 Pensio reservata illegitimo cum clausula, Postquam clericali charactere fuerit insignitus, debetur solum à die suscepti characteris.
- 195 Transferens pensionem ad favorem scholaris, cum clausula, Cum primum clericali charactere fuerit insignitus, percipit interim pensionem.
- 196 Translationes pensionum in laicum non admittit Dataria Apostolica, nisi cum clausula, Ex nunc, &c.
- 197 Nec interim translatus potest petere pensionem.
- 198 Pensio quando reservatur laico, illum Dataria appellat scholarem.
- 199 Scholaris qualitas exprimitur ad differentiam Clericatus.
- 200 Laico, qui in reservatione pensionis, Clericum se nominavit, quomodo succurrendum.
- 201 Revalidatio reservationis pensionis ob defectum clericatus, petenda est in specie.
- 202 Gratia revalidatoria non sanat defectus non expressos.
- 203 Papa non censetur sanare defectus, quos ignorat.
- 204 Dispensare non censetur tacite Papa, ubi requiritur certa scientia defectus.
- 205 Revalidatio quoad unum defectum, non extenditur quoad alium non expressum.

- 206 Remoto Uno obstaculo, non censetur alterum remotum, non facta illius mentione.
- 207 Restitutio non operatur illud, de quo non loquitur.
- 208 Confirmatio non trahitur ad non narrata Papa.
- 209 Capacitas eadem requiritur in pensione, que in beneficio simplici.
- 210 Clericatus, quomodo probandus pro sustinenda reservatione pensionis.
- 211 Clausula, Quod pensio non solvatur, nisi litteris expeditis, quomodo intelligenda.
- 212 Pensio nulliter reservata ob defectum Clericatus, revalidatur per novam reservationem.
- 213 Es sub qua formula petitur dicta nova reservatio.
- 214 Clerico putativo quomodo possit pensio reservari, & beneficium conferri.
- 215 Clericus non habens clericatus executionem, non est capax pensionis, aut beneficii.
- 216 Clausula, Ex nunc, prout ex tunc, &c. intelligitur de clericatu exequibili.
- 217 Clausula, Postquam clericali characteri rite insignitus fuerit, excludit illius inuvalidam susceptionem.
- 218 Ratificatio promotionis ab alio Ordinario facta, quomodo intelligenda.
- 219 Non retrahitur in preiudicium tertii.
- 220 Pensio reservatur personis ecclesiasticis, licet clerici non sint.
- 221 Milites S. Iohannis Hierosolymitani, lata significatione, dicuntur regulares.
- 222 Sunt de foro ecclesiastico, & dicuntur ecclesiastica persona.
- 223 Et censentur, ut Clerici, ad effectum sibi reservandi pensiones.
- 224 Non sunt capaces pensionum super fructibus beneficiorum secularium.
- 225 Religiosi, lato sumpto vocabulo, Clerici appellantur.
- 226 Miles quilibet Laurentinus potest retinere pensionem ducentorum ducatorum auri de Camera, etiam si sit bigamus.
- 227 Miles S. Stephani, etiam pro summa ducatorum 200. quorum facultas fuit per Paulum V. ampliata ad 400. ducatos similes.
- 228 Miles SS. Maritimi, & Lazari pro summa etiam ducatorum 400.
- 229 Formula supplicationis pro reservatione pensionis Militi Hierosolymitano.
- 230 Officiales, siue Cancellaria, siue Camera Apostolica, omnes sunt ipsius Papae, & nulla inter eos adest differentia.
- 231 Camera regulariter non discedit a stylo Cancellarie in litteris expediendis.
- 232 Officiales Camere, et Cancellaria circa litterarum expeditiones omnes sciunt intentionem Papae.
- 233 Milites Hierosolymitani sunt capaces pensionibus super fructibus beneficiorum sua Religionis.
- 234 Regularibus, etiam Claustalibus Papa reservat pensiones.
- 235 Formula huiusmodi reservationis proponitur.
- 236 Pensionem reservat Papa ad commodum, & utilitatem laici pro imminenti eiusdem necessitate.
- 237 Littere tamen huiusmodi reservationis expediuntur in personam alicuius Clerici.
- 238 Et cum facultate transferendi, et quare.
- 239 Et proponitur exemplum.
- 240 Pensio quomodo reservata pueri trium annorum, vel circa.
- 241 Pensiones super fructibus beneficiorum Hispania pro Curialibus, et alijs Italis, quomodo Papa reservet.
- 242 Pragmatica, et ordinationes Hispania prohibent pensiones reservari ad favorem exterorum.
- 243 Capo di ferro cur nuncupetur reservatarius pensionum super fructibus beneficiorum Hispania.
- 244 Pensionis ius potest esse penes unum, & illius commoditas penes alium.
- 245 Pensiones possunt Itali habere in Portugallia, vigore litterarum Apostolicarum.
- 246 Pensionis reservanda praxis pro exteris, super fructibus beneficiorum in Hispania existentium.
- 247 Pensio reservata super capite Hispani ad commodum Itali, quid servetur, ne Italus, moriente Hispano, amittat pensionem.
- 248 Mandata sunt irrevocabilia, super eo, ad quod quis de necessitate tenetur.
- 249 Pensionis ius an resideat penes eum, in cuius personam gratia pensionis facta.

- est, an penes eum, in cuius commodum cedit, & tres casus proponuntur.*
- 250 *Dataria Apostolica quid servat in reservationibus pensionum pro Italis super beneficijs Hispanie, pro cautela personæ contemplata.*
  - 251 *Pensiones Italo in capus Hispani reservata, per mortem utriusq; extinguuntur.*
  - 252 *Es quare.*
  - 253 *Pensio confidencialis quomodo probetur.*
  - 254 *Casus proponitur.*
  - 255 *Liber Dataria probat, eiq; fides adhibenda. Es præuales testibus, & n. 256.*
  - 257 *Datarium non licet arguere de mendacio.*
  - 258 *Datarij attestatio, etiam post dimissum officium, magnam facit præsumptionem circa pensiones beneficiales.*
  - 259 *Liber Dataria probat qualitatem gratiæ.*
  - 260 *Dataria ministri, boni, & fideles.*

Praxis Quarti Requisiti Beneficij Ecclesiastici, idest quod illud conferatur Clerico.

C A P V T V.

Voad quartum requisitū, dicimus, quod beneficiū ecclesiasticum sit Clerico, non autem laico conferendum; quandoquidē beneficiū est res ecclesiastica, quæ sacerdoti, 100 vel clerico datur in ordine ad sacrum ministerium, in perpetuum concessa, mediante canonica institutione, vt per *Robuff. in praxi in principio*, *Hoied. de incompat. benef. p. 1. in præfat. num. 2.* *Parif. de resign. benef. lib. 4. quæst. 2. num. 4.* quare non est laicis conferendum, *c. cum adeo, & ibi glos. verbo, clericus, de rescrip. cap. 2. de institut. Lap. alleg. 138. post num. 12.* *Mandos. reg. 24. quæst. 4. num. 3.* *Menoch. de arbitr. iud. casu 201. num. 23.* & dixit *Abb. in c. tuam nos, de simon. & notant DD. in Clem. 2. de atat. & qualit. Archid. Gemin. & alii in c. placuit, ante fin. 32. dist. cap. ecclesia S. Mariae, de consuet. cum alijs adductis per *Hoied. d. p. 1. ap. ult. num. 71. id. Parif. d. q. 2. num. 1.* *Gonzal. ad reg. 8. glos. 2. num. 60.* quia sicut non potest beneficiū ecclesia-*

sticum à laico conferri, ex eo quod sic ius spirituale, ita ex eadem ratione nequē à laico iurium spiritualium incapace, potest obtineri, *Selua de benef. p. 1. quæst. 7. num. 8.* & *9. Robuff. in d. prax. tit. de Clericis, & de quibus, & quomodo creentur, & c. num. 4.* *Gigas de pension. quæst. 21. num. 4.* *Mandos. in praxi signat. grat. tit. Provisiones, vers. amplia, quod collatio, vbi probat,* 101 quod collatio facta laico, etiam superueniente postmodum clericatu, non reualidatur, seu reuiuiscit, ex iuribus ibi per eum allegatis, *id. Parif. d. quæst. 2. num. 1. & 32.* & alij, quos refert *Garc. p. 1. cap. 2. num. 28.* *Carol. de Grass. de effect. cler. effect. 15. nu. 1. & 9. vbi, quod nec per momentum tempo-* 102 *ris potest quis beneficiū ecclesiasticum obtinere, vti laicus; quare si quis obtineret beneficiū tanquam laicus, etiam si post, clericatum statim assumpserit, nihilominus illa collatio semper erit inualida id. Parif. d. quæst. 2. num. 8. cum pluribus seqq.* quia 103 *habilitas superueniens post perfectum actum nullum, ex defectu existente tempore actus, nihil operatur, Paul. de Cast. in l. si cum dotem, s. eo autem tempore, ff. sol. matr. Alex. conf. 123. num. 5. cum plurib. seqq. lib. 1. Soccin. iun. conf. 3. num. 5. & 7. lib. 4. qui loquuntur in simili de testamento facto ab* 104 *impubere; quia illud est à principio nullum, & propterea non validatur pubertate postea superueniente, l. si filius, qui in potestate, ff. de iur. & possib. id. Carol. de Grass. loc. cit. num. 12. & 13. cum seqq. vbi plura similia in proposito congerit; quod quidem adeo procedit, vt etiam si Papa conferret beneficiū laico, tanquam clerico;* 105 *illumquē in litteris prouisionis beneficij nominet Clericum, talis nominatio nihil prodest, nequē aliquod ius confert. Boer. decis. 171. num. 12. vbi, pluribus comprobatur, quod hæc probatio non sufficit pro clericatu, si pensionarius, vendicando beneficiū, allegat se clericum, vel aliter agendo, id. Carol. de Grass. d. effect. 15. num. 35. quare sēper impetrans tenetur probare clericatum, & tonsuram, etiam si ab alio tertio, secum* 106 *litigante non opponatur; cum sit qualitas extrinseca, quæ non præsumitur, nisi probetur, id. Boer. d. decis. 171. nu. 11.* Ac proinde *id. Parif. loc. cit. n. 9. testatur, quod cum in Romana Curia impetratur beneficiū, cōmuniter inter alia narrata, ex-* 108 *primitur, Oratorem esse Clericum; vnde si talis non esset, sed laicus, impetratio esset nulla, & obreptitia ob falsi narrationem, Abb. in cap. cum dilecta, num. 15. de rescrip. Alex. conf. 60. in fin. lib. 2. subdens. id. Parif. num. 15. id. procedere, etiam si post receptam supplicationem, & expeditionem lit-* re.

terarum, superueniens habitus, veluti, quia
 109 tunc fecisset se clericali caractere insigniri; quia nihilominus collatio erit nulla: habitus namque requisita à principio, non operatur, si postea superuenit; quia debet adesse tempore actus, & sic collationis beneficij, *l. fratres ff. de pen. Bart. in l. usufructus, in fin. de stipul. seru. gl. in Clem. vt it. verbo, constitutis, de atat. & qualis. Gemin. in c. si, cui, de prob. in 6. & communiter DD. vt per eundem Paris. d. lib. 4. quest. 1. n. 14. & d. q. 2. num. 17. vbi id ampliat procedere, etiam si tunc temporis de tali beneficio prouisus, reputabatur clericus; veluti quia incedebat in habitu, & tonsura clericalibus, ac proinde pro Clerico reputabatur; quia constituto in rei veritate, quod non esset Clericus tempore gratiæ, collatio erit nulla, prout *id. Paris.* loquitur in terminis reservationis pensionis factæ laico *loc. cit. num. 19.* & probatur innumeris autoritatibus, & signanter *in cap. cum adeo, de rescrip. & in cap. 2. de insit. & in cap. dilecto, & ibi DD. de prob. Gonz. d. glos. 2. num. 60. cum pluribus seqq. & num. 63. ait,* quod nequæ vna sola hora potest laicus habere beneficium ecclesiasticum, *10. Selua de benef. p. 1. quest. 23. id. Paris. d. lib. 4. num. 3.* cum sicut dictum est, sit incapax spiritualium, *d. c. si quis deinceps, 16. quest. 7.* quare, etiam si sit in ætate legitima constitutus ad beneficium simplex obtinendum, tamen nec beneficium liberæ collationis obtinere, nec ad illud, si fuerit de iure patronatus, præsentari, si actu nõ sit clericus, aliquo modo poterit; licet incontinenti postmodum promoueatur, *id. Hoied. loc. cit. & fuit dictum in vna Fauntin. Beneficij 20. Decembris penes Buratt. decis. 21. num. 1.* vbi, quod
 110 præsentatus ad beneficium iuris patronatus, cum non esset clericus tempore præsentationis de eo, coram Ordinario factæ, præsentatio, non fuit valida; cum hoc requiretur in præsentando, etiam ad simplicia;
 111 adeo vt non sufficeret, si incontinenti fiat clericus, vt dictum est, *ex d. c. 2. de insit. c. aliis, vt per Lamberts. de iure patr. lib. 2. p. 1. quest. 7. art. 2. num. 15. & art. 7. num. 7. & art. 39. vers. sic aduerte,* vbi quod sicut laicus
 112 non est capax collationis, ita nec præsentationis, licet velit se promouere; & sicut esse debet quis clericus tempore dictæ collationis, ita tempore præsentationis, & secuta est *Rota in vna Burgen. Abbatia 19. Nouembris 1588. coram Penia,* quæ distinguit inter nominationem, & præsentationem coram Ordinario, vt tempore nominationis non requiratur clericatus, sed omni
 113 no tempore præsentationis coram Ordinario. ita *id. Buratt. in d. decis. 21. num. 21.**

in fin. & suo loco dicetur. Quæ quidem conclusio in tantum procedere dignoscitur, vt
 114 neque Clericus coniugatus possit beneficium ecclesiasticum obtinere, *c. sande, & c. quod à 18. de cler. coniug. Host. in sum. eod. tit. num. 1. Anchar. in cap. Ioannes, num. 5. eod. tit.* quædoquidem Clericus coniugatus
 115 reputatur tanquam laicus in omnibus;
 116 præterquæ in priuilegio Canonis, *si quis suadente, 17. quest. 4.* & in priuilegio fori ecclesiastici in criminalibus, *tex. in cap. vn. de cler. coniug. in 6.* quare ex eadem ratione, Clericus coniugatus nedum est beneficij ecclesiastici incapax, verum etiam cuiuslibet
 117 administrationis ecclesiasticæ, *Abb. in cap. sande, nu. 2. eod. tit. Casar de Grass. decis. 114. n. 4. cum pluribus seqq. de prob.* prout neque Vicarius Episcopi in spiritualibus generalis esse potest, *Barbos. de potest. Episc. alleg. 54. num. 6. Zerol. in praxi Episcopi p. 1. verbo Vicarius, dub. 7. Sancb. de matrim. lib. 7. disput. 46. num. 14. & alij relati per Garc. de benef. par. 5. cap. 8. num. 3.* nec
 118 Episcopus potest dispensare cù prædicto clerico coniugato, etiam quoad simplex, vt pluribus comprobatur *10. Selua in tract. de benef. p. 1. quest. 7. num. 17. & seq. Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 24. sub nu. 77. vers. contrariam tamen sententiam, f. mibi 1029* vbi quod, vt laicus habeat beneficium ecclesiasticum, est contra ius commune, secundum quod Episcopus dispensare non potest,
 119 sed ad solum Pontificem talis dispensatio spectat. Potest tamen clericus coniugatus obtinere beneficium curatum, viuens
 120 ritu Græcorum; nam in Constitutione Innocentij VIII. super ritibus Græcorum, quoad beneficia curata, ita habetur, *Sacerdotes quoque coniugati, & alij, quibus parochianorum cura, vel ecclesiarum parochialium regimen per Episcopos suos committitur, licite, ac libere possunt parochianorum suorum confessiones audire, ipsiq; pœnitentiam iniungere pro peccatis; quia, cui licet, vel conceditur quod est maius, competit, & minus, nec negari conuenit, quod est minus, & c.* quam quidem Constitutionem refert. *Quar. in Summa bull. verbo, Græcorum Ritus, num. 16.* aliàs enim Clericus coniugatus nedum incapax beneficij ecclesiastici, verum etiam pensionis, vt in vna *Terrulen. Pensionis 15. Decembris 1600. coram Cardinale Sacrato, & in Hidruntin. Pensionis coram Coccino 25. Iunii 1618. & in vna Hieracen. Pensionis 21. Iunii coram Verospio,* quos reuertit *Addit. ad Buratt. decis. 791. sub num. 7.*

Ait tamen *Mandos. reg. 24. num. 3.* quod erit valida collatio beneficij, si in supplicatione narretur Papæ, quod Orator intendit quam-

quàm prius promoueri, & ibi ponit formulam huiusmodi supplicationis pro laico, asserente se scholarem, qui clericali caractere insigniri cupit, &c. & *Staphil. de expect. 9. form.* per quamdam *decis. Rosa in antiq.* ait, quod non clerico incedenti tamen in habitu, potest beneficium conferri, ut clerico, quasi habitus, & dispositio animi sufficiant, ut quis pro clerico reputetur. At verò hodie non admittit **123** Dataria Apostolica huiusmodi supplicationes; quicquid seruatum esset tempore ipsius *Mandossij*, quia bene procedit id quod ait idem *Steph. loc. cit. nu. 36.* quod miles gaudet privilegio militari ex eo tempore, quo in numerum militum relatus est, & non ante; vnde hodie non admittitur illa clausula, quam *id. Steph. tradit loc. cit.* nempe *supplicatur conferri N. cupienti; adscribi militia clericali*, nec est simpliciter verum, quod ipse *Mand.* ait *loc. cit.* quod si beneficium conferatur laico, qui postmodum clericus efficiatur, collatio, propter superuenientiam clericatus, subsistet, & valida erit iudicanda; & sic allegat stylum supplicandi iuxta prædictam formulam, qui iam **123** recessit ab aula; & ait *id. Garc. d. p. 1. cap. 2. num. 29.* quod cum ex privilegio Apostolico conceditur laico beneficium, efficitur illud quid sæculare, & laicum; ita ut sit quoddam sæculare, in mera temporalitate percipiendi fructus, consistens, & consequenter in eo non committeretur simonia; subdens *num. 29.* quod nihilominus Capellania erecta in titulum beneficij ex bonis **124** alicuius, autoritate Episcopi, potest ex ordinatione fundatoris dari puero ante primam tonsuram titulo sæculari, donec fiat clericus; qui suo tempore tenebitur ordinari, & fieri clericus; & cum capax sit, & habilis, horas canonicas recitare; ex eo quod id non repugnat, si adcedat Ordinarij autoritas, non ut ante primam tonsuram, teneat eam quis in titulum beneficij, quod fieri non potest, sed ut pro eo tempore non sit beneficium; donec fiat clericus; & ex tunc eam tenebit ut beneficium, & in titulum beneficij, accedente tamen collatione Ordinarij, nisi forte in principio, quo eam obtinuerit, interuenerit illius autoritas. Hæc ipse *Garc. loc. cit.* qui *nu. 31.* subdit, quod videtur nihilominus requiri, quod fundator talis Capellaniae collatiuæ expressè ita disponat, quod illa dari possit puero ante primam tonsuram titulo sæculari; quia si simpliciter disponeret, quod possit dari puero ante primam tonsuram, intelligeretur de Capellania, ut sic, & ideo non valeret talis dispositio; Et aliàs in vna *Spain. Capellania 14. Martij 1614.* qui-

dam *Didacus infans* non habuit promissionem beneficij, sed tantum decretum ab Ordinario, ut illi in sexto ætatis suæ anno existenti, & sic incapaci tam tituli beneficij, quam possessionis, responderetur de fructibus; & postquam ad legitimam ætatem peruenisset, fieret collatio, quæ est *decis. 531. n. 4. p. 4. in recent.*

In proposito igitur superuenientis clericatus post collationem, ea quidem est **126** praxis, ut si fortè velit Summus Pontifex de beneficio providere Oratori, qui nondum erit clericali caractere insignitus, non admittat supplicationem sub nomine Oratoris laici, sed ille nondum promotus, nominetur clericus in supplicatione, quæ postquam fuerit signata, retinetur in Officio Paruæ Datæ in Dataria, absquè eo quod apponatur Data; interim verò Orator promouetur, & postmodum habebit Datam post clericatum; & de hac praxi testatur *id. Paris. d. lib. 4. quæst. 2. fere per tot.* quod si eodem die, quo apponitur Data in supplicatione, reperiretur Orator promotus, nec discerni possit, an Data ipsa, vel clericatus præcesserit; tunc, quia, ubi ad essentiã substantialem actus aliquid debet esse prius altero, si vtrumquè reperitur factum eodè **127** die, præsumitur in dubio præcessisse id, quod pro ipsius actus validitate præcedere debebat, *id. Paris. loc. cit. num. 35. cam seq.* Et ita meo tempore in facti contingentia euenit in collatione sine cura Ecclesiæ *S. Tryphonis Castren. Diœcesis*, quæ fuerat impetrata tanquam certo modo vacans; ex eo quod impetrans assererat, eam vacare propter inhabilitatem Rectoris, uti promoti post assecutionem dictæ Ecclesiæ; & impetrans fuit exclusus; quia prædictus Rector præsumebatur promotus; licet eadem Die Datæ gratiæ, attamen ante prædictam Datam, ex doctrina *Felin. in c. pastoralis num. 5. de rescrip. vers. ratione vnus hora*; nam ibi ex *Io. Andr. Butr. 1. mol. & 128 Abb.* probat, quod ratione vnus horæ, vnum rescriptum potest dici posterius, licet habeat Datam eiusdem diei cum alio, & idem tenet *glos. in cap. si a sede in verbo, appareat, de præb. in 6. glos. fin. in l. si ex pluribus, s. fin. ff. de solut. vbi*, quod ratione horæ vnum instrumentum dicitur prius altero, & facit, *J. Titius, s. Lucius in verbo, hora diei sexta, et in verbo, calcescente celo*, idest in aurora, & ibi *glos. ff. de lib. & posth. per quam tamen glos. aduertit id. Felin. loc. cit.* quod prædicta *glos.* præsupponit, quod constet de hora vtriusquè rescripti; ergo à contrario sensu, si constet de hora vnus, non autem alterius, non videtur constare de prioritate; quia ex quo habent Datam eius-

eiusdem diei, potuit aliud rescriptum esse ante, & etiam post illam horam; quod quidem facillimo negotio euenire potest; nam quæ in litteris prouisionis non consuevit apponi illius hora, sed tantum Data diei dictæ prouisionis; & sic seruatur in prouisionibus beneficalibus, in quibus apponitur Data diei concessionis, non autem hora, *Cassad. decis. 20. de prob.* vbi dicitur, quod quotidianum est in Curia inter concurrentes plures in prouisione vnus beneficij eadem die à Papa, item à Papa, & Ordinario; quia, cum hora non apponitur in prouisione Papali, si vnus ex prouisis, per testes probet horam, eius prouisio præualeat, & canonicatur in Rota; & licet prædicta hora non apponatur, ait tamen *Gonz. ad reg. 8. in 5. 3. proam. num. 80.* se credere, quod si Domino Datario intanter supplicaretur, forsitan ipsam etiam horam in supplicatione apponeret: quod tamen ego nunquam vidi.

Et notat etiam *Bald. in l. cum in testamento, §. hac verba, ff. de hered. instit.* quod in dubio ille actus præsumitur præcessisse, qui debebat esse præambulus ad alium. Sicut etiam dicitur, quod quando mors, & collatio beneficij interuenerint vno, eodemque die, præsumitur, quod mors præcesserit collationem, vt fuit in puncto firmatum in vna *Nicien. Parochialis 1. Februarii 1630. coram Verospio, qua est decis. 344. num. 3. & 4. diuers. in recent.* vbi opponebatur contra eum, qui impetrauerat beneficium viuents, & dum probaretur per testes, quod obitus, & collatio successerant vno, eodemque die, fuit dictum, quod ad validitatem actus, & ad euitandum delictum, præsumitur post mortem, sequutam fuisse collationem, & idem tenet *Sarnen. super regula de impetr. benef. vii. quæst. 7.* qui licet ibi dicat, se vidisse quandam Constitutionem Bonifacij VIII. Ad perpetuam rei memoriam, in quodam libro bullarum Rotæ cooperto serico viridi, cap. 152. vbi, quod prædictus Bonifacius voluit, quod omnes impetrationes factæ, etiam Motu proprio, sub Data eiusdem diei obitus, sine nullius momenti, ad istam tamen Constitutionem fuit responsum in *d. decisione Nicien. Parochialis num. 6. & 7.* præsumitur etenim pro impetrante, quod impetratio sit valida, & legitimo tempore facta, *Bart. in l. non solum, §. sed vt probari, ff. de nou. oper. nunciat. Dec. in cap. in presentia in 10. notab. de prob.* cum alijs relatis per *Pat. decis. 427. n. 2. p. 3.* Et alias in vna *Capuan. Decanatus* fuit dictum, esse præsumendum, quod obitus præcesserit prouisionem; quia quando sumus in dubio, quisnã

actus præcesserit, sumitur interpretatio, quod ille actus in dubio præsumatur præcedere, qui est necessarius ad validitatem actus, vt ille potius valeat, quam percat; quia aliter interpretando, esset præsumere delictum in dubio, quod non est dicendum, ad *lex. in d. l. merito, ff. pro socio, cum alleg. per Menoch. præsumpt. 3. num. 14. lib. 5.* quam quidem decisionem *Capuan. Decanatus* refert *Sarnen. super reg. de verisim. not. q. 6. vers. istis tamen non obstantibus, Crescent. decis. 13. num. 1. de rescript.* vbi, quod prouisio Papæ sub die 4. mensis debet canonizari, etiam si testes deponant obitum de eadem die, & hora 24. vel media hora noctis vidisse illum mortuum deferri ad sepulturam; quia potest esse quod post illam horam fuerit gratia concessa, cum derogatione tamen regulæ verisimilis notitiæ; quia collatio beneficiorum etiã de nocte fieri potest. Præterea, quia videmus, quod gratia fit ex post, & tamen ad maius robur Datarius ad supplicantis petitionem, solet apponere Datam diei obitus cum derogatione prædictæ regulæ; & cum testes deponant, illa hora vidisse illum deferri ad sepulturam, verumiliter à communiter accidentibus, debebat obijisse per plures horas antea, vt in *d. decis.*

Verum hæc intelliguntur data derogatione prædictæ regulæ de *veris. not.* alias si exciperetur de dicta regula, impetranti incumberet onus probandi verisimilem notitiam obitus, *id. Sarnen. loc. cit. Marascotti. var. resol. lib. 2. cap. 1. num. 201. cum seqq.* Vnde ait *id. Felin. in d. c. pastoralis, vers. ad identitatem, circa med.* quod si appareat fuisse appellatum vna hora, & in eadem impetratam commissionem appellationis, præsumitur appellationem præcessisse; quia præcedere debet, & hic plures casus similes congerit *Paris. de resign. benef. lib. 4. quæst. 1. num. 40.* vbi, quod semper capienda est præsumptio, vt actus valeat, *d. l. quoties, ff. de reg. iur. DD. in l. 1. ff. solut. matr.* & hæc est generalis regula, vt actus præsumatur eo modo, quo validè, & licitè fieri potest, *l. quoties, ff. de reb. dub. d. l. merito, ff. pro socio, Ludouif. decis. 493. num. 5. Cavaler. decis. 307. num. 4. per tex. in cap. ex litteris, de constit. cum adductis per *Surd. cons. 198. num. 15. & seqq. lib. 2. Buratt. decis. 316. num. 5. 6. & 7. & 10.* vbi, quod interpretatio, in dubio sumenda est potius ad validandum, quam ad destruendum actum, ex *d. l. quoties, ff. de reb. dub.**

Et alias dubium fuit propositum in Rota, Nam collatio Papæ facta erat eadem die ei, qui in partibus, hora secunda noctis factus fuerat clericus, & quærebatur, an esset in-

inualida tanquam facta inhabili, & laico, an verò præsumendum esset, collationem subsequutam fuisse clericatum; & pro hac ultima conclusione resolutum fuit, tum propter actus validitatem, ad not. per Felin. in d. c. pastoralis, quæ præsumptio validitatis omnes alias superat, ad tex. in cap. quoniam Abbas de off. deleg. tum etiã propter horam certam clericatus, quæ anterioritatem præsumi facit, ad Bald. in l. Imperator in 1. l. e. col. 3. nu. 4. ff. de stat. hom. & hunc casum refert Mandos. in praxi Signat. grat. tit. Provisiones, vers. Pulchrum dubium, Gonz. glos. 2. num. 73. vbi de supra dicto casu loquitur, plures allegans auctoritates, non tamen d. Mandos. loc. cit. quæ quidem per transitum dicta intelligantur, ne ulterius à proposita materia diuagari videamur.

Vbi verò contingit, Oratorem, in supplicatione se clericum asserere, cum tamen sit laicus, sibi quæ beneficium nulliter, siue Apostolica, siue ordinaria auctoritate conferri, Datarum Apostolicæ usus admittit (nisi fortasse facti qualitas Pontificem retrahat ab huiusmodi collatione conualidanda) ut dentur Oratori litteræ nouæ provisionis, pro quibus impetrandis porrigitur supplicatio, quæ de more ipsius Datarum ita concipi consuevit, videlicet.

134 *Beatissime Pater. Aliàs deuoto S. V. Oratori N. N. clerico Neapolitan. de sine cura Ecclesia, seu Capella Sancti N. Neapolitan. Cinitatis, vel Diocesis, per liberam resignationem deuoti vestri N. clerici de illa, quam tunc obtinebat, in manibus Ordinarij loci sponte factam, & per eundem admittam (aut narretur alijs modis vacationis) vacante, de illa sic vacante ordinaria auctoritate provisum fuit, possessione, fructuumque perceptione subsequutis (& sic exprimitur an prædictos fructus perceperit vel ne.) Cum autem Pater Sancte, idem Orator, ex eo quod tempore provisionis huiusmodi, clericali caractere minime insignitus erat, licet ad præfens eo existat, seu certis alijs causis dubitet, provisionem huiusmodi viribus non subsistere, sed Ecclesiam, seu Capellam prædictam adhuc, ut præfertur, aut alijs certo alio, quem S. V. pro expresso habere placeat, & seu in litteris si videbitur, regula contraria non obstante, exprimendo modo, vacare. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator præfatus, quatenus verum, & ultimum dicta Ecclesia va-*

cationis modum, etiam si ex illo quouis generalis reservatio, &c. sibi quæ omnes, & singulos fructus, &c. ex dicta Ecclesia, seu Capella per eum hætenus male, et indebitè perceptos, qui summam CXX. ducatorum auri de Camera non excedunt, gratiose remittendo, et condonando, specialem gratiam faciendo, prædictam Ecclesiam, seu Capellam, cuius, et illi forsan annexorum fructus, etc. L. ducatorum auri de Camera, etc. non excedunt, siue præmissis, siue alio quouis modo, etc. vacet, eidem Oratori conferre, etc.

Hoc autem habet locum nisi apparuerit, quod Papa ipsi Oratori vellet, licet laico, conferre beneficium; indubitati namque iuris est, posse Papam cum laico dispensare, illum quæ capacem reddere ad obtinendum beneficium ecclesiasticum, quamuis nondum sit clericali caractere insignitus; nam virtus, ea est dispensationis, ut de impossibili, possibile faciat, glos. in cap. gratia, in verbo, non potest, de rescrip. in 6. Abb. in c. quod Dei timorem, col. 2. de stat. monach. id. Paris. d. quæst. 2. num. 32. & 33. & dixit Felin. in cap. causam, qua, num. 6. de præscript. & tradunt DD. in cap. Ioannes, de cler. coniug. quod quidem vsque adeo procedit, ut laicus se tueatur regula de impetrandis beneficiis vacanti certo modo; quia potest ex dispensatione beneficium obtinere, prout decisum fuit in vna Calaguritan. Abbatis 4. Nouembris 1551. teste Caputaquen. decis. 138. p. 2. & decis. 24. part. 3. vbi quod prædicta regula considerat tantummodo, quod laicus non est notoriè incapax, cum possit beneficium ex dispensatione retinere Sarnen. in reg. de trienn. q. 26. num. 3. Gonz. d. glos. 2. num. 70. Nec nouum est, posse etiam laicum ex Papæ priuilegio, nedum beneficia retinere, sed etiam illa conferre, DD. in cap. 2. de præb. in 6. & in c. sacrosancta, & in cap. Messana, de elect. & ex Abb. in cap. extirpanda, s. quia verò ait Gig. de pens. quæst. 21. num. 4. quod Rex Francorum est Canonicus in Ecclesia S. Hilarij Pictauiensis, subdens num. 5. nonnullos Principes Christianos esse ab Apostolica Sede priuilegiatos circa beneficiorum collationes, aut nominationes Prælatorum ex Corset. in tract. de potest. & excellentia Regia quæst. 11. vbi enumerat prædictos Principes, & refert Barbof. de potest. Epif. alleg. 72. num. 75. quod laici nedum beneficium, sed etiam Canonicatus proflunt habere ex priuilegio Apostolico, ut habet familia Villaloborum, nunc Marchionis Astorgæ in Sede Legionensi, & quod simile

privilegium concessum est à Papa Regibus illius Regni, & idem est concessum Comiti Barchinonen. pro Ecclesia illius Ciuitatis, ex authoribus ibi allegatis, & ex alijs à nobis supra adductis.

Præterea ex simili dispensatione, seu privilegio Apostolico videmus, quod sicut femina potest competere ius conferendi beneficia, vt supra diximus, ita etiam ea-
 141 dem poterit illa obtinere; nam possunt
 142 esse Canonissæ seculares, de quibus est
*tex. in c. dilecta, ibi Canonissas suas, de maior. & obed. & in Clem. Attendentes, s. illas quoque mulieres, qua vulgò dicuntur Canonissa seculares, de statu monach. quæ quidem mulieres viuunt secundum ordinem, & vitam Canonicorum seclularium: ait tamen Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. art. 6. quaß. 7. princip. num. 4. fol. 556. quod licet nomen Canonissæ cadat in mulieres, tamen istæ non sunt approbatæ à Sede Apostolica, vt dicit etiam *tex. in cap. indemnitatibus, de elect. in 6. & adest Rotæ decisio in tit. de sent. excomm. in antiquioribus*, vbi determinatur, tales Canonicas seculares esse à Deo reprobatas, & quod non gaudet privilegio, *si quis suadente, 17. quaß. 4.* cum non sint verè ecclesiastica personæ, licet subsint Episcopo; subdens *id. Lambert. loc. cit.* quod licet istæ appellentur Canonice, non tamen sunt probatæ; quia earum vitæ sæpè malum habet finem, prout in *d. c. indemnitatibus*, namquæ vt plurimum habitant permixtim, sed quod semper ex istis mixturis expectatur pessimus euentus.*

Quæ quidem Canonissæ seculares, vt obseruauit in Cancellaria Apostolica, sunt
 143 in partibus Flandriæ, & Alemanix, de quibus loquitur *d. c. cum dilecta, s. fin.* quæ obtinere consueuerunt quasdam præbendas, & ibi Papa mandat, vt dictæ Canonice, & Clerici Abbatissæ obedientiam, & reuerentiam impèdentes, eius salubria monita, & mandata obseruent, easquæ ecclesiastica censura compellat, & ibi *glos. in verbo, Canonice*, quod *d. tex.* loquitur secundum consuetudinem Theuthonicorum, vbi sunt Canonice seculares, quæ nullam emittunt professionem, nec renunciant proprijs, imò quandoquæ contrahunt matrimonia, quarum quidem Canonissarum vnaquæquæ habet duas, vel tres præbendas temporales, quæ cum annectantur rei seclulari, seculares etiam præbendæ dicuntur, illarumquæ fructus tanquam commoditas tantum cõsiderantur, quæ ex ipsis præbendis percipitur, & vnaquæq; Canonissa potest ex illis duas, vel tres sine dispensatione retinere, vt testatur *Capuaq. decis. 336. p. 2. per tot. vbi, quod si istæ præbendæ vendantur, nõ com-*

mittitur simonia; ac proinde prædictæ Canonice de illis ad eorum libitum disponunt, easquæ vendunt abiquæ dispensatione, & voluntate Superioris, & vitio simonia, vt per *Lotter. de re benef. lib. 1. quaß. 19. num. 17. Baratt. decis. 827. num. 3. & ibi Addit. num. 9. & decis. 840. num. 15. & ibi id. Addit.* vbi quod prædictæ Canonice nõ emittunt vota, nec seruant clausuram; tenentur tamen præstare obedientiam Abbatissæ, ex laudabili consuetudine, ac in die Paschatis, Abbatissam prædictam in Choro sedentem adire, & librum, siue aliquid aliud præ manibus habentes, quasi suorum bonorum representationem eidem Abbatissæ offerre proprium; & facultatem petere eligendi Confessarium, exeundi de Claustro, & Oppido pro eadem die, vendendi, & emendi pro necessitate; necnon promittere viuere, & mori sub illius obedientia; quibus Abbatissæ concedit omnia petita, & omnia seruare tenentur, secundum modum viuendi introductum in Collegio, vt dicitur etiam in vna *Tullen. Iurisdictionis eorum Cardinale Virili*, & pro nonnullis Canonissis in partibus Flandriæ earudemquæ prouisionibus, vidi alias supplicationes Papæ porrectas, eo quo sequitur modo, videlicet.

145 *Beatissime Pater. Supplicat S. V. deuota illius Oratrix. Margaritha N. Canonissa seclularis, et Collegiata Ecclesie B. Mariæ Virginis loci N. Leodien. Digestis de nobili genere procreata in decimonono sue ætatis anno constituta vt Abbatissatum eiusdem Ecclesie, in qua, præter illius Abbatissam, Decanissam, et Canonissam pro tempore existentes, nonnulli Clerici seclares Canonice, et præbendas, ac alia beneficia ecclesiastica inibi obtinentes, et cum eisdem, Decanissa, et Canonissis vnum Capitulum facientes, fore noscuntur, et quæ Abbatissatus inibi Dignitas principalis et electiua, ac forsan curata, etiam cura iurisdictionali existit, etc. eidem Oratrici conferre, etc.*

Et in supplicatione pro Dignitate in Ecclesia in qua sunt Abbatissa, ac viri, & mulieres, ita fuit additum. Et cum expressione, quod in dicta Ecclesia, præter illius Abbatissam Ordinem S. Benedicti profiteri solitam, nonnullæ Canonissæ, seculares præbendas inibi obtinentes, & cum dicta Abbatissa, vnum Capitulum constituentes, fore noscuntur. Et citra approbationem status dictæ Ecclesie.

Vnde

Vnde notat Cancellaria Apostolica, quod beneficia, Abbatifatus, Prioratus, & alia, quæ consueverunt teneri per Canonicas, seu Canonicas seculares in partibus Alemania, vbi sunt plura Monasteria, quibus præsent Abbatis, vel Prioris, & Canonicæ, seu Canonice seculares; & in pluribus locis eiusdem Alemania, vbi sunt Canonici, & Canonice seculares facientes vnum Capitulum, etiam si sint Dignitates principales, non tamen cadunt sub reservationibus, & regula de Dignitatibus principalibus reservatis, ita quod confertur talis Dignitas principalis non vt reservata, sicut alia beneficia. In omnibus tamen talia beneficia istarum Canonicarum, seu Canonistarum tractantur vt alia beneficia ecclesiastica non reservata; adeo quod Dignitas, etiam principalis non est reservata per regulam de Dignitatibus principalibus, & ita dixerunt Domini Abbreuiatores. Qui tamen voluerunt, quod deberet poni Clausula, quod per hoc non intendit Papa approbare statum ipsarum, per *text. in d. cap. indemnitas in fin. de elect. in 6.* & ita ponetur Clausula *Volumus* in fine, post verbum, *mentio specialis*, prout est *text. in d. cap. dilecta*, & ita Adnotator testatur, vidisse minutam super prouisione Abbatifatus huiusmodi Dignitatis principalis extra Curiam vacantis, absque reservatione dispositiue, vel conditionaliter, aut forma iuramenti, vt in *notabilibus eiusdem Cancellaria, fol. mihi 277. a tergo.*

Postremo, quod dictum est de puro laico, qui non est beneficii ecclesiastici capax, dicendum quoque est de eo, qui licet fuerit Clericus, clericatus tamen executione prorsus caret, nisi secum fuerit per Sedem Apostolicam dispensatum; à qua in dies huiusmodi dispensationes emanant; cum paria sint non esse, vel esse, & non habere administrationem, *Boer. decis. 171. num. 26.* quare si exempli gratia, fuerit quis ordinatus ab alieno Episcopo sine litteris dimissorialibus proprii Episcopi, licet iste sit vere clericus, quia per talem ordinationem fuit impressus character, *cap. eos, de tempor. ordin. in 6. Guid. Pap. decis. 449. num. 5.* nihilominus non poterit obtinere beneficium ecclesiasticum; ex eo quod est suspensus ab executione ordinum; quia irrita est collatio clericatus quoad executionem, *cap. si quis ausus, dist. 71. cap. nullus, cap. Episcopi 2. quæst. 2. cum nullus de tempor. ordin. in 6.* licet Ordinarius possit ratificare ordinationem factam ab alio Episcopo, c. *Salomoniana, & ibi glos. in verbo, ac si me auctoritate*, vbi quod ratihabitio sequens facit aliquid legitimum, quod ab initio fuit illegi-

time factum; requiritur tamen, quod prædicta ratihabitio, seu ratificatio fiat antequam clerico sic male promoti, fiat collatio beneficii; alioquin ipsa collatio erit nulla, *Franc. in cap. si eo tempore, num. 8. de rescrip. in 6.* vbi improbat opinionem *Specul. in tit. de alt. & pesit. s. de action. vers. numquid scholaris*, quatenus ait, valere collationem, si laicus erat in proposito clericandi; tamen contrarium est verius; quia inspicendum est tempus Dactæ litterarum, quo debet esse clericus, vt in *c. cum adeo, de rescrip.* nisi tamē fuerit expressum, quod Orator sit laicus; quia tunc, cum Papa, certa scientia rescribat, valeret talis impetratio, aliàs enim collatio erit nulla, & beneficium vacat, ita vt possit ab alio, Certo modo, & ob malam huiusmodi promotionem impetrari; prout sæpè fieri vidimus huiusmodi impetrationes in Romana Curia.

Est tamen aduertendum ex supradictis, quod licet certa sit conclusio, quod in casu male collationis huiusmodi clericatus, illa possit à proprio Episcopo ratificari, si tamen antequam ratificetur, fieret talis beneficii collatio, ab alio, vt supra dictum est, talis ratificatio non operatur, aut retrahitur in præiudicium tertij impetrantis; pro quo vide optimam decisionem *Caputaqu. 126. incip. Clericus promotus, p. 1. Paris. de resign. benef. lib. 4. quæst. 2. num. 58. 59. & 60.* qui *num. 66.* ex iuribus ibi per eum allegatis, satis esse ait, quod proprius Ordinarius approbet collationem clericatus ab alio Episcopo factam; aliàs enim nihil dicitur actum; cum paria sint, non habere characterem, ad effectum obtinendi beneficium, & tali modo habere, vt careat executione; quia tunc est tanquam si non haberet, *Carol. de Grass. de effect. cler. effect. 15. n. 28.* qui vsque ad *num. 40.* plures congerit casus, in quibus clericus efficitur beneficii incapax.

Nec incongruè hic pro nostra praxi sequitur videre, numquid Summus Pontifex, sicut beneficium ecclesiasticum laico, attento iure communi, minimè cõfert, idem quoque dicendum fit in constitutione pensionis super fructibus beneficii ad fauorem laici. Et quidem videtur potius negatiue, quam affirmatiue respondendum, quando quidem pensio non est beneficium ecclesiasticum, c. *quamuis 1. de præb. in 6. Selu. de benef. p. 1. quæst. 3. num. 11.* & est communis opinio, de qua testatur *Hoied. de incompat. benef. p. 2. cap. 7. num. 4.* vbi probat *ex d. c. quamuis*, quod quando mandatur alicui prouideri de beneficio, non potest vigore dicti mandati prouideri de pensione; quia appellatione beneficii non venit pensio

in litteris beneficialibus, sed solum comprehenditur beneficium, quod datur in titulum, *Bursat. conf. 351. num. 17. Paris. de resign. benef. lib. 2. quaest. 4. num. 31. & 32.*
 154 pensio etenim diuersas à beneficio habet qualitates, quia beneficiatus intitulatur beneficio, pensionarius uero non, *Abb. in c. ad audiendam, el. 2. de rescrip. ubi Felin. & alij*; ac in multis differt pensio à beneficio, de quibus *id. Paris. lib. 2. quaest. 15. per tot.*
 155 quia pensio in mra temporalitate consistit; & propterea uideamus, quod assignatur etiam laico, *Abb. & alij in d. cap. ad audiendam*, ac proinde equiparatur contractibus prophanis, *Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 2. num. 4. cum pluribus seqq.*

His tamen non obstantibus, contrarium uerius est, diutinaque Romanæ Curie praxi receptum; namque, ut omnes norunt, ac restantur, etiam antiquissimi Curiales, tamen si de iure communi, laicus sit capax pensionis, ut ait inter ceteros, *Gigas de pension. q. 21.* nihilominus aliter hodie, attento prædictæ Curie stylo, dicendum est; qui ita admisit, ut pensio super fructibus beneficii ecclesiastici, non nisi clericis, saltem primæ tonsuræ constitui possit, eo modo, quo ipsis beneficia conferuntur, ut fuit dictum in vna *Ferrarien. Pensionis, coram Remboldo, impressa pendens Viuian. in calce sua prax. iuris patr. decis. 95. num. 4. Card. Tusc. conclus. 56. littera B. num. 5. & 6. Vgolin. de pot. Episc. cap. 50. §. 1. num. 2.* nam licet longe minus sit obtinere pensionem, quam beneficium, nihilominus hic equiparantur, cum utrumque exigat statum clericalem in obtinente, ut per *Lotter. de re benef. lib. 1. quaest. 40. nu. 121.* & regulariter quando beneficium capitur amplo, & fauorabili nomine, tunc pensio, etiam illius appellatione comprehendere potest, prout est quando illa confertur in titulum, maxime hodie, stante Motu proprio Pij V. ubi pensionario iniungitur onus recitandi singulis diebus, Officium B. Mariæ; unde pensio habet annexum onus spirituale, per quod magis potest dici, ut ueniat appellatione beneficii; ut optimè deducit *Grat. decis. 158. in add. num. 9.*

Quinimmo, etiam quoad priuilegium fori, pensionarius uenit appellatione beneficiati, ut ex pluribus cumulatis per *Alex. Spirell. eximium Cancellaria Apostolica Maioris Presidentie Litterarum Apostolicarum Abbreviatorum in suis decis. for. eccl. decis. 65. num. 34. cum pluribus seqq. ubi num. 35.* quod cum de hac re hæsitetur, fuit huiusmodi dubium, præsentè bo. me. Card. Alciato in Sacra Congrega-

tionem, propositum die 6. Decembris 1578; & contrarijs ommissis, ualde urgebat doctrina *Gig. de pens. quaest. 94. num. 8.* nihilominus tamen, quia adhuc minimè cessabat difficultas, ipsa Congregatio remisit articulum ad Gregorium XIII. qui, audita relatione eiusdem Congregationis sub die 18. eiusdem mensis, declarauit, pensionarium ceteri beneficiatum ad effectum gaudenti priuilegio fori ecclesiastici, de quo loquitur *Concil. Trid. sess. 22. cap. 6. de refor.* Vnde reijcitur opinio contrarium asserentur præsertim *Paris. de resign. benef. lib. 2. quaest. 15. num. 15.* ubi contrariam asserit aliam declarationem eiusdem Congregationis, quæ tanquam apochrypha reijcitur ab eod. *Sperello loc. cit. num. 36. in fin. quicquid etiam dixerit Carol. de Grass. de effect. cleric. effect. 1. d. num. 1205. uers. attamen prædictus parum obstantibus usq. ad num. 1224.*

Nec Dataria Apostolica in praxi admittere consuevit pensionum reservationes, nisi pro dictis clericis beneficiorum capacibus; ac propterea supradictus stylus tenaciter seruatur pro lege, iuxta *ten. in cap. pastoralis, de fid. instrum. c. bona, §. fin. de confir. uil. vel inut. c. ex litteris, de confir. c. quam grani, de crim. fals. Cassad. decis. 2. num. 4. de loca. Felin. in c. ex parte 1. num. 16. cum seq. id. Paris. de resign. benef. lib. 1. quaest. 2. num. 8. & lib. 3. quaest. 5. n. 55. & lib. 8. quaest. 8. n. 47. Gonz. glof. 6. u. 210.* præsertim, quia sicut beneficiatus tenetur ad horas canonicas, ita ex d. Motu proprio tenetur ad recitandum Officium B. Mariæ; & sicut beneficium non potest resignari sine licentia Papæ, ita nec pensio extinguitur nisi fortassè uelit pensionarius illam in totum remittere, *Grat. d. decis. 158. per tot. Garc. in add. ad p. 1. cap. 5. num. 27.* ubi ex *Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 35. nu. 29.* ait, pensionem, esse rem spiritualem tanquam quoddam beneficium, & hodie Rota tenet, quod pensio non sit res prophana, sed annexa spirituali, ut fuit dictum in vna *Britonien. coram Gypso 12. Decembris 1588. & die 3. Martii 1589. id. Paris. lib. 6. quaest. 4. num. 54.*

Quod quidem in tantum procedere dignoscitur, ut si pensionarius, tempore reservationis pensionis asserat, se clericum, cum tamen sit laicus, huiusmodi reservatio erit nulla, eo modo, quo diximus in simili de beneficio, & fuit notabiliter dictum in vna *Barchinonen. Pensionis, qua est decis. 20. p. 3. lib. 3. diuers.* ubi, ex eo quod post obtentam pensionem, apparebat, quod pensionarius fecerat se clericali charactere insigniri, & per eius aduersarium erant productæ lit-

litteræ clericatus, & licet per testes probaretur, quod pensionarius per annum fuerat habitus, & reputatus pro clerico, hoc non sufficiebat; quia vera probatio praualebat illi probationi per reputationem.

Præterea aliàs istud in Rota fuit propositum dubium; Nam translata fuerat pētio in fauorem asserentis se clericum; & dū super inualiditate huiusmodi translationis litigaretur, probabat translarius per testes, se translationis pensionis tempore, habitum, & tentum fuisse pro clerico, quod sufficere videbatur, & per aduersarium fuerunt productæ litteræ clericatus translarij, quæ habebant Datam post huiusmodi translationem; unde Rota conclusit pro nullitate translationis, veritatem cōmuni reputationi præferens, vt per *Mandos in praxi signat. grat. titulo, Provisiones, vers. Alind dubium.*

Est etiam hic pro Tyronibus notandum, hæc nēdum in reseruatione pensionis locū sibi vendicare, verū ēt in reseruatione fructuum loco pensionis; prout quandoquē obseruauimus, licet rarō; ex eo quod talis fructuum reseruatō nō datur nisi Eminentissimis Cardinalibus, alijsquē personis, qualificatis, & Summo Pontifici charis, & acceptis; tunc igitur in tali fructuum reseruatione, requiritur, quod reseruatarius, tēpore huiusmodi reseruationis, sit saltem prima clericali tonsura initiatus; namquē ita de stylo Curia requiritur in reseruatione fructuum, sicut pensionis; qui quidem stylus facit ius, ac proinde pro lege seruandus est: & in terminis reseruationis huiusmodi fructuum contra Oratorem, qui tempore reseruationis asseruit, se esse clericum, cum talis non esset, adest notabilis *Rota decis. coram Lancellotto, impresso penes Farin. tom. 1. decis. 138. num. 1. ubi num. 2.* habetur, quod prædicta reseruatō fructuum fuit inualida; cum tempore dictæ reseruationis Orator non esset Clericus; nec clericatus superueniens potuit reualidare gratiam reseruationis; cum habitas requiratur tempore Datæ, iuxta *tex. in cap. eam te. de rescrip. c. si eo tempore, eod. tit. lib. 6.* & fuit resolutum in vna *Vercellen. Canon. titatus 22. Ianuarij 1598. coram Pacen. de in d. decis. 158. num. 2. & 3.*

Et pro nullitate pensionis, sic nulliter ob defectum clericatus, reseruata, fuit etiam dictum, & in vna *Abulen. Pensionis 11. Maij 1607. coram Cardinale Sarrato, & in vna Zamoren. Pensionis 29. Octobris 1601. coram Ortomburgo,* quas refert *Addit. ad Buttm. decis. 791. num. 7.* vbi hanc conclusionem extendit, etiam si post reseruationem pensionis, statim efficeretur clericus; quia,

sicut aliàs diximus, qualitas certo tempore 171 requisita in aliqua persona, si postea interuenerit, nihil operatur, *l. sciendum, §. fin. ff. qui satisd. cog. l. 2. §. non solum, ff. de excusat. tur.* attentis etiam alijs iuribus supra allegatis.

Est tamen notandum cum *Garc. de benef. in addit. ad p. 1. cap. 5. num. 16.* circa clericatum ad pensiones requisitum tempore reseruationis, id. Rotam intellexisse in vna *Abulen. Pensionis coram Lancellotto*, pro- 172 cedere in pensionibus ordinarijs, quæ reseruantur à principio, seu in concreto ad fauorem certæ personæ; secus verò in pensionibus reseruatis in abstracto pro personis nominandis, vt in pensionibus Episcopatum Hispaniæ de iure patronatus Regis, in quibus ipsa Rota tenuit, non esse necessarium, quod persona nominata habeat clericatum tempore reseruationis, sed satis esse, quod sit clericus tempore nominationis, quo gratia effectuatur, & perficitur, nō obstante, quod litteræ expediantur sub Data reseruationis, & in eis appelletur clericus iuxta stylum.

Verum *id. Garc. loc. cit. vers. sed salua pace*, ait, se nunquā potuisse sequi supradictam, & aliàs similes decisiones ob hanc rationem, nempe, quod cum litteræ reseruationis pensionis sint ad fauorem talis vti clerici, & cum Data cedulæ Consistorialis, in qua reseruatur, vtique eo tempore oportet adesse clericatum; quia est iudicandum iuxta formam litterarum, & est earū Data attendenda; nec refert, quod reseruatō sit facta pro personis incertis, & nominandis; nam facta in supplicatione nominatione, & cum clausula, quod litteræ expediantur sub Data reseruationis, & cedulæ Consistorialis, perinde est, ac si à principio in fauorem eius esset reseruata, & nominatio retrahitur ad tempus reseruationis, & eiusdem cedulæ Consistorialis; & ita in nominatione, & supplicatione, quæ per Papam signatur, non ponitur Data, quia tempus illius non est attendendum; & aliàs non possunt spectare ad nominatum pensiones à die Datæ litterarum, etiam si ex tunc esset habilis, &c.

Ego verò à supradictis decisionibus Rotalibus nunquā discederem, sed eas omnino sequendas esse existimo; quia, quando huiusmodi pētionis reseruantur super fructibus Episcopatum Hispaniæ, siuē aliorum, ad illius fauorem, qui tunc temporis non esset clericali tonsura initiatus, satis superquē est, quod tempore illius nominationis reperiatur clericus vt in dicta decisione *Abulen. Pensionis*, nequē est respiciendum exemplum, quod *id. Garc.* ibi reijcit de

de clericatu post nominationem, ante tamen præsentationem factam à patrono ad beneficium iurispatronatus; quia præsentatus sufficit, quod sit clericus tempore præsentationis, quod attendi debet, non autem necesse est, quod sit clericus tempore nominationis; namque præsentatio intelligitur tantum, quando fit Superiori, alioquin dicitur nominatio, ut per *Roeb. de Curte de iurepatr. verbo. honorificum. q. 41. & ait id. Garc. p. 7. cap. 1. num. 32. cum pluribus seqq.*

Huiusmodi autem nominatio ad pensiones sub hac formula emanare consuevit, videlicet.

Motu proprio, &c. Cum Nos aliàs in provisione Ecclesie N. de persona Venerabilis fratris nostri A. per Nos facta, quem charissimus in Christo filius Philippus Hispaniarum Rex Catholicus nobis ad id per suas litteras presentaverit, nonnullas pensiones annuas usque ad summam Quingentorum ducatorum in Regnis Hispania cursum habentium super mensa Episcopalis prædictæ Ecclesie fructibus, &c. aliquibus personis ecclesiasticis per Nos nominandis, eidem tamen Philippo Regi gratis & acceptis, Motu proprio Apostolica auctoritate cum facultate, derogatione, & Clausulis, prout in Cedula Consistoriali desuper confecta plenius continetur, reservaverimus. Nos volentes dilectis filiis B. C. & D. prædictis se à aliarum Diœcesum in litteris exprimendarum, Clericis eidem Philippo Regi charis, & acceptis, ut commodius se sustentare valeant, de aliquibus subventionis auxilio, &c. ipsam unam Trecentorum, C. verò ad aliam Centum, & D. ad aliam aliorum Centum ducatorum prædictorum pensiones annuas nominandos duximus, prout nominamus per presentes, & aliàs iuxta formam, & continentiam dictæ Cedula Consistorialis, & sub illius Data litteras expediri volumus, & mandamus, &c. Per presentem autem nominationem volumus alijs personis ipsi Philippo Regi gratis, & acceptis, quoad reliquas pensiones, tam antiquas, quam novas per Nos etiam super dictis fructibus reservatas, quæ omnes tertiam eiusdem Ecclesie fructuum partem non excedunt una, vel pluribus vicibus, & personis, prout nobis videbitur, nominandis, in aliquo præiudicare.

Est præterea in praxi notandum, quod in supradictis pensionum reservationibus illud frequenter in Romana Curia vidimus faruari, quod litteræ huiusmodi reservationis, etiam in vim cedulæ Consistorialis ad favorem illius, qui neque tempore nominationis erat clericus expediuntur sub no-

mine scholaris, & cum clausula, *Ex nunc prout extunc, & contra, postquam clericali charactere fueris insignitus, & ita inter cætera servatum vidi in reservatione pensionis super fructibus Ecclesie Salernitanæ ad favorem filij quondam Ioannis Francisci Maricondæ patritij Neapolitani, & aliorum.*

Nec aliàs Summus Pontifex, reservando pensionem ad favorem illius, qui non sit clericali saltem tonsura insignitus, consuevit litteras dare super huiusmodi reservatione, nisi cum prædicta clausula, *Ex nunc prout extunc, &c.* sicuti omnes norunt Curiales; ne aliter pensionarium effectum gratiæ suæ reservationis frustrari contingat, siue ille licet in ætate legitima constitutus, non tamen initiatus sit, siue, etiam ob minorem ætatem inhabilis, ut sic huiusmodi gratia ad tempus habile protrahatur, nimirum clericatus ipsius pensionarij.

Quam quidem clausulam, ubi Papa voluerit, huiusmodi pensionem supradicto inhabili reservare, adijcit in quibuscunque reservationibus pensionum ex quacunque causa, aut etiam sine causa; quamvis hoc posteriori modo non consueverit pensionem ipsam reservare, quæ secundum Curie stylum, de consensu nuncupatur, sine aliqua causæ expressione prout suo loco dicitur. Imo cum huiusmodi pensiones, ut plurimum ad favorem consanguinei titularis, reservari petantur, ac propterea fraudes innumera committi soleant, non est omitendum, quod licet litteræ pensionis ex decreto Datarie Apostolicæ in ipsa reservationis supplicatione adiecto, teneatur pensionarius infra sex menses litteras prædictas expedire sub pœna nullitatis pensionis, nihilominus consuevit Papa pensionarij indemnitati occurrere, siue per ipsius temporis prorogationem, siue, quatenus illud lapsum sit, per restitutionem, prout suo loco et dicitur. At verò, quando pensio reservatur scholari consanguineo, vel aliàs unde fraudes ipsæ oriri possent, etiam si id procedat ex causa resignationis à tertio factæ ad alterius favorem, multoties vidimus in ipsa supplicatione hanc clausulam adiectam, nempe, *Et quoad pensionem prædictam pro prædicto N. si vel postquam dictus N. clericali charactere ritè insignitus fuerit: Ita tamen quod dictus N. infra sex menses à Data presentis gratiæ computandos, litteras Apostolicas super reservatione pensionis per presentes sibi reservanda prædicta, expediri facere teneatur; & eisdem sex mensibus durantibus, prorogationem ad illas expediendas, nec illis elapsis, restitutionem adversus lapsum temporis à Sede*

Apostolica petere possit; sed ipso deficiente, pensio ipsa cesset eo ipso, &c. Verum tamen est, quod nihilominus visæ fuerunt similes reservationes absq; prædicta clausula, quæ dependet ex arbitrio Domini Datarii.

Sanè de supradicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.* frequenter circa huiusmodi pensionis reservationem quæri consuevit; quandoquidem inter quamplures, etiam Curiales in dubium reuocatum existit, an videlicet illa verificaretur tempore Datarii litterarum huiusmodi reservationis; ita vt ex tunc pensionis termini currere incipiant ad fauorem pensionarij. Et nonnulli pro parte affirmatiua tenuerunt; & quod proinde titularis, qui debet solvere pensionem, fiat quodammodo depositarius terminorum pensionis, vsquequo pensionarius efficiatur clericus, ad effectum eidem postea confignandi dictos terminos clerico effecto, & continuandi terminos decurrendos in futuram; ex eo quod prædicta dictio, *nunc,*

180 fit demonstratiua presentis temporis, vt in l. 1. ff. de cond. indeb. & in l. 1. §. nunc trahemas, ff. de tut. & rat. distrah. Menoch. conf. 4. num. 3. Card. Tusc. littera D. conclus. 317. num. 1. qui num. 2. resoluit, quod hæc

181 dictio, *ex nunc,* denotat presentem esse initium obligationis, Barbof. dist. 149. de dist. At verò contrarium potius est tenendum, tanquam in praxi non semel discussum, atque quotidie receptum; cum huiusmodi clausula sit conditionalis, eaq; referatur ad

182 diem suscepti characteris; ac propterea ante existentiam, & aduentum diei, pensio prædicta non potest dici reseruata, ad sexm. c. si pro te, & ibi DD. de rescrip. in 6. Gem. min. conf. 107. in fin. quia conditionalis gratia nihil potest in esse, ante prædictam conditionis existentiam; vnde in ea tempus conditionis inspicitur, non autem tempus Datarii, vel prolati sermonis, l. itaque, ff. si cert. petat. §. ex conditionali, instit. de verb. oblig. cap. 1. in fin. de spons. in 6. & ex pluribus probat Cassad. decis. 3. num. 14. de prob. qui num. seq. ait, non obitare dictionem, *ex nunc,* & e contra, quæ videtur temporis inchoationem denotare; quia id in actu conditionali non procedit, cum dicta clausula non operetur à tempore Datarii, sed attendi-

184 tur terminus adimpletæ conditionis, non autem prolati sermonis; nam, etsi adsit dictio, *ex nunc,* quæ videtur tempus presentem designare, vt dictum est, adest etiam illa dictio *ex tunc,* quæ extremitatem tempo-

185 ris & conditionem significat, vt in l. 4. §. in. ubi glos. & Barbof. ff. de cond. & demonstr. & in l. Gallus, in princip. ubi glos. verbo, *tunc,* ff. de liber. & postb. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 14. num. 10. Peregr. de

fideicom. art. 29. num. 28. cum alijs congestis per Barbof. dist. 354. num. 1. de dist. quare id. Cassad. d. decis. 3. sub num. 15. circa fin. reijcit opinionem Alexan. in l. 1. C. de cod. infer. dicentis, quod quædo verba, *ex nunc, prout ex tunc,* adiunguntur in aliqua dispositione, effectus videtur collatus in tempus presentem, quo verba proferuntur ad illum actum, qui fit tempore prolacionis verborum; quia id procedit in dispositione pura, non autem conditionalis, vt patet in cap. prætorum, 2. de appell. ubi Innoc. et Io. Andr. qui dicunt, quod actus trahitur ad diem,

186 conditionis, & antea non operatur; quia ea est natura supradictæ clausulæ, *Ex nunc,*

187 *prout ex tunc, &c.* in hac materia, vt non faciat, quod reservatio conditionalis, sit pura, sed transfundat tempus presentem in futurum; ita vt tempore suo adueniente, actus non sit inchoandus; sed perficiatur; nam dempto termino, ad quem, & sic de tempore futuro requisito ad perfectionem actus, clausula prædicta, remanet sine effectu, & operatione, vt fuit dictum in vna Casarugaflan. Dismembrationis impressa penes Rubrum; decis. 7. num. 6. tom. 2. ac propterea refertur tantum ad diem, quo translatus fuerit is, ad cuius fauorem fuit prædicta pensio reseruata cum dicta clausula, fuerit clericali characterè insignitus, & non aliàs; quia transferens potest vsque ad illum diem exigere pensionem, proinde ac si nihil actum foret; ex quo semper ante illum diem, vel conditionis euentum nihil actum censetur, prout in his terminis Gabriel. conf. 185. ex num. 3. & conf. seq. per tot. lib. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. qua. 40. num. 21. quia tota dispositio pendet à futuro euentu, & conditionis implementum desiderat; cum dicatur facta per verbum futuri temporis; non obstante, quod Pa pa in huiusmodi reservatione pensionis dicat, *reseruamus, constituimus, & assignamus;* neque potest actus conditionis retrahi ad tempus Datarii, & prolati sermonis, ad tex. in l. qui balneum, cum similib. ff. qui pot. in pign. hab. id. Cassad. d. decis. 3. num. 15.

Quare prædictæ pensionis sic, vt præfertur reseruata, solutio est relata, & dilata ad tempus habile; cum gratia non habeat effectum, nisi in tempore habili, l. in tempus, ff. de hered. instit. & fuit dictum in vna Bergen. Pensionis coram Peua, impressa penes Archiep. de commiss. p. 1. sub num. 5. circa fin. fol. mibi 24. & sic dicta clausula 188 spera tantummodo tribuit exigendi pensionem postquam Orator fuerit ad id per clericatum habitatus, ex d. decis. Cassad. 3. num. 14. circa medium, ubi num. seq. circa fin. quod siue sit dictum, *ex tunc prout ex nunc,*

189 *nunc*, siue *ex nunc*, prout *ex tunc*, nulla
 190 adest differentia; sed dispositio pender à futuro euentu; aliàs enim esset in potestate Oratoris pensionarij, assumere clericatum, quando vellet, & interim toto suo tempore in statu laicali percipere pensionem, etiã a die Datæ decurrendam, ad *ten. in l. posterior, in princip. §. 1. ff. qui pot. in pign. ut in d. decis. num. 19.* quæ optimè facit in hac materia; quod quidem minimè dicendum est, ex eo quod predicta clausula, *ex nunc*,
 191 &c. non est retrotractiua ad diem Datæ; nisi appareat ex litteris huiusmodi reservationis, aliud Papam voluisse, nempè, quod retrotraheretur ad dictam diem Datæ, ut fuit dictum in vna *Hispalen. Archiepiscopatus eorum Pato decis. 186. lib. 2.* quod quidem nunquam, aut rarò in præsentì casu visum est praticari in litteris supradictæ reservationis.

Vnde concludendum est ex præmissis, quod pensio reservata laico cum dicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.* non
 192 potest exigi à pensionario, nisi postquam effectus fuerit clericus, & ex tunc tantummodò illius reservatio sumit vigorem, & non antea, quoad illius exactionem, & sic non poterit exigere ipsius pensionis terminos, vel quid minimum, prætextu, quod in illius reservatione dicatur, *ex nunc, &c.* quia, cum ob defectum clericatus, sit inhabilis ad illius perceptionem, proinde non poterit petere terminos decursos à die Datæ litterarum huiusmodi reservationis usque ad diem, quo effectus est clericus, sed illos percipit titularis beneficij, & in illius usum, & utilitatem convertit, ex iuribus supradictis.

Illud etiam, quod dictum est de pensionis reservatione, quam Summus Pontifex ad sui libitum, & quandoquè absque consensu titularis in multis casibus pro scholari, siue minori, clericali caractere non insignito reservat, consuevit, dicendum est etiam in translatione pensionis pro predicto pensionario, ad illam inhabili, siue in actu translationis, siue reservationis à principio;
 193 cum in utroque casu requiratur clericatus; nam in consideranda habilitate, vel inhabilitate personæ, debet attendi tempus, quo actus ad personam applicatur, *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 40. num. 129.* subdens *n. seq.* quod clericatus in translatorio requiritur sicut in reservatione pensionis de tempore ipso translationis; nam aliàs si superuenisset ex post, translatio esset nulla, *Rot. decis. 139. num. 1. & per tot. p. 3. diuers.*

Vndè, adueniente casu translationis pensionis in personam ex defectu clericatus

inhabilem, adijcitur etiam in litteris ipsius translationis clausula huiusmodi, *Ex nunc prout ex tunc, &c.* quæ ita pariter operatur, ut translatus ipse, licet ex nunc habilitetur ad pensionem in ipsum translata, illam tamen, sicut in casu simplicis reservationis, ut supra dictum est, poterit transferens ad sui favorem, & commodum exigere omnes fructus beneficij, nulla de ipsius pensionis reservationis, seu translationis habita ratione, durante pensionarij inhabilitate, videlicet, ante clericatum; quia huiusmodi gratia refertur, etiam ad diem characteris suscepti, & propterea ante existentiam, & aduentum diei, pensio non potest dici reservata, *d. cap. si pro te, de rescrip. in 6. Gemin. conf. 107. in fin. Paris. de resig. benef. lib. 6. quest. 4. sub nu. 23. vers. & huiusmodi translatio*, vbi quod dicta clausula refertur ad diem conditionis, & sic donec ipse translatus efficiatur clericus; quia huiusmodi transferens nihil aliud facit, quam consentire, ut eo facto clerico, pensio antiqua extinguatur, ac non ei referatur; quare antequam sit effectus clericus, nullo modo potest dici antiqua pensio extincta; nequè eo facto clerico, potest dici à principio extincta; quia consensus fuit conditionalis, si is heret clericus, quæ est conditio suspensiva, nequum ipsius translationis, verum etiam extinctionis; & sic usque ad illud tempus, redditus pensionis ad transferentem spectare videntur, *Garc. de benef. p. 2. cap. 2. num. 161. vbi num. seq. ex Gabr. conf. 189. lib. 1.* quod
 194 pensio reservata illegitimo cum clausula, postquam clericali caractere fuerit insignitus, debetur solum à die ritè suscepti characteris. Et *id. Paris. d. quest. 4. sub nu. 54. vers. sed dubium est*, ait, quod cum A. transiisset pensionem ad favorem B. cum prædicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.* ex eo, quod tunc translatus erat laicus, qui pendente conditione, scilicet donec fuerit effectus clericus, erat inhabilis, fuit dictum pro nullitate prædictæ translationis; nam ante conditionis euentum non censebatur translata, ad effectum sic transferendi, nec ius recessit à predicto A. transferente; quia cum dicta pensio translata fuerit cum dicta clausula, dies incertus conditionem facit, *l. dies incertus, ff. de cond. & demonstrat.* & sic nec translationem, nec extinctionem posse censi factam ante conditionis euentum, *id. Paris. d. quest. 4. n. 53. cum plurib. seqq.* vbi ex eo, quod cum huiusmodi pensionis translatio facta sit præcedente illius extinctione, sicut mos est Dataria Apostolica, transferens non consensit simpliciter extinctioni pensionis, sed tantum

tum ad effectum translationis in N. translatarium, & non aliter, nec alio modo, consensus est conditionalis, & ante conditionis euentum, perinde est, ac si idem consensus non fuisset præstitus; & sic pensio non dicitur extincta, neque ius à transferente recessit, eo modo, quo dicimus, beneficium resignatum ad fauorem alterius, non vacare ante conditionem impleram, sed illud remanere penes resignantem, & ius ab eo non abdicari; sic etiam cum reservatio pensionis fuerit conditionalis, vt supra, *id. Paris. loc. cit. num. 58.* Et in terminis huiusmodi translationis pensionis, fuit dictum in vna *Eugubin. Pensionis 2. Iunii 1559.* Transferentem pensionem vigore facultatis transferendi in fauorem scholaris, cum primum clericali caractere esset insignitus, postea post translationem, antequam scholaris esset clericus, percipere pensionem; ita vt non teneatur ad restitutionem; quia translatio fuit conditionalis, & ad effectum, vt noua reseruaretur dicto scholari; vnde antequam esset clericus, non erat purificata conditio; quam decisionem refert, *id. Garc. d. cap. 1. num. 160.*

Nec alio modo ipsa Dataria Apostolica ex mente Papæ, admittit dictas translationes in laicum, nisi cum dicta clausula, vt notum est Curialibus, & testatur *Lotter. de re benef. d. lib. 1. quest. 40. num. 131. qui num. seq. vsque adeo id procedere ait, quod facta translatione pensionis cum supradicta clausula, translatarium non potest petere interim pensionem; quia huiusmodi clausula refertur ad diem conditionis, Card. & Imol. in cap. 1. de concess. prob. num. 10. id. Paris. quest. 4. sub num. 23. d. vers. & huiusmodi translatio.* Hinc igitur est, quod si medio tempore, dum translatarium initiatur clericatu, transferens moriatur, non fit retractio, sed pensio remanet extincta, *id. Gabr. conf. 186. ex num. 13. & per tot. lib. 1. Lotter. loc. cit. num. 133.* assignans ibi rationem, nempe, quia, etiam conditio casualis non potest hoc casu retrahi propter defectum extremorum ex eod. *Gabr. conf. 186. num. 16: cum seqq. necnon quia res deuenit ad casum, à quo incipere non potest; tunc. n. non est pensio antiqua, quæ extinguitur, vt noua reseruatur, id. Garc. loc. cit. num. 163.*

Est tamen hic aduertendum, quod alias Rota in vna *Regien. Pensionis impressa penes Rubeum decis. 38. num. 74. & 75.* tenuit quod, per supradictam clausulam, si & postquam clericali caractere, &c. non expirat pensio morte transferentis, si postea translatarium fiat clericus, ex hac ratione, videlicet, quia prædicta translatio

consuetur admissa, viuentem transferentem; licet suspensa, autoritate Summi Pontificis, donec translatarium fuerit clericali caractere insignitus. Verum aduersus prædictam decisionem plurimum videntur vrgeri, quæ tradunt *id. Gabriel. d. conf. 186. per tot. & Garc. d. num. 163. necnon Lotter. d. num. 133. præterea,* quia in consideranda habilitate, vel inhabilitate personæ, debet magis attendi tempus, quo actus ad personam applicatur, sicut alias diximus; nam dato etiam, quod in gratia translationis facta non sit mentio, quod translatarium erat laicus, neq; in dicta gratia esset adiecta prædicta clausula, si clericatus superuenisset ex post, translatio esset nulla, vt fuit resolutum in vna *Barcinonen. Pensionis 17. Aprilis 1548. qua est decis. 139. part. 3. lib. 3. diuers.* quam sæpè in proposito; tam in Romana Curia, quam extra eam audiui allegari.

Ad hæc accedit, quod ait *Mandos. in praxi signat. grat. tit. provisiones, vers. aliud dubium,* vbi quod translata fuerat pensio in fauorem asserentis se clericum, & dum super nullitate translationis pensionis litigaretur, probabat translatarium per testes se translationis tempore habitum; & tantum fuisse pro clerico; per aduersarium tamen fuerunt productæ litteræ clericatus translatarij, quæ habebant Datam post huiusmodi translationem; vnde Rota conclusit pro nullitate translationis, veritatem communi reputationi præferens; Licet aliud dicendum sit, quando dubitatur de clericatu; quoniam clarum est, illum probari posse per testes de fama, & communi reputatione, *Bellam. decis. 114.* vbi, quod si impetrans expressit; se magistrum, vel presbyterum, aut aliam talem qualitatem habere, oportet, quod probet ista, si negantur, & sufficit summaria probatio per famam, seu habitum, & reputationem, prout in terminis probationis clericatus fuit dictum in vna *Bürgen. Pensionis penes Ludouif. decis. 20. num. 1. Buratt. decis. 407. na. 1.* quæ quidem probatio etiam adminiculatur per remissionem de eo factam vti clerico à Curia sæculari ad ecclesiasticam, vt fuit dictum in vna *Neapolitan. Canonictus 9. Decembris 1585. coram Penia, vt in d. Ludouif. decis. 20. num. 2.* Et licet vt experientia compertum est, quandoquæ Oratori ad decipiendum Pontificem sæpè se clericum asserat in supplicatione, indeque Papa eum in suis litteris clericum appellet, clarum est, huiusmodi assertionem, fidem minimè facere, *Anchar. in cap. si iudex laicus, vbi Franc. de sent. excom. in 6. Alex. in l. si prius, num. 8. ff. de nou. oper. nunc. Gram.*

decif. 81. num. 3. & 4. cum nequeat huiusmodi clericatus per indicia, & coniecturas probari, *glos. in cap. inter quatuor, verbo, argumentum, de cler. peregr. Boet. decif. 171. num. 12. qui num. seq.* ex pluribus auctoritatibus ibi adductis, ait quod licet sufficiat sola possessio habitus, & clericalis tonsuræ quoad fori privilegium, non autem illa sufficit ad beneficium obtinendum, nisi de ipso clericatu doceatur, *Marches. de commiss. p. 1. §. 2. num. 164. fol. 593. ex Abb. in cap. audum, num. 7. de probat.*

Cum verò contingit, Summum Pontificem, pensionem purò laico reseruare, illud de more Datariz seruatür, vt nunquam Oratorem, laicum appellet, sed sub nomine **198** Scholaris, supplicationes de super admittat; quæ quidem, qualitas nedum in illis, qui scholas frequentant, verificatur, verum etiam in quibuscunque viris quantumcunque prouectæ ætatis, nec tamen sic expressa aliud operatur, nisi, vt ipse Scholaris à Clericis distinguatur, prout declarat *glos. in c. cum ad id, de rescript. vbi* quod si est clericus, debet se clericum dicere; si non est clericus, non debet se clericum appellare, sed scholarem; ac propterea in vna *Baren. Pensionis 16. Decembris 1596. coram Penia impressa penes Marches. d. p. 1. fol. 523. num. 3.* dicitur, quod fuit reseruata pensio cuidam Laurentio scholari cum dicta Clausula, *Ex nunc. &c.* in qua probatus fuit clericatus; & licet narrabatur, eundem Laurentium esse scholarem, fuit tamen dictum, hoc probatione non indigere, cum ista qualitas **199** quandoque exprimi soléat ad differentiã clericatus; & isto modo vtitur Dataria Apostolica in quamplurimis gratijs, quarum concessiones, puris laicis conuenire, minime dignoscuntur; licet antiquitus, et laicis huiusmodi pensiones Papa reseruabat; eos in litteris reseruationis, laicos appellando, vt per *Gig. de pens. quest. 53. n. 3. id. Marches. loc. cit. num. 105. qui quest. 14. num. 4. in fin.* ait, se de anno 1530. vidisse litteras Apostolicas, in quibus Clemens VII. reseruabat pensionem ducatorum 24. auri de Camera cuidam infanti, qui etiam defectu natalium pariebatur, constituto in quarto sive ætatis annu; quæ assignatio fiebat, postquam esset insignitus clericali characterè, cum eo dispensando, quod in illa ætate quatuor annorum promoueri posset ad primam tonsuram, & pensionem ex tunc percipere valeret. Verum tamen est, quod hodie vix, aut rarò hæc videtur practicari.

Ea insuper fuit Summi Pontificis pietas, vt Oratori, se falso clericum in precibus asserenti, cum sit laicus, ne in his casibus pensionis reseruationis gratia careat effe-

ctu, prædictã sibi gratiam conualidet, ac pro ea preces eidem Pontifici, vt intra porrigi consueuerunt, videlicet.

Beatissime Pater: Alias S. V. deuoto Oratori N. Clerico Neapolitan. pensio annua ducatorum Ceterum moneta Regni Neapolitan. super mensa Archiepiscopalis Tarentin. fructibus, &c. de consensu, & ad nominationem charissimi in Christo filij vestri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, auctoritate Apostolica reseruata fuit, prout in litteris Apostolicis de super expeditis, plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, ex eo, quod idem Orator tempore Datariz litterarum huiusmodi clericali characterè minime insignitus erat, licet ad presens eo existat, dubitet litteras prædictas de subreptionis, vel obreptionis vitio notari, sibi quæ minus utiles reddi, sequè de super molestari posse tempore procedente. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus, ne dictatum litterarum frustretur effectu, in præmissis opportunè providendo, eumque specialis gratiæ fauore prosequendo, sibi omnes, & singulos dictæ pensionis terminos hæcenus valè perceptos, qui summam CC. ducatorum auri de Camera, &c. non excedunt, gratiose remittere, & condonare, sibi quæ quod littera præfata cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, processibusque forsan habiti per easdem, ac inde sequuta, & sequenda quacunque, valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, ac eidem Oratori suffragentur in omnibus, et per omnia, perinde, ac si tempore Datariz dictarum litterarum prædictus Orator clericali characterè insignitus fuisset, concedere, et indulgere, Irritumque, etc. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus illis, quæ in dictis litteris concessa fuerunt non ob stare, ceterisque contrarijs quibuscunque, cum clausulis opportunis.

Et cum absolute a censuris ad effectum, etc. et quod Oratoris dispensatione, etc. pro expressis, seu in toto, vel parte, etc. et de concessione, indulto, decreto, etc. latissime extendendis; et quod præ-

missis-

missio omnium, et singulorum, etc. fieri possit in litteris.

Ex hoc igitur notandum est, quod in his casibus huiusmodi pensionis, siue tractuum reservationis, revalidatio petenda erit in specie ab ipso reservatario, facta mentione in predicta reservationis nullitatis propter defectum clericatus tempore dictae reservationis; nec aliter prodelle poterit: Exempli gratia, fuit resignatum beneficium ad alterius favorem, reservata certa pensione siue fructuum parte, loco pensionis pro tertio, qui tempore huiusmodi reservationis non erat clericus. Postmodum vero resignatarius, ex eo quod omiserat predictam resignationem publicare servata forma Constitutionis Gregorij XIII. obtinuit à Papa restitutionem adversus lapsum temporis ad sic publicandum, facta mentione dictae reservationis ad favorem predicti tertij cum Data currenti; quo tempore predictus tertius reservatarius reperitur clericus; qui propterea prætendebat predictam reservationem fuisse revalidatam una cum dicta restitutione concessa resignatario; & sic sibi suffragari clericatum per eum susceptum ante Datam predictae restitutionis; ac ex ista nova gratia induci novam Papæ consensum super dicta reservatione, Nihilominus verò casu in Rota proposito in vna *Papien. Prioratus 6. Junij 1608. coram Lancellotto*; fuit dictum, non ob stare, quod post supradictum clericatum superveniret predictus novus consensus, cum resignatarius die 3. Martij obtinuerit dictam restitutionem cum narrativâ predictae reservationis ad favorem cuiusdam Thomæ, & quod litteræ predictae reservationis non fuerant expeditæ; quia talis gratia restitutionis prodest tantum resignatario supplicanti pro dicta restitutione, non autem prodesse potest predicto Thomæ, qui nihil supplicavit, nec petijt revalidationem suæ reservationis, aut narrauit defectum sui clericatus, prout necesse erat in gratia revalidatoria, per quam non sanantur defectus, qui non exprimuntur, quia non est dicendum, Papam voluisse sanare defectus, quos ignorabat adesse, *l. sed si hæc, §. patronum, ff. de in ius voc. Bald. in c. super litteris, num. 7. de rescript. & dicitur in predicta decis. Papien. Prioratus impressa penes Farinac. tom. 1. decis. 158. num. 5.* in qua num. 6. fuit etiam dictum, cessare, quod dicebatur, validitatem resignationis fuisse conspectivam ad predictam reservationem; ita ut revalidata resignatione, censeatur etiam revalidata ipsa reservatio; quia cum Papa ignorasset nullitatem reserva-

tionis ex defectu dicti clericatus, non potuit illam revalidare; nec tacite censetur dispensare; cum ad hunc effectum deberet procedere certa, & indubitata scientia defectus; nec revalidatio quoad unum defectum, extenditur quoad alium non expressum; sicut per remotionem unius obitaculi non censetur remotum aliud, de quo non est facta mentio, ut ex iuribus, ibi num. 6. allegatis, & dixi in mea *Praxi Dispensat. Apostol. lib. 9. cap. 7. num. 6.* Unde præsentio predicti pensionarij carebat omni fundamento; quando quidem ipsam gratiam reservationis revalidatoriam non petijt, prout debebat, nec Papæ fuit narrata nullitas reservationis pensionis, prout requirebatur ad illius revalidationem, *c. quia diversitatem, de concess. præb. cap. 2. no. sed. vac. Rebuff. in prax. tit. de rescript. Perinde, & etiam valere, num. 37. Rota d. decis. 158. num. 5. Castren. cons. 84. num. 4. lib. 2. Ludouif. decis. 260. num. 16. in fin. & fuit dictum in vna Placentin. Decimarum quæ est decis. 350. num. 19. & 20. divers. recent.* quia nedum hic concurrat defectus expressionis inhabilitatis, verum etiam præiudicium iuris tertio quæsi; nempe titulari ob nullitatem huiusmodi reservationis; ac propterea supra dicta restitutio non operatur illud, de quo non loquitur; quodque satis alienum fuit à mente Papæ confirmantis, ut in vna *Roman. Secretariatus 10. Aprilis 1592.* relata in vna *Roman. Nullitatis contractus impressa penes Farin. decis. 114. num. 4. tom. 3.*

Quod quidem non videtur contemnendum; quandoquidem non raro visum est in Dataria Apostolica similes gratias fuisse perperam petitas, ac proinde datum reuersum fuisse ad dolosum; cum impossibile sit, confirmationem trahi ad ea, quæ non fuerunt Papæ in specie explicata, ut supra dictum est, & tradit *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 54. num. 40.*

Ex hac praxi habetur, quod etiam in pensionibus, quæ reservantur ad Regiam nominationem, & super fructibus Episcopatum Hispaniarum, Papa idem servat, ac in alijs quibuscunque pensionibus: quia, etsi, sicut aliàs diximus, pensio sit quid merè temporale, cuius est capax quævis persona, quantumcunque prophana, tamen ex quadam honestate, & congruentia non consuevit assignari nisi Clericis, etiam ex usu & stylo Sedis Apostolicæ, ita ut eadem capacitas requiratur in obtinenda pensione, quæ in obtinendo beneficio simplici, *Navar. cons. 11. dist. num. 2. de temp. ord. Sanebr. de matr. lib. 7. disput. 44. num. 9. circa med. vbi quod Papa potest iuste concedere*

pensionem, non solum ob ministeria, quæ
 coniugatus Ecclesiæ præstitit, sed etiam ra-
 tione paupertatis, vel alia iusta causa oc-
 currente, cum non sit Papæ potestas in cõ-
 cedendis pensionibus alligata: quamuis
 eas non nisi clericis regulariter concedere
 consuevit, vt supra dictum est, *id. Letter.*
lib. 1. q. 36. num. 16. Idemquæ admisit Data-
 riæ Apostolicæ vsus, siue praxis, vbi etiam
 fructus loco pensionis fuerunt reseruati:
 quandoquidem, tam pensiones, quam fru-
 ctus non reseruantur nisi Clericis, prout
 testatur etiam *Gig. de pens. quaß. 22. nu. 14.*
 & fuit dictum in vna *Terulan. Pensionis*
coram Coccino Decano relata in Papien-
Prioratus num. 1. in fin. vbi reseruarius
 huiusmodi fructuum supplicauit tanquam
 clericus, cum talis non esset: ac proinde
 fuit resolutum pro nullitate reseruationis;
 nam ex litteris clericatus apparebat, illum
 suscepisse 25. Maij 1584. reseruatio autem
 fructuum habebat Datam per annum ante,
 nempe kal. Aprilis 1583. & quod iste est
 20 verus modus probandi, quod ante non
 erat clericus, quasi cum ille actus non sit
 reiterabilis, satis cõstat de nõ suscepto an-
 tea clericatu, vt fuit resolutum in vna *El-*
non. Beneficij 3. Nouembris 1584. coram
Cardinale Pamphilio, & in vna Vercellen-
Canoniciatus coram Pacer.

Quinimmo, attenta clausula, quæ hodie
 in huiusmodi reseruationibus adijcitur per
 Dominos Officiales Datarie Apostolicæ,
 nempe quod pensio, siue fructus nõ possint
 211 exigi nisi litteris expeditis, prout suo lo-
 co fusius dicitur, nequæ Oratori proderit,
 quod huiusmodi exactio non possit fieri;
 nisi post litterarum expeditionem; quo tem-
 pore reperiatur effectus clericus: quia clau-
 sula supradicta respicit exactionem, & exe-
 cutionem, non autem ipsam reseruatio-
 nem, quæ confert ius: ita vt propterea habi-
 litas clericatus requiratur de tempore re-
 seruationis, quæ non suspenditur, nequæ est
 conditionalis, sed pura, licet resoluibilis in
 euentum exactionis ante litterarum expedi-
 tionem, ex iuribus in *d. decis. Papien. n. 7.*
 allegatis, necnon à nobis superius adduc-
 tis.

Seruatur pariter in praxi, vt quandoque
 ob huiusmodi clericatus defectum tempo-
 re prædictæ reseruationis pensionis Orato-
 212 ri succurratur per viam nouæ reseruatio-
 nis, seu constitutionis, quod idem in effectu
 operatur, nisi ipsi Oratori cõsultius potius
 vno, quam altero modo esset. Proindeque
 post narrationem facti, ac defectus clerica-
 tus, prosequi ita consuevit, videlicet, *Cum*
 213 *autè (Pater Sancte) tempore prædictarum*
litterarum, &c. Supplicat igitur humiliter,

B.S.V. prædictus Orator, qui ad præsens
dicto charactere insignitus existit, qui que
nullos adhuc terminos ipsius pensionis perci-
pit. vt tãmodius suscipiari valeat de alicuius
subventionis auxilio providendo, sibi que
specialem gratiam faciendo, eidem Oratori
dictam pensionem annuam ducatorum Tri-
ginta moneta Neapolitana, super dicta Ec-
clesia, quam dictus N. de præsentis obtinet,
&c. sibi quoad vixerit, vel procuratori suo
legitimo, &c. per dictum N. & successores
suos, &c. annis singulis, &c. & aliàs iuxta
prædictæ reseruationis vim, formam, se-
riam, & tenorem tantum integrè, vigore
tamen litterarum, &c. infra sex menses, &c.
alioquin, &c. Et dũmodo ipsius N. ad hoc
accedat assensus, persoluendam, apostolica
authoritate de nouo reseruare, constituere,
& assignare dignemini, &c.

Hoc tamen pro hac praxi omittendum
 minimè duxi, quod licet, constituto de in-
 capacitate pensionarij ob defectum cleri-
 catus, annuletur pensionis reseruatio, ta-
 men si illa, aut illius translatio fiat in eum
 qui communi reputatione in acceptatio-
 214 ne huiusmodi pensionis reputabatur Cler-
 icus, valebit quidem talis reseruatio, siue
 translatio, donec detegatur, eum non esse
 Clericum, ex eo, quod Clerico putatiuo, de
 cuius Clericatu non constabat, nisi per cõ-
 munem reputationem, potest reseruari pen-
 sio, & conferri beneficium, quia sufficit
 communis reputatio, licet verè non appa-
 reat, illũ esse Clericum; quod sufficit pro-
 bari per testes de communi reputatione, &
 publica voce, & fama, *Ludauis. decis. 394.*
nu. 2. & fuit dictum in vna Theatin. Benef-
ficij 26. Iunij 1619. nu. 8. & in vna Cusen-
tin. Abbatia 20. Decembris 1627. corã vi-
rili, Buratt. decis. 31. num. 2. & ibi, Addit.
Rot. decis. 139. nu. 2. p. 3. diuers.

Præterea illud, quoad habilitatem circa
 Clericatum Oratoris, est in praxi notan-
 dum, quod non semel contingisse scimus,
 vt nimirum, neque ad huiusmodi pensio-
 nem obtinendam ipsius Clericatus quãli-
 tas sufficiat, si perperam fuerit aliquo mo-
 do ille susceptus, veluti collatus à non suo
 Ordinario, vt considerauit *Paris. de resi-*
gn. benef. lib. 6. q. 4. nu. 23. vers. & huius-
modi translatio, vbi, quod si pensionarius
 fuerit ordinatus prima tonsura à non suo
 Episcopo, quamuis prima tonsura non sit
 Ordo, per illam tamen ascribitur, quis mi-
 litie Clericali, et si à nõ suo Episcopo reci-
 piatur seruata forma Ecclesiæ, nihilominus
 verò non habet executionem, & non po-
 test taliter ordinato, pensio reseruari; quare
 ex hoc ait *id. Letter. lib. 1. q. 36. num. 21.*
 quod sicut Clericus, qui non habet Cleri-

215 eatum exequibilem, non est capax beneficij, ita idem neque erit pensionis capax; quicquid dixerit *Nasar. d. cōf. 11. de temp. ordin.* quia etiam in fine eiusdem consilij est adnotatum, quod Rota censuit, talem promotum, esse inhabilem ad beneficium, & ad pensionem, *id. Lotter. d. lib. 1. g. 40. nu. 131.* vbi, quod nulli hodie permittitur facultas transferendi pensionem in Laicum praterquam cum clausula, *Ex nūc prout ex tunc cum fuerit Clericali charactere*

216 insignitus, quæ intelligitur de caractere exequibili, ex *Gabr. conf. 189. sub nu. 6. ad fin. vers. tamen puto. & nu. 11. vers. tamen quia Papa. vol. 1. & conf. 189. nu. 6. vol. 2.* Vnde Dataria Apostolica Officialiū mos est, in his præsertim, & similibus pensionum reservationibus pro scholari, ad maiorem cautelam addere in ipsa supplicatione, Si, & postquam prædictus N. clericali caractere ritè insignitus fuerit; vt inde excludatur

217 datur invalida ipsius characteris susceptio, sed intelligatur tantummodo de bene, valide, ac secundum ritum suscepto, & dixit *Rota. pernes Caputaque decis. 126. p. 1. ex Rebuff. in trah. nominat. q. 22. num. 12.* in terminis promotionis ad primam tonsuram à non suo Ordinario, quod licet Ordinarius possit ratificare ordinationem factam ab alio, vt in *c. Salonitana cum glos. in verbo, ac si me auctor 63. dist. & in cap. illud in glos. fin. 71. dist.* tamen requiritur, vt ratificatio fiat per Ordinarium, vel eius Officialem habentem speciale mandatum, vel quod Episcopus agat in remotis, & Vicarius sit etiam in spiritualibus. Præterea ista ratificatio debet fieri antequam clerico sic promotus fiat reservatio pensionis, aut collatio beneficij, alioquin ipsa reservatio, seu collatio non valet, vt per *Imol. in c. 2. num. 29. de instit. Frano. in cap. si eo tempore, nu. 8. de rescript. in 6.*

219 & prædicta ratificatio non retrahitur in præiudicium tertij, ex iuribus in *d. decis. alleg. nu. 6.*

Hic verò, pro hoc quarto requisito diximus, etiam in praxi notandum, quod licet pensio non possit, stante stylo Romanæ Curia, vt aliàs diximus, nisi clericis reservari, non tamen negatur, quin quandoque consueverit Summus Pontifex pensiones reservare etiam personis, quæ, licet Clerici non sint, illis tamen tanquã personæ Ecclesiasticæ, comparantur; quod quidem potissimum sibi locum vendicat inter cæteros, in militibus S. Ioannis Hierosolymitani, quos Rota censuit, lata significatione dici regulares, vt videre est apud *Cesarem de Grass. decis. 1. nu. 11. de probat.* vbi ex eo, quod isti milites non possunt con-

trahere matrimonium, promittuntque obedientiam Superiori, nec ab illo statu recedere possunt, dicuntur, religiosi, & regulares, saltem largè; quicquid sit de alijs hospitalarijs; suntque de foro Ecclesiastico,

222 & dicuntur Ecclesiasticæ personæ, *Card. in Clem. cum de quibusdam, de relig. dom. Host. in c. non dubium, de sent. excom. vii.* de ex prædicta decisione *nu. 14.* colligitur, quod existēs in Ordine approbato à Summo Pontifice, vt sunt isti Religiosi, etiam quod remaneant in propria domo, honestè viuentes, vt laici, censentur tamen, vt Clerici, ex toto translati in foro, & immunitate Ecclesiastica, vt sunt milites prædicti, qui censeri possunt vti clerici, saltem largè, & fati possunt reputari personæ Ecclesiasticæ, & censeri, vt clerici ad effectum, & eis referuntur pensiones, vt in *d. decis. nu. 10. Marches. de commiss. p. 1. 9. 2. num. 105. fol. 393. Lotter. de re benef. lib. 1. g. 36. nu. 36.* & quando istis militibus reservatur pensio, non requiritur mentio clericatus, *d. decis. de probat. nu. 8.* in qua habetur, quod in litteris huiusmodi pensionis promilite Hierosolymitano, Officiales, Cancellariæ Apostolicæ non curarunt de hac qualitate clericatus; quia cum sint organum Papæ, dicuntur declarasse mentem, & voluntatem Papæ esse, vt mentio clericatus qualitercumque verificetur in militia narrata; prout et habetur in *epitome d. decis. vbi quod clericatus non est probandus per militem Hierosolymitanum, qui expeditis litteris pensionis, appellatus non est clericus, quamuis in supplicatione clericū se nominauerit; quia præterquam, quod litteræ attenduntur, is dicitur clericus, saltem largè, & Ecclesiastica persona, atq; subest Iudici Ecclesiastico; ac proinde fuit conclusum pro executione litterarum promilite Hierosolymitano, quamuis non fuisset probata qualitas asserti Clericatus in supplicatione, vt *ead. decis. v. c. 15. Cas. de Grass. Insuper cum aliàs sel. record. Paulus V. reservasset pensionem scutorum 400. auri ad fauorem Serenissimi Cardinalis de Sabaudia, qui postea eã transtulit in D. Equitem della Serena, proposita causa, in Rota ultimo loco, vt in decis. 656. nu. 7. d. tom. 4. recent.* quamuis ibi allegaretur defectus intentionis Papæ; quia prædictus Eques erat miles Hierosolymitanus, & ideo Religiosus, & Papa non soleat reservare pensiones super beneficiis secularibus pro Regularibus, cum regularia regularibus, secularia verò secularibus soleant conferri, *cap. cum de beneficio, de prob. in 6.* fuit tamen responsum, quod Papa, etiam monacho pensionem assignare potest, ex ad-*

ductis per *Gig. de pens. q. 25. per tot.*
 Hoc etenim satis declarat praxis, & usus Datarie Apostolicæ, quæ est organum ipsius Papæ, qui nedum reseruat pensionem personæ Ecclesiasticæ, licet illa non sit clericali characterè insignita, ut est regularis Ordinis à Sede Apostolica approbati; verum etiam pensionem prædictam sic ut præfertur reseruatam approbat, neque dum exprimitur, quod beneficium sit pensione grauatum, de quo sit faciendæ mentio, curat, an illa fuerit clerico proprie reseruata; ac propterea dum ignoratur, an pensionarius sit clericus, saltem prima tonsura initiatus, tunc sufficit, quod in supplicatione, ac postea in literis, dicatur. *Causa fructus, &c. super quibus pensio annua ducatorum, &c. circa personam Ecclesiasticam. Nam annuatim percipiunt, apostolica auctoritate reseruata repetitur*, quo casu intelligi potest de istis, & similibus militibus approbatis à prædicta Sede; quia, cum sint de foro Ecclesiastico, & Ecclesiasticæ personæ, ad effectum obtinendi pensiones prædictas, censentur, ut Clerici, prout in *d. C. de Grass. decis. 1. nu. 14. & 19.* quare pensio non requirit clericatum quando reseruatur militibus prædictis.

Nec est nouum, præsertim Curialibus Romanæ Curie, frequenter Papam reseruasse pensiones super fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum, tam monacho, quam cuius regulari, ac etiã Equitibus Hierosolymitanis prædictis, expressa tamen eorundem qualitate, ut sic appareat, ipsum Papam ex certa scientia, pensionem prædictam eidem personis reseruasse; ex eo quod sic Papa reseruando, censetur dispensare, ex *l. Barbarius, nu. 14. ff. de off. Prætor. Paris. conf. 44. nu. 15. & seq. lib. 4. Solu. de benef. p. 3. q. 18. nu. 27. ut in d. decis. 656. sub nu. 7. vers. Neque etiam releuat. in fin.*

In tantum igitur pensio prædicta in prædictis personis non potest subsistere, in quantum non fuerit Papæ illarum qualitas expressa: clarum est etenim, quod neque Equites Hierosolymitani sunt capaces pensionum super fructibus beneficiorum secularium, ut tradit *id. Gig. de pens. q. 57. nu. 5. & seq.* & fuit dictum in vna *Nolan. Pensionis 10. Ianuarij 1610. impressæ penes Marches. de commiss. p. 1. s. 2. nu. 2. fol. 621.* vbi, quod Rota habuit pro constanti, quod regularis, qualis est Hierosolymitanus miles sit incapax pensionis super beneficio seculari, sicut incapax ipsiusmet beneficii, ex eod. *Giganti q. 57. nu. 5. & seq. & q. 1. nu. 6.*

Ac propterea in casu sibi constituendæ pensionis, oportet, quod Orator narret sui

qualitatem regularitatis in supplicatione; ne aliâ gratiæ sibi desuper faciendæ frustretur effectus. *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 36. nu. 27.*

Quia licet Summus Pontifex non conuenienter pensiones annuas super fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum reseruare, nisi Ecclesiasticis personis, quarum appellatione veniunt, tam clerici sacularis, quam Religiosi, ex eo quod status Ecclesiasticus hoc duplici hominum genere componitur ut probat *id. Lotter. d. lib. 2. q. 41. nu. 19.* vbi concludit, Religiosos, lato sumpto vocabulo; Clericos appellari, ex *cap. duo sunt generâ, 12. q. 1. C. de Grass. decis. 1. nu. 17. de probat.* ac in terminis horum militum Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, atque licet isti Milites sint laici, tamè id intelligendum est, quia ordinem clericalem non habent, sed largo modo, alijs respectibus bene possunt reputari personæ Ecclesiasticæ, & censeri, ut Clerici, maxime ad effectum obtinendi pensiones, ut dictum est.

Tamen id intelligendum est ex dispositione Papæ, qui ita voluit huiusmodi pensionem reseruare Religioso non habenti clericatum, sicut, & ipsi Clerico, quare *idem Lotter. loc. cit. sub nu. 21. vers. Pro fusque idem.* loquendo, iuxta veram praxim Datarie, & Cancellarie Apostolicæ, ait, non sufficere, quod eidem Papa in Constitutione huiusmodi pensionis, & in supplicatione asseratur, Oratorem aut personam Ecclesiasticam, diuerso tamen modo ab expresso, veluti, quia Regularis expressit, se esse Clericum, & Papa existimans eum esse clericum sacularem, reseruaret pensionem super beneficio seculari, vel è conuerso, namque super hoc requiritur certa scientia Papæ, ut censetur dispensasse, alias posset dari exceptio de defectu intentionis in ipso Papa, etiam si gratia esset facta Motu proprio, prout in terminis reseruationis pensionis reseruata Equiti Hierosolymitani firmavit Rota in dicta *decis. 656. p. 4. nu. 7. vers. Neque etiam releuat.* Et hic modus reseruandi pensiones cum expressione huiusmodi qualitatis personæ est notus omnibus Curialibus, etiam mediocriter versatis.

Nisi tamen essentus in casibus, quibus nonnullis Equitibus ex speciali Papæ privilegio concessum est, ut prædictæ pensiones sibi reseruètur, absque aliqua expressa, seu tacita dispensatione in actu ipsarum reseruationum, prout sunt Equites Lauretani, quorum quilibet etiam coniugatus, & bigamus, potest retinere pensionem pro summa ducatorum ducentorum, ut ex Constitutione

tutione fel. record. Sixti V. & dicitur in vna
Portugallen. Pensionis coram Cocino de-
cif. 299. nu. 3.

Necnon Milites S. Stephani pro summa
217 ducenorum ducatorum auri de Came-
ra, ampliata à similis recordationis Paulo
V. ad 400.

Item Eques pius pro ducatis 250. simi-
libus.

Insuper Eques SS. Mauritij, & Lazari, qui
si contrahat cum vnica, & virgine potest
228 retinere pensiones, vsque ad summam
400. ducatorum auri de Camera, ex Con-
stitutione Clem. VIII. de quibus omnibus
loquitur *Add. ad Buratt. decif. 791. nu. 15.*
etiam plurib. seqq.

Ve autem hæc, per suam praxim clarius
innotescant, placuit exemplum simili re-
seruationis pensionis ad fauorem militis
Hierosolymitani, subnectere, prout secun-
dum cursum, ac stylum Cancellariæ, diu
vidimus obseruari, quod tale est, videli-
cèt.

Paulus Episcopus seruus seruorum
-Dei. Dilecto filio Gregorio Carrafa mi-
229 *liti militis Hospitalis S. Ioannis Hiero-*
solymitani salutem, etc. Religionis ze-
lus, mobilitatis genus, vite, ac morum
honestas, etc. Hinc est, quod nos tibi, qui,
ut afferis de nobili genere ex utroque
parente procreatus existis, ac habitum
per milites Hospitalis S. Ioannis Hiero-
solymitani gestari solitum, suscepisti, et
professionem per eosdem milites emitti
consuetam, expressè emisisti, scilicet emittere
intendis, regulares, ut commodius, etc.
sustentari valeas pensionem annuam, etc.
liberam, immunem, et exemptam Centū,
et viginti ducatorum monete Regni
Neapolitani, super Parochialis Ecclesia
S. Crucis Casalis S. Cypriani Auerfan.
Diocesis fructibus, &c. & emolumentis
vniersis, etiam incertis ad Centum sep-
tuaginta ducatos auri de Camera, &c.
tibi, &c. persoluebam, ac per te, etiam
vnà cum quibusuis Præceptorij, Prio-
ratibus, ac alijs Hospitalis huiusmodi be-
neficijs quomodolibet nuncupatis, per te
iam obtentis, & in posterum obtinendis,
percipiendam, exigendam, & leuandam,
&c. constituimus, & assignamus, &c. Dat.
Roma apud S. Mariam Maiorem 1618.
Quarto Id. Septembris Pontificatus no-
stri Anno Decimoquarto.

Pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Card.

Montalto Summatore A. Damascenus.
O. Vestrius Barbianus.

Et sic ex huiusmodi formula litterarum
patet, necessariam esse expressionem qua-
litate regularitatis, nec tamen requiritur
clericatus; necnon ad præmissa tacite dis-
pensatur, nõ obstante regula si Cancellariæ,
qua cauetur, quod dispensatio non veniat,
nisi gratia totaliter effectum huiusmodi
dispensationis concernat, vel alias nihil
conferat, aut operetur; quia in similibus ca-
sibus, non obstat, quod Papa præcisè, &
expressè non dispenset; ex eo quod iam Ro-
ta huic regulæ alias respondit, & ego dixi
in mea Praxi *Dispensat. Apost. lib. 1. cap. 6.*
nam. 13.

Et hæc est obseruatiua Cancellariæ Apo-
stolicæ, quæ in similibus gratijs non curat
de expressa dispensatione, sicut pluries in
Romana Curia, & in ipsa Cancellaria ob-
seruauit; quia cum id Papa scienter faciat,
videtur cum Oratore ad præmissa dispen-
sare, ut in pñcto firmavit *Gambar. de aurb.*
leg. à lat. lib. 6. num. 259. Rota in d. decif.
656. sub num. 7. d. vers. neq; etiam releuat,
quod quidem seruatur, & practicatur ne-
dum in litteris, quæ expediuntur per Can-
cellariam, ut dictum est, verum etiam per
Cameram, & per viam secretam, prout heri
contueuit pro personis qualificatis, ac Sù-
mo Pontifici gratis; quia omnes, qui præ-
230 sunt prædictis officijs, sunt Officiales ip-
sius Pontificis, & nulla datur etiam secun-
dum Curia stylum, differentia, cum omnes
sint, ab eodem Papa ad hoc deputati, &
omnium est æqualis facultas; cum Camera
231 regulariter non discedat à stylo, & modo
Cancellariæ in litteris expediendis, ut om-
nes norunt practici Curiales, & testatur *id.*
Casar. de Grass. d. decif. 1. num. 10. de probat.
232 & omnes sciunt mentem & intentionem
ipsius Papæ; qui expressa sibi Oratoris qua-
litate, tacite secum dispensare censetur;
quia clarum est, etiam ipsos milites Hiero-
solymitanos tanquam incapaces ad hu-
iusmodi pensiones, egere Apostolica dis-
pensatione; nisi tamen illis reseruentur
super redditibus alicuius beneficij suæ Re-
233 ligionis; quia tunc licet illi profiteantur
in manibus Superioris, tamen non penitus
mutant statum, nec viuunt in communi, sed
tenent redditus proprios, & magis vacant
militiæ, quàm contemplationi, & redditus
eorum Religionis sunt ad hoc præcipue
instituti, ut ait, *id. Gamb. d. lib. 6. num. 265.*
etiam plurib. seqq. vbi num. 269. subdit, id
verum esse, nisi ex particularibus eorum
constitutionibus aliud inducatur.

Quinimmò ex supradicta formula litte-

tarum pro prædicta pensionis reservatione, nedum elicitur tacita dispensatio ad obtinendam dictam pensionem, non obstante statu regularitatis, verum etiam super retentione aliorum beneficiorum eiusdem Religionis Hierosolymitanæ, vt ex illis verbis, *as per te, vna cum quibusvis Præceptorij, Prioratibus, & alijs eiusdem Hospitalis beneficijs, &c.*

Negari tamen non potest, quin Cancellaria Apostolica possit etiam dare expressam dispensationem, si iudicaret, illam expedire; prout dicebat bo. me. Lambertus Vrsinus de Viuarijs, celeberrimus, suo tempore, Abbreuiator Maioris Præfidentis in ipsa Cancellaria; quæ notat, supradicta ver-

ba, *vna cum; &c.* sapere dispensationem, cui æquipollent, vt in *notab. ipsius Cancellaria, fol. mibi 18.*

Regulariter autem, sicut iam dictum est, expresso statu regularitatis pensionarij, nõ requiritur expressa dispensatio pro validitate huiusmodi reservationis pensionis; quod quidem nedum procedit, & practicitur in regularibus Militaribus, vt in superiori formula visum est, verum etiam in
234 Claustralibus etiam super fructibus beneficiorum sæcularium, pro qua reservatione, aliam litterarum formulam, secundam stylum Romanæ Curis, hic inferere placuit, tenoris sequentis, v3.

235 *Vrbannus, &c. Dilecto filio Vincentio Comneno, Ordinis Fratrum Prædicatorum Professori salutem, &c. Religionis zelus, vita ac morum honestas, &c. opportuna. Hinc est, quod Nos, qui hodie Ecclesia Tropien. quæ de iure patronatus Charissimi in Christo filij nostri, Philippi Hispaniarum Regis Catholici, ratione Regni Neapolitani, cuius ipse Philippus etiam Rex existit, cum privilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, fore dignoscitur, tunc per obitum, etc. destituta, de persona dilecti filij, etc. pronidimus, etc. continetur. Tibi, qui, vt accepimus, habitum per fratres Ordinis fratrum Prædicatorum gestari solitum, suscepisti, et professionem per eos emisisti, consuetam, expressè emisisti, regulares, et prædicto Philippo Regi gratas, et acceptas emisisti, vt commodus sustentari valeas, de alicuius, etc. providere, ac præmissorum meritorum tuorum intuitu, etc. volentes, Teque, etc. censentes, Motu proprio, non ad tuam, vel alterius prores, etc. instantiam, sed, ex nostra mera liberalitate, tibi pensionem annuam Ducentorum ducatorum monetæ illarum partium super Mensa Episcopalis Tropien. fructibus, etc. super quibus nos etiam hodie alias pensiones annuas, vsq; ad summam Mille centum, et quinquaginta ducatorum similium alijs personis ecclesiasticis, eidem Philippo Regi gratis, et acceptis, Motu simili reservari concessimus, Tibi quo aduineris, vel procuratori tuo, etc. per dictum N. cuius ad hoc expressus accedit assensus, et successores suos dictæ Ecclesie Præsules, seu Administratores, etc. existentes, annis singulis, pro vna videlicet, etc. festiuitatibus prorata temporis, etc. per soluendam, et per te, quoad vixeris percipiendam, exigendam, et leuandam, in administrationem pro tuis religiosis vsibus; ita vt rationem administrationis huiusmodi, tuo Superiori, quoadocũq; ab eo requisitus fueris, reddere tenearis, dicta auctoritate, etc. reservamus, constituimus, et assignamus. Decernentes, dictam N. electam, et successores suos, etc. obligatos, ac volentes, etc. qui in dictis festiuitatibus, vel saltem intra triginta dies illarum singulas immediatè sequentes, etc. non persoluerit cum effectu, tunc lapsus diebus eisdem, ingressu Ecclesie interdictus existat, etc. Si verò per sex menses, etc. à regimine, et administratione, etc. suspensus existat eo ipso. Non obstant. Lateranen. etc. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem 1630. Duodecimo Kal. Iulij, Pontificatus nostri Anno Decimo.*

Videndum modò superest, pro eodem quarto requisito, an præter religiosos de quibus, vt supra visum est, cõsuevit pensio reservari, quandoquæ per Papam ad fauorẽ, siue commodum puri laici, legitima saltem interueniente causa.

Et quidem, pro eo, quod Romanæ Curis praxis, vsusq; Dataris, & Cancellariis Apostolicis docent, longoq; experimento

compertum est, non rarò Papa referuat pensiones prædictas laicis, ex sibi beneuifa
236 causa, puta pro imminetibus personæ laicalis necessitatibus. Verum hoc casu nõ expediuntur litteræ huiusmodi pensionis in personam ipsius laici, sed, vt stylus prædictæ Curis, quoad fieri potest, feruetur, iuxta ea, quæ alias diximus, expediri con-

237 fuerunt in personam alicuius clerici; tan-

tanquam huiusmodi reservationis capax, ad laici tamen commodum, & utilitatem; & hæc, de prædicto stylo, confidentialis pensio nuncupari consuevit, ut testatur *Lotter. d. lib. 1. quæst. 36. sub num. 103.* ubi, quod ad conservandum illibatum huiusmodi usum, si quando Papa intendit subuenire alicui laico valde egeno, & miserabili, pensionem reservat in caput clerici cum facultate transferendi, ne moriente reservatario, illa persona frustretur gratia sibi facta, & huiusmodi confidentia est difficilis probationis; ex eo quod litteræ super huiusmodi reservatione expediuntur ad favorem clerici, quæ est persona supposita; unde si reservatarius, vel. translatus negaret huiusmodi confidentiam, tunc præter causam ipsam miserabilitatis, quæ semper est supponenda, & iustificanda, cum sit fundamentum, & basis talis confidentiæ, aut simulationis, quæ non præsumitur, nisi probetur, ut dicitur in vna *Civitate. Præsentia Confidentia penes Mant. decis. 211. n. 14. ad not. per Bart. conf. 65. num. 4. Anchar. conf. 227. num. 7. Ludovif. decis. 401. nu. 19.* recurrendum est ad coniecturas, quæ in hac materia sufficiunt, ut pluribus comprobatur. *Lotter. loc. cit. num. 104. & seq.*

Et inter casus, in quibus similes pensiones vidi, & audiui modo præmissæ reservatas, iste meo tempore in ipsa Curia evenit, quo per *fel. record. Paulum V.* fuit pensio reservata in persona cuiusdam Ioannis Bernardini, qui erat Clericus, contemplatione tamen, & ad utilitatem Ioannis Stephani laici conjugati patris prædicti Io. Bernardini; ad cuius preces, & utilitatem fuit prædicto Io. Stephano reservata, ex eo quod ille erat cæcus, & senex, & sic ob huiusmodi cæcitatem, & senectutem, quæ ei superuenerunt; qui quidem Io. Stephanus pro dicta pensione supplicavit, mediatis pluribus memorialibus, eidem Paulo porrectis, & ab eo illius Datario transmissis. Evenit postmodum casus, quod ipse Io. Bernardinus filius dicti Io. Stephani, dum ad laicalia vota aspiraret, uxoremque ducere intenderet, ne pensio ipsa cessaret per contractum matrimonij, ac ne dictus Io. Stephanus priuaretur subsidio dictæ pensionis, transtulit eandem pensionem in quendam Hieronymum; qui postea recusabat solvere pensionem prædictam prædicto Io. Stephano, nulla habita ratione huiusmodi confidentiæ. Unde, cum in dubium revocaretur, an verè supradicta pensio fuisset reservata ad utilitatem, & commodum prædicti Io. Stephani laici, causa in Sacro Rota Auditorio introducta, fuit dictum plures in hoc casu ad favorem prædicti Io.

Stephani concurrere præsumptiones, de quibus in decisione desuper facta in *Novarien. Pensionis eorum eod. Baratto decis. 724. num. 3.* quarum prima, deducebatur ex condonatione expensæ compositionis ad preces ipsius Io. Stephani, eidem Paulo porrectas, ut apparebat in partita libri *Datariz Apostolicæ* per hæc verba, *Pro assignatione pensionis 25. scutorum auri super fructibus, & distributionibus Canonatus, & præbenda Ecclesie Novarien. pro Hieronymo, Gratis de mandato Sanctissimi. Placet, ad supplicationem Io. Stephani Meyrami cæci;* ex quo verisimilis præsumptio dicebatur insurgere, quod prædicta pensio esset reservata ad utilitatem, & commodum prædicti Ioannis Stephani. Secunda erat qualitas personæ miserabilis cæci. Tertia, quod si dicta pensio fuit reservata in persona filij ad commodum patris, multo magis, dum fuit translata in personam penitus extranei. Quarta, expensæ factæ per Io. Stephanum post translationem in litigando contra titularem, prætendentem pensionis extinctionem per contractum matrimonij Io. Bernardini, necnon solutiones factæ per Hieronymum de pensionibus exactis. Præterea aderat attestatio Datarij illius temporis, quod translatio huiusmodi pensionis à Summo Pontifice facta fuisset in capite Hieronymi, intuitu, & contemplatione, ac pro subventione Io. Stephani cæci, & senescentis, ut in *d. decis. 724. d. n. 3. cum pluribus seqq. necnon num. 10.* fuit dictum, non obstare, quod hæc pensio non reperiebatur adnotata in libro *Datariz*, in quo adnotantur omnes pensiones, quæ ad commodum tertij reservantur; quia in prædicto libro adnotantur solummodo pensiones, quæ super beneficijs Hispaniarum ad commodum Itali reservantur; sed pro pensionibus super beneficijs Italiæ ad commodum tertij reservatis, non apparet, aliquem adesse librum in *Dataria*.

Quæ quidem decisio fuit etiam confirmata coram *eod. Baratto quæ est 791.* Verum, cum postmodum fuisset factum huiusmodi tertio in Rota propositum, ex eo, quod prædictæ præsumptiones non fuerunt pro sufficientibus habitæ, aliisque de causis, fuit recessum à decisio coram *eodem Baratto, ut in decis. 835.*

Pro huiusmodi etiam pensionibus confidentialibus alius habetur casus in vna *Conchen. Pensionis 6. Martij 1598. coram Peregrino*, in qua fuerunt reservatæ duæ pensiones à *fel. record. Gregor. XIII.* cuidam Gundifalvo, tunc in tertio, vel circa suæ ætatis anno constituto, ut succedentibus annis, commodius se sustentare posset, vna

videlicet. Trium Millium ducatorum super Archidiaconatu de Alarcon. Ecclesie Cöchen. & altera medietatis fructuum super vno ex Canonatibus, & præbendis eiusdem Ecclesie, solvendæ Antonio patri, tunc Catholici Hispaniarum Regis à Secretis, & ubi ipse voluerit, durante minori ætate filij, cum primum fuisset clericali caractere insignitus. Postmodum verò, quia ipse, Antonius pater fuerat per sententiam definitiuam declaratus hæreticus, ac hæreticorum fautor, eiusque imago publice cöbusta, postquam in ipsius personam, qui è manibus Curie se eximès, & ut dicebatur, ad hæreticos, & hostes fidei, & Reipublicæ Christianæ, se contulerat, sententia exequi non potuisset, fuit dubitatum, An dictæ pensiones ipsi Gundifaluo amplius deberentur, ut haberetur in principio d. decisionis, & fuit negatiue resolutum, ex causis in dicta decisione diligenter examinatis.

Vt autem liqueret, dictam pensionem fuisse reseruatum cötemplatione Antonij patris dicti Gundifalui, fuit dictum in eadem decisione, id apparere ex litteris reservationis dictæ pensionis, ex illis verbis, *Dilecto filio Gundifaluo Perez, dilecti filij Antonij, etiam Perez laici, multis virtutibus præditi, &c.* ex eo quòd prædictus Antonius erat laicus, & sic incapax pensionis, iuxta ea, quæ pro seruando stylo Curie superius dicta sunt circa huiusmodi pensionum reservationes; nam dum prædictus Gundifaluus erat in tertio, vel circa suæ ætatis anno constitutus, nulla poterant in eo merita considerari, ac præterea de hoc, iuramento attestatus fuit Dux Soræ, qui pro huiusmodi gratia ad fauorem dicti Antonij intercesserat apud Pontificem, & in gratiam Serenissimi Hispaniarum Regis, cuius tunc idem Antonius pater erat à Secretis, ac cum pensiones fuerint ferè quatuor mille ducatorum, non pro alimentis simpliciter, sed ad illam dignitatem tendendam, quæ, uti intimus Regis acquisiuerat, conceitæ dicebantur; ac proinde, ex iuribus adductis, fuit dictum, beneficiarios ad solutionem prædictæ pensionis non esse adstrictos, ut in d. decis. Cöchen. Pensionis, vers. hac enim pensio, relata per Garc. p. 11. cap. 10. sub num. 79.

Romanæ verò Curie Tyrones hic obiter, præmissorum occasione, scire non pigeat, quid praxis seruet circa huiusmodi pensiones alio etiam modo confidentiales; quarum sermo in Dataria Apostolica, necnon in Sacro Rotæ Auditorio frequens est. Cöfuevit namque Summus Pontifex pen-
241 nes reseruare super fructibus beneficiorum ecclesiasticorum Hispaniæ pro Italis, seu

exteris, & tunc illas reseruat ad fauorem, & vitam alicuius Curialis originarij illarum partium; volens tamen commodum, & vtilitatem ipsius pensionis ad supradictos spectare; & hoc propter pragmaticas, & 242 ordinationes Hispaniæ, prohibentes, ne pensiones reseruentur ad fauorem exterorum, qui quidem originarius, ex communi Romana Curie vocabulo, *Capo di ferro*, 243 nuncupatur; ex eo quòd in illius capite omnes huiusmodi pensiones confidentiales collocantur, & reseruantur, ad commodum tamen, & vtilitatem alterius exteri, quem Papa iudicat benemeritum, ut testantur, *Parif. de reser. benef. lib. 6. quest. 4. nu. 61. id. Garc. par. 1. cap. 3. num. 261. Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 36. num. 90. qui num. seq. optime probat, id minime iuri repugnare, ut videlicet ius pensionis sit penes vnum, ut sic saluetur pragmatica, commo-*
244 ditas autem penes alium; quod quidem fieri dignoscitur, ad euitanda scandala, quæ possent fortasse exoriri, si Papa, vtendo iure suo, niteretur contra dictas pragmaticas, pensiones pro prædictis Curialibus reseruare, ut Lotter. ait *loc. cit. num. 101.*

Quod quidem intelligendum est de pensionibus super fructibus beneficiorum in Regnis Hispaniæ tantum existentibus, 245 non autem Portugalliæ, ubi ipsi Itali pensiones possunt obtinere, prout cum effectu obtinent vigore litterarum Apostolicarum super huiusmodi pensionum reservatione, quæ ibi sine aliqua contradictione, debite executioni demandantur: ex stylo autem totius Hispaniæ est, ut in ea exteri pensiones non habeant; sed ipsi in capite dicti Hispani eas constituent, à cuius manu pensiones ipsas percipiunt, ut supra dictum est, & testatur *D. Gabriel Pereira in tract. de manu Regia, p. 1. cap. 64. num. 42. relatus à Barbos. in pract. exig. pens. quest. 9. num. 39. fol. 72.*

Huius etiam reservationis praxis iuxta superius dicta, optime etiam desumitur ex *decis. 399. num. 1. p. 3. diuers.* ubi Papa sic dixit Cardinali Neapolitano, *Concedimus vobis pensionem Mille ducatorum super*
246 *fructibus istorum beneficiorum, Reperitis Hispanum, qui teneat illam in persona sua propter pragmaticam.* Hoc enim casu gratia facta est eidem Cardinali, ut ipse commodum, & vtilitatem haberet huiusmodi pensionis, nudum tamen nomen residebat penes quendam Ludouicum, sicut allegabat Cardinalis de Medices: quæ quidem reseruatio nunquam, aut raro conceditur inter Italos, nempe vt vnus Italus habeat nudum nomen reservationis, alter vero Italus commodum, & vtilitatem huiusmodi

modi pensionis, nisi Summi Pontificis pietas aliter suadeat, sed tantum inter Hispanos, *Buratt. decis. 835. num. 6.*

Verum, cum persona illa, super qua residet pensionis reservatio, quæ desuper nudum habet nomen, posset præmori, & sic ille, ad cuius commodum, & utilitatem reservata est pensio, illam amitteret, & gratia sibi facta frustratus remaneret, propterea **247** titularis se obligat solvere pensionem, præstito per eum fideiussore, ac prævia cedula bancharia de illa soluendo statuto tempore, donec pensionarius, idest persona supposita vixerit; qui quidem pensionarius constituit procuratorem irrevocabilem. personam illam, quæ fuit per Papam contemplata, ut illam possit exigere; quare ille, in cuius capite est pensio huiusmodi reservata, non potest amplius dictum procuratorem reuocare; quia constituens habet nudum nomen pensionarij, ac etiam **248** quia mandata sunt irrevocabilia, ubi sunt super eo, ad quod quis de necessitate tenetur, ut per *Bald. in l. 1. num. 11. C. de arb. & oblig. cum alijs allegatis per Gabr. de procurat. concl. 2. num. 19. & 36.* ut in puncto firmavit *Rota penes Seraph. decis. 531. num. 2. p. 1.*

Cum autem, his sic stantibus, ac attenda huiusmodi confidentia, sæpe numero lites desuper excitentur, propterea ad illis obviandum, optime illud videtur in praxi feruandum; quod in Sacro Rotæ Auditorio fuit resolutum. Nam proposito dubio, An videlicet pensio, & ius ipsius resideat **249** penes eum, in cuius persona, gratia pensionis facta est, an verò penes eum, in cuius commodum, & utilitatem cedit pensio prædicta; Domini constituerunt tres casus, quorum Primus est, quoties sumus in claris, veluti, quia Papa dixit, *Concedimus tibi pensionem centum ducatorum super fructibus talis beneficii, Reperias Hispanum, qui teneat illam in persona sua*, ut supra dictum est, Secundus casus in Curia Romana frequentior est, quando gratia facta fuit alicui Hispano, & Papa dixit, *Assignamus pensionem hanc N. Hispano ob pragmaticam, & volumus, quod illa exigat ad commodum B.* quo casu ius residet penes N. nominatum, & non penes B. excepta utilitate, & commodo pensionis. Tertius casus est, quando sumus in dubio, & tunc recurrendum est ad verba supplicationis, & litterarum, ut in vna *Isipalen. Pensionis die 13. Februarii 1573. rotata per Paris. d. qua ff. 4. num. 61.*

Ad occurrendum modo litibus supra dictis, ac pro præmissorum declaratione, dicendum est, quod si reservata prædicta

pensione in capite Hispani, ille, siue eius translatus decedat, etiam in vita Itali, ad cuius commodum pensio est reservata, certum est, pensionem expirare, & omnem commoditatem; cum ius resideat penes dictum Hispanum, ut firmat *id. Paris. loc. cit. n. 62.* ex eo, quod pensio extinguitur per mortem Hispani, non autem illius, cuius est commodum, siue utilitas; & quod ita vidit practicari. Proindeq; cum possit pensio extinguì, tàm per mortem personæ contemplatæ, quàm reservatarij, penes quem adest ius **250** dictæ pensionis, introductus fuit usus Dataria Apostolicæ, ut simul cum dicta pensione in persona Itali, daretur, etiam facultas eam transferendi, ut occurrente periculo vitæ reservatarij, ne persona contemplata careat huiusmodi pensione, fiat illius translatio in aliam personam, qui eam solvet dictæ personæ contemplatæ; quam quidem translationem facere potest prædictus reservatarius in alium, & sine aliqua solemnitate, aut scientia, seu consensu pensionarij, ut in *d. Hispalen. Pensionis, num. 1.* nam huiusmodi commoditas liberè potest in alium transferri, & cedi, *l. necessario, §. fin. de peric. & com. rei vend.* etiam sine solemnitate aliqua nominatione; ex eo quod non reperitur iure cautum, quod transferendo utilitatem terminorum pensionis decursum, & decurrendorum, aliqua requiratur solemnitas; sed tantum in iure, & titulo ipsius pensionis reperitur hoc expressum in litteris, & advertit etiam *Garc. d. p. 1. cap. 9. num. 269.* quod reservatarius, in cuius persona fuit pensio reservata, potest validè eam transferre, illiusq; cassationi consentire, sine consensu illius, in cuius commodum est ipsa pensio reservata. Siue etiam, ex eadem ratione potest talis reservatarius huiusmodi pensionem simpliciter, & in totum extinguere ad commodum, & utilitatem personæ contemplatæ sub consueta formula, qua Dataria Apostolica uti consuevit, videlicet *Beatissime Pater. Cum demotus vester. Celidonius Ximenez, cui aliàs pensio annua ducatorum C. super perpetui simplicis beneficii ecclesiastici, &c. quod ad presens N. clericus obtinet, fructibus, &c. eidem Celidonio, vel procuratori suo, &c. certis ex causis, &c. cassationis, &c. nonnullis anticipatis, seu anticipandis solutionibus, &c. consentiat, &c. pensionem annuam, &c. de expresso eiusdem Celidonij consensu cassare, &c.* prout in formula consueta huiusmodi cassationis suo loco inferenda. Et in calce suprascriptæ supplicationis additur per Revisores, *Et de consensu*, & à tergo eiusdem extenditur, idem consensus de more Notariorum Cancellariæ, seu Cameræ

Apostolicæ, videlicet, Die, &c. mensis, &c. Anno, &c. Retroscriptus D. Celidontus presens, &c. retroscriptæ cassationi pensionis, &c. consensu iuravit, &c.

In proposito igitur, quando Papa referuat pensionem, vel eam transfert ad commodum alterius, quam referuatarij, tota illa forma, quæ circa modum consumitur, consideratur simpliciter tanquam causa ordinata ad suam finem, qui quidem finis, seu causa ipsa finalis gratiæ ponitur ex toto super commodo, & vtilitate personæ contemplatæ, vt eleganter tradit *id. Lotter. d. quæst. 36. num. 109.* & idem fuit consideratum in supradicta *Ispalem Pensionis num. 9.* per hæc verba, *Quinto, quia cum habeamus tex. expressum in litteris reservationis pensionis, quod ista pensio stet cū facultate transferendi, & sic duret ad vitam duorum, non interest Ecclesiæ, an duret ad vitam duorum Itatorum, vel ad vitam duorum Hispanorum, quia in istis, de iure non reperitur expressum, quod sit interesse considerabile. Ideo cum pensio non sic duratura, nisi ad vitam duorum, magis proportionabile, & probabile est iuxta verisimilem mentem concedentis, quod duret potius ad vitam duorum Itatorum, quam ad vitam duorum Hispanorum. Et dicere, quod facultas transferendi sit imposita tantum ad tuendam vtilitatem vnius Itali, & illius vitam tantum, est diuinare, imò corrigere litteras, quæ indistinctæ, & generaliter dant istam facultatem transferendi, vt sunt formalia verba *d. decis. d. n. 9. quæ est 400. p. 1. diuers. & subditur n. seq. vers. Septimo quia*, quod licet istæ facultates transferendi petiæ in huiusmodi pensionibus datis Hispanis in confidentiam, non solcant componi, sicut fit de alijs translationibus, id non est, ex eo, quod pensio non fit duratura ad vitam duarum personarum, prout aliæ pensiones cum similibus facultatibus concessæ; sed quia conceduntur familiaribus, & alijs personis caris ipsi Papæ, quæ solent eximi ab istis compositionibus.*

Et cum pariter ipsa pensio cesset per mortem eius, penes quem est commodum, & vtilitas, ita etiam post illius obitum extinguitur ius personæ, in cuius capite fuit referuata, etiam dicta persona viuente; quidquid dixerit, *Nazar. cons. 62. de simon. incip. Quaritur*, nam in fine eiusdem confiditur; Aduertendum, referri in Sacro Rotæ Auditorio pronuntiatum, pensiones, quæ Itali in caput Hispani referuantur, extinguuntur tam per mortem Itali, quam Hispani.

352 Nam licet, re vera, ius pensionis resideat penes eum, in cuius personam fuit referuata,

attamen fati videtur clarum, quod cum pensio sit referuata contemplatione, & ad commodum alterius personæ, locum habet prædicta *decisio Ispalem*, in qua fuit resolutum, pensionem positam in capite Ludouici, ad commodum Cardinalis Neapolitani cessare, & extinguatur per obitum prædicti Cardinalis; ex eo quod non prædicto pensionario, qui nudum tantum habet nomen in huiusmodi reservatione, sed ipsi Cardinali facta est gratia prædictæ pensionis; & Papa non assignasset pensionario, nisi interdixisset prouidere prædicto Cardinali; quomortiente, corrumpitur totum factum, vt optimè tradit *Garc. d. p. 1. cap. 3. num. 266.* nequè obitat, quod pensio, sicut morte pensionarij cessasset, per mortem tamen Cardinalis non deberet expirare; nam respondetur, quod esset contra mentem Papæ, qui hoc facere cogitauit ad commodum Cardinalis, non autem illius, in cuius capite est pensio referuata; ac proinde cessat per obitum vtriusque, cum in persona vtriusque consistet, vnius videlicet quoad substantiam, & formam, alterius verò quoad commodum; proindeque conueniens est, quod altero eorum deficiente, extinguatur; quam quidem decisionem refert fuisse approbatam viuæ vocis oraculo à Gregorio XIII. in plena signatura, *id. Garc. cap. 3. num. 267.* & dixit *German. de indult. Cardin. s. si verò illa, num. 56.*

Dubitari nihilominus quandoque contingit, an verè talis pensio sit confidentialis, vel ne, stantibus præmissis, prout dubitari valde potest, cum agatur de re, quæ de directo minimè potest probari, proindeque difficilis probationis: vnde procedendum est per probationes, per coniecturas, per circumstantias, & præsumptiones, quæ sufficiunt, vt per *DD. in c. præterea, de test. Dec. cons. 543. num. 13.* & fuit tentum in vna *Mindoniens. Canoniciatus. & præb. 26. Octobris 1551. coram D. Antonio Augustino, teste Caputaquen. decis. 20. nu. 6. p. 1. Paris. de confid. quæst. 71. num. 1.* quia confidentia est species simoniæ, & dicitur simonia conuenientialis, quæ probatur signis, iudicijs, & præsumptionibus, sicut et dicitur, quod quando aliàs illa secretò inter coniunctos, & amicos tractatur, præsumptiones, & coniecturæ sufficiunt, *id. Paris. loc. cit. num. 4. & 5.* & in puncto firmat *Lotter. d. lib. 1. quæst. 36. num. 105.* subdens quod recurrendum est ad coniecturas, quæ in hac materia sufficiunt; quod regulare esse ait in omni materia, quæ directo probari non potest, per *tex. in l. emptione, C. plus val. quod agitur. Alex. cons. 197. num. 7. lib. 7.*

Et in proposito confert casus in vna

Tar-

Tarracenen. Pensionis; penes Seraph. decis. 1088. vbi cum fel. record. Gregorio XIII. 254 anno 1583. referuasse pensionem quingentorum scutorum in personam Antonij, contemplatione tamen Cardinalis Commendonij, & titularis se obligasset in forma solita, fuit hæc pensio, vius Cardinalis soluta, sed cum post eius obitum prætenderet quidam Abbas, Nepos dicti Cardinalis, vtilitatem, & commodum ad se spectare, titularis prætendebat, pensionem esse extinctam morte Cardinalis; ac verò pro parte Nepotis, ac præcipuo fundamento sue intentionis, allegatus fuit liber Datarie Apostolicæ conscriptus à quodam Petro Antonio, tunc temporis ministro Datarie, in quo in margine dictæ pensionis, aderant hæc verba, videlicet, *Nepoti Cardinalis Commendonij, intuitu ipsius Cardinalis, & quantum titularis, hoc non obstante, prætenderet extinctionem pensionis; ex eo quod esset illa referuata ad commodum Cardinalis, stante quod apostilla cantabat, intuitu Cardinalis, & quod statim, adueniente primo termino solutionis pensionis, ea fuit soluta Cardinali, necnon solutiones factæ Nepoti fuerunt postmodum per eundem positæ in computum Cardinalis; quæ res arguit, ipsū eas recepisse, non tam nomine proprio, quam Cardinalis; proinde quæ non debet obstare adnotatio prædicta facta in libro Datarie, tanquam libro priuato, qui non facit fidem, vt alias sensit Rota in vna *Pampilonen. Pensionis coram Babalo*; & quatenus esset adhibenda, cum non contineat nomen proprium Abbatis, sed tantum scriptum sit, *Nepoti Cardinalis*, propter incertitudinem non concludit, l. duo sunt Titii, de testam. tit. l. non hoc, C. unde legit. cum similibus. De his tamen iuribus nulla fuit habita ratio; sed potius, prædictum librum Datarie fuit dictum, probare, eique esse fidem adhibendam; cum liber, & manus prædicti ministri Datarie fuerint recogniti, sitq; scriptus per Officialem ad id deputatum, & fuit dictum in superius allegata *decis. Buratti 791. num. 3.* & in alia *Castellanaten. Canonatus 888. 256 num. 4.* vbi quod liber Datarie præualeat testibus, & *num. seq.* quod non admittitur probatio per testes, nisi in defectum dicti 257 libri; quia non licet arguere Datariam, eiusque libros de mendacio, *Guidobon. decis. 75. alias 71.* & in vna *Bargen. Abbatia 16. Martii 1592. coram Gypso*, & in terminis pensionum confidentialium *Buratt. decis. 835. num. 9.* & in alia 724. *num. 9.* dicens, quod attestatio Domini Datarie, etiã post dimissum officium, licet non probet concludenter, magnam tamen facit præ-*

sumptionem circa huiusmodi pensiones confidentiales. Cum etenim reseruaciones huiusmodi fiant supposita alterius persona, non potest aliunde haberi veritas, quam ex huiusmodi libris, & quinternis; quo casu, ratione publicæ vtilitatis, necesse est, vt eis fides adhibeatur, vt dicitur de testibus familiaribus admittendis, ad id probandum, quod domi gestum est, & quod per alios probari non potest, vt in *d. Seraph. decis. 1088. num. 5. & num. seq.* subditur, quod alias semper in incerto esset, ad quæ spectaret pensionis commoditas in graue præiudicium eorum, qui eam soluere tenebantur; & tam in prædicta *decis. 1088.* quam in alia 1108. super eadem re plene discutuntur supradictæ coniecturæ, quod prædicta pensio non erat ad commoditatem dicti Cardinalis, per cuius obitum prætendebat titularis, pensionem esse extinctam; sed illa intelligebatur referuata ad commodum, & vtilitatem dicti Nepotis. Et iterum proposita d. causa *Tarracenen. Pensionis; sua. decisio confirmata*; cum fuisset pro sufficienti probatione habita illa, quæ colligitur ex 259 libro Datarie, qui probat qualitatem gratiæ, & fuerunt reiecta contra prædictum librum deducta; cum fuerit recognita manus scribentis, qui in Dataria habetur pro 260 bono, & fideli. Nec habita fuit ratio, notiter per informantes considerata; quod in d. libro reperiretur scriptum, *Intuitu Cardinalis*; quia huiusmodi verba potius ostendunt contrarium; cum non potuisset dici pensio intuitu Cardinalis referuata, si ad ipsiusmet Cardinalis commodum spectaret; ac proinde frustratoria fuisset mentio nepotis, vt in *d. decis. 1108. penes eundem Seraph.* vbi per plura exempla, id abundè probatur.

Et sic videmus, quod pro elicienda de super veritate, ac intentione Summi Pontificis in huiusmodi reseruacionibus confidentialibus, semper recurritur ad prædictas presumptiones, & coniecturas, ad dignoscendum ad cuius commodum sit pensio ipsa referuata; prout in simili fuit deductum in superius duabus allegatis decisionibus *Nouarien. Pensionis*, in quibus concludebatur pro validitate pensionis referuatae in persona filij, ad vtilitatem patris cæci, & miserabilis, vt supra dictum est; & pro hac confidentia probanda, allegabatur, quod pro parte dicti patris fuerunt porrecti Papæ supplices libelli, attestatio Domini Datarie illius temporis, remissio impensarum per Officiales, condonatio Componenda, & alia, quæ arguebant voluntatem Papæ concedendi pensionem eidem personæ miserabili; licet postmodum Rota in eadem

causa *Novation. Pensionis*, recesserit à duabus decisionibus antea factis sub die 11. Decembris 1624. attentis in contrarium urgentioribus præsumptionibus pro titulari beneficiato, vt alias diximus. Hæc autem pauca obiter dicta sint, præter ea, quæ ad quartum requisitum beneficii, ecclesiastici pertinent, ne vterius videar extra propositum, diuagari.

S V M M A R I V M.

- 261 Beneficium ecclesiasticum in perpetuum conferendum.
- 262 Beneficia secularia sunt perpetua, regularia verò, manualia.
- 263 Beneficia secularia, possunt ex constitutione esse manualia, & è contra.
- 264 Beneficiorum regularium impetratio valet, non facta mentione manualitatis.
- 265 Et quare.
- 266 Vnionis gratia, tacita manualitate in beneficio seculari, est subreptitia.
- 267 Cancellaria Apostolica praxis circa Commendam Monasterij, quod Conuentu caret.
- 268 Monasteria, quæ Conuentu carent, cadunt sub regulis Apostolicis.
- 269 Beneficium dicitur perpetuum, ad differentiam manualis.
- 270 Verbum, ad nutum, quomodo accipitur.
- 271 Verbum, voluntas, quid importet.
- 272 Amovendi facultatem habens, non tenetur ad observantiam iuris.
- 273 Patronus potest absque causa amovere Capellanum amovibilem, & alteram præsentare.
- 274 Quod tamen intelligendum, cessante odio, seu malitia in amovente.
- 275 Manualitate attenta, non datur amoto, restitutio.
- 276 Et quomodo id intelligatur.
- 277 Manualitas quoad regulares, quomodo differat à manualitate quoad seculares.
- 278 Manualitas non stat in natura beneficii, quod est perpetuum, nec per amovitionem beneficiati, desinit esse perpetuum.
- 279 Beneficia manualia, quomodo possint esse perpetua.
- 280 Beneficium manuale i. e. verè, & simpliciter beneficium.
- 281 Beneficia amovibilia possunt conferri in titulum.
- 282 Beneficia sunt perpetua de iure positiuo.
- 283 Beneficia regularia, de sui natura non perpetua, possunt effici perpetua, & è contra.
- 284 Beneficia secularia possunt effici amovibilia ex lege foundationis.
- 285 Capellania, etiam manualis, collata per Ordinarium, indicatur beneficium ecclesiasticum.
- 286 Simonia committitur in beneficijs manualibus, sicut in ceteris beneficijs.
- 287 Beneficium perpetuum, ex causa fit manuale, & non amplius ab Episcopo conferendum, & quomodo id intelligatur.
- 288 Beneficia secularia perpetua, per Papam tantum, non autem per inferiorem, ad tempus conferri possunt.
- 289 Beneficia potest Papa conferre in perpetuum, & ad tempus, ac sub conditione, & vt magis voluerit.
- 290 Beneficia manualia non rarò conferuntur à Papa in perpetuum, expressa sibi tamen manualitate.
- 291 Beneficium, in dubio præsumitur perpetuum.
- 292 Papa, conferendo beneficium, non censetur voluisse illius naturam mutare.
- 293 Vltimus status collationis beneficii quid operetur.
- 294 Beneficij manualis resignatio ad favorem, quomodo à Papa admittatur.
- 295 Vnio beneficii manualis non valet, si Papa non fuit expressa manualitas.
- 296 Ecclesia receptitia beneficia non possunt resignari, nequè permutari, & quare.
- 297 Ecclesiam esse receptitiam, si narretur Pape, illorum beneficiorum resignationes, & permutationes validè ab eo admittuntur.
- 298 Collatio beneficii amovibilis, facta à Papa, non reuocatur ab Inferiore.
- 299 Collatio facta à Papa de beneficio manuali, intelligitur ad vitam Oratoris, expressa tamen manualitate.
- 300 Actus, certo tempore non conclusus, perpetuus reputatur.
- 301 Commenda, perpetua in dubio censetur,

- tur, nisi contrarium appareat.
 302 Dispositio generaliter loquens, generaliter intelligenda.
 303 Argumentum valet de personis, vel rebus ad tempus.
 304 Commendas hodiernas, esse perpetuas, habetur ex illius formula, & quoniam illa sit.
 305 Beneficium manuale pluries in titulum perpetuum per Papam collatum, succedente illius ultima vacatione, ad manualitatem reuertitur.
 306 Res de facili ad suam primenam naturam reuertitur.
 307 Papa presumitur beneficium contulisse secundum eius statum.
 308 Beneficia manualia hodie cum difficultate à Papa conferuntur in titulum perpetuum.
 309 Beneficium collatum presumitur ex illius ultimo statu sic collatum.
 310 Ultimus status in beneficialibus pluribus effectibus deseruit, & quibus.
 311 Et consideratur tempore vacationis, seu impetrationis beneficij.
 312 Indicatur in unaquaque re secundum tempus dispositionis.
 313 Ultimus status indicat, eundem statum fuisse in præteritum.
 314 Ultimus status, non constituto de contrario, inducit presumptionem similis de præterito.
 315 Beneficium tale presumitur, in quali statu reperitur tempore vacationis.
 316 Status beneficij duplici modo deprehenditur, nempe per veram, ac presumptam probationem.
 317 Presumpta probatio quoniam sit in beneficialibus.
 318 Ultimus status sufficit pro iustificanda gratia.
 319 Et intelligitur, dummodo fuerit sortitus effectum.
 320 Ultimus status declaratur per plures regulas, ut hic.
 321 Patres Societatis Iesu, qui emisissent tria vota simplicia, possunt retinere beneficia secularia, & pensiones.
 322 Beneficia omnia censentur secularia.
 323 Beneficium, ut intelligatur regulare, per quos tempus debet tanquam tale gubernari.
 324 Statum tribuit beneficio de seculari in regulari, & è contra, cursus quadraginta annorum.
 325 Statum beneficij regularis, in seculari, & è contra, potest Episcopus mutare.
 326 Status regularitatis quomodo requirit prescriptionem quadraginta annorum.
 327 Cancellaria Apostolica quid sentiat circa mutationem status beneficij, secularis, & beneficij regularis.
 328 Beneficium, an fuerit tentum per regularem, ut regulare, an vero ut seculari, quomodo dignoscendum.
 329 Beneficia fundata in Ecclesijs regularium, possunt conferri Clericis secularibus.
 330 Et quomodo id procedat.
 331 Fundatores possunt fundare Capellanas in Monasteriis, & Ecclesijs Regularium pro Clericis secularibus de consensu Superioris, & Ordinarii.
 332 Collatio Papæ non mutat statum beneficij.
 333 Et quomodo id procedat.
 334 Collationes Apostolicæ inualide non mutant statum.
 335 Ultimo statu in iudicando attenditur, quis sit in possessione conferendi.
 336 Possessio, non autem proprietas in collationibus beneficiorum attenditur.
 337 Possessor bonæ fidei facit fructus suos.
 338 Fructus iuris conferendi, eligendi, seu presentandi, pertinent ad bonæ fidei possessorem, non autem ad dominum.
 339 Aliud est, esse collatorem, vel patronum, aliud verò habere ius conferendi, vel presentandi, quia unum respicit petitionum, aliterum, possessorium.
 340 Ius presentandi habens, non inde sequitur, quod habeat ius patronatus.
 341 Et quare.
 342 Presentatio quomodo competat quandoque per viam simplicis petitionis.
 343 Consuetudo Mediolani, quod ad petitiones Parochianorum insistantur Rectores.
 344 Possessio, seu quasi iuris conferendi acquiratur per unicum actum.
 345 Etiam si collatio fuerit facta per as-
 fer-

- tertium Vicarium.*
- 346 *Ac etiam per Vicarium generalem, mortuo Episcopo, ante notitiam obitus.*
- 347 *Proprietas non habetur in consideratione, sed nudum exercitium possessionis.*
- 348 *Papa censetur rescribere secundum ius commune.*
- 349 *Vltimus status quomodo attendatur pro suscipienda collatione beneficii.*
- 350 *Beneficia omnia presumuntur libera.*
- 351 *Inrispatronatus probationes post Episcopi collationem, illam non irritant.*
- 352 *Instrumentum dicitur probatio evidens, ac facit rem notoriam.*
- 353 *Possessio conferendi beneficii, uti liberum, sufficit.*
- 354 *Inrispatronatus probatio, post collationem Episcopi, deseruit pro aliis futuris vacationibus.*
- 355 *Proprietas absorbet possessionem, & quomodo num. 359.*
- 356 *Collatio beneficii inrispatronatus, ut valeat, quomodo intelligenda.*
- 357 *Veritas, ante completum negotium declarata, praefertur opinioni, qua non attenditur in prauidicium veri concurrentis.*
- 358 *Presentatio illius, quem Ordinarius scit non habere ius, est spernenda.*
- 360 *Presentatus a bonae fidei possessore, non amovendus, quamuis postea constet, illum non esse patronum.*
- 361 *Vltimus status suffragatur, etiam contra pronisum Apostolicum.*
- 362 *Vltimus status non attenditur, quando constat de anteriore, & sic de veritate in contrarium.*
- 363 *Vnio extinguit titulum beneficii.*
- 364 *Presentatio facta per possessorem, etiam violentum, si de violentia non constat, valet.*
- 365 *Predo est etiam in sua possessione iudicatus, nisi constet de mala fide.*
- 367 *Legitimè factum, non irritandum, licet ad eum casum devenerit, a quo incipere non potuit.*
- 368 *Pronisio Apostolica non mutat statum, sed quasi possessionem inrispatronatus.*
- 369 *Sed quando contrarium non apparet, illum corroborant, & declarant.*

370 *Nisi tamen appareat de Papae voluntate illum mutandi.*

371 *Solutio fructuum facienda possessori putativo, non autem proprietario, qui caret possessione.*

Praxis Quinti Requisite Beneficii Ecclesiastici scilicet, quod illud sit perpetuum.

C A P V T V I.

Vo ad Quintum requisitum beneficii ecclesiastici, videlicet, quod illud non ad tempus, sed in perpetuum conferatur, satis patet ex *c. sanctorum, 70. dist. c. penult. de cler. agrot. Abb. cons. 47. num. 1. vers. item quia*, nam talis est illius natura, *c. precepta, 55. dist. c. veniens, cum ibi not. de fl. prob. Lap. alleg. 9. Cassad. decis. 12. num. 9. de prob.* dicens, quod beneficia saecularia, 262 sunt perpetua, regularia vero, omnia, manualia, seu ad nutum Superiorum amovibilia, nisi sint curata, aut electiva; quodque 263 ex constitutione possunt saecularia esse manualia, *id. Lap. d. alleg. 9.* sicut etiam regularia, ex aliis causis possunt fieri perpetua, & huiusmodi beneficiorum regularium 264 valet impetratio, non facta mentione manualitatis; quia Papa, eo ipso, quod exprimitur, beneficium esse regulare, intelligit, quod est antotabile, nisi esset curatum, vel electivum, ut dictum est; sicut etiam de beneficio saeculari, quod licet non exprimat, quod sit perpetuum, valet nihilominus impetratio, non facta mentione de perpetuitate, nisi tamen esset manuale ex aliqua Constitutione, seu alio modo; quia collatio tunc teneret, non facta mentione manualitatis, ut dicitur in predicta *decis. nu. 9.* Vnde videmus, quod in quibuscunque beneficiorum impetrationibus, semper in exordio supplicationis Papae potrigendae, dicitur, *Cum perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum &c.* sicut alias diximus, quod si ipsum beneficium aliter reperiretur, quam, ut exprimitur, collatio sicut etiam quaecunque alia dispositio, esset subreptitia. Vnde fuit alias dictum, statibus supradictis, in vna. *Camerinen. Proratus*, relata per *Cassad. in d. decis. 12. num. 10. de prob.* quod 265 gratia vnionis, tacita manualitate in saeculo.

culari, esset subreptitia, & allegat ad hoc, sty-
 lū Cancellariæ, quæ, quando nō est Cōuentus
 in Monasterio, exprimit. *Monasteriū, quod
 Conuentu caret*, quando verò adest, non
 aliter exprimitur, sed solū dicit, *tale Mo-
 nasteriū*; quasi primum Papa ignoret, secū-
 dum intelligat ex expressione Monasterii.

267 Quare praxis est Cancellariæ Apostoli-
 cæ, vt sit in supplicatione dicatur, Monaste-
 rium, quod in commendam datur, Cōuen-
 tu carere, in litteris exprimendum est eo
 modo, quod Conuentu caret, nec debet ali-
 quid dici de obedientia præstanta à Con-
 uentu, si ad Conuentualitatem reducatur;
 quia videtur, intentio Papæ esse, dare in
 commendam, quatenus Conuentu careat,
 aliter enim dicendū esset, si daretur in titu-
 lum; quia tunc illa verba, *si ad Conuentua-
 litatem reducatur*, possunt apponi & c. vt in
notab. eiusdem Cancell. fol. mibi 80. à tergo.

Hoc etenim ita feruatur, quia nonnulla
 ad sunt hodie Monasteria, quæ Cōuentu de-
 stituta fuerūt; & proinde nō prouidetur per
 268 electionē, sed cadunt sub regulis Apostoli-
 cis, *Lotter. de re benef. d. lib. 1. q. 26. num. 37.*

In proposito autem huius quinti requi-
 siti, nempe, quod beneficium debeat esse
 perpetuum, tenuit, etiam *Cesar. Grass. de-
 cif. 13. nu. 7.* cum aliis allegatis per *Buratt.*

269 *decif. 224. num. 4.* Et dicitur perpetuum,
 ad differentiam beneficii manualis, & ad
 nutum amouibilis, videlicet, quando te-
 stator per suam ordinationem, ab Ordina-
 tio confirmatam, fundauit, & dotauit be-
 neficiū, seu Capellaniā; & voluit, ac dispo-
 suit, se, eiusque hæredes, & successores ap-
 ponere Capellanum, seu beneficiatum, ad
 eorum nutum amouibilem; tunc enim pa-
 tronus ad suum nutum, suamque liberam
 voluntatem potest amouere Capellanum,
 seu beneficiatum; illud namque verbum, *ad*

270 *nutum*, vt ex sua significatione patet, ac-
 cipitur pro voluntate, vt per *Garc. de benef.*

271 *part. 1. cap. 2. num. 86.* & verbum, *Volun-
 tas*, importat liberam, & absolutam volun-
 tatem, non autem regulatam; & propterea,
 qui facultatem habet amouendi, non tene-
 tur ad obseruantiam iuris, *Felin. in e. 1.*

272 *sub n. 56. de consuet. l. mol. in l. ff. sic vers. quid
 de verbo, liberam, ff. de leg. 1. & sic adque*

273 causa potest amouere Capellanum, & al-
 teram præsentare; quod quidem locum ha-
 bet, non modò in prima vice, sed et toties,
 quoties patronus voluerit; quia ita est de
 intèntione disponētis; eadēque ratio militat
 in vltioribus, vicibus, quæ in prima; nec
 est maior ratio de vno Capellano, quàm de
 alio, id. *Garc. loc. cit. n. 86.* Vel alio modo
 dicitur manuale, ex eo, quod Superior, qui
 illud contulit, pro libito, ad manum suam

potest illud reuocare; aut quia, illius naturā
 est, vt illi præsidens, ad nutum Superioris
 amoueat: ita vt si Abbas pacifceretur, nō
 amouere monachum ab administratione,
 huiusmodi pactū non valeret; quinimmo,
 quod posset illum amouere, etiam si iuraf-
 set non amouere; quia in istis beneficiis ma-
 nualibus, seu ad nutum amouibilibus datur
 remotio, etiam sine aliqua causa, cessante,
 274 tamen odio, seu malitia in amouente, vt
 fuit dictum in vna, *Regien. Pratenf. spolij
 impressa penes Farin. decif. 325. nu. 3. p. 3. ex
 pluribus iuribus ibi allegatis, & in vna En-
 gubina Beneficii penes Buratt. dec. 382. n. 4.*

Ac proinde, stante huiusmodi manua-
 275 litate, non datur amoto restitutio, nisi
 276 tamen talis amotio fiat à non habente
 potestatem amouendi, & sit ab extraneo;
 quo casu competit ipsa amoto restitutio; vt
 fuit notabiliter dictum in præfata *decif.*
Regien. nu. 3. Cauat. decif. 72. nu. 4. dicens,
 quod licet Capellania esset manualis, ta-
 men non videbatur bene facta priuationis, &
 amotio, non probata causa priuationis, &
 quod proinde competit restitutio, *Rot. de-
 cif. 6. de rest. spol. in antig.* nam licet aliàs
 Rota sequuta fuerit eam opinionem, vt in
 manualibus possit amotio fieri, etiam sine
 causa, id tamen intellexit, si non subsit cau-
 sa malitiæ, & præsumptio odii, *Franc. in
 t. cum singula, n. 5. de prob. in 6.* & fuit di-
 ctum in vna, *Aquilan. Pribratas, quest. 778.*
 inter impressas *diuers. p. 1.* cum aliis relatis
 in *d. decif. Cauat. n. 5.* circa quod videndus,
 etiam est *Lotter. d. lib. 1. q. 32. nu. 2. qui n. 5.*
tum pluribus seq. id adiicit discriminis
 inter manualitatē; quoad regulares, & quo-
 277 ad sæculares; quod in sæcularibus consti-
 tuetur in ipsa substantia beneficii, virtute
 dispositionis adiectæ in limine foundationis,
 quæ, vbi per Superiorem approbata est, ve-
 nit omnino seruanda. In regularibus autem
 hæc qualitas manualitatis non constituitur
 aliquo modo in substantia beneficii; quia,
 et si reputetur manuatē, id tamen non pro-
 uenit ex natura ipsius beneficii, sed ex vir-
 tute professionis religiosi, qui, cum sit sub
 obedientia sui Superioris, nec habeat velle,
 neque nolle, cogitur, statim ac renocatur,
 beneficium dimittere; proindeq; manuali-
 tatis vis stat in ipsa obedientia, non autem
 278 in natura beneficii, quod perpetuum est;
 nec tale esse desinit per remotionem obe-
 dientiarum; *Gambar. de autb. leg. à lat. lib. 4.*
n. 15. distinguens etiam inter manualia re-
 gularium, & manualia sæcularium Clerico-
 rum; dicens, quod manualia regularium,
 sunt in se perpetua, quia illa facultas amo-
 uendi religiosum, descendit magis à vi pro-
 fessionis, vt dictum est, quod à natura beni-
 ficij

ficij, ut in *Clem. 1. de suppl. neglig. pral.* ac
 proinde ex huiusmodi ratione, beneficia
 279 manualia possunt esse perpetua, confide-
 rato, quod Prælati forsan beneficiatū nō
 amouebit, & sic beneficium erit perpetuum,
Rota decis. 739. nu. 5. p. 1. diuers. Gonz. ad
reg. 8. Cancell. glos. 5. 6. nu. 31. Quia licet
 huiusmodi beneficia regularia tolli possint,
 id non habent ex sua institutione, sed ex eo
 quod is, qui ea obtinet, subiectus sit Superi-
 ori, quoad officia, habitationem, totam-
 que vitæ directionem, ut per *Garc. in ad-*
dit. ad tractatum de beneficiis p. 1. c. 2. n. 78.
 qui subdit *nu. 79. ex Azor. in flit. moral. p.*
 280 *2. lib. 8. cap. 26. q. 12.* quod manuale bene-
 ficium, est verè & simpliciter beneficium;
 nam non confertur ad tempus certum, &
 determinatam; quia hoc repugnat cum na-
 tura beneficij, sed ad tempus incertum, &
 infinitum, scilicet quoad illud Superior re-
 uocauerit: quod quidem non tollit benefi-
 cij rationem, aut minuit; ac èt quia sufficit,
 quod beneficia sint perpetua aptitudine,
 & sic dicuntur perpetua, quia certo tempo-
 re non limitantur; neque ex eo, quod sint
 amouibilia, possunt desinere posse confer-
 281 ri in titulum, quia bene possunt dari in ti-
 tulum amouibilem; quamuis auctoritate
 Papæ poterit esse & dari beneficium ad cer-
 tum tempus, cum esse perpetuum; tantum sit
 282 de iure positiuo, & ex institutione ipsius
 Papæ. Et ex his ita intelligenda videtur illa
 communis conclusio, quod videlicet benefi-
 cia secularia, de sui natura sunt perpetua,
 regularia verò, manualia, *c. satis peruersum*
56. dist. c. venient, & ibi Felin. de fil. presb. c.
ex parte, de cler. agrot. cum aliis allegatis
 per *Mandos. reg. 3. q. 1. l. num. 2. qui n. seq.*
 283 ait, quod beneficia regularia de sui natura,
 non perpetua, possunt; & aliquando effici
 perpetua, & è contrà, beneficia secularia
 de sui natura, perpetua possunt, & quando-
 que fieri consueuerunt temporalia, & pro
 temporalibus haberi, & ad tempus per Sū-
 mum Pontificem concedi, *c. si gratiosè, de*
rescrip. in 6. Lap. alleg. 9. Cassad. decis. 4. de
prab.

Ad nostram igitur præxim, circa hoc
 quintum requisitum, nunc descendendo,
 notandum est, quod licet beneficium in eo
 conuiliat, quod nimirum, non ad certum
 tempus, sed perpetuò, id est ad vitam Ora-
 toris conferatur, ut est *ten. in d. c. præterea,*
35. dist. c. sanctorum, 70. dist. c. postulasti, de
rescrip. cum aliis superius allegatis, & ad-
 ductis per *Rebuff. de pacif. possess. nu. 287.*
vers. quinto, dignoscitur sol. mibi 1242.

Neminè tamen latet, beneficia huiusmo-
 di, eorum adhuc retenta natura, posse, etiam
 284 si secularia fuerint, effici manualia, seu

ad nutum amouibilia; potissimum quidem
 ex lege foundationis, ut fuit dictum in vna *Ge-*
runden. Personatus, & Causa pia 17. Maii
1630. coram Verosio, qua est decis. 379. n.
1. cum pluribus seqq. diuers. recent. p. 5. in-
 qua, nedum ex parte obtinentis, verum etià
 ipsius beneficij, licet manualis, non desinit,
 illud esse perpetuum; quandoquidem in ca-
 su dictæ decisionis, ex pacto, & lege funda-
 tionis, poterat beneficiatus, vsque ad tertiã
 nominationem, successorem sibi nominare;
 postmodum verò succedere deberet causa
 pia, iuxta Constitutionem Synodalem Pro-
 uincie Tarracon. nam licet dictum benefi-
 cium perpetuò durare non deberet, sed iux-
 ta formam foundationis debebat, fieri præ-
 dicta nominatio, non propterea desinit esse
 perpetuum; cum habeat omnia requisita
 beneficij ecclesiastici; dum fuit erectum sub
 nomine beneficij, auctoritate; & decreto Or-
 dinarij; sit permutabile cum alio beneficio
 ecclesiastico; vacet per ingressum Religio-
 nis; committatur in eo simonia, & non pos-
 sit obtineri, nisi à personæ ecclesiastica. Præ-
 terea, cum de huiusmodi Personatu pluries
 facta fuerit collatio per Ordinarium, illa
 sola satis esse potest, ut Capellania, etiam
 285 manualis, & amouibilis, iudicari debeat
 beneficium ecclesiasticum, ut in *d. decis. n. 2.*
 quia, sicut dictum est, beneficium secularare,
 ex statuto, Constitutione, aut fundatione,
 potest esse manuale, & ad nutum amouibi-
 le, *Lap. d. alleg. 9. Cassad. d. decis. 12. nu. 9. de*
prab. Garc. de benef. part. 1. cap. 2. num. 75.
 Ita namque temporalitas non excludit
 statum beneficij, ex eo quod, licet perpetui-
 tas de iure sit de essentia beneficij; quod hic
 pro quinto requisito adicitur, non tamen
 id repugnat, ut speciali iure, aliqua benefi-
 cia possint non esse perpetua, ut in *d. decis.*
Gerunden. Personatus, & Causa pia nu. 3.
& 4. quare, deficientibus nominationibus,
 quas permisit fundator, extinguitur bene-
 ficium, & dos fauore prædictæ causæ piæ appli-
 cabatur, *sub num. 5. vers. His itaque consti-*
tuti, & probat, Paris. de confident. benefic. q.
18. num. 16. quod hæc temporalia, seu ma-
 nualia, sunt etiam beneficia, & quod in illis
 286 committitur simonia, sicut in cæteris be-
 neficiis, & possunt etiam ad fauorem resi-
 gnari, ut aliàs diximus.

Et consuluit *Navar. cons. 9. de off. ordi.*
 posse Episcopum, de consensu patroni, be-
 neficium, quod iam perpetuum erat, ex iu-
 287 sta causa, efficere manuale, & ad ipsius
 patroni nutum amouibile; ita ut desinat esse
 beneficium, ab Episcopo conferendum; &
 quod per istam ordinationem, qua Capel-
 la perpetua sit temporalis, extinguitur be-
 neficium, quod erat perpetuum, & conse-
 quen

quenter definit Ordinarius libere ius instituendi, & patronus perdit ius presentandi ad illud; quia non est amplius tale, sed libertatem acquirere ponendi, & tollendi quem, & quoties voluerit, *Garz. ad reg. 3. Cancell. glos. 5. §. 6. n. 62.*

288 Et beneficia secularia perpetuo possunt per Summum Pontificem, non autem per Inferiorem, ad tempus concedi, *c. si gratiose, de rescrip. in 6. Card. conf. 57. n. 6. Lap. d. alleg. 9. Cassad. decis. 4. de prob. quandoquidem ipse Pontifex potest in perpetuum, 289 & ad tempus, & sub conditione, ac ut magis voluerit, conferre beneficia; cum habeat in beneficialibus pleritudinem potestatis, *Paris. in d. tract. de confid. q. 18. num. 4. cum plurib. seqq.* Sicut etiam beneficia manualia in perpetuum confert, expressa sibi manualitate, ut mox dicetur.*

Vnde, neminem Romanæ Curie Curialium, hanc insectantium praxim, latet beneficiaria manualia non raro à Papa in perpetuum, ad vitam videlicet Oratoris, conferri consuevisse, sicut pluries in Dataria Apostolica observauimus, cum expressione tamen huiusmodi manualitatis, siue ad nutum amouibilitatis, cum gratia, subreptitia omnino redderetur, si huiusmodi tacita manualitate, sub consueta formula porrigeretur supplicatio; veluti dicendo, *Cum perpetuum simplex beneficium* & c. ut supra dictum est, quando videlicet beneficium est verè perpetuum; cum tale in dubio præsumatur; & ita dicitur ad distinctionem beneficiorum manualium, de quibus in dubio Papa prouidere non intendit, teste *Gonz. d. glos. 5. §. 6. num. 19.*

Nisi tamen appareat, & exprimat, illorum collationem, electionem, prouisionem, aut institutionem, spectare ad Superiorem regularem puta Abbatem & c. *L. adouis. decis. 370. num. 6. & 7. relata per Buratt. decis. 929. num. 2.*

Vnde, Dataria Apostolica vsus est, ut in quacunque dispositione de beneficio manuali, sit de eo omnino mentio facienda, ad euitandam subreptionem, ut ex pluribus probat etiam *Addit. ad eundem Buratt. d. decis. 929. num. 7.* plures ibi ad id allegans decisiones. Ac propterea, quatenus ipse Pontifex conferret, nulla habita mentione, an videlicet, beneficium sit manuale, vel perpetuum, sed simpliciter conferendo, non 292 censetur voluisse mutare statum, naturamque beneficii alterare, efficereque perpetuum, quod erat manuale, ut pluribus comprobatur. *Lott. lib. 1. q. 33. n. 58. cū seq. licet verum sit, quod ad sustinendam collationem, sufficit vltimus status, ut inferius dicetur, qui dum reperitur collatiuus, operatur*

293 ut prouisus non sit amouendus, etiã si postea detegatur, non esse verè beneficium, sed Capellania amouibilis; neque supradicta collatio infringitur, superueniente probatione veræ qualitatis, & proprietatis beneficii, prout tenuit. *Rot. in vna Blanen. Bremitorii 7. Februarii 1631. impressa penes Rub. decis. 13. num. 16. & 27.*

Et sicut Papa potest simpliciter huiusmodi beneficia manualia conferre, eodem modo, quo supra dictum est, potest etiã illorum resignationem, ad fauorem alterius admittere cum prædicta manualitatis expressione, *Paris. in d. tract. de confid. q. 21. per tot. dicens nu. 6.* quod Abbatia, & Prioratus Regulares hodie possunt resignari, & dantur in titulum perpetuum.

Et habetur in *Buratti decis. 929. num. 5.* quod resignatio facta, non expressa manualitate, non sustinetur, & ibi *Add. n. 7.* dicitur, quod vnio beneficii manualis, non suffragatur, si Papæ fuit narratum, quod beneficium erat perpetuum. *Cualer. dec. 350. n. 1.* Vnde concludit. *Cox. loc. cit. n. 18.* quod non modò ipsa vnio, verum et quæcunque impetratio est nulla, non facta mentione manualitatis, & fuit dictum in vna, *Soran. Beneficium 28. Iunii 1628. coram Domino Merlino, & in eadem 5. Iulii 1632. coram Verospio,* ut refert *id. Add. ad Buratt. decis. 929. num. 7.* sicut dicitur de beneficiis Ecclesiæ receptitiæ, in quibus non datur vacatio; neque de illis potest fieri resignatio, neque permutatio sed confectum, ac titularis decedit, beneficia in ea existentia supprimuntur, & expirant, ac cessant, & esse desinunt, iuxta *textum in c. dilecto, vers. praterea, de prob.* nam ita etiam posset in huiusmodi Ecclesiis dari casus, quod si resignationes, seu permutationes fierent in manibus Papæ, sustinerentur, si narraretur, quod prædicta Ecclesia sit receptitia; tunc enim ex voluntate ipsius Papæ, qui sciuit statum, & qualitatem dictæ Ecclesiæ, admittendo huiusmodi resignationes, 297 ac permutationes, remouetur obstaculum non vacationis; & prouisio censetur facta non secus, ac si esset verè beneficium, ut fuit dictum in vna *Basilien. Canonatus impressa penes Rub. decis. 27. num. 5. 6. & 7.*

Circa verò huiusmodi collationem de beneficio amouibili, ad vitam obtinentis, illud omittere non libuit, quod licet sit tale, tamè postquam illud Papa in perpetuum constituit non poterit sic prouisus, ab Inferiore reuocari, siue Papa simpliciter, siue per viam nouæ prouisionis, aut confirmationis prouideat, ut per *Io. Andr. Domin. & alios, in c. presenti, de off. Ordin. in 6. & in c. cum singula de prob. eod. lib. 6.*

Et in facti contingencia, scio euenisse ca-

sum de anno 1617. quo Episcopus Ca-
stren. intendebat remouere beneficium à
sine cura Ecclesia Sanctæ Iustinz, suæ Dico-
cesis, quam Paulus V. sel. record. contulerat
ad vitam Dionysij Paolotta, & fuit Episco-
po rescriptum per Io. Baptistam Spatam,
Aulæ Consistorialis Aduocatam; suo tem-
pore celeberrimum, dictum Episcopum nõ
posse, ratione huiusmodi manualitatis amo-
uere Capellanum; cum sufficeret, collatio-
nem sibi factam fuisse à Papa, cuius quidem
rei rationem assignat *Rebuff. de pacif. possess.*
num. 279. fol. mibi 1237. nempè, quod quã-
do Princeps concedit aliquod beneficium,
intelligitur, illud concedere pleni iure, vt
per *Bald. in l. beneficium, ff. de consit. Prin-*
cip. Imol. in c. nisi, col. penult. de prob. ac
proinde inferiorem non posse illum reuo-
care, nisi ex causis, quibus beneficiatus ve-
nit beneficio priuandus; sicut de Abbate
regulare ait *id. Lottér. de re benef. lib. 1. q.*
37. nn. 75. & seq. namque cum Abbas nul-
lum habeat Superiorem regularem, non
poterit à Conuentu reuocari; etiam quod
electio Conuentus vim haberet confirma-
tionis; quia vbi est electus, non subiacet po-
testati Conuentus. Si verò agatur de Prio-
re Conuentuali; non potest is reuocari;
nec per Conuentum; nec per ipsum Supe-
riorem, cui est obedientiarius; cum talis
Superior non possit infringere quæ in Ca-
pitulo gelta sunt; concludens ibi *num. 77.*
quod si causa amotionis subesset, posset re-
moueri; habita tamen cognitione huius
causæ, & non alias, vt per *Roman. cons. 467.*
n. 4. & fuit dictum in vna *Aretin. Commen-*
dâ penes Seraph. decis. 772. num. 6. quod in
promissione facta à Papa de Commenda
Religionis; non potest Magnus Magister se
intromittere, nec promissum temouere; neq;
aliquid in eius præiudicium facere; dato,
quod aliter esset ad nutum amouibilis, ex
ibi allegatis, præsertim *Felin. in cap. per*
tuas, h. m. 4. de maior. & obed.

Nec refert, quod Summus Pontifex, quã-
do cõfert huiusmodi beneficia in manualia, nõ
explicet in litteris suæ promissionis; se ad
Oratoris vitam, beneficium manuale con-
ferre; quia sufficit, ipsum intellexisse huius-
modi manualitatem; sicut in similibus pro-
missionibus, notoria Cancellariæ Apostolicæ
praxi diu edocti sumus; sufficit etenim,
nullam in litteris prædictis adesse rempam
præstitutum; vt sic talis prouisio ad vitam
399 prouisi Oratoris intelligatur; cum certum
sit, hanc prouisionem, in dubio perpetuam
centeri; nisi de cõtrario appareat; nec potissi-
sima huius rei ratio longè abest; quando-
300 quidem actus certo tempore non con-
clusus, perpetuus reputatur, ad *tax. in liu-*

risperitos, in princip. & ibi Bart. ff. de excus.
lat. in 2. lect. l. sufficit, ff. de cond. in deb. glos.
1. iuc. fin. ante fin. de solut. Hoß. in c. si con-
stituerit, post princip. de solut. nam collatio
facta de beneficio, perpetua præsumitur,
Feder. de Sen. cons. 32. col. penult. vers. item
dubiam est, Clem. et si principali, vers. per
electionem, post princip. de rescrip. & ibi id
amplatur, et si concessio, seu collatio sit ad
beneplacitum; aliaque permulta ad id con-
gerit *Mandof. reg. 30. q. 3. n. 6.* qui ante n. 5.
idipsum intelligendum esse ait de Commẽ-
301 dis, quæ in dubio et perpetuæ cõsentur, nisi
contrarium appareat, *Hoied. de incompat.*
302 brutf. p. 1. c. 14. n. 9. nam dispositio gene-
raliter de rebus, vel personis loquens, gene-
raliter debet intelligi; & ita dicendum est, et
respectu temporis; quia dispositio gene-
raliter, & in perpetuum intelligenda est; cū
303 de personis, vel rebus ad tẽpus, valeat ar-
gumentum, *l. miles, s. & quia diximus, & ibi*
Bart. ff. de testam. milit. Paris. de resign. bo-
nes. lib. 3. q. 1. n. 113. Verum quoad Commẽ-
das perpetuas, hodiernis temporibus satis,
superque constat ex modernis formulis, Pa-
pam velle ad vitam commendare, vt liquet
ex notorio stylo Cancellariæ Apostolicæ,
quæ in huiusmodi Commendis sic illius lit-
304 teras concipit, nempè, *Tibi, per te, quoad*
vixeris, tenendum, regnandum, & gubernan-
dum, &c. & latius dixi in mea *Praxi Di-*
spens. Apost. lib. 6. cap. 4. nu. 37.

Et subsequenter, omittendum non est,
quod si beneficium manuale, etiam pluries
in titulum per Papam conferatur, efficiat-
urque proinde perpetuum, idest ad vitam
305 obtinentis; succedente tamen postmodum
illius vacatione; illud ad suam pristinam
manualitatem reuerti, non ambigitur; tum
306 quia res de facili ad suam primæuam na-
turam reuertitur, *l. si vnus, s. quod in specie,*
ff. de pact. l. ab exordio, & ibi glos. ante pe-
nult. 35. dist. Mandof. reg. 3. quest. 11. num. 4.
tum quia eiusdem beneficii status nunquam
immutatus censetur, aut alteratus; ex eo
307 quod idem Pontifex præsumitur illud
contulisse secundum eius statum, quo ante
illius collationem existerat, ac secundum
illius naturam; & dixit notabiliter *Felin.*
in c. constitutus, num. 10. de rescrip. quod
iste punctus est quotidianus; quando vide-
licet, collatio Papæ de beneficio annali, vel
manuali, facit illud perpetuum; per iura
ibi per cum allegata, & sequitur *Acbill. de*
Grass. decis. 8. num. 7. de prob. nam ipso be-
neficio postmodum vacante; reassumit na-
turam suam, vt dictum est, *Batr. in cap. por-*
recta, col. 2. de confir. vtil. vel inut. id. Felin.
in c. in nostra, col. ult. de rescrip. Rebuff. id
trac. de pacif. possess. num. 279. id. Acbill. d.
decisi

decif. 8. num. 8. nam dato, quod pro illa vice efficiatur perpetuum, tamen, cum postea vacat, redit ad manualitatem; *Lap. alleg. 9. § 27.* & fuit dictum in vna *Elmen. Propositorum*, impressa penes *Farin. in postib. decif. 340. nu. 6. p. 5* & ita in Romana Curia vidimus pluries obseruari.

Hodie verò, vt à pluribus Curialibus per litteras accepi, huiusmodi beneficia manualia cum maxima difficultate in titulum perpetuum conferuntur à Summo Pontifice, & licet à fel. record. Urbano Papa VIII. nonnulla ita collata fuerint, nihilominus à nonnullis annis citra, ante illius obitum, similes gràtias denegauit; quamuis nil est, quin id facere possit; cum Papa sit in beneficalibus Dominus absolutus, *c. 2. in princip. de prob. in 6. c. proposuit de concess. prob. Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 4. nu. 34. Gonz. ad reg. 8. § 1. proém. nu. 32. cum pluribus seqq.* Et hodie ita seruat Dataria Apostolica, quòd si semel Papa contulit beneficium manuale in perpetuum, idest ad vitam Oratoris, cum postea denuò vacauerit, denegatur prædicta collatio, & beneficium in sua manualitate remanet, vt dictum est.

Addunt nonnulli Sextum requisitum, ad huiusmodi beneficium ecclesiasticum constituendum, nempe, quod conferens nõ possit illud sibi conferre, & retinere, prout inter cæteros ait *Gonz. glos. 5. nu. 4.* Verum de hoc, cum non sit de principalioribus requisitis, differere minimè visum est, sed tantum, prout materia suadebit, suis locis aptius dicetur.

Quoniam verò minus quandoquè sufficienter liquet, beneficium ecclesiasticum constare ex suis necessarijs requisitis, de quibus hætenus actum est, nihilominus tamè reperitur iam illud aliàs fuisse tanquàm beneficium, collatum, proindequè collatum ex illius ultimo statu præsumitur, vt infra dicetur.

Ea cum in proposito huius ultimi status frequentissimus de eo sit sermo in hac materia beneficali; ex eo, quod super hoc innumeræ difficultates, & altercationes, tam in Romana Curia, quam extrà eam desuper excitatæ fuerint; nõ omninò à prædictis requisitis deuiù agnouimus, (licet de hoc alibi in discursu operis aptius forsàn agi potuisset) pro hac nostra praxi breuiter, quid circa hanc, secundum subiectam materiam sentiendum sit, adijcere; potissimum veterò, cum illius cognitio pluribus, diuersisque effectibus deseruiat, nempe ad gratiam iustificandam; ad euitandam subreptionem; necnon ad includendam, vel excludendam reservationem, & similia, vt dicitur in vna *Alerion. Beneficiorum ponti-*

Farinac. decif. 233. nu. 1. in fin. tom. 1. Vnde pro ijs, qui hanc materiam minimè callent, hæc in primis regulam constituere visum est, quam postmodum per sua exempla, clarius aperiemus.

Certum etenim est, quod si cuiuscunque rei vltimus status attenditur, iuxta *text. in l. si voluntate, in fin. C. de rescind. uend. Ti. raquell. de retract. conuent. in praes. num. 24. Gabr. de empt. & vend. concl. 1. nu. 47.* potissimum quidem in materia beneficali vltimus huiusmodi status, in probanda qualitate, ac existentia, necnon pertinentia beneficij, attendendus est, *Felin. in cap. eam te, nu. 5. de rescrip. Rot. decif. 2. de prob. in nou. & decif. 49. num. 1. in antig. Dec. conf. 126. nu. 1. Pur. decif. 189. & 192. lib. 1. Obdrad. conf. 512. nu. 2. Mascard. de probat. concl. 172. nu. 8. lib. 2. C. de Grass. decif. 4. de prob. & alij, quos retet Gonz. ad reg. 8. glos. 45. nu. 14.* qui quidem vltimus status consideratur tempore vacationis, seu impetrationis beneficij, vt fuit dictum in vna *Hofstunen. Capelle 16. Maij 1597. coram Seraphino, & in vna Capitan. Recloria 15. Aprilis 1611. Rot. peres Farinac. decif. 737. num. 5. p. 4.* quia in vnaquaque re, præ iudicatur secundum tempus dispositionis, *Loster. de re benef. q. 34. nu. 36.*

Ratio autem est, quia ex illius ultimo statu, præsumitur, etiam eundem statum fuisse in præteritum, vt optimè deducit *Ruin. conf. 143. nu. 20. in fin. & nu. 21. lib. 1. Bertrand. conf. 7. nu. 8. lib. 1. p. 2.* & fuit dictum in vna *Sabina. Montis Rotundi*, quæ est *decif. 93. nu. 87. & 88. & decif. 203. nu. 7. p. 5. recent.* nam quando præsens status non habet contra se necessariam præsentis temporis veritatem, in præsentis præsumitur in præteritum, *Marescot. var. resolut. lib. 1. cap. 55. nu. 20.* quandoquidem ex hoc ultimo statu oritur præsumptio ad credendum, antiquum statum beneficij fuisse similem vltimo, cum vltimus status, non constituto de contrario, inducat præsumptionem similis status de præterito, vt dictum est; ex eo, quod beneficium tale præsumitur, in quali statu reperitur tempore vacationis; licet non sit præscriptum, tanquam tale per spatium quadraginta annorum, vt infra dicetur, per nototium, *Rot. in cap. cum de beneficio, de prob. in 6. id. Marescot. loc. cit. nu. 22. in fin.*

Quare dicendum est, quod modus deprehendendi statum beneficij, duplex est, scilicet per veram eius probationem, necnon præsumptam. Primo enim modo, quando videlicet, de illius statu constat ex tenore foundationis, in qua fuit beneficium ille status impressus, quem fundatori, aut testatori pla-

placuit, de licentia Superioris in illius fundationis limine, adijcere, ut est *sex. in cap. monasterium 16. q. 7.* vel etiam ex legitima prescriptione, ut in *d. cap. cum de beneficio*, ibi, *ut prescriptio legitima sit completa*, ubi *glos. in verbo, legitima*; quæ quidem prescriptio, quando repugnat ultimo statui, debet plenè, & concludenter probari, cum cõtra eam pugnet ultimus status prædictus, què in illius qualitate iudicanda plurimum attenditur, ut dicitur etiam in vna *Aretin. Capellania penes Seraph. decis. 110. n. 1. & 2.* & dictum est supra.

Præsumptam verò probationem, eam dicitur **§ 17** cimus, quæ oritur ex ipsius beneficii ultimo statu, veluti, si aliquando beneficiũ fuit curatum, postmodum verò erectum, tanquam sine cura; quo casu debet haberi pro non curato, prout eleganter comprobatur *id. Lotter. lib. 1. quest. 34. num. 18. cum pluribus seqq.*

§ 18 Sicquæ ex præmissis, ultimus status sufficit ad effectum iustificandi gratiam; ita, ut illa subreptionis vitium enadat. Secus verò, si constaret de anteriori statu contrario; quia ille tunc attenditur, nisi ultimus status sit prescriptus, aut legitime inductus, iuxta *not. in d. c. cum de beneficio*, & fuit dictum in vna *Ferrarien. Prioratus penes Farinac. decis. 308. num. 1. cum pluribus seqq. tom. 1.*

Porro, in hac materia probandi vitium statum beneficii, ita demum intelligendum **§ 19** est, dummodo ille fuerit fortitus effectus; unde in vna *Acheruntin. Archipresbyteratus, penes Gualer. decis. 482. num. 8.* fuit dictum, ad constituendum statum huiusmodi, attendi debere provisionem effectum fortitam, non autem illam, quam certum est, effectum non habuisse, ex *Io. Andr. & aliis in cap. 2. de restit. in integr. Calder. conf. 6. de caus. poss. & propr. & conf. 22. de iurepatr.*

Ad huiusmodi igitur novum statum declarandum, has, quæ sequuntur, regulas subnectere visum est; ex quibus, cum sint generales; quamplurima etiam inde deduci possunt.

§ 20 Prima igitur regula sit; quando dubitatur, an beneficium sit collatum; ex eo quod fortasse non appareat; illud constare ex suis necessarijs requiritis, de quibus superius iam egimus; quo casu, si reperiatur, fuisse aliàs ab Ordinario collatum, ex ultimo eius statu, præsumitur collatum; si id constet per litteras collationis, *Felin. in c. in nostra, num. 9. vers. de secundo, de rescrip. Res. decis. 308. num. 3. p. 1. divers.* & fuit dictum in vna *Neapolitan. S. Iacobi de Chiaia, penes Eocchin. decis. 178.* quod ultimus

status erat ad favorem Ordinarij, etiam ex vnica collatione, necnon in vna *Hipporre-gien. Capellania penes Farinac. in possib. decis. 306. nu. 3. tom. 1. Marefcott. variar. resolut. d. cap. 55. nu. 3.* nam beneficium ex ultimo eius statu, potius collatum, quam manuale præsumitur, si habeat Rectorem perpetuum; quia tunc non potest dici de mensa, *Ludouic. decis. 75. nu. 4.* cum præsumatur perpetuum, ut satis constat ex *cap. satis peruersum, dist. 56. glos. 1. in cap. pastoralis, 7. q. 1. cap. vnic. de capel. monach. in 6. Card. conf. 57. Lap. alleg. 9. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 3. nu. 90. & seq.*

At verò, ubi non reperitur collatio facta in titulum beneficii, numquam poterit dici beneficium Ecclesiasticum; etiam si tale fuerit communiter nuncupatum, prout tenuit Rota in vna *Perusin. S. Maria de Niue*, impressa penes *Farinac. decis. 254. nu. 5. par. 3. divers. recent.* in qua fuit dictum, non obstarè, quod Capella aliquando fuerit nuncupata beneficium; nam omisso, quod ubi rei substantia certa est, non attenditur nomen *l. 2. §. sed si sint, ff. ad Terent. S. sed hac solemnia, in §. de verb. oblig.* adhuc per huiusmodi nominationem non mutatur status, nisi concurrat voluntas Superioris, *Calder. conf. 1. in fin. de consuet. Gemini. in cap. cum de beneficio, nu. 9. Franc. num. 6. Prob. num. 4. & 13. de prob. in 6. Selu. de benef. p. 3. q. 1. nu. 40. Rebuff. super concord. tit. de collat. verbo regularia.*

Secunda regula, quando in dubium reuocatur, an beneficium sit sæculare, vel regulare. Antequam tamen ad huiusmodi regulæ declarationem deueniatur, præponendum necessariò duxi, quod de hac beneficii qualitate, est nimis in Dataria, & Cancellaria Apostolica, frequens sermo, ubi ad Sac. Canonũ præscriptum, beneficia sæcularia, nõ nisi sæcularibus, regularia verò regularibus ferè semper conferuntur, ut in *d. cap. cum de beneficio, de prob. in 6. & in Conc. Trid. sess. 14. cap. 10.* & dixi in mea *Praxi Dispensati Apostoli lib. 6. c. 1. nu. 1.* nisi è contrario huiusmodi collationes dispensatiuè fiant; aliter namq; collatio beneficii regularis facta sæculari est nulla; prout etiã aliàs Sac. Congreg. Conc. Trid. declarauit sub die 6. Iunii 1600. his verbis, *Sacra Congregatio Concilij censuit, si beneficium huiusmodi sit sæculare, nihil subesse difficultatis, ut monachus non teneatur habitum Religionis suscipere, & profiteri; quod si à principio fuerit regulare, & postea mutauerit statum concurrentibus his, quæ a iure communi requirantur ad inducendam huiusmodi mutationem, itidem cogi Oratorem non posse, habitum Religionis assumere, in eaque profice-*

fitatur: Quod si beneficium sit regulare, talequod nunc permaneat, collationem Orationi, qui secularis est, tanquam seculari factam, viribus carere; quam declarationem refert et *Garr. de benef. in add. ad p. 7. c. 10. num. 15.*

Imò, nedùm nequeunt conferri beneficia regularia Clericis secularibus, verùm etiã nequẽ regularibus alterius Ordinis; cum non conveniat, vt homines disparis professionis, vel habitus, simul in eisdem Monasterijs associantur, vt est, *tex. in Clem. 1. de elect. cap. in noua, 16. q. 7. cap. cum causam, de elect. Rebuff. in praxi, tit. de dispens. cum regular. d. nu. 2. Saneb. in præcep. Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 29 nu. 29.* cum ipsa professionis diuersitas, & habitus, dissentiones, & scãdala generet, vt in *cap. quod Deo. 33. q. 5. & cap. quidam, s. cum autem, de apostat. Gonz. glof. 8. nu. 96. & id. Saneb. loc. cit. nu. 20.* ait, quod nequẽ Summus Pontifex solet Regularibus gratiam impartiri, vt assequatur beneficium alterius Ordinis, nisi transferendo illos ad Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur; prout nequẽ possunt duo Religiosi diuersorũ Ordinum, eorum beneficia permutare, etiam de licentia suorum Prælatorum, vt per *Barbos. in add. ad alleg. 57. nu. 170.* qui in eisdem *add. nu. seq.* probat, posse Ordinarios collatores beneficium regulare conferre clerico seculari, qui habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneatur, Abbatis autem, & beneficia, administrationem habentia, non nisi professis, iuxta Canones, per eosdem Ordinarios collatores conferri posse, ex pluribus iuribus ibi allegatis.

Licet circa hæc aliud dicendum sit de Patribus Societatis Iesu, quibus per *sel. record. Gregorium XIII. sua Constitutione, quæ incipit, Quanto fructuosius, Kal. Februarij 1582.* & in alia, *Ascendente Domino, Kal. Ianij 1584.* indultum est, vt qui emiserint tria vota simplicia, possint retinere beneficia secularia, pensiones ecclesiasticas, ius, & dominium bonorum suorum, ad effectum, ea distribuendi in pius usus; ne postea dimissi, eis priuati remaneant, ex celebri *Rota decis. in vna Caputaquen, Pensionis 18. Aprilis 1616. corã Martino Andrea,* vt refert *id. Barbos. in add. ad dictam alleg. 57. num. 208.* & latius dixi in d. *mez Praxi Dispens. Apostol. lib. 6. cap. 2. num. 7.*

Et in terminis huiusmodi mutationis status, de seculari in regularem, fuit signatè dictum in vna *Nicien. Prioratus coram Buratto decis. 776. num. 1.* quod pro ultimo statu collatio id. discriminis versatur, vt

videlicet, de beneficio regulari, collato seculari, sufficiat decennalis præscriptio, dñ non docetur de contratio statu præcedenti; prout inter ceteros tenet *Io. Andr. in cap. fin. de consuetud. in 6.* dicens, sufficere decennalem præscriptionem in consuetudine, secundum ius commune introducta; cum de iure communi omnia beneficia 322 censeantur esse secularia, vt per *Stapbil. de grat. expect. formula decima, nu. 2. & 3.* dicentem, quod ideo sufficit dicta decennalis præscriptio, quasi velint DD. sufficere tali casu breuius tempus ad hoc, vt res reuertatur ad naturam suam, vt in *ca. ab exordio. 35. dist.* quamuis, si constaret de contratio statu, requireretur quadragenaria. Vnde circa hoc (pro eo, quod etiam inter DD. Abbreuiatores Litterarum Apostolicarum Maioris Præsidentia in Cancellaria Apostolica, in dies de hac re, suboriri obseruauimus altercationes) conclusio est regula, suæ conclusio, quod videlicet, vt dicatur beneficium regulare, debet intelligi, 323 quod per quadraginta annos continuè, & pacificè ab vno, vel pluribus monachis institutis in eo, extitit gubernatum, vt est casus *in d. cum de beneficio, iuncta glof. in verbo, modum, de præb. in 6.* quia satis est, quod per spatium tanti temporis, scilicet quadraginta annorum, fuerit per monachos gubernatum; licet illius primæuus status fuerit secularis; idest licet per antea fuerit secularis; quia cursus quadraginta 324 annorum, tribuit statim beneficio de seculari in beneficium regulare, & de regulari in seculari; ex quo quidem *tex.* ait *Anchar. cons. 162.* quod Ecclesia probatur non curata, si à quadraginta annis citrà; collata fuit tanquam non curata; & sic postea continuè possessa; dato, quod antea probetur curata; quia tanti temporis sufficit statum beneficio; & hæc conclusio est in *Rota recepta,* quod videlicet requiruntur, & sufficiunt anni quadraginta pro firmando statu beneficii, vt in *d. cum de beneficio, & ibi omnes DD.* & in his terminis tenuit etiam *Rota in d. Ferrarim. Prioratus coram Buratto, decis. 636. num. 1.* & antea in alia *Paranen. Prioratus 28. Ianuarij 1594. coram Litta,* & coram eodem confirmata *19. Iulij 1595.* nam cum in ea ageretur de probanda pertinentia collationis, tanquam de regulari, quæ prætendebatur spectare ad Abbatem, fuit dictum, quod ille status erat attendendus; ex eo, quod Episcopus non probabat, collationes ab eo factas fuisse, vt de beneficio seculari, sciente, & patiente ipso Abbate per spatium quadraginta annorum, *Marescott. d. lib. 1. c. 55. num. 68.* qui ibi aliam decisionem refert in

in vna *Vercellen. Parochialis* 13. *Ianuarij* 1606. coram *Marquemontio*, in qua apparebat, Ecclesiam antiquitus fuisse parochialem, & alteri unitam, & fuit dictum, quod non poterat dici recessum ab eo statu, nisi daretur alius status, inductus ab habente potestatem, & voluntatem primæuum statum immutandi, & præscriptus per quadragenariam cum bona fide. Hoc autem omnino requiritur, vt beneficij status mutetur, quod collationes sint factæ ab eo, qui habet potestatem mutandi illius statum, & hoc fecerit animo, & intentione, vt status mutetur; & in collatione debet exprimi, vel fieri collatio, veluti de regulari tanquam sæculari, vt per *Genuen. in praxi Curia Archiep. Neapolit. cap. fin.* qui subdit ibi, quod inter alia requisita ad mutandum statum beneficij, licet ille mutetur spatio quadraginta annorum, requiritur nihilominus, quod ille, qui possidet beneficium tanquam sæculare, vel regulare, illud habeat titulo institutionis, dicens in *vers. Quarto non sufficit*, quod pro huiusmodi mutatione status non sufficit, quod beneficium possideatur per Commendatarium, sed requiritur, quod possideatur à vero titulari, *Hoid. de incompat. benef. p. 2. cap. 24. num. 92. Gonz. glos. 8. num. 37.* Idem quoque voluit *Robuff. super concord. tit. de collat. 5. volumus, in verbo, regularia, fol. mibi 446.* vbi plura, etiam ad id enumerat requisita.

Qui quidem status mutatio dependet, & à potestate Episcopi, qui potest mutare statum beneficij, & Ecclesie regularis, in sæcularem, vel è contra; quod etiam conceditur Abbati habenti iurisdictionem, quasi Episcopalem; quia tunc idem est in eo, quod in Episcopo; quicquid aliud sit in Episcopatu, seu Abbatia, vt ex allegatis per *Grat. discept. foren. cap. 473. num. 1. 2. & 3.* qui ait *num. 4.* quod mutatio status Ecclesie sæcularis in regularem, spectat ad Ordinarium, cum nullus Prælati inferior possit mutare statum beneficij; *id. Genuen. loco citi. vers. nullus.*

Hoc autem obseruandum est, quod quadragenaria possessio ita requiritur ad præscribendum statum sæcularitatis, quando præcedens status fuit completus per similem præscriptionem quadraginta annorum, vel alias constat de illo ex institutione, vel fundatione. Secus verò quando status beneficij à principio erat sæcularis, & deinde mutatus fuit in regularem, & sic obseruatus per decem, vel viginti annos, ita quod non sit adimpleta legitima præscriptio quadraginta annorum; quia tunc ad effectum, vt ille secundus status mutetur, & ad primæuum reducatur statum sæculari-

tatis, sufficit præscriptio decennialis, vt iam supra dictum est, & tenuit etiam *Rot. decis. 2. num. 1. & 3. vers. at vbi primus status, de præb. in nou. Felin. in cap. in nostra, nu. 4. de rescript. Gemin. in d. cap. cum de beneficio, de præb. in 6. id. Marefcott. d. cap. 55. num. 70.*

Et quæuis *Staphil. de iter. grat. in præd. 10. forma Expectatiuarum, & Sarnen. de Expectat. sub num. 106.* teneant, quod ad præscribendum statum sæcularitatis, indistinctè sufficiant decem anni, attamen eorum opinio nunquam fuit habita in consideratione; quandoquidè certum est; *Rotam*, tunc tantummodo contentari solam decenniali præscriptione, quando status beneficij à principio fuit sæcularis, & hodie, etiam prætenditur talis; licet interuenerit medius status regularitatis, non præscriptus spatio quadraginta annorum; & hoc ratione facilioris reditus ad primæuum illius naturam, vt superius dictum est; ex eo, quod status sæcularitatis non erat omnino extinctus, & peremptus per præscriptionem completam, sed tantum in parte, mutatus; quo casu, status diminutus durabat in essentia, licet cessaret effectus; vnde cum in eo cessent reliquæ, facile fit reditus ad ipsum; & sic secus, quando status sæcularis fuit omnino extinctus; & sublatus per præscriptionem completam alterius status contrarij; quia cum nullæ tunc remaneant reliquæ sæcularitatis, & ita impossibilis fit reintegratio, vel reuersio ad illum statum, sequitur, quod ad tollendum præscriptionem præcedentem, requiratur similis præscriptio quadragenaria, præsertim cum agitur de auferendo ius tertio quæsitum per præscriptionem; quo casu cessat assistentia iuris communis, quo omnia beneficia sunt sæcularia; & talis præscriptio quadragenaria inducitur, etiam per vnicum actum, habentem causam successiuam, & continuationem tanti temporis, vt sunt ferè formalia verba eiusdem *Marefcott. d. d. nu. 70. vsque ad fin. d. cap. 55.*

327 Cancellaria Apostolica hic, nonnulla pro hac nostra praxi, non contemnenda, notat, dum quærit; an eo ipso, quod beneficium sæculare; puta parochialis Ecclesia, fuit gubernata per regulares per annos quadraginta, dicatur mutatus status beneficij sæcularis, & assumpsisse naturam beneficij regularis; & præter ea, quæ supra dicta sunt, post multa concludit, quod si ipsa parochialis Ecclesia fuit gubernata per regulares per dictum tempus, non mutatur status, nisi tenuerint illam, vt regularem, & regulariter, & ad illam Regularis institutus fuerit; quo casu sæcularis nõ admitteretur;

&

& ideo, si illam, vt Regularis, & vt regulare beneficium, & regulariter non tenuit; imò potius, vt secularis, & vt seculariter, & seculariter, adhuc clericus secularis poterit illam habere; quia status non est mutatus; imò proprie non dicitur gubernata per Regulares; ex eo quod, licet Regularis eam tenuerit, non tamen vt Regularis, nec vt regulare, nec regulariter illam tenuit; imò potius, vt secularis, & seculariter, & vt seculariter: quare clericus secularis, etiam poterit illam obtinere sine dispensatione. Si verò, Regulares cepissent tenere beneficium seculariter, vt regulare, & regulariter, illudque per aliquod tempus tenuissent, non tamen per annos quadraginta, bona fide, tunc licet mutatus non sit status, tamen de hoc fieri debet mentio in impetratione facta, post per Clericos seculares; alias esset nulla ipsa impetratio, secundum *DD. in cap. cum de beneficio, de prob. in 6.* Quare, cum in ipsa Cancellaria euenisset casus, & fuisset confecta minuta super gratia, *Si neutri*, pro quodam N. qui intendebat annullare provisionem aduersarij; ex eo quod parochialis Ecclesia fuerat gubernata, & recta prius per monachum, per quadraginta annos, & aduersarius dicebat, habuisse provisionem per resignationem illius; vnde dicebatur beneficium mutasse naturam, & effectum, regulare, & consequenter volebat, provisionem non valuisse absque dispensatione, fuit responsum, statum beneficij non esse mutatum, nisi tentum fuisset, vt regulate, & regulariter, & tamen contrarium erat; quia, imò illud tenuit, vt seculariter, & seculariter; & sic illius natura non fuit mutata, & consequenter, etiam Clericus secularis potest illam habere sine dispensatione, vt habetur inter *notabilia dicta Cancellaria, fol. mibi 216.*

Ad hæc, si Religiosus præponatur Ecclesie seculari, iuxta dispositionem *tex. in c. quod Dei timorem, de stat. monach.* licet ille prædictam Ecclesiam per quadraginta annos gubernasset, nõ intelligitur illius status mutatus de seculari in regularem; quia, nisi Superior hoc declarauerit, non censetur vnquam voluisse, vt Regularis ibi deserviat regulariter, sed seculariter; ac proinde noluisse mutare usum circa regimen; quia non prohibetur Regularis, de iure promoueri ad parochialem, non tanquam Claustralis, sed tanquam Rector, & Clericus secularis; quamuis non deberet manere solus, sed sibi adhibere socium teneretur, vt pluribus eruditissime comprobatur *Lottet. de re benef. ex iuribus per eum allegatis lib. 1. q. 34. num. 59. & seq.* & habetur etiam in prædictis *notabilibus loc. cit.*

& dixi in mea *Prax. Dispensat. Apost. lib. 6. cap. 1. num. 15.*

Nec tamen displicet, quod ipsa Cancellaria Apostolica pariter notat ad cognoscendum, An beneficium seculariter fuerit tentum per Regulares, vt regulare, an verò, vt seculariter; quod quidem satis ad hanc praxim conducere, certum est, cum non semel, sciamus, huc casum euenisse, vt in quibusdam meis notulis adnotatum reperio, & concluditur, id cognosci, quando videlicet, Regularis non dicitur esse Claustralis, & sub obedientia Abbatis, ac tenuit ibi socium, & officiauit regulari modo; & licet ex eo solum, quod beneficium seculariter curatum, fuit tentum per Regulares per annos quadraginta, non mutetur status, quin possit etiam Clerico seculari, sine dispensatione prouideri de illo, videatur obitare quod ait *Zabarel. in Clem. 2. de elect.* dum voluit, quod si instituti fuerint in beneficio seculari curato solum Regulares, quod mutetur natura beneficij; & sit secularis ad illud inhabilis sine dispensatione, nihilominus illius dictum procedit, quando Regulares fuerunt in dicto beneficio instituti vt Regulares, illudque gubernarunt, vt regulare, & regulariter; Si verò non fuerunt instituti, vt Regulares, & non gubernarunt, vt regulare, & regulariter, imò potius, vt seculariter beneficium, & seculariter, prout tenentur circa officia, tali casu non mutatur natura; imò etiam post, poterit clerico seculari conferri sine aliqua dispensatione, vt in prædictis *notabilibus d. fol. 216.* & in alio superiori notabili dictum est.

329 Sicut eodem modo, huiusmodi beneficia conferri possunt ipsis clericis secularibus, licet fundata sint in Ecclesijs regularibus, ac proinde videantur conferri debere Regularibus, sub prætextu, quod præsumantur regularia, tanquam fundata in dictis Ecclesijs regularibus, vt per *Rebuff. in praxi, tit. quoduplex sit beneficium, num. 6.* quem sequitur *Mascard. de probat. conclus. 172. num. 17.* & dixit Rota in vna *Parmen. Prioratus 5. Iunij 1595. coram Cordula;*
330 quia nihilominus, si ex illorum fundatione appareant, fundata, & instituta pro secularibus, licet in Monasterijs Regularium; secularia tamen remanent huiusmodi beneficia, vt optime probatur *Garc. in add. ad suum tractatum de benef. p. 7. cap. 10. n. 37.* & ita consultum, ait, se respondisse de Capellanijs fundatis in Ecclesijs Militiarum S. Iacobi Calatrae, & Alcantaræ; quas ibidem concludit, non posse dari fratribus, & Religiosis eorundem Ordinum, vt etiam apparet ex earum fundatione, & usu, ac stylo illorum Regnorum, vbi fundatores, ad

cas vocant suos consanguineos; vnde eorum animus declaratur, quod voluerunt vt ipsæ Capellanix essent sæculares, pro clericis sæcularibus; quãdoquidem nullibi prohibitum, sed potius permistum est fundatoribus, fundare, & instituere Capellanas in Monasterijs, & Ecclesijs Regularium pro clericis sæcularibus, de consensu tamen Superioris, & Ordinarij, de quibus tam in Vrbe, quàm in Ciuitate Neapolitana, & alibi, vidimus fieri collationes clericis sæcularibus; quod etiam comprobatur *id. Garc. loc. cit. d. num. 37. vers. & si essent, in fin.* & ex pluribus autoritatibus subdit, quod ideo ad id requiritur, etiam consensus Superioris, & Conuentus, quia monachis inuitis, non possunt aliqui acquirere iurispatronatus in eorum Ecclesijs, seu Altaribus ad præsentandum clericos sæculares.

Tertiam regulam, Attenditur vltimus status ad sustinendam collationem Apostolicam, in vim reservationis factam, iuxta *Consil. Calder. 23. de præb. Put. decis. 200. lib. 1.* & fuit dictum in vna *Gerunden. Beneficij 11. Decembris 1599. coram Seraph.* relata per *Caualer. decis. 351. num. 1. & 2.* subdens ibi, quod licet fuerit dictum, collationem Papæ non mutare statum beneficij, vt per *Achill. de Grass. decis. 13. in princip. de iur. patr. Caput. decis. 189. p. 1.* fuit tamen responsum, hoc verum esse, quando constat de statu contrario, vt alias dictum est; & in proposito ibi nulla ostendebatur Ordinarij collatio, *Cocchin. decis. 174. nu. 4.* in qua habetur, quod nunquam id fuit cõtrouersum; quia, quoties Papa contulit beneficium reservatum, & prouisiones Apostolicæ sunt sortitæ eorum effectum, & demonstrant vltimum statum, & quasi possessionem, hæc sufficiunt ad sustinendam collationem factam vt de reservato, *id. Put. decis. 206. lib. 1. Mobed. decis. 8. de priuileg.* & fuit dictum in vna *Vicen. Beneficij 19. Nouembris 1599. coram Penia,* & in vna *Gerunden. Beneficij 11. Decembris eiusdem anni coram Patriarcha Alexandrino,* quas refert *Ludouif. decis. 95. num. 3.* & in vna *Nolan. Primitiariatus 1. Februarij 1613. num. 1. penes eundem Caualer. decis. 234. n. 1. & decis. 315. num. 4.* in qua habetur, quod huiusmodi status non mutatur, ex eo, quod aliqui beneficium possederit vt tale, non obstante, quod fuisset allegatum, quod beneficium illud beneficium acceptauerit cum onere exercendi curam, cum illud esset simplex, & in vna *Pacer. Capellania penes eundem Caualer. decis. 639. num. 10.* in qua dicitur, quod licet appareret, non adesse beneficium, sed legatum pium, quia tamen non producebatur instrumentum ete-

tionis, vnde appareret, non esse beneficium, & quatenus productum esset, non erat in forma probanti, fuit dictum, quod debebat attendi vltimus status, secundum quem dicta Capellania fuerat collata tanquam beneficium; quod videbatur sufficere pro sustinenda reservatione, *id. Ludouif. decis. 77. num. 9.* quando tamen huiusmodi prouisiones Apostolicæ, essent validæ; secus verò si essent nullæ, & subreptitæ; quia tunc per eas, status non mutatur, *id. Maref. loc. supra cit. num. 21.*

Quarta regula, Attenditur vltimus status ad iudicandum, quis sit in possessione cõterendi, in quo attenditur quisnam sit possessor, non autem quis habeat proprietatem, vel non, vt docet *tex. in cap. cum olim, & in cap. cum Ecclesia Sutrina, de cap. poss. & propr. Selu. de benef. p. 2. q. 7. nu. 1. Maref. d. de prob. concl. 173. nu. 4. & 5.* cum alijs adductis per *Gonz. glos. 45. s. 2. nu. 4.* & hoc omnes sciunt passim in beneficijs procedere, in quibus attenditur vltimus status, ac immediata, & vltima possessio, vt alias diximus, & fuit signanter dictum in vna *Placentin. Archipræsbyteratus 17. Martij 1623. coram Pirouano,* & tenuit *Oldrad. conf. 312. sub nu. 1.* dicens, quod in collationibus, & præsentationibus, statatur possessioni, non autem proprietati, *Put. decis. 2. nu. 4. lib. 3. Ludouif. d. decis. 77. nu. 9. Gratian. discip. forens. foren. cap. 577. nu. 13. Cesar de Grass. decis. 4. de probat.* & nos suo loco dicemus in materia præsentationis ad beneficium iurispatronatus; quoties enim in præsentati materia agitur de collatione, electione, aut præsentatione, isti sunt fructus iuris conferendi; iuris elegendi; nec non iurispatronatus, vt dixit *Rota in vna Reatin. Beneficij,* quæ est, *decis. 166. nu. 3. p. 1. diuers.* nam, cum collatio sit fructus, & possessor bonæ fidei faciat fructus suos, collatio Capituli, exempli gratia, quod est in possessione conferendi, est præferenda collationi Episcopi, *d. decis. loc. cit.* & idem dixerunt *id. Sel. p. 3. q. 40. nu. 4. Aeneas de Falconibus, de reservat. p. 4. effect. 26. n. 2.* quia conferre, est quidam fructus iuris, conferendi, sicut electio, iuris eligendi, *cap. cum Bertoldus, de re iud. Abb. in cap. cum olim, de caus. poss. & poss. & propr. Cassad. decis. 3. nu. 6. de pens. & alijs,* quos refert *id. Gonz. d. glos. 45. s. 2. nu. 8. qui nu. seq. subdit,* quod sicut possessor bonæ fidei facit fructus suos, ita isti fructus iuris conferendi, & eligendi, seu præsentandi, pertinent ad bonæ fidei possessorem, non autem ad dominum, *Add. ad Ludouif. d. decis. 77. sub nu. 12. vers. & circa banc materiam.* Vnde ex hac ratione dicitur, quod aliud est esse col-

339 patronum, vel patronum, aliud verò habere
ius conferendi, vel præsentandi, quia primū
respicit petitionum, alterum verò, id est ius
conferendi, & præsentandi, respicit posses-
sionem, *Frone. in cap. om. 3. col. de iurepatr.*
in 6. id. Gonz. loc. cit. nu. 27. prout etiam
340 si quis habeat ius præsentandi, non inde se-
quitur, quod habeat ius patronatus; cum
341 ex alia causa possit competere prædictum
ius præsentandi, quam ex iure patronatus;
vt enim dicunt *Præpos. & Archid. in cap.*
horsemur. 71. dist. præsentatio quandoque
competit per viam simplicis petitionis, ve-
342 luti, quando populus petit, vel suppli-
cat, quod talis presbyter instituat in
Ecclesia sua; ex eo, quod illum gratum ha-
bent, iuxta *text. cum ibi not. in cap. quod*
Dei timorem de stat. monach. vt per Roerb.
de Curte in tract. iurispatr. verbo, compe-
tem, nu. 60. dicentem, quod isto modo for-
te procedit consuetudo, quæ est Mediola-
343 nis; ibi etenim ad petitiones parochiano-
rum, instituuntur Rectores, quod etiam
probat *Gonz. d. 5. 2. sub nu. 28. vers. siue*
nec sequitur.
344 Sane, supradicta quasi possessio iuris cō-
ferendi ita demum sibi locum dignoscitur
vendicare, etiam si de huiusmodi quasi
possessione non conlter, nisi per vnicum
actum, qui fuerit sortitus effectum, veluti
per vnā collationem, per *text. in cap. qua-*
relam, de elect. & in d. cap. cum Ecclesia
Sustrina, de caus. poss. & propr. & fuit di-
ctū in vna Bracharen. Monasterii 4. Maii
1598. coram Cardinale Lancellotto senio-
re, in qua habetur, quod ad effectum acqui-
rendi quasi possessionem iuris conferendi,
sufficit vnica collatio, effectum sortita,
quam decisionem refert Marefcost. d. c. 55.
nu. 24. qui nu. 26. id ampliat, etiam in col-
345 latione facta per assertum Vicarium; quia
adhuc per eam acquiritur Episcopo quasi
possessio conferendi; imò etiam si fuerit fa-
cta ab ipso Vicario generali, mortuo Epi-
scopo, & ante successoris aduentum acqui-
346 ritur Episcopo successori, non conlito,
quod huiusmodi obitus ad notitiam Vi-
carij peruenerit, ex *iuribus ibi allegatis.*
Sicut pariter, ex præmissis dicendum est,
quod in reservationibus, & mandatis Apo-
stolicis, in quibus reseruantur, vel manda-
tur prouideri, beneficia spectantia ad col-
lationem, electionem, vel præsentationem
aliquorum, non habebitur in consideratio-
347 ne proprietatis illorum iurium, sed tan-
tummodo simplex, & nudum exercitium
possessionis, vt deducit *Lotter. de re benef.*
lib. 1. q. 34. nu. 27. quia Summus Pontifex,
siue reseruando, siue rescribendo, attendit
ad ius commune, quo attenditur prædicta

quasi possessio, & secundum illud se gerere,
348 ac rescribere censetur, *gloss. fin. in cap. con-*
sultationi, de tempor. ordin. in verbo, con-
sultationem, & in cap. ex tua, de fil. presb.
cap. ex multa, in princip. de vot. quas gloss.
approbat Card. in Clem. fin. in 2. oppos. de
presb. Abh. in cap. uenerabilis de iud. & in
cap. fin. de iuram. calum. & in cap. 1. de dol.
& cont. cum alijs cumulatis per Felin. in
c. l. nu. 17. de condit. id. Gonz. §. 4. præm.
nu. 86.

Quinta regula, Attenditur vltimus status
ad iudicandum, an beneficium sit liberæ
349 collationis, potissimum, quando agitur
de sustinenda collatione iam facta; quic-
quid sit quoad futuras vacationes; quia
si vltimus status sit de libero, sustinetur
collatio iam facta ab Episcopo; non obsta-
te exceptione iuris patronatus, interueniē-
te præsertim bona fide Episcopi, causata
ex iuris assentia, per quam omnia bene-
350 ficia præsumuntur libera, *Menoch. de*
presumpt. lib. 1. præsumpt. 130. num. 2. & 3.
& ad liberam proinde spectare collationem
Ordinarij, *cap. omnes basilica 16. quest. 7.*
Rocch. de Curte in tract. iurispatr. verbo,
construxit, quest. 20. Capuaq. decis. 130.
num. 2. p. 2. cum alijs adductis per Garc. de
benefic. 5. cap. 5. num. 93. & fuit dictum in
vna Bapien. Iurispatronatus impressa pe-
nes Farinac. decis. 433. num. 1. tom. 3. in qua
num. 4. habetur, non obstat, quod fuerit
decisum, constare de iure patronatus, &
ideo cum constaret de proprietate, non
esse attendendam quasi possessionem; quia
fuit responsum, quod cum probationes iu-
riscopatronatus fuerint factæ post collatio-
351 nem Episcopi, prædicta collatio non irri-
tatur; nam est facta ab eo, qui erat in quasi
possessione conferendi; propterea quod de
iure patronatus non constabat per confes-
sionem partis, vel rem iudicatam, prout
requiritur, ad effectum, vt proprietates præ-
feratur possessioni, necnon per publicum
instrumentum, omni carens suspitione; cū
352 instrumentum dicatur quandoque pro-
batio euidens, faciatque rem notoriam; si
contra illud aliquid opponi non possit, vt
fuit etiam dictum in vna *Lucan. Iurispa-*
tronatus 18. Iunij & 20. Noubris 1628.
coram Dunozeo, & in vna Leodien. Be-
neficij Sanctissima Trinitatis 27. Iunij
1629. coram Cardinale Virili, quas decis.
refert Addis. ad Buratt. decis. 776. num. 16.
& in vna *Banoniæ. Iurispatronatus, pene*
eundem Farinac. d. tom. 3. decis. 515. num. 2.
circa fin. in qua, ex pluribus comprobatur,
353 possessio conferendi beneficium, vti libe-
rissime ob exceptionem super proprietate.

impediatur prouisio, vel effecta, reuocatur; prout fuit resolutum in *Rota in vna Papien. Iurispatronatus de Basilica Petri s. Martij 1613. coram Manzanedo*, à nobis superius etiam allegata, & prius in eadem *Papien. coram eodem*, fuit decisum, quod cū Episcopus, attento vltimo statu, contulisset tanquam de libero, concurrente bona fide, nec constaret, tempore collationis habuisse notitiam, quod beneficium illud erat de iure patronatus, collationem ab eo factam non posse reuocari; iuxta *Rot. decis. 14. de iurepatr. in antiq. & quatenus postmodum constaret de iure patronatus, illius canonizatio deferuit pro alijs futuris vacationibus, vt in d. decis. Papien. sub num. 7. & videre est penes Mariscott. d. cap. 55. num. 50. cum duob. seqq. quem ad id alleg. Is. Bapt. Clarin. controuers. forens. cap. 107. num. 93. dicēs, quod collatio facta per Ordinarium non infringitur pro ea vice; licet postea pronuncietur contra possessorem beneficii in petitorio; quia si postea constet de iure patronatus, saluum est ius patroni in vacationibus futuris, firma tamē remanente collatione, ab Ordinario facta, tanquam de libero pro ea vice.*

At verò, secus dicendum est, cum ante factam collationem, constaret de iure patronatus, vel de libertate beneficii; quia vltimus huiusmodi status tunc minimè attenditur, nec etiam ad sustinendam collationem de proximo faciendam; quando quidem, hoc casu proprietatis absorbet possessionem; ac proinde, quamuis collatio beneficii iurispatronatus, facta per Ordinarium, existentem in quasi possessione liberè conferendi, valeat, ac præferatur præsentationi patroni, non existentis in quasi possessione præsentandi, id intelligitur, quando, videlicet prædicta collatio fuit facta, antequam constaret de iure patronatus; sed si fuit facta postquam constitit de dicta proprietate, præsentatio præfertur ipsi collationi, ad tex. in c. cum dilectus, de cau. poss. & propr. quia veritas, ante completum negocium, declarata, præfertur opinioni; quæ non attenditur in præiudicium veri concurrentis, *Lap. alleg. 89. num. 14. in fin. cum alijs adductis in vna Panormitan. Archiepiscopatus pend. Buratt. decis. 479. num. 18 & in vna Romana Iurispatronatus coram Merlino inter Diuers. recent. decis. 362. num. 5. p. 5. Vnde ait Paul. de Citrad. in suo tract. iurispatr. p. 6. art. 3. num. 14. fol. mihi 135. quod Ordinarius debet spernere præsentationem illius, quem videt, non habere ius; eo quia, si verus patronus postea præsentaret, cogeret, in sui verecundiam, eum, quem perperam præsentauit, remouere, ex d. c. determinamus 16. quest. 7.*

quia non debet quis admitti ad agendum illud, quod actum non releuat; *Lotter. de re benef. d. lib. 1. quest. 34. num. 28. dicens, quod si in hoc casu doceretur de mala fide, vel antequam consummaretur actus, nempe collationis, ipsa detegeretur ex veritatis manifestatione, tunc ipsa possessio non prodesset, sed remaneret per proprietatem absorpta, vt iam supra dictum est; aliàs enim præsentatus ab eo, qui erat in quasi possessione præsentandi cum bona fide, non debet amoueri; quamuis deinde constet, præsentantem, non esse verum patronum, glos. in c. ex litteris, de iurepatr. l. ap. d. alleg. 89. num. 8. in fin. Guido Papa cons. 92. Bald. in c. ex litteris de ressit. spol. & alij quos refert Grat. discip. forens. cap. 577. num. 9.*

Præterea, in vna *Imolen. Iurispatronatus, qua est decis. 167. p. 2. diuers.* fuit tētum, quod licet constaret de iure patronatus, tamen, cum patroni, tempore vltimæ vacationis, non essent in quasi possessione præsentandi, sed Ordinarius in quasi possessione liberè conferendi, sequitur, quod collatio spectet ad Episcopum, non autem præsentatio ad patronos; quod tamen dictum fuit procedere, quando fuit processum ad institutionem; secus verò si constiterit prius de proprietate, vt supra dictum est; ac proinde in casu dictæ decisionis, cum fuisset obtenta à Papa quædam Capella, tanquam liberæ collationis, ac litteris in forma, *Dignum*, expeditis, antequam tamen illarum Exequutor illas debitæ executioni demandaret, fuisset probatum, prædictam Capellam esse de iure patronatus, præualuit præsentatio facta à patronis; quia dum litteræ essent, vt supra, in forma, *Dignam*, expedita, nec prædictus Exequutor Oratori, vigore earundem litterarum, prædictam Capellam contulisset, attendenda erat præsentatio patroni; licet secus esset, si litteræ prouisionis fuissent expeditæ in forma, gratiosa; tunc enim, iam collatio facta est à Papa; nec proinde potest præualere præsentatio facta à patrono, ex ijs, quæ supra dicta sunt.

Nec tamen, circa huiusmodi quintam regulam, omittere libuit, quod, vt possit dici quasi possessio liberæ collationis, requiritur, quod Ordinarius contulerit beneficium tanquam liberum, sciente, & patiente patrono; aliàs si contulerit, non facta mentione iurispatronatus, non præiudicabitur iuri, & quasi possessioni patronorum; namq. simpliciter conferendo, videtur facta collatio sub tacita conditione, videlicet, si patrono placuerit; & proinde non tollit vltimum statum pacificum patronorū, quasi possessionis præsentandi, *Capotaq. decis. 134. p. 1. & decis. 189. num. 1. p. 3. Garc. de be-*

*benef. p. 9. cap. 5. num. 112. & in vna Bar-
cbinonm. Capellania impressa penes Farinac.
decif. 615. nu. 3. tom. 1. in qua pretende-
batur, ob negligentiam patronorum certo
temporis spatio, fuisse prescriptum statum
libertatis; ex eo, quod non docebatur de
quibusdam presentationibus; & fuit respo-
sum, quod ex sola negligentia patronorum,
qui alias fuerunt in quasi possessione pre-
sentandi, nisi doceretur de collationibus
factis, tanquam de beneficio libero, cum
scientia, & patientia patronorum, non po-
tuisset dici prescriptus status libertatis, &
quod ita fuit etiam dictum in *Papien. Ar-
chiepiscopis byteratus 9. Aprilis 1601. coram
Card. Pamphilio.**

Sexta regula, Attenditur ultimus status
qualitatis beneficii iurispatronatus, an vi-
delicet, illud sit laicale, vel ecclesiasticum,
vt in casu *Caualer. decif. 547. nu. 3.* in qua
habetur, quod licet pluries patroni Eccle-
siastici olim presentassent, vna cum laicis,
tamen fuit dictum, quod, quicquid esset de
statu anteriori, Domini magnam vim fece-
runt in vltimis presentationibus, quae om-
nes fuerunt factae a solis laicis, tanquam
de iure patronatus laicali, & effectuat; ac
demum in vltimo statu per presentationem
factam a solis patronis laicis ad fauorem
N. per cuius obitum inducta erat vacatio;
qui vltimus status, quicquid sit de antiquo,
potissimum attendi debet in hac materia
beneficiali, ex iuribus ibi, & a nobis desu-
per allegatis.

Septima regula, Attenditur vltimus sta-
tus in materia presentationis ad beneficiu
iurispatronatus, sicut in quinta regula
dictum est. Verum ita hic distinguendum
erit, prout etiam distinguit *Addit. ad Bu-
ratt. d. decif. 776. n. 6.* n. 6. quod, aut agitur de
pertinentia presentationis, sive collationis,
& tunc collatio spectat ad eum, qui est in quasi
possessione conferendi, vel presentandi bona
fide, *cap. quarelam, de elect. cap. consultationi-
bus, de iurepatr. Pus. decif. 120. n. 1. lib. 1.
Addit. ad Ludou. decif. 77. nu. 2. vers. sicut
de con-ra, & fuit dictum in vna Nouarien.
iurispatronatus 28. Iunii 1617. coram
Vbaldo, id. Add. ad Buratt. d. decif. 772.
nu. 12. dicens, quod presentatio, & collatio
factae, sustinentur, etiam si deinde appareat
de legitimo statu, vel pertinentia, ex innu-
meris decisionibus ibi allegatis. Aut agi-
tur de qualitate beneficii; & tunc id obser-
uandum est, videlicet, aut ad effectum iusti-
ficationis gratiae, & tunc sufficit probare
vltimum statum, vt dicitur in vna *Volater-
ran. Capella penes Seraph. decif. 1095. nu. 4.*
quia, sicut pluries dictum est, in probanda
qualitate beneficii, in dubio attenditur vl-*

timus status, qui suffragatur, etiam contra
361 prouisum Apostolicum in possessione iuris
matissimos, vt fuit dictum in vna *Aliphan.
iurispatronatus 4. Iulii 1629. coram D.
Ghislerio, quam decisionem refert id. Add.
ad Buratt. d. dec. 776. nu. 18.*

Auc agitur in praedictum tertij impe-
trantis, qui probauit anteriorem statum,
& sequens non est legitime prescriptus; &
isto casu, si propter statum anteriorem, col-
latio, vigore vltimi status, est nulla ipso iure,
tunc non attenditur d. vltimus status, *cap.
cum de beneficio, de preb. in 6. & ibi Fran-
nu. 3. & 6. Decian. cons. 126. nu. 4. Lotter.
de re benef. lib. 1. q. 34. nu. 44.* quae quidem
distinctio prius facta est a *Bellarm.* vt dixit
*Rota decif. 2. nu. 2. in nou. & bene declaratur
in decif. eiusdem Bellarm. 172.* vbi collatio
facta Canonico regulari, de beneficio, con-
fucto solum clericis secularibus assignari,
est nulla; nec excusat negligentiam confer-
re, vel presentare habentis, quominus ha-
beat locum deuolutio, ad Superiorem.

Et hac ipsa distinctione primum vsus est
post *Bellarm. Coccin.* in vna *Marianen. seu
Alerien. Vnionis, impressa penes Farinac.
decif. 737. nu. 6. tom. 4.* ob hanc rationem,
nempè, quia in dubio, attenditur vltimus
362 status; secus quando constat de veritate
in contrarium; & in casu, quo agitur de pra-
iudicio tertij, non militat eadem ratio,
quae militat in pertinentia collationis; quia
qualitas beneficii, non est fructus iuris con-
ferendi, qui spectat ad possessorem bonae fi-
dei; sed respicit substantiam beneficii, quae
non est in fructu collationis; ac proinde in
proposito praedictae decisionis, cum ibi age-
retur de beneficio vnito, licet illius vltimus
status esset de libero, attamen quia impe-
tratum est tanquam liberum, collatio fuit
nulla ipso iure; nam cum per dictam vnio-
nem titulus beneficii esset extinctus, non
poterat conferri; & ideo vltimus status ibi
non erat attendendus, sed anterior, tanquam
de vnito, vt sunt formalia verba, *d. decif.
737. nu. 6.*

Pro cuius quidem Septimae regulae coro-
nide, cum potissimum illius materia resi-
deat in *d. cap. consultationibus, de iurepatr.*
quod frequenter in proposito allegatur,
non absolum ab hac nostra praxi visum
est, illius tenorem hic subnectere, vt se-
quitur.

*Consultationibus, & infra. Si aliquis
Clericus ab Ordinario iudice in Ecclesia
fuerit institutus ad presentationem illius,
qui eiusdem Ecclesia credebatur esse patro-
nas, & postea iurispatronatus alius euicere
in iudicio, institutus non debet ab ipsa pro-
pter hoc remoueri, si tempore presentationis
sua*

sua illa, qui cum profusa sit, iussu patronus Ecclesia possidebat; cum est hoc ei, qui de iure debet habere, nullum in positum pro iudicium generetur. Si verò non possidebat, sed tantum credebatur esse patronus, cui non esset, poterit ab eadem Ecclesia remoueri.

Et super hanc decretalem omnes DD. iactant suum fundamentum circa regulas supra allatas, & ex antiquioribus reperio *Oldrad. caus. 3. n. 12. vers. Præterea cum litæra infudatoris, ibi, Dato, quod infudatio, & concessio facta per Imperatorem Duci, non requisissent, ex quo tamen Dux ipse reperitur in ultima, & immediata quasi possessione iuris, presentandi, debet præsentatus per eum, seu ad eius præsentationem admitti, potius alio quocumque, etiam à vero patrono presentato, etiam si iure concessione in feudum, & ultimam præsentationem aliquando Imperatores possiderent, ex quo Dux ultimo loco procedit; quia in talibus attenditur solum ultima, & immediata possessio, &c.*

Quod quidem in tantum probat, procedere *Paul. de Cittad. in tract. iuris patr. p. 6. art. 3. q. 7. sub nu. 16. vt, cum in dubio præferatur ille, qui est in quasi possessione presentandi, etiam si quis esset in quasi possessione violenta, debet admitti ab eo presentatus, quod si tamen constaret, etiam post institutionem deponitur, per Archid. in cap. eum, qui, vers. inuasor, de præb. in 6. & ex pluribus concludit etiam Lambert. eiusdem nominis, 1. par. lib. 2. 3. art. 9. princip. fol. 450. collationem, vel præsentationem factam per possessorem, etiam violentum, 364 de cuius violentia, seu mala fide non constat, valere, & tenere; quia etiam prædo est 365 in sua possessione tuendus; sed si constat de huiusmodi violentia, & mala fide, cassatur collatio, seu præsentatio, & ibi id. Lambert. ponit exemplum de violento possessore, seu intruso, puta, quia iuspatronatus habebat vna Ecclesia in alia, vel quis inuasit aliquam villam, vel in Ecclesia patronata se intrusit. Vnde clarius distinguit, aut nimirum isti possidentes pacifice tolerantur, ac de eorum iniusta causa, violentia, inuasionem non constat, & volentes præsentare, admittuntur; sed confitendo de præmissis, institutus ad eorum præsentationem, est remouendus. Aut verò iste violentus inuasor, vel intrusus non possidet, sed tamen pacifice reputatur patronus, & tunc similiter, alio non comparente, admittitur eius præsentatio, & presentatus instituitur; sed confitendo de non iure ipsius, & de eius violentia, inuasionem, & intrusionem, cassatur eius præsentatio, & institutus remouetur, ad text. in d.*

cap. consultationibus, de iurepatr. in quo bene hæc materia declaratur, vbi glos. in verbis, cap. de hat. quod vbi adest possessio cum bona fide, dicitur, quod plus valet, quod est in opinione, quam quod est in veritate, cap. si quis à simoniacis l. q. 1. & cap. infames, 3. q. 7. sicut etiam è contrarium eadem glos. in d. cap. consultationibus, verbo remoueri, quod legitime factum est, non 367 debet irritari, licet ad eum casum deueniat, à quo incipere non potuit, cum similibus ibi adductis, & ead. glos. in s. si verò, verbo etiam remoueri, in fin. quod cum ibi dicatur, quod non possidebat, sed tantum credebatur esse patronus, dicit, quod creditas litas sine possessione non valet.

Ceterum, pro hac praxi omittere non libuit, totum illud, quod dictum est de Ordinatione, circa huiusmodi mutationem status, dicendum esse de ipsa Summo Pontifice, cuius prouisiones, præsertim circa beneficia iuspatronatus, semper præsumuntur facta iuxta naturam, & qualitatem beneficii; cum numquam patronis præiudicatis intendat, per plura exempla à nobis suis locis afferenda, vt etiam per *Abill. de Grass. decis. ult. de iurepatr. vnde prouisio Ap. 368 stolica non mutat statum, seu quasi possessionem iuspatronatus, sed potius illam cõseruat, vt dicitur in vna Casarugustan. Capellania, qua est decis. 545. num. 3. p. 1. diuers. & in vna Pistorien. Canonatus penes Cavaler. decis. 390. num. 5. cum pluribus alijs decis. allegatis per *Addit. ad Burret. decis. 153. num. 5. qui num. 6. subdit, hanc conclusionem procedere, quando verè constat de anteriori statu contrario, sicut alias diximus; secus autem si de illo non constat, vt fuit etiam dictum in allegata Nolan. Primiceriatus penes eundem Cavaler. decis. 252. num. 2. & in vna Terdonen. Prioratus 5. Maij 1595. coram Orano, & in vna Placentin. Plebis Carpineti 7. Nouembrijs 1622. coram Pirquano, quas refert idè *Addit. d. decis. 153. num. 6. & quando con-* 369 trarium non apparet, huiusmodi statum corroborant, & declarant prouisiones Apostolicæ, vt dicitur in vna Nucerin. Iuspatronatus, penes eundem Cavaler. decis. 126. num. 12. nam licet collationes Papæ non mutant statum beneficii, *Manescott. d. cap. 55. num. 18. attamen plurimum valent ad eius statum declarandum, vt per Dec. cens. 126. in princip. quamuis aliud dicendum sit, quando constat de enixa Papæ* 370 voluntate mutandi statum beneficii, ac proinde in vna *Hastunen. Capellania, penes Seraph. decis. 1301. nu. 2. fuit dictum, quod prouisiones Apostolicæ non mutant statum, nisi concurrat scientia, & voluntas Papæ; quod***

quod quidem procedere certum est, etiam si ille derogat iuripatronatus, ita *Pelin. in tract. quan. in. noceant patr. eccles. id. Marefcott. d. cap. 55. num. 35.* prout etiam alias diximus, de qua quidem scientia, & voluntate debet clare constare, alias in dubio non præsumitur statum huiusmodi mutasse, *id. Addit. ad Buratt. d. decis. 153. num. 7. in fin.* ac proinde non inferunt præiudicium existenti in quasi possessione, ut per *Bellam. decis. 107. sub tit. de iurepatr. id. Marefcott. loc. cit. num. 34.*

Postremo, circa huiusmodi mutationem status, & quomodo ille attendatur, ita etiã accipiendum est, ut non solum id procedat in beneficijs ecclesiasticis, circa illorum provisionem, eo modo, quo iam dictum est, verum etiam in omnibus alijs rebus similibus, ut per *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 45. s. 2. num. 15. & 16.* dicens, quod proinde solutio fructuum, & reddituum beneficij 371 est facienda possessori, seu Prælato puta-

tino, & illi est præstanda obedientia, non autem proprietatem habenti, qui possessionem non habet, & *num. 24.* quod ille dicitur successor in beneficio, ad effectum, ut illi sint restituendi fructus à tertio iniustore, sublato, qui est in illius possessione, licet nondum sit discussum de iure, illius *ex Achill. decis. 14. alijs 109. num. 1.* in qua fuit hæc ratio considerata; quia videlicet administratio illorum fructuum debebat esse possessoris, nam fructus, qui debentur Ecclesie, debet tradi ei, cui administratio rerumq; Ecclesie possessio, auctore prætore, cõceditur.

Quamplura, etiam, ultra prædicta, circa vltimum statum in beneficialibus, videlicet quomodo, qualiter, & quando ex sententia Sacre Rotæ Romanæ, ille attendatur, videri possunt penes *Marefcott. à nobis ad id pluries allegatum, qui luculenter, ac plena manu lib. 1. variar. resol. cap. 55.* hæc omnia ferè congefsit, necnon *Addit. ad Buratt. d. decis. 776.*

Finis Libri Primi.

P R A X I S

ERECTIONIS PAROCHIALIS; ET MATRICIS ECCLESIAE

In Saecularem, & Collegiatam Insignem, cum
Indultis, & Facultatibus.

LIBER SECVNDVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Illud, de quo agendum est, debet esse in rerum natura.
- 2 Beneficia ecclesiastica non nascuntur, sed fiunt.
- 3 Erektionum secularium, & Collegiatarum Ecclesiarum usus in Romana Curia.
- 4 Formula supplicationis pro huiusmodi erektione, proponitur.
- 5 Papa, cur dicatur Beatissimus, remissive.
- 6 Collegiatarum Ecclesiarum erektio non datur, nisi in locis conspicuis, & insignibus.
- 7 Conspicuis homo quisnam dicatur.
- 8 Insignis locus, quis, & n. 10.
- 9 Collegiatam Ecclesiam Papa non erigit, nisi prius certioratus de qualitate loci, in quo petitur erektio.
- 10 Collegiata Ecclesia, erektionis causa prius examinanda.
- 11 Collegiata Ecclesia, erekta in Oppido Nicosia Messanen. Diacesis, ex quibus causis.
- 12 Alia similis in Oppido Summe Nolan. Diacesis.
- 13 Alia similis in Terra Rignani, Ciuitatis Castellanae Diacesis.
- 14 Alia similis in Oppido de Carnite, Remen. Diacesis.
- 15 Collegiata Ecclesia, regulariter erigitur de consensu prioris Ecclesiae.
- 16 Insignitatis loci qualitas, ad effectum in ea erigendi Collegiatam insignem, qua. Et remittitur arbitrio Iudicis, n. 19.
- 17 Dignitates in Ecclesia, quare instituitur.
- 18 Collegiata Ecclesia, alia insignis, alia non insignis.
- 19 Cathedralis Ecclesia erektio quid requirat.
- 20 Collegiata Ecclesia, non insignis, qua.
- 21 Collegiata Ecclesia, an sit insignis, vel ne, potest declarari, etiam post illius erektionem.
- 22 Resignatione beneficii, induitur amissio tituli, ac possessionis.
- 23 Erektio beneficii non renouata, neque renouabitur Anno beneficii resignati.
- 24 Quod tamen intelligitur, resignante in eadem voluntate persistente.
- 25 Patronorum consensus requiritur in erektione parochialis, aut alterius beneficii de iure patronatus, in Collegiatam Ecclesiam.

Praxis Requisiteorum essentialium ad Erektionem Saecularis, & Collegiatae Ecclesiae.

C A P V T I.

Superiori libro visum est de essentialibus Requisiteis, ad constituendum Beneficium Ecclesiasticum; cum verò sic ratio nobis insinuet, ut id, de quo agendum est, primò in re-

rum

rum natura esse debeat, iuxta *text. in l. quidam referunt, post princip. de iur. v. disill. & in l. si eo tempore, ff. de his, qua non scriptis, glos. in cap. fin. verbo ad futura, de rescriptis, cap. ad dissolendum, & ibi glos. in verbo, accusare, de spons. impub.* proinde de beneficio ecclesiastico agi non potest, nisi illud prius in mundum prodeat, nempe per illius creationem, & institutionem, cum huiusmodi beneficia non nascantur, sed fiant, ut ait *Cassad. de iur. 7. nu. 6. de iurepatr.* relatus à *Gonz. ad reg. 8. Cancell. nu. 132.* ac proinde, de pertinentibus ad hanc praxim agi non potest, nisi prius erectionem eorundem beneficiorum describamus, ac sic erectorum Clausulas, & decreta in ipsis erectionibus adiecta, ordinata serie declaremus, potissimum vero earum erectionum, quæ ad Summum Pontificem tantum pertinere noscuntur, ac propterea ab ea erectione initium sumendum, duximus, quæ plures continet partes, in-

quibus ista nostræ praxis diffunditur: quarè opera pretium existimauimus, si prætermisissis maiorum Ecclesiarum erectionibus, de quibus perfunctorie, ac prout occasio suadebit, in eiusdem praxis discursu aliquid dicetur (cum circa illarum erectiones, atque requisita ad id necessaria, videri possit Bullarium, in quo quàmpleximè erectiones, tam Episcopaliùm, quàm Archiepiscopaliùm Ecclesiarum, diuersis successiue temporibus factæ reperiantur) ab erectione parochialis in Collegiatam, & sæcularem Ecclesiam exordiamur, cuius quidè erectionis concessionem non raro scimus in Romana Curia euenire. Et quidem, ut plene, sufficienterque id liqueat, quod per eandem nostram praxim intendimus aperire, eiusdem erectionis Supplicationis formulam, iuxta ipsius Romanæ Curie more, & usum, fabricatam, atque conscriptam, hic subnectere placuit, quæ talis est, videlicet.

Beatissime Pater. Cum Oppidum, Civitas nuncupatum, Modica, Siracusan. Diocesis in ambitu suo satis amplu, necnon populi frequentia conspicu, & insigne virorum generis nobilitate fulgentium, rerumque ad humana vite usum necessariorum, copia, refertum, ac aliis plurimum celebre, & ex principalioribus totius Regni Sicilia Oppidis existat, ac titulo, & denominatione populosa Civitatis, alijs eiusdem Regni Oppidis ac etiam Civitatibus, quamvis amplis, & insignibus, hactenus non attributa, gloriatur, & in ipso Oppido Modica tria distincta Tribunalia, & Curia temporales, cum iuro, & misto Imperio adsint, & ad illius regimen unus Governator aliorum Oppidorum, ac Terrarum, ab ipso Oppido Modica dependentium, seu illi subditorum Caput, deputari consueverit, ac in eo diversa Oratoria, & alia pia loca, necnon unum Collegium Societatis Iesu, & altera secularis, & Collegiata Ecclesia S. Petri, pleraque alia Ecclesia, & inter alias parochialis, & Matrix Ecclesia S. Georgij, quæ ob eius amplitudinem, & ornatum, situmque commodum, & decentem, ac tanquam Matrix, non indigna est, quæ titulo, & prerogativa Collegiate insignis Ecclesia condecoretur, id esse noscuntur. Et devotus S. V. Orator Vincentius de Salemi dictæ Ecclesie S. Georgij modernus Rector, devoti, quodque vestri moderni Procuratores, & Oeconomi eiusdem Ecclesie, quotannis à parochianis ipsius Ecclesie S. Georgij, eligi, & deputari soliti, ad quos nonnullorum bonorum, seu legatorum ipsi Ecclesie S. Georgij, ad effectum illa, seu eorum redditus annuos in ipsius Ecclesie S. Georgij usus, & necessitates, erogandi, relictorum, seu ad eosdem tantum usus competentium, & à fratribus, Rectori pro tempore existenti eiusdem Ecclesie S. Georgij, debitis, & per eum percipi solitis, realiter separatorum, ac distinctorum, administratio, ex laudabili, & inuestigata, hactenusque pacifice observata consuetudine, spectare dignoscitur, eademque Ecclesiam S. Georgij in Collegiatam insignem erigi, & institui desiderantes, Vincentius, videlicet prædictam Ecclesiam S. Georgij, quam à viginti quinque annis circiter obtinuit, in S. V. manibus, sponte, & liberè ad infra scriptum, tamen effectum, & non aliis, aliter, nec alio modo, resignare, Procuratores vero, & Oeconomi prædicti bonorum, & legatorum prædictorum mensa Capitulari Ecclesie, sic in Collegiatam erigendæ, applicationi, & appropriationi, ut infra constituitur, respectivè proponant, & ex nunc hic resignet, illi vero consentiant. Si igitur (Pater Sancte) prædicta Ecclesia S. Georgij in Collegiatam insignem, sub invasione eiusdem S. Georgij, ac in ea una Prepositura prima, et principalis, et unus Decanus, secunda, ac una Cameraria, tertia, necnon una Thesauraria, quarta Dignitates, ac no-

nem Canonicatus, totidemque prebenda, ut infra, erigerentur, et instituerentur, et si que sic erectis, et institutis, seu Mensa Capitulari, eiusque Ecclesie, pro illius, ac Dignitatum, Canonicatumque, et prebendarum huiusmodi dotibusque, et illos pro tempore obtinentium, congrua sustentatione, onerumque eis pro tempore incumbentiam supportatione, omnia, et singula ipsius Ecclesie S. Georgij fructus, redditus, proventus, iura, et oblationes, et emolumenta, necnon legata, et bona supradicta perpetuo applicarentur, et appropriarentur, aliaque infra scripta fierent, et ordinarentur, ex hoc profectu decori, tam Ecclesie S. Georgij, quam Oppidi Modica huiusmodi per amplius consuleretur; et in usque cultus in eadem Ecclesia non mediocriter augetur. Supplicans igitur humiliter E. S. V. tam dictus Vincentius, quam deuoti etiam illius Oratores Paulus Oliveres, et Thomas Scarso, ac Marinus de Ruca, et Virus Lupus, ac Iosephus Vincentij Frasca, necnon Iosephus Francisci, etiam Frasca, et Michael Sortinus, ac Stephanus Canallus, et Stephanus li Aurifici, ac Hieronymus Petralipus, ac Franciscus Tranchetta presbyteri, necnon Nicolaus Frasca Subdiaconus dicti Oppidi Modica, quatenus in premisis opportune providendo, eosque specialis gratia favore prosequendo, ac resignationem huiusmodi admittendo, in dicta Ecclesia S. Georgij, cuius, et illi forsan annexatum fructus, &c. CLXXX. computatis vero incertis. CCCLXXX. ducatorum auri de Camera se. co. ex. val. an. non exced. siue premissis, siue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuscunque persona, seu per similem, vel aliam liberam resignationem dicti Vincentij, vel cuiuscunque alterius de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & testibus sponte factam, aut Constitutionem, &c. Execrabili, vel assensionem, &c. non tamen per obitum, vacet, etiam si deuoluta, affecta specialiter, vel aliis ex quavis causa in litteris dispositiue exprimenda, generaliter reservata existat, litigiosa, cuius litis status, &c. existat, titulum collatum, ac denominationem, notitiam, & essentiam parochialis Ecclesie collatam; ita quod ex parte Ecclesie collata esse desinat, & de cetero, uti talis, in titulum collatum conferri, aut impetrari non possit, & si illam deinceps conferri, aut impetrari, vel aliis de illa disponi, contigerit, collationes, impetrationes, & alie dispositiones huiusmodi, nullae, & inuolide existant, nullique suffraganeis, nec etiam coloratum titulum possidendi tribuant, perpetuo, sine aliquo cuiuscunque preiudicio, suppressere, & extinguere; ipsamque Ecclesiam S. Georgij, in seculari Collegiatam insignem, cum Capitulo, stallo, mensa, arca, bursa, sigillo, & Choro communibus cum omnibus, & singulis alijs Collegialibus signis, & insigniis Ecclesiarum Collegiatarum insignium, & in ea unam Praeposituram, qua prima, & principalis pro uno Praeposito, qui curam animarum deuotorum vestrorum parochianorum dictae Ecclesie S. Georgij, antehac per illius Rectorem titularem exerceri solitam, exercere, & omniaque onera parochialia supportare, ac Capellanos, & ministrantes, cum coadiuuantibus, prout Rector, qui pro tempore fuit ipsius Ecclesie S. Georgij, hactenus facere solitus fuit, mantere, retinetur, & ipsius Ecclesie Dignitates obtinentium, ac Canonicorum Capite existat, & inter eos in dicta Ecclesia, sic in Collegiatam erigenda, illiusque Choro, & Capitulo, ac processionibus, ceterisque actibus Capitularibus publicis, & priuatis eiusdem Ecclesie praeminentiam, ac primum locum habeat; ac unum Decanatum, qui Secunda, pro uno Decano, & unam Cantoriam, qua Tertia, pro uno Cantore, ac unam Thesaurariam, qua quarta, Dignitates existant, pro uno Thesaurario, necnon novem Canonicatus, ac totidem prebendas pro novem Canonicis, qui omnes Cananisi, & Dignitates (Praepositura, tamen excepta) obtinentes huiusmodi, ex ipso Oppido Modica oriundi, & illiusmodi esse, ac filij patrimoniales, seu Parochiani eiusdem Ecclesie, & sic in Collegiatam erectae, seu illi, aut eius annexis, & grangijs, iure parochialitatis subiecti, alijs preferri, & quoad ipsam Praeposituram, Doctores, aut Magistri in Theologia, vel Licentiatum in decretis, ad praescriptum decretorum Concilij Tridentini, graduati, & qualificati, etiam quoad illam, quam reliquas Dignitates predictas pro tempore obtinentes, aut presbyteri, quo vero ad Canonicos, Clericos, in aliquo ex sacris ordinibus constituti esse, & Dignitatum predictarum

(Pre-

(Prepositura tamen similiter excepta,) quous modo pro tempore vacaturarum plena, & libera, & omnimoda collatio, prouiso, et dispositio in mensibus ordinarijs, et cessantibus reservationibus, et affectionibus Apostolicis, ad deuotos vestros Capitulum ipsius Ecclesie, sic in Collegiatam erigenda, spectare debeant; omnesque Dignitates obtinentes, ac Canonici huiusmodi, illius Capitulum inter se constituent; & tam in eadem Ecclesia, quam processibus Rochestam, & Cappas, hyberno, videlicet cum pelle alba, estivo uero temporibus ferico munitas deferant, & apud Ecclesiam, sic in Collegiatam erigendam huiusmodi, personaliter residere, ac in ea singulis diebus, ac debitis temporibus, horas Canonicas, ac Conuentuales, seu maiorem; & alias missas, ceteraque diuina officia solita, & consuetas, cum mentis attentione, ac deuotione, seruataque ecclesiastica disciplina, psallere, decantare, recitare, ac celebrare, & alias ipsi Ecclesie, sic in Collegiatam erigendae, in diuinis laudabiliter deservire debeant, & teneantur, dicta auctoritate etiam perpetuo sine tamen aliquo cuiuscunque prauidicio, erigere, et institueri, illique sic erigere, & institui, pro eius, ac mensa Capitularis, necnon Dignitatum, ac Canonice, & prebendarum dote, & congrua illas, & illos pro tempore obtinentiam sustentatione, onerumque eis pro tempore incumbentium supportatione, omnia, & singula praedictae Ecclesie S. Georgij, & illi annexorum membrorum, & pertinentiarum fructus, redditus, prouentus, iura, obventiones, & emolumenta uniuersa tam certa, quam incerta, etiam occasione exercitij cura animarum lucriferi, & percipi solita, ac ex pede altaris, prouenientia; necnon etiam omnia, & singula census, redditus, & bona, etiam emphyteuticas, ac alias quomodolibet qualificata, ac iura, et legata eidem Ecclesie S. Georgij, & in ea seu Capella, seu Altari SS. Sacramenti, in eiusdem Ecclesia usum, & necessitates dumtaxat relicta, seu ad eisdem tantum, et non ad alios usus competentia, et in quibusuis rebus consistencia, ac ad pro tempore existentium Procuratorum, et Oeconomorum praedictorum administrationem, ut praefertur, spectantia, ad ualorem annuum C. ducatorum similium ascendencia. Ita tamen quod in presenti applicatione fructus bonorum, et legatorum praedictorum hactenus decursi, et donec ipsa erectio suos plenarios effectus sortita fuerit, decurrendi prout nec bona, elemosinas, ac legata in posterum ipsi Ecclesie in Collegiatam erigenda, ac SS. Sacramento, non autem mensa Capitulari nominatim, et expresse relinquenda, comprehensa non censeantur; sed ipsius Procuratoribus, et Oeconomis per eos in continuam cera, et olei manutentionem, aliosque eiusdem Ecclesie, sic, ut praefertur, in Collegiatam erigenda, pios usus, et necessitates, et alias prout relicta fuerint, eroganda, et conuertenda omnino, et prius reservata sint; dummodo legata applicanda huiusmodi pro dictae Ecclesie S. Georgij usibus, et necessitatibus dumtaxat relicta fuerint, seu competant, et non alias, et per illorum applicationem, et appropriationem dictae Ecclesie S. Georgij in suis necessitatibus aliquod detrimentum non sustineat, Apostolica auctoritate, dummodo modernorum Procuratorum, et Oeconomorum, necnon parochianorum praedictorum ad hoc accedat assensus, similiter perpetuo applicare, et appropriare. Ita quod liceat Capitulo eiusdem Ecclesie, sic in Collegiatam erigendae, illorum omnium, iurium, et pertinentiarum factorum quorumcumque, veram, realem, et actualem possessionem, per se, uel alium, seu alios, eorum; ac dicta mensa Capitularis nominibus, propria auctoritate, liberè apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, et prouentus, iura, obventiones, et emolumenta, et inde prouenientia, percipere, exigere, lenare, ac in suos, et dictae Ecclesie sic in Collegiatam erigenda, seu mensa Capitularis usus, et utilitatem conuertere, Diocesani loci, uel cuiusuis alterius licentia desuper minime requisita. Cum hoc tamen, quod omnia, et singula fructus, redditus, et prouentus, iura, legata, bona, et emolumenta supradicta, in unam massam, Dignitates, et Canonicatus, et prebendas praedictos pro tempore obtinentibus, communem, congeri debeant, et ex illa, L. pro Prepositura, et pro cuiuslibet ex reliquis Dignitatibus XXIV. necnon pro cuiuslibet ex Canonicatibus, et prebendis praedictis XVII. ducas, pro illorum, & cuiuslibet illorum fructibus certis, seu prebendis detractis, reliqua omnia fructus, redditus, prouentus, et emolumenta supradicta, etiam incerta, in usum distributionum quo-

quintanarum inter Prepositum, Decanum, Cantorem, Thesaurarium, & Canonicos prædictos apud dictam Ecclesiam, sic in Collegiatam erigendam, pro tempore residentes, ac horis Canonicis, aliisque diuinis officijs, suis locis, & tempore interessentes duntaxat, iuxta prævidam ordinationem ab ipsis Preposito, Decano, Cantore, & Thesaurario, ac Canonicis desuper faciendam, diuidendam, & reparandam, cedere, & conuertere debeant; ex quibus, Prepositus, utuisu exercitiij, & oneris curæ animarum illi incumbentis huiusmodi, duas, quilibet, verò ceteras reliquas. Dignitates obtinentibus, ac Canonicis prædictis, unam æqualem portionem annis singulis habeant. Absentium verò, & non interessentium portiones, infirmitatis, aut alio legitimo (de quo ducori debeat) impedimento cessante, alijs presentibus, & interessentibus diuinis officijs huiusmodi, pro cuiusque rata accrescant, & accrescere eo ipso censeantur. Et quotiescunque ipse Prepositus in exercitio curæ animarum huiusmodi, aut sacramentorum ecclesiasticorum administratione occupatus fuerit, pro presente habeatur. Insuper ipsi Ecclesie, ut præfertur, in Collegiatam insignem exigenda, illiusque Preposito, Decano, Cantori, & Thesaurario, ac Canonicis prædictis, ut ipsi, eorumque officiales, ministri, res, bonas, proprietates, & iura quacunque, omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, præminentijs, prærogatiuis, auclationibus, concessionibus, indulgijs, fauoribus, & gratijs, tam spiritalibus, quam temporalibus, quibus aliæ Collegiate insignes, earumque Capitula, Canonici, Dignitates obtinentes, alijsq; ministri, & illorum proprietates, iura, res, & bona, de iure, usu, priuilegio, concessione, consuetudine, aut alias quomodolibet obtinentur, fruantur, possintur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, et gaudere possunt, et poterunt quomodolibet in futurum, similiter, et pariformiter, ac absque ulla prorsus diffinitione in omnibus, & per omnia, perinde ac si illa eis principaliter, et in specie concessa essent; Dummodo tamen sint in usu, et non reuocata, nec sub aliqua reuocatione comprehensa, sacrisq; Canonibus, & Concilii Tridentini decretis, aliisque Constitutionibus Apostolicis non repugnent, uti, frui, potiri, et gaudere; necnon eisdem Preposito, Decano, Cantori, Thesaurario, et Canonicis, ut capitulariter congregati, quacunque, statuta, ordinationes, capitula, et decreta, felix regimen Ecclesie sic in Collegiatam erigende, prosperamque illius personarum, rerum, & bonorum directiones, ac missarum, et aliorum diuinorum officiorum celebrationem, fructuumque, & proventuum mensæ Capitularis huiusmodi, necnon distributionum quotidianarum separationem, et diuisionem concernentia, ac alijs utilia, & necessaria, licita tamen, et honesta, sacrisque Canonibus, et prædicti Concilii decretis, et Constitutionibus Apostolicis non contraria, à loci Ordinario examinanda, et approbanda, facere, cedere, et condere, ac quoties opus fuerit, illa in melius reformare, alterare, mutare, seu alia de nouo prauis examine, et approbatione huiusmodi, condere liberè, et licite possint, & valeant, quæ, postquam facta, et edita, condita, reformata, et, ut præfertur, approbata fuerint, eo ipso Apostolica autoritate confirmata esse censeantur, et ab iis, ad quos spectabit, inuiolabiliter, sub penis in eis instigendis, obseruari, & adimpleri debeant, pariter, perpetuò concedere, et indulgere, eisq; plenam, amplam, & omnimodam ad id licentiam, et facultatem impartiri. Presentes quoq; & desuper conficiendas litteras, sub quibusuis, similitum, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut alijs contrariis dispositionibus, per quasuis Constitutiones Apostolicas, aut Cancellariæ Apostolicæ regulas, quomodocunque, ac sub quibusuis tenoribus, et formis editas, minimè comprehendere, seu confundere; sed semper ab illis exceptas, et quoties illa emanabunt, toties in pristinum, et validissimum statum restitutas, repositas, et plenariè reintegratas, et de nouo, sub quacunque posteriori. Data, per Capitulum, et Canonicos prædictos, quandoecunque, eligenda, concessas esse, et fore, suamque plenarium effectum sortiri, et obtinere, ac Capitulo, et Canonicis prædictis perpetuò suffragari. Sicq; et non alijs per quoscunque, Iudices ordinarios, et delegatos, quauis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales

les, etiam de latere Legatos, et Vicelegatos, dictaq. Sedis Nuncios, &c. iudicari, &c. debere, etiamq. &c. decernere. Et nihilominus Præposituram, cuius L. unâ verò cum distributionibus quotidianis LXXVIII. Vincentio, et Decanatum Paulo, ac Cantoriam Thoma, & Thesaurariam, quorum cuiuslibet XXIII. computatis verò distributionibus prædictis XXXVIII. Mercurio, cuiuslibet verò ex Viso, utroq. Iosepho, Michaeli, utroque Stephano, Hieronymo, Francisco, & Nicolao prædictis, unum, et unam ex prædictis Canonicatibus, et præbendis, quorum, singulorum, et illis forsâ annexorum fructus, &c. XVIII. computatis verò eisdem distributionibus quotidianis XXXII. ducatorum similium sc. co. ex. prædictam valian. non exced. à primaria illorum erectione, et institutione huiusmodi vacantes, dictâ auctoritate conferre, et de illis, etiam respectivè providere. Necnon pro Vincentio, qui in LXXX. vel circa sua ætatis anno constitutus existit, ac curam animarum parochianorum Ecclesiæ S. Georgij huiusmodi, spatio XXXV. annorum probè, et laudabiliter exercuit, ut occasione dictæ Præposituræ ad alicuius gradus susceptionem minimè obligetur, et obligatus sit. Ita tamen, quod illius, in dictâ Præposituræ successores, ad præscriptum dicti Concilij Tridentini, graduati, et alijs qualificati esse debeant, eadem auctoritate concedere, et indulgere dignemini de gratia specialî. Non obstantibus præmissis, ac quatenus opus sit, regula S. V. de exprimendo verò valore, alijsq. Apostolicis, ac in provincialibus, et synodalibus Concilij editis, et edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscunque cum clausulis opportunis.

Fiat, ut petitur M.

Et cum absolute à censuris ad effectum, &c. et quod singulorum Oratorum prædictorum dispensationes, verusque, & ultimus Ecclesiæ resignata huiusmodi vacationis modus, etiam si ex illo quavis generalis reservatio, etiam in corpore iuris clausa, resultet, necnon lites, & causæ, si quæ sint, status, & merita, nominaque, et cognomina ludicum, et colligantium, eorumque ac dicti Vincentij, et aliorum quorumcunque provisiones, concessiones, aliaque iura, et tituli, etiam proprii, tituli, ac lites habeantur præexpressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in litteris. Et cum clausula generalem, &c. exprimenda. Et de perpetuis, suppressione, extinctione, institutione, applicatione, appropriatione, concessione, indulto, decreto, alijsq. præmissis perpetuè, & ad perpetuam rei memoriam, necnon admissione resignationis huiusmodi, ac provisione Præposituræ pro Vincentio, ac Decanatus pro Paulo, et Cantoria pro Thoma, ac Thesauraria pro Mercurio, necnon singulorum ex dictis novem Canonicatibus, et præbendis pro Vito Iosepho Vincentij, ac Iosepho Francisci, et Michaeli, ac Stephano Cavallo, ac Stephano Lanrisci, et Hieronymo, ac Francisco, et Nicolao prædictis, cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit. Ita quod littera desuper in forma simplicium provisionum, gratiosarum subrogationum, etiam quoad possessionem, gratia si neutri, si nulli, si alteri, perinde, et etiam valere, aut alijs simul, vel ad partem expediri possint, et cum derogatione regule de annali possessore, quoad primam eius partem, latissime extendendis. Et quod præmissorum omnium, et singulorum, etiam denominationum, qualitarum, nuncupationum, aliorumque necessariorum maior, & verior specificatio, et expressio fieri possit in litteris, simul, vel ad partem expediendis.

Et

Et quoad suppressionem, & extinctionem, ac erectionem, committatur Ordinario, sine alicuius preiudicio. Et quoad legata applicanda, dummodo illa predicta Ecclesia usibus, & necessitatibus duntaxat, relicta fuerint, seu competant, & non alias, & per illorum applicationem, & appropriationem dicta Ecclesia S. Georgii in suis necessitatibus aliquod detrimentum non sustineat. Quo vero ad provisiones pro Paulo, ac Thoma, & Mercurio, nec non Vito, utroque Iosepha, Michaelis, & utroque Stephano, Hieronymo, & Francisco, ac Nicolao predictis committatur Ordinarius cum Clausula, Si per diligentem, &c. Et cum decreto, quod à Capitulo predicto de tribus posterioribus Dignitatibus, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, pro tempore vacaturis, ut praefertur, pro tempore provisum antequam earum possessionem apprehendant, ab Ordinario loci; quoad scientiam, vitam, & mores, examinari, & approbari debeant; alioquin provisiones illis factae, nullae sint eo ipso. Et cum alio decreto, quod dictus Vincentius, antequam possessionem dictae Praepositurae adipiscatur, fidei catholicae professionem, iuxta articulos iam pridem à Sede Apostolica propositos, in manibus Ordinarii sui emittat, illamque sic emissam, ad Sedem praedictam in publicam, & authenticam formam, cum Ordinarii, & Oratoris praedictorum subscriptione, sine mendis, transmittere teneatur; alioquin presens gratia, quoad ipsum Vincentium, nulla sit eo ipso.

Fiat M.

Datum Romae apud S. Mariam maiorem Octavo Id. Nouembris
Anno Octavo.

Qua quidem formula sic praemissa, ad illius Clausularum declarationem deveniamus.

5 **Beatissime Pater.** Cur autem Papa dicatur *Beatissimus*, vide quae dicit *Rebuff. in sua prax. in form. signat. vers. Beatissime, fol. mibi 102. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 7. num. 41. & quae dixi in mea Prax. Dispensat. Apostol. lib. 2. cap. 2. nu. 1.*

Conspicuum, & insignis. Non

enim admittitur huiusmodi Collegiatae Ecclesiae erectio in quibuscunque locis, nisi illa conspicua fuerint; & insignia, praeter Civitatem: quare *Mart. lib. 1. conspicuum amphitheatrum appellat*, veluti ubi conspicui venerabilis amphitheatri erigitur moles; sicut dicitur conspicuus homo, qui in se omnium oculos convertit; idemque sentire videtur *Contil. Trident. sess. 5. cap. 5. de reform. ubi agitur de stipendio pro Lecto-ribus Sacrae Theologiae, ibi, ac etiam in Collegiatis existentibus in aliquo insigni Oppido*; ut infra dicitur: sic etiam insignis locus dicitur, quia communiter pro tali habetur, & reputatur, ut per *Bald. in l. providendo, num. 1. per illum tex. C. de postul. Alexand. Guido Papa, Felin. Iaf. & Dec. relati per Tiraguel. de nobilitate cap. 10. n. 8. idem in proposito eiusdem insignitatis dixit Innoc. in cap. presenti, nu. 3. de rescript. in 6. Lapis alleg. 122. num. 2. in fin. Card. in*

Clem. 1. num. 28. de for. compet.

Hinc fit, quod, sicut Romanae Curiae usus docet, quotiescunque à Summo Pontifice petitur parochialem, siue matricem Ecclesiam in Collegiatam erigi, non ita facile petitionem huiusmodi ille admittit, nisi prius habitam relationem à Metropolitano, vel Legato, aut Nuncio in illis partibus residente; qui inter cetera attestetur, locum illum esse insignem, ac de aliis qualitatibus ad id faciendis, ut ex eadem praemissa supplicationis formula patet; nimirum, quod non indignum erit, ut qualitatibus eisdem attentis, in eo loco, seu Oppido Collegiata Ecclesia erigatur: & in huc etiam sensum, qualitas huiusmodi insignitatis videtur accipi in *Clem. grauis, de sent. excom. ubi Ecclesia loci insignis intelligitur ratione numerositatis populi: quare ex hoc, locus etiam dicitur insignis, qui est nobilis, praecipuus, & magnae famae, ut in eadem formula exprimitur; prout adhuc necesse est ad huiusmodi erectionem, Arbid. in cap. Statutum col. 6. circa mod. verbo, locis insignibus, de rescript. in 6. Card. in Clem. 1. num. 28. de for. compet. ut in d. decis. 29. a num. 8. ad 11.*

Sicque semper pro huiusmodi erectionibus, mandat Summus Pontifex prius examinari causas, an videlicet tales illae sint, per quas ad huiusmodi erectiones devenire merito possit; quae potissimum ad loci qualitatem, ubi Collegiata petitur erigenda,

re-

referuntur; prout patet in exordio prae-
sertim supplicationis.

In eodem Regno Siciliae, & in Oppido,
Ciuitate nuncupato, Nicosiae Messanen. Dia-
cesis fuit erecta similis Collegiata, ex infra-
12 scriptis causis, nempe, cum illud sit insi-
gne, & valde populosum, ac in dies (bene-
dicente Domino) populosius efficiatur, &
his mille fotalibus, vel circa, decem mille
circiter animas in se continentibus, refer-
tum, & in eo tres parochiales Ecclesiae,
& sex Monasteria, seu Domus regulares
virorum, ac tria Monialium, fundata
existant, dictaque tres parochiales, per tres
Congregationes presbyterorum secula-
rium; qui perpetui illarum parochi, Com-
munis vocantur, ac in eis presbyteri, pro-
pria, vel alterius Diocesis, ad vota maio-
ris partis ipsorum presbyterorum recipi-
antur, & per eos in diuinis deferuntur; ac in
dicto Oppido Archipresbyter, qui certam
Ecclesiam, aut Sedem, vel certos redditus
annuos mittit, sed tantum auctoritatem,
Sacramenta ecclesiastica in dictis tribus
parochialibus Ecclesijs, illarum parochia-
nis administrandi, habet; ac proinde fuit
ibi erecta Collegiata Ecclesia, & in ea vnus
Archipresbyteratus pro vno Archipres-
bytero, qui inibi Caput, & Superior exi-
steret, ac Cantori Canonicis, & beneficiatis
infra scriptis praeceperet, & curam anima-
rum parochianorum primodictae Ecclesiae,
mediante tamen opera infra scriptorum
duorum beneficiatorum exerceret; ac tam
in eis, quam alijs parochialibus Ecclesijs
praedictis illarum parochianis ecclesiastica
sacramenta, prout primodictus Archipres-
byter hactenus administravit, administra-
ret, quodque praedicta Cantoria esset Di-
gnitas, non tamen principalis, & post dictum
Archipresbyterum, & ante Canonicos, &
beneficiatos infra scriptos incederet, pro
vno illius Cantore, ac duodecim Canoni-
catus, totidemque praebendas pro duode-
cim Canonicis, necnon decem perpetua
simplicia beneficia ecclesiastica; ex quibus
sex presbyteralia existerent pro sex bene-
ficiatis, qui, & Canonici praedicti, presby-
teri, seu in ea aetate constituti existerent, in
qua infra annum ad sacerdotium promo-
ueri possent; quorum plura ex dictis bene-
ficiatis a loci Ordinario; pro tempore ap-
probati, & idonei reperti, secundodictum
Archipresbyterum in exercitio curae ani-
marum parochianorum primodictae Ec-
clesiae, ac in ea, alijsque duabus parochiali-
bus Ecclesijs praedictis illarum parochia-
nis in ecclesiasticorum sacramentorum ad-
ministracione coadiuuare deberent, &c.
In Oppido Summo Nolan. Diocesis

fuit similis Collegiata erecta, cum illud
13 copiosa nobilitum, & illustrium persona-
rum, ac Vtriusque Iuris Doctorum necnon
aliorum fidelium multitudine, ad numerum
sex millium personarum, vel circa, com-
prehensis Domibus, ac familijs propè, &
extra dictum Oppidum existentibus, refer-
tum; atque ita, & alias insigne existeret, nul-
lam tamen Collegiatam Ecclesiam Cleri
secularis haberet; in qua horum canonicarum,
aliaque diuina officia celebrarentur; ibi ve-
ro inter alias Ecclesias reperiretur Ecclesia
S. Mariae Sanitatis nuncupata, per Fratres
Reformatos Ordinis Eremitarum S. Augu-
stini relicta, per fel. record. Clementem Pa-
pam VIII. fuit dicta Ecclesia in Collegia-
tam erecta, cum vna Praepositura principali
Dignitate, necnon vna Cantoria, secunda,
vnaque Thesauraria, tertia Dignitatibus,
ac vno pro Lectore Sacrae Scripturae, &
alijs octo Canonicatibus, ac vna Sacristia,
ac alijs tribus Canonicatibus supernume-
rarijs, & alijs sex simplicibus beneficijs,
Clericatus, nuncupandis, & ab Ecclesia
B. Mariae de Arcu nuncupatae, dictae Terrae,
quae cum libera, ac in titulum perpetui be-
neficii ecclesiastici, non dum erecta, & mi-
raculis ipsius Deiparae Virginis clara esset,
Fratribus Ordinis Praedicatorum S. Cath-
erinae de Senis concessa extitit; tot redditus,
& bona, quae ad summam Quingentorum
scutorum auri in auro, annuatim ascenderent
exijs, quae ei per Christi fideles pie, & abun-
de largita fuerant; quae iam alias sub die
19. Aprilis 1597. ex decreto Sacrae Congre-
gationis S. R. E. Cardinalium, negocijs Epi-
scoporum Praefectorum, ad hunc effectum
assignata extiterunt, dismembrata, & sepa-
rata fuerunt; illaque, necnon alij redditus
ad 150. ducatos, monetarum Regni Neapoli-
tani ascendentes, quos Vniuersitas, & ho-
mines dictae Terrae pro dote praedictarum
Cantoriae, & Thesaurariae, vt etiam iuspa-
tronatus, & praesentandi ad illas sibi acqui-
reretur, de suo iam assignarunt; necnon le-
gata, obuentiones, & alia, ad eandem Ec-
clesiam spectantia, mensae Capitulari dictae
Ecclesiae, pro dote Dignitatum, Canonica-
tuum, & praebendarum, necnon beneficio-
rum praedictorum distribuenda. Ac cum
reseruacione praedicti Iurispatronatus ei-
dem Vniuersitati ad Cantoriam, & The-
saurariam praedictam, prout in litteris hu-
iusmodi erectionis factae per eundem Cle-
mentem VIII. sub Dat. Tusculi 1599. Duo-
decimo Kal. Nouembris Anno Octauo ple-
nius continetur.

In Terra Rignani, Ciuitatis Castellanae
14 Diocesis, quae insignis, & valde populosa
est, & superioribus annis, per fel. record.
Pau-

Paulum V. in Ducatum erecta fuit; cum ibi adesset parochialis Ecclesia Archipresbyteratus nuncupata SS. Vincentij, & Anastasij, illam idem Paulus erexit in saecularem, & Collegiatam; ac in ea pariter instituit vnum Archipresbyteratum pro principali Dignitate & vno Archipresbytero, qui inibi Caput, & Superior esset, & curam animarum parochianorum diocesis Ecclesiae exerceret, ac presbyterum sibi beneficium a loci Ordinario approbandum, ad ipsius Archipresbyteri nutum, ponendum, & amouendum, qui in exercitio diocesis curam illum adiunget; necnon sex Canonatus, & duo perpetua simplicia beneficia ecclesiastica, Clericatus nuncupata, pro duobus presbyteris, seu Clericis beneficiatis, &c.

In Oppido de Carnitte Remen. Diocesis non longe distante ab alijs Oppidis, & locis circumvicinis, in quibus nullum orthodoxae, & Catholicae religionis exercitium habebatur, quoniam in eis haeretica prauitatis virtus admodum grassabatur, diuini Oppidi incolae, ob haereticorum in alijs Oppidis, & locis praedictis existentium vicinitatem, de facili in haereticam labem incidere poterant; ac adolecentes, nisi recte in diuini numinis cultu, veraque religione instituerentur, ac bonis moribus, & disciplinis imbuerentur, ex adipe haereticae prauitatis allesti, ad illam amplectendam prouisi existerent; prout tunc asserabatur; ut hinc inconuenienti, aliquo salutaris remedio vni praecluderetur, Carolus Gonzaga, Dux Nernensium, Dominus in temporalibus praedictorum locorum, obtinuit a Summo Pontifice eligi vnam Collegiatam Ecclesiam, cui vno Decanatu, qui principalis Dignitas existeret, ac vnum Canonibus, &c.

Et deuotus S. V. Orator Vin-

centius, &c. praedicta Ecclesia modernis Rector. Nec alias huiusmodi erectiones concedi regulariter consueverunt, quam de consensu existentis illius Rectoris, quoniam vt ipsemet Rector proinde Summo Pontifici pro ipsa erectione preces effundat, cum agatur de illius prauidicio, prout etiam omnes alij, de quorum prauidicio agitur, qui que possent erectionem legitime impedire, erunt vocandi, prout infra dicetur.

In Collegiatam insignem. de

qua loquitur id: *Constit. Tria. sess. 24. cap. 10. de refor.* nempe de conferendis Dignitatibus, etiam in Collegiatis insignibus, personis ad id qualificatis, vt infra dicetur; quae quidem qualitas insignitatis in huiusmodi Ecclesiis, non per se, & absolute po-

17 nitur, sed & respectu Dignitatum, de quibus principaliter tractatur; & cum Dignitates in Ecclesijs ad conseruandam, augendamque ecclesiasticam disciplinam, fuerint institutae, sequitur, vt qualitas insignitatis, considerata in Ecclesijs Collegiatis, respectu Dignitatum in eis existentium, non intelligatur ratione antiquitatis, vel nobilitatis, aut magnitudinis rerum gestarum, vel apparatus, aut pompe aedificiorum, vel diuitiarum, vel alio respectu mundano, sed solum respectu salutis animarum: quare praedictas qualitates Rota arbitrata est, vt ad effectum constituendi Collegiatam Ecclesiam insignem. Prima qualitas esse debeat, quod talis Ecclesia reponitur inter matrices Ecclesias, secunda, Nobilitas, & celebritas loci, Tertia, Antiquitas, Quarta, Praecedentia, quia in processibus praecedit Ecclesiam Sanctae Mariae de Scala, Quinta, structura aedificiorum, tam intus, quam extra, Sexta, Numerus Ministrorum in ea feruentium, videlicet Praepositi, Decem Canonici, Quindecim Capellani, Curatus, Sacrista, & duo Clerici, Septima, Multitudo, & frequentia Christi fidelium, ad eam pro diuinis officijs, conuentium, &c. vt habetur in vna *Mediolanen. Praepositorum*, quae est *decis. 29. num. 8. p. 2. diuers.* ex cuius tamen sententia *num. 4. in fin.* cum talis insignitas, vel non insignitas possit arbitrio iudicis terminari, ad instar nobilitatis, vel ignobilitatis, quae iudicis arbitrio reponitur, ac ad instar loci, qui, an sit insignis, vel ne, statur, etiam arbitrio iudicis, fuit dictum in casu praedictae decisionis, Ecclesiam dici insignem ex supradictis septem qualitatibus; quamuis pro firmando supradicto statu insignitatis arbitrio iudicis, nihil aliud attendendum sit, quam ad eam Ecclesiam, frequens populus concurrere consuevit, in quo sensu, locus insignis, & ex loco Ecclesia sumi videtur, *Lotter. de re benef. lib. 1. quaest. 15. num. 9.*

Quare hinc inferitur, quod Collegiata Ecclesia, alia est insignis, alia non insignis; Insignis dicitur illa, quae habet supradictas qualitates, & prout est expressum in praeposita formula supplicationis, quod proinde dicitur similis Cathedrali Ecclesiae, vt in casu *Mant. decis. 215. num. 3.* nam concurrunt qualitates illi requisitae, cum in erigenda Cathedrali Ecclesia, requiratur quod locus habeant populum nobilem, & numerosum; ita vt absque huiusmodi erectione pateretur in diuinis detrimentum; & sic ad maiorem commoditatem administrandi sacramenta naturae quod populus habeat nobilitatem in moribus, & honestate: denique, vt ibi dicitur copia sacerdotum,

tum; ne Sedes Episcopalis vilescat, ex *Iff. dor. Muscon. de maiest. milis. eccles. lib. 1. cap. 15. in princip. littera B. ut in adnotati ad Baratt. decis. 912. num. 12.*

Pro cuius quidem erectione semper debent adesse prædictæ qualitates; ac proinde consuevit supplicari Summo Pontifici in hunc modum, videlicet, *Beatissime Pater, &c.* narrantur huiusmodi qualitates, ac subinde prosequitur. *Supplicante igitur humiliter S. V. Oratores prædicti, quatenus d. Ecclesia Beata Maria honori, & decori opportunè providendo, ipsosquæ specialis gratia favore prosequendo, dictum Oppidum in Civitatem, ac parochialem Ecclesiam Beatae Mariae huiusmodi, cuius fructus, &c. L. &c. non excedant, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, cum illam per cessum, vel decessum, seu quamvis aliam dispositionem, &c. Status, &c. existat, in Cathedralem Ecclesiam Maurianensem, nuncupandam, sub eadem invocatione pro Episcopo Maurianensem, pro tempore existens, qui inibi præsideat, ac omnia, & singula, qua ordinis, & iurisdictionis, ac cuiuscunque alterius muneris Episcopalis sunt, exerceat, cum Sede, & Episcopali mensa; ac etiam Capitulo prædicto cum mensa Capitulari, arca, sigillo, & alijs Cathedralibus, ac Capitularibus ad illam translatis, alijsquæ insigniis, necnon privilegijs, præminentijs, honoribus, immunitatibus, & gratijs, quibus alie Cathedrales Ecclesie, earumque Presules, & persona, de iure, vel consuetudine, aut alias quomodolibet utuntur, &c. Apostolica auctoritate perpetuo erigere, & instituere, ac ipsam Ecclesiam B. Mariae Cathedralis nomine, & honore decorare: necnon omnia & singula; &c.* hanc formulam reperio in notabilibus Cancellaria Apostolica, fol. mihi 32.

22 Non insignis autem Collegiata dici posset, ob exiguum Canonicorum numerum, modicorum reddituum, qualitatis servitij, loci, & personarum, *id. Mant. decis. 175. num. 2.* & regulariter ad ostendendum, quod Collegiata non sit insignis; potest probari ex numero exiguo Canonicorum, modicis redditibus, & qualitate servitij, &c. quamvis hoc posset esse, etiam arbitrium, ut per *DD.* qui in *d. decis.* citantur super *c. statutum de rescrip. in 6.* Et sic habetur ex hoc, quod Ecclesia Collegiata, licet in limine illius foundationis non fuerit declarata insignis, nihilominus, etiam longe post prædictam foundationem, vel erectionem poterit declarari, an sit talis, ut apparet ex *d. decis. 175. num. 2. Barbof. de potest. Episcopi in addit. ad alleg. 67. num. 4.* ubi ait, quod in diiudicatione huiusmodi, insignitatis, fieri potest consideratio ex quali-

tate loci, prout decisum refert à Sacra Congregatione in vna Collegiata Ecclesia Sancti Pauli Oppidi Civitatis nouæ, Firman. Diocesis, ad instantiam Ludouici Centofloreni, qui obtinuit dictam Collegiatam, dici insignem; eo quod Oppidum, in quo reperitur, est insigne, & reddit numerum quatuor mille habitatorum, hoc est focularium 820. quattuor Regularium, & vnum Sanctimonialium Monasteria; ibi existentia; copia peritorum, & nobilium, &c.

Vincentius videlicet prædictam

Ecclesiam S. Georgij, &c. Hic fit resignatio à parochia huius Ecclesie, ad effectum illam uniuersi Collegiatae Ecclesie erigendæ; ac proinde idem Rector, quatenus absens, constituet procuratorem in Romana Curia, ad resignandum in manibus Summi Pontificis: per quam quidem resignationem, inducitur amissio, nedum tituli, sed etiam naturalis, & ciuilibus possessionis, ita *Innoc. Hostien. Card. Abb. l. mol. & alij in c. quod in dubijs, de renunc. & in c. super hoc, & in c. admonere, eod. tit. Cassador. decis. 2. nu. 1. eod. tit. Mohed. decis. 12. & 236. Caputaq. decis. 23. lib. 1. Lancell. de attent. cap. 6. n. 2. Menoch. de recuper. poss. 1. remed. num. 165. Crauet. conf. 341. num. 2. Ferret. conf. 6. n. 9. & conf. 9. num. 3. & alij, quos refert Paris. de resign. benef. lib. 1. quaest. 1. num. 15. Baratt. decis. 787. num. 1.* ubi in vna Vallisolezan. Parochialis, quod pro validitate simili unionis fuit dictum, regulam Adriani VI. reuocatoriam unionum, non obstarè, tum, quia dicta unio non fuit facta de vacaturo, prout de vacaturis loquitur dicta regula, per cessum, vel decessum, sed de vacante; ex quo obtinens parochialem, illam tunc libere resignauit, in manibus Papæ ad effectum, ut uniretur; per quam resignationem inducta est amissio tituli, & ciuilibus possessionis, ut supra dictum est; quo casu, si noti

25 reuocetur erectio, nequæ reuocabitur dicta unio, quæ accessorie facta est; prout fuit decisum in vna *Gerunden. unionis 13. Iunii 1611. coram Lancelotto, & in vna Alerien. Beneficiorum 15. Ianuarii 1618. coram D. Datario.*

Quod quidem ita intelligas, ut licet resignans regulariter amittat omnem proprietatem, titulum, & possessionem, *id. Cassad. hoc. tit. & fuit dictum in vna Leodien. Canonicatus S. Pauli 25. Iunii 1621. coram Cardinale Verospio. Cavaler. decis. 104. num. 2. & in vna Nucerin. Parochialis 28. Iunii 1630. coram Motmano, et in vna Spoletan. Parochialis 5. Maii 1624. coram Valdo seniore, ut per Baratt. d. decis. 787. num. 2.* Attamen id semper intelligendum est, eodem

26 dem resignante in eadem voluntate persistente; alias etenim prædicta resignatio haberetur pro non facta; & evenit anno 1613. in erectione Collegiatae Ecclesiae S. Abundij Laudens. Diocesis, ex cuius causa illius Prepositus resignavit suam parochialem Ecclesiam in manibus fel. record. Pauli V. ad effectum, ut prædicta parochialis Ecclesia erigeretur in Collegiatam: postmodum vero ex quibusdam supervenientibus causis, licet fuisset supplicatio, nedum signata, verum etiam registrata, prædicta erectio evanuit, nec consensus erat præstitus in resignatione ad effectum unionis.

Quare ex his præsertim patet, quod semper resignans potest poenitere, donec præstetur consensus in Cancellaria, vel Camera Apostolica, ut opportunius alibi dicitur.

Ille quidem Rectoris consensus, nedum requiritur, si Ecclesia, sit parochialis, verum, etiam si simplex, & sine cura, erigetur in Collegiatam, ut docet Romanae Curiae praxis: quod si Ecclesia, siue parochialis, siue sine cura, aut perpetuum quoddamque simplex beneficium Ecclesiasticum fuerit de iure patronatus laicorum, accedere omnino debet, etiam consensus patronorum, ut aliàs diximus; nam aliter nõ daretur erectio, *Archid. in c. monasterium, num. 3. 16. q. 7. & si de facto fiat, intelligitur quidem, sine patronorum præiudicio, Prepos. in c. si ex laicis sub num. 7. vers. quod dicitur verum 10. q. 1. quos sequitur Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 14. num. 53.*

S V M M A R I V M.

- 28 Dignitatem omnino novam in Ecclesia erigere, ad solum Papam spectat.
 29 Dignitas tamen antiqua, & extincta, potest per Canonicos, sine licentia Papæ, restaurari. Si tamen dos congrua ei assignetur, num. 33.
 30 Dummodo Episcopi auctoritas interueniat, aliàs non.
 31 Facilis est reditus ad statum pristinum.
 32 Res facilius renascitur, quam à principio nascitur.
 34 Zerole opinio rejicitur, quatenus dicit, Episcopum posse novas Dignitates in Ecclesia creare. Similiter Barbosa. num. 38.
 35 Praxis, & observantia, sunt optima legum interpretes.
 36 Dignitates novas, ab Ordinario erectas

Dataria Apostolica non admittit.

- 37 Nec eas confirmat, nisi ratio erectionis discussa in Sac. Congreg.
 39 Legum intellectus, quotidiano usu, apertius apparet.
 40 Lege, quod non cauetur, in praxi non habetur.
 41 Dignitates non eriguntur à Papa in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs, etiam ad partem, & proponitur formula supplicationis pro huiusmodi erectione.
 42 Cura animarum, potest esse in Ecclesia Collegiata, & tamen illa non pertineat ad Collegium, neque Ecclesia sit curata.
 43 Collegiata Ecclesia, potest esse in simul curata, & nu. 50.
 44 Cura animarum Collegiatae Ecclesiae, potest ad extraneum pertinere.
 45 Collegiata, & curata Ecclesia potest habere Dignitatem.
 46 Cura animarum Cathedralis, & curata Ecclesiae, potest spectare ad Episcopum tantum, non autem ad Canonicos.
 47 Cura animarum, quando demandatur peculiari personae Ecclesiae Collegiatae, quomodo id explicandum in rescripto.
 48 Et quid ferret Cancellaria Apostolica, si provideatur de Dignitate principali alicuius Ecclesiae, qua etiam parochialis existit.
 49 Collegiata, & parochialis Ecclesia litteris prauisionis, quodnam ex ordinum detur.
 51 Collegiata Ecclesia, si habet curam animarum, illa pertinet ad Collegium.
 52 Sponsa una, duos sponso eodem tempore habere non potest.
 53 Cura animarum, pertinens ad Canonicos Collegiatae, dicitur pertinere ad Collegium, non autem unicuique ex Canonicis de per se. Decisio Cassad. 11. quomodo accipienda circa hoc, num. 54.
 55 Collegiata Ecclesia, non erigitur sine principali Dignitate.
 56 Collegiatae Ecclesiae signum, si in ea adsit Rector, ut Caput. Contra. n. 57.
 58 Collegialitatem probant in Ecclesia, illius Caput, & Canonici.
 59 Dignitates, etiam plures, necnon alias

Canoniceat in simul erigit Papa etiã ad partem post erectionem Cathedralis, seu Collegiata. Exemplum proponitur. num. 60.

Praxis Erectionis Dignitatum in Cathedralibus, ac Sacularibus, & Collegiatis Ecclesiis.

C A P V T I I.

A In ea vnam Pra-

posituram, qua prima, & principalis, &c. In dubiis ut plurimum (extra casum huiusmodi erectionis Ecclesiae) reuocari consuevit.

nũquid tã in Cathedralibus, quã in Collegiatis Ecclesijs, ad solũ Summũ Pont. spectet creare nouas Dignitates. Et quidem, sicut longo experimento in Romana Curia nobis compertum est, a cuius obseruantia, tanquam legum interprete, minime recedendum esse, omnes fatentur, affirmatiua est omnino responsio, quæ suis est iustitia fundamentis; præsertim verò, cum satis, superquẽ conficit ex notorijs textu, diu in Dataria Apostolica ad praxim deducto in cap. vlt. dist. 22. cuius verba sunt hæc, Omnes, siue patriarchi cuiuslibet apices, siue Metropolitanorum, primatum, & Episcoporum, patrum Cathedralium, vel Ecclesiarum cuiuslibet Ordinis Dignitates instituit Romana Ecclesia: ex quo tex. Felin. inc. cum accessissent, num. 14. de constit. deducit optima ratione, quod quauis creare Dignitatem omnino nouam spectet ad Summũ Pontificem, possunt tamen Canonici Dignitatem non nouam, nempe, quæ prius extincta erat, puta Archidiaconatum, vel Archipresbyteratum creare in sua Ecclesia, quando ipsa antiqua Dignitas erat extincta, & ex factò Episcopi nouiter instituta, sine licentia Papæ; quod tamen id Felin. ibi declarat, dummodo videlicet Episcopi auctoritas interueniat; aliàs enim solum Capitulum non potest, Abb. Imol. & alij inc. cum olim de consuetud. qui dicunt, quod ad id non requiritur scientia Papæ, licet ad cautelam videatur posse peti illius licentia.

At verò nostra praxis circa ea versatur, per quæ Romanæ Curie stylus, & consuetudo admittunt, vt nouas Dignitates ad Summum Pontificem spectet erigere, vt su-

pra dictum est, cum ipse tantum possit tam Sedes Episcopales, quã quascunq; Dignitates ecclesiasticas creare Mandos. in tract. signat. grat. tit. erectiones, vers. nouas Dignitates solus Papa erigit, Lotter. de re benef. lib. 1. q. 5. nu. 14. qui concludit ibi, Episcopum nullam circa id habere potestatem; quod tamen intelligendum est de noua Dignitate, non autem de restauratione antiquæ, cum illa forsitan defecisset; & facilis sit reditus ad statum pristinum; faciliusq; res renascatur, quã a principio nascitur, l. si testamentum, & ibi glos. verbo, imperfectam, ff. de testam. quia tunc id potest etiã Episcopus, de consensu Capituli, si dos obgrua assignetur; & propterea contrarium tenentes omnino respiciuntur.

Et dum quaerit Zerol. in prax. Episcop. verbo, beneficium p. 1. fat. mibi, an Episcopus possit nouas Dignitates constituere in aliqua Ecclesia, etiam Cathedrali, sine auctoritate Apostolica, licet affirmatiue concludat, subdens ibi, quod sic habuit in facto, & fuit ab Vrbe responsum; & quod ita potest praticari, & praticatum fuisse, audiuit ab Episcopo Castimariensi, nomine Antonius Laureus, qui habebatur pro magno Canonista, & in sua Cathedrali plures exererat Dignitates.

Hæc tamen opinio nullo modo sustineri posse videtur; cum non modò repugnet iuri communi, verum, & notoriæ praxi Romanæ Curie, contrarium seruanti, quod ad ipsas nouas Dignitates, & quatenus dicit, prædictum Episcopum erexisse predictas Dignitates, ita est omnino intelligendum, vt illæ postea fuerint Apostolica auctoritate confirmatæ; aliàs enim esset iura ad id facientia, destruere; ac ipsam praxim subuerrere; quod non est aliquo modo dicendum, cum praxis, & obseruantia sint optima legum.

interpres, l. si de interpretatione, ff. de leg. l. item si alias, l. sed, & Iulianus, s. perinde, ff. ad Macedon. l. quadam in fin. ff. de reb. dub. Mant. de coniect. lib. 11. tit. 18. num. 34. ac proinde, cum huiusmodi erectiones sint frequentes in Curia, multoties in ipsa Dataria vidimus, tales nouas erectiones ab Ordinario factas, omnino reijci, easque non aliter fuisse ab ipso Papa confirmatas; immò potius de nouo erectas, nisi prius negotio erectionis maturè, diligenterquẽ discussò in Sacra Congregatione, siue Concilij Tridentini, siue Episcoporum, vbi, vt plurimum huiusmodi erectiones dissentientia remittuntur, antequam supplicatio ab eodem Papa signetur.

Nec etiam videtur admittenda distinctio, quam circa id facit Barbof. de potest. epis. in addis. ad alleg. 68. sub num. 8. vers.

ego tamen, quia quoad nouas, & quascunq;
 38 Dignitates erigendas interdicta est Episco-
 po hac facultas; quam quidem distinctio-
 nem nunquam Romana Curia est ample-
 xa; dum indistincte illa tenet, & seruat, no-
 uas Dignitates, quæcunque illæ sint, ad so-
 lum Papam spectare; prout supra satis su-
 perque probatum est. Vnde non immerito
 39 hic congruit, quod legum intellectus, quo-
 tidiano iudiciorum usu apertius, ac perfe-
 ctius in ipsis rerum documentis apparet,
S. que omnia, instit. de satisd. & dixit Bald.
in c. nihil sub num. 15. vers. item, de elect.
 40 quod illud, quod lege non cadetur, in pra-
 xi non habetur, vt per Gonz. ad rez. 8. 5. 1.

num. 40. ad 43.

Quod quidem non tantum proeedit in
 casti erectionis Ecclesiarum Cathedralium,
 seu Collegiatarum; in quibus unico con-
 textu, vnicaque expeditione conceditur ere-
 ctio ipsius Ecclesie, ac in ea Dignitatum,
 verum et concedit Summus Pontifex ad partem,
 siue vnus, siue plurium erectiones Digni-
 41 tatum, siue maiorum, siue minorum post
 pontificalem, siue principalium, & alia-
 rum, etiam in Collegiatis Ecclesijs.

Vt autem huiusmodi erectionis praxis
 magis elucescat; formula supplicationis
 Summo Pontifici desuper porrigenda, hic
 subnectitur, tenoris sequentis, videlicet.

Beatissime Pater. Alias ipse in humanis agens N. Laicus dum vixit Diæcesis N. in
 sua ultima, quod condidit, testamento, sub cuius dispositione, secundum Domino placuit,
 ab humana decessit, inter alia per eum disposita, voluit, & mandauit, quod pro salute, &
 refrigerio anime sue in Collegiata Ecclesia Sancti N. Terra N. dictæ Diæcesis vna
 Dignitas, quæ Decanatus nuncuparetur, dictumque Decanatum pro tempore obtinens,
 qualibet hebdomada duas missas ad altare privilegiatum dictæ Ecclesie pro ipsius testato-
 ris anime salute, celebrare, seu celebrari facere deberet, & teneretur; & pro prædicti
 Decanatus dote, ei quoddam prædium in loco N. iuxta sua notissima latera scriptum, reli-
 quit, & alias, prout in dicto testamento plenius continetur. Cum autem (Pater Sancte)
 prædium prædictum annui redditus Quinquaginta scutorum existat, & prædicti N.
 heredes ad hoc, ut illum pro tempore obtinens in distributionibus quotidianis, ad instar
 aliorum dictæ Ecclesie Dignitates obtinentium participare possit, cum modernis dictæ
 Ecclesie Præposito, Capitulo, & Canonicis de assignando etiam eiusdem aliam reddituum
 annuum octuaginta scutorum similium, conuenerint; ob idque si pro præmissorum com-
 plementis, in dicta Ecclesia vnus Decanatus, qui inibi Dignitas quarta, & vltima exi-
 stat, pro vno Clerico, seu presbytero, perpetuo futuro illius Decano, qui locum, & stallum
 in dicta Ecclesia, illiusque Choro, ac voce extra Capitulo post omnes Dignitates ante
 vero omnes illius Canonicos, iuxta eius præminentiam haberet, & tam in dicta Eccle-
 sia, quam extra eam, in Choro, ac processibus, necnon missarum, & aliorum diuino-
 rum officiorum celebratione, ceterisque vniuersis actibus publicis, & priuatis, omnibus
 Canonice prædictis, præcederet, perpetuo erigeretur, & institueretur, ex hoc profectò
 diuini cultus in dicta Ecclesia, augmento, illiusque decori, & venustati plu-
 rimum consuleretur. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator prædictus, qua-
 tenus sibi in præmissis opportune prouidenda; eumque specialis gratiæ favore prose-
 quendo, in dicta Ecclesia vnum Decanatum, qui inibi Dignitas quarta, & vltima exi-
 stat, pro vno Clerico, seu Presbytero, futuro illius Decano, qui locum, & stallum in ea-
 dem Ecclesia, ac illius Choro, necnon vocem in Capitulo post supradictas alias Dignita-
 tes, ante vero omnes illius Canonicos, iuxta eius prerogatiuam, & præminentiam ha-
 beat, ac tam in dicta Ecclesia, quam extra eam in Choro, & processibus, necnon mis-
 sarum, & vltorum diuinorum officiorum celebratione, ceterisque vniuersis actibus pu-
 blicis, & priuatis, omnibus Canonice supra dictis, præcedere, ac in omnibus, & singulis
 Dignitates prædictas obtinentibus se conformare, & ad eorum instar in dicta Ecclesia
 residere, eique in diuinis deseruire, & ultra præmissa, duas missas, qualibet hebdoma-
 da ad altare privilegiatum dictæ Ecclesie, pro ipsius testatoris anime salute, et refrige-
 rio celebret, seu celebrari, iurati, omnibusque, et singulis privilegijs, immunitatibus, liber-
 tatibus, exemptionibus, prerogatiuis, præminentijs, antelationibus, favoribus, concessio-
 nibus, atque gratijs, tam spiritualibus, quam temporalibus, quibus alias Dignitates
 in dicta Ecclesia obtinentes de iure, consuetudine, privilegio, ac alijs quomodolibet vtun-
 tur,

tor, potantur, et gaudent, ac uti, petiri, et gaudere possunt, & poterant quomodolibet in futurum, ipse pariter, ac pariformiter uti, petiri, & gaudere posse, & valeat, perpetuo erigere, & institueret, illique sic erecto, & instituto pro eius dote, pradium, ac redditus huiusmodi; ita quod liceat dictam Decanatum pro tempore obtinenti, per se, vel alium, &c. eius, & eiusdem Decanatus nomine, seu nominibus, propria autoritate corporalem, &c. cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis libere apprehendere, &c. illorumque fructus, &c. percipere, &c. conuenerit, &c. Diocesani loci, seu alterius licentia desuper minime requisita, etiam perpetuo applicare, & appropriare. Non obstantibus, &c.

Et cum absolutione a censoris, &c.

Hæc autem formula poterit huic, & similibus erectionibus Dignitatem deferuite, paucis mutatis, siue additis, seu delatis, prout facti qualitas, siue materie sua debet, optimoque Pragmatico visum fuerit, cum nunquam super his possit in totum dari certa verborum forma, quæ pendet ex qualitate facti.

Pro vno Præposito qui curam animarum parochianorum dictæ Ecclesiæ
 ante hac per ipsius Rectorem titulari exerceri solitam, exercere. Quare, predicta Ecclesiæ, etiam quod ex parochiali in Collegiatam erigatur, adhuc remanet curata; cum in ea creetur Præpositus, tanquam ipsius Collegij Caput, apud quem sit omnis iurisdicctio, & omnis cura, quæ alias ipsi Collegio competeret; nam, ut ait *Lotter. de rebus lib. 1. quæst. 20. num. 13*, fieri potest, quod cura animarum possit esse in aliqua Ecclesiæ Collegiata; & tamen cura non pertineat ad Collegium, neque Ecclesiæ sit curata; & e conuerso, quod ipsa Ecclesiæ sit Collegiata; & curata in simul, sicut etiam eadem cura Collegij potest, etiam ad extraneum ab ipso Collegio, aliquo speciali iure pertinere, & sic neque ad ipsam Collegium, neque ad principalem Dignitatem; quare ex hoc concludit *Felin. in c. in nostra. sub num. 15. 10. coroll. de rescrip.* quod possibile est, in Ecclesiæ Collegiata, & curata adesse Dignitatem, quæ sit principalis, & ad quam quis consuevit per electionem assumi, quæ tamen non est curata; quia ex speciali dispositione instituentis, vel alio iure potest cura parochiæ ad alium pertinere, & ait *id. Lotter. loc. cit. num. 13*, quod etiam fieri potest, ut si Collegiata sit Cathedralis, & curata, nihilominus neque apud Collegium, neque apud aliquem ex Canonicis, sed apud Episcopum tota cura resideat.

Quandoque in similibus erectionibus, ubi cura animarum, ut hic, demandatur peculiari personæ eiusdem Collegiatae, solet in rescripto huiusmodi concessionis ita explicari, videlicet, quod cura animarum

parochianorum dictæ Ecclesiæ exerceat, ac presbyterum sibi beneuolum, à loci tamen Ordinario approbandum, ad ipsius personam huiusmodi nutum ponendum, & amouendum, qui cum in exercitio dictæ curæ coadiuuet, assignata ei congrua portio fructuum mensæ Capitularis pro illius sustentatione, ac opera, & labore circa præmissa, per eum impendenda, habeat, ac emolumenta incerta, & inuisita, ad occasione exercitii curæ animarum dictarum parochianorum prouenientia, cum dicto Præposito, seu Archiepiscopo, & quibusdam Præpositus, seu Archiepiscopo duplicem, presbyter vero, simplicem portionem habeant, dividat.

48 Notat hic Cancellaria Apostolica, quod si prouideatur de Dignitate principali alicuius Ecclesiæ, quæ etiam parochialis existit, debeat dici; *Plebanatum, seu Præposituram prædictam, cui cura parochianorum prædictæ Ecclesiæ, quæ etiam parochialis existit, imminet animarum, ac cuius fructus, &c. nec sufficit facere mentionem simpliciter de cura animarum, per DD. in c. in illis, de præb. ubi omnes concludunt, non esse opus facere mentionem simpliciter de cura dicendo, cui cura imminet animarum, &c. ut ex notabilibus prædictæ Cancellariae, fol. mibi 239. à tergo, in qua tamen circa huiusmodi expressionem, diuersis temporibus, vidit diuersimodè seruari.*

49 Quare si petitur prouideri de Dignitate alicuius Collegiatae Ecclesiæ, quæ adhuc parochialis est, in exordio litterarum huiusmodi prouisionis, debet sic dici, *Cum Plebanatus, seu Præpositura secularis, & Collegiata Ecclesiæ Terra N. Diocesis N. cui cura parochianorum dictæ Ecclesiæ, quæ etiam parochialis existit, imminet animarum, &c. nec sufficit simpliciter dicere, cui cura imminet animarum, ut supra dictum est; namque cum sit Collegiata, & parochialis, debet vtrumque exprimi; ex quo Ecclesiæ potest simul esse Collegiata, & parochialis; quia vnus status non est alteri contrarius, *Felin. in d. c. in nostra, num. 4. de rescrip. V. inian. in præ. jurispatr. lib. 3. cap. 1. num.**

num. 47. vbi ait, ita fuisse dictum in vna
Cremonen. Præpositar. 20. Februarii 1622.
coram Remboldo.

Quando verò Collegiata Ecclesia habet
51 curam animarum, illa non pertinet ad sin-
gulos Canonicos illius, sed ad Collegium,
scilicet Capitulum vnicam personam Rectoris
representans; quare ait *Oldrad. conf. 67.*
num. 1. de prob. quod nullus istorum de
Capitulo habet curam, arguendo à matrimo-
nio carnali ad spirituale, quæ inter se
æquiparantur, *c. inter corporalia, de trans-*
lat. præli sed in carnali, vna sponsa, duos
52 sponlos eodem tempore habere non po-
test, *c. 1. de spon. dz.* ergo sic in spiritali,
quod scilicet vna Ecclesia, quæ sponsa me-
ritò nuncupatur, plures clericos sponlos,
qui eiusdem curam pariter eodem tempo-
re habeant, non potest habere *Mandosc. conf.*
20. num. 9. Gonz. ad reg. 3. Cancell. glos. 6.
num. 7. qui ait, ita fuisse resolutum in vna
Urgellen. Canonicatus, & præbenda 20.
Martii 1542. & Put. decis. 282. ait, quod
cura animarum, quæ pertinet ad Canoni-
53 cos Collegiatae Ecclesiae, dicitur pertinere
ad Collegium, non autem vnicuique Cano-
nico de se; ita vt Canonicatus dicatur
curatus; vnde totum Capitulum mandat
curæ exercitiam alicui Vicario ad id deputato,
Nec obstat *Cassad. decis. 11. num. fin.*
circa med. de prob. dum dicit, quod possunt
esse plures, curam animarum habentes, &
quilibet dicitur habere curam, siue dicatur
Rector, siue Vicarius, siue persona, & exer-
citiū curæ potest esse apud plures; nam
ad hanc decisionem datur optimus intel-
54 lectus per eundem *Gonz. loc. cit. num. 74.*
vbi intelligit de exercitio curæ, quod po-
test pluribus Vicarijs; Rectoribus impro-
prie nuncupatis, in solidum delegari, cura
tamen residet penes Capitalum, quod ve-
rus Rector duntaxat, est.

Ipsius Ecclesiae Caput existat.

55 Non enim regulariter à Papa erigitur Col-
legiata Ecclesia, nisi principalis aliqua Di-
gnitas in ea instituat; cuius sit toti Eccle-
siae Collegiatae præesse, & non nisi autori-
tate Papæ, creari potest, *Azor. instit. moral.*
p. 2. lib. 6. cap. 30. vers. Secundo queritur
Vnde in huiusmodi erectione, Præpositus
dicitur Prælat; quia stabit tanquam Ca-
put præordinatum ad alios, *glos. in ordina-*
rum, verbo; ad Collegiatas, de elect. in 6. vbi;
56 quod signum Collegiatae Ecclesiae illud est,
quando ibi adest Rector, vt Caput, & Ca-
nonici, vt membra, *Alex. conf. 74. num. 4. &*
conf. 75. num. 2. vers. vel quando; lib. 4. Lot-
ter. d. lib. 1. cap. 24. num. 77.

Verum tamen est, quod licet hic desi-

gnetur Præpositus, qui sit huius Ecclesiae
Caput, id, re, vera, non seruetur in omnibus
erectionibus collegiarum ecclesiarum,
sicut pluries in Romana Curia, in simili-
bus Cõcessionibus obseruauimus: nec pro-
inde, si ipsa collegiata erigeretur sine Præ-
lato, seu Capite, posset dici acephala, id est
57 sine capite; cum id non sit ad illius essen-
tiam necessariam, *Innoc. in c. cum non igno-*
res, de prob. Bald. in Auth. habita; ne sit, pro-
patr. & not. in c. deliberatione, de off. Leg. &
in c. licet canon. de elect. Franc. in d. c. statu-
tum, num. 3. Archid. in c. scilicet, nu. 2. vers. &
Non habeat Prælatum, c. q. 2. Lotter. d.
lib. 1. quest. 14. num. 81. cum seqq. Cum ta-
men prædicta Ecclesia habeat suum Præ-
latum, tanquam illius Caput, nihil est, quin
omnis iurisdictione, & omnis cura, quæ aliis
ipsi Collegio competeret, sit apud talem
Prælatum, id. *Lotter. loc. cit. num. 104.*

Bene tamen aduertendum est, quod li-
cet, sicut supra diximus, vbi in Collegiata
Ecclesia adsit Rector, vt Caput, argui possit
ad Collegialitatem, nihilominus ex sola
constitutione huius Rectoris, tanquam Ca-
pitis, non deducitur necessario, Ecclesiam
esse Collegiatam, ex eo quod in ea adsit
vnus tanquam Caput, & fructus communi-
ter percipiuntur, & diuiduntur, cum hæc
conueniant etiam simplici Congregationi,
vt fuit dictum in vna *Nolan. Primiceriatu*
4. Martii 1613. coram Verospio, quæ est decis.
673. num. 2. p. 2. recens. quam etiam refert
Addit. ad Baratt. decis. 555. num. 3. quia tunc
ad id prodeit adesse Caput, vt videlicet ex
illo possit inferri ad Collegialitatem, quã-
do sub eo adsint Clerici, vel Canonici, vt
membra, prout fuit dictum in allegata
Placentin. Præpositura coram Mantua.
decis. 215. num. 2. vers. Vnde, cum hac Ec-
clesia, vbi quod Præpositus tanquam Ca-
58 put, & Canonici tanquam membra pro-
bant Collegialitatem.

Porro, erigit adhuc Summus Pontifex
post erectionem Cathedralis, seu Colle-
giatae Ecclesiae, nedum vnam, seu plures in
59 ea Dignitates, verum etiam Dignitates ip-
sas aliosque Canonicatus, & præbendas
insimul, vt supra diximus, quatenus ipsius
Ecclesiae qualitas ita suadeat. Exemplum
60 proponitur. Nam cum in Collegiata ec-
clesia Terræ Martine Tarentin. Diocesis
insignis, & populosa, alijsq; insignita quali-
tatibus adessent quatuor Dignitates, necnò
duodecim Canonicatus, totidemque præ-
bende, ac alij vigintiquatuor presbyteri
participantes in massa communi, præter
alios eiusdem Ecclesiae, ministros ad instan-
tiam illius Capituli, & Canonicorum, ac
Vniuersitatis prædictæ Terræ, Papa, loco

tre-

tredecim ex praedictis, viginti quatuor, presbyteri participantes in massa, communi, praeter alios eiusdem Ecclesiae ministros, ad instantiam illius Capituli, & Canonicoꝝ, ac Vniuersitatis praedictae Terrae, Papa loco tredecim ex praedictis viginti quatuor presbyteris participantibus vnum Prioratum pro quinta, & vltima Dignitate, ac alijs tredecim Canonicatus, & praebendas erexit, illisque sic erectis, pro eorum dote, omnia, & singula emolumenta, fructus, &c. ac iura quaecunque, quae praedicti tredecim presbyteri sic participantes, alioqui dicte Ecclesiae in diuinis deseruientes, perciperent, & percipere possent, perpetuo applicauit, & appropriauit.

S V M M A R I V M.

- 61 Canonici, & praebendas potest Episcopus, tam in Cathedrali, quam Collegiata Ecclesia, erigere.
- 62 Canonici supra numerum, possunt recipi in Ecclesia, superextrescensibus facultatibus, & nu. 63.
- 64 Et refertur ad id Declaratio Sacrae Congregationis.
- 65 Canonici supra numerum, quomodo ab Episcopo creati possunt.
- 66 Gratiae Expectatiuae non conceduntur.
- 67 Canonici supranumerarij, non possunt creati ad futuram praebendam.
- 68 Et refertur Declaratio Sacrae Congregationis.
- 69 Canonici supranumerarij, neq; à Capitulis Ecclesiarum possunt creati ad futuram praebendam.
- 70 Canonici, ubi institui sunt sine praebenda, dicuntur titulares, nec sublasi ex Concilio Tridentino.
- 71 Et refertur declaratio eiusdem Concilij.
- 72 Canonice creatio, sub qua formula ab Episcopo faciendae.
- 73 Canonice creatio, à prima creatio, ab Episcopo facta, vacantium, formula.
- 74 Institutio, est translatio iuris non libera.
- 75 Liberalis nemo in necessarijs.
- 76 Collatio libera, dicitur donatio.
- 77 Capitulum, Sede Episcopali vacante, non succedit Episcopo in facultate conferendi beneficia ecclesiastica.
- 78 Confirmatio, seu institutio, est necessaria, & debita electo, seu presentato.
- 79 Capitulum, Sede vacante, succedit in omnibus necessarijs.
- 80 Instituti potestas, quam habet. Capitulum Sede vacante, dependet à iurisdictione.
- 81 Canonice creatio supra numerum, ad Summum Pontificem spectat.
- 82 Canonici supra numerum, non tenentur habere maiorem aetatem, quam 14. annorum, ex declaratione Sacrae Congregationis.
- 83 Erectio beneficio, statim inducitur illius vacatio, & nu. 84.
- 85 Canonice plures, & ad partem, etiam extra casum erectionis Cathedralis, seu Collegiatae Ecclesiae, quandoq; erigi consueuerunt per Sedem Apostolicam.
- 86 Canonice plures erectiones, Apostolica auctoritate, in simul factae.
- 87 Erigere potest Ordinarius in sua Ecclesia nedum beneficia inferiora, sed, etiam Canonicatus.
- 88 Erectiones beneficiorum, ab Ordinario factae, quando egeant confirmatione Apostolica.
- 89 Vnionibus beneficiorum, quot requisita concurrere debeant.
- 90 Regula de vnionibus, non derogatur ab Ordinario.
- 91 Vniones beneficiorum, sunt à Papa, causis prius examinatis in Sacra Congregatione Concilij.
- 92 Quamuis pro libito voluntatis, possit vnire, & dismembrare, cum sit in beneficijs, Dominus absolutus.
- 93 Vnire licet possit Papa sine causa, tamen non presumitur, et quare.
- 94 Confirmatio Papa, quid operetur.
- 95 Canonice creatio, competit etiam inferioribus Praetatis, intra Episcopalia habentibus, et quare.
- 96 Commendatarius, potest facere, quicquid Abbas titularis.
- 97 Canonice creatio, formula factae per Commendatarium.
- 98 Commendatarij, habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, erigunt quaecunque inferiora beneficia.
- 99 Commenda perpetua, habentur loco titularum.

Com-

106 *Commendatarius perpetuus quid possit.*

107 *Iurispatronatus creationi potest Commendatarius prestare auctoritatem.*

Praxis Erectionis Canonici, & Præbendarum in Cathedralibus, ac Sacularibus, & Collegiatis Ecclesiis.

C A P U T I I I.

Conueni Canonici, totidemque præbendas. Ex causa præsentis erectionis parochialis Ecclesie in Collegiatam, Papa erigit

etiam Canonici & præbendas; aliàs vero potest Episcopus illos erigere, siue in Cathedralibus, siue in Collegiatis Ecclesiis; quandoquidem nullibi ei id prohibitum reperitur, quatenus fiat seruata forma sacrorum canonum; quorum vigore, potest novos Canonici constituere, & veteres extinguere, etiam absq; Sedis Apostolicæ licentia, quod satis docuit Innoc. in c. cum accessissent, num. 1. de constit. Caput. 29. decis. 221. p. 1. & voluit Bald. in c. cum M. Ferrariensis, col. 4. de constit. ubi erat constitutio iurata de certo numero Canonorum, per Papam, cum decreto irritanti, confirmata; & tamen, hoc non obstante, si superexcreuant Ecclesie facultates; possunt recipi alij Canonici; quia in quolibet iuramento intelligitur, si res in eodem statu permanerit, c. quemadmodum, de iureiur. ubi inter multos casus dicitur, quod si quis iurauerit, se ducturum aliquam in uxorem, non potest ei opponere fornicationem præcedentem, sed subsequenter, ut illam non ducat; quia in illo iuramento talis debet conditio subintelligi, si videlicet illa contra regulam desponsationis non venerit, Felin. in c. constitutus sub num. 3. vers. amplia hæc, de constit. prout dicitur de filia; quæ integram suam legitimam recepit, nam potest, auctis facultatibus patris, petere legitimam per bonorum superexcreuantiam, ut per Boen. decis. 62. n. 7. & in terminis huiusmodi erectionis id tenet Zerol. in praxi Episc. verbo Beneficium, vers. quinto; an Episcopus p. 1. f. mibi 24. per tex. in c. ex parte, & ibi gl. in 1. notab. de constit. & in r. 1. & 2. eod. tit. & in c. ex parte de concess. præb. Lott. de re benef. lib. 1. q. 14. n. 37.

ubi id probat, quatenus fructus excreuant, quia supra numerum Canonice recipi possunt, multos DD ad id allegans. Nec Episcopo facultas, novos Canonicos ex causa, creandi, interdicta reperitur; namque omnia sibi concessa intelligantur, quæ ei non sint expressè à iure prohibita, tex. est expressus in c. lex dulcis constitutionis 27. quæst. 2. e. nuper 5. in secundo verbo casu, de sent. excomm. l. statuas, C. de relig. & sumpt. fun. l. necnon; s. quod eis, ff. quib. ex causa. maio. Et alias fuit id a Sacra Congregatione Concilij declaratum; quæ sic censuit,

63 *Canoniciatum erectionem ab Episcopo fieri posse: ac propterea Canonici ab eo instituti habent stallum in Choro, & vocem in Capitulo, alijsq; Canonici, post eorum institutionem prouisi, præcedunt, atq; honoribus, & præminentijs frui debent, quibus Canonici antiquiores potiuntur, ut in vna Senogallien. 25. Februarii 1627. teste Barbosa. in collect. bullar. verbo, Canonici, fol. 95. vers. 1. subdens ex præmissorum ratione, etiam in eod. verbo, Canonici, quod è contra eadem Sacra Congregatio censuit, quod Canonici supranumerarij non possunt ab Episcopo creari, nisi cum conditione, ut nullum ius ad præbendam vacantiam habeant, vel vendicent ex tali erectione. Hoc autem, quia satis constat, quod Sacrum Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 19. statuit, quod gratiæ Expectatiuæ nemini amplius, etiam Collegijs, Vniuersitatibus, Senatibus, & alijs singularibus personis concedantur; ac postmodum Sacra Congregatio eiusdem Concilij declarauit,*

64 *quod hodie non possunt Canonici supranumerarij creari ad futuram præbendam, eo quo sequitur modo, videlicet, Ex hoc decreto Expectatiuarum abrogatarum, colligitur, non posse erigi Canoniciatum supranumerarium ad futuram præbendam; quam declarationem assertit Gonz. ad reg. 8. s. 1. pro eod. num. 64. Quod etiam declarauit eadem Sacra Congregatio, procedere, etiam in Capitulis, ut neq; Capitula Ecclesiarum*

65 *possint Canonicos supranumerarios, creare super futura præbenda, prout refert Garc. de benef. p. 6. cap. 1. num. 5. ubi tamen probat, quod in Ecclesijs, ubi sunt instituti Canonici, sine præbenda, illam expectantes,*

66 *qui dicuntur titulares, id non est sublatum ex dicto decreto; quia tunc non eliguntur supranumerarij, ut ex sequenti declaratione, videlicet, An in Ecclesia Salamantina, in qua extant 24. Canonici, quorum duo postremi præbendam expectant consuetudo immemorabilis hæctenus obseruata; & Pio Quarto; Motu proprio confirmata, & ex certa scientia, qua antequam uocet aliquis*

67 *quod hodie non possunt Canonici supranumerarij creari ad futuram præbendam,*

68 *eo quo sequitur modo, videlicet, Ex hoc decreto Expectatiuarum abrogatarum, colligitur, non posse erigi Canoniciatum supranumerarium ad futuram præbendam; quam declarationem assertit Gonz. ad reg. 8. s. 1. pro eod. num. 64. Quod etiam declarauit eadem Sacra Congregatio, procedere, etiam in Capitulis, ut neq; Capitula Ecclesiarum*

69 *possint Canonicos supranumerarios, creare super futura præbenda, prout refert Garc. de benef. p. 6. cap. 1. num. 5. ubi tamen probat, quod in Ecclesijs, ubi sunt instituti Canonici, sine præbenda, illam expectantes,*

70 *qui dicuntur titulares, id non est sublatum ex dicto decreto; quia tunc non eliguntur supranumerarij, ut ex sequenti declaratione, videlicet, An in Ecclesia Salamantina, in qua extant 24. Canonici, quorum duo postremi præbendam expectant consuetudo immemorabilis hæctenus obseruata; & Pio Quarto; Motu proprio confirmata, & ex certa scientia, qua antequam uocet aliquis*

71 *quod hodie non possunt Canonici supranumerarij creari ad futuram præbendam,*

72 *eo quo sequitur modo, videlicet, Ex hoc decreto Expectatiuarum abrogatarum, colligitur, non posse erigi Canoniciatum supranumerarium ad futuram præbendam; quam declarationem assertit Gonz. ad reg. 8. s. 1. pro eod. num. 64. Quod etiam declarauit eadem Sacra Congregatio, procedere, etiam in Capitulis, ut neq; Capitula Ecclesiarum*

73 *possint Canonicos supranumerarios, creare super futura præbenda, prout refert Garc. de benef. p. 6. cap. 1. num. 5. ubi tamen probat, quod in Ecclesijs, ubi sunt instituti Canonici, sine præbenda, illam expectantes,*

quis

quis Canonatus, cuius electio spectat ad Canonicos, eliguntur à Capitulo, præcedente licentia Episcopi, duo, vel tres expectantes locum ultimi Canonici sine præbenda vacaturum, ad quem iuxta gradum expectantis, datus à Capitulo eligitur unus, & admittitur, præcedente approbatione, & confirmatione Ordinarii, censetur sublata eo decreto Concilii cap. 19 sess. 24. de refor. Congregatio respondit, hanc consuetudinem non comprehendere hoc decreto Concilii.

Et licet Episcopo, in proposito, sit ista facultas attributa, nihilominus verò, ratio

ne erectionis Collegiata per Papam necessario faciendæ, ad eundem spectat Canonatum in eadem Ecclesia instituentium erectio; ut supra dictum est; propter quam totum negotium ad se aduocauit.

Cæterum verò, cum ab Episcopo fieri contingit, siue vnus, siue plurium Canonatum erectionem, quod ab hac nostræ praxi minimè deuiat, sub sequenti formula erectio ipsa, iuxta modum, & stylum, quos in pluribus peritissimis Episcopis obseruauimus, fieri consueuit, videlicet.

72 **N**os N. Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. Diuina disponente clementia circa statum quarumlibet Ecclesiarum nostrarum Ciuitatis, & Diocesis, prout ex debito nostri Pastoralis Officij nobis incumbit, diligenter prospicientes, ad ea, quæ in executionem vltimarum voluntatum testatorum tendunt, libenter intendimus, prout rerum, personarum, & temporum qualitatibus diligenter pensatis, conspiciamus in Domino expedire. Sanè sicut accepimus, alias tunc in humanis agens N. Laicus Terra N. nostra N. Diocesis, suum vltimam condens testamentum, sub cuius dispositione ab humanis decessit, inter alia per eum tunc disposita, voluit, & mandauit, quod ex eius mobilibus, ac se mouentibus bonis, in Collegiata Ecclesia S. Hieronymi dicta Terra, Capella sub invocatione S. N. construeretur, dictaque Ecclesia ampliaretur, ex eius verò immobilibus bonis, tres partes æquales fierent, & una dicta Capella, ex alijs verò duabus dictorum immobilium bonorum portionibus duo Canonatus, duæque præbende in dicta Collegiata Ecclesia erigerentur, & instituerentur, dictique duo Canonatus pro prima vice per dilectos nobis in Christo N. N. necnon, N. N. dicti testatoris Exequutores testamentarios, pro reliquis verò vicibus, per homines Consilij dicta Terra pro tempore existentes, nominarentur, & alijs, prout in dicto testamento plenius dicitur contineri, dictique Exequutores testamentarj præmissa executioni demandari facere cupientes, Nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus in præmissis auctoritatem nostram ordinariam interponere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, & dictum sanctum opus, omni studio, omnique diligentia amplectentes, in dicta Collegiata Ecclesia duos Canonatus, duasque præbendas, ultra illos, qui ad presens existant, pro duobus Presbyteris, seu Clericis secularibus, qui ad instar veterum dicta Collegiata Ecclesia Canonorum, locum, & stallum in ipsa Ecclesia, & illius Choro, ac vocem in Capitulo, necnon in ea, & processionibus, ac missarum, & aliorum diuinorum officiorum celebrationibus, coeterisque vniuersis actibus publicis, & priuatis, alijs dicta Ecclesia Canonicis se conformare, ac in dicta Collegiata Ecclesia personaliter residere, eique in diuinis deservire debeant, & teneantur, auctoritate nostra ordinaria, ac alijs omni meliori modo, quo possumus, perpetuò erigimus, & instituimus, illisque sic erectis, & institutis, pro eorum dote, ac eorundem onerum supportatione, duas partes prædictorum immobilium bonorum, per dictum testatorem eis, ut præfertur relictas, seu census per dictos Exequutores testamentarios ex eis emendos pro æquali parte; ita quod liceat ambos Canonatus, & ambas præbendas huiusmodi pro tempore obtinentibus, per se, vel aliam, seu alios, eorum, & dictorum Canonatum, et præbendarum nomine, seu nominibus, propria auctoritate, corporalem, realem, et actuale possessionem bonorum, ac censuum huiusmodi, cum omnibus iuribus, et pertinentijs suis, liberè apprehendere, et apprehensam perpetuò retinere, illorumque fructus, redditus, et prouentus, iura obventiones, & emolumenta quacumque percipere, exigere, leuare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos usus, & utilitatem conuertere, cuiusvis licentia de super minimè requisita, auctoritate prædicta, ac alijs, ut præfertur, applicamus, & appropriamus. Et

insuper predictis N. & N. Exequutoribus testamentarijs huiusmodi pro prima vice, pro reliquis vero vicibus, hominibus Consilij dictae Terrae pro tempore existentibus in perpetuam, & in infinitum ius patronatus, & presentandi personas idoneas ad dictos duos Canonicatus, & praebendas, per presentes erectos, & institutos, quoties illos, tam hac prima vice, ut praefertur, quam ex tunc de coetero perpetuis futuris temporibus, & ex quorumcumque personis, etiam apud Sedem Apostolicam ac in quibuscunque anni mensibus vacare eos contigerit, per Nos, seu Episcopum pro tempore existentem, ac nostrum, seu illius Vicariam in spiritualibus generalem, etiam quoadocunque existentem, in dictis Canonicatibus, & praebendis Canonicos ad presentationem eandem instituendos; ita ut ius patronatus, & presentandi huiusmodi laicorum futuris patronis predictis non ex privilegio, sed ex veris primaeva, reali, actuali, integra, & omnimoda fundatione, & perpetua dotatione laicali duntaxat competat, & ad illos pertineat; et quaecunque presentationes per ipsos patronos ad dictos Canonicatus, et praebendas pro tempore faciendas, validas, & efficaces sint, & existant, suosque plenarios, & integros effectus sortiantur, & obtineant, eadem auctoritate, ac alias omni alio meliori modo, quo possumus, ut praefertur, reseruamus, concedimus, et assignamus. In contrarium facientibus non obstantibus, quibuscunque. In quorum omnium, et singulorum testimonium, et fidem, praesentes manu nostra subscriptas fieri, et per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillaque nostri, quo in similibus utimur, iussimus, et fecimus appensione communiti. Datum, &c.

Sequitur modo videre, sub qua formula, Canonicatum, collationes sic a primaeva erectione ab Episcopo facta, vacantium

fieri possint; quae regulariter talis esse consuevit, ut sequitur, videlicet,

73 **N**os Ioannes Baptista, &c. Dei, et Apostolicae Sedis gratia Episcopus N. Dilecto nobis in Christo N. Vita, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, et virtutum merita, super quibus apud Nos fide digno commendaris testimonio, Nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque aliter, et altera ex duobus Canonicatibus, et praebendis secularis, et Collegiatae Ecclesiae Sancti N. Terrae N. nostrae N. Diocesis, qui de iure patronatus dilectorum nobis in Christo N. et N. Exequutorum testamentariorum quorundam N. pro hac prima vice, pro reliquis vero vicibus, hominum Consilij dictae Terrae pro tempore existentium, per Nos eis hodie, seu nuper reseruato, ex fundatione, seu dotatione existunt, et per Nos, auctoritate nostra ordinaria erecti, et instituti fuerunt, a primaeva illorum erectione, et institutione huiusmodi vacauerint, et vacent ad presens, Nos tibi, qui ad dictos Canonicatum, et praebendam, ut praefertur vacantes, a predictis Exequutoribus testamentarijs, infra tempus eis a iure praefixum, presentatus fuisti, praemissorum meritorum tuorum intuitu, specialem gratiam facere volentes, te ad presentationem huiusmodi in dictis Canonicatu, et praebenda, cum omnibus iuribus, et pertinentijs suis, eadem auctoritate, ac alias, ut praefertur, instituiamus, et de illis etiam providemus. Mandantes propterea Dilecto nobis in Christo Vicario nostro in spiritualibus generali, ac uniuersis, et singulis Presbyteris, et Clericis, necnon Notariis, et Tabellionibus, in Ciuitate, et Diocesi nostris N. constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, te, vel procuratorem tuum, nomine tuo, in corporalem, realem, et actualem possessionem Canonicatus, et praebendae huiusmodi, ac eorum iurium, et pertinentiarum suarum auctoritate nostra inducant, ac defendant inductum, Amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes tibi, vel procuratori tuo predicto de Canonicatu, et praebendae, ac eorum iurium, et pertinentiarum huiusmodi fructibus, redditibus, et proventus, iuribus, et emolumentis uniuersis integre responderi. Contradictores, per censuras ecclesiasticas, et pecuniarias poenas auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo. In contrarium facientibus, &c. In quorum omnium, &c.

Hac

Hac formula vidi plures, etiam peritissimos Episcopos in similibus institutionibus uti, quæ tamen non videtur conuenire, quando institutio, seu collatio fit ad præsentationem patronorum; tunc enim Episcopus nullam exercet liberalitatem in præsentatum; licet aliud dicat in præmio dictæ institutionis, ac etiam in corpore, vt in dicta formula; quia institutio est translatio iuris non libera; cum Superior, velit, nolit, teneatur præsentatum instituere si ille fuerit idoneus, *Garc. de benef. p. 4. cap. 1. nu. 1.* vnde in necessitatibus, seu necessarijs nemo liberalis existit, *l. rem legatam, ff. de adm. leg. Ludouif. decis. 226. num. 6.* Sed tantum quando collatio est libera in potestate conferentis beneficium, cui velit; nam tunc talis collatio dicitur donatio; quare aliud est institutio prædicta, quæ est necessaria, & debita præsentato, *Vinian. in praxi iuris patronatus lib. 12. cap. 1. num. 1.* aliud vero collatio libera, vt dictum est, & ait *Garc. d. tract. p. 5. cap. 7. num. 63. ex Dec. conf. 121. nam. 1. & Sudr. tom. 5. disput. 14. sect. 2. num. 32.*

Quamobrem dicendum est, quod cum institutio sit collatio non libera, & Capitulum, Sede Episcopali vacante, siue illius Vicarius, non succedat Episcopo in facultate conferendi beneficia Ecclesiastica; vt in *cap. 2. ne, sed. vac. & in c. vn. eod. tit. lib. 6. & in c. 1. de instit. eod. lib.* id tamen intelligitur de collatione libera, non tamen de institutione, seu confirmatione; quia potest Capitulum, Sede vacante, electos in beneficijs electiuis confirmare, *c. cum olim, de maior. & obid. nec nõ præsentatos instituere, d. c. 1. de instit. in 6.* nam huiusmodi confirmatio, seu institutio, est necessaria, & debita electo, seu præsentato, *id. Garc. d. p. 5. cap. 7. num. 54. & seq. qui num. 59. rationem affert, nempe, quia iure cautum reperitur, quod Capitulum Sede vac. succedat in omnibus necessarijs, inter quæ est institutio, & confirmatio id. num. 60. Quar. in Sum. bull. verbo, Capit. Sed. vac. q. 9. sub vers. qua conclusio 3. limit. Barbof. de poss. Epif. alleg. 72. num. 183. Fillinc. tract. 41. de benef. cap. 2. num. 43. id. Vinian. loc. cit. num. 10.* præterea, quia ista potestas instituti, quam habet Capitulum, dependet à iurisdictione, & in iurisdictionalibus illud succedit; licet in eo non transeat potestas liberè conferendi, quæ non est merè iurisdictionalis, sicut institutio, & ita distinguit, & declarat, *Franc. in d. c. 1. num. 3. de instit.* quod quidem per transitum dictum sit; cum suo loco fufius dicetur.

Quare formula institutionis prædictæ alio modo concipi posse videtur, prout nos

suo loco aptius, cum omnibus suis requisitis necessarijs, iuxta stylum, & praxim currentem adijciemus.

Hoc autem quoad praxim erectionis Canonici, per Ordinarium, sua auctoritate faciendæ; quo verò ad erectionem Canonici supra numerum, ad solum Summum Pontificem, vt iam diximus, spectare nemo est qui ignoret; & quoad id, declarauit etiam aliàs Sacra Congregatio Concilij in vna *Venafran. 13. Martij 1603. quod Canonici supranumerarij, qui ex privilegio Apostolico in aliqua Ecclesia recipiuntur cum eo, quod solum participant de distributionibus quotidianis, & nullam obtineant præbendam, sed ad primam vacaturam, iuxta eorum prioritatem admittantur, non tenentur habere maiorem ætatem, quàm 14. annorum, dummodo non optent, nisi cum atq; requisitâ, habuerint teste Barbof. in collect. bull. verbo, Canonici, fol. 98. vers. 8.*

Præsertim duæ formulæ, altera erectionis, altera collationis, siue institutionis, cù reseruatione iuris patronatus, possunt quoque deferuire pro formulis erectionis, ac collationis Canonici ordinariæ auctoritate, liberæ tamen collationis, faciendæ, paucis mutatis, ac deletis, siue additis, sicut de formulis erectionis Dignitatum supra dictum est.

Quoniam verò post factam ab ipso Ordinario erectionem cuiuscunque beneficii, non tamen iuris patronatus laicalis, posset in dubium reuocari, prout, non semel accidisse scimus, ad quem illius collatio spectet, tanquam vacantis à primæua erectione; cum certum sit, beneficium, post illius erectionem, statim vacare, *Vitalis. in Clem. fin. num. 18. de rescript. Gemin. conf. 69. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 15. num. 132. & cadit sub ead. reg. 8. quæ eo ipso, quod beneficium est de nouo erectum, intrat, id. Gonz. glos. 9. s. 5. num. 50. idèò dicendum, cum eodem quod si de nouo erigeretur, & crearetur aliquod beneficium, quod non esset de iure patronatus laicorum, sed aliàs includeretur sub regula reseruatoria, si dicta noua erectio facta esset in mense Apostolico etiam si nunquam fuisset collatum, veniret sub reseruatione dictæ regula, prout etiam dicam suo loco.*

Sicut pariter, circa huiusmodi vacationem, dicendum est de erectione beneficii iuris patronatus, vt patet ex prædicta formula erectionis Canonici cum reseruatione d. iuris patronatus; namq; etiam in his, tempus incipit currere patronis ad præsentandum, statim, quod creatum est beneficium; quia tunc dicitur vacare, *Lambert.*

de re de iurepatr. lib. 2. p. 8. q. 1. in princip. art. 16. num. 1. fol. 704. vbi, quod cum Ecclesia sit constructa, & completa, auctoritate Ordinarij, licet nondum fuerit consecrata, statim nihilominus currit tempus quatuor mensium patronis laicis, & sex, ecclesiasticis ad presentandum, *id. Gonz. glos. 15. num. 112.* qui post *nu. 115.* addit, quod eodem modo, sicut per predictam regulam reservantur beneficia, quocunque modo vacatura in mensibus Apostolicis, sic Ordinarius potest illa conferre quomodocunque vacent in suis quatuor mensibus ordinarijs, vel in sex mensibus alternatis, si gaudeat alternatiua. Quare in proposito, si beneficium, re perfecta, erigeretur in mense ordinarij, illius collatio spectaret ad Ordinarium, qui proinde si velit illud conferre, curabit illius erectionem perfici in suo mense, licet *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 520.* putet, Ordinarium posse de tali beneficio providere, etiam si illius erectio perficeretur in mense Apostolico; nam quamvis beneficia erecta post regulam reservatoriam cadant sub reservatione, id non procedit in ipsa prima vacatione, sed in vacationibus succedentibus post primam provisionem, cum durum videatur, & a mente Papae alienum, quod si in mense Apostolico erigeretur beneficium per Ordinarium, quod non esset de iure patronatus laicorum, Ordinarius predictus non posset illud conferre pro illa prima vice, nec patronus ecclesiasticus presentare, quamvis *Gonz. loc. cit. contrarium teneat.*

Et in proposito novae erectionis huiusmodi Canonici, Apostolica auctoritate faciendae, quandoque, non vnus, seu duo tantum, verum etiam plures Canonici, etiam ad partem, & extra casum erectionis Cathedralis, siue Collegiatae Ecclesiae, per Sedem Apostolicam erigi consueverunt, praesertim, cum ob alicuius rei essentialis defectum, erectio ipsa ab Ordinario, sua auctoritate fieri nequeat, nam pro maiori cautela, aut subsistentia dictae erectionis, petitur illius nova erectio, quam ita vidi concessam in Ecclesia Meleuitan. per Urbanum VIII. Cum enim ille accepisset, quod in dicta Ecclesia quinque Dignitates, nempe Archidiaconatus, Decanatus, Cantoria, Thesauraria, atque Archipresbyteratus, necnon decem Canonici, totidemque praebendae, tunc canonicè erecti, & instituti, duntaxat reperirentur, ipsa tamen Ecclesia diuersos redditus annuos ad summam Quinquemillium, & forsitan amplius scutorum annuatim ascendentes, & a fructibus mensae Capitularis eiusdem Ecclesiae omnino distinctos, & separatos pro ipsius

Ecclesiae fabricae, seu Sacristiae, ac Officinarum, & Ministrorum necessariorum maintenance, & stipendijs, alijsque oneribus supportandis, haberet; idemque redditus per duos Oeconomos, seu procuratores, vnum videlicet ab Ordinario, & alterum a Capitulo ipsius Ecclesiae deputari, & semper seu saepe, ut plurimum de gremio ipsius Capituli eligi solitos, administrari consueverint, & ex illis praedictarum fabricae, & Sacristiae oneribus debite supportatis, & adimpletis, Mille, & amplius scuta monetae Romanae annuatim superessent, numerus autem Canonici, & praebendarum huiusmodi, habita ratione qualitatis ipsius Ecclesiae, ob eius situm, & antiquitatem inter praecelaras, & insignes alias Italiae Cathedralis Ecclesias adnumerandae, valde exiguus existeret, Propterea idem Urbanus, transmissa supplici libello, pro infra scripta erectione, ad Sacram Congregationem Eminentissimorum Dominorum Cardinalium, negotijs Episcoporum praepositam, ibique causis huiusmodi erectionis cognitis, atque discussis, eadem Congregatio, referente bo. me. Cardinale Gypso, censuit, si eidem Urbano videretur, petitam erectionem Canonici, & praebendarum posse concedi, sub die 11. Martij 1633. Quare idem Urbanus, habita relatione a supra dicta Congregatione, praedictae Ecclesiae decori, ac venustati, diuiniq; cultus in ea augmento consulere volens, attento quod redditus fabricae, & Sacristiae praedictarum onera in dictis Mille scutis annuis suppetunt, opportunum iudicauit, quod in eadem Ecclesia alios quinque Canonicos, totidemque praebendas erigeret, & institueret, illisque sic erectis, & institutis, pro illorum omnium dote Mille scuta annua, ducenta, videlicet pro singulorum ex Canonicatibus, & praebendis huiusmodi dote, & redditibus applicaret, & ex dictis Canonicatibus & praebendis vnum, seu vniam Theologalem pro vno Magistro, aut graduato in Theologia, qui primum locum inter novos Canonicos praedictos sibi vendicaret, ac alios Canonicos, & praebendas pro quatuor alijs Clericis in dicta erectione nominatis, ac sibi de huiusmodi Canonicatibus, & praebendis prouideri Apostolica Auctoritate petentibus, qui apud dictam Ecclesiam personaliter residerent, diuinisque officijs, horisque canonicis diurnis, & nocturnis interesse, ac locum, si, vel postquam sacris initiati fuerint, vocem in Capitulo, & processionibus, alijsque actibus Capitularibus publicis, & priuatis, ad instar aliorum decem antiquorum Canonicorum in eadem Ecclesia habere, &c. in omnibus,

& per omnia, perinde, ac si prædicti quinque Canonicatus, in limine foundationis, & erectionis ipsius Ecclesiaz, & antiquorum Canonicatum, & præbendarum canonicæ erecti fuissent, A postolica auctoritate, absque ullo Capituli, & antiquorum Canonicoꝝ Ecclesiaz huiusmodi desuper præstando, vel requirendo consensu; citra tamen aliquod illorum, vel cuiusvis alterius præiudicium, erexit, & instituit; illisque pro congrua eorum dote, Mille scuta prædicta per pro tempore existentes Oeconomos, seu procuratores Ecclesiaz, seu fabricæ huiusmodi realiter, & cum effectu, omni mora, dilatione, & subterfugio cessantibus, persoluenda, seu etiam per prædictos quinque Canonicos pro tempore existentes, propria auctoritate percipienda, & exigenda, ac inter eos æqualiter diuidenda; ita tamen, ut integra summa prædicta in vnâ massâ inter novos Canonicos prædictos tantum, non autem antiquos, communem, in vsum distributionum quotidianarum, inter præsentem repartirentur; cum hoc tamen, quod portio, seu portiones absentis, vel absentium ex dictis quinque præbendis, reliquis nouis præsentibus, non autem antiquis Canonicis cedant, conuerti deberent, præuia prædictorum Mille scutorum ab alijs redditibus supradictis opportuna separatione, & dismembratione, perpetuò eidem applicauit, & appropriauit, cum clausulis in similibus erectionibus, de more Curie apponi consuetis, sub Dat. Septimo Kal. Februarij 1633.

Cum autem per ea, quæ supra adduximus, satis liquidò constet, posse Ordinarium, sua auctoritate, erigere non modò beneficia ecclesiastica inferiora, verum etiã Canonicatus, etiam in Cathedralibus Ecclesijs; cur igitur sæpe numero videmus, huiusmodi erectiones fieri etiam Apostolica auctoritate? Et quidem, cum hæc iunioribus, necnon iura ignorantibus, aliquam possint admirationem afferre; ideo eos non lateat, id, etiam iure captum esse, quandoquidem pluribus ex causis contingere sæpe solet de his, & similibus erectionibus, ordinaria auctoritate factis, siue potius faciendis, hæsitari; veluti ex solemnitate, seu alterius rei defectu, qui non nisi à Summo Pontifice suppleri potest, ut aliàs diximus, vel si conditiones aliqua in eis adijciantur, quas idem Ordinarius, siue nequeat, siue nolit admittere, aut aliquid aliud circa applicationem reddituum, aut vnionem aliorum beneficiorum pro beneficio nouiter erigendo, necessaria dote, ipsaque vnio subsistere non possit; quia forsitan Capitulum, ubi eius consensus est omnino adhibendus,

noluit consentire, iuxta *tex. in c. pastorali de donat. Clem. vn. de reb. eccles. non alien. Rebuff. in prax. tit. de vnion. gl. 1. num. 20* certum est enim, quod in huiusmodi vnionibus plura requiruntur, & Primo requiritur causæ cognitio, & proinde Ordinarius faciendo tales vniones, debet necessario inquirere, & cognoscere de earum causâ, *atq. tex. in Clem. fin. de reb. eccles. non alien. vnde cum huiusmodi vnio fiet à Papa in forma gratiosa, non vocatis vocandis, & sine causæ cognitione solet, idem Papa derogare regulæ Cancellariæ, de vnionibus; quod non potest Ordinarius, Hoied. de incompat. benef. p. 2. cap. 3. nu. 9.* Secundo, requiritur, quòd interueniat vocatio, atque citatio eorum omnium, quorum interest in vnione faciendâ, *Clem. Ne in agro, de stat. monach. DD. in c. sicut vnires de excess. Pral. id. Hoieda loc. cit. vers. Senndò, quòd requiritur;* Tertio, requiritur in vnione faciendâ per Episcopum consensus Capituli Cathedralis Ecclesiaz *d. Clem. fin. id. Hoied. loc. cit. vers. Tertid, quòd requiritur;* quare, cum aliquid præmissorum ad id deficiat, erit necessario recurrendum ad Papam, ut in dies seruari videmus in præxi; qui quandoque non modò in casibus præmissis, verum etiam quando vnio fit necessario, & principaliter ab eodem Pontifice, nõ prius ille ad huiusmodi vnionem procedit, quàm causæ diligenter in Sacra Congregatione Concilij, siue Episcoporum, fuerint examinatz; licet possit pro sua voluntatis libito vnire, vel dismembrare, cum sit dominus absolutus beneficiorum, ac propterea dicere, sic volò; sic iubeo, sit pro ratione voluntas; quia cum Papa sit solutus legibus, iura humana, eum non ligant, *tex. in l. Principi legibus, ff. de leg. l. fin. quib. mod. testam. infir. 5. sed, & quòd Principi placuit, inslit. de iur. nat. & in beneficialibus liberam habet disponendi facultatem, c. constitutus, de præb. in 6. Clem. 1. in fin. ut tit. pend. id. Hoied. p. 1. c. 1. num. 10.* In dubio tamen licet Papa possit vnire, sine causa, tamen non præsumitur, id facere velle; cum potius præsumatur, uti iure, & ratione, & ex causis iustis moueri, *Bald. in tit. ad quem, vel quos controu. inuehit. term. deb. cap. 1. vol. 2. Ruin. conf. 60. ante num. 5. vol. 3. Dec. conf. 4. nu. 7. Paris. conf. 11. lib. 2. nu. 127.*

Quare, ut plurimum, sicut dictum est, ad ipsum Pontificem recurritur, non modò in casibus, in quibus requiritur præcisè ipsius auctoritas ad huiusmodi erectiones, verum etiam, ubi de illis posset in futurum dubitari, tanquam ab Ordinario factis ad id sufficienti facultate minimè suffulto; sæpe

pè namque videmus erectiones ordinaria
 autoritate factas, sicut etiam nonnullas
 alias concessiones confirmari à Papa, vt
 ita non modo suppleat defectus solemnita-
 tatis, qui in ipsa erectione potuerint inter-
 venire, verum etiam ad cautelam, ac pro
 maiori actus sublimitate, vt optimè notauit
Abb. conf. 41. num. 3. Gabr. conf. 82. p. 1. v. 1. p. 1. v. 1. p. 1. v. 1.
lib. 2. Rot. decis. 65. n. 1. p. 29. diuers. Capa-
lar. decis. 292. num. 3. vbi num. 4. ait, quod
 quando contractus ex confirmatione Su-
 perioris validatur, etiam quod ab initio ef-
 fet nullus, sustinetur in vim nouæ conces-
 sionis; & tritum est, quod Papa quando cõ-
 94 firmat concessiones inferiorum, propter
 superioritatem, & eminentem potestatem,
 semper aliquid roboris adijcit priori con-
 cessione; *arg. tex. in l. i. C. de vet. iur. encl.*
e. si. apostolica, de prob. in 6. ibi, nosque post-
modum, plena de his facta narratione,
quod ab ipso Legato factum extitit, ratum,
& gratum habentes, id auctoritate Apo-
stolica confirmamus, &c. Quare videmus cõ-
 firmationes sapissimè à Dataria Apostoli-
 ca emanare super inferiorum concessioni-
 bus; nam illas tres potissimùm effectus cõ-
 spicimus operari, Primum videlicet, quod
 maiorem ipsi facto præstant auctoritatem,
 iuxta *tex. in c. fin. cum glos. vers. auctori-
 es. 21. dist. Secundum, si quid est inualidũ,*
 supplet eas defectum, & quoties, *de pact. c. 1.*

& ibi glos. in verbo, *auctoritatem, de tran-*
fact. Tertium, quod sine ipsius Papæ licen-
tia non possit retractari, quod ipse confir-
mauit, c. 2. de confir. util. vel inuit.

Hanc eandem facultatem creandi no-
 uos Canonicos, competere non ignoramus,
 95 etiam inferioribus Prælati, iura Episcò-
 palia habentibus, vt sunt Abbates, etiam
 Commendatarij, & alij, quatenus iurisdic-
 tionem habeant, quasi Episcopalem. Hi
 etenim omnia poliunt, quæ Episcopi in eã-
 rum Dioccesibus, circa ea, quæ sunt iurisdic-
 tionis, iuxta *glos. & ibi DD. in Clem. 1.*
verbo, proprij, de reb. eccles. non alien. vt per
Barbos. de potest. Episcopi alleg. 32. nu. 31.
 96 & quicquid potest Abbas titularis ratione
 Dignitatis, potest etiam illius Commenda-
 tarius, qui etiam Ordinarius dicitur, *tex.*
& ibi glos. in c. Ordinarij, de off. Ordin. in 6.
id. Barbos. loc. cit. num. 32.

Nec semel obseruatum vidimus in pra-
 xi, huiusmodi Canonicatum erectiones
 fieri per prædictos Abbates, & Commenda-
 tarios, præsertim verò b. m. Scipionem
 Cardinalem Burghesium, perpetuum tunc
 Commendatarium Monasterij Oppidi de
 Pinarolo, Nullius Diocesis Prouincie
 Taurinen. qui in Ecclesia prædicti Mona-
 sterij erexit vnum Canonicatum, & vnã
 præbendam, eo, quo sequitur modo vide-
 licet,

97 **N**os Scipio miseratione diuina tituli S. Chryzogni Presbyter Cardinalis Bur-
 ghesius nuncupatus, ac perpetuus Commendatarius Monasterij Oppidi Cini-
 iatis nuncupati de Pinarolo, Nullius Diocesis, Prouincia Taurinen. Ad perpetuam rei
 memoriam. Superne Majestatis providentia circa statum Ecclesiarum, præsertim Col-
 legiatarum, quarum cura nobis est commissa, vt ad illas, Christi fidelium deuotio, &
 beneficiariorum numerus in eis accrescat, proinde intendimus, prout locorum, & perso-
 narum qualitatibus diligenter pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.
 Attendentes igitur, quod dilectus nobis in Christo Rinaldus Rissanus, Iuris Vtriusque
 Doctor, ac Prepositus Collegiata Ecclesia S. Donati eiusdem Oppidi, ac in dicto Mona-
 sterio noster Vicarius in spiritualibus generalis, ad Dei Omnipotentis, ac eius Genitri-
 cis Mariae semper Virginis laudem, & gloriam, ac S. Mauritiij, & eiusdem S. Donati
 honorificentiam, & vt in dicta Ecclesia, stante varno illius Canonicorum, quatuor non
 excedentium, numero melius in diuinis, deseruiatur, in ea Canonicatum, & præben-
 dam, modo, & forma infrascriptis, fundare decreuit, si sibi, eiusque heredibus, & succes-
 soribus pro tempore existentibus, ias præsentandi nobis, nostrisque successoribus, dictam
 Monasterium in Commendam, titulum, aut alias quomodolibet obtinentibus, seu nostros
 aut eorum Vicarij in spiritualibus generalibus, personam idoneam ad dictos Canoni-
 catum, & præbendam, quoties illos, tam hac prima vice, quam ex tunc, deinceps perpe-
 tuis futuris temporibus, vacare contigerit, per nos, aut successores nostros, vel nostram,
 aut eorum Vicarij prædictos, ad præsentationem eandem, in ædituendam, per nos reser-
 uetur, concedatur, & assignetur. Nos igitur huiusmodi pium opus, omni studio, & dili-
 gentia amplectentes, dictumque Rinaldum specialis gratia favore prosequi volentes, in
 dicta Collegiata Ecclesia alium Canonicatum, aliamque præbendam pro vno Presbyte-
 ro, seu Clerico, qui in ea astate constitutus existat, in qua infra annum, à Data pronun-
 tiis

nis sibi de eis pro tempore faciendæ, computandum, ad sacerdotium promoueri possit, perpetuò futuro illius Canonico, qui ad instar cuiusque antiquorum dictæ Ecclesiæ Canonicorum, locum, & stallum in ipsa Ecclesiâ, ac illius Choro, necnon vocem in Capitulo habere, & in ea, ac extrâ eam in processionibus, ac missarum, aliorumque diuinorum officiorum celebrationibus, ceterisque actibus publicis, & priuatis, dictis antiquis Canonicis se conformare, ac ad Altare eorundem SS. Mauriti, & Donati in dictâ Ecclesiâ, & per dictum Rinaldum fundatum, & institutum, quod ipsa à pia memoria Gregorio Papa XIII. pro defunctis priuilegiari obtinuit, missam singulis festiuis, ac feriatis diebus celebrare, seu celebrari facere, ac alia onera, in publico dictæ foundationis instrumẽto, cuius tenorem, præsentibus pro expresso haberi volumus, latius expressa, & contenta adimplere debeat, & teneatur; ac pro huiusmodi onerum supportatione, annum redditum Centum ex nunc; cum primum uerò dictum Rinaldum ab hac uita decedere contigerit, Centum quinquaginta scuta, ad rationem octo florenorum moneta Pedemontana pro quolibet scuto ex infra scriptis bonis, per dictum Rinaldum eisdem Canonici, & præbendæ, per præsentis erectis, assignandis percipiendâ, habere, ac in oblationibus, offerentijs, elemosynis, & facibus dictæ Ecclesiæ pro tempore relinquendis, ac ei etiam alibi, ratione dictæ Ecclesiæ obuenientibus, non tamen in decimis grani, uini, & aliorum quorumcumque fructuum dictæ Ecclesiæ pro tempore obuenientium, participare, ac omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, fauoribus, præeminentijs, prerogatiuis, antelationibus, concessionibus, Conseruatorijs, indultis, alijsq; gratijs, tam spiritualibus, quàm temporalibus, quibus alij antiqui dictæ Ecclesiæ Canonici, de iure, usu, consuetudine, necessitate, aut aliâ quomodolibet utuntur, possuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, ipse pariter, & pariformiter uti, potiri, & gaudere possit, & ualeat, autoritate nostra ordinaria, ac aliâs omni, quo possumus, modo meliori, modernorum dictæ Ecclesiæ Canonicoꝝ ad hoc accedente consensu, perpetuò erigimus, & instituisimus; illisque sic erectis, & institutis, pro eorum dote, & illos pro tempore obtinentium sustentatione, omnia, & singula proprietates, res, & bona merè laicalia, & patrimonialia, & ex patrimonio dicti Rinaldi prouenientia, per dictum Rinaldum eis assignanda ex nunc, prout ex tunc, cum primum illa assignauerit; ita quod liceat dictos Canonicatum, & præbendam pro tempore quomodolibet obtinentes, ex nunc, prout ex tunc, & è contra per se, uel alium, seu alios, eius, & dictorum Canonicatus, & præbendæ nomine, seu nominibus, propria autoritate corporalem, realem, & actualem possessionem bonorum, rerum, & proprietatum huiusmodi, cum omnibus, & singulis pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere; illorumque fructus, &c. iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque percipere, colligere, exigere, leuare, locare, dislocare, arrendare, ac in suos usus, & utilitatem conuertere; cuiusvis licentia desuper minimè requisita, eadem autoritate, ac aliâs, ut præfertur, applicamus, & appropriamus. Ceterum eidem Rinaldo, ex nunc prout postquam dicta bona, ut præfertur, assignauerit, eiusque heredibus, & successoribus, eorumque posteris, ac ab eis descendentiibus in perpetuum, & in infinitum, ius patronatus, & præsentandi nobis, nostrisq; successoribus, ac nostro, & eorum Vicarijs huiusmodi, personam idoneam, à nobis, uel successoribus nostris, aut nostro, seu eorum Vicarijs prædictis approbandam ad dictos Canonicatum, & præbendam per præsentis erectos, & institutos, quòs illos, tam hac prima uice, quàm deinceps perpetuis futuris temporibus, & ex cuiuscumque persona, etiam apud Sedem Apostolicam, in quibuscumq; anni mensibus, vacare contigerit, per nos, & successores ac nostrum, & eorum Vicarios prædictos in dictâ Ecclesiâ Canonicum, ad præsentationem huiusmodi instituendam; ita ut ius patronatus, et præsentandi huiusmodi, laicorum futuris patronis prædictis, non ex priuilegio, sed ex ueris, primariâ, reali, et actuali, integra, et omnimoda fundatione, & perpetua dotatione laicali, ex bonis merè patrimonialibus, et laicalibus prædictis, duntaxat competat, & ad illos pertineat, ac quæcumque præsentationes per ipsos patronos, ad dictos Canonicatum, et præbendam pro tempore faciendâ, ualida, et efficax existant, suosq; ple.

plenarios, et integros effectus sortiantur, ac obtineant, dicta auctoritate, et alijs, ut prefertur, reservamus, concedimus, & assignamus, In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium presentes, manu nostra subscriptas, fieri, et per Secretarium nostrum infra scriptum subscribi, sigillique nostri, quo in similibus utimur, iussimus, et fecimus appensione communiri. Datum, &c.

Vidi etiam alias, similes erectiones factas ab alijs Commendatarijs Abbatiarum, habentibus, etiam iurisdictionem quasi Episcopalem; quia cum sint perpetui, habentur, ac si essent verè Titulares, & sunt tanquam Ordinarij, qui possunt inter cetera

98 erigere quaecumque inferiora beneficia; quia huiusmodi commenda est titulus canonicus, c. dudum, 2. de elect. Rebuff. de pacif. possess. num. 53. & ait Sarmen. reg. de infir. q. 13. sub num. 7. vers. quibus non ob-

99 stantibus, quod hodie perpetue commendae habentur loco titularum; vnde possunt omnia, quae Episcopi circa ea, quae sunt iurisdictionis, Barbof. de possess. Epif. alleg. 72. num. 31. subdens num. 32. quod Abbas Commendatarius, quando est perpetuus, potest

100 etiam presentare, eligere, & conferre, habetque liberam potestatem in beneficiabilibus, Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 8. nu. 12. & 13. quia nihil differt Commendatarius à vero Abbate, Baratt. decis. 610. nu. 3. Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 7. num. 21.

Et sicut potest praestare consensum in beneficiorum erectionibus, in locis suae iurisdictionis, in consequentiam habet facultatem praestandi auctoritatem, & consentum creationi, & acquisitioni iurispatronatus; prout concessum est in supradicta Canonatus, & praebendae erectione, ut patet ex illius formula praefixa; cum potestas dandi licentiam faciendi huiusmodi beneficiorum erectiones, trahat ad se, tanquam quid consecutum, potestatem consentiendi acquisitioni iurispatronatus; ita fuit dictum in vna Imolen. Iurispatronatus, quae est decis. 85. nu. 2. p. 2. divers. Barbof. loc. cit. nu. 31.

S V M M A R I V M.

- 102 Penitentiarius, ad praescriptum Sacri Concilij, an possit ab Episcopo constitui in Collegiatis Ecclesijs. Et respondetur negativè, ex declaratione S. Congr. Conc.
- 103 Penitentiarij institutionis faciendae ab Ordinario, formula.
- 104 Penitentiarius institutus ad praescriptum Concilij, non potest absolvere poenitentes à casibus Episcopo reservatis, sine illius speciali delegatione.
- 105 Es sub qua formula concipi possit dicta delegatio.
- 106 Poenitentiarius institutus vigore Concilij, quam iurisdictionem habeat absolvendi à peccatis. Et offertur declaratio S. Congreg.
- 107 Poenitentiarij institutio, an spectet ad solum Episcopum, sine Capitulo? Et respondetur affirmativè, ex declaratione S. Congr.
- 108 Poenitentiarij Officium, ordinaria auctoritate institutum, à primava erectione vacans confertur per Ordinarij.
- 109 Si verò vacaverit in mense reservato, confertur à Papa, etiam ex declaratione Sacrae Congreg.
- 110 Poenitentiarij Officij promissio, Sede Episcopali vacante, spectat ad Papam, etiam ex declaratione Sacrae Congreg.
- 111 Poenitentiario, quando conferenda praebenda à Capitulo, Sede Episcopali vacante.
- 112 Poenitentiarij praesentatio in Canonatu, et praebenda praeservatur Capitulo, et alijs, ad quos spectat, dummodo fiat de electo ab Episcopo. Et offertur declaratio S. Congr.
- 113 Poenitentiarij Officium non providetur per concursum. Et quare.
- 114 Pensionis reservatio super fructibus Canonatus Poenitentiarij, non requirit expressionem istius qualisatis.
- 115 Poenitentiarij Officio non prohibetur Ordinarius providere per concursum.
- 116 Graduatús, licet indignè, gaudet privilegijs graduatorum.
- 117 Doctor, quamvis ignorantissimus, torqueri non potest, et quare.
- 118 Prærogativa data Doctoribus, non competunt Doctorellis.
- 119 Ecclesia indiget viris litteratis, non autem

antem *Afuis ferratis*.

- 120 *Pœnitentiarii Officium, non esse conferendum Doctari indocto, ex declaratione S. Concilii.*
- 121 *Potesſ tamen resignari, et conferrî nê Doctori, ſi tamen ſit doctus, et habilis.*
- 122 *Doctores multi, nomine, pauci verò opere.*
- 123 *Doctores gradus, ſc̄ licentiatura, ſi non adſit tempore præſentis, quodam decretum datur Oratori per Datariam, ubi iſta qualitas requiritur.*
- 124 *Pœnitentiarii Officij erectio, non ſervata effectum in prima vice, denuò fieri poteſt.*
- 125 *Effectus, in quacunq; diſpoſitione eſt conſiderandus.*

Praxis Erectionis Officij Pœnitentiarii in Cathedralibus Eccleſiis, cum unione Præbende.

CAPUT IV.

Vm verò Episcopus, ex causis superius expressis, possit Canonicatum, & præbendam, tam in Cathedrali, quam in Collegiata Ecclesiastica instituere, dubitari potest, an

ita etiam in utraq; possit constituere.

102 *Pœnitentiarium, ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 8. de reſor. ibi. In omnibus etiam Cathedralibus Eccleſiis, ubi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis, cum unione præbende proximè vacatura ab Episcopo instituatur, qui Magister ſit, vel Doctör, aut licentiatuſ in Theologia; vel iure canonico, & annorum quadraginta, ſc̄ aliis, qui pro loci qualitate reperiantur, &c.*

Et respondeatur, quod, quoad Cathedralis, satis patet ex eodem Concilio; quo ve-

rò ad Collegiatas, aliter dicendum puto; quia, dum *d. Concilium*, de Cathedralibus loquitur, non ita dicendum est de Collegiatis; quod quidem si voluisset, expressisset; sed non expressit, ergo noluit, *s. ad audientiam, de decim. c. inter corporalia, de transl. Præb. Mandos. super reg. 32. q. 28. num. 2.*

Nec refert, nonnullos etiã peritissimos viros, existimasse, prædictũ Conciliũ, ubi etiã locum vindicare in Collegiatis Ecclesijs, sicut etiam me vidisse memini adnotatum inter quædam notabilia cuiusdam Abbreuiatoris maioris Præſidentiz; quia super hoc nullum potest fieri fundamentum; cum ut plurimum hæc, & similia, quæ publicè, & per Curialium ora circumferuntur, quædoquẽ etiam certò authore carent, & fundamento; proindequẽ quàm sapissimè vana sunt, & inania; vnde contrarium verius est; præsertim verò in casu nostro, cum nunquam, aut rarò visum fuerit, etiam in erectione Collegiatarum Ecclesiarum, quantumcunquẽ insignium, institui a Summo Pontifice Canonicum Pœnitentiarium. Et ab omni ambiguitate, qua possit quis circa id laborare, exemit nos eiuſdem Sacri Concilij declaratio, quæ sub die 15. Maij 1584. sic censuit, *Dubitasur, An vnus, & intentio Concilij ſit, quod in Collegiatis Eccleſiis necessariò instituatur Pœnitentiarius cum unione præbende primò vacatura; ex quo ibi solum de Cathedralibus expressa mentio ſit. Quare supplicatur pro parte D. Ludouici Pimentel, de quibusdam Canonicatu, & præbenda in Collegiata, prouisi, super huiusmodi dubio à Sanctiſſima Congregatione declarationem fieri; & si aliquando iam facta ſit, de illa sibi copiã authenticam dari, mandari. Congregatio censuit, decretum supradictum intelligi oportere in Cathedralibus tantum, non autem in Collegiatis; quam quidem declarationem affert etiam Garc. de benef. par. 5. cap. 4. nu. 111.*

Sub qua tamen formula, litteræ huiusmodi erectionis, ab episcopo in sua Cathedrali Ecclesia faciendæ, concipi possint, ex ea, quam subdimus, & communiter fieri obseruauimus, cernete licet.

103 *Nos N. Dei. et Apostolicę Sedis gratia Episcopus N. Diuina disponente clementia, circa statum quarumlibet Ecclesiarum noſtrarum Ciuitatis, et Diœcesis, præſertim verò noſtrę Cathedralis Eccleſiæ, prout ex debito noſtri paſtoralis officii nobis incumbit, diligenter proſpicientes, ad ea, quę in executionem decretorum Sacri Concilij Tridentini, ac Chriſte fidelium animarum Salutem tendunt, libenter intendimus; prout rerũ, et temporum qualitatibus, diligenter penſatis, conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sane, cum in dicta Cathedrali Eccleſiâ ſacrum Pœnitentiaria Officium, iuxta præ-*

di-

dictorum decretorum dispositionem, nondum erectum existat, plurimumque conveniat, ut illud tam pro ipsius Ecclesia decore, et venustate, ac divini cultus in ea augmento, quam eorundem decretorum complemento quamprimum in ea instituat. Nos igitur huiusmodi sanctam opus, ac maxime necessarium, omni animi studio, omnique pietate, ac diligentia amplectentes, in dicta nostra Cathedrali Ecclesia sacrum Penitentiaria Officium pro uno Presbytero Canonico Penitentiario nuncupando, qui iuxta eiusdem Sacri Concilii dispositionem, qualiscatus esse, ac Christianorum sacramentales confessiones audire, omniaque, et singula, quae ad huiusmodi Penitentiarii Officium pertinent, sedulo exercere, necnon stallum in Choro, et locum, ac vocem, tam actinam, quam passivam in Capitulo, processionibus, ceterisque actibus publicis, et privatis habere, et post Dignitates, in dicta Ecclesia obtinentes, ac ante omnes illius Canonicos, et prabendam Theologalem habentem, incedere; omnibusque illis horis, et temporibus, quibus dictum Officium exercetis, ad residendum, et divinis officiis in Choro, ac pro rebus Capitularibus tractandis in Capitulo praedictis, interessendum, minime teneatur. Et nihilominus omnia, & singula fructus, distributiones quotidianas, mortuaria obitus, aliaque iura obventiones, & emolumenta quaecumque, per alios Canonicos praedictos, qui in dicta Ecclesia personaliter, & continuo resident, & intersunt, percipi, et lucriferi solita, percipere, & lucrari, & alias cum omnibus privilegiis, insigniis, honoribus, & oneribus consuetis, auctoritate nostra, ac alias omni meliori, quo possumus, modo, erigimus, et institui-
mus; dictoque Penitentiaria Officio, per praesentes erecto, Canonicatum, et prabendam dictae Ecclesiae, cum primum illos quomodocumque, et ubicumque vacare contigeris; ita quod liceat dictae Ecclesiae Penitentiario pro tempore existentis, et nunc, prout ex tunc, & e contra, per se, vel alium, seu alios, eius, et dictae Penitentiariae nomine, seu nominibus, propria auctoritate, corporalem, realem, et actuale possessionem dictorum Canonicatus, et prabende, cum omnibus iuribus, et pertinentiis suis, libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, illorumque fructus, redditus pronuntius, iura, obventiones, emolumenta quaecumque, et illorum distributiones quotidianas, etiam, ut praefertur, percipere, exigere, levare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos usus, et utilitatem convertere; cuiusvis licentia desuper, minime requisita, eadem auctoritate nostra ordinaria, ac alias omni meliori modo, quo possumus, unimus, unnectimus, & incorporamus. In quorum omnium, et singulorum fidem, &c. Datum, &c.

Nec tamen ex praedicta formula elicitur (quod obiter dictum sit) posse Penitentiarium, ut supra institutum, vigore dictae institutionis, absolovere poenitentes a casibus
104 Episcopo reservatis, sine illius speciali delegatione; nam quamvis non desint, qui contrarium teneant, nempe, quod absque

alia facultate, possit absolovere ab omnibus casibus praedictis, ut per DD. quos allegat Gare. in add. ad p. 5. cap. 4. n. 115. post tract. de benef. nihilominus, contrarium verius est, quod servatur etiam in praxi, & patet ex infrascripta formula, quae ad meas manus peruenit, tenoris sequentis, videlicet.

105 Decius miseratione divina tituli SS. Iohannis, et Pauli S. R. E. Presbyter Cardinalis Garrafa, Archiepiscopus Neapolitanus. Dilecto nobis in Christo Alexandro Russo Sacrae Theologiae, et V. I. D. Canonico Penitentiario nostrae Metropolitanae Ecclesiae Neapolitanae salutem in Domino. Tibi, quem dudum de prabenda Penitentiaria dictae nostrae Ecclesiae per nostras Bullas providimus, ut ab omnibus, et quibuscumque casibus, nobis quomodolibet reservatis a iure, vel ab homine, etiam annexam censuram habentibus, et in specie a casibus procurantium abortum factus animati, et colloquentium cum Monialibus, etiam de rebus obscenis, et ab aliis casibus, et censuris, etiam si tales forent, quod mentionem, et facultatem requirant specialem, absolovere possis, et valeas. Necnon dispensandi in casibus, nobis a iure permisis, etiam irregularitatibus, et suspensionibus relaxandis iuxta formam Concilii Tridentini. Item commutandi vota, et absolvendi a iuramentis; eandemque facultatem aliis committendi, licentiam, facultatem, et auctoritatem in Domino concedimus, et impartimur. Teque in praedictis omnibus nostrum
spe,

specialem Vicarium, in foro conscientia tantum, deputamus. In quorum omnium, et singulorum, fidem presentes per infra scriptum nostrum Actuarium fieri, et per nostrum generalem Vicarium, de mandato nostro, subscribi, nostrique sigilli impressione muniri iussimus. Dat. in Castro Turris Octava, nostra Neapolitana Diocesis, Anno 1624. Die vero 22. Octobris.

De mandato Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis Archiepiscopi
Laelius Tattius Vicarius Generalis Neap.
N. Actorum Magister.

Nam licet Pœnitentiarius prædictus eo ipso, quod institutus est, habeat à iure, & Concilio prædicto facultatem audiendi confessiones pœnitentium illius Diocesis, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, & sit veluti Parochus totius Diocesis, nec ad id requiratur noua licentia, cum sit Ordinarius Confessor illorum de Diocesi, & quilibet poterit ei confiteri peccata, & satisfaciet, etiam ex declaratione Sacre Congregationis, quæ ait, *An si quis confessus fuerit sua peccata semel in Paschate Pœnitentiario deputato in vim, decreti Concilij Tridentini sess. 24. cap. 8. dicatur satisfecisse præcepto contento in c. omnis vtriusque sexus, de penis. & remiss. Congregationis consuit, satisfecisse.* Non tamen, vt dictum est, à casibus Episcopo reseruatis absolueret potest; cum prædictum Concilium nihil de hoc nouiter statuat; & à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus nouiter id statuitur, per *sex. in l. precipimus, C. de appell. & tradit Nauar. conf. 20. de pœnit. & remiss.* & ex pluribus comprobatur *Garc. de benef. d. cap. 4. num. 115.* vbi hanc affert eiusdem Concilij declarationem videlicet, *Pœnitentiarius non potest absolvere quæquam à casibus, quos Episcopus sibi expressè reseruauerit, nisi ipsemet Episcopus hanc illi speciatim dederit facultatem.*

Ex qua etiam formula, illiusque structura, liquidò apparet, illud, quod in dubium reuocari pluries contigisse scimus, an videlicet, huiusmodi Pœnitentiarij institutio spectet ad solum Episcopum, an verò ad eum, & illius Ecclesie Capitulum, sicut alias prætendebant Capitulum, & Canonici Ecclesie Castren. qui contendebant, solum Episcopum non potuisse, sine consensu d. Capituli, ad hanc erectionem procedere, ex rationibus per eos tunc adductis.

At verò affirmatiuè responsum, seu declaratum extitit, nimirum ad solum Episcopum, hanc erectionem pertinere, sine interuentu Capituli: quod quidem fuit etià à Sacra Congregatione eiusdem Concilij declaratum per hæc verba, videlicet, *Officium Pœnitentiarij, per solum Ordinarium potest institui, ad quem quoque pertinet de illo persona, quoties opus fuerit, pro exer-*

endo tali officio. Et alias eadem Sacra Congregatio sic etiam declarauit, videlicet, *Cæ decreto Concilij sess. 24. c. 8. canentur, quod in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, vbi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis cum vnione præbende proximè vacatura, ab Episcopo instituat, Dubitatur, an quoties occurreret vacatio Officij Pœnitentiarij, & per consequens præbende illi annexæ, prouiso illius pertineat ad solum Episcopum, absque eo, quod Capitulum in aliquo se intromittere possit; Sanctissimus Dominus Noster, referente Congregatione Concilij, decreuit, institutionem Officij Pœnitentiarij quandocunque faciendam, ad solum Episcopum pertinere, absque consensu Capituli; quam quidem declarationem refert Io. Aloysius Riccius in sua prax. for. eccl. decis. 556. num. 3. Barbof. de pot. epif. ableg. 54. num. 2. Nauar. conf. vn. ne Sed. vac. Vgolm. de pot. epif. cap. 33. nu. 2. Paris. in tract. de confid. 9. 45. num. 17. dicens, quod hic Pœnitentiarius potest institui ab Episcopo duntaxat; quamuis de consuetudine, præbende debeant conferri ab Episcopo, & Capitulo, & ita censuisse ait Congregationem prædicti Concilij sub die 24. Iulij 1572. Mant. decis. 56. nu. 1. vbi dicitur in Sac. Congregatione decisum fuisse, electionem personæ Pœnitentiarij ad solū Episcopū pertinere, collationem verò præbende communem esse Episcopi, & Capituli, sicut ex statuto Ecclesie dispositum est, vt in d. decis. qua est Abulen. Canonatus Pœnitentiarij, in qua num. 3. dicitur, quod non obstat, declarationem Sacre Congregationis habere locum in primæua tantum Officij institutione, ne alioqui præbende collatio, quæ est communis Episcopi, & Capituli, reddatur elusoria; quia cum illa declaratio aperte dicat, electionem Pœnitentiarij ad solum Episcopum pertinere, non modò ex primæua huius Officij institutione, sed etiam quandocunque vacare contigerit, non licuit eam infirmare; c. cum contingat de maior. & obed. quam quidem declarationem per extensum affert etiam *Garc. p. 5. cap. 4. nu. 140.**

Quoniam verò post factam ab Ordinario erectionem, statim beneficium dicitur

vacare, sicut iam diximus, videndum est, an vacatio huiusmodi Canonici Pœnitentiarj cadat sub eadem regula referuatoria; quia per nouam creationem beneficij, illud dicitur vacare: cumquē prædicta regula 8. referuet omnia beneficia quocunquē modo vacatura, præterquam per resignationem, comprehenditur utiquē tale Officiū nouiter erectum.

Et quidem, quoad huiusmodi Officij provisionem dicendum est, à primæua illius erectione illam ad Ordinarium spectare, **108** *Barbos. de pot. epif. alleg. 55. num. 2.* affirmās, quod Pœnitentiarj institutio, & electio personæ quoties opus fuerit pro exercendo tali officio, ad Episcopum spectat.

Cœterum verò, id minime sibi locum vendicare certum est, quando Officiū Pœnitentiarj, & vnita sibi præbenda vacarent in mense Sedi Apostolicæ referuato, vel alia adesset affectio, seu referuatio; cum tunc illius collatio ad Summum Pontificē omninò pertinere dignoscatur, ratione referuationis. Quod intelligendum est etiam de prima assignatione præbendæ, ex vi verborum Concilij Tridentini, ibi, *cum vnione præbendæ proximè vacaturæ*; quia non comprehenditur per supradicta verba, præbenda vacans in mense Sedi Apostolicæ referuato, etiam in prima vacatione, per erectionem huiusmodi, occurrente; quare aliàs ad instantiam Episcopi Vicentin. qui in sua Cathedrali instituerat Pœnitentiarium cum assignatione præbendæ proximè vacaturæ, consulta Sacra Congregatio, An huiusmodi vnio comprehendat Canoniciatum, & præbendam vacantes in mense Apostolicæ Sedi referuato; fuit per eandem Sacram Congregationem responsum, seu declaratum, annuente etiam Sanctissimo, quod, ex quo *d. Concil. sess. 24. cap. 8.* non exprimit de Canoniciatibus, etiam Sedi Apostolicæ referuatis; & quando voluit eos comprehendere, expressè dixit, vt patet in Seminario, *sess. 23. cap. 18.* ac in simplicij vniendo Cathedrali pauperi, *cap. 15. sess. 24.* idcirco *d. cap. 8.* non comprehendit Canoniciatum, & præbendam, vacantes in mense referuato; quia si voluisset, expressisset, quemadmodum in alijs locis fecit; & aliàs Episcopo Platentin. rescripsit, *lambudum declaratum fuit; decretum Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. non comprehendere portiones, neq; præbendas vacantes in mensibus referuatis Sedi Apostolicæ referuatis sub Die 21. Augusti 1577.* Aliam præterea declarationem adducit *Azaued. cons. 14. nu. 14. & 15.* vbi declarat, Canoniciatum, & præbendam, qui vacarunt in mense Sedi Apostolicæ referuato, non comprehendi

decretis *Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. & sess. 5. cap. 1.* & Episcopo Larinen. fuit sic per eandem Congregationem rescriptum, *Sacra Congregatio Concil. Trid. censuit deputationem, & institutionem præbendæ pro Pœnitentiarj, non habere locum in Canoniciatibus, & præbendis in mensibus Sedi Apostolicæ referuatis*, quas quidem declarationes habes, etiam penes *Garc. d. cap. 4. num. 127. & in suis addit. ad eundem num. Barbos. de pot. Epif. d. alleg. 55. num. 3.*

Quare perperam nonnulli Ordinarij, vt pluries vidimus, in huiusmodi, & similibus erectionibus, ac Canoniciatus & præbendæ proximè vacaturæ vnionibus addunt hæc verba, videlicet, *Canoniciatum, & præbendam dictæ Ecclesiæ, cum primum illos quocunquē, quomodocunquē, & vbi quē tam in Romana Curia, quam extra eam, & ex cuiuscunquē persona, vacare cōtingerit, &c.* quia sicut aliàs diximus, & infra dicitur, pluries fuit declaratum per Sacram Congregationem, prædictam vnionem, locum minime sibi vendicare in præbenda Sedi Apostolicæ referuata, & fuit etiam responsum Episcopo Seguntin. per illa verba, *proximè vacaturæ*, intelligi, non tamen in mente Papæ, *id. Garc. d. p. 5. cap. sub nu. 127. qui num. 138. sic ait, Tertio, Sanctissimus D. N. Gregorius Papa XIII. &c. censuit, quod talis deputatio, & institutio non habet locum in Canoniciatibus, & præbendis Sedi Apostolicæ referuatis, & affectis.*

Patet etiam, quia nihil speciale, nequē in regula referuatoria, nequē alibi circa id statutum est, an videlicet ab Ordinario, & Capitulo, an verò à Papa debeat prouideri huic Officio; & vtrum illius pronisio cadat in referuationibus, vel non, & tanquam casus omisus remanet dispositioni, iuris cōmunis, ac prædictæ regulæ, quandiu de aliqua lege speciali, seu priuilegio aliud disponente, non doceatur; prout optime concludit *Gonz. ad d. reg. 8. glos. 9. §. 2. num. 82.* & aliàs Episcopis Salamantin. & Tirafanen. responsum fuisse per Sacram Congregationem Concilij ait *id. Garc. d. p. 5. cap. 4. num. 144.* per hæc verba, videlicet, *Cum Sanctissimus, referente Congregatione, declarauerit, institutionem Officij Pœnitentiarj, nec non electionem quocunquē faciendam, ad solum Episcopum, absq; consensu Capituli, pertinere, collationem autē præbendæ vnienda ab illis fieri debere, ad quos antea spectabat. Queritur, si Officij Pœnitentiarj, & vnita præbenda vacatio contingat in mense Apostolico, vel aliàs præbenda esset referuata, vel affecta, an electio personæ huiusmodi Pœnitentiarj pertineat ad Episcopum, vel ad Sanctissimum*

Do.

Domini Nostri, Congregatio, ut bis ve diligenter considerata, citatis etiam procuratoribus Episcoporum, quorum interesse per eorum visis allegationibus, censuit pertinere ad suam Sanctitatem;

Et in vna Maioricens. Canonicatus 15. Novembris 1593. coram Cardinale Millino, fuit dictum, in casu ibi proposito, quod licet alternatiua sit restricta ad beneficia, quæ spectant ad liberam collationem solius Episcopi, & collatio in Cathedralibus sit communis Episcopi, & Capituli; & licet electio Pœnitentiarij spectet ad Episcopum, tamen collatio præbendæ pertinet ad eos, ad quos ante Concilium spectabat, vt in d. causa censuit Sacra Congregatio Concilij; nihilominus respondit, & tenuit Rota, hoc procedere, quando electio pertinet ad Episcopum, non autem quando vacatio contingit in mense Apostolico, prout ead. Sacra Congregatio in predictis decisionibus Salamantin. & Tirasomen. Nominationis Pœnitentiarij, declarauit.

Cuius quidem rei potissima etiam ratio est, quia nimirum, cum præbenda sit vnita Officio Pœnitentiarij, illius collatio, vti sequela Officij Pœnitentiarij spectat ad Papam, ad quem pertinet electio personæ Pœnitentiarij; aliàs enim si collatio præbendæ spectaret ad Episcopum, & Capitulum, quando electio Pœnitentiarij spectat ad Papam, sequerentur plura absurda, narrata in d. decis. quorum Primum, quod prouisio Papæ redderetur eluforia, si Episcopus, & Capitulum alteri conferrent præbendam; quia electus à Papa, ex collatione nullum commodum consequeretur. Secundum, quod esset necessarius duplex titulus, vnus à Papa, & alter ab inferiore. Tertium, quod præbenda esset vnita Officio Pœnitentiarij, & Pœnitentiarius haberet solum Officium sine præbenda, & tamen vnitorum eadem debet esse dispositio; quam quidem decisionem refert per extensum *Gare. d. p. 5. cap. 1. n. 732.*

Et iterum proposita eadem causa in eod. Sacræ Rotæ Auditorio de anno 1597. coram *Seraph.* vt in illius decis. 1218. idem fuit conclusum; nam cum vacasset Officiu Pœnitentiarij de mense Septembris, Episcopo alternatiuæ gratia gaudente, dixerunt Domini, quod ante collationem, quæ fieri debet per eos, ad quos spectat, necesse est, vt præcedat electio personæ valida; quæ electio spectat ad Episcopum solum. Cum vero vigore alternatiuæ, non possit Episcopus eligere in mense Septembris, qui effectus est Apostolicus, electio spectat ad Papam; quia in hac electione nihil commune habet Capitulum cum Episcopo, & per eò-

sequens necesse erât, quod Episcopus, & Capitulum conferret ei, quem Papa elegerit; quare Papa præueniendo eligit simul, & confert, vt dicitur in eadem decis. & concludit, collationem factam per Episcopum, fuisse nullam; cum deberet præcedere valida electio, quæ non præcessit; ex eo quod illo mense non poterat ipse eligere, sed spectabat electio ad Papam.

Et cum supradicta *Seraph. decisio*, circa hanc materiam, sit nimis celebris, & quotidie ferè in hoc proposito adducatur, & allegetur, non incongruum, pro hac nostra praxi, illius tenorem hic duximus subnectendum, qui talis est, videlicet.

Maioricens. Canonicatus Die Veneris 24. Ianuarij 1597.

Fuit dubitatum super validitate collationis Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Maioricens. vnitz Officio Pœnitentiariæ, iuxta decreta Sacri Concilij Tridentini sess. 24. cap. 8. de refor. factæ per Episcopum Maioricens. cum vacarent per obitum cuiusdam Antonii Beluer de mense Septembris 1585. & in hoc versabatur difficultas, quod Episcopus acceptauerat alternatiuam, & sic mensis Septembris effectus erat Apostolicus; ideo dubitabatur, An electio Pœnitentiarij spectaret ad Papam, vel ad Episcopum; & pro validitate deducebatur, alternatiuam capere tantum beneficia, quæ spectant ad liberam Episcopi collationem; sed in casu proposito, electionem esse quidem Episcopi, sed collationem spectare ad Episcopum, & Capitulum, ideoque non habere locum alternatiuam, itaut Papæ competat electio, & pro hac parte allegabatur *quædam decisio Sacri Concilij in causa Gerunden.* Contrarium tamen in hac eadem causa fuit resolutum, coram R. P. D. meo *Millino; & deinde coram me* in præsentia causæ propositione confirmatum; & moti fuerunt Domini hac potissimum ratione, quia ante collationem, quæ fieri debet per eos, ad quos spectat, necesse est, vt præcedat electio personæ valida; quæ electio spectat ad Episcopum solum; verum, cum vigore alternatiuæ non possit Episcopus eligere in mense Septembris, qui effectus est Apostolicus, electio spectat ad Papam; nam in hac electione nihil commune habet Capitulum cum Episcopo; & per consequens necesse habet Episcopus, & Capitulum conferre ei, quem Papa elegerit; ideoque Papa præueniendo, eligit simul, & confert, nullumque ex hoc fit præiudicium collatoribus, qui electo conferre tenentur, & non alii. Neque obstat *decisio in causa Gerunden.* quia non fue-

staret quæsitum, an electio, & collatio spectaret ad Papam, vel ad Episcopum, sed an electio Episcopi immutaret naturam collationis, præsupponendo, electionem factam ab Episcopo; & in hac parte optimè fuit responsum, non immutare; quod etiam procederet in electione facta per Papam, si Papa solummodo eligeret personam, relicta facultate conferendi, vti de iure; sed hoc vix locum habere potest in practica; cum Papa similes gratias imperfectas facere non solet; & ex his tolluntur omnia, quæ ex aduerso allegantur; nam quod dicitur, posse euenire absurdum, quod hoc pacto in duobus tantum mensibus possit Capitulum conferre huiusmodi præbendam, & Canonicatum; quia dato quod hoc sit verum, nõ tamen est inconueniens, cum non respectu vnus, vel alterius beneficii concedatur alternatiua, sed generaliter respectu omnium, præterquam reseruatorum; & ideo compensatur præiudicium, quod ex accidenti oritur circa aliquod corpus beneficii, cum emolumento, quod Episcopus consequitur ex adeptione dictorum mensium, & vt dictum est, hoc præiudicium Capituli non est considerabile; cum omnino cogatur conferre ei, quem Episcopus elegerit. Quare conclusum fuit, collationem factam per Episcopum, non fuisse validam; cum præcedere deberet valida electio, quæ non præcessit, ex eo, quod illo mense non poterat ipse eligere, sed spectabat electio ad Papam; & ita, post trinas propositiones, fuit per Dominos conclusum.

Et ex superius dictis inferitur, etiã, quod si vacatio Officij Pœnitentiarij contingeret
 110 Sede Episcopali vacante, Capitulum non poterit de illo, prouidere, cum illud nõ succedat in prouisione beneficiorum ad Episcopum spectate, vt optimè concludit Riccius in praxi fori. eccl. tit. Praxi Episcoporum, decis. 55. nu. 4. ubi auctor, declarationem prædicti Concilij sess. 24. cap. 8. super illis verbis, ab Episcopo instituat, dicentem; Solo, absque consensu Capituli, & etiam ab eodem solo instituat; & licet uacaret sedes Episcopalis, Capitulum nihil potest, etiam quod eo tempore Pœnitentiarius moreretur, subdens loc. cit. quod tunc collatio spectat ad Papam priuatiuè, stante reseruatione, reg. 2. Cancell. quia beneficia, Sede Episcopali vacante, conferuntur à Papa, & idem Garc. in add. ad p. 5. cap. 4. nu. 150. in specie ait, quod vacante Pœnitentiaria, Sede Episcopali vacante, electio, & collatio pertinent ad Papam, etiam seclusa reseruatione; & non est reseruanda futuro Episcopo; quod fuit declaratum à Sac. Congregatione, & approbatum à Papa hoc mo-

do, videlicet. Vacante Sede Episcopali Lauen. uasauit Canonicatus, & præbendam Pœnitentiarij eiusdem Ecclesie; dubitatum fuit, stante decreto Congregationis, quod electio Pœnitentiarij ad Episcopum pertineat, sine consensu Capituli, ad quem spectat collatio dictæ præbendæ, & electio personæ, an ad Capitulum, quod Sede Episcopali vacante succedit in iurisdictione Episcopali, an ad Santissimum, vel futurum Episcopum, Congregatio censuit decretum Pœnitentiarij, quod ad Episcopum electio persona Pœnitentiarij pertineat, non procedere, quando Canonicatus Pœnitentiarij uasauit Sede Episcopali vacante; quia tantum Papa Ordinarius Ordinariorum, & Episcopus Episcoporum, sibi debet talem electionem uindicare. Santissimus hanc sententiã Congregationis sibi relata approbauit, quod electio, & collatio, Sede Episcopali vacante, nequã ad Capitulum, nequã ad futurum Episcopum, sed ad Sedem Apostolicam pertineat. Vbi autem collatio Pœnitentiarij spectaret ad Capitulum, & Episcopus esset absens, tunc Capitulum, ob dictam absentiam, non potest se intromittere in electione Pœnitentiarij; quamuis ad illud spectet collatio; super quo, cum alias fuisse dubitatum, emanauit a Sacra Congregatione hæc sequens declaratio, videlicet, Dubitauit Capitulum Burgen. An saltem absente Episcopo, ad se pertineat Pœnitentiarij electio, cum ad se etiã collatio pertineat, dicens, declarationem Congregationis, quod ad solum Episcopum pertineat electio Pœnitentiarij, non habet locum, cum Episcopus abest, Congregatio censuit, electionem personæ pertinere ad solum Episcopum, vel eo absente, ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem, expensis tamen ipsius Episcopi. Sed, & ipse Episcopus absens, poterit, ubi est, eligere Pœnitentiarium, non enim ad id est necessaria presentia, seu existentia in Diacesi; nam etiam extra illam potest expediri, cum non sit contentiosa, sed uoluntaria iurisdictionis; quam declarationem habes etiam penes Garc. in add. ad p. 5. cap. 4. num. 143. verset quamuis. Subdens vers. seq. quod si intra semestre à die notitiæ vacationis, Episcopus per se, vel eius Vicarium non eligeret Pœnitentiarium, deuoluitur electio ad Capitulum; cū ad Episcopum pertineat proprio iure, & ordinario, ex Concil. iuxta cap. 2. de concess. præb.

Et quoad prouisionem dictæ Pœnitentiariæ, Sede Episcopali vacante, sciendum est, quod licet Rebuff. in prax. tit. de deuolutione. nu. 63. fol. mbi 189. loquens de Vicario Capituli Sede vacante, dicat, quod iste Vica-

Vicarius, & Officialis poterit suspendere, excommunicare, interdicare, priuare, & absolueri, *cap. hie, quæ in fin. de maior. & obed. cap. viii. eod. tit. in 6.* & quod poterit etiam Capitulum creare Pœnitentiarium, qui absoluat à casibus etiam Episcopo reseruat, &c. est aduertendum, quod idem *Retraff. lac. cit.* non loquitur de Pœnitentiaro, ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini deputatio, cum annexione præbendæ, spectat ad Episcopum, vt dictum est, sed de eo Pœnitentiaro, qui sit simplex Confessarius à Capitulo constituendus, vt Sede Episcopali vacante, possit absolueri a casibus Episcopo reseruat, cuius officium, per superuentiam noui Episcopi, expirat, & nullam præbendam annexam habet, quod etiam aduertit, idem *Sarc. in addit. ad d. p. 5. cap. 4. sub d. nu. 150.*

Notandum est tamen, præmissa, nempe, quod, Sede Episcopali vacante, electio, & collatio huiusmodi spectat ad Papam, ita demum intelligenda esse, vt locum sibi vident in prima assignatione præbendæ pro Pœnitentiaro, & quando non fuit per Episcopum Pœnitentiarius institutus, & electus cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, non autem, quando ipse Pœnitentiarius esset iam institutus ab Episcopo, & ante illius obitum, non fuit facta assignatio præbendæ; hoc etenim casu, potest Capitulum Sede vacante, assignare, & conferre eidem Pœnitentiaro, antea instituto, & electo, primam præbendam, vacantem in mense ordinario, vbi tamen collatio erat communis Episcopi, & Capituli, vel solius Capituli, nec intrat reseruatio regulæ secundæ, etiam vbi collatio præbendarum esset solius Episcopi, seclusa reseruatione dictæ *reg. 2.* Ratio autem est, quia collatio talis præbendæ erat debita Pœnitentiaro, & necessaria, in qua succedit Capitulum, Sede vacante; quia illud succedit non solum in collatione necessaria, & debita, sed in omnibus necessarijs, & quæ sunt de iustitia, vt hic, *glos. in Clem. 1. verbo Capituli, de heret.* quæ passim seruatur in praxi; vnde, & videmus, quod Capitulum, Sede vacante, potest instituere præsentatum ad beneficium iuris patronatus, prout alias diximus, & suo loco fusius dicitur.

Nec tamè, pro maiori præmissorum declaratione, videtur omittendum, quod stantibus tot Sacre Congregationis declarationibus, quibus cautem est, electionem personæ Pœnitentiarij ad solum Episcopum pertinere, collationem autem præbendæ vniendæ, ab illis fieri debere, ad quos antea spectabat, stante erectione prædicti Officij Pœnitentiarij, facta per Episcopum, cū vnione

primò vacaturæ, non poterit Capitulum, sine is, ad quem illius collatio spectat, alteri prouidere de prædicta præbenda, quia iam nõ vacat, stante vnione per Episcopum facta, quæ statim sortita est effectum; nam talis præbenda sic primò vacatura, videtur ab ipso Concilio deputata, & vnita Pœnitentiarij; vnde, quatenus vacauerit in mense non reseruat, est de necessitate conferenda electo ab Episcopo, & supradictæ declarationes id magis, declarant, cum dicunt, collationem debere fieri, &c. quare ponderando dictum verbum, *deberet*, certum est, illud importare necessitatem, *1. Preter, in princip. ff. de eden. l. debet, ff. nauit. eap. & stabul. c. oblata, §. superiori. de appellat. Clem. attendentes, & ibi glos. in verbo debent, de stat. Monach. Barbof. dist. 62. nu. 1.* et fuit dictum in vna *Ofcen. Canonicatus 1. Februarij 1593. coram Seraphino*, in qua cum ageretur de vnione ab Episcopo facta Officij Pœnitentiarij de præbenda proximè vacatura, quæ postea vacauit, Sede Apostolica vacante, fuit resolutum, non potuisse Capitulum, prætextu cuiusdã concordie, seu statuti, præbendam sic vacantem alteri conferre, quàm electo ab Episcopo ad prædictum Officium Pœnitentiarij, cum in illa, stante huiusmodi vnione, quæ fuit sortita effectum, non intrauerit *reg. 2.* reseruatis beneficijs, de quibus, tempore vacationis dictæ Sedis, non fuerit dispositum; cum iam per Episcopum de illa præbenda fuerit dispositum per dictam vnionem factam ante vacationem; vnde collatio talis præbendæ est necessariò facienda Pœnitentiaro, tanquam illi debita; cum non possit Capitulum illam conferre, nisi electo ab Episcopo in Pœnitentiarium, ex traditis in dicta decisione, quæ videtur optima, et punctualis.

Cæterum autem, nedum collatio, vt hic, *112* sed etiam præsentatio in Canonicatu, et præbenda Pœnitentiarij, præseruatur Capitulo, seu alijs, ad quos alias spectabat; dummodò præsentatio fiat de electo ab Episcopo, vt in vna Zamoren. declarauit Sac. Congreg. his verbis, *Cum Congregatio declarauerit, electionem personæ Pœnitentiarij esse faciendam ab Episcopo, collationem verò præbendæ ad eos pertinere, ad quos antea spectabat, Capitulum Zamoren. postulauit declarari, An sicut præseruata collatio est, ita etiam sit præseruata præsentatio, quam habet Capitulum de d. Ecclesia præbendis, Congreg. censuit, idem in præsentatione, quod in collatione, sed tamen referendum Santissimo, qui probauit sententiam Congregationis, dummodò præsentatio fiat de electo ab Episcopo; & idem erit in electione*

Alione, ubi electio spectaret ad Capitulum, seu alios, nam eadem ratio est de electione, ac presentatione, ut per Garc. in add. ad d. p. 3. cap. 4. n. 143.

An autem adueniente vacatione huiusmodi Officij Pœnitentiarij, debeat de eo fieri concursus; sicut de parochialibus Ecclesijs, ad præscriptum Concilij Trid. sess. 24. cap. 28. & Constitutionis Pij, quæ incipit, *In conferendis*? Et pluribus omissis, quæ pro affirmatiua sententia, à nonnullis perperam adducta sunt, negatiuam amplectendam esse, ex infra dicendis, constabit, præsertim verò ex sententia Sacræ Congregationis Concilij, quæ declarauit, huiusmodi concursum hic minimè requiri; nec est parafacienda supradicta sententia, quæ tot validis nititur fundamentis; Quandoquidem, etsi verum sit, quod Pœnitentiarius institutus, eo ipso habet à iure, et Concilio facultatem audiendi confessiones pœnitentium illius Diœcesis; et iurisdictionem ad absoluendū à peccatis, et est veluti parochus totius Diœcesis, sicut iā sup. diximus.

Nihilominus verò, certum est, huiusmodi Pœnitentiarij Officium, propter præmissa, nõ requirere prouisionem per concursum; cum ratio inperque pateat, supradictum Concilium nihil circa hoc, disposuisse, sicut disposuit de parochialibus Ecclesijs; namque, si aliàs voluisset, disposuisset utique eodem modo de Canonicatibus Pœnitentiarijs, non autem expressit, ergo noluit, *tex. in l. vn. §. fin. autem, C. de cad. sol. cap. ad audientiam, de decim. cap. in re corporalia, de trans. pral. cum similib.* Nec proinde valet dicere, quod cum dictū Concil. statuerit circa concursum ad parochiales Ecclesias, pro bono regimine animarum, ita etiā intelligendum sit de Officio Pœnitentiarij, cuius munus est, consuete pœnitentibus, ac salubria eis subministrare consilia, et monita pro eardem animarū salute; ac proinde, vbi est eadem ratio, ibi debeat esse eadem iuris dispositio, *l. si postulauerit, s. ratio, ff. de adult. l. illud, vers. sed magis, ff. ad l. Aquil. l. à Titio, & ibi Iaf. col. 3. ff. de verb. oblig. Oldrad. conf. 183. & fin.* vbi quod tunc lex non dicitur extendi, sed enucleari; sicut neque ad id refert, quod si lex est specialis, ratio verò generalis, generaliter sit intelligenda, *l. cum Prator, s. dulcis fims, ff. de leg. 2. Roman. conf. 457. Dec. conf. 35. n. 8.* quia nihilominus, per supra allegata non bene inferitur ad huiusmodi concursum, nec refert, quod Officium Pœnitentiarij administret Sacramentum pœnitentiæ, proindeq; videatur habere curam animarum; cum verè, non ex eo, quod Pœnitentiarius exerceat hoc Sacramentum, habet curam animarum, nisi

cum hoc concurrat parochia; sola namque potestas fori pœnitentialis, non efficit beneficium curatum, nisi cum hoc, beneficium habuerit certam parochiam, ut docet *glos. in Clem. Dandum, verbo, impendant, de sepalt.* ubi, quod licet persona ibi expressè habeant facultatem audiendi confessiones confiteri sibi volentium, ac imponendi pœnitentias salutares, & beneficium absolutionis impendant, & ista sint de cura animarum, per quod videatur, istos esse curatos, saltem in tanto, vel ex delegata potestate, nõ tamen dicitur curati, & testatur *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. s. 2.* quod communiter in Hispania, in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, ac etiam in nonnullis Collegiatis Canonicatus, & præbendæ Theologales, non autem pœnitentiales, prouidentur per concursum, & *Garc. d. par. 5. cap. 4. n. 143.* ait, quod quamuis in Concilio Prouincialis Compottellan. *art. 3. decret. 3. 2.* statuatur, quod prouisio Pœnitentiarij fiat præiudicium edicto, & concursu, id tamen non videtur vsu receptum, nec id seruant Episcopi, quodque in vna Abulen. dictum fuit electionem Pœnitentiarij, ad solum Episcopum spectare, sed an concursus ab eo fieri debeat, Domini dixerunt, recurrendum esse ad Sacri Concilij Congregationem, & tamè est concludendum, eum non requiri; nam, d. Concilium solum ad parochiales, requirit concursum; & vt supra dictum est, sola potestas fori pœnitentialis non facit beneficium curatum; prout late fuit dictum in vna *Caurien. Pensionis eorum Coccino decis. 324.* vbi allegabatur nullitas pensionis reseruata super fructibus Officij Pœnitentiarij, tacita hac qualitate, quæ exprimi prætendebatur, tanquam si esset beneficium curatum, de quo expressa mētio fieri, debet, & fuit ex supradictis, resolutum, hanc expressionem non fuisse necessariam, sed validam prædictam reseruacionem; quod hic est incidenter notandum in praxi in similibus reseruacionibus pensionum super fructibus Pœnitentiarij, prout non semel euenisse scimus. Nam bene potest pensio reseruari super prædictis fructibus; quia per vnionem præbendæ, non extinguitur titulus Canonicatus, qui adhuc remanet, & dicitur Canonicatus Pœnitentiarij, & potius videtur quoddam onus annexum, & vnium Canonicatui, vt in *d. decis. in fin.*

At verò, quamuis, ut supra dictum est, concursus huiusmodi minimè hic requiratur, nihilominus nõ puto, Ordinarijs prohiberetur, quatenus velint, si ita expedire iudicauerint, prædictum Officium per concursum prouidere, sicut faciebat Sanctus Carolus Borromæus Archiepiscopus Medio-

Illien, qui, cum primùm præbenda, vel Theologicalis, vel Pœnitentialis vacasset, etiã si illius conferendi ius ad alium, quàm ad Episcopum, præterquàm ad Sedem Apostolicam, pertineret, edictum proponi curabat pro concursu desuper habendo, ac euocari quicumquẽ essent, qui illius muneris causa, examen subire voluissent; confectoque constituti temporis spatium, vniuscuiusquẽ eorum, qui illo nomine conuenerant, periculum, vel experimentum in litteris, ac doctrinis, omni, vel diligentissima percontationum questionumue ratione, faceret Episcopus, adhibitis sibi, pro arbitrio suo, alijs peritis, probisque viris; tum etiam de illorum vita, moribus, ætate, gradu, ordine, ceterisque conditionibus, ad talem munus necessarijs, accuratè perquireret, vt haberet in *act. Eccl. Mediolanen. tom. 1. p. 1. tit. Quæ ad beneficiorum collat. attinent, fol. mibi 208.*

Vnde, cum Ecclesijs Cathedralibus, sicut aliàs dictum est, deputari debeat Pœnitentiarius, qui Magister, aut Doctor, seu Licentiatus sit in Sacra Theologia, vel iure canonico, ex *di. Conc. Trid. sess. 23. cap. 8.* propterea optimum, erit, antequam iste ad huiusmodi munia subeunda admittatur, inquirere de eius sufficientia, vt supra dictum est, quia solus gradus Doctoratus, seu licentiaturæ, sine doctrina, non sufficit; quod etiam in Dignitatibus, seruare, bonum est.

Quarè dubitat *Garc. p. 7. cap. 7. nu. 50.* an ad beneficia, seu Dignitates, gradum aliquem requirantia, sufficiat gradum huiusmodi habere, etiam sine scientia competenti, itaut nihilominus valeat adeptio talis beneficii, seu Dignitatis, & concludit affirmatiuè; quia iste talis est, re vera, graduatus, licet indignè, & gaudet priuilegijs graduatorum, quod ex pluribus probat *loc. cit. & dixit Ripa in l. Centurio, nu. 17. vers. nouissimi, ff. de vulg. se. alias respodisse.*

117 Doctorè, quauis ignoratissimũ, torqueri, nõ posse, ne dignitas doctoratus dehonestetur, quod, & summa ratione introductũ videtur, seu receptum; nam eo ipso, quod quis est Doctor, qualis qualis sit, si insignia Doctoratus est adeptus, pro idoneo, ac verò *Doctore*, in omnibus habetur, tum propter præsumptionè, talem approbantium, tum propter euidens inconueniens; quia etiam Doctor consummatissimo, & doctissimo viro posset opponi, dicendo, Tu es infestus & ignarus, ac tali gradu indignus; et sic quilibet Doctor excellens, post tot dignos labores, infelicitissimus omnium viueret, et in eum etiã ignauissimi homines, imò mulierculæ insurgerent, dicentes, Nec tibi gra-

118 dus iste conuenit, nec inter peritos connumerandus es, vt tradit *Mand. super reg. 16. q. 13. nu. 4.* et quod iste sit verè graduatus, tenet *Aret. in cap. clerici, de iud. et ibi Felin. num. 2. & 3. in 4. rñbr. de maior. & obed.*

At verò contrarium tenuit *Boer. de au. th. mag. conf. nu. 93.* vbi, quod in Curia Romana, prærogatiuæ datæ per regulas Cancellariæ Apostolicæ Doctoribus, non conueniunt doctorellis, et indoctis, ubi ex *Barbatia in d. cap. clerici*, quod impetrans beneficium, nulliter impetrat, si narret se doctorem, cum sit merus occupator illius tituli, ob eius excellentem ignoratiam, Quod quidem potissimum vindicat sibi locum in assequendis beneficijs, et Dignitatibus ecclesiasticis; cum Ecclesia indigeat uiris litteratis, non autem asinis ferratis, idem *Felin. in cap. si quando, nu. 7. de rescript.* vbi quod Pius II. dicebat, indoctum Episcopũ, Asino esse comparandum, et ibi plura in proposito congerit; & de Pœnitentiario, tenuit Sacra Congregatio Concilij; nam vacante Officio Pœnitentiariæ Cathedralis Ecclesiæ Capuanæ, bo. me. Cardinalis Bellarminus, Archiepiscopus petijt ab ipsa Sac. Congregatione, an dictum Officium esset conferendum N. qui licet Doctor fuisset, tamen attestabatur, esse ualde ignarum; ac proinde, eadem Sac. Congregatio die 20. Martij 1623. cœnsuit, prædictum N. haberi, ac si non esset Doctor; et ideò de alio prouidendum, ut refert *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 26. nu. 9. fol. 238.* ubi, quod dicta Sac. Congregatio censuit, quod potest præbenda Pœnitentiariæ resignari ad fauorem illius, qui non est Doctor, nequè Licentiatus; sed ex attestacionibus Ordinarij, Capituli, et Academiae Elborensis, asseritur admodum doctus, et habilis; quia sufficienter constat de idoneitate, ad effectum, ut Papa prouideat, ut in *Elboren. Pœnitentiaria 12. Martij 1623.* Vnde licet uulgo dicamus, non omnem Doctorem, doctum esse, attamen benè è conuerso, omnem doctum, esse Doctorem: multi etenim sunt Doctores nomine, pauci uerò opere; quare Doctoratus dignitas hodiè in Italia, quasi cõtemptibilis est; quandoquidem ad illam ferè omnes promoueri curant, ut ait *Lotter. de re benef. in appar. nu. 128. cum plur. seqq.*

Dataria tamen Apostolica, in prouisionibus Officiorum, aut Dignitatum, cæterorumquè beneficiorum, requirentium gradum Doctoratus, seu Licentiaturæ, si tempore impetrationis, Orator careat huiusmodi gradu, quod omninò exprimendum est, ad uitandum subreptionem, præfigit eidem

N

dem

dem tempus ad illum gradum suscipiendum, unius anni, aut aliàs, prout sibi uidebitur, cum adiectione huiusmodi decreti in catea supplicationis, ac etiam litterarũ, **123** uidelicet, *Volumus autem, quod predictus N. infra annum proximum, gradum Magisterii in Theologia in aliqua approbata Vniuersitate studii generalis, prout in riguroso examine, & aliis seruatis seruandis suscipere omninò teneatur; aliàs prout gratia nulla sit eo ipso, prout adici consuevit præsertim in collatione præbendæ Theologalis.*

Nec tamen, circa hanc praxim, omittendum putauimus, quoad validitatem supradictæ unionis, quod per illa uerba Concilij, *cum unione præbendæ primò uacatura*, si aliàs fuisset huiusmodi Officiũ Penitentiarij erectum cum unione prædictæ præbendæ, quæ tamen esset postmodum à Papa simpliciter impetrata, narrata tñ huiusmodi unionis; et erectio supradicta nõ potuit propterea suum effectum sortiri, non exinde impediretur Episcopus, quin ad eiusdem Concilij præscriptum, ad nouam **124** erectionem deuenire possit, cum unione alterius præbendæ, similiter primò uacaturæ; namq; per primam erectionem; sic inutilem, ab eo factam, ipsius facultas non est extincta, et consumpta; quia, dum Concilium, *sess. 24. cap. 8. de resor.* ait, quod Penitentiaris aliquis cum unione præbendæ primò uacaturæ, ab Episcopo instituitur, huiusmodi uerba sunt intelligenda cum effectu; quandoquidem effectus in quacunq; **125** quæ actione, & dispositione est considerandus, & attenditur, *l. si non mortis, in fin. ff. de inoff. testam. l. 1. §. hac autem uerba, ff. quod quisquid iur. Bald. in l. si mater, in 3. not. C. de instis. & substit. Dec. cons. 313. colum. 2. circa med.* Unde uulgò dici solet, quod de modo non curatur, dummodo effectus sequatur, *Rot. decis. 276. nu. 3. p. 2. diuers. id. Dec. & alij in d. l. si mater, DD. in l. gallus, §. quid si tantũ, ff. de liber. & posth. l. 2. C. de alim. pupil. præst. l. cum seruus, ff. de verb. oblig. cũ alijs cumulatis per Gonz. ad reg. 8. Cancell. glof. 5. nu. 11. cum plurib. seqq. & in puncto firmavit Rot. in yna. Osen. Canonieatus Officij Penitentiarie, 9. Junij 1593. penes Seraph. decis. 1034. ubi apertissimè ostenditur, & cõcluditur, quod dum prædictum Cõcilium *loc. cit.* mandat Episcopis institutionem Officij Penitentiarie cum unione præbendæ primò uacaturæ, considerauit effectuationem; & ideo huiusmodi facultatè non consumi per erectionem, quæ non fuit sortita effectum; quare, ea non obstante, poterit ad nouam erectionem prædictã deuenire, per *tex. in l. 3. §.**

hac uerba, de vulg. et pupill. quicquid fuerit dictum in vna *Tarraconen. Canonieatus, seu Officij Penitentiarij, 15. Junij 1577. coram Corduba*, ubi, quod facultas erigendi Penitentiarie, à Concilio Episcopis concessa, per primam erectionem, ac unionem, expirauit, per *tex. in l. boues, §. hoc sermone, de verb. sign.* quam decisionem refert *Garc. p. 5. cap. 4. nu. 142. circa med.* quæ potius, quoad hoc attèditur *d. decis. Seraph. 1034.* quam pluries vidimus praticari.

S V M M A R I V M.

- 1 Præbenda Theologalis, quando instituetur in Cathedralibus, ac Collegiatis Ecclesiis.
- 2 Præbenda non potest assignari Theologo, ubi fuerit aliud stipendium assignatum.
- 3 Et quando detur præbenda Theologalis, & aliud stipendium.
- 4 Præbenda Theologalis assignatio per Episcopum, non habet locum in reseruatiss, & affectis, ex declaratione S. Concilij.
- 5 Theologalis qualitas, nisi per Episcopum adijciatur in ipsa provisione, non poterit postmodum illam adijcere.
- 6 Theologalis præbenda requirit actualem deputationem, ex declaratione S. Concilij.
- 7 Theologus idoneus, donec reperiat, suspendenda est collatio Canonieatus pro Lectore Sacre Scriptura.
- 8 Theologalis præbende institutionis, ab Ordinario facta, formula.
- 9 Lectoris deputatio pro Theologo, facienda ad præscriptum Concil. Trid. aliàs est nulla.
- 10 Episcopus non disponit aduersus decreta Concilij, circa qualitatem persone pro præbenda Theologica.
- 11 Ac propterea, si non reperiat personam qualificatam, recurritur ad Papam, pro collatione huiusmodi præbendæ, etiam si Canonieatus; & præbenda non essent reseruatæ.
- 12 Et quomodo Papa, in litteris collationis huiusmodi, rescribere consueuerit.
- 13 Theologalis præbenda loco, quando distributiones quotidiana applicentur.
- 14 Distributiones quotidiana, quando succedant loco præbendæ.

Theod.

- 15 Theologalis præbenda, si esset insufficientis, poterit Episcopus, vacante altera, ambas applicare.
- 16 Theologo, vel Penitentiario, ubi sunt Canonicatus, & præbenda, non potest assignari aliud beneficium.
- 17 Theologalis, vel Penitentiariæ erectio cum Clausula, Cum primum, Canonicatum, & præbendam vacare cõtigerit, quomodo intelligenda.
- 18 Et proponitur casus annullationis collationis prædictæ præbende.
- 19 Erecciones beneficiorum, ex quibus causis facienda per Papam tantum.
- 20 Theologo, quodnam decretum deitur per Datariam, si præter Canonicatum, & præbendam unitis illius Officio, aliud incompatible beneficium obtineat.
- 21 Penitentiarium, & Lectorem in Cathedrali instituendi onus Episcopo iniungitur à Papa in provisione Ecclesiæ, necnon Montem Pietatis, & Seminarium.
- 22 Præbende vacantes in mense reservato, non possunt uniri officio Penitentiarij, & Lectoris.
- 23 Unio, cur Seminario fiat, etiam de reservatis.
- 24 Præbende penitentialis, seu theologalis assignatio, non impeditur per statutum, seu consuetudinem de optando, & quare.
- 25 Optio, sapit unionis dissolutionem; imò, etiam continet ipsam dissolutionem.
- 26 Unio fieri non potest sine causa, & illius cognitione.
- 27 Unio præbende pro Penitentiario, præservatur à regula revocatoria, etiam ex declarationibus Sac. Congreg.
- 28 Penitentiarius, sine Lector Theologia licet, non possit optare, potest tamen suam præbendam rennunciare, etiam ad favorem.
- 29 Dummodò resignatarius habeat qualitates ad id à Concilio requisitas.
- 30 Etatis 40. annorum defectus in Penitentiario, quando non obstat.
- 31 Et huiusmodi atas debet esse completa.
- 32 Penitentiarius habens parochialem, an illam possit retinere, & sic utrumque Officium exercere, ante vacationem præbende.

33 Penitentiarius, ante vacationem præbende, eius Officio unite, nequè vocem in Capitulo, nequè Sedem in Choro, habet, minusquè interim pro Canonico habendus est.

Praxis Ereccionis Præbende Theologalis, seu Lectura in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis.

C A P V T V.

Ongruit consequenter, vt ad praxim transeamus erectionis Præbendæ Theologalis, seu Lecturæ, ad præscriptum eiusdem Sacri Concilij Tridentini, cuius decreto *sess. 5. cap. 1.* cautum est, vt in Ecclesijs Metropolitanis, vel Cathedralibus, si Ciuitas sit insignis, vel populosa, ac etiam in Collegiatis exaltentibus in aliquo insigni Oppido, etiã Nullius Diœcesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, vbi nulla præbenda, aut præstimonium, seu stipediũ, ad id deputatum reperitur, præbenda, quomodocunquè præterquã ex causa resignationis, primò vacatura, cui aliud onus incompatible iniunctum non sit, ad eum vsum, ipso facto, perpetuò constituta, & deputata intelligatur, & quatenus in ipsis Ecclesijs, nulla, vel non sufficientis præbenda foret, Metropolitanus, vel Episcopus ipse, per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum tuæ Ciuitatis, & Diœcesis, vel alias, prout commodius fieri poterit, de Capituli consilio, ita provideat, vt ipsa sacræ Scripturæ lectio habeatur; ita tamen, vt quæcunquè aliæ lectiones, vel consuetudine, vel quauis alia ratione institutz, propter id, minimè prætermittantur.

Ex quibus, inter cœtera constat, ita demum ad huiusmodi erectionem, & assignationem debere procedi, quatenus ibi nulla præbenda, aut præstimonium, vel stipendium deputatum reperiat. Vnde, si post factam alicuius præmissorum assignationem, aliquo prætextu deueniatur ad nouã assignationem præbendæ, illa vtiquè erit nulla, vt fuit dictum in vna *Barbinonen. Canonicatus penes Seraph. decis. 1310.* nam postquam ab antiquo tempore reperiretur

in Ecclesia Barchinonen. assignatum stipendium pro Lectore Sacre Theologiae, fuit a Papa impetrata prae-benda pro eodem Lectore, nulla facta mentione supradicti stipendij; quia, attentis verbis supradicti Concilij, non poterat assignari praedicta prae-benda, ubi reperiebatur assignatum praedictum stipendium, & sic non erat locus decreto dicti Concilij, prout etiam Sacra Congregatio censuit in eadem causa; quapropter gratia impetrata de dicta prae-benda fuit iudicata nulla, & subreptitia, tanquam ex falsa causa; namque si fuisset Papae narratum, adesse erectionem antiquissimam Lectoris salariati, cum certo, & perpetuo stipendio, non ita de facili, Papa nouam erectionem fecisset; eo magis, quia alias dicta Sacra Congregatio censuit, non esse necessarium, ex decreto d. Concilij, erigere praebendam Theologalem, ut dicitur in d. *decisio qua num. 3.* subditur, quod casu, quo Papa voluisset huiusmodi nouam erectionem facere, cum praerudicaretur liberae collationi Ordinarij, videbatur necessaria derogatio *regulae de iur. quas. non toll.* Et alias eadem Sacra Congregatio censuit, *Si stipendium pro Lectore Sacrae Theologiae, iam ante Concilium fuit, ut proponitur, in Cathedrali deputatum, non esse necessarium ex decreto d. Concilij erigere Theologalem.*

Potest tamen contingere casus, quod, & praebenda Canonialis, & stipendium simul debeatur pro Lectione Sacrae Scripturae, prout alias tenuit Rota in *una Casaraugustan. Lectoria, pene, Coccin. impressa inter diuers. recent. qua est decis. 150. p. 5.* ibi etenim, cum ab immemorabili tempore, in Ecclesia Casaraugustan. officium praedicti Lectoris esset demandatum uni ex Canonicis regularibus praedictae Ecclesiae, quae, ante illius secularizationem, regularis erat, & electio praedicti Canonici ad Archiepiscopum solum spectaret, qui dicto Lectori assignabat decem castia tritici, & decem metretas vini, ac scuta duodecim, fel. record. Clem. VIII. in praedicta Ecclesia erexit nihilominus vnum Canonicatum Lectoralem, cum assignatione praebendae; & cum in dubium reuocaretur, num per erectionem praedictam, cessaret stipendium antea, ut supra assignatum, pluribus hinc inde adductis, fuit pro negatiua, conclusum, nempe, quod praedictum Canonico, ultra praebendam, etiam praedictum stipendium deberetur; ex eo, quod in bulla praedictae secularizationis praeservata fuerunt omnia iura, quae antea praedictis Canonicis competebant; & sic anterior obligatio soluendi dictum stipendium, unde erectio Canonicatus Lectoralis

non facit cessare praedictum stipendium; per *tex. & DD. in c. quia nonnulli, de magistr. nec superuenientia nouae causae, collit anteriorē causam praedicti salarij, seu stipendij*; cum id tantummodo locum haberet, quando praedictum salarium fuisset transfusum in praebendam nouiter assignatam; quia tunc bene diceretur subrogata in locum salarij, vel si Archiepiscopus, qui tenebatur prius ad salarium, assignasset de suo proprio istam praebendam, & non alias; unde erectio Canonicatus Lectoralis huiusmodi, cum assignatione praedictae praebendae, & onere legendi, non facit cessare huiusmodi salarium; nam dicta superuenientia nouae causae, tanquam e diuerso iure proueniens, dicitur venire cumulatim ad primam, non autem extinctiue; praesertim quia, cum tanquam Canonicus, & Lector fungatur duplici officio, non est inconueniens, quod recipiat duplicatum emolumentum; eoque magis, quia assignatio praebendae Canonicae pro Lectore, non fuit assignata simpliciter pro Lectore, sed pro Lectore tanquam Canonico, cum alijs adductis in praedicta decisione.

Per supradictum verò Concilium d. *sess. 5. cap. 1. ibi, constituta, & deputata intelligatur*, Sacra Congregatio sic declarauit, *Cuius collationem Concilium reliquit illis, ad quos de iure ante Concilium spectabat; nec talis deputatio, seu constitutio habet locum in Canonicatibus, & praebendis, Sedi Apostolicae reseruat, & affectis, quia tunc collatio spectat ad Papam.*

Præterea, stantibus supradictis verbis Concilij, ibi, *constituta, & deputata intelligatur*, est plurimum aduertendum, quod si Episcopus providebit de huiusmodi Canonicatu, & praebenda, non adiecto onere, & qualitate Theologica, non poterit, postquam fuit facta talis prouisio, adiacere onus legendi, & interpretandi Sacram Scripturam; quandoquidem, ut talis praebenda, primo vacatura, sit Theologica, & maneat erecta in Theologalem, requiritur actualis deputatio, tam ex declaratione Papae, quam Congregationis Concilij, ut sequitur, videlicet, *Sacra Congregatio Concilij censuit, Sanctissimo approbante illas sententiam, ad erectionem praebendae Theologicae, requiri actualem deputationem; & ideo, si in prouisione praebendae non fuit facta actualis deputatio, non posse prouisum compelli obire munus lectionis; & alia declaratio sic ait; Praebenda, quae primo post confirmationem Concilij vacauerit, & ipso facto eiusdem Concilij decreto huius Capituli, versiculo, in Ecclesijs autem, pro Lectore Sacrae Scripturae perpetuo constituta, & deputata*

intelligatur, si collata fuerit ad id munus inhabili per se explicare, an inualida sit, Sanctissimus, sentiens hoc Decretum Concilij, esse conditionale, requiritque prius declarationem, & actualem deputationem Episcopi, ut illa prabenda sit Theologalis, respondit, valere collationem prabenda, quae primò post Concilium vacavit, factam persone minus idonea ad Sacram Scripturam, per se ipsum interpretandam, si nondum illius prabenda actu fuerit deputata, & erecta in Theologalem, nec est inoptio Episcopi, prabendam vacantem assignare pro Pœnitentiario, licet ratione cura animarum videatur magis necessarius propter verba huius decreti, ipso facto, ut in cap. 1. sess. 5. Verum si magis expediens in aliquo loco particulari fuerit iudicatum, ut prius de Pœnitentiario provideatur, habenda est confirmatio in specie à Sede Apostolica ad omnem difficultatem tollendam; quas declarationes refert Garc. de benef. p. 5. cap. 4. n. 155. necnon Barhof. de Canonicis, & Dignitatibus, capite vigesimo septimo, nu. 5. fol. mihi 246.

Et in proposito personæ minus idoneæ ad id munus explicandum, si fortè contingat, Clericum sæcularè non reperiri pro dicta prabenda, attentâ dispositione, Sacri Conc. Tridentini d. sess. 5. cap. 1. ibi, De cetero prabenda prædicationum, aut stipendium huiusmodi non nisi personis idoneis, & quæ per se ipsos id munus explicare possint, conferatur, & aliter facta prouisio, nulla sit, & inualida; Voluerunt nihilominus Pius V. & Gregorius XIII. collationem huius Canonici suspendendam esse, donec inueniatur idoneus Theologus sæcularis, si fieri possit; interim verò nullum esse ab Episcopo, fructuum ipsius Canonici custodem, aut curatorem deputandum; sed eos omnes, Superiori allucius Monasterij tradendos, qui curet, ut aliquis idoneus Theologus ex suis regularibus, publicè sacram Scripturam in Cathedrali doceat, prout hic mandat; eique in primis necessaria subministrat ex dictis fructibus; quod si

quid reliquum erit, in Monasterij usum conuertat, ut per DD. in c. masoribus, de prab. & magis in terminis, Glos. in cap. quod nullus, in verbo, prabenda, de magistr.

Qui quidè regularis nihil aliud sibi vendicare, potest, nisi quod ei per prædictos Pium, & Gregorium cõcessum est; ac propterea cum quidam regularis in casu præmissio, peteret à Summo Pontifice sibi conferri Canonicatum, in commedam, stallum in Choro, & vocem in Capitulo, & quod posset deferre superpelliceam, & habitum Canonicorum, hæc omnia ex supplicatione fuerunt deleta, & addita hæc verba, Et citra commendam, seu prouisionem petitam. Et de concessione, & assignatione omnium, & quorumcumque fructuum, & etiam distributionum quotidianarum tantum Canonicatus, & prabenda prædictorum eidem Oratori pro stipendio prabenda theologalis; donec de alio Magistro seculari idoneo, cui Canonici, et prabenda prædicti conferri possint, prospexit, & sic; illorum titulo interim suppresso remanente; ita, ut nequeant à quoque impetrari. Et in alia simili, fuit per Dominos Reuifores Datarie, sic additum. Et citra prouisionem Canonici, & prabenda huiusmodi, sed de concessione, & assignatione fructuum, & distributionum, &c. donec, &c. conferri possint per loci Ordinarium, vel sedem Apostolicam prospexit, & sic; illorum titulo interim suppresso remanente; ita, ut à quoque impetrari nequeant; Et de licentia Superioris eiusdem Oratoris, qui habitum suum regulari, & antea, semper gesserit, & retineat, ubique ac ad nutum sui Superioris ad Claustrum, quandocumque reuocari possit.

Quoniam verò, ut plurimum huiusmodi Officium Lectoris, sicut de Pœnitentiario dictum est, ab Ordinario, ex facultate sibi per dictum Concilium attributa, erigi cõsuevit, non abs re visum est, etiam huiusmodi erectionis formulam hic subnectere, quæ sequenti modo, concipi posse videtur, videlicet,

3. N. N. Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. Pastoralis nos admonet sollicitudo, ut ad ea, quæ nobis, ratione nostri Præsulatus, incumbunt, mentis nosra aciem attentè dirigamus, per qua animarum nobis creditarum salutem, sedulo consulatur, ut parulis panem petentibus, prouida ille sibi manu frangatur, atque dispensetur; quatenus ipsi, diuini verbi pabulo, celestique rore per verbum Dei refecti, ubericres æternæ vitæ, referant fructus, cum per semitas Domini Nostri, diuine veritatis doctrina dirigantur. Sanè, cum in nostra Cathedrali Ecclesia N. Sacra Theologia Lectoris Officium, iuxta Decretorum Concilij Tridentini dispositionem, nondum per nosros prædecessores erectum existat, plurimumque conueniat, ut illud, tam pro ipsius Ecclesie decore, & venustate, diuiniq; cultus in ea augmento, quam eorundem decretorum comple-

mento, quamprimum in ea erigatur, atq; instituat. Nos igitur, tam piis, ac sanctum opus, ac maxime necessarium, omni animi studio, omniq; pietate, ac diligentia amplectentes, in dicta nostra Cathedrali Ecclesia, unum Sacrae Theologiae, sacrarumq; litterarum Officium, pro Lectore Theologico nuncupando, qui iuxta eiusdem Concilij Tridentini dispositionem, qualificatus esse, & in eadem Ecclesia, sacram Scripturam legere, & interpretari debeat, & teneatur, ac omnia, & singula, qua ad Sacrae Scripturae Lectoris Officium pertinet, sedulo exercere, necnon stallum in Choro, ac locum, et vocem tam actiuam, quam passiuam in Capitulo, & processionibus, ceterisque actibus Capitularibus, publicis, & priuatis, secundum ordinem, inter Canonicos dictae Ecclesiae seruari solitum, habere debeat; ac omnibus illis horis, & temporibus, quibus dictum Officium exercebit, ad residentiam, & diuinis officijs in Choro, ac pro rebus Capitularibus tractandis in Capitulo praedictis, interesse minime teneatur. Et nihilominus omnia, & singula, fructus, redditus, pronentus, distributiones quotidianas, mortuaria aliaq; iura, obuentiones, & emolumenta, per alios Canonicos praedictos, qui sic resident, & intersunt, percipi, & lucriferi solita, percipere, & lucrari; necnon his, ac omnibus, & singulis priuilegijs, exemptionibus, insignijs, honoribus, & oneribus consuetis, ac immunitatibus, facultatibus, & gratijs quibuscunque, tam spiritualibus, quam temporalibus, quibus reliqui Canonici praesati, & ipsis diuinis Officijs continuò assistentibus, & ministrantibus, utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futuram, ipse pariter, & pariformiter uti, potiri, & gaudere possit, & valeat, auctoritate nostra ordinaria, ac aliàs omni meliori, quo possumus, modo, perpetuò erigimus, & instituiamus. Illique sic erecto, & instituto, pro eius dote, illudq; pro tempore obtinentis sustentatione, ac onerum illi incumbentium supportatione, Canonicatum, & praebendam dictae Ecclesiae, cum primò illos, quandoenq; quomodocunq; ubicunq; & ex cuiuscunq; persona vacare contigerit. Ita quod liceat dictae Ecclesiae Sacrae Theologiae Lectori, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, per se, vel alium, seu alios, eius, & dicti Lectoris Officij nomine, seu nominibus propria auctoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem dictorum Canonicatus, & praebenda, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere; illorumq; fructus, redditus, & pronentus, iura, obuentiones, & emolumenta quaecunq; ac etiam distributiones quotidianas, etiam, ut praefertur, percipere, exigere, leuare, arrèdare, locare, dislocare, ac in suos usus, & utilitatem conuertere, cuiusvis licentia desuper minime requisita, eadem auctoritate nostra ordinaria, ac etiam aliàs, omni alio meliori, quo possumus, modo, unimus, annectimus, & incorporamus. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium, praesentes, manu nostra subscriptas fieri, & per Secretarium nostrum infra scriptum subscribi, sigillisq; nostri, quo in similibus utimur, iussimus, & fecimus appensione communiti. Dat. in Palatio nostro Episcopali. Die, &c.

Quae quidem formula fuit per me annis retro elapsis, ad requisitionem cuiusdam Praelati, confecta; licet postmodum eam viderim alibi impressam.

Et debet fieri deputatio pro Lectore praedicto, de persona ad praescriptum praedicti Concilij, qualificata, alias erit nulla, cum non possit Episcopus disponere aduersus decreta Concilij; quod si talis persona non reperiatur, & altera non qualificata, ad hanc praebendam aspiret, recurret ad Papam pro illius collatione, etiam si Canonicatus, & praebenda huiusmodi non fuerint referuati, neque affecti, qui in litteris prouisionis, ita in his casibus rescribere

consuevit, nempe, Nos volentes N. presbyterum Ciuitatis, vel Diocesis N. afferentem se, licet in Theologia graduatus non sit, ad explendum, tamen onus, eidem praebenda, tanquam Theologica, incumbens habilem existere, ac in Ciuitate, & Diocesis praedictis nullum graduatum, aut qui intra annum in Theologia graduari possit, adesse, apud nos, &c.

Et cum aliàs Canonicatus, & praebenda fuissent perperam ab Ordinario collati nõ habenti huiusmodi qualitatem, obtinuit ille à Papa illorum nouam prouisionem, cum narratiua, Quod alias Canonicatus, ac Theologiae nuncupata praebenda Ecclesiae N. &c.

N. &c. de illis sic vacantibus, & antea dispositione Apostolica non reservatis, neque affectis, predicto N. ordinaria auctoritate extra dictam Curiam prouisum fuit, possessione, nulla tamen fructuum perceptione subsequente. Cum autem, &c. tempore Dacia prouisionis huiusmodi, in Theologia graduatus non esset, licet nunc in Theologia Magister existat; proindeque dubitet prouisionem huiusmodi viribus non subsistere, & sicut accepimus, dicti Canonatus, & prębendę adhuc vacare noscantur, Nos volentes eundem N. qui etiam veriusque Iuris Doctor existit, apud Nos, &c.

Præmissis quidem modo possum fieri similes erectiones ordinaria auctoritate in vim Sacri Concilij Tridentini. Verum cum expediat quandoque sicut alias diximus, ut quam primum fiat ipsa erectio, ac sortiantur effectum, etiam si Canonatus, & prębendę vniendi vacauerint in mense Apostolico, vel alias fuerint reservati, aut affecti, cum per tot declarationes supra adductas, satis constat, huiusmodi vniorem de beneficijs reservatis, seu affectis fieri non posse; proinde, ut predicta vniõ solum sortiantur effectum in vacatione Canonatus, & prębendę quomodolibet contingente, petitur ipsa erectio, & institutio a Summo Pontifice, cum narratiua, quod eum primum, Canonatum, & prębendam huiusmodi per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu quatenus aliam dimissionem, vel amissionem illos pro tempore obtinentium, aut etiam quouis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, seu etiam in quocumque ex mensibus predicta Sedi, & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac per quascumque Constitutiones Apostolicas, seu Cancellaria Apostolica regulas editas, & edendas, seu alias quomodolibet reservatis, & reservandis, aut locorum Ordinarijs, vel alijs collatoribus, per eandem, seu alias Constitutiones Apostolicas, seu dicta Cancellaria Apostolica regulas, similiter editas, & edendas, aut litteras alternatiuam, vel quouis alia privilegia, & indulgentia Apostolica, seu aliter quomodolibet hactenus per dictam Sedem concessa, & in posterum concedenda, aut etiam de iure communi, vel particulari, seu alias, quouis modo competentibus, & competituris, ac alias quomodocumque, quandoque, & ubicumque, tam in Romana Curia, quam extra eam illos vacare contigerit, etiam si iam ad presens vacent, ex nunc, etiam si de iure, affecti specialiter, vel alias ex quavis causa in iuris, etiam dispositiue exprimentia, generaliter reservati, litigiosi, varijs huiusmodi status &c.

Alias etenim liberum est Summo Pontifici, prębendam in mense sibi, & Sedi Apostolicę reservato, alteri, & cui videbitur conferre. Et de anno 1613. euenit casus, quo Episcopus Atianen. erexit prębendam Theologalem cum vniõne prębendę primõ vacaturę, cuius vacatio incidit in mense Apostolico, & Papa alteri de ea prouidit; & cum nihilominus Episcopus prętenderet validitatem predictę vniõnis, re delata ad Sacram Congregationem Concilij, fuit responsum, collationem a Papa factam, validam existisse, & predictus Episcopus expectauit aliam prębendam in suo mense vacantem, quam vniuit, ut supra.

Et modo supra expresso, consuevit supplicari Summo Pontifici, tam pro parte Ordinarij, quam Oratoris petentis sibi prouideri, etiam de Canonatu, & prębendę proximę vacaturis, post erectionem factam a predicto Ordinario; quia cum postmodum talis prębendę vacauerit in mense Apostolico, vel alias esset reservata, seu affecta, tunc electio personę, & collatio spectabit ad Papam, qui illam in hoc casu consuevit ipsi Oratori conferre, ut per *Barbos. de Canon. & Dignit. d. cap. 27. num. 13.* quicquid ceteri in contrarium dixerint, & re vera, ita vidimus in praxi seruari.

Est tamen hic notandum, quod licet *Caecil. Trid. loc. cit.* loquatur de applicanda prębendę, ut supra; nihilominus, ubi in illa Cathedrali nõ adsunt prębendę, sed omnes fructus Canonatuũ consistunt in distributionibus quotidianis, ipsi quidē, loco prębendę assignari possunt; ut fuit per Sacram Congregationem declaratum, teste *Gart. de benef. p. 5. cap. 4. num. 128. circa fin. ibi Tertia intelligitur, etiam prębendę, cuius fructus omnes consistunt in distributionibus quotidianis, sicut reliquę, &c.* namque dictę distributiones succedunt loco prębendę; ut etiam declarauit eadem S. Congregatio Concilij teste *ord. Barbosi d. e. 27. num. 7. fol. 246. qui num. 8. subdit*, quod si vacaret prębendę, quę esset insufficientis, poterit Episcopus, vacante altera, ambas applicare pro lectione Sacrę Scripturę; dummodõ Canonici habeant sufficientis stipendium, ex declaratione predicta S. Congreg. sub die 16. Februarij 1619.

Et alias dicta Sacra Congregatio ita censuit, *Vbi sunt prębendę, & Canonatus, non potest assignari aliud beneficium pro isto Theologo, vel Penitentiario. Namque tunc esset deueniendum ad applicationem fructuum alicuius beneficij, quatenus in ipsis Ecclesijs nulla, vel non sufficientis prębendę foret, cum predictum Concilium hanc curam ita prouidendi, mandat Episcopo.*

scopo, vel Metropolitana de fructibus simplicium beneficiorum eorundem supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiorum sup. Ciuitatis, & Diocesis, vel alias, prout commodè fieri poterit de consensu Capituli ita prouideant, ut in d. sess. 3. cap. 1.

Nec est omittendum, quod per illa verba opponi consueta in huiusmodi erectionibus, videlicet, *cum primò illos vacare contigerit*, non potest collatio proximè futura alteri fieri, quàm Theologo, seu Pœnitentiario, siue in ipsa erectione nominato, siue nominando in prima vacatione, aliàs quauis alia collatio reuocabitur, & annullabitur per Summum Pontificem, prout de anno 1613. contigit in erectione Pœnitentiarij maioris Ecclesiæ Atulan. & de anno 1617. in erectione præbendæ Theologalis maioris Ecclesiæ Nucerin.

18. Et aliàs, cum in Ecclesia Tropien. nulla præbenda pro Pœnitentiario, aut Sacræ Scripturæ Lectore, constituta esset, & licet in Congregatione S. R. E. Cardinalium ordinatum fuisset, vt prædictæ Ecclesiæ præbendam, in aliquo ex mensibus Sedi Apostolicæ reservatis, primò vacaturam, ad vsu vnius Pœnitentiarij per tunc existentem Vicarium Generalem Tropien. constitui deberet, nihilominus, cum postea vacasset Canonicatus, & præbenda prædictæ Ecclesiæ per obitum extra Romanam Curiam de mense Iulij, prædictus Vicarius, vigore facultatis beneficij conferendi, sibi ab Episcopo attributæ, illos sic vacantes contulit cuidam suo familiari. Cūquè fructus prædictorum Canonicatus, & præbendæ sufficientis redditus excessiui essent, non solum ad Pœnitentiariū, sed ad Sacræ Scripturæ Lectoris sustentationem sufficerent, Summus Pontifex desuper opportunè prouidendo, Motu proprio, prædictam collationem sic nullitèr per prædictum Vicarium factam, reuocauit, & cassauit; necnon ab eisdem Canonicatu, & præbenda, illorum omnium, & singulorum fructuum, & c. medietatem, iudicio Ordinarij discernendam, perpetuò separauit, & dismembrauit, ac in ipsa Ecclesia Tropien. vnam Pœnitentiariā pro vno Pœnitentiario, necnon vnum alium Canonicatum, & vnam aliam præbendam Theologalem nuncupandam pro vno Canonico Theologico pariter nuncupando, qui iuxta decretum Concilij Tridentini qualificati essent, & in eadè Ecclesia scripturam Sacram legere, ac interpretari, & vtriq; eorum onusia, & singula, quæ ad Pœnitentiarij, & Sacræ Scripturæ Lectoris Officia pertinent exercere, necnon stallum in Choro, & c. Pœnitentiarius quidem post

alios, alias Dignitates ibidem obtinentes, Canonicus autem Theologalis huiusmodi, secundum ordinem inter Canonicos prædictos seruari solitum, habere deberent, & omnibus illis horis, & temporibus, quibus dicta sua officia exercerent, & c. minime tenerentur; & nihilominus omnia & singula, & c. emolumenta, & c. percipere, & c. instituit, & c. illisque sic erectis, & institutis, pro eorum dote, & c. Pœnitentiariæ videlicet primò dictos Canonicatum, & præbendam cum remanente illorum fructuum, & c. iuriū obuentionum, & emolumentorum medietate, ac plenitudine iuris canonici, similiter perpetuò vnuit, annexuit, & incorporauit, Canonicatui verò, & præbendæ Theologali prædictis, alteram, vt præfertur, separatā, & dismembratam medietatem fructuū, & c. iurium, obuentionum, & emolumentorum huiusmodi itidem perpetuò applicauit, & appropriauit. Ita quod licet Pœnitentiario videlicet, corporalem possessionem Canonicatus, & præbendæ vnitorum apprehendere, Canonico autem Theologico prædictis alteram separatam, & dismembratam medietatem fructuum, & c. iurium obuentionum, & emolumentorum huiusmodi percipere, exigere, & leuare, ac in suos cuiusquè vsus, & vtilitatem conuètere per se, vel alium, seu alios propria autoritate, Diocæsani loci, vel cuiusuis alterius licentia desuper minime requisita; decreuit quæ præmissa omnia, ac litteræ desuper confectæ nullo vnquam tempore, de subreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis, vel quopiam alio defectu, etiam ex eo, quod causæ, propter quas emanarunt, coram Ordinario loci, vel alibi examinatæ, verificatæ, & approbatæ, necnon de facto prouisus à prædicto Vicario, & alii forsan interesse habentes ad id vocati non fuerint, seu ex quacunque alia causa, quantumuis legitima, & iuridica, notari, impugnari, inuvalidari, ac terminos iuris reduci, seu in ius, vel controuersiam vocari, aut aduersus illas quodcunque iuris, & facti, vel gratiæ remedium impetrari posse, & c. cum clausula sublata, & c. Cum derogatione præmissorum, ac regulæ de iure quæsito non tollendo, necnon Concilij Lateranensis circa prohibitiones vnionis perpetuæ, & c.

Et hic incidenter quatuor sunt notanda in praxi, per quam vsus Romanæ Curie docet, in prædicto, ac similibus casibus tales erectiones ad Papam spectare, sicut alibi tetigimus, Primò, quia Episcopo non licet diuidere præbendas, quod quidem noscitur interdictum in Concilio Turonen. vbi Alexander Tertius expressè voluit, vt maioribus Ecclesiæ beneficijs in sua integritate

gritate manentibus, indecorum nimis videtur, ut minorum clericorum præbendæ patiuntur sectionem. Idcirco, ut sicut in magnis, ita quoque in minimis membris suis firmatam Ecclesia habeat vniuersitatem, diuisionem præbendarum, aut Dignitatum permutatione fieri prohibuit, ut dicitur in *c. maioribus, de præb. Paris. de resign. benef. lib. 6. q. 1. num. 4.* idem habetur in *c. dilecto, de præb. ubi Abb. & alij*, & licet id videatur permissum, quando facultates sufficiunt, ut supra visum est, ac propterea fieri posse ex iusta causa, ut in *c. vacante, & in c. causam de præb. Garc. de benef. p. 12. cap. 4. num. 2.* ubi duæ decisiones Rotæ per extensum ad id referuntur, nihilominus, ista diuisio, seu sectio beneficii non est hic permessa Ordinario, qui non potest circa ius commune disponere, quamuis sibi liceat vigore dicti Concilij *d. sess. 5. cap. 1.* prouidere per affiliationem fructuum alicuius simplicis beneficii.

Secundò, neque idem Ordinarius potuit fructus à prædicta præbenda Canonicatus dismembrare, quæ quidem dismembratio proxima est diuisioni beneficii, idem *Garc. loc. cit. cap. 3. num. 1.* quia, licet per huiusmodi dismembrationem non extinguatur beneficium, nihilominus alteratur, & diminuitur in bonis, ac fructibus, & redditibus; & dismembratio dicitur, cum aliqua bona, fructus, seu redditus beneficii ab eo separantur, & alteri applicantur, & fieri debet per Papam supradicta dismembratio, seu diminutio beneficii, quando, inter cætera, non potest in huiusmodi diuisione haberi, consensus Capituli, qui requiritur, sicut in alienationibus rerum Ecclesiæ, *c. 1. de reb. eccl. non alien. in 6. cap. 1. ne Sed. vac. & ibi DD. glos. in Clem. si vna, de reb. eccl. non alien. id. Garc. d. cap. 3. nu. 3.*

Tertiò, quia agitur de vnione beneficii in mense Apostolico reseruati, ut ex præmissis patet, hanc, sicut alias diximus, vnio præbendæ proximè vacaturæ, faciendæ etiam pro Canonico Theologo, non potest fieri de præbendis reseruatis, seu affectis Sedi Apostolicæ; tunc enim ad Summum Pontificem talis collatio spectat, sicut iam dictum est.

Quartò, quia quandoque dicitur, etiam si interesse habere prætendentes vocati non fuerint, & hoc solum spectat ad Papam; nam aliter requiretur, seu saltem subintelligeretur Clausula *Vocatis vocandis*, quæ importat partis citationem, *Felin. in cap. fin. nu. 23. de præsumpt. Marias Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 39. nu. 3. Dec. conf. 173. nu. 1. Gonz. super reg. 8. Cancell. post glos. 9. num. 226.* & tunc iudex exequatur

teneatur procedere iudicialiter. Summo itidem Pontifici, huiusmodi erectio reseruetur, quando Lector deputandus, reperitur possidere aliud incompatible beneficium, puta, si fuerit Rector alicuius parochialis Ecclesiæ, pro cuius retentione, donec vnio fuerit sortita effectum, erit necessaria dispensatio. Tunc enim additur decretum, *Et cum opportuna dispensatione pro Oratore, ut vna cum dicto Lectoris Officio, parochialem Ecclesiam prædictam, quam obtinet, donec vnio huiusmodi suum fuerit sortita effectum, retinere liberè, & licitè valeat.* Ita tamen, ut interim apud dictam parochialem Ecclesiam personaliter residere, illique per seipsum deservire, ac parochialis officia gerere debeat. *Et cum decreto, quod postquam vnio prædicta effectum sortita, ipseque Orator Canonicatus, & præbendæ vnitorum huiusmodi possessionem assequutus fuerit, seu si per eum fuerit, quominus illam assequatur, Ecclesiam parochialem prædictam, infra duos menses, ex tunc proximos, in manibus Rom. Pontif. liberè, cum specifica mentione presentis decreti, & non aliis, dimittere omnino teneatur; alioquin, tam parochialis Ecclesia, quam Officium, & illi vniti Canonicatus, & præbenda huiusmodi, uacent eo ipso.* In reliquis autem, tam in erectione Officij Pœnitentiarij, quam Lectoris huiusmodi consuevit addi per Dominos Reuifores Datarie Apostolicæ, hoc decretum, videlicet, *Et dummodò Canonicatus, & præbenda prædicti aliud onus incompatible, annexum non habeant, quod est iuxta decretum Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. de refor. ibi, præbenda primò vacatura, cui aliud onus iunctum non sit.* prout etiam adnotatum reperio in quibusdam notabilibus eiusdem Datarie; quod tamen superfluum videtur, cum iam per d. Concilium fuerit ita prouisum.

Demum adde, plurimum expedire, ut Episcopus curet omni meliori modo, ac quantocitius potest, in Cathedrali Ecclesia instituat Pœnitentiarium, & Lector sacræ Scripturæ; propterea videmus, quod quotiescunque prouidetur Ecclesiæ Episcopali de nouo Pastore, ac in illius statu non narretur, Ecclesiam, illos habere, semper in litteris promotionis imponitur prouiso, onus erigendi theologalem, & Pœnitentiarium præbendas; quare in litteris huiusmodi promotionis tale adiicitur decretum, videlicet, *21* *Voluimus autem, ut Theologalem, & Pœnitentiarium præbendas, ad præscriptum Concilij Tridentini, quod primò erigas, & Montem Pietatis fieri cures, conscientiam tuam super hoc operantes.* Et idem dici-

dicitur de Seminario, quando in supradicto statu non narratur, adesse.

Illud autem, quod dictum est de vnione præbendæ proximè vacaturæ, Officij Pœnitentiarij; quod non capiat beneficia referuata, dicendum quoquè est de præbenda

- 22 Theologali, ex eo, quod prædictum Concilij Tridentini Decretum, *d. sess. 5. cap. 1.* ibi in *Ecclesijs autem*, sicut supra, de hac præbenda Theologali diximus, non habet locum in præbenda vacante in mense Papæ, aut aliàs referuato, vt patet ex sequenti declaratione, videlicet, *Si vacauerit portio non includitur hoc decreto, quia non venit appellatione præbenda.* Secunda, ibi, *primò vacatura, &c. non tamen in mense Apostolico, quia non comprehenduntur sub hoc decreto præbenda vacantes in mensibus referuatis; & idem in præbenda pœnitentiarij, ita fuit rescriptum Episcopis Valent. Ciuitaten. & Gadien.* Tertia, *Intelligitur etiam præbenda, cuius fructus omnes consistunt in distributionibus quotidianis, sicut reliquæ; nec talis deputatio, & constitutio habet locum in Canonicatibus, & præbendis Sedi Apostolica referuatis. Idem si in prædictis mensibus, Cardinalis haberet indultum à Sede Apostolica;* quas decisiones refert, et *Garc. de benef. p. 5. cap. 4. nu. 128.* & hanc tertiam declarationem, et superius in proposito retulimus.

Et quoad vnionem prædictarum præbendarum, idem dicitur de præbenda pœnitentiarij, quoad eos, qui habent indultum conferendi, prout etiam idem *Garc. loc. cit.* rescriptum fuisse testatur per eandem Sacram Congregationem, Duci de Alba, videlicet; *Omnes Illusterrimi Domini mei Cardinales declarauerunt, quod decretum Concilij Tridentini sess. 24. cap. 8. de Pœnitentiario, non habet locum in mensibus referuatis Sedi Apostolica, vel in illis, in quibus Dominatio vestra habet indultum, nisi indultum habens, consensum dederit. Dat. Romæ 23. Martij 1685. A. Gard. Carrasa.*

- Ratio autem, cur Concilium non idem statuerit in erectione præbendarum Pœnitentiarij, ac Theologali, quod in Seminario, cui voluit posse fieri vnionem, etiam de beneficijs, Sedi Apostolicæ referuatis, & affectis, ea forsitan est, quia hanc necessitatem erectionis, & vnionis magis considerauit in Seminario, cuius erectio, & vnio non patitur tantam dilationem, vt possit expectari vacatio in mensibus Ordinarij; quæ fortasse longius protraheretur, quam ipsa necessitas postulat; proindeq; arbitratum est, expedire quamprimum fieri vnionem Seminario, illamquè suum sortiri effectum; non autem sic in vnione præbendarum Pœnitentiarij,

ac Theologali; quod quidem si Concilium voluisset, vtique expressisset; quare non expressit, ergo noluit, *arg. tex. in l. omni, §. si autem, G. de cad. toll. ad audientiam, de decim. c. inter corporalia, de transl. pr. gl. Mandos. reg. 32. q. 28. nu. 2. & reg. 34. q. 65. num. etiam 2.*

- His accedit, quod huiusmodi deputationes præbendarum, scilicet Pœnitentiarij pro Pœnitentiario, ac Theologali pro Theologo, eo modo, quo supra dictum est, nequeunt impediri, etiam in Ecclesijs, in quibus viget statutum, seu consuetudo optandi maiores, & pinguiorès præbendas, e ratione, nempe, quia Officio Pœnitentiarij, est perpetuò vnitus vnus Canonicatus, & vna præbenda; quare, non possunt mutari, sed immobiles remanere debent cū eodem Officio Pœnitentiarij. Eo etenim ipso, quod præbenda semel erecta est, ac deputata in pœnitentialem pro Pœnitentiario, seu theologalem pro Theologo, non potest (sicut aliàs diximus) optari, idè *Garc. d. cap. 3. n. 132.* ex declaratione eiusdem Sacre Congregationis, quæ sic ait, *Non potest optari præbenda, quæ fuit erecta, & deputata in theologalem pro Theologo, à sequenti Canonico, prout neq; Pœnitentiarius, cui certa præbenda est deputata, & vnita, potest optare.* Et secundum has declarationes, pluries in facti contingentiâ consultus, respondi; quicquid nonnulli in cōtrarium adduxissent, nimirum, quia Canonicus Pœnitentiarius, siuè Theologus nõ debet esse deterioris conditionis, quam ceteri Canonici, qui in eadem Ecclesia optant, & ascendunt ad maiores præbendas, sicut pro parte affirmatiua, primò dixerat, *Gõz. gl. 34. nu. 78.* nam hoc omnino negatur, & oppositum tenendum est, *Nuar. sub titulo. de reb. eccles. non alien. conf. 14.* dicens, quod si daretur huiusmodi optio in præbenda Pœnitentiarij, esset quidem diuidere beneficia vnita, quod nemini, licet, nisi ad id potestatem habenti; circa quod debent seruari solemnitates in modo diuidendi, si concurrat iusta causa; quare prosequitur *loc. cit.* quod si prædictus Pœnitentiarius, optaret aliam præbendam vacantem, diuideret præbendam priorem à suo Pœnitentiarij Officio; quam quidem potestatem ipse Pœnitentiarius, nullo iure naturali, diuino, aut humano habet, & hoc sine vlla solemnitate, & iusta causa pro libito, & beneplacito suo, faceret, quod nullò sibi iure conceditur; & quia *d. conf.* de hac re, est optimum, & singulare, illud propterea videndum est per extensum.

Quinimmò superaddo, huiusmodi negotium optionis, nõ modò quidem sapere vnio-

25 unionis dissolutionem, verum etiam ipsam dissolutionem continere; & nihilominus certum est, huiusmodi dissolutionem fieri non posse, nisi iusta subsistente causa, cum illius cognitione, ac consensu Capituli, sicut in faciendâ ipsa vnione, *Petrus de Penf. q. 3. cap. 3. num. 5. & 6.* relatus à *Garc. p. 12. cap. 3. nu. 307.* qui *p. 5. cap. 4. nu. 126.* ait, quod cum vnio præbendæ proximè vacaturæ pro Pœnitentiario, sit facta auctoritate Concilij, prout in *d. sess. 24. cap. 8.* censetur etiam præseruata in regula reuocatoria vnionum, per illa verba, *Non tamen Concilij Tridentini auctoritate*, etiam si sit facta auctoritate Sedis Apostolicæ; & aliâs Sacra Congregatio declarauit, vt infra, videlicet, *An vniones facta auctoritate Sedis Apostolica in casu huius Cap. in fauorem Pœnitentiarij, diuantur saltem ex verisimili mente comprehensa in hoc decreto, ad effectum, vt tales vniones cadant, vel ne sub exceptione regula reuocatoria vnionum? Sacra Congregatio censuit, huiusmodi vniones cadere sub exceptione regula.* Et etiam alia declaratio sic ait, *Congregatio censuit, Concilium debere intelligi, etiam de vnione facta, auctoritate Sedis Apostolicæ in fauorem Pœnitentiarij, ad effectum, ut dicta vnio non cadat sub regula reuocatoria vnionum, sed sit præseruata per verba illa contenta in regula, præterquam auctoritate Concilij facta, id. Garc. loc. citato.*

Et ex præmissis, licet dicta præbenda, siue pœnitentialis, siue theologalis optari non possit, non tamen prohibetur Pœnitentiarius, siue Lector theologiæ suam præbendam resignare, etiam ad fauorem alterius, sicut possunt resignari ceteræ præbendæ eiusdem Ecclesiæ; dummodo resignatarius habeat qualitates ad id à Sacro Concilio Tridentino, requisitas in *d. sess. 24. cap. 8.* nimirum, quod habeat (quoad Pœnitentiarium) gradum Doctoratus, vel Licentiatûræ in Theologiâ, vel iurè canonico, sitq; ætatis quadraginta annorum; licet quoad ætatem huiusmodi, Sacra Congregatio Concilij declarauerit, defectum ætatis quadraginta annorum non ob stare, vbi aliis aptior, pro loci qualitate, non reperitur, id. *Garc. p. 7. cap. 4. num. 22. 23. & 34.* vbi existimat, sufficere, quod non reperitur in Ciuitate, aut etiam Diocesi, persona aptior, cum dictis qualitatibus; nec esse quærendam extra Diocesim, vt alius, qui aptior pro loci qualitate reperitur, possit eligi in Pœnitentiarium, quod si in Diocesi non reperitur talis persona apta, & Episcopus velit, eum eligere extra illam, non nisi habentem dictas qualitates, eligere poterit, si ta-

lis ibi commodè reperiri potest; quodque prædicti quadraginta anni debent esse cõpletj; quare non prodest, si attingat tantum quadragesimum annum. Miratur verò hic *Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 24. num. 18.* cur in Episcopo, qui supremum habet ordinem, & maiorem curam, quàm Pœnitentiarius, non requiritur, nisi ætas triginta, in Pœnitentiario autem quadraginta annorum; sed tamen ibi respondet, quod in Pœnitentiario eligendo non requiruntur tot requisita, quot in Episcopo necessaria sunt, & ideo non mirum, si in Pœnitentiario requiratur ætas 40. annorû.

Quid autem nunc, si Pœnitentiarius, ab Episcopo institutus, ad præscriptum Concilij, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, habeat et parochialè Ecclesiâ, numquid eam possit retinere, saltem donec aduenerit vacatio supradictæ præbendæ, & sic interim vtriusquè officium exercere? & quidem Sacra Congregatio censuit, quod talis Pœnitentiarius tenetur suum officium exercere, ac inseruire Pœnitentiariæ, & parochialem, quam obtinet, dimittere, etiam ante vacationem præbendæ, quod tamen ita intelligas, nisi summus Pontifex cum Oratore dispensauerit, vt possit vtrumquè beneficium retinere, donec vnio supradictæ præbendæ, fuerit sortita effectum, & ex tunc infra duos menses à die adeptæ possessionis Canonatus, & præbendæ, teneatur dimittere parochialè Ecclesiâ prout supra dictum est de eo, qui et parochialè Ecclesiâ obtinebat, & fuit prouisus de præbendâ theologali. Ipsa etiâ Sacra Congregatio 31. Maij 1596. censuit, etiam ipsum Pœnitentiarium ante vacationem præbendæ, dicto officio vnita, nequè vocem in Capitulo, nequè in Choro sedem sibi vendicare posse, minusquè habendum interim esse pro Canonico. Et aliâs Pœnitentiarius ab Episcopo Vicentino vigore Concilij institutus, licet adhuc non obtinuisset præbendam, duo prætendebat, de quibus consuluit S. Congregationem, *Primo, An debeat participare de distributionibus quotidianis, & ex tunc habere locum in Choro, & Capitulo, & antequam sibi obuenerit præbenda vacatura. Secundo, An debeat præcedere singulos Canonicos, cum habeat officium, & administratiuè Sacramenti Confessoris, & Pœnitentiæ, & propterea sit dignior, sicut Prepositus, Abbatialis, & similes. Congregatio Concilij censuit, Pœnitentiarium, antequam præbenda, que suo officio vnita, vacet, non habere locum, nequè in Capitulo, nequè in Choro, nequè posse distributiones quotidianas percipere. An autem postquam vacauerit, & eam adeptus fuerit, debeat præ-*

edere alios simplices Canonicos, tanquam ultima dignitas, referendum Sanctissimo, & dicendum, Congregationem sentire, quod Sanctitas sua constituat Officium Pœnitentiarii pro ultima dignitate; ita ut omnes simplices Canonicos precedat: habet enim Officium cum administratione, & iure Sanctissimus satius dixit non inducere hanc novitatem; ideo iussit responderi, quod Pœnitentiarius sedeat in loco sui Canonatus, cum illum fuerit adeptus. Idem iussit responderi in Theologo.

Quas quidem declarationes refert etiam Gare. de benef. in add. ad 3. p. cap. 4. nu. 111. Hæc etiam paucula, circa praxim erectionis Officij Pœnitentiarii, præter ea, quæ superius dicta sunt, hic, ita suadente discursu reassumere visum est.

Ex ijs verò, quæ ad praxim erectionis præbendæ theologalis pertinent, ultra superius iam dicta, alia etiam reperies in mea Prax. Dispensat. Apostol. lib. 6, cap. 1. nu. 24. & 25.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Canonatus cum Dignitate in eadem Ecclesia, quomodo sine Apostolica dispensatione retineatur.
- 2 Canonatum cum Dignitate impetranti, non dat regulariter Cancellaria, dispensationem, nisi illa petatur, & quare.
- 3 Canonatum cum Dignitate obtinens, lucratur duplices distributiones.
- 4 Consuetudinem permittenti, quod in Ecclesia teneantur Canonatus cum Dignitatibus, non derogatur per Concil. Trid. sess. 26. cap. 17.
- 5 Consuetudo plurium Ecclesiarum obtinendi Canonatum cum Dignitate in eadem Ecclesia.
- 6 Cimitarchatus Officium cum Canonatu, & præbenda in Ecclesia Neapolitana, sine Apostolica dispensatione retinetur.
- 7 Consuetudo retinendi Canonatum cum Dignitate in eadem Ecclesia non aduersatur Canonum decretis.
- 8 Nec Dataria Apostolicæ usus contradicit.
- 9 Et iustificatur ex pluribus promissionibus.
- 10 Et quid seruet Dataria in huiusmodi expressione, in supplicatione.
- 11 Cessante huiusmodi consuetudine, seu facto, est petenda dispensatio, que tamen, etiam ex casu, regulariter denegari consuevit.
- 12 Canonicus Lector quando possit, etiam Dignitatem in simul retinere.
- 13 Canonatus cum Dignitate presumitur obtineri ex dispensatione, nisi doceatur de consuetudine, refragante Sac. Concil. Trid. sess. 7. cap. 4.
- 14 Dignitatem habere cum Canonatu in eadem Ecclesia, est incompatible.
- 15 Consuetudo retinendi Canonatum cum Dignitate, est à Papa approbata.
- 16 Incompatibilitas Canonatus cum Dignitate, maior est, si sint in duabus Ecclesiis.
- 17 Canonatum cum Dignitate impetrans, aut petere debet dispensationem, aut affirmatiue narrare consuetudinem obtinendi sine dispensatione.
- 18 Non enim admittitur narratio, quod forsitan per unam, & eundem in eadem Ecclesia, sine dispensatione obtineri consuevit.
- 19 Dicitio, forsitan nihil affirmat.
- 20 Consuetudo irrationabilis, non præscribitur.
- 21 Contra ius commune, debet esse ad minus 40. annorum.
- 22 Ut inducatur, duo actus ad minus requiruntur, nec sufficit unus tantum, & num. 30.
- 23 Verbum, consuevit, requirit plures actus, qui verificantur in duobus.
- 24 Solitum, inducitur ex unico actu.
- 25 Dicitio, multa, verificatur in tribus.
- 26 Beneficia duo incompatible, esse solita per unum, sine Apostolica dispensatione retineri, non admittitur in Dataria.
- 27 Quia per illam dictionem, solita, possit decipi Summus Pontifex.
- 28 Solitum, & consuetum differunt inter se, & in quo.
- 29 Mens hominis deprehenditur ex eo, quod consuevit facere.
- 30 Consuetudo requirit duos actus valde notarios.
- 31 Aliis si non sint valde notorii, requiruntur tres, vel plures actus.
- 32 Consuetudine, Papa narrata, quod Canonatus cum Dignitate consuevit per unum.

- unum in Ecclesia retineri, sine Apostolica dispensatione, cum re verita non sit, inducitur illorum vacatio.
- 34 Et sub qua forma possint ab alio impetrari.
- 35 Perceptoriam regularis impetratio, cum Clausula, quod consuevit Clerico saeculari commendari, non valet, si semel tantam fueris sic commendata.
- 36 Canonatus, quare incompatibilis cum Dignitate.
- 37 Clausula, Cum omnibus, & singulis privilegijs, &c. praerogatiuis, &c. non importat dispensationem.
- 38 Consuetudini permittenti, ut quis obtineat Canonatum cum Dignitate, non est derogatum per Concil. Trid. sess. 24. cap. 17. ubi, habenti beneficium competens, non conferatur aliud.
- 39 Consuetudo retinendi Canonatum cum Dignitate, non procedit in Canonico Penitentiario.
- 40 Secus in Canonico Lectura, Doctorali, & Magistrali.
- 41 Consuetudo, seu statutum non admittit retentionem Portionis cum Canonatu in eadem Ecclesia. Contrarium tenet Gate. p. 11. cap. 5. n. 354.
- 42 Et quanam sit ratio.
- 43 Dignitates omnes per tot Canonicos in ipsa Ecclesia, ex indulto Papae in illius erectione, retineri.
- 44 Quod quandoque conceditur ad partem, Et proponitur formula supplicationis.
- 45 In Regno Franciae, illiusque Cathedralibus, & Collegiatis ita indultum per Leonem X.
- 46 Casus referuntur creationis in Canonicum, ad effectum obtinendi Dignitatem, Canonatu litigioso existente, ex notab. Cancell.
- 47 Clausula, Quod dimittere tenearis, non datur à Cancellaria, impetranti Canonatum cum Dignitate, stante consuetudine retinendi utrumque sine dispensatione.
- 48 Canonatus qualitas, sufficit adesse tempore provisionis Dignitatis, ad effectum utrumque retinendi sine dispensatione.
- 49 Quare, si postmodum resignetur Canonatus, retinetur Dignitas.

- 50 Et quanam sit ratio?
- 51 Initium spectari debet.
- 52 Causa commissa Canonico, aut in alia Dignitate constituto, qui post Datam commissionis, resignavit, poterit nihilominus illam causam decidere.
- 53 Qualitas sufficit adesse tempore, quo dispositio sumpsit effectum.
- 54 Consuetudo tenentis insimul Canonatum, & Sacristiam, si illa resignetur cum reservatione pensionis, non requirit dispensationem pro retentione dictae pensionis.
- 55 Pensio, cum alio beneficio, non potest in eadem Ecclesia retineri.
- 56 Papa solus dispensat super pluralitate prebendarum, tam in eadem, quam in diversis Ecclesijs.
- 57 Et quae sit ratio.
- 58 Legatus non potest contra Concilium, & ius commune, dispensare.
- 59 Dispensationes ad beneficia incompatibilia, ex legitima causa conceduntur.
- 60 Dispensatio super retentione Canonatus in Cathedrali, ac Dignitatis in Collegiata sub quo decreto detur.
- 61 Et quomodo super retentione duorum Canonatum.
- 62 Et quomodo super retentione Dignitatis cum beneficio curato.

Praxis Provisionis, ac retentionis Canonatus, & Praebendae, insimul cum Dignitate in eadem Ecclesia, ex consuetudine, & sine Dispensatione.

CAPUT VI.

Ec tamen alienum à proposita materia, agnovimus, circa praxim erectionis Dignitatum, ac Canonatum, & praebendarum in Cathedralibus, ac Saecularibus, & Collegiatis Ecclesijs, adijcere, quod inter ceteras huiusmodi erectiones, non raro accidit, ut ab ipso Summo Pontifice aliud po-

tatur erectionis genus, etiam ad partem, quam quidem Ordinarius, sua autoritate concedere nequit; cum nimirum in Cathedrali aliqua Ecclesia, aut Collegiata, statutis, vel consuetudinibus cautum est, ne quis in ea, Dignitatem, Personatum, administrationem, seu officium obtinere, aut assequi possit, nisi fuerit eiusdem Ecclesie Canonicus, & quandoque, etiam actu præbendatus, ac aliás inibi, certis expressis modis, qualificatus: quo casu consuevit Summus Pontifex annuere ad petitionem Oratoris, qui Archidiaconatum videlicet, siue aliam Dignitatem, iam inibi obtinet, quatenus ipsum Oratorem in eiusdem Ecclesie Canonicum, cum plenitudine iuris canonici, ad effectum, prædictum Archidiaconatum retinendi, vel aliam Dignitatem in ipsa Ecclesia, etiam post Pontificalem maiorem, seu personatum, vel administrationem, aut officium, etiam curatum & electiuum, si sibi aliás canonicè conferatur, duntaxat, creare, & instituere dignetur, cum derogatione obstantium; illiusque Ecclesie, etiam de certo numero Canonicorum, statutis, & privilegijs non obstantibus, prout videtur in Dataria Apostolica concessum in Ecclesia Attrebaten. & alijs.

Circa quod, illud seruat Cancellaria Apostolica, & notat, quod si vni prouideatur de Canonicatu, & præbenda, ac dignitate, seu personatu, administratione, vel officio eiusdem Ecclesie, vel habenti vnum, aliud de prædictis, confertur, non datur dispensatio, si nõ est petita, nec clausula, *Quod dimittat*, & remittitur in dispositione iuris, si potest, vel ne. Si verò esset petita, daretur dispensatio; quia prædicta Cancellaria non tenet, dispensationem non requiri, sed dimittit propter difficultatem, in terminis iuris; & ideo bonum videtur, dispensare, & dabitur, si petita fuerit: & licet in eadem Cancellaria de hac re dubitatum, & decisum fuisset, dispensationem, etiã petitam dari non debere; ex eo quod dicta Cancellaria tenet, non requiri; attamen iudicatum extitit ibidem contrarium, vt supra; quia de iure non videtur licere, per *tex. in c. 1. de consuet. in 6.* & ideo bonum videtur dispensare; aliás stãdo in terminis iuris, fore vnum vacaret per assequutionem alterius, vt in *d. c. 1.* prout in notab. prædictæ Cancell. *f. 132. & habetur. f. 56. at ergo*, quod si prouidetur vni obtinendi Dignitatē, vel Officium, de Canonicatu, & præbenda in eadē Ecclesia, tunc de stylo non datur dispensatio, sed relinquitur in dispositione iuris cõmunis, & sic nõ debet dari clausula, *Volumus autem, &c. quod dimittere tenearis, &c.* sed si petitur dispensatio, tunc benè daretur. Secus autem de alijs beneficijs inferioribus;

quia tunc daretur dispensatio, vel Clausula, *Volumus*, vel iustificatur, quod ex consuetudine obtineri possunt, simul cum alio.

Et aliás *Sacra Congregatio censuit, posse aliquem in vna Ecclesia ex privilegio, vel consuetudine, fungi duplici officio, vt sit Thesaurarius, & Canonicus, ac propterea duplices lucrari distributiones; quia obtinet eos diuerso iure; cum inter Dignitates suppleat numerum Dignitatum, & inter Canonicos suppleat numerum Canonicorum, nec eget substituto*, quam declarationem habes, etiam penes *Garc. de benef. p. 1. cap. 5. num. 245.*

Ratio namque huius declarationis eadem quidem est, quia consuetudini permittenti, quod in eadem Ecclesia teneantur Dignitates cum præbendis Canonicalibus, non est derogatum à *Cõcilio Trid. sess. 24. c. 17.* prout etiam ipsa Sacra Congr. declarauit, *id. Garc. loc. cit. nu. 246.*

Et in proposito, d. Cancellaria tenet, quod si vnus sit Canonicus præbendatus, habeatque Archidiaconatum eiusdem Ecclesie, qui consuevit teneri per Canonicos actu præbendatos, iuxta statuta, & consuetudines, &c. & resignat Canonicatum, & præbendam ex causa permutationis, & datur sibi Thesauraria alicuius Ecclesie, quæ etiã obtineri consuevit per Canonicos illius, actu præbendatos, etiam iuxta statuta, & creetur Canonicus in Ecclesia, vbi est Thesauraria, ad effectum illam obtinendi, & assequendi, & in alia, vbi est Archidiaconatus, creetur de nouo Canonicus, ad effectum retinendi Archidiaconatum; debet sic narrare prius resignationem ex causa permutationis, videlicet, *Et quod Archidiaconatum, &c. pro expressis habentes, &c. Adven. per cuius Archidiaconatus, & Gratosen. per cuius Canonicos actu præbendatos dicta Thesauraria teneri consuevit Ecclesiarum prædictarum Canonicatus, cum plenitudine iuris canonici, ac Thesaurariam prædictam, cuius, &c. vt in alit. & debet derogari Statutis Ecclesiarum. Notando illas, & deinde dicere, quibus, quoad præmissa, illis aliás in suo robore permansuris, &c. vt in alijs derogationibus, prout adnotatum reperitur in notabilibus d. Cancellaria Apostolica. fol. mibi 200.* Et in pluribus Ecclesijs, tam vltra, quam citra mōtes, ad iuncta similia statuta, seu consuetudines, permittentes vtrumque in vna, eademque Ecclesia retineri, prout in hac Ecclesia Neapolitan. Cimiliarchatus Officiunt, & Canonicatus, cum præbenda per vnum Canonicum simul retinentur, absque dispensatione Apostolica. Et in quam plurimis alijs Ecclesijs huius Regni, Nec

Nec tamen ista consuetudo retinendi Canonicatum insimul cum Dignitate, sine Apostolica dispensatione, plurimum à Sacrorum Canonum decretis, noscitur deuiare; quandoquidem de Canonicatu obtento insimul cum Archidiaconatu in vna eademq; Ecclesia, ac per vnum, & eundem Oratorem, adest latis notorius, *tex. in c. cā te. de rescript. in fin. ibi, cum tempore, quo littera ipsa data fuerunt, de Capitulo esset; sicut qui erat Archidiaconus, & Canonicus eiusdem Ecclesiæ;* adest etiam notabilis *gl. inc. gratia, in verbo, iure tenari, de rescript. in 6. & in c. super eo, de prob. eod. lib. ibi, sicū dum Ecclesia vestre consuetudinem approbatam, & ibi glos. in verbo, dispensatio,* dicit, quod ad id requiritur dispensatio Episcopi, nisi consuetudo Ecclesiæ aliud induceret, vt possint sine dispensatione retineri, *Frans. in d. c. super eo, n. 4. in eadē glos. dicēs, quod potest per consuetudinem induci, vt in eadem Ecclesia possit quis retinere Canonicatum, & præbendam, cui annexa est Ecclesia Parochialis, ac etiam aliā Dignitatem, sine alicuius dispensatione: & sic videmus passim, Datariam Apostolicā, statutum, siue consuetudinem huiusmodi admittere, vt bene norunt practici Curiales; præsertim verò, cum huic consuetudini non sit per *d. Concil. loco citato derogatum, vt supra dictum est, & aliās censuit Sacra Congregatio eiusdem Concilij 13. Ianuarij 1594. vt habetur in vna Arianen. Archidiaconatus, penes Rubrum deis. 256. n. 6. & 7. tom. 2. vbi, narratiua, quod Dignitas simul cum Canonicatu, consuevit obtineri absquē dispensatione Apostolica, iustificatur ex pleribus prouisionibus, & dixit Rota in vna Taurinen. Thesauraria 25. Ianij 1621. coram Baratto, vbi nu. 2. in fin. quod Ecclesia Hipporegien. habet particulare statutum, quod aliquis non promoueatur ad Dignitates in dicta Ecclesia, nisi sit Canonicus præbendatus.**

Est tamen, circa hanc praxim, notādum, secundum vsum Datarie Apostolicæ, quod *15* vbi non adest hæc consuetudo, asseraturq; eisdem, per vnum, & eundem obtineri consuetos, semper additur per Dominos eiusdem Datarie Officiales, *sine dispensatione Apostolica,* & quatenus fuerint dicta verba omiſsa in Dataria prædicta, suppletur per *11* Cancellariam, aliās oportet petere dispensationē pro vtriusq; retentione; quinimmo talis dispensatio, sine legitima causa denegari consuevit, etiam allegando illorum fructuum tenuitatem.

Quod si ex cōsuetudine, Dignitas cōsuevit teneri vnā cum portione, non est opus dispensatione, nec Clausula, *quod dimittat;*

debebit tamen narrari dicta consuetudo, iuxta stylum videlicet, *Nos tibi, qui, vt asseris, integram portionem dictæ Ecclesiæ, in qua integra, & nonnullæ alia portiones adesse noscuntur, & quæ opa cum Dignitatibus eiusdem Ecclesiæ, absq; dispensatione per vnā, & eundem consuevit, inter alia obtineri, &c. vt in eiusdē notab. f. 132.*

Imò, stante tali consuetudine, vt in Ecclesia Cathedrali, per quemlibet Canonicum, habentem præbendam Canonicatui annexam, obtineatur vna ex Dignitatibus, quæ nullum habet onus, seu emolumentū, sed solum sedet supra Canonicos, & illos in processionibus præcedit, potest etiam *12* Canonicus Theologus, dictam Dignitatē obtinere, vt fuit resolutum in S. Congregatione Cōcilij sub die 18. Nouembris 1638. teste *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 27. num. 23. qui num. seq. aduertit, circa præcedentiam, Theologum, postquam vacauerit præbenda, quæ suo officio vnita est, & eam adeptus fuerit, debere sedere in loco sui Canonicatus; quia præbenda theologalis non est Dignitas; & ideo priora loca, eam obtinens, relinquere debet antiquioribus Canonicis; & ita refert declarasse prædictam Sacram Congregationem in vna Mediolanen.*

Et in proposito eorum, quæ paulò superior dicta sunt, facit suprædicta decisio *Taurinen. Thesauraria,* vbi quod nō fuerit admittæ enunciativæ personarum, quæ eodem tempore obtinuerunt Thesaurariam, ac Canonicatus ex consuetudine, & absq; dispensatione Apostolica: imò potius fuit tentum, quod præsumebatur, illos obtinuisse ex dispensatione Apostolica; quandoquidem, præmissis non modicum resistit ius commune, præsertim verò *tex. in d. c. 1. de consuet. in 6. quo prohibetur, duos personatus, aut duas Dignitates, vel Præposituras, seu administrationes, aut duo officia, vel eorum alterum, cum reliquo insimul, & præbendam retineri; & ex nouo iure Concil. Triā. sess. 7. cap. 4. prohibetur, vt quicumquē de cætero, plura curata, aut aliās incōpatibilia beneficia ecclesiastica, siue per viam vnionis, siue ad vitam, siue commendæ perpetuæ, aut aliō quocunq; nomine, & titulo, contra formam sacrorum canonum, & præsertim constitutionis Innocentij III. quæ incipit, *de multa,* recipere, ac simul retinere præsumpserit, beneficijs ipsis, & c. ipso iure priuatus existat; qui quidem *tex.* extenditur ad quæcunquē beneficia incompatibilia; & sic in casū nostro, ex præmissis, incompatibile est, habere dignitatem, seu officium, vel personatum in eadem Ecclesia cum Canonicatu, vt ex *Clem. fin. de prob.**

15 *præb. & c. 1. eod. tit. in 6.* quam quidem consuetudinem scimus, adesse in infinitis Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, & in diuersis mundi partibus, & à Summo Pontificè approbatam; prout diu in Romana Curia obseruauimus, præsertim verò in Hispania, vbi adest communis ista consuetudo retinendi, absquè Apostolica dispensatione, Dignitatem cum Canonicatu, & præbenda in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, vt etiam refert *Gonz. glos. 10. sub num. 42. in vna Corduben. Archidiaconatus de Castro 18. Decembris 1606. coram Sacratò.* At verò, vbi illa non adest, petenda est dispensatio Summi Pontificis; quo casu Cancellaria Apostolica non intulatur prouisum; de Dignitate, sed de Canonicatu dumtaxat, dando dispensationem sub eodem tecto, propter illorum incompatibilitatem; alias autem si consueverint obtineri sine dispensatione, debet prouisus intulari, etiam de Dignitate, dicendo, *Canonico, & Decano Ecclesie N. vt in notabilibus eiusdem Cancellaria, fol. mibi 291.* licet aliquando viderim id non seruari. in d. Cancellaria. Hac verò consuetudine cessante, de iure communi, est incompatibilis Dignitas cum Canonicatu, vt per *Hoi. de incompatib. benef. p. 1. cap. 11. num. 1.* qui *cap. 10. num. 10.* ait id etiam sibi locum vindicare, etiam si sint in duabus Ecclesijs; nam sicut habere in eadem Ecclesia dignitatem cum officio, vel personatu, sit in-

16 compatible, ita etiã erit, habere prædicta in diuersis Ecclesijs, propter identitatem rationis; subdès, quod si aliquo modo prædicta essent incompatibilia, id deberet esse in eadem Ecclesia; ex eo quod minus difficile esset, vt quis posset exercere duo officia in vna Ecclesia, quàm in diuersis, & sic, cum id non liceat in vna Ecclesia, nequè in diuersis Ecclesijs.

17 Quare docet nos notorius prædictæ Datarie, & Cancellarie Apostolicæ stylus, in huiusmodi impetrationibus, aut peti debere dispensationem, aut affirmatiuè narrare, quod vtrumquè, sine dispensatione potest retineri per vnum, & eundem: vt supra diximus. Vnde, si in assecutione Dignitatis

18 diceretur, *ac forsàn per vnum ex dictis Ecclesia Canonicis, etiam vna cum illius Canonicatu, & præbenda, absquè dispensatione Apostolica, obtineri consuevit;* prout dicitur in prædicta *Taurinen. Thesauraria num. 2.* nõ inferitur, seu præsupponitur, adesse talem consuetudinem, ex illa dictio-

19 ne, *forsàn,* quæ nihil affirmat, *Felin. in cap. accedens 1. num. 10. vers. maior responsio, vbi lit. non contest.* sed dubium inducit, vt in *l. in commodato, §. sicut autem, ff. commod. l.*

in substitutione, & ibi glos. in verbo, forte, ff. de vulg. & pupill. & in d. decis. d. num. 2. in qua, nequè constabat, quod erectio Thesaurarie contineret dispensationem, illam retinendi cum Canonicatu, vt ex illius *lectura.*

Et quamuis videatur, hanc consuetudinem, tanquam irrationabilem, non præscribi, vt in *c. fin. de consuet. & in c. 1. eod. tit. lib. 6.* attamen illa solet admitti per Summum Pontificem, quare in *d. decis. Taurinen. num. 4.* postquam fuit exclusa dispensatio, propter defectum probationis, subditur, etiam ex antea ibi dictis, non esse probatam hanc consuetudinem, nec quoad tempus, quæ, cum sit contra ius commune, debet esse ad minus annorum quadraginta, iuxta *not. in c. fin. de consuet. & ibi Abb. Io. Andr. & alij,* nec quoad actus, qui non debent esse minus duobus, *Bart. in l. melius, §. sed si alimenta, ff. de alim. leg. nu. 11. Alex. conf. 5. vers. si vera sunt, num. 23. lib. 5. Seraph. in vna Meliten. Præcedentia, decis. 381. num. 2.* vbi quod vnicus actus non sufficit pro iustificanda consuetudine, & n. 3. subditur, quod ex his, quæ variè seruata sunt, non inducitur prædicta consuetudo, vt in *d. Taurinen. d. num. 4.* ex eo quod hoc verbu, *consueuit,* requirit plures actus, qui tamè verificatur in duobus, *l. vbi numerus, ff. de test. l. inter illam in fin. ff. de verb. sign. c. pluralis loquutio, de reg. iur. in 6.* licet, si dicatur, obtineri solitum, vnus tantum actus

24 sufficeret, vt fuit dictum in pluribus decisionibus relatis à *Garc. p. 7. cap. 10. nu. 37.* sicut, etiam dicimus de dictione, *multa, quæ.*

25 verificatur in tribus, *Grat. discip. foren. cap. 135. num. 11.*

Ratio enim præmissorum ea esse potest, quia Clerici, inducendo consuetudinem contra ius, quasi præscribunt contra legem Superioris; & ideo requiritur tempus, quod in præscriptione contra clericos, vel Ecclesiam, requiritur, *id. Hoi. de p. 2. cap. 11. n. 14.* & fuit dictum in vna *Giennen. Portionis Mercurij, 5. Iunii 1613. penes Farinac. p. 1. decis. 497. num. 3. in d. Taurinen. num. 5.* in qua impugnabatur ipsa consuetudo, etiam quoad actus, qui non debent esse minus duobus; ac proinde ex notorio stylo Curie, ac forma fabricandi supplicationes, continentes consuetudinem retinendi duo beneficia incompatibilia, vt supra dictum est, non sufficit narrare, quod talia beneficia

26 sint solita obtineri per vnum, & eundem absquè dispensatione Apostolica; nam tales supplicationes cum huiusmodi narrativa non admittuntur, & pluries vidimus, illas reijci contra illos, qui fortè volebant

27 decipere Summum Pontificem, illiusquè

Of

Officiales; quia iam notum est discrimen, quod versatur inter solitum, & consuetum; **28** namquæ solitum in vna tantum vice, consuetum verò, non nisi in duabus verificatur, sicut iam dictum est, & not. etiam *Bart. in d. l. meli. §. sed si alimenta, num. 1. ff. de alim. & cib. leg. Alex. conf. 5. num. 23. lib. 5. Corn. conf. 28. num. fin.* nec in isto casu Oratori impetranti quicquã prodest, Papam circumuenisse, cuius mens non est concedere, quæ non consueverunt concedi; cum mens hominis deprehendatur ex eo, quod consuevit facere, *l. seruis legatis, §. seruis, l. seruis urbanis, ff. de leg. 3. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 36. num. 85.* & sic vnicus actus nõ sufficit pro iustificatione dictæ consuetudinis, ad not. *per Bald. in rubr. C. quæ sit longa consuet. in 2. quæst. 4. Seraph. decis. 381. n. 2. & declarat id. Hoied. d. p. 2. cap. 11. num. 17.* qui in proposito ait, quod, vt dicta consuetudo obtinendi plura beneficia, vera sit, debet esse inducta ex pluribus actibus; quia vnicus actus non est sufficiens, sed requiritur **31** ad minus duo actus valde notorij; quod si non sint valde notorij, tunc actus **32** tres, vel plures requiruntur; ex quibus verisimiliter cognosci possit, hos actus ad notitiam populi deuenisse, iudice, tanquam bono viro, id existimante.

Alias etenim in proposito, si fortè Summo Pontifici narratam fuerit, quod Dignitas consueuerit per vnum, & eundem, vna cū **33** Canoniatu, & præbenda in eadem Ecclesia obtineri sine Apostolica dispensatione, & nihilominus non adsit talis consuetudo, possunt Dignitas, & Canoniatu huiusmodi à quocunque, tanquam certo modo vacantes, impetrari; pro qua quidem impetratione porrigitur in Dataria supplicatio, quæ itaque concipi poterit, videlicet,

34 *Beatissime Pater. Cum Canoniatu, & præbenda, ac Cantoria Ecclesie N. de quibus aliàs per obitum q. M. illorum dum viueret ultimi possessoris extra Rom. Cur. de mense, &c. defuncti, vel aliàs certo alio modo vacantes, cuidam D. pro clerico se gerenti, cum expressione, quod dicta Cantoria per vnum ex Canonicis dictæ Ecclesie etiã vnã cum illius Canoniatu, & præbenda, absquæ dispensatione Apostolica obtineri consueuerat, auctoritate Apostolica prouisum fuit, prouisione huiusmodi, pro eo quod prædicta Cantoria cum Canoniatu, & præbenda incompatibilis est, nec desuper cum prædicto D. in prouisione ipsa, aut litteris Apostolicis inde confectis dispensatum fuit, nulla, & inualida existente eidem D. suffragari nequeunte, adhuc per obitum, ut præfertur, vel aliàs certo alio modo vacauerint, & vacent ad præsens. Supplicat igitur*

humiliter S. V. deuotus illius Orator P. præbyter Diocesis, &c. quatenus, &c. Canoniatu, & præbendam, quorum xxxiii. computatis vno distributionibus quodidianis CC. ac quæ inibi Dignitas, non tamen post pontificalem, maior existit, Cantoriam prædictos, cuius & illis forsitan annexorum fructus, &c. GL. ducat. au. de Ca. &c. non excedunt, siue præmissis, &c. eidem Oratori conferre, &c. secumquæ, ut Canoniatu, & præbendam, ac Cantoriam huiusmodi insimul recipere, & quoad vixerit retinere liberè, & licitè valeat, dispensare dignemini de gratia speciali. Non obstantibus, &c.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c.

Hanc quidem nostram praxim optimè, astruit quod dicit *Mädof. in prax. Signat. grat. tis. prouisiones, vers. Præceptoris*: ait enim ibi, quod Præceptoris Cæsaraugustan. regularis concessa fuit per Papam, Clerico seculari in commendam perpetuam, cum claufula, *Attento quod Clericis secularibus commendari consuevit*; & nihilominus probabatur vnica tantum concessio in similem commendam, Dubitatum propterea fuit in Rota, An gratia huiusmodi subsisteret; & pro opinione affirmatiua videbatur facere doctrinam, *Bald. in d. §. sed si alimenta, num. 1.* Contrarium tamen conclusum fuit, quod immò cõmenda huiusmodi non valeret; ponderando, quod verbum, *consuevit*, requirit plures actus, & ex defectu intentionis, Domini de Rota dixerunt, gratiam huiusmodi non subsistere, idem dicit *Crescen. decis. 1. de præb.* in qua adest casus prædictæ Præceptoris, & concluditur, prout supra dictum est, etiam ex doctrina *Paul. de Castr. in l. 1. C. quomodo, & quando iud. & quod omnes Domini prædicti concluderunt, prædictam prouisionem, seu commendam non valere, nequæ debere effectum fortiri, ex defectu intentionis, & fuit etiam dictum in vna *Tirasonen. Iurispræsentandi 16. Octobris 1592. coram Blanchetto, & in vna Salamantin. Parochialis 5. Iulii 1593. coram Arrigonio.**

Est præterea aduertendum, quod ista facultas retinendi Canoniatu cum dignitate per vnum, & eundem in eadem Ecclesia, non suffragatur ei, qui contendit illos obtinere; vbi non adest tale statutum, aut consuetudo retinendi sine dispensatione, sed ad instar aliarum similium Ecclesiarum illarum partium; cum sit, incompatibile, habere dignitatem, seu officium, aut personatum cum Canoniatu, *Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 11. num. 1. qui nu. 2.* **36** reddit rationem, nempe, quia Dignitas, personatus, & officium, de per se requirunt

P re-

residentiam, prout similiter requirit Canoniceatus, ac propterea duobus deferri non potest; necnon quia ob istam pluralitatem beneficiorum, fraudantur voluntates testantium, & fundatorum Ecclesiarum, qui certum numerum ministrorum constituerunt; cum plurimum Reipublice inrerit, & expediat, seruari voluntates testatorum, easque executioni demandari, s. *disponat testator, in Auth. de nupt. l. si testamentum, C. de testam. Ruin. conf. 80. num. 12. lib. 3. Soccin. iun. conf. 65. num. 11. cum seq. lib. 2. Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 6. num. 7. id. Hoied. loc. cit. nu. 2.*

Nam licet verum sit, quod, (vt norunt practici Curiales) nonnunquam dentur per Sedem Apostolicam huiusmodi erectiones, ita ut ille, qui illam Dignitatem pro tempore obtinebit, fruatur omnibus, & singulis priuilegijs immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, fauoribus, præminentijs, prærogatiuis, antelationibus, concessionibus, & indujtis, quibus alia Collegiata Ecclesie illarum partium, quarum personæ Capitula constituunt, ac earum, nec non Cathedralium, & Metropolitanarum Ecclesiarum Canonici, Portionarij, & Dignitates, in illis obtinentibus, de iure, consuetudine, vel priuilegio, seu alijs quomodolibet vtuntur, & c. Nihilominus, ex prædictis verbis non potest inferri ad concessionem dispensationis, vbi non fuerit statutum, aut consuetudo retinendi vtrumque sine dispensatione, nec fuerit petita, ac concessa dispensatio, prout præsupponit *Rota in d. Taurinen. nu. 2.* vbi, quod circa hoc, nullum potest fundamentum delumi ex Clausula, quod erectio sit facta cum omnibus præminentijs, honoribus, oneribus, & emolumentis consuetis, ad instar Thesaurariarum, illarum partium Ecclesiarum; quia per supradictam Clausulam, nullo modo inferri potest, quod importet concessionem dispensationis ad obtinendam cum Canonicatu, Thesaurariam; & licet adsit huiusmodi statutum, siue consuetudo in alijs Ecclesijs, non tamen possunt extendi ad aliam Ecclesiam; cum sit illud contra ius commune, *Bald. conf. 141. num. 3. & seq. & conf. 181. in fin. lib. 1. Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 859. Casfad. decis. 23. num. 6. de præb. & habetur in d. Taurinen. num. 3.*

Quare, semper Dataria, & Cancellaria Apostolica id tantummodo admittunt in illa Ecclesia, ubi tale statutum, aut consuetudo uiget; & semper in supplicationibus pro huiusmodi impetrationibus, id expresse narratur, & quandoque recurritur ad Sacram Congregationem Concilij, pro interpretatione decreti eiusdem *Concilij sess.*

24. c. 17. ut patet ex sequentis declarationis exemplo, v. 3. *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. In Metropolitana Ecclesia Valentina, ex antiquissima, & immemorabili consuetudine, absque dispensatione Apostolica, consueuerunt illius Dignitates, Canonicis eiusdem Ecclesie, tam Apostolica, quam ordinaria auctoritate, conferri, & per eosdem Canonicos obtineri; idque licite fieri posse, per Sacram Congregationem declaratum fuit. Quærit tamen D. Archiepiscopus, An quando Canonicus, ex illius præbenda bonè sustentari potest pro sui gradus qualitate, liceat sibi eidem Canonico aliquam ex huiusmodi Dignitatibus conferre, sic responsum fuit, Congregatio Concilij censuit, consuetudini permittenti, vt in eadem Ecclesia, Dignitas cum Canonicatu, per eundem obtineri, & retineri possit, non conferri derogatum ex decreto Concilij Tridentini cap. 17. sess. 24. ubi disponitur, habenti beneficium competens, non posse conferri alterum.*

Hier. Card. Matthæus.

Quam declarationem affert etiam *Garc. p. 11. cap. 5. num. 247.* qui tamen aduertit *num. 249.* huiusmodi consuetudinem non 39 procedere in Canonico Pœnitentiario, ex declaratione eiusdem Congregationis, quæ sic ait, *Iuxta declarationem Congregationis alijs editam, posse Canonicum, ex consuetudine Ecclesie, in eadem Ecclesia obtinere dignitatem, an obtinens Canonicatum, cui post Concilium, iniunctum est onus Pœnitentiariæ, possit vigore dictæ consuetudinis obtinere, etiam dignitatem in eadem Ecclesia? Congregatio censuit, non posse; quia consuetudo est strictè interpretanda; & quia nemo potest esse triplex in eadem Ecclesia 8. Ianuarij 1587. & 27. Martij 1594.*

Quamuis aliter dicendum sit de Canonico Lecturæ, Canonico doctorali, & magistrali; quia isti possunt, vbi talis adest consuetudo, obtinere etiam insimul Dignitatè in eadem Ecclesia, vt probat *id. Garc. loc. cit. nu. 253.* dicens ibidem, quod hoc proinde procedit, quia in huiusmodi Canonicis lecturæ, solum consideratur Canonicatus, & præbenda cum tali onere, & non tale officium, cui sit annexus Canonicatus; & sic stante dicta consuetudine, possunt simul obtinere Dignitatem eiusdem Ecclesie.

Et alijs d. S. Congr. censuit, quod itante consuetudine in Ecclesia Cathedrali, vt per quemlibet Canonicum, habentem præbendam, Canonicatu annexam, obtineatur vna ex Dignitatibus in eadem Ecclesia, quæ nullum habet onus, seu emolumentum, sed solum sedit supra Canonicos, & illos in processibus præcedit, potest dictam Digni-

gnitatem obtinere, sub die 18. Nouembris 1628. teste *Barbof. in coll. bull. fol. 119. verbo, Canonicus Theologus, vers. 2.*

Mohiros tamen hic volumus Romanæ Curia Tyrones, quod licet Summus Pontifex admittere consueuerit statutum, seu consuetudinem obtinendi in eadem Ecclesia per vnum, & eundem, Canonicatum cum dignitate, absque dispensatione Apostolica, & quandoque ipsemet Papa, id ex speciali indulto concedat, vt infra dicitur, nõ tamen per huiusmodi consuetudinem solet 41 concedere retentionem Portionis, & Dignitatis insimul in eadem Ecclesia, cum vna vacet per alterius assequutionem, ipso iure, etiam per nõta iura *Concil. Trid. sess. 7. c. 4. de refor.* prout declarant: *Rot. in vna Aquilan. in qua fuit reprobata decis. Rot. 484. p. 1. diuers. ex declaratione Congreg. Concilij, & refert Barot. in vna Giennen. Portionis 13. Nouembris 1613.* quæ est *decis. 19. num. 4.* in qua pro retentione prædictæ portionis, cum Dignitate, allegabatur statutum Ecclesiæ, permittens retentionem Dignitatis cum Canonicatu; & nihilominus fuit responsum, quod cum statutum sit correctorium iuris communis, & Sacrum Concilium prohibuerit retentionem incompatibilem, extendi non potest ad retentionem Dignitatis, cum Portione, de qua non loquitur; & in ead. *Giennen. Portionis* subditur, *num. 5. & 6.* quod placuit Dominis diuersitatis ratio, in decisione considerata inter retentionem Canonicatus, cum Dignitate, & retentionem Portionis; quia Canonici habent æqualia seruitia, cum Dignitatibus, Portionarij verò inferiora, vnde inconueniens, & absurdum videbatur, vt habens Dignitatem, retinere posset etiam Portionem, pro qua teneretur, etiam in inferiori, seruitio ministrare, contra not. in *c. Statutum, de maior. & obed.* Nihilominus verò ait, *id. Garc. loc. cit. nu. 254.* quod licet nõ soleat dari dignitas Canonico, seu portionario, vel è cõtra, nisi cù narratiua, quod dignitas per vnum ex ipsius Ecclesiæ Canonicis, seu portionarijs, etiam cum illius Canonicatu, & præbenda, seu portione absque dispensatione Apostolica obtineri consueuit, stylus verò habet, Dignitatem cum Canonicatu, seu portione in eadem Ecclesia esse incompatible de iure, seclusa consuetudine; ergo vbi adest talis consuetudo, possunt ita retineri.

Sanè, quoad retentionem Canonicatus, cum Dignitate, eo modo, quo supra diximus, sciendum est, non modò vnam, 43 sed quandoque omnes eiusdem Ecclesiæ Dignitates obtineri consueuisse per totidè Canonicos, siue Cathedralis, siue Collegia;

et, quod quidem crebrò fieri vidimus in Romana Curia, tam in actu erectionis huiusmodi Dignitatum, factæ per Summum Pontificem, nimirum, quod tales Dignitates insimul cum Canonicatibus, & præbendis, ad vitam absque dispensatione Apostolica valeant obtineri, quàm etiam ad partem, eo quo sequitur modo, videlicet, *Beatissimo Pater. Cum Ecclesie N. Statutis, & consuetudinibus, aut alijs casu dicitur, quod nullus in ea, Dignitatem, personatum, administrationem, seu Officium obtinere, aut assequi possit, nisi illius Canonicus, & forsàn actu præbendatus, aut alijs inibi certis forsàn expressis modis, qualificatus existat, Supplicat igitur humiliter S. V. de notis illius Orator N. qui Archidiaconatum, qui inibi Dignitas, &c. obtinet, quatenus, &c. ipsum Oratorem in dicta Ecclesia Canonicum, cum plenitudine iuris canonici, ad effectum, dictam Archidiaconatum retinendi, vel in eadem Ecclesia Dignitatem, aliam etiam post pontificalem, maiorem, seu personatum, vel administrationem, aut officium, etiam curatum; & electiuum, si sibi alijs canonice conferatur, obtinendi duntaxat, creare, & instituire dignemini de gratia speciali, Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, diſtaq; Ecclesie, etiam de certo Canonicorum numero, statutis, &c. cæterisq; contrarijs quibuscumque, cum clausulis opportunis.*

Fiat vt petitur I.

Et cum absolutione à censuris, &c.
Ad hæc *Rebuff. in concord. titulo de Reservationibus, s. in Cathedralibus, fol. mibi 244.* vbi Leo X. in Regno Franciæ voluit, 45 posse creari Canonicos, ad effectum obtinendi Dignitatem, ibi, *In Cathedralibus tamen, Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesijs, in quarum Statutis cauetur expresse, quod nullus ibidem Dignitatem, personatum, administrationem, vel officium obtinere possit, nisi in illis actu Canonicus existat, Canonicos ad effectum duntaxat inibi obtinendi Dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi; & non consequendi primam præbendam vacaturam, creare posse intendimus;* & sic prædictus Leo creat ibi Canonicos, siue statuto Ecclesiæ caueatur expresse, quod nullus ibi Dignitatem obtineat, nisi sit actu Canonicus, siue consuetudine ita obseruetur, vt ibidem declaratur.

Est præterea notandum, quod alijs Cellularia Apostolica expediuit creationem in Canonicum, cum clausula, *ex nunc, prout ex tunc, & è contra,* ad effectum retinendi 46 Dignitatem; puta, quod Orator litigabat

super Canonicatu, & præbenda, & nolebat, in euentum euictionis Canonicatus, & præbendæ prædictorum, amittere Dignitatem, quam obtinebat; quæque simul cum Canonicatu, & præbenda oportebat vigore prædictorum Itatutorû, retinere: Vnde, ex nûc, prout ex tunc, in euentum euictionis, creatur Canonicus, ad effectum retinendi prædictam Dignitatem, vt in illius *notabilibus, fol. mibi 237.*

Insuper, si provideatur vni, obtinenti Dignitatem, vel Officium, de Canonicatu, & præbenda in eadem Ecclesia, tunc de stylo Cancellariæ Apostolicæ, non datur dispensatio, sed relinquitur in dispositione iuris communis, vt aliàs diximus. Vnde, nec datur
47 birur Clausula, seu decretum, *Volumus autem, quod, &c. dimittere tenearis*; si verò peteretur dispensatio, daretur; licet secus dicendum sit de alijs beneficijs inferioribus; tunc enim daretur dispensatio; aut clausula, *Volumus*, vel pariter iustificaretur, quod ex consuetudine obtineri possunt in simul, vel alio iure, prout ipsa Cancellaria notat in eisdem *notab. fol. mibi 56. à tergo.*

Præmissis addo, quod in aliquibus Ecclesijs adest quoque indultum Summi Pontificis, ne quisquam aspirare possit ad Dignitates maiores alicuius loci, nisi sit Canonicus, vt est casus in vna *Leodien. Abbatia coram Vbaldo impressa pendens Rub. decis. 717. p. 4. tom. 4.* ibi enim ex indulto, quod V. habetur, ne principales Dignitates, existentes in quibusdam locis, Diocesis Leodien. inter quas adest quedam Abbatia Cinacen. de qua ibi agitur, alijs personæ, præterquam Canonici Maioris Ecclesiæ dictæ Ciuitatis, acti præbendati, & personaliter in ea residentes, eligi possint. Circa, quod, dum dubitaretur, an qualitas Canonicatus, requireretur momento temporis, vel successiue, fuit dictum, hoc negocium versari in actu potius momentaneo; quia indultum dicit, quod nullæ personæ, præterquam Canonici, eligantur, & sic qualitas
48 Canonicatus, requiritur tempore electionis; vnde sufficit, adesse de eo tempore, prout erat N. de tempore electionis, licet postea desierit esse; ac proinde, cum idem N. resignasset Canonicatum, quærebatur, an
49 prædicta Dignitas vacaret, & fuit negatiue resolutum; ex eo, quod non requirebatur perseverantia in Canonicatu; quia ista qualitas requisita de tempore electionis, sufficit, vt ea adsit de eo tempore, licet postea, deficiat, vt dictum est, iuxta *tex. in c. dudû, de elect. & in cap. si eo tempore, de rescript. in 6.* cuius quidem rei potissima ratio afferitur in *d. decis. num. 13. & 16.* nempe, quod cum indultum verisimiliter requirat dictam

qualitatem, ad hoc, vt Abbatia personis magis dignis coneratur, parum interest, quod postea deficiat illa qualitas Canonialis; ex qua oritur præsumptio meritorû; cum ea deficiente, adhuc tamen remaneat præsumptio honestatis, bonitatis, & meritorum, propter illam qualitatem præcedentem.

Vnde passim videmus, quod, stantibus supradictis, licet quis, vt dictum est, non possit assequi Dignitatem, nisi fuerit in eadem Ecclesia Canonicus, nihilominus non prohibetur postmodum suum Canonicatum resignare, retenta supradicta Dignitate, vt ex *Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 11. num. 10.* cum alijs adductis in *d. Leodien. Abbatia*; quandoquidem regula docet,
51 quod initium spectari debet, *l. qui id, quod, ff. de donat. & l. quod ab initio, & ibi Dec. de reg. iur. c. non firmatur. eod. tit. lib. 6.* cum alijs adductis per *Mandos. reg. 19. num. 12. Gonz. ad reg. 8. glos. 62. num. 21.* & semper in qualibet dispositione, spectatur huiusmodi initium, *d. c. si eo tempore*; quare, certum est, quod si causa fuit commissa Canonico, aut in alia Dignitate constituto, qui post Datam, & receptionem litterarum suæ commissionis resignauit Canonicatum, vel Dignitatem, poterit nihilominus decidere
52 illam causam, quia sufficit, vt huiusmodi quantitas aduerit tempore, quo dispositio simpliciter effectum inquam cum, *c. statutum, de rescript. in 6.* requiratur, vt causæ committantur habentibus Dignitatem ecclesiasticam, videtur *tex.* requirere Dignitatem, tempore commissionis, ex pluribus adductis per *Paris. d. q. 11. num. 6. cum plurib. seqq.* & secundum eum iudicauit Rota in *d. Leodien. Abbatia*, & ita practicatur.

Sed, redeundo ad supradictam consuetudinem retinendi Dignitatem cum Canonicatu, vt superius habetur, notandum est, quod cum aliàs vnus in eadem Ecclesia obtineret Canonicatum, & præbendam, ac
54 Sacristiam, solitam teneri per Canonicos prædictæ Ecclesiæ, ac resignasset dictam Sacristiam in fauorem vnus, ac super eiusdem Sacristiæ fructibus, fuisset ipsi resignanti reseruata pensio, non fuit sibi data dispensatio, vt illam, vnâ cum Canonicatu, percipere valeret, tanquam pensio prædicta succederet loco Sacristiæ, quæ vnâ cum illis, absq; dispensatione obtineri poterat, & ita fuerunt (licet vno ex Dominis Abbreuiatoribus contradicente) litteræ expeditæ, vt in *eisdem notabilibus. fol. mibi 43.* quod est apprime notandum à Pragmaticis Romanæ Curiæ, qui se iure tueri possunt in reseruacione prædictæ pensionis, ex causa resignationis prædictæ Sacristiæ (quam licite retine-

est per se cum Canonatu, & præbenda
supradictis, stante supradicta consuetudine
retinendi utrumque sine dispensatione) eã
non requirit; aliã autem, ubi non adest talis
consuetudo, pensio prædicta cum alio be-
55 neficio non potest in eadem Ecclesia reti-
neri, ut docet, *Rebuff. in praxi, tit. de dispes-
sionibus, per rem. in Clem. Gratia, de rescrip-
tioni, nisi secum fuerit dispensatum ad retinen-
dum utrumque, Garo. de benef. p. 1. cap. 5.
num. 316.*

Postremo, est quoad hanc praxim, notã-
dam, quod licet non desint, qui teneant,
quod ubi non adest tale statutum, siue cõ-
suetudo retinendi Dignitatem, Officium,
vel Personatum, cum Canonatu, possit
Episcopus super huiusmodi retentione dis-
pensare, nihilominus verò, praxis, & stylus
Curia est in contrarium, prout frequenter
seruari videmus, nempe, quod pro huius-
modi dispensatione recurratur ad Summũ
Pontificem, cum nemo, præter eum, possit
56 super pluralitate præbendarum, dispensare,
neque in eadem Ecclesia, neq; in diuersis,
de quo testatur etiam *Domin. in c. sancto-
rum, 70. dist.* dicens, quod hæc est commu-
nis sententia, & quod sic seruat Curia. Cu-
ius quidem rei, ratio ea esse potest, nempe
57 quia huiusmodi retentio, nedum prohibi-
ta est per Concilium generale, ut in *c. quia
nonnulli, de cler. non resid.* sed etiam per ius
commune, ut in *d. c. Sanctorum*; unde ne-
58 dum Episcopus, verum etiam neque Lega-
tus potest contra Concilium, & ius com-
mune dispensare, nisi sibi hæc facultas fue-
rit per Sedem Apostolicam attributa; pro-
ut optimè probat, *Hoied. de incompat. be-
neficiorum, p. 1. cap. 11. num. 4.* Et hoc tam
in vna, eademque Ecclesia, quam in diuer-
sis, ut supra dictum est; quandoquidem ad-
huc militat eadem ratio incompatibilita-
tis, & prohibitionis: si etenim agitur de
utroque in vna, eademque Ecclesia retinẽ-
do, intrat incompatibilitas sub eodem te-
cto, ut in *c. litteras, de concess. præb. DD. in
Clem. gratia, de rescrip.* Si verò in diuersis
Ecclesijs, adhuc militat incompatibilitas
ratione residetia; cum impossibile sit, quod
quis possit vno eodemque tempore in di-
uersis Ecclesijs residere, id. *Hoied. d. cap. 11.
num. 3. in fin.*

Unde, ex hac ratione, licet idem Ponti-
fex consueuerit super huiusmodi retentione,
ex consuetis causis, dispensare, negari
tamen non potest, quin ista dispensationes
denegentur, nisi concurrat legitima causa,
59 quæ facit recedere à regulis iuris, *l. si bo-
minem, ff. mand. Dec. in c. cum sit Romana,
num. 13. de appell. Menoch. de arbit. iud.
lib. 2. contur. 5. casu 52. num. 5. Paris. de re-*

*fig. benef. lib. 3. quæst. 18. num. 16. & lib. 5.
q. 3. num. 204.*

Quinimmo, vidimus aliã dispensatum,
ex graui causa, ab ipso Pontifice super re-
tentione Canonatus in Cathedrali, ac
Dignitatis in Collegiata Ecclesia, hac adie-
cta retriãtiua in calce supplicationis, vide-
licet, *Et de dispensatione retinendi Cano-
nicatum, & præbendam prædictos vna cum
dicta Præpositura, ad triennium tantum.*
60 *Et cum decreto, quod Orator infra dictum
triennium, alterum ex Præpositura, & Ca-
nonicatu, ac præbenda huiusmodi, quod
maluerit, dimittere omnino teneatur; alio-
quin tam Canonatus, & præbenda, quam
Præpositura huiusmodi vacent eo ipso.*

Idem quoque dicendum est de dispensa-
tione super retentione duorum Canonica-
tum, cum illorum præbendis; quia non
debet quis esse Canonicus præbendatus in
pluribus Ecclesijs, & multo minus in eadẽ,
ut in *d. Clem. fin. de præb.* quod probatur,
etiam in *c. quia in tantum, eod. tit.* ubi, quod
multitudo, & pluralitas præbendarum sa-
cris canonibus inimica, dissolutionis mate-
riam, & euagationis inducit, certumque
continet periculum animarum, ut per *Sta-
phil. in tract. de gratijs, & expect. in 2. for-
ma, num. 3. subdens num. 4.* quod nihilo-
minus, non obstante præmissa dispositio-
ne iuris cõmunis, potest Papa supra ius dispẽ-
sare, maxime in huiusmodi materijs benefi-
cialibus, ex eo quod, ut dicit *Hofst. in c. cum
venissent de iud. potest quadrare rotunda
quadratis, & quadrata rotundis, Govz. ad
reg. 8. Gancell. s. 1. proæm. num. 38.* Quare,
ubi causa sufficiens interuenerit, solet quã-
doque super duorum Canonatum, &
præbendarum retentione dispensare; prout
omnibus Curialibus notum est; licet huius-
modi dispensationes, ad certum limitatum
tempus concedi, ut plurimum consueuerit,
etiam in diuersis Ecclesijs, hoc modo vide-
61 licet, *Et ad biennium tantum, & quoad
perceptionem fructuum Canonatus, &
præbenda dicta Collegiatæ Ecclesia, excep-
tis distributionibus quotidianis. Et cum de-
creto, quod finito dicto biennio, Orator infra
duos menses, à fine illorum computandos,
Canonatum, & præbendam dictæ Colle-
giatæ Ecclesia dimittere omnino tenea-
tur, &c.*

Congruit, etiam hic videre, quid ipsa
praxis seruet in dispensatione super reten-
tione Dignitatis, Officij, vel Personatus, cõ-
beneficio curato; ex qua quidem praxi sa-
tis innotescet, quã parcè idem Pontifex
hic se gerat; cum frequenter viderimus, hæc
dispensationem per eum, denegari, etiam si
beneficium curatum sit in ipsa Cathedrali
Ec.

Ecclesia, ubi Orator obtinet Canoniatum, eoque magis, si illa in diuersis Ecclesijs consistant, etiam si parum inter se distent; licet sic parua distantia reddat quandoque Papam faciliorem ad sic dispensandum, prout etiam, attenta eorundem beneficiorum fructuum tenuitate, & cum Orator utriusque absque diuini cultus detrimento valeat deservire, ne detrahatur curę, & seruitio debitis ipsis Ecclesijs: Quare Canonico Cathedralis Ecclesie fuisse summo Pontifice collata parochialis Ecclesia, redditus Decem, vna vero cum incertis, Quadraginta ducatorum auri de Camera, cum retentione Canoniatu, redditus annui, etiam vna cum incertis, aliorum Quadraginta ducatorum similibus, his verbis, in litteris Apostolicis super prouisione, adiectis, videlicet: *Nos enim tibi, vt vna cum primordialis Ecclesia, si illam, vigore presentium assequaris, Canoniatum, & prebendam huiusmodi, atque fructuum utriusque tenuitate, & quod primordialis Ecclesia a predicta Terra, vno milliari tantum distat, & tu utriusque per te ipsum, commodę, absque diuini cultus, & exercitij curę animarum dilectorum, filiorum parochianorum detrimento, deservire potes, vt similiter asseris, quoad vixeris retinere libere, & licite valeas, generalis Concilij, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica, & tenore premissi, de speciali gratia permittimus. Volumus autem, quod primordialis Ecclesia, ac Canoniatu, & prebenda huiusmodi, debitis propterea non defraudentur obsequijs, & animarum cura in primordialis Ecclesia, nullatenus negligatur, sed etiam, ac Canoniatu, & prebenda predictorum congrue supportentur onera consuetudinaria. Quodque tu, quandiu primordialis Ecclesiam obtinueris, apud illam personaliter residere tenearis, nec quicquam ex debito, & necessario illius seruitio, & officio pretermittere debeas; & pro illis diebus, & horis, quibus distat maiori Ecclesie, ratione illius Canoniatu, & prebenda predictorum, non inferueris, distributiones quotidianas amittas. Quandoque etiam in calce supplicationis adijcitur simile decretum, nempe, Et quoad dispensationem petitam, dummodo fructus, tam parochialis Ecclesie, quam Canoniatu, & prebenda predictorum, iuxta illorum verum annum valorem, non excedant quantitatem superius expressam; & quod dictus Orator apud dictam parochialis Ecclesiam, &c. & nihil, &c. vt supra dictum est. Qui quidem modus qualificandi, seu restringendi huiusmodi dispensationes, desumptus videtur ex cap.*

Ordinarij, s. ceterum, de off. Ordin. in 6. ibi, Prouideat tamen Ordinarius, qualiter nec animarum cura in eisdem Ecclesijs, Personatibus, seu Dignitatibus negligatur, nec beneficia ipsa debitis obsequijs defraudentur.

Seclusa igitur, super his, Apostolica dispensatione, certum est, quod per alloquutionem beneficij curati, vacat Dignitas, Officiu, & Personatus, &c. contra, vt in d. d. *Ordinarij, & in Extrau. Execrabilis, de prob. ad communiter DD. in cap. de multa rod. tit.*

S V M M A R I V M.

- 1 Concursum non est locus, quando cura est penes Collegium.
- 2 Quia, que statuta sunt de parochialibus, non habent locum in Collegiatis Ecclesijs.
- 3 Argumentum a matrimonio carnali ad spirituale, validum.
- 4 Sponsa vna, duos sponfos habere non potest.
- 5 Ecclesia, seu Capella, quod non possit impetrari in titulum collatiuum, indulti formula proponitur.
- 6 Et quanam decreta ei adijciantur per Datariam.
- 7 Pensio reservata super fructibus Ecclesie nondum erecte in titulum, est nulla.
- 8 Ecclesia non erecta in titulum, non potest impetrari.
- 9 Nec uti beneficium, pensione grauari.
- 10 Ecclesia, quod non possit erigi in titulum collatiuum, nec illius fructus applicentur pro dote beneficij, Indultum quid continere debeat.

Praxis Concessionis Indulti, quod Ecclesia non possit erigi, neque impetrari in titulum Beneficij Ecclesiastici.

C A P V T VII.

IN titulu collatiuum conferri, & impetrari non possit. Quare ista parochialis, que in Collegiatam Ecclesiam erigitur, non poterit amplius absolute dici curata, seu parochialis, nec tam-

tamquam talis poterit ab aliquo impetrari, nam licet quando cura parochianorum dictae Ecclesiae relederit penes particularem personam, ut hic videlicet illius Praepositum, ac proinde provideatur de ea per concursum, seruata forma Concilij Trid. sess. 24. cap. 18. si tamen cura ipsa remaneat penes Collegium, tunc non est locus concursui, iuxta dispositionem praedicti Concilij, ac Constitutionis Pii V. quae incipit, *In conferendis*, Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 6. n. 158. ubi quod cessat concursus, quando cura animarum spectat ad Ecclesiam Collegiatam, & exercetur per Canonicos, vel Hebdomadarios, aut alios Clericos; quia in vacatione per obitum cuiuslibet Canonici, Hebdomadarij, aut Clerici, non requiritur concursus, ut censuit Sacra Congregatio Concilij: in vna *Neapolitan. Hebdomadaria S. Ioannis Maioris Quintodecimo Kal. Augusti 1569. per cons. Oldrad. 67. in tit. de prob. & de verb. sign.* prout suo loco fusius dicitur: ea enim, quae statuta sunt de parochialibus, non habent locum in Collegiatis curatis, *Paris. de resign. benef. lib. 8. quaest. 9. num. 93. Casaler. decis. 274. num. 5.* cum tunc nemini conferatur parochialis, aut titulus perpetuae Vicariae, *id. Gonz. d. glos. 6. num. 160. in fin. id. Oldrad. d. cons. 67. num. 1.*

dicens, quod nullus praedictorum habet curam animarum; arguendo à matrimonio carnali ad spirituale, quae aequiparantur; sed in carnali, vna sponsa, duos sponfos, vno eodemque tempore, habere non potest, c. 1. *de spons. duorum*, ergo sic in matrimonio spirituali, ubi vna sponsa, prout est vna Ecclesia, plures sponfos clericos, qui eiusdem curam pariter eodem tempore exercent, habere non potest, sicut etiam alias diximus.

Haec quidem praxis locum sibi dignoscitur vindicare, cum ab ipso Pontifice petitur, ne Ecclesia, quae iam in titulum beneficij erecta reperitur, valeat ab aliquo impetrari; quod quidem potissimum concedi consuevit ad instantiam alicuius Confraternitatis, seu Congregationis piorum hominum, qui in illa Ecclesia, pietate ducti ad pia opera exercenda sese congregari consueuerunt, siue congregari desiderant, At verò alia praxis circa id inoleuit petendi, videlicet, ut Ecclesia nondam erecta in titulum beneficij ecclesiastici, nequeat erigi in futurum; quod quidem ex eisdem, vel similibus causis desuper expressis, consuevit per simile rescriptum impetrari, cuius quidem formula talis esse potest, ut sequitur, videlicet,

5 **B**eatissime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Confratrum Confraternitatis SS. Corporis Christi, in Ecclesia S. Nicolai Terrae N. Diocesis N. canonicè instituta, Quod ipsi ab immemorabili tempore, in pacifica possessione regendi Capellam sub inuocatione eiusdem Sanctissimi Corporis Christi in dicta Ecclesia erectam, quam in Capellam collatiuam, seu beneficium collatiuum hactenus erectum fuisse, non constat, eiusque bona, quorum fructus, redditus, & proventus ad valorem 24. ducatorum auri de Camera, vel circa ascendunt, quos in luminariorum, mantentionem, & alia pia opera quotannis erogare consueuerant, administrandi, existunt. Verum quia ipsi Oratores dubitant, ne aliqui, ambitione, aut auaritia ducti, Capellaniam huiusmodi, in titulum perpetuae sine cura Capellaniae, aut alterius beneficij ecclesiastici collatiui, erigi procurent, Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores praedicti, quatenus piorum operum huiusmodi mantentioni, ac ipsorum Oratorum deuotioni hac in parte opportunè consulendo, eisq; specialem gratiam faciendo, eisdem Oratoribus, ut de caetero, perpetuis futuris temporibus, dictam Capellaniam à S. V. vel illius successoribus, aut Sede Apostolica, seu eius de latere Legatis, Nuncijs, aut loci Ordinarijs, vel eorum Vicarijs in spiritualibus generalibus, in perpetuum beneficium ecclesiasticum, seu in eius titulum erigi, vel institui, aut eiusdem Capellae bona huiusmodi pro dote alicuius beneficij ecclesiastici, seu pro loco erecti, seu erigendi, aut alium usum applicare, seu tanquam perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum, aut aliàs per quoscunque impetrari, seu de illa, uti de beneficio ecclesiastico, vel aliàs Apostolica, seu ordinaria, vel quavis alia autoritate, prouideri, aut aliàs disponi nullatenus possit; nec ea, sub quibusuis erectionibus, institutionibus, impetrationibus, prouisionibus, expectationibus, specialibus, vel generalibus, etiam mentalibus reservationibus, aut alijs quibuscunque dispositionibus etiam per S. V. seu eius successores, aut Sedem Apostolicam, vel Legatos, seu Nuncios, vel Ordinarios, seu eorum Vicarios, aut quosuis alios, & aliàs quacunque autoritate, & quomodolibet.

dolibet pro tempore factis, in genere, vel in specie, comprehendatur, neq; comprehendendi possit, sed semper ab illis excepta existat, & impetrationes, prouisiones, acceptationes, aut alia dispositiones, quas in futurum, de ea, seu eius bonis huiusmodi, ut praefertur, aut alias quomodolibet fieri contigerit, & inde secuta quaecumq; irrita, & inania, ac nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti sint, & existant, perpetuo concedere, & indulgere. Sicq; ab omnibus, & singulis quibuscumque Iudicibus, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales iudicari, & diffiniri debere, Irritum, & c. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque cum clausulis opportunis.

Fiat, ut petitur I.

Et cum absolute à censuris ad effectum, & c. & de perpetuis concessione, indulto, decreto, aliisque praemissis, ut supra, latissime extendendis, & quod praemissorum omnium, & singulorum, & c. maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in literis, per Breue S. V. seu officium minoris gratia, & cum clausula. Ad perpetuam rei memoriam, expedidit. Et sic, additur per Datatiam. Et committatur Ordinario, & dummodo Capella huiusmodi hactenus, in titulum beneficii ecclesiastici conferri, vel concedi, non consueuerit, ipsaque Confratres in pacifica possessione, Capellam praedictam, illiusque res, & bona administrandi existant. Cum decreto, quod deinceps, de rebus, & administratis, Ordinario, cuius uisitationi omnino subiecti sint, si ad id ab eo requisiti fuerint, quotannis, iuxta dispositionem Concilii Tridentini, rationem reddere teneantur; quodque per praesentem gratiam, nullum nouum ius in Capella, illiusque rebus, & bonis, ex administratione huiusmodi quomodolibet supradictae Confraternitatis Confratribus acquiratur.

Fiat I.

Vel additur (quod idem est) *Dummodo ipsa Capella, aut Ecclesia in titulum ecclesiastici beneficii hucusque erecta non fuerit; & sic in proposito, praedicta parochialis, quae erigitur in Collegiatam, per suppressionem, remanet sine titulari, ut dicitur in vna Militen. Pensionis penes Farinac. in posthumis decis. 530. tom. 2. in qua, cum fuisset reseruata pensio super fructibus Ecclesiae, quae ex simili indulto, non potuit erigi in titulum beneficii, fuit dictum, quod cum tale beneficium non esset in rerum natura, per consequens, nec super eo pensio imponi potuit; & sicut Ecclesia non erecta in titulum, non potest impetrari, Seraph. decis. 1095. num. 2. & seq. ita neque potuit uti beneficium, pensio granari; quia esset dare accidens, sine subiecto; quod nec natura, nec ius admittit, l. eius, qui in provincia, s. si stipulatus, ubi DD. ff. si cert. pet. ac proinde fuit annullata dicta pensio, quamuis pensionarius esset in quasi possessione exigendi, ut in d. decisione.*

Verum circa hanc formulam monitos volo novos Pragmaticos Romanae Curiae,

quod non obstante impetratione huiusmodi indulti, non semel visum fuit, introitus eiusdem Ecclesiae applicari, pro dote alterius beneficii; proinde equè in confectione supplicationis, post illa verba, seu in titulum erigi, numquam omittantur illa sequentia, aut eiusdem Capella bona huiusmodi pro dote alicuius beneficii, & c. ut in dicta formula.

S V M M A R I V M.

- 1 *Suppressio beneficiorum ecclesiasticorum, frequentissima in Romana Curia.*
- 2 *Nomina plura in beneficialibus, & quae.*
- 3 *Nominum diuersitas, diuersitatem rerum inducit.*
- 4 *Nomina debent rebus conuenire.*
- 5 *Diuersitas nominum in beneficialibus, tripliciter consideratur.*
- 6 *Suppressio, extinctio, & dismembratio, valde differunt ab unionibus, annexio-*

- unionibus, incorporationibus, & applicationibus.
- 7 Unionis nomen, est generale, & continet sub se suppressionem, & extinctionem.
- 8 Sine quibus ipsa unio fieri nequit.
- 9 Unionis membra, seu requisita, que sint.
- 10 Annexio, & applicatio, minus operantur, quam subiectio, & quaræ.
- 11 Suppressio, nunquam fieri debet, nisi Ecclesia fructus probetur diminuti.
- 12 Licet quandoq; fiat, ad alium effectum, ut hic.
- 13 Suppressio debet fieri ex necessitate, aut utilitate Ecclesie.
- 14 Collegiate Ecclesie erectio, tendit ad divini cultus augmentum.
- 15 Suppressio duorum Canonisatum, ob honorem, & decorem Ecclesie, ut hic, valida.
- 16 Suppressio facta per Episcopum, de Canonisatu, cuius fructus deputantur ad fabricam Ecclesie, valida.
- 17 Præbenda possunt, ex causa supprimi, & extingui.
- 18 Suppressio, extinguitur beneficium, & desinit esse tale.
- 19 Suppressio, quando fieri possit ab Episcopo, cum consensu tamen Capituli.
- 20 Suppressiones, & extinctiones, quomodo annullari possint.
- 21 Es proponitur casus annulationis.
- 22 Suppressionis beneficij causa, est formiter præbenda, & num. 33.
- 23 Non creditur Episcopo, illam enuntiantis.
- 24 Nam, que sine causa fieri nequeunt, in his non creditur gerenti actum circa interuentum cause.
- 25 Suppressio Canonisatum Ecclesie Collegiate requirit etiam consensum Capituli Cathedralis, ex declaratione S. Congreg.
- 26 Alias erit nulla ipso iure.
- 27 Es de utroque consensu debet legitime constare, quia non sufficit enuntiatio Episcopi.
- 28 Unio, cum materia suppressionis, fraternizati in requisitis necessariis.
- 29 Suppressio facta à Papa, non eget consensu Capituli.
- 30 Capituli consensus, qua ratione requiratur in alienatione rerum Ecclesie.
- 31 Clausula Vocati, quomodo intelligenda in rescripto Pape super alienatione rerum Ecclesie.
- 32 Pape auctoritas, in alienatione rerum Ecclesie adhibetur, ut suppleat omnes solemnitates.
- 34 Supprimendi beneficia ecclesiastica, legitima causa est diminutio reddituum.
- 35 Hac tamen diminutio, quomodo accipienda.
- 36 Beneficij dos, presumitur sufficiens assignata.
- 37 Suppressionis causa, quando est notoria, non indiget alia probatione.
- 38 Notorium, habet vim expressionis.
- 39 Et idem operatur, quod ipsa expressio.
- 40 Suppressio, copulatiue requirit causam legitimam, & consensum Capituli.
- 41 Alias erit nulla.
- 42 Temporis cursus, facit presumere solemnitates actui à iure requisitas, etiam non enunciatas.
- 43 Quatenus lapsum fuerit tempus triginta annorum.
- 44 Solemnitas, etiam non enunciata, presumitur, quando agitur de graui præiudicio alterius.
- 45 Suppressio requirit præexistentiam status collatiui beneficij, & num. 47.
- 46 Beneficio nulliter erecto, potest talis erectio, absq; solemnitate reuocari.
- 48 Beneficia, presumuntur perpetua, & collatiua.
- 49 Beneficium, presumitur bene fundatum, quando Ordinarius est in quasi possessione illud conferendi.
- 50 Quod intelligitur de collationibus, siue Apostolicis, siue ordinarijs.
- 51 Vltimus status beneficij probatur ex unica collatione.
- 52 Si status antecedens non probetur contrarius ultimo statui.
- 53 Et in dubio, attenditur vltimus status, secus quando constat de veritate in contrarium.
- 54 Suppressio beneficij, ut sit valida, quid requirat.
- 55 Suppressionis beneficij defectus, solus Pape supplet.
- 56 Suppressio non habet locum, nisi in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, & dumodo unio fiat mensa, seu massa.

- 57 Unio fieri non potest, nisi distributim, non autem mensa Capitulari, si fiat per Ordinarium, secus verò, si per Papam.
- 58 Beneficij redditus, potius aucti, quam diminuti prasumuntur.
- 59 Beneficia, de sui natura, prasumuntur congrua.
- 60 Beneficij fructuum diminutio, quomodo probanda.
- 61 Beneficij suppressionis causa, debet esse perpetua.
- 62 Canonicoꝝ Maioris Ecclesia Neapolitana numerus quadraginta, ad triginta reductus per Gregorium XIII. cum suppressione, & unione beneficiorum Mensa Capitulari.
- 63 Ac suppressionis, & unionis, necnon reductionis, littera Apostolica subiiciuntur.
- 64 Necnon exemptionis Capituli eiusdem Ecclesia, à solutione Quindennis, ratione huiusmodi suppressionis, et unionis.
- 65 Quindennis solutio, quando cesset, ratione suppressionis, & unionis beneficiorum.
- 66 Compositio, qua ratione soluitur in reservatione pensionis super fructibus beneficij ecclesiastici.
- 67 Unio facta Mensa Capitulari Neapolitana, per suppressionem Monasterij Sancte Maria Angelorum.
- 68 Suppressio fieri non potest, quando numerus Canonicoꝝ confirmatus est à Papa.
- 69 Sed quomodo id intelligendum.
- 70 Supprimere non potest Ordinarius beneficia, preterquam in casu Cõcil. Trid. sess. 24. cap. 15. de refoꝝ. secus Papa.
- 71 Cathedralis Ecclesia supprimitur, quando Ciues interficiunt proprium Episcopum.
- 72 Suppressum beneficium ad tempus, quando illud de nouo creetur.
- 73 Es potest per Ordinarium ad pristinum statum reduci.
- 74 Suppressionis non extinctina tituli, virtus.
- 75 Supprimendi facultatem non habet inferior, habens iura Episcopalia.
- 76 Habet tamen Episcopus in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, non autem in alijs Ecclesijs.
- 77 Suppressionis formula, facte per Episcopum.
- 78 Uniones fiunt à Papa, quando non possunt fieri ab Ordinario.
- 79 Unio faciendã, de beneficio ad beneficium, non autem de beneficio ad non beneficium.
- 80 Et proponitur casus ex Notab. Cancell.
- 81 Suppressio beneficiorum, requirit consensus patronoꝝ, etiam ecclesiasticorum.
- 82 Nec sufficit consensus maioris partis illorum, sed omnium, requiritur, aliàs non valet.
- 83 Imò non solum patronoꝝ, sed omnium existentium in possessione iuris conferendi.
- 84 Unire, an possit Episcopus Capitulo quando illius bona, & Capituli sunt communia.
- 85 Applicare non possunt Episcopi mensa Capitulari, fructus prebendarum suppressarum. Et quare, n. 86.
- 87 Possunt tamen applicare uni prebende, vel singulis.
- 88 Capitulo, aliud sit applicare, aliud verò singulis Canonicoꝝ, seu singulis de Capitulo.
- 89 Unio facta ab Episcopo Canen. mensa Capitulari, declarata nulla per Sacra Congreg. Concilioꝝ.
- 90 Quia Concilium non dat facultatem uniendo mensa Capitulari, sed tenuibus prebendis singulorum Capitularium.
- 91 Supprimere potest Episcopus cum consensu Capituli, prebendam, Dignitatem, aut Officium, & quomodo illius fructus distribuas, vel applices.
- 92 Episcopus, quando etiam est Canonicus sue Ecclesia, non potest authorizare in facto proprio, & quomodo hoc intelligendum.
- 93 Suppressio, & unio, si de illarum validitate dubitetur, vel fiunt à principio à Papa, vel ab eodem confirmantur, ordinaria authoritate facta.
- 94 Et casus proponitur ex Notab. Cancell.
- 95 Suppressiones beneficiorum, vigore Cõcil. Trid. non possunt ab Episcopo fieri in mensibus reservatis. Pra-

*Praxis Suppressionis Beneficio-
rum Ecclesiasticorum, eo-
rundemq; fructuum
applicatione.*

CAPUT VIII.

Supprimere, & ex-
tinguere, scilicet titulum,
naturam, & essentiã præ-
dictæ parochialis Eccle-
siæ, in Collegiatam erigende, ad effectum, illam,

eidem Collegiatæ uniendo: quæ quidem
suppressio, & extinctio fieri semper con-
sueverunt, cum clausula, *sine alicuius præ-
iudicio*, de qua infra suo loco dicitur.

Hic sanè animaduertat nouus Curialis,
1 frequentissimum esse in Romana Curia, il-
liusquæ Dataria, & Cancellaria Apostolica,
sermonem de huiusmodi beneficiorum sup-
pressionibus; quare operæ pretium me fa-
2 cturum existimaui, eos admonere, quod
3 plura in beneficiis adsunt nomina,
nimirum, unio annexio, incorporatio, sup-
4 pressio, extinctio, applicatio, & dismembra-
tio; quæ diuersa sunt inter se; quandoqui-
5 dem nominum diuersitas, diuersitatem re-
rum inducit, ac nomina debent rebus con-
uenire, *ad tex. in l. si idem, C. de Codicil. §.*
6 *est, & aliud, ibi, & consequentia, in sit. de*
donat. ubi glos. dat. concord. Bart. in l. ex le-
gato, vers. solum dico, quod sunt diuersa, ff.
de leg. 2. Mandos. super reg. 3. 1. q. 5. num. 4.
Hoied. de incompat. benef. p. 2. cap. 3. num. 3.
7 & hæc diuersitas in prædictis nominibus,
tripliciter considerari potest, nimirum, Pri-
mo, quod suppressio, extinctio, & dismem-
bratio, valde differunt ab unionibus, anne-
xionibus, incorporationibus, & applicatio-
nibus. Secundo, quod verbum, *dismembratio*,
valde est differt ab alijs, Tertiò, quod ali-
qua ex prædictis nominibus, licet consona
videantur, nihilominus habent aliquam
dissonantiam; vnde unio, nomen est gene-
rale, continetque sub se suppressionem, &
extinctionem, tanquam requisita antece-
dentia: quare dicendo, *unionem*, in suo
amplo, & potiori significatu, intelligimus,
etiam suppressionem, & extinctionem, tan-
quam antecedentia, seu præambula ad unio-
nem perficiendam, *uulg. l. ad rem mobilem,*
ff. de procurat. l. oratio, ff. de spons. vt per
d. Mand. super reg. 1. 2. q. 1. num. 3. d. Hoieda
loc. cit. qui prædicta ex eodem Mandos. ad
verbum transcripsit, tacito authore, & vt

ait idem *Mandos. loc. cit.* unio continet sup-
pressionem, & extinctionem, sine quibus,
8 ipsa unio fieri non potest: si enim sit unio,
in potiori suo significatu, præsupponitur,
quod supprimatur, & extinguatur primum
beneficium, & illius denominatio, prout
patet ex præfata formula huius erectionis
parochialis Ecclesiæ in Collegiatam; ex eo
quod illud, quod unio, sumit naturam il-
lius, cui fit unio, vt suo loco dicemus. Qua-
re hoc modo species, seu membra, vel re-
9 quisita unionis, erunt annexio, applicatio,
subiectio, & incorporatio; quæ quidem, in-
ter se, valde differunt; namque annexio, &
10 applicatio minus operantur, quam subie-
ctio; quia potest fieri unio, applicatio, seu
annexio, & tamen non aderit subiectio;
quia quodlibet beneficium, siue qualibet
Dignitas, vel Cathedralis Ecclesia retine-
bit sua iura, ac suas præeminètiã, *id. Man-*
dos. loc. cit.

Hic autem notandum est ex eisdem ver-
bis, *supprimere, & extinguere*, in prædicta
formula supplicationis appositis, quod li-
11 cet nunquam fieri debeat suppressio, nisi
Ecclesiæ fructus diminuti probentur, vt in
e. ex parte, de constit. Felm. in c. constitu-
tus, num. 1. de rescrip. Seraph. decis. 1. 385.
num. 1. nihilominus dari potest, etiam ca-
12 sus suppressionis ad alium effectum, prout
hic, videlicet, erigendi Collegiatam Eccle-
siam; quia ad huiusmodi suppressiones fa-
13 ciendas, debet interuenire, aut necessitas,
aut euidens Ecclesiæ utilitas, quorum vnum
14 sufficit; & cum erectio huiusmodi Colle-
giatæ Ecclesiæ, tendat in diuini cultus aug-
mentum, proinde, non modica utilitas Ec-
clesiæ exinde resultat; namque, vt ait, *Gra-*
tian. discept. for. cap. 8. 19. num. 7. in casu ibi
15 proposito, valuit suppressio duorum Ca-
nonicatum, cum appareret, illam fuisse fa-
ctam ob honorem, & decorem Ecclesiæ
Cathedralis, in qua aderant solum sexde-
cim Canonici, quibus necesse erat, non sine
dedecore, adimplere omnia munera spe-
ctantia ad Clericos, & alios in minoribus
constitutos; ideo rectè fuit facta suppressio
16 dictorum Canonicatum, ex quorum ob-
uentionibus fierent quatuor portiones di-
stribuendæ inter quatuor Clericos, qui in
Ecclesia inseruirent diuinis, & *num. 10.* ait,
etiam, quod passim admittitur suppressio
facta per Episcopum de Canonicatu, cuius
obuentiones deputauit ad fabricam, & uti-
litem Ecclesiæ, seu ad alium pium usum;
& ibi allegat *l. mol. in cap. cum accessissent,*
col. 9. in princip. vers. & intellige, & vers.
qua ratio cessat, quando non deberet, de
constit. & Azor. in sit. moral. p. 2. lib. 6. cap.
30. q. 15. in fin.

Cæterum verò, cum extrà casum præfentis erectionis Collegiatæ Ecclesiæ, detur per Sedem Apostolicam aliud genus suppressionis beneficiorum, non incongruum visû est, aliqua in mediû asserte, quæ quotidie in Romana Curia occurrunt in praxi.

Ac propterea præmittendum, est, quod
 17 licet, etiam ipsæ præbendæ possint ex causa, supprimi, & extinguï, vt in casu, *Concil. Trid. sess. 24. cap. 15. de refor.* per quod libera est Episcopo attributa facultas in casibus inibi, expressis, supprimendi, ita vt per dictam suppressionem ex-
 18 tinguatur beneficium, & desinat esse tale; cum videlicet, in aliqua Ecclesia supprimatur Dignitas, vel aliqua præbenda, seu illarum numerus minuitur; vt est *tex. in d. c. cum accessissent, de consit.* & huiusmodi suppressione fieri possit ab Episcopo ex iusta causa, vt supra dictum est, cum consensu tamen Capituli, vt per *DD. in d. c. cum accessissent, & constat ex d. Concil. d. cap. 25.* vbi quod in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequêtes, adcoquæ tenues sunt præbendæ, simul cum distributionibus quotidianis, vt pro sustinendo decenti Canonorum gradu, pro loci, & personarum qualitate, non sufficiant, liceat Episcopo, cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, vnire; vel si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quorum fructus, & proventus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere, &c.

Nihilominus pro hac nostra praxi ostendendum minimè duximus, quod et si Episcopus, etiam ex vi prædicti Concilij, & in casibus ibi expressis, possit supptimere, & extinguere præbendas beneficiales, vt dictum est,
 20 tamè sepius occurrit, huiusmodi suppressiones, & extinctiones, facillimo negotio inficiari; proindequæ ad Summum Pontificem, pro illarum maiori subsistentia, recursum haberi videmus; cum tanquam minus legitime ab Ordinario factæ, nullo modo valeant sustineri; quod quidem exemplificari potest in casu *Caualer. decis. 439.* in qua,
 21 cum in Ecclesia Collegiata Terræ Nois, adessent viginti sex Canonicatus, quorum quinque, Archiepiscopus Baren. sub die
 20 Februarij 1612. suppressit, sub prætextu tenuitatis, & insufficientiæ, ad sustentandû Canonicos, secundum gradum concedentem, & qualitatem Ecclesiæ, loci, & personarum, iuxta prædictam Concilij dispositionem, eorumquæ redditus applicauit distributionibus quotidianis aliorum Cano-

nicorum, succedente obitu possidentium huiusmodi Canonicatus suppressos; & cum quidam alij prætenderent, dictam suppressionem esse inuvalidam, obtinuerunt de ijs à Sede Apostolica prouideri; causaquæ in Rota commissa, fuit dubitatum, an constaret de inuvaliditate suppressionis, & fuit responsum, suppressionem esse inuvalidam, nã, aut Archiepiscopus eam fecit auctoritate ordinaria, quam habet de iure communi, & visum fuit, non posse sustineri, stante defectu causæ, & solemnitatís, quæ duo requiruntur, sicut in alienatione bonorum Ecclesiæ; cum suppressio sit quædam species alienationis; nam Episcopus priuatur per eam, iure vltèrius conferendi beneficia suppressa: causa autem debet esse necessitas, vel euidentis Ecclesiæ vtilitas; quæ quidè causa non fuit probata, nec allegata tenuitas fructuum præbendarum, videbatur sufficiens; cum antea, per plures annos, adfuisset numerus viginti trium Canonorum; qui, cum postea fuisset reuocatus ad numerum sexdecim, suppressis septem Canonicatibus, fuit postea de anno 1488. dicta suppressio reuocata, & reuocatus numerus ad pristinum statum. Necnon dictum fuit etiam deficere solemnitatem, de iure communi requisitam, videlicet consensum Capituli Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *tex. in Clem. 2. de reb. Eccles. non alien.* cum alijs adductis per *Rebuff. ad reg. de union. glos. 1. num. 2.* sicut etiam nec valida erat prædicta suppressio vigore prædicti Concilij *Trid. sess. 24. cap. 15.* quandoquidem, licet apparet facta eo prætextu, & cum enunciatione omnium ferè requisitorum à prædicto Concilio, & applicatio facta esset distributionibus quotidianis aliarum præbendarum, non autem mensæ Capitulari, quo casu potuerat Capitulum Collegiatæ consentire; quia non agebatur de vtilitate, & interesse mensæ Capitularis, sed singulorum præbendatorum, & Collegiata, de qua agebatur, erat insignis, nihilominus fuit in Rota dubitatum, an in terminis Concilij sufficeret consensus Capituli Collegiatæ, cuius Canonicatus suppressi fuerant; cui vide retur requiri consensus Capituli Ecclesiæ Cathedralis, vt in *d. Clem. 2.* quia Capitulum Cathedralis, videtur esse propriè Capitulum Episcopi, non autem aliarum Ecclesiarum Collegiatarum, super quo tamè nihil fuit firmatum. Insuper fuit dictum, suppressionem permissi à Concilio in subsidium beneficiorum simplicium; quæ quidem causa penuriæ beneficiorum prædictorum non fuit in dicta suppressione, expressa, & nihilominus dabatur sumus, quod aderant alia beneficia simplicia. Præterea, fuisse adhiben-

22 bendam causæ cognitionem, & formiter
 23 probandam causam suppressionis, & de
 hoc non esse Episcopo, id enunciandi, cre-
 24 dendum, per illam regulam, quod in ijs,
 quæ sine certa causa fieri nequeunt, non
 creditur gerenti actum circa interuentum
 causa, *ex doct. Bart. in l. si forte, ff. de ca-
 str. pecul. Decim. e. que in Ecclesiarum,*
*num. 130. vers. & ex istis rationibus, de
 const.* Quam quidem decisionem, cum in-
 facti contingentia, audiuerim pluries alle-
 gatam, tam in Vrbe, quam extra eam, tan-
 quam in hoc casu, apprimè notabilem, vi-
 sum fuit, quasi ad verbum hic transcribere.

Ex qua quidem decisione, *vers. Nihilominus,* notandum est, fuisse alias per Sacra
 Congregationem Concilij declaratum,
 25 quod Canoniatum alicuius Ecclesie
 Collegiate, suppressio, vt ritè per Episco-
 26 pum fiat ob tenuitatem fructuum, debet, vi-
 tra consensum Capituli Collegiate, inter-
 27 uenire consensus Capituli Cathedralis; ita
 vt suppressio, & vnio factæ sine huiusmodi
 28 consensus, sint ipso iure nullæ; de quibus
 29 debet legitime constare; nec sufficit, vt ab
 Episcopo enuncientur: vt in vna *Tropien-
 primo Septembris 1618. teste Barbof. in col-
 lect. bull. verbo, Canonatus:* quæ quidem
 declaratio loquitur de suppressione, &
 30 unione (quia fraternizat vnio cum materia
 suppressionis in requisitis necessarijs, &
 præcipue in necessitate causæ in Ordina-
 nario) ac etiam de consensu Capituli adhi-
 bendo in suppressione, quæ fit ab Ordina-
 31 riosi etenim fieret à Papa, huiusmodi con-
 32 sensus minimè requiritur, & alias fuit in
 vna *Anconitan. Terrarum coram Seraph.*
 resolutum, quod in alienatione, consensus
 Capituli, non requiritur, vti personæ inter-
 esse habentis, sed solum tanquam solemnitas;
 vnde stante commissione, *Si in euiden-
 tem,* cum clausula *Vocatis vocadis,* ad alien-
 andas terras mensæ Episcopalis, separate
 à mensa Capituli, hoc casu sufficit, vt Ep-
 scopus vendat, & Capitulum non est vocan-
 dum; nam dicta clausula videtur intelli-
 33 genda de his, qui habent interesse, non au-
 tem de his, quæ pro solemnitate adhiben-
 34 tur; quia autoritas Papæ adhibetur vt
 suppleat omnes solemnitates, quam *Sera-
 pb. decisionem* refert *Garc. de benef. p. 12.
 cap. 2. num. 165.*

Quo verò ad probationem causæ sup-
 pressionis, prout dicitur in prædicta *Gual-
 ler. decisione,* debet causa, ob quam facta est
 huiusmodi suppressio, legitime, & plene
 33 probari; ita vt, si allegetur diminutio red-
 34 dituum, quæ est potissima ratio reducendi,
 & supprimendi beneficia, non solum debet
 constare de tali diminutione, verum

etiam erit probandum, quod ista diminu-
 35 tio consideretur respectu quantitatis do-
 tis assignatæ à principio erectionis Cano-
 nicatus, seu alterius beneficii, quæ præsumi-
 36 tur fuisse congrua, & sufficiens pro oneri-
 bus incumbentibus, & alijs necessarijs, *esp.
 nemo, de conseruat. dist. 1. Calder. conf. 10.
 post. med. vers. pro parte contraria, de probat.
 Caput. decis. 62. p. 1. Grat. discept. for.
 cap. 819. nu. 5. Ludouif. decis. 483. num. 5.*

Est nihilominus, ex eod. *Grat. loc. cit.* no-
 tandum, circa eandem causæ probationem,
 quod quando illa est notoria, & per se pa-
 37 tet, non indiget alia probatione; cum ha-
 beatur pro probata, sufficitque, quod fuerit
 in suppressione talis causa allegata, & ex-
 pressa; quauis alias dicta expressio require-
 38 retur; cum notorium habeat vim expres-
 39 sionis, & idem operetur, quod ipsa expres-
 sio, *Innoc. in c. 1. de off. Vicar. & Felin. in c.
 cum ordinè 6. in 5. declar. de rescript. Surd.
 conf. 324. nu. 6. lib. 3.*

Sicut, pari modo, dicendum est, de con-
 sensu Capituli in huiusmodi suppressione,
 qui pro illius validitate, etiam ad præscrip-
 tum prædicti Concilij, est omnino adhiben-
 40 dus copulatiue, cum legitima causa, quan-
 do suppressio fit autoritate ordinaria, &
 41 alias autem redditur nulla, vt in *cap. ex
 parte, de constit. & in d. c. cum accessissent,*
*vbi Abb. num. 4. & 9. Garc. de benef. p. 2.
 cap. 1. nu. 1. & 2.* Verum est tamen, quod, vbi
 tantum temporis effluxerit, quod faciat
 42 præsumere solemnitates actui à iure requi-
 sitas, præsupponitur, huiusmodi consensum
 interuenisse, *id. Felin. in c. Alboricus, nu. 4.
 de test. Bursat. conf. 424. lib. 4. Menosb. præ-
 sumpt. 75. num. 24. lib. 2.* quia licet non præ-
 sumatur, nisi probetur, *id. Felin. in cap. si-
 cut, de re iud. nu. 26. Bosq. decis. 345. n. 5.*
 tamen, ex temporis diuturnitate, præsumi-
 tur interuenisse, etiam non enunciatus in
 43 suppressione, quatenus lapsus fuerit tem-
 pus triginta annorum, *id. Felin. d. nam. 4.
 c. illud, nu. 6. de præsumpt. Alciat. eod. tract.
 reg. 3. præsumpt. 10. Bursat. d. conf. 424. &
 alij, quos refert id. Garc. d. p. 12. cap. 2. num.
 178.* qui dicunt, quod quando agitur de
 44 graui præiudicio alterius, præsumitur so-
 lemnitas non enunciata, ex lapsu non mi-
 noris temporis 30. annorum, & in proprijs
 terminis, quod Ecclesie vnio de consensu
 Episcopi, & Capituli ex diuturnitate tem-
 poris facta præsumatur, voluerunt *Alex.
 conf. 219. col. 3. in fin. vers. corroborantur,
 per tex. in l. si filius, C. de petit. hered. & alij
 relati per Hoied. de incompat. benef. p. 2. c. 3.
 num. 9. vers. sed vitrum huiusmodi con-
 sensus.*

Alias autem, vbi nec consensus ipse in-
 ter-

reruenerit, nequè interuenisse præsumitur, nulla prorsus erit huiusmodi suppressio, ex supradictis, quoties constet de existentia beneficii sic suppressi, vt in casu suppressionis beneficii S. Nicolstrati Alerien. diœcesis coram Ybaldo, cuius decisionem vidi manuscriptam, nondum imprellam; in qua dicitur, quod in primis, & ante omnia, in huiusmodi suppressionibus debet constare
 45 de statu collatiuo talis beneficii, vt ipsa suppressio possit subsistere; quia nisi probetur illius existentia, ex eo, quod fortasse,
 46 etiam fuerit beneficium nulliter erectum, poterit talis erectio absquè solemnitate reuocari; quinimò hoc pertinet ad officium Superioris, vt ait, *Compostell. in c. cum M. Ferrariensis num. 5. de constit.* quod secus esset, si existentia huiusmodi beneficii probaretur, nempe, quod per plures vices collatum fuisset. Nec refert, quod non constet, à quo beneficium fuerit erectum; quia sufficit, quod sit in rerum natura, & in statu collatiuo per aliquas collationes, suos sortitas effectus, pro sufficienti statu, ad sustinendam collationem; quando beneficium, quod præsupponitur suppressum, fuit impetratum tanquam in statu collatiuo existens; ex quo suppressio illum præsupponit; quia beneficia præsumuntur perpetua, & collatiua, *Gonz. in reg. 8. glos. 5. num. 50. cum seqq. Lara de anniuers. & Capel. lib. 2. cap. 1. num. 58. & seq. & fuit dictum in vna Elmon. beneficii 7. Februarij 1630. coram Merlino*; imò quando Ordinarius esset in quasi possessione conferendi, vel ad alterius præsentationem, instituendi, tunc ratione quasi possessionis, præsumitur beneficium ecclesiasticum, cum debita solemnitate creatum; quod est vnum ex necessarijs requisitis ad essentiam beneficii *id. Gonz. d. glos. 5. num. 11.* & diximus aliàs; ex collationibus enim, siuè Apostolica, siuè ordinaria authoritate factis, satis probatur dicitur, quod beneficium erectum fuerit à principio, vt esset perpetuum, & in statu collatiuo.
 30 Quinimò, satis esset vnica collatio, vt probetur vltimus status beneficii, iuxta notata in *c. cum de beneficio, de prob. in 6. nec*
 31 status antecedens probetur contrarius vltimo statui, vt fuit resolutum in vna *Marianen. Vnionis 12. Iunij coram Coccino Decano inter impressas p. 2. recent. decis. 737. vbi num. 6.* quod in dubio attenditur vltimus status. Secus autem quando constat de veritate in contrarium; ac proinde, cum in *d. decis.* ageretur de quodam beneficio vnito, licet vltimus status, fuerat de libero, attamen collatio fuit nulla ipso iure; quia, cum per vnionem beneficii, titulus es-

set extinctus, non erat attendendus, sed anterior, tanquam de vnito; & in proposito videnda est omnino d. decisio, vbi circa vltimum statum beneficii ponitur optima distinctio præter ea, quæ nos aliàs circa hoc diximus superiori libro, *cap. 6. no. 309.* Cœterum autem, si probetur collatio talis beneficii, facta ab Ordinario, præsumi debet in dubio, etiam approbata illius fundatio, tanquam necessarium antecedens.

Et cum aliàs in simili causa, ageretur in Sacro Rotæ Auditorio, quid sentiendum de validitate, aut inualiditate suppressionis quorundam beneficiorum Confratrantia supranumeraria, nuncupatorum, in parochiali Ecclesia S. Archangeli de Armerijs Neapolitan. ex eo, quod D. Andreas Campanilis à Sede Apostolica impetrauerat vnã ex dictis Confratrantijs erectis à bo. me. Annibale de Capua, tunc Archiepiscopo Neapolitano, tanquam vacantem per deuolutionem, dabant cœteri beneficiati, Confratres nuncupati, de inualiditate dictæ impetrationis; ex eo, quod prædictæ Confratrantia supranumeraria fuerant suppressa per bo. me. Cardinalem de Aquauia, similiter Archiepiscopum Neapolitanum; & pro fundamento validitatis suppressionis, allegabant, quod huiusmodi beneficia, tanquam supranumeraria, erant creata ab Archiepiscopo, propter excrecentiam fructuum, quæ tamè nūquam adfuit; ex eo quod illæ semper habuerant tenuissimos redditus; nec non quia non agebatur de suppressione formali alicuius beneficii legitime erecti in titulum collatiuum, sed Cardinalis prædictus reuocauerat tantum erectionem factam absquè aliqua causa de beneficio supranumerario; cum non adesset super excrecentia fructuum vt dictum est; ac proinde, cum ageretur de beneficio supranumerario, & fructus essent tenues, nulla solemnitas requirebatur; nam Archiepiscopus, nihil aliud fecit, quam declarare id, quod iure fuerat inducendum, vt per *Imol. in d. c. cum M. Ferrariensis, de constit.* præsertim cum certus numerus beneficiatorum nõ fuerat fractus, nec ampliat, sed semper beneficium, de quo agebatur, fuerat supranumerarium, nec censebatur facta erectio perpetua, sed ad vitam prouisi, vt per *Io. Andry. in d. c. cum M. Ferrariensis, num. 11.*

Nihilominus pro dicto Andrea prouiso Apostolico, fuit adductum, quod talis suppressio, nullo pacto potuisset subsistere; quandoquidem pro illa sustinenda, requiritur causa formiter probanda; cum nequè credatur assertioni Episcopi, sed debent interuenire, etiam solemnitates à iure requi-

quisitæ, vt per *Cas. de Grass. decis. 1. de reb. ecclæs. non alien.* quia non creditur Ordinarius, nisi quando agitur de suppressione antea facta, & in Visitatione enunciata, ex *decis. Casal. 439. num. 4. & seqq.* & fuit tenentum in vna *Triuentin. Vnionis corâ Queipo*, vel quando est enunciata causa in specie, & non in genere, vt in eadem *Triuentin.* quia, cum suppressio tendat ad diminutionem diuini cultus, non potest Ordinarius suppressio sine causa, *id. Ludouis. decis. 483. & ibi Addit. nu. 8.*

Quod ad huiusmodi suppressionis validitatem non aderat causa, satis, superque apparebat ex decreto Visitationis pro huiusmodi suppressione, quod tale erat, videlicet. *Viso supplici libello Confratrum Congregationis Ecclesie S. Archangeli Armeriorum, per Illusterrimum Dominum fuit prouisum, & decretum, Confratantias, quæ reperiuntur in dicto Collegio supra numerum, cum eas vacare contigerit, esse extinguendas, & supprimendas, prout presentis decreto eas ex nunc, prout ex tunc supprimi, & extingui mandatur.* Et sic pro huiusmodi suppressione, non adducitur causa, aut solemnitas, cum vtraque interuenire deberet, ex *iuribus supra allegatis.*

Neque interuenit consensus Capituli, prout omnino interuenire debebat, pro solemnitate, vt supra diximus, *Monet. de cõmut. vlt. volunt. cap. 12. quæst. 6. num. 115. Cavaler. d. decis. 439.*

Quatenus autem, per ceteros Confratres allegaretur, adesse consensum Capituli, seu Congregationis Confratrum prædictæ Ecclesie S. Archangeli, ex quo ipsi insteterunt penes Archiepiscopum pro huiusmodi suppressione, vt patet in principio præfati decreti, dum dicit, *Viso supplici libello, &c.* ac propterea, id referri debeat ad validum consensum, qui in huiusmodi suppressionibus requiritur, id nihil prorsus refragari patet, vt in prædicta *decis. Cavaler. 439. num. 4. vers. Nihilominus;* nam in suppressione ibi contenta, dicitur, non sufficere consensum Capituli Collegiæ, cuius Canonicatus suppressi fuerant, sed requiritur consensus Capituli Ecclesie Cathedralis; quia Capitulum Cathedralis videtur esse propriè Capitulum Episcopi, sicut iam supra dictum est. Igitur, tantò minus operatur consensus ceterorum Confratrum prædictæ Ecclesie S. Archangeli.

Quinimmo, ad exuberantiam, fuit adductum, quod, etiam si adesset causa, & solemnitas, neque talis suppressio valeret; cum resultaret ad fauorem Archiepiscopi; qui in re propria, non poterat autorizare hæc suppressionem, per *lex. in Clem. vn. de reb.*

ecclæs. non alien. Rot. decis. 133. nu. 1. p. 2. diuers. ex quo Archiepiscopus est Abbas, & Rector prædictæ parochialis Ecclesie, & tanquam talis habet duas portiones ex fructibus suppressis: quare in hoc casu oportebat, huiusmodi suppressionem fieri à Papa, cui tantum datum est, supplere omnes defectus, qui in huiusmodi suppressione possent interuenire; vt etiam tenuit, *Rota in vna Perusina. beneficij 4. Iulij 1610. coram Penia.*

Quibus sic stantibus, non poterat Ordinarius, neque iure ordinario, neque vigore Concilij Tridentini facere huiusmodi suppressionem; nam quoad Concilium *sess. 24. cap. 15. de refor.* non habet locum, nisi in Cathedralibus, vel Collegiatis insignibus; & tunc neque valet vnio, seu suppressio, nisi ex necessitate, & dummodo non fiat mensæ, seu massæ, *id. Casal. d. decis. 439.* quando quidem clarum est, vnionem fieri non posse, nisi distributiue, non autem mensæ Capitulari, nam hoc modo non sustinetur, *Gonz. glos. 37. num. 25. Rot. decis. 565. p. 2. recent.* quod tamen est intelligendum, quando vnio fit per Ordinarium, sine autoritate Papæ; tunc enim omnino corruiat ex defectu potestatis, vt in *d. decis. 565.* quare, secus est, quando vnio ipsa fit Apostolica, autoritate; quia tunc erit omnino valida, *Garc. de benef. d. p. 12. cap. 2. §. 2. num. 168. & alij relati in vna Peretran. Vnionis penes Rub. decis. 196. num. 2. & 3. tom. 2.* In proposito autem præsentis Confratrantie supernumerariæ suppressionis, emanauit Sacræ Rotæ decisio, tenoris sequentis, videlicet.

Neapolitan. Beneficij. Die Mercurij 15. Decembris 1532. coram R. P. Domino Queipo.

Causa pluries proposita, & maturè discussa, censuerunt Domini, gratiam Andreæ Campanilis esse iustificatam; nam de existentia Confratrantie, seu beneficij controuersi, in Ecclesia parochiali S. Archangeli de Armerijs de anno 1606. & 1607. quæ in primis iustificari debet, *Garc. de benef. p. 1. cap. 2. num. 629. Seraph. decis. 1095. num. 2.* constat ex quatuor testibus, de quibus in summario Andreæ, num. 2. quæ coadiuuatur ex tribus prouisionibus factis de iupradicta Cõfratrantia, quæ per necesse præsupponunt illius existentiam ex latè deductis in *Blanen. Beneficij 7. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Merlino, & notarunt Gonz. super reg. 8. glos. 5. num. 20. & Garc. vbi supra ex num. 102.*

Obitus Bartholomæi, per quem fuit Andreas

Andreas prouisus, de mense Augusti 1607. iustificatur, tum ex tribus testibus, *ut in d. summ. num. 4.* qui illius funeri interfuerant, & mortuum viderunt, *Gregor. decis. 37. n. 3. & decis. 78. num. 1.* tum etiam ex confessione partis aduersæ D. meus *Coccinus decis. 145. num. 2.*

Quod dicta Confratrantia non requirat personalem residentiam, probatur ex iuris præsumptione, *Greg. decis. 108. num. 2. Rot. decis. 699. num. 3. p. 2. recent.* ac etiam ex testibus, qui dantur in *Summ. Andree nu. 6. & 9.*

Valor Confratrantia, quod non excedat ducatos de Cam. 24. probatur per quatuor testes in *d. summ. num. 7.* quorum aliqui de certa scientia, reliqui verò de publica voce, & fama deponunt; quæ probatio pro iustificatione valoris sufficiens est *Rot. decis. 82. & decis. 428. num. 4. coram Reuerendissimo D. Cocino,* cum ad illum probandum non requiratur probatio ita exacta, sed sufficit semiplena, & de communi reputatione, & fama, *Aegid. Bellam. decis. 674. Verall. decis. 277. num. 7. p. 1. & decis. 78. num. 4. p. 2. & decis. 49. num. 3. & 5. p. 3.* & fuit resolutum in *Pampilonen. Parochialis de Sanguesa 4. Iulij 1608. coram Ortombergo, & coram bo. me. Mazarredo in Vicen. Parochialis 4. Iulij 1612.* Prout etiam valor Canoniciatus, quem obtinet Andreas in Ecclesia Amalphitan. quod non excedat ducat. 24. probatur per testes de publica voce, & fama; & tamen Rota in iustificatione valoris obtentorum semiplena, & qualiquali probatione contentatur, *Gregor. decis. 89. n. 6. & decis. 490. nu. 2.*

Deniquè, quod Andreas habeat ius ad Canonicatum prædictum, & sit oriundus à Ciuitate Scalen. probant testes in *d. suo summ. n. 10. & 11.*

Contra quæ, duo præcipuè, (quia reliqua per Dominos non fuerunt habita in consideratione) opponebantur per presbyteros d. Ecclesiæ S. Archægeli, Primò, quod reseruatio non intret, nec iustificari potest, quia Archiepiscopus erat Cardinalis, & habebat indultum, qui propterea excipitur in regula de mense, quando Andreas fuit prouisus de dicta Confratrantia. Secundo, quod dicta Confratrantia supernumeraria, fuit per bo. me. Cardinalem Acquaiua de anno 1606. suppressa, & sic per dictam suppressionem, extincta; ita ut de cætero, illius vacatio dari nequeat; nam Ordinarius, etiã sine solemnitatibus potuit ex officio, sua ordinaria auctoritate, illam facere, secundum *Composellan. in cap. cum M. num. 5. vers. ergo ad officium Superioris, de constit.* quasi propriè non sit suppressio,

sed reuocatio erectionis factæ absque vlla auctoritate.

Et quoad primum, placuit responsio data per informantes pro Andrea, quod licet verum sit, quod regula de mense non operetur contra Cardinalem, qui habet indultum, tamen in præsentem, Andreas capit beneficium tanquam deuolutum, quæ deuolutio habet locum, etiam contra Cardinalem indultarium, qui prætextu ignorantia inuiciditatis suppressionis, excusari nõ valet; cum ista sit ignorantia iuris; quæ, ut notum est, non excusat, *ex vulgar. præcipue,* quia d. Cardinalis tanquam Ordinarius, incumbere se informare, & perquirere statum, & qualitates beneficiorum, & vniones, & suppressiones, ex dispositione *Concil. Trid. sess. 6. cap. 7. de reform.* examinare. Et Andreas, ex clausula, *sue præmissio, sine alio quouis modo,* quæ, ut intret, sufficit saltem de facto iustificare reseruationem, nèpè, quod alias mensis narratus esset reseruatus, & quod in eo contigerit vacatio ex traditis per *Gonzal. super reg. 8. glos. 15. nu. 86.* & cum vacatio fuerit in mense Augusti, & beneficium ad Papam deuolutum, potuit sumere vacationem, tanquam de deuoluto, quæ ex lapsu temporis à die vacationis, censetur de facto iustificata. *secundum tex. in cap. 2. dilectus, & c. postulatiss. de concess. præb. Rota in Mediolanen. beneficij 5. Iunii 1596. coram bo. me. Cardinali Pappilio.* Nec aduersantur Andreas, verba suæ prouisionis, ibi, *Dummodo prouisio ad nos hac vice pertineat;* quia non restringatur ad modum vacationis expressum, sed omnes modos capiunt, *ex Seraph. decis. 755. & decis. 764.*

Quo verò ad secundum, in quo valde presbyteri inuiciditabant, fuit per Dominos responsum, de existentia beneficii, leu Confratrantia supranumeraria, de qua agitur, in statu collatiuo, non posse dubitari. Constat enim, Confratrantiam prædictam obtinuisse Iulium Gagliardum, & per illius obitum, collatam ab Ordinario Io. Baptistæ della Porta de anno 1580. à quo ex causa resignationis peruenit in Bartholomæum de Leo anno 1594. quæ Confratrantia enunciatur supranumeraria in Visitationibus anni 1585, & 1606. omnes effectum sortita, ut constat ex nouo summario Andree n. 1. 2. 3. & 4. per successiuam vacationem per obitum, & resignationem prædictorum, iuxta *consl. Oldrad. 229. num. 2.* & cum per obitum Bartholomæi sit prouisus Andreas, negari non potest, quin appareat de ultimo statu collatiuo, qui in hac materia iustificationis, semper attenditur, *Calder. cons. 23. de præb. Ferrer. cons. 132. num. 10. Pub.*

Puz. decif. 206. ff. 1. Seraph. decif. 1229. & fuit resolutum in Meteo. Canonizatus 23. Junij 1617. coram ho. mo. Manzanedo, præsertim cum non doceatur de statu contrario anteriori, & quod effluerunt anni 40. necessarij ad mutationem status beneficij, e. cum de beneficio, de preb. in 6. Rota decif. 208. num. 4. p. 1. & decif. 737. num. 3. p. 2. recent. Gregor. decif. 77. & ibi Add. num. 1. 2. cum alijs in præallegata Elnen. Beneficij, & in Placentin. Archiepiscopatus 17. Martij 1623. coram R. P. D. meo Pivano.

Ex quo fundamento visum fuit Dominis, corrumpere suppressionem allegatam; cū illa legatur facta sine solemnitatibus de iure, & per Tridentinum requisitis, ex latè traditis coram me in *Triuentin. beneficii 28. Maii 1629. per tot. Gregor. decif. 483. & ibi latè Add. nempe sine causa, evidenti utilitate, vel urgente necessitate Ecclesiæ, ac etiam sine consensu Capituli Cathedralis, ex quibus redditur notoriè nulla, & inualida, ex supra traditis.*

Non obstat *Compostellan. loco supra allegato*; quia non procedit in præsentibus; cum Confratritia ista reperiatur ab Ordinario collata, & sic præsumi debet in necessariū antecedens, per eundem approbata, & fundata, vt considerat *Gonz. super reg. 8. glos. 5. num. 4. & consequenter, quod fuerit erecta in titulum perpetui simplicis beneficii, prout de iure præsumitur, propterea in illius suppressione erat seruanda forma, quæ requiritur in vnione beneficii perpetui, & collatiui, quale reperiatur tempore suppressionis prædicta Confratritia.*

Et ita resolutum vtraque parte informante.

Verum pro hac præxi nouerint Romanæ Curia Tyrones, quod cum inter cætera, quæ reddunt nullam suppressionem, ordinaria authoritate factam, sit defectus consensus Capituli, vt patet ex supradicta decisione; proinde (sicut etiam ex alijs causis) frequentissimus fit recursus ad Summum Pontificem pro huiusmodi suppressionibus impetrandis; quia sicut iam aliàs dictum est, requiritur causa, necnon solemnitas, sicut in alienatione rerum Ecclesiæ, iuxta *Extra. de Ambitiosa, de reb. eccles. non alien. quæ quidem causa solet frequentior esse reddituum diminutio, ex iuribus aliàs allegatis, & omnino debet probari, cum habeat iuris præsumptionem in contrariū; 58 quia redditus potius aucti, quam diminuti præsumuntur, vt fuit dictum in vna Calaguritan. de Iocano 9. Aprilis 1602. coram Seraphino; in qua, etiam dicitur, quod beneficia, de sui natura, præsumuntur con-*

grua, vt in cap. nemo, de consecrat. dist. 1. Caput. decif. 62. num. 1. p. 1. quia diminutio fructuum probari debet respectu quantitatis assignatæ à principio erectionis beneficii; ex quo, tanto tempore, beneficiati fuerunt contenti ea portione, & quantitate; & in dubium debet fieri interpretatio ad fauorem cultus diuini, vt fuit dictum in vna Calaguritan. Portionis de Narbaia coram Penia 3. Iulij 1589. Rot. decif. 316. n. 2. p. 3. recent. in qua, licet pro causa suppressionis, fuerit allegatum, quod redditus fuerint diminuti; ex eo quod fuerit grassata contagiosa lues, ob quam 700. homines perierunt, & ob id fuerunt diminutæ non solum oblationes fidelium, propter infrequentiam populi, sed etiam decimæ, Capitulo præstari solitæ; quia nonnulli agri remanserunt inculti; & tamen de ista allegata fructuum diminutione, nulla habita fuit ratio per eandem Rotam; quia, licet tot homines defecerint, tamè diminutio, occasione pestis non fuit perpetua, prout requiritur in huiusmodi suppressionibus, sed transitoria; quia cursu temporis, locus potest incolis repleti, & terræ possunt per colonos aliunde euocandos, arari, & coli, vt in d. decif. 316. num. 3.

Hoc autem, quoad causam, quæ debet verificari, prout superius dictum est; quo verò ad solemnitatem, scilicet, consensum Capituli, ad id requisitum, nullus à Papa potest illum supplere, vt etiam dixi, *Abb. conf. 41. num. 3. lib. 1. Rot. decif. 65. nu. 1. & decif. 178. nu. 2. p. 2. diuers. ac propterea, quod non potest Episcopus, supplet Papa, cuius authoritas propterea adhibetur, non quia ipse curat de istis solemnitatibus, sed tantum de utilitate Ecclesiæ, Seraph. decif. 338. num. 4. quamuis ista supprimendi facultas sit per d. Concil. Trid. concessa Ordinario, cui in hac parte, est aliàs plurimum deferendum, etiam de iure communi, ad tradita per *Rebuff. de congr. num. 68. & 69. Surd. de alim. tit. 4. q. 23. nu. 43. & seq.**

Pro huius quidem suppressionis theoricæ, adest notabilis *textus in cap. fin. de verb. sign. vbi, cum Episcopus, & Capitulum Xantonen. Gregorio Nono insinuassent, quod quadragenarius numerus Canonicorum institutus in eorum Ecclesia, non poterat obseruari, ex eo, quia non sufficiebant Ecclesiæ facultates, eis dederat in mandatis, vt Canonicorum, & præbendarum numerum, iuxta facultates Ecclesiæ moderando, statuerent; quia tamè compertum erat, prædictas facultates, à tempore statuti numeri, adeò excreuisse, quod absque mutilatione præbendarum maior haberi potuisset numerus, fuit quæsitum propterea ab*

eodem Gregorio, an per *moderationis* verbum, eundem numerum augmentare, vel miuere deberent, qui mandauit Decano, & Sacristæ Engalimen. quatenus, si verè nõ essent minutæ præbendæ, cum moderatio locum non haberet, ipsarum, & Canonicorum numerum dimitteret in eodem statu, in quo erat, &c.

Vndè ex hoc textu, satis liquet de diminutione fructuum debere constare, aliàs huiusmodi suppressionem sibi locum vendicare non posse. Vndè secus, quando de dicta fructuum diminutione constaret.

Sanè, ex theorica supradicta defumitur,

quod fuit ad praxim deductum per Capitulum, & Canonicos huius Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolitanæ. cuius Canonicorum numerus erat pariter quadragenarius; ac cum plurimum expediuisset, illos ad minorem numerum reduci ex eadem causa, in eodem textu expressa, fuit per Gregorium XIII. fel. record. præuia suppressione decem Canonicatum, ac etiam vnione nonnullorum beneficiorum simplicium ad numerum triginta Canonicatum totidemquæ præbendarum, redactus; prout hodie reperitur; vt ex litteris Apostolicis ipsius Gregorij, tenoris sequentis, videlicet.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ex debito pastoralis officij, &c. Dudum, &c. (narratur status Canonicatum suppressorum, ac beneficiorum simplicium vnitorum, & sequitur, vt infra.) Et sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Capituli dictæ maioris Ecclesiæ, petitio continebat, licet ipsa maior Ecclesiæ, inter ceteras, etiam Metropolitanas Regni Neapolitanæ, Ecclesiæ, præcipua esse dignoscatur, & quampluribus Dei ministris, quibus abundè referta existit, summoperè decoretur, ac ad illius ornatum, atquæ decorem, in signe Capitulum Canonicorum spectatæ fidei, probitatisquæ virorum ibidem existat, ac decens, apprimèquæ necessarium videatur, fore tamen Canonici maioris Ecclesiæ huiusmodi, qui numero Quadraginta existunt, & quorum quatuordecim præbendati dicuntur, & præter quædam communis mensæ Capitularis dictæ maioris Ecclesiæ portionem, etiam aliàs aliquas præbendas distinctas, habent; reliqui verò Vigintisex, simplices nuncupantur, & præbendis carent, aliquas tamen distributiones per Canonicos, diuinis officijs interessentibus duntaxat, dietim, & annuatim lucriferi solitas, percipiunt ex eadem mensa, cuius fructus, redditus, & prouentus Duorum Millium ducatorum auri de Camera, &c. non excedunt, pro eorum dignitate, ipsiusquæ maioris Ecclesiæ excellentia, suorum Canonicatum, & præbendarum ratione, adeo tennes fructus, redditus, & prouentus percipiant annuatim, vt illi, ad eorum congruam, decentemquæ sustentationem nullatenus sufficiant; & si tres præfati ex nunc, & septem aliij dictæ maioris Ecclesiæ Canonicatus, de simplicium numero existentes, quos primo, secundo, & tertio, aut alio ulteriori loco per cessum, vel decessum, seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem, septem ipsius maioris Ecclesiæ Canonicorum simplicium, seu etiam per assequutionem alicuius, vel aliquorum ex dictis Canonicatibus præbendatis, aut aliàs quouis modo, vacare contigerit; ita quod prior numerus Viginti sex Canonicorum simplicium, ad numerum sexdecim penitus reducatur, perpetuò supprimeretur, & extingueretur; necnò prædicta, etiam, ex nunc, & aliud sub eiusdem S. Siluestri, quod Venerabilis frater noster Fabius Episcopus Isclan. ex concessione, seu dispensatione Apostolica in titulum, vel commendam, ac aliud, etiam sub S. Siluestri, quod Manfredus Infante, necnò aliud sub S. Mariæ de Principio nuncupatæ in S. Restitute, & aliud sub S. Io. Baptista de Passarellis, etiam nuncupati, qua Rocchus Scala, ac reliquum perpetua simplicia beneficia ecclesiastica, ad collationem, prouisionem, presentationem, seu quamuis aliam dispositionem Capituli, & Canonicorum prædictorum, vacatione illorum occurrente, spectantia, sub eiusdem S. Saluatoris veteris nuncupati inuocationibus maiori Ecclesiæ prædictis, quod Petrus Iacobus Palumba dilecti filij Clerici perpetui beneficiati in dictis Ecclesiis respectiue obtinent, cum prius illa per cessum, vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem, vel amissionem Fabij Episcopi, & Manfredi, ac Rocchi, & Petri Iacobi prædictorum vacare contigerit, eidem mensa, ad augmentum distributionum quotidianarum, inter remanentes ipsius Maioris Ecclesiæ Canonicos, horis canonicis interessentes,

tes, distribuendarum, etiam perpetuo unirentur, annecterentur, & incorporarentur, ex hoc profecto remanentes Triginta Canonici huiusmodi, se decentius sustentare, illiusque maioris Ecclesie obsequiis, circa diuina, propensius impendere, ac in ea feruentiori animo residere, horisque predictis interesse, satagerent, ac etiam diuinum officium, quoad dictam maiorem Ecclesiam, iuxta decretum predicti predecessoris persolueretur. Quare pro parte Capituli prefatorum, afferentium, decem Canonatuum simplicium, & beneficiorum insimul fructus, redditus, & prouentus Centum ducatorum auri similia, &c. predictum valorem annum non excedere, nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus decem Canonatus simplices suppressere, & extinguere, ac beneficia huiusmodi, mensa predicta unire, annectere, & incorporare, aliasque in premissis opportunè, &c. dignareretur. Nos igitur, &c. tres, ut presertim vacantes, ex nunc, reliquos vero septem Canonatus simplices predictos, quos primo, secundo, tertio, vel alio veriori loco, &c. vacare contigerit, auctoritate Apostolica, tenore presentium, perpetuo suppressimus, & extinguimus. Ita quod prior numerus Quadraginta, ad Triginta Canonorum numerum huiusmodi, ut presertim, penitus reducatur, & reductus esse censeatur. Præterea tam vacantia, ut presertim, quam vacatura beneficia predicta, &c. cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis, eidem mensi, auctoritate, & tenore predictis, etiam perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus. Ita quod liceat eidem Capitulo, per se, vel alium seu alios eorum nomine, corporalem, &c. possessionem, &c. singulorum beneficiorum predictorum, propria auctoritate, libere apprehendere, & perpetuo retinere, illorumque fructus, &c. in ipsorum Capituli usum, & utilitatem, siue augmentum distributionum quotidianarum huiusmodi conuertere, &c. Quocirca Venerabilibus fratribus nostris Capuan. & Surrentin. Archiepiscopis, ac dilecto filio, causarum Curie Camere Apostolicæ generali Auditori, &c. mandamus quatenus ipsi, vel duo, aut unus, &c. Non permittentes, &c. molestari. Contradictores, &c. Non obstantibus voluntate nostra predicta, ac Lateranens. Concilij, &c. uniones perpetuas, &c. prohibentes. Necnon pia mem. Bonifacii Pape VIII. &c. & alijs, &c. ac maioris, & S. Restitutæ Ecclesiarum predictarum iuramento, &c. etiam de certo Canonorum numero, privilegij, quoque, &c. etiam dicto Archiepiscopo Neapolitan. super conferendis Canonatibus, & prebendis, alijsque beneficijs ecclesiasticis, etiam per Nos, & successores, ac Sedem huiusmodi, &c. etiam Motu proprio, & ex certa scientia, &c. ac quibusvis specialibus, vel generalibus reservationibus, etiam mentalibus, & alijs unionibus, annexionibus, & incorporationibus, etiam perpetuis, expectatiuis, & alijs gratijs, absque consensu Goadiutorum deputationibus, nominationibus, nominandique, & conferendis, ac alijs, citra accessus, & regressus, facultatibus, litteris, & mandatis, & cum prouisionibus, & alijs dispositionibus, etiam predictis familiaribus, & Officialibus, etiam actu officia sua exercentibus, etiam Imperatoris, Regum, &c. aliorum Principum contemplatione, &c. ac cum quibusvis antelationibus, suspensionibus, & alijs efficacissimis, & insoluis clausulis, &c. derogamus. Aut si aliqui super prouisionibus, &c. ac inde secuta quæcumque, ad Canonatus suppressos, ac beneficia huiusmodi volumus non extendi, sed nullum per hoc, &c. generari, &c. Prouiso, quod propter unionem, annexionem, & incorporationem huiusmodi, beneficia predicta debitis non defraudentur obsequiis, sed eorum, &c. consuetas. Nos enim, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1576. Decimonono Kal. Ianuarii. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Postmodum verò, idem Gregorius XIII. ad supplicationem eiusdem Capituli, illud a solutione quinquennij, ad quod ratione predictæ unionis, aliorumque præmissorum, teneri dici posset, & quæcumque obligatione desuper Camere Apostolicæ, & illius Officialibus faciendæ, eximit, & liberauit, & ad quinquennium huiusmodi soluendum, & se desuper obligan-

dum, minimè teneri, neque ad id per Cameram, seu illius Officiales, aut alios prefatos, vlllo vnquam tempore cogi, vel compelli, & ob non solutionem, seu obligationem huiusmodi desuper molestari posse voluit. Mandauitque propterea omnibus, & singulis Officialibus, Depositarijs, Commissarijs, & alijs pro dicta Camera agentibus,

bus, necnon illis, ad quos litterarum huiusmodi expeditio quomodolibet spectat, quatenus, visis litteris desuper concessis, nulloquē alio ab eodem Gregorio expectato mandato, litteras Apostolicas super suppressione prædicta expeditas, absque aliqua solutione quindennij, vel obligatione desuper facienda, expedirent, sub Dat. apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris 25. Iunij 1577. Pontificatus sui Anno Sexto, & litteræ super huiusmodi concessione exhibitæ fuerunt in plena Camera Apostolica in qua admittæ, & registratæ fuerunt, iuxta formam Constitutionis Pij Quarti de registrandis in Camera.

Quare, pro ista praxi obiter est notandū, quod præmissa videntur processisse, etiam ex benignitate eiusdem Gregorij XIII. qui noluit, ratione præmissorum, Capitulum remanere obnoxium solutioni Quindennij, sicut fieri solet in his, & aliis casibus præsertim, quando fructus beneficiorum suppressorum, non tantum pro distributionibus quotidianis applicantur, verum etiam ad alium usum, prout patet in supradictis litteris suppressionis, in quibus dicitur, quod prædicti fructus applicentur in Capituli usum, & necessitates, siue augmentum distributionum quotidianarum; nam si absolute de distributionibus prædictis tantum loquerentur, certum est, quod secundum visitatum cursum Cancellariæ Apostolicæ, non soluitur quindennium, quod quidem cessare hic omnes sciunt Curiales; quicquid sit de aliis vnionibus, & applicationibus, &c. perpetuis, in quibus regulariter fit obligatio de soluendo annatam singulis quindecim annis, seu quindennium, (quod idem est) fallit, quando vnio, seu applicatio fit pro usu distributionum quotidianarum, tantum; quia de illis nunquam soluitur annata, seu quindennium; prout fuit dictum in vna Cortonen. 27. Maii 1569. cuius decisionem, suo loco adiiciam.

Alias autem fiet obligatio de soluendo quindennium. Quinimmo in tantum hoc sibi dignoscitur locum vendicare, quod etiam, si quid minimum, præter usum distributionum prædictarum ex prædictis fructibus applicetur, adhuc soluetur annata, & pro ea fit obligatio de soluendo quindennium, vt supra dictum est; licet aliquando aliter viderim practicari.

Prout seruatur in Officio Componendarum, in reseruatione pensionis super fructibus beneficiorum incertis, aut distributionibus quotidianis; nam si illa reseruetur super certis, & incertis soluitur compositio, eo modo, quo soluitur si super incertis tantummodo pensio reseruetur, etiam si

quid minimum pensionis reseruetur super incertis, quod euenire solet, pro cautela pensionarij, petentis sibi pensionem reseruari super fructibus beneficij certis, & incertis, quando illi tales sunt; ex eo, quod si reseruetur pensio super certis tantum, non soluitur compositio, prout suo loco dicitur.

In proposito autem solutionis quindenniorum, quæ noscitur cessare, quando vnio, & applicatio sunt ad usum distributionum quotidianarum tantummodo, non autem si ad eundem, & alios usus, vt supra dictum est, iam hoc in praxi patet ex infra positis. Cum enim non ita opportunè consultum fuisset indemnitati prædicti Capituli Neapolitani, per suppressionem decem Canonicatum, ac reductionem ad numerum Canonicorum triginta, ac vnionem prædictorum beneficiorum, fel. record. Paulus V. eum accepisset, quod Pius etiam V. similis record. volens providere tenuitati fructuum dictæ Ecclesiæ Metropolitanæ, Perceptoriam S. Antonij Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium Neapolitan. mensæ Capitulari eiusdem Ecclesiæ, pro augmento fructuum, & distributionum quotidianarum vnuerat, & incorporauerat; quæ quidem vnio, & incorporatio non fuerunt sortitæ effectum; proinde idem Paulus, Monasterium Monialium S. Mariæ Angelorum, etiam Neapolitan. ex tunc, prout postquam omnes moniales in dicto Monasterio existentes è viuis decederent, seu aliò translata fuissent, suppressit, & extinxit, illoquē sic suppresso, omnes possessiones, census fructus, &c. & alia res, & bona, solum, & situm, ac ornamenta, & paramenta ecclesiastica, vnuerfamquē aliam supellestem sacram, & prophanam, quæ in dicto Monasterio adesse contingeret, mensæ Capitulari Ecclesiæ Neapolitanæ prædictæ, in augmentum dictarum distributionum, alioquē dictæ mensæ vsus, & vtilitatem applicauit, prout in litteris prædictæ suppressionis sub Dat. Romæ 1614. Kal. Maij Anno Nono Pontificatus prædicti Pauli continetur.

Cum verò, vnio, & incorporatio huiusmodi non appareret facta, pro distributionibus, tantum, sed etiam pro fructibus eorundem Canonicatum, necnon pro alijs vsibus dictæ mensæ, proinde fuit facta obligatio de soluendo annatam, prout cum effectu soluitur singulis quindecim annis, cuius solutionis, eiusquē quietantiæ formulas alia ferēte occasione, suo loco subiiciemus; quod secus esset, si fructus prædictos in usum tantummodo distributionum quotidianarum applicandos fore, expressum fuisset, vt dictum est.

Sanè

Sanè, ex litteris suppressionis supra positis, pro Tyronibus adnotandum duximus, quod in huiusmodi suppressionibus, ad diminutionem numeri beneficiatorum tendentibus, illud potissimum considerandum est, quod licet Sacrorum Canonum decretis statutum sit, prædictas suppressiones nequaquam fieri posse, quando numerus Canonicorum, seu ministrorum in Ecclesia statutus est, vel confirmatus à Summo Pontifice; quia id operatur Apostolica confirmatio, vt contra eam non possit venire; nam vbi Princeps confirmat, idem est, ac si ferat sententiam, l. 1. §. neque, C. de vet. iur. enucl. glos. in cap. dilecto filio, §. prax. rea, verbo huiusmodi clausula, de prob.

Nihilominus verò, id locum habere non 69 scitur, manētibus redditibus, prout à principio applicati fuerunt: si etenim tractu temporis, diminuerentur, potest dicta suppressio fieri per Ordinarium, sicut iam diximus, prout etiam augeri numerus, si facultates superexcreverent; quod quidem seruari, etiam ad præscriptum sacrorum canonum, non ignoramus, præsertim verò, sex. in d. c. cum M. Ferrariensis, vbi omnes DD. ibi enim, in §. verum, habetur, quod, etiam si numerus fuerit statutus, siue confirmatus Apostolica autoritate, poterit nihilominus illum Episcopus augere, vel minuere, iuxta augmentum, aut diminutionem reddituum, Gratian. discept. for. cap. 319. nu. 10. §. 5. dicens, quod, non obstante confirmatione Papæ, si superueniat noua causa, possit talis numerus diminui, Garc. de benef. p. 12. cap. 1. nu. 3. cum plurib. seqq. subdens, quod licet à Papa, vel eius autoritate, sit numerus præfixus, vel confirmatus, vel Dignitas creata, non possit Episcopus, etiam ex causa, diminuere, vel suppressio, id tamen intelligendum est, nisi causa diminuendi, nempe diminutio reddituum ex postfacto superuenisset, qui num. 6. allegat Felin. in d. c. cum M. Ferrariensis, dicentem, quod ex ista ratione, idem videtur dicendum, etiam si in confirmatione Apostolica adesset clausula decreti irritantis; sicut etiam ea non obstante, è conuerso fit augmentum, auctis facultatibus, ex pluribus iuribus loc. cit. allegatis; & alia in proposito ibi adducit, num. 7. cum seqq. qui tamen, num. 8. aduertit, quod vbi non euenisset diminutio, non potest fieri suppressio, si autoritate Papæ numerus est præfixus, vel confirmatus, vel Dignitas creata, etiam si non adsit clausula decreti irritantis.

Et non modò, prout dictum est, suppressio ex causa, numerus beneficiatorum, verum etiam ipsa Ecclesia, seu ipsum beneficiū, vnà cū illius redditibus, quod tñ sic-

70 ri non potest ordinaria autoritate, præterquam in casu Cencil. Trid. d. sess. 24. cap. 15. de refor. sed per Papam, præsertim in casibus erectionum, quæ fiunt autoritate Apostolica, vt hic, dum suppressio parochialis Ecclesiæ, ad effectum, illam erigendi in Collegiatam; sicut exprimitur in formula huiusmodi erectionis; in qua titulus collatiuus, ac denominatio, natura, & essentia parochialis Ecclesiæ collatiuæ, ita vt talis esse desinat, suppressio, aliàs enim suppressio tituli nunquam fieri debet, nisi redditus Ecclesiæ diminuti probentur, vt in c. ex parte, de constit. Felin. in c. constitutus, num. 1. de rescript. Barbosa. de pot. Episc. alleg. 67. num. 5. sicut etiam suppressio Cathedralis Ecclesiæ; quod accidit quando 71 Ciues interficiunt proprium Episcopum: tunc enim in pœnam tanti delicti, aufertur ab illa Ciuitate Bignitas Episcopalis; ac propterea destruitur Ecclesia Cathedralis, vt in c. tua nos, 25. quest. 2. quod intelligendum est, ne videlicet Ciuitas ipsa talem habeat dignitatem, vt in d. c. tua nos, ibi, Egead ergo Episcopalis subsidij sibi met abunde pensandis, qua sacrum in suo greuio corroboratam fuso crudeliter maculat sanguine, dignitatem. Quare Ciuitas ipsa non vique ad aliquod præfinitum tempus, sed perpetuo tali Dignitate carebit, vt in summa-rio d. c. ita nos, ibi, velati dum Ciuitati Episcopali Dignitas perpetuo subtrahitur, Rebuff. in prax. tit. differ. inter priuile. rescript. & mandat. Zerol. in prax. Episc. p. 1. verbo Episcopus vers. Vigesimo septimo, Episcopum; quod quidem procedere certum est, licet omnes Ciues non peccati, neque criminis rei sint; quia nihilominus priuantur honore, & Dignitate Episcopali, vt ex pluribus comprobatur Hoied. de incom. benef. p. 1. cap. 23. num. 113. vbi, quod cum hæc sit pœna temporalis, ex causa iusta, possunt, etiam innocentes eam pati, quia in pœnis temporalibus, sæpissimè puniuntur aliqui sine culpa, non tamen sine causa.

Hoc autem, quoad suppressionem, tituli extinctiuam, inter quam, & perpetuam suppressionem ad tempus, id versatur discriminis, nempe, vt tunc illa fiat, quando in aliqua Ecclesia, ob reddituum diminutionem, suppressio Canonatus, siue aliud beneficium, iuxta sex. in d. c. cum accessissent, de constit. nam super rescriptibus postmodum tractu temporis, idem redditibus, de nouo creatur Canonatus, iuxta ea, quæ alias diximus; quod casu liberè potest Episcopus dictum Canonatum, siue quodcunque aliud beneficium ita suppressum, ad pristinum statum reducere, etiam 73 sua ordinaria autoritate, nulla desuper Sum-

Summi Pontificis requisita licentia, sicut pluries vidimus practicari.

Quando verò agitur de suppressione, nõ
74 extinctiua tituli, illius dissolutio simpliciter remouet impedimentum, quod antefuerat iniectum; proindequè beneficium, quod ante erat suppressum, intelligitur deduci de non esse ad esse, siuè de nouo creari; cum in eodem titulo sic suppresso conseruetur materia, & forma eiusdem beneficij, licet fuerit collatio impedita; adeo, quod quando dissoluitur vnio, siuè reuocatur suppressio, beneficium non deducitur ab alio principio, sed ipsum est sui ipsius principium, ita doctissimus, & eruditissimus, *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 8. num. 85. & 86.*

Cum verò certum sit; hanc supprimendi facultatem competere Episcopo, seruat tamen ijs, quæ superius dicta sunt, potissimum verò ex decreto Concilij supradicti, *sess. 24. cap. 15.* videndum est in hac praxi, an illa competat, etiam inferioribus, habentibus iura Episcopalia; & propterea sciendum est, quod alias Sacra Congregatio consulta, An Abbati exempto Collegiata secularis, habenti iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in sua Ecclesia, vbi præbendæ, cum distributionibus quotidianis, adeo tenues sunt, vt pro sustinendo decenti Canonicorum gradu pro loco, & personarum qualitate non sufficiunt,

liceat, cum consensu Capituli, aliquibus ex his suppressis, & eorum fructibus, & prouentibus aliquarum præbendarum distributionibus applicatis, eas ad pauciorum numerum reducere? Congregatio prædicta
75 censuit, non licere Abbati, sed Episcopo, cum consensu Capituli, si modo ipsa Collegiata insignis sit; & alia seruentur, quæ præscripta sunt à Concilio in hoc decreto, *Barbosi. de pot. Epif. alleg. 67. num. 4.* vbi, quod Collegiata Ecclesiæ Prælatus, hanc facultatem supprimendi tenues præbendas non habet, licet sit exemptus, & Ecclesia insignis; cum hoc solum Concilium concesserit Episcopis, cum consensu Capitulorum.

Quinimmo ipsis Episcopis hæc supprimendi facultas tradita est per dictum
76 Concilium in Ecclesijs Cathedralibus, aut Collegiatis insignibus, non autem in alijs Ecclesijs, in quibus nulla est sibi tributa facultas extinguendi præbendas; vt augeantur distributiones quotidianæ ad augmentum cultus diuini, vt per *Monet. de distribut. quotid. quaest. 1. cap. 5. num. 28. id. Barbosi. alleg. 67. nu. 2.*

Vt autem id in praxim deducatur, & magis liqueat, quonam modo Episcopus ad huiusmodi suppressionem procedat, illius formulam, hic de more, subnectere placuit, quæ talis esse poterit, videlicet.

Nos N. N. & c. Episcopus Astulan. Ad ea, quæ nobis ratione muneris nostri incubunt, ad præscriptum Sacrorum Canonum, præsertim verò Concilij Trid. intendentes. Cum in visitatione secularis, & insignis Collegiata Ecclesia S. Eleutherij Terra N. nostra Astulan. Diæcesis per nos habita, compererimus quindecim tenues ibi adeo adesse præbendas, simul cum distributionibus quotidianis, vt pro sustinendo decenti Canonicorum gradu, pro loco, & personarum qualitate, non sufficiant; nec per redditus aliquorum beneficiorum simplicium, huiusmodi tenuitati prouideri possit, Nos cupientes, vt ministri Ecclesiæ, ad Dei seruitium magis animentur, & competenti stipendio ad psallendum in Choro, alliciantur, quod euenire non aliter posset, quam si aliquæ ex dictis præbendis supprimerentur, quarum fructus, & proventus, reliquarum præbendarum distributionibus applicentur, Nos verò attendentes, prædictum numerum quindecim præbendarum, qui ad præsens in dicta insigni Collegiata Ecclesia reperitur, posse ad decem reduci, cum quibus diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ sine aliquo diuini cultus detrimento, responderi poterit. Ideo Capituli ad id accedente consensu, quinque ex dictis quindecim præbendas, primo loco, per cessum, vel decessum, aut alio quouis modo vacantes, extinguendas, & supprimendas duximus, prout per præsentem auctoritate nobis attributa, & omni alio meliori modo, quo possumus, extinguimus, & supprimimus; illarumque fructus, redditus, & proventus, reliquarum decem præbendarum distributionibus quotidianis applicamus. Declarantes, huiusmodi suppressionem, & applicationem, vt præsertim factas ex quibuscumq; prouisionibus, etiã vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, vel suspensionibus tolli, vel impediri non posse. In quorum omnium, & singulorum fidem, & c. Datum, & c.

Con-

Consimilē formulam habes penes *Barbos. de pot. Epif. post addit. in titulo, circa vniones, fol. mibi 35.* & extracta est ferè ad verbum ex textu supradicti Concilij *d. sess. 24. cap. 15. de refor.* cuius verba, hæc sunt, *In Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoque tenues sunt prabenda simul, cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonorum gradui pro loci personarum, & qualitate non sufficiant, liceat Episcopis, cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, ijs vnire, vel si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorū sint, quarum fructus, & prouentus reliquarum prabendarum distributionibus quotidianis applicentur eas ad pauciorē numerū reducere. Ita tamen, vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesie commodè valeant responderē, non obstantibus quibuscunq. Constitutionibus, & priuilegijs, aut quacunque reservatione generali, vel speciali, aut affectione; neque prædictæ vniones, aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibuscunq. prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, vel suspensionibus.* Quæ formula sic præinferta, poterit deseruire, pro quacunque suppressione, etiam alicuius Dignitatis, siue in Cathedrali, siue in Collegiata Ecclesia, quæ adhuc potest, ex causis prænarratis fieri per Episcopum, *Garc. d. p. 12. cap. 1. num. 2. Gambar. de auth. leg. à lat. lib. 5. tit. de dismembr. num. 22.* vbi, quod Legatus potest suppressere Dignitates in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, aut alias minuere, vel etiam augere numerum Canonorum de consensu Capituli, sicut etiam potest Episcopus, *c. cum accessissent, de cōstit. Oldrad. conf. 182. Speculator in tit. de dispens. Epif. num. 120.* & quod generaliter Episcopus vnit Ecclesias, adimit bona vnus, & dat alteri, ac suppressit Dignitates; & quod omnia præmissa fient sine præiudicio eius, qui dignitatem, vel beneficium obtinet de præfenti.

Et quoad vniones huiusmodi, sæpissimè, & in multis casibus illæ fieri consueuerunt
 78 per Summum Pontificem, quando præsertim ab Ordinario fieri nequeunt, nisi in casibus suis; & fiūt de beneficio, ad beneficiū, non autem de beneficio, ad non beneficiū;
 80 quod Cancellaria Apostolica notat, ita exemplificando, videlicet, quod in ea petebatur fieri vnio cuiusdam Ecclesie certo Altari, pro paramentis ad vsum Sacristie eiusdem Ecclesie, & dubitabatur, an debe-

ret dari vnio, ex eo, quod non apparebat, an prædictum Altare esset beneficium ecclesiasticum, vt in Alemania, vbi habent Altare pro beneficio ecclesiastico, & confertur in titulum; & propterea habebatur pro inconuenienti, quod beneficium vniretur non beneficio ecclesiastico, & ideo dicebant debere suppressi beneficium in dicta Ecclesia; & facta suppressione, debere, applicari fructus beneficii suppressi eidem Altari, prout in *notabilibus eiusdem Cancellaria, fol. 205.*

Et quatenus supradictum *Concilium Trid. loco cit.* ait, supradictas vniones, & suppressiones beneficiorum, præter consensum Capituli, requirere etiam consensum patronorum, si illa fuerint de iure patronatus laicorum, tamen talis consensus requiritur, etiam patronorum ecclesiasticorum, ac inferioris collatoris, & electorum *Garc. de benef. p. 10. cap. 2. n. 202.* quinimò nequè hic sufficit consensus maioris partis patronorum; sed omnium requiritur, alias talis vnio, seu suppressio esset nulla, prout fuit resolutum in vna *Spoletan. Capellania 17. Iunij 1551. coram Capisucco* relata per *Caputaq. decis. 346. alias 3. p. 3. id. Garc. loc. cit. n. 205.* qui *n. seq.* subdit, quod nedum adhibendus est consensus omnium prædictorum patronorum, verum etiam omnium illorum, qui sunt in possessione iuris conferendi, si qua penes aliquem, adest, maxime, iure speciali competens.

Hic verò subnectendum duxi, circa consensum Capituli, in huiusmodi suppressionibus, & vnionibus, adhibendum, quod non semel in praxi euenisse vidi, An videlicet,
 84 quando bona Episcopi, & Capituli, sunt communia, possit ipse Episcopus vnire Capitulo? Et negatiua est responsio allata, per *Barbos. de potest. Epif. d. alleg. 67. num. 9.* qui negat, id fieri posse per Episcopum; quamuis bona illius, & Capituli sint diuisa, si id cederet in vtilitatem Capituli; quia fructus applicarentur Capitulo, scū mensæ Capituli, cuius consensus, cum in huiusmodi vnione requiratur, non potest illud in re propria autorizare principaliter; sed bene consequenter, ad instar tutoris, vt est *decis. Rot. 1. num. 2. 3. & 4. de eccles. adif. in antiq.* vbi Capitulum, ex vnione consequebatur in effectu vtilitatem releuationis ab onere præstandi quamdam portionem, de qua ibi; sed quia hæc vtilitas contingebat consequenter, & indirectè, ideo fuit valida iudicata vnio, prout dictum fuit in eodem notabili *Cancellaria d. fol. 280.* & habetur in *decis. 133. nu. 7. & 8. p. 2. diuers. id. Barbos. d. alleg. 67. num. 10.* nam licet mensæ
 85 Capitulari applicare non possint Episcopi fru-

fructus præbendarum suppressarum; cum
 86 agatur de interesse ipsius Capituli, & ip-
 sum autorizare non possit in factio pro-
 87 prio; tamen si vellent applicare vni præ-
 bendæ, vel etiam singulis, possent; quia tunc
 non autorizarent in factio proprio; cum
 88 aliud sit applicare Capitulo, & aliud sin-
 gulis Canonicis, seu singulis de Capitulo, ex
Imol. & Dec. in d. c. cum accessissent, de con-
stit. Gonz. ad reg. 8. glos. 37. num. 24. quia
 aliud est Capitulum, & aliud singuli de
 Capitulo, ex iuribus ibi per eum allegatis,
 & num. 25. & quod ex hac ratione consu-
 luit, & obtinuit à Sacra Congregatione
 Concilij Tridentini de mense Septembris
 89 anni 1605. quod vni facta ab Episcopo
 Canen. Mensæ Capitulari de quibusdam
 beneficijs simplicibus vigore *Concilij Tri-*
dentini d. sess. 24. cap. 15. de refor. esset nul-
 90 la; quia dictū Concilium non dat facultate
 tem vniendi mensæ Capitulari, sed tenui-
 bus præbendis singulorum Capitularium,
 & *id. Gonz. in d. glos. 37. per tot.* multa in
 proposito, congerit, *id. Garc. d. p. 12. cap. 2.*
num. 174. dicens, quod licet propter com-
 modum singulorum, Canonici in hoc vi-
 deantur suspecti, tamen ista suspicio non
 facit, quod dicatur causa propria Capitu-
 li; & ideo licet singulis vtilitas acquiratur,
 verum tamen est, dicere, Capitulum non
 præstare auctoritatem in factio proprio,
 subdens, num. 175. quod potest Episcopus
 91 cum consensu Capituli suppressere præ-
 bendam, Dignitatem, aut Officium, eius
 fructus applicando non Capitulo, sed di-
 stribuendo inter singulos Canonicos, assi-
 gnando cuique Canonico, vel præbendæ
 certam portionem, ex *Hier. Gabriel. conf.*
186 lib. 2. quem sequitur etiam *id. Barbos.*
d. glos. 67. num. 10. Grat. discept. for. c. 819.
num. 24.

At verò, vbi bona Episcopi, & Capituli
 sunt communia, veluti, quod ille sit etiam
 suæ Ecclesiæ Canonicus, vt in pluribus Ca-
 thedralibus videmus; cum hoc casu Epi-
 scopus, sit de Capitulo, & tanquam Cano-
 nicus habet fructus præbendæ, aut distri-
 92 butiones, certum est, non posse autorizare
 in factio proprio, *Lotter. de re benef. lib. 1.*
cap. 28. num. 61. quo casu recurrendum est
 ad Papam; prout in his, & similibus vidi-
 mus seruari; quamuis *id. Lotter. loc. cit. ex*
Io. Andr. in c. cum accessissent, num. 19. de
constit. dicat, quod possit recurri etiam ad
 Metropolitanum; cum tutius sit in his casu-
 bus, adire Papam.

Quare, in praxi seruetur, vt cum de hu-
 iusmodi suppressionis, ac vnionis validita-
 93 te quoquomodo hæsitatur, vel illa petun-
 tur à principio à Papa, vel illas iam ordi-

naria auctoritate factas, ab eodem Papa
 confirmatur, sicut in dies fieri vidimus in
 Romana Curia.

Et alias in Cancellaria Apostolica oc-
 currit tale dubium, quod notatur per hæc
 verba, videlicet, *Episcopus, & Capitulum,*
siue de consensu Capituli suppresserunt cer-
tum beneficium in Ecclesia, & illius fru-
ctus applicarunt mensæ Capituli, distincta
à mensa Episcopi, & ita Capitulum nactus
est possessionem, & fructus percepit. Modò
quia dubitatur de suppressionis, & applica-
tionis validitate. Petitur noua suppressio,
& applicatio. Dubitatum fuit, an deberent
infici, & Capitulum rehabilitari, tanquam
inhabiles facti, & dubitabatur, quod sic; &
hoc, quia Capitulum autorizauit, aut sal-
tem consensum præstitit in factio suo, conera
tex. & glos. & aliquos DD. in Clem. si vna,
ibi, mense sue, vel ipsi Capitulo, qua sim-
pliciter loquitur; ergo siue mensa Capituli
distincta à sua mensa, siue non, saltem in
factio proprio Capitulum consensit, sicut di-
cendum est in vnione facta per Episcopum
mense Capituli distincta, de aliquo benefi-
cio, vel saltem ratione consensu præstiti
per Capitulum in factio proprio, cū non va-
leat, & ita in terminis tenet glos. supra al-
legata, & Imol. & Petr. de Perus. in tract.
vnionis cap. 5. in fin.

In contrarium, tamen inter DD. Abbre-
 uiatores Maioris Presidentis fuit resolu-
 tum nempe, quod, imò suppressio, & applica-
 tio facta mensæ Capitulari, distincta bona
 habenti à mensa Episcopi, valeat, vt tenet
Oldrad. conf. 82. vbi notat ad intellectum
Clem. Si vna, quia illa debet intelligi eo ca-
 su, quo bona sunt communia; nam si sunt
 diuisa, utiq; non autorizat Capitulum in
 factio proprio, sed bene consentit; & istud
 non reprobatur; quia factum principaliter
 non pendet, nec fit ab eo, qui consensit, sed ab
 alio, prout in terminis nostris, vt idem *Ol-*
drad. declarat, & glos. etiam in d. Clem. hoc
sentit de hoc, & plene per DD. in cap. cum
accessissent, de constit. Et propterea stante
tali dubitatione, Domini in Parco nolue-
runt inficere, & rehabilitare Capitulum,
postquam de iure dubium erat de eius va-
lidity, & noluerunt, quod diceretur, quod
dubitatur de viribus suppressionis, & ap-
plicationis, & absque alia rehabilitatione
daretur noua suppressio, & applicatio; &
ita factum est, vt innotabilibus predictis
Cancellaria, fol. mibi 280.

Nec tamen hic, pro hac nostra praxi
 omittere libuit, quod licet Episcopus, eo
 modo, quo superius dictum est, & in casu-
 bus suis, possit huiusmodi suppressiones
 facere, id tamen intelligendum est, dum-
 mo-

modo tales suppressiones faciat de beneficijs non vacantibus in mensibus Sedi Apostolicae referuatis; quia etiam si supprimat beneficium, ut subueniat tenuitati Canoniciatum, non sibi permittitur in praedictum praedictae Sedis, sed in sui ipsius tantum, prout declarauit Sacra Congregatio Concilij Die 19. Nouembris 1619. teste Barbof. in Collect. Bullar. verbo Canoniciatus, fol. 97. vers. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Collegiata, & Secularis Ecclesia, distinguitur a Collegiata Regulari, secundum stylum Dataria Apostolica.
- 2 Cathedrales, & Regulares Ecclesiae, de iure communi dicuntur Collegiatae.
- 3 Et quoddam discrimen, inter eas versetur.
- 4 Regularis Ecclesia, erigitur a Papa in Collegiatam secularem.
- 5 Et proponitur casus erectionis.
- 6 Canonicus Cathedralis, & regularis Ecclesiae, an deputari possit Iudex a Papa. Et subiicitur Notab. Cancell.
- 7 Ecclesia Casarugustana, quomodo ex regulari, in secularem erecta per Clem. VIII.
- 8 Ecclesia quacumque, etiam simplex, potest erigi in Collegiatam.
- 9 Et si fuerit de iure patronatus laicorum, accedat consensus patronorum.
- 10 Ecclesiae Cathedrales seculares, quae habent Canonicos regulares, quae.
- 11 Illorum Episcopi, habentur loco Abbatum.
- 12 Et unum corpus, constituitur ex ipso Conuento, & Episcopo.
- 13 Et quid seruetur in ijs, quae pertinent ad regulam.
- 14 Canonicatum, & Dignitatum collatio in Cathedrali regulari, fit ab Episcopo, tanquam Episcopus, non autem tanquam Abbas.
- 15 Abbati non competit ius conferendi in Cathedrali Ecclesia regulari.
- 16 Collegiata Ecclesia, non sufficit, consistuere Capitulum tantum.
- 17 Collegialitas, non dicitur, si beneficiati soleant tantum ibi congregari.
- 18 Et proponitur casus.
- 19 Congregationes, & tractatus, solent

- feri, etiam in Ecclesijs non Collegiatis.
- 20 Nec proinde concluditur ad Collegialitatem.
- 21 Capitulum non faciunt, nec Collegium, plures beneficiati Ecclesiae parochialis; quamuis ad instar Capituli, congregentur.
- 22 Collegialitas non induitur ex eo, quod in Ecclesia adsint Dignitates, quia possunt erigi in Ecclesia, etiam non Collegiata.
- 23 Nec etiam quod in Ecclesia celebrentur Missae Conuenticales, & alia adsint, ut hic.
- 24 Collegialitas Ecclesiae, ex quibus consistere debeat.
- 25 Possessio Capitulariter capta, non inferre ad Collegialitatem.
- 26 Sed quid requiratur ad Collegialitatem.
- 27 Ecclesia communiter habita pro Collegiata, probatur talis.
- 28 Collegialitatis signa non est necesse, quod omnia copulatiue requirantur.
- 29 Ecclesiam, esse Collegiatam, arguitur ex sufficientibus coniecturis.
- 30 Et standum est sensibus, deponentibus super affirmatiua, non autem negatiua.
- 31 Collegialitatis signa, quae.
- 32 Ecclesiam, quando non constat, esse Collegiatam, recurritur ad signa, et coniecturas.
- 33 Collegialitatem probandi, praecipuus modus est, privilegium Papa in limine foundationis.
- 34 Collegialitas, licet non praesumatur, nisi probetur, fallit tamen, ut hic.
- 35 Collegiata praesumitur ex arca communi, & sigillo, cum obseruantia subsequuta.
- 36 Collegiata Ecclesia signis cessantibus, prouidetur illi per concursum, si sit parochialis.

Praxis Existentiæ, siue Probationis Collegialitatis Ecclesiæ Sacularis.

C A P U T IX.

In *secularem, & Collegiatam*. Datariz, & Cancellariæ Apostolicæ mos est, siue Stylus; ut nedum in huiusmodi creatione declaretur secularitas Collegiatæ Ecclesiæ, verum etiam in impetrationibus Dignitatum, necnon Canonicatum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum in ea consistentium; quare in exordio supplicationis, aut alias secundum casum contingentiam, ita dicitur, videlicet, *Beatissime Pater. Cum talis Dignitas, aut Canonicatus, & prabenda, siue tale beneficium secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ, Civitatis, seu loci N. Diocesis N.* nam secularis, & Collegiatæ ita distinguitur, ad differentiam Cathedralis, & Regularis Ecclesiarum, quæ de iure communi etiam Collegiatæ dicuntur. *Abb. in cap. nobis sub num. 8. vers. item Cathedrales, de iurepatr. Bisignet. decis. 13. num. 3. de prab. Coccin. decis. 259. in vna Celsonen. Præceptoris 16. Decembris 1605. nam. 9. Lotter. de re benef. lib. 1. quaest. 14. num. 42. qui num. 52. ait, quod Regularis Ecclesiæ, respectu Collegij, in hoc tantum à seculari distinguitur, quia Collegiati in ea, sine proprio viuunt, habentque ius eligendi, in reliquis autem habent omnia fere signa Collegialitatis, sicut habent Cathedrales, & Collegiatæ seculares; prout etiam diximus, quod sub nomine Canonicatus, venit etiam Canonicatus regularis, *glos. in Clem. 2. de iudic. Felin. in e. postulasti. num. 4. in fin. de rescript. Rebuff. in praxi, tit. quid sit, & quot mod. cap. benef. num. 10. Paris. de resign. benef. lib. 11. q. 3. num. 88.**

Et non modò Summus Pontifex erigit Ecclesiam in *secularem, & Collegiatam*, sed etiam Regularem in eandem Collegiatam *secularem*, ut in casu *decis. 252. Divers. p. 5. in recent.* in qua, quædam Ecclesiæ S. Mariæ Villæ Beltrandi Gerunden. Diocesis, primùm Regularis, deinde, auctoritate Apostolica, erecta est in Collegiatam *secularem*, constitutis in ea, loco Abbatis, & Canonicorum Regularium, Archipresbytero, & totidem Canonicis secularibus; quæ sicut antea, dum erat in statu regulari-

tatis, regebatur, & administrabatur per Abbatem, & Canonicos regulares, ita post secularizationem; quæ præter illam qualitatem regularitatis, nihil aliud immutavit, administratio, est penes Archipresbyterum, & Capitulum; cum omnia iura, quæ, ante secularizationem, spectabant ad Abbatem, & Canonicos regulares, censeantur translata in Archipresbyterum, & Capitulum, postquam eorum loco fuerunt subrogati. Sicut etiã, quandoquæ Ecclesiæ secularis habet Canonicos regulares, ut infra dicitur.

Et hic notat Cancellaria Apostolica, quod Canonicus regularis Ecclesiæ Cathedralis, potest deputari Index Delegatus; debet tamen exprimi Ordo, puta, *Dilecto filio A. Canonico Ecclesiæ Cæsaraugustan. Ordinis S. Augustini, & ita tenet Archid. 10. de Lignario, & Gemin. in cap. Statutum de rescript. in 6. & servatur in Cancellaria.* In Abbate autem, vel Priore Conventuali, non exprimitur Ordo. Quare autem magis in Canonico, quam in Abbate exprimitur Ordo, potest dici, quod in Canonico id est, quia nisi diceretur, non appareret, quod esset regularis, & si Cancellaria sciisset, quod esset regularis, fortè non commisit, cum sit in dubium, an possit; & ideo, ut appareat, quod Papa sciuit, Iudicem istum esse regularem, & hoc non obstante, ipsum deputavit; id expressit, quia latere potuit Papam, cum sit facti. Et idem, quod dicitur de Priore, habet etiam locum in Sacrista, & alijs habentibus Dignitatem in Ecclesia Cathedrali Regulari, ut non exprimitur Ordo, sed solum est in Canonicis istud, quod exprimitur, ut habetur in *notab. eiusdem Cancellariæ Apostolicæ, fol. mibi 126.*

Hanc Ecclesiam Cæsaraugustan. quæ erat regularis Clemens VIII. fel. record. per suas litteras directas Nuncio Apostolico in partibus Hispaniarum, mandavit ad statum *secularem* reduci, ubi idem Clemens, non solum simpliciter secularizavit antiquum Capitulum, sed novum constituit per hæc verba, *Necnon in dicta Ecclesia viginti quatuor Canonicatus, & totidem prabendas, pro viginti quatuor Clericis secularibus futuris illius Canonicis, qui omnes Capitulum seculari ipsius Ecclesiæ faciant, & constituent, auctoritate nostra, &c. erigas, & instituas, ut habetur in vna Cæsaraugustan. Iurisdictionis penes Farinac. in posthumis, decis. 208. num. 7. tom. 1.*

Et pro hac praxi, sciendum est, nedum Ecclesiam parochialem, siue matricem, ut hic, verum etiam quamcumque Ecclesiam simplicem, posse erigi in Collegiatam, si causa urgeat, & si fuerit de iure patronatus laicorum, patronorum accedat assensus; prout

non

non semel in ipsa Romana Curia obseruauimus, & testatur *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 14. num. 53.* dicens, quod si de facto erigeretur, intelligeretur, sine præiudicio patronorum; & allegat *Præpos. in cap. si ex laicis sub num. 7. vers. quod dico verum. 10. quæst. 1.*

Inter cæteras autem Ecclesias Cathedralis sæculares, (vt de his aliquid dicamus,) quæ suos habent Canonicos regulares, sunt Ecclesiæ Pampilonen. & Dertusen. vt refert *Garc. de benef. p. 3. cap. 3. num. 16.* quandoquidem Cathedralis Ecclesia potest esse regularis, & tunc illius Episcopus habetur loco Abbatis, vt in *c. nullus, ibi, ad dignitatem verò episcopalem, ad quam Notarii eliguntur interdum, talem in secularibus, vel regularibus Ecclesijs vbi minime prohibemur, de elect. in 6. & ibi Franc. v. 3. id. Lotter. d. lib. 1. quæst. 18. num. 6.* dicens, multas alias Ecclesias adesse, præter Dulmen. quæ similiter sunt Cathedralis, & Regulares, in Anglia existentes, & in Sicilia, Montis Regalis, quas commemorat, etiam *Abb. in cap. nobis, sub num. 3. de iur. past.* vbi notat in his Ecclesijs, Episcopum, esse loco Abbatis, nec alium Superiorem existare; qui sit Caput Conuentus, sed constitui vnum corpus, ex ipso Conuentu, & Episcopo, *id. Lotter. d. num. 6.* qui exinde, *num. 14.* deducit, Episcopo competere omnimodam iurisdictionem in Canonicos regulares suæ Cathedralis, Abbatialis, & Episcopalis, simul vnitis potentijs; licet in his, quæ ad regulam pertinent, vtatur vicaria potestate alicuius monachi, tanquam melius versati in his, quæ ad huiusmodi regulam pertinent, vt per *Io. Andream, & Gemin. in d. c. nullus.*

Quo verò ad collationem Canonicatuû, aut Dignitatum in sua Cathedrali, & Regulari Ecclesia, Episcopus, illos cõferendo, non confert tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, quia nullibi cauetur, in Ecclesijs Cathedralibus, Abbati competere ius conferendi; ac propterea, licet Episcopus sit, etiam loco Abbatis, tamen actum collationis exercet, non tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, ita *id. Lotter. d. lib. 1. quæst. 33. num. 117.*

Cum Capitulo, Stallo, missa, &c.

Non enim sufficit solummodo Capitulum, vt Ecclesia efficiatur Collegiata; quia ad Collegialitatem non inferitur, si beneficiati soleant tantum in simul ibi congregari: proindeque non fuit Ecclesia habitata pro Collegiata in vna *Bisignanen. Archiepiscop. byteratus coram Achill. de Grass. decis. 10. sub tit. de pr. 6b,* in qua testes deponbant,

audiuisse ab omnibus Archiepiscopis, Clericis, & nobilibus de Ciuitate, & ita communiter reputari, & teneri, & quod plures viderunt congregari, ad effectum visitandi Ecclesiam, creandi hominem, qui exigeret, massam communem, aliquando pro diuidenda massa, aliquando pro faciendõ munus Episcopo; & quod Archiepiscopus teneretur, & reputaretur pro Capite, &c. Ratio enim est, quia Congregationes, & tractatus huiusmodi solent, etiam fieri in Ecclesijs non Collegiatis; quapropter non concluditur inde ad Collegialitatem, etiam quod Congregationes, & tractatus fuerint habiti super bonis communibus, & pertinentibus ad Præpositum, & Canonicos ratione Collegij; vt in *d. decis. Rot. diuers. decis. 56. num. 9. coram Pirouano in recent. p. 5. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glof. 19. num. 15.* dicens, quod non faciunt proprie, nec Capitulum, nec Collegium, plures beneficiati alicuius Ecclesiæ parochialis; quamuis, ad instar Capituli, congregentur; quia possunt ibi esse, vt singuli, non vt vnuerfi, & dicerentur facere non vnum Collegium, sed Congregationem, *Casar de Grass. decis. 4. de his, quæ sunt à pral. in fine;* & fuit dictum in vna *Calaguritan. Capellania de Nagera 14. Maij 1593. coram Orano. Quintimò dixit Abb. in c. dilecta num. 1. in 2. notab. de excess. pral. quod licet sint plures Clerici beneficiati in eadem Ecclesia, tamen non per hoc dicuntur constituere Collegium, seu facere Capitulum; cum non possint erigere signa Collegij, nec se Collegialiter congregare; ex eo quod regulariter omnia Collegia, sunt interdicta; quia homines non debent facere istas Conuenticulas, seu Congregationes; cum ex eis timeatur conspiratio contra Principem, seu Ciuitatem, subdens, quod Clerici sæculares, cum non habeant aliqua communiter expedienda, non possunt propria authoritate facere istas Congregationes, & constituere vnum Collegium, & dixit Rota in vna *Vicen. Collegij pend. Rabbium decis. 112. num. 3. & 4. tom. 2.**

Ad hæc, neque ad Collegiatam inferri potest, quod in Ecclesia adsint Dignitates, puta, Cantoratus, & Primiceriatus, quæ sunt inferiores Dignitates; quia, etiam Dignitates possunt erigi in Ecclesia, quæ non sit Collegiata, vt per *Feder. de Sen. cons. 36. num. 1.* relatum in vna *Vennsin. Archiepiscop. byteratus pend. Rabeum decis. 143. nu. 15.* vbi, quod nec releuat, quod in eadem Ecclesia, continuo celebretur Missa Conuentualis, & adsint Punctatores, ac Cæremoniæ Magister, & alij Clerici, sigillum, & Archiuum, & alia significantia commu-

nionem; quia, cum hæc omnia possint spectare ad omnes, uti singulos, non uti uniuersos, ex eis non potest argui ad Collegialitatem; cum sint signa valde æquiuoca, quæ conueniunt etiam simplici Confraternitati, & Congregationi Presbyterorum, in quibus deputantur dicti Officiales; & tamen non sunt Ecclesiæ Collegiatae, id. *Abb. in c. nobis, num. 8. in fin. de iure patr. Gonz. super reg. 8. glos. 15. & 16. & in d. decis. V. musin.* in qua remansit exclusa reseruatione præsentis Dignitatis principalis in Collegiata; ac proinde ad iuducendam veram Collegialitatem, oportet, quod Ecclesiæ Collegiata constet omnibus suis necessarijs requisitis, scilicet Capitulo, stallo, mensa, archa, bursa, sigillo, & Choro communibus, omnibusque, & singulis alijs collegialibus signis, & insignijs Ecclesiarum Collegiatarum insignium, ut patet in præsertim formula supplicationis pro Collegiata Ecclesiæ erigenda.

Quare, etiam in supradicta *decis. 56.* fuit etiam exclusa qualitas Collegialitatis; ex eo quod in Ecclesiâ reperiebantur Præpositus, & tres Canonici, qui congregabantur pro habendis colloquijs super innestituris bonorum, & alijs concernentibus interesse Collegij, prout, neque ratio habita fuit, quod possessio fuerit capitulariter tradita vni ex Canonicis; & demum à Visitatore Apostolico in eius visitatione, dictum fuerit, eam esse Collegiatam; nam, quatenus dicitur, possessionem fuisse traditam vni ex Canonicis Capitulariter, neque concluditur ad Collegiatam, etiam quod fuerint ad hunc effectum congregati Præpositus, & Canonici; quia, licet hæc pertinere videantur ad Collegiatam, parum circa id, operantur, nisi, etiam probetur, quod in ipsa traditione possessionis recipi, consueverint Canonici, cum assignatione stalli in Choro, & loci in Capitulo, & cum præstatione soliti iuramenti de seruandis statutis prædictæ Ecclesiæ; & fundamentum prædictæ *decis. 56.* erat pro non Collegiata, præsertim, quia in illa Ecclesiâ, quæ talis prætendebatur, non aderant commune sigillum, mensa, & archa communis, ut exinde fructus diuiderentur, nec certus locus, in quo capitulariter congregarentur Canonici, apparebat; quandoquidem præmissa sunt præcipua signa, ex quibus desumitur probatio Collegialitatis, ut per *Innoc. in c. postula si, in principio, de iure patr. Abb. in d. c. nobis, nu. 7. 10 d. tit. Caputaq. decis. 142. p. 1. Mant. decis. 175. num. 1.*

Et cum alias impugnaretur quædam constitutio census facta per Dominos Canonicos S. Priscæ de Vrbe, ex eo, quod ipsi

non fuerant, pro tali constitutione capitulariter congregati, nec proinde opponeretur de defectu solemnitatis; quia mandatum procuratorum pro pecunijs accipiendis ad censum, fuit datum à duobus Canonicis tantum, illisque non Capitulariter congregatis, Rota tamen respondit, non obitare, quia non constabat, ipsos Canonicos facere Capitulum, nec habere arcam, & mensam communem, nec quod sit solitum congregari capitulariter, nec habere sigillum, & alia signa Ecclesiæ Collegiatae, de quibus per *Abb. in d. cap. nobis, d. num. 8. Felin. in c. accedenti, num. 2. de præscript. & fuit dictum in vna Zamorena de Thoro 12. Ianuarij 1598. coram Seraphino, & firmatum in vna Romana, Censu decis. 201. num. 4. recent. tom. 1. vbi num. 5. subditur, quod nec facit, quod enunciatur Capitulum S. Priscæ, cum denominatio non sufficiat ad probationem Collegij, ex *Achill. de Grass. d. decis. 10. de præb. & glos. in pragm. Sancti. sit. de elect. in verbo, Collegiatis.**

Cæterum verò, quoad existentiam Collegialitatis addendum est etiam, quod si Ecclesiâ fuit communiter habita, tentata, & nominata Collegiata, probat, esse talem, vel saltem constituit in hac quasi possessione, iuncta etiam assertionem Ordinarij in Visitationibus, cui, tanquam informato de qualitate beneficiorum suæ Diocesis, est plurimum deferendum; præsertim si esse descripta in Catastro Episcopi, tanquam Collegiata; *Ludouif. decis. 482. nu. 5.*

Quare, quando in Romana Curia fabricantur supplicationes pro huiusmodi erectionibus, semper in illis explicatur, omnes qualitates constituentes hanc Collegialitatem, nempe, cum Capitulo, stallo, mensa, archa, bursa, sigillo, & Choro communibus, & cum alijs, quæ in eadem formula sunt expressa.

Nec tamen necessè est, quod copulatiuè requirantur omnia signa, quæ solent arguere, Ecclesiam esse Collegiatam, sed sufficit, si aliqua concurrant, *Addit. ad eundem Ludouif. d. decis. 482. num. 4. & d. decis. 56. p. 5. num. 6. in recent. vbi.* quod quamuis necessarium non sit, quod concurrant omnes coniecturæ, quæ solent à DD. ponderari, ad inducendam Collegialitatem actu, & non habitu tantum, debent nihilominus illæ concurrere, ex quibus possit verisimiliter, & quasi per necesse argui Collegialitas, & etiam fuit dictum in vna *Placentin. Præpositura coram Mant. decis. 215. num. 1.* quod sufficiunt argumenta, & coniecturæ, ex quibus concluditur, Ecclesiam esse Collegiatam, *Innoc. in d. c. postula si, de iure patr. Ia. Andr. Hoff. Abb. & alij in c. nobis 10 d.*

eod. tit. *Alde. d. n. 75. num. 2. lib. 4.* & in *d. decis. 34. num. 7.* dicitur, quod sigillum, & archa communis, & statuta propria, quae vix à priuatis Congregationibus exerceri, aut haberi nequeunt, non autem illa coniectura debent admitti, quae æquiuocæ, & possibiliter inferunt ad Collegialitatem, *Aym. in trakt. de antiq. temp. fol. mihi 208. Achill. de Grass. d. decis. 10. de prob. &* in concursu **30** testium deponentium super affirmatiua, & negatiua Collegiatæ, standum est deponentibus esse Collegiatam *id. Add. ad Ludouic. d. num. 4.* & pro habendis huiusmodi signis Collegialitatis, ait *Caputaq. d. decis. 141. num. 1. p. 1.* quod, etiam præcipua, & potissima signa, & argumenta huiusmodi **31** Collegialitatis sunt, si Canonici pro negotijs communibus congregari consueuerint, necnon sigillum, & archa communis, ex quibus Ecclesie Collegialitas plene, & cõcludenter probatur, abique, eo quod omnia signa simul concurrant, vt dictum est, *Add. ad Buratt. decis. 435. num. 5.* vbi etiam alia particularia signa ad id sufficientia, congerit; & propterea est omnino videndus; quia ibi per eum adducta, plurimum ad hanc praxim conferunt; prout pluries euidenter obseruauimus; quandoquidem, non semper potest constare de fundatione huiusmodi Collegiatæ; ac propterea recurendum est ad illius signa, & coniecturas; cum alias præcipuus modus probandi hanc **33** Collegialitatem, sit quando constat de priuilegio Ecclesie concessio in limine fundationis, à Summo Pontifice, *id. Addit. ad Buratt. d. num. 3. qui num. 3.* subdit, quod licet Collegialitas non præsumatur, nisi **34** probetur, fallit tamen, quando sumus in Cathedralibus, & Conuentualibus, quæ de iure communi præsumuntur Collegiatæ. Et aliàs dixit Rota in vna *Comen. Iuris cõferendi*, quod de statu Collegiatæ Ecclesie, **35** dubitari non potest, quando adfunt tantummodo signa Arce communis, & sigilli cum obseruantia subsequuta, quæ est *decis. 333. nu. 1. tom. 2. penes Rubenm, ex iuribus ibi allegatis.*

Quare, pro præmissis, bene aduertendum est, esse ad coniecturas recurendum, ex quibus discerni possit, an Ecclesia sit verè Collegiata, vt hic; nam quandoquæ signa sunt æquiuoca; cum materia ista possit assumere diuersas formas extraneas à forma Collegij; quare non est sufficiens coniectura Collegij, quod in Ecclesia, siue Regulari, siue Seculari, adfint multi deseruientes, & quod pro multis fuerit dos constituta, ex pluribus iuribus allegatis per *Lott. d. q. 14. num. 35.*

36 Quare, supradictis signis Collegialitatis

cessantibus, euentente vacatione alicuius Ecclesie, non obstare, quod illa forsitan, Collegiata nuncupetur, nisi verè talis sit, nequæ de erectione in Collegiatam, constet, vel ex alijs signis, si illa fuerit parochialis, poterit statim Episcopus apponere edictum pro concursu, seruata forma *Concil. Trid. sess. 24. cap. 18.* ad instar aliarum parochialium Ecclesiarum, nulla de Collegialitate, habita ratione, necnon ad præscriptum *Constitutionis Pij V.* super modo, & forma prouidendi de parochialibus Ecclesiis, vt *ex Masio. in prax. hab. concurs. ad vac. paroch. eccles. prelud. 2. num. 31.* & aduertit *Vinian. in prax. iurispatr. lib. 3. cap. 1. n. 48.* qui *num. seq.* ait, ita seruatum fuisse in facti contingencia, dum vacaret de anno 1623, in Diocesi Tudertina, Prioratus Collegiatæ, & parochialis Ecclesie S. Cæcilie, qui erat Prima Dignitas in dicta Collegiata, quæ videbatur reseruata vigore *regule 3. Cancellariæ.* Nam ad probandum, quod dicta Ecclesia esset Collegiata, adducebatur, quod per certum tempus, ita denominata fuerit, & in ea sederent tres Canonici in sacerdotio constituti, qui communiter appellabantur Canonici; quia, re mature considerata, visisque scripturis, & documentis, in Archiuo existentibus, cum non constaret de aliqua erectione in Collegiatam, nequæ concurrerent alia signa sufficientia ad inducendam Collegialitatem fuit appositum edictum pro concursu, & ecclesia collata magis digno.

S V M M A R I V M.

- 37** Personarum acceptio, non est apud Deum.
38 Originis ratio, non est habenda in distribuendis beneficijs, sed habilisatis persona, & meritorum.
39 Beneficium impetrans forensis, nõ facta mentione de loco sue originis, gratia est subreptitia.
40 Quia Papa, in dubia intendit unicuiquæ providere in sua patria, & quare.
41 Originarius, in assequutione beneficij, præferendus; Et quare, n. 42.
43 Originarijs, ex Indulto Apostolico, beneficia ecclesiastica conferenda; Et proponitur formula Indulti.
44 Beneficia ecclesiastica, in Gallia, & Hispania, quomodo conferantur Regnicolis.
45 *Melior. Infula, ex indulto Leonis X. confert.*

- firmato per Clementem VIII. beneficia, non conferuntur, nisi originarijs.
- 46 Et littera predicti Indulsi annectuntur.
- 47 Beneficia debita certo generi personarum, licet cadant sub regula reservatoria, intelligitur tamen hoc, cum sua causa.
- 48 Ita ut Papa conferat dicta beneficia personis sic qualificatis.
- 49 Nam per reservationem, censetur praedudicare Collatoribus tantum, non autem personis, quibus ius competit ex fundatione.
- 50 Oriundus, in omnibus fere rescriptis beneficialibus, accipitur pro ordo.
- 51 Filij naturales, quomodo distinguantur a filijs patrimonialibus.
- 52 Sententia Gonz. glof. 9. S. 1. n. 3. circa hoc.
- 53 Beneficia patrimonialia, quae.
- 54 Beneficiorum patrimonialium, non fit mentio de iure communi.
- 55 Beneficia patrimonialia, quare fit dicta.
- 56 Beneficiorum patrimonialium, frequens sermo in Dataria Apostolica.
- 57 Raro tamen illa conferuntur per Papam.
- 58 Beneficia patrimonialia, dupliciter considerantur, ut hic.
- 59 Et habent conformitatem, cum beneficijs iurisdictionis laicorum.
- 60 Collatio, alia necessaria, alia voluntaria.
- 61 Capitulum, Sede Episcopali vacante, seu illius Vicarius, instituit presentatos ad beneficia iurisdictionis.
- 62 Non tamen potest conferre beneficia libera collationis.
- 63 Nec alia expedire, quae sunt mera gratia.
- 64 Sed quae sunt iustitia, & necessitatis.
- 65 Collatio facta ex causa permutationis, est necessaria.
- 66 Collatio voluntaria, quae.
- 67 Beneficia conferenda esse certo generi personarum, intelligendum, quando ille reperitur.
- 68 Et sint idonei, & habiles, tempore promotionis.
- 69 Dispositio, quantumvis generalis, recipit interpretationem de habilitate.
- 70 Et debet intelligi, si pesatur, vel si velis.
- 71 Dignitates, & dimidia pars Canoniciatum in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, quibus conferenda.
- 72 Et quando idem in ipsis Collegiatis.
- 73 Collegiata Ecclesiae insignes, comparantur Cathedralibus.
- 74 Gradus qualitas, cur in Collegiatis Ecclesiae requiritur, quoad Dignitates.
- 75 Collegiata Ecclesiae, non eriguntur a Papa, nisi in loco insigni.
- 76 Dignitates in Ecclesijs Collegiatis insignibus Papa non confert, nisi personis qualificatis per Concil. Trid.
- 77 Qualitas requisita in promissis de Dignitatibus in Collegiatis Ecclesijs, non est de precepto, nisi ubi id commode fieri poterit, ex declaratione S. Congreg.
- 78 Fieri non posse dicitur, quod commode fieri nequit.
- 79 Posse nan dicitur ea, quae honeste non possumus.
- 80 Dignitates, etiam in Cathedralibus, quandoque non qualificatis conferuntur, & quare.

**Praxis Collationis Beneficiorum
Ecclesiasticorum, certo generi
Personarum, debita.**

C A P V T X.

X ipso Oppido Oriundi.

Cautum est hic, inter coetera, ut omnes Canonici, ac Dignitates (Praepositura tamen excepta) obtinentes, ex ipso Oppido Modicæ oriundi, & illius Incolæ sint; licet de iure, quilibet possit eligi, & institui in beneficio, ut fuit dictum in vna Vallisoletan. praeminentiarij 24. Nouembris 1603. coram Pamphilio, dummodo sit idoneus; proindeque statuta excludentia certum; genus personarum, dicuntur contra ius, prout sapissimè in Rota decisum refert, Garc. de beneficijs p. 7. cap. 9. num. 4. & Mandos. ad reg. 16. q. 41. num. 1. dum quaerit, an sit rationi, & iuri conforme, quod non oriundo praefertur oriundus in assequutione beneficiorum ecclesiasticorum; & videtur negatiue respondendum; ex eo, quod apud Deum, non est acceptio personarum, cap. nouit, vers. coeterum, de iudic. cap. venerabilis, s. nos igitur, de prob. Baratt. decif. 747. nu. 2. circa fin. vnde nequã rebus divinis

nis debet esse; quia non debet haberi ratio, seu consideratio originis, seu loci in distribuendis beneficiis, sed habilitatis, & meritum, *cap. nos, qui, & c. nos loca, 40. dist. quare in cap. ad decorem, de instit. Innoc. III.* reprehendit Patriarcham Constantinopolitanum, his verbis, *Constantinopolitanus Patriarcha, aliarum nationum Clericos spernens, Venetas tantum in Constantinopolitanis Ecclesiis satagit collocare, non attendens, quod in omni gente, qui facit iustitiam, acceptus est Deo; nec Sanctuarium Dei conuenit iure hereditario possideri. Quo circa mandamus, quatenus moneatis eundem, ut viros litteratos, & alios idoneos, undecumque originem duxerint, in predictis Ecclesiis, & maxime in maiori, instituere non postponat; alioquin indignum se reddat, ut vos aliarum Clericos nationum ad eius obedientiam compellatis, &c.*

Præsertim verò, quod in Cathedra Petri, quæ est summa totius rei Christianæ, videmus sedere homines ex omni natione, & tamen dicitur Pontifex Romanus; Et quod nuda origo, non sit consideranda, probatur ex his, quæ latè cumulat *Socin. cons. 288. col. 5. vers. ex quibus infero. id. Mandos. loc. cit. num. 2.*

At verò secus dicendum est, vbi adest priuilegium, vt hic, seu consuetudo; quia, qui est ex loco, seu Diocesi beneficij, debet, quatenus idoneus, alijs præferri, *ad tex. in l. in Ecclesiis, C. de epis. & cler. faciunt not. per gloss. & DD. in cap. si proponente, de rescript. vbi, quod si forensis impetrat beneficium, nec mentionem facit de loco suæ originis, gratia est subreptitia; quia Papa, in dubio, intendit vnicuique prouidere in sua patria; *Rocch. de iurepatr. verbo, honorificum, num. 47.* nam ratio postulat, vt in assequutione beneficiorum, cæteris paribus, originarius, alijs exteris, præferatur, ex pluribus causis; quarum Prima est, quia patriæ, de iure naturæ, debitores sumus, vt in *l. veluti, ff. de iust. & iur.* vbi fit æquiparatio istorum trium, videlicet, religio erga Deum; amor erga parentes, & patriam, vt inquit, *tex. in l. 1. §. si e. 1. qua, ff. de ventr. in**

poss. miss. Secunda; quia huiusmodi origo dicitur immortalis, eiusque iura dicuntur naturalia, & immutabilia, vt in *l. assumptio, ff. ad municipal.* Tertio, quia regio quælibet habet diuersitatem morum, & qualitatum, vt in *l. cum de laneonis, §. asinam molendinariam, vers. optimus, ff. de fund. instrum.* & ideo in beneficijs conferendis, cæteris paribus, debet haberi consideratio originis; vt ipse beneficiatus melius possit adaptari ad ea, quæ necessaria sunt fidelibus, attenta regione. Quarta, quia de iure ciuili, originarij exteris sunt præferendi, vt dictum est, *tex. in l. Diuus, ff. de tutor. dat. ab his. Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 23. num. 85. Abb. in d. cap. ad decorem, ante fin. de instit.* vbi ait, esse valde honestum, & fructuosum, vt quisque in patria sua beneficiaretur; & sic vnus non occuparet beneficia, vel stipendia alterius, nec daretur materia depauperandi beneficia, &c. ac proinde huiusmodi indulta, de non conferendis beneficijs, certis personis, debent plenè, & concludenter probari, & cum confirmatione Apostolica; cum sint contra ius, *c. eam te, de rescript. d. c. ad decorem, vbi Abb. & Imol. Alex. cons. 106. num. 2. lib. 2. Buratt. d. decis. 747. d. num. 2.* vbi prætendebatur, quasdam portiones debere conferri per Capitulum, Capellanis antiquioribus, &c. ac etiam propter faciliorem residentiam, *id. Hoied. loc. cit.*

Quare hic, in casu præsentis erectionis, statuitur, vt Canonici, & Dignitates obtinentes, esse debeant ex ipso Oppido, in quo erigitur prædicta Collegiata, oriundi; sicut frequenter vidimus in Dataria Apostolica, tam in casu erectionum harum Collegiatarum, quam ad partem, in alijs particularibus erectionibus, concedi, quod beneficia, non nisi proprijs oriundis conferantur, & hoc per statuta particularia; vt sic non possint de cætero, ipsa beneficia alijs conferri; proindeque in his casibus supplicationes desuper Summo Pontifici offerri consueuerunt, tenoris sequentis, videlicet,

43 **B**eatissime Pater. Cum in parochiali Ecclesia S. Saluatoris Oppidi, &c. Diocesis N. duodecim integra nuncupata, ex quibus vnum pro tempore existenti illius Ecclesie Organista, Apostolica auctoritate, perpetuò affectum extitit, & sex, dimidia nuncupata, perpetua simplicia beneficia ecclesiastica instituta reperiantur, illaque priscis temporibus filijs naturalibus dicti Oppidi conferri solita fuerint, nihilominus ab antiquo tempore extra, aliqua ex eis, Clericis externis collata fuerunt; hisque sic stantibus, dubitandum est, ne temporis successu, dicti externi, alia beneficia ecclesiastica habentes, & apud dictam Ecclesiam, ob integrorum XXX., computatis verò distributionibus quotidianis LXX., & dimidiorum beneficiorum huiusmodi XV., computatis, verò distribu-

tio.

tionibus quotidianis, XXXV. ducatos auri de Camera non excedentes, fructuum ientitatem, residere non curantes, illius seruitium, in magnum diuini cultus detrimentum, desereretur, aut minueretur; & propterea, si dicta beneficia, Clericis naturalibus dicti Oppidi tantum conferrentur, ipsi tum amore natalis soli, tum commoditate apud suos parentes, & consanguineos degeudi, ducti, libentissime in dicto Oppido residerent, ac incolae, & habitatores predicti Oppidi exclusis, ab assecratione beneficiorum predictorum externis, filios suos, spe illos ad huiusmodi beneficia promouendos, frequentius ad studia bonarum litterarum transmitterent, ac diuina officia in predicta Ecclesia S. Saluatoris, cum debito ministrorum numero, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, ac ipsius Ecclesiae decorem, & diuini cultus in ea augmentum, celebrarentur, dictorumque naturalium commoditati non mediocriter consuleretur. Supplicanti igitur humiliter dicti Oppidi Iurati, ac Vniuersitas, & homines, deuoti E. S. V. Oratores, quatenus in praemissis opportune prouidendo, easque, ac dicti Oppidi Clericos naturales, specialis gratia fauore prosequendo, eisdem Oratoribus, quod ex nunc deinceps, perpetuis futuris temporibus, omnia, & singula, tam integra, quam dimidia beneficia huiusmodi, quosiescunque, & quandocunque illa de cetero per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem illa nunc, & pro tempore obtinentium, seu in illis, vel ad illa ius habentium, aut alias quouis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, etiam in mensibus, quibus vacantium beneficiorum ecclesiasticorum dispositio S. V. & Sedi predicta, etiam per Constitutiones Apostolicas, seu Cancellaria Apostolica regulas, est, vel pro tempore fuerit reseruata, vel etiam Ordinarius Collatoribus, per easdem Constitutiones Apostolicas, seu regulas, vel litterarum Alternatiuarum, aut alia privilegia, & indulta concessa, haecenus, & in posterum concedenda, simul, vel successiue, vacare contigerit, etiam si actum nunc, ut praefertur, vel alias quouis modo, & ex quorumcumque personis vacent, seu aliquod eorum vacet, etiam si deuoluta, affecta specialiter, vel alias ex quouis causa in litteris, etiam dispositione exprimenda, generaliter reseruata, litigiosa, cuius litis statum, & c. existant, solis naturalibus predicti Oppidi, ac in eo pro tempore verè, & non fictè natis, & nascituris, affecta, & debita, ac alienigena, & extranei, ad beneficia huiusmodi in titulum, vel alias quomodolibet obtinendum, aut illorum fructus, redditus, & proventus, iura, obuentiones, distributiones, & emolumenta, quaecunque, seu super eis pensiones annuas percipiendum, omnino inhabiles, & incapaces existant; & si ullo unquam tempore beneficia huiusmodi, aut eorum aliqua, vel aliquod alienigenis, seu extraneis predictis conferri, aut de illis prouideri, seu fructus, redditus, & emolumenta, ac pensiones huiusmodi reseruari obtinuerint, collationes, prouisiones, & reseruaciones predicta nullius sint roboris, vel momenti, ac pro nullis, & infectis censeri, & haberi debeant, Apostolica auctoritate, perpetuo concedere, & indulgere, ac ita statere, & ordinare, & singula beneficia huiusmodi, naturalibus dicti Oppidi perpetuo affecta, & debita, alienigenas verò, & extraneos, ad illa obtinenda, illorumque fructus, & c. & emolumenta, seu super eis pensiones huiusmodi percipiendas perpetuo inhabiles, & incapaces, ut praefertur, ac quascunque collationes, prouisiones, & alias dispositiones de dictis beneficijs, necnon illorum fructuum, & emolumentorum seu pensionum super eisdem fructibus reseruaciones ad fauorem aliorum, quam naturalium Oppidi huiusmodi, ac in eo natorum, & nasciturorum quacunque, etiam Apostolica, vel ordinaria auctoritate, etiam per S. V. & successores suos Romanos Pontifices, pro tempore existentes, & Sedem predictam, illisque Legatos, etiam de latere, contra tenorem concessionis, indulti, statuti, & ordinationis huiusmodi quomodolibet, pro tempore factas, & inde secuta quacunque nulla, & inualida, ac irrita, & inania, nulliusque roboris, & momenti fore, & esse, ac pro nullis, & inualidis, ac omnino infectis haberi, & censeri debere, ac illis, in quorum fauorem, & beneficium facta fuerint, nullatenus suffragari, nec per eas cuique coloratum titulum possidendi tribui, vel acquiri, minime praesentes, & desuper conficiendas litteras, etiam ex ea, quod

qui-

quicumque in hoc forsitan interesse habentes, seu habere pretendentes, ad hoc vocati, & causa, seu cause, propter quam, seu quas promissa à S. V. emanarint, etiam coram loci Ordinario delegato examinata, verificata, & iustificata non fuerint, seu quibusvis causis, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis S. V. vel quopiam alio defectu, notari, seu impugnari, vel alias quomodolibet infringi, seu retractari, aut inuvalidari, seu ad viam, & terminos iuris reduci, aut in ius, vel controuersiam vocari, vel aduersus eas quodcumque iuris, & facti, aut iustitia, vel gratia remedium intentari, impetrari, vel concedi nullatenus unquam posse. Sicque ab omnibus, & singulis censeri, & ita per quoscunque Iudices, &c. etiam causarum Palatii Apostolici Auditores sublata, &c. iudicari, &c. debere, Irritum, &c. decernere dignemini, &c. Non obstantibus, &c. cæterisque contrarijs quibuscunque, cum clausulis opportunis.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c.

Quare, usum Datarum Apostolicarum, ita se habere, non ignoramus, vt beneficia ecclesiastica, vt plurimum conferantur à Papa potius indigenis, quam exteris; signanter per rationem, in dicta formula expressam, nempe, quia facilius inducuntur ad residendum indigenæ, quam extranei, vt ait, *Garc. de benef. p. 7. cap. 9. num. 7.*

44 Similiter indultum, ita vidimus per ipsū Pontificem in diuersis Regnis, præsertim in Hispania, vt habetur in *lib. 1. Ordinamenti Hispan. tit. 3. leg. 18. 19. & 20.* & constat ex multis pragmaticis editis à Carolo V. Imperatore, Hispaniarum Rege, vt per *Couar. pract. qq. num. 5. cap. 35.* & in Gallia, vt per *Bened. in cap. Rainutus, lib. 5. num. 481. de iustam.* Et vbi adest tale statutum, seu priuilegium, aut consuetudo, quod videlicet oriundus, seu naturalis sit illius Regni, vbi adest beneficium, exterus, illud beneficium ibi obtinere nequit, sine Regio permisso, & litteris naturalitatis, quod seruatur etiam in Gallia, vt per *Rebuff. de pacif. possess. num. 217.* vbi, quod exterus est inhabilis ad obtinenda beneficia in Regno, ex priuilegio dato Regibus Franciæ, vt in *pragm. sanct. proæm.* continetur in verbo, exterorum, *Paris. de resign. benef. lib. 4. q. 7. num. 2. id. Garc. d. cap. 9. num. 2.*

Quæ quidem indulta, cum sint sic, vt præmittitur, concessa, nimirum ad instantiam Imperatoris, Regum, & aliorum maximorum Principum, nunquam, Papa eis derogare consuevit in læsionem Imperatoris, & Regum, qui ita supplicarunt, & sic passim seruari videtur, & testatur *Gonz. ad reg. 8. glos. 9.*

5:2. num. 45. circa prouisiones Canonice-tuum, quod omnes prouidentur, secundum formam indultorum Sixti III. Innocentii VIII. & Leonis X. & quod licet vacent in mēsis referuatis, nūquā; prouidentur per sedem Apostolicam; cum tale indultum, nō sit concessum alicui personæ; nec Ecclesiæ particulari, sed omnibus Regnis, Prouincijs Castellæ, Nauarræ, Granatæ: quare dici non potest, quod sit priuilegium particulare, sed statutum, seu Constitutio vniuersalis, quoad omnes Ecclesias Cathedralis illorum Regnorum, & Prouinciarū vnde, in derogatione priuilegiorū quibusvis personis, & Collegijs concessorum, nō comprehenduntur prædicta Indulta vniuersalia, quoad omnes Ecclesias Cathedralis tot Regnorum, & Prouinciarum, cū verisimilius sit, quod Papa potius vouerit grauari personas particulares vel aliqua Collegia, quam tot Regna, ac illorum vniuersas Cathedralis, *id. Gonz. d. 5. 2. nu. 39. cum pluribus seqq.*

45 Insulæ Melitæ, illiusq; Ciuitati, & Diocesi Leo X. quod beneficia, inibi existentia, non conferrentur, nisi Clericis illarum originarijs, & in eis oriundis perpetuò, voluit, & ordinauit; quæ quidem omnia fuerunt, etiam confirmata per fel. record. Clemētē Papam VIII. & cū inter alia similia indulta, frequentiore obseruauerim, adesse sermonem in Dataria Apostolica de indulto, prædictæ Insulæ concessio, deq; illius partibus, non incongruum visum est, eius tenorem hic per extensum, subnectere, qui talis est, videlicet,

46 **C**lemens Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Aequum reputamus, & congruum, vt super gratijs, quæ à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris processerunt, litteræ Apostolica iuxta formam, & continentiam supplicationum, ab eisdem signatarum, conficiantur, & que minus ritè fuerunt expeditæ, ad debitam formam reducantur; ut exinde gratiæ ipsæ, quacunque dubitandi materia sublata, sanæ, uti par est, sortiantur effectum. Dudum si quidem pro parte claræ memoriæ Caroli Romanorum Imperatoris, sunc in humanis agentis, & eorundem Romanorum Regis

T in

in Imperatorem electi, fel. record. Leoni Papa Decimo Prædecessori nostro; exposito; Quod cū Ciuitas, & Diæcesis Meleuitan. Aphricanis infidelibus vicina existant, & earū Incola, ac habitatores sapius contra eosdem Aphricanos, & alios Christi nominis hostes pugnarent, grauiq; damna propterea sustinerent, si de cætero, quod beneficia Ciuitatis, & Diæcesis præfatarum non nisi Clericis illarum originarijs, & in eis oriundis conferri possent, perpetuò statueretur, & ordinaretur, ex eo profecto Incola, & habitatores præfati ad pugnandum contra dictos infideles, redderentur feruentiores: & eidem prædecessori pro parte ipsius Caroli Imperatoris, qui etiam vtriusque Siciliæ Rex existebat, tam suo, quam b. mc. Bonifacij Electi Meleuitan. similiter, tunc in humanis agentis, & Cameræ Apostolicæ Clerici, necnon eorundem Incolarum, & habitatorum nominibus humiliter supplicato, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaretur. Idem prædecessor, qui honestis Catholicorum Principum, & aliorum fidelium votis libenter annuebat, eaque fauorabiliter prosequeretur opportunis, Bonifacium Electum, ac Incolas, & habitatores præfatas, eorumq; singulis à quibusuis, &c. absoluens, & absolutos fore censens, huiusmodi supplicationibus tunc inelatus, sub Dat. videlicet, Vndecimo Kal. Aprilis Pontificatus sui Anno Nono, quod de cætero, beneficia Ciuitatis, & Diæcesis prædictarum non nisi Clericis illarum originarijs, & in eisdem oriundis conferri; nec ad illa alij, quam ipsi Clerici originarij, & oriundi presentari, eligi, vel alio quouis modo assumi possent, Apostolica, auctoritate perpetuò statuit, & ordinauit; ac collationes, præuisiones, presentationes, electiones, & quascunq; alias dispositiones de illis, quauis auctoritate, etiam prædictam Sedem scienter, vel ignoranter alias pro tempore factas, irritas, et inanes decreuit. Insuper prædicto Bonifacio Electo, ut erga Clericos originarios, & oriundos, ac Incolas, & habitatores huiusmodi per amplius gratum se reddere valeret, quod per se vel, eius Vicarium, seu Vicarios in spiritualibus generales ad id, ab eo pro tempore deputatos, de quibusuis beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura secularibus, & quorumuis Ordinum regularibus, ad ipsius Bonifacij Electi, & pro tempore existentis Episcopi Meleuitan. collationem, prouisionem, presentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem, communiter, vel diuisim quomodolibet pertinentibus, etiam si secularia Canonatus, & præbenda, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesijs, & Dignitates ipse in Cathedrali, post pontificali maiores, seu in Collegiatis Ecclesijs prædictis principales, regularia verò beneficia huiusmodi, Monasteria, nō tamen Consistorialia, Prioratus, Præpositura, Præpositus, Dignitates, etiā Conuentuales, & officia, etiam Clausalia forent, ac ad Dignitates, personatus, administrationes, Prioratus, Præposituras, Præpositus, & officia huiusmodi consueuissent qui per electionem assumi, eisq; curā immineret animarum; ac tam regularia, quam secularia, beneficia huiusmodi, ex eo quod illa obtinentes, dicti prædecessoris, & aliquorum Romanorum Pontificū prædecessorum nostrorum, seu S. R. E. Cardinalium, etiam viuentiū, familiares, continui commensales, aut dictæ sedis, seu Romana Curia Officiales, aut quauis alia qualitate, aliquā generalē seu specialem reservationē, seu affectionē inducente, qualificati, aut ex quauis alia causa, dispositioni Apostolicæ specialiter, vel generaliter reseruata, seu affecta existerent, & illa in commendam, vel ut unita, aut alio quouis titulo obtinerent, qui tam in dicta Curia, quam extrā eam per obitum, vel resignationem, præterquā in manibus ipsius prædecessoris, aut alias, quomodolibet, & illorum commendis cessantibus, etiam in quibuslibet mensibus vacare quoquomodo contigret, quibusuis Clericis originarijs, & oriundis prædictis, etiam quęcunq; quotcunq; et qualiacunq; beneficia ecclesiastica obtinentibus, et expectantibus, alias tamen idoneis, apostolica auctoritate providere, et de illis aliās disponere, liberè, et licitè posset, in omnibus, et per omnia, perinde ac si aliqua de, et super dictis beneficijs, in genere, vel in specie, etiam nominatim collationes, et Commendæ apostolicæ, Expectatiua gratiæ, generales, vel speciales reservationes, uniones, etiam perpetuę, mandata de uniō-

do, & quavis dispositiones, etiam familiaribus, continuis commensalibus ipsius Prædecessoris, et descriptis, ac de dictis Cardinalibus, et motu proprio, vel ad eorum instantiam eatenus concessa, & in futurum, etiam de vacantibus cum vacarent, concedenda per eundem prædecessorem, & alios Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem prædictam, etiam motu simili, & ex certa scientia, ac cum quibusvis prægnantibus, fortissimis, & insolitis, etiam derogatoriis derogatorijs clausulis non empassent, seu emanarent, ac Constitutiones, & regula Cancellaria Apostolica, Dignitatum maiorum, Prioratuum, aliorumque beneficiorum, etiam Cardinalium, & Romanorum Pontificum, ac ipsius prædecessoris familiarium continuorum commensalium speciales continentes, seu inducentes, aut alias quomodolibet affectionem facientes, vel consensum ipsorum Cardinalium in provisionibus beneficiorum per obitum suorum familiarium continuorum commensalium vacantium faciendis, requirentes, quorum omnium tenores, formas, & effectus idem prædecessor pro expressis haberi voluit et quod ad id non apparet, & nullatenus emanassent, plenam, & liberam facultatem, dicta auctoritate concessit. Et nihilominus eidem Bonifacio Electo, quoad vivet, & dicta Ecclesia Melensitan. præfess, ac successoribus suis eiusdem Ecclesia Melensitan. Præsulibus, seu Administratoribus pro tempore existentibus, ut ipsi de beneficijs ad eorum collationem, ratione ipsius Ecclesia Melensitan. spectantibus, dum pro tempore vacans, consanguineis, & affinis, ac familiaribus suis, presentibus, & futuris, licet forenses existerent, & ipsi familiares, eorum continui commensales non essent, providere possent, & provisiones illis facta huiusmodi valida, & efficaces existerent, statuto, & ordinatione, ac decreto prædictis nequaquam obstantibus, eadem Apostolica auctoritate, de speciali gratia indulget, seu ipsos consanguineos, affines ac familiares, quoad id, ab eisdem statuto, ordinatione, & decreto excepit. Decernens etiam quasvis reservationes, affectiones, regulas, Constitutiones, commendas, gratias, expectativas, revalidationes, extensiones, mutationes, & facultates, uniones, mandata, seu decreta in illis contenta, quoad impediendum eundem Bonifacium Electum, quominus in præmissis sibi concessa facultate huiusmodi vii valeret, ad dicta beneficia ad eius collationem, ut præfertur pertinentia nullatenus se extendere: & per quoscumque etiam dicta sedis legatos, etiam de latere, ac Nuncios pro tempore deputatos, quavis etiam speciali facultate fungentes, de beneficijs prædictis, nullatenus disponi posse nec non irritum & c. quavis auctoritate, etiam per eundem prædecessorem, & dictos legatos ac Nuncios, scienter, vel ignoranter contingeret attentari. Non obstantibus præmissis ac & c. Apostolicis, etiam ipsius prædecessoris in dicta Cancellaria publicandis, ac alijs editis, & edendis similium facultatum, & indultorum prohibitiis, renovatiis, suspensivis, annullatiis, & irritatiis, quibus illorum omnium formas, tenores, effectus, & datas, ac etiam decreta, & clausulas, etiam derogatoriarum derogatorias, ac fortiores, & insolitas, nec non causas quantumcumque legitimas, etiam in favorem expectantium Apostolicorum considerata, propter quas emanaverant, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro expressis habens, illis alijs in suo robore permansuris, ea vice durat, specialiter, & expresse derogavit, cæterisque contrariis quibuscumque. Ne autem de absolute, statuto, ordinatione, concessione, voluntate, indulto, exceptione, decreto, & derogatione præfatis, pro eo quod, sicut accepimus, super illis certa dicti prædecessoris littera, supplicationi desuper ab eo signata, & postmodum reformatæ minime concordæ confecta, & propterea minus rite expedita fuerunt; & exinde graves lites, & controuersie sunt exorta, valeat quomodolibet hesitari, ac incola, & habitatores, ac alij præfati illorum frustentur effectus, volumus, & eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod præfentes litteræ, tanquam supplicationi, & illius reformationi huiusmodi conformes, & ad debitam formam reductæ, ad probandum plenè absolute, statuto, ordinationem, concessionem, voluntatem, indultum, exceptionem, decreto, & derogationem prædecessoris huiusmodi ubicumque sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo, & c. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno 1591. Quinto Id. Februarii Pontificatus nostri Anno Primo.

Notandum tamen est, quod ubi regulae referuatoariae capiunt praedicta indulta; referuatio regulariter censetur facta, cum sua
 47 causa, & qualitate, ita ut Papa conferat dicta beneficia personis, dictam qualitatem habentibus, & non alijs; nam ipse per huiusmodi referuationem, censetur
 48 praedictare tantummodo Collatoribus, non autem personis, quibusus competit
 49 ex fundatione; & licet per diversa iura probetur, huiusmodi beneficia, non cadere sub referuatione, prout in vna *Vlixbonien. Prioratus, penes Seraph. decis. 1420.* nihilominus ibi concluditur, quod hoc non obstante; Domini censuerunt, illa comprehendit; verum cum sua causa, prout Rota, etiam declarauit in supradicta *Meliten. S. Marci*, in qua dicitur, beneficia Insulae Melitae, cadere quidem sub referuatione regulari, non obstantibus quibuscumque priuilegijs Apostolicis, etiam praeseruationis aduersus regulas referuatoarias, & concessis ad instantiam Imperatoris, verum cum sua causa; ut videlicet conferri debeant originarijs, & habitatoribus, ut etiam ait *Lotter. de re benefic. lib. 2. g. 39. num. 10.* ubi refert etiam supradictam decisionem *Meliten. S. Marci*.

Et licet alias in dubium reuocaretur, an per regulam referuatoariam mentum Apostolicorum, praedicta beneficia censentur referuata, & fuerit resolutum in *d. Meliten. S. Marci 10. Julij 1594. coram Penia*, quod indultum concessum a Leone X. habitatoribus, & Populo Insulae Melitenensis, ut perpetuis futuris temporibus, ecclesiastica beneficia Ciuitatis, & Dioecesis Melitenensis, in quibuscumque mensibus vacantia; non nisi Clericis originarijs, aut Episcopi, pro tempore existentis familiaribus, & etiam consanguineis, conferantur, non obstante quacunque referuatione in genere, vel in specie, per regulas Cancellariae, non esse derogatum, quia illa non comprehendit indulta, quae Communicatibus, seu Vniteritatibus conceduntur, ut ait *Gonz. glos. 9. §. 2. num. 49. qui num. seq. ait*, quod in terminis eiusdem indulti, fuit alias idem resolutum in *Rota coram Groppeo die 27. Octobris 1561.*

Aduertendum est tamen, dictam decisionem, fuisse postmodum reuocatae coram eodem *Penia sub die 14. Nouembris 1605.* et eo, quod abundantissime derogationes regulae referuatoariae per viam legis generalis factae, omnia similia indulta de medio tollunt, quatenus dictae regulae obtemperant, ut per eundem *Gonz. glos. 36. sub nu. 42. vers. imo post hanc primam*, licet referuatio hactenus sua causa, ut dictum est.

Verum, cum hic posset in dubium reuocari,

numquid per verbum praedictum, *originarijs*, ut in dicto indulto, intelligatur de illis, qui in eodem loco tantummodo orti sunt, an vero qui, etiam ratione paternae originis oriundi dicuntur. Circa id nunquam a stylo Romanae Curiae, illiusque Cancellariae Apostolicae discendum puto; quandoquidem ibi oriundus accipitur pro orto, nam in omnibus fere referuatoarijs, praesertim beneficijs, videtur ipsa Cancellaria, hoc verbo, *oriundus*, pro orto, iuxta *lex in l. assumptio, & ibi glos. verbo, oriundus, ff. ad municiop.*

Et haec tria adiectiua, videlicet, oriundus, ortum, & originarium, distinguendo oriundus ille dicitur, qui originem ducit ex eo loco, unde maiores eius fuerint, ortus vero, & natus pro eodem capitur, dicendo aliquem ortum, seu natum ex parentibus Capanis, originarium autem, ab origine patris, non sua, & ex propria verbi significatione, & Tercundum hanc materiae, oriundus, accipitur pro orto, seu nato, ut in *d. l. assumptio, ubi glos. in d. verbo oriundus*, exponit: *ide est ortus*; quod quidem vsque adeo seruat praedictus stylus Curiae, ut etiam si in supplicationibus, quae Summo Pontifici porrigantur, dicatur, Oratorem, ex tali loco, vel Ciuitate, ortum, nihilominus in litteris, super eadem inter supplicatione, conficiendis, non ortum, sed oriundum appellari consueuisse, certum est, licet ex communi vsu loquendi, oriundus quis dicatur ab origine, seu natiuitate propria, vel paterna, *l. in l. huiusmodi, §. legatum, num. 18. ff. de leg. 1. Mandat. reg. 16. q. 40. per tot. & alij*, quos cumulat *Gonz. de benef. part. 7. cap. 9. num. 25. cum seq.*

Ac Filij patrimoniales, seu parochiani eiusdem Ecclesiae, seu illi, aut eius annexis, & gratijs, iure parochialitatis subiecti, alijs praeseri debeant. Ex forma, etiam huius erectionis parochialis Ecclesiae in Collegiatam, nedum omnes Canonici, & Dignitates obrinentes, ut dictum est, debet esse, ex ipso Oppido oriundi, & illius incolae, verum etiam alij patrimoniales, &c. Deducitur ex hac praxi, aut adeste beneficia ecclesiastica; quae ex sui fundatione, institutione, statuto, consuetudine, vel priuilegio non debentur, nisi certis personis, seu certo personarum generi, non autem alijs; sicut supra dictum est; adeo ut, his sic stantibus, illorum collatio illis tantummodo debeat, & tantum necessitate. Ac proinde in hac erectione conceditur, & statuitur, ut omnes huius Ecclesiae Canonici, & Dignitates obrinentes (Praepositura excepta) sint ex eodem Oppido oriundi, ac filij patrimoniales, &c.

pra.

preferantur; licet quandoque naturalibus loci debeantur beneficia ecclesiastica eodem modo, quo in dicta erectione dicitur, ibi, *in ipso Oppido oriundi*; & sic videtur, quod
 91 filii naturales, ita distinguuntur à filiis patrimonialibus, nempe, quod naturales dicantur illi, qui intra fines parochiæ nascuntur, qui etiam patrimoniales sunt, filij verò patrimoniales, non autem naturales, sunt illi, qui descendunt ex patre, vel matre, avo, vel avia alicuius parochiæ, licet ipsi nascantur in alia parochia, vel Diocesi, *Mandof. reg. 19. q. 1. nu. 21. vers. non omitto tamen.*

31 Nihilominus verò *Gonz. gloss. 9. §. 1. n. 33.* verius esse credit, indistinctè, & indifferenter, vocari filios naturales, & patrimoniales, licet non nascantur intra parochiam, si tamen ex illa, aliquo capite, originem ducant; sicut, etiam vocantur filij patrimoniales, quamvis nati sint infra dictam parochiam; nam, communis usus loquendi, ac Constitutionum Synodaliū verba, ita se habent, & faciunt, quod utroque nomine, modò naturales, modò patrimoniales nuncupentur; subdens idem *Gonz. nu. 14.* quod nihilominus in diversis Ciuitatibus, vel locis diuersa adsunt statuta, vel consuetudines super qualitatibus, & requisitis necessarijs, ut aliquis dicatur filius naturalis, seu patrimonialis; ex eo quod interdum requiritur, quod præcisè sit natus naturaliter ex patribus incolis, & decimam soluentibus, nec non baptizatus intra limites parochiæ, seu parochiarum, in quibus huiusmodi patrimonialia beneficia consistunt.

Ex supradictis igitur sequitur, quod beneficia patrimonialia sunt illa, quæ ex
 33 Apostolica concessione, vel statutis, seu Synodalibus Constitutionibus, Apostolica auctoritate confirmatis, vel ex inmemorabili consuetudine, sunt necessariò conferendatis, incolis, vel originarijs alicuius patriæ, Ciuitatis, Oppidi, vel parochiæ, ita ut illi dumtaxat, qui filij naturales, & patrimoniales sunt, prouideri debeant de huiusmodi beneficijs, & non alij forenses, seu exteri, qui tales qualitates non habent; & hoc secundum varios ritus, & statuta locorum, in quibus Ordinarij tenentur prædicta beneficia conferre habilioribus, & sufficientioribus, *Cassad. decis. 18. incip. multa sunt beneficia, n. 1. Gonz. al. d. 5. 1. nu. 3* & ex dictis beneficijs patrimonialibus multa sunt in Diocesis Burgen. Palentin. Calaguritan. & Giennen. & *Haid. de incompat. benef. p. 1. cap. 24. num. 85.* ait quod de istis beneficijs
 34 patrimonialibus, nullus reperitur *tex. de*
 35 iure communi. Et dicuntur beneficia patrimonialia, quæ talibus filijs patrimonialibus conferri debent; (deriuando hoc no-

men à patria, in qua sunt) arguendo ab etymologia vocabuli per *tex. in l. 2. §. apollasa. ff. si cert. pet. & in l. inguriam. ff. de verb. sign. l. 1. §. 2. si uidentia. ff. ad Trebel. cap. clerus, 21. dist. cap. si cupi, 16. q. 1. cap. clericus 12. q. 1. cap. puberes, de desp. impub. Arist. 2. top. loco 19. Mandof. reg. 19. q. 15. nu. 17. id Gonz. d. nu. 4.*

De quibus quidem beneficijs patrimonialibus, licet frequens sit sermo in Dataria Apostolica, ex causis tamen supradictis
 37 rarò conferuntur per Summum Pontificem; quandoquidem, per pragmaticas Caroli Quinti Imperatoris, ac Philippi Secundi expressè cauetur, ut huiusmodi beneficia patrimonialia prouideantur semper dignioribus per còcursum, & nunquam fere à Sede Apostolica impetrantur; ex eo quod nõ est de intentione Papæ, tales gratias concedere, & Apostolica priuilegia, ac immemorabiles consuetudines, de super existentes infringere; ac propterea litteræ huiusmodi impetrationum non exequentur, tanquam emanatæ contra ipsius Pontificis intentionem; cum penis adiectis teste *ead. Gonz. loc. cit. nu. 28.* & licet regula reseruatoria octo mensium capiat, etiam beneficia patrimonialia, & sint per illam reseruatoria, non tamen passim volunt Pontifices illa conferre, licet sint, ratione mensis, reseruatoria, vel ex alia reseruatione (excepta vacatione apud sedem) sed potius permittit, quod Ordinarij prouideant de illis per còcursum; & quando ob nimiam aliquorum importunitatem fiunt aliquæ prouisiones de istis beneficijs vacantibus in mensibus reseruatoris, tunc non alijs, nisi ipsismet filijs naturalibus, & patrimonialibus conferuntur, *id. Gonz. num. 59.*

Verum licet in præsentis erectione præferatur in collationibus prædictis, filij patrimoniales, ut supra, nihilominus, si ipsi nõ ad sint, prædicta beneficia, nempe Dignitates, & Canonicatus debent conferri oriundis, & incolis prædicti Oppidi, & sic semper certo generi personarum ac propterea videtur, quod dici non possit libera collatio, tamen dicendum est, quod ista beneficia
 38 patrimonialia duplè considerantur; namquæ aliqua pertinent ad præsentationem electionem, seu nominationem patronorū, & sola institutio pertinet ad ordinarium; vnde hoc modo dicitur, quod huiusmodi beneficia patrimonialia magnam habent
 39 conformitatem cum beneficijs iurispatronatus laicorum, *id. Hoied. d. cap. 24. nu. 91. vers. nam magna est similitudo, in fin. aliqua verò pertinent ad liberam collationem Ordinarii, sed tamen sunt filijs patrimonialibus, per eum conferenda; Put. decis. 158.*

na. 1. lib. 2. & sic in priori casu, scilicet, quando prouidetur ad præsentationem & c. collatio dicitur non libera, sed necessaria.

Quare, ex prædictis, duplex dicitur collatio, altera nimirum necessaria, altera voluntaria; illa etenim dicitur necessaria, quæ collator facere tenetur certo generi personarum, ut supra dictum est, necnon quando ad patronorum legitimam præsentationem, fit ab eodem Ordinario, institutio in beneficio iurispatronatus; quia tunc etiam illa fieri debet necessarîo de persona sic præsentata, non autem de alia; ac propterea hæc instituendi facultas, tanquam de re necessaria ut alias diximus, competit etiam Capitulo, sede Episcopali vacante, illiusque Vicario, ad præscriptum Concilij Trid. sess. 24. c. 16. de refor. prout, etiam satis expresse docet *tex. in cap. 1. de instit. in 6. vbi, quod licet Capitulum, sede vacante, beneficia, quæ ad collationem Episcopi pertinent, conferre non possit, præsentatos tamen à patronis, potest admittere, licet ad Episcopum, si superesset, admissio, & institutio huiusmodi pertineret. Rebuff. in præx. tit. forma Vicariatus nu. 133. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 39. q. 2. nam licet Vicarius non possit conferre beneficia libera, & spectantia ad collationem Episcopi, secus dicendum est in institutione, & confirmatione, quæ sunt omnino necessaria, & debita; quia Capitulum, sede vacante, potest cõstituere Vicarium, qui poterit prouidere de beneficijs, quorû collatio est necessaria, ut in beneficio debito mandatario vel nominato, Garc. de benef. part. 5. cap. 7. nu. 54. & 55. Visian. in præxi iurispatr. par. 2. lib. 2. cap. 2. nu. 10. prout diximus supra lib. 2. cap. 3. nu. 74. cum plurib. seqq.*

Porro, in proposito huius necessariæ collationis Vicarius Episcopi, licet hac ratione nequeat, sine speciali mandato beneficia ecclesiastica conferre, *cap. fin. de off. Vicar. in 6. Rebuff. loc. cit. à num. 39. Zevol. in præx. epif. verbo, Vicarius, s. 9. q. 1. id. Garc. d. p. 5. cap. 8. num. 80. cum plurib. seqq.* quia Vicarius, ea, quæ sunt merè gratiæ expedire non potest, & collatio beneficiorum est quædam donatio, *c. relatum, de prob. c. post electionem, de concess. præb.* potest nihilominus expedire ea, quæ sunt iustitiæ, & necessitatis, *Clem. 1. de off. Vicar. Bellam. de eis. 93. Selu. de benef. 2. p. q. 14. Sbroz. de off. Vicar. q. 38. num. 3. Garc. d. cap. 8. nu. 46.* ac conferre potest beneficia vacantia per resignationem in manibus suis ex causa permutationis factam, quatenus habeat facultatem recipiendi resignationes ex eadē causa, prout communiter illa concedi consuevit in litteris Vicariatus; quandoquidē

65 huiusmodi collatio facta, scilicet ex prædicta causa permutationis, non est voluntaria, sed necessaria, quæ fieri nequit, nisi ipsis compermutantibus; fitque vnico contextu, scilicet vtriusque compermutantis resignatio, & collatio, *id. Garc. d. cap. 8. num. 104. & seqq.*

Voluntaria, autem beneficij collatio, illa 66 dicitur, quæ fit ex voluntate libera, quæ alio modo, dici potest libera translatio, seu iuris concessio in beneficio vacante; quia collator confert liberè cui vult, dummodò ille, cui confertur, sit idoneus, *Abb. in cap. auctoritate, num. 9. de instit. Gemin. & alij. in cap. cum in illis, s. 1. de præb. Gonz. glos. 16. num. 8.* & sic conferre magis vni, quam alteri, est voluntarium, & gratiosum, & est gratia, & liberalitas.

Nec tamen incongruè subnectitur hic, totû illud, quod dicitur, de beneficijs debitis certo generi personarum, locum sibi 67 vindicare, quando personæ sic qualificate reperiantur, quæ ad talia beneficia aspirēt; quare si forrè cõtingat, nullum adesse qualificatum, & habilem, nihil est, quin alius non qualificatus, dummodo aliàs sit habilis, petere possit, sibi de tali beneficio prouideri, vel quatenus qualificatus renuat, illud alteri, non qualificato, conferri; ut in simili, de præsentando ad beneficium dr iure patronatus, ait *Lambert. de iure patr. p. 1. lib. 2. art. 24. sub num. 20. vers. & idem, fol. mibi 591.* vbi, quod si in Diocesi, Cinitate, vel gremio, idonei clerici, non reperiantur, recurrendum est, ad externos, eundemque *Lambert. citat id. Gonz. loc. cit. sub num. 1. 7. vers. adiungo,* vbi in terminis huiusmodi beneficiorum patrimonialium, ait, quod si in aliquo loco, vbi beneficia sunt conferenda filijs patrimonialibus, non 68 reperiantur de tempore prouisionis, clerici patrimoniales habiles, & idonei, tunc quidē possunt illa alijs extraneis conferri, *c. ne pro defectu, cap. inter Canonicos, de elect. l. eos, ff. de decurion. l. ut gradatim, s. 1. ff. de muner. & honor.* nam quando beneficium debet conferri certæ personæ, sed certo generi personarum, intelligitur, data habilitate talis personæ, & si illa idonea sit, & non aliàs; quia quælibet dispositio, quantumuis generalis, recipit interpretationem de habilitate, per *tex. & ibi Bart. in l. 2. s. prator, ff. qui satisd. cog.* Vnde, si prædicti qualificati vellent, ac peterent, & persequerentur, prædicta beneficia, eisdem, & non aliis conferri debent; si verò non adsint, ut supra, qualificati, vel adsint, & non prosequantur, possunt illa aliis cõferri non qualificatis; quia dispositio, aut lex intelligi 69 debet si petatur, vel si velit, de quò videntur

69
dus

ius est *Rebuff. super concord. Rubr. de col-*
lat. s. vltimus, fol. mihi 481. & tunc dicitur
 prosequi, quando qualificata persona non
 solum petit beneficium sibi conferri, sed
 obtinet collationem, & plenè fuerit ipsum
 beneficium assequuta, & quatenus atquis
 fuerit contradictor, qui sibi se opponat, per
 eam prosequitur aduersarium usque ad sen-
 tentiam; si fortè Ordinarius alium de ipso
 beneficio prouideret, secus verò, si obrenta
 collatione ab Ordinario, taceat, quia tunc
 collatio Ordinarii non est nulla, cum non
 dicatur prosequi, qui cum effectu non pro-
 sequitur, *l. 2. ff. quod quisque iur. nam pra-*
sumitur repudiare, quando ante predictam
Ordinarii sententiam desistit, l. desistisse,
ff. de iud. vt per Rebuff. loc. cit. sub vers. item
potest vt in textu practica Rubr. de collat.
ibi, ext. antibus prefatis graduatis, aut no-
minatis debite qualificatis, illa prosequenti-
bus, aliis, quàm graduatis, aut nominatis nõ
conferant.

Quoad Præposituram, Docto-

res, aut Magistri in Theologia, vel Licentia
 ti in decretis, Hoc quidem ad præscriptum
 Sacri Concilij *Trid. 1. sess. 24. cap. 12. de re-*
for. in quo sancta Synodus hortatur, vt in
 Prouincijs, vbi id commodè fieri potest,
 Dignitates omnes, & saltem dimidia pars
 Canonatuum in Cathedralibus Ecclesijs
 71 & Collegiatis insignibus, conferantur tã-
 tum Magistris, vel Doctoribus, aut etiam
 Licentijs in Theologia, vel iure canonico;
 & licet huiusmodi qualitates non sint de
 72 præcepto, sed de consilio; quia id Conci-
 lium non requirit ratione curæ, sed ratione
 frequentię, seu multitudinis Christi fidelium,
 ad Ecclesias Cathedralis, seu Collegiatis
 insignes, pro diuinis audiendis, accedentiũ,
 pro Christi fidelium huiusmodi tamen ani-
 marũ salute, prædictum Concilium hortatur,
 Dignitates prædictarũ Ecclesiarũ obti-
 nentes, tales esse debere, vt eorũ doctrina ma-
 gis prospicere possint salutem animarum,
 vt dixit *Rota in vna Mediolanen. Præposi-*
tura quæ est decis. 29. num. 8. part. 2. diuers.
 73 quare ex hoc, in his verbis, supradictum
 Concilium *Trid.* videtur æquiparare Col-
 legiatis Ecclesijs insignes, ipsis Cathedra-
 libus; adeo vt non sufficiat qualitas
 Clericatus cum idoneitate, sed exigatur
 hæc prærogatiua Magisterij, aut Doctora-
 tus, vel licentiaturæ, *Lotter. de re benef. lib.*
1. q. 15. nu. 1. Rot. d. decis. 29. nu. 8. in qua ha-
 betur, quod qualitas insignitatis Ecclesia-
 rum Collegiatarum, debet regulari, & in-
 telligi secundum qualitatem Magisterij, vel
 Doctoratus, aut licentiaturæ in Theologia,
 vel in iure canonicorum quam qualitatem debent

habere omnes Dignitates in Ecclesijs Ca-
 thedralibus, & Collegiatis insignibus;
 quia in d. Concil. tractatur principaliter de
 Dignitatibus, & earum qualitatibus; ac
 proinde ista qualitas requiritur in duobus
 generibus Dignitatum, videlicet in Digni-
 tatibus, curam animarum habentibus, iux-
 ta *cap. cum in cunctis, de elect.* Et in Digni-
 tate Archidiaconatus; quia Archidiaconi,
 sunt oculi Episcopi; ac propterea Episco-
 pum iuuare debent.

Qualitates etenim huiusmodi in ipsis
 Collegiatis Ecclesijs insignibus ita requi-
 74 runtur, quia, vt ait *id. Lotter. loc. cit. nu. 9.*
 id præsumitur excogitatur ab eodem Cõ-
 cilio, ratione frequentię, seu multitudinis
 Christianitatis, eò accedentium pro au-
 diendis diuinis, pro quorum animarum sa-
 lute, ea fit adhortatio, & nunquam datur à
 75 Papa, erectio Ecclesiæ Collegiatae, nisi in
 loco insigni, vt iam patet ex præposita for-
 mula supplicationis, in qua eidem Pontifici
 explicatur, quod Oppidum, in ambitu suo,
 satis amplum, nec non populi frequentia,
 conspicuum & insignè, ac virorum generis
 nobilitate fulgentium &c.

Hinc fit, vt nunquam ferè idem Pontifex
 conferat huiusmodi Dignitates, etiam in
 76 Collegiatis Ecclesijs prædictis, nisi, habè-
 tibus prædictas qualitates; quod quidem
 nulla alia ratione dignoscitur seruari, quam
 ex quadam lege honestatis, cum qualitas
 ipsa non sit de præcepto, sed consilio, ex eò
 quod idem *Concil. Trid.* id non præcipiat,
 sed hortetur, *id. Lotter. d. q. 15. nu. 1.* Et alias
 sacra Congregatio declarauit, quod dictũ
 Concilium hic hortatur, non præcipit, vt
 77 vbi id commodè fieri potest, Dignitates in
 Cathedralibus Ecclesijs, & Collegiatis in-
 signibus, conferantur tantum Magistris &c.
 Cæterum verò, illud à contrario sensu te-
 nendum est, vt nimirum, vbi commodè id
 fieri non potest, nihil sit, quin alijs, ipsam
 qualitatem non habentibus conferri præ-
 dictas dignitates videamus; quandoquid-
 dem satis trita est illa conclusio, quod ni-
 mirum, illud fieri non posse dicitur; quod
 78 commodè fieri nequit, *Innoc. in c. pastor-*
alis, post princip. ibi, nam non dicitur posse
fieri de cau. poss. & propr. Roman. cons. 469.
post n. 4. vers. & licet quis Mandos. reg. 32.
 79 *q. 31. nu. 12.* Sicut et non dicimur posse ea,
 quæ honestè non possumus, *l. si filius, de cõd.*
inst. Caual. decis. 494. ac propterea vbi nõ
 adfit persona, ad id qualificata, alij non
 qualificatæ conferri consuevit, habita, de
 hoc in literis prouisionis, mentione, nempe
Nos volentes N. asserentem, in Ciuitate; &
Digeesi prædictis, nullum adesse ex Conci-
lio Tridentino qualificatum, qui ad dictam
 di-

dignitatem aspiret, &c.

Ac proinde, nō semel videmus, huiusmodi Dignitates, non modō in ipsis Collegiatis, verū etiam in Cathedralibus Ecclesiis, non ita qualificatis personis, vt supra per sedem Apostolicam conferri, quatenus
 80 nemo adfit, qui ad illas obtinendas aspiret; quod potissimum ob fructuū tēnitatē euenire solet, vel ob aliam causam, prout in casu præsentis erectionis parochialis in Collegiatam; in qua indulgetur illius Præposito, qui in octuagesimo, vel circa suæ ætatis anno constitutus existit, & curam animarum parochianorum prædictæ Ecclesie S. Georgii, spatio trigintaquinque annorum probè, & laudabiliter exercuit, vt ratione huiusmodi Præposituræ, ad aliquis gradus susceptionem minimè obligetur, & obligatus sit. Ita tamen, quod illius in dicta Præpositura successores, ad præscriptum dicti Concilii Tridentini, graduati, & aliàs qualificati esse debeant.

S V M M A R I V M.

- 81 *Aetas requisita ad Dignitates in Cathedralibus Ecclesiis, qua.*
- 82 *Beneficia aliqua ecclesiastica, non nisi actu presbyteris, conferenda.*
- 83 *Presbyteratus, de iure communi, non omnino requiritur tempore collationis beneficij.*
- 84 *Sed illius annexio intelligitur habitu, non tamen actu.*
- 85 *Quod procedit, etiam si presbyteratus, requiratur ex statuto, consuetudine, vel privilegio.*
- 86 *Secus verò, ex fūdatione laicali, & quare.*
- 87 *Fundationi beneficij, quando Papa, deroget.*
- 88 *Ordinis Sacri defectus, neminem repellit à beneficio, sed quomodo intelligatur.*
- 89 *Ordo presbyteratus, quando infra annum per pronisum, suscipiendus.*
- 90 *Fundationis lex, maiorem vim habet, quam consuetudo, vel privilegium.*
- 91 *Ecclesie seruitium, aequipollenter fit per substitutum.*
- 92 *Canonici Ecclesie Segnin. quandoq; substituunt in functionibus Chori, & Ecclesie.*
- 93 *Idem seruatur in Maiori Ecclesia Neapolitana, ab immemorabili tempore.*
- 94 *Consuetudo immemorabilis, habet vim privilegij à Principe concessi.*
- 95 *Ordo presbyteratus, actu requisitus, quomodo remittatur à Papa.*
- 96 *Fundationi non derogatur ex Clausula, Non obstantibus, &c. statuto autem sic.*
- 97 *Fundationis derogatio, debet esse expressa.*
- 98 *Motus proprius Papa, non censetur derogare fundationi laicali.*
- 99 *Patronis, sicut Papa non præiudicat in presentatione, ita nec in tollendo ordinationem beneficij, & quare.*
- 100 *Clausula, Non obstantibus, quomodo intelligenda, circa derogationem fundationis beneficij.*
- 101 *Beneficium, seu Capellania, tribus modis potest esse Sacerdotale.*
- 102 *Beneficium simplex, non Sacerdotale, uni vel pluribus Sacerdotibus successiue collatum per 40. annos, quomodo poterit conferri non Sacerdoti.*
- 103 *Clausula, Motu proprio, & Non obstantibus, &c. derogans fundationem inrispatronatus Clericorum.*
- 104 *Fundationis beneficiorum derogationes, in quibus casibus concedi consueverunt.*
- 105 *Dispositio qualificata, non venit sub simplici.*
- 106 *Qualitas adiecta rei, immutat eius naturam.*
- 107 *Ordo Sacerdotale quando requiratur per modum aptitudinis, aut contemporaneè.*
- 108 *Qualitas adiuncta verbo, debet regulari secundum tempus verbi.*
- 109 *Verba, sufficit, quod respiciant actum presentationis ad beneficium, licet non sint negatiue concepta, quod hic declaratur.*
- 110 *Actus ab habitu, quomodo distinguitur, ex verbis prohibitionis.*
- 111 *Capellania fundata, quod Capellanus tot missas celebret, an illum ardeat ad celebrandum per se ipsum.*
- 112 *Et resoluitur negatiue; nam potest huic oneri per alium satisfacere, & quare n. 114.*
- 113 *Consuetudo, quod quis per alium celebret, valet.*

Di-

- 115 *Dispositio mandans, quod aliquis missam celebret, intelligitur, ut possit per alium illam celebrare.*
- 116 *Sacerdotis deputatio, qui celebret, requirit sacerdotium actu, & refertur decisio Rota.*
- 117 *Fundationis verba, omnino servanda.*
- 118 *Verba, eligatur sacerdos, pro missa celebranda, respiciunt ipsam presentationem.*
- 119 *Sacerdotij qualitas in fundatione, non tollitur per Episcopum, etiam de consensu patroni.*
- 120 *Onus in fundatione, quod deputetur sacerdos, qui celebret, aut celebrare faciat, quomodo intelligendum.*
- 121 *Presbyteri nomen, est equivocum, & potest verificari, etiam in simplici Clerico.*
- 122 *Clerici minorum ordinum, quandoque presbyteri nuncupantur.*
- 123 *Interpretatio verborum, facienda secundum communem usum loquendi.*
- 124 *Verba intelligenda secundum qualitatem proferentis.*
- 125 *Presbyteri nomen, non inferi per neccessitate ad qualitatem sacerdotij.*
- 126 *Præsertim, ubi concurrat communis usus loquendi.*
- 127 *Observantia, quomodo non egeat præscriptione.*
- 128 *Verbum, presbyter, prolatum à fundatore, stante observantia, potest, etiam convenire Clerico minorum ordinum.*
- 129 *Clericos nominandi presbyteros, communis usus Civitatis Neapolis, ac vestibus talaribus tantum, indutum, etiam sine prima tonsura, Abbatem, & Monsignorem.*
- 130 *Presbyteri omnes, in Apulia, vocantur Abbates.*
- 131 *Abbatia, de iure communi, equiparatur Episcopatu.*
- 132 *Abbatem, nominantur inter Episcopos, et Archiepiscopos.*
- 133 *Presbyter, an simplex Clericus presentandus, ex fundatione, recurretur ad conjecturas.*
- 134 *Necnon ad observantiam subsequendam.*
- 135 *Observantia, est cuiusvis dispositionis inter pres.*
- 136 *Beneficium, an requiratur ordinem maiorem, vel minorem, recurretur ad consuetudinem.*
- 137 *Consuetudo interpretativa, non requirit longi temporis præscriptionem.*
- 138 *Presbyteri nomen, potius ad sacerdotem, quam ad alium spectat.*
- 139 *Fundator, vel statutum dicens, quod prouisus de Capellania, sit Capellanus, vel Sacerdos, requirit, quod sit actu Sacerdos.*
- 140 *Sacerdos proximior ex fundatione, presentandus, si non reperitur, quis possit presentari.*
- 141 *Præsentationis tempus, attendi debet.*
- 142 *Fundator adhuc vivens, quomodo presentet contra disposita in fundatione.*
- 143 *Qualitas, in fundatione beneficii apposta, intelligitur. quocumque modo illud vacauerit.*
- 144 *Conditiones in fundatione beneficii appostas, an possit Episcopus alterare.*
- 145 *Et resolvitur negativè.*
- 146 *Voluntas testatoris, pro lege servanda.*
- 147 *Qualitates in fundatione beneficii appostas, nec de consensu patroni, tollit Episcopus.*
- 148 *Et refertur declaratio Sacra Congregationis.*
- 149 *Sacerdotii qualitas in fundatione, quomodo neccessaria, tempore presentationis.*
- 150 *Conditiones, novæ, ac nova pacta, quando apponi possint post fundationem beneficii.*
- 151 *Reservatio facultatis apponendi novas conditiones, post erectionem beneficii, est prorogatio perfectæ fundationis, & cæditio suspensiva.*
- 152 *Sacerdotii qualitas in fundatione, quomodo declarata per Sacra Congreg.*
- 153 *Fundationis beneficiorum qualitati solus Papa derogat.*
- 154 *Et quandoque de consensu fundatoris viventis.*
- 155 *Fundationis beneficiorum qualitati, Papa nimis parce derogat.*
- 156 *Et huiusmodi derogationes regulariter proponuntur in Signatura Gratiæ.*
- 158 *Fundationis lex, quod non distinguit nec nos distinguere debemus.*
- 159 *Dotis promissio, non potest qualificari, eius actu perfecto.*

- 160 Patronus, post foundationem beneficii, cur non possit apponere novas conditiones.
- 161 Foundationi beneficii, Clemens VIII. raro derogabat.
- 162 Bernardinus Paulinus Clementis VIII. Datarius oculatissimus.
- 163 Fundatio beneficii, eadem est, si fiat in testamento, qua extra illud, etiam circa derogationes.
- 164 Foundationum beneficiorum maior pars fit extra testamentum.
- 165 Foundationi beneficii, non derogat Ordinarius, sed solus Papa.
- 166 Quod intelligendum de conditionibus possibilibus, non autem de impossibilibus, & turpibus, ac contra naturam beneficii, quae habentur, ac si non essent apposita.
- 167 Nullum quod est, nullum producit effectum

Praxis Collationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, certum Ordinem actu, siue aptitudine, requirentium.

C A P V T X.

Actu presbyteri. Licet enim etiam in Cathedralibus Ecclesiis, ex nouo iure Concilii Tridentini sess. 24. cap. 12. de resor. sufficiat ad huius-

- 81 modi Dignitates obtinendas, aetas viginti duorum annorum, ibi, ad ceteras autem Dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest; clerici alioquin idonei, & viginti duobus annis non minores aescendantur, attamen nil est, quod ex prescripto foundationis, vel erectionis, aut alias ut infra dicitur, debeant esse presbyteri, eo modo, quo ex eodem Concilio d. c. 12. requiritur ad Dignitates, curam animarum habentes, ibi, *Nemo deinceps ad Dignitates quasunque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem 25. suae aetatis annum attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum, necessaria, ac morum integritate commendatur, &c.*

Quare suadet hic materiae qualitas, ut saltem per transennam, aliqua ad hanc praxim conducentia, secundum stylum Cancellariae, & Datariae Apostolicae, dica-

mus; ut qui eadem praxim minime callent, aliqualem habeant cognitionem eorum, quae seruantur circa beneficia ecclesiastica, ordinem aliquem annexum habentia, siue habitu, siue actu; ac proinde, pro Tyronibus tantum aliqua subiectenda existimauimus.

- Quare dicendum est, nonnulla reperiri beneficia ecclesiastica, quae non nisi actu presbyteris alioque, ordinem habentibus, sunt conferenda; quod quidem, non modo iure communi inspecto, verum etiam ex foundatione, statuto, consuetudine, aut priuilegio contingere posse, certum est; quando, videlicet tale beneficium, licet simplex, non est, nisi presbytero conferendum; tunc enim, id est tempore collationis, debet de eo prouisus, actu esse presbyter; quamuis
- 83 aliter sit dicendum, etiam de iure communi, quo non aetatur impetrans, ut habeat dictum ordinem tempore prouisionis; sed sufficit, quod postea promoueatur; quando quidem illa ordinis annexio, intelligitur habitu, non autem actu, iuxta doctrinam
- 84 *Abb. in c. cum in cunctis. 9. inferiora, de elect. Buratt. decis. 463. num. 3.* nam de iure communi, in beneficijs habentibus presbyteratum, vel alium certum ordinem annexum, non requiritur, quod impetrans, illum habeat tempore prouisionis; sed sufficit, quod postea promoueatur; quia illa annexio intelligitur habitu, & non actu; ut latius ex infra dicendis constabit.

- At verò hic, et in casu nostro, non sufficit, prouisos de Dignitatibus praedictae Collegiatae Ecclesiae, habere aetatem, ad presbyteratum ordinem requisitam; sed omnino requiritur, quod illi sint actu sacerdotes, ex supradictis; nam quamuis praesentandus ad beneficium, si tempore suae praesentationis non esset presbyter, sed tamen in aetate legitima, qua poterit ad presbyteratum ordinem promoueri, quod ei sufficere videtur ex not. in c. si eo tempore, & ibi glos. in verbis; *provideri, de prob. in 6.* haec tamen bene
- 85 procederent, quando vigore statuti, consuetudinis, aut priuilegij, debet heri collatio, vel praesentatio beneficii, habenti sacrum ordinem annexum; tunc enim sufficit, quod ille, cui fit collatio, vel de eo, praesentatio, habeat aetatem legitimam ad illum ordinem suscipiendum, quod etiam procedit in iure patronatus ecclesiastico. secus verò est in iure patronatus laicali, & quando versatur in dispositione laici, ponentis legem in re sua, tempore foundationis; nam hoc casu quando laicus disponit, quod praesentetur presbyter, non sufficit, quod praesentatus habeat aetatem idoneam ad presbyteratum; sed requiritur, quod sit actu presbyter; & sic duo debet habere eodem tempore

col-

collationis, seu presentationis, scilicet idoneam aetatem, & sacerdotium, ut ex *Barbati conf. 33. in fin. lib. 2.* probat *Lambert. de usurpat. p. 1. lib. 2. art. 29. q. 7. princip. sub n. 2. vers. Cor. fol. 597.* ubi quod ista theoricæ est semper menti tenenda. Et ita seruandū est etiam in præsentatione, dum Papa voluit, quod omnes prædictas Dignitates obtinentes, sint actu presbyteri.

Quod quidem limitat nostra praxis, nisi prouisio fiat à Summo Pontifice; quia hoc casu, iuxta necessitatem impetrantis, ac ipsiusmet Ecclesiæ, cōsuevit ille dispensare aduersus iuris communis dispositionem, aut etiam si beneficium sit de iure patronatus, & derogādo illius fundationi, quatenus in ea caueatur, quod beneficium acquiri non possit, nisi per eum, qui in tali ordine, vel tali aetate fuerit constitutus; aut si dicatur, quod beneficiarius debeat esse actu sacerdos, ut per *Lambert. loc. cit. qui n. 3. ait,* quod si requireretur ordo ex dispositione iuris comunis, nempe, quia Ecclesia est parochialis, vel simus in Archipresbyteratu, de iure ordinem presbyteratus, vel in Archidiaconatu, ordinem Diaconatus requirentibus ut in *tit. de off. Archid. & off. Archipresb.* sufficit, præsentandum per patronos ad beneficia, & Dignitates, esse legitimæ ætatis ut possit infra annum promoueri, sine aliqua dispensatione, ut in *e. præterea, de etat. & qualit.* ibi enim habetur; quod licet ad regimen parochialis Ecclesiæ non debeat aliquis, nisi Subdiaconus sit, ad minus, admitti, dispensatiuè tamen in minoribus ordinibus constituti consueuerunt assumi; dummodo tales sint, qui infra breue tempus possint in presbyteros ordinari, ubi *glos. in verbo, breue tempus,* ait, quod hoc breue, tempus, est annus, & in *elicet canon, de elect. in 6.* dicitur, & *infra annum à sibi commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad sacerdotium promoueri, & in e. 2. de instit.* habetur, quod si is, ad quem Rectoris præsentatio in aliqua parochiali Ecclesia, noscitur pertinere, quempiam in sacris non constitutum, præsentet ad eam ipsam, dummodo alias sit idoneus, & infra tempus à iure statutum, ad ordines, quos ipsius Ecclesiæ cura requirit, valeat promoueri, decernit Papa admittendū, & *ibi glos. in figuratiōe casus,* dicit, quod propter de factum sacri ordinis, non est quis à beneficio reppellendus; dummodo alias fuerit idoneus, & possit ad sacros ordines infra annum promoueri, & ibi not. quod idoneitas in præsentato ad Ecclesiā, requiritur tempore præsentationis, quoad alias qualitates, quam sacrorum ordinum, *Car. de benef. p. 7. cap. 1. n. 42.* dicens, quod in Episcopatu Abulen. adest quædam Con-

stitutio synodalis antiquæ Synodus, in qua cauetur, quod omnes Abbates benedicti, Decani, Archipresbyteri, Vicarij perpetui, & Clerici curati, intra annum ordinentur in presbyteros, & Archidiaconi in Diaconos, modo, & forma statuti in sanctis iuribus, siquidem, dicto termino elapso, si non receperint dictos ordines annexos de iure, sicut Dignitatibus, & beneficijs, etiam curatis, & Archipresbyteratibus, & Vicarijs, ipso facto sint eis priuati; subdens ibidem *n. 43.* quoad Archipresbyteratus, id non habere locum in Archipresbyteratibus ruralibus; supposito, quod sint beneficia simplicia, nec personalem residentiam requirant.

Quare, patet ex supradictis, quod in beneficijs curatis, datur prouisio annus ad suscipiendum sacrum presbyteratus ordinem, quando, videlicet primæ illorum institutionis verba non respiciunt actum ipsum collationis, seu præsentationis; prout requiritur in hac erectione, ex verbis in supplicatione adiectis, videlicet, quod sint, actu presbyteri sufficit, n. tunc, quæ Orator sit habitu sacerdos, licet non actu. At verò secus dicendum est, ubi ipse presbyteratus ordo requireretur in ipso collationis, seu præsentationis actu; veluti cum, etiam alio modo dicitur, quod præsentetur sacerdos, vel Capellanus, qui missas celebret, vel alia adsint verba, quæ de necessitate respiciunt ipsum præsentationis actum; aut etiam si in eadē fundatione id per æquipollens exprimeretur, videlicet, quod non possint missæ celebrari, nec diuina officia exerceri per substitutum, aut quid simile; tunc enim demitur hæsitandi locus, ratioque aliter interpretandi, quæ sit in eadem fundatione expressum, ut rectè docet *Gonz. ad reg. 8. glos. 5. n. 101.* cum possit fundator, quasunque conditiones in sua fundatione adicere, etiam, quod vsque ad certum tempus non sacerdos possit obtinere Capellaniam, illoque elapso, Capellanus debeat esse sacerdos, *id. Gonz. n. 103.* nam lex fundationis ea est in ipsius limine, quam fundator voluit, ne transiret fines suos; vnde maiorem vim habet primæ præbendæ institutio, vel Capellanæ appositæ per ipsum fundatorem, quam consuetudo, vel priuilegium, faciens præbendam, vel Capellaniam sacerdotalem, ut ait *id. Lambert. p. 5. lib. 2. art. 29. ante n. 3. q. 7. prin. fol. 597.*

Alias .n. videtur sufficere, quod adsit seruitium Ecclesiæ, cui virtualiter, & per æquipollens satisfactum dicitur per substitutum, tanquam non consideretur aliqua industria personæ pro munere, beneficio iniuncto, adimplendo; cum in hoc Ecclesia non lædatur, *Gras. discept. foren. cap. 800. n. 5. vers. præsertim, tom. 4. ubi n. 7.* per illa-

tionem quam iam, ad casum ibi propo-
 situm ait, quod ex decreto Sacre Coag-
 gregationis permittitur, ut in Cathedrali
 92 Ecclesia Segnina illius Canonici se se-
 inuicem quandoque substituunt, tam in
 functionibus Chori, quam Ecclesie; dum
 modo non substituuntur illi, qui obstricti el-
 sent eodem tempore in praestatione eiusdem
 93 seruitij; prout etiam seruat in hac, in
 Chori Ecclesia Neapolitana; quod quidam fieri
 posse, nullibi ambigitur; quando quidam ab
 immemorabili tempore adest huiusmodi
 consuetudo, alium subrogandi; quae seruan-
 da videtur, tanquam ob tanti temporis spa-
 94 tium, vim habeat privilegij, a Principe co-
 cessi, ac tituli melioris de mundo, ac verita-
 tis, & pacti, quam habet Imperator, quan-
 do cum causa procedit, id. *Grati. d. cap.*
300. n. 1.
 Est tamen hic, circa superius dicta, notan-
 dum, quod supradictus *Gonz. loc. cit. n. 106.*
 95 dicit, quod licet testator disposuerit, ut pre-
 sbyter sit actu presbyter, ac proinde oport-
 eat, quod illius voluntas seruetur, cum non suf-
 ficiat, quod possit infra annum, aut statim
 promoueri, nihilominus subdit, quod id non
 procedit, quando prouisio est facta a Papa,
 propter ordinariam clausulam *Non obstantibus*,
 in prouisione Apostolica, apponit con-
 suetam, & hoc ex *Caputaq. decis. 127. nu. 2.*
 & *3. par. 1.* quam id. *Gonz. ad hoc allegat.*
 Sed re vera, d. decisio non loquitur de
 96 adiecta, sed de particulari Ecclesie statu-
 to, cui sufficit derogari per dictam clausu-
 lam, *Non obstantibus*, ut in *d. decis. num. 2.*
 ubi habetur, quod si statuto alicuius Eccle-
 sie cauetur, quod quis non possit ad digni-
 tatem promoueri, nisi sit actu sacerdos, ta-
 men propter praedictam clausulam *Non*
obstantibus, sufficit, quod sit aetatis legiti-
 ma, licet non sit presbyter; alias enim si
 hoc intelligeretur de fundatione laicali, re-
 pugnaret, non modo ius commune, verum
 et notoria praxis Romanae Curiae, illiusque
 Datariae, & Cancellariae Apostolicae, quae
 non admittunt, clausulam praedictam dero-
 97 gare praedictae fundacioni; cum requirant il-
 lius expressam, ac specificam derogationem;
 98 nec per gratiam, etiam Motu proprio con-
 cessam, censetur eidem fundacioni dero-
 gatum, neque iuri, laico quaesito ex funda-
 tione, vel dotatione, praedictae, ut per
Staphil. de liter. grat. tit. de vi, & effect. clau-
sul. 5. post praedictas clausulas, n. 2. ubi quod
 praefata clausula non tollunt, neque dero-
 gant ordinationi fundatoris in testamento;
 quia, sicut Papa non vult praedictae in-
 99 praesentatione patronis, ita nec in tollendo
 ordinationem, vel ultimam eorundem vo-

luntate n. 2. g. e. cum dicitur, cum ibi nos de
 iure patris ne propterea laici retrahantur a
 fundacione, & dotatione beneficiorum;
 Nec refert, quod idem *Gonz. in addit.* in
 secunda impressione d. *glos. sub d. n. 106.*
 dicat, praemissam clausulam, *Non obstantibus*,
 ita demum intelligenda esse, nisi lai-
 cus expresse dicat in fundacione, quod non
 sufficiat, esse in tali aetate, nisi de tempore
 collationis sit actualiter sacerdos; quasi vel-
 lis dicere, quod si fundator ita non expres-
 serit, valida esset supradicta clausula ad sic
 derogandam; Nam nihilominus obseruan-
 tia, & praxis Romanae Curiae praedictae ita
 100 se habet, ut in utroque casu requi-
 ratur specifica, & expressa derogatio;
 cum praedicta clausula tunc operetur effe-
 ctum derogationis, quando videlicet bene-
 ficium, seu Capellania sit ex fundacione
 clericorum, vel statuto, aut consuetudine;
 101 nam tribus modis potest esse beneficium,
 seu Capellania sacerdotalis. Primo, si ex
 fundacione, statuto, vel consuetudine ca-
 ueatur, quod non possit conferri, nisi sacer-
 doti, Secundo, quod promotus ad illam,
 seu ad illud, teneatur esse sacerdos, alias pri-
 uabitur. Tertio, quod teneatur fieri sacer-
 dos, alias priuabitur fructibus, ubi ex doct.
Abb. in c. cum in cunctis, n. 10. & 12. in s.
inferiora, de elect. quod fundacione, statuto,
 vel consuetudine potest introduci, quod
 beneficium sit conferendum actualiter sa-
 cerdoti. Verum hic docet *Franc. in c. cum*
de beneficio, nu. 9. in fin. de prob. in 6. quod
 praeter casus huiusmodi fundacionis, statuti,
 aut consuetudinis, si beneficium alias sim-
 102 plex & non sacerdotale, sit collatum uni,
 vel pluribus sacerdotibus, & per eos suc-
 cessiue sic rectum per 40. annos, tamen, hoc
 non obitante, poterit postea conferri non
 sacerdoti, propter rationem ibi per eum
 allatam.

Supradicta tamen clausula, *Motu pro-*
prio, aut *Non obstantibus*, negari non po-
 test, quin habeat in ventre derogationem
 103 fundacionis, iurispatronatus Clericorum
 quibus Papa vult, & potest facilius praui-
 dicare; licet aliud sit in fundacione iurispat-
 ronatus laicorum, cui non censetur dero-
 gatum, nisi expresse id dicat, *Clem. quia co-*
tingit, de religiof. domib. V. tuian. in pract. iu-
rispatr. lib. 14. cap. 3. n. 16. & 17.

Caeterum, videmus passim in Romana
 Curia concedi fundacionis, aliorumque
 praemissorum derogationes, quando non
 sumus in casu, quo sufficiat. Oratorem, ad
 sacrorum canonum praescriptum, posse in-
 fra annum promoueri; quia si aliud ex fun-
 dacione, aut statuto, vel consuetudine habe-
 tur, tunc peti debere scimus hanc dero-

tio-

tionem, si exempli gratia, requiritur, quod presentatus, tempore presentationis, sit actu sacerdos, non autem habitu; nec aliā presentatio de eo facta tenebit; cum tunc qualitas adiuncta verbo, debeat regulari secundum tempus verbi, *l. in delictis, §. extraneus, ff. de noxal. Moberd. decis. 23. n. 1. de preb. Cassad. decis. 15. n. 1. eod. tit. & sic* 105
 106 qualificata dispositio non venit sub simili, *c. susceptum, de rescript. in 6. & qualitas adiecta rei, immutat eius naturam, & debet res, c. cum contingat, de iur. iur. l. quāvis, C. de pass. Afflict. decis. 112. nu. 5. & decis. 248. n. 2. Alex. cons. 29. n. 2. lib. 1. id. Mariscott. variar. resolut. lib. 2. cap. 35. n. 101. & 102. Gonz. ad reg. 8. glos. 9. n. 7. & 8. Grat. discept. foren. cap. 800. n. 11. circa med. vbi quod quando testator usus est illis verbis *cbe sia deputato vn sacerdote*, tunc ista qualitas sacerdotij, iuncta verbo, *deputato*, facit, ut de necessitate, illius verificatio conveniat de tempore verbi, ut dictum est, videlicet, quod sit actu sacerdos; & nō habitu tantū *c. memo, vbi glos. in verbo, sacerdotio, de elect. in 6. Barbat. cōf. 43. n. 10. lib. 1. Bart. in l. Titius, de testā. milit. Surd. cons. 23. n. 10. l. 1. & cons. 216. nu. 2. lib. 2. Rolan. cons. 100. nu. 27. lib. 2. Alex. cons. 5. 3. lib. 7. id. Bart. in l. factō, in princip. ff. de vulg. & pupill. Bald. in l. precipimus, §. sacrd. C. de appell. & in l. pradia col. ult. vers. extra quaro, C. de fideicommiss. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 11. nu. 10.**

Et optime distinguit *id. Gratian. d. cap. 800 sub eod. nu. 11. vers. qua sunt notanda*, vbi, quod quando versamur in dispositione legis vniuersalis, vel particularis, & ordo Sacerdotij simpliciter desideraretur, nec respiceret actum presentationis, tunc tale 107 sacerdotium cēseretur requisitū per modum aptitudinis, non autem contemporaneē, & actu cum ipsa electione, vel prouisione; secus verò, quando sumus in dispositione hominis, & ordo respicit actum presentationis; quia tunc non valeret presentatio, nisi verè sacerdos presentaretur, ut etiam distinguit, *id. Abb. in d. cum in cunctis, §. inferiora, num. 10. & 11. de elect.*

Imò (quod satis cōfert ad ea, de quibus non semel audiuius disputari inter DD. Abbreviatores Maioris Præsidentis in Cancellaria Apostolica, ratione expeditionum litterarū Apostolicarū, cū derogatione fūdationis circa qualitatem prouisi) memorie omninò tenendum est per Romanæ Curie Tyrones, quod fuit in Rota dictum in vna *Placentin. Canoniciatus, Iunii 1613. coram Pirouano*, quæ est *decis. 496. part. 3. diuers. in recent.* in qua *num. 6.* habetur, quod ad 108 hunc effectum, nempe, quod qualitas ad-

iuncta verbo, debeat regulari secundū tēpus verbi, ex iuribus desuper allegatis, sufficit, ut 109 verba respiciant actum presentationis, siue electionis, licet non concipiantur negatiuè, nempe, quod non valeat electio, vel presentatio, nisi de constituto actualiter in sacerdotio, *id. Grat. loc. cit. d. vers. qua notanda sunt circa med. vbi ex eod. decis. 496. d. nu. 6. ait*, quod contrarium tenentes, loquuntur vbi versamur in simplici annexione ordinis, quæ secundum iuris dispositionem, contentatur de habilitate, *cap. si pro clericis, & c. in sui, de preb. in 6.* quo casu 110 distinguuntur, actus, & habitus ex verbis prohibitionis, quæ dant modum, ut contemporaneē, ordo requisitus debeat concurrere, & non postea; sed non excluditur, quin illa ordinis annexio, alia ratione, possit distingui ab habitu, per respectum ad actum in ipsa iuris patronatus fūdatione, ut cōsiderat *Abb. in d. §. inferiora, n. 11. vers. qualiter, de elect.*

Ad hæc, si daretur casus, quo testator ad sacrorum canonum præscriptum, fundasset 111 Capellaniam, in illiusquē limine fūdationis, hanc adieceret conditionem, ut nimirum, illam pro tempore obtinens, tot missas qualibet hebdomada celebret; licet non desint, qui dicunt, de illa prouisum, teneri per se ipsum hoc adiunctum onus subire; ea quidem moti ratione, quia qualitate sacerdotij non existente, minus rectè voluntati testatoris satisfaceret; proindequē mordicus licet perperam hanc opinionem defendunt.

Nihilominus verò, aliud in praxi seruari videmus; quandoquidem illi verba in fūdatione, adiecta, videlicet, quod celebret, 112 vel dicat tot missas in hebdomada Capellanus, eundem minimè coarctat, quominus oneri prædicto per aliū valeat satisfacere, pro quo facit notabilis, *Lap. alleg. 35. qua incipit, Vtrum ex dispensatione. num. 2.* vbi quod satisfit testatori, si ibi per alium diuina celebrentur, *Gonz. ad reg. 8. Cancelli glos. 5. num. 76.* vbi citat eandem allegationem, *Felin. in cap. cum omnes, num. 3. de constit.* dicens, quod hoc procedit, etiam si in ordinatione testatoris, Ecclesia deberet conferri vni, qui ibi quotidie celebret; quia 113 valet consuetudo, quod per alium celebret, & refert *id. Gonz. loc. cit. ante nu. 78.* ita iudicasse Rotam, ex pluribus decisionibus ibi per eum allegatis; hac ratione, quia 114 nimirum, illa verba, *qui celebret tot missas* non respiciunt actum ipsius celebrationis ab ipso met Capellano faciendæ, nec obligationem sacerdotij, sed potius sunt apposta ad denotandum obligationem, & onus, quod ipse fundator Capellæ imponebat; quandoquidem, etiam secundum

dum ius commune, dispositio mandans,
 115 quod aliquis missam celebret, intelligitur,
 ut possit illam per alium celebrare *Lap. d. al-*
leg. 35. nu. 2. Hoied. de incompat. benef. part.
2. cap. 1. n. 2. cum aliis relatis per Gratian.
d. cap. 800. num. 4.

Licet aliud dicendum sit, quando testa-
 tor voluit, quod deputetur sacerdos, qui
 116 celebret; tunc etenim ista qualitas sacerdotii,
 tanquam iuncta verbo *deputetur* id opera-
 tur, ut de necessitate illius uerificatio conuenit
 de tempore verbi, nempe quod tunc sit actu
 sacerdos, non autem habitu tantum; prout
 tenuit *Rota in vna Valentin. Jurispatronatus*
die 20. Martii 1589. coram Orano, & in
vna Tarvisin. Jurispatronatus 26. Iunii
1607. cum aliis relatis per Grat. d. cap. 800.
nu. 11. Quare, sufficit, quod onus non sit ex-
pressè impositum Capellano, quod per ali-
um expleri non possit, ut per eund. Gonz. sep. cit.
nu. 78. vbi plura in proposito congerit vsq;
ad nu. 106. & adest notabilis decisio in vna
Romana Capellania coram Cardinale Paphilio
Seniore 23. Ianuarii 1589. quam saepe
audiui in Romana Curia in proposito
allegari, cuius tenore propterea, ad ver-
bum hic inserere placuit, qui talis est, vide-
licet.

Domini, attenta resolutione Illustrissimorum
 Dominorum Sacri Concilij Interpretum in causa
 Pistorien. quod presentandus necessario non
 debeat esse presbyter, ex eo quod in fundatione
 dicatur, Capellanus debere celebrare diuina
 officia; quia iuxta allegat. *Lapi 35. nisi expressè*
caueatur, quod per se ipsum hoc agat, satis
setur prouisum voluntati testatoris, si per
alium diuina celebrare faciat, ad reg. qui per
alium facit &c. & tradit Card. in c. de multa,
in fin. vers. quinto, quaro, de preb. Reces-
serunt à resolutis in hac causa & dixerunt,
Capellania non esse sacerdotalem; quia
ex verbis fundationis non adstringitur
Capellanus ad seruendum Capellania diu-
inis, & missas celebrandas per se ipsum; &
cum simus in beneficio, simplici, in quo, ex
generali quadam totius Orbis consuetudine,
non requiritur residentia, ut post Card.
tradit Imol. in c. fin. n. 9 de elect. non resid-
sufficiet, quod deseruiat per substitutum, ad
not. in c. super eo, de preb. in 6. Lap. d. alleg.
35. & alleg. 117. sub n. 2. Card. in d. c. de
multa, in fin. Dec. in c. cum omnes in 2. lect.
n. 55. de constit. cum aliis allegatis.

Neque obstat, quod in hoc casu, verba
 foundationis videantur directa in ipsum
 Capellanus; cum dicat, quod beneficium pro
 tempore obtinens, certas missas qualibet
 hebdomada in eadem Capella celebrare
 deberet; quia illa non respiciunt factum ip-

sum celebrationis missarum ab ipso met
 Capellano; sed potius sunt posita ad deno-
 tandum obligationem, & onus, quod ipsa
 testatrix Capellae imponebat; Et sufficit,
 quod onus expressè non sit ita impositum
 Capellano, quod per alium expleri non possit;
 quia alias, cum à iure personalis residentia
 non exigatur, poterit per alium inseruire,
 ex præallegatis. Vitra quod, etiam in casu
 resolutionis Congregationis, verba erant
 directa ad Capellanus; prout etiam in casu
 alleg. *Lapi* vbi testator mandauit dimidi-
 um bonorum suorum, presbytero eligendo dari,
 pro celebrandis missis.

Quod dicitur in casu *decis. Pistoriens.*
 non fuisse factam mentionem celebrationis
 missarum, sed tantum Diuinorum, tollitur
 ex ratione deseruiendi per alium; quæ mili-
 tat utroque casu.

Et eo magis venerunt Domini in hanc
 sententiam, quia concurrunt mens fundato-
 ris, quæ colligitur ex præsentatione ab ipso
 met facta de Hieronymo de Sarragonibus,
 qui huic Capellae deseruiuit per substitu-
 tum, *Paris. cons. 50. n. 19. lib. 4. & postea*
fuit ferè semper possessa à simplicibus cler-
icis, qui missas, per alios fecerunt celebrari,
vul. l. si de interpretatione, ff. de legib. Aym.
cons. 110. cum similibus: quam quidem de-
cisionem habes etiam penes Marium Anto-
uin. var. resol. lib. 1. resol. 4. sub n. fin. idem-
que tenuit Rota prædicta decis. 216. n. 2. p. 3.
recent.

At verò secus dicendum est, si ita per
 testatorem dispositum fuerit, ut videlicet
 Capellanus, ad tale beneficiū presentandus
 debeat esse actu sacerdos; sicut supra dixi-
 mus, aut quod per se ipsum missas celebra-
 re teneatur, tunc enim a tali dispositione re-
 cedi nequaquam potest; neque sufficit tunc,
 eundem Capellanus in tali esse ætate con-
 stitutum, ut siue infra annum, siue statim
 117 possit promoueri, ne recedatur à verbis
 foundationis, quæ est omnino seruanda, *Rot.*
decis. 207. nu. 2. p. 3. diuers. in recent. vbi a-
diicitur particula, testamenti fundatoris
per hæc verba, videlicet, Item volo, poni de-
bere unum sacerdotem bona conditionis, &
fama &c. qui omni die celebrare debeat
missam in Ecclesia S. Viti &c. pro anima
mea, qui sacerdos de tempore in tempus,
prout fuerit necesse, pro dicta missa celebra-
 118 *da eligatur, quare illa verba, eligatur, sa-*
cerdos pro missa celebranda, respiciunt ip-
sam præsentationem; ac proinde, non suffi-
cit, quod sit habitu sacerdos, sed debet esse
actu, iuxta vulg. reg. supradictam, quod vi-
delicet, qualitas adiuncta verbo, intelliga-
tur secundum tempus verbi ut dictum est,
Dec. cons. 127. sub n. 5. & declarauit Rot. in
vna

vna Roman Capellanię 9. Martij coram Cardinale Pamphilio, n. 3. & in vna Recanaten. Beneficij, Veneris, 14. Martij 1608. quæ est dicta decis. 216. num. 2. par. 3. referent. in qua, cum in fundatione beneficij fuisset reseruatum ius patronatus, & eligendi presbyterum, fuit in ea dubitatum, An requireretur, quod presentatus ad hoc beneficium, esse debeat actu sacerdos, & fuit resolutum, necesse esse ad validitatem presentationis, & institutionis, quod presentatus, de tempore presentationis esset actu sacerdos; alias presentatio esset nulla, & consequenter institutio; vbi etiam dicitur, quod in istis terminis ita fuit scriptum in Rota decisum, vt in causa *Parmen. Præoratus 8. Iunii 1578. coram Cardinale Blanchetto & in vna Firman. Beneficiorum 16. Novembris 1583. coram Orano & 29. Aprilis coram eod. Blanchetto, & 27. Martij 1596. coram Litta, & nouissimè in vna Pæpilonen. Capellania 30. Ianuarij 1623. coram Buratto;* in qua per æquipollens, dispositam fuit per fundatricem, quod Capellanus teneretur dicere missam quotidianam, quodque deberet eligi persona idonea ad cantandum, & celebrandum; ac proinde quidam Ioannes, qui tempore presentationis, erat solum prima tonsura initiatus, scholasticus, & actu non idoneus, non potuit presentari; quodque huiusmodi qualitas sacerdotii, in limine fundationis requisita; non potest tolli per Episcopum, etiam de consensu patroni, instituendo, illam non habentem, iuxta dispositionem *Sacri Concilij Tridentini sess. 25. cap. 5. de reformatione* quouque Rota, pro certo, & indubitato habuit, quod qualitas sacerdotii, esset necessaria de tempore presentationis, consideratis illis verbis fundationis, vt videlicet, *eligatur persona idonea, & sufficiens. ad cantandum, & celebrandum in dicta Capella, & quod patroni, ab eo disi efficiant vnaquaque die dictam missam;* ac proinde, cum fundatrix requirat electionem personæ idoneæ, & sufficientis ad celebrandum, utique requirit sacerdotium in ipso actu electionis: contraria etenim, bene procederet, nempe, quod presentatus sufficiat esse in ætate legitima ad se promoueri faciendam, quando sumus in iure patronatus ecclesiastico, vel id requiritur vigore statuti, consuetudinis, & privilegij, vt debeat fieri collatio, vel presentatio habenti, sacrum ordinem; quia tunc sufficit, quod ille, cui fit collatio, vel qui presentatur, habeat ætatem legitimam ad illum ordinem suscipiendum. Secus vero in iure patronatus laicali, & quando versatur in dispositione laici, apponentis legem in re sua, tempore fundationis, vt dictum est, quæ

quidem potest apponere; nam hoc casu, quando ille disponit, quod presentetur presbyter, non sufficit, quod presentatus habeat ætatem idoneam, ad presbyteratum, sed requiritur, quod sit actu presbyter, prout in *d. decis. 216. nu. 5.* & alias diximus supra; quod quidem minimè dicendum est, quando fuisset appositum simplex onus missarum; quia illud tunc per substitutum potest obiri, vt optimè in *d. decis.* declaratur.

Et cum alias quidam testator, in suo testamento mandasset, quod erigeretur beneficium ius patronatus, ita tamen, vt in eo deputeretur sacerdos, qui teneretur quotidie **120** celebrare, aut celebrari facere missam vnã in tali Altari, in dubium nihilominus reuocabatur, an deberet tale ius patronatus esse sacerdotale actu, vel habitu tantum, ac propterea, stantibus verbis fundationis, quæ in hac materia, debent attendi, *c. recipimus, de priuilegiis ad probationem, C. de probat.* dum dicebatur, quod deputeretur sacerdos & ista qualitas sacerdotii iungeretur verbo, *deputetur*, necessario conuenit illius veritatio de tempore verbi, quod actu verè, & non habitu tantum, sit sacerdos, prout alias tenuit *Rota in vna Valentina Iurispatronatus 20. Martij 1589. coram Orano, & in vna Alexandrina Decanatus 12. Iunii 1598. coram eodem, & in vna Taruina Iurispatronatus 26. Iunii 1607. coram Lugdunen.* nec nõ in vna *Recanaten. Beneficij 14. Martij 1608. coram Lancelotto.* Præsertim verò, quia dicebatur, quod talis sacerdos teneretur quotidie celebrare missam; quia exercitium celebrandi conuenit tantum sacerdoti actu, non habitu tantum; vt inter cetera dixit Rota in supradicta *Parmen. Iurispatronatus coram Card. Blanchetto,* eo magis, cum simus; non in dispositione iuris, sed hominis, quo casu non valet presentatio, nisi presentatus esset verè sacerdos, vt in *d. Valentina Iurispatronatus,* quicquid alias dicendum esset in dispositione legis vniuersalis, vel particularis; cùm tunc ordo sacerdotii non respiceret actum presentationis:

Et quamuis, ex aduerso opponeretur, nõ sufficere ad hunc effectum, quod verba respiciant actum presentationis, siue electionis; nisi etiam concipiantur negatiue, scilicet, quod nõ valeat electio, seu presentatio, nisi de actualiter constituto in sacerdotio, tamen fuit dictum, quod ordo sacerdotii requisitus, contemporaneè debet concurrere, ex iuribus ibi allegatis; & non postea; nec fundamentum Aduocatorum, tunc desuper scribentium pro Capellania non sacerdotali, fuit habitum in consideratione, ad excludendum necessitatem sacerdotii tempore

re præsentationis, quia hoc non obstante, fuit resolutum, sacerdotium, præsentationis tempore, omnino requiri; & sic nihil operari supradictam alternatiuam, aut celebrari facere, quæ tunc operaretur, quando videlicet sacerdos esset impeditus celebrare; prout Domini intellexerunt, & ne relaxetur obligatio quotidie celebrandi, tanquã inhonesta, & illicita; quam ita considerat. *Lambev. de iurepatr. p. 1. lib. 1. q. 9. princip. num. 27. fol. 185.*

Prout neq; fuit habita ratio, quod antea fuerat semper præsentatus Clericus ad dictum beneficium, etiam non actu Sacerdos; quia nihilominus, ut ibi dicitur, verba foundationis visa fuerunt satis clara, maxime cum non sit in potestate Ordinarij, derogare qualitatibus foundationi appositis, etiam si patroni interueniat consensus, ut in *d. Alexandrina Decanatus coram Orano.* Hanc decisionem habes penes, *Parinacc. p. 2. diuers. recent. quæ est Placentina Canonatus decis. 496.* Quæ fuit facta meo tempore, & vidi allegationes ex utraq; parte factas.

Sed redeundo nunc ad præcisa verba illa supplicationis huius erectionis, scilicet, *actu presbyteri*, præter casum præsentis erectionis, in qua omnino requiritur presbyteratus, posset aliquando ex infra dicendis dubitari, an sub nomine presbyteri, veniat Clericus minorum ordinum; prout non semel vidimus; sed hic parum refert, quod nomen presbyteri iuxta comunem vsu loquendi sit æquiuocum, possitq; in simplici Clerico, etiã verificari, quoniam id tantummodo locum sibi posset vendicare in locis, in quibus consueuerunt Clerici, etiam minorum ordinum, presbyteri appellari; attendit quod tunc interpretatio verborum potius faciendâ est secundum vulgarem, & comunem vsu loquendi, quam secundum proprietatem latini sermonis; quare, si dispositio facta fuerit in loco, vbi consueuerunt quilibet Clerici, etiam minorum ordinum, nuncupari presbyteri, attendendus est prædictus vsus communis loquendi, per ea, quæ congerit, *Felin. in prog. decret. a num. 5. ad fin. vnde Lotter. de re benef. lib. 2. q. 47. num. 55. & seq.* probat, quod vox ista, *presbyteri*, non debet sumi adeo tenaciter, secundum proprietatem latini sermonis, quin etiam admittat interpretationem, secundum sensum vulgarem, ex aliqua circumstantia, quæ cum hoc magis concurrat, veluti, si dispositio non sit concepta latino sermone, sed vulgari, præcipue si ageretur de fundatione facta per hominem idiotam, siue vulgarem; cum verba intelligantur secundum qualitatem proferentis,

l. plenum, ff. de vsu, & habit. cum alijs cumulatis per Surd. conf. 140. nu. 25. & 81. & fuit dictum in vna *Piscien. Beneficij penes Rub. decis. 14. num. 1. cum seqq. tom. 2.*

125 Quæ ex nomine presbyteri, non infertur per necesse ad qualitatem sacerdotij, cum possit, & Clericis conuenire, *cap. vestra, de cobabit. Cler. & mul. Carol. de Grass. de esset. Clericat. in praludio, nu. 293. & 390. Mant. decis. 129. nam. 2. & subditur in ead. decis. Piscien. nu. 3.* quod tanto magis erit ita intelligendum, quando ad id concurrat

126 etiam communis vsus loquendi, scilicet nominandi simplices Clericos, presbyteros, ac obseruantia præsentandi Clericos, etiam minorum ordinum; quæ quidem obseruantia non eget præscriptione, sed sufficit, aliquando ita fuisse obseruatum per duos, vel tres actus, *Dec. in cap. at si Clerici num. 25. & 27. de iud.* quod vsq; adeo intelligendum est, etiam si prædictum verbum,

127 *presbyter*, fuerit prolatum à testatore, vel fundatore, latino sermone; quia licet tunc accipiendum sit pro Sacerdote, nihilominus, stante prædicta obseruantia, etiã Clerico minorum ordinum potest conuenire, ut in *d. decis. Piscien. num. 7.*

Nec ignotus est communis vsus huius Ciuitatis Neapolitanæ, per quem sciunt omnes, illius Clericos appellari presbyteros, imò statim atque quis talaribus induitur vestibus, et si prima clericali tonsura careat, adhuc etiam Abbatem, ac quandoq; *Monsignore* se patitur vocitari; quod quidem etiam per totum hoc ferè Regnum euenire non ignoramus, præsertim verò, ut ait *Io. Andr. quem refert Abb. in cap. ex transmissa, num. 5. de renunc. in Apulia*, vbi omnes presbyteri sæculares vocantur Abbates; quamuis Abbates dicantur ab Abbatia, quæ de iure communi æquiparatur

Episcopatu, & in *cap. discernimus, de iudic. dic. Abbates nominentur inter Episcopos, & Archiepiscopos, Hoied. de incompat. benef. p. 1. tit. de incompat. duar. Abbas. cap. 5. num. 5.*

Vnde, ex his, facillimo negotio contingere posse, certum est, quod vbi neque apparet, an presbyter, an verò simplex Clericus, seu Capellanus fuerit vocatus ex beneficij primæua institutione, proindeq; in dubium reuocetur, numquid præsentandus, sit ad præscriptum ipsius institutionis, aut fundationis qualificatus, tunc quidem inconueniens minime arbitrabitur, si ad coniecturas fuerit recurrendum, quando alternata est hæc vox cum termino generaliori, utpotè Capellanus, ut optime deducit *Lotter. d. q. 47. num. 6.* præsertim, si beneficiatum sit simplex; quando quidem ex obseruantia subsequen-

sequuta, aliàs censuit Rota in vna *Pampilonen. beneficij coram Mant. decis. 129. num. 3.* beneficium non esse Sacerdotale, vt ad id presentari debeant presbyteri; cum dicta
 135 obseruantia sit optima cuiusuis dispositionis interpres, *cap. cum dilectus, de consuetud. l. si de interpretatione, & l. minime, ff. de leg. Roman. conf. 271. num. 4. Crauett. conf. 101. num. 3. & dixi in mea praxi dispensat. Apost. lib. 7. cap. 7. num. 70.* & quando dubitatur, an beneficium requirat ordinem maiorem, vel minorem, recurrendū est ad consuetudinem, *Mant. d. decis. 129. num. 3. qui vers. & hęc consuetudo, ait, quod*
 137 quando ista consuetudo est interpretatiua, non requirit lōgi temporis præscriptionem, ex iuribus ibi allegatis.

Quod tamen omninō cessat, si in fundatione aliud cauetur; quia nihil refert, si constitisset postmodum, aliquando fuisse præsentatos simplices Clericos ad tale beneficium, actu presbyteris conferendum; nam præsentationes factæ post ipsam fundationem, non possunt deseruire pro obseruantia interpretatiua, cum cesset omnis interpretatio, quando de tali contraria fundatione confet, & de qualitate presbyteratus in ea adiecta, ad *tex. in l. ille, aut ille, ff. de leg. 3. l. si continens, s. cum ita, iuncta glos. in verbo, nullus, ff. de verb. oblig.* quia, vt dicitur in *d. Recanatem. Beneficij, dato, quod aliàs fuissent præsentati Clerici ad tale beneficium, id contingere potuisset, præiudice dispensatione Apostolica,*

Vndē ex his elicitur, secus dicendum
 138 esse, quando regulariter exprimitur nomen presbyteri, vel aliquid æquipollens vt supra dictum est; quia potius ad Sacerdotem, quā ad alium spectat; cum prædicta qualitas presbyteri iuncta verbo, *eligendi,* debeat inferuire de tempore electionis, siue præsentationis, quo verbum illud, ad effectum deducitur, *tex. in l. Titius, & ibi Bart. ff. de milit. testam. l. 3. ff. de aur. & arg. leg. c. nemo potest, & ibi glos. in verbo sacerdotio, de elect. in 6. Decius conf. 127. num. 3. Paris. d. conf. 190. num. 12. & 13. & dicitur in prædicta decis. Recanatem. Lotter. d. 9. 47. num. 10.*

Insuper ait *Zerol. in prax. Epif. p. 1. verbo, beneficium, s. 7. s. conclus. relatus à Garo. de benef. p. 7. cap. 1. num. 59.* quod quando fundator, vel Statutum diceret, quod
 139 pronisus de Capellania, sit Capellanus, vel Sacerdos, requiritur, vt tunc sit actu Sacerdos, & dictio, vel esset declaratiua, & proinde fuit sententiatum, quod Capellania sit sacerdotalis, nō tamen actu, sed aptitudine, ex *Perez de Lara lib. 2. cap. 5. à nu. 11. & Garo. loc. cit. num. 65.* ait quod si in

fundatione Capellania caueatur expressē,
 140 quod præsentetur Sacerdos proximior de parentela, si inueniatur, aliàs præsentetur Clericus, si tempore præsentationis, fuerit aliquis Sacerdos, ille debet præsentari, licet sit remotior, & erit præferendus, etiam si postea, ante institutionem, alius
 141 proximior esset Sacerdos; quia attendi debet tempus præsentationis, ex *decis. Rot. in vna Tarraconen. coram Seraph. relata ab eod. Garo. loc. cit.*

Licet aliud dicendum sit, quando fundator, seu testator, adhuc viuens, præsentauerit beneficiatum contra disposita per eū in fundatione, vt in casu *Cauat. decis. 365.* in qua quidam Antonius fundauit beneficium, dicens, *Instituo, & fundo perpetuum simplex, & c. cuius patronatus, durante vita mea, ad me pertineat, & post obitū meum, illud relinquo heredi. Domus meę in perpetuum, & non aliās; qui patronus, vacante dicto Prioratu teneatur presentare presbyterum dictę Domus meę, si adfuerit, & si non adfuerit, teneatur presentare Clericū consuratum eiusdem Domus meę habilem, & qui habeat intentionem, ordinem presbyteratus recipiendi; & non existente tali Clerico, teneatur presentare Clericum, vel presbyterum propinquiorem in gradu consanguinitatis prædictę Domus meę; & non existente tali presbytero, seu Clerico, teneatur presentare personā, qua sibi videbitur, dummodo sit habilis.*

Postmodum verò ipsemet fundator, non obstantibus verbis supradictę fundationis, quibus mandauit, præsentari illos, de suo genere, præsentauit adhuc viuens, extraneū; & quodam alio de ipsius fundatoris genere se opponente, idem præsentatus, fuit nihilominus ab Ordinario institutus in eodem beneficio, licet esset extraneus; quandoquidem ipse fundator, quoad se, non ligauit sibi manus, quin potuisset extraneum præsentare, nec qualitatem, in ipsa fundatione, requisitam, haberet; quia huiusmodi grauamen, non sibi imposuit, sed tantum suis hæredibus, vt patet ex tenore prædictę fundationis, cuius verba referenda sunt ad dictos hæredes; quare, cum inde oriuntur duæ dispositiones penitus diuersę, & separatę, vna videlicet, durante vita sua, alte ra verò sub certis conditionibus post mortem in hærede, & successore, & vnaqueq; habeat orationem perfectam, non possunt conditiones appositę, cenferi repetitę in prima, vt in *d. decis. 365. num. 1. Addit. ad Baratt. decis. 21. num. 27.* vbi allegat supradictam decisionem, necnon altam in vna, *Camertinen. pensionis 10. Decembris 1625. coram Pirouano.*

X

Vt

Vt tamen ad rem redeam, vnde videor
 me adhuc digressum paulisper fuisse, ad-
 dendum, hic videtur pro nostra praxi, circa
 143 qualitates in fundatione, & alia in benefi-
 cio requisita, quod in tantum id locum si-
 bi dignoscitur vendicare, vt ipsa Sacerdota-
 lis, siue alia qualitas, in beneficij fundatio-
 ne adiecta, procedat nedum in casu vaca-
 tionis ipsius beneficij per obitum, sed etiã
 quocumq; alio modo, illud vacare contingit;
 etiam in casu permutationis cum alio
 beneficio, vt per *Mobed. decis. 7. de concess. pr. gb.*
 in qua, quidem Hieronymus, alter ex
 compermutantibus, cum pretenderet, statum,
 ibi expressum, intelligendum esse de be-
 neficio vacante per mortem, seu alium mo-
 dum, non autem ex causa permutationis; ac
 propterea illud non debet extendi ad per-
 mutationem; nihilominus fuit resolutum,
 quod prouiso facta contra statutum, est nul-
 la, & quod procedit, etiam in beneficio va-
 cante ex causa permutationis. Supposito
 enim, quod permutatio fiat autoritate Or-
 dinarij, seruata forma Sacrorum Canonum,
 tunc non potuit ille fundationis terminos a-
 mouere, quod si fiat, nihil agitur, *Felin. in c. cum accessissent col. 7. de cons. tit. cum tantum modo Summo Pontifici liceat derogare fundationi, vt alijs diximus.*

Hac vero sumpta occasione, non incon-
 gruum prorsus videtur, hic subnectere, nũ-
 144 quid possit Episcopus, saltem cum consensu
 patroni successoris, alterare qualitates,
 seu conditiones, in lumine fundationis be-
 neficij adiectas, dispensando contra dictas
 qualitates, seu conditiones, conferendo be-
 neficium non habenti prædictas qualitates?

Ita quaestio est maxime considerationis
 circa hanc nostram praxim, tanquam fre-
 quentissima, cui videtur affirmatiue respõ-
 dendum, quandoquidem multis probatur
 autoritatibus, præsertim verò ex doctrina
Felin. in d. cap. cum accessissent, num. 7. de cons. tit. & ex pluribus rationibus, & di-
 stinctionibus, quas ponit *Roeb. de iurepatr.*
 in verbo, *pro eo, quaest. 15. num. 31. & 32.*
 & ait idem *Felin. loc. cit. num. 19. vers. se-
 cundò restringitur.* vbi quod patrono con-
 sentiente, potest idem Episcopus consenti-
 re, vt dictæ qualitates alterentur, & (quod
 vtilius est) idem dicendum, si heres patro-
 ni consentiret, & subdit ibidem, quod ita
 ipse consuluit, & obtinuit Ferrarij, vt pro
 vna vice tantum posset Episcopus, consen-
 tiente hærede patroni, conferre beneficium
 non habenti qualitates in fundatione ap-
 positas; quodque idem esset, si ex toto vel-
 let Episcopus cum Capitulo, ex causa, illas
 conditiones auferre cum consensu patroni,
 vel hæredis, & excusat proinde hæredes, si

veniunt contra factum defuncti; quia, cum
 id faciant autoritate Episcopi, non vide-
 tur eis imputandum, *arg. l. ius se possidet. ff. de acquir. poss. Crescent. decis. 7. de iurepatr.*
 in qua dicitur, posse Episcopum, de
 consensu patroni instituere aliquem, non
 habentem requisita per fundatorem, si id
 fiat pro vna vice tantum. *Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. art. 2. 7. q. primip. fol. mibi 598.*
 præsertim *num. 4. circa med.* dum asserit,
 hanc eandem facultatem dispensandi
 super fundationis qualitatibus pro vna vice,
 procedere, etiam si deuoluta sit potestas
 prouidendi ad Superiorem, qui cum patro-
 ni consensu, conferret beneficium non qua-
 lificato iuxta formam fundationis; & sic
 notat Cancellaria Apostolica, videlicet,
*Nota, quod Episcopus, cum consensu patroni, potest alterare, & immutare fundationem, & institutionem beneficij; ita, quod licet ex fundatione sit fortè Sacerdotale, seu Diaconale, vel alia qualitas sit requisita, tamen accedente dicto consensu patroni, Episcopus poterit contra fundationem dispo-
 nere, & ita illam alterare, & beneficiũ non presbytero, seu Diacono, aut alijs qualifica-
 to conferre, & valebis collatio; & istud fuit dictum Hobben. quem refert, & sequitur. Abb. in cap. cum accessissent, de cons. tit. col. 4. & dicit, se istud obtinuisse, vt sine patrono fundatio prædicta alterari non posset, nec contra eam conferre, sed illo volente, sic; quod est, perpetuò menti tenendum & saepe occurrere potest, & iam vidi in Cancellaria de hoc dubitari, prout in notabilibus prædictæ Cancellariae fol. mibi 141. à tergo.*

His tamen non obstantibus, contraria
 145 sententia verior est, & in praxi per totum
 Orbem recepta; prout lógo experimento,
 etiã in ipsa Romana Curia edocui sumus,
 nimirum, non posse Episcopum aliquo mo-
 do, neque pro vna vice tantum, etiam de
 consensu patroni, dispensare, siue eisdem
 qualitatibus derogare; nec pro ista senten-
 tia contraria tuenda, refert nimis immo-
 rari; quandoquidem satis suffulta remanet
 ex contextu, *Clem. Quia contingit, de relig. dom.* ibi etenim Clemens V. in
 Cõcilio Viennen. sic loquitur, *Cum tamen ea, qua ad certum usum largitionis sunt destinata fidelium, ad illum abeant, non ad alium, salua quidem Sedis Apostolicae auctoritate conuerui, Nos incuriam, & abusum huiusmodi detestantes, &c.*

Neque huius rei veritas videtur, posse
 aliqua tergiuersatione calari, aut illius
 negatiua sententiã aliquo modo in dubium
 reuocari; nam in primis, satis vrgent, quæ
 afferuntur per *Roeb. de iurepatr. d. verbo, pro eo, num. 32. in fin.* vbi, ex iuribus per eum
 ibi

allegatis, liquet, id per Episcopum minime fieri posse, nec in totum, nec pro vna vice tantum, etiam ad petitionem hæredis, aut de eius consensu; ibique indistincte tenet, id fieri nequire; ex eo, quod voluntas testatoris est pro lege seruanda, s. *disponas, in Auth. de nupt. e. ultima voluntas* 13. q. 2. cum similibus, & nouissime non minori elegancia, quam eruditione, ex pluribus probat Illustrissimus; & Reuerendissimus Dominus Carolus Maranta Neapolitanus Episcopus Iuuenacem. in suis celeberrimis, ac numquam satis laudatis responsionibus, resp. 40. d. num. 30. & regulariter Episcopus non potest contra legem fundatoris, etiam dispensando, disponere, vt in *c. dilectus, de temp. ord. Io. Andr. post Host. in c. 1. de suppl. neg. pra. in 6.* vbi habetur; quod quando Canones imponunt legem Episcopis, non dispensant, nisi id specificè sibi reperiatu concessum; & sic Episcopus non poterit aliquo modo dispensare contra voluntatem testatoris; nam est illa, seruanda in forma specifica, ex *d. Clem. Quia contingit*; quia si diceretur, posse Episcopum commutare voluntatem defuncti, etiã pro vna vice, vel aliquo modo, non seruaretur illius voluntas in forma specifica, vt probat *Ro. b. loc. cit. num. 33.* vbi per *Bald. in l. si quis ad declinandam, col. 3. C. de epis. & cleric.* quod vbiunque testatoris dispositio est certa, respectu causæ, personæ, vel loci, non potest per Episcopum alterari.

Eoq; magis cessat hodiè omnis difficultas, attento etiam nouo iure *Concilij Tridentini*, cuius decreto, habetur, deãptam esse Episcopo hanc facultatem; dum expressè voluit, vt illis, quæ benè constituta sunt, contrarijs ordinationibus non detrahatur; ob idquæ, quando ex beneficiorum, quorũcumq; erectione, seu fundacione, aut alijs constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, seu in quacunque alia dispositione, eis nõ derogetur; & idem in præbendis Theologicalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, aut Subdiaconalibus quandocunque ita constituta fuerit, obseruetur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in vlla prouisione detrahatur, & aliter facta prouisio, subreptitia censeatur, vt in *sess. 25. cap. 5. de refor.*

Nihilominus verò, etiam stante supra dicto Concilio, non semel vidimus, nonnullos Episcoporum, facultate sibi per idem *Concil. d. sess. 25. cap. 4.* attributa, abutentes, missarum onera, nedum simpliciter per testatores relicta, verum etiam in fundacione beneficij Ecclesiastici imposita, etiam ex leui causa, reduxisse; cum nihilominus

id sit Summo Pontifici tantummodo referuatum, prout infra dicitur.

Porro, ex prædicta dispositione, optimè ait *Genuen. in praxi Curia Archiep. Neapoli relatus à Garc. p. 7. cap. 1. num. 111.* quod hodie non potest Episcopus tollere 147 qualitates appositas in fundacione beneficiorum, nec etiam cum consensu patronorum; quicquid fuerit dictum in vna *Prohibition. Capellania, quæ est Seraph. decis. 871. num. 4.* in qua habetur, posse patronum de consensu Ordinarij, pro vna vice tantum, præsentare ad beneficium, eum, qui non habet qualitates omnes, in fundacione appositas, & ibi allegat *Felin. in d. c. cum accessissent, num. 19. vers. secundo restringitur, & Bero. cons. 5. num. 38. lib. 1.* Nam cum dicta decisio videatur fundata super doctrina eiusdem *Felini*, non videtur, ex iam dictis, & infra dicendis, illam posse subsistere; quandoquidem, præter *d. Clem. Quia contingit*, ex nouo iure præfati Concilij, est Episcopo omnino facultas huiusmodi sublata, quicquid autem, omnes scribentes dixerint, ex prædicto *Felin. in d. c. cum accessissent*, nempe, posse pro vna vice Episcopum conferre Capellaniã Sacerdotalem non Sacerdoti, de consensu hæredis.

Nequè pariter prodest, circa hoc, distinctio appositã in *decis. 7. Crescent. num. 1. de iurepatr.* vbi postquam dictum fuit, posse Episcopum pro vna vice tantum, derogare qualitati fundacionis, de consensu patroni, subditur, quod hoc procedere poterat, quando soli uoluntati testatoris, uel fundatoris præiudicabatur, ut puta, quod debeat esse talis ætatis, talis conditionis, &c. nam hodiè nullo modo admittitur prædicta distinctio, quam ibi poteris uidere.

148 Et aliàs de hac re, à Sacra Cõgregatione Concilij emanauit sequens declaratio, uidelicet; *Congregatio Concilij censuit, nõ licere Episcopo, post Concilium, etiam accedente patronorum consensu, derogare qualitatibus in fundacione beneficij appositis; Ideoq; si beneficium in fundacione certam ætatem requirit, non posse Episcopum illud, quamuis patronus consentiat, ei cõferre, qui nequaquam fuerit huiusmodi ætatis.*

Et similiter in casu decisionis *Buratt. 630.* in qua fundator uoluit, præsentari presbyterum; & tamen fuit præsentatus, qui erat solùm prima tõsura initiatus; ac proinde fuit dictum, quod Sacerdotij qualitas, in limine fundacionis requisita, non potest tolli per Episcopum, etiam de consensu patroni, instituendo, non habentem prædictã qualitatem, iuxta dispositionem *Sacri Concilij Tridentini d. sess. 25. cap. 5.* & fuit declaratum in prædicta Sacra Cõgregatione

ne Concilij, & in Rota determinatum ex relatis per *Garc. d. n. 111. & seqq. vt in d. dec. Burassi 690. nu. 3.* vbi etiam quod Domini 149 non dubitarunt, quin qualitas Sacerdotij esset necessaria de tempore presentationis, attentis verbis foundationis, vt eligatur persona idonea ad celebrandum; per quæ quidem verba requiritur Sacerdotium in ipso actu electionis, per regulam, quod qualitas iuncta verbo, debeat verificari de tempore verbi, vt supra dictum est.

Quare, pro indubitato tenendum est, non posse quid attentari aduersus foundationem iam factam, prout nec noua pacta, seu nouas condiciones illi apponi; nisi fortasse id 150 fuerit in limine foundationis adiectum; tunc enim de hoc non est dubitandum, ex traditis per *Lamber. de inrepatr. lib. 1. p. 1. q. 9. art. 1. num. 71.* & censuit *Rota in vna Giennen. Capellania 15. Maij 1628. coram Verospio.* Vnde, prædictæ conditiones in vim huiusmodi facultatis, postquam fuerint appositæ, retrahuntur, & censentur appositæ eodem tempore, quo reseruata fuit prædicta facultas, nempe in actu fundati-

onis; tunc etenim dicta reseruatio fuit quedam prorogatio perfectionis foundationis, & conditio suspensiuæ actus, vsque ad nouam declarationem; & prorogatio ipsa retrahitur ad initium actus prorogati, & censetur idem actus substantiicè, prout fuit resolutum in *Rota penes Duran. decif. 118. num. 6.*
Et ex iis, quæ antea dicta sunt, eandem Sacra Congregatio Concilij ad instantiam Agencis Episcopi Abulen. de- 152 clarauit, vt infra. *Primo, ante foundatione Capella in Ecclesia Cathedrali, sub his verbis testatoris, quod Capellanus debeat celebrare diuina officia diu, nocturnè, dubitatur, Vtrum Capellanus iste debeat esse presbyter. Secundò, si ex foundatione eandem sit, ut Capellanus per se ipsam celebret missas Capellania, an possit ista Capellania conferri simplici clerico. Tertio, an Capellania, cui est annexam onus duarum missarum in hebdomada, per proprium Rectorem celebrandarum, dicatur Sacerdotalis, & non possit conferri clerico 14. annorū. Quarto, An de consensu patroni possit dispensari cum minori 25. annorum ad Capellaniam simplicem obtinendam, ad quam ex foundatione est presentandus Sacerdos. Ad Primum, Congregatio Concilij respondit, ex his verbis non conferri, ut Capellanus debeat esse presbyter. Ad Secundam, & Tertium, posse quidem conferri simplici clerico, in ea tamen ætate constituto, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri queat, nisi aliud essent verba in foundatione posita,*

quæ requirerent, obtinentem, tempore collationis esse acta presbyterum, Ad Quartum, Hanc dispensandi facultatem, Episcopis post Concilium, non competere. P. Aemil. Card. S. Marcelli.

Quare, cum, præmissis sic stantibus, Episcopus non valeat aliquo modo derogare, 153 qualitati foundationis, certum est, ad solum Papam id pertinere. *Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 108. ante num. 53.* vbi Papa dispensauit cum Oratore ad obtinendum beneficium Sacerdotale, quamuis id præuisus non esset Sacerdos; eo quia esset filius vnus ex patronis; namque ex notorio Dataria Apostolicæ vsu, docemur, quod Papa in huiusmodi derogationibus requirit aliquam causam, vt hic, nempe, quia præsentatus erat filius vnus ex patronis.

Præterea, neque desunt, qui teneant, patronum fundatorem, adhuc viuentem, posse saltem alterare qualitates, & conditiones foundationis, etiam ex post facto, cum consensu Episcopi, idque signanter voluit *Roeb. de Cart. de inrepatr. in verb. pro eo, q. 14. num. 30.* cum aliis relatis per *Garc. d. p. 7. cap. 1. num. 107.* & tamen non video, hanc eorum opinionem, aliquo fundamento suffultam; quandoquidem præter iura desuper allegata, potissimum præualet Romanæ Curia vsus circa hoc; quo attentone, nedum huiusmodi derogatio spectat ad Pa-

pam, verum ipse se nimis parce in huiusmodi derogationibus gerit; nec aliàs quæ-

doque illas concedit, nisi prius in plena Signatura Gratiæ proponantur; & cum aliàs fuisset de hac re, proposita quæstio inter Dominos Abbreniatores Maioris Præsidentia in Cancellaria Apostolica, omnes eandem sententiam tenuerunt, præsertim 156 verò D. Lambertus Vrsinus de Viuarijs, nunquam satis laudatæ memoriæ, occasionem nactus, ex eo, quod cum de anno 1617, quidam Hieronymus Canonicus Collegiatæ Ecclesiæ, S. Nazarij in Brolio Mediolanensi de suis proprijs bonis fundasset, & dotasset quandam Capellaniam in dicta Ecclesia, pro vno Capellano, qui in ea quotidie missam celebraret per se ipsum, reseruato eidem Hieronymo, & post obitum suum, præposito, & Canonicis prædictæ Ecclesiæ, iure patronatus, ac presentandi Capellanum, ea inter cetera in limine foundationis, conditione adiecta, quod prædictus Capellanus deberet esse actus Sacerdos, si verò secus, teneretur intra annum, presbyteratus ordinem suscipere. Postmodum verò, cum idem Hieronymus fundator, interposito iam ab Ordinario, decreto erectionis, & foundationis, maximopere cuperet, pro illa prima vice, presentare ad Capellaniam prædictam, quem-

quendam Clericum suum nepotem in aetate 17. annorum, tantummodo constitutum, fuit porrectus supplex libellus fel. recordat. Paulo V. qui ita desuper indulgit, ut interim, donec dictus nepos ad aetatem legitimam perveniret, pro suscipiendo presbyteratus ordine, per alium Sacerdotem obligationi dictae Capellaniae satisfaceret, cum derogatione fundationis, &c.

Ex qua quidem praxi, satis superque elicitur, nullo modo posse Episcopum, et petente ipsomet fundatore, post decretum praedictum legitime interpositum, aliquid in eo alterare, etiam pro vna, & prima vice, ut hic, relictantibus tot iuribus, ac Sacrae Congregationis declarationibus, quae cum non distinguant, an id sit Episcopo permissum, vivente, vel mortuo fundatore, profecto nec nos distinguere debemus. *l. de presb. ff. de publ. glos. & Bart. in l. 3. ff. de off. presb. idem etiam in l. ca. monit. ff. de fut. l. quamvis, & ibi Ias. in 1. de off. de in inf. voc. Lotter. de re benef. lib. 1. c. 32. nu. 8. ubi quod tales leges, post fundationem, non possunt de consensu Episcopi apponi, aut quae appositae sunt, alterari, ut in simili dicimus de 159 promissione dotis, quae non potest qualificari, eius actu perfecto, & absoluto, *l. et morte, s. ult. & ibi glos. in verbo oblationis, & C. de pact. convent. Ratio enim est, quia ex post facto, patronus non potest ius iam Ecclesiae, per fundationem acquisitum, auferre, vel minuere, aut alio modo per novas condiciones, ac nova pacta, illi praedictum inferre; & sic illa non possunt sustineri, nec attendi, iuxta glos. in c. cum dilectus, verbo constitutum, de consuet. *l. de. 30. n. 9. ex Abb. n. 3. & Imol. n. 2. post d. glos. & communiter Canonista in d. cap. dilectus, Durand. de. 318. n. 4.***

Nec quidem sine maxima maturitate, totum id noscitur eodem Concilii decreto, aliisque iuribus praedictis sacrum; namque si haec fundationis derogatio, etiam pro una vice Episcopo competere, profecto destruerentur verisimiliter omnia iura patronatus, condicionesque in illorum fundatione adiectae; ex eo, quod plurimum faciliores se redderent Episcopi ad sic derogandum, etiam ex quacumque levi causa; permaximeque homines ab huiusmodi beneficiorum fundationibus retraherentur. Quare etiam mediocriter in Romana Curia veritas, satis notum est, quod causam aliquam requirit Summus Pontifex in huiusmodi derogationibus concedendis, prout supra dictum est: unde non semel udidimus, preces eidem Pontifici desuper porrectas fuisse, & ab eodem reiectas, vel saltem in praedicta Signatura Gratiae propositas, ibidem

quae mature discussas pro huiusmodi derogatione concedenda; prout servatum est potissimum tempore felic. record. Clementis VIII. qui raro eas concedebat, ut ipse uidi in Romana Curia adnotatum in quibusdam notabilibus manuscriptis Bernardini Paulini, qui eiusdem Clementis fuit oculatissimus Datarius.

Quibus adde, quod Sacri Canones adeo fauent piis Ecclesiarum fundatoribus, ut si quando de nouo disponunt, soleant praeservare contrarias fundatorum dispositiones, ut in d. Clem. Quia contingit, s. ut autem, de religio. domib. & in c. Eleutherius, s. & igitur, 18. q. 2. quae quidem iuris indulgentia, ex eo processisse videtur, ne scilicet laici retrahatur a fundatione Ecclesiarum; qua ratione, & ipsummet ius patronatus laicale conceditur, quod est contra iuris regulas; tum quia per illud aufertur libera collatio Ordinarii, tum etiam quia datur laicis occasio se immiscendi rebus spiritualibus, quarum de iure sunt incapaces, ut fuit consideratum in vna Romana Iurispatronatus 31. Maij 1613. coram Cardinali Sacro impressa penes Viuian. in praxi iurispatronat. lib. 4. cap. 9. n. 56.

Hoc quidem quoad huiusmodi fundationum derogationes, quas scimus non tantummodo sibi locum vindicare, si tale iurispatronatus beneficium erigatur vigore testamenti, sed etiam extra illud; cum supra dictae declarationes, ac etiam ipsum Concilium loquantur simpliciter de huiusmodi derogationibus fundationis, quae quidem fundatio ita dicitur, siue fiat in testamento, siue extra illud; quinimmo dum ait Roch. de Cur. de iurepatr. relat. per Lambert. *edd. tract. p. 1. lib. 2. art. 30. 7. q. princip. fol. mibi 598. n. 15. circa fin.* quod omnes beneficiorum fundationes sunt ex testamento, est falsum; cum illae sint rarissimae, nam maior pars illarum sit extra testamentum, & quocumque alio modo, ut in actis Ecclesiae Mediolanen. ubi in tit. Qua ad beneficij collationem pertinent, sic statuitur, Si Capellania, etiam simplex, aliudve beneficium, etiam iurispatronatus ex praescripto erectionis, fundationis, aut alterius constitutionis, certam ordinem, aut alias condiciones requirat in eo, de quo vel collationis, vel institutionis, vel alio nomine providendum est illud beneficium, ne Episcopus deinceps, etiam patronorum consensu permittat, concedat, aut quisq; sine Sedis Apostolica dispensatione illud beneficium assignatur, qui verè eo ordine non sit initiatus; quamvis aetate congrua sit pro illo ordine suscipiendo; neque qui alijs conditionibus praedictis non sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio,

datio, vel cōstitutio requirit, ut in 5. Concil. Provinc. p. 1. vers. § Capellania, fol. 269.
 Unde, fundatio beneficii æqualiter, & quomocūque fiat, illius conditiones sūt
 165 seruandæ, quibus nemo, præter Papam, ut iam dictum est, valet derogare, quicquid dicat *Vinian. in prax. Iurispatr. lib. 14. c. 3. num. 123. cum pluribus seqq.* vbi dum agit de forma seruanda in derogationibus qualitatum, in beneficii fundatione appositæ, ex diuersis iuribus ibi ad id per eum allegatis, videtur sentire, quod ista derogatio sit etiam permissa Ordinariis; cum nihilominus loquatur contra statuta per *d. Concil. Trid. & alia iura superius allegata*, quæ omnino sunt attendenda, prout adamussim per totum Orbem seruantur.

Benè tamen hic subnectendum etiam duxi, quod eatenus nequit Episcopus, prædictis qualitatis derogare, quatenus illæ in limine fundationis appositæ, sint de sui
 166 natura possibiles; nam, secus dicendum est, si impossibiles, seu turpes, aut contra substantiam beneficii; tunc etenim perinde est, ac si non essent appositæ, etiam si in illarum adiectione accesserit consensus Ordinarij, qui in hoc casu est nullus, & proinde non est opus aliqua derogatione; nam
 167 quod nullum est, nullum producit effectum, ad *tex. in l. 1. in fin. ff. quod quisque iur. l. 2. §. 1. ff. quemad. testam. aper. Clem. 2. in fin. de iud. l. non putauit, §. non quous, ff. de bon. poss. c. illud, de iurepatr.*

S V M M A R I V M.

- 1 Missarum numerus in fundatione beneficii, quando possit per Ordinarium reduci.
- 2 Quenam facultas sit Episcopo ad id attributa, vigore Concilij Tridentini.
- 3 Anniversariorum numerus potest etiã per Episcopum reduci, ex Concil. Trid. sess. 25. cap. 4. ex declaratione Sacra Congregationis, qua hic annexitur.
- 4 Et sub qua forma fuit facta hac reductio per Archiepiscopum Neapolitanum.
- 5 Missarum numerus in fundatione beneficii, an per Ordinarium ex causa diminutionis fructuum, possit reduci.
- 6 Et respondetur negativè. Et quare.
- 7 Fundatorum ultimas voluntates nullus inferior à Papa potest commutare.
- 8 Missarum opera in fundatione benefi-

- 9 ciorum, reducendi facultas concessa Archiepiscopo Neapolitano.
- 9 Et qua ratione reductio fuerit facta, vigore prædictæ facultatis.
- 10 Missarum numerum reducendi facultas interdicta Episcopis, & alijs Inferioribus.
- 11 Et annexitur Decretum Sacrae Congregationis. De celebratione missarum.
- 12 Declarationes Sacrae Congr. super huiusmodi decreto.
- 13 Missarum numerus, quomodo per Papam, aut Sacrae Congregationis, reducatur.
- 14 Et sub qua formula.
- 15 Missarum celebrationis legatum, si non acceptetur, quid agendum.
- 16 Commutatio voluntatis defuncti, Episcopo interdicta.
- 17 Capellania, quomodo fieri possit cellarina, de non cellarina.
- 18 Capellania erectio, quomodo non sit contra voluntatem testatoris, aliud statuentis.
- 19 Episcopus, est exequutor piarum dispositionum.
- 20 Capellanus non potest celebrare missas alibi, quam in loco à testatore destinato, & num. 22.
- 21 Et quomodo indultum super hoc, contra fundationem concedatur.
- 22 Capellanus celebrans missas extra locum destinatum à testatore, sine legitima causa, peccat mortaliter, non tamen tenetur illas deinde celebrare.
- 23 Neque tenetur ad restitutionem, pro quare.
- 24 Capellanus, ex causa studij, an possit missas celebrare extra locum à testatore destinatum, ex dispensatione Episcopi.
- 25 Et resolvitur negativè, & quare.
- 26 Capellanus alibi celebrans, quam in loco à testatore destinato, non satisfacit illius voluntati.
- 27 Nec Episcopus, etiam de consensu heredum, potest super hoc dispensare.
- 28 Beneficij titulus, quomodo de una ad aliam Ecclesiam, cum onere missarum, transferatur.

Praxis Reductionis Oneris Missarum, etiam in limine fundationis Beneficij Ecclesiastici, impositi.

CAPVT XI.

Ixius supra, licet per tractatum, demptam esse Episcopis facultatem, missarum onera reducendi; quare, circa huiusmodi reductionem, prorsus absonum non agnouimus hic, quid

seruet praxis, subnectere; namque in erectionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, inter ceteras illorum condiciones, missarum onera adiunguntur, quae, ut plurimum contingit, iuxta fructuum diminutionem reduci, ut in *Clem. 1. in fin. de magistr. cum similibus*, si postmodum, videlicet reperiantur, quod fructus huiusmodi forsitan non sunt sufficientes, sed aliquo modo diminuti, tunc enim videtur, posse Episcopum ipsum missarum numerum reducere, si ipsius patroni consensus interuenerit, aut etiam eo inuito, si vocatus nolit consentire *Grav. de benef. p. 7. cap. 2. num. 124. & seq.* quare dicit *Felin. in cum accessissent, num. 19. ante fin. de consil.* quod ex causa vtili, relictum pro annuario, potest una vice ad aliud expendi & redire postea ad solitam debitum; sic etiam, quando Episcopus vellet dispensare in proposito, ex causa necessitatis Ecclesiae; quia hoc videtur posse, etiam inuito patrono, vel ex causa necessaria, videlicet, quando ipsius beneficij redditus diminuti sunt, adeo quod opus est, illam Dignitatem, uel praebendam tollere, uel est impotens ad illas condiciones nunc, & non reperitur persona idonea, quae eam uelit sic conditionatam; quare subdit, *id. Felin. ibi*, quod cessantibus redditibus, debeat cessare ordinatio testatoris. Vnde possunt Episcopi in Synodo Diocesana, prout etiam Generales Ordinum in suis Capitulis generalibus, easdem missas ad minorem numerum reuocare, ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de refor.* ubi, quod cum saepe, contingat in quibusdam Ecclesijs, vel tam magnum missarum celebrandarum numerum, ex varijs defun-

ctorum relictis, impositum esse, ut illis pro singulis diebus, a testatoribus praescriptis nequeat satisfieri, vel elemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, ut non facile inueniatur, qui velit huic muneri subijcere; unde depereunt praedictae testantium voluntates, & eorum conscientias, ad quos praedicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus cupiens haec ad pios usus relictis, quo plenius, & vtilius potest, impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diocesana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in praedictis Ecclesijs, quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa haec quicquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, quae pro suarum animarum salute, legata ea ad pios usus reliquerunt.

Idem probat *Azor. in sit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 18. num. 61. Quor. in summa Bull. verbo, Missa, vers. posse Episcopum*, ubi, quod Episcopus potest in Synodo refrenare, seu reducere missarum numerum a fidelibus relictarum, quando tenues sunt elemosynae, & missae non dicuntur. Imo cum alias in hac Curia Archiepiscopali in dabitur reuocaretur, an in facultate reducendi numerum missarum, comprehenderentur, etiam Annuariaria, proinde Sacrae Congregationi Concilij Tridentini pro parte Minorum Canonorum huius Maioris Ecclesiae fuit porrectus supplex libellus tenoris sequentis videlicet. *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Capitulo Cathedralis Ecclesiae Neapolitanae, pro tenui elemosyna incubit onus celebrationis tot Annuariariorum, ut ad salutare remedium S. Concil. Trid. cap. 4. sess. 25. de refor. sibi recurrendum sit, sed id non adhibet Perillustri, & Reuerendissimus Archiepiscopus; propterea, quod non de Annuariariis, sed de missis tantum mentionem facit Canon. Verum, cum pariter utriusque sit ratio supplicat Capitulum Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. VV. ut dignentur praedicto Antistiti rescribere, ut etiam dicti Canonis facultate, in casu proposito, uti non dabitur, & Deus, &c.*

Quare praedicta Sacra Congregatio, respondit Archiepiscopo Neapolitano, videlicet.

Atergo.

Perillustri, & Reuerendissimo Domino uti fratri Domino Archiepiscopo Neapolitano.

Intas verò.

Perillustris, & Reuerendissime Domine. Cum ex libello hoc, Capituli istius Cathedralis nomine oblato, cognitum esset Illustrissimis Dominis Cardinalibus, qui Sacra Tridentini Concilij decreta interpretantur, dubitari abs te, An eiusdem Concilij decretum sess. 25. cap. 4. intelligatur, etiam de Anniversarijs, & Amplitudini Tuae significandū censuerunt, Decretum predictum, in factorum etiam Anniversariorum reductione, locum habere, ut in margine ipsius libelli adscriptum est. Quamobrem Amplitudo Tua, predicti Canonis facultate in casu proposito, uti non dubitabis. Es bene in Domino valebis. Roma die 26. Novembris 1583.

*Amplitudinis Tuae uti frater
Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.*

Annibal de Capua Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Neapolit.

Quia circa moderationem, & reductionem Anniversariorum, ab aliquibus in hac Synodo fieri petitam, iuxta formam Decretorum Sacrosancti Concilij Tridentini, & litterarum nobis, nomine S. Congr. Illustriss. Dominorum Cardinalium Præpositorum super declaratione predictorum Decretorum Sacrosancti Concilij directarum, multa sunt videnda, & consideranda, ac maturè sit, circa predicta, procedendum, quæ in hoc confesso ita diligenter, & accuratè, prout decet, videri, considerari, & decerni non possunt. Places ne vobis, ut quæ circa predicta providere, & ordinare oportet, possint à nobis decerni, & provideri extra Synodum, eamque vim habeant, ac si in Synodo decreta fuissent? Resp. Places.

Postmodum, omnibus ad hanc reductionem faciendam, recognitis per tres Dominos Canonicos, ad id ab eodem Archiepiscopo deputatos, retulerunt ipsi eidem Domino Archiepiscopo, quod cum magnus esset Anniversariorum huiusmodi numerus, ac distributiones pro illis assignata, nimis tenues; adeo ut propterea illorum celebrationes ab eisdem Dominis Canonicis negligebantur, proinde visum fuit, pro quolibet Anniversario, deberi distribui inter ipsos Dominos Canonicos, ducatos, duodecim, vel circa, & in huiusmodi reductione, vnienda esse plura Anniversaria, à diuersis personis relicta in unius tantum Anniversarij celebratione; ita ut pro quolibet ex Anniversarijs sit redemptis, fiat predicta diuisio ducatorum duodecim, & sic de alijs oneribus eisdem Dominis Canonicis incumbensibus, quæ etiam fuerunt reducta pro qualitate reddituum.

Quare, iuxta præmissa, fuit per eundem Dominum Archiepiscopum, prouisum, ut infra.

Earumdem litterarum exemplum habes etiam penes Quar. in Summ. Bull. verbo Missa, & meminit Barbof. de potest. Episc. alleg. 29. n. 4.

Declaratio autem ipsius Congregationis, quæ in margine predicti libelli apponitur, ea est, videlicet, Congregatio Concilij censuit, Decretum Concilij sess. 25. cap. 4. habere, etiam locum in reductione Sacrorum Anniversariorum.

Postmodum itaque in Synodo Diocesana Neapolitana, celebrata per bon. me. Annibalem de Capua Archiepiscopum Neapolitanum de mense Martii 1595. inter eius Decreta Synodalia, id reperitur, videlicet,

Et quia Illustrissimus Dominus Archiepiscopus, tam pro parte Perillustrium, & Adm. Reuerendorum DD. Canonicorum, quam etiam RR. DD. Hebdomadarios maioris Ecclesie, ac Hebdomadarios, & Confratrum Parochialis Ecclesie S. Georgii Maioris super reductione Anniversariorum, fuerunt porrecta memorialia, &c. ideo ex speciali mandato ipsius Illustrissimi Domini Archiepiscopi fuit facta promissio, ut sequitur, videlicet.

Anni-

Annibal de Capua Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Neapolit.

4 **C**um providè Sacrosancti Concilii Tridentini decretis, Nè pia testantium voluntates, ac fidelium dispositiones, circa missarum celebrandarum onera imposita, depercant; eorumque, ad quos ipsorum exequutio spectat, onerandi conscientias detur occasio, facultas sit Episcopis impartita, ut re diligenter in Diocesana Synodo perspecta, possint, pro sua conscientia statuere, & providere quid magis circa hoc visum fuerit expedire. Illud etiam pari modo dispositum censei circa Anniversaria à Sacr. Congregat. Illustrissimorum Dominorum Cardinalium in interpretandis decretis Concilii prædicti præpositorum, est declaratum, & nobis per litteras, nomine eiusdem Sacre Congregationis significatum. Quare, porrecta nobis petitione pro parte Perillustris, & Admodum RR. Dominorum Canonorum Ecclesia nostra super moderatione, & reductione Sacrorum Anniversariorum, & quorundam aliorum diuinorum officiorum per ipsos DD. Canonicos, ex variis defunctorum legatis, ac aliorum fidelium dispositionibus explèda, mercede pro illis ita tenui constituta, ut ab ipsis DD. Canonicis faciliter negligi, experientia sit comprobatum; omnesque insimul in celebratione ipsorum interesse recusauerint. Nos volentes in præmissis opportunè providere, & eorum conscientia serenitati consulere, Visis petitionibus prædictis, ac declaratione Sacre Congregationis, necnon assensu Diocesane Synodi, per nos nuper celebrata; ut qua circa prædicta providere, & ordinare oportet; & in ipsa Synodo diligenter, & accuratè, prout decet, non ita facile poterant, extrà ipsam Synodum per nos, deternerentur, & providerentur; eamque vim haberent, ac si in ipsa Synodo decreta fuissent, negotium prædictum Perillustribus, & Admod. RR. Dominis N. N. & N. Canonicis prædicta nostra Ecclesia considerandum, discutiendum, & disponendum, ac nobis in scriptis referendum, commisimus. Cumque ipsi debita, qua in his requiritur, diligentia, omnibus maturè pensatis, & congruentè dispositis, scripto retulissent, ut sequitur) Hic inserta est prædicta Deputatorum relatio, & prosequitur) Oretenus, etiam per eosdem relato nobis negatio, ac cum eisdem iterum singulis perspectis, & accurata consideratione, perpensis, Visisque videndis, & consideratis omnibus debite considerandis, autoritate Sacrosancti Tridentini Concilij nobis in hac parte tributa, constituimus, & definimus, Sacra Anniversaria, & diuina officia in relatione iam dicta, mentionata fore, & esse moderanda, & reducenda, prout tenore præsentium, autoritate prædicta, illa perpetuò reducimus, moderamus, & minuiamus, ac moderata, minuta, & reducta esse decernimus eodem ferè modo, & forma, prout in prædicta relatione continetur. Quibus sic peractis, & adimpletis DD. Canonici prædicti, & eorum successores, ab onere ipsorum, prout tenebantur, omninò liberati, & in alio, quoad hoc minimè obligati existant. Omniaque, & singula, qua in eadem relatione præscribuntur, & disponuntur, iuxta sui seriem, continentiam, & tenorem exequenda, & ad unguem de cætero adimplenda præcipimus. Dummodò tamen prædicti DD. Canonici omnes intersint Anniversariis, & officiis prædictis; adeò quod nemo ipsorum excusetur ab eorum interessentia, nisi ex causis de iure permissis. Et Sacerdos celebrans Anniversaria prædicta, intentionem, & memoriam, saltem virtualem habeat, illa applicandi in beneficium, & expiationem animarum omnium defunctorum in singulis Anniversariis prædictis mentionatorum; faciatque insuper in collecta mentionem de unoquoque ipsorum. Et ita constituimus, decernimus, definimus, declaramus, & providemus omni meliori modo, &c. Datum in Palatio nostro Archiepiscopali Neapolitano. Die sexta mensis Maii Anno Domini Nostri Iesu Christi 1595. Pontificatus S. D. N. Clementis diuina Providentia Papa Octavi, Anno Quarto.

A. Archiepif. Neap.

Y

Ex

Ex supradictis patet, quod præsertim litteræ Sacræ Congregationis Archiepiscopo Neapolitano directæ, continent tantummodo declarationem, non autem facultatem desuper eidem Archiepiscopo concessam; nam supradictum Concilium *loc. cit.* vendicat sibi locum, nedum in reductione missarum, verum etiam Anniuersariorum, & officiorum pro defunctis, vt ex *Galet. in marg. cas. consc. verbo missa, 4.* & aliis per *Barbos. de potest. Episc. alleg. 29. num. 4.*

Hoc autem quoad reductionem onerum missarum à fidelibus relictarum, ac etiam Anniuersariorum, vt supra visum est.

Præterea, cum nonnulla Ciuitatis, & Diæcesis Neapolitanæ beneficia Ecclesiastica essent exigui redditus, ac multis missarum, aliorumque diuinorum officiorum oneribus grauata, adeo vt illorum onera prædicta nequaquam illorum fructibus, seu redditibus responderent; ac proinde nemo illa impetrare curaret, ac diu vacantia remanerent, eosdemque redditus à diuersis personis, occuparentur; cum proinde dubitaretur, An Ordinarius posset dicta onera 5 ipsis beneficiis iniuncta, attenda prædicta reddituum tenuitate, moderari, bo. me. Cardinalis de Aquauia, tunc Archiepiscopus Neapolitanus obtinuit sibi à prædicta Sacra Congregatione Concilii facultatem impartiri, reducendi prædicta onera, etiam si illa essent imposita in fundatione beneficii; namque nullo modo id Episcopo permittitur, contra opiniones nonnullorum Episcoporum, quos scio in hoc Regno, vt 6 aliàs dixi, indifferentèr huiusmodi reductionem fecisse, tam oneris missarum, ratione piorum legatorum, quam fundationis beneficiorum; cum nihilominus certum sit, in secundo casu id non esse sibi permissum, cum nõ possint apponere manus in missis in fundatione præmissa impositis, quia Sacrum Concil. *Trid. d. sess. 25. cap. 4.* apertè loquitur tantum de legatis, ibi, *ex varijs defunctorum relictis, &c.* & infra, ibi, *Sacra Synodus cupiens hac ad pios usus relictis, &c.* & sic loquitur de missis relictis à testatoribus, non autem de impositis in fundatione, idem *Barbos. dicta alleg. 29. n. 9.* dicens, quod neque Episcopus, neque cæteri in supradicto *cap. 4.* expressi, possunt missas reducere, & ad minorem numerum reuocare, quando sunt in fundatione Ecclesiarum impositæ.

Nam, licet pluriès hoc in dubiũ fuerit reuocatum; nẽpè, an d. *Concil. loc. cit.* procedat tam in missis testamento, vel legato sine titulo beneficii Ecclesiastici relictis, quam in illis, quæ ex fundatione, aut dotatione Ecclesiæ, seu altaris celebrari debent;

& quamuis eadem ratio militaret, ac proinde idem ius statui videretur, nihilominus à verbis Concilii prædicti non est recedendum; quod, cum tantummodo disponat super onere missarum, quæ ex variis defunctorum relictis sunt celebrandæ, & facultas sit ita restricta, non possunt prædicti circa alia, quicquam statuere, prout declaratum fuisse per *Sac. Congr. super d. cap. 4. in Mediolan. & Rauennaten.* ait *Leo in thesaur. for. Eccles. p. 2. cap. 11. num. 33. Nald. in sua Summ. verb. Missa n. 8.* qui etiam testatur, dictam Sacram Congregationem ita declarasse, attento quod in dicto Concilio fit tantum mentio de relictis in vltima voluntate, & ideo illa dispositio non est extendenda ultra casum, & ad obligationem confurgentem à fundatione beneficii, quod est diuersum ab illo, ita etiam *Barbos. loc. cit. n. 10.* ex *Galet. verbo beneficium, p. 24. col. 2.* quod quidem procedere, certum est, etiam si fructus beneficiorum non sufficiant pro supportandis oneribus missarum eis impositis; quia, cum agatur de commutatione voluntatis, fundatorum, ad vsus pios disponentium, inferior à Papa, etiam si sit Apostolicæ Sedis Legatus, illa alterare non potest, vt ex *Clem. 2. de relig. dom. & aliis* concludit idem *Leo. loc. cit. n. 34.* & nos pluriès diximus supra.

Quare, porrecto eidem Sacræ Congregationi supplici libello pro obtinenda opportuna facultate reducendi omnia onera superius narrata, fuit prouisum, vt infra, videlicet.

8 Die 14. Februarij MDCIX. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum fecit facultatem Illustrissimo Ordinario, vt in proximè celebranda Synodo Diæcesana, huiusmodi onera in fundatione hætenus imposita, pro sua conscientia, & iudicio moderari queat; ita vt idem possit circa talia onera hucusque in fundatione relictis, quod potest quoad alia onera non relictis in fundatione ex præscripto Concilii decreto *cap. 4. sess. 25.*

P. Card. Arrigonius.

Locus Sigilli.

Cuius quidem sic attributæ facultatis vigore, fuit per eundem Cardinalem in Synodo Diæcesana ita statutum, videlicet.

Decte-

Decretum Quintum.

9 **C**VM pro aliquibus missis celebrandis adeo tenues redditus beneficiorum, & legatorum annuorum reperiantur assignati, ut non facile inueniantur, qui velint huiusmodi onera subire: unde aliqua beneficia diu vacauerunt, & vacant, plerumque fidelium voluntates depereant; propterea, tam nostra ordinaria auctoritate, quam vigore facultatis à Sacro Concilio Tridentino, & à Sacra Congregatione S.R.E. Cardinalium prædicti Concilii Interpretum (etiam quoad onera in beneficiorum fundatione) attributæ, pro singulis missis privatis, vigore dictorum beneficiorum, & legatorum celebrandis, tarenum unum præscribimus; reliquis vero maioris valoris in suo robore remanentibus; circa moderationem vero Anniversariorum, aliorumque diuinorum officiorum, quia in præsentis Synodo non possumus immorari, decernimus faciendam esse extra Synodum, & eandem vim habere, ac si in Synodo facta fuisset.

Ex his igitur patet, quod cum nequeat Episcopus, siue alius Inferior omnino disponere circa onera missarum in fundatione apposita, cum illi non sit talis facultas per dictum Concilium loco citato, attributa, recurritur ad Sacram Congregationem eiusdem Concilii; licet multoties viderim in similibus, negotium per dictam Congregationem, remitti ad Papam, illiusque Datariam, quando videlicet onus appositum est in fundatione.

Quò verò ad alias missarum reductiones, iuxta terminos dicti Concilii, videtur super hoc, Episcopo, & alijs personis in dicto Concilio nominatis hæc facultatem fuisse attributam, sicut supra diximus, idem asserit Ricc. in præf. fori Eccles. tit. prax. Capellaniarum, dec. 404. Barbof. d. alleg. 29. n. 1. qui n. seq. ait ad huiusmodi reductionem faciendam, requiri iustam causam, cum voluntas testatoris non possit absque illa violari, ex iuribus ibi per eum allegatis; ac proinde Prælati, qui habent hanc auctoritatem, prudenter, cautè, & cum timore lædendi conscientias suas, procedere debent. Necnò ista facultas videtur Episcopis attributa reducendi missas, & legata pia relicta, tam ante Concilium prædictum, quam post; licet ex declaratione Sacr. Congr. non possit quoad relicta post d. Conc. idem Barbof. loco cit. n. 5.

At verò hodie aliter dicendum est; nam Sacra Congregatio prædicti Concilii auctoritate sibi attributa à fel. record. Urbano Papa VIII. suo decreto prohibet Episcopis, ne in Synodo Diocesana, aut Generali in Capitulis Generalibus, vel alijs quoquo modo reducant onera missarum imposita; sed voluit pro iis moderandis, esse omnino recurrendum à Sede Apostolicâ, sub pena nullitatis huiusmodi reductionis. Quod quidem decretum, cum sit admodum

super id salutare, & opportunum, non incongruè cum nonnullis eiusdem declarationibus circa huiusmodi missarum celebrationem, hic subnectere placuit, tenoris sequentis, videlicet.

CVM sæpè contingat in quibusdam Ecclesijs tam magnum Missarum celebrandarum numerum, ex variis defunctorum relictis, aut piorum elemosynis, impositum esse, ut illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri; & tamen noua onera Missarum in dies suscipiantur; indeque fiat, ut depereant piæ testantium voluntates, obstructa benefactoribus fides violetur, defunctorum animæ suffragiis priuentur, Ecclesijs debitus subtrahatur cultus, ac Christi fideles graui scandalo affecti, plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur. Cumque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ii, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas breui ad pauciores numerum à Superioribus reductum iri; aut quod Ecclesijs, forte pecuniarum absumpta, plerumque nuda remaneant onera Missarum, absque villo emolumento; aut quod elemosyna pro illis celebrandis sit adeo tenuis, ut non facile inueniantur, qui velint huic se muneri subijcere, & redditus Ecclesiæ, aut monasterii adeo exigui, ut Sacerdotes pro necessariâ sua sustentatione, nouis se oneribus obstringere cõpellantur: Sacra Congregatio Card. Concil. Trident. interpretum animaduertens, facturam se rem Deo gratissimâ, charitatique, ac iustitiæ maximè consentaneam, si pro viribus satagat huc teterrimû abusum à Christiana Republica conuellere, atque eradicare: Sanctissimi D. N. Urbani Diuina prouidentia Papæ VIII. auctoritate sibi specialitèr attributa, infra scripta Decreta edidit.

I. Ac primò districtè prohibet, atque inter-

Y 2 ter-

terdicit, ne Episcopi in Diocesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alijs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur; alioquin reductiones, moderaciones, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas, atque inanes decernit.

II. Deinde, ubi pro pluribus missis, etiã eiusdem qualitatis, celebrandis plura stipendia, quantumcunque incongrua, & exigua, siue ab vna, siue à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Monasterijs, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis pijs quibuscumque, tam secularibus, quam regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicii, mandat, ac precipit, vt absolutè tot missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ elemosynæ præscriptæ fuerint; ita ut alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisficiant; quinimò grauius peccent, & ad restitutionem teneantur.

III. Id verò, vt deinceps obseruetur exactius, Sacra Congregatio, eadem auctoritate reuocat Priuilegia, & Indulta omnia quibusuis personis, Ecclesijs, ac Locis pijs, tam secularibus, quam regularibus, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

IV. Ac similiter, omne damnabile lucrû ab Ecclesia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem missam alteri, parte eiusdem elemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Ecclesijs, in quibus onera missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis, eò tepidiores, ac segniores reddantur, quòd onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint utilitate coniuncta, statuit, atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasterijs, Conuentibus, ac locis omnibus, tam secularibus, quam regularibus, atque illorum per-

sonis in futurum simpliciter acquirenda, cum onere perpetuò missarum celebrandarum, ab ijs, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur; ac si eadem bona immobilia, auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem pœna, vt supra, deponi, atque in alijs bonis stabilibus itidem fructiferis, cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione, conuerti debeat.

V. Ad hæc Sacra Congregatio, quibusuis Capitulis, Collegijs, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam secularium, quam regularium Superioribus, vel alijs, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant missarum celebrandarum, Seculares quidè sine Episcopi, vel eius generalis Vicarii, Regulares verò sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Secularis, qui huius prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuè inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurrat. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro missis celebrandis, ita demùm ijdem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abseineant ab huiusmodi elemosynis, etiam spontè oblati in futurum recipiendis; & capsulas auferant ab Ecclesijs cum inscriptione illa, *Elemosyna pro missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis, ipso facto incurrendis; ne fideles hac ratione frustrentur. Episcopus verò, seu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirent de singulis missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quam eis legitime constiterit, illius Sacerdotes tam nouo oneri suscipiẽdo, quam antiquis iam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, vt reddius, qui Ecclesijs, & locis pijs relinquuntur, omnino respondeant oneribus adiun-

his, secundum morem cuiusque Ciuitatis, vel Prouinciae intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in Nouissimo die se huius praetermissi muneris rationem esse reddituros.

VI. Postremo Illustris. Patres, non sine graui animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quae Regularem disciplinam euertunt, ac praecipue nimiam hanc facilitatem fouent in oneribus missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regularium numerum, quam ferant redditus, & eleemosynae cuiusque Monasterii, inhærentes Summorû Pontificum, ac Sac. Tridentini Concilii decretis hac de re editis, Sanctissimi D.N. auctoritate praecipunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Praesidentibus, Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus Monasteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiae, & Insularum adiacentium, vt singuli, ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Cōgregationis probatoribus, & rerum vsu peritiis, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones, tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & Domorû eiusdem Prouinciae, quam etiam singularibus personis religiosis assignatas, seu permissas, in communem vsu deinceps cōferendas, decem annorum immediatè praecedentium habita ratione, diligentèr, & maturè recognoscant, his omnibus detractis, quae reparationes, praestationes, grandines, sterilitates, aliaue cuiuslibet generis onera consueuerunt absorbere, eaque omnia scripto fidelitèr exarata, idem Superior, cuius interest, in proximo Capitulo, seu Congregatione generali, vel prouinciali, coràm tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, seu Congregatione deligendis, proponat, qui, computatis huiusmodi redditibus, eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, & oneribus, vt supra, detractis, sedulo examinent, quot Religiosi homines, connumeratis etiã laicis, aliisque necessariis seruentibus, in unoquoque Monasterio, Conuentu, & Domino regulari, iuxta regionis, & proprii Instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, & competentèr valeant sustentari. Tam eorundem bonorû, reddituum, eleemosynarum, & onerum praecisam notam ipsimet Capitulo, seu Con-

gregationi exhibeant; vt in illo diligentèr omnibus discussis, cuiusque familia, Monasterii, Conuentus, ac Domus regularis in singula quaque Prouincia certus earum tantum personarum numerus, Patrum capitularium voto, praefigatur, quae redditibus, eleemosynis, & obuentionibus, vt superius, sufficientèr ali possint. Nè verò Superiores, qui id praestare debent, segnè, aut remissius, quam par est, suo muneri satisfaciant, mandat Sacra Congregatio, vt infra annum, post proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitularitèr gesta, in authenticam formam redacta, ad Sacram ipsam Cōgregationem Concilii singuli mittant, numerumque familiae, singulorumque Conuentuum, Monasteriorum, & Domorum huiusmodi regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel prouincialis sententia, & auctoritate praefinitum, iisdem Superiores, tam Generales, & Prouinciales omnes, quam locales perpetuò seruare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam praetextu augmenti reddituum, absque Sacrae Congregationis licentia. Superiores autem huiusmodi, qui praedicta omnia in praefixo termino non praestiterint, vel numerum, vt supra praescriptum, quouis modo augere praesumpserint, priuationis omnium officiorum, quae tunc tēporis obtinebunt, vocisque actiuae, ac passivae, & ad omnia suae religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetuam poenam eo ipso incurrere, atque aliis etiam grauioribus à Sede Apostolica infligendis poenis Sacra Cōgregatio subiicere voluit, & declarauit.

VII. Deinceps verò Monasterium, Conuentus, Domus, Congregatio, Societas Religiosorum, seu Regularium, nullibi recipiatur, nisi, praeter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim saltem fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt supra, detrahendis, competentèr sustentari valeant, ad praescriptum decreti scilicet. record. Greg. XV. hac de re editi. Alioquin Monasteria, & loca huiusmodi post hac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt supra, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodae iurisdictioni subiicere esse intelligatur.

Porro, nè vllò vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales, cuiusque Monasterii, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneantur sub poena priuationis officiorum, vocisque actiuae, & passivae ipso facto incur-

incurrenda, vt in perpetuum, sexto quoque mense, id est feria secunda post primam Dominicam Auentus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi, presentes Ordinationes in publica mensa perlegantur. Omnibus, tam Ecclesiasticis personis, cuiuscumque sint ordinis, conditionis, & gradus, quam laicis, quocumque honore, ac potestate praeditis, praesentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

Non obstantibus, quoad supra scripta omnia, & singula in praesentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti etiam necessario, & in indiuiduo exprimendi Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque, tam Secularium, quam Regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut alias nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, aut cum quibusuis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis, concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, praesentibus pro expressis habent. quibus quoad ea, quae praesentibus aduersantur, illis, alias in suo robore permanens, Sacra Congregatio, Sanctitatis Suae auctoritate, specialiter, & expressè derogat, ceterisque contrariis quibuscumque.

Et ne praemissorum ignorantia a quoquam praetendi possit, voluit eadem Sacra Congregatio, vt praesentes ordinationes in valuis Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie

campi Florae, vt moris est, affixae, omnes, ad quos pertinet, ita ardeant, & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatae fuissent. Vtque earundem praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo personae in dignitate Ecclesiastica constitutae, munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae. Datum Romae die 21. Iunii 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secret.

Anno Domini Nostri IESV CHRISTI M. DC. XXV. Indictione octaua, Pontificatus autem in CHRISTO Patris, ac D. N. D. Urbani diuina Providentia Papae VIII. anno eius III. die vero 22. mensis Septembris supra scripta decreta affixa, & publicata fuerunt ad valvas Basilicarum Sancti Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Florae, vt moris est, per nos Camillum Fundatum, & Fabium Emilianum Sanctissimi D. N. Papae Cursores. Brandimartes Lasinus praelibati Sanctissimi D. N. Papae, ac S. Rom. & universalis Inquisitionis cursor pro Mag. DD. Curs.

Roma ex Typographia Reu. Camera Apost. M. DC. XXV.

Postquam vero praedicta decreta emanarunt, nonnulla fuerunt circa ea, in dubium reuocata, quare ad aliquorum instantiam, factae sunt sequentes declarationes, videlicet,

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, auctoritate sibi a Sanctissimo D. N. attributa, ad singula dubia inferius proposita, ad hunc modum respondit.

Super primo Sacrae Congregationis decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diocesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis,

Quaritur, quid si Legatum sit ita tenue, ut non sit qui velit onus illi iniunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostol. pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessarijs? & quid si permittatur Episcopo in fundatione, ut possit huiusmodi onera moderari?

Resp. Etsi Legatum sit adeò tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi ab ijs, ad quos pertinet, Sedem Apost. esse adeundam, quæ absquè vlla impensa statuet quod magis in Domino è re esse iudicauerit. Verumtamèn si in ipsa beneficii erectione expressè cautum fuerit, ut liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non sultulerunt, esse validam, & obseruandam.

Secundò super II. eiusdem Congregationis decreto, quo cauetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributa elemosyna præscripta fuerint, Quaritur, an verba illa, præscripta fuerint, intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?

Resp. Esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui elemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens elemosynam, numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quod præscripserit Ordinarius, secundum morem suæ Ciuitatis, vel Prouinciz.

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit elemosynam congruam, iuxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare?

Resp. Teneri.

Quartiò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficii, seu capellæ, legati, aut salarii, possint etiam manuales elemosynas pro Missis votiujs, aut defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio vtriquè oneri satisfacere?

Resp. Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii, seu Capellæ, legati, aut salarii, si elemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtriq. obligationi satisfacere.

Quintò, posito, quod testator relinquat, ut celebrentur pro eius anima centum Missæ, absquè vlla præscriptione elemosynæ. Quaritur, an liberum sit heredibus elemosynâ sibi bene visam præscribere, an verò eadem elemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Resp. Vbi nullam certam elemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam elemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciz.

Sextò super III. Congregationis decreto in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus plurius Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat, Quaritur, an verba, in futurum suscipiendis, intelligenda sint de operibus suscipiendis post priuilegium?

Resp. Ità esse intelligenda.

Septimò, super IV. eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa elemosyna, nè eandem, Missam alteri, parte eiusdem elemosynæ sibi retenta, celebrandâ committat, Quaritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam elemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inferuentium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium?

Resp. Permittendum non esse, ut Ecclesiæ, ac loca pia, seu illorum administratores, ex elemosynis Missarum celebrandarum vllâ vtcumquè minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earundem expensarum erogare licitè possint; & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ; & nihilominus eo etiam casu curandum esse, ut ex pecunijs, quæ supersunt, expensis, ut supra deductis, absolute tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus elemosynas.

Octauò, an hoc decretum habeat locum in beneficijs, qua conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficii, qui potest per aliud celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficii?

Resp. Non habere locum, sed satis esse, ut Rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti elemosynam congruam, secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciz, nisi in fundatione ipsius beneficii aliud cautum fuerit.

Nonò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur elemosyna maior solita pro celebratione Missæ, debeant dare eandem integram elemosynam ijs, quibus Missas celebrandas

das committunt, an verò satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Resp. Debere absolute integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec villam illius partem sibi retinere posse.

Decimò, super V. eiusdem Congregationis decretò, quo inter cetera statuitur in hęc verba. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iudem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut noua quoque onera obire valeant, alioquin omnino abstinere ab huiusmodi eleemosynis, etiã sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c. *Queritur, an hoc decretum prohibeat absolute, quominus accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere?*

Resp. Non prohibere absolute; ac propterea, etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum; dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Vndecimò, quid si offerens eleemosynas audito impedimento, consentiat, ut Sacerdos Missam celebret cum primum poterit?

Resp. Quamuis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamẽ tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione, id sciat, & consentiat, ut illæ tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere, quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis iuxta benefactoris consensum celebrandis.

Duodecimò, an pœnæ Interdicti, & alię appositę in eodem decreto, afficiant tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi prescriptam, quam eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem precipitur?

Resp. Has pœnas non habere locum, nisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, seu eius generalis Vicarii, aut Generalis, vel Prouincialis.

Decimotertiò, an in hoc decreto comprehendantur illa capsula, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur, Calle de Morti?

Resp. Comprehendi.

Decimoquartò, an administratores Ecclesie magnę deuotionis, & concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis non nisi post longum tempus satisfacere valeant, nẽ aliàs cultus Ecclesie, et deuotio, ac concursus fidelium, ut aiunt, minuantur?

Resp. Non posse, nisi de consensu eorum qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad vndecimum.

Decimoquintò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directæ solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum, tam Sęcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali, & alii, ad quos pertinet, supplicatur pro opportuna declaratione.

Resp. Comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Decimosextò super VII. eiusdem S. Congregationis decreto, quo canetur, ut in singulis monasterijs Religiosorum præfixatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari. Queritur, an ubi hæc præfixio facta iam fuit in vim similis decreti sanctę mem. Pauli V. absque tamen computatione reddituum cuiusque Religiosi, sit denuò faciendæ, necnẽ?

Resp. Numeri præfixionem esse iterum faciendam, seruata forma vltimi decreti hæc de re editi.

Decimosseptimò, an nouitij ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in monasterijs, in quibus habita, ut supra præfixione numeri, commodè ali non possunt?

Resp. Esse admittendos ad professionem, si alias habiles existant; ac deindẽ in aliquo alio monasterio eiusdem Religionis eis collocandos, ubi commodè ali possint.

Decimoctauò super vltimo, quo cauetur, ut nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi præter alia ad id requisita, duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant; sit autem alioquin subsint iurisdictioni Ordinarij. Queritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV.

Resp. Comprehendere.

Vltimò, ad idem decretum, ubi disponitur, ut nullibi recipiantur monasteria, nisi, &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum decretum proxime antecesser, an verò etiam extra Italiam.

Resp. Habere locum etiam extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Locus + Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Cong. Secr.

Rome ex Typographia Reu. Camera Apost. M. DC. XXVI.

Præ-

Premissa tamen, idē domini intelligenda esse, puto, dum modō finis in casu, quo requiritur precisa, & indubitata, & simplex commutatio, quae per supradicta decreta est Episcopo interdicta, quare secus dicendum esset, ubi non requiritur vera commutatio, quod potest exemplificari in casu de *dis. Mohr d. 1. de iure patronatus*, quam auctori fuisse practicantem etiam post dictā Decretum Sacrae Congregationis, cuius casus talis est.

17 Quidam Ferdinandus condidit testamentum, in quo mandauit omnibus legatis solatis, residuum bonorum suorum dari Capellae S. Bartholomaei pro celebrandis quatuor missis in hebdomada, & reliquit in patronos dictae Capellae Vniuersitatem loci N. & Rectorem Ecclesiae Parochialis pro tempore existentem, & quendam Aluarum eius nepotem. Deinde, cum bona praedictae Capellae dissiparentur, Vniuersitas dictae Terrae, & Rector Ecclesiae, seu eorum procurator praesentauerunt Vicario Generali N. quendam Capellanum, & citato Aluaro praedicto, seruatis seruandis, dicta Capellania fuit in titulum erecta, & bona relicta dictae Capellaniae applicata, & praedictus Vicarius instituit ad istam dictam Aluarum. A quibus omnibus fuit ad Sedem Apostolicam appellatum; nam ex parte Aluari dicebatur, quod erectio, & prouisio in personam praedicti Capellani erant inualidae, quia non fuit seruata voluntas testatoris, nec Vicarius potuerat illam de iure, mutare, nec alterare. Quare fuit in Rota diciturum, An erectio Capellaniae fuerit rite facta, & resolutum, quod dispositio Episcopi non fuit contra voluntatem testatoris, nec mutauit eius voluntatem, quia Episcopus, seu eius Vicarius, ex quo voluntas iuxta clausulam testamenti non erat adimpleta, potuit in causam necessariam, vel vtilem, alterare voluntatem testatoris, per *Imol. in l. 1. col. 2. ff. de condit. in fut.* quem sequitur *Felin. in c. super bis, col. 2. de accusat.* & licet essent verba in testamento, quod missae dicerentur per Capellanos positos per patronos, non tamen mutatur voluntas, sed alteratur, quod licet Ordinatio, *Bald. in l. si testamentum, C. de testam.* maxime quia Capellania erat dotata, cum pro ea essent relicta bona omnia testatoris, ut constabat in facto, ad not. per *Abb. in c. 3. de Eccles. adif.* Est aduertendum, quod ista decisio reperitur impressa inter decisiones Ptolomaei Auditoris Rote, quae est *1122. lib. 3. p. 3. diuersis sub cuius nomine illam citat Gonz. ad reg. 8. glos. 5. n. 38. vers. quibus addo.*

Ratio praemissorum ea potissimum est, nam nisi ita desuper consuleretur, voluntas

testatoris deperisset; quia diminutio redditibus, de facili minueretur onus, & numerus missarum, sicut saepe vidimus euenire, & testatoris anima defraudaretur suis suffragiis ob huiusmodi diminutionem, & sequitur *Gonz. d. n. 18. concludens pro validitate praedictae erectionis; ex eo, quod non erat talis erectio contra voluntatem testatoris, qui eam non prohibuit, nec prouisionem, sed potius ad fauorem illius voluntatis, ut bona magis conseruarentur, & Capellania perpetuaretur, praesertim, quia constabat, quod bona praedictae Capellaniae per Vniuersitatem del. Cogito, vnam ex patronis nominatam, dissiparentur; quod quidem etiam hodie fieri posse, nullibi ambigitur, ubi talis, vel similis causa interueniat; cum totum id eo tendat, ut videlicet praeterea testamentum voluntates deperant; sed ut debita executioni demandentur; cum Episcopus sit Exequutor demandatus omnium praedictarum dispositionum, tanquam Sedis Apostolicae delegatus, tum ex *Concilio Trid. sess. 24. cap. 8. de refor.* tum etiam ex aliis, quibus nouissime eleganter, more suo comprobatur Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus meus *Carol. Murantia resp. 2. num. 19. & resp. 3. num. 48. ac resp. 24. n. 1. tom. 1. nec non resp. 88. n. 104 tom. 3.**

Et secundum supradictam decisionem, fuit annis retro elapsis facta similis erectio ex eadem causa, per hanc Curiam Archiepiscopalem in Capella q. Ferdinandi de Quadra intus Maiorem Ecclesiam Neapolitanam.

Sed his superaddere visum est, quod quoad huiusmodi numerum missarum, non modo non potest Episcopus hanc reductionem facere vigore praedicti Concilii Tridentini, repugnantibus decretis praedictae Congregationis, verum etiam, quia nec antea poterat; quandoquidem idem Concilium non loquitur de celebratione missarum in fundatione Ecclesiae impositarum; cum in his neque Episcopus, neque caeteri in praedicto Concilio expressi, dispensare possint, *Ricc. d. decis. 404. n. fin.* ubi sic declaratum fuisse refert per Sacram Congregationem eiusdem Concilii; quia sancta Synodus loquitur de missis relictis a testatoribus, non autem impositis in fundatione, in quibus praedictum Concilium non habet locum; cum inclusio vnus sit exclusio alterius, *cap. nonne, de presumpt. l. cum prator, ff. de iudic. Gonz. ad reg. 8. glos. 54. n. 1. cum plurib. seqq. & diximus supra.*

Quinimo, non modo nequit Episcopus super huiusmodi missarum numero, in fundatione relicto, dispensare, verum etiam non neque quod Capellanus alibi praedictas

missas valeat celebrare, quàm in loco à testatore, vel ab alio fundatore destinato, etiã si post fundationem viuat ipse fundator. Hoc enim procedit de iure communi, vt videlicet, missæ, & Anniversaria sint celebranda in Ecclesia, vbi fundatorum corpora requiescunt, *Abb. conf. 5. num. 4.* dicens, quod honestius ibi celebrantur missæ, quam alibi, cù patrocinio illorum Sanctorum, sub quorum invocatione Ecclesia consecrata est; & iacet animæ defunctorum, in alia Ecclesia quiescentium, eodem modo iuuantur, si missæ in alia Ecclesia celebrarentur, cum illæ eundem effectum, vbi libet celebrentur, operentur, *Sot. in 4. dist. cap. 3. q. 2. art. 4. S. v. ap. dec. 1149. n. 11. Causar. dec. 494.* Nihilominus honestius est, quod in Ecclesia sepulturæ, vel alibi, iuxta voluntatem, & legatum testatoris, celebrari debeant, vt ex *Causar. dec. 494. n. 3. 4. & 5.* ac propterea ista celebratio non potest alibi fieri, nisi de licentia Papæ, quod etiam ipsa praxis docet; Cù etenim D. Ioannes Paulus Caccavellus felic. record. Urbano Papæ VIII. narraffet, quod ipse, licet ratione perpetui simplicis beneficii Ecclesiastici in maiori Ecclesia Neapolitana, quod de iure patronatus existit, duas missas singulis hebdomadis ad Altare maius dictæ Ecclesiæ per se ipsum celebrare teneretur; cum tamen, ex deuotione, in aliqua alia Ecclesia sibi beneuolentia, prædictas missas celebrare cuperet, idem Urbanus Vicario Neapolitan. rescripsit, quatenus eidem

31 D. Ioanni Paulo, ipsius vita durate, & quoad prædictum beneficium obtinuerit tantum, prædictas duas missas in alia Ecclesia, quæ ex deuotione, aut commoditate, magis illi placuerit, celebrare valeret; dummodò fundatoris, qui adhuc vivebat, accederet assensus, cõcederet; itaut prædictus D. Ioannes Paulus, ab Ordinario loci, vel quopiam alio molestari non posset; prout in litteris desuper confectis, sub Dat. in Arce Gandulphi Albanen. Diæcesis 1628. Quitodecimo Kal. Iunii plenius continetur.

Præterea Domino Hieronymo Cortesio Neapolitan. V. I. D. viro eximie probitatis, cum ipse cuperet, etiam ex causa deuotionis, quasdam missas à fundatore relictas, ac in quadam Ecclesia Bencuentan. Diæcesis, celebrandas, celebrare hic Neapoli, vbi ipse D. Hieronymus commoratur, porrecto per eum supplici libello Sacræ Congregationi Concilii, obtinuit per eandem, quod dictas missas posset celebrare hic Neapoli. Itã tamen, vt à testatore non fuerit assignata particularis Ecclesia, seu Capella pro dicta celebratione; in hoc enim casu, dicta Sacra Congregatio non intendit derogare voluntati testatoris.

32 Ac propterea alibi, quàm in loco à testatore destinato, Capellanus celebrando, sine legitima causa, peccaret mortaliter; non tamen tenetur prædictas missas denuò, in loco destinato, celebrare, quia iam in substantia satisfactum est oneri missarum à testate iniuncto, itã ex pluribus probat *Praxinell. de oblig. Sacrad. sect. 4. concl. 5. 5. 3. Barbos. de potest. Episc. alleg. 24. num. 36.* nam licet peccet in re grati, non tamen tenetur iterum in eadem Ecclesia, vel Altari celebrare missas, quas alibi iam celebravit; imò

24 nec ad aliquam restitutionem, vt compenset sacrificia alibi facta; quia non priuauit fundatorem fructu sacrificii, pro quo iam Deus acceptauit valorem satisfactorium à Sacerdote applicatum, quatenus anima testatoris fuisset capax, idem *Barbos. d. n. 36.* Causa autem ad id legitima erit, v.g. si Altare fuerit destructum, vel ob inundationem, vel aliud impedimentum, idem *Barbos. loc. cit. num. 33.*

Est tamen aduertendum, quod licet idem *Barbos. loc. cit. ex Henric. lib. 9. cap. 24. §. 4.*

25 in fin. dicat, posse Episcopum dispensare in supradictis casibus, vt Capellanus, qui ratione studii abest, celebret in alio, quam destinato loco; quia sic satisfacit prædicto

26 oneri; nihilominus aliud vidimus non semel in Curia Romana seruari; namque ad effectum prædictum, peticum fuit indultum Apostolicum, quod de necessitate peti debere, tenet etiam peritissimi Curiales, aliter enim Episcopus sic dispensando, derogaret voluntati testatoris, quod est sibi omnino interdictum, d. *Clem. quia exontingit, cum similibus.*

Quandoquidem certum est, Capellanum institutum ad celebrandum in certa Ecclesia, seu Oratorio, Sacello, vel Altari, nõ satisfacit voluntati testatoris, si alibi ipsas missas celebret, vt per *Azor. instit. moral. lib. 1. cap. 24.* quem sequitur *Graff. conf. 1. difficult. 4. de prob. Genuensin suo Manuale Pastor. 73.* qui n. est obligatus dicere missam in aliquo certo loco, non satisfacit alibi eas celebrando, *Zerolin prax. Episcop. verb. missa, §. 1. circa fin. Ricc. in d. prax. fore Eccles. d. tit. praxis Capellanarum dec. 406. num. 2. qui num. 3. dicit, quod si id fieri potuisset, finis institutionis Capellanæ remaneret inobseruatus; cum electus sit locus, quem fundator voluit frequentari, religiosè honorari, & coli; ac propterea eius menti, & voluntati minime satisfactum foret, ex *Nauarr. de orat. cap. 5. n. 2. & 12.* ac propterea subdit, id neque fieri posse per Episcopum, etiam hæredibus consentientibus, vt alibi, quàm in loco designato, missæ celebrentur; quia non agitur de voluntate hæredum,*

regula. In fundatois, dicitur. *Chm. quia con-
tingit de relig. domib.*

Quandoque propter absentiam benefi-
ciati à loco, ubi missæ sunt celebrandæ, ex
dispositione testatoris, datur simile indul-
tum, & committitur Ordinaris, quæ eidem
Oratori, celebrandi, seu celebrari faciendi
missas prædictas in alia Ecclesia, quam in
illa, in qua testator, est sepultus, quoties, &
quando à tali loco abfuerit, tantum, licen-
tiam impartiat.

Similiter Rectori Parochialis Ecclesiæ
concessum fuit indultum celebrari faciendi
per alium missas Capellanæ, quæ à ipse
Capellanus, & Parochialem obrinuerit
duntaxat; ita quod ex tunc deinceps, missæ
huiusmodi per proprium Capellanum, iux-
ta fundatoris dispositionem, celebrari de-
berent.

Quandoque idem Pontifex, non modo
onus, ex una ad aliam Ecclesiam perpetuo,
siue ad tempus transfert, ut in prædictis
exemplis patet, verum etiam ipsum benefi-
cii, seu Capellæ titulum, eodem modo trās-
fert, quatenus talis intercedat causa, quæ
ipsius Pontificis animum ad sic transferen-
dum minime retrahat: exempli gratia. N.
ex suis propriis bonis fundavit Monasterium
Ordinis S. Basilii in Ciuitate Papien. & cum
postmodum illius Ecclesiæ indigeret cele-
bratione missarum, & in Ecclesia S. Bar-
tholomæi eiusdem Ordinis in Ciuitate Ia-
quer. multa missæ celebrabatur, & ex trās-
latione alicuius Capellanæ in Ecclesia secun-
dodicti Monasterii fundatæ, necessitati, &
penuria primodicti Monasterii subuenire-
tur, quandam Capellaniam in Ecclesia se-
cundodicti Monasterii, cum onere celebra-
tionis missæ, quotidianæ, fundatæ ad Eccle-
siam primodicti Monasterii, de cōsensu Ca-
pituli Conuentualis, & deinde Capituli Ge-
neralis dicti Ordinis, ipse Pontifex transtulit
eum omnibus, & singulis dictæ Capellanæ
oneribus, fructibus, redditibus, prouenti-
bus, & emolumentis; prout etiã aliæ simi-
les translationes non raro, ex legitima ta-
men causa, eadem Pontificia auctoritate
fiunt.

S V M M A R I V M.

30. *Fundationi beneficij non potest Episco-
pus derogare; quamuis illa non conti-
neat verba irritantia; nec potest aliud,
nisi quod per Concil. Tridèn. est sibi
concessum.*

31. *Conditiones, etiã simpliciter appositæ
in fundatione beneficii, continent de-
cretum irritans.*

32. *Fundationis beneficii simplex narratio
quomodo sufficiat, pro impetranda il-
lius derogatione.*

33. *Fundatoris voluntati, nec Episcopus, nec
patronus præiudicare potest.*

34. *Conditiones in fundatione beneficij ap-
positæ, respiciant honorem Dei, & ser-
uitium Ecclesiæ.*

35. *Tabula contra legem, non habentem
clausulam annullatiuam, quomodo valeat.*

36. *Fundationis terminos non potest Ordi-
narius alterare.*

37. *Constitutio, licet non habeat clausulam
annullatiuam, seruanda est tamen il-
lius forma.*

38. *Decretum irritans in fundatione bene-
ficij, non est de necessitate exprimendū
in impetratione, licet quandoque ad
exuberantiam exprimat.*

39. *Fundationis derogatio requiritur, etiã
in beneficijs ad Sedem Apostolicam de-
uoluta, & num. 43.*

40. *Collatio beneficij, iure deuoluto, facien-
da iuxta illius naturam.*

41. *Quia non receditur à forma, sed à per-
sona.*

42. *Scrutinio publicato, si moriantur om-
nes Canonici, corruente tecto, substitu-
ti tenentur eundem eligere, cui est ius
quæsitum, & quare.*

44. *Fundationis derogatio, non cadit in In-
feriore.*

45. *Papa, conferendo iure deuoluto, restrin-
git suam prouisionem ad eius normam.*

46. *Nec censetur, velle uti plenitudine po-
testatis.*

47. *Fundatio beneficij, si plures contineat qua-
litates, omnes sunt Pontifici narra-
nda.*

48. *Impedimentiis duobus existentibus, uno
sublato, remanet alterum.*

49. *Dispensationes tot necessariae, quot sunt
impedimenta.*

50. *Derogatio generalis plurium qualitatum
in fundatione beneficij non datur.*

51. *Et quare, & num. 137.*

52. *Clausula, Non obstantibus, non tollit
ordinationem fundatoris.*

53. *Statutis patronum Ecclesiasticorum,
Papa derogat cum clausula, Non ob-
stantibus.*

54. *Conditionibus appositis in fundatione
bene-*

- beneficij de consensu Episcopi, & non alias derogari, & quare.
- 55 Conditionibus in fundatione beneficij nulliter apposis, Papa non censetur derogare.
- 56 Patronus, contra iuris dispositionem, novam legem beneficia imponere non potest.
- 57 In patronatus, an debeat esse hereditarium, vel gentilicium, potest declarari in codicillo, de consensu Episcopi.
- 58 Conditiones in beneficio nulliter appositae, possunt convalidari per Papam.
- 59 Qualificatus, iuxta fundationem, si non adsit, presentabitur non qualificatus.
- 60 Et regula, circa hoc constituitur.
- 61 Vacatio diuturna, Ecclesis damnosa.
- 62 Beneficium non confertur in inuitum.
- 63 Beneficium recipere, potest quis, cogi per Papam.
- 64 Qualificatus, ex fundatione, non potest inuitus presentari.
- 65 Presentandus, potest iuri suo renunciare.
- 66 Actus quilibet tendens ad fauorem alterius, intelligitur, parte petente.
- 67 Qualitas requisita in beneficio, ex indulto Apostolico, quomodo non procedat in collationibus Apostolicis circa derogationem fundationis.
- 68 Canonatus Collegiatae Ecclesiae prouidentur, sicut beneficia simplicia.
- 69 Et sic sufficit in eo prima tonsura.
- 70 Dispensare potest Episcopus cum illegitimo, ad obtinendum Canonatum in Collegiata Ecclesia.
- 71 Canonatus Collegiatae Ecclesiae, non requirunt sacrum ordinem.
- 72 Collegiata insignis, comparatur Ecclesiae Cathedrali.
- 73 Promoueri qui potest intra annum, non eget dispensatione super aetate.
- 74 Secus, si non potest intra idem tempus, promoueri.
- 75 Canonatus iuris patronatus laicorum in Cathedrali, ex fundatione ante Concilium, non subiacent illius dispositioni cap. 12. l. 24. quoad ordines sacros.
- 76 Ordines Sacri non requiruntur in Canonis Collegiatae Ecclesiae non insignis.
- 77 Canonatus in Collegiata, ac dimidia portio in Cathedrali, non habent annexum sacrum ordinem.
- 78 Nisi aliter ex fundatione, statuto, aut consuetudine esset dispositum, etiam, quoad aetatem.
- 79 Canonatus Collegiatae Ecclesiae, si habeant ordinem sacrum annexum, de eis prouidetur, sicut in Cathedralibus.
- 80 Aetas 14. annorum, sufficit in Canonatu Collegiatae, etiam si illi esset annexa Parochialis Ecclesia.
- 81 Prout, etiam dicendum est de quonia beneficio simplici, requirentis diotamatum.
- 82 Et refertur declaratio Sacrae Congr. & alie nu. 89.
- 83 Intelligitur tamen de unione accessorie facta non aequè principaliter.
- 84 Titulus non datur in beneficia annexo, sed in principali.
- 85 Ordo attenditur, quem requirit Dignitas, vel Canonatus, de sui natura, non autem ad Parochiale illi annexam etiam ex declaratione Sacrae Congregat.
- 86 Actus interpositus, regulatur secundam naturam eius, cui interponitur.
- 87 Aetas 14. annorum sufficiebat ad Canonatus in Cathedralibus, de iure antiquo.
- 88 Casus omissus, remanet dispositioni iuris communis.
- 90 Dispensat Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex, sine consensu Capituli.
- 91 Capitulum, succedit Episcopo defuncto in iurisdictione Episcopali.
- 92 Nam tunc dicitur Ordinarius.
- 93 Capitulum, dispensando cum illegitimo, tenetur seruari ea, quae idem Episcopus.
- 94 Dispensatio Episcopi cum illegitimo, requirit causam.
- 95 Illegitimus dispensatus, debet esse honesta uita, &c.
- 96 Dispensatio Papa cum illegitimo, requirit causam, & quanam illa sit.
- 97 Delegatus Papae ad dispensandum cum illegitimo, quanam debeat prius examinare.
- 98 Dispensatio cum illegitimo faciendaper

- per Ordinarium, quid requirat in pra-
- 99 *Dispensatio cum illegitimo, non promissa causa cognitione, non valet.*
- 100 *Dispensandi facultas cum illegitimo ad beneficium, intelligitur cum causa cognitione, Episcopo concessa.*
- 101 *Illegitimum promovendo Episcopus, non censetur cum eo dispensare, & quare.*
- 102 *Illegitimus, est ab Episcopo dispensandus, ante collationem beneficii, vel tonsuræ.*
- 103 *Promovens indignum, punitur.*
- 104 *Dispensare, quomodo tacite censetur Papa super defectu.*
- 105 *Illegitimus dispensatus ab Ordinario ad beneficium simplex, potest illud obtinere in quacumque Diocesi.*
- 106 *Illegitimi filius, est habilis ad beneficium, nisi aliud in fundatione caveatur.*
- 107 *Aut alias illud sibi canonicè confertur.*
- 108 *Quia censetur sub dispositione legitimis.*
- 109 *Illegitimi filius, non representat impudicam speciem progenitoris illegitimi.*
- 110 *Illegitimi patris qualitas, non nocet filio illegitimo.*
- 111 *Illegitimitas non imprimis delictum, sed defectum.*
- 112 *Illegitimi, licet incapaces eorum, qui proveniunt ex persona patris, sunt tamen capaces omnium ex persona propria provenientium.*
- 113 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo, non excedit limites sue facultatis.*
- 114 *Quod intelligitur, etiam ex quacumque causa utili, & necessaria.*
- 115 *Illegitimus dispensatur ab Episcopo, ad Canonicatum Ecclesie Collegiatae, seu aliud beneficium, etiam si illud haberet annexam Parochialem Ecclesiam.*
- 116 *Unitum beneficium, non possidetur tanquam titulus.*
- 117 *Illegitimus, à solo Papa dispensatur ad plura, & qualificata beneficia, ac maiores ordines.*
- 118 *Dispensatio, tanquam odiosa, non includit, nisi primum actum post dispensationem, quod exemplificatur, ut hic.*
- 119 *Dispensatio, cessante culpa, quomodo intelligatur cum effectu.*
- 120 *Illegitimus dispensatus ad unum beneficium, si duo sibi collata, accipiet, perdis utrumque, & quare.*
- 121 *Dispensare non potest Episcopus cum illegitimo super pluralitate beneficiorum.*
- 122 *Singularis loquutio, non extenditur ad pluralitatem.*
- 123 *Dispensatio non includit, nisi primum actum subsequentem, eoque expleto, illa extinguitur.*
- 124 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo ad unum beneficium, procedit, etiam si illud non sufficiat ad congruam sustentationem.*
- 125 *Illegitimus, vigore c. i. de fil. presb. in 6. non dispensatur ab Episcopo, si obstat aliquod statutum Ecclesie, quod illegitimus non admittatur ad tale beneficium.*
- 126 *Statutum Ecclesie, non obstat promissionibus Apostolicis.*
- 127 *Episcopus non dispensat contra statutum iuratum, vel confirmatum.*
- 128 *Papa habet omnia iura in scrinio pettoris.*
- 129 *Status Ecclesie iurati, vel confirmati, est mentio facienda in supplicatione.*
- 130 *Status particularis derogatio, quandoque à Papa denegatur.*
- 131 *Illegitimus non dispensatur ad beneficium simplex, ab Episcopo, si obstat illius fundatio, ut hic.*
- 132 *Fundatio beneficii, ubi obstat, Episcopus abstinere debet ab illius collatione.*
- 133 *Fundationis, beneficii derogatio, datur à Papa, insimul cum collatione.*
- 134 *Fundationi derogatum non censetur à Papa, si dicat, Non obstantem fundatione.*
- 135 *Fundationis ordinatio, non dicitur statutum.*
- 136 *Clausula generales non operantur derogationem fundationis beneficii.*
- 137 *Fundationis generalis derogatio, etiam motu proprio concessa, non prodest impetranti.*
- 139 *Constitutiones Principis, licet continent omnes obstantias de mundo, non tollunt specialia privilegia, statuta, vel consuetudines.*
- 140 Nam

- 140 Nam illa tendunt solum ad tollendam subreptionem.
- 141 Fundationis beneficij derogatio, sub qua formula datur.
- 142 Etiam si fuerit fundatio Clerici, requirit expressam derogationem.
- 143 Illegitimo non prodest dispensatio ad beneficium ex c. 1. de fil. presb. in 6. si ultra, concurrat aliud impedimentum iuris.
- 144 Imò neque sufficit dispensatio Apostolica, non expresso altero impedimento.
- 145 Illegitimus obtinens Canoniatum in Collegiata, an illum resineat, illa erecta in Cathedrali.
- 146 Et quid de minore, qui presentabatur ad Canoniatum, ante predictam erectionem.
- 147 Collegiata erigitur in Cathedrali, ad augendum cultum diuinum.
- 148 Illegitimus dispensatus ad sine cura Ecclesiam, si illa erigatur in curatam, quomodo preficiendus in Rectorem simplicem, aut curatum.
- 149 Illegitimus, à solo Papa dispensatur ad Dignitatem, aut personatum, reiecta opinione Gamb.
- 150 Personatus, & Dignitas equiparantur beneficij curatis.
- 151 Rectoria, seu Prioratus ruralis, quomodo censetur simplex beneficium.
- 152 Beneficia simplicia, sub nomine Dignitatum, quando conferantur.
- 153 Illegitimus non dispensatur ab Episcopo ad aliquem sacrum ordinem.
- 154 Nec ad beneficium, habeat eundem ordinem annexum.
- 155 Et quomodo intelligenda verba c. 1. de fil. presb. in 6. ibi, dummodò sit tale, super quo possit Ordinarius dispensare.
- 156 Illegitimus, quando possit obtinere Canoniatum, et portionem in Cathedrali Ecclesia.
- 157 Dispensatio Episcopi cum illegitimo ad ordines, & beneficia, non se extendit ultra minores ordines, & unum simplex.
- 158 Illegitimi, antiquitus raro dispensabatur ad Canoniatum Ecclesia Cathedralis, praesertim tempore Pauli III. & Sixti V.
- 159 Et quare repellantur ab Ecclesia Dei.

Praxis Derogationis Fundationis Beneficij Ecclesiastici in illius Collatione.

CAPVT XII.

Anè, circa hanc praxim admonendi sumus, prout superius dictum est, non deesse, qui dicunt, tunc tantummodo non posse Episcopum fundationi derogare, quando videlicet, qualitas in fundatione adiecta, contineret expressè verba irritantia, veluti, cum testator, seu fundator dicat, quod ad talem Ecclesiam, seu Capellaniam non possit, neque debeat eligi, aut presentari aliquis, qui non fuerit in Sacerdotio constitutus, aliàs electio, seu presentatio, vel institutio nullius sit roboris; vel momenti; cum re vera, quicquid dixerint etiam nonnulli peritissimi Curiales, neque in theorica, neque in praxi, id sustineri posse videatur; quia idem profus dicendum est, quamuis non sint adiecta huiusmodi verba irritantia; sufficit enim, quod lex, seu qualitas fuerit simpliciter, videlicet absque huiusmodi verbis, in fundatione apposita; quia neque tunc Episcopus, ut dictum est, poterit derogare; cum etenim id eueniat propter decretum predicti Concilij Tridentini, sess. 24. c. 5. ibi, non derogetur, sine aliquo adiuncto, non constat, de necessitate requiri aliquid irritans ad impediendam derogationem Episcopi, sed sufficit, quod predictum Concilium ita disposuerit, nec aliter distinxerit; quare nec nos distinguere debemus, vulg. iur. quia Episcopus, contra decreta Concilij disponere nullo modo potest, nisi in quantum sibi, per idem Concilium fuerit attributa facultas, ad *glos. in cap. cum dilectus, in verb. atate, de elect. Nauarr. in Manuali, de orat. cap. 11. nu. 24. Leo in thes. for. Eccles. p. 2. cap. 8. n. 44. Rebuff. in tractat. nomin. q. 5. n. 30. & alii, quos refert Barbos. de potest. Episc. glos. 33. n. 25.*

Sicut neque est audiendus *Ferret. cons. 305.* dicens, quod si dicatur à testatore, vel fundatore, ut eligatur, seu presentetur Sacerdos, non requiritur Sacerdotium actu, tempore electionis, seu presentationis, sed solum aptitudine, nisi quando ordo Sacerdotij fuit annexus per verba negatiua, seu annullatiua, & prohibitiua, veluti si dicatur, quod

quod tale beneficium, siue Capellania non conferatur; nisi presbytero, vel quod non possit presentari, nisi Sacerdos, nam neque hoc admitti posse videtur; quia qui non est actu, sed tantum aptitudine, Sacerdos non est; quare in eo non verificatur verba requisiti Sacerdotium, vt per *Garc. de benefic. p. 7. c. 1. nu. 61.*

Nec refert, quod in aliquibus institutionibus, seu foundationibus beneficiorum reperiantur, quandoque ista verba irritantia; quandoquidem illa aliud non operantur, nisi ad clarius ostendendam, enixam fundatoris voluntatem, circa obseruantiam legis in fundatione appositæ; cum certum sit, quod conditiones, etiam simpliciter sic appositæ, continent in se decretum irritans, & non possunt tolli de consensu Episcopi, vel patronorum, nec immutari. *Roeb. de Curt. de iurepatr. verbo pro eo, quod de Diocesanis consensu, q. 14. n. 30. Lambert. cod. tract. lib. 3. q. 5. princip. art. 4. Caputaq. decis. 299. p. 2. relatos per Marium Anoninum var. resol. lib. 1. resol. 12. n. 8.*

Quare, fatentur Curiales, prout ego ipse, tot annorum curriculo in ipsa Romana Curia obseruari, quod nunquam necessarium existimatum fuit in supplicatione porrigenda Summo Pontifici, pro huiusmodi derogatione impetranda, exprimere, an videlicet testator, seu fundator ita explicitè disposuerit, vt factum contra conditiones in fundatione appositas, non valeat suffragari; cum solummodo satis sit narrare simplicem dispositionem factam à fundatore; ex eo, quod sufficit, quod ita fuerit simpliciter dispositum, vt nihilominus voluntas ipsa sit pro lege seruanda; quare dixit Imperator, *disponat testator, & fiat lex, S. disponat, Auth. de nupt. cap. vltima voluntas, l. 1. q. 2. vbi glos. in verbo vltim.*, quod si quis eam non seruat, hoc ipsum, quod ei est relictum, ab eo aufertur, *c. similiter, l. 1. q. 1.* Nec omnes leges canonicæ, siue ciuiles, super quibus petitur à Principe dispensari, aut eis derogari, habent expressè decretum irritans verbis explicitis. Præterea sufficit, quod testatoris, aut fundatoris voluntati, dummodo rationabili, nec patronus, nec Episcopus præiudicare possit, illam commutatio, iuxta not. in *cap. nos quidem, de testam.* quia commutari non potest, nisi de licentia Papæ, vt in *d. Clem. Quia cōtingit, de relig. dom. & in l. si quis ad declinandum, C. de Episcop. & Cler. Bart. in Legatum, ff. de usufr. leg. Lambert. de iurepatr. lib. 3. art. 3. qu. princip. n. 4. circa med. & nu. 5. fol. 1005. vbi quod tales conditiones in fundatione adiectæ, respiciunt honorem Dei, seruicium Ecclesiæ,*

& sic eius utilitatem, vel quandam satisfactionem mentis defuncti, volentis sic obseruari; nam licet factum contra legem, non habentem clausulam annullatiuam, valeat, per ea, quæ tradit *Dec. cons. 17.* nihilominus, ad rem nostram, clarum est, Ordinariū non posse foundationis terminos alterare, & si aliter fieret, collatio, siue institutio, esset nulla, *Put. dec. 330. n. 1. & 4. lib. qui nu. 5. & 6. ait,* non obstat, quod constituti non habeat clausulam annullatiuam, quia absque decreto annullatiuo, actus est nullus, non seruata forma constitutionis, quando datur potestas non habenti cum certa qualitate, præsertim in habentibus causam perpetuam prohibitionis, ad nos, per *glos. in Clem. 1. verbo, inhibentes, de iurepatr. & per Felin. in cap. ex parte, col. 4. vers. secundo limita, & col. pen. vers. quartus est casus, num. 6. de consit.* idem *Put. d. n. 6.* vbi quod quando sumus in habentibus perpetuam causam prohibitionis, semper videtur latere vitium, etiam post actum; & idem sufficit ea prohibere, etiam si lex non dicat, contra factum esse irritandum; quod est apprimè notandum, contra nonnullo Pragmaticos Romanæ Curie, tenentes decretum irritans in fundatione esse de necessitate in supplicatione exprimendum; licet quandoque illud videmus ad exuberantiam exprimi, vt supra dictum est.

Quoniam verò de derogationibus foundationum iurispatronatus aliqua supra diximus, ad nostram praxim pertinet, ea, quæ circa id, in Romana Curia seruari didicimus, hic subiicere; namque in casibus, in quibus beneficia iurispatronatus, etiam laicalis per Summum Pontificem conferri cōsueuerunt, Apostolicæ prouisiones fiunt cū expressa derogatione qualitatum in fundatione appositarum; quando illæ in aliquo dignoscuntur obstat; quod quidem, vsque adeò locum sibi dignoscitur vindicare, etiam si beneficia ipsa fuerint ad Sedem Apostolicam deuoluta; quia deuolutio fit ad Superiorem cum suo onere, & sua qualitate; ac proinde, etiam tamquam deuoluta, debent conferri personis eisdem, quibus tenebatur inferior, à quo facta est deuolutio, ante deuolutionem, etiam si ipsa deuolutio fiat gradatim, & secundum disposita in Concilio Lateranense, de quo in *c. 1. & 2. de concess. prob.* prout etiam alibi diximus, & sic donec deuolutio ipsa fiat ad Papam, *Rebuff. in tract. nominat. q. 8. n. 11. Vinian. in pract. iurispatr. p. 1. cap. nu. 138. Felin. in c. cum accessissent, de consit, num. 18.* nam licet patronus, propter negligentiam perdidit potestatem presentandi, tamen Superior con-

40 conferens iure deuoluto, non poterit aliter conferre, quam se habet institutio, & natura beneficij, & ex *Bald. in l. si pupilla, C. si manserit. ita alie.* quod si exequutor, qui de mandato testatoris, debebat, aliquid distribuere inter pauperes, cum consilio Prioris Prædicatorum, fuerit negligens, Episcopus succedens ei iure deuoluto, tenetur eam formam seruare; quia non receditur à forma, quæ perpetua est, sed à persona, & dixit *l. nos. in c. publicato. in 4. quæst. de elect.* quod

41 si publicato scrutinio, moriantur omnes Canonici, corruente testamento, substituti dano tenentur eundem eligere; quia per publicationem quæsitum est ius nominato, quod

42 per casum non perdidit. Quare, cum deuolutio fiat cum omnibus oneribus, & qualitatibus requisitis ex institutione, & natura beneficij, vt supra dictum est, id etiam procedit etiam quando deuolutio fit ad Summum Pontificem, de qua nunc loquimur; cum derogatio foundationis non cadat in inferiore, sed ad ipsum Pontificem spectat & ob id ab eo est huiusmodi derogatio petenda; quia etiam ipse conferendo ex iure deuoluto, censetur restringere prouisionem suam ad eius normam, nec uelle uti potestatis plenitudine, qua uti consuevit, prouidendo iure proprio de affecto, seu reseruatione, ita peritissimus *Lotter. de re benef. lib. 1. c. 24. n. 64.* prout cum effectu seruatur in praxi, & dicitur in vna *Mediolanen. Paro. chialis. coram Seraph. decis. 1309. n. 3. et decis. 136.* licet iam alias diximus, & opportunius in loco dicetur in casu publicationis resignationis beneficiorum; nam licet resignatio fuerit facta in manibus Ordinarij, & postea collatio obtenta à Papa tanquam deuoluta ob negligentiam eiusdem Ordinarij, nihilominus impetrans non habebit senestrad publicandum, prout disponitur in *Constitutione Gregorii XIII. de publicandis resignationibus*, quando resignatio fit in manibus Papæ, sed tantum tres menses; & sic cum ista qualitate fit deuolutio prædicta.

Hinc igitur est, frustra laborare impetrantes benedictia, ad sedem Apostolicam deuoluta, dum querunt euadere in supplicibus, expressionem qualitatium in foundatione, aut institutione beneficij apposituram; quæ omnino sunt Summo Pontifici explicandæ, vt valeat ille illis derogare, quatenus sibi ita expediens videbitur; cum iam res fecerit transitum cum sua causa, *l. alienatio ff. de contrab. imp. l. traditio. ff. de acquir. rer. dom.* namque clara est, hoc procedere, etiam in beneficijs deuolutis ad ipsum summum Pontificem, licet non expri-

matur in supplicatione conditio, ac qualitas in ipsius beneficii foundatione adiecta; quia idem Pontifex intendit prouidere iuxta qualitatem, & formam appositam in foundatione beneficij; licet illæ non fuerint in precibus expressæ, vt alias diximus.

Quod quidem intelligendum est, non modo de qualitatibus in foundatione, sive testamento adiectis, verum etiam quouis alio iure speciali; quia quocunque modo fuerint appositæ, sunt omnino seruandæ; quod si fundatio contineat plures qualitates, erunt quidem omnes Summo Pontifici explicandæ; nec sufficet si vna tantum explicetur; namque duobus impedimentis existentibus, vno sublato, remanet alterum, *t. pastoralis de priuil. c. ex tuatum de aucth. c. v. pal. tot enim sunt necessariae dispensationes, quot sunt obstacula.* *Frans. in c. non potest si n. 5. de prob. in 6. Cassad. decis. 9. n. 4. eod. tit. Menoch. de arbi. iud. lib. 2. c. 2. c. 3. casu 203. n. 13. Nauar. conf. 17. de test. sicut etiam dicimus, vnam tantummodo dispensationem non sufficere, ad contrahendum matrimonium pro vno impedimento, si aliud remanet, *Cassad. post Abb. d. dec. 9. n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. nu. 84. cum plurib. seqq. & dixi in mea Praxi Dispensat. Apostol. lib. 9. cap. 7. n. 6.**

50 Nec quidem à Papa, in huiusmodi casibus admittitur generalis petitio derogationis plurium qualitatium in genere narratarum, veluti, si ipsa derogatio peteretur quous omnes partes non expressas, aut in litteris exprimendas, cum nunquam visum fuerit in Dataria Apostolica, hanc genericam derogationem admitti; ex eo quod tales esse possunt qualitates in foundatione adiectæ; quæ non immerito Pontificis animum ab huiusmodi derogatione retraherent, vt optime docet *Rebuff. in praxi tit. de deuolut. n. 44.* vbi testatur, Romanam Curiam seruare in his deuolutis, vt soleat derogare foundationi beneficiorum, etiam si in illa caueatur expressè, quod obtinens tale beneficium, teneatur in illo personaliter residere, & esse sacerdos, vel ad sacerdotium intra annum promoueri, ac quod cum illo non possit aliud beneficium obtinere; quæ quidem omnia sunt in supplicatione exprimenda; cum generalis expressio, nimirum, omnium qualitatium in foundatione appositarum, nisi fiat, nihil profit; quinimmo vidimus quamplures supplicationes super diuersis materijs, in quibus petebantur derogationes foundationum, per Datariam remitti ad Signaturam Gratæ, vt ibi causa huiusmodi derogationum plenè examinarentur vt alias dixi.

Nec operatur circa hoc generalis derogatio

gatio, vigore Clausulæ, *Non obstantibus*, in supplicibus libellis, ac subinde in litteris provisionis, apposita, sicut antea diximus, 52 p. quæ certum est, nequaquam tolli ordinationes fundatoris, *Garc. de benef. p. 7. c. 1. n. 122.* ubi licet dicat, hanc peculiarem derogationem requiri non modo in fundatione iurispatronatus laicalis, verum etiam ecclesiastici; quia etiam fundatio clerici est multum favorabilis, nec ei censeri debet derogatum, nisi de ea fiat expressa mentio, tamen postea ibi subdit, quod id habet speciale fundatio laici, cum non censetur ei derogatum, etiam si in clausulis derogatoriis dicatur, *Non obstantibus foundationibus &c.* quæ tamen verba de foundationibus clericorum intelligenda erunt, non autem laicorum, pro quibus oportet, quod expressè, & in individuo fiat derogatio, non autem per clausulas generales prægnantes; & latius hæc praxis explicatur per *Capra. decif. 122. p. 1.* in qua, quod clausula, *Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac provincialibus, & Synodalibus constitutionibus, & ordinationibus, nec non statutis, & consuetudinibus, ac foundationibus, etiam iuramento &c. roboratis, privilegijs quoque indultis &c.* apposita in provisione alicuius beneficii iurispatronatus, non operatur derogationem dictæ foundationis, quia clausula quantamcumque prægnantes, non sufficiunt ad derogationem foundationis factæ per patronum laicum; sed oportet, quod in individuo, & non per clausulas equipollentes; & prægnantes fiat derogatio, ex iuribus in *d. decif. allegatis*, quod etiam in praxi notissimum est apud omnes Curiales.

Quamvis aliud dicendum sit de derogatione foundationis iurispatronatus ecclesiastici, ve dictum est: quæ eo modo, quo Papa derogare solet iurispatronatus clericorum, siue etiam ex privilegio, aut præscriptione, absque aliqua illius mentione, & cum simplici clausula, *Non obstantibus &c.* prout suo loco dixerat, ita etiam potest derogare, prout cum effectu passim derogat foundationi eiusdem iurispatronatus cum eadem clausula *Non obstantibus*; ex doctrina *Felini in r. nonnulli, num. 23. de rescriptis*. ubi ait quod licet, per clausulam, *Non obstantibus* consuetam poni hodie in gratiis, derogetur statutis generalibus, utantia beneficia ecclesiastica respicientibus, tamen non derogatur per eam alicui statuto singulari, nisi de illo fiat expressa mentio; subdens, ita demum hoc intelligi debere, dummodo sit statutum laicorum appositum in fundatione, secus autem si esset statutum clericum; quia talibus 53 statutis patronorum ecclesiasticorum præ-

indicatur per clausulas generales *Non obstantibus &c.* per *not. in c. dilectus de iur. patr. quamvis contrarium sentiat *Garc. de benef. p. 7. cap. nu. 121.**

Præterea notandum pro simplicibus, Curialibus, quandoque in Dataria Apostolica fuisse perperam, ac etiam ad decipiendum summum Pontificem, petitas aliquas derogationes foundationum, in quibus tamen non fuerunt appositæ conditiones in limine foundationis, de consensu Ordinarii, sed post foundationem, & sine dicto consensu, quæ cum sint propterea nullius momenti, habentur tanquam non appositæ; eatenus 54 n. Papa derogat foundationibus prædictis, quatenus conditiones sint legitime, & cum dicto consensu appositæ; nã alias videretur Papa sua derogatione, approbare dictas conditiones, nulliter, ut supra appositæ; cum nihilominus certum sit quod nullum est, nullum producere effectum, *l. 4. §. condemnati, ff. de re iud. illud, de iur. patr. c. simi.* quod quidem contingere potest, veluti si post foundationem, cum consensu Ordinarii, fuerunt per patronum, absque dicto consensu, sed de facto aliæ conditiones appositæ; quo casu nulla erit foundationis derogatio, quoad ipsas conditiones, sic nulliter adiectas; 55 nam Papa, sic derogando, non censetur eas approbare; quinimmo semper ipse derogando foundationi, illiusque qualitatibus, ita qualificat suam gratiam derogationis, ut illa nunquam censetur facta, nisi de qualitatibus in limine foundationis, cum consensu Ordinarii appositis, dicendo, *in cuius foundatione cauteri dicitur expressè, quod &c.* Ratio enim est, quia, ut pluries diximus, heres, seu alius patronus contra iuris dispositionem, nova aut legem beneficio imponere non potest, *Iur. post glos. in cap. cum dilectus, nu. 21. Abb. nu. 5. de consuetud. Felin. in cap. significavit, de test. & fuit dictum in vna Tolitan. Capellani §. quam refert, *Garc. de benef. p. 11. cap. 5. nu. 22.* quia agit de mutanda voluntate defuncti, circa Deo dicta, quod soli Papæ est permittum *d. Clem. Quia contingit, de relig. dom. nisi fortasse per huiusmodi fundatorem fuerit aliquid in testamento, seu codicillo, de consensu Ordinarii, declaratum; dummodo non tangat substantiam iurispatronatus, ut in causa Mediolanen. Iurispatronatus, quæ est decif. 675. nu. 2. p. 1. recent.* in qua fuit dictum, quod idem fundator potuit in codicillo de-*

57 clarare, an iurispatronatus fuerit hereditarium, vel gentilium, & quod non minus in codicillis, quam in ipsa fundatione, potuit sic qualificari iurispatronatus, concurrente consensu Ordinarii, ex *Calder. conf. 3. & no. de iur. patr. Abb. conf. 59. nu. 3. vers. sic-*

tio principaliter, lib. 1. & Paris. conf. 35. nu. 8. lib. 4.

Et sic generaliter, vbi cumque cōditiones, nulliter adiectæ, aut aliās subsistere nequeunt, vel si turpes fuerint, non operabitur quoad eas, aliqua foundationis derogatio; quia omnino illæ reiciuntur, & habentur perinde, ac si non fuissent appositæ, ad *tex. in l. nuda, ff. de contrab. empt.* licet aliter dicendum esset, si cōditiones sic vt præteritur, nullæ, fuerunt postea conualidare per Papā; quia quamuis illæ non sint aliās in consideratione, nihilominus idem Papa poterit eas approbare, vt valeant, *Gonz. gloss. 57. n. 24. & 25.*

Postremò, in proposito presentandi personas, secundum formam foundationis qualificatas, prout superius dicebamus, ita hæc intelligenda sunt, videlicet, quatenus reperiantur ad præscriptum foundationis, qualificatæ, quæ petant sibi de tali beneficio prouideri; aliter enim non impediuntur patroni presentare, & Ordinarius instituere alium nõ qualificatum, aliās tamen dignum; quare optime ait, *id. Gonz. gloss. 56. n. 88. cum seqq.* quod si per statutum, vel aliam dispositionem constituatur, quod beneficium sit conferendum certo generi personarum, vt puta graduatis, nominatis, personis, de gremio Capituli, filijs patrimonialibus, vel alio modo qualificatis, aliās collatio sit nulla, intelligi debet, ipsis volentibus, vel aliquo qualificato, petente sibi fieri collationem, & prosequente; cum Ordinarius collator, non teneatur quærere, & requirere qualificatos, an velint sibi fieri collationem, *Gonz. supradicto loc. cit.* Quare hic cōstituenda videtur regula, iuxta eam, quæ non raro in praxi euenire obseruauimus, nempe, quod vocatus in fundatione beneficii, ac iuxta illam qualificatus, qui illud petit, debet omnibus alijs præferri; quo casu Episcopus, seu alius Collator non pōt tale beneficium alteri nõ qualificato conferre; si verò, qualificatus non adsit, vel quatenus adsit, tale beneficium non petit sibi conferri, quia ad illud non aspirat, tunc Collator potest illud alteri non qualificato conferre. Quod quidem intelligendum, siue beneficium fuerit liberæ collationis, ex sui primæua erectione, siue de iure patronatus laicorum, vbi patroni tenentur presentare personam ex fundatione qualificatam; nam licet ita cautum sit, in ipsa fundatione, cum nihilominus tempore vacationis non adsit persona qualificata, vel quatenus adsit non aspiret ad huiusmodi beneficium, tunc quidem poterunt patroni alium non qualificatum presentare; nam semper lex, seu quælibet alia dispositio intelligi debet, si talis persona id petat

vel velit, *l. as. in l. 2. C. de iur. embphy.* nec collatio proinde non qualificato facta, erit nulla, cum Collator ignoret, an qualificatus velit illud beneficium, nec tenetur quærere qualificatum, *Firaquell. in repet. h. s. v. quæ in verbo, reuertatur, nu. 8. C. de reuoc. donat.* & de hoc videndus est *Rebuff. super cōcord. Rubr. de collat. s. si quis vero.* & ibi *glos. in verbo, ipso iure, fol. mibi 348. & in s. vlt. glos. Extantibus præfatis gradumatis fol. 481.*

Præmissorum etenim ratio est, quia semper in gratia, seu quacumque alia dispositione, intelligitur Clausula, siue cōditio, si is, cui conceditur, ea vti velit; etiam si adesse Clausula decreti irritantis, *id. Rebuff. in tract. nominal. q. 18. nu. 9.* nam quisque potest priuilegio in sui fauorem introducto, renunciare, *s. si diligenti, de for. comp. l. penult. C. de pact.* intelligitur enim beneficium affectum qualificato, si videlicet ipse velit, qui sicut potest beneficio, iam acquisito, renunciare, *c. admonet, & c. quod in dubijs, de renunc. multo fortius, acquirēdo, Clem. Gratia, de rescript. id. Rebuff. d. nu. 9.*

Vnde, si tempore vacationis non compareat aliquis, vt supra qualificatus, non tenetur Episcopus expectare, donec reperiat talis, & ita interim beneficium vacabit, in 61 dispendium cultus diuini; cum diuturna vacatio soleat semper esse Ecclesijs damno- 62 sa, *c. ne pro def. & de alij. Nec beneficium conferendum est in inuitum, quia clericus inuitus non creatur, c. l. dist. 71. c. honor. & dist. 74. c. quærit, de atar. & qual. cum solum 63 per Papam possit quis, cogi inuitus, vt recipiat beneficium, & fiat Prælatus, *Abb. in 64 c. fin. de postul. prel.* quare in hoc casu, inuitus, licet qualificatus ad præscriptam fundationis, si nolit, non potest præsentari, *c. beneficium, de reg. iur. in 6. l. inuitus, ff. eod.* & quatenus esset ita qualificatus, ac proinde 65 de presentandus, potest iuri suo renunciare, *c. fin. s. 1. de off. deleg. l. filio, praterito, ian. & glos. ff. de inuist. irritat. & s. l. am, Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 4. nu. 5.* quod habet locum tam in temporalibus, quam in spiritualibus, *Archid. in c. quædam periculosi, nu. 7. q. 1. & in c. demique, nu. etiam 4. & 3. Alex. conf. 116. nu. 2. lib. 3.* & regulariter 66 quilibet actus tendens ad fauorem alterius, est intelligendus, parte petente, *glos. in l. vniuersa rescripta, verbo, præbatur, C. de pracib. Imper. offer.* & quælibet concessio facta ad fauorem alicuius, habet tacitam cōditionem, si is, in cuius fauorem facta est, ea vti vellet, *Put. decis. 353. num. 3. part. 2.* & diximus alijs, dū locuti sumus in terminis, & de qualitate filiorum patrimonialium. Sciendum tamen est, circa qualitatem, præ-*

prædictam ex fundatione, id procedere quâdo ita cautum est in fundatione beneficij; at verò secus si post fundationem, ita concessum fuerit ex indulto Apostolico, extra prædictam fundationem, & ad partem, nam in hoc casu, collatio facienda certo generi personarum, non procedit in prouisionibus Apostolicis, quas sæpè vidimus ex notorio stylo Datarie, & Cancellarie Apostolicæ, tam ex deuolutione quam ex quacumque alia causa, fieri non qualificatis personis, prout, etiam docet *Par. decis. 301. lib. 1. & decis. 11. de constit. & fuit dictum in vna Tridentin. Decanatus 25. Februarij 1633. nu. 2. impressa penes Rub. decis. 183. num. 2. ubi num. 6. & 7. dicitur, non obstar, quod beneficium debitum certo generi personarum cadit sub reseruatione cum sua causa nempe, quod conferatur illi generi, Seraph. decis. 1420. n. 3. nam aliud est, quod beneficium debeatur ex indulto, personis qualificatis; quia in primo casu ex natura beneficii illud debetur illi generi, in secundo verò debetur personis qualificatis ex indulto, quod non ligat Papam quando beneficiū vacat in mense reseruato, cum non fuerit concessum in limine fundationis.*

Quo verò ad Canonicos, clerici, in aliquo ex sacris ordinibus constituti. Licet enim verum sit in Canonicatibus Collegiatæ Ecclesiæ non requiri aliquem ex sacris ordinibus, sed tantum clericalem tonsuram, *Abb. in c. 2. col. 2. in fin. vers. nota ibi per ecclesiasticos, nu. 5. Anchar. nu. 3. Butr. nu. 7. Innoc. in princip. Io. Andr. ante fin. in verbo, ecclesiasticos, Imol. nu. 3. Anan. nu. 5. Host. in fin. de instit. ex eo quod Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. vers. in omnibus, expressè loquitur de Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, non autem de Collegiatis, & propterea ad illas non extenditur, cum non sint ita priuilegiatæ, & nimis inter se differant, *DD. in c. Statum, s. sanctimus, de rescrip. in 6. & circa Canonicatus in Collegiatis nihil fuerit per d. Concilium immutatum; ac proinde de eisdem Canonicatibus est prouidendum, sicut de beneficiis simplicibus, in quibus requiritur ætas annorum quatuordecim incæptorum, vt ex eodem Concilio Trid. sess. 23. cap. 6. de refor. & fuit declaratum à Gregorio XIII. prout testatur sacra Congregatio ipsius Concilij, vt refert *Leo in ibef. for. Eccles. p. 2 cap. 3. nu. 21. Garc. de benef. p. 7. cap. 4. n. 35. cum plarib. seqq.* ac propterea non est recedendum à dispositione iuris communis, secundum quod in Canonicatibus Collegiatæ non requiritur sacer ordo; quod etiam intelligendum est de Canonicatibus Ecclesi-**

rum Collegiatarum insignum, in quibus prima tonsura sufficit; ita quod, sicut Episcopus potest dispensare cum illegitimo, ad obtinendum beneficium simplex, iuxta terminos *c. 1. de fili. presb. in 6. ita etiam ad obtinendum Canonicatum in Collegiata Ecclesia, Gonz. ad reg. 8. gloss. 5. n. 98. & seq. ubi etiã subdit, posse eundem dispensare cum illegitimo ad obtinendam dimidiã portionem in Cathedrali; cum talis dimidia portio sit ex inferioribus beneficijs Ecclesiæ Cathedralis, *Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 1. nu. 116. & seq.**

Nihilominus aliud hic dicendum est, ob qualitatem insignitatis huius Collegiatæ, quæ in præsentì erectione comparatur Cathedrali Ecclesiæ, nam *d. Concil. in d. cap. 12. de reform.* voluit, quod in omnibus Ecclesijs Cathedralibus omnes Canonicatus, ac portiones habeant annexum ordinem presbyterij, Diaconatus, & Subdiaconatus. Quare ob hanc rationem tales Collegiatæ, quoad hoc, ex illarum fundatione regulantur iuxta prædictum decretum Concilij ubi, quod deinceps ad dignitatem, Canonicatū, aut portionē nemo recipiatur, nisi eo ordine sacro aut sit initiatus, quæ illa Dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure statutum valeat initiari; quare ait *Grat. discept. foren. 2. 3. cap. 591, nu. 7.* quod ad effectum, an in aliquo casu sit dispensandum, nec nē super ætate, videndum semper est, an is, qui de beneficio prouidetur, sit in ea ætate, vt intra annum valeat suscipere ordinem, quem requirit beneficium; nam si poterit, non est super defectu ætatis dispensandum, cum nō indigeat dispensatione, nisi quando infra annum ob defectum huiusmodi non potest ad illum ordinē promoueri, quia tunc, erit necessaria dispensatio: prout idem dicendum esse ait ipse *Grat. nu. 8* in casu Coadiutorie ad Canonicatum; quia cum constet, deputandum in Coadiutorem, esse constitutum in vigesimo primo suæ ætatis anno, non videtur, quoad hoc, indigne dispensatione; quia iam intra annum habebit 21. annū cōpletum, & erit in 22. & in ea ætate initiari poterit, Et alias *S. Congregatio Concilij cōsult. ad obtinendum in Cathedrali Ecclesia Canonicatum, cui est annexus ordo Subdiaconatus, sufficere, quem esse constitutum in tali ætate, vt intra annum possit promoueri ad Subdiaconatum.*

Declarauit prætera eadem Sacra Congregatio, *cap. 12. sess. 24. in ea parte, in qua dicitur, quod omnes Canonicatus debeant habere annexum ordinem presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus, nō comprehendere Canonicatum iure patronatus laicorum.*

coram, ante Concilium fundatum, in cuius
fundationis limine fuerit appositum pactum,
quod descendentes à fundatore possint diē
Canonicatam obtinere, licet non sacerdo-
tes, nec in sacris ordinibus constituti, sed tā-
tū simplices clerici, donec deuenierint ad or-
dinem sacerdotalem. Ideo in hac sententia
danda erunt littere ad Vicariam Placen-
tinam, eorum quo casu s hic contingit.

- Cæterum verò, ista qualitas, nimirum,
quod Canonici huius Collegiatæ insignis
76 constituti, non requirunt in aliis Collegia-
tis nō insignibus; quinimmo quādoquē etiā
in insignibus; cum regulariter ad Canoni-
catus in Collegiatis Ecclesijs sufficiat, præ-
dicta ætas quatuordecim annorum, ex dis-
positione iuris, iuxta *tex. in cap. inordinata,*
in vlt. glos. in verbo, pueri, de præb. Monst.
de distribut. quotid. p. 2. q. 19. n. 14. namquē
Concilium Tridentinum, dum *loc. cit.* loquitur
de ætate ad Canonicatus Cathedralis,
Ecclesiæ, nihil disponit de Canonicatibus
Collegiatarum, nec de dimidijs portioni-
bus in Ecclesijs Cathedralibus; quare nec
77 Canonicatus in Collegiata, nec dimidia
portio in Cathedrali, habet ordinem sacrū
annexum, prout nequē requirit maiorem
ætate quatuordecim annis *Gonz. d. glos. 5. n.*
78 96. quod intelligendum est, nisi ex fundatio-
ne, statuto, vel consuetudine legitime intro-
ducta, dispositum esset contrarium; & hoc
tām in Collegiatis insignibus, quā in in-
signibus, cum vtriusq; (ex fundatione præser-
tum) possit adesse onus impositum, quod ta-
les Canonicatus impetrantes, sint in ea æta-
te, quæ requiritur in Canonicatibus Eccle-
siæ Cathedralis, vt hic, *Garc. p. 7. cap. 4. nu.*
39. Vnde si ita fuerit in dispositum, id erit
omnino attendendum, *Bald. conf. 322. vol.*
2. Alex. conf. 170. nu. 5. & seq. Viuian. in
prax. iurisp. lib. 4. cap. 2. nu. 3. si verò ni-
hil in contrarium appareat, censetur funda-
tor, se voluisse cum dispositione iuris com-
munis conformare, & vniuersali consuetu-
dine, iuxta *tex. in c. cum dilectus, de consuet.*
& in c. causam, qua, de præscript. Salys. in l.
si serui vestri, C. de nox. Mæbed. decis. 18. de
cau. poss. & propr. id. Viuid. lib. 6. nu. 3. Leo
in thes. for. eccl. cap. 3. num. 20. vbi quod si
79 Canonicatus in Collegiata habent ordinē
sacrum annexum, de eis erit prouidendum,
sicut de Canonicatibus Cathedralis, & sic
de Dignitatibus; quare si collatio fiet mino-
ri, erit nulla, prout videmus in nonnullis
Collegiatis insignibus, inter quas, & Cath-
edrales Ecclesias fit quasi æquiparatio, vt in
c. quia sape de elect. in 6. glos. in c. Statusum
in verbo, Cathedralium, ante fin. de rescrip.
cod. lib. Mandos super reg. 18. q. 2. nu. 8.

- Alias verò ita præmissa procedū, vt etiā
prædicta ætas quatuordecim annorū suffi-
80 ciat, etiam si aliquæ parochiales Ecclesie
essent vnitæ aliquibus huiusmodi Canoni-
catibus Collegiatæ Ecclesiæ: quinimmo etiā
81 si beneficio simplici, requirenti ætatem 14.
annorum, ex rationibus supradictis, & in-
fra dicendis: & in materia vnionis factæ
82 de parochiali Canonicatu, censuit Sacra-
Congregatio, attendendam esse naturā Ca-
nonicatus, non autem parochialis & suffi-
cere, quod prouisus sit in ea ætate, quam
exigit Canonicatus, si parochialis vnita sit
perpetuò, & accessoriē Canonicatu; quan-
doquidem natura præbendæ, vel beneficii
per talem annexionem non immutatur, vt
in *c. super eo de præb. in 6. Franc. in d. cap. 1.*
83 ante n. 7. de *fil. præb. Barbof. de pot. epis. alleg.*
60. n. 71. circa med. Secus verò si vnio facta
esset Canonicatu, aut alteri beneficio sim-
plici æquē principaliter, tūc, n. vnū ab alio
non dependet iuxta *not. in cap. 1. ne Sed. vac.*
quod quidē elicitur etiā ex *cod. c. 1. quo pro-*
hibetur collatio beneficii, cui cura imminet
animarū, ad quod quis intulatur; sed quan-
84 do cura est annexa accessoriē, quis non di-
citur intulari in annexo, sed in principali,
vt *not. glos. in c. si eo tempore, de rescrip. in 6.*
Barbof. loc. cit. Ricc. in praxi for. eccl. dec.
85 735. n. 2. vbi, q̄ attendendus est ordo, quē
requirit ipsa dignitas, vel Canonicatus ex
sui natura, nō autem ætas, quā requirit pa-
rochialis dicto Canonicatu adiuncta, vt in
simili respondit *d. S. Cong. in casu, quo de*
obtinuit Canonicatū requirentem ordinem
Subdiaconatus; sed quia illi Canonicatu
vnita erat parochialis, cū esset in ætate le-
gitima ad Canonicatum, sed non ad paro-
chialem, Ordinarius se difficilem reddebat
ad ipsum admittendū. Vnde consuluit d. S.
Congregationem. Et Congr. censuit, atten-
dendam esse naturam Canonicatus, non pa-
rochialis, & sufficere, quod prouisus sit in
ea ætate, quam exigit Canonicatus, si paro-
chialis est vnita perpetuò, & accessoriē
Canonicatu; secus si æquē principaliter
vnita esset; quia tunc non assumit naturam
Canonicatus. prout declaratum fuit, re-
fert *Piascius in prax. epis. part. 2. cap. 5.*
num. 21. Quod quidem optima ratione fir-
86 matur regula iuris, quod actus interpositus
regulatur secundum naturam eius, cui in-
terponitur, *l. fin. C. de non num. pec. & late*
per DD. in l. 1. ff. de verb. oblig. id. Ricc. in d.
decis. 735. nu. 4.
87 Quamuis de iure antiquo, & ante Conci-
lium sufficeret ætas quatuordecim anno-
rum ad Canonicatus, etiam in Cathedrali,
de quibus, vt de beneficiis simplicibus erat
iudicandum, prout dicendum est hodie de
Ca.

Canonicatibus Collegiatae, in quibus sufficit praedicta; aetas quatuordecim annorum, quae in dictis simplicibus praescripta est per *d. Concil. sess. 23. cap. 3. de refor.* quare, cum circa Canonicatus Collegiatae nihil fuerit per Concilium praedictum, dispositum, ut supra diximus, remanet tanquam casus

88 omittus, dispositioni iuris communis, *l. commo-
dissimi. ff. de lib. & post. l. si cum dotem,
in princip. ff. sol. matrim. Dec. conf. 134. nu.
4. vers. & casus omittus, Alex. in d. l. si cum
dotem, nu. 2. cap. susceptum, de rescrip. in 6.
Bald. in l. si mater, ff. de insti. Rot. decis.
141. nu. 30. part. 5. recent. cum vulg. & per
Sacram Congregationem eiusdem Conci-*

89 lli fuit declaratum, sufficere aetatem quatuordecim annorum ad obtinendum Canonicatum in Collegiata Ecclesia, & ead. Sacra Congr. sic etiam declaravit videlicet, Prima, *Aetas 22. annorum non requiritur in Canonicatibus Collegiatarum Ecclesiarum magis nunc, quam ante Concilium.* Secunda, *Concilium, nihil innouavit super aetate promouendorum ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum.* Tertia, *In hac Cap. etiam quoad aetatem illius, qui promouendus est ad Canonicatus Collegiatarum, non comprehenduntur.* Quarta, *Nullo Concilii decreto statutum est, quae, in eis requiratur aetas, qui Canonicatus in Ecclesiis Collegiatis consequi volunt, sed id relictum est intra illos terminos, qui ante idem Concilium praescripti sunt.* Quinta *S. D. N. Gregorius XIII. decreuit, nihil disposuisse Concilium, quae aetate debeant esse is, qui Canonicatus in Ecclesiis Collegiatis acquirere volunt, sique reliquiss, hoc in illis terminis, qui ante Concilium constituti sunt.* Et *vers. In omnibus vero Collegiatis, censuit Sacra Congregatio, habere locum solum in Cathedralibus, & non extendi ad Canonicos in Collegiatis, nec etiam habere locum in Dignitatibus, & dimidiis portionibus, & quod licet portiones habere debeant annexum ordinem Sacrum, dimidia tamen portiones huius ordini non sunt subiecta &c.* Quas quidem declarationes habes penes *Garc. de benef. part. 7. cap. 4. nu. 37.* & hoc videmus in dies seruari, licet quandoque aliter seruetur; namque Summus Pontifex ita quandoque ordinat Ecclesiam Collegiatam in illius erectione, ut in ea etiam omnes Canonici, nedum esse debeant in aliquo ex sacris ordinibus, sicut disponitur in *d. Concilio quoad Cathedrales, verum etiam quod sint in presbyteratus ordine constituti; prout vidi praesertim in erectione Collegiatae Ecclesiae facta per Urbanum VIII. in Terra S. Angeli Pennen. Diocesis, in qua voluit, ut nemo ex tunc deinceps Canonicatus, & pra-*

bendas praedictae Ecclesiae obtinere valerent, qui ad curam animarum exercendam habilis, & idoneus, ac actu presbyter non esset, vel saltem in ea aetate constitutus, ut infra annum ad presbyteratus ordinem promoveretur; & in futurum Canonicatus, & praebendae huiusmodi, presbyterales essent, & nuncuparetur, ut in litteris Apostolicis desuper expeditis de anno 1627. Non. Februarii, Pontificatus eiusdem Urbani Anno Quarto, plenius continetur.

Alias autem, iure antiquo inspecto, etiam aetas septem annorum, quae requirebatur, ad simplex, sufficiebat ad Canonicatum in Collegiata, & dimidias portiones in Cathedralibus, *Mandos. d. reg. 18. q. 1. nu. 3. Boer. decis. 171. nu. 1. vbi, quod in promouendo ad Canonicatum, non erat requisitus certus ordo, sed satis erat, quod sic promouendus, esset clericus, ut in c. 2. ibi, per ecclesiasticos ordines, vbi Abb. in ult. notab. de insti. cum solum habeamus in iure expressum, quod si quis non est Subdiaconus, non potest habere vocem in Capitulo, ut in Clem. vt ij, qui, de atat. & qualit. Concilium tamen Tridentinum in d. c. 5. sess. 23. quoad beneficia simplicia disposuit, quod nullus, ante annum decimum quartum, possit illa obtinere; & sufficit, quod illum attingat, ut dicta Sacra Congregatio declaravit, & dixi in mea *Praxi Dispensat. Apostol. lib. 4. cap. 1. num. 1.**

Ex supradictis igitur, cum Episcopus, stante facultate sibi per Sacros Canones attributa, possit dispensare cum illegitimo, ad minores ordines, & vnum simplex beneficium Ecclesiasticum, ut in *d. cap. 1. de fil. praeb. in 6.* hac quidem ratione dispensat, ut dictum est, cum eodem, ad obtinendum Canonicatum in Collegiata Ecclesia, qui non habeat aliquem sacrum ordinem annexum; quod quidem (ut aliqua hic per transitum de dispensatione Ordinarii cum illegitimo dicam) facere potest, etiam sine consensu Capituli, qui, contra nonnullos, contrarium sentientes, nullo modo requiritur; quia, quidquid de iure videri possit, consuetudo ita se habet, ut solus Episcopus ita dispenset, *Hosi. in cap. statutum sub num. 3. ad fin. vers. alii dicunt, de tempor. ordinat.* licet possit ipsum Capitulum, Sede Episcopali vacante, sic cum illegitimo dispensare, scilicet ad minores, & vnum simplex iuxta terminos *d. cap. 1. & pro eo Vicarius Capitularis, Quar. in Sum. bulli tit. Capit. Sed. vac. vers. Secundò quæro, prout saepe practicum fuit in hac Curia, sede Archiepiscopali vacante, tenet etiam *Zerol. in praxi Episcop. verbo, Capitulum, vers. Tertio, an Capitulum; quando quidem**

Ca-

- Capitulum, sede vacante omnia potest in iis, quæ potest Episcopus ratione iurisdictionis Episcopalis, *Barbos. de potest. Episcopis alleg. 45. n. 24. & 26. Henriq. in Sum. lib. 14. de irrog. c. 1. §. 1. Guttier. canon. quest.*
- 91 *lib. 1. cap. 3. n. 10.* quia succedit Antistiti defuncto in omnibus iis, quæ de iure communi pertinebant ad ordinariam Episcopi iurisdictionem, exceptis nonnullis, speciatim à iure prohibitis, *Nasar. cons. 44. nu. 1. de temp. ordin. id Guttier. d. lib. 1. cap. 11. num. 10. Rebuff. in prax. tit. de deuolut. nuin. 85. Pausin. de off. & pot. cap. sed. vacan. p. 1. q. 1. num. 3. cum seqq. q. 5. nu. 2. vers. item regulariter, Rot. decif. 1. nu. 13. p. 2. diuers. ex eo*
- 92 quod Capitulum, sede vacante dicitur Ordinarius, *Extra. Excecrabilis, §. cæterum, de pr. g. & succedit Episcopo in spiritualibus, & temporalibus, cap. penult. & fin. de suppl. neglig. Prælat. & in huiusmodi dispensatione*
- 93 ne tenetur idem Capitulum ea seruare, quæ seruat ipse Episcopus, qui licet ex *d. cap. 1.* possit dispensare cum illegitimis ex quocunq; damnato coitu, ad minores ordines, & beneficium sine cura, hoc tamen intelligitur cum causa, quæ omnino requiritur,
- 94 cum agatur de dispensatione facienda per
- 95 inferiorem à Papa; ac proinde talis illegitimus debet esse honestæ vitæ, famæ, & existimationis, ac suffragantibus sibi meritis *Garc. de benef. p. 7. cap. 2. nu. 47. cum seqq.* namq; ipsemet Summus Pontifex dispensando cū illegitimo, hanc clausulam adiicit in litteris, huiusmodi dispensationis, nempe *Discretioni tue &c. mandamus quatenus consideratis per te diligenter circumstantiis vniuersis, qua circa idoneitatem ipsius N.*
- 96 fuerint attendenda, si ipse paterna incontinentia imitator non sit, sed bonæ conuersationis, & vitæ, ac alias merita sibi suffragentur ad huiusmodi dispensationis gratiam obtinendam, super quo tuam conscientiam conseruamus, cum eodem &c. dispenses. Et hæc

- omnia sunt pro causa, ad id verificanda, vt præfertur; quia in ista dispensatione facienda per Episcopum, cum sit inferior Papa, requiritur causa prædicta, veluti quod fiat illius suffragantibus, meritis, id *Garc. loc. cit. num. 49. ex Rodrig. 99. reg. tom. 1. q. 13. art. 97 14. & 15.* quinimmo Delegatus ad exequendam huiusmodi Papæ dispensationem, attentis illis verbis, *consideratis per te diligenter circumstantiis vniuersis* tenetur illas pro validitate, ac recta exequutione huiusmodi, de quibus per *tex. in cap. magna denotionis, §. hac quidem tria, de vos.* diligenter antea examinare, nempe quid liceat secundum æquitatem; quid deceat secundum honestatem, & quid expediat secundum vtilitatem, & *glos. ibi in verbo liceat,* quod hæc tria semper sunt considerandas, *Loëter. de re benef. lib. 2. q. 48. n. 133.* Quare seruatur in praxi, vt in petenda huiusmodi dispensatione porrigitur Episcopo dispensanti supplex libellus, ipseque Episcopus mandedesuper capii summariam informationem, prout signanter seruatur in dicta Curia Archiepiscopali; ac præmissis verificatis, disponat; alias enim si dispensaret non præmissa causæ cognitione, talis dispensatio non valebit, *Abb. in cap. dudum 2. de elect. in fin. c. de multa, de prob. Felin. in cap. ad audientiam, 2. de rescript. nam licet Bonifacius VIII. in d. c. 1. tribuat Episcopo*
- 100 hanc facultem, intelligitur tamen cum causæ cognitione, prout firmat in puncto *Gambar. de auth. leg. à lat. lib. 10. n. 243.*

Quoniam verò ista dispensatio, quæ fit per Ordinarium, sua autoritate cum illegitimis, frequens plurimum est, illiusque formula satis à proposito, & prout decet, deuiantem, conceptam vidimus, propterea hic formulam ipsam omni sui parte perfectam, de more subnectere placuit, tenoris sequentis, videlicet,

N. N. Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. Vniuersis, & singulis presentes nostras litteras inspecturis, lecturis, pariter, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus, & attestamus, quod Nos die Sabbathi quatuor temporum, die, &c. mensis, &c. in nostra Cathedrali Ecclesia sacras ordinationes celebrantes, dilectum nobis N. scholarem huius nostra Diæcesis, bonæ vitæ, famæ, & existimationis ad hoc idoneum repertum, vigore facultatis nobis per Sacros Canones attributa, clericali charactere insigniuimus, primamque tonsuram illi contulimus, ac cum eodem super defectu natalium, quem ex Presbytero, & soluta genitus, patitur, vt etiam ad minores ordines promoueri, ac etiam perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum, cui cura non immineat animarum, aue alias ordinem aliquem sacrum annexum non habeat, si sibi alias canonicè conferatur recipere, & retinere liberè, & licitè valeat, huiusmodi defectu natalium non obstante, eadem autoritate dispensamus, prout etiam per presentes dispensamus. In cuius rei testimonium, &c. Dat. &c.

Et

Et sub ista formula potest fieri talis dispensatio super defectu natalium; quod intelligitur de illegitimis ex quocunque damnato coitu, ad minores ordines, & vnũ simplex ex *d. c. 1. vbi glos. in verbo, defectum*, quod indistincte intelligitur pro quocunque defectu, siue sit spurius, siue adulterinus, vel naturalis; licet alias quoad successionem distinguantur, nec ita de facili dispensetur cum seruo, quam cum reliquo, & sequitur *Vgol. de irregul. cap. 4. §. 2. num. 3. cum alijs rehat. per Garc. d. p. 7. cap. 2. num. 48.* & ita per totam Orbem practicatur; quia *d. c. 1.* non se restringit ad filios presbyterorum tantum, nam illius summarium ita se habet, nempe, *De filiis presbyterorum, & alijs illegitime natis*; omnes etenim isti sunt venia digni; cum non proprio, sed alieno vitio laborent, vt dicit eadem *glos. verbo, defectum, in fin. ca. l. legem, C. de nat. lib.*

Consimilem formulam habes penes *Barb. de potest. Episc.* in calce suarum additionum ad eundem tractatum; ex qua potissimum colligitur, quod predicta dispensatio ad ordines, & beneficium huiusmodi debet fieri expresse; quandoquidem Episcopus aliter promouendo illegitimum, non censetur cum eo dispensare, nisi vtatur verbo, *dispensamus*, contra nonnullos tenentes, etiã quod sicut potest Episcopus cum predictis illegitimis dispensare, potest facere statutum, quod legitime illegitimos ad minores ordines; quod quidem omnino negatur, prout etiam tenet *Franc. in d. c. 1. num. 2.* quia sic inducerentur homines ad peccandum, vt not. in *Clem. Ne Romani, de elect.* & hoc esset contra notoriam praxim, quæ oppositum docet, & ait *Rebuff. in prax. tit. de dispens. super defect. natal. nu. 9.*

102 quod Episcopus, ante collationem beneficij, vel tonsuræ dispenset cum hoc illegitimo, alias non valebit actus, nec conferendo, videtur dispensare, vt per *DD. in d. c. 1. de fil. presb. in 6. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 48. nu. 143.* nam cum promouens indignum, puniatur, *c. nihil est, de elect.* inde satis euidenter apparet, promouentem, non dispensare per *glos. in c. vn. verbo, dispensamus, de grat. & qual. nam vbiunque Canon imponit penam Ordinario, illi prohibere censetur promotionem, quod bene notandum dixit Abb. in c. ad abolendam, num. 3. pres. nota illam *glos. de fil. presb. id. Lotter. lat. cis.* & patet ex supradicta formula, quod priusquam Episcopus cõferat primam tonsuram, & ordinem debeat dispensare, vt in ea dicitur, nempe, *eadem autoritate dispensauimus.**

Sicque id discriminis circa id versatur, inter Papam, & Episcopum, aut aliũ inferiorẽ,

104 nempe, quod Papa aliquid faciẽdo, quod non potest valere propter aliquem defectũ iuris, nisi dispenseret, si sciat illum defectum, videtur tacite dispensare; non autẽ sic inferior, nisi expresse dicat, se dispensare, ita *Navar. conf. 4. nu. 2. de Simon. ex doctrina Panormitani recepta in c. diuersis fallacijs, de cler. coniug.*

Hæc autem dispensatio ita demum proderit taliter dispensato, vt possit etiam in diuersis Diæcesibus beneficium, siue, etiam Canonicatum in Collegiata successiue obtinere, per *tex. in c. cum olim, vbi Abb. n. 1. de cler. coniug. Maiol. de irreg. lib. 2. cap. 8. num. 8.* vbi, quod talis dispensatio prodest, vt sic dispensatus possit illud beneficium obtinere in Diæcesi alterius Episcopi, *id. Lotter. d. q. 48. nu. 143. & seq.*

Sanẽ, pro hac praxi, aduertendum est, nunquam defuisse, qui non minus leuiter, quam inutiliter, tenuerunt, etiã legitimos, natos ex illegitimis, esse adhuc inhabiles ad beneficia Ecclesiastica assequenda; qui tamen toto cœlo aberrarunt, etiam si beneficia huiusmodi, fuerint de iure patronatus, nisi tamen in eorum fundatione aliud expresse caueatur; quandoquidem isti, iure communi inspecto, sunt habiles, & idonei ad quæcunque beneficia, sibi alias canonicè conferenda, *glos. in cap. quia clerici, in verbo, filij, de iurepatr. Navar. conf. 1. nu. 4. eod. tit. & fuit dictum in vna Pampilonen. Capellania 4. Martij 1622. corã Remholdq. impressa penes Vian. in calce sua prax. iurispatr. quæ est decis. 45. nu. 6. & post nu. 10. vers. Nec faciunt, vbi quod, etiã in dubio facienda est interpretatio ad fauorem descendentiũ ex illegitimis; ita vt etiam ipsi cõseãtur sub dispositione de legitimis; quia sunt de iure communi habiles, & idonei ad quæcunque beneficia, dignitates, & honores; cum in his non representetur illa*

109 impudicã species progenitoris illegitimi, 100 & sic qualitas patris non nocet filio; cum 111 illegitimitas non imprimat defectum sed defectum, vt per *Gemin. in cap. 1. nu. 1. de fil. presb. id. Lotter. d. lib. 2. q. 48. n. 6. 7. & 8.* & in vna Tirasonen. Eleemosynaria, coram Lancelotto, quam refert *Garc. de benef. p. 7. cap. 15. nu. 35. circa princip.* vbi quod illegitimitas patris non obstat filio legitimo, vt presentari non possit ad Eleemosynariam iurispatronatus, ad quam testator vocauerat Clericum descendente a quodam Ioãne, & dictus Clericus erat filius legitimus patris spurij, qui descendebat a dicto Ioanne; quia licet legitimi ex patre illegitimo, sint incapaces eorum, quæ proueniunt ex persona patris, seu contemplatione illius, sunt tamen capaces omnium ex persona pro-

- propria prouenientium, vt per *Bart. conf. 118. Paliot. de notb. & spur. cap. 13. Cephal. conf. 103. nu. 7. cum seqq.* & hoc sine difficultate aliqua per totum practicatur.
- 113 Præterea Episcopus, sic dispensando, nō excedat limites iurisdictionis, quæ per *d. c. 1. restricta est ad minores, & vnum simplex*
- 114 non curatum, namque ex quacunque causa, etiam utili, & necessaria, non poterit eidem illegitimo conferre curatum, nec vltra vnum, dispensare; quia *d. c. 1. loquitur in singulari, & sic cum simus in materia prohibita, non extenditur ad plura, Lotter. d. 7. 48. num. 146.* vbi, quod hæc facultas non intelligitur de omnibus beneficijs, sed de his tantum, super quibus Episcopus potest dispensare, ex *d. c. 1.*
- Notandum hic videtur, hoc procedere etiam si Canonici Collegiatæ Ecclesiæ;
- 115 sine cuiuscunque beneficii Ecclesiastico, quod ita dispensatiue confertur, esset annexa, & accessorie vnita parochialis Ecclesia; quia per talem unionem non mutatur status talis beneficii, & prædictum *c. 1. loquitur de dispensatione ad beneficium, ad quod quis intulatur; & cum parochialis Ecclesia est, vt supra annexa, quis non intulatur in ea, vt rectè ait Franc. in d. c. 1. sub nu. 8.* sicut iam supra diximus, & sic attenditur qualitas tantum, & natura beneficii principalis, ad quod illegitimus dispensatur, non autem annexi, *Garc. de benef. p. 1. 2. cap. 2. nu. 17.* quia vnitum beneficium nō possidetur tanquam titulus, *Caputag. decis. 349. nu. 2. p. 3. Lotter. lib. 1. q. 28. nu. 102.* & hac ratione concludit etiam *Barbos. de poss. Epif. alleg. 45. nu. 24. 3. amplias.* quod hoc procedit, etiam si beneficio simplici, aut Canonici Collegiatæ Ecclesiæ Collegiatæ, vel dimidijs portionibus, aut inferioribus beneficijs Ecclesiæ Cathedralis, parochialis Ecclesia fuerit vnita accessorie, hac, inter cæteras, præcipua ratione, quia quod accedit alteri, sequitur conditionem, & naturam principalis, vt supra dictum est, ex pluribus iuribus ibi per eum allegatis.
- 117 Quare, si talis illegitimus vellet ad plura, etiam qualificata beneficia, ac maiores ordines, dispensati, recurret ad Papam, à quo passim conceduntur, huiusmodi dispensationes, cum quibusdam limitationibus, & modificationibus, de quibus in mea *Prax. Dispens. Apost. lib. 3. cap. 1. nu. 9. in fin.* quia verba *d. c. 1.* non admittunt aliam interpretationem, cum sint admodum clara; nec admittenda est nonnullorum DD. sententia, contrarium sentientium, nempe, quod licet dispensatio, ex sui natura, sit stricti iuris, ac arcta; & proinde strictè interpretanda, intelligenda nihilominus est, quando il-
- la conceditur vni, seu pluribus personis expressis, & determinatis, ex eo, quod videtur data facultas, respectu personæ dispensandæ, & tunc fiet stricta interpretatio, *Abb. in c. fin. de simon.* at verò vbi facultas dispensandi conceditur à Principe, vt hic, Successor Pontifex talem dispensandi facultatem non cum vna, & certa, ac determinata persona concedit Episcopis, sed indeterminatè, & generaliter, ergo hæc facultas late est interpretanda, prout consistit in persona concedentis, vt in *c. olim. de verb. sign. Io. Andr. & Abb. in d. c. fin. de simon. Oldrad. conf. 102. Bellam. decis. 423. Imolin. d. c. 1. de fil. presb. Alex. in lita scriptum, §. 1. ff. de lib. & poss. Sanchez. de matrim. disp. 24. lib. 8. nu. 9. Garc. de benef. p. 1. cap. 1. nu. 73.*
- Nihilominus tamen, contraria sententia verior est, & in quotidiana praxi recepta; quandoquidem dispensatio, tanquam odiosa, & à iure communi exorbitans, non includit nisi primum actum sequentem post dispensationem, *c. non potest, de prob. in 6. facit, quod notat in c. quod dilectio, de consang. & affin. Franc. in d. c. 1. de fil. presb. nu. 4.* vbi, quod si Papa dispensat cum Subdiacono, vt possit matrimonium contrahere, & hoc contemplatione ceteræ mulieris, non poterit tunc contrahere, nisi cum illa; quod quidem in tantum sibi dignoscitur locum vindicare, etiam si ille, cum quo est dispensatum, non fuerit cum effectu, & legitime beneficium affectus; quia si fuerit in culpa, veluti quia dictum beneficium recipit iniuste, & scienter, vel quia licet illud credat, se legitime, & iuste recepisse, postquam tamen id rescit, illud non dimittit, tunc secundum non poterit obtinere; & sic culpa sua frustratus remanet effectu talis dispensationis; quæ iam sic, vt præfertur, effectum suum consummauit in primo actu.
- Secus verò, si nō fuit in culpa, veluti, quia post dimissionem beneficii nulliter, ignoranter tamè obtinuit, illud dimittit, tunc non aliter legitime obtinere potest; ex eo quod dispensatio, cessante culpa, debet intelligi cum effectu, *Franc. in d. c. 1. nu. 19.* qui tandem querit *nu. fin.* an ille, cum quo est dispensatum iuxta formam *d. c. 1.* possit duo beneficia retinere, & concludit, quod aut illa duo beneficia fuerunt insimul sibi collata, ab eoque acceptata, & tunc perdit verè, quæ cum Episcopus non possit sic conferre, nec acceptans sic acceptare, sed cogitur dimittere alterum, veluti si prædictorum duorum beneficiorum vnum sit curatum, alterum verò simplex dimittet curatum, quod iniuste adeptus est, ex *d. c. 1.* quod restringitur ad vnum simplex, & sine cura, nec potest dispensare super pluralitate benefici-

clorum, etiam simplicium, ex eo quod *tex.* dicit, & *obtinere beneficium*, & sic ut dictum est loquitur in singulari, & singularis locutio non extenditur ad pluralitatem, *122* *tex. in c. gaudemus, de dinort. Sylu. verbo, beneficium, 3. nu. 17. Armil. cod. verbo, nu. 32. Valent. tom. 4. disput. 7. q. 19. Azor. 2. p. lib. 6. cap. 3. q. 12. Nauar. cap. 25. num. 69. & cap. 27. nu. 101.* ubi absolute ait, Episcopum posse, quoad vnum dumtaxat, dispensare, *Zerol. in prax. Episc. p. 1. verbo, Ordo, 9. ad quartam, circa fin. Sanch. d. lib. 3. disput. 31. nu. 6.* ubi in proprijs terminis firmat ex *d. c. 1.* illegitimum, cum quo dispensatur ad beneficium, non posse, nisi vnicum obtinere, eo modo, quo dicitur, quod quando dispensatio, nec restringit ad primum matrimonium, nec explicat, ut liceat toties, quoties liberit, debet intelligi de prima vice; ergo multo magis hic, cum *d. c. 1. de fil. presb. id aperit explicet*, ibi, *nisi vnicum beneficium obtinere*, rationem iubens *id. Sanch. 123* *loc. cit.* nempe, quia dispensatio, cum non includat nisi primum actum subsequentem, eo expleto, illa extinguitur, ex *l. boues, 5. hoc sermone, ff. de verb. sign. id. Garc. d. cap. 2. nu. 50.* ubi ex *Azor. 2. p. lib. 6. cap. 3. q. 12.* *124* quod id procedit, etiam si beneficium, ad quod virtute *d. c. 1.* dispensatur, non sufficit ad congruam sustentationem.

Quatenus verò *d. c. 1.* loquitur de simplici tantum beneficio, ita demum id intelligas, quando videlicet huiusmodi beneficii collationi, præter iuris impedimentum, non obstat aliquod statutum in Ecclesia iuratum, & à Papa confirmatum, quod nimirum illegitimus non admittatur ad tale beneficium; tunc etenim Episcopus non poterit cum prædicto illegitimo dispensare ad illud obtinendum contra dictum statutum, aut consuetudinem, prout optime declarat *Franc. in d. c. 1.* ac propterea prædicto statuto, aut consuetudine sic refragante, recurrentum est pro collatione huiusmodi beneficii ad Summum Pontificem, qui tali statuto, aut consuetudini derogabit; si verò non esset iuratum, aut confirmatum, tunc poterit Episcopus dispensare contra proprium statutum, *id. Franc. loc. cit.*

Quare, monēdos duximus Romanæ Curie Tyrones (ne in simili derogatione petant, quod petere minimè necesse est; prout *126* euenire solet) huiusmodi statutum nunquam in prouisionibus Apostolicis obtare, nisi illud fuerit iuratum, aut Apostolica, auctoritate confirmatum; quia propter iuramentum, & confirmationem, mutat suam naturam, ut *in cap. 1. de confir. util. vel inust. & in cap. debitores, & in cap. cum contingat, de iur. iur. glos. in cap. cum non deceat, in fin. de*

elect. in 6. ubi dicitur, præmissa procedere, etiam si statuta continerent id, quod continerius commune; nam licet alias, ubi Episcopus dispensat contra ius commune, ita dispensare potest contra statutum continens illud, quod ius commune, fallit tamen si statutum sit iuratum, vel confirmatum; quo casu, ut dictum est, mutat suam naturam; & proinde pro illius derogatione, ac illius beneficii collatione recurritur ad Papam.

Vndè in petenda dicta collatione ita seruat Romanæ Curie stylus, ut si fortasse, per tale statum continens ius commune, impediatur illegitimus ad obtinendum beneficium, non teneatur in supplicatione illud narrare; ea quidem ratione, quia agitur de statuto, vel privilegio continente illud, quod continet ius commune; ac proinde non præsumitur in Papa ignorantia, qui habet omnia iura in scrinio pectoris, *vulg. iur. 10. Andr. in d. c. 1. de fil. presb. in 6.* alias enim, aut si statutum est iuratum, seu confirmatum, est de hoc facienda mentio, prout seruat vsus Datarie, & Cancellarie Apostolicæ, quo docemur, ut in his & similibus, quando huiusmodi beneficium situm est in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, post clausulam, *Non obstantibus, &c.* addatur, derogatio statutorum sub hac forma, nempe, *nec non statutis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica confirmatis, consuetudinibus, privilegijs quoque indultis &c. quibus omnibus S. V. derogare placeat*, quod si in Ecclesia adsit statutum, quod illegitimus ad beneficium non admittatur, etiam si Papa cum eo dispenseret, non poterit ille admitti, si eidem Papæ de hoc non fuerit facta mentio, *id. Franc. loc. cit. num. 9.*

Et quamuis generica statutorum expressio sufficiat ad tollendum illius obstaculum, neminè tamen Curialium latet, Datariam, Apostolicam in nonnullis casibus petere peculiaris statuti huiusmodi expressionem, cuius derogationem quandoque denegatam fuisse scimus; quod potissimum euenire consuevit, quando ob aliquam causam petitur dicti statuti particularis derogatio, cui non expedit, aut non videtur Papæ derogare.

Idem quoque dicendum est, si præter iuris prohibitionem, aut Statutum, prohibitio, etiam hominis obstat, ad huiusmodi beneficii obtinendum; si v.g. testator, aut fundator, in limine fūdationis beneficii ita disposuit, ut videlicet, ad illud nequeat præsetari, nisi qui fuerit de legitimo matrimonio procreatus; tunc .n. etiā vigore *d. c. 1. de fil. presb. in 6.* nõ poterit Episcopus dispensare; cum Orator illegitimus egeat dispensatione Apostolica, cum expressa derogatione fundationis,

- nis, *Felin. in c. cum ecclesie essent, ante nu. 18. de confis. Lamberts. de iurepatr. p. 1. lib. 2. 10. q. princip. vers. ex hoc, fol. mibi 673.* ubi quod Episcopus potest dispensare super inhabilitate presentati, si tamē ipsa inhabilitas nō causetur ex lege, modo, cōditione vel institutione p̄ fūdatorē appositis, *Vivian. in praxi iurispatr. lib. 6. cap. 7. n. 76.* ac proinde
- 132 de ubi p̄sertim oblat fundatio, Episcopus omnino abstinere debet à tali collatione, quæ tunc spectat ad Papam, à quo petenda est ipsius foundationis derogatio in specie, quæ datur vnā cum prouisione beneficii; perinde, ac si collatio spectaret ad Papam; nec per quascunquē clausulas generales derogatorias, censetur vnquam derogatum fundationi, vt supra diximus; etiam si diceretur, *Nō obstat fundatio, &c.* proue nec sub dictis verbis cōprehēditur derogatio
- 135 statutorū; quia fūdatio, seu ordinatio in fūdatione posita, nō solet dici statutū, vt rectē docet *Garr. de benef. p. 7. cap. 1. nu. 121. & seq. & in vna Foroluiem. Capellania coram Seraph. decis. 871. nu. 7.* fuit dictum, non ob stare, quod in prouisione Apostolica, propter clausulas generales, censetur derogatum huic qualitati; quia dictæ clausulæ nō
- 136 operantur derogationem qualitatum in fundatione expressarum, nisi de iis fiat expressa mentio in impetratione, *id. Felin. in cap. nonnulli, in princip. de rescrip. & in tract. quando litera Apostolica prauit. patr. in 3. limit. id. Vivian. lib. 24. cap. tertio, nu. 16.*
- 137 Non enim datur generalis derogatio, veluti si diceretur, cuius fundationi, S. V. placeat derogare quoad omnes eius partes, vt alias diximus, & docet etiam *Staphil. de liter. quat. tit. de modo, & forma impetr. nu. 27. in fin. fol. mibi 48. Seraph. decis. 1270. n. 3.* ubi fuit dictum, non ob stare, quod E. in sua gratia obtinuerit derogationem fundationis; quia non fuit explicitē narrata illius forma. Quarē prædicta generalis deroga-
- 138 tio non proderit impetranti, si adessent in Ecclesia aliqua statuta particularia, concernentia in indiuiduo, beneficium, quod impetratur, & requirit certas qualitates in persona dicti impetrantis, etiam si gratia fuerit motu proprio concessa; namquē ge-
- 139 neraliter per Constitutionem Principis quantumcumquē publicē, vel solemniter editam, licet contineat omnes obstantias de mundo, non tamen tolluntur specialia priuilegia, statuta, vel consuetudines; quæ non obstantiz solum tendunt ad tollendam
- 140 subreptionem, non ad alia iura specialiter perimenda, nisi nominatim specialiter, & expressē talia per ipsum tollantur, ita *id. Felin. loc. cit. nu. 7.*

Quod etiam exemplificari potest, si non reperiatur persona qualificata iuxta formam foundationis, quæ ad beneficium vacans aspiret, veluti si debeat esse sacerdos, & beneficium conferatur Clerico in minoribus. Tunc enim sic foundationis prædictæ qualitas exprimenda erit, nempe, *Cum tale beneficium quoddam de iure patronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione existit, & in cuius fundatione expressē causari dicitur, quod ad illud, dum pro tempore vacat, presbyter presentari debeat &c.* Nos volentes dilectum filium N. Clericum dictæ Diocesis, afferentem se in decimo octauo gratiæ sua anno, vel circa duntaxat consuetum, necnon dilecti filii N. vnici eiusdem beneficii patris fratrem germanum existere, &c. Dummodo, &c. & dicti N. ad hoc accedat assensus &c. Nos enim cum eodem N. ut beneficium huiusmodi, si illud sibi per te presentium vigore conferri, & assignari contigerit, ex nunc, attento quod, sicut ipse N. asserit, nullus presbyter de familia dicti patris ad beneficium sic vacans aspirat, recipere, & quoad vixerit retinere &c. valeat, fundatione prædicta, cui, illa aliis in suo robore permansura, hac vice duntaxat harum serie specialiter, & expressē derogamus, ac Cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisq. cōtrariis nequaquā obstantibus, Apostolica auctoritate, eandem tenore presentium de speciali gratia indulgemus. Volumus autem, quod idem N. cum primum ad aetatem legitimam, quæcumque ex sacris ordinibus suscipiendi peruenierit, proximis inde futuris temporibus ordinem ipsum, quem atas postulauerit, videlicet Subdiaconatus, Diaconatus, & presbyteratus suscipere, ac interim onera eidem beneficio incumbentia per presbyterum idoneum, à se approbatum supportari facere omnino teneatur; aliis presentis gratia nulla sit, ac beneficium huiusmodi patet eo ipso, & ad fructuum interim ex beneficio prædicto perceptorum, restitutionem obligatus existat. Et iste est notorius stylus Datariz, & Cancellariæ Apostolicæ, circa huiusmodi fūdationis derogationes, etiā si matretur, vt hic, quod non adsit presbyter, siue persona, iuxta formam prædictæ foundationis qualificata, quæ ad tale beneficium aspiret, vt supra dictum est; & ratione, prædictæ derogationis fundationis augetur taxa litterarū in ipsa Cancellaria.

Et sic in impetratione huiusmodi beneficii faciendā est supradicta mentio qualitatis foundationis; & ita etiam seruatur, si fundatio fuerit facta per clericum; quia adhuc necessaria erit particularis illius mentio, cum petitione expressæ derogationis;

ex eo quod licet generalis non obstantia tollat statuta clericorum, non tamen tollit particulares ordinationes in fundatione appolitas, etiam si sint appolite per clericos dotantes de bonis suæ Ecclesiæ, ut docet *id. Felin. loc. cit. ante nu. 8. & G. r. de benef. d. p. 7. cap. 1. nu. 19. cum plurib. seqq.* per rationes ibi per eum allatas. nu. 121.

Idem quoque in proposito dicendum est, si vitra iuris impedimenta circa illegitimos
 143 quoad beneficia, aliud concurrat impedimentum, nempe, si Orator illegitimus petierit tibi conferri beneficium Ecclesiasticum, quod illius pater habuit in eadem Ecclesia; tunc enim non sufficit dispensatio Episcopi, quia illa simpliciter concessa vigore *d. c. 1. de fil. presb. in 6.* non proderit ad dictum beneficium consequendum; quinimmo ne
 144 que hoc casu sufficit Apostolica dispensatio simpliciter cum illegitimo facta, sed requiritur specificata, ac peculiaris dispensatio ad tale beneficium obtinendum cum expressa derogatione *Constitutionis Clementis VII.* aliorumque contrariorum, prout ex pluribus probat *Anton. Riccioli. in suo tract. de pers. qua in stat. reprob. versan. lib. 3. cap. 13. num. 35.* de qua quidem praxi impetrandi beneficia in Ecclesia, in qua pater, &c. satis dixi in *area Prax. Dispens. Apost. lib. 3. cap. 2. nu. 14.*

Quoniam verò, hæc dispensatio in terminis *d. c. 1.* non egreditur illius limites, quippe quæ restringitur ad simplex beneficium, videndum est, quid sentiendum, si casus occurrat, prout non semel in Romana Curia euenisse, non ignoramus, nempe si Episcopus, vigore prædictæ facultatis sibi attributæ, cõferat illegitimo beneficium, quod tempore prædictæ collationis est simplex, non requirens sacrum ordinem, successu tamen temporis illum requiret; quod exemplificari præsertim potest in Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, qui regulariter non habent sacrum ordinem annexum, (nã, ut supra dictum est, potest Episcopus conferre illegitimo Canonicatum Collegiatæ Ecclesiæ) si dicta Ecclesia, ex Collegiatæ, erigatur in Cathedralis, an possit talis illegitimus retinere Canonicatum prædictum sibi alias ab Episcopo legitime collatum. Vel si Canonicatus erit de iure patronatus, an patronus, qui præsentabat Clericos quatuordecim annorum, ita etiam nunc post dictam erectionem, secundum suam quasi possessionem possit prædictos Clericos præsentare; an verò eos, qui fuerint annorum 22. iuxta dispositionem Concilij *Trid. sess. 24. cap. 10. de refor.* Et primo casu dicendum
 145 est, illegitimum non posse retinere dictum Canonicatum in Ecclesia, sic in Cathedra-

lem erecta, sed egere dispensatione Summi Pontificis, qui etiam dispensando, cum illegitimis ad quæcunque, etiam qualificata beneficia, semper, inter cõtera, excipit Canonicatus in Cathedralibus. Secundo etiam
 146 casu, debere præsentandos esse Clericos in ætate 22. annorum, cum tales, in Cathedrali Ecclesia, debeant præsentari, ex dicto
 147 Concilio; quia dum Collegiata erigitur in Cathedralis, ad augendum cultum diuinum, augetur etiam illius Ecclesiæ dignitas, & plus honoris habet patronus, habere ius patronatus in Cathedrali, quam in Collegiata; nec ei aufertur facultas præsentandi, sed limitatur, ut præsentet Clericum annorum 22. prout fuit resposum anno 1627. dum vacaret Canonicatus Cathedralis Ecclesiæ S. Miniati in Tuscia, quæ olim erat Collegiata; ac proinde in proposito collationis dispensatiue faciendæ ab Episcopo vigore *d. c. vn.* quoad minores ordines, dicendum est, quod postquam dicta Ecclesia Collegiata fuit erecta in Cathedralis, clericus qui fuit prouisus in ea de Canonicatu, cui sufficiebat tunc temporis ætas 14. annorum, tenetur, suffragante sibi ætate legitima, se promoueri facere ad ordines sacros, iuxta dispositionem prædicti Concilij *d. sess. 24. cap. 10.* præuia dispensatione Apostolica.

Sicut pariter dicendum est, si postquam prædictus illegitimus dispensatus ad beneficium simplex, eueniret casus, quo idem beneficium, quatenus esset Ecclesia de per
 148 se, erigeretur in curatam, velique ipse illegitimus, si sit idoneæ ætatis, se concursui, ad supra dictam parochialem obtinendam exponere, poterit enim tunc præuia dispensatione Apostolica, seruatique alijs de iure seruandis, illam assequi, sin minus remanebit simplex ipsius Ecclesiæ Rector, siue beneficiatus, sicut prius; cum dicta Ecclesia possit habere suum parochum, necnon suum Rectorem; prout videmus præsertim in hac Ciuitate, in qua plures sunt Ecclesiæ parochiales, quæ habent suos parochos, suosque Rectores; cum de simplicibus fuerint erectæ in parochiales; quarum erectiones fieri consueuerunt, sine præiudicio Rectorum, prout suo loco dicam, dum agam de erectionibus, & collationibus parochialium Ecclesiarum.

Huius namque rei rationem, iam supra assignauimus, videlicet, quia *tox. in d. c. 1.* id satis explicat, dum tribuit facultatem prædictam quoad vnum simplex, & subdit, *cui cura non imminet animarum*, & ex hac ratione neque potest obtinere Dignitatem, aut Personarum, etiam sine cura, ut docet communis praxis; cum hæc sint de-

Summo Pontifici reſeruat, & nemo præter eum poſſit diſpenſare, *gloſ. in d. c. 1. verbo, beneficium, & ibi Franc. & alii, Mandof. in traſſ. ſignat. grat. tit. Diſpenſationes ſuper defectu natal. verſ. Ad dignitates, Maiol. de irreg. lib. 7. cap. 8. nu. 10. Garc. p. 7. cap. 2. nu. 53. qui nu. ſ. q. reiicit opinionem Gamb. in traſſ. de auth. leg. à lat. lib. 7. rubr. 1. q. 12. à nu. 172.* contrarium ſentientis, quatenus ait, quod d. c. 1. generaliter concedit hanc diſpenſationem in beneficijs non curatis, & hæc poteſtas eſt fauorabilis.

Nãq. nihilominus excipiuntur, etiã beneficia nõ curata, quæ ita qualificata exiſtunt, vt illa qualitas inducat indecentiam in ipſo illegitimo; & ſic non poteſt Epifcopus ad hæc beneficia, vt præfertur, diſpenſare; quia idem *tex. in d. c. 1.* intelligendus eſt tantummodò de beneficijs ſimplicibus, non autem de Perſonatu, vel Dignitate, quæ ſolent æquiparari curatis, vt in *c. dudum, de elect.* quorum diſpenſatio eſt ſoli Papæ reſeruata cum prædictis illegitimis, *id. Franc. in d. c. 1. nu. 6.* quinimmodò ipſa *gloſ. in verbo, beneficium.* id declarat, *id. Mandof. loc. cit. Maiol. d. nu. 10. Sylu. verbo, Beneficium, 3. nu. 12. Armil. eod. verbo, nu. 25. Leſſ. de inſt. & iur. lib. 2. cap. 13. nu. 86. & alii,* quos refert *Garc. d. cap. 2. nu. 53.* licet aliter dicendum ſit de Prælatione, ſeu Rectoria, quæ non cadit in nomen Dignitatis, vel de Prioratu rurali, non habente Collegium, aut curam animarum, nec poteſtatem exercendi cenſuram in aliquos, nec prærogatiuam inter alios Rectores, cum cenſeatur ſimplex beneficium, vt per *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 48. nu. 152.* prout in dies videmus nonnulla beneficia ſimplicia ſub nomine Dignitatum, aut Canoniatuum, & ſimilium, per Summum Pontificem conferri, licet talia non ſint; quare in exordio ſupplicationis ita dici conſuevit, videlicet, *Cum perpetuũ ſimplex beneficium Eccleſiaſticum, Canoniatuſ, ſeu Prepoſitura, vel Primiceriatuſ nuncupatum,* & nihilominus ſunt ſimplicia beneficia, & tanquam talia conferuntur, vt omnes ſciunt Curiales, ſicut dicimus de Eccleſia parochiali habitu tantum, & non adu, quæ tanquam ſimplex beneficium confertur, prout ſuo loco dicetur.

Cum igitur, in propoſito diſpenſationis vigore d. c. 1. ſatis ſuperque conſtet, non poſſe Epifcopum diſpenſare, neque ad Dignitates, neque ad Canoniatuſ cum illegitimo, reiicienda prorsus eſt ſententia, cõtrarium aſſerentium; imò ſuper hoc plena manu ſcribentium, inter quos, *Archiep. in d. c. 1. Calderin. conf. 1. eod. tit. Oldrad. conf. 219. nu. 3. Nauar. conf. 4. de fil. preſb. Selu. de benef. 3. p. q. 61. Gigan. de penſion. q. 17. nu.*

3. Tabien. verbo, Beneficium, 2. num. 14. & 15. Azor. in ſtit. moral. p. 3. lib. 6. nu. 2. cap. 3. q. 11. Sayr. deciſ. 3. de fil. preſb. Campanil. in ſuo Diuerſorio iur. canon. rubr. 11. cap. 11. nu. 82. & 83.

Namque contraria ſententia verior eſt, & in praxi quotidiana recepta, quam tenuerunt *Rota. deciſ. 2. de fil. preſb. in nou. Bellam. deciſ. 362. Felin. in c. poſtulaſti, ſub nu. 4. de reſcrip. Rebuff. in prax. cit. de diſpenſ. ſuper def. nat. num. 10. & 11. id. Lotter. d. quaſt. 48. num. 153.* vbi, quod licet articulus ſit valde controuerſus, & affirmatiuã ſententiam tenuerit *gloſ. in eod. c. 1. verbo, beneficium,* & hoc propter generalitatem illius textus, nihilominus loquendo de Canoniatibus Cathedralium Eccleſiarum, ait, quod verior eſt negatiua ſententia; & hoc propter præminentiam, & maioritatẽ Canoniarum Eccleſiæ Cathedralis, ſuper alios Clericos, *id. Garc. d. p. 7. cap. 1. nu. 61.* nam licet, ex eo, quia d. c. 1. loquitur de ſimplici beneficio, & Canoniatuſ Cathedralis Eccleſiæ ſit beneficiũ ſimplex *Nauar. conf. 11. de iniur. & damn. dat. & conf. 97. nu. 5. de ſimon. Rebuff. de pacif. poſſ. nu. 21. fol. mibi 385. Garc. d. p. 7. cap. 1. nu. 59.* tamen id intelligitur, reſpectu curati non tamen, reſpectu honoris, & præminentię illud obtinentis in Cathedrali, *id. Lotter. loc. cit. nu. 156.* qui vique ad *num. 173.* multa, more ſuo, ad id eruditiffimè congerit. Quia licet ante *Concil. Trid.* potuiſſet ſuſtineri contraria ſententia, aliter nihilominus dicendum eſt hodie ex eod. *Concil. ſeſſ. 24. cap. 12 de reſor.* cuius decreto cautum eſt, vt omnes Canoniatuſ Cathedralium Eccleſiarũ habeant ſacrum ordinem annexum: cum verò nequeat Epifcopus diſpenſare cum illegitimo, nec ad aliquem ex ſacris ordinibus, ſic neque ex d. c. 1. diſpenſare poteſt ad Canoniatuſ, aut aliud beneficium Eccleſiaſticum habẽs ſacrum ordinem annexum, *Zerol. in prax. Epifc. verbo, Canonici, 5. 3. p. 1. Henriq. lib. 4. cap. 8. s. 10. ad fin. id. Garc. d. cap. 7. nu. 66.* dicens ibi, ita eſſe intelligenda verba d. c. 1. ibi, *dummodo ſit tale, ſuper quo poſſit Ordinarius diſpenſare,* nempe, quod tale beneficium non habeat ſacrum ordinem annexum, quodque procedit, etiam ſi non requirat dictum ſacrum ordinem tempore collationis, vt tenet *id. Franc. in d. c. 1. nu. 8.*

Proindeque ita contraria ſententia accipienda eſt, quando videlicet in aliqua Cathedrali Eccleſia Canoniatuſ, & portiones non haberent ſacrum ordinem annexum; (licet non putem aliquam poſt idẽ Concilium reperiri) vel etiam ſi in fundatione cautum eſſet, quod talis Eccleſiæ Canon-

non sicut in minoribus, non autem sacris ordinibus constituti. Sicut est contra si in fundatione Ecclesiæ Collegiatæ ex fundatione (vt hic) aut statuto, vel consuetudine, illius Canonici habeant sacrum ordinem annexum, tunc quod dictum est de Ecclesia Cathedrali, dicendum est etiam de Collegiata; licet prædictum Concilium loquatur de Cathedralibus tantum, non autem de Collegiatis, ad quas illud non se extendit, vt aliàs Sacra Congregatio eiusdem Concilij declarauit; idemque probat etiam *Barbosæ de Canon. & Dignit. cap. 13. nu. 26.* dicens, quod attento nouo iure, Concilij *Trid. sess. 24. cap. 12.* cum omnes Canonici Ecclesiæ Cathedralis requirant aliquem ex sacris ordinibus, illorum facta distributione, non potest Episcopus cum illegitimo dispensare ad obtinendum Canonatum in Cathedrali; imò neque ad beneficium simplex, habens aliquem ex prædictis sacris ordinibus annexum. Et sic opinio contraria procedit de iure antiquo, & ante dictum Concilium, ac vbi nulla facta sit ordinum distributio; tunc enim poterat Episcopus cum illegitimo dispensare ad Canonatum in Cathedrali, nisi forsan obstitisset aliquod statutum iuratum de non admittendo illegitimos ad Canonatum prædictæ Cathedralis, vt per *Archid. & Gemin. in c. fin. de fil. presb. Tabien. in verbo beneficium. 2. nu. 14. & 15.* Quare, cum hodie omnes Canonici Cathedralis Ecclesiæ habeant annexum, saltem ordinem Subdiaconatus, consequens est, vt Episcopus non possit ad Canonatum cum dicto illegitimo dispensare, id. *Maïol. d. cap. 8. nu. 11.* quia Episcopalis potestas non se extendit quantum Pæpali; ac proinde, si Episcopus legitimaue-
 157 rit aliquem ad ordines, & beneficia, non se extendit sua legitimatio, siue dispensatio ultra minores ordines, & vnũ simplex *Henrig. lib. 14. cap. 8. s. 10. in fin. Sayr. de sens. lib. 6. cap. 11. nu. 13.* vbi, quod sicut Episcopus dispensare nequit cum illegitimo ad sacrum ordinem, ita nec ad Canonatum in Cathedrali; licet secus esset ante d. Concil. Ac proinde habemus notorium stylum, & praxim Romanæ Curie, quibus satis superque decemur, vt quoties Summus Pontifex dispenset cum illegitimo ad beneficia Ecclesiastica, adijcit Dataria Apostolica clausulam, omnibus notam, videlicet, *Et citra dispensationem ad Dignitates, ac Canonatus, & prebendas in Cathedralibus, necnon Dignitates in Collegiatis Ecclesiis,* vt etiam dixi in mea *Prax. Dispens. Apostol. lib. 3. cap. 1. nu. 11.*

Ex qua quidem praxi satis aperte constat, quod licet Papa possit etiam ad om-

nia prædicta dispensare, nihilominus prædictos illegitimos non admittit ad Canonatum in Ecclesia Cathedrali. Et licet hæc dispensatio hodie sit plurimum in Romana Curia frequens, certum est, quod antiquitus non concedebatur prædictis illegitimis, vel saltem nimis parce; prout adnotatum vidimus in quibusdam notabilibus manuscriptis cuiusdam Episcopi Gebennensis, Datarij Pauli III. qui semper ferè in suo Pontificatu denegauit huiusmodi dispensationem; Necnon tempore Sixti V. qui ab ea semper abhorruit, prout testatum audiui a bo. me. Euangelista Cardinali Cusentin. qui fuit illius Prodatarius.

Nec quidem tam prædicti, quæ alij Summi Pontifices, sine maxima ratione ab huiusmodi concessione retrahebantur; quandoquidem Sancta Mater Ecclesia, à Sanctuario Dei semper repulit illegitimos; ex eo quod sæpè soleant illi, paternæ incontinentiæ esse imitatores, necnon quia in ipso filio illegitimo, impudicus, atque tanquam in speculo, immundus pater, conspicitur, iuxta illud *Deuteronomij, cap. 23. non ingredietur Manzer, hoc est de Scorto natus, in Ecclesiam Domini usque ad decimam generationem;* ac insuper, quia indignus propter hoc reputatur tractare diuina, vt in *r. quod à te, de cler. coniug.* ac propter eorum vilitatem, & ignobilitatem, vt in *c. figens Angelorum, 56. dist. &* proinde neque Deo amabiles, neque hominibus honorabiles creduntur, & ex aliis causis per omnes DD. consideratis.

Nec tamen, propter præmissa, istis illegitimis, etiam super quocunque damnato coitu denegari, sicut iam diximus, dispensatio consuevit; cum nihilominus regulariter sperni non debeant; namque Dei manus est, quæ operatur ita in vno, sicut in alio; quare vitia parentum non debent filijs imputari; vnde Diuus Augustinus, & transumptiuè in *c. vnde cunque, dist. 36.* quod vnde cunque homines nascantur, si parentum vitia non sectentur, & Deum rectè colant, honesti, & salui erunt; semen enim hominis, ex qualicunque homine, Dei creatura est, &c. Quare licet prædicti illegitimi, quamuis honesti, & virtute præditi, mero iure promoueri non possint, nihilominus potest cum eis dispensari, *Lambert. de inrepaty. p. 1. lib. 2. art. 12. q. 7. nu. 12. fol. mibi 560.*

S V M M A R I V M.

1 Dignitas prima post Pontificalem in Cathedrali, & principalis in Collegiata, qua ratione Papa referuntur.

2 Di-

- 2 Dignitas principalis in Collegiata, reservata, si excedat valorem decem florenorum.
- 3 Florenus, de quo in regula 4. Cancellaria, accipitur pro ducato auri de Camera.
- 4 Ducatus florentinus aequiparatur ducato auri de Camera.
- 5 Florenus nullus Camera reperitur, nisi ducatus auri de Camera.
- 6 Moneta nulla nuncupatur de Camera, nisi ipse ducatus.
- 7 Ducatus auri de Camera, ex quo constituitur.
- 8 Iulius argenteus unde dicitur.
- 9 Scutum auri in auro octo stamparum, quantum valeat.
- 10 Ducati decem de Camera, quot scuta moneta Romana constituent, & quot ducatus moneta Neapolitana.
- 11 Regula 4. verba, decem florenorum, ad quam verba referantur.
- 12 Clausula in medio posita, refertur ad omnia.
- 13 Determinatio una, respiciens plura determinabilia, omnia pariformiter determinat.
- 14 Qualitas eadem, omnia copulata, quae ab eadem oratione reguntur, qualificat.
- 15 Dataria, & Cancellaria Apostolica usus, ut in supplicationibus, & in litteris Apostolicis, una oratio, plura determinet.
- 16 Valoris qualitas decem florenorum in reg. 4. intelligenda de Dignitatibus principalibus in Collegiatis.
- 17 Florenus, à Florentinis initium duxit, & sic dicitur à Florentia.
- 18 Regula 4. Cancellaria, an intelligenda, etiam de Dignitatibus erebdis post reservationem. Et concluditur affirmative.
- 19 Et intelligitur de Dignitatibus actu, ut in rei reservatio.
- 20 Dignitas, si tempore vacationis, non sit actu maior, talis tamen efficiatur ante provisionem, intrat reservatio.
- 21 Regula 4. Cancellaria, quas Dignitates comprehendat.
- 22 Abbas Collegiatae Oppidi Medina coeli, habet Sedem in Cathedrali Seguntin.
- 23 Regula 4. an reservet unam, vel duas Dignitates in Cathedrali, & sic etiam in Collegiata.
- 24 Et an reservet Dignitatem monocularem.
- 25 Dignitas prima, seu principalis, si fuerit unita, eius loco remanet reservata secunda.
- 26 Si tamen unio fuerit facta accessorie, secus, si aequè principaliter.
- 27 Unio, licet accessorie facta, quando non extinguat titulum.
- 28 Unio ad vitam, non extinguit titulum, sed habet vim dispensationis.
- 29 Et respicit potius favorem personarum, quam Ecclesiarum.
- 30 Uniones ad vitam, et Commenda, sunt palliatae dispensationes.
- 31 Dignitas prima, seu principalis, si fuerit de investitione laicorum, non impedit reservationem sequentis Dignitatis.
- 32 Expectativa ad primum beneficium vacans, si non sortiatur effectum in primo, capit secundo loco vacans.
- 33 Canonici solum dicuntur de Capitulo, non autem alij Inferiores de Ecclesia.
- 34 Dignitates in Cathedrali, siue in Collegiata, non sunt de Capitulo.
- 35 Nisi tamen Dignitatem habentes, sint, etiam Canonici.
- 36 Dignitates habentes, licet habeant statulum in Choro, non tamen habent vocem in Capitulo.
- 37 Capituli appellatione, solum Canonici continentur.
- 38 Clerici Inferiores Ecclesiae debent ita servire Capitulo, sicut Episcopo.
- 39 Beneficiati Cathedralis, seu Collegiatae Ecclesiae non faciunt Collegium.
- 40 Dignitates obtinentes in Ecclesia, ac etiam simplices presbyteri, quomodo possint interesse Capitulo.
- 41 Quasi possessio sufficit iudicio vacationis.
- 42 Defectus respiciens proprietatem, non admittitur in iudicio sumariissimo.
- 43 Etiam si dictus defectus offeratur in continenti probandus.
- 44 Possessio, cum proprietate, nihil commune habet.

- 45 *Possessio acquiritur per actum pacifice gestum.*
- 46 *L. Cum heredes, ff. de acquir. poss. non procedit, quando agitur nomine Ecclesie.*
- 47 *Ius est metiendum ex parte possessoris.*
- 48 *Possessio Capituli suffragatur, etiam successoribus in Canoniam.*
- 49 *Vocem habentes in Capitulo, non sequitur, quod sint de Capitulo.*
- 50 *Portionarij, ubi ex aliquo iure, effecti sunt de Capitulo, possunt eligi in Coadiunctos, & Coadiutores.*
- 51 *Canonici, quare non debeant admittere Clericos inferioris ordinis in Capitulo.*
- 52 *Rebus Ecclesie in gubernandis, quanto sunt plures, tanto plura vedent.*
- 53 *Dignitate, vel Canonico solemniter celebrante, Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono seruire debent, ex declaratione Sacra Congreg.*
- 53 *Dignitas prima post pontificalem in Cathedrali, ac principalis in Collegiata vacantes, Apostolica Sede vacante, conferantur per Ordinarium. Et concluditur negative.*
- 55 *Es quenam sit ratio.*

prima Dignitas post pontificalem in Cathedrali; quæ quidē reseruatō, vt ait *Manos. reg. 4. q. 1. nu. 1.* videtur habere quamdam cum iure communi, conformitatem; quandoquidem videmus, etiam in profanis, maiorum Dignitatum collationem, seu dispositionem, esse Principi reseruatam, prout etiam habetur in *c. 1. de trans. pra. l. & in c. sicut vnire, de excess. pval. & in l. 1. ff. de offic. eius. cui mand. est iur. fd. & sic dicta Praepositura, cum instituat primum, & principalis Dignitas in praedicta Collegiata, comprehenditur in regula Cancellaria, quæ hodie est 4. in qua Summus ipse Pontifex reseruauit dispositioni suæ omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, nequon, valorem decem florenorum auri, communi aestimatione, excedentes, principales in Collegiatis Ecclesijs, &c.*

Quamuis ratio huius reseruationis, sic vt supra assignata, non placeat *Lotter. de re. benef. lib. 2. q. 33. nu. 7.* vbi ait, quod illa militat potius in Supremis Dignitatibus, vt sunt Episcopatus, & alia, ac proinde credit, aliam rationem congruere; ex eo quod cū in istis Dignitatibus, non nisi per electionem Capituli erit prouidendum, vt in *c. 1. de elect. & sicut æquum fuit, propter crebros abusos, huiusmodi electiuam facultatem Capitulo adimere, ita eorum libera prouisio, & omnimoda dispositio reseruanda fuerat ipsi Papæ, propter coherentiam iurisdictionis; quæ cum nequē in Episcopo, nequē in alio inferiori moueretur, præterquam in Capitulo, à solo ipso Papa poterat hoc casu mandari, cum omnis iurisdicō sit de regalibus Principis, &c.*

Qualitas autem huiusmodi reseruationis, quatenus vendicat sibi locum, quatenus ipsa principalis dignitas excedat valorem decem florenorum auri, vt expressè loquitur *d. reg. 4.* & patet iam hic ex formula supplicationis præsentis erectionis, in qua dicitur, quod Praepositura prædicta fructus suæ valoris Quinquaginta, vnâ verò cum distributionibus quotidianis, Septuaginta octo ducatorum florenus autem, de quò in dicta regula, accipitur pro ducato auri de Camera, quod satis aperte elicitur ex *Extrav. Vas electionis, s. parva, turonenses, de cens.* vbi habetur, quod Turonenses valent vnum florenum auri boni, puri, ac legalis ponderis, & cunei Florentini; ex eo, quod hæc verba ostendunt, quod Papa æquiparare libere Turonensium ducato Florentino: ducatus autem Florentinus æquiparatur ducato auri de Camera, & nullus florenus Camerae reperitur, nisi ipse Ducatus auri

Praxis Reseruationis, & Collationis Dignitatum in Cathedralibus, ac Secularibus, & Collegiatis Ecclesijs.

CAPVT XIII.

Praepositura excepta:

Licet enim hic, cæterarum Dignitatum huius Collegiatae Ecclesie; quouis modo, pro tempore vacantium, plena, libera, & omnimoda collatio, prouisio, & dispositio in mensibus ordinarijs, cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis, ad Caputulum, & Canonicos eiusdem Ecclesie reseruentur, nihilominus Praepositura prædicta, quæ inibi prima, & principalis Dignitas creatur, remanet Summo Pontifici reseruata, sicut

- 6 auri de Camera, nullaquē alia moneta nuncupatur de Camera, præter istum ducatum, prout optimè declarat *id. Mandos. reg. 25. q. 3. nu. 4.* & ita hodie passim accipitur in Romana Curia, vt testatur etiam *German. de indult. Card. 9. regularia, nu. 38.* Ipse
- 7 Ipse verò ducatus auri de Camera constituitur ex vno scuto auri in auro octo stamparum, & vno Iulio argenteo, qui ita dici cepit à tempore Iulij Secundi, & constat ex decem baiocchis, vt testatur *id. German. loc. cit.* & habetur in pluribus Rotæ decisionibus, præsertim in vna *Capuan. Pensionis 6. Martij 1617. coram Verospio, & in vna Mantuan. Pensionis 12. Iunij 1617. coram Dunozetto, & in vna Lucan. Pensionis 20. Iunij coram Pirouano*, quas refert *Addis ad Buratt. decis. 626. à nu. 6. ad fin.* Scutum verò auri in auro prædictarum octo stamparum, vsquē ad tempus Pauli V. valuit tresdecim Iulios, & forsitan minus; ab inde verò citrà cepit alterari; ita, vt hodie valeat quindecim Iulios, qui tamen valor non ita potest hodie dici firmus, vt sicut paulatim ad prædictos Iulios quindecim ascendit, nequeat eodem modo minui; ac sic pro rerum incidentium vsu variari, *arg. l. pretium verum, ff. ad l. falcid. id. German. loc. cit.* Ducati verò decem de Camera constituunt summam sexdecim scutorum, & trium Iuliorum monetæ Romanæ; huius verò Regni Neapolis, ducatorum decem, & septem.

- Aduertendū tamen duxi, circa supradicta verba eiusdē regulæ, nempe, *valorem decem florenorum*, obiter quidem, & ab hac nostra praxi non prorsus alienum, quod non semel in dubium reuocatum extitit, nūquid illa referantur ad verba præcedentia ipsius *regula 4.* vel ad sequentia, veluti ex eo, quod, vt huic referuationi locus sit, requiratur, tam in dicta principali Dignitate in Collegiata, quam prima post pontificalem in Cathedrali, ista qualitas, scilicet, quod excedat huiusmodi valorem, alioquin referuatio non inducitur; namquē ex structura verborum prædictæ regulæ, videntur illa referri nedum ad Dignitates principales in Collegiatis, verum etiam ad primas post Pontificales; vnde huiusmodi verba dirigenda videntur ad proximè præcedentia, & sic tam ad Dignitates in Cathedralibus, quam in Collegiatis, ex illa vulgari ratione, nempe quod Clausula in medio posita, ad oīa refertur, *Felin. in c. causam, qua, nu. 4. de rescript. l. fin. & ibi Bart. ff. de reb. dub. Mandos. d. reg. 5. q. 6. nu. 1. & reg. 34. quæst. 81. num. 2.*

Quod quidem maiori fundamento suaderi videtur, quando Clausula est commu-

- nis, vt hic, in qua non videtur subesse ratio, quare magis ad vnum, quam ad aliud referatur, & verbum, *reseruauit*, in *d. reg. appositum*, videtur vtrumquē determinare, & sic Dignitates, tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis; & clarum est, quod vna determinatio, respiciens plura determinabilia, omnia pariformiter determinat, per *tex. in l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. l. in testamento, C. de milit. testam. l. quamuis, de impub. & alijs subff. c. secundò requirit, de appell.* eadem etenim qualitas, omnia copulata, quæ ab eadem oratione regulatur, qualificat, *Socin. conf. 2. nu. 13. 14. & 18. Bart. in l. prator, s. eritquē differentia, ff. de vi. bon. rapt. Cassad. decis. 9. nu. 3. in fin. super reg. Cancell. Cesar de Grass. decis. 2. alias 89. nu. 4. Gonz. ad reg. 8. glos. 43. nu. 125. & 126. Buratt. decis. 621. nu. 5.*

- Nec nouum est iis, præsertim qui callēt vsu Datarie, & Cancellarie Apostolicæ, quod tam in supplicationibus Summo Pontifici porrigendis, quam in litteris Apostolicis; in ipsa Cancellaria expediendis, sæpissimè vna oratio plura determinat, de quarum vsu testatur *Rota decis. 287. nu. 9. p. 5. recent.* vbi etiam quod vno verbo plurali comprehenduntur plures personæ in numero singulari; expressè, & *decis. 237. num. 13.* quod testator, vñica oratione, cum continuato sermone, plures fecit substitutiones, *Surd. conf. 564. nu. 7. lib. 4. Decian. conf. 7. num. 87. lib. 5.* & ex pluribus formulis in præsentī opere in medium proferendis, rectè iacuenti patebit, *Gonz. ad d. reg. 8. glos. 51. num. 55.* ubi inter casus referuationis pro 15. casu id intelligendum esse ait, tam de Dignitatibus maioribus post Pontificales in Cathedralibus, & c. valorem annum decem florenorum excedentibus, quam de Dignitatibus principalibus in Collegiatis Ecclesijs; idemquē videtur tenere *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 33. nu. 21.*

- At verò, præmissis non obstantibus, contrarium omnino tenendum est; quod quidē comprobatur ex notorio stylo, & praxi Romanæ Curie omnibus nota, & ipse in facti contingentia seruari multoties vidi in impetrationibus Dignitatum, tam Ecclesiarum Collegiatarum, quam Cathedralium; namquē obseruantia, talis circa præmissa est, vt qualitas huiusmodi valoris, videlicet decem florenorum, intelligatur tantummodo de Dignitatibus principalibus in Collegiatis, non autem de primis post Pontificales in Cathedralibus; non obstantibus, pro contraria sententia, supra adductis; quod quidem satis patet ex contextu eiusdem regulæ, si illius verba attentè considerentur, & ex pluribus etiam comprobatur in

in vna *Arianon. Archidiaconatus, impressa penes Rub. decis. 236. nu. 15. tom. 2.* in qua ita supradictae *regulae 4.* fuit datus intellectus, tam quoad verba, quam quoad rationem; nam quoad verba patet, ex eo quod reseruantur omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus; deinde volens Papa similiter reseruare Dignitates principales in Collegiatis, non vtitur verbo vniuersali, *omnes*; sed addit solummodo qualitatem excessus decem florenorum; quo verò ad rationem, inde ea insurgit, ex eo quod Dignitas Cathedralis maior post Pontificalem, etiam sine fructibus, magis aestimatur, quam principalis in Collegiata, decem florenorum auri valorem non excedens, respectu maioris praeminentiae, & per rationes in *d. decis. allatas nu. 13. & num. seq.* vbi dicitur, cessare huiusmodi difficultatem, ex obseruantia Cancellariae Apostolicae, in qua prouisiones de Dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, expediuntur sine expressione valoris; secus verò in alijs prouisionibus; nec refert, quod verbum, *reseruauit*, in praedicta regula, determinet verumque; nam ea determinatio respicit quodlibet determinatum cum sua qualitate; quia non est inconueniens, quod illa inaequaliter determinet, propter diuersam vtriusque naturam, vel diuersam rationem, *ex iuris ibidem nu. 18. allegatis*; Et quidem ab hoc intellectu nunquam recedit Dataria Apostolica; cuius notorius stylus, consuetudo, & praxis satis docent, si quascunque Dignitates maiores post Pontificales, etiam si nullos habeant fructus, esse reseruatas, & tanquam tales à Papa conferri; licet aliud dicendum sit quoad collationes principalis Dignitatis in Collegiata circa praedictam fructuum expressionem; & quamuis in *d. decis.* fuerit dictum, quod prouisiones de dictis Dignitatibus in Cathedralibus non requirant expressionem valoris praedictorum fructuum, hoc non seruatur in praxi; quia illae semper sunt cum dicta fructuum expressione, siue pingues, siue quantumcumque exiles, & tenues illi sint. Et cum annis retro elapsis vacasset Archidiaconatus Ecclesiae Litteren. qui inibi Dignitas prima post Pontificalem existit, fuerunt litterae Apostolicae super illius prouisione, expeditae in Cancellaria sub infrascripta expressione, nempe, *Nos tibi, &c. Archidiaconatum praedictum, &c. cuius fructus, &c. Medij ducati auri de Camera, &c. valorem annuum non excedunt, &c.* Et in prouisione Archidiaconatus Ecclesiae Minoren. *Nos tibi, &c. Archidiaconatum praedictum, cuius, & illi forsitan annexorum fructus redditus, & proventus, ut etiam afferis, nulli sunt*

siue praemisso, &c. Quinimmo, etiam in Dignitatibus, de quibus consistorialiter prouideri consuevit, & quae proinde in libris Camerae ad florenos taxati reperiuntur, adhuc illarum fructuum expressio fit ad ducatos auri de Camera, secundum valorem tempore Datae prouisionis Apostolicae, currentem.

Præterea, *regula 54. Cancellaria hodie 55.* satis cautum est, quod in gratijs, de beneficijs vacantibus, verus annuus valor exprimitur, etiam per florenos, seu aliam monetam, ut in *d. regula.* Florenus autem ita dictus est, quia à Florentinis initium duxit, & sic dicitur à Florentia, & per florem lilij albi ab vna parte, ab altera verò per S. Ioannis Baptistae effigiem; in eo existentes; vnde apparet, illum sic denominari non solum à Ciuitate Florentiae, sed etiam à flore lilij, teste *Sarnen. super regula de valore exprimendo in impetrationibus beneficiorum 9.9. per tot.* qui quidem florenus, licet propter varias Prouinciarum consuetudines, ac varietatem, incertam habeat aestimationem, ut ait *Salyc. in l. fin. C. si cert. pot. certum* est nihilominus, quod in Romana Curia, in taxis Officialium, accipitur pro ducato auri de Camera, teste *ead. Germ. d. S. regularia, nu. 38.* & ita intelligendae sunt taxae, quae in libris Camerae ad dictos florenos reperiuntur, praesertim in materijs Consistorialibus; licet antea florenus huiusmodi esset forsitan in dicta Curia minoris valoris, ut ait *id. Sarnen. loc. cit.*

Quare, in proposito huiusmodi valoris expressionis faciendae in prouisionibus praedictis, satis est, quod summus Pontifex ita voluerit in dicta regula cum decreto irritate, ibi, *alioquin gratia praedicta nulla sit*; quod procedit etiam in gratijs, quas ab eodem Pontifice motu proprio emanare contigerit, ut in *d. regula.* Et sic semper prima Dignitas in Cathedrali, siue habeat fructus, siue non, ac principalis in Collegiata excedente valorem praedictorum decem florenorum, sunt reseruatae.

Circa quod est non leuiter, pro hac nostra praxi aduertendum, quod pluries fuit indubium in Vrbe reuocatum, numquid videlicet, praedicta regula intelligenda sit etiam de Dignitatibus erectis post dictam reseruationem. Et semper fuit tentum affirmatiue; nam cum regula praedicta sit generalis, quae semper reseruatur, & semper loquitur, non potest circa hoc, considerari noua erectio beneficij, post ipsam reseruationem, nec praedicta regula restringitur à Papa ad beneficia tempore illius editionis, erecta, sed loquitur generali ter de omnibus beneficijs, quauitercumque qualificatis, & quamuis

uis adfit ista qualitas nouæ erectionis, nihilominus includitur sub prædicta generalitate regulæ, ita *Gonz. d. glos. 9. §. 5. sub nu. 47. vers. rursus*, idem tenuit *Mandos. reg. 3. q. 7. per tibi*. ex hac etiam ratione; quia videlicet huiusmodi reseruatio, quando est favorabilis, & non ambitiosa, includit, & etiam beneficia de nouo creata, & in hoc casu nulla cadit ambitio, nullusque pro reseruatione instigans, & consequenter est favorabilis, sequitur *id. Gonz. d. §. 5. nu. 46.* & quando reseruationes sunt inductæ per Constitutiones, seu leges, aut regulas, ut hic, non est in consideratione noua erectio; nam ille regulariter respiciunt futura; quare durante regulâ, quocumque beneficium, seu Dignitas de nouo creatur, respectu regulæ, non potest dici noua creatio, & sic de hoc non est dubitandum, *id. Mandos. loc. cit. nu. 21.* & ita vidimus non semel praticari.

19 Quod tamen intelligendum est de maioribus, seu principalibus actu; ac proinde nõ sufficit ad effectum, ut intret dicta reseruatio; quod videlicet Dignitas sit erecta in posterum, prout fuit praticatum in casu decisionis *Vallisfolatæ. relata per Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 257.* secundum quam dum similis casus disputaretur inter Dominos Abbreviatores Majoris Præsentis in Cancellaria Apostolica de mense Iulij 1613 fuit ita conclusum in Archidiaconatu maioris Ecclesiæ Castren. vno tantum discrepante, qui fuit Dominus Lambertus Ursinus, qui nihilominus in Cancellaria sequenti repropósito eodẽ dubio, secutus est aliorum sententiam, ponderatis per eum rationibus in *d. Vallisfolatæ. Decanatus*, allatis, & idem dicendum in casu, relato per *Gonz. glos. 51. nu. 58.* in quo fuit dictum, non sufficere, quod sit facta pura, & perfecta erectio alicuius Dignitatis in primam post Pontificalem in Cathedrali, vel principalem in Collegiata, quando effectus erectionis fuit suspensus vsque ad obitum alicuius, & ante dictum obitum contingat vacatio dictæ Dignitatis erectæ; quia tunc non erit reseruatæ, & allegat ibi supradictam *Vallisfolatæ* ubi est supradictus casus, videlicet, quod in erectione Ecclesiæ Collegiata Vallisfolatæ in Cathedrali, fuerat facta à Sede Apostolica erectio Decanatus illius Ecclesiæ, pure, & perfecte in primam Dignitatem post Pontificalem, cum primum vacaret Prioratus dictæ Ecclesiæ; ex eo quod Prioratus, antea præcedebat Decanum. Et cum ante obitum dicti Prioris contingeret vacatio Decanatus in mense ordinario, fuit dubitatum, an intraret reseruatio dictæ regulæ; ac dicto Gonzalez informante, & obtinente, fuit resolutum, quod non; quia de tempo-

re vacationis adhuc pendebat suspensio erectionis; & hoc ob rationem in dicta decisione allatam, nempe, quod quamuis gratia, & erectio fuerit perfecta ab initio, eius tamen effectus, & exequutio fuit dilata in tempus, postquam Prioratus vacauerit per cessum, vel decessum Prioris, & consequenter ante adimplementum, & effectuationem, Decanatus remanet in suo statu, & non est adhuc prima Dignitas; & ideo, non cadit sub hac regula reseruatoria; & licet sequuto effectu, clausula *ex nunc, prout ex tunc, &c.* adiecta in dicta erectione, retrotrahatur ad diem Data, hoc tamen non procedit, ad effectum reddendi nullam collationem præcedentem, & in præiudicium iuris alteri, medio tempore, quæsit; nam quod ad effectum, ut Decanatus sit reseruatæ, tanquam prima Dignitas, debet expectari obitus vtriusque, tam Coadiuti, quam Coadiutoris, qui fuerat deputatus Priori prædicto cũ futura successione; quia Papa noluit, neque Coadiutori prædicto præiudicare, prout in dicta decisione.

20 Si tamen ipsa Dignitas, tempore vacationis, non esset actu maior, ante provisionem verò esset talis effecta, intraret reseruatio prædicta; nam eo ipso, & in eodem puncto, quo facta est maior actu, eam capit reseruatio, *id. Garc. loc. cit. nu. 258.*

Est præterea circa hanc praxim notandum, quod cum Summus Pontifex in dicta regula declaret, etiam Dignitates, quæ in Cathedralibus, etiam Metropolitanis post Pontificales non maiores existunt, & quæ ex Apostolicæ Sedis indulgentia, vel ordinaria autoritate, aut consuetudine præscripta, vel aliâ quouis modo in Collegiatis Ecclesijs principalem præminentiam habere noscuntur, sub reseruatione prædicta comprehendendi debere, hoc modo dicuntur principales in Collegiatis, licet sint minores in Cathedralibus; prout fuit in Rota pronunciatum, teste *Garc. loc. cit. nu. 260.* & hoc modo in nonnullis Provinciis, præsertim Hispaniæ, & Galliæ sunt aliquæ Dignitates in Cathedralibus, quæ habent sub se Canticatus in aliis Collegiatis, & in illis præminent, ut refert *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 33. nu. 22.* & dicitur de Abbatia Collegiata Ecclesiæ Oppidi Medinæ Cæli, Seguntin. Diæcesis, cuius Abbas habet Sedem in Cathedrali Seguntin; & nihilominus Dignitas est principalis in dicta Collegiata, ibique habet continuam moram, habitationem, & residentiam; & sic ipsa Dignitas non dicitur ob id consistere in dicta Cathedrali, prout habetur in vna *Seguntin. Diuidia Annata. quæ est decis. 136. nu. 7. ante fin. p. 1.* recent ex p. dulto Pij IV. in noua erectione dictæ Colle-

Collegiatæ, ibi, *Necnon eidem Abbati pro tempore existenti, quod stallum, vel Sedem in Choro ipsius Ecclesie Seguntin, &c. retinere, &c. liberè, & licitè valeat, &c.*

Vndè Datarum Apostolicam usus est, & praxis, ut quoties à Papa petitur promissio alicuius beneficii Ecclesiastici, quod aliquo modo sonet in Dignitatem, etiam si non sit in Ecclesiis Cathedralibus, nequè Collegiatis, prætant, ut plurimum illius Officiales, talem Dignitatem habere præminentiam in aliqua Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia; & licet hoc negetur, ut se tamen in tuto ponant, & pro eorum cautela, addit in supplicatione, narratam Dignitatem carere supradicta præminentia, prout in ipsa Datarum pluries obseruauit; & cum aliàs vacasset Abbatia secularis della Casarea, nuncupata, Hospitalis de Patientia Casarea, etiam nuncupata Neapolitan, in dispositiua supplicationis, & post illa verba supplicat, &c. quatenus Abbatiam prædictam, &c. fuit sic additum, *qua in aliqua Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia Dignitas non est.* Et sic obseruatum fuisse audiui, postquam in dicta regula fuerint addita prædicta verba, *Declarantes Dignitates, &c.* & testatur id. *Garc. loc. cit. nu. 261.* quod Archidiaconus de Virbicsca, in Ecclesia Burgen. qui in Ecclesia Collegiata Oppidi de Virbicsca principalem præminentiam, & iurisdictionem habet, est reseruatus per dictam regulam.

Sæpè etiam contingit dubitari, vtrum per verba supradictæ regulæ, *reseruauit generaliter dispositioni sue omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus, necnon principales in Collegiatis Ecclesijs,* reseruetur tantum vna Dignitas maior post Pontificalem in Cathedrali, & vna principalis in Collegiata, an verò duæ maiores, & duæ principales, si quæ ita sint in dictis Ecclesijs? Hanc questionem mouit *Mandof. reg. 3. q. 3.* vbi querit, quid si in vna Ecclesia Cathedrali sint duæ Dignitates, quæ habentur maiores alijs, & inter se vna maior alia, nempe Archidiaconatus prima, Archipresbyteratus secunda, Primiceriatus tertia, & sic etiam in Collegiatis, & sibi videtur dicendum, quod ad minus duæ sunt reseruata; ex eo quod supradicta regula loquitur in plurali, nempe, *reseruauit Dignitates maiores in Cathedralibus, & principales in Collegiatis;* sed tamen *nu. 2. d. q. in fin.* concludit, quod vna tantum Dignitas maior in qualibet Cathedrali, & principalis in qualibet Collegiata, reseruetur; nam regulariter vna Dignitas, est maior alia, & sic à communiter accidentibus non datur, casus, quo in eadem Ecclesia

sint duæ Dignitates æquè maiores, vel in Collegiata duæ æquè principales; vndè cū materia non sit verificabilis in plurali, pluralitas resolutur in singularitatem, ex iuribus ibi per eum allegatis; quamuis postmodum in fine *d. quest.* videatur aliud sentire ratione cuiusdam decisionis in vna *Tuden. Abbatia*, in qua fuit dictum, propter dictionem vniuersalem in *d. regula*, ibi *omnes Dignitates*, comprehendendi in eadem dispositione plures Dignitates maiores sub qualibet Cathedrali, & plures principales sub qualibet Collegiata; ac proinde, ex causa dictæ decisionis, videtur residere in ista opinione; quam nihilominus reiicit *Garc. d. p. 5, cap. 1. num. 264.* ex eo quod in *d. decis. Tuden. Abbatie*, agitur de duabus Dignitatibus æquè principalibus; ac proinde prosequitur *nu. 265.* quod si in aliqua Ecclesia Cathedrali sunt duæ Dignitates maiores post Pontificalem, vel in Collegiata duæ principales æquales, ambæ sunt reseruata; quia verba, ratio, ac mens dictæ regulæ sunt apta illas comprehendere; nam licet idem *Mandof. d. q. 3. nu. 4. in fin.* dicat non dari casum, quod in eadem Ecclesia sint duæ Dignitates æquè maiores, vel in Collegiata duæ æquè principales, ut supra, certum est nihilominus prædictam decisionem *Tuden. Abbatie* loquentem fuisse de duabus Dignitatibus æquè principalibus; prout etiam ipsemet *Mandof. d. reg. 3. q. 4. vbi sub nu. 7.* quod cum sint æquales Dignitates, & designare non possumus, quæ sit in *d. reg.* inclusa, vel exclusa; cum vtraquæ sit principalis, in vtraquæ consistit hoc ius reseruationis, & sequitur id. *Garc. loc. cit. nu. 266. ex Guidob. decis. 34.* dicens, quod reseruans Dignitates in Collegiatis, & maiores post Pontificales in Cathedralibus, comprehendit duas Dignitates pariter æquales in Ecclesia.

Necnon præter dictas decisiones, ut supra adductas, præsertim *Guidob. 34.* scimus pluries huiusmodi casum fuisse in illius contingentia, propositum inter prædictos Dominos Abbreviatores Maioris Præsentia, ac determinatum, & practicatum pro reseruatione huiusmodi duarum Dignitatum æqualium; nec puto id amplius egere alia discussione, seu declaratione; quamuis id. *Mandof. d. q. 4. nu. 7. circa fin.* dicat, quod qui vellet Scyllam, & Carybdim, & sic vtrumquæ scopulum euitare, posset adire Summum Pontificem pro declaratione. Id ipsum etenim fuit etiam tentum in vna *Turritan. Archipresbyteratus 7. Maij. 1574.* vbi quod *d. regula* habet etiam locum quando sunt duæ æquales Dignitates, ita etiam tenet *Barbos. de potest. Epif. glof. 57. nu. 101.*

An autem ista reseruatio vëdicet sibi lo-

24 cum in Dignitate monoculari, nempe vbi adest tantum vna Dignitas, & certum est, illam non comprehendere; ratio enim quare monoculares Dignitates, seu monocularia beneficia praeferuntur à reservationibus, est, ne quis priuetur illa collatione vnius beneficii sibi competente, ad instar vnicij luminis, quo quis priuari non debet, per *tex. in l. illicitas, §. ne tenuis, ff. de offic. Praesid.* vbi *glos. in verbo, lumine*, id exemplificat in tenui homine, porcellum vnicum habente, quem tanquam oculum suum seruat, idem tenet *Fesin. in c. in nostra, nu. 23.* vbi ait, quod sicut inutilis esset impetratio beneficii vnicentis, ita inutilis est, si ille, ad cuius collationem impetratur, habeat conferre vnum solum; quia vtroque casu datur via ad speciale votum captandae mortis, & quod ita scripsit Clemens Quartus contra impetrandem Dignitatem in genere, cum, ibi esset vnica; vnde vterius dixit *glos. in d. verbo, lumine*, quod rusticus non debet priuari vnico lumine, seu candela, quam habet, *id. Gonz. glos. 9. §. 4. num. 6. & 7. qui nu. 11.* pluribus comprobat, quod regula Cancellaria, reseruando primam Dignitatem post Pontificalem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis, non comprehendit Dignitatem monocularem, ex eo quod Dignitas maior, & principalior dici non potest, vbi non adest, nisi vna Dignitas; sicut si vnus homo esset in Ciuitate, non posset dici, quod talis sit principalis, seu maior; quia principale praesupponit accessorium, & maius praesupponit minus.

Verum nihilominus est, hoc procedere, quando in illa Ecclesia, in qua adest praedicta vnica Dignitas, non adest aliud beneficium, *Mandos. d. q. 5. nu. 4. id. Gonz. d. §. 5. nu. 26. & 27.* Secus vero si adest; nam fuit dictum in praedicta *Turrigan. Archidiaconatus*, quod dicta monocularitas non habet in consideratione, quando Collator habet alia beneficia, prout in casu praedictae decisionis, in quo praesupponitur, quod in eadem Ecclesia adest vndecim Canonici, totidemque praebendae; nam quamuis supradicti Canonici non essent eiusdem qualitatis, sicut est Dignitas Archipresbyteratus, tamen sat erat, quod adestent aliqua beneficia; quare vbi non adsunt in Ecclesia alia beneficia, dicendum est, illam non comprehendere in dicta regula, *Ludouic. decis. 430. nu. 7.* vbi fuit declarata inualida quaedam vnio cuiusdam Dignitatis, ex eo, quod non fuerat expressum, illam esse Dignitatem monocularem, cum Papa non soleat vnica Dignitatem in Ecclesijs tollere.

Supereff modò, antequam ab hac praxi

reservationis Dignitatum, iuxta propositam materiam, discedamus, videre, quid sentiendum, si, attenta supradicta regula reseruatoria Dignitatum, prima Dignitas post Pontificalem in Cathedrali, seu principalis in Collegiata, in quibus praesupponimus adeste minores Dignitates, & prima, seu principalis fuerit accessorie vnita, seu Capitulo, seu alijs quomodolibet, in illis casibus, quibus supradicta vnio fuerit seruatis seruandis, & sic legitime facta. Et quidem satis est in aperto, quod Summus Pontifex in qualibet ex Ecclesijs praedictis, vult per dictam regulam, sibi esse reseruata vnica Dignitatem primam post Pontificalem in Cathedrali, & principalem in Collegiata, Proinde omnibus, quae disputationis causa hic adiici possent, ommissis, resolutiue dicendum est, quod loco Dignitatis, sic ut praefertur vnica, succedit sequens, quae habebitur tanquam prima, & loco primae Dignitatis; ita fuit in Rota decisum in vna *Viridunen. Decanatus 9. Martij 1580. coram Lancelotto*, in qua, quod vnica prima Dignitate post Pontificalem Capitulo, sequens est prima, & intrat regula reseruatoria Dignitatum maiorum post Pontificales, & non in vnica, quia fuit vnica accessorie, & non aequè principaliter, vt apparebat ex verbis vnionis, quam decisionem refert per extensum *Garc. d. p. 5. cap. 1. nu. 270.* vbi concluditur, quod cum dicta prima Dignitas non sit amplius conferibilis, in ea non intrat *regula 3. qua bodie est 4.*

Cum etenim supradicta vnio fuerit facta accessorie, perditur nomen beneficii, & non dicitur amplius beneficium, sicut dicebatur ante vnionem, & efficitur pedisequus illius, cui ipsa Dignitas vnitur, necnon illius membrum, & transit in temporalitatem; quia fundata efficacia vnionis, Dignitas consolidata est Capitulo, seu beneficio, cui vnitur, & per vnionem praedictam, mutantur eius status, & natura; adeo quod, licet vnionis effectus, considerato exitu, quoad emolumenta exinde prouenientia, collatus fuerit in tempus, quo nullum potuerit, Dignitatem ipsam, aut aliud beneficium obtinenti, praedictum generari, per consequens Dignitas, aut beneficium huiusmodi vacare nequit; quia assumens naturam illius, cui vnitur, desinit esse quod erat prius, & quod alteri aggregatur, eiusdem debet imitari naturam, ita egregie *Oldrad. conf. 257. sub tit. de concess. pr. §. b. nu. 15. circa fin.*

Sed hic notanda sunt verba dictae decisionis *Viridun. Decanatus*, per quae apparet, vnionem praedictam eatenus operari, vt Dignitas non sit virtute dictae vnionis amplius reseruata, sed illius loco succedat sequens

Digni-

26 Dignitas, quatenus unio praedicta fuerit facta accessorie, ut dictum est; quod si equè principaliter, non eximitur à reservatione praedicta; quia adhuc remanet in suo statu, & per consequens comprehenditur sub dicta regula; nam talis unio operatur, ut dicta Dignitas maneat in suo statu; sicut, etiam hoc modo Rector vnus beneficii, est Rector alterius, & verumque beneficium manet, sicut erat prius, in suo statu & honore, ac proprios redditus agnoscit, & gaudet suis privilegiis, ut per *Mandos. reg. 12. q. 1. nu. 4. Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 15. nu. 2. cum alijs relatis per Garc. p. 12. cap. 2. nu. 37. & tradit Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 7. num. 55.* vbi quod per talem unionem equè principaliter factam, cum beneficium vnium non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficii, sed in omnibus status antiquus conseruatur, non excludit reservationem.

Prout etiam dicendum est de Canoniceibus vnitis, & annexis Dignitatibus; nam quamuis talis unio sit accessorie facta, tamen non extinguitur titulus Canoniceatus, *id. Garc. d. p. 3. cap. 2. nu. 511. & p. 11. cap. 5. nu. 199.* vbi, quod etiam si talis unio videatur fieri accessorie, non tamen solet extingui, & supprimi titulus, & nomen praebendae, & Canoniceatus, sed ut duo beneficia obtinentur, sicut etiam dicitur de vnione facta ad tempus, seu ad vitam; nam etiam quod fiat accessorie, non tamen est tituli extinctiva, nec vera unio; sed potius, habet vim dispensationis super incompatibilitate, ut videlicet cum quis non potest habere duo beneficia incompatibilia, mediante dicta vnione ad vitam, illa valeat retinere; cum talis unio respiciat potius fauorem personarum obtinentium, quam Ecclesiarum, & semper Rota interpretata est, vniones ad vitam, & commendas pro palliatis dispensationibus, ex *Cassad. decis. 2. de vnion. Put. decis. 240. nu. 1. lib. 1.* quamuis longo temporis cursu, raro viderimus similes vniones per Papam concedi, refragante *Concil. Trid. sess. 27. cap. 4. de refor. ibi Quicumque de cetero plura curata, aut alijs incompatibilia beneficia Ecclesiastica, siue per viam vnionis ad vitam, seu commenda perpetua, &c. recipere, &c. beneficijs ipsi, &c. ipso iure priuatus existat.*

Sic pariter dicendum est ad effectum, ut intret sequens Dignitas, si prima post Pontificalem, seu principalis in Collegiata, siue sit de iure patronatus laicorum; nam licet sit maior, non tamen excludit reservationem alterius secundae, sicut dictum est de vnione in *d. Virdunen. Decanatus, & in alia Comprobellan. Prioratus. 17. Martij 1597. coram*

Litta, quas etiam in proposito refert Lotter. de re benef. lib. 2. q. 33. nu. 43. qui nu. seq. id exemplificat in Expectatiua concessa ad primum beneficium vacans; quae si non potest ex aliqua causa, sortiri effectum, in primo vacanti, capit. secundo loco vacans.

Capitulum inter se constituant.

nempè huius Collegiatae Ecclesiae, etiam Dignitates, cum Canonicis. Quod quidem de iure communi non procedit, cuius satis clara conclusio est, quod soli Canonici dicuntur de Capitulo, cuius appellatione non solum non veniunt presbyteri, aliique inferiores Ecclesiae, verum neque habentes in ea Dignitatem; & licet Canonici Cathedralis veniant sub nomine Dignitatis, hoc intelligitur larga interpretatione, non autem ex propria significatione, ut per omnes *DD. in c. statutum, de rescrip. in 6. Felin. in c. pastoralis num. 2. de offic. deleg. Rō. decis. 16. de preb. in nou. cum ceterum sic; quod Dignitates, quae sunt vere, & proprie Dignitates, de iure communi, siue in Cathedrali, siue in Collegiata non sunt de Capitulo. id. Felin. in c. cum olim, nu. 4. de sent. & re iud. dicens, quod habens Dignitatem, vel personatum in Ecclesia, non habet vocem in Capitulo, & in c. cum M. Ferrariensis, nu. 18. de consue. Rebuff. super Concord. in tract. de nominat. nu. 32. vbi, quod habentes Dignitatem in Ecclesia, de iure non sunt de Capitulo, nisi alias sint Canonici; & ratione Dignitatis, quis non est de Capitulo, sed ratione Canoniceatus, *Seraph. decis. 98. num. 1. Garc. dicta p. 11. cap. 5. num. 209. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 25. nu. 67. & 71. Barbof. de potest. Episcopi. 1. cap. 3. nu. 18.* nam licet huiusmodi Dignitates habeant stallum in Choro, non tamen habent vocem in Capitulo; & hoc fuit etiam ponderatum in vna *Corduben. Iurisdictionis coram Orano, & dicta in vna Salamantin. Optionis, quae est decis. 411. nu. 6. p. 1. diuers. & in vna Gerunden. Anniversariorum 16. Ianuarii 1576.* in qua quod appellatione Capituli, solum continentur Canonici, non autem beneficiati, aut alii habentes Dignitates; ea ratione, quoad Clericos inferiores, quia isti debent ita inservire Capitulo, prout Episcopo, ut ait *Abb. in c. cum non liceat, de prescript. in 3. notab. sub nu. 2. vers. & aduerte, & ibi Felin. sub nu. 2. vers. gusta bene, quod Clerici inferiores debent reuerentiam Capitulo, sicut Episcopo, de prescript. Casar. de Grass. decis. 131. nu. 6. 7. & 8. de his, quae sunt maior. par. Capit.**

Repugnat etenim praedicto iuri communi, ut in vna, eademque Ecclesia, siue Cathedrali,

chedrali, siue Collegiata, beneficiati, prae-
 39 ter Canonicos, aliter considerentur quam
 ut singuli, qui non possunt facere Collegiū,
Abb. in c. dilecti in fin. de excess. Pralat. &
in c. nobis n. 8. de iurepatr. idem Casar de
Grass. decis. vlt. n. 4. de his qua fiunt &c.
 cum his omnibus resistat ius commune;
 cum Canonici tantum constituant Capitu-
 lum, ut dictum est, *Compostell. in c. 1. n. 4.*
vers. num. quid Portionarij, de elect. & Capitu-
 lum representatur per Canonicos, & non
 per alios *Abb. in c. nouit, de his que fiunt*
&c. & in c. scriptum, in 6. notab. de elect.

At vero neminem latet, quod licet iure
 communi inspecto, soli Canonici constitu-
 ant Capitulum, adhuc nedum habentes in
 Ecclesia Dignitates, ut hic veram etiam
 40 simplices presbyteri possunt ex priuile-
 gio, vel statuto, aut consuetudine, ac-
 quirere facultatem interessendi Capitulo,
 prout tenuit Rota in vna *Oritan. Voti 27.*
Martij 1626. coram Remholdo, quae est de-
cis. 8. nu. 3. p. 5. recens. in qua, cum constaret,
 nonnullos presbyteros, tam ante erectionem
 Ecclesiae S. Mariae de Fontana Terrae Fran-
 cauillae Oritan. Diocesis in Collegiatam,
 quam etiam post erectionem, interuenisse,
 in pluribus actibus Capitularibus, & erāt
 in ista quasi possessione, debebant in ea ma-
 nuteneri; ex eo, quod ad hunc effectum at-
 tenditur quasi possessio, *Bald. in l. ordinarij*
iuris, n. 8. C. de rei vend. Innoc. in c. bona il 2.
nu. 4. de postul. Pralat. Couar. pract. quast.
cap. 17. eaque in incorporalibus acquiritur
 etiam per vnicum actum, *c. cum Ecclesia*
Sutrina, vbi Abb. num. 22. & 23. Rip. nu. 5 2.
& seqq. de caus. poss. & propr. Rota decis. 17.
n. 1. p. 3. diuers. & decis. 286. n. 5. & decis.
354. n. 9. coram Coccino, & sufficit in iudi-
 41 cio manutentionis dicta quasi possessio,
 quae tamen, an sit iusta, vel iniusta, illius di-
 scussio rejicitur ad petitoriū: defectus enim
 42 respiciens proprietatem, non admittitur
 in summarissimo iudicio, *Rota decis. 477.*
nu. 3. & decis. 614. num. 4. & decis. 683. in
fin. p. 1. recens. Ludouis. decis. 107. nu. 3. vbi
Addit. nu. 5. probat hoc procedere, etiam si
 43 dictus defectus offeratur incontinenti pro-
 bandus; & non potest impediri manutentio,
 sub praetextu non iuris, nisi contet de pra-
 dicto non iure per confessionem; vel per rem
 iudicatam; quae quidem possessio non pen-
 det a validitate proprietatis; cum nihil cō-
 44 mune habeat possessio cum proprietate, *l.*
naturaliter §. nihil commune ff. de acquir.
possess. praesertim vbi agitur de manutentione,
 in qua non requiritur alius titulus,
 sed sola possessio sufficit, *l. 1. §. sicut interd-*
cti ff. vti possid. vt per eundem Ludouis. decis.
275. n. 1.

Ac proinde presbyteri praedictae Colle-
 giatae praetendentes, se tam ante, quam post
 dictam erectionem, interuenisse in pluribus
 actibus Capitularibus, de illis satis appare-
 bat; ex eo quod in dicto Capitulo interue-
 nerunt ad tractandum de negocijs spectan-
 tibus ad utilitatem Capituli; in quibus
 quidem actibus dicti presbyteri vocaban-
 tur de gremio, & Capitulares; vnde ap-
 parebat, illos fuisse admissos tanquam de
 gremio, & Capitulares; maximè, quia non
 constabat de aliqua contradictione in ipso
 actu, seu antea, sed potius constabat, quod
 praedicti presbyteri fuerunt admissi pacifi-
 cè; & contradictio fuit facta post actum
 perfectum, & consummatum; ac propterea
 non impedit, quominus censeatur per di-
 45 ctum actum pacificè gestum, acquisita pos-
 sessio. Praesertim vero, quia in litteris pra-
 dictae erectionis Ecclesiae in Collegium, di-
 citur, quod Canonici habeant uocem in
 Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes;
 unde colligebatur, quod etiam simplices sa-
 cerdotes haberent uocem in Capitulo, &
 in ea debebant propterea manuteneri; pro-
 ut haec, & alia in proposito habentur in pra-
 dicta decisione *Oritana Voti ferè per tot.*

In qua quidem quasi possessione bene se
 poterant tueri, & presbyteri successores; ex
 eo quod, licet Rota teneat, quod possessio
 non continetur in haereditem absque noua
 apprehensione, *l. cum haeres ff. de acquir.*
 46 *possess. hoc tamen non procedit, quando*
 Ecclesia, uel Dignitas est in possessione, &
 agitur nomine Ecclesiae, uel Dignitatis, *et*
Innoc. in c. quia qui uolenter n. 1. vers. qui-
dem tamen & ibi Hoff. n. 3. in fin. vers. quod
non placet Io. Andr. nu. 6. vers. illud enim,
Abb. n. 11 in 3. casu vers. secus dicit, de iud.
Rota decis. 13. n. 2. de procur. in nou. & dec.
1. de restit. spoliat. pariter in nouis, & prop-
 terea, cum possessio censeatur continuata
 usque ad tempus litis motae, cum animo re-
 rincatur, *l. licet C. de acquir. possess. Abb. in*
c. cum ad Sedem n. 13. de restit. spoliat. hinc
 sequitur, quod cum concurrant requisiti, ex
 quibus datur manutentio, nempe possessio
 de tempore litis motae, & turbatio, vt in §.
retinenda insit. de interd. & not. Angel.
cons. 19. n. 1. & 4. quae sunt ferè formalia
 uerba *Coccin. in vna Gerunden Iuris*
interessendi in Capitulo 6. Nouëbris 1609.
quae est in suis decis. 490. num. 2. & 3. mu-
 tatio personarū (scilicet praedictorum pres-
 byterorum) non mutat possessionem, cum
 47 ius sit metiendum ex parte possessionis, iu-
 xta *decis. Guid. Papa 629. Put. decis. 151.*
lib. 3. & in propriis terminis fuit resolutum
 coram eod. *Coccin. in vna Cesarangustana*
Præfeminentiarum 13. Martij 1609. in quib.
 num.

48 *num. 3.* quod possessio Capituli suffragatur etiam successoribus in Canonicatibus, quae est *decis. eiusdem Coccin. 452. n. 2.*

Porro, ea quae supra dicta sunt, quoad Collegiatae Ecclesias, locum sibi etiam vendicare multo magis noscuntur in Cathedralibus, in quibus Clerici cuiuscunq; denominationis, cum sint inferiores Canonicis eo modo, quod supra dictum est, Capitulum non constituunt; nisi hoc eis aliquo particulari iure competat; prout constat ex quamplurimis Rotae decisionibus, praesertim in vna *Tirasonen Iuris interessendi Capitulo 18. Maij 1612.* quae est *decis. 397. tom. 3. diuers. recent.* ubi, quod cum in Cathedrali Ecclesia Tirasoneni. Portionarij praetulerent ingressu Capituli, & in illo habere vocem, fuit decisum, praedictos Portionarios esse manutendos in possessione interessendi, & votandi in actibus Capitularibus; quia licet verum sit, illos de iure communi non esse de Capitulo, nec in illo habere vocem, *ex iuribus supra allegatis*, nihilominus vero, de consuetudine, statuto, vel aliquo alio speciali iure, possunt Capitulum ingredi, ibiq; habere vocem; ut in vna *Calciaten. Coniudicium 1. Iunij 1615.* quae est *decis. 708. p. 4. diuers. recent.* nam stante Statuto fundamentali Ecclesiae Calciaten, apparet, Canonicos, & Portionarios, esse de Capitulo; ita quod omnes isti Capitulum constituent, vnicuq; Collegium esse censeantur, ibi tamen *n. 6.* subditur, quod cessante statuto, aut consuetudine, non dicuntur de Capitulo, ex eo tantum, quod in quibusdam, vel in omnibus actibus habuerint vocem in Capitulo; prout dicitur ibi fuisse declaratum per sacram Congregationem Concilij in causa *Abulen Iurisdictionis*, & sequuta est *Rota in ead;* ut in pluribus alijs Ecclesijs; licet Portionarij interueniant in Capitulo, & in actibus Capitularibus habeant vocem, non tamen dici possunt, eos esse de Capitulo; quandoquidem non sequitur, ex eo, quod habent vocem in Capitulo, dicantur de Capitulo; licet ubi sint ex aliquo iure speciali effecti de Capitulo, iura loquētia de Canonicis, procedent etiam in eis; cum tunc sint etiam ipsi membra Episcopi, ut dicitur in vna *Calaguritan* relata per *Garc. p. 3. cap. 2. num. 378.* cum seq. quare sacra Congregatio Concilij, nec non Rota pluries, tenuerunt, Portionarios, hoc casu posse eligi in Adiunctos, seu Coniudices; quia, cum ipsi possint de iure speciali, esse de Capitulo, & que verē tales dicentur, ac si essent de iure communi, ut per *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 25. n. 76.*

At vero, in huiusmodi statutis codendis, aut consuetudinibus inducendis plurimum iauigilandū esse existimo à Canonicis qua-

51 runcumq; Ecclesiarum in admittendis Clericis inferioris ordinis ad uotandum in Capitulo; quandoquidem, longo experimēto compertum est, inde innumeras, tractu temporis, excitari dissentiones, atq; discordias, prout ut tot Rotaes decisiones in dies testantur; namque licet uerum sit, quod in rebus Ecclesiae gerendis, & gubernandis, quanto sunt plures; tanto plura uideant, in eisq; perspicacior sit ratio ad discernendum, *l. hac consultissima, C. qui testam. facere poss. &c.* ut sacri Canones testantur, integrum sit iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur, ut in *e. prudentiam, in princip. de offic. & poss. ind. deleg.* prout dicitur in vna *Cracouien. Iuris eligendi, quae est decis. 265. num. 5. cum plurib. seqq. p. 5. recent.* Ut plurimum nihilominus, Clerici huiusmodi inferiores, cuiuscunq; in Ecclesia sint denominationis, ad Capitulum à Canonicis, licet legitime admissi, non raro hac facultate sibi attributa, abutuntur; ipsiq; Canonicis nedū aequales, uerū etiam maiores effici, contra omnem iuris ordinem, ac honestatem, sargunt; & ubi sunt ad ministrandum introducti, sibi student ministrari; nec inutile exemplum affertur in vna *Hispalen Praeminoniarum, quae est decis. 416. p. 1. recent.* ubi Portionarij Ecclesiae Hispalen praetendebant, dum missam cantarent, quod Canonici illis interuissent pro Diacono, & Subdiacono, ex solito, & consueto dictae Ecclesiae; sed cum essent inferioris ordinis, ideoq; indecens, & indecorum esset, Canonicos illis, ut supra deseruire, ac cōstaret, ipsos Portionarios multis praerogatiuis carere, quas habent Canonici; imo in referendis negocijs in capitulo, talis aderat disparitas, quod Portionarij id facerēt stantes, & capite discoperto, Canonici uerò sedentes, & capite tecto, ex his dictum fuit, satis apparere, Canonicos, esse Portionarijs digniores, & superiores; Portionarios uerò inferiores Canonicis; ex quibus resultare dicebatur iustificatio indecoris, & indecentiae circa seruitium, quod Portionarij praetendebant sibi à Canonicis praestari; cum, secundum iuris dispositionem, indecorum, & inhonestum uideatur, quod maior minori deseruiat, *c. 1. & c. statumus, de maior. & obed.* prout dicitur in praedicta decisione, & in alia simili in eadem causa, quae est *decis. 466. d. tom. 1. recent.*

Hoc enim seruitium praestandum est tantum à Canonicis Subdiaconis, & Diaconis Przlato, ac etiam Canonico celebranti; quod fuit per Sacram Congregationem Rituum sic declaratum, uidelicet, *Dignitate, vel Canonico solemniter celebranti, Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono, &*

non alij inferibres seruire debent; prout in vna Sypontina Monis Gargani 8. Martij 1631.

Et cum alias in Collegiata Ecclesia S. Felicis Gerunden, illius beneficiatis fuisset ab illius Episcopo concessum, & a Clemente VIII. per Breue confirmatum, vt se prohibito voluntatis conuocare possent, ac omnia facere, quæ Collegio competere consueverunt, nihilominus postmodum fuit dictum de inualiditate concessionis, ac Apostolicæ confirmationis huiusmodi, & per Rotam decisum, supradictos Clericos beneficiatos non potuisse se, vt supra congregare ex causis, & rationibus adductis in vna *Gerunden Iurisdictionis*, quæ est *decis. 370. p. 5. diuers. recent.* vbi ex alia decisione in causa *V. albin. Iuris se congregandi 4. Decembris 1596. coram Cardinale Pamplilio seniore*, fuit dictum, quod valde interest Capitulo; ne Portionarij, vel Beneficiati acquirant ius se congregandi; quam quidem decisionem sequuta fuit *Rota in alia Hispan. Contributionis 21. Maij 1615. coram Cardinale Pamplilio iuniore, nunc S. D. N. Papa Innocensio Decimo.*

Cum verò materiz qualitas, in medium ferre suaserit, quid in praxi seruetur circa reservationem, & collationem Dignitatum, tam Cathedralium, quam Sæcularium, & Collegiatarum Ecclesiarum; absont prorsus non agnouimus subnectere, quid circa huiusmodi Dignitates vacantes, Apostolica Sede vacante, sentiendum; circa illarum collationem, An videlicet Primæ Dignitates post pontificalem in Cathedralibus, ac principales in Collegiatis, quæ sunt per regulam 4. Cancellariæ Apostolicæ, reseruatæ, Apostolica sede vacante, remaneant futuro Pontifici reseruatæ, an verò possint per Ordinarium conferri.

Huius etenim rei dubium inde insurgit, nempè, quia reservatio facta per regulam prædictam, dicitur esse ad vitam ipsius Pontificis; quo defuncto, dicta regula, cum omnibus alijs ab ipso Pontifice factis, expirat cum omni suo effectu, *s. si gratiosè. de rescrip. in 6.* ac proinde collatio prædictarum Dignitatum videtur pertinere ad Episcopos qui liberè possunt providere beneficia vacantia in omnibus mensibus, sine aliqua distinctione; quia cum tunc sint omnia obstacula sublata, omnes menses sunt Ordinariorum, ut per *Gonz. ad reg. 8. 6. 5. proom. n. 46.* nam decretum, & reservatio, quæ sunt sequela regularum, sublatijs regulis, durare non videntur, *reg. accessorium. de reg. iur. in 6.* & ut patet in *Clem. vn. de immunit. Eccles.* quado reuocatur una Constitutio, reuocantur omnes effectus super illa fundati; ita

etiam dicta regula extinguitur morte cuiuslibet summi Pontificis, illam promulgantis; ex eo quod in processum regularum Cancellariæ nouus Pontifex sic ait, *Reseruationes, Constitutiones, & Regulas infra scriptas fecit, quas &c. suo tempore duraturas obseruari voluit &c.* et sic expirat regulæ prædictæ cū obitu ipsius Papæ, licet aliud dicendum sit, quando aliqua dispositio fit ad beneplacitum Sedis Apostolicæ; nam ex eo, quod tunc Sedes Apostolica nunquam moritur, prædicta Constitutio perpetuò durabit; nisi à successore fuerit reuocata; nam quando aliqua dispositio cantat ad beneplacitum Papæ, tunc per eius obitum, per quem ipsius beneplacitum omnino extinguitur, eo ipso expirat, ut in *d. c. si gratiosè*; secus uerò est, si dicatur *ad Apostolicæ sedis beneplacitum*; quia cum ipsa sedes nunquā moriatur, durabit perpetuò; ac proinde dixit *Philippus Probus* relatus ab *ead. Gonz. loc. cit. n. 21.* quod sicut Sol, et luna nunquā desinent esse, ita nec sedes Apostolica.

Quare, cum beneficium uacauerit de tempore, quo regula reseruatoria non erat in rerum natura, sed fuerat cum conditore sepulta, & ius commune uigebat, quo omnes menses sunt Ordinarij, *Caput 9. decis. 86. n. 3. lib. 1. Crescent. decis. 3. nu. 4. de priuileg.* tunc beneficium non incidit in reservationem; et ideo prouisio talis Dignitatis uideretur spectare ad Ordinarium; quia, cum illius uacatio cōtingit Apostolica Sede vacante, quo tempore regulæ Cancellariæ desinunt, nec aliquid operantur, et per obitum Pontificis conditionis, earum uis et autoritas expirant, *Paris de resign. benef. lib. 1. c. 2. n. 31. Seraph. decis. 580. n. 12.* ideo Sede Apostolica uacante, omnes menses sunt Ordinariorum, qui tanquam ad ius commune reuertentes, possunt providere de beneficijs vacantibus in quolibet mense, vt supra dictum est, & cum per vacationem prædictæ Sedis Apostolicæ sint iam remota obstacula reservationis, per dictam regulam inducta, omnes menses sunt Ordinarij.

At verò præmissis non obstantibus, contrarium prorsus dicendum est, nempè huiusmodi Primas & principales Dignitates, etiam Apostolica sede vacante, non posse Ordinarios conferre, sed illarum collationem, futuro Summo Pontifici esse reseruatam; ac ad ipsum spectare certum est; cuius rei causam sepius fuisse ventilatam, testatur *Gamb. de auth. leg. à lat. lib. 3. n. 180.* & fuit in Rota, maiori Dominorum suffragio resolutum pro dicta reservatione, qui ad id fuerunt moti ex *Extrau. Pauli II. de preb. inter communes*, quæ incipit, *Ad Romani Pontificis prouidentiam*; ibi, *Cum itaq; nonnulli Ro-*

Romani Pontifices prædecessores nostri per diuersas earum Constitutiones, quas suo tempore dumtaxat durare voluerunt, quacunquē beneficia Ecclesiastica, quæ sunt, & S. R. E. uiuentium, & tunc existentium Cardinalium familiares, continui cōmēsales obtinebāt, & in posterū obtinerēt, & eorum familiaritate durante, etiam si ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel alias recessissent, necnon illa, quæ, etiam fructuum, & prouentuum Camera Apostolicæ debitorum collectores, & qui ipsorum prædecessorum temporibus sua officia exercuerūt, unici subcollectores, durantibus eorum officijs obtinebant, ac in quibuscumquē locis vacauerint, cum irritantis appositione decreti, & deinde prædecessoribus ipsis sublatis de medio, ac eorum beneficiorum occurrentibus vacationibus, inter utriusquē iuris interpretes, etiam Officiales Romana Curie sæpè numero hesitatum extiterit, an beneficia huiusmodi, propter reservationem, & decretum prædicta reserua, vel affecta remanserint, ita quod nullus, præter Romanum Pontificem, de illis disponere potuerit, siue possit, &c. Nos, qui &c. considerantes effectum per reservationem manusquē appositionem eorundem prædecessorum in dictis beneficiis in esse productum per obitum ipsorum nequaquā cessari debere renouatum &c. omnia, & singula beneficia &c. etiam si Præpositus, Canonicus, Præpositus, & præbenda, Dignitates, personatus, administrationes, vel officia, &c. per huiusmodi reservationem, & decretum remansisse, & remanere semper affecta, nullumquē de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice, quouis modo disponere potuisse, siue posse, harum serie decernimus, & pariter declaramus, &c.

Et licet supradicta Extrau. loquitur de beneficijs familiarium, & Officialium, nulla facta mentione de regula, ac Dignitatibus prædictis, nihilominus dicendum est, quod, cū ratio sit generalis, debet intelligi in quacunquē reservatione; ex eo quod ponderatur appositio manus Papæ, quæ est in vno, sicut in alio casu; ac propterea fuit dictum, non dari diuersitatem inter vnum & alium casu; ex eo, quod lex, quantumuis correctoria, si habeat rationem expressam, prout in dicta

Constitutione, extenditur ad maioritatem rationis; cum non sit extensio, sed intensio & comprehensio, sed si Iulianus s. mutui, ff. ad Maced. ac insuper, si supradicta Extrau. non haberet aliquam rationem expressam, adhuc in hoc casu militaret, vbi non est dare rationem diuersitatis, Gamb. d. lib. 3. n. 181. qui licet difficultatem faciat ad respondendum prædictæ Extrau. vt in n. 195. nihilominus ex ijs, quæ hic subsequuntur, firma remanet conclusio, quod supradictæ Dignitates, reseruatæ remaneāt, etiam si vacauerint Apostolica sede vacante, ac id. Gamb. loc. cit. n. 180. refert hunc casum, videlicet, quod post obitum Leonis vacauit vna Dignitas, quæ fuerat per regulas suas reseruata, & dum dubitaretur, an remaneret affecta, fuit per Rot. cōclusum affirmatiuè, ex illa regula, quod beneficia semel affecta per reservationem Papæ, semper remanent affecta; idem docet Mandos. reg. 10. q. 6. ante n. 6. ibi concludens, quod stante d. Extrauag. Pauli. II. cum sit perpetua, reservationis effectus, mortuo Papæ reseruante, non expirat, sed illa remanet, & operatur; idem docet Gonz. §. 5. proœm. sub n. 49. versus rursus non obstat vbi, quod dicta Extrau. declarat, semper durare reservationem beneficiorum familiarium Cardinalium, Collectorum, & subcollectorum, ac aliam quacunquē reservationem factam à Papa defuncto; quod procedere ait in omnibus reservationibus, etiam ratione rei, veluti Episcopatum, Monasteriorum, Dignitatum, primarum post pontificales, & principalium in Collegiatis, necnon in reservationibus ratione personarum, vt supra dictum est; quia licet vacatio contingat Sede Apostolica vacante, sepe remanet reservatio prius simpliciter, & absolute facta, & causata, & Ordinarii se introumittere non possunt, vt in d. Extrau.

Et sic ex præmissis patet, quod beneficia prædicta tunc per reservationem, etiam ante vacationem, sunt effecta; quia reservatio prædicta facta est absolute, & pure, ac de beneficijs certis, & certarum personarum, vt de Dignitatibus prædictis, Monasteriis, Beneficijs familiarium, & Officialium, &c. seu cum reservatione qualitatis beneficii, vt quia est Dignitas principalis, Monasterium, &c. vel ratione qualitatis personæ, vt quia sit familiaris, Officialis, &c. tunc n. data illa qualitate, tempore regulæ, seu reservationis, reservatio intrat, & afficit beneficium; ita vt maneat affectum, licet postea regula expiret, aut qualitas cesset; & ita procedit d. Extrau. ad Romani, & eius ratio, vt per Garc. de benef. par. 5. cap. 1. num. 789.

D d Vnde

Vnde pro hac praxi optimè probat idè *Garc. p. 12. cap. 2. num. 92.* quod quando reseruatio beneficii esset perpetua, vt in prima Dignitate post pontificalem, quæ semper reseruata est, seu affecta per regulam Cancellariæ, non potest per Episcopum vniri.

Vt autem præmissa clarius appareant, duo sunt casus constituendi, quorum Primus est, quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, prout in *regula 8. hodie 9.* tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur, nisi in mensibus in *d. regula 9.* statutis vacatio beneficii contingat; & ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis, *Cassad. decis. 8. n. 9. & 12. de præb. Rot. decis. 774 n. 3. & 10. lib. 3. p. 3. diuers.* quia hæc reseruatio beneficii inducitur solum in ipso obitu possessoris, & vacationis, contingentis tali mense sedi Apostolicæ ad conferendum assignato. Vnde, si talis vacatio contingeret sede ipsa vacante, etiam si aliàs esset mensis Apostolicus, nihilominus collatio spectaret ad Ordinarium; quia vacatio sedis Apostolicæ impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita intelligenda sunt quæ dicit *Gonz. in S. 1. proæm. n. 74. post medium.*

Secundus verò casus est, quando agitur de reseruatione, quæ inducitur, vel ratione personarum, vt putà, quia possidens beneficium erat familiaris Cardinalium, vel Collector, aut subcollector, vel alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris hæreret, vel ratione ipsius beneficii, vt quia esset prima Dignitas, Monasterium, vel alio modo ratione rei affectum sedi Apostolicæ, tunc enim, etiam si vacatio contingat, sed Apostolica vacante, collatio spectat ad futurum Pontificem, quia hoc casu, reseruatio non inducitur in ipso obitu possessoris; & sic in vacatione, quo tempore iam regulæ Cancellariæ expirarunt; sed fuit inducta, & iam fixa a principio, statim ac ille fuit familiaris, Collector, vel subcollector, vel beneficium fuit prima Dignitas, vt est casus noster, vel alio modo antea affectum sedi Apostolicæ; quo tempore regulæ Cancellariæ vigeant, & suum effectum, nempe reseruationem iam induxerant; & quamuis Sede Apostolica vacante, dictæ regulæ Cancellariæ tanquam authoritatis tunc distitutæ, non inducant eo tempore reseruationem, non inde tamen reseruationes prius, viuentis Papa, & regulis vigentibus, inductæ, & infixæ desinunt, nec expirant; imò beneficium semel affectum, semper remanet effectum, vt in *d. extran. Ad Romani.*

Quam quidem distinctionem fecit *Rota*

in vna Andrien Archidiaconatus 5. Decembris 1625. coram Merlino, vbi quod casus talis erat; nempe quod mortuo Gregorio XV. fel. record. & antequam similis record. Urbanus VIII. ad Apostolatus apicem assumeretur, vacauit Archidiaconatus, prima Dignitas post pontificalem, per obitum Vangellæ, & de eo fuit prouisus per Ordinarium Ioannes, ac postmodum à prædicto Urbano fuit collatus Riccardo, & circa id dubium versabatur in reseruatione; ex eo, quod prædictus Archidiaconatus vacauerit sed Apostolica vacante; quo tempore regulæ Cancellariæ desinunt per mortem Pontificis conditoris, vt supra diximus; & fuit resolutum ad fauorem prædicti Riccardi prouisi Apostolici, ex rationibus allatis in secundo casu prædictæ decisionis; quam per extensum habes penes *Viuiam. in præ. in-repatr. lib. 5. cap. 5. sub num. 164.* & ita seruat Dataria, & Cancellaria Apostolica, & sciunt omnes Curiales.

Supradictam distinctionem transcripsit etiam *Barbos. in addit. ad allegat. 57. n. 62.* & singulari reputari potest, propter casus, qui circa hoc, contingere possunt, prout euenisse scimus; nec id ratione caret; nam reseruationes semel per regulas inductæ, licet odiosæ sint, & iurisdictionem Ordinariam absorbere videantur, tamen per obitum Papæ non expirant, vt ait *Sarnen. reg. de publ. resign. q. 6. n. 6. Vers. sic etiam videmus,* quia huiusmodi regulæ inducunt affectionem, permanentem; quod quidem si secus esset, oporteret dicere, quod cum Papa, in *2. reg. sibi reseruet generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, & Episcopales, ac Monasteria virorum &c. sede Apostolica vacante, ac occurrente vacatione per obitum Prælati, antequam nouus Pontifex successor fecisset reseruationes Ecclesiarum, quodlibet Capitulum posset eligere suum Patriarcham, Primatè, Archiepiscopum, vel Episcopum, & Conuentus Monasterij suum Prælatum regularem, sub prætextu, quod per vacationem Sedis Apostolicæ, fiat reditus ad ius commune. Et nihilominus, stantibus præmissis, aliter est dicendum; ac proinde ait *Gamb. de autb. leg. lib. 3. n. 196.* quod si vacante sede Apostolicæ, contigeret vacare Episcopatû electio, & confirmatio facta in partibus, valeret ex ibi per eum allegatis, nam de iure communi, mortuo Episcopo, sine alio superiore, per Capitulum, & Canonicos nouus eligebatur, *c. sacro, d. ex ijs 63. diff. cum alijs relatis per Mado. reg. 2. q. 1. in proæm. n. 2. & 3.* sed quia Papa est domus absolutus in beneficialibus, nemo debet mirari quod reseruat beneficia, quæ vult, & tanto, magis*

magis ista digniora, quibus melius providere potest ipse, quam alius, *Gamb. & Madof. loc. cit. & d. Extravag. Pauli II.* procedit in omnibus reservationibus ratione rei, veluti Episcopatum, Monasteriorum, & primarum Dignitatum post pontificales, & principalium in Collegiatis, quæ etiam declarant, semper durare reservationem familiarium Cardinalium, Collectorum, & Subcollectorum & aliam quamcunque reservationem factam à Papa defuncto.

Est tamen hic advertendum, quod licet *Campanil. in suo Divers. iur. canon. rubr. 11. cap. 15. n. 26. & 27.* contrarium teneat, nempe, quod huiusmodi primæ Dignitates, sede Apostolica vacante, possint ab Episcopo conferri, nullam aliam ibi adducens auctoritatem; nisi quod ipse respondit Episcopo Minoren. eius patruo sub die 26, Ianuarij 1591. illum conferre potuisse primam Dignitatem in Cathedrali Ecclesia Minoren. Apostolica sede vacante; no. obstante regula Cancellariæ, reservante summo Pontifici Dignitates maiores post pontificales; quia cessante dicta regula, cessat prohibitio, illius vigore facta Episcopis conferendi dictas primas Dignitates; cum eisdem Episcopis nulla alia lege id interdictum reperitur; unde mortuo Innocentio IX. poterat dictus eius patruus prædictam primam Dignitatem conferre, stante dispositione iuris communis, per quam Ordinarij possunt conferre omnia beneficia existentia in propria Diœcesi, *Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 10. n. 49.*

Nihilominus verò (salva pace prædicti Campanilis, viri alioqui vnde quaque peritissimi) hæc sua opinio, neque in theorica, neque in praxi sustineri potest; quia ex diametro aduersatur solido & incœcusso stylo, & observantiæ Datarie Apostolicæ, quæ, vt observavi, in casibus vacationis huiusmodi Dignitatum ab Ordinario collatarum, sede Apostolica vacante, aut super istis collationibus illa dat novas provisiones, in forma solita, cum annullatione possessionis forsitan subsequente, ob decretum irritans, quod habent regulæ Cancellariæ Apostolicæ (licet aliter aliquando servetur, cum dicta regula non habeat tale decretum) aut denuò simpliciter conferuntur per Papam, & prædicti provisum ab Ordinario composuerunt in ipsa Dataria pro fructibus male perceptis, & sic vidimus servari per novum Pontificem successorem, & patet omnibus Curialibus.

Rectè tamen contrarium procedere possit, quando videlicet ipsa primæ Dignitas esset de iure patronatus laicorum; tunc enim ad præsentationem patronorum, potest E-

piscopus, ab illis præsentatum, institueret, quicquid dixerit *Covarr. pract. qq. cap. 36.* cum aliis relatis per *Garc. in addit. ad p. 5. cap. 1. num. 591.* dum sine aliquo discrimine loquuntur, nempe quod præmissa procedunt in Episcopatibus, Abbatibus, Prioratibus, Decanatibus, & alijs Dignitatibus, quæ Summo Pontifici reservantur per *reg. 2. & 3. Cancell.* nam in supradictis, laici patroni utuntur præsentatione, eamque exhibere tenentur Romano Pontifici, nõ autem Prelatis inferioribus.

Nam verius est, quod non solum in beneficijs minoribus, sed etiam in Decanatibus, & alijs Dignitatibus, quæ reservantur per *4. reg.* præsentatio fieri potest coram Ordinario, vt ab eodem fiat institutio, & contraria sententia supradictorum habet locum, in Abbatibus, seu Prioratibus, & alijs Dignitatibus Consistorialibus, quæ per Consistorium providentur, & in Dignitatibus exemptis ab Ordinario, in quibus præsentatio est faciendæ Papæ, *id. Garc. d. nu. 591.*

Imò antequam emanasset supradicta decisio in *Andrien Archidiaconatus coram D. Merlino*, alia prius emanavit in vna *Abulen. Parochialis de la Calcada 19. Novembris 1593. coram Corduba*, ex occasione collationis cuiusdam parochialis Ecclesiæ vacantis, de cuius reservatione dubitabatur, & ibi fit etiam supradicta distinctio, vbi quod ex aduerso allegata procedunt in reservationibus de beneficijs certis, seu certarum personarum, puta familiarium, Officialium, &c. Dignitatum principalium, &c. in quibus militat ratio prædictæ *Extravag.* ac propterea fiebat distinctio in Rota inter reservationem, ratione qualitatis personæ, vt quia sit familiaris, officialis, &c. vel ratione qualitatis beneficii, vt quia sit Dignitas principalis, &c. & reservationem ratione vacationis in certo tempore, vt in primo casu semel data illa qualitate, reservatio intret, & remaneat inducta affectio per illam; quamvis postea regula expiret, ex *d. Extravag.* ex hac ratione, nempe, quia talia beneficia reservantur purè, & simpliciter, & data illa qualitate, quod fuerit familiaris, vel Dignitas principalis, statim in illis reservatio inducitur, & producit effectum, cum adsit subiectum certum, & determinatum, in quo fundatur reservatio.

At cum sit reservatio, ratione vacationis in certo tempore, & non reserventur beneficia certa, sed certificanda per vacationem succedentem in certis mensibus, & incertum sit, an beneficia sint vacatura, reservatio talis reperit aliquod beneficiũ, quod ab initio inficiat; ac propterea tunc mortuo Papa, antequam beneficium per vacationem

fuerit certificatum, nulla potest in hoc casu affectio considerari.

Hæc quidem distinctio procul dubio est similis primæ desuper allatæ; placuit tamen illam etiam subnectere, ut clarius inde percipiatur, huiusmodi primas Dignitates, etiam mortuò Papa, remanere futuro Summo Pontifici, absque vlla prorsus contradictione, reseruat. Quam quidem decisionem reperies penes *Garc. p. 5. cap. 1. sub nu. 791. vers. & ita fuit conclusum, &c.*

S V M M A R I V M.

- 1 Canonici debent aliquod signum, ob præminentiã supra alios Clericos deferre.
- 2 Quod à papa tantum conceditur.
- 3 Canonici Collegiata insignis conceduntur per Papam insignia Canonicalia.
- 4 Collegiata insignes, Cathedralibus equiparantur.
- 5 Insignia deferendi facultas conceditur quandoque Dignitatibus Ecclesiæ, non autem Canonicis.
- 6 Insignium qualitas quandoque præscribitur à Papa ad instar aliarum Collegiatarum.
- 7 Insignia deferendi facultas quomodo petenda à Papa.
- 8 Indultum concessum Archipresbytero Terra Martina, deferendi insignia pastoralia.
- 9 Archipresbytero, & Canonicis Collegiata Civitatis Castellane, indultum deferendi insignia, concessum per Paulum V.
- 10 Necnon Collegiata S. Michaelis Lucanæ per Clementem VIII.
- 11 Indultum deferendi insignia, concessum Canonicis, & Dignitatibus Ecclesiæ Panormitane, etiam ad supplicationem Cardinalis, illius Archiepiscopi. Et sub qua formula n. 12.
- 12 Et quod, Canonicis, Mansionarijs, & Capellanis Ecclesiæ Ferrariensis.
- 13 Et Canonicis Ecclesiæ Ianuensis.
- 14 Insignia Pontificalia Correctori Hospitalis Incurabili Neapolis, quomodo per Gregorium XV. concessa.
- 15 Insignia, quandoque maiora Collegiatis, quam Cathedralibus concessa, & quarè.
- 16 Abbati de Patientia Casarea, quanam insignia, & privilegia concessa per Clementem VIII.
- 17 Insignia deferendi, ac alia, indultum tam in erectione Ecclesiæ, quam ad partem concessum.
- 18 Insignia deferendi facultas, conceditur, ob divini cultus augmentum.
- 19 Honor Ecclesiæ consistit in eo, ut divinus cultus augeatur.
- 20 Fundatorum beneficiorum voluntati, quarè Papa adhareat.
- 21 Insignia deferendi, indultæ formula proponitur, per supplicationem ad partem.
- 22 Mitra usum concessum Primicerio Ecclesiæ Neapolitanæ minori 30. annis.
- 23 Insignia deferendi facultas, regulariter non conceditur, nisi ex voto sacre Congregationis Rituum.
- 24 Cappæ Episcopalis, cum caputio coloris nigri, usus concessus Priori S. Frigidiani per Clementem VIII.
- 25 Insignia Canonicis, & alijs à Papa concessa, non possunt ab Episcopo mutari.
- 26 Mitra, & baculi usus diversis Abbatibus, et Prepositis concessus.
- 27 Sub qua forma concessus Abbatibus Monasterij Premonstraten.
- 28 Insignium concessio extrà casum erectionis Ecclesiæ, causam requirit.
- 29 Mitra, est proprium ornamentum Pontificale, solis Episcopis competens.
- 30 Aetatis, super defectu ad Cathedralis, quomodo Papa dispenset.
- 31 Raynatus Farnesius, gratis quindecim annorum, promotus à Paulo Tertio ad Ecclesiam Neapolitanam.
- 32 Et sub qua forma fuerit sibi constitutus Episcopus suffraganeus.
- 33 Insignia deferendi indultum, quandoque ex illius abusu, reuocatum.
- 34 Et sub qua forma reuocatur.
- 35 Mitra usus, quomodo Abbatibus, alijsq. Inferioribus, per Clementem VIII. concessus.
- 36 Residere tenentur Canonici Collegiata, etiam non insignis.
- 37 Secus in Collegiata rurali, et quomodo id intelligatur.
- 38 Canonici Collegiata Ecclesiæ non possunt ultra tres menses abesse.
- 39 Absentia Canonicorum, trium mensuum quomodo computanda, et n. 49.
- 40 Ad hanc absentiam, nec causam, nec li-

- centiam Ordinarij requiri.*
- 42 Canonici omnes, eodem tempore, abesse non possunt, sed quoda eorum pars.
- 43 Collegiata dicitur Ecclesia, etiam si Canonici non resideant.
- 44 Collegiata Ecclesia remanet habitu, licet non a^{du}, quando Collegialitatem non amisit.
- 45 Collegiata Ecclesia Canonici non possunt per substitutionem deseruire.
- 46 Fundationi permittenti, Canonicos, ultra tres menses abesse, non est derogatum per Concilium.
- 47 Idem dicendum ex statuto confirmato a sede Apostolica.
- 48 Quatenus fuerit confirmatum ex certa scientia.
- 50 Canoniarum Collegiata Ecclesia Mediana cœli absentia, et seruitium.
- 51 Clausula, Sine alicuius præiudicio, quibus rescriptis adiciatur.
- 52 Es de quo præiudicio intelligenda.
- 53 Concessio censetur facta, remoto omni iuris obstaculo.
- 54 Es quid Cancellaria Apostolica sentiat super hoc.
- 55 Clausula, Sine alicuius præiudicio si nõ fuerit apposta in supplicatione, suppletur per Cancellariam in litteris.
- 56 Es quatenus non opponatur, subintelligitur.
- 57 Principis concessio, intelligitur, sine alicuius iniuria.
- 58 Ius questum tertio, potest Princeps de potestate absoluta, tollere, etiam sine causa.
- 59 In dubio tamen id non præsumitur.
- 60 Clausula, Sine alicuius præiudicio, exemplificatur.
- 61 Es circa banc Clausulam, Rota sequitur Oldrad. conf. 330.
- 62 Intelligitur hæc Clausula, de alio præiudicio, quam de expresso.
- 63 Nec ad id requiritur derogatio regulæ de non tolliur. quæ.
- 64 Nec in gratia de sui natura, præiudiciali.
- 65 Nequæ in ijs, que sunt ratione publicæ utilitatis.
- 66 Nec nominandæ sunt persone, quibus præiudicatur.
- 67 Parochialis, si erigatur in Collegiatam, procedit alias parochiales.
- 68 Ereccionis gratia, est de sui natura, præiudicialis.
- 69 Gratia, de sui natura præiudicialis, quare non requirat derogationem regulæ de non tolliur. quæ.
- 70 Quando tamen requiratur ipsa derogatio in specie.
- 71 Clausula Vocatis, vigore, qui sunt citandi in erectione Collegiata Ecclesiæ.
- 72 Es an sint vocandi beneficiati, quorum beneficia uniuertur prædictæ Ecclesiæ.
- 73 Clausula, Vocatis non suspendit unionis effectum, sed protrahitur illius executionio.
- 74 Nec importat conditionem.
- 75 Ereccio parochialis Ecclesiæ quandoque fit inuito illius Rectore.
- 76 Es sub qua forma.

Praxis Concessionis Indulti deferendi Insignia pro Canonicis, & Dignitatibus Cathedralium, ac Secularium, & Collegiatarum Ecclesiarum.

C A P V T XIII.

Rochettū, & Cappas cū pelle alba. Canonici namq; aliquod signū habere debēt propter dignitatem, quā habent, & præeminētiā supra alios Clericos, ut à ceteris dignoscantur; quod quidem signum Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatae non potest Episcopus concedere, vel concessum mutare, inconsulta Sede Apostolica; prout nec etiam de nouo Almutiam, ut Congregatio declarauit in vna Camerinen 25. Ianuarij 1602. & in alia Placentin. 16. Ianuarij 1610. nequæ Cappam; sine priuilegio, & expressa licentia Sedis Apostolicæ, ut eadē Sacra Cōgregatio in vna Bnen. 10. Ianuarii 1604. prout refert Barbof. de Canon. et dignit. cap. 2. n. 26. fol. 25. vbi ait, se reperiisse d. Sacram Congregationem concessisse Canonicis Ecclesiæ Placentin. Prouinciæ Bononien. 12. Martij 1616. et Canonicis Pa-

piz 13. Iunij 1614. & Canonicis Collegiatæ Ecclesiæ S. Secundi Asten. Ciuitatis 16. Maij 1601. huiusmodi insignia; ac proinde præscribit Sūmus Pontifex in hac erectione, vestes tam Dignitates in ea obtinentibus, quæ Canonicis; quas quidem vestes pro qualitate Ecclesiæ concedit, quod fieri, vt plurimum consuevit ad partium petitionem, non modo in ipsa erectione, verum etiam ad partem, tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis insignibus, quæ ipsis Cathedralibus equiparantur, *sapè contingit, de elect. in. 6. glo. in c. Statutum in verbo, Cathedralium; de rescri. eod. lib.*

Quandoque etiam tribuitur hæc Pontificia facultas, non omnibus Dignitatem obtinentibus, & Canonicis eiusdem Ecclesiæ, sed tantummodo ipsis Dignitatibus; quandoque verò primæ tantum Dignitati; nimirum, quod solus pro tempore futurus Præpositus Cappa, et Rochetto, ceteri verò, insignijs in similibus vti solitis, & consuetis.

Nec tamē in omnibus huiusmodi erectionibus semper præscribi consuevit per ipsum Pontificem qualitas horum insignium, sed tantummodo apponitur, vt quoad delationem, videlicet Almutiarum, & Capparum, ijs, quibus alia Collegiatæ Ecclesiæ illarum partium, quarum personæ Capitulum constituunt, vtuntur, vti possint. Quædoque conceditur supradictis personis, quod omnibus, & singulis priuilegijs libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, prærogatiuis, antelationibus, favoribus, præminentijs, indultis, concessionibus, aliisque gratijs, tam spiritalibus, quam temporalibus, quibus alia secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ illarum partium, illarumque Capitula, & Canonici, de iure, priuilegio, statuto, consuetudine, vsu, aut alias quomodolibet, vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, &c. ita pariformiter, & equè principaliter &c. vti, frui, potiri, & gaudere possint, &c. & licet per hæc verba præsertim *priuilegio, statuto, vsu, consuetudine; &c.* videatur comprehendī etiam facultas deferendi supradicta insignia, nihilominus semper fuit de hoc permaximè dubitatum; ac propterea periti Curiales, curant id clarius, & præcisius verbis explicari, videlicet, *omnibus, & singulis alijs Collegialibus signis, & insignijs Collogiatarum Ecclesiarum insignium*; optimum tamen erit, si addatur, *etiam quoad delationem almutiarum, & capparum, quibus alia Collegiata illarum partium, quarum personæ Capitula constituunt, ac earum, necnon Cathedralium, & Metropolitanarum Ecclesiarum Canonici, Portionarii, & Dignitates, in illis obtinentes, de iure, consuetudine, vel priuilegio, seu alias quomodolibet vtun-*

tur, &c. vti possint, quod seruari videmus in Collegiatis insignibus, quasi scimus adesse in partibus Hispaniarum; quinimò in illis Collegiatis Ecclesiis, vbi præsertim pro prima Dignitate instituitur Abbatia; nam illius Abbati concedi consuevit, vt Rochetto, ad Episcoporum instar, ac mitra, annulo, baculo pastorali, aliisque Pontificalibus insignijs vti possit, vt in erectione Collegiatæ Ecclesiæ Oppidi de Medina Coeli Seguntin. Diocesis, concessit Pius Quartus, qui eidem Abbati etiam indulgit, vt tam in dicta, quam in alijs Ecclesijs, & locis ecclesiasticis; in quibus in Pontificalibus pro tempore celebrabit, benedictionem solemnem post missarum, Vesperorum, aliorumque diuinorum officiorum solemniam, super populum inibi interessentem, dummodo aliquis Antistes, vel Sedis Apostolicæ Legatus præsens non sit, seu si præsens fuerit, eius ad id accedat assensus, valeat impartiri.

Archipresbytero secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ Terræ Martinæ, Tarentin. Diocesis, fuit in erectione prædictæ Collegiatæ indultū, vt mitra annulo, & baculo Pastoralis, & alijs insignijs pastoralibus in d. Collegiata, & alijs prædictæ Terræ Ecclesijs, & Capellis, vti, & in eis Christifidelibus ad eas accedentibus, benedictionem solemnem post missarum, & matutinorum solemniam, ac in processionibus, & alijs stationibus in illis faciendis; dummodo aliquis Antistes ibi non fuerit, ei largiri, ac clericalem tonsuram, omnesque ordines minores in dicta terra conferre; necnon calices, patenas, ac alia quæcunque ornamenta ecclesiastica benedicere, &c. possit.

Et in erectione secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ Ciuitatis Castellanz, facta per fel. record. Paulum V. fuit concessum, vt Archipresbyter, qui inibi principalem Dignitatem obtinet, Capucium violaceum; necnon Canonici Rochettum cum pellibus varijs in humeris, ac beneficatis, vestes violaceas in dicta Ecclesia & extra eam, necnon in processionibus, & actibus, capitularibus gestare, & deferre valeant.

Et per fel. record. Clementem VIII. cui narratum extitit, quod in Collegiata Ecclesia S. Michælis in foro Lucan. vnus Decanus, ac nouem Canonici & duodecim, Capellani, necnon triginta Clerici iugiter resident, reperirentur, ibique populus Lucan. frequenti numero conuenire solet, concessit ipsis Canonicis vsu mozzettæ nigræ, & Rochetti, Capellanis verò prædictis vsu Guffi, seu Almutiarum cum pelle nigra, & leonata, tam in dicta Ecclesia, quam etiam in omnibus funeralibus, process-

cessionibus, & quibusvis aliis actibus Capitularibus publicis, & priuatis omnibus, & singulis anni temporibus, et diebus deferre, et gestare valerent.

Necnon similis recordationis Paulus V. cui narratum exiit, quod Civitas Panormitana, quæ Caput Regni Sicilia, & Metropolis existit, situs amplitudine, palatiorum, & ædificiorum magnificentia habitatorum numero, portus maritimi commoditate, necnon Proregis, & Supremæ Curie dicti Regni solita residentia, omnium aliarum Ciuitatum eiusdem Regni celeberrima illiusque Metropolitana Ecclesia admodum antiqua, ac Dignitatum, necnon Canoniarum, & præbendarum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum numero, alijsq; qualitatibus; & diuersis titulis, inter omnes Cathedrales, & Metropolitanas eiusdem Regni celebris diuersis titulis inter omnes Cathedrales, & Metropolitanas eiusdem Regni celebris, insignis, & conspicua, existit, ad supplicationem illius Capituli, ac etiam Cardinalis ab Auria illius Præsulis Dignitates obtinentibus, & Canonicis eiusdem Ecclesie concessit, vt quibuscunque 11 anni diebus, & temporibus Rochettum & Muzzettam violaceam, serico rubeo subfutas, & consutas in dicta Ecclesia ac in processionibus, & quibuscunque actibus, & vbicunque gestare valerent, indulgit.

Ad partem etiam, vt supra dixi crebro conceditur simile indultum, videlicet deferendi Cappas, & alia insignia pro Canonicis, siue Cathedralis, siue Collegiatæ Ecclesie, & pro Canonicis Cathedralis Ecclesie Ferrariensis fuit Papæ narratum, quod sunt in eadem Ecclesia tres Dignitates, ac quatuordecim Canonicatus, vnumque Mansionariorum, qui numero octo existunt, & alterum Capellanorum Collegia instituta, & tam Capitulum, quam Dignitates predictas in ea obtinentes, necnon Canonici, Mansionarij, & Cappellani predicti pro ipsius Ecclesie decore, illis concessum exit, vt in Choro, & Capitulo, tempore hyemali, videlicet à die festiuitatis omnium Sanctorum vsque ad sabbatum Sanctum 13 Cappis violaceis cum Cappucijs intus, quoad Canonicos, & Dignitates huiusmodi obtinentes, cum armellinis quo verò ad Mansionarios, et Capellanos, manicis, ad distinctionem Canonicorum, et Dignitates predictas obtinentium, careant. Aestate verò, & reliquo anni tempore, quoad Canonicos, & Dignitates obtinentes, cottis, & Rochettis; quo verò ad dictos Mansionarios, & Capellanos, cottis tantum vti valerent. Postmodum verò sub die 28. Ianuarij 1606. Sacra Cōgregatio Rituum declarauit eisdem

Capellanis concedendum esse vsum Caparum, non obstante decreto, à Canonicis contra ipsos Capellanos obtento, teste *Barbos. in collect. bull. verbo, Cappas fol. 149. vers. 9.* Prout et priuilegium deferendi cappas concessum ab Innocentio VIII: Ecclesie Ianenæ comprehendit, etiam Capellanos extra massam, quando inferunt Choro, & incedunt in processionibus, prout declarauit *Sacra Congr. Rituum in vna Iansen 22 Ianuarij 1618. & 10. Decembris 1619.* licet postmodum ipsa Congregatio recesserit ab hac declaratione, & dixerit, prædictum priuilegium competere solum presbyteris, seu Capellanis de Massa priuatiue quoad omnes alios eiusdem Ecclesie Capellanos, *id. Barbos. loc. cit. vers. 10.*

Correctori pariter Hospitalis Incurabili Neapolitan. concessit fel. record. Gregorius XV. vt durante officio Correctoris huiusmodi ratum, in Ecclesia dicti Hospitalis, & in quibusvis alijs Ecclesijs, & Capellis eidem Correctori, ratione prædicti Hospitalis, subiectis, ac in Processionibus, alijsque actibus, et cæremonijs publicis, dummodo prædictus Corrector fuerit in sacro presbyteratus ordine, et in Dignitate Ecclesiastica constitutus, vt mitra, et baculo pastoralibus, necnon chyrothecis, annulo, sandalijs, mantello, seu mozzetta, Pileo Rochetto, habitu, coloribus, cæterisque insignijs Pontificalibus, vti, illaque induere, deferre, & gestare, ac etiam missas, et alia diuina officia, more Episcoporum, celebrare, ac benedictionem solemnem populo ad diuina interessenti solemnem impartiri, indulgit, de quo indulto, etiam in meam *Praxi Dispens. Apost. lib. 7. cap. 4. n. 75.*

Sanè pro hac praxi non omittam, quod licet huiusmodi, et alia insignia concedi per Papam consueuerint, etiam Canonicis Collegiatæ Ecclesie, ne tamen videantur quandoque siue paribus, siue maioribus insignijs ac prærogatiuis, quam Canonici Cathedralis Ecclesie honoribus affici, atque condecorari, proinde ipse Pontifex in his concedendis exquirere prius consuevit, an Canonici inibi Cathedralis existentis, similibus aut maioribus vel minoribus gaudeant indultis desuper, et prærogatiuis, ne in his Canonici Collegiatæ videantur maioris conditionis Canonicorum Cathedralium; cum isti sint in magno honore, magnaque præminentia constituti, *e. quamuis, §. quamquã de præb. in 6.* dicanturque pars corporis Ecclesie, et Episcopi, *Gonz. ad reg. 8. glos. 2. n. 39.* præmissaque proinde fieri debeant sine eorum præiudicio; attamen non semel in his erectionibus concedendis ad petitionem laici de proprijs benis dotantis, pinguius

su.

super his conceditur indultum, quàm ipsa Cathedralis habet; attentis qualitatibus in huiusmodi erectionibus requisitis; puta si in Oppido magnus adsit foculariorum numerus, nempe quingentorum, necnon Doctorum, diuitumque copia, populique frequentia, quæ in hac erectionis materia, apta est inducere Pontificem ad illud concedendum, cum faciat locum, & Ecclesiam insignem pro diuini cultus augmento, vt dixit *Vital. in Clem. grauis, de sent. ex com. n. 56. Rot. decis. 29. n. 8. & 11. p. 2. diuers.* maximè, attenda parochiali sic in Collegiatâ erigenda, puta si sit aliarum parochialium Ecclesiarum matrix, in suisque structuris & ædificijs ampla: quare his concurrentibus qualitatibus, ad Oratoris dotantis instantiam Collegiatæ huiusmodi Canonicis, Dignitatelque in ea obtinentibus maius quandoque concedit indultum, quàm propriæ Cathedralis Canonici potiuntur: hoc tamen in ipso erectionis actu, potius, quàm ad partem; sicut nos docuit ipsius Romanæ Curie vsus; cum in his concessionibus idem Pontifex plurimum ipsius dotantis desiderio deferat, qui ita & non aliter voluit ipsam Ecclesiam dotare, eamque erigi facere in Collegiatam, vt fuit dictum in vna *Meluitan. Erectionis Collegiatæ penes Rub. decis. 258. tam. 2. in qua, præsertim n. 23.* subditur, quod, etiam si Papa sciisset, Canonicos Cathedralis, Cappis non decorari, nihilominus illas concessisset Collegiatæ, ne dotans retraheretur ab erectione; cum magis præponderet ratio augmenti cultus diuini, quod sequitur per erectionem, quàm ratio præiudicii, quod inferri potest Canonicis Cathedralis circa diminutionem honoris, seu decoris, vt per *Seraph. decis. 847. n. 3.*

Hæc quoque ratione prædictus Clemens VIII, ad supplicationem q. Annibalis Cæsarei, erexit Abbatiam de Casarea nuncupatam Neapolitan. cum assignatione annuorum reddituum Trium millium, & trecentorum ducatorum monetæ Neapolitanæ; ex quibus, deductis trecentis pro Abbate, necnon sexcentis pro duodecim presbyteris, totum illud, quod superesset, conuerteretur in necessitates Hospitalis & Ecclesiæ eiusdem Abbatiz, similiter eodem tempore ab eodem Clemente erecti; qui inter cætera indulta, quæ in ipsa erectione eidem Abbati concessit, voluit, quod si dictus Abbas fuerit vtriusque, vel alterius iuris Doctor, aut nobilis, & in presbyteratus ordine constitutus, vel aliqua honoris, & dignitatis prærogatiua decoraretur, in Ecclesia dictæ Abbatiz, mitra, annulo, & baculo, cæterisque Pontificalibus insigniis, & orna-

mentis, perinde, ac si ipse Ecclesiæ tanquam Abbas regularis præsideret, vti & quoties ipsum in ea in pontificalibus pro tempore celebrare contigerit, benedictionem solemnem post missarum, & aliorum diuinorum solemnium, supra populum inibi, tunc interessentem; dummodo inibi non sit aliquis Antistes, seu sedis Apostolicæ Legatus, aut si præsens fuerit, ad id eius accedat assensus, elargiri, Necnon Imagines, cruces, vasa, tabernacula, etiam pro conseruatione Sacramenti Eucharistiæ, & Reliquiarum, ac Corporalia, necnon omnia, & singula vestimenta, & paramenta Ecclesiastica, etiam sacerdotalia, ad diuinum cultum, ac eiusdem Ecclesiæ, illiusque Altarium vsu dicata, (in quibus tamen sacri olei vnctio non adhibetur) benedicere; necnon ipsam Ecclesiâ & Cæmeteriũ dicti Hospitalis, si illa sanguinis, vel feminis effusione, aut aliâs pollui cõtigerit (aqua tamen prius per aliquem Catholicum Antistitem, vt moris est, benedicta) reconciliare; Ipsique Abbas, presbyteri, & Clerici, in quibuscunque processionibus, etiam generalibus, tam in dicta Ecclesia, quàm extra eam pro tempore celebrandis, propriam Crucem habere, & deferre. Et qui ex dictis presbyteris à loci Ordinario, vel à Nuncio Apostolico in hac Ciuitate residente, ad hoc approbati fuerint, dictum Annibalem fundatorem, & pro tempore existentes patronos, Gubernatores, & Administratores, Officiales, Ministros, pauperes infirmos, ac febre laborantes eiusdem Hospitalis à quibusuis excommunicationis, etiam maioris, suspensionis, & interdicti, aliisque sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, quibus innodati fuerint, Necnon à quibuscunque eorum peccatis, criminibus, & excessibus, quâcumque grauib, & enormibus, etiam talibus, de quibus sedes Apostolica consulenda foret, videlicet in casibus tam Ordinarijs locorum quàm etiam dictæ Sedi quomodolibet reteruatis, et contentis in litteris die Cœnæ Domini legi solitis (in mortis articulo duntaxat, confessione eorũ diligenter audita, in foro cõscientiæ, iniuncta inde eis pro modo culpæ, arbitrio suo penitentia salutari) absolueri valeat; prout in litteris eiusdem erectionis sub Dat. Romæ apud S. Marcum 1601. Octauo Id. Nouembris Pontificatus dicti Clementis anno Decimo.

Et quàmplurima alia indulta his similia vidimus ex supradicta ratione, per sedem Apostolicam, siue in ipsa erectione, siue ad partem concessa, propter augmentum diuini cultus, quod est permaximè attendendum.

dum, ut dicitur in vna Ciuitaten. Constructionis Capellæ penes *Seraph. dec. 847. n. 3. ex Butr. in c. cum olim, n. 15. de consuetud. & in ead. audientiam, 2. de eccles. adif. vbi quod in eo consistit honor, vt cultus diuini nus augeatur; ac propterea Papa sæpè voluntati fundatorum adhæret, vt alij quoquè ad Ecclesias, ædificandas inuitentur; maxime vbi patronus opulenter ipsas Ecclesias de suis bonis patrimonialibus, et laicalibus dotauerit, vt in supradicta erectione, & docuit etiam *Lamberti. de iurepatr. lib. 1. p.**

1. q. 9. princip. n. 82. cum seqq. & dicitur in supradict. Rub. decis. 258.

Quoniam vero huiusmodi, et similia indulta consuevit, etiam quandoquè Summus Pontifex, ex alia causa, ac extra casum huiusmodi erectionis, ad instantiam alicuius Magnatis ad partem, vt dictum est, concedere, ne sine aliqua formula huiusmodi concessionis, vterius progrediamur, hanc, quæ sequitur, subnectere visum est, videlicet.

22 **B**eatissime Pater. Cum Ecclesia Firman. sit ex principalioribus Ecclesiis Prævinciae Marchiæ; quippe quæ Metropolitana existit, in ea etiam competens Dignitatum, & Canonicatum, ac præbendarum numerus adesse reperiatur, qui congruos, & sufficientes habent redditus pro illis obtinentium sustentatione; Ipsa quoquè Ciuitas Firmiana venustate, & decore nulli alij illarum partium Ciuitati cedat; & propterea deuoti S. V. Oratores, Ecclesia prædictæ Capitulum, & Canonici plurimum capiunt pro maiori Ecclesia decore, & honore eis à S. V. ut infra concedi, & indulgeri. Supplicanti igitur humiliter eidem S. V. tam dicti Capitulum, & Canonici, quam deuoti quoquè S. V. Oratores prædictæ Ecclesiæ Beneficiati, præbendati nuncupati, quatenus eis in præmissis opportunè promidendo, ipsosquè, & eorum Ecclesiam specialibus fauoribus, & gratijs prosequendo, modernis, & pro tempore existentibus dictæ Ecclesiæ Canonici, & Dignitates obtinentibus, ac Capitulo, necnō Beneficiatis, quod de cætero, perpetuis futuris temporibus in dicta eorum Ecclesia, necnō in Choro, & Capitulo, tempore hyemali, videlicet à die festiuitatis omnium Sanctorum, usquè ad Sabbathum sanctum, Cappis violaceis cum Capucijs intus quoad Canonicos, & Dignitates obtinentes, armellinis; quo verò ad Beneficiatos, doctis pellibus ornatis, ac Rochettis, quæ quoad eosdem Beneficiatos, manicis, ad distinctionem Canonicorum, & Dignitates obtinentiū huiusmodi careant, Aestate verò, & reliquo anni tempore, quoad Canonicos, & Dignitates obtinentes huiusmodi, Cottis, et Rochettis; quò verò ad Beneficiatos, Cottis tantum, ac alias ad instar Canonicorum sacrosanctæ Lauretanae Ecclesiæ, ac Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, uti, eaque deferre libere & licitè possint, & valeant, Apostolica auctoritate concedere, & indulgere; ipsosquè super præmissis per quæcunque Capitula, & personas, quauis auctoritate quomodolibet molestari, perturbari & c. non posse, & c. Non obstantibus, & c.

Ex hoc itaque patet, quod huiusmodi, & similia indulta, etiam quoad vsum mitræ consueuerunt per sedem Apostolicam, nequè in actu erectionis alicuius qualitatè Ecclesiæ, sed etiam ad partem concedi.

33 Primicerio huius Metropolitanæ Ecclesiæ etate minori fuit concessus vsus mitræ, prout ex litteris in formâ Breuis, tenoris sequentis patet, videlicet.

A tergo, Dilecto filio Aloyso Vincentio de Ianuario presbytero Neapolitan. Intus vero. Dilecte filij salutem & c. Exposcit tua deuotionis sinceritas, & morum promeretur honestas, ut quæ à nobis suppliciter postulata, affectu benenolo tibi concedamus. Cum itaque sicut nobis nuper exponi fecisti, Canonicatus, & præbendas, ac Dignitates in Ecclesia Neapolitan. pro tempore obtinentes, indulto vsendi Mitra à sede Apostolica eis concessa, dummodo in

etate triginta annorum constituti existat, gaudeant, & fruantur; Primiceriatumquè Dignitatem, non tamen maiorem post pontificalem, dictæ Ecclesiæ obtinens, qui primus in ordine presbyterali existit, iuxta Rituale Romanum, ac etiam ex antiqua consuetudine, Archiepiscopo Neapolitano solemniter celebranti assistere cōsueuerit, Tu verò, qui, ut asseris, de nobili genere procreatus existis, cuiquè nuper Primiceriatum huiusmodi, qui de iure patronatus laicorum, videlicet familie illorum de Ianuario, ex fundatione vel dotatione, existit, certo tunc expresso modo vacantem, Apostolica auctoritate contulimus, seu conferri mandauimus, possessione subsequente, Archiepiscopo solemniter celebranti, cum Mitra, ob defectū atatis triginta annorum huiusmodi as-

Et assistere

sistere nequeas, prout ceteri dicta Ecclesia Canonici assistunt, Nos igitur te specialis gratia favore prosequi volentes, necnon à quibusvis &c. consentes, porrectis nobis pro parte tua super hoc supplicationibus inclinatis, Ex voto Congregationis Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Ritibus ecclesiasticis Prepositorum, Tibi, ut etiam si trigesimum tua aetatis annum nondum attigeris, in omnibus dicta Ecclesia functionibus, ac processionibus, Mitra, ut ceteri Canonici, & Dignitates in ipsa Ecclesia obtinentes, & prout si in aetate legitima constitutus esses, uti posses, similiter uti liberè, & licite possis, & valeas, Apostolica auctoritate tenore presentium concedimus, & indulgemus. Decernentes, ne desuper à quoquā quouis pretexto, colore, vel ingenio impediri, aut molestari minime posses, neque debere: sicque per quoscumque Iudices, &c. irritum, &c. Non obstantibus promissis, ac Constitutionibus, &c. dictaque Ecclesia iuramento &c. Quibus omnibus, &c. individua mentio, &c. illis autem &c. permansuris &c. derogamus. Per presentes autem dictum Insuperdonaus, & preteritum indultum huiusmodi non intendimus in aliquo approbare. Dat. Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, Die 14. Martij 1634. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

De hoc indulto mentionem feci in mea *Prax. Dispens. Apost. lib. 4. cap. 2. n. 33.* & fuit concessum ex causis in praedictis litteris contentis, nempe, attenta nobilitate Oratoris, ac necessitate assistendi Archiepiscopo solemniter celebranti; non autem quia asseritur, praedictum Primiceriatum esse Dignitatem, non tamen maiorem post Pontificalem; quia in hac Metropolitana Ecclesia nulla adest Dignitas, ut dixi in praefata mea *Prax. lib. 9. cap. 3. n. 15.*

Pro novis verò Curialibus hic omittere non libuit, quod licet Summus Pontifex huiusmodi indulta, causis ita suadentibus, ad partem, et extra casus erectionis, siue Cathedralium, siue Collegiatarum Ecclesiarum concedere consueverit, illa tamen ²⁴ non ita simpliciter concedit, nisi negotio prius discussio in Sacra Congregatione Ri-

tuum; ad quam ipse Pontifex supplices de hac re sibi oblatos libellos, transmittit; ubi causis praedictis perpensis, praehabitaque informatione super qualitate Ecclesiae, cuius Canonici, Dignitates, seu Archiepiscopi, vel Abbates, aut aliae personae huiusmodi indulta petunt, vel pro quibus illa petuntur, si per informationem eandem compererit ipsa Sacra Congregatio, pro qualitate eiusdem Ecclesiae, id decens, ac conueniens esse, libellos ipsos ad Datariam Apostolicam remittit, ab ipso Pontifice subfigandos; super quibus de more postmodò Cancellariae Apostolicae sub plumbo, siue in forma breuis sub annulo Piscatoris litterae expeditur; hac in illis superaddita clausula nempe, *Ex voto Congregationis Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Ritibus Ecclesiasticis Prepositum, ut in litteris supradictis.*

Vlum verò huiusmodi Capparum, siue aliorum insignium, nedum in Cathedralibus, et Collegiatis insignibus, verum etiam alijs personis particularibus concessum quandoque vidimus; et fel. record. Clemens Papa VIII. ad relationem supradictae Congregationis, concessit usum Cappae Episcopalis cum Caputio coloris nigri Priori. S. Frigidiani Lucen. Congregationis Lateranen. *teste eod. Barbof. in coll. bull. verbo, Cappa. fol. 149.*

Et postquam, siue Canonicis, siue alijs personis concessum est à Papa, deferre, siue Cappas, siue Caputium, aut aliud signum, siue ²⁶ colorem, non possunt illa ab Episcopo praedictis personis mutari, sine sedis Apostolicae licentia, ut dictum est; prout declarauit supradicta *Sacra Congregatio in vna Hadruntin. 1. Septembris. 1612. & in vna Brundusina M. Sapia 10. Nouembris 1612 id. Barbof. verbo Caputium fol. 153. vers. ult. in collect. bull.*

De concessione, verò vsus Mitrae, & baculi ²⁷ diuersis Abbatibus, & Praepositis quamplurima exempla affert idem Barbof. verbo *Mitrae, & Baculi vsus, fol. 465. vbi signanter eundem usum concessum refert Generali Congregationis Monachorum S. Hieronymi in Italia, sub die 26. Februarij, & 14. Martij 1611.*

Et pro Abbate Monasterij Ordinis Praemonstraten. petente à Summo Pontifice vsum Mitrae, & aliorum insignium Pontificalium, ex causis in sequenti supplicationis formula expressis, fuit supplicatum, ut infra,

28 **B**eatissime Pater. Cum Abbati pro tempore existenti, Monasterii, seu Abbatis Domine Nostræ de Corneul Præmonstraten, Ordinis Bisuntin Diœcesis, qua ex antiquioribus dicta Diœcesis, necnon ex fundatione, seu dotatione Ducum, & Comitum Burgundia, & in illis partibus unica duntaxat dicti Ordinis existit; maximè cum illius Abbas pro tempore existens consecrioni Sacri Chrysmatis quotiescunque in Metropolitana Ecclesia Bisuntin. conficitur, ac Synodalibus Congregationibus cum aliis earundem partium Abbatibus, usum Mitra habentibus, assistere consuevit; quique sapissimè pro uno ex eisdem Indicibus Synodalibus cognitionem causarum Ecclesiasticarum etiam habentibus, assumi solet, pro maiori eius decore, Mitræ, & aliorum Pontificalium insignium usus plurimum conuenire dignoscatur. Et propterea denotus S. V. Orator Nicolaus Vernerer modernus dicta Abbatis Abbas, cui hætenus seu aliis ex prædecessoribus suis usus baculi Pastoralis per S. V. seu aliquem ex Romanis Pontificibus eiusdem S. V. prædecessoribus suis concessus fuit, plurimum cupiat Mitra, & aliorum Pontificalium insignium, usum sibi eiusque successoribus in dicta Abbatis Abbatibus, pro tempore existentibus, per S. V. ut infra perpetuo concedi. Supplicat igitur humiliter eidem S. V. dictus Orator, quatenus ipsius Abbatis decori, & venustati in præmissis opportunè consulendo, eumque specialis gratia fauore præsequendo, eidem Oratori, eiusque successoribus in dicta Abbatis Abbatibus, pro tempore existentibus, ut ipsi Mitra, annulo, baculo Pastoralis, sandaliis, chirotecis & aliis Pontificalibus insigniis uti, ac tam in ipsius Abbatis, quam aliis quibuscunque Ecclesiis, & locis Ecclesiasticis, in quibus ipsum in Pontificalibus celebrare contigerit, benedictionem solemnem, post missarum, matutinorum, & aliorum dinorum officiorum solemniam, super populum inibi interessentem, seu adstantem, dummodo aliquis Antistes, seu Apostolica sedis Legatus ibidem præsens non sit, vel si præsens, eius ad hoc expressus accedat assensus, elargiri, necnon clericalem tonsuram omnesque minores ordines intra dictum, & alia Monasteria, Ecclesias, Prioratus, & loca primodicti Monasterio subiecta conferre, necnon Cruces, Calices, patenas, vestes, Casulas, aliaque ornamenta, & indumenta etiam sacerdotalia, eaq; in quibus sacri olei unctio non est adhibenda, ad dicta Abbatis, & aliarum illi subiectarum Ecclesiarum, seu Cappellarum, aut Altarium in eis existentium, usum, & seruitium dicata, benedicere, liberè, & licitè possint, ac valeant, Apostolica auctoritate, perpetuo concedere, & indulgere, ipsumque Oratorem super præmissis, vel illorum occasione à quoquam &c. dignemini de gratia speciali. Non obstantibus fel. record. Honorii III. & Alexandri III. Roman. Pontif. S. V. prædecessorum, aliisque quibusvis Apostolicis, necnon in Vniuersalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis, & edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus, necnon Abbatis, & Ordinis prædictorum, etiam in ramèto, &c. roboratis statutis, & cõsuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscunque cum clausulis opportunis.

Et cum absolute à censuris ad effectum, &c.

29 Ex quibus sic præinsertis formulis factis liquet, causam aliquam honestam requiri, ut supra dictum est, ad inducendum Summum Pontificem pro huiusmodi indulgentiarum concessione, quando illa extrà casum erectionis prædictarum Ecclesiarum concedit, præsertim verò circa usum Mitræ, quod, pluries concessum fuisse in prædictis Ecclesiis non ignoramus; licet non sine difficultate, præsertim vero ætate legitima minoribus; quia cum Mitra sit proprium ornamentum, Pontificale illiusque usum Episcopis tantummodo competat, ut per Durand. in ration. diuin. off. lib. 3. cap. 13 n. 1. & 2. cum aliis relictis per Lotter. de re benef. lib. 2. q. 33. n. 49. proinde non competit minori triginta annis; quam quidem

ætate completam debet Episcopus habere; prout declarauit Gregorius XIII. in sua Constitutione circa promouendos ad Ecclesias Cathedralis, publicata Roma die 15. Martij 1591. per illa verba, videlicet, *trigesimum annum compeluiffe, Barb. de offic. Epif. alleg. 1. n. 28.* vbi quod non satis est attingere trigessimum annum, nisi illum expleuerit.

Quamuis dictæ mitræ usum concessum sæpè, à Papa videmus, nedum ætate minoribus, verum etiam Abbatibus, aliisque personis, ut supra visum est, & testatur *id. Lotter. d. n. 49.*

Qui propter eius supremam potestatem, præsertim in beneficialibus, dispensat, ut plurimum super ipso defectu ætatis etiam in

31 prouisione Cathedralium Ecclesiarum, eas minori, in administrationem, durante minori ætate huiusmodi, eaque postmodum completa, concedendo in titulum; prout per fel. record. Paulum III. concessum extitit Raynutio Farnesio Archiepiscopo Neapolitano eius Nepoti, adolefcenti ætatis quindecim annorum; qui tunc Patauij in scholis agebat; administrationem prius eiusdem Ecclesie in

spiritualibus, & temporalibus ei ad certum tempus committendo; illique deinde de predicta Ecclesia prouidendo, vt dictum est; eidem constituendo suffraganeum Episcopum, quatenus ille, nomine eiusdem Raynutij, dictæ Ecclesie possessionem, ac regimē. & administrationem succiperet, vigore breuis Apoitolici exequuti, vt ex illius tenore, qui talis est, vt sequitur, videlicet.

A tergo.

Venerabili Fratri Fabio Episcopo Bisignanen.

Intus verò.

PAVLVS PAPA III.

33 **V**enerabilis Frater, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum nuper dilectum filium Raynutium Farnesium Electum Neapolitanum, in administratorem in spiritualibus, & temporalibus Ecclesie Neapolitanæ, tunc per obitum bonæ memoriæ Francisci Caraphæ Archiepiscopi Neapolitani, apud Sedem Apostolicam defuncti, pastoris solatio destituta, ad certum tunc expressum tempus constituerimus, & deputauerimus, ac deinde de persona sua eidem Ecclesie prouiderimus, prout in nostris inde sub plumbo confectis, litteris plenius continetur; ac in eadem Ecclesia idoneum, & Catholicum Antistitem suffraganeum, qui in Ecclesia huiusmodi, ac Ciuitate, & Diocesi Neapolitana pontificalia exercere valeat, constituere, & deputare intendamus, Nos, ne interim Ecclesia ipsa in spiritualibus, & temporalibus detrimentum sustineat, prouidere volentes, per presentes tibi committimus, & mandamus, quatenus, dictis nostris litteris tibi presentatis, ipsius Ecclesie, illiusque regiminis, & administrationis possessionem, per te, vel aliam, seu alios, dicti Raynutij nomine, & pro ipso alias, iuxta dictarum litterarum formam, & tenorem capias, & retineas, ac pro eodem Raynutio, donec aliud ab eo habueris in mandatis, omnia, & singula, que iurisdictionis ciuilibus, seu criminalibus, & mixta erunt, que uerò spiritualia, & ordinis fuerint, usque ad constitutionem, & deputationem suffraganei huiusmodi, et interim ad beneplacitum nostrum in Ecclesia Ciuitatis, et Diocesis predictæ facias, et decernas: Super quibus omnibus, et singulis plenam, et liberam, Apostolica auctoritate, per easdem presentes facultatem, et potestatem tibi concedimus, et impartimur, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Dat. Roma apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 20. Augusti 1544. Pontificatus nostris Anno Decimo.

Fabius Episcopus Spoletanus.

Qui quidem Raynutius, licet postmodum ab eodem Paulo, Cardinalis creatus fuisset, dum esset in decimo quinto suæ ætatis anno constitutus, tamen ad Ciuitatem Neapolitanam, suamque sponsam nunquam accessit; sed postmodum eandem Ecclesiam, in manibus eiusdem Pontificis cessit de anno 1549. ac dum trigessimum quintum suæ ætatis annum ageret, obiit Parmæ anno 1565. die 28. Octobris, vt videre est penes eruditissimum virum, ac V. I. D. Bartholomæum Chioccarellum in tract. de Archiep. Neapol. fol. 325. vbi hæc, & alia eruditissime disposita reperies.

Necnō post S. C. Tridentinū, ac predictā Constitutionē Gregorij XIII. fuit pluries per Summū Pontificē dispensatum super defectu

ætatis promouendorum ad prædictas Cathedralis Ecclesias, signanter verò cum esse in Romana Curia bo. me. Octauius Cardinalis Bandinus, qui tunc Ecclesie Firmanzæ præerat, ipsam Ecclesiam cessit in manibus Pontificis, qui illi præfecit in Archiepiscopum Alexandrū Strotiū clericum Florentinum, vtriusque signaturæ Referendarium, qui trigessimum ætatis suæ annum nondum expleuerat; ipseque Pontifex super defectu ætatis huiusmodi; necnon, ex eo quod non à sex mensibus in sacro presbyteratus ordine constitutus erat, vt etiam ex præscripto prædictæ Constitutionis requiritur; dispensauit; prout eodem modo vidimus pluries alios Romanos Pontifices cum personis sibi gratis, & acceptis, in promotionibus ad Ca-

the-

rhedrales dispensasse; Cum sicut diximus, idem Pontifex plenissimam habeat in beneficiis potestatem, ut per *Aeneam de Faloon. in tract. de reservat. pralud. 2. n. 2. Lotzer. de re benef. lib. 2. q. 22. n. 9.*

Ad rem verò redeundo, circa concessionem huiusmodi vsus mitræ, aliorumque insignium prædictorum, non est obliuioni tradendum, quod non semel euenisse scimus, nempe quod Oratores, qui similia indulta à summo Pontifice obtinuerunt, illisque aliquo modo abusi fuerint, ab eodem Pontifice, ob huiusmodi abusum illa reuocata fuerunt; nec me latet, nonnullos Cathedralis Ecclesiæ Canonicos simile indulto, præter formam sibi in illius concessione traditam, amisisse; quod quidem à recto rationis tramire minimè deuiare certum est; quandoquidem, iuxta communis iuris regulam, meretur amittere priuilegium, qui permissa

sibi abutitur potestate, *c. priuilegium, 11. q. 3. l. qui sine, de neg. gest. l. libera, ubi glos. ff. de pecul. Menoch. de arbitr. iud. cenit. 6. casu 511. n. 4.* expedit enim necip ne quas sua remale vtatur, *9. fin. vers. expedit, in st. de bis, qui sunt sui vel. alien. iur.* cum alijs cumulatis per *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 56. num. 1. & plur. seqq.* potissimum verò ubi Abbas, seu alius Prælati, minus sufficienti facultate suffultus, aliquid ex supradictis, prætextu facultatis sibi de iure speciali, siue communi concessæ, vsurpare præsumit, Quare altàs fel. record. Clemens Papa VIII. ad terminos iuris reduxit quãdam vsurpatam facultatem super præmissis per nonnullos Abbates Commendatarios illam, eis penitus auferendo, prout constat ex quibusdam litteris ipsius Clementis, quorum tenorem hic inferere non incongruum visum est, prout sequitur, videlicet.

35 *Clemens Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem equi, bonique supremum assertorem, ea, per que ob sinistram eorum interpretationem, aliquã iurisdictionem indebitè usurpari, ac in Dei Ecclesia abusus afferri cernitur, declarationis suę adminiculo elucidare, seu restrictionis, vel modificationis temperamine moderari, et ad terminos iuris reducere, prout rerum, temporum, et personarum qualitatibus diligenter pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire. Sanè, sicut fide dignorum relationem, non sine animi nostri molestia accepimus, nonnulli Clerici, etiam in sacris ordinibus minimè constituti, nec Pontificali dignitate fulgentes, qui Monasteria Ordinis Cisterciensis ad sui vitam, ex concessione, seu dispensatione Apostolica obtinent, sub prætextu, quod in litteris suarum Commendarum apponatur eadem Clausula, quę in litteris provisionum Abbatum titularium dicti Ordinis opponi solet; nempe, sibi curam regimen, et administrationem in spiritualibus, et temporalibus plenariè committendo; non solum iurisdictionem in Monachos Monasteriorum sibi pro tempore commendatarum usurpare prætendunt, prout de facto usurpant, verum etiam aliqui dictam Clausulam tam late interpretantur, ut licet benedicti, aut consecrati non sint, attamen in Pontificalibus solemniter celebrare, et calices, aliaque paramenta, et ornamenta Ecclesiastica consecrare præsumunt. Cum autem, sicut nobis innotuit, hæc omnia sacris sanctionibus, ac Concilij Tridentini decretis aduersentur, Nos igitur, ad Summi Apostolatus apicem meritis licet imparibus, diuina dispositione vocati, hæc inconuenientia è medio tollere, simulque huiusmodi personarum regularium statum feliciter dirigere cupientes, prædictam Clausulam, quoad eos, qui dicta Monasteria, ut præfertur, obinuerunt, et sacram benedictionem, aut consecrationis munus minimè susceperint, ad terminos iuris, et sacrorum Canonum, perinde, ac si huiusmodi Clausula in litteris suarum Commendarum minimè apposta fuerit, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, reducimus, ac reducã esse, ac fore decernimus. Sicque, et non aliter ab omnibus, et singulis censei, et ita per quoscunque Iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere legatos, sublata, &c. aliter iudicandi, &c. iudicari, etc. ac irritura, &c. assentari, &c. Non obstantibus præmissis, etc. ceterisque, &c. Volumus autem, et eadem auctoritate decernimus, ut præsentium transumptis, etiam impres-
sis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, et sigillo persona in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eadem prorsus fides in iudicio, et extra habeatur, qua ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitę, vel ostense. Dat. Romę apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris Die 23. Julij Anno Domini 1602. Pontificatus Nostri Anno Vndecimo.*

Quas

Quas quidem reductiones ad terminos iuris, siue reuocationes, sãpẽ ab ipso summo Pontifice tam in his, & similibus, quam in quibuscumquẽ materijs, vbi causa aliqua intercedit, fieri consueuisse notum est omnibus Curialibus; quandoquidem etiam vbi huiusmodi priuilegia essent ex beneficio sedis Apostolica Inferioribus concessa, ac illa fuerint per abusum, conuersa in maleficium, & scandalum, conuenit, vt ab ipso Põtificẽ rescindãtur, & reuocẽtur, vt id *Lot-ter. d. lib. 2. q. 33. n. 5.* quare huiusmodi priuilegij tenor inspiciẽdus est, & seruãdus; quia in tantum illud extenditur, quantum in eo reperitur, expressum, & non vltra, *Franc. in d. c. ad Apostolica, n. 5. de priuil. in. 6.*

- 36 Et Clemens Quartus, quoad supradictum vsum mitræ, illum præscripsit Abbatibus alijsquẽ Prælatibus Inferioribus, quibus prædictus vsus non cõpetit ex propria dignitate, sed ex indulto Apostolico; ita vt illius cõcessio intelligatur, ne inde scandala oriantur; volens propterea, vt Abbates, & alij, quibus mitræ vsus est ab eadem Sede Apostolica concessus, exempti quidem in prouincialibus Concilijs, & Episcopalibus synodis, quibus nonnulli eorum interesse tenentur, mitris tantummodo aurifrisiatis, non tamẽ aureas, vel argenteas laminas habentibus, vti possint; non exempti verò, simplicibus & albis, ac plenis vtantur. In alijs verò locis exemptis, & non exemptis, mitris licet illis vti, prout concessa eis ab eadem Sede indulta permittunt, vt in *d. c. ad Apostolica.*

Apud eandem Ecclesiam

- personaliter residere, ac in ea singulis diebus ac debitis temporibus, horas canonicas, ac conuentuales, & c. psallere, decantare, & recitare debeant.* Scimus non semel in dubium reuocatum fuisse, an Canonici sæcularis, & Collegiata Ecclesiæ, ad instar Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis, ad residentiam teneantur, prout alias in *Sacra Congregatione Concilij* fuit quæsitum sub die 5. Iulij 1598. in vna Comen, in qua fuit propositum dubium, An videlicet ad eandem residentiam, etiam Collegiatarum Ecclesiarum Canonici, teneantur, super quo *Sacra Congregatio censuit, Canonicos Ecclesiarum Collegiatarum, etiam in Oppidis non insignibus existentium, teneri ad residentiam; nisi essent*
- 37 *Collegiata rarales prorsus destructa, aut in quibus numquam antea supra hominum memoriam solitum esset residere, & quarum Canonici eas essent fructuum tenuitate, vt qui eos obtinuerint, nec ex eis alij possint, nec aliunde habeant, vnde compõe vtant idem tenuerunt DD. in c. peruenit, de appell. & probat tex. in c. inter quatuor, de cler. non*

resid. et in c. cum ad Vos, et in c. ad audiendum & in c. de cõterio, eod. tit. & Hoid. de incompat. benef. p. 1. cap. 17. nu. 3. ait quod si non residerent debitis temporibus, compelli possunt ad residendum, atque horas canonicas statutis horis recitandas, vt fuit declaratum per eodem sacram Congregationem, quam declarationem refert *Quarant. in Summa Bull. verbo, Horæ Canonica, vers. Præterea.*

- Quinimmo ex solo contextu ipsius Sacri Concilij id clarẽ apparet; quandoquidem ita cautum est *sess. 24. cap. 12. de refor.* vbi, obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, aut Canonicatus, præbendas, aut portiones, non licet vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis, vltra tres menses, ab eisdem Ecclesijs quolibet anno abesse; saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt & c. quare, etiam Canonici Collegiata Ecclesiæ non licet nisi
- 39 si tribus mensibus abesse, qui computari
- 40 debent, siue ex vna absentia continua, siue, ex pluribus interpolatis; nec requiritur ad hanc absentiam Ordinarij licentia; nam alias sacra Cõgregatio Concilij declarauit,
- 41 nullam assignandam esse causam, nec aliam
- 42 licentiã requiri; nec tamen omnes Canonicos posse abesse, eodem tempore, ne Ecclesia destituatur suo debito seruitio, sed tantum quotam partem Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Episcopi, & Capituli.

- Verum supradicta verba, *personaliter residere*, non indicant, vsque adeo posse dici Collegiatam Ecclesiam, dummodo præfati Dignitates obtinentes, ac Canonici reside-
- 43 ant; quia ad illius Collegialitatem non requiritur residentia, vt absquẽ illa desinat esse Collegiata Ecclesia; etenim sufficit in ea adesse Canonicos, licet ibi non resideant; quia eorum culpa, & abusus non operantur, quod Ecclesia desinat esse Collegiata; vnde sufficit, quod, vt illa censeatur talis huiusmodi qualitas non dicatur mutata; satis namque est, illam esse talem habitu, licet non actu, quando Collegialitatem non amisit, *Innoc. in c. postulasti, n. 1. de iurepatr. Archid. in c. licet canon sub n. 2. de elect. in 6. Fel. in c. accedentes n. 2. vers. ponit etiam de prescript. & alij quos refert Addition. ad Buratt. decis. 45 n. 6.*

- Quod quidem in tantum residentia Canonicorum in Collegiatis Ecclesijs requiritur, vt illi nequeant per alios deseruire, etiam quod ibi sic deseruijri consueuerit; quia nihilominus sacra Congregatio Concilij alias censuit; cogendos esse Canonicos Collegiatarum ad inseruiendum per se, non per substitutum; quam quidem declarationem

nem refert *Seraph. de cisf. 1256. num. fin.*

Sed cum prædicti Canonici ex decreto dicti Concilii Tridentini, possint per tres menses, ab illorum Ecclesia abesse, vt supra dictum est, quæri potest hic, an per prædictum Concilium sit sublata fundatio Ecclesiæ permittentis, Canonicos prædictos vltra tres menses abesse; quo circa *Azor. in sit. moral. 2. p. lib. 7. cap. 6. q. 3.* licet prius dixerit re esse dubiam, quia Concilium solum abrogat statuta, & consuetudines, quibus vltra tres menses possint Canonici abesse; quare non tollit facultatem, ratione fundationis Ecclesiæ concessam, præsertim si Ecclesia fuerit a laicis extructa, & dotata, ne ipsi retrahantur a fundatione Ecclesiarum; tamen ipsi *Azor.* probabilius videtur, hanc etiam facultatem adhuc esse a prædicto Concilio sublata, maxime si Ecclesiam Clericus fundauerit, vel dotauerit; & mouetur hac ratione videlicet, nam licet, patronus ius nominandi ex fundatione comparauerit, cui iuri Romanus Pontifex derogare non consuevit, nihil tamen exigere potest, quod dânum Ecclesiæ afferat; sed absentia Canonico- rum, vel aliorum Dignitatis, vel portiones habentium, solet esse noxia Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis; nam illa priuantur suorum ministrorum opera, & consilio.

Nihilominus verò, pro altruenda priore sententia ipsius *Azor. loc. cit.* oppositum est omnino tenendum; nempe, quod supradicta fundatio non fuit per d. Concilium sublata; prout sacra Congregatio declarauit, videlicet, *Congregatio censuit, constitutionem, seu privilegium in fundatione Ecclesiæ editam, quæ permittit Canonicis abesse vltra tres menses, non esse sublata a Concilio sess. 24. cap. 12. Die 21. Februarii 1576. in vna Segobien. sessa Garc. in suis add. ad tract. de benef. p. 3. cap. 2. sub num. 244.* Et alia sic ait. *In verbis, Non obstantibus quibuscunque Statutis, & consuetudinibus, etiam immemoralibus, Non tamen sustulit hoc decretum fundationes, nec confirmationes Apostolicas, id. Garc. d. cap. 2. nu. 216.*

Et subsequenter, in proposito quæri potest, an sicut per dictum Concilium; non est sublata priuilegium in limine fundationis a dictum, circa tempus absentie Canonico- rum, vt supra dictum est, ita quoque per illud sit derogatum statuto circa hoc, confirmato a Sede Apostolica, per quod conceditur vltra tres menses dictæ absentie.

Et quidem ab hac, difficultate etiam exempt nos Sacra Congregatio eiusdem Concilii, quæ aliàs sic respondit Archiepiscopo Valentino, videlicet, *Congregatio declarauit, statutum, quo permiffum est Canonicis*

quatuar menses quolibet anno ab Ecclesia abesse, non esse sublata a Concilio sess. 24. cap. 12. & ideo obseruari debet. Die 26. Ianii 1576. Et similis declaratio sic ait *Statutum, per quod conceditur abesse vltra tres menses ab Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, si a sede Apostolica fuit confirmatum, non censetur derogatum per d. Concilium, quas declarationes refert id. Garc. d. cap. 2. nu. 216.* Quod tamen ita intelligendum est, nempe, vt talis confirmatio emanauerit ex certa scientia, & cum causæ cognitione, non autem si fuerit in forma communi; quæ quidem sic facta, nihil operatur, vt probat *rex. in c. quia diuersitatem, vbi DD. de concess. prab. c. quia intentionis, iuncta glos. in fin. de priuileg. glos. in cap. cum accessissent, in verbo, confirmatum, de consuet. cum aliis adductis per Mandos. reg. 21. q. 10. nu. 9. 10. & 11.* Sicut dicitur etiam de quibuscunque concordii a Sede Apostolica confirmatis; nam, sicut aliàs diximus, nisi confirmatio fiat ex certa scientia, illa nihil operatur, prout ipsa Concilii Congregatio pariter declarauit per hæc sequentia verba, *Præsupposito decreto Sacra Congregationis, quod concordia a Sede Apostolica confirmata non censentur sublata per Consilium sess. 6. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. an censentur præseruata concordia confirmata in forma communi, an verò illæ tantum, quæ fuerunt confirmata ex certa scientia. Congregatio, auditis vtriusque advocatis, eorumque rationibus diligenter perpensis, censuit, illas tantum confirmationes intelligi præseruatas in decretis Concilii, quæ manarunt ex certa scientia, & cum causa cognitione, die Iouis 13. Nouembris 1586.* quod certum est, procedere, etiam si simul concurrant consuetudo immemorabilis, concordia, & confirmatio in forma communi; & multa alia possunt circa hoc, videri penes eundem *Garc. loc. cit. d. nu. 213. vsque ad nu. 236.* quia loquitur secundum veram praxim Datarie, & Cancellarie Apostolicæ, circa huiusmodi confirmationes; quod tamen hic obiter dictum sit.

Contingit modo in hac praxi non leuiter dubitari, an Canonici, siue Cathedralis, siue Collegiatae Ecclesiæ possint per tres menses prædictos, aut aliud tempus, ex statuto permiffum, interpolatè abesse, ad eorumque libitum explere dictum tempus absentie? De hoc pluries fuit dubitatum, multosque supplices libellos, vidi meis temporibus sacrae Congregationi dicti Concilii porrectos, quibus semper ipsa Congregatio negatiuè respondit, & censuit, Non posse contici ex horis, quibus Canonici residentes, absunt a Choro, dies, & ex diebus, & horis sic collectis, contici menses absentie, de quibus in hoc

hoc decreto: nequē ad colligendum seruitiū nouem mensium, colligendas esse punctaturas; quasi qui nouem partes punctaturarum ex duodecim habeāt, seruitio nouē mensiū, debito satisfecerint; sed ipsos dies reskērit, & seruitiū, siuē cōtinui fuerint, siuē interpolati, numerandos esse, vt cōplementū dictorum nouem mensium, *id. Garc. loc. cit. n. 327.* qui *nu. seq.* subdit, hanc declarationem non procedere, vbi ex fundatione, priuilegio Apostolico, aut statuto à sede Apostolica, in specie confirmato, aliud cautum sit, & vt ipse audiuit obseruari in Ecclesia Granaten.

Quod quidem non solum in quibusdam aliis Cathedralibus id seruari scio, verum etiam Collegiatis Ecclesiis ex eorum fundationibus; signanter verò vbi causa aliqua intercedit, vt in erectione secularis, & Collegiatae Ecclesiae Oppidi de Medina Coeli Seguntin. Diocesis, cuius Canonicis, & Dignitatem in eadem Ecclesia obtinentibus, ac portionariis, & aliis beneficiatis, ex eo quod praedictum Oppidum hyemali tempore frigidibus valde expositum, & agitatum existit, horas matutinas non media nocte, sed prima noctis hora, quibusuis, etiam festiuis diebus, prout in nonnullis Hispaniarum Ecclesiis fieri solet, dicere, cantare, & recitare; nec non eorundem Dignitates obtinentium, ac Canonicorum, integrorumque etiam dimidiorum portionariorum singulis, ne perpetuam ibi residentiam faciendo, propter loci frigiditatem, & intemperiem in aegritudines incidant, tres menses continuos, seu interpolatos singulis annis, per quos continuo, seu interpolatis viribus, prout sibi respectiue visum fuerit, de ipsorum Abbatis & Capituli licentia, & prout illis expedire videbitur, se ab Ecclesia absentare, & quò voluerint, proficisci; ac interim fructus, redditus, & prouentus, ac distractiones quotidianas Dignitatum, Canonicatum, & praebendarum, ac portionum suarum, ac si praesentes dictae Ecclesiae deseruissent, percipere possint, concessum est. Et sic eis ita fuit indultum ex causa sic expressa, quae facit recedere à regulis iuris, *l. si hominem, ff. mand. Dec. in p. cum sit Romana. n. 13. de appell. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. Centur. 1. casu 52. nu. 5.*

Sine alicuius praedictio,

Clausulam hanc in omnibus concessionibus Apostolicis, ex quibus aliquod alicui praedictio parari possit, adiectam esse, scimus; nec tamen Romanae Curiae Tyrones desunt, qui illius virtutem, & effectum liquido non cognoscant; quandoquidem in iis etiam apponitur rescriptis, in quibus iam de alicuius praedictio aperte apparet. Nec

semel in eorundem rescriptorum executione in hac Curia Archiepiscopali, supradictam Clausulam continentium, fuit in dubium reuocatum, de quoniam praedictio illa intelligenda esset; cum in eisdem rescriptis appareat iam voluisse Papam alteri praedictio care.

Et quidem, pro eo, quod ad hanc nostram praxim pertinet, iidem sciant Tyrones, ad quos tantummodo nostrum sermonem dirigimus) Clausulam eandem de alio debere praedictio intelligi, quam de eo, quod resultat ex expressis in rescripto, per notabile consil. *Oldrad. 330. in fin.* quod Rota passim sequitur, vt in *decis. Seraph. 756. nu. 2. & decis. 1445. nu. 4. Rot. diuers. decis. 236. nu. 3. p. 1. Addition. ad Ludouic. decis. 232. num. 7. Pat. decis. 183. lib. 3. Addit. ad Buratt. decis. 442. nu. 5. p. 2. qui nu. 6.* equiparat supradictam Clausulam donationi habenti aliquas condiciones expressas, quamuis contineat verba, *purè liberè, &c.* nam censetur pura, & libera, praeterquam quoad condiciones expressas, vt fuit resolutum in vna *Roman. de Mazzatostis, coram Cardinale Verospio.*

Vndè nec aliqua ex hoc dignoscitur subreptio exoriri; nam quando Papa intellexit praedictio in genere, non cadit subreptio, nec opus est derogatione regulae de iure quaesito non tollendo, *Dec. cons. 113. num. 7. vers. non obstat, Seraph. d. decis. 1445. nu. 6.* nec refert; quod de personis, quibus praedictio inferitur, non meminerit, siuē illis, ex communis iuris dispositione, siuē ex speciali dispositione, ius competat, *Rot. decis. 48. nu. 1. 2. & 3. p. 1. recent. & decis. 240. nu. 21. & 22. p. 1. diuers.* etiā si Papa ius illud ignoraret; quia dum actum facit de sui naturae praedictioalem, virtualiter declarat, afficere omnes personas, ad quas praedictio spectare potest, vt fuit dictum in vna *Mantuan. Pensionis coram Merlino*, quae est *decis. 24. nu. 1. p. 5. diuers. recent.*

Vndè, in casu, de quo per *Grat. discept. forens. cap. 992. num. 7.* cum seqq. cum Papa concessisset vsum Ecclesiae parochialis Patribus Theatinis, satis dicitur derogasse iuri alterius, & considerasse praedictio illius Rectoris; cum in omnibus gratis de sui naturae praedictioalem, praesertim vnionis, exemptionis, erectionis, & similibus non possit dari de ignorantia Papae, nec de subreptione, nec de non derogatione regulae de iure quaesito non tollendo. *Seraph. d. decis. 1445.* quicquid aliud sit, quando Papa non intellexit factum, ex quo oriebatur praedictio; prout in his terminis loquuntur nonnullae decisiones, de quibus *id. Seraph. decis. 144. num. Grat. loc. cit.*

Ita pariter dicendum est, vbi Papa express-

preſe; & ex certa ſcientia aliquid concedere, quod videatur eſſe contra iuris communis diſpoſitionem; quia illud ſeruandum eſt, vt
 53 cenſetur facta conſeſſio, remoto iuris obſtaculo, vt per *Anchar. conſ. 293. nu. 3.* relatum in vna *Vrbeuetana Cenſus penes eundem Seraph. deciſ. 922. n. 3.*

Sanè pro hac noſtra praxi obſeruandum eſt, quod in vniouibus, in quibus Signatura, ſeu Cancellaria appoſuit ſupradictam clauſulam, *ſine praiudicio, &c.* non apponit clauſulam *vocatis, &c.* & vbi datur clauſula *vocatis, &c.* non datur clauſula *ſine praiudicio*, vt fuit dictum per Dominos Abbreviatores Maioris Præſidentie in quadam erectione Canonatus, & præbende; vbi, eum in ſignatura haberetur clauſula, *ſine praiudicio*, dubitatum fuit, an adhuc deberet apponi Clauſula *Vocatis, &c.* *Archiepiſcopo, & Canonicis*, ac etiam ponere Clauſulam,
 54 *ſine praiudicio*; & fuit reſolutum negatiuè, vt in *notabilibus Cancell. Apoſt. fol. mib. 23.* Et inter quædam alia notabilia Cancellarie Apoſtolicæ, adnotatum etiam reſeruo, quod vbi ponitur Clauſula, *ſine alicuius praiudicio*, non debet poni Clauſula *Vocatis*, nam Clauſula *ſine alicuius praiudicio* ſufficit, vt ponatur ſola tantum, quia magis afficit.

Habet in propoſito, hæc clauſula, *ſine praiudicio*, locum præſertim in erectionibus quorumcumque beneficiorum, & Domorum Regularium, *Mandos. in prax. ſignat. grat. tit. Erectiones verſ. 1. per text. in c. Eccleſia antiquitas, & ſeq. 16. q. 1. & c. 1. ante fin. de nou. oper. nunc. vbi*, quod nulla Eccleſia in præiudicium alterius conſtruenda eſt, *c. cum olim in fin. de elec. c. ad audientiam. 1. cum ibi not. de eccleſ. adif. Extrauag. 2. de conſeſſ. prab.*

Quod ſi prædicta Clauſula non fuerit per Dominos Officiales Datarie Apoſtolicæ adiecta in ſupplicatione, litteræ erectionis, ſine quæcumque ſimiles non expedientur in Cancellaria ſupradicta; ac proinde nunquam eſt omittenda in ſupplicatione. Tamen Domini Abbreviatores tenent, quod etiam
 55 ſi eueniet, quod non fuerit appoſita in ſupplicatione, poterit nihilominus ſuppleri in bulla erectionis, vt in eiſdem notabilibus *fol. mibi 274.* Illa etenim talis eſt naturæ, vt
 56 etiam non appoſita, ſubintelligatur; quia quæcumque Principis conſeſſio, ſemper intelligitur ſine alicuius iniuria, *l. 2. §. ſi quis a Principe, & §. merito. ff. de no. quid in loc. pub. c. ſuper eo, ne off. deleg. ibi, non tamen eſt noſtra intentionis diſceſana, &c. praiudicium generare, Bald. in l. nec anus, C. de emancip. lib. Dec. conſ. 81. nu. 4. Ludouif. deciſ. 338. n. 2.*
 58 licet enim Princeps, de poteſtate absoluta poſſit ius tertio quæſitum, tollere, etiam ſi

ne cauſa, ac etiã ſi agatur de graui præiudicio, *gloſ. & DD. in l. fin. C. ſi contra ius, & DD. in l. quoties, de præſcrib. Imper. offerend. Innoc. & alij in c. qua in eccleſiarum, de conſtit. id tamen nunquam in dubio præſumitur, & Rebuff. in prax. ſuper reg. de non coll. iur. queſ. gloſſ. 7. nu. 33.* nimium inuehitur contra Principes, qui de poteſtate absoluta, auferunt ius tertio quæſitum.

Praxis autem huius Clauſulæ, & intellectus, ſecundum, etiam currentem ſtylum Cancellarie Apoſtolicæ, ac omnium reſcriptorum, præſertim Romanæ Curie, pro clarioꝝ illius explicatione, per caſam infraſcriptum exemplificari poteſt, prout ipſa Cancellaria notat. Exempli gratia, ſi Confratres
 60 alicuius Confraternitatis, conſtrui facere ceperunt Capellam, dubitatur verò, ne illa, poſtquam perfectæ fuerit, ab Ordinario auferatur, petantque à Sede Apoſtolica licentiam, eandem Capellam perficiendi, ac pro eorum orationibus dicendis, & Congregationibus faciendis, alijsque pijs operibus exercendis, perpetuò retinere, ac eleemoſynas, & largitiones, quæ inibi pro tempore ſient, in pauperum infirmorum ſubſtentationem, ac conſtructionem, & manutentionem prædictæ Capellæ exponere, & erogare, & ſignatura dicat, *Conceſſum, vt petitur, ſiue Fiat, vt petitur, ſine praiudicio &c.* & ad partem ſit clauſula, *Et de licentia, & facultate prædictis, & in forma gratioſa, Ad perpetuam rei memoriam, &c.* licet per illa verba detur facultas perficiendi Capellam, & nõ videatur in aliquo derogari iuri alterius, & ſic Epifcopi, vel Rectoris Eccleſiæ parochialis, in cuius parochia conſtruitur Capella, ſeu alicuius alterius; & conſequenter parũ videatur valere, & de modico ſeruire, tamen Domini Abbreviatores Maioris Præſidentie in Cancellaria ſupradicta intellexerunt, ſignaturam, id eſt illa verba, *ſine alicuius praiudicio*, ſcilicet, aliàs, id eſt in alijs, non autem in expreſſis; quoniam, cum ex narratis iam conſtet de præiudicio alterius; & Papa ſignat, etiam cum illis verbis, videtur velle, quoad expreſſa, præiudicare, aliàs nihil concederet, & de vento ſeruiret, & deberet negare, non autem illo modo concedere. Vnde, ipſi Domini Abbreviatores intelligunt illa verba, quod in alijs non expreſſis, ſine præiudicio, in expreſſis verò præiudicetur, vt petitum eſt; quia ex narratis conſtat de præiudicio; & ita fuerunt litteræ expeditæ pro dictis Confratribus in forma gratioſa, Ad perpetuam rei memoriam, vt poſſint Capellam perficere, & pro eorum orationibus, & Congregationibus faciendis, & alijs pijs operibus perpetuis futuris temporibus retinere, & eleemoſynas pro infir-

- morum sustentatione, &c. & erant dicta verba, sine prejudicio, ut in dictis notab. *Can. cell. Apost. fol. mihi 168.*
- 61 Hac etiam fuit semper opinio; Rota Romanæ, quæ passim sequitur prædictum *Ordin. conf. 330. num. 9.* vbi, quod intelligitur
- 62 Clausula prædicta de alio prejudicio, præterquam quoad expressa; necnon aliàs gratia fuisset frustratoria; & quod ista Clausula, de necessitate intelligenda est de alijs, non autem de eo, cuius obiectum fuit Papæ specificatum, *Parif. cōf. 70. n. 12. lib. 1. Sarnen. de non toll. iur. quæf. q. 1. Casfr. conf. 472. lib. 1. Seraph. d. decis. 1445. nu. 4.* in proprijs terminis erectionis, vbi, quod Clausula, *Sine prejudicio*, in erectione opposita, debet intelligi aliorum non expressorum; dicens, nõ
- 63 obstare, quod non fuerit derogatum regulæ *de de iur. quæf. non toll.* quia id non procedit in gratia, de sui natura præiudiciali, prout est unio, exemptio, erectio, & similes, ut supra dictum est, in quibus non potest de ignorantia Papæ, aut de subreptione dici; ex quo ipse Papa scit, per similes actus alicui semper præiudicari, ut fuit resolutum in vna *Nullius de Stippa 19. Decembris 1599. coram eod. Seraph. & in vna Oseu, Indultu 10. Decembris etiam 1599. coram Mullino, Rot. decis. 236. p. 1. n. 3. diuers.* & regulariter, ut optimè norunt periti Curiales, semper cum hac Clausula, subsistunt tales impetrationes, absque eo, quod derogeretur per Papam prædictæ *reg. de non toll. iur. quæf.* quando concessio, in qua adijcitur dicta Clausula, est de sui natura præiudicialis, *Corn. conf. 83. n. 16. lib. 4.* dicens, quod quando apparet decerta scientia Principis, gratiam concedentis, quod illa sit alteri præiudicialis, ut in privilegio, quod aliter effectum habere non potest, tunc tale privilegium continet tertij præiudicium, ne aliàs reddatur *hanc*, ut per *Gonz. ad reg. 8. glos. 36. nu. 49. Addit. ad Buratt. decis. 576. n. 13.* vbi, quod prædictæ regulæ derogatio non requiritur in gratia de sui natura præiudiciali, ut exemptio à decimis, vel ab Ordinario, & similia; prout nequè dictæ regulæ derogatio requiritur in ijs, quæ fiunt ratione publicæ utilitatis, ut fuit resolutum in vna *Salamantin. Privilegiarum* relata à *Seraph. in d. Nullius, de Stippa, & à d. Addit. ad Buratt. decis. 576. num. fin.* nec opus est, quod Papa in concessione gratiæ sic præiudicialis, nominet personas, quibus præiudicare intendit; siuè ipsis personis tale ius competat ex dispositione iuris communis, siuè specialis, prout in *d. Mantuana Pensionis decis. 24. n. 2. p. 5. recent.* quia cum Papa sciat, gratiam, non nisi cum magno tertij præiudicio verificari posse, & nihilominus illam concedat,

conferatur per necessarium antecedens, illi iuri derogare velle, *Cassad. decis. 1. de privileg.* quæ incipit, *Frates. Minores. per tot.* & fuit dictum in *d. Mantuan. Pensionis 4. Decembris 1626. coram Merlino, & in vna Romana, Dotis de Bellapanibus 7. Maij 1629. coram Dunoletto*, in qua habetur, id procedere, etiam si nulla sit facta mentio personarum, quibus præiudicium infertur; namquè virtualiter Papa declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest, ut in *d. Mantuan. Pensionis.*

- Ad propositum igitur nostrum, & in casu præsentis erectionis parochialis Ecclesiæ in Collegiatam, in qua inter cætera, quæ præiudicium generare videntur, illud evenire posset, quod si parochialis Ecclesia prædicta, quæ ante erectionem præcederetut forsitan ab alijs parochialibus, cum erigatur
- 67 in Collegiatam, eo ipso in necessariam consequentiam maioris dignitatis, debet precedere dictas parochiales; quamvis non sit derogatum regulæ *de non toll. iur. quæf.*
- 68 nam hæc gratia erectionis, est de sui natura præiudicialis, & talis derogatio necessaria non est, ut fuit latè decisum in vna *Illerden Præminentiarum coram Seraph.* quæ ex suis est *d. decis. 1445.* cum prædicta Ecclesia parochialis, per hanc erectionem in Collegiatam, sit dignior effecta, ut per *Alexandrin. in c. fin. §. Episcopos, 17. dist. Henric. Boich. de synod. episcop. p. 3. in princip. nu. 2 & Cassanov. in Oathal. glor. mun. 38. considerat-allegati in d. Illerden. præminentiarum n. 1. vbi nu. 2.* in specie, in controuersia cum parochialibus, fuit resolutum in vna *Calaguritan. Præminentiarum coram Iusto 6. Nouembris 1600.* & in præfata *dec. Illerden.* adest similis casus, ut in præfata erectione parochialis, & matricis Ecclesiæ in Collegiatam: ibi enim fuit dictum, non obstare deducta in contrarium; nempe, quod primo loco dicebatur, Ecclesiam B. Mariæ, esse matricem; eiquè fuisset datum mandatum de manutenendo, uti maiori; & insuper fuisse pronunciatum, esse matricem, & maiorem omnium Ecclesiarum Oppidi N. & ad eam, tanquam matricem, spectare omnia privilegia, prærogativas, & exemptiones, quæ de iure, & consuetudine illarum partium, competunt Ecclesiis matricibus, & maioribus. Quia cū Ecclesia prædicta fuerit erecta in Collegiatam, utique in consequentiam maioris dignitatis, in illius erectione fuit præiudicatum iuribus matricitatis, quatenus est matrix; prout si vna Ecclesia erigatur in Episcopatum, consequens esset, ut locum fortiretur, qui deberetur Episcopalibus Ecclesiis; nam qui est dignior, præcedere debet, ut in *d. dec. Illerden Præminentiarum,*
- vbi

ubi *num. 4.* quod non obstat clausula, *Sine alicuius preiudicio*, in erectione appositam; quia debet intelligi de aliorum non expressorum, *Rebuff. in prax. tit. de erect. in Colleg. in fin. & in d. Extravag. 2. de concess. prax. & licet in d. causa Illerden.* fuit et pro contraria parte, adducta decisio *Syracusan. coram Bubalo*, in qua dicebatur, gratiam esse in illo casu, subreptitiam, fuit responsum, quod subreptio inde euenerat, stante dicta Clausula, quia Papa non intellexerat factum, ex quo oriebatur preiudicium; unde secus dicendum est, quando iam intellexit factum, quod alteri agnouit preiudicium inferre, absque eo, quod fiat expressa mentio de personis, & rebus, quibus preiudicare intendit; aut quod derogetur regule predictae *de non toll. iur. quas.* quia postquam narratur factum ipsi Pontifici, qui habet omnia iura in scrinio pectoris sui, *omnium, C. de testam. c. 1. de constit. in 6. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 36. sub nu. 49. vers. Hinc si vna Ecclesia, &c. erigitur in Collegiatam*, nihil est, quin concedat gratiam, de sui natura preiudiciale; unde *nu. 50.* ait quod si erigitur in Cathedralis locus, ubi Archidiaconus habet iurisdictionem, eo ipso tollitur talis iurisdicatio, & applicatur Episcopo; licet aliis erectio intelligatur, sine preiudicio tertij, nisi quatenus in litteris fuerit expressum, ut *in d. Extravag. 2.*

Porro, quando Summus Pontifex concedit similes gratias, in quibus aliquod alicui affertur preiudicium, sufficit etiam quod de illo in genere cogitauerit absque aliqua derogatione predictae regule; quod quidem sufficere, nemo est, qui ambigat, ad evitanda subreptionem, *Craut. conf. 79. n. 8.*

Et testatur Rota in vna *Casaragustan. Iurisdictionis coram Damasceno, penes Farinas. in posthumis, decis. 208. num. 2. tom. 1.* quod ista questio semper fuit ardua in Rota, & tentum, quod in similibus gratiis, de sui natura preiudicialibus, non requiritur formalis derogatio regule *de iur. quas. non toll.* ex eo, quod cum Papa intelligit, gratiam non posse verificari, nisi cum preiudicio iuris tertij, & nihilominus illam concedit, censetur per necessarium antecedens, illi velle derogare, ut etiam supra dictum est, & alias eodem Rota tenuit in *d. Nullius de Stipa 19. Nouembri 1586. & in vna Burgen. Quindennorum 5. Decembris 1601. coram Straphino, & in d. Ofcen. Indulti.*

Præterea, aliam optimam rationem subdit Rota in *d. Casaragustana Iurisdictionis num. 3.* nempe, non obstat, quod non sufficiat scientia Papæ, sed ulterius requiratur derogatio regule, ut per *Cas. de Grass. decis. 3. de rescrip. & Rot. in alia Casaragustan*

Iurisdictionis 13. Iulij 1594. coram Straphino, quia predictae decisiones non loquuntur de scientia, quæ oritur ex natura ipsius rei, quæ geritur, sed ex scientia desumpta, ex narratis; circa quæ Papa facilius potuit decipi ob inuolucrum verborum. Insuper, quod gratia, quæ de sui natura non est preiudicialis, non habet tantam repugnantiam cum regula, sicut ipsa met gratia preiudicialis.

Unde casus predictae *decisionis Casaragustan.* talis erat, quod Papa, reducendo illius Ecclesiam de statu regulari ad secularem, mandauit, Nuncio Apostolico, quod super criminibus Capitularium procederet seruata forma *Conc. Trid. sess. 24. cap. 6.* videlicet cum adiunctis, &c. nihilominus Archiepiscopus prætendebat procedere sine predictis adiunctis, ut prius; prætendens se gratatum, maxime, quia in litteris erectionis non erat derogatum *regula de iur. quas. non toll.* Attamen per rationes supradictas fuit dictum, quod predicta derogatio non requirebatur; nam de sui natura illa gratia erat preiudicialis; quia per necesse auferit potestatem, quam alias habebat Archiepiscopus in procedendo sine adiunctis; quæ quidem potestas illi competeat de iure communi; cum esset loco Abbatis illius Capituli regularis, ut fuit dictum in causa.

Motis Regalis Iurisdictionis 27. Iulij 1607. coram Coecino. Unde, cum Papa præsumatur habere omnia iura in scrinio pectoris, dictum est, non præsumitur tale ius ignorasse, *c. 1. cum ibi not. de constit. in 6.*

Ceterum verò, predicta Clausula in suis casibus ita operatur, ac si adiecta esset Clausula, *Vocatis qui fuerint evocandi*, sicut alias diximus; cum in reliquis Summus Pontifex nemini intendat per electionem huiusmodi, præter expressa, alicui preiudicium inferre, *tex. in l. 2. §. si quis à Principe ff. ne quis in loc. publ. c. super, de off. deleg. c. quamuis in fin. & ibi Gemin. nu. 3. de rescrip. Baratt. decis. 576. n. 5. & ibi Addit. nu. 16.* ubi tamen ait, quod requiritur, ut gratia sit preiudicialis ex sui natura, ad hoc, ut non sit expressè derogandum *regula de iur. quas. non toll.* quia si fieret preiudicialis ex narratis ab impetrante, non sufficeret scientia Papæ concedentis circa preiudicium iuris tertij; sed requiretetur simul expressa derogatio regule predictae, prout distinxit Rota *decis. 174. n. 3. & 4. p. 1. recent. & in vna Bononien. Vsufructus 27. Maij 1625. coram Coecino, quas refert id. Addit. loc. cit. n. 6.*

71 Quare, essent propterea citandi quorum interest, & in terminis erectionis Collegiatæ Ecclesie, fuit dictum in vna *Vrbinate. seu Nullius, Erectionis Collegiata penes*

Parinat. in posthumis, decis. 391. tom. 7. ubi erat citandus Archiepiscopus pro eius interesse, stante supradicta Clausula *Protestis*, &c. quia in litteris prædictæ erectionis Terra Castri Duratis, dicitur esse Nullius Diecesis, & tamen Archiepiscopus Vrbinaten, ante illarum expeditionem, prætendebat illam esse sub iurisdictione ipsius; & quod tanto magis debebat citari, quia in dictis litteris de nouo mandabatur, quod Collegiata, illiusque Abbas ab omni, & quacunque iurisdictione, & superioritate Archiepiscopi perpetuo eximatur, & totaliter liberetur; quo casu negari non potest, quin saltem respectu istius exemptionis de nouo faciendæ, de interesse, & præiudicio Archiepiscopi ad istum effectum constare, diceretur, præsertim verò, cum idem Archiepiscopus poterat in casu isto instare pro declaratione, an in prædictis litteris comprehenderetur exemptio à iure visitandi, quod Ordinario competit vigore *Concilij Tridentini sess. 7. cap. 8. & sess. 11. cap. etiam 8.* ac propterea, hoc respectu, ille citandus erat.

72. Nec tamen puto vocandum vni beneficii Rectorem, vbi ratione huius, vel similibus erectionis fieret Ecclesiæ vni beneficii vniuentis, vt hic, cui per talem vniionem nullum dignoscitur præiudicium parari, stante consueta clausula, *per cessum vel decessum, vel alias, cum ex persona ipsius beneficiati vacauerit*; & satis clarum est, antea non posse prædictam vniionem suam sortiri effectum; sed perque huiusmodi vniiones fieri cum clausula, sine præiudicio obtinentium;
73. quantum per eam non suspendatur vniionis effectus, sed illius tantum prosecutio protrahatur ad tempus obitus beneficiati, ipsiusque beneficii vacationis; nec dici potest, eam aliquam importare conditionem, cum demonstrat tantummodo tempus omnino futurum, quo prædicta vniio debet executioni demandari debeat, vt ex pluribus probat *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 19. et 26. vers. Ceterum ego.*

74. Quamuis, etiam vbi præiudicium aliquod Rectori posset inferri, soleat quandoque Summus Pontifex in huiusmodi erectionibus, ac vniionibus Clausulam, aliquo modo eidem Rectori præiudicalem, inferre, iuxta tenorem supplicationis sibi desuper porrectæ; veluti quando sine cura Ecclesiæ erigitur in parochialem, contradicente illius Rectore; Quare, cum fauore animarum plurimum expediat, huiusmodi parochialem instituire, & erigere, addi consuevit in eadem erectione Clausula hæc, vide-

75. licet *Presentes vniõ, & desuper consensendas litteras, etiam ex eo, quod dictus Rector, & quicumque alij in hoc forsitan inte-*

resse habentis, sed habere præiudicantes, ad hoc vocati, & causa, eiu cause, propter quã, seu quas præmissa à S. V. emanauerint, & coram loci Ordinario, tanquam à Sede Apostolica Delegato, examinata, verificata, & iustificata non fuerint, seu quibusuis alij causis de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intextionis E. S. V. vel quapum, vna alio defectu notari, seu impugnari, aut alia quomolibet infringi, vel retractari, seu inuadati, aut aduersam, & terminos iuris redacti, seu in ius, vel controuersiam vocari, aut aduersas eas quodcumque iuris, facti, vel iustitiæ, aut gratiæ remedium intentari, impetrari, vel concedi nullatenus unquam posse. Siquid per quoscunque Indices; &c. sublata, &c.

Quare si præfatæ regulæ de non tollendo iure quæsito, non est opus derogare, etiam quando de personis, quibus inferitur præiudicium, non fit mentio, ex iuribus ad id superius allegatis; multo minus requiritur huiusmodi derogatio, quando exprimentur personæ; quibus Papa præiudicare intendit. Et sic dicta Clausula, *Sine alicuius præiudicio*, comprehendit quodcumque extrinsecum præiudicium, non autem contentum, siue expressum in gratia, in qua Papa præiudicare videtur; nam talis Clausula reddit gratiam omnino puram de præsentis; aliis enim fuisset frustratoria; unde de necessitate intelligenda est de alio præiudicio, quam de expresso, cuius obiectum fuit Papæ specificatum, vt optimè concludit *Oldrad. d. 330. in fin. Sarnen. in reg. d. iur. quæ. non tall. q. 2. circa fin.* vbi ex DD. ibi per eum allegatis, quod si testis dicat, aliquid esse factum in præsentia Titij, & Caij, & postea interrogatus dicat, quod illud non fuit factum in præsentia alicuius intelligitur, præter expressos, videlicet Titium, & Caium, quod quidem ipse *Oldrad.* ait procedere de plano in materia beneficii, vel prophanæ; licet in materia successiois, & legitimatiõis, in qua variæ sunt DD. opinionæ, alias sit dicendum.

Et in simili fuit dictum in *Rota peni. Cress. decis. 7. de iur. patr. nam cum ex tenore foundationis deberet ad beneficium præsentari vnus de genere, & nomine ipsius testatoris, patronus nihilominus, relicto vno, qui tantum aderat de genere, & nomine, præsentauit alium de genere tantum, qui ab Episcopo institutus, obtinuit à Papa dalsuper nouam provisionem, cum narratiua tenoris foundationis, & lictis inter ipsum præsentatum, & alium de genere, & nomine cù derogatione iuris patronatus propter litem; & cum dubitaretur, an talis noua prouisio potuisset canonizari, opponente se altero de*

de genere, & nomine; licet videretur hic negatiua sententia; ex eo quod vnus tantum aderat, habens requisita per fundatorem, & sic ille debebat omnino presentari; cum alias illi prauidicaretur, quasi quod haberet ius, saltem ad rem, tanquam certa persona, vnde dicta noua prouisio non debuisset suffragari; cum in ea adesset clausula, *Dummodo non sit aliter ius quaesitum.* Nihilominus fuit resolutum pro noua prouisione; quia tale ius non dicitur ad rem considerabile, vt per *Felin. in causa qua col. pen. vers. clausula Anteferri, de rescript.* cum etiam tenor foundationis fuisset Papae narratus, etiam cum mentione huius, & oppositio alterius de genere, & nomine; quibus non obstantibus contulit cum derogatione, & illa clausula *Dummodo non sit ius quaesitum.* intelligitur alias quam ex narratis, ad *cons. Gemin. 88. col. penult.*

Sicut etiam pari modo dicendum est, si narrata per Oratorem intrusione, in conuallatione tituli Papa dicit, *Dummodo intrusus, non sit,* quia haec clausula intelligitur de intrusione praeter narratam, vt per *Visian. in praxi iurisp. lib. 13. cap. 8. num. 107. claus. 25. vbi ad id allegat Sarnen. & Cresc. supra cit. & notat Cancellaria Apostolica in suis notab. fol. mibi 164.*

SUMMARIUM

- 1 Dignitatem nouam non potest Episcopus erigere, neque in Cathedrali, neque in Collegiata.
- 2 Es multo minus Collegiatam Ecclesiam.
- 3 Collegiata Ecclesia erectio, ab Episcopo facta, est nulla.
- 4 Confirmationis tempus consideratur in actu nullo.
- 5 Actus invalidi ratificatio, dicitur nouus actus.
- 6 Collegiata Ecclesia, est proprie, & vere Dignitas.
- 7 Praxis declarat mentem Pontificis.
- 8 In practica non habetur, quod lege non eatur.
- 9 Fructus assignantur pro dote Collegiatae ex fructibus beneficii sibi uniti.
- 10 Dos sufficiens assignanda in erectione beneficii.
- 11 Quod debet disquirere Episcopus antequam erectioni consentiat.
- 12 Dos, quanta debeat esse pro Collegiata, ac quacumque alia Ecclesia, remissine.

- 13 Dotes assignari in limine foundationis beneficii.
- 14 Es debet Ordinarius, de qualitate dotis, & dotantis exquirere.
- 15 Dotes beneficii super quibus rebus constituenda.
- 16 Dotes assignatio Collegiatae Terrae Rignani quomodo facta.
- 17 Unio beneficiorum massa Capitalari Collegiata, donec sortitur effectum, Communitas, seu Vniuersitas spondere necessaria, ut hic.
- 18 Es quod decretum erectioni adijciatur circa hoc, per Daturiam.
- 19 Collegiata Ecclesia, quomodo de vno ad alium locum translata.
- 20 Es quomodo ex duabus Collegiatis, fiat vna.
- 21 Regula reuocatoria unionum, quare emanauerit.
- 22 Procedit in vniuersis quacumque auctoritate factis.
- 23 Uniones, quanam recipiantur a regula reuocatoria unionum.
- 24 Dispositio quantumcumque generalis, non tollit privilegium a iure concessum.
- 25 Regula reuocatoria unionum, comprehendit unionem ex causa voluptatis aut utilitatis.
- 26 Non tamen uniones ex causa dotis.
- 27 Unio facta pro erectione beneficii, dicitur pro augmento cultus diuini.
- 28 Et tunc nec unio, nec dismembratio subiacet regulae reuocatoriae.
- 29 Erectio Ecclesiae, ubi non est necessaria, iuxta regulam reuocatoriam unionum.
- 30 Regulae reuocatoriae unionum verba, quae suum non sunt sortitae effectum, quomodo intelligenda.
- 31 Unio beneficii, ut dicatur forsita effectum quomodo intelligenda.
- 32 Effectuata in vno beneficio, censetur effectuata quoad reliqua.
- 33 Clausula, Ex nunc prout ex tunc, in unione beneficii, refertur ad illius vacationem.
- 34 Unio beneficii an debeat fieri Collegiatae, ante, vel post illius erectionem.
- 35 Dos est accessoria ad erectionem Collegiatae Ecclesiae.
- 36 Reuocatoria futurorum, non comprehendit

- dis futurum, habens dependentiam à præterito.
- 37 Regula reuocatoria unionum, qua ratione emanauerit.
- 38 Erektionis beneficii gratia, si non empirauit, neque expirat unio.
- 39 Quod intelligitur, siue erectio fias à Papa ex certa scientia, siue per Excquutores.
- 40 Erektione subsistente, subsistit, etiam unio, non obstante regula reuocatoria.
- 41 Unio sequitur erektionem, tanquam illius accessorium.
- 42 Erectio beneficii, si non sortiat effectum, neque unio tenebit.
- 43 Principali sublato, accessorium etiam censetur sublatum.
- 44 Unionum, cessantibus causis, cessant quoque uniones.
- 45 Unio facta propter pauperitatem Ecclesie, ex crescentibus fructibus, dissoluitur.
- 46 Unio ex quibus causis fieri potest, item, & dissolui.
- 47 Nihil tam naturale, quam dissolueri eo genere, quo ligatum est.
- 48 Qui potest condemnare, potest absolvere.
- 49 Qui potest instituire, potest destituere.
- 50 Unire qui potest, etiam unionem dissolueri valet.
- 51 Unionem etiam à Papa factam, quando possit Episcopus dissolueri.
- 52 Unionis dissolutio fit ab Episcopo, cum causa cognitione, & consensu Capituli.
- 53 Unio facta à Papa, non eget consensu Capituli.
- 54 Papæ autoritas, excludit omnem aliam solemnissimam.
- 55 Unio beneficii facta per Ordinarium, illiusque dissolutio requirunt causam, & consensum Capituli.
- 56 Unionis dissolutio requirit citatio eorum, quorum interest.
- 57 Regula reuocatoria unionum, si dubitetur, an præserues factas ad diuini cultus augmentum, petitur gratia reuocatoria à Papa.
- 58 Est sub qua formula, potenda.
- 59 Ecclesia Neapolitana, ex insignioribus totius Italie Cathedralibus, Regni que Neapolitani primaria.
- 60 Regula reuocatoria unionum non habet locum, quando unus Ordo supprimatur, eiusque beneficia alteri applicantur.
- 61 Unio reuocatur, si fuerit facta ex causa voluptatis, aut utilitatis, vel commodioris sustentationis.
- 62 Regula reuocatoria, quas uniones tenentur.
- 63 Causa privilegiata, non venit in generali dispositione.
- 64 Uniones presumuntur ex iusta causa, facta.
- 65 Uniones factæ per Ordinarium, quomodo à Papa de nouo fiant, & sub qua formula.
- 66 Unio facta de beneficio non reservato, uiuente beneficiato, valet, si ille obierit in mense Apostolico.
- 67 Unio faciendæ per Episcopum, requirit consensum Capituli; quia dicitur alienatio.
- 68 Sicus uero, si de consuetudine non requiratur.
- 69 Unioni faciendæ per Ordinarium, si Capitulum non consentiat, recurritur ad Papam.
- 70 Papa supplet omnes solemnitates, & defectus.
- 71 Unio, non est appellatio alienationis rerum Ecclesie.
- 72 Alienatione rerum Ecclesie prohibita, prohibetur etiam unio.
- 73 Solemnitates ita requiruntur in unione, sicut in alienatione.
- 74 Uniones non requirunt alias solemnitates, præter Papæ autoritatem, legitime tamen interpositam.
- 75 Unio facta per Ordinarium sine, vel ex falsa causa, est nulla.
- 76 Nam requirit causam, & solemnissimam.
- 77 Est quando utraq; interuenit, seruanda est per successorem.
- 78 Unio beneficiorum, ut valeat, requirit manifestam Ecclesie utilitatem, & necessitatem.
- 79 Unionum rescripta, qua fiunt à Papa, semper intelliguntur, si causa ueræ sint.
- 80 Etiam si unio fiat Motu proprio, & Papæ causas unioni inserat.
- 81 Est qua sit ratio.
- 82 Uniones perpetue à quadraginta annis citrà, examinanda per Ordinarium.

- 83 *Unio beneficij requirit vocationem, & consensum patroni, siue laici, siue Clerici.*
- 84 *Non tamen requiritur consensus Rectoris, si ei non preiudicetur.*
- 85 *Sed quare ei sit insinuanda unio.*
- 86 *Unio beneficij ad tempus, an requirat consensum patroni.*
- 87 *Unus sine consensu patroni, potest beneficium ad vitam, alteri beneficio, quod Rector obtinet.*
- 88 *Et quantum sit ratio, ex Notab. Cancell.*
- 89 *Collegiata Ecclesia erectio fit quandoque cum reservatione in patronatus ad Canonicatus, & Dignitates.*
- 90 *Collegiata Ecclesia Oppidi Summa Nolan. Diocesis, in patronatus reservationem illius videtur fieri ad Dignitates.*
- 91 *Collegiata Ecclesia, quomodo suppressa, & in commodiori loco noviter erecta.*
- 92 *Privilegia, & immunitates etc. Collegiatae Ecclesiae concedantur ad imitari aliarum Collegiatarum, quandoque verò exprimantur in erectione.*
- 93 *Privilegium, per illius non usum, amittitur.*
- 94 *Sed quomodo id intelligatur.*
- 95 *Privilegium non amittitur per non usum, etiam spatio mille annorum, quando non venit casus eo utendi.*
- 96 *Secus, si habens privilegium, est in casu privilegij, & per eum fiet, quominus illa utatur.*
- 97 *Privilegia parochialis Ecclesiae, in Collegiata erectae, an censentur extincta.*
- 98 *Ius tertij semper censetur praeservatum in unaquaque dispositione.*
- 99 *Ius tertio quaesitum, Papa censetur tollere potius per importunitatem, quam per voluntatem.*
- 100 *Quod procedis, etiam si rescriptum emanaverit ad favorem pia causa.*
- 101 *Pensio reservata super fructibus Collegiatae, si illa erigatur in Cathedrali, non extinguitur.*
- 102 *Privilegium, per mutationem non extinguitur, si est compatibile cum statu mutato.*
- 103 *Ecclesia iuris patronatus, si erigatur in Collegiata, patronus presentabit ad praeendas.*
- 104 *Ecclesia matrix, si erigatur in Collegiata, amittit iura matricitatis.*
- 105 *Ecclesia, in Episcopatum erecta, sortitur locum debitum aliis Ecclesijs Episcopalibus.*
- 106 *Bona Ecclesiastica, sunt immunita ab omnibus gabelis, & tributis.*
- 107 *Bonorum exemptorum distinctio.*
- 108 *Canonici, extra Capitulum, nihil possunt disponere de pertinentibus ad illos.*
- 109 *Capituli consensus non probatur ex subscriptione aliquorum Canonorum.*
- 110 *Quia aliud est Capitulum, aliud verò singuli de Capitulo.*
- 111 *Capitulum, vel singulos, concernentes, diversi sunt actus.*
- 112 *Dispositio loquens de personis, nisi aliud exprimat, nunquam comprehendit Collegium, vel Capitulum.*
- 113 *Canonici, si relinquatur fundus, non dicitur testator legasse Capitulo, sed singularibus de Capitulo.*
- 114 *Et tunc Canonici dividens inter se, non autem applicabunt Mensa Capitulari.*
- 115 *Canoniarum appellatione, quando veniat Capitulum.*
- 116 *Canonici, quomodo ex rescripto Papa, possunt aliquid expedire contra Capitulum.*
- 117 *Vota Canonorum data extra Capitulum, actum Capitulari non concernentia, non suffragantur.*
- 118 *Capitula Ecclesiarum Cathedralium, siue Collegiatarum possunt de iure condere statuta.*
- 119 *Quod intelligitur in iis, quae univrsim fiatum suae Ecclesiae, vel interesse Episcopi non concernunt.*
- 120 *Et dummodo statuta non sint contraria.*
- 121 *Capitulum, siue Episcopo, potest statueri circa modum dividendi fructus, & distributiones.*
- 122 *Sede Episcopali vacante, potest statueri super statu Ecclesiae, sicut Episcopus.*
- 123 *Et quomodo possit statutum facere, contrarium alteri statuto Episcopi.*
- 124 *Capitulum non potest statueri, quod fra-*

- fructus non interessentibus applicentur, nisi interueniat consensus Episcopi.
- 125 Statuta, iuri contraria, confirmantur à sede Apostolica.
- 126 Confirmatio Apostolica quomodo distinguatur, concessa in forma communi, à facta ex certa scientia.
- 127 Expressio totius tenoris rei confirmata: idem operatur, quod Clausula ex certa scientia.
- 128 Confirmatio dicitur in forma communi, etiam si Papa dicat, omnia haberi pro expressis, perinde, ac si tenor illorum &c.
- 129 Et facta ex certa scientia, debet esse vera, & explicita, non autem per fictionem.
- 130 Distio, ac si denotat similitudinem, sed non per omnia.
- 131 Es fingit factum, quod verè factum non est.
- 132 Clausula, Pro expressis habentes &c. & Quorum tenores &c. quid operentur in confirmationibus Apostolicis.
- 133 Quod habetur pro tale, non est, esse verè tale, sed per fictionem.
- 134 Absentes, ex iusta causa, quod habeantur pro presentibus, dicitur improprie, & per fictionem.
- 135 Verba, videri, ceteri, & similia denotant fictionem, & improprietatem.
- 136 Fictio, nunquam conuenit cum veritate.
- 137 Quia est dispositio aduersus veritatem.
- 138 Expressum non fuisse dicitur, quando quid habetur pro expresso.
- 139 Fictio, veritatem excludit.
- 140 Princeps veritatem mutare non potest, licet possit contra eam fingere.
- 141 In patronatus concessum cum Clausula, ac si esset ex fundatione &c. non excludit priuilegium.
- 142 Clausula, licita tamen & honesta, in confirmatione Statutorum, quando apponatur.
- 143 Statuta facta per Capitulum, & Canonicos, catenus ligant, quatenus sint in usu.
- 144 Lex, seu Constitutio, videntium more non recepta, nullas habet vires.
- 145 Statutum, ut liget, debet esse usu receptum.
- 146 Statuta semper habent tacitam conditionem, dummodo usu recipiantur.
- 147 Et contrarius non usus probatur eo ipso, quod non probatur usus.
- 148 Statuti usus non probatur, si illud fuit receptum per paucas vices, & quare.
- 149 Statutum, ut liget, debet esse publicatum, & usu receptum.
- 150 Statutum imperfectum non ligat.
- 151 Concilii Tridentini decretis, nonnulla nouiter statuta circa beneficia.
- 152 Statutum, quo Canonicis permittitur absentia quatuor mensium, non est sublatum, si est ab Apostolica sede confirmatum.
- 153 Clausula, Concilij Tridentini decretis non contraria, apponitur in confirmationibus Concordiarum.
- 154 Concordia à sede Apostolica confirmata, non sunt per Concil. Trid. sublata.
- 155 Statutum contra ius commune, & Concilij Trid. decreta, si allegetur confirmatum à Sede Apostolica, intelligitur de confirmatione, ex certa scientia.
- 156 Beneficium vacans à prima erectione, Apostolica auctoritate facta, an sint reseruata.
- 157 Et respondetur affirmatiue.
- 158 Reseruatio favorabilis includit, etiam beneficia nouiter erecta.
- 159 Regula reseruatoria semper loquitur, semperque reseruat.
- 160 Regula reseruatoria verba, loquuntur de quibuscunque beneficiis.
- 161 Beneficium dicitur vacare, per nouam illius erectionem.
- 162 Et ita comprehenditur in regula reseruatoria.
- 163 Papa confert beneficia per eum nouiter erecta, tanquam reseruata.
- 164 Et Cancellaria dat in bulla de vacanti apud Sedem.
- 165 Beneficium vacat statim, post decretum erectionis Ordinarii.
- 166 Erectio beneficii facienda ab Ordinario in suo mense, ut illud possit conferre.
- 167 Beneficia nouiter erecta à Papa, quocunque illa sint, ab eo conferuntur.
- 168 Licet quandoque secus, ex benignitate.
- 169 Quod etiam concedit patronis ecclesiasticis pro prima vice.
- 170 Beneficiorum erectiones, cum nequeant ab

ab aliquod impedimentum fieri per Ordinarium petuntur à Papa.

- 171 Beneficium vacans à primaua erectione facta per Papam, quomodo ab eodem conferatur, licet effectus erectionis sit suspensus ad certum tempus.
- 172 Opinio Garc. circa collationem faciendam de beneficio vacante à primaua erectione à Papa facta, aduersatur praxi Cancellariae Apostolicae.
- 173 Beneficij nouiter à Papa erecti, collatio sub qua formula fiat.
- 174 Decretum irritans quid operetur.
- 175 Es quomodo inficiat titulum, & possessionem.
- 176 Beneficia, à primaua erectione à Papa facta, vacantia, neque à Cardinalibus habentibus indultum conferri possunt.
- 177 Beneficiorum vacantium à primaua erectione, provisiones quomodo dentur per Cancellariam.

Praxis Facultatis erigendi Sæculares, & Collegiatae Ecclesias, cum unione Beneficiorum, &c.

CAPVT XV.

Rigere, & insti-

tuere. Locus, & materia ansam non exiguam præstant, nonnulla in frequenti usu, & praxi, adducendi, quæ secundum Romanæ Curie, illiusq;

Datarie Apostolicæ stylum, occurrunt circa beneficiorum ecclesiasticorum erectiones, prout ibi longo annorum cursu obseruauimus; & quidem pro nunc, nostrum instituti prosequendo, videndum est, an soli Papæ hanc parochialem in Collegiatam Ecclesiam erigendi, facultas competat, an verò eadem sit Episcopo concessa?

Et videtur, etiam Episcopo hanc fuisse attributam facultatem, quod quidem multis DD. autoritatibus comprobatum habemus; quandoquidem ita inter cæteros tenet *Rebuff. in sua praxi tit. de ord. in Colle-*

*giat. vbi dicit, hanc erectionem fieri posse, et per Episcopum, ex cap. nobis de iurepat. idem tenet Gamb. de offic. & pot. leg. à lat. lib. 5. tit. de pot. leg. in erig. nou. benef. nu. ult. vbi, quod etiam legatus potest erigere parochialem in Collegiatam; dummodo habeat dotem competentem; quia etiam Episcopus id præstare potest, ex Abb. in c. quoniam, de vit. & bon. cler. cum nonnullis aliis DD. etiam magnæ autoritatis, qui ita tenent per *sex. in d. c. quoniam & ibi Io. Andr. n. 3. But. n. 2. Imol. qui testatur de communi, cum alijs relatis per Addis. ad Burat. decif. 912. n. 14.**

His tamen non obstantibus, contraria, sententia vetior est, & in praxi vsuquæ quotidiano recepta, vt omnibus Curialibus, et mediocriter in ipsa Curia versatis, notum est; cum omnes huiusmodi Collegiatarum Ecclesiarum erectiones inde noscantur emanare; quare tam supradicti, quam ceteri DD. etiam ex modernis contrarium sentientes, toto aberrant cælo, cû existiment, posse Episcopum erigere parochialem, aut aliam Ecclesiam in sæcularem, & Collegiatam, auctoritate præsertim supradicti *sex. in c. quoniam, vbi Io. Andr. d. n. 3. But. d. n. 2. & 6. qui attestantur de communi n. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 14. n. 44. qui n. seq. non minus eruditissimè, quam doctissimè docet, eundem *sex. in d. c. quoniam; loqui de Ecclesia regulari; quod quidem satis, superquæ, ex eodem *sex. deprehenditur, qui non potest referri ad Ecclesiam sæculare, vt ibi, & statueri, vt bona eorum veniant in commune, in vna domo vescantur, atque sub vno tecto dormiant & quiescant, & ibi, gloss. in verbo, in vna domo, vbi, qui vult intelligere Capitulum istud de regularibus, planum esset; quia ibi non apparet, de quibus dicatur, ac etiam ex eo, quod dicitur qui simul in eodem refectorio comedere, & in eodem dormitorio dormire debent, & plenius ipsa gloss. in verbo, qui simul; quod ex hoc videtur loqui de regularibus, qui simul viuunt, & dormiunt; quare, vt optimè id. Lotter. d. n. 44. ait, licet supradicti DD. videantur hunc intellectum respicere, constat nihilominus, illum esse verissimum; cum in proposito, Episcopum, neque erigere nouam Dignitatem in Cathedrali, neque in Collegiata Ecclesia posse, constat, ex notorio *sex. in c. 1. & ibi, gloss. 22. dist. 1. c. cum olim de elect. sed tantum veterem restaurare, cum res facile, & iure optimo redeat ad primæuum statum, l. si vnus, vers. quoties enim ff. de pact. l. filio quem pater, ibi non translatus, sed redditus, & ibi not. gloss. in verbo, sed redditus, ff. de liber. & posth. c. ab exordio, 35. dist. gloss. in c. statutum, verbo moderandum, de prob. in 6.****

Quare, si Episcopo non licet simplicem, ac nouam Dignitatem creare, quod est minus, neque poterit Collegiatam Ecclesiam, quod est maius, *c. cum illorum, §. 1. ibi, cum maiora intelligantur illis prohibita, quibus vetita sunt minora, & ibi glos. in verbo minora, de sent. ex com. cap. 28. §. 74. dist. cap. illud, 95. dist. 1. qui indignus, ff. de Senat. & fuit dictum in vna Hispanen. Thesauraria, penes Farinac. in posthumis, decis. 331. nu. 5. tom. 2. Filiucc. tract. 41. de benef. cap. 3. num. 112. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 29. §. 25. & cap. 30. §. 2. Puse. de visit. lib. 2. c. 1. num. 6. Massobr. in prax. habent. concurs. ad Paroch. prelud. 2. dub. 1. Nec vnquam Romanæ Curie vsus admisit, posse aliquando fieri per Episcopum hanc Collegiatæ erectionem, teste *Garc. de benef. p. 1. 2. cap. 5. num. 4.* quia totum id, nedum supradictis iuribus ad id allegatis repugnat, verum etiã eiusdem Curie stylo, consuetudini, & praxi. Et dato, quod Episcopus quandoquẽ erexit aliquam Collegiatam Ecclesiã, prout aliquando vidimus, talis erectio pro inualida habita fuit, ac tanquam nulliter facta, & de facto; vt respondit Paulus V. Cardinali Arrigonio illius Prodatorio super quadam simili erectione facta ab Episcopo Asculan. quæ propterea, cum sit ei interdicta, fuit in omnibus, & per omnia conualidata ab eodem Paulo; quod perinde est, ac si à principio ab ipso Papa fuisset erecta, iuxta illam communem iuris conclusionem, quod in cõfirmatione actus nulli, consideratur tempus confirmationis, & ratificatio actus inualidi, nihil aliud est, quã nouus actus, *l. esse toto, ff. de hered. inst. l. obuenire solet, ff. de verb. sign. Soccin. conf. 92. num. 11. lib. 3. Monoch. conf. 80. n. 66.**

Pro qua quidem confirmatione erectionis, fuit porrecta supplicatio ipsi Prodatorio, & in ea asserbat, hanc confirmationem peti nõ ex necessitate, sed ad cautelam; propter quod dicebatur, *Cum autem Pater Sancte, firmiora sunt ea, qua Sedis Apostolica munimine roborantur, propterea, &c.* per quæ quidem verba quasi videretur, fuisse validè factam erectionem ab Ordinario, quandoquidem cum diceretur *firmiora sunt, qua à Sede Apostolica confirmantur, &c.* videbatur, quod nihilominus erectio Episcopi esset iam firma, & à Papa, illa tanquã firmior petebatur; cum comparatiuum præsupponat suum positium, *l. ubi autem, §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6. Bald. in l. 2. n. 3. C. de probat. Rota decis. 219. num. 2. diuers. in recent. Io. Andr. in o. duobus, sub num. 9. vers. qua verba, de rescript. Ancharan. conf. 215. sub num. 8. vers. Decimo, quia ex omnibus, Lotter. d. lib. 1. q. 29.*

num. 20. Quare memini, me vidisse supradictam supplicationem reiectam, ac petitam, nouam erectionem à Papa, præcedente causarum cognitione.

Et aliàs Sacra Rituum Congregatio sic declarauit, *Parochialem Ecclesiam in Collegiatam non potest Episcopus erigere, in vna Caputaquem. 12. Iulij 1628. teste Barbos. in collect. bull. verb. Parochialis fol. 552. ver. 7. Addit. ad Burratt. dec. 912. num. 14. in fin. vbi, quod itante prædicta declaratione Sacræ Congregationis, ab ea non est recedendum, & quod ita seruetur in praxi, vt omnes Collegiatæ sæculares erigantur autoritate Sedis Apostolicæ.*

Vndè idem *Lotter. d. q. 14. n. 47.* tanquam eximius Curialis, ait, quod à iuris regulis nimum recederet, qui admitteret, Episcopum posse erigere Collegiatam, cui interdicta est vnus, ac simplicis nouæ Dignitatis erectio; præsertim verò, cum Ecclesia Collegiata sit propriè, ac verè Dignitas; proindequẽ non esse recedendum ab intellectu *glos. in d. cap. quoniam.* & ab hac septentiã, vt Episcopus, aut etiam quilibet inferior à Papa nequeat erigere Collegiatam sæcularem; nam circumscripta autoritate delegata Sedis Apostolicæ, in quibus terminis posset sustineri, quæ de legato à latere pronunciauit *Rota in vna Regien. Vnionis 12. Maij 1625.* concluditur, etiam in *d. decis.* impossibile esse, quod Episcopus, sua ordinaria autoritate, talem erectionem facere possit, vt etiam censuit *Sacra Congregatio Concilij Tridentini in vna Conuersan. 27. Iunij 1626. Viniab. in praxi iurispatr. lib. 1. cap. 1. num. 209.* vbi licet dixerit, hanc erectionem videri fieri posse per Episcopum, semper tamen fieri solet autoritate Papæ, & in praxi vidit similem erectionem in Diœcesi Pergamen. & aliã similem Ecclesiam Liburni, erectas Apostolica autoritate; & prout in dies videmus inconculsè obseruari; quæ quidem praxis omnem circa hoc, aufert difficultatem, *l. quadam, in fin. ff. de reb. dub. l. cum de interpretatione, ff. de legib. l. sed, & Iulianus, §. perinde, ff. ad Maced. cum alijs adductis per Mascard. de probat. concl. 1300. nu. 19. cum plurib. seqq. Aym. conf. 101. num. 3. Io. Guttier. conf. 2. num. 10. Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 11. tit. 18. n. 34.* namquẽ declarat mentem Pontificis, vt dixi in mea *Prax. Dispensat. Apost. lib. 7. §. 8. num. 70.* & ita fatentur omnes antiquissimi Curiales; cum clarum sit, quod in practica non habetur, quod lege non cauetur, per ea; quæ dixit *Bald. in cap. nihil, num. 15. de elec. Tiraquell. de pan. temper. causa, c. num. 87.* aliter enim id non seruaretur in praxi, nisi ita esset de iure, *Genz. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 2. n. 64.*

Et

Et quod Episcopus non possit erigere Collegiatam Ecclesiam, & ad Summum Pontificem tantum ipsa erectio spectet, dixit etiam *Rota in vna Vicen. Prioratus penes Ruben de c. 99. nu. 9. tom. 2. ex l. Neratius 85. vers. ins autem, ff. de verb. sign.* prout etiam de hac noua erectione tradit *Bald. in d. cap. cu actessissent, num. 17. vers. est et noua, et vers. issem oportet, de consuet.* vnde de hoc non est ulterius querendum.

Sanè huiusmodi Ecclesiarum Collegiatarum erectiones, multifariam in ipsa Romana Curia, longo experimento concessas, obseruauimus; nempe iuxta locorum qualitatem, Magnatum instantiam, & causarum: & licet certa regula, certusque modus nequeat propterea assignari, ex discursu nihilominus presentis materiz, liquidò quisquis, etiã parum versatus, qualitates ad id poterit cer nere requisitas, ex iis, etiam, quæ supra iam diximus.

Nec tamen omittere visum est, quod hæc prædictæ Parochiales, aut matrices Ecclesie, verum etiam quantumcumque simplices, & sine cura erigi possunt in Collegiatas per Summum Pontificem, quatenus requisita ad id necessaria (vt hic) concurrant, seu aliàs causa aliqua ad ipsius Pontificis animum inducendum, intercedat quod si prædicta Ecclesia fuerit forsã de iure patronatus, non aliàs, quam ad id patronorum consensu accedente, quod docuit *Archidiaconus in cap. Monasterium, num. 3. 16. q. 7.* quem refert idem *Lotter. d. q. 14. num. 53.* vbi quod si id de facto fiat, intelligitur sine præiudicio patroni, ex *Præpos. in c. si ex laici, sub nu. 7. vers. quod dico verum, 16. q. 1.* & nos iam alibi diximus.

Cæterum verò, omnes Ecclesiarum erectiones possunt à Papa fieri; veluti Ecclesia secularis in regularem, & è contrà, simplicis in Parochialem, Parochialis in Collegiatã, Collegiata in Episcopalem, Episcopalis in Archiepiscopalem, & Archiepiscopalis in Patriarchalem.

Omnia, & singula prædicta Ecclesia S. Georgij, & illi annexorum membrorum, & pertinentiarum fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta vniuersa, &c. Cum etenim hic nulla alia opportuniore ratione possit mensuræ Capitulari huius Ecclesie erigendæ, congruèque Dignitates, ac Canonici obtinentium sustentationi consuli, prouidetur, vt hic per assignationem eorundem fructuum, &c. & sic pro Ecclesie huiusmodi congrua dote, quæ de necessitate debet tã illi, quam vniuersique beneficio assignari sufficiens, & perpetua in illorum erectione; quod si erectio prædicta fiat de alia,

Ecclesia, seu beneficio auctoritate ordinaria, Episcopus, antequam præter suum consensum super Ecclesie edificatione, aut cuiuscumque beneficii, quantumcumque simplicis erectione, debet in primis ex necessitate requirere, quod fundans assignet cum effectu sufficientem dotem pro ipsa Ecclesia per publicum instrumentum, *Vinian. in præxi iurispatr. lib. 2. cap. 4. num. 15.* qui à *num. 31. cum seqq.* ostendit, quanta debeat esse dos pro Collegiata Ecclesia, præsertim *num. 2.* necnon pro vnaquaque Ecclesia, etiam simplici.

Applicare, & appropriare.

Quæ quidem applicatio, & appropriatio supradictorum omnium, sunt vnico contextu, & in ipso erectionis actu faciendæ; nec aliàs Summus Pontifex erigit, aut erigi mandat non modò Collegiatam, verum etiam quodcumque beneficium Ecclesiasticum, nisi eodem tempore adsit redditus annuus, ex quo beneficiati valeant se commodè sustentari; ex eo, quod beneficium erigi non debet sine dote, vt supra dictum est; ac proinde ipse Pontifex in litteris erectionis, idarum Exequutoribus mandare consuevit, nè ad beneficii erectionem procedant, nisi prius eidem beneficio sic erigendo assertum, annuū redditum, tutum, & securum, ac ab omni hypotheca profus liberum, verè, & realiter, ac validè, & perpetuò fundator assignauerit, & non antea, nec alio modo; qui tradi debet in limine foundationis, *cap. nemo, et l. de consecr. dist. 1.* imò prædicta dos quadoq. constituitur ante constructionem Ecclesie, vt in *d. cap. nemo, glo. in c. cum sicut, verbo conferenda, & ibi Abb. de consecr. Eccles. vel alt.*

Et quando huiusmodi erectio in casibus suis, fiet ordinaria auctoritate, debet Ordinarius antea qualitates dotantis exquirere, & quomodò velit dotem constituere, & an sit dos congrua, & sufficiens idem *Vinian. loc. cit. num. 17.*

Huiusmodi autem dos pro beneficii erectione constitui, etiam potest non modò super bonis stabilibus, verum etiam super annuis censibus; quandoquidem illa verba, quæ solent addi per Dominos Officiales Datarie, ac etiam Cancellarie Apostolicæ, videlicet, *Mandamus, quatenus si, & postquã dictus N. redditum annuum huiusmodi pro dote, tutè, & securè, ac validè perpetuò assignauerit, & non antea, nec aliàs, dictam Ecclesiam erigas,* etiam de censibus annuis intelligenda sunt, ac tenuit *Rota in vna Melitana Breccionis Collegiatæ penes Ruben de c. 283. n. 12. & 13. tom. 2.* vbi quod Domini, quoad validitatem bonorum assignato-

rum, non dubitarunt, siue in censibus; quia & ipsi census inter immobilia cōputantur, & validè dotes beneficiorum possunt super eis constitui, l. si quis inquilinos, ff. de leg. 1. l. iubemus nulli; ubi glos. in verbo anonas, Bal. Castren. & aliq. C. de sacros. Eccl. l. hac edictali, s. bis illud, C. de secund. nupt. Sord. dec. 204. Seraph. dec. 224. num. 4. & alii relati in d. dec. Aleuitan. in qua fuit etiam responsum, quod si ipsa dotis constitutio fiat in censibus, qui secundum bullam Pij V. perpetui non sunt, sed redimibiles ex parte vëditorum, tunc sufficit, quod ex pretio redigēdo, possint emi alii census, vel stabilia, ad hoc, vt ipsa dos perpetuetur, & sustineatur, vt num. 20. & seq.

Illud autem, quod supra dictum est de applicatione, & appropriatione prædictorū bonorum, tunc procedit, quando Ecclesiæ assignantur redditus non beneficiales; ac verò aliter se habet hæc praxis, quæ magis frequens est, vt in ipsa Romana Curia obseruauimus, quando pro Collegiata, siue alterius cuiuscumque Ecclesiæ dote, sit vnio aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, siue illis suppressis, applicatio fructuum eorundem. Et pro hac eadem praxi, adduco **10** exemplum erectionis secularis, & Collegiatae Ecclesiæ Terræ Rignani Ciuitatis Castellanae Diocesis, de qua alias mentionem feci, & quam fecit felic. recordat. Paulus V. ad infantiam Excellentissimi Domini Marci Antonii Burghesij, eius ex fratre germano nepotis, eiusdem Terræ Ducis; pro qua quidē erectione fuit supplicatio ita cōcepta, v. *Beatissime Pater. Cum Terra Rignani Ciuitatis Castellanae Diocesis, insignis, & valde populosa existat, &c. superioribusque annis in Ducatum per S. V. erecta fuerit; & in ea Parochialis Ecclesia, Archipresbyteratus nuncupata SS. Vincentij, & Anastasij, quam N. illius Rector, & tria perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica, Canonicatus nuncupata, que Tarquinius Bracci, necnon N. clerici deuoti vestri ad presens obtinent, fundata, & instituta reperiantur, dictique Rector, & singuli beneficiati in massa communi participant, sicut ut infra, Rector videlicet duplicem, ac singuli beneficiati prædicti simplicem portionem pro quolibet eorum habentes, inter se diuidant, dictique N. & N. aliqua emolumenta sibi ipsis, non autem Rectori prædicto communia habeant, prædictus verò Tarquinius portionem peculiarem, nihil commune cum dictis Rectoribus, & alijs duobus beneficiatis, ratione S. Mariae,*

& S. Rochi, necnon S. Sifinij, & S. Penzani dicta, seu alterius Diocesis sine cura Ecclesiarum, seu Capellarum dicto beneficio per prædictum Tarquinium obtento, perpetuè, aut alias vnitarum, seu quas ipse obtinet, habentem, percipiat; ac propterea, si nomen, titulus, & denominatio Rectoris dicta Parochialis Ecclesiæ, ac tria beneficia huiusmodi ex nunc, prout ex tunc, & è contra, cum primum ea, & eorum quodlibet dictaq. Ecclesiam parochialem per dictorum N. N. cessum, vel decessum, aut alias quomodolibet vacare contigerit, dictorumque beneficiorum nomina, tituli, denominationes, essentia, & natura perpetuè supprimerentur, & extinguerentur, illisque sic suppressis, & extinctis, dicta Ecclesia in secularē, & Collegiatam, ut infra, cum mensa Capitulari, sigillo, archa, &c. & in ea vnus Archipresbyter, qui inibi Dignitas prima, & principalis esset pro vno illius Archipresbytero, qui inibi caput, & Superior existeret, ac Canonicis, & Beneficiatis infrascriptis, iuxta eius præeminentiam precederet, & illorum loco sex Canonici, & totidem præbenda pro sex Canonicis, & duo perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica, Clericatus nuncupata pro duobus Presbyteris, seu Clericis, &c. qui omnes in dicta Ecclesia Capitulum constituerent, &c. erigerentur, ac mensa Capitulari dicta Ecclesiæ omnia, & singula Parochialis Ecclesiæ, ac beneficiorum sic suppressendorum, & extinguendorum huiusmodi proprietates, res, & bona, necnon dicta Ecclesia, seu Capella, ac Abbatia nuncupata S. Mariae loci Lucignani dicta Diocesis, ac etiam Abbatia nuncupata S. Mariae, & S. Ioannis Terra Fiani Nepesin. Diocesis, quas deuota creatura vestra Franciscus S. Mariae in Via lata, S. R. E. Diaconus Cardinalis Sfortia nuncupatus, in commendam, &c. obtinet, necnon S. Sebastiani, & S. Corradi Hortan. Diocesis, quas Odoardus Sanctarellus, ac N. Sabinen. Diocesis, etiam sine cura Ecclesiæ, seu Capelle, quam Bernardinus Lupi, &c. obtinent, ex nunc, cum primam, &c. eas, & earum singulas quomodolibet vacare contigerit, pariter perpetuè applicarentur, & appropriarentur, ac vnirentur, annecterentur, & incorporaretur, ex hoc plurimum, &c. consuleretur. Supplicat igitur humiliter S. V. deuotius illius

Ora-

Orator nobilis adolescens Marcus Antonius Burghesius dicta terra Dux, ac E.S.V. secundum carnem, ex fratre germano nepos, quatenus, &c. titulum, & denominationem Reboris dicta Parochialis Ecclesia, cuius, &c. ac beneficia huiusmodi, ac Ecclesias, seu Cappellas, quarum insimul, &c. cum primum ea, & eorum quodlibet, dictamque Parochialem Ecclesiam per cessum, vel decessum, etiam ex causa permutationis, seu quamlibet alia divisionem, amissionem, seu priuationem, aut alias quouis modo, &c.

Et est in hac praxi notandum, quod quandoque, donec unio praedictorum beneficiorum fuerit sortita effectum, solent Vniuersitas, & homines illius loci, de necessariis providere; & ad hoc in forma valida se obligare, quando videlicet etiam Episcopi ipsi supplicat pro erectione, & illi se vitro ad id obligare voluerunt, & tunc tale decretum ipsi erectioni per Datariam adiectum vidimus, videlicet, *Et dummodo Vniuersitas, & homines praedicti ex suis redditibus, & facultatibus provideant, ut donec unio huiusmodi suum effectum sortita fuerit, quilibet ex Archipresbytero, & Canonicis praedictis saltem XL. scuta in usum distributionum quotidianarum, ut praefertur, conuertendo, percipere possit.*

Aliam insuper vidi concessam erectione similis Collegiatae Ecclesiae, quae licet antea fuerat Collegiata cuiusdam loci, cum tamen ille esset destructus, illius Dominus in temporalibus, ad locum insigniorem petiit a Sede Apostolica facultatem transferendi eandem Ecclesiam, cum eisdem redditibus, praesentia suppressione, ex extinctione Dignitatum, & Canonicatum in ea existentium, cum noua eorundem in secundodicta Ecclesia institutione, cum clausula, *Cum primum per cessum, vel decessum illos vacare contingerit, &c.* & cum reservatione eiusdem iurispatronatus, quod in priori Ecclesia habebat.

Quandoque etiam Summus Pontifex, ex aliqua itidem, sibi bene visa causa, ex duabus Ecclesiis Collegiatis secularibus, vnam tantum efficit; quod non semel practicum vidimus, praesertim vero in Diacesi Penitent. nam cum pro parte Capitulum, & Canonicorum Ecclesiarum secularium, & Collegiatarum S. Angeli, & S. Nicolai expositum fuisset fel. record. Urbano Papae VIII. quod cura animarum Parochianorum Terrae eiusdem S. Nicolai per Archipresbyterum, & Abbatem, necnon Canonicos praedictarum Collegiatarum exerceri consuevit, & illarum redditus essent tenues, ac in illorum diuisionibus magne discordiae orie-

bantur; necnon cura animarum, praesertim aduenarum, quia certam ex praedictis Ecclesiis assignatam non haberent; ac insuper praedicta Ecclesia S. Nicolai, etiam ruinam miuabatur, ita ut eius Abbas, & Canonici praedicti, alique Christi fideles illuc accedentes, non nisi cum vitae periculo, ad sacras functiones, aliaque necessaria peragenda; in ea commemorari potuissent; propterea ad occurrendum ipsis discordiis, conueniunt inter se, quod videlicet, vtriusque Ecclesiae Capitula huiusmodi vnum corpus efficiendo, relictaque Ecclesia S. Nicolai, tanquam ruinosa, ad Ecclesiam S. Angeli praedicti commodiorem sese conferentes, inibi in Choro inseruire, omnesque functiones vtriusque Capitulo, & Canonicis praedictis, & alia in eorum Ecclesiis debita, concorditer, & pariformiter exercere deberent, Et ne praedicta S. Nicolai Ecclesia, quae deinceps secularis, & Collegiata habitu, non tamen actu haberetur omnino in diuinis detrimentum pateretur, vtrumque Capitulum duas missas quotidianas, & in solemnioribus festiuis diebus, etiam missam decantatam celebrarent, seu celebrari facerent, atque redditus, vtriusque Ecclesiae inter ipsos diuideretur in vnam massam redacti ad modum distributionum quotidianarum inter ipsos distribuendarum, qui matutinis horis canonicis, aliisque functionibus interessent, prout in litteris Apostolicis desuper expeditis sub *Dat. Romae apud S. Petrum 1627. Prid. Non. Febr. Anno Quarto Pontificatus eiusdem Urbani*, continetur.

Porro, etiam ex praedicta causa sedandae discordiae, vidi confirmilem ferè concessionem, seu confirmationem concessam a fel. record. Gregorio XIII. Summi namque Pontificis praecipuum munus est, occurrere litibus, ac dispendiis, & pacem inter personas, praesertim Ecclesiasticas, conseruare; quod quidem valde rationabile est, *c. finem litibus, de dol. & contum. o. dispendia, de rescript. in 6. c. si quis Sacerdos, 2. q. 7. l. quidam, ff. de rescript. l. minoribus, ff. de minor. litem si res, d. fin. ff. de alien. iud. mit. cau. l. litibus imponentes, C. de agric. & cens. cum aliis adductis per Mados in proem. reg. de subrog. colligit. circa mod. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 1. num. 28. & seq.*

Quoniam vero supra diximus, huiusmodi erectiones crebriores fieri per uniones aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quae quidem uniones ex alijs causis fieri, etiam consueverunt; propterea quid de illis praxis doceat, hic adnotare volumus; cum pluries in Cancellaria Apostolica inter illius Dominos Abbreniatores Maioris Praesidentis de huiusmodi unionum validitate, vel inua-

inualiditate fuisset habitus sermo.

Præmittendum propterea duximus, circa huiusmodi vniones, extare *regulam Cellaris 13.* qua Summus Pontifex omnes vniones, annexiones, incorporaciones, suppressiones, extinctiones, applicationes, & dismembraciones, etiam perpetuas, de quibuslibet Cathedralibus, necnon alijs Ecclesijs, Monasterijs, Dignitatibus, personatibus, Officijs, & beneficijs Ecclesiasticis, eorumque Domibus, prædijs, & locis, per celsum, vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, qualiacumque fuerint, inuicem, vel alijs Ecclesijs, Monasterijs, & Meusis, etiam Capitularibus, Dignitatibus, personatibus, officijs, beneficijs, ac pijs, & alijs locis, Vniuersitatibus, etiam studiorum generalium, & Collegijs, etiam in fauorem S.R.E. Cardinalium, seu Ecclesijs, Monasterijs, & beneficijs per eos obtentis quomodolibet, Apostolica, vel alia quauis (non tamen Concilij Tridentini) autoritate, nec non pro fundatione, seu dotatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, &c. quæ non sunt sortitæ effectum, ac quæcumque concessiones, mandata super vnionibus, annexionibus, incorporacionibus, & alijs præmissis taliter faciendis, reuocauit, & cassauit.

Quam quidem regulam optima ratione emanasse, certum est; quandoquidem per huiusmodi vniones, diminuitur cultus diuinus, & facultas conferendi: quare procedit nedum in vnionibus Apostolica, sed et alia quacumque autoritate factis. *Pur. dec. 215. lib. 2. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glo. 5. §. 7. n. 44.* per illa verba regulæ, *quomodolibet, Apostolica, vel quauis auctoritate*, per quæ reuocantur vniones non sortitæ effectum, per Pontificem prædecessorem, & per ipsam Sedem Apostolicam, etiam Consistorialiter, & ex certa scientia, & motu proprio concessæ, & à fortiori videntur reuocatæ vniones factæ per Legatos, aut Ordinarios, quæ debiliores censeri debent; cum sint concessæ ab habentibus minorem potestatem, *Mandof. super d. reg. q. 6. sub num. 10. vers. tertio facit.*

Possent tamen hic in dubium reuocari (cū illæ tantummodo excipiantur, quæ factæ sunt autoritate *Concilij Trid. sess. 21. cap. 5. de refor.*) an videlicet excipiantur etiam vniones, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum, & religiosorum locorum, ad fidei catholicæ defensionem, & propagationem, bonarumque artium cultum, vt dicitur in eadem regula vnionum reuocatoriæ? Et pro negatiua sententia concurrunt omnium DD. opinio, iam in sua praxi recepta; sicut etiam dicendum est, si fuerit ipsa

facta ex causa dotis, & necessaria alicuius loci, vel pie rei, vt per *Ruin. conf. 54. num. 12. 24 lib. 5.* vbi, quod dispositio quantumcumque generalis, non videtur tollere priuilegium specialiter à iure concessum; quodque lex, seu statutum generaliter loquens, non extenditur ad causam dotis in eius præiudicium, *Hypot. singul. 442. Gozad. conf. 43. col. 2. Paris. conf. 81. num. 9. lib. 3. Rot. dec. 1143. p. 3. diuers.* dicens, non esse verisimile, quod Papa voluerit per regulam reuocatoriæ vnionum, etiam perpetuarum, reuocare vnionem factam ad augmentum cultus diuini, per *not. in e. ex parte, de constit. c. fin. de rescript. in 6.* & fuit dictum in vna *Cæsarsugustan. Dismembrationis fructuum. 13. Maij 1596. coram Iusto*, quam refert *Gonz. loc. cit. num. 48.* vbi, etiam alias refert decisiones, & *nu. 49.* ait, quod excipitur à prædicta regula, vnio, quæ fit ad augmentum cultus diuini, *Captaquen. dec. 42. p. 3. Mohed. dec. 7. de priuileg. & adest optima dec. Cualerij in vna Auximian. Vnionis, Luna 3. Iulij 1617.* quæ est in suis *435. num. 5.* vbi, quod non intrat supra dicta regula reuocatoriæ, cum sit facta vnio in augmentum cultus diuini, quod necessario resultat ex erectione Parochialis in Collegiatam, cum numero Canonicorum, & præbendarum; per quam quidem decisionem fuit etiam responsum, dum opponebatur eadem Ecclesiam antea habuisse dotem; nam licet fuisset illa sufficiens pro Curatis, tunc in seruientibus, non tamen erat sufficiens ad numerum Canonicorum, & præbendarum, qui postea in erectione illius Collegiatæ aucti sunt; pro quorum mantentione, erat necessaria talis vnio, vt in *d. dec. nu. 3.* & dicitur, quod fuit declarata valida vnio facta propter paupertatem, & necessitatem; nam aderant paucissimi Canonici, nempe sex tantum, cum tenuibus redditibus: quare præmissa locum sibi vindicare noscuntur in dote necessaria, vt dictum est, *Garc. de benef. p. 12. cap. 2. nu. 283.* vbi, quod ita dixit Cardinalis Crescentius, tunc Auditor, & fuit dictum in vna *Mediolanen. Dismembrationis 16. Nouembr. 1594. coram Orano*, quod vnio, quæ est sortita effectum ante regulam Sixti V. reuocatur, quando non fuit facta ex causa necessaria, sed tantum voluptatis, aut vtilitatis, idem *Garc. loc. cit. n. 285.*

Cæterum verò, semper fuit tentum, & mordicus meo tempore Lambertus Vrsinus Vinarius, ac Vlpianus Vulpus, tunc eximij Abbreuiatores Maioris Præsentia in Cancellaria Apostolica defendebant, quod in regulis reuocatorijs vnionum, non comprehenduntur vniones ex causa dotis, & ita et fuit firmatum coram *Buratto dec. 784. n. 9.* & antea coram *Pur. dec. 329. lib. 1.* & tradit idem

idem *Garc. loc. cit. d. n. 383. & seq.* nam quo-
 27 ticscumque unio fit pro erectione alicuius
 beneficii, dicitur facta pro augmento cul-
 28 tus diuini, quo casu, regulariter, nec
 unio, nec dismembratio subiacet regulæ re-
 uocatoriz unio-*Seraph. dec. 982. nu. 1.*
Crescen. dec. 1. de Paroeb. id. Cavaler. d. decif.
435. num. 3. & dec. 449. num. 6. & fuit dictū
in vna Tirasonen. Vnionis 12. Nouemb. 1593
coram Gypso, & in vna Perusina. Vnionis
1. April. 1596. coram Blanchetto, Addit. ad
Ludouif. dec. 419. & in d. Perusina. Vnionis,
 dicitur, quod sepe fuit ita in Rota resolutū;
 dummodò tamen augmentum sit necessa-
 rium, non autem voluntarium, vt supra di-
 ctum est, & dixit Rota in vna *Toletan. de*
Villega coram Gypso apud Garc. d. cap. 2.
num. 282. & in terminis dismembrationis
 fuit dictum in vna *Cesaraugustan. 21. Iunij*
coram Pirouano, vt per Addit. ad Buratt.
dec. 734. nu. 11. cum seqq. in qua fuit sublata
 unio, quæ dicebatur facta, causa maioris cul-
 tus diuini, ob indigentiam; ac proinde ibi
 non fuit probata necessitas, ita ut potuisset
 dici, erectionem fuisse necessariam, sed fuit
 voluntaria, & pro maiori commoditate po-
 29 puli; & vbi erectio non est necessaria, semper
 intrat regula reuocatoria, *Achill. de Grass.*
dec. 1. super d. regula, & Rota declarauit in
 vna *Toletan. Capellania coram Cardinale*
Pamphilio seniore, relata in eadem Casa-
raugustan. Dismembrationis penes Rub. de-
cif. 7. num. 7. tom. 1.

Sicut pari modo dicendum, quod nec
 unio facta ex causa onerosa, cadit sub præ-
 dicta regula reuocatoria unio-*aut etiã*
 ex causa contractus, *Mobed. dec. 6. n. 1. & 2.*
de privileg. Put. dec. 50. lib. 1. quæ videtur ea-
 dem esse cum *d. dec. Mobed. & in ipsa dec. 50.*
 declaratur, quid sit unio facta in vim con-
 tractus.

Hoc tamen non omitam, quod cum di-
 cta regula reuocatoria loquatur nimis ge-
 neraliter, omnes casus in ea expressos, com-
 prehendere videtur, quando, videlicet huius-
 modi uniones suum effectum minimè sorti-
 30 untur; quia ex illius lectura, supradicti ca-
 sus videntur expressè comprehensi, non au-
 tem excipiuntur; nam in eadem regula di-
 citur, *necnon pro fundatione, seu donatione,*
augmento, &c. reuocauit: quare eum ego
 nihil habuissim contra dictā regulam circa
 præmissa, semper tenui, illam, prout iacet,
 & ad verbum, accipiendam esse, vel saltem
 anceps diu fui, donec viderim plures deci-
 siones super intellectu verborum prædictæ
 regulæ, præsertim verò *d. dec. 1143. p. 3. di-*
uers. in qua fuit dubitatum, An per regulā
 Adriani Papæ esset reuocata unio facta in
 augmentum vultus diuini; & fuit tentum,

quod talis unio non comprehenditur sub
 regulis, unio-*reuocatoriis;* ea quidem
 ratione, quia in dispositione generali reuo-
 catoria, non est credendum, quod disponens
 voluerit comprehendere ea, quæ concernūt
 augmentum diuini cultus, vbi in his termi-
 nis aliz allegantur decisiones, idem *Garc. d.*
p. 12. cap. 2. qui ibi refert *dec. de Thanis. 43.*
 in qua dicitur, quod regula reuocatoria v-
 nio-*unio-um,* quæ non sunt sortitæ effectum, li-
 cèt habeat verba ambigua, etiam de unio-
 nibus factis in fauorem Ecclesiarum, & piorū
 locorum, tamen non intelligitur reuocata
 unio facta pro constitutione dotis, uel pro
 augmento cultus diuini; quia si de eis Pa-
 pa cogitasset, uel iuterrogatus esset, ita veri-
 similiter respondisset, arg. *l. tale pactum, s.*
fin. ff. de pact. & ex hac ratione fuit ita simi-
 liter tētum in vna *Conchen. Broctionis, qua*
est d. Seraph. 982. in qua dictum fuit, unio-
 nem non cadere sub regula reuocatoria v-
 nio-*unio-um,* cum applicatio fuerit facta pro do-
 te necessaria beneficii erigendi, & pro aug-
 mento cultus diuini, idem *Mobed. dec. 145.*
Crescen. dec. 186. & 141. Achill. de Grass.
dec. 307. Caputaque dec. 389. lib. 1.

Hic tamen incongruum minimè duxi,
 subnectere, quomodo accipienda sint prædi-
 ctæ regulæ uerba, *qua suum nõ sunt sortita*
 30 *effectum.* Et quidem ita tunc esse intelligen-
 da, dicendum est, quando ipsius unio-
 nis uigore, fuit capta possessio; namquæ hoc casu
 non habet locum prædicta regula, ut fuit re-
 solutum in vna *Perusina. Beneficij corā Blā-*
chetto, ubi quod unio facta de Ecclesia, seu
 beneficio, de licentia beneficiati cum fru-
 ctuum sibi reservatione, statim sortitur ef-
 fectum, capta possessione, ante fructuū per-
 ceptionem; ita ut non reuocetur per dictam
 regulam reuocatoriam superuenientem, du-
 rante adhuc reservatione fructuum; secus
 uerò, si unio esset suspensa post cessum, uel
 decessum beneficiati.

Est tamen hic aduertendum cum eodem
Garc. d. cap. 2. num. 290. quod licèt Rota in
 vna *Toletan. Beneficij,* quam ipse refert *nu.*
284. uideatur uelle, quod ut unio dicatur
 sortita effectum, fructus debeant esse perce-
 31 pti, id tamen non existimat necessarium; sed
 statim, ac possessio capta est, dicitur unio
 sortiri effectum; per ea, quæ ipse ibi allegat,
 ita etiam tenuit Rota penes *Cavaler. dec.*
449. ubi cum fuissent unita plura beneficia,
 pro erectione aliquorum Canonicatum,
 tamen, quia unio in uno tantum ex illis be-
 neficiis unitis, erat effectuatata in parte, quia
 cum eorum beneficiorum ualor fuisset sub
 unica expressione coaceruatus, dos etiam
 32 censebatur unica, & sic cum unio effectua-
 tur in uno ex beneficiis unitis sub eadem

expressione coaceruatis; dos etiam cense-
 32 batur vnica, & sic cum vnio effectuatur in
 vno ex beneficiis vnitis sub eadem expres-
 sione valoris, censetur effectuata, quoad re-
 liqua beneficia, vt ex pluribus decisionibus
 ibidem allegatis. Vnde etiam parum refert,
 si facta non fuerit vnica vnio omnium bene-
 ficiorum, sed plures, ac distinctæ, et pro-
 inde per effectuacionem vnus inferri non
 possit ad effectuacionem alterius; quia sicut
 supra dictum est, vnio talium beneficiorum,
 vnica tantum dicitur, non autem plures; cum
 appareat, vnica dispositionem, vnica ora-
 tione, ac verborum structuram pendentem
 ab iisdem verbis, *vnimus, a sanctis, &
 incorporamus* in fine ipsius orationis, appo-
 sitis, præsertim verò, cū, vt pariter dictū est, id
 et confirmetur, cū ipsorum beneficiorum valor nō
 fuit distinctus, ac separatim expressus, sed in-
 simul, & ita in confuso in vnā summā coacer-
 uatus; quod clarè probat vnica tantum
 vnionem, non tamen plures, & distinctas fa-
 ctas fuisse, prout considerauit alias *Rota
 coram eod. Caval. dec. 408. n. 6. & d. dec. 449.
 n. 7. & dec. 500. n. 5.* relatis in vna *Peretran.
 Vnionis penes Rub. dec. 196. n. 9. cum seqq.
 tom. 2.*

Licet aliter dicendum sit, si facta fuerit
 non vnica vnio beneficiorum, sed plures, &
 distinctæ; quia tunc per effectuacionē vnus
 inferri non potest ad effectuacionem alte-
 rius; vnde ait *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glof. 5.
 §. 9.* quod non est inconueniens, quod eadē
 gratia pro vna parte sit valida, & pro altera
 inualida; & sic licet cesset quoad partem
 inualidam, sustinetur quoad validam; & di-
 citur in *d. Peretran. Vnionis n. 9.*

Quod quidem in priori casu proposito,
 tanto magis procedere videbatur; quia in-
 tentio Papæ ea fuit, ut vnio statim ualeret,
 etiam non expectata erectione, stante Clau-
 sula, *Hæc nunc, prout ex tunc, & contra,*
 quæ referenda est, non ad erectionem, sed
 33 ad vacationem beneficiorum unitorum, ut
 dicitur in *d. dec. Caval. 449. num. vlt.*

Sanè, pro hac nostra praxi dicendum est,
 quod iam non semel obseruatum vidimus,
 vt præmissa locum sibi vendicent, nedum
 34 vbi agitur de vnione facta beneficio iam
 erecto, verum etiam in ipsa erectione; cum
 videlicet illa petitur à Romano Pontifice,
 vt in casu *Crescen. dec. 6. alias 138. sub tit.
 de presumpt.* in qua fuit dictum, quod si Pa-
 pa madauerit Episcopo, vt erigat Collegiatā
 Ecclesiam, & illi erectæ, duo beneficia vniet,
 illaque supprimat; & reperiatur suppressio,
 & vnio facta certo tempore, & Ecclesia
 Collegiata, nesciatur tamen tempus ere-
 ctionis, & dubitetur de validitate suppressio-
 nis, & vnionis; ex quo debebat prius eri-

gi Ecclesia in Collegiatam, de quo non con-
 stabat, Domini in vna *Malacitan. coram
 Domino Ioanne Clerici* dixerunt, quod licet
 ratione certi temporis suppressionis, & vn-
 ionis, illa deberet præsumi antecessisse, ad
 not. per *Socc. in l. 1. in 2. col. vers. tertio limi-
 ta, ff. solut. matr.* tamen ad validitatē actus,
 præsumitur erectionem præcessisse, ad not.
 per *Bald. in l. cum ex testamento, de hered.
 instit. &c.* vt sunt formalia verba *d. dec.*

Cum etenim huiusmodi suppressio, &
 extinctio factæ fuerint pro dote Ecclesie
 35 erectæ in Collegiatam, quæ quidem dos est
 accessoria ad erectionem; & cum erectio va-
 leat, nec per aliquam regulam reuocetur,
 congruum est, quod etiam accessorium, eius
 36 naturam sequatur, *vulg. iur.* & ideo reuo-
 catoria futurorum non comprehendit futu-
 rum, habens dependentiam à præterito; itē
 quia regula loquitur, quando aliquod cor-
 pus beneficii extinguitur, & alteri applica-
 tur, idem *Crescen. dec. 1. de Paroch. Cava-
 ler. d. dec. 449. n. 7. vbi,* quod cum regula non
 comprehendat erectionem, quæ est gratia
 principalis, consequenter neque comprehendit
 vnionem, tanquam accessoriam ad ere-
 ctionem, vt in *d. Crescen. dec. 1. & in d. decis.
 Seraph. 982. & in vna Gerunden. Vnionis 3.
 Iunij 1601. coram Cardinale Lancellosto.*
 namquæ hic ratio regula cessare videtur,
 quæ non alia ratione emanauit, nisi quia per
 37 tales suppressiones minuitur cultus diui-
 nus, & potestas Ordinarii, conferendi, vt
 alias dictum est.

Quare accedit pro præmissorum corro-
 boratione, quod cum gratia erectionis non
 38 expirauerit, consequens est, vt neq. expira-
 uerit vnio, quæ fit pro dote omnino necessa-
 ria, vt in *d. dec. Caval. 449. n. 6.* licet aliter
 dicendum sit, vbi in litteris erectionis detur
 certa forma, puta, quia fuit dictum, quod
 erectio fiat, postquam fuerit facta dismem-
 bratio fructuum, &c. ad fauorem Collegia-
 tæ; quia vbi prius non fuerit facta erectio,
 non subsistit prædicta dismembratio; & cū
 sit nulla ob non seruata prædictam formā,
 subiacet regula reuocatoria, vt dicitur in
 vna *Casonaugustan. Dismembrationis penes
 Rub. dec. 7. nu. 7. tom. 1.*

Vnum tamen hic non omittam, quod ui-
 delicet ita demum præmissa procedere di-
 gnoscuatur, siue erectio, & vnio fiant à Papa
 39 ex certa scientia, siue in forma communi,
 & commissaria, qua Exequutori committa-
 tur, ut Apostolica authoritate erigat, &
 vniet; quandoquidem, sicut subsistit ipsa
 40 erectio, sic etiam, & vnio; licet superueniē-
 te regula reuocatoria, prædicta vnio non
 fuerit suum effectum sortita; ueluti si dilata
 41 fuerit ipsa erectio, quam sequitur ipsa vnio
 tan-

tanquam accessorium ad suum principale, veditum est, l. cum principalis, §. l. nihil doli, §. cum principale, ff. de reg. iur. in 6. ac proinde de eo iudicandum est, quod de principale, l. etiam, C. de iur. dot. Sard. dec. 88. num. 1. *Matius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 48. num. 10.*

Quare si forte erectio, propter quam fuit facta unio, ex aliqua superueniente causa, non possit ad effectum deduci, neque ipsa unio tenebit; quia sublato principali, accessorium, etiam censetur sublatum, argum. in c. quo iure, vers. solle iura, §. diff. c. si monachus, ad clericatum, 16. q. 1. c. praterea, de offic. deleg. sicut etiam dicimus de unionum dissolutionibus, quæ variis causis contingere possunt; cessantibus etenim causis prædictis, propter quas illæ factæ fuerunt, cessabunt quoque & uniones, *Tiraquell. in tract. cessante cau. vers. promissionis causa, & vers. concessionis, & constitutionis causa, & c. c. cum cessante, de appell.* Casus uero huiusmodi unionum dissolutionum, plures sunt in iure expressi, ut in c. cum M. de cons. ubi si unio fuit facta propter paupertatem Ecclesie, ex crescentibus fructibus, dissoluitur, & in pluribus alijs casibus, quorum nonnullos refert *Rebuff. in prax. tit. de union. r. d. voc. & generaliter, ex quibus causis unio fieri potest, item, & dissolui; nihil enim tam naturale est, quam dissolvere eo genere, quo ligatum est, l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur. Dec. conf. 233. col. 3. & conf. 275. idem Rebuff. loc. cit. n. 9. Caccialup. in tract. de union. art. 9. Garc. de benef. p. 12. cap. 2. n. 305.*

Pro quibus unionum dissolutionibus, tamen in casu præmissis, quo erectio Ecclesie non habuit effectum, quam in quibuscumque alijs casibus, notandum est, quod licet uniones prædictæ uideantur fieri posse tantummodo per eos, qui possunt unire, per illam regulam, quod iussit, ut aitque *Prætor, c. trario imperio tollere potest, l. quod iussit, ff. de re iud. & qui potest condemnare, potest absolueret, l. is, qui potest, ff. de acquir. heredit. & sicut qui potest instituere, potest destituere, sic etiam qui potest unire, potest & unionem dissolvere, c. cum ex inuinculo de heret. *Rebuff. in d. tit. de union. reuoc. n. 15.**

Nihilominus idem *Rebuff. loc. cit. nu. 16.* ait, quod Episcopus non modo potest unionem à se factam, dissolvere, sed etiam factam à Papa, uel Legato, causa subsistente; quia Papa uniendo, noluit tollere potestatem dissolventi unioem Ordinario, qui potest quamcumque unionem nulliter factam reuocare, per *tex. in c. fruit unire, de excess. prel. Garc. d. cap. 2. num. 303. cum seqq.*

Verum tamen puto, quod licet Episcopus, per prædicta, possit huiusmodi unio-

nes dissolvere, ultra tamen causa cognitionem, debet etiam requirere consensum Capituli, prout requiritur, quando ab eodem fit unio; nam licet Papa, quando facit unionem, non egeat dicto consensu pro solemnitate, cum illius auctoritas excludat omnem aliam solemnitatem, *Abb. in c. 1. de cōfir. util. vel inut. Corn. conf. 348. num. 18. & conf. 96. nu. 2. lib. 1. cum alijs adductis per Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 51. n. 6.*

Tamen aliud dicendum de Ordinario, in quo, siue uniendo, siue unionem ipsam dissolueno, semper requiritur causa, & consensus Capituli, idem *Garc. loc. cit. n. 307.* sicut etiam requiritur citatio eorum, quorum interest, unionem non reuocari, *cap. fin. de elect. in 6.* ac etiam debet audiri Prælatus utriusque Diocesis, si beneficia sint in diuersis Diocesis; cum agatur de eorum præiudicio, idem *Rebuff. loc. cit. n. 26. id. Garc. num. 308.*

Redeundo tamen unde digressus sum pauper, cum ex superius dictis iam satis, superque liqueat, prædictam regulam unionum reuocatoriam nequaquam eas comprehendere uniones, ad diuini cultus augmentum tendentes, quæ suum minime fortitæ sunt effectum tempore superuenientis Pontificis, qui in suæ assumptionis crastinum, mandat, nouas Cancellariæ Apostolicæ regulas publicari, pluries uisum est in hac praxi, aduersus eandem regulam reuocatoriam, aliquam adhiberi cautelam; ne fortasse in dubium, temporis successu, reuocari cōtingat, numquid illa uerè conferuet uniones supra dictas, nimirum in augmentum diuini cultus factas: proindeque, ad omne dubium submouendum, consuevit, sicut in ipsa Romana Curia obseruauit, peti à Summo Pontifice, reualidatio huiusmodi unionis, quæ per dictam regulam prætendi posset reuocata; & pro simili reualidatione, porrectæ fuerunt eidem Pontifici preces, ut sequitur, uidelicet,

58 *Beatissime Pater. Dudum felic. record. Gregor. Papa XIII. S. V. prædecessor certis ex causis tunc expressis, perpetuam Capellaniam, & c. cum primum illam, & c. vacare, contingeret Parochiali Ecclesie, & c. uniuersam, annexam, & incorporauit, & alias, prout in litteris Apostolicis desuper expeditis, quorū tenores, & c. plenius continetur. Cum autem Pater Sancte, tempore obitus eiusdem Gregor. prædecessoris, dicta littera nondum erāt sortita effectum, & eadem S. V. in crastinum suæ assumptionis ad Summi Apostolatus apicem, per suas, & Cancellariæ Apostolicæ regulas, omnes, & singulas uniones, annexiones,*

Hh

Et incorporationes, etiam perpetuas, de quibuscumque Ecclesijs, Monasterijs, & Dignitatibus, Præpositatibus, officijs, & beneficijs Ecclesiasticis per cessum, vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, qualiacumque essent, inuicem, vel alijs Ecclesijs, Monasterijs, Dignitatibus, Præpositatibus, & officijs, ac beneficijs Ecclesiasticis; ac pjs, & alijs locis, Vniuersitatibus, etiam Studiorum generalium, vel alias quomodolibet Apostolica, uel quavis auctoritate factas, qua suum non erant sortita effectum, ac quacumque concessiones, & mandata super vnionibus, &c. & alijs præmissis, prout in dicta regula, cuius tenorem, &c. plenius continetur, reuocauerit, cassauerit, & annullauerit; ac propterea ne gratia per dictum Gregorium prædecessorem facta, suo frustretur effectu, Supplicat, &c. quatenus, &c. litteras prædictas cum vnionibus, annexionibus, incorporationibus, decretis, ac omnibus, & singulis alijs in eis contentis clausulis, ac processibus forsan habitos per easdem, & inde sequuta quacumque aduersus eandem regulam, & reuocationem, cassationem, & annulationem huiusmodi reualidare, eaque omnia in pristinum robur, & eum, in quo reuocationem, cassationem, & annulationem huiusmodi erant, statim, restituere, reponere, & plenarie reintegrare; ac quatenus opus sit, de nouo unire, annectere, & incorporare. Sicque ab omnibus, & singulis censeatur, &c. Irritumque, &c. Non obstantibus, &c.

Quæ quidem cautela, necessaria fuit semper habita ab antiquissimis, & practicijs Curialibus; quamuis viderim alias adnotatâ in notabilibus Bernardini Paulini, qui fuit Datarius Clementis VIII. hæc verba, videlicet, Sanctissimus D. Noster signauit hoc mane supplicationem porrectam ex parte Prioris N. petentis reualidari vnionem beneficiorum N. N. & N. illius Monasterio factam pro diuini cultus augmento, qua non est sortita effectum. Dixitque Sanctus sua quod secundum narrationem supplicationis, præfata reuolutio non erat necessaria; hoc tamen ad tollendum dubium validitatis, vel inualiditatis huiusmodi vnionis.

At verò, ex præmissis aliter dicendû est, cum videlicet ex vnione non ita liquidò appareat, eam fuisse factam in diuini cultus augmentum, sed in casu dotis, aut alterius necessitatis, & sic non ex eadem regula reuocatoria expressis causis; proindèquè dubitetur de huiusmodi vnionis validitate;

quandoquidè si vnio ipsa non fuerit sortita effectum, debet pro illius subsistentia à nouo Pontifice peti illius reualidatio, prout satis ipsius Romanæ Curie praxis, omnibus iam nota, docet; licet quandoquè similem petitam reualidationem viderimus ab ipso nouo Pontifice denegari. Quinimò, etiam quod prædicta vnio fuerit facta in augmentum dotis; cum non videatur, quod illa possit subsistere; & cû ex tali augmento non inducatur præfata causa necessaria, prout in præfata regula reuocatoria exprimitur, non sustinetur ex superius iam dictis.

Hinc, cum fel. record. Pius Papa V. Præceptoriam S. Antonii Ciuitatis Neapolit. huic mensæ Capitulari vniuerisset, siue potius vniri, annecti, & incorporari mandasset, de quo alias diximus, nihilominus, quia prædicta vnio suum non fuerat sortita effectum, proindè supradictæ regulæ reuocatorie obnoxia remansit; etiam quod prædicta vnio fuisset facta Apostolica auctoritate; quia huiusmodi regula, expressè loquitur de quibuscumque vnionibus, quomodolibet Apostolica, uel quavis auctoritate factis. Paulus verò Quintus similis record. præmissorû intuitu, accepto per eum, quod prædicta Ecclesia Neapolitan. ex insignioribus totius Italie Cathedralibus, Regniue Neapolitan. primaria existit, in eaque triginta Canonici, totidemquè præbendæ instituti reperiantur, eorumque fructus, & prouetus tenues existebant, suppressit Monasterium, Monialium S. Mariæ Angelorum eiusdem Ciuitatis, eo modo, quo supra iam dictum est, illius introitus Capitulo prædictæ Ecclesie si applicando; licet aliter dicendû esse, quando vnus Ordo supprimeretur, & eius beneficia alteri applicarentur; regula namque vnionum reuocatoria in hoc casu, non habet locum, vt fuit dictum in vna *Perusina*. Vnionis 1. Aprilis 1596. coram Blanchetto, & in vna *Gerunden*. Vnionis 13. Iunij 1611. coram Lancelotto relatis in vna *Vicon*. Prioratus penes Rubeum dec. 99. n. vlt. som. 2.

Quare, ex hac praxi, satis, superque constat, censeatur dictam vnionem reuocatam, cû non fuisset sortita effectum, iuxta regulam supradictam; & proindè prædicti Pij successor alteri dictam Præceptoriam contulit, cuius fructus, qui satis abundè sunt pingues, & ad ter mille ducatos monetæ huius Regni ascendunt, pro eorundem Canoniciatum dotis augmento, erant applicati, absque aliqua expressione, quod prædicta Ecclesia, ob tenuitatem eorundem fructuum, aliquod sentiret in diuinis detrimèntum, aut cultus diuinus in ea augetur; & sic vnio supra-

supradicta videbatur facta non pro dote necessaria, sed augmentatiua, quæ prædictæ regulæ minime poterat resistere, vt in vna *dec. de Tans* 43. relata per *Garc. de benef. d. c. 2. num. 283.* & fuit dictum in vna *Mediolanen. Dismembratiouis* 1594. coram Orano, vbi, quod huiusmodi unio reuocatur, si non fuerit facta ex causa necessaria, sed voluptatis, aut vtilitatis, vel p̄ commodiori sustentatione; quare eadem regula tuetur tantummodo vnionem factam loco pio, quando videlicet esset omninò necessaria, vt sine illa ministri, aut pauperes non possint sustentari; nam, ut fatiis supra dictum est, in generali reuocatione, eam non uenire tenuerunt Domini; referentes aliàs fuisse bis resolutum in vna *Conchen.* pro Collegio, & intelligebant illud, quod in generali dispositione non uenit causa priuilegiata, ut per *Ias. in l. 1. ff. sol. matr.* alioquin, si causa necessaria non esset, tenuerunt quacumquè ratione factam vnionem, censeri reuocatam; quia vniones regularitèr debent præsumi ex iusta causa factæ, ut per *Achill. de Grass. dec. 338. super regula reuocatoria vnionum.* & in vna *Toletan. Capellanis* 23. Ianuarij, 1608. coram Pampilio, quam refert *Addit. ad Ludouis. dec. 419. n. 6. circa med.* ubi, quod in vna *Valentin. subsidij* 14. Martij 1616. fuit resolutum, vnionem factam mensæ Capitulari, subiacerè reuocationi; quia non censetur facta ex causa necessaria, cum Capitulum per prius, sine dicta vnione se sustentauerit, prout erat casus vnionis factæ, mensæ Capitulari Neapolitan. nam, sicut dictum est, unio ipsa saluatur, quando fit absolute ex causa dotis necessaria alicuius loci, vel rei p̄z. idem *Achill. decis. vnica, de vnion. Rot. dec. 143. p. 3. diuers. Crescen. d. dec. 1. de Paroch. n. 3.* & alii, quos refert *Gonz. glos. 5. §. 7. num. 48.* & in vna *Mocen. Vnionis penes Caus. dec. 403.* cum Clemens VIII. felic. record. mandasset supprimi quandam Ecclesiam Parochialem, & uniri Mensæ Conuentuali Monasterij, & adueniente obitu dicti Clementis, supradicta unio non fuisset effectua, superuenientibus regulis reuocatoriis Leonis XI. & Pauli V: remansit prædicta unio reuocata, & fuit dictum in præfata decisione, quod dicta unio non probabatur facta pro necessaria, sed tantum pro commo-
diore sustentatione dicti Conuentus, ut ex illius uerbis apparebat, quæ talia erant, videlicet, *Ex hoc sustentationi, & necessita-*

tibus Prioris, & Conuentus non modicum consuleretur, exindeque ipsi diuinis laudibus commodius, & efficacius inflorent; & in fine prædictæ decisionis num. 3. concluditur, quod hodiè per modernas regulas expressè reuocantur vniones factæ, etiam pro augmento dotis, vel pro conseruatione p̄orum; & religiosorum locorum, vt fuit etiam dictum in *d. Toletan. Capellanis,* & in ead. *Valentina Subsidij.*

Quare subdit id. *Addit. ad Ludouis. loc. cit.* quod unio, scù dismembratio facta, occasione erectionis alicuius Ecclesiæ, seu beneficii, vti pro illius dote, non cadit sub dicta reuocatione, & in vna *Auximan. Vnionis Luna* 3. Iulij 1617. coram Caualerio *dec. 435. num. 3.* dictum fuit, non obstare regulas reuocatorias vnionum editas per sequentes Pontifices; cum unio fuerit facta pro dote necessaria in erectione Collegiæ Ecclesiæ; quo casu non intrant regulæ reuocatorie, præsertim, cum sit facta in augmentum cultus diuini, quod necessario resultat ex erectione Parochialis in Collegiatam cum numero Canonicorum, & præbendorum, & subditur *d. n. 3.* nihil referre, quod opponebatur, Ecclesiam eandem antea habuisse dotem; quia licet fuisset sufficiens pro Curatis tunc inseruientibus, non tamen erat sufficiens ad numerum Canonicorum, & præbendorum, qui postea in erectione nouæ Collegiæ aucti sunt, pro quorum manutentione erat necessaria talis unio, ex *d. Seraph. dec. 982. n. 1. Caputaq. dec. 42. p. 3.*

Cæterum verò, pro iis vnionibus, quæ non ita apparent pro necessitate, aut cultus diuini augmento factæ, proindeq. subiacent ordinationi prædictæ regulæ reuocatorie, vidimus sæpe numero in Romana Curia à nouo Pontifice successore peti similiū vnionum reualidationes, vt ex formula supra posita apparet, siuè illæ fuerant Apostolica, siuè ordinaria autoritate in suis casibus, factæ; cum videlicet causæ in ipsa vnione expressæ tamquam debiles, aliquo defectu laborare noscuntur, deque illarum validitate hæsitari contingit; proindeq. vti his tunc opportunè consulatur, recurritur ad ipsum Pontificem, à quo non aliàs præmissis succurritur, quam per viam nouæ vnionis, cum opportuna facti narratione, prout ex alia sequenti formula patebit, quæ secundum ipsius Curie stylum, ita concipi posse videtur, videlicet,

Beatissime Pater. Aliàs deuota Creatura uestra N. Episcopus N. in actu uisitationis Ecclesie N. reperiens Archidiaconatum dictæ Ecclesie, Dignitatem secundam post Pontificalem, nullã præbendam, nullosuè fructus habere, cū illi, quos olim habebat, ad nihilum ferè redacti essent, nec aliquas in dicta Ecclesia habeat distributiones quotidianas, & ob id diuinum cultum ex aliqua parte diminui, & ei debitum in omnibus rebus obsequium non præstari, seu certis alijs causis adductus, perpetuum simplex beneficium sub inuocatione Sancti N. in dicta Ecclesia, ex tunc, prout postquam illud uadare contingeret, eidem Archidiaconati, sub certis modo, & forma tunc expressis, ordinaria sua auctoritate, & aliàs omni meliori modo, quo potuit, perpetuo uniuersis, annexis, & incorporatis, & aliàs, prout in publico documento, seu patentibus litteris ipsius N. Episcopi desuper confectis, plenius continetur. Cum autem (Pater Sancte) à quibusdam de sufficienti ipsius Episcopi ad præmissa peragenda, facultate dubitetur, & proinde, ne ulterius dubitari contingat, Supplicat humiliter S. V. deuotus illius Orator N. modernus dictæ Ecclesie Archidiaconus, quatenus in præmissis opportunè prouidendo, eumquè specialis gratia fauore prosequendo, dictum beneficium, cuius, & illi forsitan annexorum fructus, &c. non excedunt, cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, seu decessum, vel quamlibet aliam dimissionem, vel amissionem deuoti uesfri N. Clerici, qui illud ad præsens obtinet, aut aliàs quouis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, seu etiam in quocumque ex mensibus S. V. & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac Sedi prædicta per quascumquè Constitutiones Apostolicas, seu Cancellaria Apostolica, regulas editas, & edendas, aut litteras Alternatarum, vel quouis alia privilegia, & indulta Apostolica, seu aliàs quomodolibet per dictam Sedem concessa, & in posterum concedenda, aut etiam de iure communi, vel particulari, seu aliàs quouis modo competentia, & competitura, ac aliàs quomodocumquè, quandocumquè, & ubicumquè, iam in Romana Curia, quam extra eam uacare contigerit, etiam si ad præsens uacet, etiam si deuolutum, affectum, &c. eidem Archidiaconati; ita quod liceat etiam ex nunc, prout ex tunc, & è contra dicto Oratori, ac prædictum Archidiaconatum pro tempore obtinentem per se, vel alium, seu alios, & dicti Archidiaconatus nomine, seu nominibus propria auctoritate corporalem, &c. possessionem dicti beneficii, cum omnibus iuribus, & pertinenijs suis liberè apprehendere, &c. retinere, illiusquè fructus, &c. percipere, &c. ac in suos usus, &c. cauertere, Diocesani loci, &c. minimè requisita perpetuo unire, annexare, & incorporare; nec non unionem, &c. huiusmodi, ac præsentis, & desuper conficiendas litteras, etiam ex eo, quod prædictus N. & quicumquè alij in hoc forsitan interesse habentes, seu habere prætendentes ad hoc uocati, & causa, seu cause propter quam, seu quas unio, &c. huiusmodi fiat, uel facta sit, aut aliàs quomodolibet examinata, iudificata, uel uerificata non fuerint, seu quibusuis alijs causis de subreptionis, uel obreptionis uitio, aut intentionis S. V. uel quouis alio defectu notari, impuguari, aut aliàs quomodolibet infringi, seu ad uiam, & terminos iuris reduci, seu in ius, uel controuersiam uocari, aut, &c. unquam posse, sed eas, &c. & effraces, &c. Sicquè, & non aliter, &c. indicari debere, Irritum, &c. cum Claufulis in unionibus apponi consuetis.

Ex qua quidè præxi notet nouus Curialis, quod Cancellaria Apostolica super unione non sortita effectum, ac uerisimiliter reuocata per regulam reuocatoriam, non cōsueuit dare confirmationem, aut gratiam, Perindè ualere; nec ita litteræ expediren-

tur, etiam super supplicationibus, manu Papæ signatis, sed tantum secundum ipsius Cancellariæ currentem stylum, datur, sicut dictum est, noua unio, ut in notab. eiusdem Cancell. fol. mibi 195. ubi etiam alius notatur casus, ut infra.

In alia Cancellaria occurrit talis casus. Quidam obtinuerat quandam unionem à legato, de vacaturo. Postea per Paulum fuit confirmata talis unio; nec fuit sortita effectum. Modo petitur noua unio, non dico confirmatio, quia non daretur, ex quo unio iam fuit per plures Pontifices reuocata, & in tali noua unione narrabatur unio facta per legatum; Et demum confirmatio per Paulum, & petebatur noua unio, & dicebatur, à nonnullis de viribus unionis, annexionis, & incorporationis habetur, & tunc N. Abbreuiator dixit, quod illa verba, à nonnullis habetur, non bene stabant; quia cum iam esset talis unio pluries reuocata, non debebas dici, quod habetur, sed debebant narrari, quae supra dicta sunt, & deinde dici, dicebat, Cum autem unio, annexio, & incorporatio praedicta propter reuocationem unionum, &c. effectum non sortitarum, effectum sortita non fuerit, pro parte dicti N. nobis fuit, &c. petendo nouam unionem, &c. ut in eisdem notab. d. fol. 195 à ter.

Quando autem petitur confirmatio unionis, intelligitur de unione facta ordinaria, auctoritate, vel Legati; quia tunc bene datur confirmatio. Secus verò si fuerit facta auctoritate Apostolica; tunc enim non datur confirmatio, sed gratia in forma, Etiam Valero, aut similes litterae, ut notat supra dicta Cancell. fol. mihi 27.

Hoc insuper in eadem Curia obseruari vidi per peritos, & antiquos Curiales, quod scilicet, ne post factam unionem, antequam tamen suum sortiatur effectum, in dubium reuocetur, num illa sub regula reuocatoria comprehendatur, veluti quando vnitur beneficium per cessum, vel decessum, vacaturum, expeditur unio per Cancellariam (postquam concessum est in supplicatione) cum decreto, quod praefata unio non comprehendatur sub quibuscumque reuocationibus unionum, quae pro tempore à Summo Pontifice emanarent. Haec enim cautela videtur inuenta, quod Papa, etiam ex tunc supprimeret beneficium vnitum, ad effectum, quod sub reuocationibus praedictis nequeat comprehendere, ut in praedictis notab. Cancell. fol. mihi 13. & dicam in casu suspensionis unionis Seminario factae, infra suo loco; quamuis praedicta cautela non sit nimis tuta; quia Papa solet suspendere quascumque uniones, ac et suppressiones. Nisi tamen ipsa unio fiat per Consistorium; tunc enim non oportet, quod declaretur, praedictam unionem non comprehendere in dicta regula, aut illi derogare, cum praesumantur in huiusmodi unione om-

nia mature considerata in eodem Consistorio, cuius provisiones, aliaque concessionis omnem defectum, ac fraudem, siue sinistrae machinationem excludunt; quinimmo omnem cognitionem includunt; nec est, quid quod contra eas obijci possit, nec ulteriorem cognitionem, seu discussionem requirunt, ut est videre in Clem. unica, vers. praefatis itaque Nuncijs, & vers. nos eodem mandato, de iure iur.

Verum, cum aliqua supra dixerimus circa gratias reualidationis unionum, iam per regulam reuocatoriam extinctarum, superfluum minime existimauimus illud hic subnectere, quod non semel in ipsa Curia accidisse scimus; nempe in petitione reualidationis earum unionum, quae factae fuerunt extra limites, ac contra mentem Sacri Concilii Tridentini sess. 21. cap. 5. de reform. dum facultatem tribuit Ordinariis in suis casibus vnendi, etiam beneficia reseruata, praeterquam, quod licet unio non teneat, si fiat de beneficio reseruato, nihilominus quando illa fit viuentis beneficiato, quo tempore beneficium non erat reseruatum, si ipse postmodum obierit in mense Apostolico, unio valebit, & suum sortietur effectum, ut fuit dictum in vna Caputaquen. Beneficij relata per Ludouic. dec. 419. n. 5. & ibi Addit. n. 7. vbi quod licet in dispositione praedicti Concilii, Episcopo sit data facultas vnendi, etiam beneficia reseruata, nihilominus Sacra Congregatio eiusdem Concilii, & Rota pluries declararunt, id esse intelligendum de beneficijs, quae non erant reseruata tempore unionis, sed ex post fuerunt effecta reseruata ex vacatione in mense reseruato, ut etiam dixerunt Domini Cossinus, Manzancus, & Pamphilius consulti à Dataria in vna Tuderin. Unionis 1620. quod ex eo fundatum asserit, ut fraudes euitentur, quae alijs in praedictum Sedis Apostolicae committi possent ab Ordinariis, si possent vnire reseruata de tempore vacationis, nam possunt tantum vnire beneficia spectantia ad eorum collationem, Garz. de benefic. p. 12. cap. 2. n. 105. De his verò fusius suo loco dicemus.

Quoniam verò frequens etiam est unio, quae in suis casibus fieri consuevit per Ordinarium sua ordinaria auctoritate, proinde saepe accidit, de huiusmodi unionis validitate dubitari, saltem ob defectum alicuius solemnitatis; quandoquidem in tali unione requiritur necessario consensus Capituli, Rebuff. in prax. reg. de union. gloss. 1. n. 2. Gambar. de anth. leg. lib. 1. rubr. de potest. leg. in vnendo, Hoied. de incompatib. benef. p. 2. cap. 3. n. 9. vers. Tertium quod requiritur, vbi, quod in unione facienda per Episcopum, debet accedere consensus Capituli Ca-

the-

- thedralis Ecclesiæ; quia cum vnio sit alienatio, requiritur dictus consensus, vt probat *tex. in Clem. fin. de reb. Eccles. non alien. & in Clem. ne in agro, s. ad bac, de stat. monach. & in cap. sine exceptione, 12. q. 1. Garc. de be-*
- 68 *nos. p. 12. cap. 2. n. 145.* licet vbi adesset consuetudo in contrarium, videatur, quod possit fieri sine consensu Capituli, idem *Garc. d. vap. 2. cum. 15. 2. vbi allegat Concil. Prouinc. Bononien. tit. de vnion. 5. quæ seruanda sunt in vnionibus,* ibi, *Deindè cum consilio, & consensu Capituli; nisi aliter ex loci, siue Ecclesia consuetudine receptum esset;* quare vbi non extat talis consuetudo, vnio nõ valet sine dicto consensu Capituli, iuxta *d. Clem. si vna, & ibi Abb. & Imol. id. Garc. num. 159.*
- 69 Ac proindè cum sepe contingat, Capitulum in huiusmodi vnionibus denegare suum assensum, qui requiritur pro solemnitate actus, ob causam minus legitimam, recurritur ad Summum Pontificem pro impetranda vnione; quo casu non requiritur alius consensus; cū Papa suppleat omnes solemnitates, omnesque defectus, *l. 2. C. quan. Decret. opus non est, Dec. conf. 141. num. 1. & conf. 127. n. 25. Abb. Dec. conf. 41. nu. 3. vol. 1. Parisi. conf. 26. nu. 16. vol. 1.* nam in huiusmodi vnionibus proceditur eo modo, quo in alienationibus rerum Ecclesiæ; quia vnio venit
- 71 appellatione alienationis; ac proindè prohibitus alienare rem Ecclesiæ, prohibetur etiam vnire, *c. 1. de reb. Eccl. non alien. & in dicta vnione requiruntur ipsæ solemnitates,* quæ in dicta alienatione, *Redo. in eod. tract. q. 2. cap. 4. n. 1. & 3.* & sic in huiusmodi vnionibus, præter Papæ auctoritatem, non requiritur alia solemnitas, quando videlicet ipsius Papæ auctoritas legitime, & valide interponitur; secus verò si nulliter, & subreptitiè; quia talis auctoritas tunc nihil operatur, idè *Dec. conf. 142. n. 5. ver. nõ obstat, Ruin. conf. 157. n. 4. & n. 11.* sicut èt dicitur, quod quando vnio huiusmodi fiet per
- 75 Ordinarium siue, vel ex falsa causa, est nulla ipso iure, *Oldrad. conf. 251. sub tit. de reb. Eccles. non alien. n. 1.* quia cum requiratur causa, & solemnitas, si aliquid ex his deficiat, prædicta vnio nihil operatur, vt in *c. dudum, eod. tit. lib. 6.* ac proindè ait id. *Oldrad. conf. 262. sub eod. tit.* quod in tali casu huiusmodi vnio non debet seruari per successorem, *Mandof. in praxi Signat. Grat. in tit. de vnion. vers. bodie, Garc. d. cap. 2. num. 113.* vbi ex *Bursat. conf. 185. nu. 13. lib. 2.* quod
- 78 vnio beneficiorum, vt valeat, manifesta Ecclesiæ utilitas, ac necessitas requiruntur cum causæ cognitione, ac omnium, quorum interest, citatio, & *n. 15.* subdit, quod etiam vnio facta auctoritate Apostolica ex falsa
- causa, est nulla, vt dictum est, & tenuit semper *Rota, vt in suis practicabilib. adiectis in calce 2. par. diuers. sub tit. de vnione, nu. 6.* quod in rescriptis vnionum, quæ à Papa emanant, semper subintelligitur clausula, si
- 79 causæ veræ sint, & quod ita fuit semper obseruatum; quod quidem procedit etiam si
- 80 vnio fiat motu proprio, & Papa causas
- 81 vnioni inferat; quia cum sint de facto alieno, possunt redargui de falso, & sequitur id. *Garc. loc. cit. n. 116.* vbi ad id plures auctoritates adducit; & declaratur ex nouo iure *Concilij Trident. sess. 7. c. 6. de refor.* quo ca-
- 82 cauetur, quod vniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ, examinari possint ab Ordinariis, tamquam à Sede Apostolica delegatis; & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerunt, irritæ declarentur, idem *Garc. d. cap. 2. num. 117.* & de his vnionibus plura videri possunt in prædictis practicabilibus *Rotæ,* quæ in dies in hac materia occurrunt, & practicantur; præterea supradicta duo *conf. Oldrad. 261. & seq.* quamplurima continent circa hanc materiam, illiusq. praxim, & ad ea vidimus, proterea sepe recurri.
- 83 Requiritur præterea in vnione, vocatio, et consensus patroni, siue laici; siue Ecclesiastici, nam ita inter alia cauetur, etiam nouo iure, *d. Concilij sess. 24. cap. 15. de refor. id. Rebuff. eod. tit. de vnion. n. 28. & in reg. de vnion. glos. 11. num. 61. Boer. dec. 345. nu. 4.*
- 84 non tamen requiritur consensus Rectoris; si ei ad suam vitam non præiudicetur, *Hoind. p. 2. d. c. 3. n. 3. vers. sed utrū, circa med. vbi quod nec ei est insinuanda vnio, postquam*
- 85 ei non præiudicatur, nisi ad hoc, ut ignorantia nõ posset præterdere, si fortè pmutare, uel alias uelit resignare beneficium unitum, arg. *tex. in cap. ad hoc, de postul. præl. id. Oldrad. cõf. 257. Gast. cõf. 437. vol. 1.* Et fuit aliàs in Cancellaria Apostolica dubitatum, utrum dictus patroni consensus requiratur ita in
- 86 vnione temporali, sicut in perpetua, & inter Dominos Abbreuiatores Majoris Præsidentis semper fuit dictum, quod si essemus in vnione perpetua, indubitanter requiratur consensus, seu derogatio, ut declarat late *Petr. de Perus. in tract. vnionum, in 5. art. princip. col. 5.* si uerò in vnione temporali, & ad uitam, quicquid secus dicendum esset, idem tamen tenendum est in vnione temporali, quia per eam etiam alteratur status beneficij, & patitur capitis diminutionem; cū de beneficio efficiatur non beneficium, & præiudicetur patrono circa præsentationem, & alios effectus; & ita ex dictis colligi potest ex identitate rationis, licet maior ratio sit in perpetua, quæ nihilominus militat in temporali, & fuit pariter dictū, quod si fiat vnio

unio non de beneficio uacante, sed ille idem, 87 qui est eius Rector, petit illud uniri ad uitam alteri beneficio per eum obtento; & in hoc uidetur, quod non requiratur consensus, seu derogatio; nam patrono non uidetur fieri primum iudicium in aliquo; ergo non requiritur consensus: non circa presentationem; quia non uacat, nec per unionem inducitur uacatio, sed extinguitur beneficium. Item circa alimenta, & processionem, non, quia Rector Ecclesie, cui fit unio, tenetur ad processionem, & alimenta ratione Ecclesie unitate, & ille idem, qui prius erat Rector, & qui habuit consensum, seu derogationem in promissione illius, nunc tenebit illud, non tamen in titulum, nec ut beneficium, sed ut membrum alterius, cui facta est unio; continuando quodammodo possessionem, mutata tamen causa. Et licet ibi nonnulli tenuissent contrarium, nempe, etiam in unione temporali, eo modo, quo dictum est, requiri consensum, tamen id non uidetur posse defendi, ut in dictis *notabil. fol. mibi 279.* Ceterum autem extra casum predictum, nullo adiecto discrimine, tam in unione perpetua, quam temporali requiritur supradictus consensus; cum nullibi reperitur expressum, quod requiratur in unionibus tantum perpetuis; sed omnes absque aliqua distinctione, dicunt, huiusmodi consensum adhibendum esse in huiusmodi unionibus, *Felin. in cap. cum accessissent, col. 7. de consuet. Gemin. in c. nemo, de elect. in 6. glos. Card. & Abb. in Clem. vn. de reb. Eccles. non alien. Lambert. de iurepatr. lib. 3. q. 6. art. 2. Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 4. num. 11.*

Quandoque fit erectio Collegiate Ecclesie cum reservatione eiusdem iurispatronatus, tam quoad Canonicatus, quam quoad omnes dignitates, quae fieri consuevit in forma commissaria; qua committitur Ordinatio loci, & quandoque etiam duobus aliis Exequutoribus, qui auctoritate Apostolica, ipsam Ecclesiam erigant, & postquam, si diruta est, restaurata fuerit, vel a fundamentis constructa, tot bona stabilia, quorum fructus ad tot ducatos ascendunt, illi donata fuerint, & assignata, iurispatronatus, & presentandi Ordinatio loci personas idoneas, ad dictos Canonicatus, & Dignitates, tam a prima erectione, quam quoties uacabunt, eidem, qui restaurauit, vel fundauit, eiusque heredibus, & successoribus perpetuo reseruent.

Prout etiam in erectione secularis, & Collegiate Ecclesie Terrae Summae, de qua alias mentionem fecimus, illius Uniuersitati, ex 90 dotatione 190. ducatorum, reseruetur ius patronatus ad dignitates Cantoriae, & Theaurariae dictae Ecclesie.

Aut etiam, prout alias uidimus, cum antiqua Ecclesia Collegiata unius Oppidi, ex 91 aliqua graui causa supprimitur, etiam una cum suis dignitatibus, & Canonicatibus, & in alio commodiori loco, de nouo erigitur; quod potest contingere, etiam cum reservatione iurispatronatus ad fauorem nouiter constructum, qui petunt veterem Collegiatam huiusmodi, cum suis Canonicatibus supprimiti, & extingui, illorumque fructus, & prouentus mensae Capitulari nouae Ecclesie Collegiate erigendae applicari, & appropriari, ac Dignitates, & Canonicatus huiusmodi, cum primum eos vacare contingeret, ad nouam Ecclesiam Collegiatam predictam transferri.

Omnibus, & singulis ^{privilegiis,}
immunitatibus, &c. quibus alia Collegiata
92 *insignis utuntur, &c.* & sic ad instar aliarum Collegiarum; quandoque uero in ipsa erectione exprimentur predicta privilegia, quae Papa concedere intendit.

Dummodo sint in usu, &c.

93 Hoc autem, quia privilegium per illius non usum amittitur, l. 1. ff. de iur. & DD. in c. cum accessissent, praesertim *Felin. n. 25. & Dec. nu. 63. de consuet. Sard. cons. 419. nu. 1.*

94 quod tamen ita intelligendum, si uidelicet se occasio utendi obtulerit; quandoquidem privilegium non amittitur per non usum, et 95 spatio mille annorum, quando non uenit casus eo utendi, *glo. in verbo, semel, & DD. in c. ut privilegia, de priuil. & fuit dictum in vna Barcinonen. Prioratus coram Cancell. dec. 80. num. 6.* secus uero dicendum est, 96 quando habens privilegium est in causa priuilegij, & per eum stat, quominus illo utatur, *glos. fin. in c. Abbate sande, de verb. sign. ubi Butr. num. 24. vers. 2. Abb. n. 18. & alij, Baratt. dec. 704. n. 12.*

Quid autem dicendum ex aliis iuribus, & privilegiis, quae ipsamet Ecclesia antea habebat, numquid uidelicet, ex eo, quod erigitur in Collegiatam, ac proinde Papa supprimit, & extinguit titulum collatum, ac denominationem, naturam, & essentiam Parochialis Ecclesie collatiuae, illamque in alium statum mutat, per huius status mutationem, censetur extincta privilegia dictae Parochialis, quatenus aliqua adsint, quae sint cum statu mutato compatiblea? Et uidetur negatiue respondendum; quod quidem exemplificari potest in casu *dec. Seraph. 1444.* in qua quidam Rector habebat ex privilegio Apostolico, ius nominandi ad quaedam beneficia in Ecclesijs, quae postea fuerunt erectae in Cathedrales; & quamuis plura in contrarium fuissent adducta, ut in predicta

Et a decisione, fuit nihilominus conclusum pro eodem Rectore, scilicet, quod possit nominare ad beneficia existentia in locis, in quibus habebat prius ius nominandi, licet postea fuerint in Cathedralibus erecta; quia nec propterea per hanc mutationem Ecclesiarum in Cathedralibus, dici potest fuisse predicto Rectori illatum praedictum, cum in vnaquaque dispositione semper censeatur, praeservatum ius tertii, quare hinc evenit, quod si aliquo casu contingeret, Papa ius tollere, praesumitur hoc fecisse per circumventionem potius, & importunitatem, quam per voluntatem, ut probat *Felin. in c. cum olim in 3. & 4. col. de re iud.* quod quidem in tantum procedere videtur, etiam si rescriptum emanaret ad fauorem praesentis causae, ut tradit *Sarnen. super reg. de non toll. iur. quas. q. 1. num. 4. id. Seraph. d. dec. 1144. n. 8. subdens n. 9.* per illationem, quod pensione concessa super Collegiata, si ea postea erigitur in Cathedralibus, non ideo pensio ipsa extinguitur, & ibi allegatur quaedam Rotae decisio in vna *Burgen. Quindenniorum*, in qua fuit dictum, quod per mutationem, non extinguitur privilegium, quod est compatibile cum statu mutato; sed si sit incompatible, & ibi arguitur a simili, quod si Ecclesia iuris patronatus, erigatur in Collegiata, patronus retinebit ius praesentandi ad praebendas; quia priora iura hoc modo remanent omnino intacta.

At verò, secus est dicendum, quando videlicet Ecclesia matrix, ut hic, erigitur in Collegiata; isto enim casu, licet ad illam, tanquam matricem, & maiorem omnium Ecclesiarum spectent omnia privilegia, praerogatiuae, & exemptiones, quae de iure, seu consuetudine competunt Ecclesiis matricibus, & maioribus illius loci, quia tamen ipsa erigitur in Collegiata, fuit per hoc praedictum iuribus matricitatis, *id. Seraph. dec. 1447. n. 2.* vbi in casu praeminentiarum dicitur, quod si vna Ecclesia erigatur in Episcopatum, sortitur locum, qui debetur aliis Ecclesiis Episcopalibus *d. dec. n. 3.*

Dicitur etiam in supplicatione huius erectionis, quod etiam predictae Ecclesiae Collegiatae res, & bona gaudeant immunitate, &c. quod est conforme iuri communi; namque bona Ecclesiastica sunt immunita, & libera ab oneribus, gabellis, ac tributis impositis per Communitates, & Principes laicos ex certa propositione Theologorum, Canonitarum, & Iurisconsultorum, quam nemo ex Catholicis audet impugnare, ut alias dixit *Rota in vna Alben. Gabella, seu onerum 28. Junii 1630. coram D. Merlino*, quam refert *Addit. ad Buratt. dec. 780. lit. A.*

Quare obiter hic tres bonorum species distinguendae sunt, quarum Prima est illa,

quae habet, & possidet Ecclesia, iure spirituali, & diuino, prout sunt decimae, & oblationes, & haec sunt semper, & perpetuo immunita a quibuscumque oneribus saecularibus, tam praeteritis, quam futuris; quia illa immediate habet a Deo, nec sunt commiscenda cum laicis, ut in *Num. cap. 18.* & notant *Canonista in cap. si tributum, 11. q. 1. & in cap. secundum canonicam auctoritatem, 23. q. 8.* Secunda species, quae a priuatis habuit Ecclesia, sed ad cuitum vniuersum, & officium spirituale sunt destinatae, veluti situs Ecclesiarum, coemeterium pro sepulturis, hortus iuxta Ecclesiam; & haec pariter immunita sunt semper ab omnibus tributis, & oneribus, nedum publicis, sed etiam priuatis, & prius quam ad Ecclesiam peruenirent, existentibus, ut habetur in *d. cap. secundum canonicam auctoritatem, 23. q. 8.* & per *Bald. in l. omnes, n. 12. C. de sacros. Eccles. Turrecrem. in d. c. si tributum, 11. q. 1. & in Sum. de Eccles. lib. 1. cap. 98. in respons. ad septimum argumentum, 10. Anton. de Nigr. in repet. Extrau. n. 1. num. 242. de vit. & honest. Cler. Suar. ad Reg. Arg. de immunit. Eccles. lib. 4. c. 17. n. 6. & 7. & cap. 19. nu. 2. & 9. & latius c. 20. nu. 17.* Tertia verò species bonorum est illa, quae ad Ecclesiam peruenit ex aliquo contractu, vel alia dispositione, puta venditionis, legati, vel similis; & hoc modo distinguit *Rota*, ut refert *id. Addit. ad Buratt. d. decis. 780. sub d. lit. A.*

Capitulariter congregati,

alias enim extra Capitulum nihil possunt Canonici disponere de pertinentibus ad illos; quia debet ad id formiter ipsum Capitulum congregari; unde in vna *Romana Legati coram Cavalier. dec. 193. n. 5.* fuit dictum quod consensus Capituli non videtur probari ex subscriptione aliquorum Canonico- rum; quia non apparebat interuenisse consensum ipsorum Collegialiter, & Capitulo ad illud legitime congregato, ad tradita per *Innoc. in c. eam te, nu. 9. de rescript. Fe- der. de Sen. conf. 61. n. 5.* quia aliud est Capitulum, aliud singuli de Capitulo, *Abb. in cap. cum non liceat, col. 2. post nu. 2. de praescript. Bellam. dec. 10.* vbi, quod diuersi sunt actus, Capitulum, vel singulos concernentes, & pariunt diuersus effectus, *id. Innoc. in cap. cum dilectus, de consuet. Cald. conf. 21.* & dispositio loquens de personis, nisi aliud exprimatur, nunquam comprehendit Collegium, uel Capitulum, *Roman. conf. 436.* & alia similia adducit *Mandos. super regu. 33. q. 51. per tot. Felin. in c. auditis, ante num. 4. vers. Secunda responsio*, dicens, quod si testator dicat, *lego fundum Canonicis*, non dicitur legasse Capitulo, sed singularibus de Capitulo, & sic Canonici diuidunt inter se,

10; & non applicabunt mensæ Capitulari;
 At secus, si essemus in materia necessariò, ex
 pedienda per Capitulum; quia tunc appel-
 115 latione Canonorum, veniet Capitulum,
id. Felin. loc. cit. subdens ex *Hoff. in summ.*
 116 §. quando, *vers. quid si Papa*, quod si Pa-
 pa mandat aliquid expediri per maiorem
 partem Capituli, debent Canonici capitula-
 ritèr congregati, consentire; si verò dicat,
 quod maior pars Canonorum consentiat,
 sufficit, quod consentiant singularitèr ex-
 tra Capitulum; quia primo casu, Capitulum
 refertur ad Collegium; secundò verò casu,
 ad singulares. Vndè si agatur de materia,
 117 quæ actum Capitularè concernat, vota
 data extrà Capitulum non suffragantur, quia
 debent dari vti ab Vniuersis, non uti à singu-
 lis, *Buratt. dec. 235. n. 4.* namquè generali-
 tèr est, ut in omnibus; & quibuscumq. acti-
 bus explicandis per Capitulum, & Vniuersi-
 tatem, collegialitèr, & simul in vnum consen-
 sus, uel dissensus præstetur, & actus expedia-
 tur, *id. Buratt. dec. 351. nu. 11. & ibi Addit.*
num. 13. quòd nota data extrà Capitulum,
 & post factum scrutinium, non augent nu-
 merum eligentium; quia non sunt præstita,
 nec tempore congruo, nempe Scrutinij, nec
 loco congruo, nempe Capitulari; quod ex
 præmissis intelligendum est de quibuscum-
 què actibus sic, ut præfertur explicandis.

Statuta, & ordinationes.

Quod etiam ad præscriptum iuris intelli-
 gitur; namquè Capitula Ecclesiarum Cathe-
 118 dralium, siuè Collegiatarum, ne non alio-
 rum locorum piorum, possunt de iure con-
 dere Statuta, *Felin. in cap. cum omnes, n. 14.*
vers. dummodo, de cons. quæ tamen uniuersù
 119 statum Ecclesiæ, uel interesse Episcopi
 minimè concernunt, *cap. constitutionem,*
 & *ibi glos. in verbo Statutum, de verb. signif.*
in 6. ubi quod Canonici possunt condere
 statuta, etiam sine consensu Episcopi, *Batr.*
in cap. constitutus, nu. 25. de rescript. litter.
de re benef. l. 1. g. 14. n. 88. qui nu. 89. com-
 probat, quod ubi accedit consensus Episco-
 pi, potest statuere, etiam circa ardua, & cõ-
 cernentia vniuersum statum Ecclesiæ, idem
Felin. & alij in cap. ad oseri, num. 7. & 4. de
rescript. qui allegat concord. & faciunt nos.
in c. nouit, & in c. quanto, de his, quæ sũt à
 120 *maior. par. cap. quod tamen intelligendum*
 est, dummodò statuta non sint contra-
 riu, ut infra dicetur.

Aliàs verò Capitulum solum, sine Epi-
 scopo, potest statuere, etiam quoad modũ
 121 diuidendi fructus, & distributiones quoti-
 dianas; ex eo, quod hoc respicit negotium
 proprium ipsius Capituli, non autem Eccle-
 siæ, nec cultum diuinum, *glos. in c. 2. de verb.*

rum, in verbo, Statutum, de verb. signif. Abb.
in c. cum consuetudinis, n. 4. de consuet. idem
Felin. in d. c. cum omnes, n. 9. circa fin. de
cons. vbi, quod quando Canonici faciunt
 statuta de pertinentibus ad Capitulum, te-
 nent, per *d. glos. in c. 2. & facit glos. in c. cum*
aliquibus, vers. Statutum, de rescript. in 6.
id. Felin. loc. cit. qui sub *nu. 10.* ait, quod
 Sede Episcopali vacante, Capitulum, cum
 habeat iurisdictionem, in isto casu potest
 122 statuere super statu Ecclesiæ, sicut ipse E-
 piscopus, & durabit statutum, etiam in tem-
 pus futuri Pastoris, *glos. penult. in Clem. vn.*
verbo, conferantur; de rer. permut. vbi
 quod Capitulum succedit in iurisdictione
 Episcopali, & facit, quod potest Episcopus
 cum Capitulo; quod procedit, etiam si Ca-
 123 nonici vellèr facere statutum contrarium
 alteri statuto Episcopi; quia licet non pos-
 sit Capitulum reuocare statutum Ecclesiæ,
 reuocãdo iura, & bonã spectantiã ad ipsam
 Ecclesiam, per hoc non lequitur, quin possit
 reuocare statutum, quod fortè tendit ad no-
 xã, & facere aliud statutum rationabile;
 quia per hoc, est vti iurisdictioni sibi cõces-
 sa, ex iuribus per *d. Felin. d. n. 10. allegatis.*

Licet aliud dicendum sit circa modum
 diuidendi fructus, & distributiones quoti-
 124 dianas, illosquè lucrandi, veluti, quod, etiã
 non interessetibus applicentur; quia cũ hoc
 concernat statum, & seruitium Ecclesiæ; ac
 cultum diuinum, sine Episcopo nihil potest
 statuere, ut ex pluribus adductis, per *Mars-*
scott. var. resol. lib. 2. cap. 3. r. num. 22. & 23.
 Quòd si statutum fuerit iuri contrarium,
 125 confirmandum erit à Papa, ut dictum est,
 ac sæpè videmus confirmari.

126 Quæ quidem confirmatio duplici modo,
 sicut alias tetigimus, cõcedi cõsuevit, nempe,
 aut in forma cõmuni, aut ex certa scientia.

Et vt aliqua hic obiter dicamus de con-
 firmationibus Apostolicis, quæ frequentem
 habent cursum in Curia super gestis ab In-
 ferioribus; notandum est, quod illæ sic inter
 se distinguuntur, vt videlicet, confirmatio ve-
 ra, propriã, & naturalis sit illa, quæ voca-
 tur in forma cõmuni, de qua semper sim-
 pliciter loquendo, intelligitur, vt loquitur
tex. in c. potestatis, & ibi glos. de confir. util.
velinus. vbi omnes interpretantur, quod
 sub nomine cõfirmationis, ibi expresso,
 veniat tantũ illa, quæ dicitur in forma cõ-
 muni, & tanquam ordinariè à Sede Apo-
 stolica impetrari solita exprimitur, ac talis
 confirmatio dicitur, quando non adest cau-
 sa cognitio, vt docet *Barbat. inter cõs. Alex.*
cons. 123. num. 18. vol. 4. & id. Alex. cons. 15.
num. 2. in fin. & n. 3. lib. 5. licet aliter dictum
 fuerit in vna *Veronen. exemptionis, ut infra*
num. 155.

Confirmatio autem ex certa scientia, est illa, quæ habet vim nouæ concessionis, & ampliacionis, *c. si Apostolica, & ibi glos. in verbo confirmamus, de prob. in 6. c. quia diuersitatem, de concess. prob. Ruin. conf. 31. n. 5. lib. 1. Rot. dec. 105. n. 1. diuers. in recent. vbi nu. 2. in casu ibi proposito dicitur, confirmationem fuisse facta ex certa scientia, & de mera nostra liberalitate, ac Apostolica potestatis plenitudine, omnia, & singula priuilegia, indulta, facultates, exemptiones, immunitates, libertates, & alias gratias, &c. Apostolica auctoritate, tenore presentium confirmamus, & approbamus, illisquæ perpetua, & inuicibilis firmitatis robur adiicimus, ac omnes, & singulos tam iuris, quam facti defectus, si qui forsitan internenerint, supplemus.* Et in narratiua gratiæ confirmationis debent narrari omnia prius concessa; ut Papa intelligat, quæ debeat confirmare sub prædicta forma; & regularitèr videmus, in huiusmodi confirmationibus narrari totum factum, vel inferi totum tenorem Statutorum, priuilegij, vel saltè, quod ex præcedentibus, & sequentibus constat, Papam fuisse informatum, vel quod in substantia talis tenor exprimat; cum factis prolixum esset, si omnium rerum confirmandarum faciendæ esset de verbo ad verbum plena narratio, præter casus, in quibus talis narratio, de necessitate requiritur; quod bene norunt periti Curiales, qui in his supplicationibus fabricandis totum factum regularitèr in substantia narrant; ut inde concessa confirmatio, dicatur ex certa scientia, iuxta *glos. in c. pastoralis, s. præterea, vers. ex certa scientia, de offic. deleg. Dec. in d. c. porrecta, num. 15. de confir. vtil. vel inut. quini modò, etiam vbi in confirmacione est expressus totus tenor rei confirmatæ, hæc sola expressio idem operatur, quod Clausula, *Ex certa scientia*, ut per *Arobid. in c. presentium, n. 1. 7. q. 1. Aret. conf. 13. n. 5. Felin. in c. cum inter, nu. 3. & 2. de except. Marefcott. var. resolut. lib. 2. cap. 47. nu. 1. qui num. seq. subdit, quod stante tali expressione, illa clausula, quam videmus adijci in supplicationibus pro huiusmodi confirmationibus, videlicet, *quatenus licita, & honesta, &c.* non stat conditionalitèr, sed causatiuè; nempe, quia sunt licita, & honesta, *cap. penult. de confir. vtil. vel inut. Hast. in Summ. rod. tit. in fin. & sic ponitur pro, quia, ut in l. properandum, §. 1. C. de iud. Barbof. de di. verbo, quatenus, nu. 3. in fin. Ac proinde, vbi tenor rei confirmatæ non exprimitur, dicta Clausula non stat causatiuè, sed conditionalitèr, ex not. per *Dec. & alios in c. penult. de confir. vtil. vel inut. Ferrett.****

conf. 38. n. 5. quos refert idem Marefcot. loc. cit. num. 9.

Quare, ut supra diximus, optimum semper erit in supplicatione exprimere totum tenorem rei confirmandæ; aliàs enim confirmatio erit in forma communi, etiam si Papa in litteris huiusmodi confirmationis dicat, se omnia habere pro expressis, ac si tenor illorum esset de verbo ad verbum in dictis litteris insertus; quia, ut inde confirmatio censetur facta ex certa scientia, debet esse vera, atque explicita, non autem per fictionem, quam importat illa dictio, *ac si*, ut probat *tex. in l. si alterius, ff. de hered. instit. Paul. Mont. de tut. & cur. cap. 37. n. 54. quos refert idem Barbof. di. 6. vbi, quod pro dicta dictio denotat similitudinem, sed non per omnia, l. si deferente, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. & fingit factum, quod verè factum non est, ut not. *glos. in l. quædam, ff. de bon. aut. iud. possid.* ac proinde ea, quæ petuntur confirmanda, erunt specialitèr exprimenda; vnde consulerem Romanæ Curie Pragmaticis, ut quantum fieri possit, curent hanc explicitam fieri expressionem, ad ea vitanda, quæ aliàs possent impugnari, prout non semel accidisse scimus. Pro quo facit optima *Rot. dec. 2. de confirmat. vtil. vel inut. in nou.* Nec refert, quod fuerit in supplicatione, ac etiam in litteris adiecta Clausula, *Quorum tenores, &c.* ut dictum est, vel alia Clausula, *Pro expressis habentes, &c.* quia huiusmodi Clausulæ operantur, tantummodò ad tollendum subreptionem; ita ut pro validitate gratiæ, omnes obstantiæ tollantur, ut per *Butr. conf. 11. quod dicit idem Marefcott. loc. cit.* fuisse per Rotam canonizatum non tamen operatur, quod proinde dicatur, Papam habere rei confirmandæ certam noticiam; nam quando tenor habetur pro expresso, non solum non apparet, Papam habuisse illius noticiam, sed potius illam non habuisse; quia quod habetur pro tale, non est, esse tale verè, sed per fictionem; sicut quando dicius, quod absentes ex iusta causa habentur, seu censentur præsentès, improprie loquendo, & per fictionem quandam, sicut etiam verba, *videri, referri, credi, & similia*, quæ ut sepius videmus in rescriptis, & dispositionibus Apostolicis, denotant fictionem, & improprietatem, *tex. in l. 1. §. de iure, & §. seq. iuncta glos. in verbo videor, ff. de iur. & iur. arm. l. singularia, in fin. ff. si cons. pet. l. si quis in fundum, ff. de contrab. empt. l. qui per successionem, & ibi Dec. n. 3. ff. de regul. iur. Bart. in l. si is, qui pro emptore, num. 5. & ibi *l. f. n. 90. & omnes, ff. de v. s. cap. Gōz. ad reg. §. glos. 43. num. 20. vbi num. 21. quod fictio nunquam conuenit cum veritate.***

Menoch. de presump. lib. 1. presump. 8. n. 10. & idem, cum fictio sit dispositio aduersus veritatem, vt per *Barb. & omnes in d. l. si is, qui pro emptore*, quando quid habetur pro expresso, datur intelligi, non fuisse expressum; *id. Marascot. hoc. est. concludens n. 9* quod licet clausula, *pro expressis habentes*, seu *quorum tenores*, &c. sufficiat, vt quo ad validitatem actus, perinde sit, ac si Papa rei notitiam habuisset, quia non potest dari de subreptione, vt supra dictum est, quasi tacitum sit, quod ipse voluit haberi pro expresso; tamen per eam non solum non potest dici, Papam habuisse rei notitiam, sed potius ignorasse, cum fictio veritatem excludat, *Alex. conf. 153. num. 7. lib. 2. Felin. in c. quando, n. 2. de presump. las. in d. l. si is, qui pro emptore, n. 168. Menoch. supra dicto loca citata num. 8. & 10.* & Princeps veritatem mutare non potest, etiam si possit contra eam fingere, *Barb. in d. l. si is, qui pro emptore, num. 5. vers. quod etiam patet, Castren. conf. 340. num. 2. vers. nec obstat, lib. 2.* prout dicitur de iurepatr. concessio, cum clausula, quod habeatur, ac si esset ex fundatione, & dotatione; quæ non operatur, vt non dicatur ex privilegio, & propterea comprehensum sub generali dispositione reuocatoria patronatum ex privilegio, vt fuit decisum in vna *Placentin. Parochialis coram Litta, relata in vna Virdunvn. Canonica, pons Parmac. in posthumis dec. 398. n. 11. tom. 2.* & sic de singulis; quod est apprime notandum à nonis Curialibus; namque in praxi videmus, quod, vt plurimum in huiusmodi confirmationibus Apostolicis, nedum in substantia, narratur totum factum, obfirmandum, verum etiam inseritur totus, integerque tenor per extensum, & de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, vt supra diximus.

Licita tamen, & honesta, Sacrificia
que Canonibus, &c. Potrò supradicta Clausula, semper apponitur, quando Papæ nõ narrantur specificè supradicta statuta; quædoquidem si nihil narratur, vel aliquid, & sic non plene, vel sub involuero verborum, contingere posset, quod ille confirmaret improba, illicita, & simoniaca, præsertim in pactis beneficialibus, seu spiritualibus, ad *lex. in c. cum quidem, de pact. & c. ex parte, il. de off. deleg. Mandos. in praxi signat. Grat. titula Confirmationis, vers. altero modo, quando tenor inseritur*, subdens *vers. seq.* quod in quibusvis materijs, appositis clausulis quantumuis generalibus; relatio facienda est solum ad licita, & honesta, non autem ad ea, quæ quid absurdum, & inconueniens parere possint, ad tradita per *Barb.*

& alias in t. talis scriptura, ff. de leg. 1. b. Ab. in c. Ecclesia, in 6. vocab. de elect. & in c. secundo requirit, de appell.

Quare, si huiusmodi statuta, & ordinationes, tanquam minus licita, & honesta, deuiet à iuris communis dispositione, non censeretur à Papa confirmata; quia, & si verum sit, quod Canonici quarumcumque Ecclesiarum possint facere statuta in sua Ecclesia, etiam sine auctoritate Superioris, v. *cum omnes, de constit. c. Statutum, de heret. in 6. Gemin. in c. 2. s. cæterum, n. 1. de verb. sign. Ferrer. conf. 286.* tamen, vt dictum est, non possunt statuere contra ius commune, & dixit Rota in vna *Illerden. 3. Decembris 1593.* impressa penes *Marches. p. 1. cap. 6. fol. 273. nu. 1.* quod licet Canonici quarumcumque Ecclesiarum possint in Ecclesia sua facere statuta sine auctoritate Superioris, non tamen possunt statuere super residentia, vel super statu Ecclesie sine consensu Episcopi; & subditur *personam obstat*, non obstat, quod Capitulum sit in quasi possessione statuendi sine Episcopo circa residentiam in his, quæ respiciunt chorum, & exercitiu muneris vniuersi cuiusque; quia huiusmodi facultas statuendi non trahitur ad casum, in *d. decis.* expressum; cū statutum super residentia sit contrarium dispositioni *Concilij Tridentini sess. 24. cap. 12. s. præterea*, quod inducit certam formam.

Eetiam dicta Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta fuerint licita, & honesta, mandat Papa illa inuolabiliter obseruari, vt in supplicatione præsertis erectionis; quod quidem semper intelligitur, nisi tractu temporis cesset illorum obseruatiã. Certum est
 143 etenim, quod eatenus supradicta statuta per Canonicos, & Capitulum facta, ligant, quatenus sunt in vsu namque clara est illa,
 144 conuictio, quod lex, seu constitutio, veterium more non recepta, non obstat, nec illæ non seruantes dicuntur transgressores, *Alex. conf. 6. nu. 2.* quia statutum vti non receptu, nullas habet vires, *Mandos. reg. 23. q. 1. nu. 4. & 5. Capitaq. decis. 203. p. 3.* namque, vt
 145 illud liget, oportet, quod sit vsu receptum; quia statuta semper habent tacitam
 146 conditionem, dummodo vsu recipiantur; ex eo, quod per non vsum tolluntur, & con
 147 trarius non vsus probatur eo ipso, quod non probatur vsus, *id. Capitaq. d. decis. n. 1.*
 148 vbi, quod vsus non probatur per paucas vices illum fuisse receptum; quia paucas vices probare, est probare exemplo, *Bald. in c. fin. de consuetud.* prout in vna *Vercellen. Optionis coram Cavalis, decis. 134. num. 3. vers. dubitari*, in qua fuit dictum, quod licet statutum esset factum à Capitularibus de consensu Episcopi, non tamen consta
 Li a bat,

149 bat, illud fuisse publicatum, aut vsu receptum, & tamen verumque erat. necessarium ad hoc, vt ligaret, per *DD. in c. in istis, S. leges. 4. dist. & in c. 1. vbi Bald. nu. 3. & seq. de 6. cons. & idem esset, si statutum esset imperfectum, veluti, quia statuentes declarauerunt, statuta per ipsos compilata, esse reuocanda, corrigenda, & à Sede Apostolica confirmanda; quia tanquam imperfecta, & in vsu nõ posita, ante confirmationem prædictam non ligant, id. *Cualer. d. decis. 134. num. 4.**

Et Concilij Tridentini Decretis, &c. non contraria. Sunt verba consuetudina prædictæ Clausulæ, *licita tamen, & honesta*; quæ idè adijciuntur, quia ex nouo iure Concilij Tridentini nonnulla nouiter statuta sunt, præsertim circa beneficia, quæ, præter alios Canones, ac Constitutiones Apostolicas, obstare possunt, præsertim super residentia, vt in d. *Concil. sess. 24. cap. 12. S. præterea*; quia cum non appareat, Papam noluisse derogare decretis prædicti Concilij, quod facere potest, etiam absque illius expressa mentione, proinde per illa verba, *non contraria*, supradicta decreta censentur præseruata; ac propterea, & ex hac eadem ratione, id non procedit, quando agitur de statutis contra prædicta decreta Concilij per Sedem Apostolicam confirmatis; & alias Sacra Congregatio eiusdem Concilij sic, *declarauit. Statutum, quo permissum est Canonis per quatuor* 152 *menses, quolibet anno ab Ecclesia abesse, si à Sede Apostolica confirmatum est, non esse sublatum à Concilio sess. 24. cap. 12. & idè obseruari debet. Die 26. Iunii, anno 1576.* Et alia sic ait, *Statutum, per quod conceditur abesse ultra tres menses ab Ecclesiis Cathedralibus, si à Sede Apostolica fuit confirmatum, non censetur derogatum per Concilium*, quas quidem declarationes adducit *Garc. de benef. p. 3. cap. 2. nu. 216.*

Prout etiam hæc eadem clausula frequenter de stylo Curie, adijci consuevit in confirmationibus concordiarum, quæ in dies ab eadem Curia emanant, quando in forma communi, vt dici solet, expediuntur; namque cum in illis non narratur tenor rei confirmatæ, saltem in substantia, vt alias diximus, ne Summus Pontifex decipiatur in sua confirmatione, solent Domini Officiales Datarie Apostolicæ adijcere supradictam clausulam, videlicet, *licita tamen, & honesta, &c.* vt supra diximus.

Quare declarauit eadem Sacra Congregatio, quod concordia à Sede Apostolica confirmatæ non censentur sublata per *Concil. Trid. sess. 6. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. de re-*

*for. vt in sequenti declaratione, Prima super d. cap. 4. fuit resolutum à Rosa, & Congregatione Concilij, de mente Gregorii XIII. hinc ite, non tollere concordias à Sede Apostolica confirmatas, Secunda, An per Concil. sess. 6. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. derogatum sit concordis non confirmatis per Sedem Apostolicam, Gang. Concil. censuit, derogatum esse concordis, præterquam confirmatis à Sede Apostolica, reliquas suos duntaxat tenere auctores, quas declarationes adducit *Garc. d. cap. 2. nu. 216. & 217.**

Cæterum verò, sicut paulò superius dictum est, si agatur de statutis minimè, vt supra confirmatis, nõ possunt aliquid contra supradictum Concilium Tridentinum continere, vt in casu statuti super non residentia fuit dictum in prædicta *Illuden. Statuti.*

Quod quidem in tantum procedit, vt si 155 statutum cõtra dispositionem iuris communis, ac Concilij prædicti allegetur confirmatum à Sede Apostolica, intelligendum est de confirmatione ex certa scientia, non autem in forma communi; quare censuit alias *Rota in vna Verouen. Exemptionis eorum Pampilio 27. Maii 1594. vt sequitur, videlicet, Non obstat consuetudo immemorabilis contenta in articulis Capituli, quia est sublata per Tridentinum, quod in cap. 6. sess. 25. expressè derogat consuetudini immemorabili, & procedit etiam, quod si simul concurrant consuetudo immemorabilis, & confirmatio Papa in forma communi, quam quidem decisionem refert id. *Garc. d. cap. 2. nu. 224.**

Et nihilominus Præposituræ,

cuius *L. vna Verò cum distributionibus quotidianis LXVIII. Vincentia, Decanatum Paulæ, at Cantoriam Ebora, & Thesaurariam, quorum cuiuslibet xxvii computatis, verò, &c. XXXVIII. &c.* Et sic in eadem applicatione, pro electione huiusmodi Collegiatæ, Oratores in simul supplicat pro singulis sibi, collationibus faciendis de Dignitatibus, & Canonicatibus; pro quibus postmodum expediuntur separatim litteræ super provisione cuiuslibet Dignitatis, ac Canonicatus, iuxta consuetum stylum Cancellariæ Apostolicæ,

Conferre dignemini. Iam alias vidimus, an beneficia à primæua erectione 156 vacantia, Apostolica autoritate facta, sint reseruata. Et conclusimus affirmatiuè, nonnullis distinctionibus, secundum vsum Cancellariæ Apostolicæ adiectis, ac etiam, 157 vt infra *nu. seq.* quæ regulariter tenet prædicta reseruatione, prout concludit etiam *Caspar de Peras. d. trad. de reseruat. in verbo,*

huiusmodi beneficia referuntur, nu. 3.
 158 ubi, quod quando reseruatio est fauorabilis, & non ambitiosa, includit; etiam beneficia de nouo creatæ; vnde cum in hoc casu nulla cadat ambitio, consequenter dicitur fauorabilis, id. *Aeneas de Falcon. cod. tract. 3. q. princip. nu. 8. vers. beneficia post reseruationem nouiter creatæ*, nec non potest considerari noua creatio beneficii post ipsam reseruationem; nam tam ante creationem, 159 quam post, prædicta regula semper loquitur, semperque reseruat, vt aliàs diximus, & tradit idem *Aeneas de Falcon. relatus per d. Gonz. glos. 9. s. 5. nu. 45.* qui ait ita intelligendum esse *Gemin. cons. 69. num. 9.* dum distinguit, an verba reseruationis extendantur in futurum, quoad substantiam, & quoad accidentalia, vel non, vt in primo casu comprehendantur, in secundo verò, non.

Nec refert, quod in quibusdam notabilibus cuiusdam Henrici Morsburg, qui habebatur pro peritissimo Curiali, quæ meo tempore circumferebantur in Vrbe, contrarium dicebatur; nam nullis fundamentis hoc firmabatur; & cum illa fuissent allata in Parco Dominorum Abbreviatorum Maioris Præsentis in Cancellaria Apostolica, fuit hoc omnino reiectum, præsertim à Lamberto Ursino Visario, & Vlpiano Vulpio inter ceteros nunc existimatis Abbreviatoribus, qui dixerunt, totum oppositum esse verius, attentis 160 verbis prædictæ regulæ, quæ amplissima sunt, & loquuntur de quibuscunque beneficijs, vt idem *Gonz.* probat *nu. 48.* reiectis ab eo omnibus pro contraria sententia adductis.

Qui quidem *Gonz.* tanquam practicus, ac peritissimus, suo tempore Curialis, ait *d. nu. 50.* quod si de nouo erigeretur, & crearetur aliquod beneficium, quod non esset de iure patronatus laicorum, sed aliàs includeretur in prædicta regula reseruatoria, quando post promulgationem factam, vacaret, veluti per obitum, vel alio modo, si dicta noua erectio facta esset in mense Apostolico, etiam si nunquam fuisset collatum, veniret nihilominus, vt diximus, sub reseruatione 161 prædictæ regulæ; quia per nouam creationem beneficii, illud dicitur vacare, antequam conferatur, per *sex. in d. Clem. fin. de rescript. &* cum regula reseruet omnia beneficia, quocunque modo vacatura, præterquam per 162 resignationem, comprehenditur beneficium vacans per nouam creationem, & erectionem, ac propterea Papa semper prædicta beneficia per ipsum erecta, confert, seu conferri mandat, tanquam reseruata, & Cancellaria Apostolica in bulla dat de vacanti 164 apud Sedem.

Quare id ita intelligendum est, vt licet ipse *Gonz.* ibi non explicet, an id intelligatur de erectione facta ab Ordinario in partibus, an verò à Summo Pontifice, est tamen intelligendum de beneficijs erectis auctoritate ordinaria, quæ sicut alibi diximus, post in- 165 terpositionem decreti erectionis, statim incipit beneficium vacare; & si ipsa vacatio contingit in mense Apostolico, collatio spectabit ad Papam, vt dictum est; ac proinde eisdem Ordinarij nimis cauti sunt in erectionibus beneficiorum liberæ collationis, aut iurispatronatus clericorum, vt illorum 166 vacationes à primæua erectione, cadant in mensibus suis ordinarijs,

Namque alter dicendum est, quando erectio fit à Papa de quibuscunque beneficijs, etiam iurispatronatus laicorum; quia tunc, cum illa vacent in Curia, tam reser- 167 uata, quam non reseruata conferuntur ab eodem; etiam quod in ea non vacent per obitum, quia illa nihilominus confert gratiosè, quatenus adsit fides idoneitatis Oratoris; aliàs mandat conferri, vt dictum est; in alijs verò beneficijs liberæ collationis, vel iurispatronatus ecclesiastici, sic, vt dicitur, vacantibus, datur de reseruato, vt patet ex processu, quod ponitur per Cancellariam in reseruatis. Nisi tamen idem Pontifex ex 168 sua benignitate, ad instantiam fundatoris, concedat, prout quandoque concessum vidimus, beneficia huiusmodi sic nouiter erecta, & in Curia vacantia, conferri ad præsentationem patroni per hæc verba, quæ in supplicatione pro huiusmodi erectione adijci consueverunt, videlicet, *Ceteram dictam parochialem, (aut aliam Ecclesiam) cuius fructus, &c. non excedunt à primæua illius erectione, & institutione, aut alijs quouis modo vacantem, eidem N. ad præsentationem dicti M. conferre, &c.*

Sicut etiam concedere consuevit idem 169 Pontifex, etiam patronis ecclesiasticis, vt tam pro prima vice, quam deinceps perpetuis futuris temporibus, valeant ad eadem beneficia, Apostolica auctoritate erecta, & à primæua erectione vacantia, præsentare; cessantibus tamen alioqui reseruationibus, & affectionibus Apostolicis.

Hoc enim ita euenire scimus, cum videlicet huiusmodi beneficii erectio non possit 170 fieri ordinaria auctoritate in partibus ob aliquam causam, eundem Ordinarium impediens, veluti si beneficium petitur erigi a Summo Pontifice ex aliquo legato, pio, vel introitibus reliquis pro celebrandis tot missis pro anima testatoris; quia cum fortasse tale legatum nequeat adimpleri, nullaque alia opportuniore ratione testatoris voluntati consuli possit, & Ordinarius, nequeat

queat illam commutare; proinde recurritur ad Sedem Apostolicam, ex qua in dies huiusmodi erectiones emanare videmus, cum consueta clausula derogatoria, videlicet, *Non obstantibus voluntate dicti testatoris, quam in. & quoad hoc sufficienter, & expresse commutamus, aliisque constitutionibus, &c.*

In proposito autem, hic distinguit postea idem *Gonz. loc. cit. sub nu. 50. vers. & consequenter*, quod si erectio fieret in mense Ordinarii, collatio prima spectat ad illū; si, verò fieret à Papa, semper prima collatio ad eundem Papam pertinet; quia tale beneficium, ut dictum est, vacat in Curia à primæua erectione, & quod ita seruetur; quoniam subdit ibidem, id procedere, quam-
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

At verò ego, nullo prorsus circa id, discrimine contineo, aliud seruari vidi in huiusmodi beneficiorum erectionibus, Apostolica autoritate factis; siue Papa erigat, siue erectionem mandet, ab Ordinario, Apostolica autoritate fieri beneficium; nam sic erectum, tanquam in Curia vacans, seper conferitur à Papa uti reseruat, & bulla semper concipitur de reseruato, siue collatio fiat in forma gratiosa, siue in forma *Dignæ*, seu commissaria, ut dictum est.

Quare ex præmissis, parum ad rem conducit illa opinio *Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 570.* qui licet antea tenuerit, ex iuribus, & rationibus desuper illatis, beneficia Apostolica autoritate erecta, à primæua erectione, debere conferri à Papa, tanquam in Curia vacantia, tamen subdit, ipsum putare, quod quamuis beneficia postea creata, & erecta cadant sub reseruatione regulæ, id non procedit in ipsa primæua vacatione per creationem, & erectionem, sed in vacationibus suc-

cedentibus post primam prouisionem; ex eo, quod durum videtur, & à mente Papæ longè alienum, quod si in mense Apostolico crearetur, seu erigeretur beneficium per Ordinarium, quod non esset de iure patrimonialis laicorum, ipse Ordinarius non posset illud conferre pro illa prima vice, nec patronus Ecclesiasticus presentare, non obstantibus illis, quæ *id. Gonzal. loc. cit. dicit n. 49. & 50.*

Hoc enim non est aliquo modo admittendum, nam ex diametro aduersatur, necum prædictis omnibus ex aduerso adductis, verum etiam praxi Cancellariæ Apostolicæ, quæ adamussim seruat ea, quæ pro contraria opinione sunt allata; & omnino tenet, tale beneficium sic nouiter erectum venire sub reseruatione, etiã in prima vacatione post nouam creationem, & erectionem: prout eiusdem Cancellariæ praxis, etiam in eadem mediocriter versatis nota, comprobatur; quandoquidem in similibus erectionibus, & prouisionibus Cancellaria concipit suam prouisionem Apostolicam per hæc verba, videlicet, *Beneficium prædictum, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. ducatum totius auri de Camera non excedunt, à primæua institutione, & erectione huiusmodi apud Sedem Apostolicam vacans, de quo, pro eo, quod Nos etiam dudum omnia beneficia Ecclesiastica apud Sedem eandem tunc vacantia, & in antea vacatura, collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus. Decernentes ex tunc irritam, & inane fieri, si quis super his à quoquãquam auctoritate, scienter, vel ignoranter contingeret assentari; nullusque de illo præter Nos hæc vice dispensare potuerit, sine passis, reseruatione, & decreto existentibus supra dictis, &c.*

Quare ex hac praxi desumitur enixa voluntas ipsius Summi Pontificis reseruantis, etiam beneficia, sic, ut præfertur, à primæua erectione vacantia, cum adfectione prædicti decreti irritantis, quod, sicut ait *Gonz. glos. 67. nu. 13.* habet oculos retro, & operatur nullitatem ab initio, *Cassad. dec. 12. num. 4. & 5. super reg. Cancell. Achill. de Grassides. 385. Rot. decis. 24. nu. 5. p. 2. diuers.* ac inficit titulum, & possessionem; ita ut prætenso possessori nullum remedium possessorium competere valeat; cum talis possessio careat omni iuris adminiculo, *vulg. iur.*

Quod quidem procedit, etiam in beneficiis erectis in Diocesis, in quibus Cardinales habent indultum conferendi in omnibus mensibus; quia adhuc beneficia nouiter erecta, Apostolica autoritate, remanent Sedi Apostolicæ reseruata, quatenus vacent ab illorum primæua erectione, cum sint reser-

servata, tanquam vacantia in Curia, ad qua non se extendit huiusmodi indultum; nisi aliter in eo caueatur; & ita servatur in praxi.

Hinc notat Cancellaria Apostolica, pro praemissa praxi corroboracione, quod si alicui prouideatur, vel maderetur prouideri de beneficio hodie erecto, non datur, *Sicut praemissa, seu, ut praemittitur, seu aliis quouis modo, &c.* sed dicitur, *Decanatum praedictum, sic, ut praemittitur, seu ab eius primae erectionis huiusmodi vacantem, cum omnibus iuribus, &c.* nec ponitur Clausula, *Dummodo eius dispositio, &c.* quia alii modi non ponuntur, nec Clausula, *Dummodo tempore data, &c.* nec Clausula, *Aut si aliqui super prouisionibus, &c.* nec Clausula, *Ipsaque Decanatus dispositioni Apostolica, &c.* & hoc ideo est, quia cum hodie erectum fuerit, & hodie prouideatur, videtur, quod alius non potuit ius habere, seu litteras impetrare; & ideo Clausula, *Dummodo tempore data, & Clausula, Aut si aliqui,* non sunt necessariae, &c. Si autem beneficium esset erectum primo per aliqua tempora, vel saltem non eo die, quo fit prouisio, tunc ponenda essent Clausulae consuetae poni in vacatibus; quia alius potuit prouenisse. Sed si beneficium mandatur erigi, & conferri, tunc Clausula, *Dummodo, & Clausula, Aut si aliquis, & Clausula de reservatione speciali, vel generali, nec Clausula, Sicut, ut praemittitur, &c.* non sunt ponenda; quia alius non potuit prouenisse, cum in instanti, & illud erectum sit, prouideatur isti, ut in *notabilibus eiusdem Cancellariae fol. mibi 107. vers. si hodie.* Et de his omnibus videndus est *Rebuff. in praemin. form. Signat. vers. Sicut praemissa a n. 10. usque ad n. 14.*

S V M M A R I V M.

- 1 Clausula, Et cum absolute a censuris ad effectum, &c. virtus.
- 2 Fidei Catholica professio, a quibus emittenda, iuxta Concil. Trid.
- 3 Emittitur etiam a prouis. de dignitate principali in Collegiata Ecclesia, secundum stylam Datariae Apostolicae.
- 4 Supplicatio signata super Dignitate obtenta, retinetur in Dataria, donec ibi exhibeatur testimonium emissionis professionis fidei.
- 5 Nec non fides idoneitatis, ac de vita, & moribus Oratoris.
- 6 Fidei professionis emissio non requiritur in Dignitatibus post. principales,

- in Collegiatis Ecclesijs, contra Vgolin.
- 7 Requiritur in Canonicatibus, etiam Regularibus Cathedralium Ecclesiarum, ex declaratione Sac. Congr.
- 8 Et quomodo in eis computetur tempus duorum mensium, ad illam emittendam.
- 9 Fidei professionem emittuntur prouisi de Monasterijs, & quibuscumque locis regularibus.
- 10 Fidei professio iuxta Concil. emittenda tantum per Canonicos Cathedralis, non autem Collegiatae Ecclesiae.
- 11 Fidei professionem, qui semel emisit, illa demum emittet in nona assequutione Canonatus, vel Dignitatis, aut Parochialis.
- 12 Promoti ad Cathedrales, praestant instrumentum fidei, & fidelitatis, sicut alij Dignitates obtinentes.
- 13 Et quare.
- 14 Fidei professionem emittere sponte sententur prouisi, absque monitione.
- 15 Fidei professio potest emitti coram Vicario, etiam Episcopo non impedito.
- 16 Sicut dicendum est de concursu ad Parochiales, etiam Episcopo non impedito.
- 17 Fidei professio emissio in Capitulo, praesente Episcopo seu eius Vicario, sufficit.
- 18 Sede Episcopali vacante, coram quo emittenda.
- 19 Non emissio infra duos menses, est nihilominus postmodum emittenda.
- 20 Non tamen proderit ad faciendos fructus suos, prouiso.
- 21 Canonicus absens pro seruisio Capituli, si non emisit professionem fidei, non facit fructus suos.
- 22 Semel ipse iure perdit, non quaruntur ipsa iure.
- 23 Canonicus, qui non emisit fidei professionem, absens ex indulto Papae, an faciat fructus suos.
- 24 Et an absens de licentia Capituli, non emissio dicta professione, laetetur fructus.
- 25 Verba Concilij Tridentini, quod non emittenti professionem fidei, possessio non suffragetur, quomodo intelligenda.

- 26 Fructus perceptos non potest Ordinarius condonare ei, qui non emisit fidei professionem.
- 27 Illos tamen solet condonare Sacra Penitentiaria Apostolica.
- 28 Et quandoque Sacra Congregatio Concilij, & sub qua formula.
- 29 Concilij Tridentini decretum, circa fructuum amissionem, ob non factam fidei professionem, non capit distributiones quotidianas.
- 30 Secus verò, si omnes fructus consistant in distributionibus quotidianis.
- 31 Distributiones quotidianæ veniunt in condemnatione fructuum, ubi non sunt alij fructus.
- 32 Et de stylo Rotæ, sub verbo fructus, comprehenduntur distributiones.
- 33 Fructus suos, qui non fecit, ob non factam fidei professionem, tenetur illos restituere.
- 34 Et cuiam applicandi.
- 35 Fidei professionem intra tempus, scienter omittentes, peccant mortaliter.
- 36 Verbum, teneatur, est necessitatis, & precepti.
- 37 Fructus indebitè percipiens ob non emissam fidei professionem, quando excusetur à restitutione.
- 38 Lex pœnalis, si pœnam contineat ipso iure, non ligat in foro conscientia.
- 39 Fidei professionem, qui per inadvertentiam, omisit, potest id fateri Episcopo, à quo pesat ad id admitti.
- 40 Coadiutor Canonici, durante Coadiutoria, non tenetur omittere fidei professionem.
- 41 Fidei professio, sub qua forma emissitur, ex Constitutione Pii Quarti.
- 42 Fidei professionis iuramentum corporaliter, & sacris evangelij præstandum.
- 43 Et quomodo ex communi usu præsetur.
- 44 Et quid, si contingat opponi de inobservantia illius forma.
- 45 Romana Curia, omnium Curiarum Magistra.
- 46 Fidei professionis iuramentum personaliter, non autem per procuratorem, præstandum. Ex declaratione Sac. Congr. & num. 50.
- 47 Auctor, promissus de Canonatu Metropolitani, Ecclesia Neap. emisit fidei professionem in Vrbe, et gratia S. Cong.
- 48 Et sub qua forma, fuit id sibi indultum.
- 49 Et quid si Orator in aliena Diacesi reperiat.
- 50 Fidei professionis iuramenti formula instrumenti subiicitur.
- 51 Iuramentum fidelitatis per promissos de primis Dignitatibus, sub qua forma præstandum. Et quomodo per promissos de Dignitatibus regularibus nu. 54.
- 52 Et quam ratione expediatur in Cancellaria Apostolica.
- 53 Iuramentum professionis fidei, & alia præstanda per promotos ad Cathedralis, & Monasteria.
- 54 Constitutio Gregorii XIV. de hac re edita.
- 55 Iuramentum professionis fidei, præstatum, etiam per DD. Cardinales ante pilei rubei receptionem.
- 56 Notariatus officium erectum à Gregorio XV. pro formandis processibus, super qualitatibus promovendorum ad Cathedralis Ecclesias, & Monasteria.
- 57 Archivium ab Urbano VIII. in Vaticano, pro conservandis scripturis Sacri Collegij, & processibus promovendorum ad Cathedralis, erectum.
- 58 Processus, circa qualitates promovendorum ad Cathedralis, quomodo faciendi ex instructione Urbani VIII.
- 59 Processus promovendorum ad Cathedralis, ab Vrbe absentium, si quid defuit, suppletur in Curia.
- 60 Iuramenti fidelitatis per Episcopum promotum, præstandi, formula, quæ.
- 61 Et unde sit extracta hac formula.
- 62 Cathedralis Ecclesia, quomodo à Cardinali proponatur in Consistoria.
- 63 Examen Episcoporum intraductum à Clemente VIII.
- 64 Pro absentibus promotis, coram quibus faciendum.
- 65 Apostolorum limina, etiam ex Constitutione Sixti V. visitanda.
- 66 Illiusque tenor subiicitur.
- 67 Apostolorum limina non pesant, namque Episcopi, visitari per eum, qui commoratur in Vrbe, cum specialiter ad illam debeat mitti.
- 68 Neque per presbyterum Diocesanum, qui non sit de Capitulo.

- 71 Nequē per Regularem, Episcopi familiarē, etiam si alium non inuenisse diceret.
- 72 Apostolorum limina visitant Episcopi, in partibus infidelium existentes, per eorum procuratores in Curia residentes.
- 73 Apostolorum limina, cum Episcopus nequē per se, nequē per alium visitare possit, prorogatur sibi tempus, secundū loci distantiam.
- 74 Apostolorum limina, quoniam dicantur.
- 74 Papa fungitur auctoritate Apostolorū.
- 76 Episcopus, qui accessit ad limina Apostolorum, tenetur Pontifici referre statū suæ Ecclesie.
- 77 Et huiusmodi statum in scriptis esse dandum, siue per se ipsum, siue per Nūcium visitet. Illiusquē amplissima formula proponitur.
- 78 Hic status examinatur in Sac. Congreg. Concil. & quare.
- 79 Apostolorū limina visitare cur dicatur.
- 80 Quid hodie seruetur in visitatione prædicta.
- 81 Ecclesie Collegiata Oppidi de Medina Cali, Seguntin. Diœcesis erectio, illiusquē Abbatis, amplissima privilegia, & indulgia.
- 82 Et tanquam celebris circumfertur, & adducitur quandoquē in exemplum.

Praxis Secunda Partis Supplicationis pro Ereptione Sæcularis, & Collegiata Ecclesie, cū Clausulis Exequutivis.

CAPVT XVI.

T cum absolute

à censuris ad effectum, &c. Hæc Clausula extenditur in singulis litteris desuper expediendis; & per eam Papa absoluit Oratores, quatenus egeant, à sententia excommunicationis, etiā maioris, ac suspensionis, & interdicti; eos habilitando, ad effectum tantum reddendi ca-

paces gratiæ sibi factæ; non tamē hæc Clausula tollit irregularitatem; quia Papa per eam non censetur dispensare, nisi hoc dicat expresse, de qua quidem Clausula vide Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 7. n. 120. cum plurib. seqq.

Fidei Catholicæ, nam in calce

supplicationis pro ereptione huius Collegiatae Ecclesie, adijcitur decretum, per quod prouisus de Præpositura, principali Dignitate, antequam illius possessionem adipiscatur, professionem fidei Catholicæ, &c.

Nam licet Concilium Trid. sess. 24. c. 12. de refor. loquatur de prouisus de quibuscūque beneficiis, curam animarum habentibus, qui à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, ac prouisi de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius Officiali, sed etiam in Capitulo, idē facere teneantur; alioquin prædicti omnes prouisi fructus non faciant suos; nec illis possessio suffragetur.

Datariz tamen Apostolicæ stylus est, ut prouisus de quacumque prima Dignitate, siue post pontificalem in Cathedrali, siue principali in Collegiata, teneatur prædictam fidei professionem, sic, ut præfertur, emittere; illamquē sic emissam, ad Sedem Apostolicam, in publicam, & apotheticam formam, cum Ordinarii, & Oratoris prædictorum subscriptione, sine mendis, transmittere teneatur; alioquin talis prouisio nulla erit eo ipso.

Quare, signata supplicatione super prouisionē alicuius ex prædictis Dignitatibus, illa retinetur in Officio parua Datariz nuncupato in ipsa Dataria; indeq. non relaxanda, donec sibi exhibeatur testimonium prædictæ fidei emissionis, ut infra patebit.

Quinimodō in collatione prædictarū Dignitatum, supradicta supplicatio non relaxatur, nisi etiam exhibeatur fides idoneitatis, ac de vita, & moribus Oratoris absentis, ad effectum expediendi litteras in forma gratiosas; cum raro expediuntur pro prædictis Dignitatibus, in forma Dignam.

In cæteris autem Dignitatibus, præter primam in Cathedrali, ac principalem in Collegiata, illarūq. Canonicatibus, non requiritur emissio professionis fidei; quia prædictum Concilium loquitur tantummodo de prouisus de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, & de beneficiis curatis; prout aliās Sacra Congregatio declarauit, his verbis, Congregatio

KK

con.

consuet. non extendi ad Canonicatus in Collegiatis.

- 7 Habet tamen locum prædictum Concilium, etiam in Canonicatibus Regularibus Cathedralium Ecclesiarum, prout declaravit prædicta Cōgregatio, ut in sequenti declaratione, videlicet, *Comprehenduntur, etiã si fuerint regulares, & comparandi sunt*
- 8 *duo menses à die electionis, vel quo admittuntur ad participationem massæ Capitularis.* Et illam tenentur emittere quicumque de Monasteriis, Conuentibus, Domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militarium, quocumque nomine, vel titulo, prouisi fuerint. *Barbos. de potest. Episc. alleg. 61. n. 2. & infra dicitur.*

Aduertendum tamen est in proposito Ecclesie Collegiatae, quod licet *Uolin. de offic. Episc. cap. 50. §. 16. n. 2.* dicat, quod quamuis Canonici Collegiatae Ecclesie non teneantur facere professionem fidei in Capitulo, eam tamen facere debent coram Episcopo, vel eius Officiali, nihilominus contrarium verius est, illumque improbat, *Garc. in add. ad tract. de benef. p. 3. cap. 3. sub num. 14. ex eo, quod aliter declarauerit prædicta Sacra*

- 10 *Congregatio, que absolute vult, Canonicos in Collegiatis, non teneri ad fidei professionem; quia Concilium solum loquitur de Canonici in Cathedralibus.*

Nec est in praxi omittendum, quod qui

11 *semel emisit fidei professionem in acquisitione Canonicatus, Dignitatis, vel Parochialis, tenetur illam denuo emittere in allequatione alterius Canonicatus, Dignitatis, vel Parochialis; quia Concilium prædictum, dum dicit, prouisi quoque, &c. generaliter loquitur, & ita est intelligendum, & sine aliqua distinctione, de pretio, ff. de publiciano in rem act. l. 2. §. conuenire, in fin. ff. de iud. l. quos prohibet, ff. de postul. Raman. in l. si uerò, §. de uira n. 19. ff. solut. matrim. quare quoties quomodolibet cadit prouisio, cadit noua emissio professionis fidei; quod non solum procedit in diuersis prouisionibus diuersorum Canonicatum, ac Dignitatum, & beneficiorum curatorum, verum etiam si fuerit quis prouisus de illis, quæ antea habuerat, & dimisit, *Barbos. d. alleg. 61. n. 2.* & ita passim seruatur in praxi.*

Quod quidem, etiam uidemus in dies practici in promotis ad Cathedralis Ecclesias, qui quoties ad aliam similem Ecclesiam transferuntur, in qualibet promotione, & prouisione, debent præstare, prout præstant iuramentum fidei, & fidelitatis, sicut alii Dignitates obtinentes.

- 13 Concilium etenim supradictum considerat prouisionem, & possessionem, ut in *varsi.*

Prouisi, & sic quodcumque quis fuerit de nouo prouisus de Parochiali, Dignitate, vel præbenda, & eius possessionem acceperit, debet facere professionem fidei, Garc. in add. ad d. cap. 3. n. 18.

Ad quam quidem fidei professionem omittendam, taliter prouisi tenentur sponte, & absque monitione se offerre, quia Concilium loquitur de supradictis prouisus, eos obligat absolute ad dictam professionem emittendam; Et alias consultã desuper sacra Congregatio, nempe, *Ad prouisus de Parochiali teneatur sponte se offerre ad professionem emittendam, vel admonendur, si ab Episcopo, vel eius generali Vicario, aut aliqui fructus suos non faciat. Congregatio respondit, teneri se offerre, nec ulla admonitione opus esse; quam declarationem affert Garc. d. p. 3. cap. 3. n. 20.*

Et quatenus supradictum Concilium ait, professionem prædictam esse emittendam in manibus Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, (eu Officiali; ac propterea posset in dubium reuocari, an illa possit fieri coram Vicario, etiam Episcopo non impedito, dicendum est, quod satisfactum supradicto decreto Concilii, si illa fiat coram eodem Vicario, etiam Episcopo non impedito; namque supradicta uerba ipsius Concilii solum ponuntur ad admonitionem, & denotandum, convenientius esse, quod illa fieret coram ipso Episcopo, cessante impedimento; sicut etiam dicimus, quod in

16 *concessu ad Parochiales Ecclesias prædictum Concilium, sess. 24. cap. 16. de refor. loquitur eodem modo, nempe transacto constituto tempore, &c. examinentur ab Episcopo, si ad eo impedito, ab eius Vicario Generali; quia per hæc uerba non tollitur, quin examen possit fieri coram Vicario, etiam Episcopo non impedito; cum sint posita ad denotandã conuenire, quod ab ipso Episcopo, cessante impedimento, fiat examen.*

17 Quod si taliter prouisi emisissent professionem in Capitulo, presente Episcopo, seu eius Vicario, qui forte sit Canonicus, profecto satisfaciunt, absque eo, quod illam emittant iterum coram Episcopo, vel eius Vicario; cum isti dicantur illam emisisse coram Episcopo, vel eius Vicario; & sic satis implent præceptum Concilii, idem *Garc. loc. cit. n. 24. Barbos. d. alleg. 61. n. 27.* & ita uidimus pluries practicari.

18 Sede uero Episcopali vacante, non sufficit, dictam professionem emittere in Capitulo, si ibi non adsit Vicarius Capitularis; nã licet prædictum Capitulum, tunc succedat in iurisdictione Episcopi, & illius vice fungatur, ac proinde uideatur idem esse, ac si fieret coram Episcopo, & Capitulo, præ-

tertium cum Vicarius, sit Vicarius ipsius Capituli, & ab eo deputatus; & ideo facta professione coram Capitulo, non sit opus illam facere coram suo Vicario, nihilominus contrarium verius est: nam cum iurisdictio Episcopalis administraretur per Vicarium, magis per eum representatur Episcopus, quam per Capitulum; maxime cum Concilium omnino velit, iurisditionem administrari per Vicarium, & non per ipsum Capitulum, & sic coram ipso Vicario erit faciendus; idem *Garc. loc. cit. n. 27.*

Porro, qui intra dictos duos menses a die pereum adeptæ possessionis, professionem non emisit, tenetur nihilominus postea illam emittere; quia iste terminus duorum mensium non ponitur ad finiendam obligationem, sed ad differendam executionem, & sic non finitur per lapsum illius; namque qui iubetur facere aliquid intra certum tempus, videtur ad duo obligari, nempe ad faciendum illud intra dictum tempus, si potest, & ad faciendum post lapsum temporis præstituti, quam cito commodè facere poterit, ita *Nauar. conf. 11. n. 1. de iureiur.*

Quamuis professio hæc facta post prædictos duos menses non proderit prouiso ad quærendos fructus temporis præteriti quia cum semel ipse illos amiserit, & non fecerit suos, licet postea emitat professionem, eos non acquirit; qui tamen fructus decursos intra prædictos duos menses, facit suos, *Garc. loc. cit. n. 30.* ubi improbat nonnullos auctores dicentes, non facere fructus suos, neque per dictos duos menses, nec ad id professionem postea factam prodesse; quod tamen omnino falsum esse ait; nam siue faciat professionem postea, siue nunquam eam faciat, Concilium non priuat fructibus decursis illis duobus mensibus, sed solum in posterum decurrendis; maxime cum odium, & poenæ sint restringendæ *vulg. iur.*

Quantum verò ad prædictos fructus, seu distributiones, ita intelligendum est, ut prouisus non faciat suos ante dictam professionem, etiam si fuerit absens pro seruitio Capituli; nam in vna *Quæst. Mercedis, quæ est Coccin. dec. 256. n. 1.* Domini dixerunt, illas non esse debitas, cum talis absentia fuerit antequam emitteret professionem fidei; quapropter non potuit haberi pro presentate, ex *Concil. Trid. sess. 24. de resor. sess. 24. vers. Prouisi autem de Canonibus*, quod ita interpretata est Sacra Congregatio; nam fidei professio proficit tantum in futurum; & sic fructus præteriti non debentur, sed postquam illam prouisus, emisit, debentur in futurum; namque regulariter semel ipso iure perditæ, non quæruntur, ipso iure, *l. qui*

sum, 7. q. 1. Nauar. d. conf. 71. de iureiur. quia ratione sic stante, non est quærendum, an haberet talem causam absentia, propter quam, etiam absenti debita fuissent distributiones; cum non adimpleuerit mentem Concilii, idem *Coccin. d. dec. 256. n. 1.* subdès ibi, quod proinde nullum interesse potest prætere, neque ratione damni emergentis, neque lucri cessantis, respectu dictorum fructuum, & distributionum.

23 Sed cum alias dubitaretur, an prouisus, absens ex indulto Summi Pontificis, deberet gaudere fructibus Thesaurariæ, ante professionis huiusmodi emissionem, vel potius sic iam perceptos restituere, fuit tentum, ipsum non teneri; quia, cum Papa huiusmodi indultum concessisset paulo post prouisionem dictæ Thesaurariæ, & sciret tam tempore prouisionis, quam tempore indulti, prouisum, in Romana Curia extitisse, & coactum etiam esse in ea residere propter litem, ut in dicto indulto exprimebatur, fatendum est, etiam, Papam voluisse ipsi remittere per illud tempus, obligationem professionis fidei faciendæ; nec potuit dici, quod Papa crediderit, professionem fidei factam fuisse ante dictum indultum, ob temporis breuitatem, cuius non fuit ignarus; cum aliis adductis in vna *Carthaginen. Fructuum* relata per extensum à *Garc. d. p. 3. cap. 3. n. 73.* qua causa iterum propòsita, idem tenuit Rota, & Domini steterunt in decisio; hæc potissimum ratione, nempe, quod prouisus non fecit fructus suos vigore possessionis, sed vigore indulti; ac propterea sumus extra casum Concilii, auferentis fructus ab illo, qui intra dictos duos menses prædictos professionem non emisit; quæ quidem decisio similiter est adducta ab eodem *Garc. loc. cit. n. 76.* In cuius tamen calce ait, hanc rationem non videri bonam; nam Concilium absolute ardeat ad professionem fidei, prouisos, ut supra, siue faciant fructus suos ratione residentia, siue vigore indulti; quod supplet residentiam, & non possessionem. Et ego plurimum adhaereo huic opinioni, tamquam pluries ad praxim deductæ, ac rationibus suffultæ; quandoquidem distributiones non possunt aliis dari, quam personaliter diuinis officiis interessentibus, *c. vn. S. Statuimus, de cler. non resid. in 6.* quod quidem in tantum sibi locum dignoscitur vindicare, etiam si quis esset priuilegiatus circa presentiam, etiam ex iuris priuilegio; quia ad hunc effectum, requiritur ipsa interessentia, & personale seruitium, quod est quid amplius presentia; & ideo suffragatur priuilegium, super interessentia, quale est concessum à iure infirmis, & indebitè expulsis, vel carcèratis, aut aliter iustè impeditis, ut in *d. c.*

om. de Cler. non resid. cum aliis adductis per Lotter. de re benef. lib. 1. q. 19. n. 38. cum plurib. seqq. & proderit priuilegium, seu indultum super non residentia, vt videlicet, per illud non possit is beneficio priuari, ob non residentiam, vt per Hoied. de incomp. benef. p. 2. cap. 10. n. 15. in fin.

Sicut etiam Canonici, qui non fecerunt
 24 fidei professionem, nec possunt, etiam de licentia Capituli, haberi pro presentibus, & fructus percipere, ex declaratione predictæ S. Congregationis, quæ sic consulta est, *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Decreto Concilij Tridentini sess. 24. cap. 12. de refor. statutum est, quod prouisi de Parochialibus, intra duos menses à die adeptæ possessionis, teneantur coram Episcopo, vel eius Vicario, Orthodoxæ fidei publicam professionem facere, & prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus in Cathedralibus, illam non solum coram Episcopo, vel eius Officiali, verum etiam in Capitulo facere debeant, alioquin, quod fructus non faciant suos, nec eis possessio suffragetur. Quare Episcopus Seguntinus supplicat pro declaratione dubiorum infrascriptorum. Primum, An prouisi de Dignitatibus, vel de Canonicatibus in Cathedrali, vel de Parochialibus in Ciuitate, aut Diocesi, teneantur prædictæ fidei professionem, iuxta prædictum dicti Concilij decretum, personaliter facere, vel satisfaciant Concilio, si illam faciant per procuratorem? Secundum, An prouisi de Dignitatibus, vel de Canonicatibus in Cathedrali, debeant huiusmodi professionem facere, prius coram Episcopo, vel eo impedito, coram Vicario, & postea in Capitulo eandem reiterare, vel sufficiat semel tantum in Capitulo, presente Episcopo, vel eius Officiali, illam facere, & iurare. Tertium, An Capitulum possit habere pro presentibus, & residentibus Canonicos, vel Dignitates, qui nunquam in Ecclesia residerunt, fideique professionem, iuxta prædictum Concilij decretum, non fecerunt, si fructus, etiam de licentia Capituli, perceperint, teneantur illos restituere? Sacra Congregatio censuit, Ad primum, teneri eos, de quibus in libello habetur, per se ipsos, non per procuratorem professionem fidei emittere. Ad secundum, non esse necessarium; vt professio huiusmodi prius coram Episcopo, vel eius Vicario, & postmodum coram Capitulo separatim fiat, sed si Episcopus adsit in Capitulo, satis esse, vt Episcopo presente, semel fiat*

in Capitulo. Ad tertium, non posse Capitulum habere pro presentibus Canonicos, vel Dignitates, qui nunquam in Ecclesia residerunt, & fidei professionem, iuxta Concilij decretum cap. 12. sess. 24. non dum emisserunt. Ad quartum, eos, qui prædictam professionem non fecerunt, utique teneri perceptas fructus restituere. Roma, die 18. Aprilis 1590.

Quas quidem declarationes habeo authenticas, & reperies, etiam penes Garc. d. p. 3. cap. 3. n. 51.

Quo verò ad intellectum illorum verborum prædicti Concilij, loc. cit. nempe, alioquin prædicti omnes prouisi fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragetur, dicimus, 25 quod satis, superque omnibus est notum, fuisse pluries per S. Congregationem dicti Concilij, ac Rotæ Rom. decisiones id declaratum, & resolutum; nam dum quæsitum est, an per dicta verba, voluerit Concilium, quod dicta possessio non suffragetur, etiam ad effectum regulæ de trienniali, & alios effectus, an verò quod prouisi non suffragetur ad effectum acquirendi fructus dumtaxat, in specie dicta Congregatio censuit, nec longissimam, nedum triennem possessionem prodesse ei, qui non emisit professionem fidei, quoad fructus percipiendos, quandiu dictam professionem non emisit; & proinde prouisi non poterit se tueri trienniali, aut longissima possessione ad faciendum fructus suos, Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 9. num. 122. Garc. d. par. 3. cap. 3. n. 33. & sic dictum Concilium non inficit possessionem.

Et alias dicta Sacra Congregatio censuit, rescribendum esse ad Nuncium Hispaniarum, ei, qui professionem fidei non emisit, possessionem non suffragari, quoad faciendum fructus suos tantum; quoad cæteros autem effectus, commodo possessionis, & cæteris iuribus, si quæ habet non priuari, & alias eadē Sacra Congregatio declarauit, omissionem professionis fidei, non priuare Canonicum aliis possessionis effectibus, sed ipsum, & vocem in Capitulo, & ius precedendi habere à die adeptæ possessionis, vt in addit. eiusdem Garc. ad d. p. 3. cap. 3. n. 34. & sic prædicta verba Concilij excludunt prouisos, quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & proprietatem, Prosp. de August. in add. ad Quarant. in Sum. Bull. verb. Beneficiorum possessio, vers. inter alia, & seq. vbi testatur de prædicto rescripto Sac. Congregat. prout etiam per Barbof. de potest. Epif. d. alleg. 61. n. 26.

Fru-

26 Fructus autem amissos, ob non factam fidei professionem, non potest Ordinarius amittere, condonare, ut ex *Nauay. concludit Garc. d. cap. 3. n. 63.* ubi quod pro illorum condonatione, recurrendum est ad Sedem Apostolicam, & quod S. Congregatio ita censuit super *d. cap. 12. his verbis, fructus amissos ob fidei professionem non factam, iuxta hoc decretum, remittere non potest Ordinarius, sed recurrendum est ad Papam, qui solet eos condonare.*

27 Et in hoc casu ferè semper vidimus haberi recursum ad Sacram Pœnitentiarium Apostolicam, quæ mandata consuevit Confessario, per prouisum eligendo, ut eundem, audita prius ipsius Sacramentali confessione, à præmissis absoluat, iniuncta pœnitentia salutari; ac cum eodem, ut professionem huiusmodi secretè emittere licitè valeat, misericorditer dispenset; sibi què fructus prædictos, per eum perceptos, dummodò de alterius præiudicio non agatur, condonet in foro conscientie tantùm; ita quod absolutio, & condonatio huiusmodi, in foro iudiciario nullatenus suffragentur; & quando què iniungitur, ut faciat aliquam elemosynam arbitrio eiusdem Confessarii.

Pro utroquè autem foro, recurritur ad Sacram Congregationem eiusdem Concilii, quæ Oratori, sub hac forma consulere consuevit, nempe, *Die. etc. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, auctoritate sibi attributa, benignè condonauit Oratori omnes fructus, quos, ob non emissam fidei professionem, suos non fecit, eique impedita est facultas eandem professionem emittendi coram suo Ordinario ad Sacri Tridentini Concilij præscriptum; dummodò aliquid elemosyna, arbitrio Ordinarii prædicti, pauperibus Christi elargiatur.* Horatius Card. Lancellottus.

29 Et in terminis supradicti decreti Concilii, illud non habet locum in distributionibus quotidianis; quæ dantur ratione ministerii, & operæ personalis, & laboris; nam prouisus, illas percipiens, facit suas; quia istæ non dicuntur, prouentus Ecclesiastici istius, vel illius beneficii, sed acquiruntur ex labore, & interuentu in diuinis, ut *cap. 1. de cler. non resid. in 6. Hoted. de incompat. benef. p. 1. cap. 2. n. 8. & alijs, quos ad id refert Garc. d. p. 3. cap. 3. n. 39.*

Quod iam non semel declarauit Sacra Congregatio his verbis, *Concilium prouisus non profitentes, ut non faciant fructus suos, quorum fructuum appellatione, distributiones quotidiana non veniunt; ita Congregatio censuit non cõprehendi in hoc casu verbis Concilij cap. 12. sess. 24.* Et alia sic ait, *Distributiones quotidiana non comprehenduntur sub*

hoc vers. quas seruans facit suas, licet professionem fidei non emisit.

30 Verum tamèn est, quod si fructus constant omnes in distributionibus quotidianis, quæ alioqui lucrantur, & non sunt obnoxie restitutioni, hoc casu succedunt loco præbendæ, & propterea qui non emisit professionem, illos non faceret suos; alias enim frustraretur dispositio Sacri Concilii; prout passim seruatur in praxi, & testatur *Ricciull. de iure pers. intra grem. lib. 1. cap. 13. nu. 55.* dum id ibi exemplificat in condemnatione facta in fructibus perceptis, quibus

31 si beneficio careat, verificatur in distributionibus quotidianis; subdens per illationem, quòd cum omnes ferè Canonici, in Hispania consistant tantùm in distributionibus quotidianis, merito prouisi ibi de Canonici, non emittentes professionem fidei, mutantur in distributionibus, *Mohed. dec. 6. de præb.* dicens, quod in condemnatione fructuum, veniunt distributiones quodidianæ; quia sic est stylus, & communis practica Rotæ, quod in causis beneficiabilibus super beneficiis Capitalibus, non fit alia condemnatio, nisi in fructibus perceptis, & sub verbo, *fructibus*, semper comprehenduntur, distributionibus quodidianæ; quia licet in impetrationibus beneficiorum, in valore nõ computentur distributiones quodidianæ, illæ tamèn comprehenduntur sub fructibus; cum aliud sit dicere, quod in valore fructuum non computentur, & aliud quod sint de fructibus; & cum alias euenisset casus, quò quidam Canonicus, cuius Canonici præbenda caret, & sic illius fructus in solis distributionibus quodidianis consistunt, supplicauit Sacræ Congregationi pro condonatione eorundem fructuum, narrando, quod ob inadvertentiam emisit, fidei professionem, nihilominus illa reat sic supplicè libellum, sibi porrectum, ad Datariam Apostolicam pro gratia condonationis, præuia eorundem fructuum transactione, seu, ex eo, quod ita Papa mandauerat eidem Congregationi in fructuum condonatione prædicta, de cætero seruari; licet postmodum viderim similes grätias ab eadem Congregatione emanasse.

33 Vbi autem prouisus non fecerit fructus suos, nec ei, ut supra illi condonentur, tenetur ad illorum restitutionem, & licet *Concilium loc. cit.* nihil dicat, cuius illi sint restituendi, cum clarum sit, quod ad huiusmodi restitutionem teneatur, etiam in foro conscientie, etiam non interueniente aliqua sententia; cum prædictum Concilium impediatur illorum acquisitionem, & sic obligat in foro conscientie, propterea dicendum est, illos applicandos esse fabricæ Ecclesiæ, vel

vel pauperibus; quoad fructus Parochialis Ecclesiaz; si de ea agatur, sicut dicitur de fructibus, ob non residentiam, amissis, *Parisi de resig. benef. lib. 8. d. 9. n. 123.*

Si verò agatur de Dignitatibus, habentibus fructus distinctos, & separatos à mensa Capitulari, tales fructus sunt applicandi fabricæ Ecclesiaz, quatenus indigeat, aliàs alteri pio loco arbitrio Ordinarii. In Canonicis autè, & Dignitatibus habentibus fructus, sic, ut p̄fertur amissis, spectare ad Capitulum videtur.

At verò, ex supra polita praxi, circa recursum ad Summum Pontificem pro illorù condonatione in quocumque ex causis p̄dictis, certum est, hodie ad Cameram Apostolicam illos spectare, & est declaratio, quæ sic ait, *Gregor. XIII. solebat remittere fructus velè perceptos ob non factam fidei professionem, si verè nulla malitia interuenit; & dummodò quamprimum emittant, statant què, quod nullus ad possessionem beneficii amitteretur, ante professionem fidei, ut refert Garc. d. p. 3. cap. 3. num. 55.* qui tamen *nu. seq.* subdit, hoc vltimum non esse vsu receptum, cum ad capiendam possessionem, non soleat attendi, an fecerit professionem fidei.

Hoc tamen, omittendum minime duxi, quod qui non faciunt professionem fidei infra dictum tempus à Concilio p̄dicto p̄scriptum, si sciënter id egerint, & notabiliter neglexerint, peccant mortaliter, per illud verbum p̄dicti Concilij, *tenentur*, quod est necessitatis, & p̄cepti, ex auctoritatibus, & iuribus adductis per *d. Garc. loc. num. 64. & 65.*

Et qui per ignorantiam, vel inaduertentiam, prout sæpe euenire solent, non emittunt dictam professionem, licet non excusetur in foro exteriori, cum sit ignorantia iuris clari, quæ non excusat, tamen excusatur in foro conscientie; quare duo capita ad hoc statuit, idem *Parisi de lib. 10. q. 9. nu. 8. & 9.* nempe, primum erit in foro exteriori, ut hic, ex cap. ignorantia, de reg. iur. in 6. & *Navar. cons. 1. nu. 2. de sum. Trin. & fid. cath.* vnde p̄sumitur, prouisum mala fide perceptisse fructus; secundum verò caput, in foro interiori, in quo concludendum est, est, excusari, & non peccasse mortaliter, quo ad forum conscientie, nec esse obligatum ad restituendum fructus, ex eodem *Navar. d. cons. 1. num. 3. & cons. 3. eod. tit.* quia ignorantia incogitantia, & inaduertentia illù excusant; nam, etiam lex p̄nalis, si p̄nam, ipso iure contineat, non ligat in foro conscientie, *glo. in cap. fraternitatis, 12. q. 2. Pelin. in cap. fin. v. 7. de re iud.* quare admonet idem *Navar.* tacendum esse hanc negligentiam coram hominibus, ac poterit, & debe-

bit professionem p̄dictam tunc facere, ut in *conf. 8. rod. tit. ex eo*, quod ille, qui iubetur aliquid facere intra certum tempus, obligatur ad duo, scilicet ad faciendum illud, intra illud tempus, si potest, & ad faciendum illud idem post iapsam temporis p̄stituta quam citò facere poterit, prout dictum est supra *nu. 19. cap. cum dilecti, de del. & contum. A. Gelsus, ff. de recept. arbitr. vnde cum excusetur in foro conscientie, & quoad Deum à peccato mortali, consequenter excusatur à restitutione fructuum, si ex pura ignorantia, vel inaduertentia p̄cepti d. Concilij sincerè, & absque malitia, & mala fide desijt facere p̄dictam fidei professionem, ex cõgestis per *Garc. loc. cit. n. 68.**

39 Quibus sic stantibus, cum prouisus, post lapsum temporis p̄dicti animaduertat, se non emisisse dictam professionem, stante sua bona fide, accedat ad Episcopum, fatendo purè, & sincerè dictam inaduertentiam; ab eoquè petere potest, ut ad sic pronendum illum admittat, quod sibi denegari non debet; prout pluriès in facti contingentia euenisse non ignoramus; & per Episcopos, etiã peritissimos, & timoratos non fuisse denegatum, quod quidem fuit semper ab antiquissimis Curialibus, & primariis Advocatis ipsius Urbis, tentum.

Quod autem dicitur de professione emittenda per Canonicos, ita demum intelligas de Canonicis verè, & non fide, qui adepti sunt possessionem Canonicatus, & prouide infra dictos duos menses, à die p̄dictæ possessionis, tenentur ad emittendam dictam professionem; quare aliter dicendum de Coadiutoribus Canonicorum cum futura successione; quia Coadiutor, durante Coadiutoria, non est in possessione Canonicatus, *Caputagu. dec. 64. lib. 2. Garc. p. 4. cap. 5. nu. 76.* & sic ratione dictæ Coadiutorie non tenetur ad dictam professionem emittendam. Quamvis multos huiusmodi Coadiutorum, in adeptione possessionis Coadiutorie illà emisisse non semel viderimus; quod quidem factum est sine aliqua necessitate; qui postmodum facto loco futuræ successioni, p̄dictam professionem non emisissent, & ratione primodiæ professionis, tempore Coadiutorie, contendebant, illam esse validam, quã post denuò emisissent, cum restitutione fructuum perceptorum p̄textu primæ professionis; non animaduertentes, quod Coadiutores Canonicorum, seu Dignitatum, licet sint perpetui, & cum futura successione, non tenentur, nisi cum factus fuerit locus futuræ successioni, hanc fidei professionem emittere, *Barbos. d. alleg. 61. num. 13.*

Iuxta

Iuxta articulos iam pridem à Sede Apostolica propofitos. Quomodo autem, & sub qua forma fit hæc fidei professio, emit ex præscripto *Sacri Concilij Tridentini* *ss. 24. cap. 12. de refor.* ubi, quod omnes, quos Cathedralibus, & Superioribus Ecclesijs præfici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus, & aliis quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, curam animarum habentibus, prouideri contigerit, huiusmodi fidei professio emittenda est; nec non ex Constitutione Pii IV. emittenda est per quoscumque, quibus de Monasteriis, Conuentibus, Domibus, & aliis quibuscumque locis regularium, quorumcumque Ordinum, & militiarum prouidetur, ut in dicta Constitutione, quæ incipit *Iniunctum nobis*, sub *Dat. Rômæ apud S. Petrum 1564. Id. Nouembr. Pontificatus sui Anno Quinto.*

Nec non ex alia *Constitutione eiusdem Pii IV.* sub eadem *Data*, quæ incipit, *In Sacrosancta Beati Petri*, in forma *Motus proprii*, qua voluit, quod nullus Doctor, Magister, Regens, vel alius cuiuscumque artis, & facultatis professor, siue Clericus, siue laicus, ac Sæcularis, vel cuiuscumque Ordinis regularis sit, in quibus studiorum generalium Vniuersitatibus, aut Gymnasiis publicis, aut alibi ordinariarum, vel extra ordinariam Lectoris Cathedræ, assequi, vel iam obtentâ retinere, seu alias Theologiam, Canonicam, vel ciuilem

cenfuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberales artes in quibuscumque Ciuitatibus, Terris, Oppidis, & locis, etiam in Ecclesijs, Monasterijs, aut Conuentibus Regularium, quorumcumque publicæ, vel priuatim, quoquomodo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere; neque Doctores ipsi, aut Vniuersitatum, seu Gymnasiorum eorundem, Rectores, Cancellarii, vel alii Superiores, sed nec etiam Palatini Comites, aut alii particulares facultatem, eruditos viros ad eosdem gradus promouendi, habentes, Scholares, tam laicos, quam Clericos, & cuiuscumque Ordinis regulares, vel alios quoscumque, quantalibet eruditione præditos, ad vllum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum, recipere; neque Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem alicuius in Rectorem, vel Cancellarium Vniuersitatis, aut Gymnasij procedere, nec ipsi Scholares, vel alij, quantumlibet docti, & alioqui habiles, gradus huiusmodi, palam, vel priuatim recipere valeant, &c. sub pœnis in dicta Constitutione contentis, nempe, quoad Antiquitates, facultatem doctorandi habentes, interdicti ab ingressu Ecclesiæ; quo verò ad alios, excommunicationis lætæ sententiæ, ac priuatione beneficiorum, & nullitatis receptionis, ac promotionis, &c. quas Constitutiones habes et pœnes *Quarant. in Sum. Bull. verb. Fidei professio.*
Hic verò subnectitur, sub qua forma, ipsa fidei professio sit emittenda, & est videlicet:

F O R M A I V R A M E N T I P R O F E S S I O N I S F I D E I.

EGO firma fide credo, & profiteor omnia, & singula; quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet,
CREDO in vnum **DEVM** Patrem omnipotentem factorem Cæli, & Terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum **IESVM CHRISTVM** Filium Dei vni-genitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum

de

de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cælis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & Homo factus est. Crucifixus etiã pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundũ scripturas. Et ascendit in Cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioquẽ procedit. Qui cum Patre, & Filio, simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et vnã Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnũ baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasquẽ eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimẽ admitto, & amplector. Item, sacram scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sãcta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vñimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoquẽ septem esse verẽ, & propriẽ Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atquẽ ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre: & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse, Receptos quoquẽ, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnĩ administratione recipio, & admitto. Omnia, & singula, quæ de Peccato originali, & de Iustificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis, & defunctis: atquẽ in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verẽ, realitẽ, & substantialitẽ Corpus, Sanguinem, vnã cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieriquẽ conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem;

quam

quam conuersionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat. Fateor etiã sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumquẽ Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, Animasquẽ ibi detentas, fidelium suffragijs iuari: Similiter, & Sanctos, vnã cum Christo regnantes, venerandos, atquẽ inuocandos esse: eosquẽ orationes Deo pro nobis offerre, atquẽ eorum Reliquias esse venerandas. Firmissimẽ assero, Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum

Sanctorum habendas, & retinendas esse; atquẽ eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum, etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumquẽ vsum Christiano populo maximẽ salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarũ matrem, & magistram agnosco. Romanoquẽ Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro, Cœtera item omnia à sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipuẽ a sacrosancta Tridentina Synodo tradita definita, & declarata indubitanter recipio, atquẽ profiteor: simulquẽ contraria omnia, atquẽ hæreses quascumquẽ ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego paritẽ damno, reijcio, & anathematizo. Hanc veram Catholicã Fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quã in præsentis spontẽ profiteor, & veracitẽ teneo, eandem integrã, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum, cõstantissime, (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atquẽ à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me, in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum: Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

42 Porro, ex supradicta forma habetur, inter cœtera, quod hoc iuramentum debet corporaliter præstari, & tactis Euangeliis, aliàs nõ erit illi satisfactum; nam cum defertur à iure, requiritur necessariõ in actu iurandi, corporalis tactus scripturarum; ac propterea

scriptum, quod tangitur, sint Euangelia, sed aliquod Euangelium de quatuor Euangelistis, vt per *Ranfæq. in Clem. de hæret. num. 114.* quem ad id refert *Garc. d. p. 3. cap. 3. 43. 73.* Vnde vsus communis est, vt postquã prouisus legerit flexis genibus formam iuramen-

ramenti prædictam, ille, coram quo illud præstatur, offerat ei Missale Romanum apertum, & cum in fine dicit, *Sicut Deus adiuvet, & hac sancta Dei Evangelia*, iunctis manibus apertis tangat prædictum Missale; alias enim non esset formæ prædicti iuramenti satisfactum, ut dictum est, *Garc. loc. citat. num. 71.*

Verum, si postea contingat opponi, vel dici de nullitate prædicti iuramenti, prætextu inobstantiæ illius formæ prædictæ, seu alias, sufficit tunc, quod Notarius, qui de super confecit instrumentum, testetur, prædictam fidei professionem fuisse factam iuxta formam prædictæ Constitutionis Pij Quarti licet illius tenor non fuerit in instrumento insertus, ut ex illius infrascriptæ formulæ patebit; & sufficit, quod dicta attestatio fuerit relativa ad dictam Constitutionem, prout fuit pronuntiatum in *Rota in vna. Allen. Frustrum, & Distributionum coram Barato dec. 594. n. 7.*

Quibus sic stantibus, poterit non abs re, in dubium reuocari, An videlicet huiusmodi fidei professio sit necessaria facienda per ipsummet prouisum dumtaxit, an verò, etiã per procuratorem;

Et quidem, si nunquam defuerunt, qui tenuerint, illam posse fieri, etiã per procuratorem, prout sunt *Nauarr. conf. 11. num. 2. Laurentius Azor. in his. moral. p. 2. lib. 7. cap. 2. q. 6. Riccius de iure pers. lib. 1. cap. 13. num. 12. cum plurib. seqq. Barbosa de potest. Episc. alleg. 1. num. 20.* vbi ait, quod si spectemus rigorem iuris, teneandum est, quod prædicta professio possit fieri etiã per procuratorem; quia regulariter, quicumque potest aliquid facere per semetipsum, potest illud facere per procuratorem, nisi lex, vel Canon aliter constituat, ex iuribus ibidem per eum allegatis; quod tamen ita declarat *Addit. ad Barato dec. 522. no. 16. circa inst.* nempe, quum modo procurator habeat ad id speciale mandatum, & admittatur per illud, in cuius manibus professio emittenda, si quis recusaret, obligatus ad eam emittendam, tenetur personaliter accedere, ex eodem *Riccius. d. cap. 13. num. 20. & alij*, qui id affirmant.

At verò ego nunquam circa hoc, prædictorum sententiam amplecti potui; cum ex diametro repugnet stylo, & vsui Curie Romanae, quæ est omnium aliarum Curiarum Magistra, & mater, ut ait *tex. ind. i. §. 1. & si qua leges. C. de vet. iur. enuct. & vti talis*, ab omnibus sequenda, *Specul. in tit. de appellat. §. de officio quoque, sub nu. 14. Gig. de pens. q. 58. ante n. 3. Gonz. ad reg. 8. gl. 6. nu. 211. & gl. 13. §. 1. n. 12.*

Nortint namque Curiales, etiã medio-

critèr versatis, fuisse non solum declaratum per Sacram Congregationem Concilii, & in Sacro Rotæ Auditorio firmatum, quod prouisi de supradictis beneficiis non faciunt fructus suos, donec iuramentum fidei personaliter, & non per procuratorem præstiterint. *Gonz. ad d. reg. 8 §. 7. proem. nu. 169. Grat. distict. for. cap. 168. nu. 12. & testatur Garc. peritissimus etiã Curialis d. p. 3. c. 3. n. 74.* vbi, quod prædicta professio debet fieri personaliter, & refert declarationem prædictæ Congregationis, dicentem, quod prouisus tenetur facere dictam professionem per se ipsum, & si est absens, accedat ad Ecclesiam, *Rota in vna Carthagen. Fructuum*, ibi, *Nec dicatur, potuisse eum per procuratorem emittere huiusmodi professionem, aut illam in Curia facere, & publicum instrumentum ad paries transmitti, quia certum est, huiusmodi iuramentum debere corporaliter præstari, ut in d. d. inc. ego de arre. vbi Abb. h. e. quo stante, cum decretum Concilij velit, ut coram Capitulo, & Episcopo, aut eo impedito, coram Vicario, necessarium sit, eum, qui præstetur, presens esse; alioquin dici non poterit, quod corporaliter iurauerit, & professionem emisit coram Capitulo, & Episcopo, &c. Et in alia decisione in ead. causa sic habetur. Secunda ratio fuit, quia cum, ut per Illustrissimos Cardinales Interpretes Sacri Concilij Tridentini resolutum fuit, & alias coram me in hac causa firmatum, quod professio fidei per procuratorem fieri nequeat, &c. quas quidem declarationes refert idem *Garc. loc. cit. nu. 75. & 76.**

47 Et cum ego essem Romæ, & prouisus de Canonatu huius Metropolitanæ Ecclesiæ, consulti boni mem. Horatium Cardinalem Lancellotum virum sapientissimum, tuuc Præfectum Sacre Congregationis prædicti Concilij, qui potissimum prædictam fidei professionem, per procuratorem à me, ad id specialiter deputatum, emittere, & negatiue respōdit, sed voluit, quod ad dictam professionem emittendam, aliquam petere prorogationem, donec ad eandem Ecclesiam accessissem. Quare fuit per me supplicium ad id libellus eidem Sacre Congregationi oblatum, tenoris sequentis, videlicet, à tergo, *Illustrissimis, & Reuerendisimis DD. Cardinalibus Sacre Congregationis Concilij Tridentini, Pro Pyrrho Corrado Presbytero Rossanen. Diocesis, Sacre Pœnitentiariæ Apostolicæ à Secretis. Intus verò, Illustrissimis, & Reuerendisimis Domini, De mense*

Sep-

48 Septembris proxime præterito Pyrrhus Corradus presbyter Rossanen. Diæcesis DD. VV. Illustrissimarum humillimus Orator, fuit ordinaria auctoritate prouisus de Canonicatu Ecclesie Neapolitan. tunc vacante per obitum quondam Aluari de Luna. Verum quia ipse Orator in Rom. Curia, negotijs Sacra Penitentiaria Apostolica præpeditus reperitur, ceterisque alijs de causis, professionem, infra tempus à Sacro Concilio Tridentino præfixum, emittere personaliter non valet. Supplicat propterea DD. VV. Illustrissimis, quatenus dignentur eidem Oratori concedere prorogationem trium mensium ad illam emittendam. Et Deus, &c. Quæ quidem Sacra Congregatio sic rescripsit, videlicet, Die decima Nouembris 1618. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum concessit Oratori, ut hic Roma fidei professionem coram Illustrissimo Urbis Vicario, vel coram Reuerendisimo Datario emittere possit; Ita tamen, ut quamprimum ad residentiam se conferat, atque iterum eandem fidei professionem coram Illustrissimo Ordinario, vel eius Vicario, & Capitulo emittere debeat. Horatius Cardinalis Læcellottus. Locus † Sigilli.

49 Quod si alibi fortasse reperiatur Orator, & in aliena Diæcesi, prout pluries euenisse scimus, ab eadem Sacra Congregatione impartitur facultas, ut ipsam fidei professionem emittat coram Ordinario loci, in quo reperitur. Et dummodò quamprimum ei licuerit, ad suam Ecclesiam se conferat, & coram suo Ordinario, ad præscriptum prædicti Concilii iterum eandem fidei professionem emittat.

Et signanter declarauit prædicta Sacra Congregatio in causa Seguntina, prout superius retulimus, videlicet, Primum, An prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus in Cathedralibus, vel de Parochialibus in Cinitate, aut Diæcesi, teneantur prædictæ fidei professionem, iuxta prædictum Concilij decretum personaliter facere, vel satisfaciant Concilio, si illam faciant per procuratorem, &c. Congregatio censuit, Ad Primum, teneri eos, de quibus in libello habetur, per se ipsos, non per procuratorem, professionem fidei emittere. Et de anno 1620. 12. Septemb. sic declarauit eadem Sacra Congregatio, Professionem fidei non posse emitti per procuratorem.

Hoc autem quoad formam iuramenti

professionis fidei, qua emissa conficitur de ea publicum instrumentum à publico Notario, tenoris sequentis, videlicet,

51 In Dei nomine Amen. Per hoc publicum instrumentum, cunctis pateat euidenter, quod Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi, &c. Indictione, &c. Die vero, &c. mensis, &c. Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D. Innocentij diuina prouidentia Papa Decimi, Anno eius Octauo. Intus Maiorem Ecclesiam N. & in eius loco Capitulari, Perillustris, & Admodum Reuer. Dominus N. Canonicus dictæ Ecclesie, flexis genibus coram Perillustri, & Admod. Reu. Domino N. Canonico, & primo Diacono dictæ Ecclesie presentibus cæteris Dominis Canonicis, ad id specialiter conuocatis, & congregatis, flexis genibus, fidei Orthodoxæ professionem, ad præscriptum decreti Sacri Concilij Tridentini, necnō Constitutionis felicis recordationis Pij Quarti emisit, Presentibus NN. pro testibus ad prædicta vocatis, atque rogatis.

Necnon Die vigesima secunda eiusdem mensis, &c. continuatis actibus præfatus, Perillustris, & Adm. Reu. D. N. Canonicus prædictæ Ecclesie in Camera solita audientia Perillustris, & Adm. R. D. Vicarij Generalis, N. flexis genibus in manibus eiusdem Domini Vicarij prædictam fidei Orthodoxæ professionem ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini; ac Constitutionis felicis recordationis Pij Quarti, ut supra emisit, Presentibus ibidem N. N. pro testibus, &c.

N. pro Notario interfui.

Quod quidem instrumentum extendi consuevit in calce formæ iuramenti impressæ, prout ubique ferè seruatur.

Aliud quoque iuramentum, quod fidelitatis nuncupatur, sub diuersa forma præstatur, etiam per prouisos de primis Dignitatibus in Cathedralibus, & quandoque etiam de principalibus in Collegiatis tenoris sequentis, videlicet,

52 Ego N. Archidiaconus Cathedralis Ecclesie N. Ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero Beato Petro, Sanctæque Apostolica Romana Ecclesie, & D. N. D. Innocentio Papa Octauo, ac eius successoribus canonicè intrantibus; non ero in consilio, consensu, tractatu, vel facto, ut vitam, vel membrum

perdant, seu quod contra alicuius eorum personam, vel in ipsorum, aut Ecclesia eiusdem, siue Sedis Apostolicae auctoritatis, honoris, vel privilegiorum, iurium, vel Apostolicorum Statutorum, ordinationum, reservationum, dispositionum, seu mandatorum derogationem, vel praedictum, machinationes, aut conspirationes fiant; & si, ac quoties aliquod horum tractari sciuerit, id pro posse, ne fiat, impediam, & quanto citius commode poterit, eidem D. N. vel alteri, per quem ad ipsius notitiam peruenire possit, significabo. Consilium vero, quod mihi per se, aut per nuncios, seu litteras credituri sunt, ad eorum damnationem, me sciente, nemini pandam. Ad retinendum, & defendendum Papatum Romanum, & Regalia S. Petri contra omnem hominem adiutor eis ero. Auctoritatem, honorem, privilegia, ac iura, quantum in me fuerit, potius adaugere, & promouere, statuta, ordinationes, reservationes, dispositiones, & mandata huiusmodi obseruare, ac eis intendere curabo. Legatos Sedis eiusdem honorifice tractabo, & in suis necessitatibus adiuuabo. Hetericos, Schismaticos, & qui alicui ex D. N. successoribusque praedictis rebelles fuerint, pro viribus persequar, & impugnabo. Possessiones vero ad Archidiaconatum meum pertinentes, non vendam, neque donabo, neque pignorabo, neque de nouo infundabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli dictae Ecclesiae, inconsulto Romano Pontifice. Sic me Deus adiuuet, & hac sancta Dei Euangelia.

53 Hæc quidem forma iuramenti expeditur in Cancellaria Apostolica, vnâ cum litteris prouisionis Dignitatis, & bene complicata, clauditur sub plumbo, quæ sic à parte exteriori prænотatur, *Forma iuramenti*, & transmittitur ad Oratorem.

54 Idem iuramentum præstat per prouisos de Dignitatibus, etiam regularibus, nempe Prioratibus Conuentualibus, & Præceptoribus generalibus, & similibus, nonnullis mutatis, vel deletis, dicendo, Ego N. Abbas, vel Prior, aut Præceptor, aut perpetuus Commendatarius Monasterij N. vel si fuerit Commendatarius ad tempus, & postmodum titularis, Ego N. Commendatarius, & futurus Abbas Monasterij N. & ibi dicetur, *Possessiones vero ad meum Monasterium, &c. etiam cum consensu dicti Monasterij, &c.*

Ex præmissis verò occasionem nactus, subnectere hic visum est, quid circa ante-

dictam fidei professionem emittendam per 55 promouendos ad Cathedrales Ecclesias, necnon ad Dignitates Abbatiales, Prioratus, & Monasteriorum regimina, seruetur; cum hoc à nostra praxi deuiare minime agnouerimus, ac etiam Episcopatus dicatur beneficium, & inter beneficia Ecclesiastica (de quorum Praxi agimus) computetur, *Solu. de benef. p. 1. q. 2. n. 42. Hoid. in prafat. de incompat. benef. n. 7. Paris. de resig. benef. lib. 2. p. 1. n. 54.*

Et tam quoad formam iuramenti professionis fidei, quàm quoad alia particularia, 56 extat hodie *Constitutio fel. record. Gregorij XIV.* quæ incipit, *Onus Apostolicae seruitutis, sub Datum Romæ in Monte Quirinæ, Anno 1591. Id. Maij, Pontificatus Anno primo.*

Et inter cætera, quæ per promouendos ad Cathedrales, præstanda sunt, est iuramentum professionis fidei, vt in dicta Bulla Pij IV. quæ est omnibus communis; & quando promouendus est in Curia, confecto processu, qui desuper à Notario deputando per Cardinalem, qui facturus est relationem in Consistorio secreto, fieri consuevit, postmodum promouendus prædictus emittit prædictam fidei professionem coram Cardinale relatores; à quo processus subscribitur, ac etiam à Capitibus Ordinum, scilicet à primo Cardinali Episcopo, à primo Cardinali Presbytero, & à primo Cardinali Diacono.

57 Et iuramentum huiusmodi præstat, et ab Eminentissimis Dominis Cardinalibus ante pilei rubri receptionem, de seruado quicquid in Constitutione Pij IV. continetur, prout fieri solet in Capella Palatii Vaticanæ, quæ Sixti nuncupatur, quia fuit à Sixto Quarto ædificata, ac egregijs picturis, & emblematis exornata. Quod si plures sint Cardinales, vnus eorum pro omnibus, Constitutionem prædictam legit, qua lecta, omnes, scennidum suæ promotionis locum, tactis sacrosanctis Dei Euangeliis, iurant coram Cardinalibus, præsertim Ordinum Capitibus, quorum præcipuum tunc munus est, hoc iuramentum accipere, *Papæ, seu Collegii nomine, teste Germon. de indul. Card. 5. Quo tu Romanam, n. 45.*

Sed ne aliquid, quoad hanc praxim, intactum relinquant, circa illud, quod dictum est de Notario à prædicto Domino Cardinale deputando, sciendum est, quod huiusmodi processus ante Pontificatum Gregorij XV. conficiebantur, & instruebantur à diuersis Notariis, quorum imperitia, quandoque nonnulla inconuenientia oriebatur; 58 quare idem Gregorius erexit vnum officium pro vno tantum Notario, qui priuatiuè quoad

quoad alios quoscumque Notarios, in formandis, & intruendis processibus, quos super qualitatibus promovendorum per Summum Pontificem ad quarumcumque Cathedralium Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, quorumcumque Consistorialium, pro tempore vacantium, regimina, ac Ecclesiarum, et Monasteriorum huiusmodi statu in Romana Curia, coram S.R.E. Cardinalibus, aut eorum Auditoribus assistere, & testium dicta, & depositiones in scriptis per se, vel substitutum idoneum redigere, teneatur; eidemque officio applicavit pro illius dote, omnia, & singula emolumenta, per alios Notarios, qui antea in formandis huiusmodi processibus assisterunt, ac praedictorum testium depositiones redegerunt, percipi consuevit, ut in litteris dictae erectionis in forma brevis expeditis sub *Dat. Roma apud S. Maiorem 16. Iulij 1621.*

Præterea, cum eidem Gregorio postmodum innotuisset, similes processus, qui extra dictam Curiam, in Germania, Gallia, Hispania, aliisque Christiani Orbis, Prouincijs, & Regionibus, super qualitatibus promovendorum, ad illarum partium Ecclesiarum Cathedralium, & Monasteriorum statu in partibus ipsis formantur, & ad eandem Curiam, pro litterarum Apostolicarum expeditione transmittuntur, expeditione facta, nullam prorsus rationem haberi, quinimò diltrahi, & deperdi solere, propterea statuit, quod de cætero huiusmodi processus, postquam ab eisdem S.R.E. Cardinalibus ipsarum Nationum Protectoribus, Cöprotektoribus, seu Viceprotektoribus, aut qui Ecclesias, & Monasteria huiusmodi in Consistorio proposuerint, & ab Ordinum Capitibus visi, recogniti, & approbati fuerint ab ipsis Cardinalibus, seu eorum Auditoribus, & ijs, ad quos spectauerit, ante Cedulae Consistorialis subscriptionem, seu saltem illius partibus consignationem, eidem Notario, ad effectum illos conservandi, consignari, ipseque Notarius illos fideliter cu-

stodire, & ad effectum illorum facilius perquisitionis, rubricellam facere debeat, & ad id obligatus existat, huiusmodi curam eidem Notario demandavit; ac pro illius salario pro huiusmodi conseruatione, & custodia, ducatos duos auti de Camera pro singulo processu ad dictam Curiam, ut præfertur, transmittendo, eidem Notario, à quolibet ex promovendis ad Ecclesias, & Monasteria huiusmodi, seu sollicitatoribus in dicta Curia, tales expeditiones prosequentibus, soluendos absque mora assignauit. Ipsique Notario, ut quamdiu officium prædictum obtinerit, vestem, seu togam violaceam induere possit, indulgit; prout in litteris in simili forma Breuis, expeditis sub *Dat. apud S. Petrum die 7. Decembr. 1621.* plenius continetur.

59 Postmodum verò Urbanus VIII. tel. record. instituendo Archiuum Sac. Colleg. S.R.E. Cardinalium in Palatio Vaticano, in quo conseruari debent Scripturæ, & alia acta ad dictum Collegium quomodolibet pertinentia, necnon processus super qualitatibus promovendorum ad Cathedralia Ecclesias, & Monasteria Consistorialia, moderatus est supradictam Constitutionem Gregorij quoad solutionem prædictorum ducatorum duorum de Camera pro conseruatione cuiuslibet processus, ut in sua Constitutione super dicta erectione, sub *Dat. apud S. Petrum 1623. Decimo octavo kal. Ianuarij, Pontificatus sui Anno tertio.*

Circa verò formam huiusmodi processus conficiendi pro supradictis promovendis, adest hodie instructio supradicti Urbani VIII. quæ inconcussa, & adamussim seruetur, nisi tamen ipse Summus Pontifex referat, prout referre consuevit pro personis sibi notis, gratis, & dilectis, etiam quod non sint S.R.E. Cardinales, nam fit expeditio Ecclesie sine processu, & tunc referendo, concedit, approbantibus DD. Cardinalibus, teste *Paris. de resign. benef. lib. 8. g. 5. num. 18.* supradictæ verò instructionis forma talis est; videlicet,

INSTRVCTIO PARTICVLARIS

CIRCA CONFICIENDOS PROCESSVS Inquisitionis in qualitates eorum, qui promouendi sunt ad regimina Cathedraliũ, aut aliarum Superiorum Ecclesiarum, vel Monasteriorum.

Ad hoc, vt in dictis processibus conficiendis seruentur Sacri Canones, & Concilia Generalia; præsertim Tridentinum, & Constitutio fel. record. Gregorij Papæ XIV. super forma huiusmodi processuum conficiendorum, sub Dat. Idib. Maij 1591.
Pontificatus sui Anno primo.

Iussu Sanctissimi D. N. VRBANI PP. VIII. edita.

Circa personas, ad quas spectat dictos Processus conficere,

SI Processus Inquisitionis conficiendus sit extra Romanam Curiam, hoc munus spectat ad Legatos Sedis Apostolicæ, vel ad Nuncios Prouinciarum in locis, in quibus commorantur: Si non adsint Legati, neque Nuncij, spectat ad Ordinarios viciniore, qui ordo gradatim seruandus est; nec quisquam debet sibi hoc munus arrogare, præter ordinem supradictum, nisi Romano Pontifici, per speciale mandatum alicui alteri illud demandare placuerit. Quo casu apparere debet de mandato speciali in principio processus.

Si aliquis ex Prælati, ad quem ordine supradicto spectat processum conficere, consanguinitate, vel affinitate vsquæ ad tertium gradum inclusiuè promouendum contingat, ille excludatur ab hoc munere, quod eo casu deferatur ad illum, qui proximè sequitur, seruato eodem ordine, & gradu.

Si quis etiam sit legitimè impeditus, vt per se ipsum Processum conficere non possit, & ea adimplere, quæ continentur in s. inferius scripto, qui incipit, *Quicumque*

confisurus est, ea cura transferatur eodem ordine, & gradu ad alium Prælatus viciniorem, Prælato impedito.

Si Processus sit conficiendus in Romana Curia, videndum est, an Ecclesia, vel Monasterium, cui est prouidendum, sit ad nominationem, vel præsentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, aut Principis, quo casu munus conficiendi Processum in Curia spectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apostolicam est Protector illius Prouinciz, in qua sita est Ecclesia, vel Monasterium.

Quod si Ecclesia, vel Monasterium non sit ad nominationem, aut præsentationem, vt præmittitur, Processus conficiendus erit per Cardinalem, à Romano Pontifice deligendum, qui de huiusmodi deputatione, curabit aliquid apparere, vel saltem vigore suæ assertionis, aliquid narrari à Notario in principio Processus.

Quando contingat, Processum confici debere de qualitatibus Archiepiscopi, vel Episcopi extra Romanam Curiam degentis, qui ab vna ad alteram Ecclesiam sit transferendus, hoc munus, deficiente Legato, vel Nuncio Apostolico illius Prouinciz, vel Regni, vbi sita est Ecclesia, à qua aliquis transferendus erit, spectat ad Metropolitanum, si persona transferenda, est Episcopus, si verò est Metropolitanus, spectat ad Episcopum suum suffraganeum antiquiorem residentem.

Si Prælatus inquirens, ob locorum distantiam non possit commodè per se ipsum testes examinare super aliquo articulo, vt putata, super legitimis natalibus, ætate, aut aliquo

quò eiusmodi, licebit ei partem illam alteri personæ in dignitate Ecclesiastica committente subdelegare, non autem vniuersam inquisitionem.

Quoad Processus conficiendos, pro habenda informatione status Ecclesiarum, vel Monasteriorum, quibus prouidendum erit, hoc etiam conficere debeant ipsi Prælati, qui Processum de qualitatibus promouendorum confecturi sunt. Si verò contingat in alia Prouincia, vel Regno esse Ecclesiam, & in alia promouendum, tunc Prælati inquirens poterit subdelegare Episcopo, qui erit vicinior ipsi Ecclesiæ, vel Monasterio, iustus conficiendi Processum super Ratu dictæ Ecclesiæ, vel Monasterii.

Quo modo conficiendi sint Processus, vt dici possint, & videantur confecti per viam Inquisitionis.

Quicumque confecturus est Processum Inquisitionis in qualitates promouendi, etiam si sit Legatus, non per suos Vicarios, Auditores, vel alios Ministros, sed per se ipsum id munus exercere debet, licet possit ab huiusmodi personis, vel alijs viris peritis adiuari: Hæc autem in specie feruanda sunt.

Non recipiantur testes à promouendo, vel pro parte sua inducti, neque articuli ab ipso, vel nomine suo producti, sed Prælati inquirens interrogatoria; seu articulos per se ipsum formatos habeat, & super eis examinet testes, quos de rebus inquirendis sincerum, & fidele testimonium duros esse existimet: ipse ex officio suo secretò vocari mandet, & secretò examinet, ipsemet recipiat in manibus suis singulorum testimonium iuramentum, quod ab Episcopis præstetur tacto pedore; à cæteris verò interioribus cuiuscunque qualitatibus sint, tactis sacris scripturis, & ita respectiue referat Notarius Processum scripturis, qui etiam asserat, testem fuisse ex officio vocatum, & examinatum à Prælato inquirente; insuper Prælati ipse testes interroget super vnoquoque articulo: Ipsorum autem testimonium dicta vna cum reliquis hoc negocium tangentibus scribat aliquis Notarius publicus, qui debet etiam tam dicta testimonium, quam scripturas, & documenta producenda, vt inferius dicitur in processum, & in publicum instrumentum reducere. Articuli autem, & interrogatoria inferius describentur.

Circa qualitates testium vocandorum, & examinandorum quoad personam promouendi.

Testes sint viri graues, pii, prudentes, docti, & qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, sincerumque, ac fidele testimonium verisimiliter sint daturi, præsertim verò huiusmodi qualitates esse debent in testibus, qui interrogandi erunt de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, & aptitudine promouendi ad regendam Ecclesiam: Scire enim debent ipsi testes, quæ requirantur in eo, qui rector est Ecclesiam Cathedralis, ad hoc, vt sit idoneus ad alios docere, aptus ad illam gubernandam, & dignus, qui ad eam promoueatur.

Non sunt recipiendi in testes Cognati, vel nimium familiares, aut inimici, siue amulorum personæ promouendæ.

In inuestigandis testium qualitatibus, adhibenda est diligentia per Prælatum inquirentem, vt cognoscere possit, quam sint ex grâ promouendum affecti, exindeque conijcere, vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant.

Si aliquando Prælato inquirenti ita expedire videbitur, testibus ad memoriam reducet vim iuramenti, & grauitatem perurij, admonebitque ipsos reos futuros apud Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo rei erunt, qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, causa erunt, vt homines indigni, vel minus idonei Ecclesijs præficiantur.

Quo modo Prælati inquirens procedere possit per viam inquisitionis, quando non habet notitiam personæ promouendæ.

Si contingat Prælatum inquirentem non habere sufficientem notitiam personæ promouendæ, ad hoc, vt possit deligere, & vocare testes ex officio, absque scientia ipsius promouendi, & secretò, poterit curare, vt ipsemet promouendus, vel aliquis aliud det ei schedulam, in qua sint ordine descripta nomen dicti promouendi, cognomen, patria,

tria, ætas, parentes, ordo, gradus, professio, functio, si quam is fortè exercuit, loca, in quibus Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, amici, & familiares, aliorum personarum, quæ tam ipsum, quàm parentes eius intinè norint.

Cum autem huiusmodi schedula petenda sit tantummodò ad habendam quandam extraiudicialem notitiam eorum, quæ Prælatum inquirentem scire oportet pro inquisitione facienda, non debet ipsa schedula inseri processui, nequè de ea aliqua mentio in dicto processu fieri, sed ad partem seruari, donec inquisitio perficiatur, & ea perfecta, poterit lacerari, si prælato videbitur.

Interrogatoria, quæ necessaria sunt ad inquirendum omnes qualitates, quæ in promovendis requiruntur.

Primò. An testis cognoscat promovendum, quomodò, à quo tempore citra, an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nuntius familiaris, & mulus, vel odiosus.

2. An sciat in qua Civitate, vel loco, & Diocesi promovendus sit natus, & quæ sit causa scientiæ.

3. An sciat ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, atquè honestis, & Catholicis parentibus, & quæ sit causa scientiæ.

4. An sciat, cuius ætatis sit, præsertim, an expleverit annum 30. & quæ sit causa scientiæ.

5. An sciat eum esse in sacris Ordinibus constitutum, quibus à quo tempore citra, præsertim an ante sex menses, & quæ sit causa scientiæ.

6. An sciat eum esse in Ecclesiasticis functionibus, & in exercitio Ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione Sacramentorum frequentem, & devotum, & quæ sit causa scientiæ.

7. An sciat, eum semper Catholicè vixisse, & in fidei puritate permansisse, & quæ sit causa scientiæ.

8. An sciat, eum præditum esse innocentia vitæ, bonisque moribus, & an sit bonæ conversationis, & famæ, & quæ sit causa scientiæ.

9. An sciat eum esse virum gravem, prudentem, & quæ sit causa scientiæ.

10. An sciat eum aliquo gradu in Iure

Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse, quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu ipsi Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, & an verè ea doctrina polleat, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere, & quæ sit causa scientiæ.

11. An sciat eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiæ se exercuisse, & quomodò in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quàm quoad prudentiã, integritatem, & mores, & quæ sit causa scientiæ.

12. An sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, siuè doctrinam, vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliouè Canonico impedimento teneri, quominus possit ad Ecclesiam Cathedralẽ promovèri, & quæ sit causa scientiæ.

13. An eum idoneum existimet ad bene regendam Ecclesiam Cathedralẽ, & præsertim eam, ad quam ipse est promovendus, an dignum, qui ad illam promoveatur, & an ipsius promotionem eidem Ecclesiæ vtilem, & proficuum futuram esse censeat, & quare ita existimet. Depositiones testium feriatim, & per extensum scribantur: nequè præcisè affirmaciones, seu negationes tantummodò admittantur.

Quæ requiruntur ad perfectam inquisitionem præter ea, quæ ex testibus habentur.

Quoad sacros Ordines, petendæ sunt à promovendo, & processui inferendæ, originales Bullæ, vel litteræ testimoniales collationum ipsorum ordinum, vel saltem earum se non modo vidisse eum cantantem Epistolam, et Euangelium, vel celebrantem, sed etiam legisse dictas bullas, vel litteras testimoniales, vel interfuisse collationibus Ordinum ei collatorum.

Quoad gradum similiter inferendum est processui Privilegium originale, vel eius exemplar in authentica forma.

Si Prælato inquirenti, vel promovendo videbitur, processui etiam adiungantur aliqua Brevia, Litteræ patentes, vel alia scripturæ, aut publica documenta, quibus maior, aut melior probatio habeatur de natalibus, & functionibus promovendi, vel aliud eiusmodi, præsertim si testes circa ea sufficienter, et plenè non deposuerint, recipiantur, et adiungantur.

Si

Si fortè promouendus nullum habet gradum in sacra Theologia, vel in Iure Canonico, necesse est, vt præter probationem aliundè habendam circa eius doctrinam, iuxtà præinsertum decimum interrogatorium, pro parte promouendi exhibeatur publicum alicuius Academiæ testimonium, quo idoneus esse declaratur ad alios docendos, quæ populum Christianum scire oportet. Persona promouendi enuntietur hac nota, videlicet si sit Prælatus, Admodum R. P. si verò non sit R. N. N. Promouendus, nunquam vocetur Electus, nequè ipse se talem vel nomet, vel scribat, nisi vbi præcesserit Electio Capituli, aut Conuentus.

Quid seruandum quoad probationem doctrinæ, quando promouendi orti sunt in Prouinciis, in quibus non sunt Vniuersitates Studiorum, nequè consuetum est suscipi gradum aliquem.

IN huiusmodi locis, et personis sufficient, si testimonio virorum graulum, et Sacræ Theologiæ, vel Iuris Canonici peritorum contet, promouendos ea scientia Theologiæ, vel Canonum verè polere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet; ac muneris sibi iniungendi necessitati valeant satisfacere: Ideo formandum erit interrogatorium ad hunc sensum, iuxtà quod si testes deposuerint se de scientia promouendorum certos redditos esse, ex eo, quod prædictos promouendos specimen suæ doctrinæ publicè, vel priuatim dedisse cognouerint: hoc modo sufficiens causa scientiæ dici poterit, aliàs non plenè probabunt doctrinam ad mentem supradictæ Constitutionis Greg. XIV.

Quid seruandum, si promouendus sit Regularis.

Omnia, quæ seruari debent in promouendo ad Ecclesiam Cathedralè, si sit secularis, seruanda etiam sunt, si sit Regularis.
Sed quia Regulares non solent, vt pluri-

mum suscipere insignia doctoratus in Vniuersitatibus Studiorum, necesse est, iuxtà decretum Concilii Tridentini, vt promouendus Regularis, à suis Superioribus regularibus testimonium habeat sufficientis doctrinæ, & quod sit aptus ad alios docendos. Nominè autem Superiorum intelligendi sunt dumtaxat, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, siuè ij cuiusuis Ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Præpositi generales, vel quarumlibet Congregationum Præsidentes, siuè Definitores, aut Visitatores, Capitulum generale representantes, siuè alij quocumquè vocabulo nuncupentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seu Commissarii Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum succedunt.

Animaduertendum tamèn, quòd præter suprascriptum Superiorum testimonium, est etiam aliundè inquirendum in huiusmodi Regularium doctrinam, quemadmodum dictum est de seculari, qui habet suæ doctrinæ testimonium à publica aliqua Academia.

Quid seruandum in translatione alicuius Episcopi ad alteram Ecclesiam.

Seruanda est eadem forma inquirendi ex officio, quæ superius dicta est.

Si Episcopus transferendus promotus fuit post publicationem Concilii Tridentini, & constat in processu tunc temporis cõfecto, plenè probata esse omnia requisita, sufficet inquirere, et testes examinare super infrascriptis articulis: Si verò non constet de huiusmodi probatione in totum, vel in partem, expediens erit testes examinare super omnibus articulis superius descriptis, vel saltèm super illis, de quorum probatione non constiterit, et præterea super articulis sequentibus erunt vtroquè casu omnino examinandi testes, et de contentis in eis faciendâ inquisitio ex officio, videlicet.

1. Antestis cognoscat Episcopum transferendum, quomodò, à quo tempore citrà, an sit ipsius cõsanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, emulus, vel odiosus.

2. An sciat, ipsum consecrationis munus suscepisse, et quæ sit causa scientiæ.

3. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiæ, et quæ sit causa scientiæ.

4. An sciat, eum in sua Ecclesia, et Diocesi affiduè resedisse.

M m

5. An

5. An sciat, eum diligenter, & sæpè dictam suam Ecclesiam, & Diocesim visitasse, opportunè omnibus necessitatibus occurrisse, & prouidisse, eiusquè decreta, & mandata debitè executioni demandari curasse, & què sit causa scientiæ.

6. An sciat, eum sæpè solemniter celebrasse, Ordinationes iuxta necessitatum exigentiam habuisse, Confirmationis Sacramentum ministrasse, cæteraquè Pontificalia exercuisse, & què sit causa scientiæ.

7. An sciat, eum pietatis, charitatis, & prudentiæ in gubernando specimen dedisse, ac verbo, & exemplo profecisse, & què sit causa scientiæ.

8. An sciat, eum prudenter vbilibet, & diligenter se gessisse in defendendis, conseruandis, & augendis iurisdictionibus spiritali, & temporali, iuribus, ac bonis omnibus suæ Ecclesiæ, & què sit causa scientiæ.

9. An sciat, verè ea doctrina ipsum ad præsens pollere, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, vt possit alios docere, & què sit causa scientiæ.

10. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N. & an censcat eius translationem fore ipsi Ecclesiæ N. vtillem, & proficuum, & quare ita existimet, & censcat.

Quid seruandum circa inquisitionem faciendam in qualitates eorum, qui in Consistorio promouendi sunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales, & Prioratus, ac regimina Monasteriorum, vel alias Regularium Præfecturas.

E Adem omnia seruanda sunt, quæ dictum est, seruari debere in promouendis ad Ecclesias Cathedralis, præsertim quando præter curam, & regimen Monachorum annexa est Monasterio iurisdictione spiritalis, vel temporalis in populum.

Ideo super eiusdem interrogatorijs examinandi sunt testes, mutatis tamen mutandis, respectu Ecclesiæ Cathedralis, & respectu Monasterij, vel dignitatis regularis.

Addatur interrogatorium circa professionem Ordinis, & tempus, à quo eam emittit: Circa verò ætatem, sufficiat interrogare, et scire cuius ætatis sit, non restringendo se ad trigessimum annum expletum; postea enim videbitur, an in huiusmodi promouendo sit ætas legitima respectu dignitatis, ad quam promoueri debet.

Quoad doctrinam, cum promouendi ad huiusmodi dignitates regulares non sint per Concilia generalia adstricti ad gradum Doctoratus, siue Licentiæ, vel ad publicæ Academicæ testimonium, & nihilominus æquum sit, vt ea doctrina possent, qua onus sibi imponendum sustinere valeant, Prælati inquirentes studiosè, ac diligenter inquirere, debeant super doctrina eiusmodi personarum, iuxta modum, et formam superius notatam, vt Romanus Pontifex, habita informatione, quæ nam sit promouendi doctrina, iudicare possit, an sit talis, qualem dignitas illa exigit, et requirit.

Circa fidei professionem emittendam à promouendis tam ad Ecclesias Cathedralis, quàm ad dignitates Regulares.

Fidei Professio debet emitti in manibus Prælati, ad quem inquisitio (seruato ordine superius dicto) pertinet, à quo si promouendus longè distet, poterit idem Prælatus subdelegare receptionem dictæ professionis Ordinario, cui promouendus vicinior erit.

Prælatus recipiet professionem fidei à promouendo, præsentem Notario publico, ac testibus; ipse autem promouendus eam emittet genibus flexis ante Prælatum, et in fine, tangendo ambabus manibus sacrosancta Euangelia, et spondendo, vouendo, ac iurando, prout in forma, ea descripta, scribitur.

Profitemens duobus in locis, in quibus nomen, et cognomen suum exprimendum erit ea dumtaxat sua propria manu adscribet.

Prælatus propriè etiam manus subscriptione in fine exemplaris dictæ professionis testabitur, eam à se receptam fuisse sub hac forma, ego N. fidei professionem, iuxta superscriptam formam, à R. P. D. N. in manibus meis, ad verbum emissam recepi; et ita testor manu propria.

De-

Demum Notarius, qui praesens fuit publico instrumento, in calce eiusdem exemplaris immediate post subscriptionem Praelati inquirentis, extense fidem faciet de praedictae professionis emissione, ac receptione, praesentibus testibus, quorum nomina, & cognomina exprimet.

Maxime curandum est, ut exemplaria professionis fidei transmittantur absque mendis, ne leuibus quidem; cum nec in minimis liceat immutare formam a Sede Apostolica praescriptam, nimisque non modo Notarii scribentis, sed etiam, praecipue Praelati inquirentis incuria circa hoc notetur in Sacro Consistorio, quando in eo fit relatio processus, & mendorum in professione fidei repertorum; cum necesse sit ea etiam nominatim referre; ideo expediens erit ad tollendam occasionem errorum prouenientium, ex incuria scribentis, ut ubique imprimantur exemplaria, iuxta formam Romae impressam, & maxima diligentia adhibeatur, ne mendose imprimantur. Cum vero transmittenda sunt instrumenta professionis fidei, haec ipsa subscribantur a profitente, & a Praelato inquirente, & in eisdem Notarius extendat instrumentum, prout dictum est.

Interrogatoria pro habenda informatione status Ecclesiae

Primo. An testis sciat, in qua Prouincia sita sit Ciuitas N, cuius situs, qualitatis, & magnitudinis sit, quot conseruetur domibus, & a quo Christi fidelibus inhabitetur, cuius dominio in temporalibus subiaceat, & quae sit causa scientiae.

2. An sciat, in illa Ciuitate esse Ecclesiam Cathedralis, vel Metropolitanam, sub qua inuocatione, cuius structurae, & qualitatis, aut aliqua reparatione indigeat, & quae sit causa scientiae.

3. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, an sciat, quot Episcopos suffraganeos habeat, & qui sint, si est Episcopalis, an sciat, cui Archiepiscopo sit suffraganea, & quae sit causa scientiae.

4. Quot, & quales sint in dicta Ecclesia dignitates, Canonicatus, & alia beneficia Ecclesiastica, quis sit numerus omnium Rectorum, & Clericorum inibi in diuinis inferuentium, quae sit dignitas maior post Pontificalem, quales sint redditus dignitatum Canonicatum, & aliorum beneficiorum,

& an adsint praebendae Theologicae, & Penitentiariae, & quae sit causa scientiae.

5. An in ea, cura animarum exerceatur, per quem, an sit in ea fons Baptismalis, & quae sit causa scientiae.

6. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra suppellectili, caeterisque rebus ad diuinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessarijs, chorum, organum, campanile cum campanis, & caeterum, & quae sit causa scientiae.

7. An sint in ea corpora, vel aliqua insignes Reliquiae Sanctorum, quomodo asseruentur, & quae sit causa scientiae.

8. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem, quantum distet ab Ecclesia, & an reparatione indigeat, & quae sit causa scientiae.

9. An sciat verum valorem reddituum mensis Archiepiscopalis, vel Episcopalis, ad quam summam annuatim ascendant, in quibus consistant, an sint aliqua pensione onerati, ad cuius, vel quorum fauorem dicta pensio sit reseruata, & quae sit causa scientiae.

10. Quot existant in illa Ciuitate Ecclesiae Parochiales, & an vnaquaeque habeat fontem Baptismalem, quot item in illa existant Collegiatae, quot Monasteria virorum, & mulierum, quot Confraternitates, & Hospitalia, & an ibi sit Mons Pietatis, & quae sit causa scientiae.

11. Quantum sit ampla Diocesis, quot, & quae loca complectatur, & quae sit causa scientiae.

12. An in ea erectum sit Seminarium: quot in eo pueri alantur, & quae sit causa scientiae.

13. An ipsa Ecclesia vacet, quomodo, a quo tempore citra, & quae sit causa scientiae.

De statu Ecclesiarum, quae sunt in partibus infidelium, quantum fieri poterit, diligens examen instituat, neque admittantur Tituli in Prouinciali non descripti, vel qui in Scripturis Sacri Collegij non reperiuntur.

Interrogatoria pro habenda Informatione Status alicuius Monasterij.

Primo. In qua Prouincia, & Diocesi sit Monasterium, & quae sit causa scientiae

Mm 2 Cu-

2. Cuius ordinis sit, & quæ sit causa scientiæ.

3. Quis sit numerus Monachorum, & quis eos tanquam caput regere consueverit, & quæ sit causa scientiæ.

4. Sub qua inuocatione sit Ecclesia ipsius Monasterii, cuius structuræ, & qualitatibus. An indigeat reparatione, & quæ sit causa scientiæ.

5. Qui sint redditus mensæ Conuentualis, & quæ sit causa scientiæ.

6. An Monasterium habeat aliquam iurisdictionem temporalem, aut spiritualem, quæ, & in quos, & quæ sit causa scientiæ.

7. An habeat curam animarum, per quem hæc exercentur, & quæ sit causa scientiæ.

8. An vacet, quomodo, & à quo tempore citrà, & quæ sit causa scientiæ.

Quid agendum, perfecta Inquisitione.

Cum totum examen, seu Inquisitio de persona promouenda, & informatio de statu Ecclesiæ, seu Monasterij perfectæ fuerint, Notarius eas, vnâ cum scripturis, & documentis publicis, et authenticis, ac Professione Fidei in instrumentum publicum rediget.

Si Processus Inquisitionis confectus fuerit extrâ Rom. Cur. Prælatus, qui eum confecerit, ad Pontificem, clatum, et obsignatû transmittet, si Ecclesia, vel Monasteria non sint ad nominationem, vel præsentationem Imperatoris, vel alicuius Regis; si verò de huiusmodi nominatione, vel præsentatione, transmittet processum ad Cardinalem illius Regni, vel Prouinciæ Protectorem, in qua est Ecclesia, vel Monasterium prouidendum.

Ipsè autem Prælatus, vel per litteras separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem huiusmodi processus, significabit, quanta fides testibus examinatis, eorumque dictis, et scripturis productis, suo iudicio habenda sit, simul etiâ quid de promouendo ipse sentiat.

Processus sic formatus, et transmissus, primum à Cardinale, cui illum in Consistorio referendi munus incumbet; deinde à tribus Cardinalibus Prioribus Ordinum subscribetur, et postea fiet relatio in Consistorio.

Cardinalis relator monere debet promouendum, si præsens in Curia sit, vt iuxta Concilium Lateranen. nonissimè celebratum, omnes Cardinales, vel maiorem partem

Collegij adeat, antequam Ecclesia, vel Monasterium proponatur, vt quæ à referente Collega sunt audituri, oculatâ fide, quantum ad personam ipsius promouendi attinet, cognoscere possint.

Quæ quidem omnia, sicut iam diximus, sunt exactissimè seruanda. Verùm, si fortè contingat, quoad promouendos à Romana Curia absentes, aliquid ex his, aliquo modo omitti, nihil est, quin in ipsa Curia suppleri possit, quod deesse dignoscatur ad perfectam præmissorum inquisitionem; prout aliàs euenisse, inter cætera, non ignoramus; namquè de anno 1571. pro expeditione vnionis perpetuæ, Ecclesiæ Hierapetren. Ecclesiæ Sythien. vacante supradicta Ecclesia Hierapetren. per obitum bo. mem. Nicolai Bertoldi Episcopi, Archiepiscopus Creten. & alii Episcopi eius suffraganei scripserunt ad Summum Pontificem, rogantes Sanctitatem suam, vt dignaretur illam vnire Ecclesiæ Sythien. attentis pluribus rationabilibus causis, per eos allegatis; commendantes etiam D. Gasparem Viuianum, Episcopum Sythien. ob eius virtutes, & alias qualitates à Sacris Canonibus in Episcopo requisitas, tanquam dignum, qui præficiatur ipsi Ecclesiæ Hierapetren. postquam illa vnita fuerit, vt præfertur. Et præterea missus fuit processus factus coram prædicto Archiepiscopo Creten. super informationibus per eum sumptis de qualitatibus prædicti Gasparis.

Quibus de rebus informatus fuit Cardinalis Alciatus, qui factò verbo cû Sanctissimo in Consistorio, præconizauit, de ordine eiusdem Sanctissimi, dictam vnionem, & prouisionem. Postmodum, petita venia à cæteris DD. Cardinalibus Protectoribus Reipublicæ Venetæ, in cuius Dominio sitæ sunt ipsæ Ecclesiæ Hierapetren. & Sythien. illi contenti fuerunt, quod ipse D. Cardinalis Alciatus dictam vnionem proponeret. Ac diligenter inspecto dicto processu, eum defectiuum esse reperit, nempe quia de natalibus, & an esset in Sacris, sufficienter non concludebat. Ideò sumptæ fuerunt informationes super his in Vrbe per ipsummet D. Cardinalem, qui examinauit testes desuper inductos, & per Secretarium suum, examen huiusmodi notari, & in publicam formam redigi fecit; ac demùm processu à se factum huiusmodi, cum processu de partibus connecti iussit, ac in fine talem attestationem manu propria subscripsit, videlicet,

Ego F. Cardinalis Alciatus suprascriptas probationes de Statu dictarum Ecclesiarum Sythien. & Hierapetren. & rationibus vnionis earum, ac de qualitatibus dicti Reuer. Gasparis

sparis Vianxi Episcopi Sythien. diligenter examinari, & accurata adhibita diligentia, inueni adesse sufficientes causas unionis, & ipsum R. Gasparem, licet non probetur Doctorem esse, doctum tamen, & in iure dicendo diu exercitatum, omnibusque alijs qualitatibus à Sacris Canonibus, & Tridentina Synodo requisitis, pradiatum esse. Ideoq. affirmo, non certo existimare, eum idoneum esse, quoniam iam dicta Ecclesia Hierapetren. postquam ea unita fuerit dicta Ecclesia Sythien. proficiatur. Antequam tamen dicta Ecclesia Hierapetren. possessionem adipiscatur, emittat professionem fidei, iuxta formulam à Sancta Sede Apostolica prescriptam, in manibus Reuerendissimi Archiepiscopi Creten. In cuius reo fidei scriptis, & subscripsi

F. Cardinalis Alciatus Relator.

Postmodum idem processus fuit allatus ad tres alios Cardinales, nempe ad Cardinalem Tridentinum, Vicedecanum, quonia aberat Cardinalis Moronus; ad Cardinalem de Pisis primum presbyterum Cardinalem, & ad Cardinalem Simoncellum primum Diaconum Cardinalem, qui singuli subscripserunt post Cardinalem Relatorem in eius conformitatem, prout adnotatum reperi in quibusdam notabilibus manuscriptis in Romana Curia.

Ad rem modò redeundo, vnde digressus sum, circa videlicet professionem fidei per supradictos promouendos emittendam, dicendum est, quod aliud iuramentum, etiam fidelitatis illi præstare tenentur, sicut promoti ad supradictas Dignitates inferiores, sub diuersa tamen forma, quod præstari regulariter consuevit à præsentibus in Curia, coram Illustrissimo Domino Cancellario Apostolicæ Regente, tenoris sequentis, videlicet,

62. *Ego N. Electus Ecclesie N. Ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero Beato Petro, Sanctæque Apostolica Romane Ecclesie, ac Domino Nostro Domino Innocentio Pape Decimo, suisque successoribus canonicè intransibus; non ero in consilio, aut consensu, vel facto, ut vitam perdant, aut membrum, seu capiantur mala captione, aut in eos violenter manu quomodolibet iniiciantur, seu iniuria aliqua inferantur quouis quaesito colore. Consilium verò, quod mihi credituri sunt, per se, aut nuncios, seu litteras ad eorum dampnum, me sciente, nemini pandam. Papatum Romanum, & Regalia S. Petri adiutor eis esse ad retinendum, & defendendum, contra omnem hominem; Legatum Apostolicæ Sedis in eundo, & redeundo honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adiunabo; infra, honores, privilegia, & auctoritatem Romane Ecclesie, Domini Nostri Pape, & successorum prædictorum conseruare, defendere, augere, & promouere curabo; nec ero in consilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum Nostrium, vel eandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra, vel præiudicialia personarum iuris, status, & potestatis eorum machinentur, & si talia à quibuscumque procurari nouero, vel tractari, impediam hoc pro posse, & quanto citius potero commode, significabo eidem Domino Nostro, vel alteri, per quem ad ipsius notitiam poterit peruenire, Regulas Sanctorum Patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reservationes, provisiones, & mandata Apostolica totis viribus obseruabo, & faciam ab alijs obseruari, Hæreticos, Schismaticos, & Rebellen eidem Domino Nostro, & successoribus prædictis pro posse persequar, & impugnabo. Vacuus ad Synodum, veniam, nisi præpeditus fuerò canonica præpeditioe, Apostolorum limina singulis triennijs personaliter, & per me ipsum visitabo, & Domino Nostro, ac successoribus prædictis rationem reddam de toto meo Pastoralis officio, ac de rebus omnibus ad meam Ecclesiam Statum ad Cleri, & populi disciplinam, animarum denique, que mea fidei credita sunt, salutem quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica recipiam, & quam diligentissimè exequar; quod si legitimum impedimento detentus fuerò, prædicta omnia per certum nuncium, ad hoc speciale mandatum habentem, de gremio Capituli mei, aut alium in Dignitate Ecclesiastica constitutum, seu alias personatum habentem, aut si mihi deficientibus, per Diocesenum Sacerdotem, & Clero deficiente, omnino per aliquem alium presbyterum secularem, vel regularem spectata probitate, & religionis de supradictis omnibus plene instructum; de huiusmodi autem impedimento docti per legitimas probationes ad Sanctam Romanam Eccle-*

Ecclesia Diaconū Cardinalem, Ordinum Priorem per supradictum nuncium transmittendas. Possessiones verò ad mensam meam pertinentes, non vendam, nequè donabo, nequè impignorabo, nequè de nouo infendabo, vel aliquo modo, etiam cum consensu Capituli Ecclesie meae, inconsulto Romano Pontifice; & si ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam super hoc edita Consitutione, contentas eo ipso incurrere volo. Sic me Deus adiuret, & hac Sancta Dei Euangelia.

63 Quæ quidem forma iuramenti, vt ex scripta extracta est ex *c. ego N. Episcopus, de iureiur.* necnon ex infra scripta Consitutione fel. record. Sixti Papæ Quinti de visitandis liminibus Apostolorum, & composita de ordine Clementis Papæ Octaui similis record.

Confecto igitur, ad præmissorum præscriptum, processu, emissaque fidei professione, Cardinalis, qui processum confecit, in vno Consistorio præconizat Ecclesiam de cuius prouisione agitur; petitquè licentiam à Papa, vt possit in proximo Consistorio referre prædictam Ecclesiam, & in alio proponit; & summus Pontifex concedit cum consensu Cardinalium; antequam tamen proponat, in vigilia Consistorij, vel per aliquot dies antea, Cardinalis Relator mittit schedulam omnibus Cardinalibus, tenoris sequentis, videlicet, *Ego Cardinalis N. in proximo Consistorio proponam Ecclesiam N. vacantem per obitum N. pro persona N.*

Sic etenim seruat in Ecclesiarū Cathedralium, aliorumquè Consistorialium prouisionibus, ex notorio stylo introducto à tempore Pontificatus Pauli IV. fel. record. qui voluit, quod dictæ prouisiones non eodem Consistorio, prout antea fiebat, sed sequenti absoluerentur; vt interim omnes Cardinales possent, & debeant de qualitatibus præficiendi, seu promouendi, certiores reddi, & plenè instrui, teste *Mand. reg. 24. q. 3. nu. 13. circa med.*

64 Et in ipso Consistorio secreto idem Cardinalis proponendo Ecclesiam, dicit *Beatissime Pater Vacat Ecclesia Metropolitana Lancianen. per translationem R. D. Mary Bolognini ad Ecclesiam Crotonien. Promouendus est Paulus Tassus à Serenissimo Rege Catholico presentatus.*

Ciuitas Lancianen. est in Prouincia Aprutina citeriori, sub ditione eiusdem Regis; eius Metropolitana Ecclesia sub inuocatione Annunciationis Gloriosissima Virginis; habet duas Dignitates, Duodecim Canonatus, & duas Capellanas, ac omnia necessaria; nullos tamen habeat suffraganeos. Domus Archiepiscopi distat ab Ecclesia ferè 400. passibus, que tamen satis commoda existit.

Sunt in Ciuitate Lancianensi Parochiales octo, Monasteria sex Regularium diuersorū Ordinum, & vnum Monialium; angustam tamen habet Diocesim, que quinque tantum Oppida, & totidem Villas continet.

Eius fructus taxantur in libris Camera ad florenos 200. Valor annuus ascendit ad ducatos 700. moneta Regni Neapolitani.

R. P. D. Paulus promouendus, est Neapoli, ex legitimo matrimonio, Catholicis parentibus procreatus, 50. aetatis suae annum excedit, à multis annis Sacerdos, Doctor in utroquè iure, Ecclesie Metropolitana Canonicus, per triennium fuit Vicarius Archiepiscopi Neapolitani; est ex Iudicibus causarum appellationum, & idoneus, qui Ecclesie Lancianen. præficiatur. Emisit fidei professionem in manibus Nunciij Neapolitani, coram quo fuit formatus processus, à Reuerendis. DD. meis Capitibus Ordinum, & à me approbatus, & subscriptus. Supplicatur pro expeditione, cum retentione, compatibilium, & Canonatus ad duos menses.

Quam quidem Ecclesiam proposuit b. mem. Cardinalis Gesualdus. Et hanc formulam propositionis, cum alijs similibus pro expeditione prædictarum Ecclesiarū, necnon Monasteriorum, ponit *Parif. de resign. benef. lib. 8. q. 5. per tot.*

Supradictæ verò Ecclesie Lancianen. prouisio fuit facta, antequam introductū esset examen Episcoporum; pro quo hodiè promouendus tenetur accedere ad Urbem pro illo subeundo; nam cum antea etiam Doctores ex priuilegio tantum aspirabant, & quædoquè promouebantur ad Cathedrales Ecclesias; proindè cum priuilegium non faciat Doctorem, Clemens Papa VIII. fel. record. non immeritò in executionem, *c. qui Episcopus 21. dist.* non aliàs ad Episcopatum promoueri decreuit, ac voluit, nisi idoneos super litteris repertos, præuio prædicto examine, ipso, ac pro tempore existente Summo Pontifice eidem examini assistente; nam si cæteri inferiores, ad animarum curam assumendi, & signantè Parochi, non nisi præuio examine admittendi sunt ex Sacrorum Canonum, præsertim

Con-

Concilij Tridentini dispositione *sess. 24. cap. 18. de reform.* multo magis Episcopi, qui eis præfunt, ac Vicarij Iesu Christi, ex *constitut. 33. q. 5.* vt per *Marches. de commiss. p. 3. §. 1. n. 31. & 32. fol. 313.* propterea idem Clemens, statuit, quod non solum habentes priuilegiũ, sed etiam viri ad Cathedralis Ecclesias assumerebantur; voluitque ad Episcopatus in Italia assumendos, in Vrbe coram ipso, & Sacra Congregatione DD. Cardinalium, aliorumque grauiorum, & peritorum Prælatorũ, & virorũ examinari. Quod si forte contingat, vt Pontifex, aduersa valetudine, aut alia causa impeditus, examini interesse non possit, differtur illud, donec cesserit impedimentum; licet nuperrime aliter vsu euenit; nam ne quid subirent incommodi plures Ecclesiæ Cathedralis, pastori- bus destitutæ, felicitis recordat. Innocentius X. laborans graui illo morbo, qui eum tandem oculis subtraxit mortalium, voluit Eminentissimum Dominum Cardinalem Vicarium, suo nomine, præesse, prout, re ipsa præfuit examini promouendorum ad prædictas Ecclesias vacantes; quorum vnus fuit Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus meus Paulus Squillante Neapolitanus, huius Metropolitanæ Ecclesiæ Cano-

nicus, Ministri Generalis Supremæ Vniuersalis Sanctissimæ Inquisitionis de Vrbe, contra hæreticam prauitatem, in hoc Regno tifici patronus, qui ob eximiam doctrinam, fidem, prudentiam, & iustitiam, vitæque integritatem, ceterasque virtutes, quibus clarescere dignoscitur, ad Ecclesiam Theanensem iure optimo, fuit ab eodem Ianocentio vocatus, atque promotus. In Gallia verò, & Hispania coram S. R. E. Cardinalibus Legatis ibi exilentibus, & Legatis deficientibus, coram Sanctæ Sedis Apostolicæ Nunciis, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, de speciali Papæ mandato, assistentibus aliis Prælati, ac peritis uiris, vt huiusmodi negocii grauitas requirit, se examini subiiciant; qui approbati, & non alijs, ad Ecclesiarum regimina admittantur, ita *Leo in thes. for. Eccles. p. 1. cap. 3. n. 11.*

Porro, inter cetera, in hac secunda forma iuramenti contenta, iurat promouendus ad Cathedralis Ecclesiam, se temporibus præstitutis, Apostolorum limina vitaturũ, circa quod non semel vidimus in praxi de aliquibus dubitari; & cum de hac re adic 67 Constitutio fel. record. Sixi PP. V. que est in viridi obseruanria, illius tenorem hic prius duximus inferendum, qui talis est, videlicet,

68 *Sixtus Episcopus Seruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex, &c.* Hac perpetua Constitutione sancimus, decernimus, & mandamus, vt omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi per Vniuersam Orbem Terrarum constituti à nobis deinceps ordinandi, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, antequam manus consecrationis suscipiant, seu eis consecratis, Pallium de Beati Petri corpore sumptam, eis tradatur, aut si ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam illius regimini, & administrationi se immisceant, si quidem presentes in Curia fuerint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis, ordine prioris; si verò absentes, in manibus Antistitis, quæ ad impendendam munus prædictum, aut ad tradendam Pallium huiusmodi à Sede Apostolica delegabitur, iurent, iurata formatam in libro Cancellaria Apostolica, Quinerno appellata, nuper descriptum, se Beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli limina, statim in hac nostra Constitutione temporibus, personaliter, ac per se ipsos visituros, ac nobis, & successoribus nostris, pro tempore existentibus Romanis Pontificibus, rationem reddituros de toto eorum Pastoralis officio, de quæ rebus omnibus ad ipsarum, quibus præfunt, Ecclesiarum Statum, ad Cleri, & populi disciplinam animarum, denique quæ illorum fidei credita sunt, salutem quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica humiliter recepturos, & quam diligentissimè exequuturos.

Quod si legitimo impedimento desenti fuerint, iurent, se prædicta omnia adimplenturos per certum nuncium ad illa speciale mandatum habentem, de gremio suorum Capitulorum, aut alium in Dignitate Ecclesiastica constitutum, seu alias personam habentem, aut si huiusmodi hominem Ecclesiastica Dignitate, & personam prædictam non habeant, per Diocesana Sacerdotem; & si Clero careant omnino, per aliquam aliam presbyterum secularem, vel regularem spectata probitatis, & religionis de supradictis omnibus plene instructum. De huiusmodi autem impedimento docere debeat per legitimas probationes, ad dictum primum Diaconum Cardinalem per supradictum nuncium transmittendas.

Quo etiam Principes temporales, si quid pro eorum pietate, & erga hanc Apostolicam Sedem

Sedem obseruantia, Romano Pontifici voluerint significare, eosdem, siue Episcopos, siue alios, qui ab eis mittentur, fidos habebunt nuncios, ac relatores, quorum opera ab eadē Sede pro illorum Dominij, Ditionibus, & rebus firmandis, ac stabiliendis, & cum Dei, & Sancta Religionis causa, sine qua tuto consistere, haud possint coniungendis, opportuna sincera charitatis officia, consilia, atque subsidia expectare cerè poterunt.

Ad hoc autem debitum visitationis officium commodè explendum, supradicti omnes Patriarcha, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, Itali videlicet, vel ex Italicis Insulis, unde in Italiam commodè trajici potest, veluti Siculi, Sardi, Corsi, & alij adiacentium Prouinciarum Italia, ac etiam Dalmatia, & Græcarum, quæ è regione ipsius Italia, & Sicilia oris sunt, tertio anno, Germani verò, Galli, Hispani, Belge, Bohemi, Vngari, Poloni, Angli, Scoti, Hiberni, & ceteri omnes, qui in Europa sunt citra mare Germanicū, & Balthicam, ac omnium Insularum Maris Mediterranei, quarto anno, & qui intra Europæ fines sunt his Prouincijs remotiores; ac etiam Africani littoribus nostris aduersi, ac Insularum Maris Oceani Septentrionalis, & Occidentalis Europa, & Africa citrà continentem noui Orbis, tam qui nunc sunt, quàm qui ad Catholicam fidem per misericordiam Dei aliquando redierint, quinto anno, Asiatici verò, & qui extrà Asiā, & in alijs nouis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, & Septentrionalibus, tam in Insulis, quàm in continentibus, & deniquè in quibuslibet Mundi partibus, decimo anno iter suscipiant, & Deo concedente, perficiant; idemquè institutum tertio quoque, quinto, & decimo anno repetant, & obseruent. Hæc autem annorum spatia à tempore suscepti muneris consecrationis, vel Pallij traditionis, aut translationis, ut præferatur, incipiant. Quæ nè longius differantur, volumus, quod tempus qualecumque excursam alicui, ex suprascriptis Præsulibus, qui siue morte præuentus, siue aliqua quacumque de causa ob non finitam tempus ei præscriptum, dicta limina non visitauerint, is à illius successori effluxisse, & excurrisse intelligantur, ut termino ipso iuxta prædecessoris sui iusurandum completo, debitam tunc visitationem quamprimum conficere teneatur.

Hi verò ex supradictis Antistitibus, qui hætenus ab hac Sancta Sede ordinati sunt, aut dictum Pallium ab ea susceperunt, aut ad aliam Ecclesiam translati sunt, prout cuiusque distantia locorum, & temporum interualla præscripta sunt, ad supradicta omnia obseruanda à die publicationis præsentis Constitutionis omninò teneantur.

Iubemus igitur in virtute sanctæ obedientiæ supradictis omnibus Antistitibus præsentibus, & futuris, ut visitationem prædictam sibi, suisque Ecclesijs adeò utilem, ac necessariam, iuxta præscriptam formulam, omninò conficiant. Si verò (quod absit) non egerint, eos ab ingressu Ecclesiæ, ac etiam ab administratione tam spiritualiū, quàm temporalium, necnon à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum, à Capitulis eorum omni exceptione, & mora cessante, interim liberè exigendorum, & in opus fabricæ, seu ornamentorum Ecclesiæ emptionem, prout maior exegerit necessitas insumendorum ipso factò tandiū suspensos esse volumus, donec à contumacia recipientes, relaxationem suspensionis huiusmodi à Sede prædicta meruerint obtinere. Non obstantibus, &c. Datum Roma apud S. Petrum, &c. Quintodecimo Kal. Ianuarij 1585. Pontificatus nostri anno primo.

Quare, circa personam in præinfertis literis qualificatam, ab Episcopo impedito, deputandam, ad prædicta limina visitanda, quatenus dicitur, *per certam nanciam, &c. de gremio suorum Capitularium, aut alium, &c.* non potest idem Episcopus aliquo modo excedere limites supradictæ Constitutionis, sub penis in ea contentis, ac gestorū nullitatis; quare si prædicta limina, nomine Episcopi visitentur per eum, qui manet, seu commoratur in Curia, absque eo, quod ad hunc effectum specialiter ad ipsam Cu-

riam mittatur, non satisfacit Constitutioni prædictæ; quod quidem Sacra Congregatio Concilij nunquam licet ex gratissima causa, etiam si Episcopus fuerit S.R.E. Cardinalis in sua Diocesi residens, admittit, prout declarauit in vna Fulginaten. 11. Ian. 1626. teste Barbof. in collect. Bull. verbo limina Apostolorum, fol. vibi 433. vers. 1.

Præterea in vna Elboren, cum Archiepiscopus petiisset admitti ad visitanda limina eius nomine, Presbyterum Diocesenum, non tamen de Capitulo, neque in Dignitate Ec-

eclesiastica constitutum, & iam ad Urbem transmissum, Sacra Congregatio Concilij Die 4. Decembris 1627. pro ea vice fecit gratiam, sed censuit, scribendum esse Collectori Portugalliae, qui omnes Episcopos in posterum de hoc admoneret, idem *Barbos. loc. cit. vers. 2.*

Et alias ipsa Sacra Congregatio noluit 71 admittere Regularem, Episcopi familiarē, & commensalem ad praedicta limina visitanda, etiam si alium non inuenisse diceret, & praedictus Regularis iam esset in Vrbe, sub dia 13. Nouembr. 1627. idem *Barbos. loc. cit. vers. 3.* Licet aliter dicendum sit de Episcopis residentibus in partibus infidelium, pro quibus per Sacram Congregationē de propaganda fide coram Urbano VIII. 28. Iulij 1626. fuit declaratum, sufficienter impleri praedictam Constitutionem Sixti V. per Episcopos in partibus infidelium residentes, si id praestiterint, medio ipsorum procuratorum, in Curia residentium, ita eruditiss. Dom. meus *Pantus Squillante* in suo celebri *trakt. de privileg. Episc. p. 1. cap. 9. nu. 9.*

Præterea sciendum est, quod Sac. Congr. Concilij, Episcopo impedito, qui neque per se ipsum, neque per certum nuncium accedere valet ad Urbem pro praedictis liminibus visitandis, solet illi prorogare tempus ad tres, aut quatuor, vel quinque menses, aut alias, iuxta distantiam ab Episcopatu ad Urbem, ad effectum praedictum; qui postmodum elapso tempore prorogationis, tenetur ad id omnino sub eisdem penis; nisi forte, ex nouo superueniente impedimento, obtineat secundam, & quandoque vltiore prorogationem; quod quidem tempus sic prorogatum, computabitur Episcopo in proximo futuro triennio, aut alio, ex temporibus supra dictis.

Limina autem Apostolorum, quæ Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & Patriarchæ visitare iuramento promittunt, licet nonnulli existiment ea, esse Basilicas SS. Apostolorum Petri, & Pauli, alij verò SS. Petri, & Ioannis Lateranensis, in quibus condita sunt eorum corpora.

74 At verius est intelligi de Curia Romana; nam vbi est Papa, ibi intelliguntur esse limina 75 Apostolorum; quia ipse fungitur auctoritate ipsorum Apostolorum; ac propterea non potest intelligi de Apostolis mortuis, vt ait *Felin. in cap. ego N. de iur. iur. & ibi Abb. n. 6. vers. quare quid intelligitur hic appellatione liminū. Gonz. ad reg. 8. Cancel. gl. 13. §. 1. n. 9.* Et sic omnes dicunt, esse Pontificem Maximum, qui illis liminibus praest.

Porro, Episcopi cum per se ipsos visitant, tenentur, facta prius Summi Pontificis petitione de osculatione, statum suarum Ecclesiarum ipsi Pontifici referre; & quamuis

videatur sufficere, quod ore tenus fiat ista relatio, vt patet ex supra dicta Constitutione Sixti V. quatenus ibi dicitur, *iurent, &c.* cū tamen id clarè non cõstet, an v3. ore tenus, vel in scriptis, teneantur, DD. Cardinales, qui pro interpretatione, & executione Concilij Tridentini delecti sunt, decreuerunt

77 praedictum Statum esse in scriptis dandum, siue per se ipsos, siue per Nuncium visitent; ex eo, quod praedicta relatio legitur in eorū

78 Congregatione, ibique exactissime examinatur, vt si aliquid pro recto regimine, & administratione Ecclesiarum, quibus ipsi Episcopi praesunt, antea omiserint, attentius deinceps inuigilent; & ibi praedictæ relationes retinentur pro conseruatione praedictarum Ecclesiarum status; & si quæ emendanda, aut corrigenda nonerint, diligenter curent, vt emendentur, & corrigantur, vt ait *Germon. in d. suo tract. de indult. Cardin. §. nulli. n. 30.*

79 Et licet communiter dicatur, quod visitatio liminum Apostolorum, sit honoris causa, et ob honorem, et reuerentiam, quam Beatissimis illis Apostolis, cuius vices tuetur Papa, praestare debemus, et vt euitetur ille fastus verborum de visitando Papa; tamen nullus Episcoporum est, qui ex eadem, vel alia causa Romam accedit, non visitet, non modò praedictas Basilicas praedictorum Apostolorum Petri, et Pauli, sed etiam alias quinque, vel septem Basilicas ob antiquitatem, vel excellentiam Sanctitatis, idem *Germon. loc. cit. n. 31.*

80 Licet hodie passim seruetur, vt nuncius, qui nomine Episcopi, visitat limina Apostolorum, secum deferat ad id illius speciale mandatum, cum publico documento legitimas probationes super impedimento Episcopi continentes, ac relationem Status Ecclesiae cum litteris eiusdem Episcopi; quæ omnia ex forma praedictæ Constitutionis, omnino requiruntur sub penis in ea contentis; et sufficit presentari illustrissimo Domino Secretario Sacrae Congregationis Concilij; ac Basilicas SS. Petri, et Pauli visitare, ac de huiusmodi visitatione, praedictæ Sacrae Congregationi fidem in scriptis, factam à Deputatis ad id in dictis Basilicis, exhibere, quæ eidem D. Secretario, ab ipso visitante, consignatur, qui potest ab ipsa Curia postmodum discedere, etiam non expectato responso eiusdem Congregationis, quia postmodum examinato statu praedictæ Ecclesiae eidem Episcopo rescribitur, et respondetur, etiam pro resolutione negotiorum, pro quibus supplicari consuevit in calce, eiusdem Status, vt ex infra scripta formula, quam tamquam copiosam, et amplam hic subnectere placuit, quæ est tenoris sequentis, v3.

N n   Sm

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

CVM Sanctissimo D.N. ob summam potestatem sibi traditam à Christo Domino, sollicitudo incumberes omnium Ecclesiarum, iure, ac merito statutum est, ut cuncti Christiani Orbis Antistites, præfinito quodam tempore, ad Sedem Apostolicam accederent, regiminis sui rationem reddituri, & monita, ac præcepta salutaria inde recepturi. Id verò hoc tempore, præsens præstare omnino consistueram, ut tam sanctæ peregrinationis uberes fructus, non tam animo, quam oculis, & auribus haerirem; sed gravis, & multiplicis generis impedimenta de repente suborta, me detinuerunt, & adhuc detinent, quominus hoc iter arripere possim. Est igitur, quod gratias agam, & habeam immortales Sanctitati suæ, qua mihi indulgere dignata est, ut ad peragendam Sacrorum liminum visitationem, Nuntium destinare facultas mihi esset. Delegi propterea ad id muneris Reuerendum, Angelum Rossetum, Canonicum Ecclesie Collegiatae Clararum huius Brixien. Diæcesis, probatæ vitæ, & bonæ conuersationis Sacerdotem, qui meam vicem gerat, & de uniuerso statu huius meæ Ecclesie, Amplitudines vestras Eminentissimas reddat certiores; & ne in re iam graui, à veritate, vel minimum aberrare possit, omnia, quæ cognita digna sunt, scriptis exarata eidem perferenda tradidi.

Inter alias Gallia Cisalpinæ Ciuitates, semper habita est magni nominis, Brixia, quippè qua, & originis antiquitate, & diuitiarum copia, & agrorum longe, latèq. patientiam ubertate, valde excellit; Ea verò Sereuissimæ, & excelssæ Republice Venetæ Imperio parens feliciter; & quemadmodum fide, & obsequio in suum Principem nulli cedit, ita erga Deum pietate, ac religione floret; cuius rei tum vetera, tum recentia exempla, & monumenta suppellant.

Christianam fidem à B. Barnaba Apostolo accepisse traditur. Cum enim ipse Lyguriam, atque Asmiliam peragrasset, Mediolanum, & Brixiam se consulit, atq. vtriq. Ciuitati Diuam Anathalonem Discipulam suam præfecit; sic enim illa ferebant tempora, ut ob sacrorum Antistitum penuriam, unus multiplicis gregis curam susciperes; effecit autem Apostolica inuicatio, ut semper Catholica fides culta, & seruata fuerit, ut prospere magnus Sanctorum Episcoporum numerus, post Anathalonem successerit; nec unquam hæresum tabes, etiam quò tempore Mediolanum peruaserat, ipsam insicere (Deo fauente) potuerit.

Est etiam plurimorum Sanctorum Martyrum perfusa, atq. irrigata sanguine; inter quos principalem locum tenent Sancti Faustinus, & Ionita Cives sui, qui, & paronni, ac tutelares eiusdem sunt; & illorum auxilium in grauissimis periculis, non semel impetra est.

Ecclesia Cathedralis aliàs bipartita fuit, sed modo nona eiusdem edificio, una esse capit; immò magnæ huiusmodi progressionis facta sunt, me opus urgente, & Ciuitate ipsa opem, & opes exhibente; illi enim onus fabricæ incumbit, cui Clerus uniuersus pro summa auroreorum mille quotannis, per soluendorum subsidio est.

Titulus eiusdem Ecclesie est B. Virginis Assumptæ, cuius imago cum effigie Sanctorum Faustini, & Ionitæ in publica, Cancellaria Episcopalis sigillo impressa est.

Aedes Episcopales sunt satis amplæ, & magnificæ, quas ego ornatores, & pulchriores reddidi, multa extruens, ac reficiens, & præsertim inferiorem, aream, schalam, ac aulam ipsam magnam, non modò laqueari auro, ac picturis conspicuo, sed omnium Episcoporum imaginibus ibidem collocatis, honorificentissimam reddidi.

Præsentis mensæ Episcopalis, licet pro Ecclesia splendore non sint ita pingues, non tamen tenues dici possunt; & super ipsis imposta est una pensio auroreorum mille, quæ soluitur Reu. D. Abbati N.

Extant in Ecclesia Cathedrali sex Dignitates, nimirum Archidiaconatus, quæ primum locum obtinet post Pontificalem, Archipresbyteratus, cui etiam adnexam est onus curæ animarum pro definita quadam parte, & Parochia, Præpositura, Vicodominatus,
Cantoria

Canonica, & Decanatus; ex his duo Priores, & postrema certos habent redditus, reliquos nullos; non admittuntur autem in Capitulo, prout iuris est, & vetus consuetudo obtinuit.

Canonicatus sunt septemdecim, & eorum maior pars Sacerdotium annexum, habet; reliqui suis ordinibus adscripti sunt.

Præbenda pro Theologo, & Pœnitentiario, fuerunt erecta, & ut iuris, ad sua munera obedienda, idoneis collata.

Extant præterea Mansionaria sex, quorum tres vocantur Honorabiles; duo tamen sunt participes distributionum Canonicalium; itant earum singulis competat dimidia portio Canonica.

Non deest competens numerus Sacerdotum, quorum aliqui sunt Titulares Capellani numero undecim; aliqui amonibiles, qui statis diebus missas celebrant, & choro etiam inseruiunt.

Manutenentur expensis Capituli, Magistri Grammatica, & Musica, ac insuper Acholyti, & alij Clerici, qui Ecclesie ministrant.

Præter alias Reliquias, asseruatur in quadam Capella honorificentissime extructa in Ecclesia ipsa Cathedrali, Sanctissima Crux, quæ aurea, & flamea nuncupatur, quam aliqui à Constantino Magno, aliqui à Carolo item Magno Ciuitati dono datam existimant; & cum ea, Christiano more, circumfertur, tum æris serenitas, tum pluuia, prout necessitas exigit, impetrari creditur, prout etiam longissimo usu, atque experimento compertum est.

Præter Cathedralem, quæ, ut diximus, etiam Parochialis est, extant undecim alie Parochie, quarum sex à Rectoribus secularibus, reliquæ à Regularibus gubernantur.

Fuit semper antiqua Ecclesie Cathedralis prerogatiua, ut in quibuscumque funeribus, etiam si extrâ illius Parochiam essent, tum Regulares, tum Rectores aliarum Parochialium ad ipsam accedere solerent, Clerumque deducerent, & primas deferrent tam in lenando caduere, quam in officio, etiam in ipsorum Ecclesiis faciendo: hanc tamen laudabilem consuetudinem Regulares quidam perturbare ausi sunt, ac nonnulli eorum quadam fortasse suffragia per subreptionem obtinuerunt; & maxime certo expedire, ut Ecclesia ipsa Cathedralis, aduersus quoscumque actus contumaciales resistita, in antiqua iurium suorum possessione conseruaretur; ac totum negotium alicui hic in partibus terminandum committeretur.

Inter Parochiales uero primum locum obtinet Ecclesia S. Nazarij, quæ etiam Collegiata existit in signis; nam præter Præposituram, primam Dignitatem, habet etiam Primiceriatum, aliquos Canonicatus, & Capellaniâs nouem; & cum illius Præpositus hunc statum Ecclesie Collegiatæ subuertere uellet, ego tandem post multas expensas, obtinui declarari à Sacra Rota omnium Dominarum suffragijs, Ecclesiam esse Collegiatam, ut patet ex decisione, etiam impressa, quæ facta fuit die 17. Iunij 1605. & ex alia eiusdem Rotæ, in qua mandatum de manutenendo pro statu Ecclesie decretum fuit.

Monasteria Monialium in Ciuitate numerantur quatuordecim, in Diocesi autem sex; quibus præficitur Vicarius, qui earum curam habet; graniora tamen negotia ad me defert; eorundem uisitationem egomet obire soleo.

Eorum Monasteriorum, quæ in Vrbe sunt octo, & quæ in Diocesi, quatuor regimini Ordinarij subduntur, reliquæ à Regularibus gubernantur.

Silentio præterire non possum, Monasterium Capuccinarum, quæ strictioris uite rigorem quem Capuccini seruant, ad uirgum imitantur; atque ea uite Sanctitate fulgent, ut extraneas, etiam ad se trahant, numerusque illarum in immensum cresceret, nisi puella, quæ ingredi cupiunt, diuturnis temporis experientia à me probarentur.

Extant præterea pia loca, ut conuertitarum, succursus, xitellarum, Orphanorum, Domus Dei, in quibus mulieres, puella, pueri, respectiue aluntur.

Reperiuntur Hospitalia duo; alterum, quod vocatur magnum, proventibus amplissimis locupletatum, quod erga omnes infirmos hospitalitatem egregie exerret; & duos præterea Doctores conducit Sacra Scriptura alterum, & alterum grammatices, aureis centenis nummis, singulis annuatim attributis.

Alterum hospitale est, quod Incurabiliam vocatur, non ita quidem locuples, sed pari tamen pietate regitur.

Sunt duo Montes Pietatis, quorum prior, etiam diuitibus dat munus, posterior vero, non nisi pauperibus.

Insignis est sodalitas Virginum, qua sub auspicijs Sanctæ Ursulæ, Deo præstanti famulata, hæc quidem sub parentum cura in proprijs domibus degunt, hæc in quodam, licet non Regulari, à communi tamen distincto, vsuntur, Superiorem ex eorum Collegio deligunt, Sacramenta frequentant; & in pijs Christiana vitæ officijs se exercent; castitatis propositum præferunt, non tamen uotum emittunt à pijs uiris, solo insu reguntur; & per varia etiam Diæcesis loca hoc institutum propagatur; cum plures ex illis, que in Ciuitate degunt, sint ex Nobilibus familijs.

Seminarium Clericorum, ad præscriptum Sacri Tridentini Concilij institutum, honestos pronentus habet. Regitur magna cura, ut in moribus, & literis iuuenes proficiant, adhibitis optimis præceptoribus, & grauisimis uiris, qui in hoc opus assidue incumbunt; illius ades hoc tempore, commodiores, & laxiores reddidi, additis persicæ, & xisto, ac cubiculis nonnullis, sacello, & diuersorio pro infirmis.

Confratria laicorum uirorum, qua vulgò Disciplina vocantur, sunt quatuordecim in Ciuitate, & totidem per Diæcesim processionibus publicas comitantur, & aliquando funera; habentque suas Ecclesias, & diebus festis psallunt, missas audiunt in eisdem, & alia præterea pietatis opera exercent.

Congregatio præterea quadam est piorum uirorum, qui necessitates pauperum familiarum scrutantur, ipsisque tum ex pijs legatis, tum ex collata pecunia providere student; & orationis quadraginta horarum peculiarem curam gerunt.

Diæcesis Brixiana, uniuersæ Italiæ amplissima est; nam protenditur à Ponteligni, qui est unicus in extrema ora Vallicellisæ usque ad Pontenicum, in longitudinem centum miliarium, eius uero latitudo alicubi patet miliarium circiter quinquaginta; sunt in ea aliqua Oppida, & Ville ditionis Serenissimi Ducis Mantuæ, & aliorum Baronum, & Dominorum de Gonzaga, que ab immemorabili tempore regimini Episcoporum Brixien. assuetæ magnum commodam reportant.

Que ad numerum Ecclesiarum Parochialium, & Monasteriorum Regularium, Abbatiarum, Consistorialium, & Prioratum, ac Commendarum pertinent, ea in alijs præcedentibus statibus fuerant exposita, ut propterea illis denuò recensendis supersederi possit.

Doctrinæ Christianæ institutio tum in Ciuitate, tum in Diæcesi ita floret, ut exteris exemplo esse possit; & licet in hoc sanctæ memoriæ Caroli Cardinalis Visitatoris Apostolici, ac meorum prædecessorum labores grato animo agnoscam, mea tamen qualiscumque opera, & uigilantia pro illius incremento nunquam defuit, neque defutura est in posterum.

Verbi Dei prædicatio non modo in Cathedrali, tempore quadragesimæ, Aduentus, & per annum, sed etiam in singulis Oppidis, & Vellis frequentissimè habetur; atque hoc munus à Parochis ipsis, & Curatis, qui, ut plurimum multa doctrinæ, et eruditionis sunt, cum laude exercetur.

Visitationi Diæcesis quotannis incumbitur, eamque egomet perlustrare non desisto, adhibitis doctissimis uiris in partem operis, et sollicitudinis, præter Vicarios foraneos, qui sunt numero quinquaginta, et uisitationem à me peractam pro sua quoque regione urgent in singulos menses.

Conuentus etiam Clericorum ab iisdem habentur mensuri, in quibus de Sacramentis, et uariis conscientia casibus disputatur.

Forum

Forum Episcopale, summa Dei benignitate ita regitur, ut abstet, & à Vicario Generali, & ab omnibus Ministris quacumque sordida suspicio, iustitia autem, recte quidem, & pro modo culpa administratur, sed omnia Christiana, & Ecclesiastica charitate laevantur.

Sanctissima Inquisitionis Officium sua munera exercet, liberè me in primis, non modo adiuvante, sed etiam promovente; nec deest Illustrissimorum DD. Protectorum protectio, & faor, quando illi requiruntur.

Sacerdotes sunt in magno numero, & ferè omnes honestis vita alimentis prouisi; nã prater patrimonia illis assignata, quando beneficia defunt, ex priorum etiam legatis, & scholarum oneribus, vel tiberis conductionibus sustinentur; Doctrina autem, Summo Dei beneficio quamplurimi eorum excellunt, & gradibus Doctoratus insigniti sunt. Reliqui mediocri cognitione pollent, & in his, quae ad sua munera spectant, abundè versati sunt; id verò oritur ex duplici capite. Primum, quod ad Sacros Ordines, non nisi exquisito examine, & magno adhibito scrutinio promouentur. Secundum, ex eo, quod, ut superius dixi, singulis mensibus conuentus Sacerdotales habentur, in quibus post Chatechismi, seu Concilij Tridentini lectionem, quaestiones varia rerum Sacrarum proponuntur, & discutuntur; Quo postea ad iurum à me destinatum, mittuntur, ut de iis iudicium ferre possit; & quae minus iutam, aut non communem decisionem habuerunt, emendantur, & corrigantur.

Rituale Sacramentorum, licet à predecessoribus Episcopis compositum, et in lucem emissum, fuit tamen meo iussu recusum, et multis opportunè additis, cumulatim reddituum, itant eo, Parmenses, Placentini, Cremonenses, et Cremenses userentur; cum uerò nuper prodierit Rituale Romanum, illud etiam imprimi curauit; utroq. enim Parochi cum magno fructu uti poterunt.

Extabat etiam uolumen quoddam Constitutionum, quae certè quo tempore editae sunt, magnam utilitatem attulerunt uniuerso Clero. sed illud penè intercidit; et cum postmodum quatuor Concilia Prouincialia celebrata fuerint, et complures Constitutiones Pontificia promulgatae, uisum est mihi necessarium longè locupletius Constitutionum opus emittere, in quo decreta complura in variis Synodis à me habitis, facta, multis littere pastorales, atque edicta ad mores, ac disciplinam Ecclesiasticam spectantia, addita sunt.

Diutius immorari in recensendo Ecclesia mea statu, necessarium non arbitror; cum id à me pluries fuis, & uberius factum fuerit: quadam dumtaxat subijciam, pro quibus obtinendis Amplitudinum uestrarum Sapientiam, atque eximiam auctoritatem implo-ro, atque exopto.

Negotia, pro quorum expeditione supplicatur.

Primum, Cum Sanctorum Faustini, & Ionitae patronorum Britien. celebretur officium cum octana, & nihil de proprio habeatur, nisi unica lectio, quae extat in Breniario; Reuerendus Pater Abbas Sanctae Aphrae Canoniarum Regularium, cuius Ecclesia alias vocabatur Sancti Faustini ad sanguinem deuotione permotus, integrum officium proprium composuit, recitandum in solemnitatibus horum Sanctorum, illud uerò, meo iussu lectum à uiris doctis, uisum est, coherere antiquitati, & probatis historijs. Cum uerò Sacra Congregationi Rituum oblatum fuerit uidentum, ego summi beneficij loco ducam, si amplitudines uestrae Eminentissimae dignabuntur pro illius celeri recognitione auctoritatis suae pondus addere, & benignitatis testimonium ad eam rem praestare.

Secundum, Mea Diocesis, uariis Vallitellinae, finitima est Vallitellina; propterea accidit, ut tum in ea parte, tum alibi, multi extent, qui incidunt in haeresim exteriorem illam, sed alias occultam, & ad forum iudicia e non deductam. Pro huiusmodi hominibus, si ad cor reuertantur, nullum praesens remedium in foro conscientiae superesse uideatur; nam cum facultas concessa à Sacro Triacina Concilio Episcopis absoluenti à crimi-

crimine heresis, sit sublata per Bullam Cæna Domini, ut Sacra Congregatio censuit, difficillimum erit, inducere penitentes ad se ipsos prodendos Inquisitori, qui illos nõ absoluet, nisi prævia abiuratione. Mihi igitur videretur non solum opportunum, sed planè necessarium petere Amplitudinum Vestrarum interuentu à S. D. N. indultum absoluedi in foro Anima ab heresi occulta, cum clausulis tamen efficacibus, nè annua Bulla Cæna repetitione indultum ipsum irritam redderetur.

Tertium. Clarum est, ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 18. beneficia, quibus imminet cura animarum, conferri debet per concursum; postmodum Sacra Congregatio eiusdem Concilij interpretum declarauit, illud decretum non habere locum in Dignitatibus, & Canoniciatibus, Curatis Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, idque ex cap. Statuimus, de elect. in 6.

Nunc verò huiusmodi declaratio extenditur ad Capellantias coadiutoriales simplicium Parochialium, quod aduersatur laudabili consuetudini huius Præuincie, & præsertim mea Diæcesis, vergitque in maximum animarum præiudicium.

Quartum, in Vallesumpina, & alijs locis mea Diæcesis, sunt complures ferrifodiæ, in quibus magna hominum multitudo ferro eruendo incumbit. Cum verò tempore Quadragesima oleo, & piscibus ob paupertatem usi non possunt, lac farina passim admiscunt, & placentas efficiunt, quibus aluntur, existimantes, nisi hoc facerent, vires sibi ad opus defuturas. Nesciunt Parochi, qua ratione consulant huiusmodi hominibus; nec quomodo cum illis se gerere debeant, neque ego hucusque aliquid certi Parochis ipsis præscribere potui; hinc enim ius natura quodammodo vigere, hinc præceptum Ecclesie decanendo à cibis uetitis, quod ab omnibus sanis violari non posse, certum est. Remedium igitur aliquod imploratur. Confido autem, Amplitudines Vestras Eminentissimas in his propositis capitibus, Dei gloria, & animarum salutem consulturos, meque earundem protectioni & gratia commendo quam humillimè, &c.

Eminentiarum VV. Reuerendissimarum

Seruus Addictissimus

N. Episcopus Brixien.

Hæc autem, circa erectiones Sæcularium, & Collegiatarum Ecclesiarum, de quibus hæctenus loquuti sumus. Aliàs, etiam vidimus similes erectiones, cum amplioribus indultis, concessionibus, gratijs, & facultatibus, iuxta loci, & petentium quælitates; ac inter cæteras, erectionem factam per fel. record. Pium IV. in Oppido de Medina Cæli Seguntin. Diæcesis, ad instantiam illius Ducis, quæ continet amplissima priuilegia, & indulta, & tanquam plurimum celebris, & circumfertur in Romana Curia, etiam inter Officiales Datarie Apostolicæ, & in casibus contingentibus petendi huiusmodi gratias, adducitur in exemplum.

Nam in dicta Ecclesia, quæ est sub inuocatione Sanctæ Mariæ, instituit vnâ Abbatiam, quæ principalis, pro vno Abbate, ad quem iurisdicctio in Caputales, & aliàs ipsius Ecclesie personas, ac exercitium curæ animarum Parochialium dictæ Ecclesie

pertineant, & vnum Prioratum, qui secunda, & vnâ Scholastriam, quæ Tertia, ac vnâ Cantoriam, quæ Quarta, necnon vnâ Thesaurariam, quæ Quinta inibi Dignitates existant, ac Archipresbyteratum ex alia Ecclesia, in dictam Collegiatam transferendo, illi ibi in Sextam Dignitatem, qui eadem curam, & administrationem, quas Archipresbyter de Medina Cæli habuit, habere debeat. Necnon Sexdecim Canonicatus, ac totidem præbendas, quorum vnus, & vnâ Theologales, pro vnâ Magistro in Theologia, cuius electio spectet ad Capitulum; ita quod in huiusmodi electione, nullus, præter Abbatem, qui Dignitatem obtineat, nisi etiam Canonicus ipsius Ecclesie existat interuenire, vocemque actiuam habere possit, ac Quatuor integras, pro totidem integris Portionarijs, quorum vnus Magister Capellæ, & alius Organista, ac alius Sacrista, & reliquis Scepterifer ibi sint, & nuncupentur,

ac

ac Duae dimidias Portiones, quarum vna Portionario, dimidio Campanerio nuncupato, reliquæ verò dimidiæ portiones huiusmodi sex pueris, seu Ministris Chori dictæ Collegiatæ assignari debeant.

Eidemquæ Duci, eiusquæ successoribus Medinæ Cæli Ducibus, ex causa dotationis, concessit ius patronatus, & presentandi personas idoneas, & in dicta erectione qualificatas, ad supradictas omnes Dignitates, singulosquæ, demptis Theologalibus, Canonicatus, & præbendas, portiones, & alia beneficia, tam à primæua erectione, quàm deinceps vacare contingerit, Ordinatio loci, qui illas presentatas infra triduum, ad instar priuilegii patronis Ecclesiarum secularium, & Collegatarum de Berlanga, aut de Aquilar, Seguntin. & Burgen. Diæcesum, per Sedem Apostolicam concessi, instituire debeat. Ita quod si ipse Ordinarius, infra triduum huiusmodi, personas prædictas instituire indebitè recusauerit, tunc, & eo casu, Ordinarium viciniorum, aut aliam personam, in Dignitate ecclesiastica constitutam, adire valeant, qui, vel quæ presentatas personas huiusmodi, in illis, Apostolica auctoritate instituire liberè, & licitè possit.

Necnon eidem Ecclesiæ, illiusquæ Dignitatibus, singulis Canonici, Portionarijs, Beneficiatis, & personis pro tempore existentibus, vt omnibus priuilegijs, &c. etiam quoad delationem Almuiciarum, & Capparam, quibus aliæ Collegiatæ Ecclesiæ illarum partium, quarum persone Capitula constituunt, ac earum, necnon Cathedralium, & Metropolitanarum Ecclesiarum Canonici, Portionarii, & Dignitates in illis obtinentes, &c. vtuntur, vti possint.

Ac etiam immunitate à solutione annuatæ, seu dimidiorum, vel aliorum fructuum Dignitatum, Canonicatum, & præbendarum, ac portionum, aliorumquæ suorum beneficiorum, occurrente eorum vacatione, Ecclesiæ Seguntin. & cuiusuis priuilegij Apostolici, illi, etiam Regum, Reginarum, & aliorum Principum contemplatione concessi, prætextu faciendæ, vti, potiri, & gaudere.

Ipsiquæ Canonici dictæ erectæ Ecclesiæ in Iudices Apostolicos, & Conservatores delegari.

Et tam ipsi, quàm Dignitates obtinentes, Portionarij, & alij beneficiati, ex eo, quod Oppidum prædictum, hyemali tempore, frigoribus valdè est expositum, horas matutinas, non mediâ nocte, sed prima noctis hora, omnibus diebus, cantare, & recitare; necnon eisdem, ne perpetuam ibi residentiam faciendo, propter loci frigiditatè, & intempetiam, in ægrotudines incidant,

tres menses continuos, siuè interpolatos singulis annis, per quos continuo, seu interpolatis vicibus, prout sibi respectiue visum fuerit, de ipsorum Abbatis, & Capituli licentia, & prout illis expedire videbitur, se ab Ecclesia absentare, & quò voluerint, proficisci, ac interim fructus, &c. ac distributiones quotidianas Dignitatum, Canonicatum, & præbendarum, ac portionum suarum, ac si presentes dictæ Ecclesiæ deseruerint, percipere possint.

Necnon eisdem Duci, & Abbati, quod insinul quæcumquæ statuta, &c. numerum præbendarum augendarum, vel minuendarum, condere, &c. limitare, corrigere, &c. ac de nouo edere, ad instar aliarum Collegatarum Ecclesiarum Hispaniæ, &c. ac quascunquæ pœnas, &c. apponere, &c. ac debite executioni demandare.

Necnon eidem Abbati, quod stallum in Choro ipsius Ecclesiæ Seguntin. ac quam Rector dictæ Ecclesiæ S. Mariæ hætenus inibi habuit, Dignitatem, retinere, eisque, vt prius, necnon Rochetto, ad Episcoporum instar, ac mitra, annulo, baculo pastoralis, alijsquæ Pontificalibus insignijs vt; & tam in dicta Collegiata, quàm alijs Ecclesijs, & locis ecclesiasticis, in quibus in pontificalibus pro tempore celebrabit, benedictionè solemnem, post missarum, Vesperarum, aliorumquæ diuinorum officiorum solemniam, super populum inibi interessentem; dummodo aliquis Antistes, &c. largiri.

Ac Cruces, Imagines, Campanas, Vasa, Tabernacula, etiam pro conseruatione sacramenti Eucharistiæ, ac Reliquiarum Sanctorum, Corporalia, Vestimenta, etiam Sacerdotalia, paramenta, & ornamenta quæcumquæ dictæ Ecclesiæ, eiusquæ Altarium, citrà tamen calices, & patenas, benedicere valeat.

Necnon erectam Ecclesiam prædictam, illiusquæ Cœmeterium, sanguinis, vel seminis effusione, aut alias quouis modo pollutâ, aqua tamen prius per aliquem Catholicum Antistitam benedicta, aspersa, reconciliare.

Ac personas dicti Oppidi, & illius districtus, ad hoc idoneas, clericali caractere insignire, & ad minores ordines, statutis a iure temporibus, promouere; ac in casibus Ordinarijs locorum reseruatiss, absoluerè.

Necnon omnes, & singulas causas, inter personas Ecclesiasticas dicti Oppidi tantum, beneficialibus, ritulum beneficij concernentibus, matrimonialibus, & decimaribus, ac criminibus, in quibus mors, aut mutilatio membri sequatur causas, dumtaxat exceptis, quas, necnon causas appellationum ab

ipſius Abbatis diſſinitiva ſententia, quæ totum negotium principale diſſiniat, Episcopuſ Seguntin. ſiue eius Vicariuſ Generaliſ cognoscat) & circa caſ omnimodam ordinariam iuriſdictionem habeat, et exerceat, cognoscere valeat; cauſæquæ prædictæ ante diſſinitiuam ſententiam, ex quauiſ cauſa per Episcopum, ſiue illiuſ Vicarium prædictum, ab eodem Abbate auocari non poſſint.

Quodquæ prædictuſ Episcopuſ, ſeu Vicariuſ, perſonas, ad Dignitateſ prædictaſ, per dictum Ducem præſentataſ, iſtituere, ac iura propterea ſibi debita, prout ex alijs beneficijs, iuxta Conſtitutioneſ ſynodaleſ Seguntin. citrà tamen annatam prædictam, percipere valeat; ipſarumquæ perſonarum præſentatarum iſtitutio ad eum pertineat.

Necnon idem Abbas omnibuſ, et ſinguliſ vtriuſquæ ſexuſ Chriſti fidelibuſ, benedictioni, per eum, vt præfertur, largiendæ pro tempore aſſiſtentibuſ, verè pœnitentibuſ, & confeſſiſ, ſeu confitendi propoſitum habentibuſ, pro qualibet vice, qua interuenerint, indulgentiam, quam Antiquiſ in ſuiſ Ciuitatibuſ, et Diœceſibuſ, Chriſti fidelibuſ, benedictioni eorum intereſſentibuſ, concedere poſſunt, et concedere conſueuerunt, concedere, et elargiri, illamquæ dicti Chriſti fideleſ conſequi poſſint.

Inſuper Abbas, et Canonici prædicti, tempore interdicti, ordinaria auctoritate appoſiti, miſſaſ, et alia diuina officia, etiam ſanctiſ apertis, et alta voce (excommunicatiſ, et interdictiſ excluſiſ) dummodò ipſi cauſam non dederint huiuſmodi interdicto, celebrare; ac perſoniſ infra limiteſ Paſochiæ dictæ Collegiatæ Eccleſiæ commoſtantibuſ, tempore interdicti huiuſmodi Ec-

cleſtiastica Sacramenta miniſtrare, ſeu miniſtrari facere.

Ipequæ Abbas, in quocumquæ contra dictoſ, et rebelleſ, ſibi quæ ſubiectaſ perſonaſ, excommunicationeſ, et aliaſ ſententiaſ, cenſuraſ, et pœnaſ Eccleſiaſticaſ promulgare, et quacumquæ per eum lataſ ſententiaſ executioni demandare, ac alia circa hoc neceſſaria facere, licentiam conceſſit.

Præterea, Abbatem, ac Dignitateſ obtinenteſ, Canonicos, ac Porcionarioſ, aliaſquæ perſonaſ dictæ Eccleſiæ, ab omni iuriſdictione Episcopuſ Seguntin. ac etiam alioruſ quorumcumquæ Ordinarioruſ locoſ, ac illoruſ Vicarioruſ, & Officialiuſ; ita tamèn, quod dictuſ Episcopuſ Seguntin. ſi in ſua Diœceſi reſideat, per ſe ipſum tantuſ, illo verò abſente, per eiuſ Vicarium Generalem, Prouiſorem nuncupatum pro tempore reſidentem, Eccleſiam prædictam, & illiuſ Capitulum, Abbatem, necnon omneſ Dignitateſ obtinenteſ, ſinguloſquæ Canonicos, Portionarioſ, & beneficiatoſ, ac perſonaſ, & Preſbyteroſ, illorumquæ beneficia, & bona viſitare, corrigere, ac omnimodam iuriſdictionem in illoſ, et ea iure viſitationiſ tantuſ, exercere, &c. valeat, exemit; ac ſub Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcepit, & Eccleſiam, alioſquæ omneſ ſupradictoſ, eorumquæ beneficia, eſſe exempta, etiam ratione delicti, vel contractuſ, aut rei, de qua agitur, iuriſdictionem exercere, aut aliaſ pœnaſ Eccleſiaſticaſ promulgare non poſſunt, et aliaſ in contrarium irrita eſſe declarauit.

De hac erectione meminit Rota in vna Seguntina Dimidia Annate, qua eſt. deciſ. 136. ſub n. 7. p. 1. recent. & Garc. de benef. p. 6. cap. 3. n. 99.

Finis Libri Secundi.

PRA-

PRAXIS ERECTIONIS, ET COLLATIONIS PAROCHIALIVM Ecclesiarum.

LIBER TERTIVS:

S V M M A R I V M.

1. *Parochialis Ecclesia Rector, ad natum amonibilis, quomodo ex nona Papa erectione fiat perpetuus.*
2. *Manualitas in Rectore Parochialis Ecclesia, non admittenda, & quare.*
3. *Fundator Parochialis Ecclesia, non potest apponere conditionem, quod illius Rector sit amonibilis.*
4. *Formula supplicationis proponitur circa erectionem Parochialis Ecclesia, cum mutatione Rectoris amonibilis in perpetuum.*
5. *Parochialitas non arguitur, ex fide baptismali, neque ex Cimiterio, num. 6. & quare, num. 7.*

Praxis Erectionis Parochialium Ecclesiarum, Apostolica auctoritate facta, cum Reservatione Iurispatronatus, ac prouisione.

CAPVT I.

Cum est superiori libro de ijs, quæ ad praxim pertinent erectionis Parochialium Ecclesiarum in Szculares, et Collegiatis; quæ, cum, sicut in principio eiusdem libri diximus, plures illa in beneficialibus, tam circa substântia, quàm accidentalia, contineat partes, licet ex sequentibus, ordo retrogradus existimetur, indè tamèn materia suasit exordiri. Quare, cum, etiam simplex Ecclesia, nedùm Apostolica, verùm etiam ordinaria auctoritate, in Parochialem erigatur, proindè sequitur hic videre, quid in his ipsa praxi

O o

ser.

seruet; ex eo, quod per diuersa iura, id etiā Ordinarijs competere, certum est, potissimū verò ex notorio *tex. in cap. ad audientiam, l. de Eccles. edific. ac Sacri Concilij Trid. vt infra*; idcirco Constitutionem *Alexandri III. in d. c. relatum*, tanquam gubernaculum, solidamquē basin huius materiz, subnectere visum est, vt sequitur, videlicet,

Ad audientiam nostram noueris peruenisse, quod villa, que dicitur Hytantum perhibetur ab Ecclesia Parochiali distare, vt tēpore hyemali, cum pluuie inundant, nō possint Parochiani sine magna difficultate ipsam adire; unde non valent congruo tempore Ecclesiasticis officijs interesse. Quia igitur dicta Ecclesia ita dicitur redditibus abundare, quod prater illius Villa pronētus, minister illius conuenienter valeat sustentationem habere, mandamus, quatenus si res ita se habet, Ecclesiam ibi adifices, & in ea Sacerdotem, sublato appellationis obstaculo, ad presentationem Rectoris Ecclesie maioris, cum canonico fundatoris assensu, instituas, ad sustentationem suam eiusdem Ville obuentiones Ecclesiasticas percepturum; prouidens tamen, vt competens in ea honor pro facultate loci, matri Ecclesie seruetur: quod quidem fieri posse videtur; cum eiusdem Villa dominus viginti acras terra frugifera velit ad usum Sacerdotis conferre: Si verò persona matri Ecclesie virum idoneum presentare distulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum, appellationis cessante diffugio, instituire non omittas.

Postmodum verò superuenit *d. Concil. Trid. sess. 21. cap. 4 de refor.* quo cauetur, vt Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicę Delegati, in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In ijs verò, in quibus, ob locorum distantiam, siue difficultatem, Parochiani sine magno incommodo ad percipiendā Sacramenta, & diuina officia audiendā accedere non possunt, nouas Parochias, etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam *Alexandri III.* quę incipit, *Ad audientiam*, constituere possiat. Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Ec-

clesijs nouiter erectis, præficiendi, competens, assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; & si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quę sufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum sustentandam, quacumque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesijs, non obstantibus. Neque huiusmodi ordinationes, & erectiones possint impediri ex quibuscumque prouisionibus, etiam vigore resignationis, vel quibusuis alijs derogationibus, aut suspensionibus.

Ex his igitur liquidò constat, Ordinarios posse autoritate sibi desuper impertita, Parochiales Ecclesias erigere, prout etiam docet *Rebuff. in praxi, titulo de erectione in Curatam, & Parochialcm, per tot. Mandos. in praxi Signatura gratie, tit. erectiones, Leo in thes. for. Eccles. par. 2. cap. 2. num. 68.*

Inter ceteros autem casus, in quibus à Sede Apostolica huiusmodi Parochialium Ecclesiarum erectiones emanare consueverunt, ille est, cum videlicet, ad sit iam Parochialis Ecclesia erecta, habet tamen illius Rectorem ad nutū amouibilem, quod quidem potest contingere ex foundatione, statuto, aut consuetudine; proindeq. à Summo Pontifice petitur eiusdem Ecclesie status mutatio, vt pluries in ipsa Romana Curia obseruauimus; idque cum illius foundationis, derogatione; vt exindē Rector amouibilis, fiat perpetuus, idest ad sui vitam; quandoquidē in earundē Parochialium Ecclesiarum erectione nō debet admitti ista manualitas, seu ad nutum remotio; cum illę debeant conferri in perpetuum, non obstante quacumque contraria consuetudine, teste *Göz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. 5. 6. num. 6. vbi ait, ita fuisse per Sacram Congregationem Concilij declaratum super sess. 24. cap. 18. de refor.* necnon in presentatione cuiusdam communitatis, quę allegabat antiquam consuetudinem amouendi Rectorem ad libitum; quod quidem fieri non posse, optima ratione, probat *tex. in cap. 1. de capell. Monac. in 6. vbi glos. in verbo perpetui, dicit, quod beneficia non debent esse ad tempus; quia sicut matrimonium carnale non contrahitur ad tempus, sic neque spirituale, cap. fin. de cond. appos. cap. adus legitimi, de reg. iur. in 6. l. si tibi, ff. de adopt. & fuit dictum in vna *Vlixbonen. Iuris prouidendi 2. Decemb. 1605. coram Litta, idem Gonz. d. num. 60. vbi num. seq. quod ex tali mutatione Rectorum, Ecclesia recipit maximum detrimentum.**

Vndē *Rota in vna Toletan. iuris nominādi*

di 29. Novembr. 1585. coram Blanchetto, dabitur, an laicus fundator Parochialis Ecclesiz possit in fundatione apponere conditionem, quod Rector fit amovibilis ad nutum patroni, & in partem negativam inclinavit.

Pro cuius praxis maiori dilucidatione, huiusmodi erectionis, supplicationis formulam de more Curiz, concipi consuetam, hic adijcere visum est, tenoris sequentis, v. 3.

Beatissime Pater. Cum devotus S. V. Orator N. laicus N. Diocesis, providè considerans, se, eiusque antecessores, tanquam patronos Parochialis Ecclesie S. Mariae loci N. dicta Diocesis, iuxta formam illius fundationis ab octuaginta circiter annis facta, & à loci Ordinario observatæ, ab inde citrà in possessione Presbyterum, qui eidem Ecclesie in divinis deserviret, illiusque Parochianorum animarum curam exerceat, unoquoque anno ad dictam Parochialem Ecclesiam presentandi, adesse; nihilominus si annale servitium huiusmodi in perpetuum mutaretur, dictaque Ecclesia in perpetuam Parochialem, pro uno Presbytero perpetuo futuro illius Rectore, per S. V. erigeretur, & institueretur, illius Parochianorum animarum cura potius per Presbyterum perpetuum, quam annualem huiusmodi, maiori sollicitudine, & diligentia exerceretur, idque in divini cultus in dicta Ecclesia, cum illius decore, & venustate, maximè cum eadem Ecclesia in certis Quinquaginta, & intertis emolumentis Centum ducatos auri de camera habeat, vergeret augmentum. Supplicans igitur humiliter E. S. V. tam dictus N. quam devotus, etiam illius Orator G. Presbyter dicta Diocesis, quatenus in pramissis opportunè providendo, cognoscens specialis gratia favore prosequendo, dictam Ecclesiam in Parochialem perpetuam, cum eiusdem insignijs Parochialibus, quibus ad presens decorata existit, pro uno Presbytero perpetuo futuro illius Rectore, qui eidem Ecclesie in divinis deservire, illiusque Parochianorum curam animarum exercere, ac eis Sacramenta Ecclesiastica ministrare, aliaque omnia, que ad similem Rectorem, de iure, usque consuetudine, & alijs quomodolibet spectant, & pertinent, facere, dicere, gerere, exercere, & exequi debeat, & teneatur, perpetuo erigere, & instituire; illique sic erecta, & instituta pro illius dotæ, illamque pro tempore obtinentium sustentatione, & onerum huiusmodi supportatione, annua, & singula illius proprietates, res, census, & bona, quacumque cum sita, & quantitate, qualitate, & specie existant, ita quod liceat illius Rectori, pro tempore existenti, per se, vel alium, sed alios eius, & dicta Parochialis Ecclesie nomine, seu nominibus, propria auctoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem proprietatem, rerum, census, ac bonorum huiusmodi, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, illiusque fructus, & c. iura obventiones, & emolumenta quacumque percipere, exigere, lenare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos usus, & utilitatem convertere, Diocesani loci, vel cuiusvis alterius licentia, desuper minimè requisita, etiam perpetuo applicare, & appropriare. Et insuper eidem N. eiusque heredibus, & successoribus, ac posteris, necnon ab eo, & eis descendentijs in perpetuum, & in infinitum ius patronatus, & presentandi personam idoneam ad dictam Parochialem Ecclesiam, etiam hac prima vice, & quoties illam de cetero, perpetuis futuris temporibus, per cessum, & ex causa permutationis, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, vel amissionem, aut privationem, illam pro tempore obtinentium, aut alias quovis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, seu etiam in quocumque ex mensibus S. V. & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac Sedi predicta per quascumque Constitutiones Apostolicas, seu Cancellaria Apostolica regulas editas, & edendas, seu alias quomodolibet reservatas, & reservandas, aut locorum Ordinarijs, vel alijs Collatoribus per easdem, vel alias Constitutiones Apostolicas, seu dicta Cancellaria regulas similiter editas, & edendas, vel quavis alia privilegia, & indulta Apostolica, seu alias quomodolibet hætenus per dictam Sedem concessa, & in posterum concedenda, aut etiam de iure communi, vel particulari, seu alijs quovis modo competentibus, & competitorijs, aut alijs quomodocumque, quandocumque, & ubicumque in Romana Curia, quam extra eam vacare contigerit, loci Ordinario, seu illius

Vicario in spiritualibus generali, ad presentationem eandem in dicta Ecclesia instituen-
dam, itidem perpetuo reservare, concedere, & assignare; nec non in patronatus, & presen-
tandi huiusmodi laicorum futuris patronis predictis, non ex privilegio Apostolico, sed ex
veris primæua, reali, actuali, integra, & omnimoda fundatione, & perpetua dotatione
laicali ex bonis merè patrimonialibus, & laicalibus dumtaxat competere, & ad illos per-
tinere; ac vii tale sub derogatione iuris patronatus ex privilegio Apostolico nullatenus
comprehendi, nec illi ulla unquam tempore, etiam cuiusvis lisis pendentia, seu vacatio-
nis eiusdem Parochialis Ecclesie apud Sedem predictam, etiam ex causa percontationis,
vel quocumque alio preterito, & ex quavis causa quantumvis urgente, & necessaria per
quoscumque Romanos Pontifices, etiam preteritè existentes, ac S. M. & Sedem predictam,
aut illius Legatos, etiam de latere, Nuncios, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac
de Apostolica potestate plenitudine, sed in ius factis, in iura, & contemplatione derogari, aut
derogatum censeri posse, neque debere; ac quascumque collationes, provisiones, commen-
das, presentationes, institutiones, & alias dispositiones de dicta Parochiali Ecclesia, ut
presertim vacante, quibusvis personis aliis, quàm ad presentationem dictam patrono-
rum etiam cum speciali, & expressa derogatione iuris patronatus huiusmodi pro tem-
pore factas, processuque desuper formatas, ac inde sequutas, & sequendas, & quocumque
nulla, & inuvalida, nullasque roboris, vel momenti fore, & esse, ac pro nullis, & infectis
haberi, & censeri debere, non iam, aut coloratione iurum possidendi, cuique tribuere, vel
per illa acquiri, neque presentes, & desuper conscribendas litteras de subreptionis, vel ob-
reptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis S. V. vel quopiam alio defectu notari, seu
impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari, aut inuvalidari, seu ad vitam,
& terminos iuris reductas, ad in ius, & contronetsiam vocari, aut aduersus eas quodcumque
iuris, & facti, vel iustitie, aut gratie remedium intentari, impetrari, vel concedi posse,
sed eas ab omnibus, et singulis, quos concernunt, ad concernens quomodolibet in futurum,
inviolabiliter observari debere, sicque ab omnibus, et singulis conscribi, et in per quoscumque
Iudices, &c. etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, Sublata, &c. indicari, &c. de-
bere, irritamque, &c. decernere. Et nihilominus dictam Parochialem Ecclesiam, curas, &
illi forsan annexorum fructus, &c. L. vnde verè cum incertis CL. ducas an de Cam. &c.
non excedant, à primæua illius erectione, et institutione huiusmodi, maneat quomodolibet
vacantem, eidemque ad presentationem dicti N. patroni conferre, & de illa etiam pro-
videre dignemini de gratia speciali. Non obstantibus dicta Ecclesia fundatione, quatenus
in aliquo obstat, alijsque premissis, ac quatenus apud S. M. & Cancellarie Apostolicæ, re-
gulis de Unionibus, &c. committenda ad partes, vocatis, & ut de exprimendo verò va-
lore, nec non generalis, & Lateranen. etiam nonisimè celebrati Conciliorum, uniones per-
petuas non nisi in casibus à iure expressis, fieri prohibentis, alijsque Apostolicis, necnon
in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis, et edendis specialibus, vel generalibus
Constitutionibus, et ordinationibus, ceterisque contrarijs quibuscumque cum clausula op-
portunitatis.

Fiat, ut petitur I.

Et cum absolute à censuris ad effe-
ctum, &c.

Nullus etenim, præter Papam, potest
mutare condiciones in limine fundationis
adiectas per patronos, de consensu Ordina-
rii, ut alibi diximus; quare hic non est mira-
dum; cum respectu huiusmodi fundationis,
talis erectio spectet ad Papam; cum nihil in
hoc possit Episcopus, ut docet Monet. de
commut. ult. volunt. cap. 10. num. 348. &
seq. Vgol. de off. epis. cap. 52. §. 10. Marc,

Anton. Gonzo. de privi. Curie Archiep.
Neapol. cap. 24. §. 10.

Pari modo, ad eandem Sedem Apostoli-
cam recursum videmus haberi, ubi de simi-
lium parochialium Ecclesiarum erectionibus,
ordinariè auctoritate factis, dubitari
posse contingit; cum firmioris tatis esse no-
sentur, quàm eiusdem Sedis manumine ro-
borantur, proinde sepe subdite solent, ut pa-
rochialis Ecclesie, ordinaria iam auctori-
tate erectæ, confirmatio siue noua erectio
ab ipsa Apostolica Sede impetretur.

Et quoties Summus Pontifex concedit
simi-

similes erectiones, in quibus pro causa allegatur, parochianos ob loci distantiam non posse congruis temporibus adesse in priori parochiali Ecclesia, &c. semper rescribit Ordinario, ut authoritate Apostolica erigat servata forma d. c. ad audientiam 1. de Eccles. edif. per huiusmodi commissionem, videlicet, *Et committatur Ordinario, ad cuius dispositionem, cessantibus reservationibus, & affectionibus apostolicis, in concursu, iuxta Concilij Tridentini dispositionem dicta Ecclesia erigenda postquam erecta fuerit, perveniat. Et de huiusmodi erectione iuxta Constitutionem Alexandri Papa III. qua incipit, Ad audientiam, & disti Concilij super hoc disponentis duntaxat. Et sine alicuius preiudicio.*

Necnon pro erectione fontis baptismalis consuquit Summus Pontifex etiam disquirere, an eadem causa interueniant, quae in d. c. ad audientiam, de Eccles. edif. ac propterea fuit aliàs similis erectio petita, & concessa cum allegatione huiusmodi causarum, videlicet, propter distantiam loci, ut in d. c. ad audientiam, itineris periculum, praesertim prope flumen, & inundationem aquarum, & aliàs, ut in supplicatione eodem Summo Pontifici potrecta, & ab eodem signata, quam apponit Mandos. in tract. Signat. Grat. sit. erectiones sub vers. erectio non solet, fol. mibi. 94.

Similes gratias erectionis fontis baptismalis saepe vidimus a Summo Pontifice concessas; ita tamè, ut ex actu baptizandi, nec non sepeliendi, quinimmo, etià ex decimarum, & oblationum, & primitiarum perceptione non possit huiusmodi Ecclesia dici parochialis, neque inferri exinde ad statum parochialitatis; nam sine Ecclesia parochialis potest, etiam coemeterium, siue ex consuetudine, siue Episcopi concessione haberi, Archid. in c. 1. de sepult. Host. in c. quia nonnulli, de cler. non resid. Savon. super reg. de idiom. q. 11. nu. 8. & fuit dictum in vna Resonator. Parochialis, decis. 52. p. 2. diuer. nu. 19. & nu. 29. quod ex actu baptizandi non colligitur cura, cum baptisma possit etiam a laico exerceri, c. ad limina 30. q. 1. quia actus baptizandi non spectat ad curam neque poenitentialem, neque iudicialem, d. decis. d. nu. 29. tametsi actus ipse baptizandi, & sepeliendi, item perceptio decimarum, oblationum, & primitiarum sint iura parochialia, ut in d. decis. nu. 35. Ludovisi decis. 387. nu. 11. ubi in casu probandae parochialitatis, fuit dictum, non obstare, quod testes deponant, in Ecclesia S. Cypriani fuisse fontem baptismalem, & coemeterium; quia nec fons baptismalis probat parochialitatem, Card. in Clem. 1. nu. 4. q. 7. Auebar. in

2. notab. Imol. nu. 7. de bapa. Feder. de Sen. cons. 80. nu. 3. Dec. in c. ad aures, num. 10. de rescript. prout neque coemeterium; cum etiam Ecclesia non parochialis, nec curata, possit illud habere ex consuetudine, ut supra iam dictum est Io. Andr. in c. nonnulli, col. fin. vers. sed per talem receptionem, & ibi Buir. nu. 10. & fuit dictum in vna Oriolen. Beneficij penes Seraph. decis. 1026. nu. 5. & in vna Ciuitaten. Decimarum 16. Iunii 1597. coram Gypso, quod non sufficit habere vnum sepeliendi, & baptizandi; nisi data distinctione limitum, quam decisionem refert Addit. ad eundem Ludovis. d. decis. 387. litera E. cum parochia nihil aliud sit, quam locus ipse, in quo degit Populus alicui Ecclesiae deputatus, & Parochus dicitur, qui eius Populi intra certos limites congregati, curam habet, ita ut ad hunc effectum sit necessaria certorum limitum constitutio, ita Lotter. de re benef. lib. 1. quaest. 20. num. 58.

S V M M A R I V M.

- 1 Parochialibus Ecclesiis quomodo occurrendum, si unus Rector non sufficiat Sacramentis ministrandis, etiam ex declarationibus Sacrae Congreg.
- 2 Dismembratio fructuum, requirit solemnitatem, prout alienatio rei Ecclesiae.
- 3 Parochialis Ecclesia non diuidenda ab Episcopo, si unus Rector non sufficiat pro administratione Sacramentorum, & reservatur decisione Rote.
- 4 Parochialis, seu alterius Ecclesia dismembratio, non fit per Ordinarium, nisi concurrentibus causa, & solemnitatibus. Secus per Papam.
- 5 Et circa id, plura notantur in praxi.
- 6 Decima, quando assignanda Ecclesiae Parochiali.
- 7 Cap. Ad audientiam, 1. de Eccles. edif. dispositio, an habeat locum etiam in casibus equipollentibus. Et proponitur exemplum.
- 8 Dismembrationis Ecclesiae, causa quomodo debeant probari.
- 9 Dismembratio iuxta terminos Concilij Trid. & c. ad audientiam, quomodo petenda ab Ordinario.
- 10 Episcopus, quomodo ex vna, plures Ecclesias faciat.
- 11 Parochialis Ecclesia erectionis ordinaria

- ria auctoritate facta, formula.*
- 12 *Parochialem Ecclesiam Episcopus, nedū à fundamentis, verūm etiam simplicē Ecclesiam ita erigere potest.*
- 13 *Parochialis, an possit per Episcopum reduci ad simplicem Ecclesiam, siue simplex beneficium. Et responsio est negatina.*
- 14 *Nam Papa tantum competit ista facultas, Cum exemplis in praxi.*

Praxis Erectionis Parochialium Ecclesiarum, ordinaria auctoritate facta, cum prouisione.

C A P V T . I I .

Requentiores verò Parochialium Ecclesiarum erectiones, ordinaria auctoritate, ad præscriptum Iurium superius allegatorū, nōmpē in c. ad audientiam. l. de Eccles. adif. ac Concil. Trid. sess. 21. cap. 4. de reformatione fieri consueverunt: nec tamen ista Ordinariis impartita facultas, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, ut in d. cap. 4. simpliciter adeo capienda est; quin quandoque propter dubia, quæ circa easdem erectiones euenire solent, ut supra diximus, saltem sit desuper Sedes Apostolica consulenda, pro dubiorum eorundem dilucidatione. Proinde operæ pretium in e facturum existimasti; si post praxim erectionis ipsarum Parochialium Ecclesiarum Apostolicæ auctoritate factæ, eam consequenter etiam aggrediar, quæ circa Ordinarij erectiones prædictas, cum declarationibus dubiorum eorundem, ac Sacræ Congregationis prædicti Concilij, necnon Sacræ Rote decisionibus, versatur. Et quidem duo potissimum sunt in hac re consideranda, ac exactissime perscrutanda; quorum alterum, quid si populus, numerusque Parochianorum adeo numerosus existat, ut unus tantum Parochialis Ecclesiæ Rector, minimè ad Sacramenta Ecclesiastica ministranda sufficiat; Alterum verò, quid si propter aliquod legitimum impedimentum, veluti si tempore hyemali, cum videlicet, aut pluuig

inundant, aut niues vrgeant, ac proinde illius Parochiani ad illam, sine maxima difficultate, congruis, ne queant adire temporibus; ibique Ecclesiasticis interesse officijs, ac Sacramenta recipere, iuxta ea, quæ iam supra tetigimus?

Et quoad primum fati, superque eod. Concil. Trid. d. cap. 4. cautum est, ut scilicet in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus sit ita numerosus, &c. cogant Episcopi Rectores, vel alios, ad quos spectat, sibi tot Sacerdotes adiungere, quot sufficiant, &c. non etenim ista populi numerositas causa est sufficiens, nouas erigendi Parochias; cum per ministrorum adiunctionem possit eidem numerositati satisfieri; & sic regulariter tenendū, quando solus curatus vno, eodemque tempore, pluribus, nequeat prouidere infirmis; quare Sacra Cōgregatio eiusdem Concilij aliàs censuit, Episcopum, in vno Concilio Tridentini cap. 4. sess. 21. non posse erigere Coadiutoriam, sed vbiq̄ cogere Rectorum ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, quot sufficiant Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis. Et aliàs eadem Sacra Congregatio censuit, ex ea sola causa, quod populus alicuius Parochialis Ecclesiæ adeo sit numerosus, ut vnus Rector non possit sufficere Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, minimè quidem licere Ordinarij, nouam Parochialem erigere; nisi alia concurrant, quæ exprimuntur in Constitutione sel. record. Alexandri III. qua incepit, Ad audientiam, & innouatur decreto Concilij cap. 4. sess. 21. vers. In iis verò; sed ob huiusmodi magnam multitudinem, debere Ordinariam vi remedio d. c. 4. in principio, scilicet cogendo Rectores, ut tot sibi Sacerdotes adiungant, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum.

Quare, vbi talis non urgeat necessitas, nō potest deueniri ad altioris Ecclesiæ erectionem, ac dismembrationem fructuum, quæ nullo modo sibi debet, nisi adhibitis consuetis requisitis, & solemnitatibus ad illius validitatem, quæ cum iusta causa, ad augendum seruitium dictæ Ecclesiæ, cum ipsa causa roquirantur, ac solemnitates in huiusmodi fructuum dismembratione, quæ adhiberi debent in alienatione rerum Ecclesiæ, ita Franc. in c. 1. n. 5. de reb. Eccles. non alien. in 6. vbi quod talis dismembratio fieri nequaquam potest; non vocato Rectore, vel dato defensore, & interuenientibus tractatibus, & iustis causis, alijsque requisitis in alienatione, subdens ibi exemplum, quod Abbas maior, quam in Concilio generali, & iusta causa subsistente, non potest

potest Sacristiam, seu custodiam à suo Monasterio dependentem erigere in aliquo Prioratu, deputando illi de bonis dicti Prioratus, nisi vocato possessore, ac seruatis alijs solemnitatibus requisitis in alienationibus rerum Ecclesiarum.

Et fuit dictum in vna *Syracusan. Dismembrationis fructuum 14. Februarii 1594 coram Pamphilio, & in vna Hispanen. Dismembrationis 11. Decembris 1613. coram eodem, quas refert Beltram. ad Ludouif. decis. 498. sub num. 8. vbi, quod non reputatur pro iusta causa ad huiusmodi dismembrationem faciendam, sola numerositas populi; quia potest provideri per adiunctionem aliorum Sacerdotum, qui coadiuuent Rectorem; & vltra dictam numerositatem, requiritur magna loci distantia *Rota decis. 288. tom. 3. recent. Berbof. de potest. Episc. alleg. 78. num. 1. qui ibi in suis addit. ait, quod quando solus curatus eodem tempore, pluribus infirmis providere non potest, non datur iusta causa diuidendi Parochiam, sed tantum adhibendi ministros Coadiutores, vt censuit *Rota decis. 484. tom. 1. nu. 5. in fine in recent. & Episcopus in vim decreti Concilii sess. 21. cap. 4. non potest erigere Coadiutoriam, sed utique cogere Rectorem ad adiungendos tot sibi Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesijs in Sacramentis ministrandis, vt etiam refert decifum *Armen. in addit. ad recapit. leg. Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis num. 43. Sicut etiam pluries declarauit Sacra Congregatio eiusdem Concilii.****

Et alias in vna *Aquilan. Nullitatis erectionis emanarunt duæ decisiones in quibus late definitur, quænam requirantur ad validitatem dismembrationis alicuius Ecclesie, quas cum sint in præfenti materia celeberrimæ, & quotidie allegentur, hic inferre visum est, quæ sunt tenoris sequentis, videlicet.*

Aquilan. Nullitatis erectionis
Lunæ 24. Maij 1610.
coram D. Piro-
vano.

Placuit Dominis per deducta per informantes pro Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quod erectio Ecclesie sub inuocatione B. Mariæ ad Præsep intra fines Ecclesie antiquæ Parochialis, & Baptismalis, & dismembratio partis curæ animarum eiusdem nulla sit; quia in ea non interuenit

solemnitas, & iusta causa, quæ sunt necessaria in huiusmodi dismembratione, cum sapiant alienationem, *Lap. alleg. 66. num. 3. & 5. & fuit sæpissime resolutum, & præsertim in vna Elboren. Dismembrationis, coram R. P. bo. me. Iustq 17. Nouembris 1610. & in Toletana Parochialis de Madrid coram R. P. Gorduba 19. Nouembris 1601. & signanter notat *Abh. in c. ad audientiam il. 1. nu. 1. de Eccles. adif. Deficit enim iusta causa; quia non constat, quod propter difficilem accessum ad antiquam Parochialem, aliquis ex Parochianis defecerit abque Sacramentis, vel propter impedimentum, periculum sit patens, vt in casu *Lap. alleg. 66. & prout requiritur ad hunc effectum, vt fuit consideratum in allegatis decisionibus.***

Causæ autem enumeratæ in ipsa erectione, non videntur sufficientes; nam sola numerositas Populi aucti, non tribuit auctoritatem Ordinarijs erigendi nouas Parochias, cum huic obiecto satisfaciat *Concil. Trid. sess. 21. de refor. cap. 4. dum ait, cogendos esse Rectores, vel alios, ad quos spectat cura animarum, vt sibi tot Sacerdotes adiungant, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, & quamuis inter causas ædificandi nouas Ecclesias, censeatur etiam incrementum populi, c. *precipimus, 16. q. 1. tamen Concil. Trid. desiderauit maiorem necessitatē, scilicet distantiam loci, & difficultatem Parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta, prout Sacra Congregatio Concilii declarauit, & eam sequitur *Rota in vna Elboren. Dismembrationis, & quæ in præfenti casu non iustificatur, sed potius cõtrarium apparet ex depositione testium, qui dantur in *Summario nu. 2. dum affirmant, nouam Ecclesiam non longè ab antiqua matrice distare.****

Postrema causa nequè ad dismembrationem suffragari videtur, quia scilicet Ecclesia non sit capax totius Populi, & sit difformis, tum quia idè in *Concilio Tridentino, non consideratur, nec in c. ad audientiam de Eccles. adif. & satis provideri potest per erectionem nouæ Capellæ, quæ sit in proprietate Parochialis antiquæ, iuxta eiusdem Sacre Congreg. declarationem, quæ datur in *Summario. Quod maxime suadetur, nè ad beneficiorum diuisionem de facili deueniatur, quæ regulariter prohibetur, c. maioribus, c. vacante, de preb. c. 1. vbi glos. de reb. Eccles. non alien. & fuit decifum in *Elboren. supra allegata.***

Solemnitas etiam non fuit adhibita, quæ requiritur in alienatione rerum Ecclesie *Rot. decis. 1. de reb. Eccles. non alien. in non. Frans. in c. 1. col. 1. eqd. tit. & fuit dictum in*
Mat.

Marsicana coram Illustrissimo Pamphilio 14. Februarii 1594. In hac enim dismembratione deficit cōsensus Capituli, ad quod pertinet antiqua Ecclesia Parochialis, & illius redditus, c. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6. & c. ad audientiam, 1. de Eccles. adif. Gabr. conclus. 1. n. 216. ampliat. 57. Nec suffragatur consensus Vicarij; quia cura non est penes ipsum, sed tantum exercitium, nec percipit fructus Parochialis, sed percipit suam congruam de manu Capituli, & ideo defensio Ecclesie non spectat ad Vicariū, sed ad Capitulum, cuius citatio propterea omittenda non erat, *Abb. in c. extirpanda, §. qui verò, in repet. n. 19. post princip. de prob. & cō magis videbatur annullanda etiam dismembratio prædicta, quia Episcopus reseruauerat ius patronatus super Ecclesia erecta, ad fauorem suorum consanguineorum, quod proprie spectabat ad Capitulum d. c. ad audientiam il 1. de Eccles. adif.* Et ex his ita fuit resolutum vna tantum parte informante.

In eadem coram eodem Veneris 10. Maij 1613.

Hæc causa fuit aliàs resoluta pro Archipresbytero, & Canonicis Terræ Paganicæ, scilicet constare de nullitate erectionis Ecclesie B. Mariæ ad Præsepe in Parochialem, & iuxta Rotæ resolutionem pronunciam. Nunc verò in gradu restitutionis in integrum, causa iterum mihi commissa, Dubitauit, An constet de causis, & Domini responderunt negatiuè: Retentis namquæ terminis primæ resolutionis dicebant Primo nõ obitare numerositatem populi, quãuis aucta probaretur ad numerum quinque millium; quia non est iusta causa dismembrandi, & erigendi nouas Parochiales; cum huic incommodo possit prouideri absquæ dismembratione, secundum modum, per Sacrum Concilium præscriptum, adiungendo sibi Rectores alios Sacerdotes, qui sufficiant ad exhibenda Sacramenta, & cultum diuinum celebrandum.

Et quamuis distantia locorum, & magna incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, videantur præbere iustam causam erigendi nouas Parochiales, & vtrumquæ causatum dicatur propter populi numerositatem; cum omnes Parochiali Ecclesie adhærentes esse nõ possint, vt ideo idemmet *Sacrum Conciliū d. cap. 4. sess. 21. vers. In his verò, & c.* prædictis concurrentibus, declarauerit, licere Ordinarijs locorum, etiam inuitis Rectoribus,

nouas Parochiales erigere, quod etiam prius fuerat dispositum *in c. ad audientiam, de Eccles. adif.*

Tamen non quælibet distantia suffragatur dismembrationi, sed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda, qualis non est hæc, quæ deducitur in Terræ Paganicæ; cum omnes habitatores non distent ab eodem Oppido, nec impetu currentis, & perennis fluminis, aut torrentis, illis impediatur aditus ad ipsam Ecclesiam, prout contingeret in casu decisionis *Lucana Dismembrationis 9. Maii 1611. coram Reuerendissimo Atrebaten.*

Secundò, non obitare quæ pertinebant ad angustiam, & difformitatem Ecclesie antiquæ, & ad incommoditatem, vt positam in pede ipsius Terræ, non autem in medio, quæ propterea inundationibus sæpissimè subijciebatur, Hæc enim visa sunt Dominis non posse deseruire pro iusta causa dismembrationis; cum illis incommoditatibus satis possit prouideri, nempè angustie, & difformitati per ampliationem, vel nouam Ecclesie ædificationem, distantie, & inundationi ex noua situatione intrâ idem Castrū in loco eminentiori à periculo aquarum remoto: vtrâ quod inundatio prædicta non videbatur concludenter probata; & ex qualitate riui potius, quàm fluminis, aut torrentis contrarium apparebat; & vbicumquæ potest aliundè prouideri, deficit necessitas, quæ est causa dismembrationis, & alienationis partis beneficij, c. 1. de reb. Eccles. non alien. & fuit dictum in *Elboren. Dismembrationis 17. Nouembris 1600. coram bo. mo. Iusto.*

Quod autem aliquando contigerit, aliquos Parochianos obijisse sine Sacramentis, prout testes videntur deponere, multū mouisset Dominos, si eorum testimonium ad effectum, de quo quæritur, fuisset concludens; sed dixerunt, hoc non probari, euenisse propter difficultatem accedendi ad infirmos ex distantia, vel aquarum inundatione, sed potius, quia solus Curatus eodè tempore pluribus infirmis prouideri non poterat; quod non conuenit causæ diuidendi Parochiam, sed adhibendi Ministros Coadiutores, iuxta dispositionem *Sacri Concilii Tridentini in d. cap. 4. in princip.*

Postremò, non obitare, quod quoad solemnitatem, concurrat consensus Capituli; dum Archipresbyter, & Canonici interfuerunt projectioni primi lapidis huius nouæ Ecclesie, illamquæ laudarent, & alter Canonicus declarauerit, & protestatus fuerit, quod hæc vocatur Ecclesia noua Parochia-

cialis; nam quidquid sit quoad denominationem, & particularem aliquorum Canonorum consensum, ad præiudicium tamen dismembrationis, ille consensus non capitulariter conclusus, & firmatus, sufficiens non est in hac parte, quæ respicit Capitulum in vniuersum, non autem Canonicos, vt singulos, *Feltn. in c. cum omnes, nu. 24. & 28. de consis. Rota in Caloguriana Canonice acta; 28. Ianii 105. coram Cardinale Lamellotto, & ita subsistente iustitia primæ sententiæ, de causis restitutionis in integrum non consistere, fuit resolutum, sicut quæ parte informate; quia cessat læsio præbens causam restitutionis, *Rot. decis. 1. in nos. & decis. 5. in antiq. de res. in integr.**

Placēbat tamen Dominis, quod illa moderna Ecclesiæ remaneret in adiutorium Matricis, iuxta declarationem Sacre Congregationis; cum negari non possit, quin ex testibus datis pro parte Vniuersitatis appareat, quod cura animarum vsque ad edificationem dictæ nouæ Ecclesiæ passim fuerit aliquod detrimentum propter angustiam antiquæ Ecclesiæ, & populi numerositatem.

Id ipsum tenuit etiam Rota in vna *Marsicana Dismembrationis fructuum*, vbi nulla fuit probata causa, seu necessitas augendi numerum Ministrorum in Parochiali Ecclesiâ, intra cuius fines non constabat, sine Sacramentis defecisse aliquos Parochianos ob incolarum multitudinem, & ministrorum paucitatem, vt requiratur ad augendum seruitium; maxime cum non fuisset probatum; quod in quodam Oppido populus ita esset numerosus, vt Rector cum vno Clerico Coadiutore non posset sufficere Ecclesiasticis Sacramentis administrandis, & ad cultum diuinum peragendum; & in terminis huiusmodi erectionis adest *Caputiq. decis. 246. p. 2.* in qua fuit dictum, quod cum omnia narrata in gratia super quibus Papa se fundauit, ad illam concedendam; sunt verificanda, maxime quando copulatiue sunt narrata, & quilibet de per se non sufficiebat, vt inquit *Feltn. in c. consuetus in princip. de rescript.* vbi *Deo. in 4. notab. & per Regl. decis. 76.* proinde in casu erectionis fuit tentum in vna *Tirasmon. Præsentia erectionis coram D. Monsislasconen.* quod in noua erectione, in qua fuit narratum, quod populus erat augetus, & quod infantes sine baptismo, & homines sine Sacramentis decedebant, quod omnia ista erant verificanda; tum quia copulatiue narrata fuerunt, tum etiam quia ad cōcessionem nouæ erectionis, Papa videtur fundasse intentionem suam super omnibus istis narratis, quæ sunt necessaria ad nouam

erectionem, faciendam, *v. ad eundem, et 2. §. 1. de Ecclesiasticis. & ibi per DD. Marisicorum. var. resol. lib. 2. cap. 1. nu. 6.*

Et quia dicta *decis. Marsicana* est etiam optima in hac materia, & vbiq; eam vidi, & audiui allegatam, propterea eam ad verbum referre visum est, vt sequitur vide licet.

Marsicana Dismembrationis fructuum 14. Februa- rij 1594.

Pro informante videlicet, dismembratione fructuum Parochialis Ecclesiæ S. Nicolai non sustineri, quia dicitur alienatio *Achilles decis. unica de rebus Eccl. non alienantur* & requirit omnes solemnitates, quæ requiruntur in alienatione rerum Ecclesiæ, *Rot. decis. 1. de reb. Eccl. non alien. in equit. Franc. c. 2. c. 1. cod. tit. lib. 6. Rebuff. in compend. alien. rer. Eccl. nu. 68.* & consequenter duo copulatiue, nempe solemnitatem, & iustam causam, nec vnum sine alio sufficit, *c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clem. 1. cod. tit. DD. in c. sine exceptione, 13. q. 2. vbi latissime Laurent. de Rodolphis in 3. q. Bertran. cons. 363. nu. 2. in 2. primi, Dec. cons. 142. nu. 4. Gonar. qui alios citat var. resol. lib. 2. cap. 17. nu. 2. vbi testatur de comuni, & sæpius fuit decisum; hic autē vtrūque deficit, nam de solemnitate aliqua non constat; imò potius de contrario; cum dismembratio sit facta, Ecclesia vacante, & non constituto ei defensore, prout requiritur, *c. 2. vbi glos. in verbo defensor. Franc. & alii de reb. Eccl. non alien. in 6. & tradunt DD. Card. Vital. nu. 39. & alii in Clem. fin. cod. tit. De causa, quæ debet esse, vel necessitatis, vel euidentis utilitatis, minus constat, quod aliqua vigeat, vt potuerit fieri dismembratio pro erigendis istis nouis Canonicatibus; cum numerus Parochianorum non sit talis, quod Rector cum vno Clerico in administratione Sacramentorum, non possit supplere, *cap. vt quisque, vbi Card. Imol. & alii, de vit. & honest. Cler. Cassad. decis. 29. de prob. Rebuff. de congrua, num. 69.* præsertim cum non probetur defectus seruitij, ita quod propter paucitatem ministrorum, & multitudinem incolarum, seu Parochianorum, aliqui decesserint sine Sacramentis, vt requiritur ad augendum seruitium, per ea, quæ alias deducta fuerunt in pluribus causis, & vltimo loco in causa *Tirasmon. Congruæ seruitij de mensa. Id. aij. p. p. et. et. coram me.* Et tantò magis, quod istis Canonicis, seu coadiutoribus nouiter erectis, non**

fuit impossibile aliquid unius adiuvari. Reddenda in administratione Sacramentorum & alias non sunt necessaria, cum ministri pro vacandis triffis, & horis canonicis in Ecclesia Parochiali, sint tantum ad bonos effectus, ut alias fuit resolutum in causa *Legionum Congray sub die, 22. Octobr. 1557. coram bo. me. Lauretano*, nec ista dismembratio potest sustineri vigore *Concil. Trid.* quia per Illustriss. Dominum Card. d. Concilii interpretes, fuit resolutum, Episcopum non potuisse ex fructibus huiusmodi Parochialis erigere Canonicatus.

Quoties ergo huiusmodi dismembratio fit per Ordinarium, utrumque omnino requiritur, scilicet solennitas, & causa; hinc fecus descendit sit, quando fit a Papa; quia quoad solennitates, ad id requisitas, suppleantur eius auctoritate. Ratio autem cur in his requirantur ista solennitates, & causa, declaratur in vna *Toliana Parochialis de Mat. die 7. Februarii 1601. not. pe.* quod requiritur consensus Rectoris, non solum pro eius interesse, sed pro forma inducenda ad rigorem iuris observandum in fauorem publicum, ne Ecclesie depauperarentur, ut dicitur ibi late deductum in vna *Senogallica. Spohj. 10. Decembr. 1563. coram Firmito*, ubi fuit dictum, quod consensus subsequens Rectoris non considerat alienationem nullam, sed operatur, quod ipse Rector non possit contradiere, ex iuribus in d. d. allegatis.

Sane, ex decisionibus superius relatis, ut efficitur praxis huiusmodi Parochialium Ecclesiarum erectionum, quarum permultas vidimus in dies, ob defectum tamen cause, cum solennitate, ceterorumque requisitorum, nullas, & invalidas, nulliusque roboris declaratas fuisse. ad hanc vero praxim plurimum conformant sequentia, videlicet.

Primum, quod Episcopus debet inquirere, in prima Parochialis, tam exempta existat, ut tempore hyemali, cum plurimae inundant, aut obnives, non possint Parochiani congruis temporibus ipsam Parochialem adire, ut pluries supra dictum est; ac proinde oportet, ut huiusmodi inquisitione fiat per Episcopum, & de ea constat, sicut constare debet, quando agitur de alienatione rerum Ecclesie, antequam res alienentur, per *cap. sine exceptione 1. 1. 1.*

Secundum, quod, hac inquisitione facta, Episcopus consentiat eiusdem novae Parochialis Ecclesie constructioni; quia alius nemo potest Ecclesiam edificare, antequam Episcopus consentiat, ibique eandem legit *cap. nemo, de consecrat. dist. 1.*

Tertium, Curatus Prioris Parochialis Ec-

clesie, debet consentire edificationi secundae; alioquin eo invito, sine causa, si illi prohibeatur, non potest secunda Ecclesia edificari. *Parochialis in d. cap. ad audientiam, col. 1. in fin.*

Quartum, debet Curato Prioris Parochialis Ecclesie componari id, quod illi detrahitur, ut commode valeat sustentationem, in prima Ecclesia habere, *d. cap. ad audientiam.*

Quintum, quod Curatus Prioris Ecclesie habeat ius patronatus secundae, iuxta terminos *d. cap. ad audientiam*, quia quoties Ecclesia Parochialis edificatur in suo fundo, vel intra corpus ipsius Ecclesie, vnam Capellam, vel altare, aut aliam Ecclesiam, tunc Prelatus Prioris Ecclesie, erit patronus variisque titulis *Roch. de Carte de iure par. vrb. construat. 9. 7. vers. si autem Ecclesia, sub num. 9.* ubi circa fin. subdit, hanc conclusionem procedere, dummodo Ecclesia edificaverit sibi aliam Ecclesiam, vel Capellam in sui adiutorium, propter numerositatem populi; secus autem si edificaverit, ut eger beneficium per se stans; quia tunc de necessitate debet ibi presentari perpetuus Rector, ut per *Rebuff. in prag. tit. de erect. in curat. num. 5. cum seqq. fol. m. li. 90.*

Et sic, servatur ius presentandi Rectorem novae Ecclesie, ipsi Rectori Ecclesie matricis, qua fit dismembratio, quasi in recompensam; quod autem intelligitur, ubi Ecclesia antiqua contulit de suo pro dote Ecclesie noviter constructae; nec proinde acquiritur ius patronatus consanguineis Rectoris, sed ipsi Ecclesie; ac propterea secundum opinionem *Abb. in d. cap. ad audientiam, p. 1. c. illi Clerici, qui cum redditibus Ecclesie edificant Capellas, illas attribuentes consanguineis, & vendicantes sibi, ut privatis, ius patronatus illarum, ut determinavit *Ross. in praes. de decisione Aquilana. Nullitas Beneficium.**

Necnon, ut eisdem novae Ecclesie Rectori assignentur pro illius sustentatione, oblationes pro modo Parochiae dismembratae, quo nomine veniunt, etiam decimae; ita ut Ecclesia filialis sic noviter erecta, habeat suadentem intentionem super perceptione decimarum contravenientem, *Abb. in cap. cum contingat, sub num. 2. vers. quartus casus, de decim. Roma in vna Gomen. Decimarum 18. Iunii 1592. & 27. Novembr. 1606. & 1. Februarii 1608. coram Cardinali Sacristo. & in vna Mediolanen. Decimarum 9. Martij 1609. coram Lugdunen. impressa pag. 1. Paris, dec. 172. p. 1. ubi num. 5. fuit dictum, quod decimae praedictorum existentium in territorijs Capellarum Parochialium,*

per-

pertinent ad Rectores illarum, non autē ad Ecclesiam matricem, ex pluribus iuribus, ac decisionibus ibidem allegatis.

Verum est tamen, hanc necessitatem assignandi decimas, non esse præcisam, sed casualitatem, videlicet in defectu aliorum reddituum Ecclesiasticorum; namque si aliā Ecclesia esset sufficienter dotata, prædictæ decimæ deberentur matri, concurrente maxime obseruantia, vt fuit dictum in vna *Mediolanen. Decimarum penes eundem Farin. d. 19. num. 4. p. 1.* ibi enim visum fuit, non deberi decimas nouo Rectori Parochialis Ecclesiæ; quia in dismembratione fuerunt assignata bona stabilia, constituenta annum redditum scutorum sexaginta; quare videbatur verisimile, quod dismembrans noluerit decimas locorum dismembratorum auferre ab Ecclesia matri, & dari Parochiali de nouo erectæ; ex quæ decimæ solent dari in defectum reddituum Ecclesiasticorum, vt dictum est, & dicitur, etiam in eadem *Mediolanen. Decimarum. penes eundem Farin. d. p. 1. d. 448. num. 2.* vbi quod in dismembratione videbantur exceptuæ decimæ, stante prædicta assignatione scutorum sexaginta, Rectori nouæ Parochialis, præter emolumenta incerta funeralium, matrimoniorum, & alia Ecclesiæ Parochialibus debita; & certum est, quod decimæ non transferuntur ipso iure in nouam Parochialem, sed remanent penes matricem.

Insuper pro facultate loci, competens honor matri Ecclesiæ reseruetur, iuxta disposita in *d. c. ad audientiam*, nepe aliqua penitentia, arbitrio Episcopi moderata, prout etiā eidem matri in signum subiectionis ea reseruari possent, quæ aliis iure Parochiæ in filiā transfunderentur, vt sūt nō solum ipsæ decimæ, sed etiam iura sepulture, & baptisandi, prout hæc, & similia circa id congerit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 28. num. 46. cum plurib. segg.*

Nec tamen pro hac nostra praxi, omittere libuit, quod pluriēs ab Ordinarijs in dubium reuocatur, num videlicet præscripta forma in *d. cap. ad audientiam*, ita tranciter seruanda foret, quod in cæteris æquipollentibus casibus, hand adimpleta censetur. Namque *Lap. alleg. 66.* docet, quod si intra mœnia Ciuitatis includatur antiqua Parochia, ad quam saltem noctis tempore non pateat accessus Comitatus, qui illi prius suberant, habeatur hæc pro iusta causa dismembrandi huiusmodi Parochiam, & aliam extrâ Ciuitatem erigendi, vt notat etiam *Lotter. d. q. 28. nu. 26.*

Et quidem inter cæteros DD. quos hucusque me reuoluisse contigit, satis, superque

celebrem existimauit, *d. Lap. alleg. 66.* Ibi etenim, cum quodam Monasterium Monialium esset positum extrâ Ciuitatem Florentiæ, haberetque latam Parochiam; & contigit, quod ipsa Ciuitas Florentina creuit, & antiquum circulum sui ambitus ampliuit, & veteribus mœnibus solo æquatis, noua construxit mœnia, nouumq. & amplio-rem circulum, & ambitum formauit; infra quæ noua mœnia inclusit dictum Monasterium, & certam partem ipsius Parochiæ; certam verò partem magis remotam ab extra, dimittens; & demum pars ipsius Parochiæ, quæ, vt præfertur, inclusa remansit, repleta fuit domibus, & habitationibus Ciuium dictæ Ciuitatis Florentiæ, & vsque adeo ibidem excreuerunt habitatores, vt factus sit maximus numerus Parochianorum audientium in dicto Monasterio diuina officia, & à Capellano cum ministris deputatis per Abbatissam, & moniales dicti Monasterii recipiant Ecclesiastica Sacramenta; quorum occasionibus Parochiani, qui ab extra remanserunt, sine maxima difficultate, diuina officia audire nequiverunt, & recipere Sacramenta Ecclesiastica in dicta Ciuitate Florentina, & sæpissime patiebantur maxima pericula animarum, & maxime cū portæ Ciuitatis Florentiæ, singulis diebus, ante noctis tenebras, claudantur vsquē ad claram lucem sequentis diei; quo tempore nemini est possibile exire, vel intrare prædictam Ciuitatem Florentinam; propter quod per ministrum, seu Capellanum dicti Monasterii non potest repentinis casibus infirmitatis, vel mortis, & maxime parturientibus mulieribus opportunè succurri, sicut nec diurnè, propter diffusam Parochiam in dicta Ciuitate Florentina, potest idem minister, prout expediret, vacare curæ ipsorum Parochianorum ab extra, & in remotis constitutorum; nec etiam ipsi Parochiani extrâ constituti cum suis mulieribus, & familiaribus, & vilibus, ac abiectis vestibus, induci, diebus festiuis ad prædictam Ciuitatem venire possunt, & in dicto Monasterio, cum Parochianis Ciuibus, diuitibus, & pretiosis vestibus ornatis, se immiscere; sed potius risui, & delusioni patent, ob disparitatem conditionis; propter quod sæpissime retrahuntur ab auditione diuinorum officiorum. Propterea idem *Lap.* omnibus prædictis perpensis, ea ad nouam Parochialem erigendam esse sufficientia, iudicauit; vnde ait, quod si Ecclesia maior, & Parochialis prædicta habet in dicta villa aliquas obuentiones, & sine eis est adeo potens, quod potest se commode sustentare, & reperitur aliquis, qui velit fundare de nouo Ecclesiam in dicta villa, & etiam addere dictis obuentionibus,

bus, quas matrix Ecclesia habet in dicta villa tantum, quod omnia simul iuncta sufficiant ad dotem dictae Ecclesiae, eam Episcopus faciat erigere in dicta villa, assignando ei dictas obventiones, quas dicta matrix Ecclesia habet in dicta villa, & instituet in dicta noua Ecclesia Rectorem de per se, qui gerat curam dictae villae & habitantium in ea, iuxta formam *cap. ad audientiam 1. de Eccles. adif.* subdens idem *Lopus*; supradictas causas esse sufficientes; cum sint plures, & maiores, quam causae, quae nouerunt Papam in *d. c. ad audientiam*, in quo pro causa adducitur tantum distantia Parochiae nouae, & difficultas accedendi ad Parochialem Ecclesiam; in casu autem praedictae allegationis adducuntur plures causae, praefertim uero, quia omni tempore nocturno, propter portas Ciuitatis Florentiae, quae clauduntur, non possunt Parochiani ad ministrum Ecclesiae, nec minister ad eos; & hoc stante, non potest Rector praedictae matricis Ecclesiae contradicere; imo potest ad id cogi ab Episcopo, ut in *d. c. ad audientiam*, 13 dictus Rector debeat prius requiri. Presentatio autem Rectoris ad dictam nouam Ecclesiam spectabit ad Rectorem matricis Ecclesiae, cum assensu illius, qui fundauit nouam Ecclesiam. Ratio autem cur ad dictum Rectorem spectet dicta presentatio, ea est, quia in praedictum dicti Rectoris fundata est noua Ecclesia, seu Capella; unde fit quasi quaedam mutua compensatio; sicut iam supra diximus, & sic ambo erunt patroni nouae Ecclesiae, scilicet Fundator, & Rector matricis Ecclesiae; quia de bonis utriusque dotata est Ecclesia, & ambo presentabunt Ordinario Rectorem; nisi Episcopus in fundatione praedictae concederet, quod ipsa maior Ecclesia libere poneret ibi Rectorem, quod equum esse ait id. *Lap. sub d. n. 6.* vel etiam melius pro Rectore maioris Ecclesiae, qui erigat nouam Capellam in dicta villa, quae non sit Ecclesia de per se, ut in casu *d. cap. ad audientiam*, nec sit manualis, sed in proprietate, & de mensa dictae maioris Ecclesiae; & tunc non instituetur ibi Rector de per se, imo mittet nuncium ministrum, nunc illum, qui nomine Rectoris maioris Ecclesiae ibi diuina celebret, & hominibus dicti loci Sacramenta Ecclesiastica ministret, & resideat, expensis maioris Ecclesiae, & ille minister non erit Rector, sed quasi cultus; temporalis Vicarius sub *d. n. 6.* Hec placuit ferè ad verbum transcribere, quia plurimum ad hanc praxim conferunt, licet casus videatur de raro contingentibus.

Ex praedictis igitur patet, quod si pro iusta causa dismembrationis, atque erectionis nouae Parochiae numerositas tantummodo

populi allegetur, cui succurrere potest per nostrorum multiplicationem. ex praedicto Concilio Tridentino *d. sess. 21. cap. 4. de refor.* talis dismembratio subsistere nullo potest, idem *Lottor. d. q. 28. num. 28.* sicut neq. iusta causa reputabitur loci distantia, vel et angustia Ecclesiae, si per nouam edificationem, aut ampliationem illius in loco accessibili, possit his difficultatibus occurrere; stante quod Canon non quamlibet necessitatem, sed necessitatem euidentem admittit, *cap. 11 de reb. Eccl. non alien. id. Lottor. loc. cit. n. 20.* qui *num. 23.* subdit, quod huiusmodi causae ueritas non debet dependere ex assertione partium, vel etiam ipsius Episcopi, aut alterius dismembrationi auctorizantis, sed de ea debet positiuè constare ex processu desuper facto, ut fuit dictum in vna *Toletan. Parochialis de Madrid 19. Nouembr. 1601.* ubi quod legitima causa erat iustificanda per processum, non tamen scrupulosum, & secundum iuris subtilitatem, & sic sufficit simplex processus.

Et pro huius rei praxi, nempe in terminis *d. Concil. Trid. c. cap. ad audientiam*, non est discedendum ab eodem *Lap. d. alleg. 66.* qui sub *num. 1. vers. quaritur*, ait, quod in similibus casibus possunt Parochiani adire Episcopum loci Ordinarium, & praedicta exponere, & petere, ac etiam suum officium implorare, ut praedictis prouideat, prout expedire cognouerit; qui quidem Episcopus, habita fide de praedictis, suum officium, requisitus, impendet, & prouidebit, prout expedire videbitur; super quibus, tanquam spiritualibus, non requiritur libelli solemnitas, sed simpliciter exponere, & implorare officium Superioris, quod prouideat, & quoad ipsam causam, sufficit pro eius verificatione, accessus Ordinarij ad locum, & illius inspectio, *Lottor. loc. cit. n. 36. ex cod. Lap. d. alleg. 66.* qui sub *num. 7.* ait, quod per uincam, & simplicem spectationem Iudicis accedentis ad locum, apparebit ueritas; quando quidem sunt quaedam, quae melius ostensione facta percipiuntur, quam ex loquutione, *cap. apostolica, de donat. & probatio ad oculum aliam vincit, s. agnationis, insit. de grad. cogn.* quibus sic peractis, omnia debent in actis publicis reduci, aliàs non esset standum Iudicis assertioni, quod uidelicet locum uidisset, & negotium in tali statu reperisset, ut in terminis huiusmodi inspectionis dixit *Rota in vna Sabinen. Aqua 29. Martij 1604.* relata per eundem *Lottor. loc. cit. num. 36.*

10 Est etiam hic notandum, quod cum Episcopus ex vna Ecclesia, plures facere potest, ut in *d. cap. ad audientiam. Abb. in cap. extirpanda, s. quis uero, col. 2. de prob. ita ex*

vno

uno pingui beneficio potest facere duo, id: *Abb. in cap. conquerente, de cler. non resid.* ubi quod Episcopus potest ponere ministrum in Ecclesia Parochiali, & ex illius redditibus constituere pensionem ministro, et ex pluribus cumulatis per *Gamb. de au. ab. leg. d. sat. lib. 5. tit. de dismembrat. nu. 7.* cum pluribus, sequ. unde probat idem *Loos. loc. cit. num. 25.* quod aliquando, sola pinguedo reddituum unius, & exilitas fructuum alterius, reputatur iusta causa pro dismembratione, ut in casu, quo Episcopus constituit ministrum in Ecclesia Parochiali, qui adiuvet Rectorem, assignando illi ad hunc effectum pensionem ex redditibus Ecclesiae loco beneficii, quod posse fieri posse, ait ex eod. *Abb. in d. conquerente, sub n. 1. in 1. nos. Seraph. dec. 428. nu. 1.*

Cum vero, Concilij Tridentini decreto *sess. 21. cap. 5.* cautum adhuc reperiatur,

quod possint Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicae Delegati, iuxta formam iuris, sine tamen praedictio obtinentium, facere uniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum Parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem, & in ceteris casibus a iure permittis, etiam si dictae Ecclesiae, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reservata, aut qualitercumque affecta, &c. proinde, cum saepe fiant huiusmodi erectiones ab eisdem Ordinariis, non modo per viam unionis post iam factam erectionem, sed unico contextu fiat erectio cum applicatione aliorum introituum, necnon unione simplicium beneficiorum, ut in *d. Concil. disponitur*, ideo huiusmodi erectionis formulam hic, etiam subicere visum est, quae talis esse potest, videlicet,

It. N. N. Dei & Apostolicae Sedis gratia Episcopus N. Vniuersis, & singulis, has presentes nostras literas inspecturis, visuris, lecturis, pariterque audituris salutem in Domino. Notum in facimus, qualiter in generali Visitatione per nos facta in dicta nostra Civitate, & Diocesi N. reperimus, quod in loco N. eiusdem Diocesis, non aderat Ecclesia Parochialis, ubi Populus, & Christi fideles ibi commorantes, sanctissima Sacramenta, iuxta temporis opportunitatem, recipere potuissent, quando ipsa Sacramenta erant ministranda tempore indigentiae, ab Ecclesia N. per unum milliare distanti, recipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiae N. longius distante, cuius erant Parochiani, non sine ipsorum animarum periculo; ac proinde, ob carentiam Ecclesiae Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuo apud eos persisteret, eisdemque Sacramenta omnino opportunis temporibus ministraret, missasque, ac alia divina officia, Dominicis, & festinis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Ecclesiam praedictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omissum praecipuum de audienda missa in dictis diebus Dominicis, & festiuis; non semel dicti loci habitatores, absque Ecclesia Sacraments, ob praedictam causam, & loci distantiam, moriebantur. Propterea attendentes nos salutem animarum, prout possumus, consulere, & scandalis occurrere, qua pro dictis causis oriri in dies potuissent, accedente etiam consensu, & beneplacito habitatorum dicti loci, qui etiam nos humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requisierunt pro erectione, & deputatione Ecclesiae Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi, obligantes se etiam penes acta Curiae nostrae Civitatis N. unusquisque ipsorum ad dandam, & consignandam quandam pecuniarum summam, & certam vini, & frumenti quantitatem dicto Parocho, ut commodè sustentari possit: Ideo, invocato ad hoc Domini nostri Iesu Christi nomine, eiusque Matris Virginis semper Mariae, & Sanctarum N. & N. Patronarum Civitatis, & Diocesis nostrae auxilio, tenere praesentium erigimus, statuimus, eligimus, & deputamus in Parochiam, Ecclesiam Sancti N. existentem in medio dicti loci N. in qua cum fuerit accommodata, & bene apta, & referata, volumus, & mandamus reponi Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, fontem baptismalem, & alia, quae ad Ecclesiam Parochialem pertinent. Quae omnia Sacramenta, iuxta opportunitatem temporis, ministrari volumus, & mandamus, ipsis dicti loci N. habitatoribus per Sacerdotem, & Parochum, per nos, & successores nostros pro tempore existentes, eligendum, & deputandum, qui etiam Missas in Ecclesia praedicta diebus Dominicis, & festiuis, celebrare debeat, & teneatur. Declarantes, etiam ex tunc in aeternum, & in perpetuum, dictam Ecclesiam

nam S. N. in medio dicti loci N. existentem, esse Ecclesiam Parochialem, & curatam, electionemque, & deputationem Parochi, & successorum in futurum, pro cura animarum fidelium in dicto loco existentium, spectare, & pertinere ad nos, & successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem, & prouisionem nostram ordinariam, nulli inrispatronatus seruituti subiectam, ad ipsosque Parochos spectare, & pertinere, omne id totum, & quicquid per homines dicti loci N. ut supra Parochianos, promissum extitit; & sic pronominate obuentiones, ac omnes alias elemosynas, pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S. N. prouenientes; Quoniam uero obuentiones, & elemosynae supra dicta neque sufficere possunt ad congruam Parochi pro tempore existentis, sustentationem, proinde vigore facultatis nobis per Sacros Canones, ac Concilij Tridentini decreta, attributae, perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione Sancti N. in eius cura Ecclesia N. loci N. huius nostra Diocesis consistens, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, ex nunc, prout ex tunc, quocumque modo illud vacare contigerit, vigore supra dictae facultatis, ac omni alio meliori modo, quo possumus, eidem Parochiali Ecclesia per nos, ut praefertur erectae, unimus, annectimus, & incorporamus. Ita quod liceat Parocho eiusdem Ecclesiae, nunc, & pro tempore existenti, illius corporalem, realem, & actualem possessionem apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, eiusdemque beneficii fructus, redditus, & prouentus exigere, & leuare, ac in suos usus, & utilitatem conuertere, cuiusvis licentia desuper minimè requisita. Quam quidem unionem annexionem, & incorporationem, ut supra factam, ratam, gratam, & firmam habentes, et tenentes, ipsam omni tempore promissimus non renocare, nec ei contrariare quoquo modo de iure, uel de facto. Vi autem praedictam Parochialem Ecclesiam S. N. sic de nouo erectam, de idoneo Rectore quamprimum, ut decet, prouideamus, nos pro exercitio curae in populum, & uiriusque sexus homines in dicto loco habitantes, nominamus, & deputamus dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesia praedictis in diuinis, & animarum cura regenda praestet, & tanquam habilem, & idoneum, per RR. Patres examinatos in Synodo Diocesana deputatos repertum praeficimus, illique curam regimen, & administrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de praefata Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus, Mandantes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Similem formulam habes penes *Barbof.* in calce suarum addit. de pot. Episc. fol. 23.

Porro, iuxta terminos d. cap. ad audientiam, de Eccl. adif. nedum potèrit Episcopus erigere nouas Ecclesias Parochiales à fundamentis, uerùm etiam simplicem Ecclesiam iam constructam, erigere in Parochialem, & curatam; quod quidem facere potest propter augmentum cultus diuini, *Rebuff.* in praxi, tit. de erectione in Curat. & Paroch. num. 1. & licet uideatur obstare Sacrae Congregationis Concilii declaratio, attamen ipsa non excludit, id fieri posse, legitime subsistente causa, ut tenet etiam *Azor.* 2. p. lib. 5. cap. 29. q. 25. & cap. 30. q. 3. & 4. Quare in dicta declaratione, quam refert *Garc. de benef.* p. 12. cap. 5. num. 3. sic dicitur, *Nec beneficia simplicia in curata conuersti ab Ordinario possunt*, subdit tamen idem *Garc.* ibi, id intelligi posse, cessante causa, & necessitate, *Barbof. de potest. Episc. alleg. 68. per sot.*

Hic uero saltè obiter uidentum, utrùm quemadmodum Episcopus potest, per iu-

ra superius allegata, erigere simplices Ecclesias in Parochiales, ita possit ipsas Parochiales reducere ad simplicem Ecclesiam, seu beneficium simplex? Et quidem negatiua est responsio; quandoquidem id cauetur potissimum decreto Concilij Tridentini sess. 25. cap. 16. de refor. ubi statuit Sancta Synodus, ut Ecclesiastica beneficia secularia, quocumque nomine appellentur, quae curam animarum ex primaria eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficiu, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuertantur, non obstantibus quibuscumque gratijs, quae suum plenarium effectum non fuerint consequutae, &c. Ac proinde in vna *Capuan. Recloria* penes *Par. in poss. dec. 684. n. 5.* dicitur, quod curata beneficia non possunt conuersti in simplicia; quia, quicquid sit in aliis materijs, in materia curae non potest per simplicem collationem, tanquam de simplici imprimi nouus status, obstantè d. Concil. loc. cit. quo cauetur, ne beneficia curata in simplicia

plena conuertantur, & quare ipsa Parochialis Ecclesia per Episcopum conuertatur in simplex beneficium, ipsa conuersio erit prorsus nulla; quia id per d. Concil. hoc. cit. expresse prohibetur, *Maris Anton. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 69.* & alias Sacra Congregatio eiusdem Concilij super d. cap. 16. sess. 9. de reform. debeat. Prima, Parochiales Ecclesie in simplici beneficio conuertantur, quod intelligendum est, etiam in aliqua parte fructuum ipsius Parochialis. Secunda, Nec Ordinarius dismembrare potest beneficia curata, ac unire beneficijs simplicibus. Tertia, ibi, Non conuertantur, etiam pro parte, videlicet pro parte etiam minori fructuum Parochialis constituta beneficia simplici. Quarta, Non poterit Ordinarius separare ab Ecclesia Parochiali beneficia simplicia, sicut Oratoria, si illis unita essent, etiam si illis separatis Parochiales non essent. Quas huiusmodi declarationes reperies etiam penes eundem *Car. d. p. 1. cap. 2. n. 37.*

14 Summus vero Pontifex amplam habet potestatem reducendi Parochiales Ecclesias in simplici beneficia, praesertim vero, ubi causa aliqua intercedit; prout etiam in ipsa Vrbe vidimus praticari, nam cum alias adesset Parochialis Ecclesia S. Nicolai in Agone nuncupati de Vrbe, quae ab Ecclesia S. Laurentij in Damaso de dicta Vrbe, tanquam eius matrice dependet, & illi est immediate subiecta, eiusque collatio, ad eundem S. Laurentij Diaconum, seu Presbyterum Cardinalem spectat, & eidem Summo Pontifici fuisset supplicatum pro parte Rectoris, & Confratrum Confraternitatis eiusdem S. Nicolai Lotharingorum, attento, quod praedicta Parochialis Ecclesia septuaginta domos, seu familias, vel circa dumtaxat, sub sua cura, & Parochia haberet, illaque pro exercitio cura animarum valde angusta, & obscura existeret, illiusque Parochiani, qui numerum quadringentorum, & nonaginta, vel circa non excedebant, praestitis officiis audiendis, ad alias vicinas Ecclesias accedere consueverant; eidem Pontifici expediens visum est, ipsam animarum curam, inde ad aliquam, seu aliquas ex vicinioribus Parochialibus Ecclesijs transferre, praedictamque Ecclesiam S. Nicolai alicui Congregationi, seu Confraternitati, cuius cura in decenti statu consistere, & diuinus in ea cultus maneretur, concedere decreuit, quare considerans idem Pontifex, quod a longo tempore, quamplurimi ex Lotharingis, & Barri Ducatibus oriundi, in Romana Curia, cum multa, tum fidei, & probitatis, tum etiam pietatis, & propensae, erga Sedem Apostolicam deu-

tionis laude, versati fuerint, & eorum multij, diuersis Dataris, & Cancellariae Apostolicae muneribus, & officijs secundae peritiae, fidelitatis, & integritatis fama praesuerint, ipse Pontifex ex dicta Parochiali Ecclesia, omnimodam curam animarum, ac onera Parochialia abdicauit, & ad aliquas Parochiales Ecclesias circumuicinas, arbitrio boni mem. Cardinalis de Montcalto, cuius titulus praedicta Ecclesia S. Laurentij erat, perpetuo transtulit, & in ipsa Ecclesia S. Nicolai denominationem, ac essentiam Parochialis Ecclesiae, illiusque Rectoris perpetuo suppressit, & extinxit. Eandemque Ecclesiam S. Nicolai ab omni cura, & oneribus Parochialibus, liberam, & exemptam, & de cetero non collatiuam effectam, praedictae Confraternitati concessit. Qui quidem Alexander Cardinalis ita desuper consensit, dummodo bona, ac proprietates, & fructus, & c. eiusdem Ecclesiae S. Nicolai, quibus Canoniceatibus, & totidem prebendis, patulo ante in dicta Ecclesia S. Laurentij Apostolica auctoritate credis, applicentur, prout ex literis fel. record. Gregor. XV. sub Dat. Tusculi, Anno 1620. Testis Non Octobris, Pontificatus sui Anno Secundo.

Pariterque cum Parochialis Ecclesia S. Andreae de Funarijs nuncupati de Vrbe, quae ab Ecclesia S. Marci de eadem Vrbe, tanquam eius matrice dependet, per liberam resignationem D. Pompilij Syluestri primodictae Ecclesiae Rectoris vacasset, illaque fonte baptismali careret, & in suis structuris, & aedificijs satis angusta, curaque animarum illi incumbens exigua erat, & ad circumuicinas Ecclesias transferri, & ad illarum Rectoribus commode exerceri potuisset, pro parte Gubernatoris, & Confratrum SS. Quatuor Coronatorum de ipsa Vrbe Sculptorum, & Lapidarum, fuit eidem Gregorio XV. supplicatum, quatenus primodictam Ecclesiam eidem Confraternitati concedere, ac vnum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum in ea erigere dignaretur. Quare idem Pontifex dictam Ecclesiam, & c. omnimodamque illius Parochianorum curam, & c. ab eadem Ecclesia perpetuo abdicauit, & ad Ecclesiam S. Nicolai de Funarijs, primodictae vicinioris, quatenus vero modernus Rector S. Nicolai acceptare noluit, ad aliam similitere praedictae Ecclesiae S. Andreae vicinioris, cuius Rector curam huiusmodi acceptare contentus esset, transtulit, & in primodicta Ecclesia vnum simplex beneficium Ecclesiasticum, sub inuocatione eiusdem S. Andreae erexit, prout in litteris sub Dat. Romae apud S. Petrum, Anno 1623. Decimo tertio Kal. April. Pontificatus eiusdem Gregorij Anno Tertio.

S V M M A R I V M.

- 1 *Cura animarum maximum in se periculum continet.*
- 2 *Et est tanto pretiosior, quanto periculosior.*
- 3 *Et quid circa id statueris Concilium Tridentinum.*
- 4 *Constitutionis Pij V. super provisionibus Parochialium Ecclesiarum tenor proponitur.*
- 5 *Concursus in Parochialibus Ecclesiis in multis casibus hic enumeratis cessat.*
- 6 *Edictum pro concursu ad Parochiales, an, & quando necessario proponendum.*
- 7 *Concursus ad Parochiales Ecclesias, an, & quando fiat per Inferiorem Episcopum.*
- 8 *Synodus congregandi, est ius Episcopale.*
- 9 *Inferior, licet habeat ius congregandi Synodum, si tamen illam nondum congregaverit, concursus spectat ad Episcopum.*
- 10 *Concursus per edictum ad Parochiales, qua formula utebatur S. Carolus Borromeus Archiepiscopus Mediolanen.*
- 11 *Alia etiam formula proponitur.*
- 12 *Vicarij deputatio ad Parochialem Ecclesiam vacantem, non est de forma, quando collatio spectat ad Papam.*
- 13 *Secus si ad Episcopum, seu alium Inferiorem collatorem.*
- 14 *Vicarij deputacionis formula, ad Parochialem Ecclesiam vacantem.*
- 15 *Et quamam congrua portio eidem Vicario assignanda.*
- 16 *Non possunt assignari omnes fructus Ecclesia vacantis.*
- 17 *Vicarius, constitutus ad Parochialem Ecclesiam, quocumq. modo illa vacet.*
- 18 *Et semel constitutus, non potest remoueri, & quare.*
- 19 *Parochialis Ecclesia vacans, an committatur per Ordinarium.*
- 20 *Et resoluitur negativè ex Sacra Congr.*
- 21 *Vicarius deputatus ad Parochialem Ecclesiam vacantem, si concurrat, quomodo ante collationem, possit bona predicta Ecclesia administrare.*
- 22 *Edictum pro concursu ad Parochiales, ubi apponendum.*
- 23 *Edicti terminum non tenetur Episcopus prorogare.*
- 24 *Et predicto termino durante, non potest fieri examen.*
- 25 *Sed quomodo illud sustineatur ante lapsum termini.*
- 26 *Examen per concursum ad Parochiales, quid requiratur in praxi.*
- 27 *Et quos examinatores.*
- 28 *Et an eorum approbatio, vel reprobatio, fiet separatim, vel simul.*
- 29 *Examinatores Synodales, non minus, quam sex deputandi.*
- 30 *Et in Synodo vera, & formali.*
- 31 *Examinatores Synodales, cuius qualitatis esse debeant.*
- 32 *Examen per concursum, an validum, si etiam adhibeantur. Examinatores non Synodales cum Synodalibus.*
- 33 *Examinatoribus Synodalibus, singulis annis non deputatis, alij iam alias deputati, munus suum exercent.*
- 34 *Et quid si ex deputatis, aliqui moriantur, vel sint absentes.*
- 35 *Examinatorum Synodalium defectus, non nocet patrono, qui legitime presentavit.*

Praxis Provisionis Parochialium Ecclesiarum per Concursum.

C A P V T III.

Vantum animarum cura, ceteras omnes superat, atque excellit, eo impensius Summus Pontifex moveri consuevit eis, ea, qua par est sedulitate, providere; quatenus id officii genus omni ubique adhibita industria excolatur; cum cura huiusmodi exercitium, maximum in se periculum contineat; eo, quod sit ars artium, ut in *cap. penult. de atq. & qualis.* & dixit *Vital. in Clem. 1. n. 29. de preb.* quod cura tanto est pretiosior, quanto periculosior; ut ex pluribus tradit *Gonz. ad reg. 8. Cancell. 5. 5. n. 7. & glos. 6. n. 8. & 9.*

Qua-

Quamobrem post praxim erectionum Parochialium Ecclesiarum, satis rationi consonum est, quid praxis ipsa seruet circa earundem Ecclesiarum collationes, subnectere; quandoquidem, licet huic rei satis, consultum noscatur, ex iis, quae potissimum sancita sunt per decreta Sacri Concilii Tridentini, sess. 24. cap. 18. ac sel. record. Pii V. Constitutionem, qua declarauit, quid circa id, ad eiusdem Concilii mentem, seruandum foret; nihilominus verò, quia temporibus succedentibus, secum dubia desuper, & ambiguitates afferentibus, quae non nisi ipsius Romanae Curiae, eiusdemq. Sacrum Congregationum Eminentissimorum Cardinalium, quinimò ipsiusmet Summi Pontificis oraculo aperiri, & dilucidari nequeunt; proinde Sedes Apostolica, non raro consuli super hoc consuevit; quibus omnibus, etiam recentissimus, tum Datariae, et Cancellariae Apostolicae ascriptur stylus; Quare, operae pretium me facturum existimaui, si ea hic annexam, de quibus ipsam Sedem Apostolicam in dies consultam respondisse, non ignoramus.

Et quidem, ut ordinata serie procedatur, verba prius eiusdem Concilii, mox praedita Pii V. Constitutionis tenorem, de more subiiciam, videlicet,

3 *Expedis maximè animarum saluti à dignis, atque idoneis Parochis gubernari id, ut diligentius, ac rectius perficiatur, statuit Sancta Synodus, ut Parochialis Ecclesia vacatio, etiam si cura Ecclesiae, vel Episcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures administraretur, etiam in Ecclesijs patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consuevit Episcopus vni, vel pluribus curam animarum dare; quos omnes ad infra scriptum examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa Parochialis Ecclesia reseruatà, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu privilegij in fauorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, debeat Episcopus statim habita noticia vacationis Ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiae sustineat, donec ei de Rectore provideatur. Porro Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo praescribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam, eorum deputandis Examinatoribus*

nominet. Liberum sit tamen, etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomine deferre, ut possit postea de cuiuslibet aetate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo, aut Synodo Provinciali, pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum, etiam publicum, vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes, qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, sine, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs Examinatoribus, non paucioribus, quam tribus, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem singulis annis in Diocesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario, ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Aduenienteque vacatione cuiuslibet Ecclesiae, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; indeq. succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit ex praedictis illis sex, eligat. Sint verò hi Examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiat in Theologia, aut iure Canonico, vel alij Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine Mendicantium, aut etiam saeculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentq. omnes ad Sancta Dei Evangelia, se quacumque humana affectione postposita, fideliter munus exequenturos, &c. Peracto deinde examine, renuncientur quotcumque ab his idonei iudicati fuerint aetate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam, opportunis; ex hisque Episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum indicauerit; atque illi, & non alteri collatio Ecclesiae ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si vero ius patronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus indicabit, Episcopo praesentare teneatur, ut ab eo instituat. Cum verò institutio ab alio, quam ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei praesentet, ad quem institutio spectat. Quod si ius patronatus laicorum fuerit, debeat, qui a patrono praesentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra examinari, & non nisi idoneus reperiatur fuerit, admitti. In omnibusque ex

supradictis casibus non cuique aliter, quam uni ex predictis examinatio, & ab Examinatoribus approbata, iuxta supradictam regulam de Ecclesia provideatur: nec predictorum Examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, ulla deuolutio, aut appellatio ad Sedem Apostolicam, siue eiusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita, impediat, aut suspendat; alioquin Vicarius, quem Ecclesia vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputauit, vel factum postea deputabit, ab eius Ecclesia custodia, & administratione non amoueat, donec aut eadem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, ut supra sit pronisum; alias provisiones omnes, seu institutiones, prater supradictam formam facta, subreptitia esse censeantur; non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs, praerogatiuis, affectiuis, nonis provisionibus, indultis concessis quibuscumque vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & alijs impedimentis quibuscumque. Si tamen adea exigui redditus dictae Parochialis fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferat, aut nemo sit, qui se examini querat subijcere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, qua in aliquibus locis reperuntur, facile grauiore ri-

xa, ac tumultus passim excitari, poterit Ordinarius, si pro sua conscientia, cum Deputatorum consilio, ita expedire arbitrabitur, hac forma omitta, priuatum aliud examen, caeteris tamen, ut supra seruatis, adhibere. Licet etiam Synodo Prouinciali, si qua ex supradictis circa examinationis formam addenda, remittenda esse consuerit, provide-

Hæc autem ita sanctè, & salubriter fuerunt per dictum Concilium sancita, per quæ illud uoluit tollere abusum inductum conferendi Parochiales Ecclesias minus idoneis, omittis magis idoneis; unde, & collatorum conscientia grauabatur, & populis propter ignorantiam Rectorum, maximum damnum patebatur, ut dicitur in vna *Abuten. Parochialis, impressa penes Gare. de benef. p. 5. cap. 5. nu. 93. circa med.*

Postmodum verò cum supradictus Pius V. accepisset, formam, ut supra ab eodem Concilio Tridentino traditam, minus rectè seruari; ex eo quod collatores earundem Parochialium Ecclesiarum, circa modum faciendi examen, nimis delinquebant; Parochialesque Ecclesias huiusmodi Clericis minus idoneis conferebant; indeque sequebantur nullitates, & inualiditates ipsarum collationum, pròinde huic malo occurrès, suam edidit Constitutionem, quæ omnes collationes factas, & faciendas contra predictam formam, annullauit. Ipsius autem Constitutionis tenor talis est, videlicet,

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. In conferendis beneficijs Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesijs personis dignis, & habitibus, qua in loco residere, & per se ipsos curam exercere valeant, quantum diligentiam adhiberi oporteat. Alexandri III. in Lateranen. Gregorij X. in Lugdunen. generalibus Concilijs, ac Innocentij similiter III. & aliorum Rom. Pont. prædecessorum nostrorum edita constitutiones testantur. Quod ut diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, ut occurrente vacatione Parochialis Ecclesie, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S. R. E. Cardinalium, aut alias quomolibet reseruate, vel affecte, debeat Episcopus, habita notitia vacationis Ecclesie, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesie sustineat, donec ei de Rectore provideatur. Et deinde Episcopus, & qui in patronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo prescribendum, aliquos Clericos ad regendum Ecclesiam idoneos, Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nomine, & non nisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum examinatorum, etiam tamquam magis idonea ab Episcopo iudicatio, & electio, de Ecclesia provideatur; alias provisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ, surreptitia censeantur. Sed quantum res humana semper in deterius prolabantur, nisi sit, qui eas retineat, ac debita executioni demandet, & verendum sit, ne propter constitutionem huiusmodi transgressionem, maxime abusus oriantur; Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia, peruenit, nonnullos ex venerabilibus

libus fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo, aut minus rite servato examine, presertim illis, quod per concursum fieri debet, ex Concilio Tridentino, vel etiam examine rite servato, personis minus dignis, carnalitatibus, aut alium humane passionis affectum, non rationis iudicium sequentes, contulisse, & de eis providisse, volentes, quantum cum Deo possumus, huiusmodi, ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem predecessorum nostrorum constitutiones prefatas etiam innovando, auctoritate apostolica, tenore presentium, omnes, & singulas collationes, provisiones, institutiones, & quasvis dispositiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis, & Archiepiscopis, ac quibusvis alijs collatoribus, tam ordinarijs, quam delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolica Legatis, vel Nuncijs, prater, & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, presertim in examine per concursum faciendum, prescriptam, factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumque prorsus ius, aut titulum, etiam coloratum possidentibus, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, ut prius ante collationes huiusmodi, vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes, nostras, & Sedis Apostolicas, seu eorum, quibus ius conferendi eas; praterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui eorum dicti examinis iuxta decretum Concilij habere debent, competet, dispositioni reservamus. Insuper, ne Parochiales Ecclesie diu in suspenso maneant, in maximum animarum periculum, quarumcumque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primate, & Patriarchas, & quosvis alios ordinarios collatores in mensibus ordinarijs collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis, provisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus idem Episcopi, & Ordinarij predicti intra sex mensium spatium a die vacationis eorundem, perfecto examine iuxta formam Concilii Tridentini prefati, non providerint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dicta Sedi generaliter, vel specialiter, & ex quavis causa reservata, seu affecta existunt, aut alias ex indulto Sedis Apostolica competunt, ad quas, occurrente illarum vacatione, Episcopi, & Archiepiscopi prefati, personas per examen concursu merito habito, iuxta dicti Concilii Tridentini formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut iis, ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda, intra quatuor mensium spatium a die illius vacationis non significaverint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, que Lurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum, seu Clericorum, & laicorum simul fuerint, si presentatus, intra tempus eisdem patronis a iure prefixum, prout examine, iuxta formam dicti Concilii approbatus, petatur institui, institutioque ipsa per duos menses a die presentationis dilata fuerit, collationem, provisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis, & ipsi sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, providendi, seu instituenti obtinentibus respectu reservamus, data tamen in Parochialibus Lurispatronatus, optioe ipsis patronis, ut si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinarijs illam facere negligentibus, & ultra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda, habere recursum ad Metropolitanam, vel viciniorum Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem Ordinarijs, ne tempus decem dierum eisdem Ordinarijs, & Patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos Clericos coram deputatis Examinatoribus prefixum, ultra alios decem dies prorogare audeant, vel presumant. Distinctius inhibentes, ne quis, prater Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, ut presertim, quacumque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficijs, seu reservatis (ut presertim) disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel alias innovare quoquo modo presumat. Ut autem non solum dignis, sed magis idoneis reperitis, iuxta eiusdem Concilii decretum, Parochiales Ecclesie conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus, minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit, possint ii, qui reiecti fuerint, a mala electione huiusmodi ad Metropolitanam, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut eximius fuerit, ad viciniorum ordinariu, uti nostru, & Sedis huiusmodi delegatu, aut alias ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac prete-

Et admodum examentur a ipso appellationis Iudice, & eius Examinatoribus pronocari, & cōsilio de prioris eligentis irrationabili iudicio, eaq. revocata, Parochialis, magis idoneo p eūdem Iudicem appellationis, auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum, a quo appellatum fuit, spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per Iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, provisio, vel institutio spectabit. Hac eam appellationis interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debite demandetur executioni, & promissus ad eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoveatur. Et si quis a sententia per Iudicem appellationis lata, duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in promissis, omnibus, & singulis actum, aut actentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod presensium transumptis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personae in dignitate Ecclesiastica constituta, munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quae presensibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae, quodque litterae ipsae, Camera, & Cancilleria Apostolica, & Audiencia causarum Palatii Apostolici qualis, & in acie campu Florae, dimissis inibi copiis, publicata, & affixae, amove in officium, & ardeant, ac si illis personaliter intimata fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, statuti, decreti, reservationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hac attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurū. Dat. Roma apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo, quingentesimo, sexagesimo sexto, quiprodecimo Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Secundo.

Ga. Glorietius.

Visa de Curia M. de Exepto.

H. Curryn.

His igitur sic praemissis, cum praedicti Concilij decretum, ac Pij Constitutio supradicta eo tendant, ut per ea providē huiusmodi examini per concursum consultatur; quia tamen nonnulli adsunt casus, in quibus ipsae Parochiales Ecclesiae, absque praenotato concursu recte conferuntur, eisdem casus prius enumerare placuit, ut postea, ulteriora magis expedite prosequar. Casus igitur sunt, videlicet,

Primus, quando Parochialis Ecclesia resignatur ad alicuius favorem coram Summo Pontifice; namque ita quondam praedictatur, & respondit Saera Congregatio Concilij in una Illerden. 2. Octobris 1566, & in una Imolem de mense Maij 1569, & in una Auriem. Tertio Kal. Februarij 1565. teste Paris. de resign. benef. lib. 10. quaest. 7. num. 15. ubi quod alias a praedicta Congregatione fuit sic responsum videlicet, Decretum hoc Concilij Tridentini, quod dicit, vacationem omnem de Ecclesiis Parochialibus, etiam per resignationem, examine per concursum praenotato, ab Ordinario debere conferri ei, quem aptiorem iudicaverit, locum non habere in resignationibus factis in manibus Papae in favorem; Et alia declaratio, Concilium Tridentinum loquens de examine per concursum faciendo, non habet locum

in vacatione Parochialis per resignationem factam in manibus Papae, in favorem, quam eadem Pontifex admiserit, & mandaverit expediri in forma Dignum, Et alia, Scribatur littera ad Episcopum N. in resignatione facta in favorem certae personae, non esse necessarium examen per concursum; sed satis esse, resignatarium ab Examinatoribus in Synodo deputatis, simul cum Ordinario probari idoneum, Et alias sic, Resignatione facta in manibus Papae in favorem certae personae, & ab ea admissa, illa, in cuius favorem resignatum est, non est examinandus per concursum, sed sufficit, si examinetur eo genere examinis, quod vocatur in forma Dignum; & iste est noturus stylus, de quo testatur id. Paris. loc. cit. & Gonz. ad reg. 8. Cancell. gl. 6. 121. ubi nu. seq. idem esse ait in cessione iurium pro extinctione litris, ex declaratione eiusdem Saerae Congregationis, quae sic se habet, In cessione iurium in favorem eius, qui praevendit habiturus, nec examen, nec expressio beneficiorum, aut valoris est necessaria, si vera lit. fuerit. Socius vero ubi beneficium vacet per resignationem, etiam in Curia, si resignatio sit simplex, & ad nullius favorem, vel si Ecclesia sit patrimonialis, vel

re

recepticia, in quibus consueuerit Episcopus
vni, vel pluribus curam animarum deman-
dare, vt in d. *Concil. fiff. 24. cap. 18. Marf-*
cott. Var. resol. lib. 1. cap. 3. n. 6.

In supradictis terminis resignationis
ad fauorem, alia præterea emanant de-
clarationes, vt infra, Prima. *Cum Parochia-*
lis Ecclesie resignatio fit in manibus San-
ctissimi, quia tunc non dicitur vacare, ante-
quam alteri acquiratur, nec in ea potest sta-
tim deputari Vacarius, nec est necessarium
examen per concursum, & aptum est e e eli-
gendum per Ordinarium; sed satis est, resi-
gnatariam ab Examinatoribus in Synodo
deputatis, simul cum Ordinario probari ido-
neum, Alia, In Parochialibus per resigna-
tionem in fauorem, quam appellant, concur-
sus fieri non debet, cum proprie non dicantur
vacare: prouisiones tamen istarum Ordina-
rys committantur, qui examinatis prouisi,
siue resignatarys, & idoneis reperitis; & Pa-
rochiales huiusmodi conferant; & in vna
Giennen. In Prouisionibus a Sede Apostolica
factis, non est necessaria, nec de iure fieri de-
bet examinatio, que fit per concursum; quia
dicitur ex. Papa commissione, qui exami-
natus, & approbatus fuerit. Roma, debet
haberi, tamquam si fuisset examinatus,
& approbatus per concursum, refert id.
Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 160. Prosp. de Augu-
stino, in addit. ad Quaxam, in sum. bull. tu.
benef. Paroch. coll. 4. 3. Zerol. in praxi Episc.
verbo, parochia, s. 2. dub. 5. p. 1. Ricc. in pra-
x. libri Eccles. verbo, concursus ad Parochia-
les, decis. 416. n. 2. Et passim et videmus,
presentibus in Romana Curia Parochiales
Ecclesias in partibus vacantes, Sedi tamen
Apostolicæ reseruatas, etiam absque con-
cursu conferri; nec refert, quod *Concil. Tri-*
dent. d. cap. 18. de refor. mandat fieri exa-
men per concursum circa Parochiales Ec-
clesias vacantes per obitum, vel per resigna-
tionem, etiam in Curia, necnon si ipsa Pa-
rochialis Ecclesia sit reseruata, vel affecta;
quia nihilominus sufficere diu obseruau-
mus, si præsens in ipsa Romana Curia, cui
Parochialis Ecclesia prædicta confertur,
examinetur ab Examinatoribus in Vrbe
deputatis, & idoneus reperitur; prout de
hoc testatur et *Germon. de indult. Card.*
s. quibusuis, nu. 9. nec quidem id contem-
nendum videtur, sed potius Summi Pontif-
icis clementiæ non modicum consonum;
quandoquidem si Curiales beneficia Para-
ochialia, non nisi per concursum examinis
obtinere queant, facile eueniret, vt ipsi qua-

tumuis essent doctrinæ eximie, bonisque
moribus præditi; numquam tere talia be-
neficia assequi valerent, præsertim ob loco-
rum distantiam, si ad locum Parochialis
Ecclesie eundem esset examinis causa;
quod fieri non posset sine magno incom-
modo, magnaque impensa, ac forsitan ob
huiusmodi distantiam, ac magnam collatum
forsan iam reperirét beneficium, vel quate-
nus non collatum, alios forsitan descriptos,
& examinatos præstantiores inuenirét, qui
essent anteponendi; sicque, qui tantum ac-
ceris confecerint, sua spe fraudarentur, nisi
tanta ab Examinatoribus ipsius Vrbes ad-
hibetur diligentia, cum sint, vt plurimum
virian Theologia, & in Pontificio iure emi-
nentissimi, item religibiles, & integri, vt qui
ab eisdem approbantur, & admittuntur,
digni sint non solum beneficio Parochiali,
sed quouis Episcopatu, vt id. *Germon. sub-*
dit loc. cit. nu. 10.

Et quoad prædictum casum resignatio-
nis, addi potest, quod resignatio ad fau-
rem, non inducit vacationem proprie, *Cas-*
fad. decis. 3. de renunc. Pat. decis. 357. nu. 1.
lib. 1. & decis. 314. nu. 2. lib. 2. Barbof. de po-
teft. Episc. alleg. 60. nu. 21. vbi nu. seq. quod
illa verba Concilii, videlicet, *per resignatio-*
nem, etiã in Curia, intelligi debent de re-
signatione simpliciter facta ad nullius
fauorem, id. *Mariscott. d. cap. 52. nam. 9.*
vbi, quod in hoc casu cessat concursus, siue
resignatarius sit prouisi in Curia, siue in
partibus, vt declarauit prædicta Sacra Co-
gregatio, *Viulan. in prax. iurisp. patr. lib. 10.*
cap. 1. nu. 54. Quando enim resignatarius
neque est in Romana Curia præsens, neque
ad eandem transmisit testimonium suæ
idoneitatis, tunc expediuntur litteræ suæ
prouisionis in forma *Dignum*, quas postea
suo Ordinario præsentabit, vt examinetur
non per concursum, sed tantum ab Exami-
natoribus synodalibus simul cum Ordina-
rio, & si reperiat idoneus consequitur
possessionem Parochialis Ecclesie.

Secundus casus, in quo cessat concursus
Parochialis Ecclesie, est in prouisione fa-
cienda ex causa permutationis, id. *Parif.*
lib. 8. q. 9. nu. 95. quia in huiusmodi permu-
tatione militat eadem causa resignationis,
que profecto continet in se resignationem
ad fauorem, vt per *Boer. decis. 2. nam. 16. id.*
Parif. lib. 12. q. 5. nu. 19. & iuxta stylum Cu-
riæ nunquam admittitur permutatio, nisi
in supplicatione dicatur, quod comperu-
tantes prius resignant in manibus Papæ, ad
effectum, vt de beneficiis sic resignatis vtri-
que resignanti respectiue prouideatur, vt
horum est omnibus Curialibus, id. *Prosp. de*
August. loc. cit. Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 161.
id.

id. Barbof. d. alleg. 60. nu. 23.

Hic verò dubitat; id. Garc. n. 162. an vs. quatenus in hoc casu non requiritur examē p̄ cōkursū, requiratur nihilominus nouum examē ipsorū, cōmp̄mutantium corā Examinatoribus synodalibus; & reiecta op̄itione contraria ait, quod licet non sit faciendū examē in beneficiorum permutations, id procedit, quatenus beneficia sint ambo curata, & paria, secus verò de simplici ad curatum, vel in aquali, ex declaratione d. Congregationis, subdens n. 163. ex Zeeb. de repub. eccles. cap. 18. de Parocho, nam. 6. quod debent permutantes examinari circa scientiam, & inquiri de eorū ordine, moribus, & ætate; & si Ecclesia sint Parochiales, ij denub debent examinari coram Episcopo, vel eius Vicario, cō impedito, & tribus Examinatoribus in synodo cōstitutis, & quod ita seruetur, & sequitur Ricc. in d. praxi for. Eccles. decis. 419. nu. 2. vbi ex eod. Less. loc. cit. quod non debet fieri examē per concursum, quando permutatio fieret cum aliqua Parochiali ferè paris conditionis; subdens ibi rationem, nempe, quia per antiquum examē vterque censetur idoneus, & ita refert censuisse Sacram Congregationem; cum aliās fieret iniuriā prioribus Examinatoribus.

Circa quod optimè aduertit id. Garc. p. 2. cap. 2. nu. 166. quod expediret, quando aliqui vellent permutare beneficia, in quibus requiritur concursus, præsertim ad curatum, quod ante renunciationem ex eadem causa permutationis, fieret examē ad illud, prout fieri rectè potest; ne fortè postmodum non reperiatur idoneus. Et certè est bona praxis, pluries practicata.

Cum verò permutationes fiunt coram Summo Pontifice de huiusmodi Parochialibus, illarum litteræ semper committuntur Ordinariō in forma *Dignum*, nisi mittatur eiusdem Ordinarij approbatio cum Examinatoribus Synodalibus ad Parochiales, quæ permutantur, aut nisi permutantes sint in Romanā Curia examinati, vt docet notoria praxis.

Tertius casus, prouidetur Parochialis sine concursu, quando in illius collatione non fuit seruata forma, vel prædicti Concilij sess. 24. cap. 18. vel prædictæ Constitutionis Pii V. per quam irritantur omnes collationes Parochialium, factæ contra formam prædictorum iurium, quæ proinde remanent Sedi Apostolicæ reseruata; & passim videmus ab eadem Sede fieri huiusmodi prouisiones. Et licet, ob inobseruantiam formæ traditæ à dicto Concilio, & Constitutione Pii V. diuersimodè posset contingere vacatio, nihilominus stylus Datarie

Apostolicæ admittit expressionem in genere, & sic sufficit narrare in huiusmodi impetrationibus, prædictam formam minimè fuisse seruata; quod profectò elicitur ex ipsa Constitutione, dum ibi dicitur, *Omnes, & singulas collationes, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum, &c. præter, vel contra formam ab eodem Concilio Tridentino, &c. factas, &c. nullas, irritas, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse, &c. easque omnes pro tempore sic vacantes nostre, & Sedi Apostolicæ, &c. dispositioni reseruamus*, prout etiam infra dicitur.

Quod tamen ita demum intelligendum est, quando videlicet huiusmodi Parochialium Ecclesiarum institutio, si fuerint de iurepatronatus, non spectet ad inferiorem; nam cum eo casu iam dixerit prædictum Concil. d. cap. 18. quod quando institutio ab alio facienda sit, quam ab Episcopo, tunc Episcopus solus eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, & ad quem institutio spectat; ac etiam, vt habetur in eadem Constitutione Pii V. qua præseruatur in casibus dictæ Constitutionis prædictis inferioribus ius conferendi, ibi, *seu eorum, quibus ius conferendi eas præterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis, iuxta decretum eiusdem Concilii habere debent, competat, &c.* Propterea eisdem inferioribus libera relinquitur conferendi facultas in casibus inobseruantia prædictæ formæ; namque possunt prouidere, & disponere de prædictis Parochialibus in dictis casibus absque aliquo concursu; quandoquidem ipsi, ob culpam Archiepiscopi, seu Episcopi, qui tenebatur eam seruare, & non seruauit, non debet super hoc præiudicium aliquod inferri, vt pluribus comprobatur *Gonz. gloss. 6. num. 126. & infra* dicitur.

Quartus casus, etiam ex iam dictis in casu præcedenti, non requiritur concursus, quando collatores fuerunt in mora conferendi dictas Parochiales, propter quam labitur tempus sex mensium; quia etiam ex eadem Constitutione Pii V. vacaret, earumque collatio est Sedi Apostolicæ reseruata, ibi, *Insuper, ne Parochiales Ecclesie diu in suspensio maneant in maximum animarum periculum, &c. de quibus Episcopi, & Ordinarij intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, &c. non prouiderunt, &c.* & ita docet notoria praxis, prout etiam ait *Gonz. d. gloss. 6. nu. 130. Viuian. in praxi iurispatr. lib. 10. cap. 1. num. 56.* & porrigitur supplicatio iuxta ea, quæ supra diximus, & quatenus Orator voluerit in ipsa supplicatione exprimere istum, seu alium

alium peculiaritatem modum vacationis, ut in præcedenti casu dictum est; potest id ad sui libitum narrare.

Quando vero Parochialis Ecclesia inri-patronatus laicorum, quæ ab Episcopo iure deuoluto, ob præsentationem in tempore non factam, confertur, subiacer concursui, prout declarauit *Sacra Congregatio Concilii* 23. *Novembris* 1600. teste *Barbos.* in *collect. hull.* verbo, *Parochialis*, fol. 323. vers. 9.

Quintus casus. Non requiritur concursus, quando in eo approbatus, si Ecclesia fuerit reseruata, vel illius collatio pertineat ad alium collatorem, intra quadrimestre à die notæ vacationis, attestationem suæ approbationis non transmiserit ad D. Datarium, ut ex *supradicta Constitutione*, ibi, *aut electas, nobis, vel successoribus nostris, aut iis, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda, intra quatuor mensium spatium, à die illius vacationis, non significauerint.* &c. id. *Gonz. loco cit. nu. 131. Viuiam. d. cap. 1. nu. 57.* Sed notandum est pro hac praxi, quod si infra dictos quatuor menses, persona electa per Ordinarium non fuerit Sedi Apostolicæ significata; ac proinde ob dictam formam non seruatam, collatio possit alteri fieri, quam personæ in tempore non significatæ. Nihilo minus pluries visum est, collationem ipsam, non obstante dicto lapsu temporis, fieri eidem personæ iam electæ, modo sequenti, videlicet, *Nos tibi, qui per dilectos filios Examinatores, &c. in concursu aliorum examinatus, & idoneus reperante testimonio Ordinarii, nobis, tamen post lapsum temporis, ad id in Constitutione sel. record. Pii Papæ V. prædecessoris nostri super modo, & forma providendi Parochialibus Ecclesiis, pro tempore vacaturis, edita, præfixam, exhibita, de vita moribus, &c. commendariis* prout alias scimus euenisse casum in vacatione Parochialis Ecclesiæ S. Eusebij Asculan. Diocesis, quo approbatus transmisit suam approbationem ad Curiam, quæ tamen fuit deperdita, & sic non exhibita in repõra; & postquã Datario innotuit cõcursum fuisse legitime factũ, prout testabatur Ordinarius per suas litteras priuatas, & approbatione expeditam in tempore, fuit hoc modo facta eidem collatio dictæ Parochialis, & in simili attestatur *Massobr. in prax. hab. concurs. ad Paroch. requis. 6. n. 1. sub n. 2.*

Cæterum vero, quando talis Parochialis Ecclesia impetratur à tertio, & cerro modo, nempe, ob non significationem personæ electæ intra quatuor menses, dantur litteræ sub ista narratiua, nempe, *Comiti quod Parochialis Ecclesia N. &c. vacet ad pra-*

sent, nullusquæ, &c. & persona aliqua meo concursu, iuxta formam Concilii Tridentini, pro dicta Ecclesiæ sic vacante, & reseruata consequenda, iuxta Constitutionem Pii Quinti nobis hactenus significata non fueris, Nos tibi, qui alia per dilectos filios examinatores, &c. examinatus, &c. conferimus, &c.

Sextus casus. Non requiritur concursus, quando Parochialis Ecclesia est vnita Dignitati, vel Canoniatui, quia tunc non dicitur Parochialis; nam beneficium vnitum amittit nomen, ac naturam beneficii, *Rota decis. 1. de reb. Eccles. non alien. in antiq. Menochi de arbit. iud. lib. 2. casus 20. nu. 67.* & obtinens Canoniatum, cui vnita est Ecclesia Parochialis, debet residere in Canoniatu, non autem in Parochiali, ut ex pluribus, etiam probat *Ricc. in præxi for. Eccles. decis. 17.* vbi quod ita declarauit *Sacra Congregatio*, quodquæ attenditur qualitas, & natura beneficii principalis; non autem vniti, seu annexi, *Rot. penult. Flarin. dec. 323. nu. 8. tom. 3.* vbi quod *in tra. Vicen. Parochialis coram Dom. Manzanedo,* vbi fuit dictum, quod cum Parochialis, & Præpositura, sit vnũ tantum beneficium, aut alterum alteri vnitum, intrare dicebant Domini aliam conclusionem, nempe, quod Parochialis vnita Dignitati non subit dispositioni *Concilii Tridentini sess. 24. c. 18.* nequæ concursui, ut censuit *Sacra Congreg.* prout refert idem *Gonz. gloss. 5. s. 7. num. 13.* qui *nam. 14.* docet, quod beneficium vnitum, se habet erga rem, cui vnitur, sicut filia erga matrem; quia sortitur naturam, & priuilegia matris, *cap. cum dilectus, de his, qua viunt. adeo,* quod si Parochialis sit vnita altitui Canoniatui Ecclesiæ Cathedralis ac cessorie, non requiritur ætas requisita ad Parochialem Ecclesiam obtinendam, sed sufficit illa ætas, quæ requiritur ad Canoniatum, videlicet viginti duorum, annorum, prout censuit *Congregatio eiusdem Concilii, idem Gonz. gloss. 9. in princ. num. 4. Barbos. d. nam. 16.* Et alias eadem *Sacra Congregatio* sic censuit, *Examen concursus nõ est necessarium in Dignitate, quæ Parochialem perpetuam, & accessorie unitam habet. Et Episcopo Conchen. ac Nuntio Hispaniæ sic fuit responsum 22. Ianii 1575. S. D. N. ex sententia Congregationis Concilii declarauit, examen, quod ex decreto Concilii sess. 24. cap. 18. faciendum est per concursum in collatione Parochialium, non debere fieri in provisione Dignitatis Abbatiæ, tamen vnita sit vi Parochialis Ecclesiæ; dummodo hæc vnio authoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetua, & accessorie facta sit. Marscot. var. resol. lib. 2. cap. 52. nu. 16. Viuiam in prax.*

iurispatr. lib. 10. cap. 1. num. 65. At verò ubi cura animarum pertinet ad vnum Canonicum; ratione sui Canoniciatus, cui est annexa; tunc in promissione talis Canoniciatus effect faciendus concursus, ex *d. Concil. cap. 18.* vt censuit *Sacra Congregatio in vna Segobien.* his verbis, *Quando cura animarum pertinet ad Canonicum, & presentationem Capituli, ad quod collatio huiusmodi Canoniciatus spectat, Episcopus debet ponere examen concursus, & si hoc examen ab alio fieret, collatio esset nulla, vt refert *Gere. de benef. p. 9. cap. 2. num. 134.**

Quare, cum id locum sibi vindicare dignoscatur in Parochialibus accessorie vnitis, proinde, vt ait, *Gere. loc. cit. num. 194.* si Parochialis sit Dignitati æque principaliter vnita, esset faciendus de ea concursus.

Ac propterea debite nouerint Romanz Curie Tyrones, quod vnio perpetua tribus modis fieri consuevit, quorum Primus est, quando fit per viam subiectionis, ita quod vna Ecclesia, vel vnum beneficium alteri subiiciatur; quod quidem fieri cõtingit pro augmento illius dotis, & patrimonij; tunc enim illa Ecclesia, seu illud beneficium, cui fit talis vnio accessorie, remanet superior, & principalior, vnium verò beneficium erit inferius, subiectum, & accessorium, adherens, & dependens ab Ecclesia, seu beneficio, cui facta est vnio. Secundo modo fit vnio æque principaliter, nempe, quando duo beneficia ad inuicem vnuntur, & connectuntur; ita vt ex duobus fiat vnum dumtaxat; nihilominus verò mutuo priuilegia, & bona sua communicant.

Tertius modus vnionis est, cum duæ Dioceses vnuntur quoad Caput, & Gubernatorem, vt vtraque remaneat cum suis proprijs bonis, & iuribus distinctis, separatis, & non communicatis, vt prius, sed habent dumtaxat vnum tantum Pastorem, & Rectorem, & qualibet retinet sua priuilegia iura, & statuta, vt per eundem *Gonz. d. glos. 5. §. 7. n. 27. cum duob. seqq.*

Septimus casus, in quo Parochialis Ecclesia non requirit concursus, est, quando illa est de iure patronatus laicorum; namque presentatus à patrono, simpliciter examinatur ab Examinatoribus deputatis, & quatenus idoneus repertus fuerit, instituitur, vt dispositum est in dicto Concilio Tridentino *vers. quod si iurispatronatus*, & declarauit etiam *Sacra Congregatio eiusdem Concilij* his verbis, *Speciale est in iure patronatus laicorum, vt non requiratur concursus in collatione Ecclesie Parochialis, & alia declaratio, Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialis, quæ sit iurispatronatus laicorum, sed sufficit,*

quod deputatus à patronis examinatur ab Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis, & idoneus indicatur; prout statuit Concil. Trid. in 5. quod si iurispatronatus, Ricc. in d. praxi for. Eccl. decis. 420. Mariscott. var. resol. lib. 1. cap. 52. num. 11. Vian. in praxi iurispatr. lib. 10. cap. 1. num. 58. & alia declaratio sic se habet, Congregatio iam dudum censuit, hoc cap. non requirere examen per concursum ad Parochialem, quæ sit iurispatronatus Laicorum validi; idè admittendum ad eam illum, qui intra tempus, quod à iure patroni laici præfixum Episcopo presentatus, & à deputatis examinatus, & idoneus repertus fuit.

Id tamè locū sibi minimè vindicare intelligas in Parochiali Ecclesia iurispatronatus laicorum, quæ beneficio liberè collationis fuit vnita, vt fuit tentum in vna *Vlixbonen. Concursus 2. Iulij 1611. coram D. Cocino, impressa penes Farin. tom. 4. dec. 579. num. 4. & 5.* vbi dicitur, fuisse necessarium concursum Parochiali vnite Canoniciatus, de consensu patroni; quia talis Ecclesia remansit libera, & non amplius de iure patronatus, ita vt non sit faciendus concursus.

Et cum prædicta *Sacra Congregatio* cõsuerit, id esse intelligendum de iure patronatus laicorum ex fundatione, constructione, & dotatione, aut donatione; secus est, si competat ex priuilegio, vel præscriptione, aut alio quouis modo; quando quidem ista iura patronatus, cum quasi possessione indè sequuta, sunt omninò sublata, & abrogata per dictum *Concilium Trident. sess. 25. cap. 9. S. denique Gonz. glos. 6. n. 137.*

Est quidem hic adnotandum, quod vbi patronus laicus presentat ad Parochialem sine præuio concursu, id intelligendū, quatenus ad illam vnus sit tantummodò presentatus; quare, secus dicendum est, vbi fuerint duo, aut plures presentati; tunc. n. inter ipsos presentatos, omninò examen requiritur per concursum. Vnde *Sacra Congregatio eiusdem Concilij* sic censuit, *Veniens vacatione Parochialium de iure patronatus laicorum, quando plures sunt presentati, requiritur examen per concursum inter ipsos presentatos tantum, & ex his, qui facti examine, idonei ab Examinatoribus reuinciati fuerint, Episcopus eam eligit, quem ceteris magis idoneum indicauerit; atque illum, & non alterum instituat, iuxta hoc decretum, Gonz. d. glos. 6. n. 138. var. tertio declaratur, Gere. d. p. 9. cap. 2. num. 256. Mariscott. var. resol. lib. 1. cap. 52. num. 11. Vian. in praxi iurispatr. lib. 10. cap. 1. sub num. 59. Buratt. dec. 942. num. 2. in qua fuit dictum, quod concursus in Parochialibus iurispatronatus laicorum requiritur, quan-*

do sunt plures æqualiter præsentati, nõ autem quando vnus est præsentatus à maiori parte; quia tunc sufficit nudum examen, absque concursu, vbi præter alios per nos etiã allegatos, allegat *decis. Pampilonen. Parochialis de Guembe 27. Ianuar. 1614. & 16. Nou. 1615. corã D. Cocino Decano.*

Quare sic intelligendum est, quando videlicet singuli præsentati à patronis laicis habent æqualem vocem; namq. si atiquis habeat plures voces, ille solus erit examinandus; & quatenus idoneus repertus, instituendus; ex pluribus iuribus ibi allegatis; & in vna *Bonomien. Iurispatronatus coram Ludouic. que in suis est 494. vbi, quod licet speciale sit in iure patronatus laicorum, vt non requiratur concursus in examine, prout plurius resoluit Sacra Congregatio Concilii Tridentini, attamen, vt eadem declarat, id nõ procedit, quãdo sunt plures præsentati; quia inter ipsos debet fieri concursus, vt eligatur magis idoneus; & ait ibi *Ad. d. n. 3. circa fin. ita admisisse Rotari. in d. Pampilonen. Parochialis*, in qua etiã fuit resolutum, quod si habens maiorem partem vocum, se subiciat examini, & concursus sibi præiudicat; quia facit se parẽ; & paritẽ de haberi debet, ac si haberet pares voces.*

Circa verò electionem magis idonei præsentati, cum duo concurrunt ad Parochialem Ecclesiam iurispatronatus, quorũ vnus à maiori parte inhabilis, alter verò à minori parte habilis declaratur, hoc casu præsentatus ab ipsa minori parte, præfertur inhabili præsentato à maiori parte, per *sent. in cap. dudum 1. de elec. & ibi Abbati. not. & fuit dictum in vna Pampilonen. Parochialis de Munnain coram Bubalo 13. Ianuarij 1591. vbi ratio adducitur, nempe, quia præsentatio facta de inhabili est nulla; sicut alibi dicemus in materia præsentationis ad beneficia simplicia de iure patronatus.*

Hic verò notandum est, quod quoties patroni laici non præsentant in tempore Rectorum ad Parochialem Ecclesiam vacante, & in hoc casu, eo lapsos deuoluntur collatio ad Ordinarium, qui conferre debet, prout confert beneficia ad illius liberã collationem spectantia; propterea Parochiale Ecclesiam prædictã, et iure deuoluto tenetur conferre per concursum. Quare aliis Sacra Congregatio Concilij sic declarat, *Parochiales iurispatronatus laicorum, quos ab Episcopo ob præsentationem in tempore non sequutam, iure deuoluto confert, subiacent concursui; teste Barbof. in collect. Bull. verb. Parochialis, fol. 523. vers. 9. Et sic pariter declarat, Deuolutum beneficium Iurispatronatus laicalis ad Ordinarium, conferri per concursum pro illa vice*

idem Barbof. in d. coll. verbo, Beneficium Iurispatronatus fol. 75. vers. 4. & de potest. Episc. alleg. 60. num. 20. & Dominus meus Paulus Squillante in tract. de priuileg. & obligat. Episc. p. 3. cap. 16. n. 11.

Hoc autem quoad iurispatronatus laicales, quo verò ad mixtum, nempe partim Ecclesiasticum, & partim laicale, secus dicendum est; cum tunc fieri debet concursus, nam sic aliis declarauit eadem Sacra Congregatio, videlicet, *Si Beatus Parochialis sit iurispatronatus partim Ecclesiasticus, partim laicus, seruanda est forma statuta per concursum hic posita, quam Concilium præscribit in conferendo Parochialis, qua sit iurispatronatus veri Ecclesiastici; & idem dictum est, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad Ecclesiasticum, quam quidem declarationem refert *Ricc. in d. præd. fori Beles. dec. 420. num. 2. & alias declarationes refert idem *Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 270. qui num. seq. ait, rationem esse fauore Ecclesiarum, vt illis melius provideatur, & quod qualitas clericalis attenditur, cum Ecclesie, vel persona Ecclesiasticæ profit; vnde talis qualitas debet prædominari, quãdo ex hoc resultat decus, seu commodum Ecclesie, & tunc in actu mixto fit denominatio à qualitate clericali, non autem à qualitate laicali mixta, vt optime tradit *Felin. in tit. quantitate Apost. noc. patr. Eccles. nu. 6. ampl. 6. vers. nihilominus, vbi etiam ait, ita procedere c. 1. de iurispatr. in 6. vbi iurispatronatus competens simul Ecclesie, & laico, censetur Ecclesiasticum; quia si censeretur laicale, deterioraretur conditio Ecclesie, habentis sequi naturam laicalis patronatus. Ac proinde à Sac. Congregatione nonnullæ circa id emanarunt declarationes, quas refert idem *Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 278. licet quoad reservationem huiusmodi Parochialium Ecclesiarum de iure patronatus mixto aliud concludat *nu. 284. nempe, quod quamuis ad effectum concursus, iurispatronatus mixtum censetur Ecclesiasticum, ob fauorem Ecclesie, vt supra dictum est, attamen ad effectum reservationis eorundem Parochialium, censendum est laicale.******

Est tamen aduertendum, quod postquã emanauit prædicta declarationes Sacra Congregationis, alia contraria nonnullæ inde emanauit, sub die 5. Februarij 1648. per hæc verba, videlicet, *S. Cong. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum consensus, in collatione Parochialis Ecclesie iurispatronatus mixti non requiri formam statutam per concursum, quam declarationem refert *Barbof. inter Collect. & decret. post suas addit. ad tract. de potest. Episc. fol. mihi 60.**

ubi ait corrigendum, & emendandum, quod ipse prius dixerat, & tenuerat in *alleg. 60. num. 17. cum ibi per eum allegatis*; Et secundam hanc posteriorem declarationem dicti Concilij vidi, & audiui plures practica- ri, & testatur *Vivian. in fin. sup. prax. iurisp. patr. in addit. ad cap. 1 lib. 10. nu. 34.* quod ante dicta declaratione, fuit facta institutio ab Ordinario sine concursu, de presentato a monialibus S. Laurentii, & populo eiusdem Parochia; cuius Ecclesie ius patronatus, pro vna medietate, ad moniales, pro altera vero ad populum, pertinet. Quod tamen certum est, procedere, vbi mixtura supradicta fuerit equalis; nam si pars Clericorum esset maior, tunc etique tanquam potentior preponderat, vocibus laicorum; & sic attenditur maior pars predominans; nam semper a potentiori sic denominatio. *Burrat. dec. 10. num. 1. et magis, quia in supradicta Ric. dec. 410. in fine illius declarationis Sacre Congr. dicitur, quod quando ius patronatus pro duabus partibus spectat ad laicum, & pro vna parte ad Ecclesiasticum, requiritur concursus; igitur eo magis vbi Clericus habet maiorem partem.*

Quo vero ad ius patronatus merè Ecclesiasticum, circa illud, quod pertinet ad institutionem, satis cautum est eodem *Concil. Trid. d. cap. 18. vers. si vno iurispatronatus Ecclesiastici*; *Garc. d. cap. 2. nu. 261.* dicens, quod vbi institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem, in cor (probaros ab Examinatoribus iudicabit, Episcopo presentare teneatur, vtrab eo instituat: cum vero institutio ab alio, quam Episcopo erit facienda, tunc Episcopus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei presentet, ad quem institutio spectat, quod etiam probatur ex pluribus declarationibus eiusdem Sacre Congregationis, quarum Prima, *Cum nominatio a patrono Beneficia potest Episcopus, etiam Clericus, et dominus sum ministerio*. Secunda, *Episcopus instituere debet in beneficio pro fundatione ab Ecclesiastico patrono, si dignior non elegerit, et approbatus ab Examinatoribus*. Tercia, *Si in faciendo iuratum Parochialium de iure patronatus Ecclesiastici ad Institutores pertinet, licet redemptus*. Quarta, *Abbas, et abbatissas Episcopus Ordinarius debet iure honoris proponere, et Inferior Tribunal magis idoneum approbatum ab Episcopo, quod si fieri non potest, collatio iuris patronatus de declaratione referretur*. Quinta, *in num. 261. dicitur, si sacra*. . .

Quo vero ad pro hac contrapositione, dubitatio non est, in concurrentibus duobus presentatis ad Beneficium factum de iure patronatus Clericorum, si quibus repetantur

idonei, spectet ad Episcopum ius gratificandi, non vero ad patronos, tante dispositione *Concil. d. sess. 24. cap. 8. in quo dubio Garc. loc. cit. n. 265.* respondet, patronum Ecclesiasticum posse gratificare, & presentare, vnum ex illis, quem maluerit, quam cum ad eum spectet presentatio, & electio dignioris, ad eum etiam videtur spectare gratificatio, vbi sunt plures eque idonei presentati, pro quo adest optimum *Nauar. conf. 5. de iur. patr.* in cuius calce ait, aduertendum, fuisse resolutum, ad Examinatores non spectare iudicare quis sit magis idoneus; unde patronus Ecclesiasticus ex approbatis pro idoneis, eliget eum, qui sibi magis videtur idoneus, quem presentabit Episcopo, ad quem spectat ius instituendi. At si institutio ad alium pertineat, Episcopus ipse ex approbatis eliget magis idoneum, quem patronus presentabit ei, qui debet instituere, *Zanola in prax. Episc. verb. ius patronatus, p. 2. vers. Decimo, an concurrentibus*, vbi quod ex verbis eiusdem Concilij, *Si vero, ibi, quem patronus digniorem inter probatos, &c.* hoc tunc ita intelligitur, quando videlicet patronus esset Clericus, id est ius patronatus esset Ecclesiasticum; namque si esset laicale, tunc Episcopus ex dignis eligit digniorem; & alias ipsa Congregatio Concilij super *d. cap. 8. vers. si vero, ibi, in quibus patronus, &c.* pluries de hac re consulta, sepe in facti contingentia sic respondit, *v. 3. Et ad id de patronum Ecclesiasticum spectabit, quando duo eque idonei ab Examinatoribus fuerint iudicati; quia electio dignioris spectat ad patronum, institutio ad Episcopum pertinet.*

Premissa tamen procedunt, nisi fortasse aliud in talis beneficii fundacione caueatur; cum per *Concil. Trid.* non sit derogatum fundacioni, vt in *sess. 25. cap. 5. de refor.* ibi, *quando igitur ex beneficiarum quorumcumque refectione, seu fundacione, aut alijs conditionibus qualitates aliqua requiruntur, si uerita illis ueritas inueniatur in beneficiarum collacione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur*, quare super de *vers. si vero*, alias consuit Sacra Congregatio, vt hic videlicet, *Non habet locum hoc decretum contra institutionem, et fundationem, sed seruanda est lex in ipsa institutione, postquam presentatus est originarius ab Ordinario contra eorum ius, si repugnant institutioni, seu fundationi, quod tamen prebetur, nisi institutio iurispatronatus Ecclesiastici sit facienda a Summo Pontifice, quia fortasse beneficium, vacans in mentibus Apostolicis; quandoquidem, regule referuatoe comprehendunt beneficia iurispatronatus Ecclesiastici, *Gonz.**

Gonz. ad reg. 8. glos. 18. num. 6.

Vnde in profecto, nonnullæ ab eadem Sacra Congregatione emittantur declarationes, quarum, Prima, *Si institutio ad Parochiales Ecclesias, qua iurispatronatus Ecclesiastici fiat, faciendâ erit à Summo Pontifice, quia fortasse in mensibus referuatis vacauerit, ius eligendi digniorem ad solum Episcopum pertinet, qui transmittere debet attestacionem examinis facti, & concursus, quos in eo approbati, & quem ex approbatis uti digniorem, cui Sanctitas Sua gratiam faciat, nominari, ita Congregatio censuit, & Sanctissimus voluit, quia Episcopus melius cognoscit personas.* Secunda, *Barbini nouen. Electio dignioris ad Episcopum spectat, sed institutio à Papa faciendâ sit.* Tertia, *Si beneficium curatam iurispatronatus Ecclesiastici in mensibus Sedi Apostolica referuatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius, nulla habita ratione patronorum, debet edita concursus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide Ordinarij à Summo Pontifice institutum, sicut in alijs curatis qua non sunt de iure patronatus, id. Garc. d. cap. 2. nu. 273.*

Octauus casus est in Parochialibus litigiosis vacantibus; tunc enim si alter collitigantiam cedat, vel decedat, siue sit in possessione Parochialis, siue non, eo quod ab Ordinario nequeat alius subrogari, ne collitigantes multiplicentur, aut collitiganti superuenienti præiudicium inferatur, cessat concursus, *Barbos. de potest. Episcopi leg. 60. nu. 37.* quod tamen limitat *Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 170.* ex declaratione Sacre Congregationis, quæ sic ait, *Congregatio Concilij censuit, decretam Concilij Tridentini cap. 18. sess. 24. de refor. ubi de concursu faciendâ super Parochialibus agitur, habere locum, etiam quod Parochiales litigiosi sint; quando in illis Summus Pontifex notauerit collitigantem subrogare, vel ius demortui in alium transferri nisi constet, Sanctitatem suam voluisse dicto decreto Concilij derogare. Hier. Card. Matthæius, Gonz. ad reg. 8. glos. 6. nu. 142. dum seq. qui nu. 144. testatur, quod à Sede Apostolica solet alius gratiosè subrogari absque aliquo concursu, & ut plurimum subrogatur ipsemet collitigans superuivens, iuxta regulam Cancellariæ de subrogandis collitigantibus, prout ait tota die feruari; quodque si uterque collitigans obierit, tunc providebitur Parochialis Ecclesia per concursum, quia per obitum utriusque collitigantis in beneficialibus extinguuntur lis, *Par. decis. 353. nu. 1.* nam sicut quando lis est inter duos super beneficio, mortuis ambobus collitigantibus, lis extinguitur, & beneficium remanet liberum,*

Clem. 1. in princip. ut lit. pend. ita videtur, quando est lis pro parte vnus introducta, quod per cessationem eius, lis dicatur extincta, cum mors naturalis, & civilis æquiparentur, *ad Clem. 8. de procur. Mariscotti. var. resol. lib. 1. cap. 52. nu. 17.*

Et ait *id. Gonz. loc. cit. nu. 152.* quod si is, qui obiit in possessione Parochialis, decessit in Curia, vel in mense referuato extra illam, collatio spectabit ad Papam; si verò possessor decesserit extra Curiam, & in mense ordinario, collatio pertinebit ad Ordinarium, *ex d. Clem. 1. ut lit. pend.*

Nonus casus, quando Dignitas habet curam animarum in Collegiatis Ecclesijs; quia tunc non requiritur examen per concursum, ex declaratione Sacre Congregationis, quæ sic ait, *Congregatio censuit, in Dignitatibus habentibus curam animarum in Ecclesijs Collegiatis, non esse necessarium examen per concursum, quale requiritur in Parochialibus Ecclesijs, per hoc cap. 18. Gonz. d. glos. 6. nu. 162. Barbos. alleg. 60. nu. 29.*

Decimus casus, quando cura animarum exercetur in Ecclesia Collegiata per Canonicos, vel Hebdomadarios; nam huiusmodi examen per cõkursu nõ requiritur, ut aliàs Sacra Congregatio Concilij declarauit, & prius à fel. record. Paulo V. decisum fuit *Parisus de resignat. benefic. lib. 8. quest. 9. num. 93. cum alijs ibi abundè allegatis;* nam licet Ecclesia Collegiata dicatur, etiã Parochialis, quando tamen cura est penes Collegium, tunc, quia non dicitur Collegiata curata, seu Parochialis, non erit locus concursui, ut censuit Sacra Congregatio in vna *Neapolitan. Hebdomadaria S. Ioannis Maioris 15. Kal. Augusti 1569.* ex eo quod, cum cura non sit expressè alicui in particulari commissa, quilibet in eadem Ecclesia illam exercet; nam arguendo à matrimonio carnali ad spirituale, quia in carnali vna sponsa duos sponfos habere non potest eodem tempore, ergo sic erit in spirituali, quo vna Ecclesia, quæ sponsa merito appellatur, plures sponfos Clericos, qui eiusdem curæ pariter eodem tempore habeant, habere non potest, *Oldrad. cons. 67. et 6. cum non ignores, de prob. c. sicut in vna, 21. q. 2.* aliàs enim in vna Ecclesia essent plura capita, quod esset monstruosum, concludens ibi, *id. Oldrad.* quod cura remanet penes Collegium, & non penes singulos, *id. Paris. d. nu. 93. Garc. d. cap. 2. nu. 18.* vbi refert declarationem eiusdem Congregationis, tenoris huiusmodi, *Sanctissimus statuit, in Dignitatibus, & personarijs, seu Hebdomadarijs habentibus curam animarum in Ecclesijs Cathedralibus,*

vel Collegiatis non esse necessarium necesse per censuram; quia Concilium non fecit expressam mentionem Dignitatum. In Parochialibus autem, quae non sunt neque in Cathedralibus, nec in Collegiatis, in quibus adsunt tres, vel quatuor exercentes curam animarum alterius vicibus, nihil decisum est, licet Congregatio absque dubio fuerit faciendum nisi examen per socrum.

Nam comprehenduntur in decreto praed. Concilij d. cap. 18. & in Constitutione Pij Quinti; prout dicendum est, exempli gratia, de Parochiali Ecclesia, in qua sunt plures portiones, in quarum impetratione, quando earum collatio spectat ad Papam, consuevit in supplicatione ita exprimi, nempe, *Com altera ex duabus, seu una ex pluribus portionibus Parochialis Ecclesiae N. personam, seu plures Rectores, portionarios nuncupatos regi, & gubernari solita loci N. quam quondam N. ipsius Ecclesiae Rector portionarius nuncupatus, dum viveret obtinebat, &c.* & sic huiusmodi portiones per concursum prouidentur. Verum nihilominus est, posse alias Episcopum Canonicos, seu Capellanos ad exercendum curam animarum deputatos a Capitulo, vel aliis ad id auctoritatem habentibus, examinare; neque eis permittere absque eius approbatione, curam exercere; licet ab immemoriali tempore per eos illa exerceretur absque examine, ut ait id. *Garc. d. p. q. cap. 2. num. 182.*

Nec refert, quod Canonici, seu Capellani, eo ipso, quod sunt Canonici, & Capellani, habent annexam facultatem exercendi curam animarum, ac proinde non possit Episcopus de eorum inhabilitate ad illam curam exercendam cognoscere, & ita et videatur tenere *Nauar. cons. 8. de primis. 9. manq.* in fine d. cons. additur, quod Congregatio censuit, Episcopum posse examinare dictos Canonicos, & Capellanos, ac Dignitates, volentes exercere curam, & eisdem, inhibere, ne exercent. Et circa hoc nonnullae adsunt declarationes supradicti Concilij, quarum Prima, *Licet Episcopus Capellanis, seu adiutoribus, ad exercendum curam animarum deputatos a Capitulo, sua, & quocumque ad id auctoritatem habente, examinare, nec permittere illis, absque eius approbatione, curam exercere, nec sacramenta administrare.* Secunda, *Etiam in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, in quibus exercetur cura animarum per Capellanos amovibiles ad nutum Capitularum, aut per ipsosmet Canonicos absque examine ab immemoriali tempore, hoc non obstat, omnes tenentur se subijcere examini Episcoporum.* Tertia, *An in iurisdictione, &*

*& quasi possessione, immemoriali tempore, praescripta a Capitulo exercendi curam, in Concilio, & deputandi ad id Capellanos adiutores, ad nutum amovibiles, possint se tueri post Concilium, quod non liceat Episcopo eas examinare, & approbare? Congregatio censuit Ordinario licere, quas declarationes refert etiam id. *Garc. d. cap. 2. n. 182. eum pluribus, seqq.**

Undecimus casus, in quo non requiritur concursus, est in beneficiis regularibus, quae Regularibus conferri consueverunt. *Zerol. in praxi Episc. p. 1. in verbo, Parochia, s. 5. num. 18. vers. hoc decretum, Gonz. ad reg. Cas. 2. Cancell. gl. 6. n. 162. vers. duodecimo, & ultimo, cessat in beneficiis regularibus, & fuit dictum in vna Vicarij Parochialis Castri Tertioi impressa penes Farinas. tom. 3. decis. 323. num. 6.* ubi, quod Parochialis regularis non comprehenditur sub Constitutione Pij V. nec in illa habet locum concursus. *Volin. de potest. Episc. cap. 50. s. 3. vers. 4. & alij, quos refert Barbos. alleg. 60. nu. 33.* & probatur ex eiusdem Congregationis declaratione videlicet, *Hoc decretum de concursu, non habet locum in beneficiis regularibus, quae Regularibus conferri consueverunt, & alias in vna Ferrar. Parochialis 8. Nouembris 1596. coram Cordoba, fuit dictum, non impedire decretum Concilij sess. 24. cap. 18. disponens, quod beneficia curata secularia non conferantur sine examine per concursum; quia non habet locum in beneficiis regularibus, quae Regularibus conferri consueverunt, licet secus dicendum sit, si secularibus conferantur, &c.* *Ricc. in prax. for. Eccles. decis. 421. nu. 1. & ex eadem ratione Sacra Congregat. sic et declaravit, In Prioratibus regularibus habentibus curam animarum solius commendari secularibus, non requiritur concursus, Barbos. d. alleg. 60. nu. 34.*

Duodecimus casus, in quo non requiritur concursus est, quando Parochialis Ecclesia, subiecta est Monasterio, aut annexa, vel de eius mensa; tunc enim Monasterium nominat Rectorem, Episcopus vero confirmat, ut fuit decisum in vna *Vlirbonen. Iuris conferendi penes Farinas. tom. 1. decis. 202. nu. 1.* in qua ita fuit iudicatum, iuxta tradita in s. 1. de capell. manach. in c. Monachis, de prob. & resolutum in vna *Tirafon. Iuris praesentand. 13. Moji 1588 coram Babelo, & 23. Octobris 1595 coram Litta. Barbos. d. alleg. 60. nu. 31.*

Decimus tertius casus est, In Vicariis perpetuis Parochialium Ecclesiarum vnicarum, quae non conferuntur per concursum, sed solum ad nominationem, seu praesentationem illorum, quorum Dignitati, vel

vel Ecclesie, Parochialis est vnita, & ante-
 ra, deputandi sunt Vicarii; prout in vna
*Barchinonen. Vicaria 17. Maij 1624. coram
 D. Merlino*, vbi fuit dictum, non intrare
 concursum; nam attenda validitate vnionis,
 aperte sequitur, non esse locum huiusmodi
 concursui; quia cum Ecclesia vnita om-
 ninò suppressa remaneat, & efficiatur præ-
 dium ipsius Ecclesie, cui facta est vnio, utiq.
 eiusdem Ecclesie Prælatus est etiam Re-
 ctor, & Prælatus Ecclesie vnite; ideoq. ad
 illius nominationem, seu præsentationem de-
 putari, & institui debet Vicarius absq. alio
 concursu, iuxta *Constitutionem Pij V.* &
 subditur ibi, neq. obitare, quod conclusio
 prædicta solum procedat, quando cura
 actualis tantum, siue ipsius curæ exercitiū
 fuit translatum in Vicarium; scilicet autem
 quando in illum totalis vtriusq. curæ actua-
 lis nimirum, & habitualis translatio facta
 fuit, iuxta distinctionem, quam, ex mēte Sa-
 cræ Congregationis Concilij, amplexa est,
Rota dec. 579. num. 1. p. 2. recent. quoniā
 in vnione facta, de qua in *d. Barchinonen.
 Vicaria*, fuit aperte dispositum, quod Vi-
 carius præsetari deberet ab Archidiacono,
 & institui ab Ordinario; quod manifestè
 concursum excludit, & apertissime arguit
 curam ipsam, quoad exercitiū, fuisse tan-
 tum translata, quoad habitum verò re-
 mansisse penes Archidiaconum, cuius Di-
 gnitati vnio ipsa facta fuit, vt per *Barbos.
 in addit. ad suum tract. de potest. Episc. gl. 6.
 num. 32.*

Præterea, id satis declaratur in *Consti-
 tutione Pij V.* super declaratione portionum affi-
 gnandarum Vicariis perpetuis Parochialium
 vnitatum, vbi idem *Pius in S. Volumus*
 statuit, quod dicti Vicarii perpetui non ad
 liberam Ordinariorum electionem, sed ad
 nominationem illorum, in quorum Ecclesijs
 vnitis ponentur cum ipsorum Ordinario-
 rum, seu eorum Vicariorum, prout
 examine, approbatione deuteantur; vnde
 Concilium loquitur de ipsis Paro-
 chialibus, non autem de Vicariis ipso-
 rum Parochialium vnitatum; in huius-
 modi Vicariis non solum non requi-
 titur concursus, imò nec examen nomi-
 nati cum Examinatoribus Synodalibus, sed
 sufficit examen, & approbatio Ordinarij;
 circa quod plures adfunt Sacræ Congrega-
 tionis declarationes, quarum Prima,
*Congregatio censuit, nominationem Vica-
 riorum ad beneficiatos pertinere, hoc est ad
 eos, ad quos beneficia spectant, sic & Pius V.
 in dicta bulla, addens, Ordinary, vel eius
 Vicary prout examine, approbationem ne-
 cessariam esse. Secunda, Ex dicta Bulla Pij*

*V. Kal. Novembris, Anno secundo, Nomina-
 tio Vicariorum perpetuorum spectat ad Ec-
 clesias, seu loca, quibus dicta Parochiales sūt
 vnita; Et ad dictam nominationem poterit
 Episcopus præfigere terminum decem dierū.
 Tertia, Nominationem Vicary perpetuis
 Sanctissimus D. N. Gregorius XIII. audita
 relatione Congregationis, respondit, spectare
 non ad Ordinarium, sed ad eum, cuius est
 beneficium, in quo erigitur Vicaria, & alias
 in Vlixbonen. Iuris conferendi 2. Decembr.
 1605. coram Litta, fuit conclusum hoc
 procedere, quamuis Vicarii non essent ad
 nuntum amouibiles, sed perpetui, & titule-
 res; ex quo tales Vicarii non habent, nisi
 exercitiū curæ animarum, vt per *Genz,
 gl. 6. num. 161.**

Quoniam verò præmissa non ita simplici-
 tē, & de plano procedunt, proindeque
 pluribus in facti contingentijs, occurrit dubi-
 tate de huiusmodi concursus necessitate
 in hoc casu, ideo non erit pro hac nostra
 praxi renuendum, totum id eam limitatio-
 nem admittere, vt nimirum in ijs Paro-
 chialibus vnitis non excludatur concursus,
 quando in Vicarium perpetuum, nedum so-
 lus curæ exercitiū, sed etiam cura habi-
 tualis translata fuit, sicut supra dictum est,
 & tenuit *Rota in Vlixbonen. Concurfus co-
 ram D. Coccino Decano penes Faritac. tom.
 4. dec. 579.* in qua fuit resolutum, quod quo-
 tiescunque in Vicarium transfertur cura,
 non autem solum exercitiū, intrat *Consti-
 tutio Pij V.* necnon dispositio *Concilij Tri-
 dentini, sess. 24. cap. 18.* quæ loquuntur de
 concursibus faciendis in collatione Paro-
 chialium; & quod ita declarauit Sacra
 Congregatio.

Idem quoque declarat intelligendum de
 Vicariis erectis in Ecclesijs vnitis alicui be-
 neficio, vel loco, abdicando, & separando
 curam animarum ab ipsis Ecclesijs, & trās-
 ferendo eam in Vicarium; nam etiam hoc
 modo, videlicet translata cura in ipsum Vi-
 carium, adhuc Vicariæ appellantur, eo mo-
 do, quo dicitur de quibusdam beneficijs cu-
 ratis, quæ dicuntur Vicariæ, & tamen non
 sunt Vicariæ Parochialium, alicui benefi-
 cio, aut loco vnitarum, sed sunt de per se;
 & propterea illæ conferuntur in concursu,
 sicut alia Parochiales, ex decreto supradic-
 ti *Concilij, cap. 18.* quando quidem, quoad
 hoc, Vicarius, & Rector sunt synonyma, &
 vnus pro alio accipitur, quia sæpe videmus
 Vicarium, Rectorem nominari, & e contra,
*gl. in Clem. 1. s. nonnulli, verb. Rectoribus,
 & ibi Vitalin. n. 5. de excess. præl. gl. in c.
 1. verb. subiecta, de verb. sign. in 6. & in
 pro-*

propriis terminis tenuit *Rota penes Farin-
tom. 3. decis. 304. nu. 6. & in una Caserau-
gustana fructuum 10. Nouembris 1595.
coram D. Iusto* fuit dictum, quod cum non
ostendantur isti duo tituli, Rectoris, & Vi-
carii separati, sed videbatur ipse Vicarius,
sine Rectore, Vicarius reputatur verus Re-
ctor, & talis dici potest.

Decimus quartus casus, Non requiritur
concursum, quando Ecclesia Parochialis est
exigui redditus, vt examinis per concursum
operam non ferret, aut nemo esset, qui ve-
lit se huiusmodi examini subiicere; aut ob
apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliqui-
bus locis reperiuntur, facile grauiore rixæ,
aut tumultus possent excitari; prout
cautum est decreto eiusdem Cõcili d. cap.
38. §. si tamen, vbi Ordinarii conscientie
remittere, qui cum deputatorum consilio
provideat, omiſsa forma concursus, sed
priuatum examen adhibeat, *Gonz. glos. 6.
nu. 139. Barboſ. alleg. 60. nu. 38.* vbi quod in
prouisionibus huiusmodi Parochialium Ec-
clesiarum, etiam modici valoris, tres sunt
Examinatores nihilominus adhibendi, *Ma-
riseott. var. resol. lib. 1. c. 52. n. 15.* & aliàs Sa-
cra Congregatio sic declarauit, v3. Prima,
*Episcopo Vercellen. S. D. N. Gregorius XIII.
audita relatione Congregationis, censuit, vt
in collatione Parochialium, qua sunt tenues,
quarum fructus 24. ducatos auri de Came-
ra non excedunt, si proposito primo edicto
examinis per concursum, nemo comparuerit,
fiat secundum edictum examinis, sed sine
concurſu, si Episcopus Vercellen. pro sua con-
scientia cum deputatorum consilio, ita expe-
dire arbitrat, seruatis tamen temporari-
bus præscriptis à Pio V. in sua bulla super col-
latione Parochialium. Secunda, Beneficia
curata, cuius redditus adeo exigui sunt, vt
eam nullus idoneus requirat, vel comparent
in concursu Presbyteri, ita rudes, vt nequæ
vulgarem linguam calleant, an melius sit nõ
idoneis conferre, vel ea diu vacare permitta,
S. D. N. ex sententia Congregationis dixit,
esse conferenda illis, quos inter omnes maio-
res literaturæ esse cognouerit Episcopus, eos-
demque amplius erudiri curabit; vbi verò
ob Dominos temporales, vel aliam iustam
causam concursus non esset liber, & fructus
Parochialis essent pingues, dixit; ponendos
Vicarios, donec conferri potuerint magis
idoneis seruata forma Cõcili. Tertia, Quod
si nullus sit idoneus, Sanctissimus mandauit,
Parochialem conferri ex comparentibus mi-
nus insufficienti, quem postea instrui curare*

debeat Episcopus, vt idoneus euadat; quas
declarationes affert etiam *Garc. p. 9. cap. 2.
num. 220.*

Decimus quintus casus, Quando appro-
batus per concursum, & electus non vult
consentire reſeruatiõni pensionis annuæ
moderatæ, quam tunc Summus Pontifex
reſeruatiõ ad fauorem alterius super fructi-
bus vacantis Parochialis Ecclesiæ; tunc
enim etiam ipso nominato recusante, idem
Pontifex alteri conferre consuevit eandem
Parochialem Ecclesiam, siue cum pensione,
siue sine illa, etiam nullo habito concursu,
sed tantummodo præiudicio simplici examine
ad curam animarum; nequæ illo casu re-
fert, quod prædicto nominato sit quæſitum
ius ad talem Parochialem vigore eiusdem
*Concil. cap. 18. ibi, atque illi, & non alteri
collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem specta-
bit eam conferre;* quod potest facere, etiam
absquæ derogatione dicti Concilii; cum Sû-
mus Pontifex habeat plenissimam in bene-
ficialibus dispositionem, ac sit Dominus
absolutus omnium beneficiorum, qui pro-
inde potest etiam absquæ causa beneficium
Ecclesiasticum vn̄ auferre, & dare alteri,
*Gemin. conf. 99. nu. 7. Simonet. de reſeruatiõ.
q. 2. nu. 6. Mobed. decis. 4. nu. 2. de reſ. spol.
Gonz. ad reg. 8. §. 1. prooem. nu. 31. cum plu-
rib. seqq.* præterea, quia non obstat, quod
approbato per concursum, sit acquisitum
ius ad rem vigore dicti Concilii, quia quæ-
do collatio spectat ad solum Papam, tan-
quam de beneficio reſeruato, non dicitur
acquisitum ius ad rem considerabile, *Ma-
riseott. var. resol. lib. 1. cap. 52. nu. 14. & id.
Gonz. d. glos. 6. nu. 116.* refert, se pluries vi-
disse in Romana Curia in prædicto casu
fuisse à Papa Parochiales Ecclesias, vt præ-
fertur, vacantes, absquæ concursu colla-
tas.

Decimus sextus casus, In Parochialibus,
quas quis acquirit per regressum; quia ne-
quæ requiritur concursus; tunc enim dari
huiusmodi regressus consuevit, præfertim,
vbi resignanti fuit reſeruatus in euentum
non solutionis pensionis, videlicet, vt possit
ad eandem Parochialem Ecclesiam resi-
gnatam, liberos habere regressum acces-
sum, & ingressum; perinde, ac si nunquam
resignasset; prout de stylo Curie huiusmo-
di regressus datur. Et aliàs Sacra Congre-
gatio in hoc casu sic censuit. *Qui Parochia-
lem obtinuit post Concilium ex regressu
verò ante Concilium acquisito, non est exa-
minandus.* Alia. In Parochialibus, quas
quis acquirit per regressum, non est necessa-
rium examen; quod intelligendum est, si
eam possederit, secus, si eam nunquam pos-
sederit.

De-

Decimus septimus casus, quando quis per alterius generis regressum, scilicet per obitum resignantis, acquirit Parochialem, nempe cum ille est reseruatus, ut resignatario cedente, vel deeedente, aut Parochialem dimittente, liceat resignanti ad illam habere regressum; quia militat eadem ratio; cum iam ipse illam habuerit per concursum, seu aliàs fuerit approbatus, & sic non requiritur concursus; quia idem ius constitui debet, *vulg. l. illud, ff. ad l. Aquiliam, c. cum dilecta, de confirm. etil. vel inas*, licet huiusmodi regressus per obitum, sint sublati per *Concil. Trid. sess. 25. cap. 7. de refor.* sed tantum S. R. E. Cardinalibus aliisque personis qualificatis, ac Summo Pontifici gratis, & acceptis, prout suo loco dicitur, concedantur.

Decimus octauus casus, In Parochialibus curatis habitu, non tamen actu non requiritur concursus; quia, ex eo, quod populus, id est Parochiani recesserunt, remanet prædicta Ecclesia tanquam simplex beneficium, nec in ea habet locum *licet canon. de elect. in 6.* Reperiuntur etiam multæ Ecclesiæ, quæ antiquitus fuerunt curatæ, & habuerunt populum, & nunc illo carèt, & sunt desertæ, ac habent bonos redditus, nec de illis prouidetur per concursum, ita *Zerolin praxi Episc. verbo, beneficia p. 1. §. Ad quartum, §. secundam dubit.* ubi ait, se ita vidisse obseruari Beneficenti. Quod si tractu temporis dicta Parochialis reducat ad actum, tunc habebit locum dispositio *d. c. licet canon.* & de ea prouidetur per concursum, iuxta dispositionem *Concilii Tridentini sess. 24. cap. 18. & Constitutionem Pii V.*

Decimus nouus casus, quando Parochialis Ecclesia vacat in Curia, seu apud Sedem, siue per obitum, siue per simplicem resignationem, aut cessionem, siue dimissionem, iuxta decretum appositum in prouisione Apostolica de dimittendo primum beneficium incompatible, nempe curatum; prout seruatur in Dataria Apostolica, quæ sine concursu talia beneficia conferre, seu de illis prouidere consuevit, præmissis solo examine super sufficientia, prout quotidie practicari vidimus, & testatur *Gonz. ad reg. 3. glos. 6. nu. 116. Garc. in suis addit. ad p. 9. cap. 2. nu. 153. Piasc. in praxi Episc. p. 2. cap. 3. nu. 9.*

Vigésimus casus, Præsupposito, quod alicubi à tempore, cuius initii non est memoria, Parochi Ecclesiarum, Ecclesias Parochiales, pro tempore vacantes, optare consueuerunt, nam declarauit S. Congregatio, non esse sublata per Concilium huiusmodi consuetudinem, & in illis Paro-

chialibus, quæ optantur, non esse necessarium examen per concursum; quia omnes fuerunt examinati per concursum; cum ultimis, & qui de nouo admittitur, erit examinandus per concursum prout, respondit supradicta Congregatio, teste *Garc. d. cap. 2. sub nu. 165.*

Cæterum verò, ac præter casus desuper expressos, in beneficiis curatis ex præscripto eiusdem *Concilii sess. 24. cap. 18. de refor. & Const. Pii V.* fieri debet prouisio per concursum; quamuis constet de reservatione, vel quia beneficium vacat, etiam in mensibus Apostolicis; nam adhuc proponi debent edicta.

Sed quid dicendum circa propositionem edicti, an videlicet sit illud de necessitate ad validitatem concursus, & collationis huiusmodi Parochialium Ecclesiarum, stante dispositione prædicti Concilii?

Et quod illud non sit de necessitate proponendum, liquet ex textu eiusdem Concilii *d. cap. 18. vbi*, postquam mandauit fieri diligentem inquisitionem de concursuum ætate, moribus, & sufficientia, subdit, *Brassi Episcopo, aut Synodo Prouinciali, prouisionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui uolent examinari*; quod quidem intelligendum proinde est, ubi Concilium prouinciale id statuerit, cum dictum *Concilium Tridentinum*, id ex prædictis verbis, reliquit arbitrio Episcopi, vel Synodi Prouincialis, & idem probat *Naxos cons. 4. de præb. vbi*, quod licet plurimum deceat, non tamen cogitur Episcopus proponere edictum publicum per prædictum Concilium; quia id non præcipitur in illo; nisi per Synodum Prouincialem fuerit post illud, statutum, ut in plerisque locis factum est, & testatur nominare plures; nec potest impedire, ne alius, vel alii possint nominare intra decem dies examinandos. Quæ in *vna Nitiens. Parochialis coram Dunozeito, impressa inter diuers. in recent. p. 5. quæ est decis. 260. nu. 2.* fuit dictum, quod durante termino, N. institit, M. eius filium admitti ad concursum Parochialis, ac huiusmodi instantiam suffragati, quia de iure pater potest comparere pro filio, *l. ult. C. de impub. & al. sub. sit. & dixit Alex. in l. exigendi, C. de preserat. & aliàs S. Congregatio sic rescripsit Congregatio Concilii censuit, propositionem edictorum publicorum, relictam esse arbitrio Episcopi, vel Synodi Prouincialis, ut refert id. *Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 37. & 38.* quicquid nominati in contrarium dixerint.*

Porro, hæc necessitas proponendi edictum, tunc demum locum habet, quando ita statutum est in Consilio Prouinciali, ut supra

supra dictum est, & habetur in eod. Concilio Trid. vnde iuxta illius terminos, circa præfixionem temporis decem dierum, & aliorum decem prorogationem, ita accipiendum est decretum Concilii Prouincialis Compostellani, vbi statuitur, quod Episcopus intra quindecim dies à tempore notitiæ vacationis, per publicum, & necessarium edictum conuocet omnes quotquot voluerint examinari.

Proindeque in Concilio primo Prouinciali Mediolan. ita statum est, videlicet, *Quia Sacrum Concilium Tridentinum ad Prouinciales Synodos illam cognitionem, reiecit, an expediat, ut ij, qui præficiendi sunt Parochialibus, Bæclesiis, ad examen vocandi sint per edictum, re diligenter considerata statuimus, ut cum primum Episcopus Parochialem Ecclesiam vacare cognouerit, intra triduum ad Cathedralis, & vacantis Ecclesia iam publicum edictum per totos decem dies, vel aliud longius tempus eiusdem Episcopi arbitrio propositum esse iubet, quo omnes inuitentur, qui volunt examinari, vel alios examinandos nominare, ut transacto præstituta tempore examen consici possit, ac deinde orato regi ex ea formula, qua in dicto Concilio præscripta est; idoneus Rector, præficiatur, prout in act. Bæclæ. Mediolan. d. concil. 1. sub tit. de edicto proponendo, & fol. mibi 15.*

Quare, secundum hoc intelligendi sunt, qui dicunt, concursum vitari, si non proponatur edictum, cum in hoc casu illud esset de forma, quæ nisi seruaretur, corrueret actus, vulg. iur. Vnde si prædictum Concilium Prouinciale nihil circa hoc statuerit, videtur tale edictum relinqui arbitrio Episcopi, vt bene aduertit *Massobr. in prax. hab. concurs. requis. 3. nu. 5. 6. & 7.* vbi ad id offert quamdam declarationem Sac. Congreg. quæ sic ait, *Congregatio censuit faciendum examen pro concursu, quoties contigerit vacare Parochialem Ecclesiam; nec ideo à decreto Concilii recedendum erit, quod rixæ, & tumultus oriantur, & alia, forsan peiora sequantur. Quod vero ad propositionem edicti attinet, hoc totum positum esse arbitrio ipsius Episcopi, factat, nec ne, nisi Prouincialis Synodus aliquid circa hoc præcise statuerit, quod obseruandum erit.*

Neque (ni fallor) circa necessitatem proponendi publicum edictum, erit aliàs intelligenda *decis. Seraph. 1148. nu. 4.* quatenus ait, quod, vt examen valeat iuxta disposita per *Concil. Trid. loc. cit.* debet constare de die propositi edicti, quasi velit inducere necessitatem huiusmodi propositionis, cum in *Dataria Apostolica* fuisse

præsentatus quidam concursus, & inter cætera Domini censuerunt, illum esse defectiuum; quia non fuit appositus dies propositi edicti, adeo vt sciri non potuerit, an intra terminum, vel post terminum fuerit N. examinatus, cum id videatur necessariū ad examinis validitatē, & terminus ille qui præfigitur iuxta dispositionem Concilii, sit ad conuocandum eos, qui concurrere voluerint, & eo transacto, non prius debeant examinari.

Hic verò restat videre, num Inferiores Episcopo facere possint concursum ad huiusmodi Parochiales Ecclesias? Et quidem si simpliciter de Inferioribus queramus, profecto negatiua est responsio; quod quidem satis, liquet ex decreto ipsius Concilij d. cap. 18. quo id præcipitur Episcopis tantum, siue eorum Vicariis, non autem alijs collatoribus; ac proinde alii excluduntur; Vnde etiam Abbas, qui ab immemorabili tempore exercuit iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos priuatiuè ad Ordinarium loci, non poterit hoc examen per concursum ad Parochiales Ecclesias facere; prout aliàs censuit Sacra Congregatio, vt per *Parif. de resign. benef. lib. 8. q. 9. nu. 97.* & aliàs in eadem Sacra Congregatione fuit resolutum, *Quod vacante Parochiali Ecclesia, cuius collatio pertinet ad Archidiaconum, eius examinandi, vel eligendi virum idoneum, atque edictorum proponendorum ad Ordinarium pertinet, non autem ad Archidiaconum, Et aliàs in eadem resolutum fuit, vt hic, v. 3. Capitula, & Inferiores collatores, qui prouident Parochialibus sine examine concursus facti ab Examinatoribus ordinarijs in Synodo Diocesana deputatis, reprehendantur, eorumque collationes nulla sunt: debentque hoc casu Episcopi locorum edicta concursus proponere prædictis Parochialibus, approbatoque ab illis Romam mittere pro litterarum expeditione; cum prouiso istarum Parochialium ad Sedem Apostolicam spectet per bullam *Pij V. de collatione Parochialium* quæ incipit, *In conferendis*, Et aliàs eadem Sacra Congregatio sic censuit, *Quoties aliqua Ecclesia Parochialis vacauerit, ad quam Abbas aliquis habet ius nominandi, quemcunque Abbas nominauerit, eum ad examen Ordinarius admittere debet illo examinis genere, quod vocatur per concursum; neque Abbas eam ob causam vllum examinis edictum proponere potest, neque illius officij artem aliquam attingere, sed id pertinet ad**

Ordi-

Ordinarium, qui debet ipse proponere edicta, & Examinatores ex Concilij Tridentini praescripto deputatos, adhibere, à quibus omnes examinentur; quo examine confecto, ex ijs, quos vita integritas, & doctrina commendabit, Ordinarius debet eligere magis idoneos, & postea Abbati relinquere, ut ex electis, cui maluerit, conferat curam. Præterea, alia declaratio sic ait: Licet aliqui Patriarcha, habeant collationem Parochialium in aliena Diacesi, Ordinarius tamē illius Diacesis debet edicta proponere, & collatio postea fiet à Patriarchis ipsis approbata ab Episcopo, vel eius Examinatoribus; quas quidem declarationes cum similibus refert Paris. d. q. 9. n. 99. cum pluribus seqq.

Necnon ipsa Congregatio pluriès consulta respondit, Capitula, & alij inferiores collatores, veluti Archidiaconos, Priores, Abbates, & his similes, habentes ius conferendi, non posse conferre curata beneficia, nisi eas, qui huiusmodi curam suscipere volunt, Ordinarius probauerit illo examinis genere, quod vocatur, per concursum; ac proinde nequē Archidiaconus, nequē Prior, nequē Abbas, nequē alius quivis collator ob hanc causam, ullum examinis edictum proponere poterit; nequē illius officij partem aliquam attingere; cum id pertineat ad Ordinarium, qui debet proponere edicta, & Examinatores, ex Concilij praescripto deputatos, adhibere, à quibus in huiusmodi concursu examinentur; praedicto quoque examine confecto, Ordinarius eliget magis idoneos, ac postea Abbati, vel alij collatori relinquere, ut ex electis, cui maluerit, Parochialem Ecclesiam conferat, ut refert Germon. de indut. Cardin. §. quibusvis, num. 13.

Qui èt subdit n. seq. quod etiam praedicta Sacra Congreg. aliàs consulta respōdit, Patriarcham habentem ius conferendi aliquot Parochiales in Diacesi Episcopi sua Provincia sitas, non posse eas conferre, nisi approbata, & examinata ab Examinatoribus deputatis per Episcopum eius Diacesis, in qua ipsa Parochiales sita sunt; & interim, dum Parochiales illa vacant, Episcopus illius Diacesis, in qua sunt, ius habet constituendi in eis Vicarium cum congrua arbitrio suo, fructuum portionis assignatione, qui Parochia inseruiat, donec ei fuerit de Rectore prouisum.

Quare idem Germon. loc. cit. n. 16. miratur, quosdam Inferiores collatores tantæ esse petulantia, ut Episcopos suos, eorumque authoritatem ita parui faciant, ac Sacrosancti Concilij Tridentini decreta negligant, & quasi contemptui habeant; cum tamen meminisse deberent, Romanos Pontifices, licet Concilio non subsint, Conciliorum tamen eorundem sanctionibus plurimam impartiri reuerentiam; ita ut illis quouis rescripto, & Constitutione non derogare, velle profiteantur, sed tantummodo cū de illis expressam fecerint mentionem.

Abbates tamē, & alij exēpti ab hoc decreto excipiuntur; quatenus ius habeant congregandi Synodum, prout aliàs diximus; quia Concilium praedictum hoc commisit solis Episcopis, vel eorum Vicariis, non autem aliis Collatoribus, ut ex illius verbis, ibi, atque illis, & non alteri collatio Ecclesia ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre, Nisi Inferior Episcopo sit nullius Diacesis, habens proprium, & distinctum territorium, ac omnimodam, & quasi Episcopalem iurisdictionem, & ius congregandi Synodum, prout declarauit Sac. Congreg. supra dicti Concilij super d. c. 18. sess. 24. ibi, Poterit Ordinarius, si pro sua conscientia, &c. Ex hoc verbo, Ordinarius, colligitur hoc decretum locum habere in inferioribus Prelatis; unde inferior Episcopo, qui omnimodam habet iurisdictionem Episcopalem, nec alicui subditur, sed est immediate subiectus Sedi Apostolica, Nullius Diacesis, proprium territorium habens, si habet ius congregandi Synodum, & legitime constat illam congregasse, & elegisse Examinatores, poterit concursum instituere examinare, & approbare, ac Oeconomos, & Vicarios deputare; denique omnia illa, quae per hoc decretum permittuntur, prestare, & aliàs eadem Sacra Congregatio sic declarauit, Abbati habenti iura quasi Episcopalia, licet dare dimissorias subditis, intellige regularibus, ut in d. cap. 10. Concursum facere non licet, nisi probetur habere ius congregandi Synodum, & aliàs legitime congregasse, ut in cap. 18. sess. 24. Paris. d. lib. 8. q. 9. n. 97. Prosp. de August. in add. ad Quarant. in Summ. Bull. tit. Benefic. Parochial. collat. versic. Secundò quaro.

Et aliàs Episcopo Palentin. data fuit sequens declaratio, Reuerendisime Domine. Actum fuit in Sacra Congregatione Cardinalium Concilij Tridentini interpretum de

S. I. his,

his, qua in libello, his litteris adiuncto, continentur, & matura consideratione decretum est, ex Concilio Tridentino non licuisse Abbati Oppidi Vallisoletii, nec in posterum licere Parochiales saculares conferre, nisi his, qui ab Episcopo Palentino, constituti idonei fuerint iudicati, & ab Amplitudine tua, uti Ordinario, tamquam magis idonei electi; collationesque ab ipso Abbate, post Conciliū, non seruata hac forma, factas, nullas esse, iusque Parochiales ipsas conferendi ex Bulla Sanctæ memoria Pij V. ad Sedem Apostolicam deuolutam esse, ideòq. Amplitudinem tuam debere è possessione deijcere eos, qui ab Abbate sic immisi fuerint, & edictis propositis, examen per concursum indicere, & nomina eorum, quos Examinatores iudicauerint idoneos, quiq. abs te tanquam magis idonei electi fuerint, ad Sanctissimum D.N. mittere, ut Parochiales eis conferri possint; qua omnia, ut quamprimum efficiantur, Amplitudo tua, quantum in se est, curabit, cui bonam valetudinem, & perpetuum diuinæ gratiæ presidium opto. Roma 24. die Octobr. 1573. Amplitudinis Tuæ tanquam frater Phil. Boncomp, Card. S. Sixti.

Verum, non est hic ad rem nostræ praxis, omittendum, quod si fortè contingat inter inferiorem, & Ordinarium adesse præuentionem, prout est in quibusdam locis circa collationes huiusmodi Parochialium, ex d. Concil. Trid. d. sess. 24. cap. 18. de refor. præuentio competens prædictis inferioribus in iure conferendi aliqua beneficia curata non aufertur; quamuis disponatur, & prouideri non possit, nisi per edictum concursus ab Ordinario apponendum; Et ad præseruandam præuentionem, Sacra Congregatio eiusdem Concilii dedit Inferiori cautelam huiusmodi, *Si inferior haberet præuentionem cum Ordinario, debet, habita notitia vacationis Parochialis, coram Notario declarare, se velle dictam Parochialem conferre, & ideò rogare Episcopum, ut proponat edicta, & hac ratione tuebitur ius suæ præuentionis; quod quidem exemplificat Gonz. S. 3. proæm. num. 18. in habentibus pares gratias; quia ille præfertur, qui præuenit in præsentatione suæ gratiæ coram Exequutore, iuxta tex. in c. Capitulum, in fin. de rescript. & in cap. duobus, eod. tit. in 6. & in eo, qui præuenit in occupatione molendini, iuxta illud vulgare, Chi primo arrina al molino, primo macina, Bart. in l. quo*

minus, ff. de sum. & ibi Ias. & Ripa à n. 25. cum seqq. idem Gonz. loc. cit. n. 21.

Et aliàs S. Cong. prædicta sic declarauit, Quoties vacauerit Ecclesia Parochialis, cuius collatio spectat ad Præpositum alicuius Collegiata, debet idem Præpositus curare, ut fiat instrumentum publicum, in quo sit assumptus certus dies, &c. eius tenoris, videlicet, quod protestatur, se in ea ipsa Ecclesia conferenda, Ordinarium Episcopum præuenire, ipsamque conferre illi, quem Episcopus idoneum elegerit ex ijs, quos Examinatores approbauerint; ac ideò se ei denunciare, ut edicta, proponat, & curet, ut examen fiat suo tempore; quam declarationem refert Paris. de resign. benefic. lib. 8. q. 9. nu. 102. & ita vidi, & audiui pluriès practicari.

Et in casu propositionis edicti per Ordinarium, quando collatio Parochialis spectat ad Inferiorem, in vna Forosemprouien. Parochialis coram Mantica, decis. 201. in suis, sub num. 5. vers. item vacatio, fuit dictum, quod vacatio, iuxta Constitutionem Pij V. probabatur ex eo, quod Abbas, de quo ibi agitur, non habet omnimodam, & quasi Episcopalem iurisdictionem, sicut Sacrum Concilium disponit, & à Sacra Congregatione fuit sæpissimè declaratum, & à Rota decisum in vna Legionen. S. Facundi, & in vna Marsican. Exemptionis, quod nequè Abbas docet, se esse solitum conuocare Synodum, & in ea deputare Examinatores. Quinimò Episcopus Forosemprouien. tanquam vicinior, est in quasi possessione conuocandi Synodum, & à Sacra Congregatione obtinuit mandatum de manutenendo in sua quasi possessione iustificandi concursum, donec Abbas legitimè probauerit, se ius cogendi Synodum habere, aut aliàs coegisse, & in ea Examinatores, ad præscriptum Concilij, deputasse. Et idem in eadem causa fuit resolutum coram eodem Mantica dec. 228.

Benè tamèn hic notandum, est, sicut, èt ex pluribus iam dictis, quod licet eo ipso, quod quis habet iurisdictionem Episcopalem, videatur habere ius congregandi Synodum, cum sit ius Episcopale, ut in cap. conquerente, de offic. Ord. si tamèn eam nondum congregauit, aut Examinatores nõ deputauit, spectabit concursus ad Episcopum, intra cuius fines, seu Diocesim Parochialis existit, seu ad viciniorem; quod si semel ipsa Synodum congregauit, & in ea Examinatores deputauit, qui postea extincti fuerint, fiet deuolutio ad Papam ex eadem Constitutione Pij V. idem Garc. d. p. 9. cap. 2. num. 139. cum duob. seqq. quia,

ut patet ex supradictis Rotæ decisionibus, & Sacrae Congregationis declarationibus, non sufficit, Inferiorem probare, quod habeat ius congregandi Syddodum, & alia præmissa faciendi, nisi sit in illorum quasi possessione.

Descendendo nunc ad praxim præponendi eadem edicta, cum illorum partium declarationibus, secundum ea, quæ in facti contingentia frequenter euenisse scimus, placuit in primis eiusdem edicti formulam hic de more subiicere, qua utebatur gloriose memoriæ S. Carolus Cardinalis, Borromæus, Archiepiscopus Mediolanen. ut in actis Ecclesiæ Mediolanen. p. 8, fol. mihi 1256. eamque video à pluribus primarijs Prælatiis, seruata, tamquam omnes sui partes necessarias, perfecte continentem, tenoris sequentis, videlicet,

Carolus S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S. Praxedis, & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopus Sanctæ Ecclesiæ Mediolanen.

10. *Vacante Ecclesiâ Parochiali N. Diocesis nostræ Mediolanen. nos eo nomine examen, quod ex Tridentina sanctione, prouincialiq. decreto nostro præstari planè debet à die promulgationis huius edicti usque ad diem decimum proximè sequentem confecturi sumus, ac deinceps etiam ex auctoritate Apostolica nobis concessa, quousque eidem vacanti Ecclesiâ prouisum fuerit. Quare omnes, & singulos, qui, vel examinari, vel alios examinandos nominare voluerint, præscripto illo tempore, ad R. N. Canonicum Ordinarium, & Cancellarium nostræ Ecclesiæ Mediolanen. qui nomina describat, conuenire, tum constituta examinandi die coram nobis, atque Examinatoribus Synodalibus per nos eo nomine delectis, adesse hoc edicto significamus, atque edicimus, ut quos confecto examine, moribus, ætate, doctrina, prudentia, alijsque rebus ad curam animarum bene gerendam rationem opportunis, idoneos esse cõpertum erit, ex ijs nos, quem ceteris magis idoneum censuerimus, illi Ecclesiâ vacantis Rectorem, Parochumue eligamus, ac præficiamus. Quod sanè sicut nos pro eo, quod debemus, integrè, sanctèq. in Domino præstare cupimus; ita omnes, præcipueq. illos, quorum Ecclesiâ, & cura spirituali per nos conscribendum, ac prouidendum est, magnoperè hortamur, ac requirimus, ut hanc nostram sollicitudinem, pastoraleq. studium, omni*

supplicatione, omniq. intima pietate, ac religiosis precibus continenter adiuuet. Datum Mediolan. ex Aedibus Archiepiscopalibus, &c.

Verum pro more regionis, poterit Episcopus ubi alia formula mutatis mutandis, ac paucis additis, vel deletis, pro quo puto deservire posse sequentem formulam, quæ etiam quam plurimi vtuntur, licet vtraque formula vnâ, eandemque rem in substantia contineat, tenoris sequentis, videlicet,

11. *N. N. &c. Episcopus N. Vacante Parochiali Ecclesiâ Sancti N. nostræ Diocesis, cupientes eidem de idoneo prouidere Rectore, atque Sacri Concilij Tridentini decreta prouiribus (Deo adiuuante) exequi, tenore præsentium requirimus, & monemus, primo, secundo, tercio, & peremptorie omnes, & singulos Presbyteros, & Clericos volentes ad examen per concursum faciendum se præsentare, ac omnes volentes Clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præsentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infra scripti N. nostræ Curie describi facere eorum nomina, ætatem, & patriam, ac de eorum natalibus, vita, & moribus, ac alijs rebus ad vacantem Ecclesiâ gubernandam opportunis, iuxta decreta dicti Sacri Concilij inquiri, & transacto constituto tempore, examinari possint coram nobis, ac Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis, ut ex ijs, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, alijsque rebus, ad curam animarum benigerenda, rationem opportunis idoneos esse compertum erit, nos, quem ceteris magis idoneum censuerimus, illam Ecclesiâ vacantis Rectorem, Parochumue eligamus, ac præficiamus. Quod sanè sicut nos pro eo, quod debemus integrè, sanctèque in Domino præstare cupimus, ita omnes, præcipueq. illos, quorum Ecclesiâ, & cura spirituali per nos conscribendum, ac prouidendum est, magnoperè hortamur, ac requirimus, ut hanc nostram sollicitudinem, pastoraleq. studium, omni supplicatione, omniq. intima pietate, ac religiosis precibus adiuuent. In quorum fidem, &c. Datum, &c.*

Quamquidè formulam habes penes Barbosam in fin. suarum addition. fol. mihi 26.

Huiusmodi verò edictum proponi quandoque consuevit, etiam absque eo, quod antea, & statim, habita noticia vacationis, deputetur Vicarius, qui iuxta dispositionem prædicti Concilij d. sess. 24. cap. 18. de reformatione ipsius Ecclesie sustineat, donec ei de Rectore provideatur; namque si tempore vacationis huiusmodi alius fortasse reperiat, qui Rectorem in exercitio curæ animarum adiuuabat, vel alius Parochus vicinus possit utriusque Parochie commodè deservire, vel alij etiam Hebdomadarij, non videtur necessaria prædicti Vicarij deputatio, quam idem Concilium reliquit arbitrio Ordinarij, ut ibi, *si opus fuerit*; alias enim debet statim fieri ipsius Vicarij deputatio.

Verum circa id non improbarem distinctionem Lotter. lib. 2. g. 31. de hoc benef. quatenus num. 15. & 16. ait, quod ubi provisio Parochialis pertinet ad Papam, de forma eius provisionis est tantum concursus, sed deputatio Vicarij est actus extrinsecus, & separatus, non autem de forma intrinseca, ac proinde accidentaria; nam per illius omissionem non vitatur actus provisionis. At verò ubi provisio spectat ad Episcopum, vel alium inferiorem collatorem, non solum concursus, sed etiam ipsa deputatio Vicarij est; de forma intrinseca; quia licet talis deputatio sit actus separatus ab actu provisionis, non tamen est separatus à potestate providendi in ipso Inferiore, quatenus respicit ordinem eidem in specie per d. Concil. præscriptum; cum etiã ex ordine constituatur forma, ex iuribus ibi allegatis, ac propterea nu. 14. circa finem, improbat Garc. d. cap. 2. num. 19. quatenus simpliciter deputationem Vicarij ait, non esse de forma concursus, & provisionis. Formula autem supradictæ deputationis, de more Curiarum Episcopaliū ita concipi consuevit, videlicet,

14 *N. N. Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. Dilecto nobis in Christo N. Presbytero nostra Diocesis salutem in Domino. Parochiali Ecclesia S. N. loci N. vacante, ne ob id anima dicti loci in sacramentorum susceptione, & ceteris spiritualibus adiumentis detrimentum sentiant, illi de Sacerdote providere volentes, qui hac omnia ministret, ac atque, cognita per examen, coram nobis ab examinatis prius factum, sufficientia tua, te Vicarium ipsius Ecclesie S. N. constitimus, & deputamus, cum auctoritate Missas, & alia divina officia celebrandi, Sacramenta ministrandi, & alias Ecclesiasticas functiones obeundi, ad que tenetur, &*

que animarum cura quilibet Rector, & administrator præstare, & obire solet; cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis, tibi debito tempore assignanda, presentibus usque eo duraturis, quousque de perpetuo Rectore a nobis (vel a Sede Apostolica, si mensis sit Apostolica) provisum fuerit. In quorum testimonium, &c. Datum, &c. Quam quidem formulam habes etiam penes Barbof. in d. l. l. Addit. d. fol. 23. Quod verò ad congruam portionem eidem Vicario assignandam, dum licet Concilio eam relinquat arbitrio Ordinarij, nihilominus non semel Sacra Congregatio declaravit, ut sequitur; Duorum aureorum pro singulis mensibus visa fuit congrua portio, Secunda, Hoc ipsum potest Capitulum Sede vacante, quod si portio assignatio gravamen intulerit, poterit idem Episcopus corrigere. Tertia, Fructuum portio constituenda Parochialium Ecclesiarum vacantium Vicarium curam exercenti, quousque ad novam institutionem adveniat, an referri debeat ad solam ipsius sustentationem, aut ad ipsarum vacantium annuum valorem, vel ad ipsius Vicarij qualitatem, & quid ab Ordinario super præmissis erit agendum, & portio hac unde sumenda sit, quando constet, fructus esse consumptos, aut stantes ita tenues sint, ut Vicarij sustentationi non sufficientiant, Congregatio respondit ad hæc, omnia, referenda ad congruam portionem, & stipendium arbitrio Ordinarij, & sumendam ex fructibus percipiendis, nisi aliqua persona sint iure obligata ad supplendum aliunde.

Stantibus igitur prædicto Concilij decreto, ac declarationibus supradictis, clarè cõstat, non posse in vim prædicti decreti, assignari omnes fructus vacantis Ecclesie ipsi Vicario; quandoquidem id videtur etiam ex eodem Concilio prohibitum; nam facultas concedendi prædictam congruam, siue prædictum stipendium, ab eodem Concilio restringitur ad certam portionem fructuum; nam licet Ordinarius possit dicere, quod omnes fructus possit eidem Vicario assignare, si omnes coniunctim non excederent congruam, ut supra dictum est, tamen id non militat ubi ipsi fructus longè plus excederent congruam portionem, ut rectè ait Navar. conf. 5. de offic. Ordin. num. 2. quamvis possit idem Ordinarius maiorem portionem ea, quæ, ut supra declaratur ab ipsa Sacra Congregatione, scilicet duorum aureorum pro quolibet mense; cum circa id

id non posse dari certa regula, sed attenditur locus, & tempus, necnon respectu laborum; cum ultra curam animarum, debeas habere custodiam, & administrationem bonorum ipsius Parochialis.

Et notandum est, quod Vicarius cum congrua, est constituendus in qualibet Parochiali Ecclesia vacante, siue de iure, & de facto, siue de facto tantum, & siue per obitum, siue per simplicem resignationem, siue praesentationem; & huiusmodi Vicarius sic deputandus, dummodo sit idoneus, non est necessario examinandus; & cum Concil. Tridentinum dicat, *Statim*, potest tamen Episcopus constitutionem praedicti Vicarii, usque ad tres dies a die notitiae vacationis, non autem ulterius differre, ac semel constitutus Vicarius cum praedicta congrua, non potest remoueri sine causa; quia Episcopus non retractat quod semel fecit pro executione Concilii, ita *Barbos. in add. ad alleg. 60. nu. 2. in Massobr. in praxi bene. contrarij. ad Paroch.*

Hic vero, ex eo, quod agitur de huiusmodi Vicarii deputazione, vacante Ecclesia Parochiali, videndum breuiter est, An ipsa Parochialis sic vacans, donec de illius Rectoris provideatur, possit interim ab Ordinario in commendam alicui dari, Et quidem, cum saepius de hac re audierim dubitari, videtur posse affirmatiue responderi; nempe illa commendari usque ad sex menses per Ordinarium, ut probatur in *c. nemo deinceps, de elect. in 6.* licet illis finitis non possit idem Episcopus commendam ipsam ad alios sex menses prorogare, seu renouare; ne inde fiat aliqua fraus, ut est *sex. in c. commissa eod. tit. & lib. & in c. quanto, de diuot. Pavin. in tract. de off. Vicar. Sed. vac. 2. p. 93. Rebuff. in praxi, tit. de commenda. nu. 65. Hoied. de incompet. benef. p. 1. cap. 14. nu. 3.* vbi hoc ita declarat, nempe quando commendam fuit facta, ex eo quod Rector Ecclesiae curatae, sit inerte captus, vel absens, non relicto Vicario; tunc enim poterit Ordinarius commendare Ecclesiam, donec furor, seu absentia cesset, neq. prius, etiam lapsa semestri, finitur huiusmodi commendam, prout resoluit etiam *Mandos. reg. 30. q. 3. num. 8.*

At vero contrarium verius est; cum hodie supradicta iura sint correctata per Concil. *Trid.* vt ipsa Sacra Congregatio declarauit his verbis, *Commendam, quae ad sex menses in Ecclesiis curatis fieri poterat, ab Ordinario, c. nemo, de elect. lib. 6. amplius post Concilium locum non habens; cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam cap. 18. sess. 24. id. Gae. p. 4. cap. 4. nu. 15.*

Nec incongrua, quoad hanc praxim vi-

dendum est, An videlicet, si etiam praedictus Vicarius, sic ad praescriptum supradicti Concilii deputatus, subiiciat se examini, poterit ex vi tantum praedictae electionis, illius Ecclesiae curae exercitium prosequi, ac sicut antea, tempore praedicti Vicariatus, bona administrare, donec litteras, siue Ordinarii, siue Apostolicas suae prouisionis expedierit; Et ita distinguitur, videlicet, vel dictus Vicarius, antequam talis constitueretur, erat procurator, vel Oeconomus ad custodiam fructuum Ecclesiae pro tempore vacantis, aut fuerat simpliciter constitutus Vicarius, vigore d. Concilii, aut alias propter discordiam patronorum. Nam primo casu non intrat *sex. in c. auaritia, de elect. in 6.* & sic prosequitur exercitium curae, Secundo autem casu, non potest; nam ante collationem, nemo potest percipere fructus beneficij, etiam tanquam Oeconomus, prout comprobatur ex pluribus, *Massobr. in supradicta prax. requis. 1. dub. 27.* Super quibus, & alijs, nonnullae etiam adsunt declarationes Sacrae Congregationis, quas hic de more subiiciam, tenoris sequentis videlicet,

Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Vacante Parochiali Ecclesia in mense ad Summum Pontificem reseruato, Episcopus Placent. habito concursu, ex dignis, digniorem elegit, Supplicatur pro parte eiusdem Episcopi sequentia declarari. Primo, si potest in dicta Parochiali constitui Vicarius, qui vi dignior ad Parochialem nominatus est. Secundo, si potest magis idoneus in commendam temporalem dictam Parochialem habere. Tertio, si virtute mandati Episcopi, potest antequam sit facta ei a Papa collatio, capere possessionem Parochialis. Quarto, si dignior ante confirmationem, potest fructibus Parochialis gaudere sub praetextu Rectoris commendatarij, seu Vicarij. Quinto, si facit contra formam Concilij, agendo aliquid ex supradictis, tam Episcopus mandans, quam dignior obediens. Sexto, faciendo contra Concilium, an amittat aliquod ius, si forte ei competat ex nominatione, ex eo quod ante confirmationem se immiscuit in administratione Parochialis. Ad primam Cong. Conc. censuit, statim habita notitia vacationis Parochialis, debere Episcopum constituere Vicarium idoneum, & sic non esse expectandum tempus, quo dignior ad ipsi Parochiali proficiendum nominatus sit. Ad secundam, minime posse. Ad tertium pariter non posse. Ad quartum ante collationem non posse fructus percipere.

percipere, nisi uti administratorem, Ad quintum, facere contra Concilij decretum. Ad sextum, Prouisum Apostolicum apprehendentem possessionem beneficij literis non expeditis, ex Inly. III. constitutione, amittere beneficium, siue ius ad illud habendum, ac ad aliud obtinendum de cetero inhabilem effici. Quam declarationem vidi in forma authentica, manu bo. me. Cardin. Matthæi subscriptam, eiusque sigillo munitam.

Redeundo tamen ad materiam propositionis edicti, vnde paulisper digressus sum, seruat praxis, quæ etiam ex contextu eiusdem Concilij oritur, vt huiusmodi edictum
 22 proponatur ad valuas Cathedralis, ac vacantis Parochialis, ac etiam, si ita videbitur, in aliis publicis locis intra triduum à die vacationis, siue aliud tempus Episcopo beneuissimum; cum id non fuerit præfinitum per dictum Concilium, Zerola in praxi Episcop. p. 1. in verba, Parochia, vers. ad secundum; & est apponendum ad summum cum termino viginti dierum; namque ex eodem Concilio præfigitur idem terminus decem dierum, ex Constitutione verò Pii V. aliorum decem, ultra quos, vterius prorogari nequaquam potest, Barbof. de potest. Epif. alleg. 60. num. 45.

Quinimodò, quatenus supradicto Concilio capetur, quod intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, qui ad vacantem Parochialem concurrere voluerint, nominentur, & in prædicta Constitutione Pii V. prohibetur Ordinariis, ne ipsi dictum tempus ultra alios decem dies prorogent. inde Sacra Congregatio d. Concilij
 23 declarauit concursus terminum non teneri Episcopum prorogare, licet bene faciat, prorogando, 17. Martij 1619. testis Barbof. in coll. bull. verbo, concursus, vers. 4.

4 Quo quidem termino durante, fieri non potest examen per concursum, sed post illius lapsum, Et Sacra Congregatio Concilij alias sic declarauit, Concursum esse nullum, non expectato lapsu termini, in vna
 Potentin. 4. Maii 1619. vt refert id. Barbof. in dd. coll. d. verbo, Concursus, fol. 216. vers. 6. Verum est tamen, quod huiusmodi exa-

25 men, necnon prouisio facta ante lapsum termini in edicto expressi, nullo tamen postmodum comparente, sustinetur, vt fuit decisum in vna Carthagenen. Parochialis de
 Torquera 9. Decembris 1638. coram Orano, relata per eundem Garc. d. cap. 2. num. 37.

26 Quanam praxi uti debeat Ordinarius in huiusmodi examine per concursum habendo, dicendum est, quod instante die præfixa, conueniunt Examinatores coram Or-

dinario, & ipsi examinandi, vna cum Notario solum in loco secreto, & ibi examinantur, factis interrogationibus sedulo super sacramentorum administratione, & ex maiori parte super practica, & propositis, etiam aliquot casibus, conscientie; quibus sic peractis, omnia scribantur, quæ acta sunt seriatim, & examinatis exclusis, fit scrutinium inter Examinatores, & Ordinarium, vtrum sint omnes æqualiter idonei, vel vnus magis; quia si primum, Episcopus eliget, quem voluerit, & hic cadere potest gratificatio; si verò secundum, illum eliget, qui est magis idoneus: sed vbi esset tanta penuria presbyterorum, qui non possident tanta idoneitate, in tali re, id ager, quod commodius, & melius agere poterit Episcopus, vt Sac. Congregatio declarauit; ex eo quod plus in vno, quam in altero loco requiritur sufficientia, siue idoneitas. Postmodum proceditur ad capiendam informationem, vbi talis praxis seruetur, quando collatio pertinet, vel ad Ordinarium, vel ad Summum Pontificem, & alia, de quibus idem Zerola loc. cit. dub. 10.

Hoc autem, quoad concursum faciendum per Episcopum, cum Inferiori nullum ius circa id, competat, nisi in casibus supra positis, attenta dispositione prædicti Concilij d. cap. 18. quod, vt dictum est, solum Episcopis, vel eorum Vicariis in spiritualibus generalibus committitur; ac nedum id locum habet in Parochialibus specialiter, aut generaliter reseruatis, vel affectis, sed etiam vigore indulti, seu priuilegij concessi in fauorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulum, etiam per obitum, vel resignationem in Curia, seu quocunque alio modo vacauerint, etiam si ad Patriarchatum pertineat collatio, & Parochialis Ecclesia vacaret in Diœcesi Episcopi, qui est Prouincia ipsius Patriarchæ, Zerola d. 5. Ad secundum, dubio 4.

Circa verò qualitatem, ac numerum Examinatorum modò videndum est, iuxta ea, quæ sæpè sapius in facto contingere solent; nam licet prima facie, leuia videantur, nihilominus verò quam plures non semel obseruauimus excitatas super hoc fuisse difficultates; ac proinde dicendum, iuxta idem Concilium, huiusmodi examen fieri debet
 27 re eum Examinatoribus, saltem tribus, ibi, atque ab alijs Examinatoribus, non paucioribus, quam tribus; Super quo Sacra Congregatio eiusdem Concilij declarauit, quod illud non statuit præcisè, vt Examinatores sint tres, sed quod non possint adesse pauciores tribus; ita quod si tres sunt tantum Examinatores, vota non possunt esse paria, sed singularia, quando singuli sin-

gulos

gulos approbant. Ac insuper declaravit, quod tres Examinatores, etiam adhiberi debent in Parochialibus modici valoris, Nec non, quod satisfactum erit huic decreto, si tertius Examiner examinaverit, & sit præsens in approbatione, licet votum suum non explicaverit. Quod si vota Examinatorum paria, aut singularia fuerint, potest accedere Episcopus, vel eius Vicarius, quibus magis ei videbitur, Et alias ipsa Sacra Congregatio censuit, *Examen esse faciendum coram Episcopo, vel eius Vicario absque eorum voto decisivo, & tantum eos posse accedere, ubi vota sunt paria, vel singularia.* Et insuper in ipsa facti cōtingētia, et sic declaravit, *An si existētibus quatuor Examinatoribus, singuli examinati dimidiam tantam suffragiorum reportarant, ex non approbatis Episcopus aliquem possit facere approbatum, Congregatio censuit, posse, & ita accessio Episcopi, seu Vicarii debet fieri in ipso examine, seu coram ipsis Examinatoribus simul congregatis, & non separatim;* quia approbatio, vel reprobatio eorum, qui examinantur nō potest fieri separatim; sed Examinatoribus simul cum Ordinario congregatis; quamvis electio sit facienda ab Episcopo; cum ad ipsam solum tantummodo spectet, idem *Garc. d. p. 9. cap. 2. n. 57. & seq.*

Est præterea hic notandum, quod licet huiusmodi concursus fieri nequeat, nisi saltem cum tribus Examinatoribus, nihilominus pro servanda forma prædicti Concilii, debent Examinatores Synodales deputari non minus, quam sex; quia si pauciores, videlicet quatuor, vel quinque Examinatores in Synodo deputentur, huiusmodi deputatio erit nulla; ac examen inde sequutum nihil operabitur, tanquam factum contra formam ipsius Concilii, idem *Garc. d. c. 2. n. 66.* Nec tamen huiusmodi Examinatorum in Synodo electorum numerus debet esse nimis excessivus; cum ex declaratione Sacre Congregationis eiusdem Concilii in vna *Cesaraugustana de anno 1627.* habeatur, quod licet debeant proponi ad minus sex, non tamen esse debent plus viginti, teste *Barbos. in add. ad alleg. 60. num. 47.*

Quæ quidem deputatio fieri debet in Synodo vera, & formali, nempe, quam facere debet Episcopus cum Clericis sibi subditis in sua Diœcesi ad tractandum de his, quæ curæ pastorali incumbunt, & de spectantibus ad reformationem, & bonum regimen Episcopatus; quare non sufficit congregari Clerum, ad effectum solum deputandi Examinatores, & Iudices Synodales; quod quidem improbat idem *Garc. d. cap. 2. nu. 67.* ubi ait, ita fuisse factum in Episcopatu Abu-

len. illius sede vacante, ac tale examen concludit esse nullum.

Quo verò ad eorundem Examinatorum qualitates, quatenus *d. Concil. d. cap. 18.* dicit, quod debeant illi necessariò esse Magistri, seu Doctores, vel licentiati in Theologia, aut iure Canonico, id intelligendum est, quatenus adsint, qui huiusmodi qualitatibus præditi fuerint; alioquin sufficit, alios Clericos eligere, qui ad id videbuntur magis idonei; quod satis desumitur ex eodem Concilio, ibi, *vel alij Clerici, &c.* namque prædicta dictio, *vel,* ampliatur dispositionem, etiam ad diversa, & est ampliatiua præcedentis dispositionis, *Barbos. de dict. ead. dict. vel,* & sic huiusmodi dictio tunc sibi locum dignoscitur vindicare, quando alij, ut supra qualificati non extent, *Massobr. in prax. habent. concurs. ad Paroch. requis. 11. dub. 2. Vgolin. de offic. Episc. d. p. 50. s. 5. n. 1.* quos refert *Barbos. in add. ad d. alleg. 60. n. 49.*

Quid autem modo, si huiusmodi examen per concursum fuerit, exempli gratia, factum, adhibitis tribus Examinatoribus Synodalibus, alio, vel aliis adhibitis non Synodalibus, an illud subsistat, stante, quod dum fuerint exhibiti tres Examinatores Synodales, videtur iam formæ Concilii *d. sess. 24. cap. 18.* satisfactum.

Et quidem affirmatiue responderi posse videtur, prout iam fuit per Rotam resolutum in vna *Dertusen. Parochialis de Villafranca 18. Decembr. 1581.* in qua visum fuit, non obstare, quod ex quinque Examinatoribus Metropolitanis, duo non erant Synodales; quia cum tres ex dispositione Concilii sufficerent, alij, qui ad maiorem cautelam fuerant adhibiti, non possunt vitare, *l. testamentum, C. de testam. Modernus in l. qua. dubitationes, ff. de reg. iur.* sed potius tenuit ad illius augmentum; nec Concilium id prohibet in *d. cap. 18.* prout neque vititur aliqua taxatiua; ac propterea licuit Metropolitanis, ultra Synodales, duos alios Examinatores eligere; & ita conclusum fuit, non obstantibus aliis ex aduerso adductis; cuius quidem rei potissima ratio desumi posse videtur, ex *decis. Cas. de Grass. 169. in vna Legionen. Capellania S. Vincentii, sub tit. de iure patr.* ubi, quod presentatio non dicitur nulla, cum Rector ex forma foundationis, teneretur adhibere vnum Parochianum, & adhibuit duos, per *1001. in cap. cum Ecclesia Sutrina, de cau. poss. & propr.* namque licet admisceatur cum electoribus persona extranea, tantum abest, quod electio sit nulla, ut imò ille alius acquirat ius eligendi; quare in hoc casu non potest dici violata forma, sicut non esset viola-

violata forma, sicut non esset violata, si in testamento adhiberentur nouem testes.

At verò, præmissis non obstantibus, contrarium verius est, prout fuit sæpe in Sacro Rotæ Auditorio resolutum, & in Sacra Cōgregatione Concilij declaratum; quandoquidem hic agitur de seruanda forma Concilij, nec tantummodò vitiatur, seu potius annullatur actus, quando ille fit contra formam, verum etiam si præter formam, *Io. Andr. in c. prudensiam, super verbo, citrà, de off. deleg.* dicens, per illum *tex.* equiparari hic, contra, citrà, & præter, & in *c. si cui, vbi glos. de elect. in 6.* vbi allegat illud Deutoronom. ibi. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito, nec addas quicquam, nec minuas.* idem *Io. Andr. in c. cum Martha super glos. 2. de celebrat. miss. per tex. Apocalypsis cap. ult.* vbi dicitur, *Si quis apposuerit aliquid super hoc, apponet Deus super ipsum plagas; & si quis diminuerit, auferet Deus eius partem de ligno vite, & ait Apost. ad Thimot. cap. 6. Præcipio tibi coram Deo, vt serues mandatum sine macula, & Ambr. in lib. de Paradiso, si quid addas, vel detrahas, prauaricatio videtur esse quadam mandati, cum purè, ac simpliciter forma mandati sit tenenda, & alia multa circa id congerit *Felin. in c. cum dilecta, nu. 6. vers. amplia primo;* ac proinde satis explorati iuris est, nedum formæ defectum vitare actum, quando agitur contra formam, sed etiam quando citrà, vel præter formam; vt si quid aliud addatur, vel minuat, *Abb. in c. fin. col. 3. de rest. spol. Bald. in l. 2. C. de seru. fugit. & in l. fin. C. de suis, & legit. l. 3. nu. 41. ff. de leg. 1.* quod quidem procedit siue forma inducta sit à lege, siue ab homine, *Mandof. reg. 27. q. 24. nu. 16. cum seqq.* & in istis terminis fuit decisum in vna *Panormitan. Archiepiscopatatus coram Buratto, decis. 479.* vbi, quod de illo Archiepiscopatatu fuit N. nulliter prouisus; cum concursus fuerit factus coram Examinatoribus extrà Synodum confirmatis, & notat ibi *Addit. nu. 19.* quod concursus dicitur nullus, nedum quando fuit habitus coram Examinatoribus, qui non fuerant in Synodo electi, sed etiam si inter deputatos in Synodo, interuenisset alter, qui non sit Examinator Synodalis, vt etiam declarauit Sacra Congregatio in *Toletan. Sarasinaten. & Messanen. Parochialis 15. Decembris 1629. & in vna Bossanen. Parochialis 18. Februarij 1628. coram Cardinale Virili. & in vna Nicien. Parochialis 25. Iunij 1629. coram eodem,* in qua etiam fuit dictum, negatiuam illam, quod quis non esset Examinator Synodalis, debere plenè, & concludenter probari, vt fundamentum intentionis, & non*

sufficere, quod in registris Curie Episcopalis non reperiatur nominatus, aut descriptus in Synodo ille, quem prætendatur, non esse Examinatorè Synodalem; quia possibile erat, quod fuerit deputatus Examinator Synodalis ab Episcopo in Synodo, & non fuerit descriptus, prout dixit *Rota in vna Vicen. Parochialis Castri Tertiolii coram Manzanedo, impressa penes Farinac. decis. 123. nu. 4. p. 3.* vbi quod pro concursu repriendo in dictis registri, pars esset citanda, & à Notario referente prætandum iuramentum; quæ cum fuerint omissa, videtur, quod dicti Notarij relationi non fit standum; vltra quod videbatur, non esse necessariò describendam in dictis libris adnotationem concursus; & cum potuerit nõ adnotari, ista fides non probat per necessè; nam sufficit, aliquid esse possibile, vt probatio non concludat, *Cast. in l. penult. §. docere, nu. 4. ff. ne quis eum, qui in ius vocatus, Dec. cons. 37. nu. 9. vers. præterea, etiam si de dominio. Barbof. in Collect. DD. ad var. loc. Concil. sess. 24. de refor. cap. 18. num. 109.*

Cum igitur in proposito, decreto prædicti Concilij loc. cit. satis cautum esse dignoscatur, examen per concursum fieri debere coram Examinatoribus Synodalibus, saltem tribus, profectò, si illud fiat coram quinque Examinatoribus, quorum duo nõ sunt Synodales, non seruatur forma prædicti Concilij præcipientis, omnes Examinatores debere adesse Synodales; vnde illi duo non possunt dici adhibiti ad maiorem cautelam, & abundantiam, & ita censuit Sacra Congregatio, vt in sequenti, videlicet, *Exponitur, in Diocesi Toletan. ab annis quatuordecim citrà, nullam celebratam fuisse Synodum Diocesanam; in vltima verò, quæ fuit celebrata de anno 1580. fuisse deputatos certos Examinatores Synodales, ex quibus aliqui diuersis occupationibus detineantur, alij verò promoti, & aliqui mortui sunt, & vltra præfatos, fuerant deputati in genere Auditores Consilij ipsius Archiepiscopi absque certa expressione personarum. Quæritur nunc, An ista deputatio Auditorum, sic genericè facta, valeat, vel non; & dato, quod valeat, an comprehendantur deputati Examinatores Synodales, illi tantum Auditores, qui tempore Synodi erant, an verò ceteri, qui fuerunt in locum illorum subrogati? Et præsupposito, quod comprehendat etiam Auditores subrogatos, an concursus factus cum tribus ex istis Auditoribus vnde cum alijs nominatis ab Archiepiscopo Toletano, absque eo, quod in Synodo approbati fuerint, valeat? Et omnia prædicta quaruntur ad effectum videndi si collationes facta*

facta de Parochialibus praeiis talibus concursibus, teneant, vel potius ad Sedem Apostolicam sint deuoluta. Ad Primum, Congregatio censuit, valere, si tamen in Synodo ab Archiepiscopo Auditores propofui fuerint, & ab ea probati. Ad Secundum, Minime comprehendendi subrogatos. Ad Tertium, non valere; & idco collationes factas, inualidas esse, easque ad Sedem Apostolicam esse deuolutas. Hier. Card. Matthaus.

Est tamen hic aduertendum, quod ad hoc, vt huiusmodi concursus sit inualidus, ex eo, quod fuerint in eo adhibiti, etiam Examinatores non Synodales, requiritur, quod isti sic adhibiti, examinauerint, vna cum aliis Examinatoribus Synodalibus; alijs autem non erit nullus concursus. Quare alijs Sacra Congregatio Concilii declarauit, concursum esse nullum, vbi cum quatuor Examinatoribus Synodalibus alius interuenit, qui non erat Synodalis, isque examinauit, vt in vna *Messanen. 9. Septembr. 1628. & 15. Decembr. 1629.* teste *Barbos. in Collect. Bull. verb. Concursus.*

34 Quid autem nunc, si ex sex Examinatoribus, aliqui intra annum mortui sint, aut alijs absentes, An tota facultas examinandi vna cum Episcopo, & Vicario, spectabit ad superstites eo anno durante? Et affirmatiue responderetur, & idem est, etiam si vnus tantummodò superesset, ob eam rationem, quia Synodus Diocesana non debet, nisi singulis annis congregari; quod iam patet ex eodem *Concilio Tridentino sess. 24. cap. 2.* ibi, *Synodi quoq. Diocesane quotannis celebrantur.* &c. idem *Garc. d. cap. 2. n. 69.*

35 Ad hæc, licet Examinatores debeant quotannis in Synodo Diocesana deputari, nihilominus, si ipsa Synodus non celebretur, Examinatores semel deputati, munus suum exercent, donec Synodus ipsa habeatur; quod tamen intelligendum est, si sex remaneant, ex declaratione Sacre Congregationis Concilii, quæ sic se habet in vna *Soanen. 1. Februar. 1593. Congregatio Concilii censuit, Examinatores Synodales durare, donec alij in Synodo deputati fuerint; Verum si elapso anno, aliqui ex eis mortui fuerint, officium expirare, intelligenda est, vbi sex tantum deputati fuerant, seu elapso anno aliqui mortui fuerint; ita vt sex non remaneant.* *Barbos. in addit. ad allegat. 60. num. 49.* vbi, quod Episcopus non excusatur, si post annum adhibeat Examinatores superstites, non exstantibus sex, etiam si caperet pretextum, quod ipse de nouo adeptus esset possessionem Episcopatus; cū annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die captæ possessionis, sed à die Synodi ultimo loco celebratæ: quare si elap-

so anno defectus Examinatorum contingit culpa ipsius Episcopi, non facientis Synodum, in qua illi deputentur, non excusatur ab obseruatione formæ, idem *Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 92.* & sic factus concursus non tenet.

Sicut etiam nullus est, vbi fuerint adhibiti Examinatores deputati in Synodis præcedentibus; si tamen ipsi non fuerint confirmati in Synodo posteriori, prout declarauit d. S. Congregatio in vna *Monopolis. 13 Iulii 1639. id. Barbos. in collect. bull. d. verbo, Concursus, fol. 216. vers. nono.*

Quod si infra annum omnes Examinatores Synodales fuerint mortui, vel absentes, poterit tunc Episcopus, per se ipsum Examinatores deputare, ac nominare absque celebratione Synodi, quæ non debet, nisi singulis annis celebrari; & sic in huiusmodi casu parum refert, quod forma desuper tradita per d. Concil. non seruetur; quia, cū his sic stantibus, seruari non potest, sufficit, quod actus fiat eo modo, quo fieri potest; iuris namque rigor relaxatur, vbi propter impossibilitatem seruari non potest, arg. e. *indemnitatibus, S. penult. & c. licet, de vitanda, in fin. de elect. in 6. l. proxima, ff. de his, quæ in testam. delent.* ac per consequens eius ommissio non vitiat, *Paris. de resign. benef. lib. 7. q. 5. n. 17.* vbi ad id alios allegat.

Præterea, eidem Sacre Congregationi, anno 1593. porrectum est memoriale pro parte Episcopi Ciuitaten, tenoris sequentis, videlicet, *In Episcopatu Ciuitaten. fuerunt deputati Examinatores Synodales, iuxta Sacri Concilii formam, & intra annum faciendi aliam Synodum, omnes mortui sunt; & ante finem anni, quasi in medio, vacauit Parochialis. Supplicatur declarari, An Episcopus solus illi prouidere possit præcedente publico edicto cum Examinatoribus ab eo nominatis, qui tamen non sint pauciores tribus. Cui fuit sic responsum, Sanctissimus D. N. Clemens VIII. decreuit, hoc in futurum obseruari, quando omnes Examinatores Synodales intra annum eorum deputationis mortui fuerint; nepe, vt Episcopus, ex Examinatoribus antiquis Synodalibus, si fuerint, subroget alios non pauciores numero sex; & si non extiterint tot Examinatores Synodales antiqui, qui ad hunc numerum ascendunt, tunc Episcopus eligat illos, qui fuerint, ac alios suppleat de nouo, approbatos tamen à Capitulo vsque ad numeri prædicti complementum: Verum si nulli antiqui Examinatores Synodales superstites fuerint, tunc Episcopus novos Examinatores probitate, ac scientia idoneos, qui à Capitulo probati sint, non pauciores præfa-*

to numero substituat; & veniente vacatione cuiuslibet Parochialis Ecclesie, Episcopus debet ex præfatis Examinatoribus eligere tres, qui cum eo examen, iuxta decretum Concilii cap. 18. sess. 24. perficiant; officium autem omnium prædictorum Examinatorum Synodaliū subrogatorum expiret, cum primum aduenerit tempus nouæ Synodi, iuxta cap. 2. sess. 24. celebrandæ. Hier. Card. Matthæus. quod quidem decretum refert Leo in thesaur. for. Eccles. p. 2. cap. 3. num. 25. necnon Massobr. in præx. haben. concurs. ad Paroch. Eccles. requis. 12. dub. 3. fol. mibi 481.

Nec aliàs, aut præter formam huius decreti, poterit Episcopus prædictis Parochialibus per concursum prouidere, prætextu alicuius impedimenti; ex quo præcedat forsan, non potuisse congregare Synodum; quia tale impedimentum de facili remoueri potest, petendo licentiam à Summo Pontifice, vel à Sacra Congregatione deputandi Examinatores extrâ Synodum; prout faciunt Ordinarii, occurrentibus casibus, præsertim cū non vrgeret temporis angustia, sed haberet sex menses ad prouidendum, iuxta prædictam Constitutionem Pij V. super modo, & forma prouid. Paroch. Eccles. & impedimenta, quæ remoueri possunt, non attenduntur, prout dictū fuit in prædicta Burat. decis. 479. num. 13. 13. & 14. vbi, quod aduersus prædicta non suffragabitur Episcopo bona fides, seu probabilis ignorantia, stante decreto irritante, quod ligat, etiam ignorantes, præsertim quando dispositio non est dubia, sed certa, qualis est ista Sacræ Congregationis, & Constitutionis Pij V.

Omittendum tamèn hic minimè visum est, quod quatenus ex præmissis omnibus, circa examen habendum cum Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis, Sacrum Concilium Tridentinum irritas habeat collationes Parochialium, si aliter illæ fiant, sicut supra dictum est, si ipsi Examinatores, etiam culpa Episcopi non fuerint debito tempore deputati, vacante Parochiali Ecclesia de iure patronatus laicorum, nullum patronis inde præiudicium noscitur parari, qui ad Parochialem Ecclesiam vacantem legitimè Rectorem præsentarunt; cum præmissis non obstantibus, & ipsis sic præsentare, & Ordinario præsentatum instituere sit libera tributa facultas; quandoquidem in Parochialibus iuris patronatus laicalis, à patronis præsentati, si non ad sint Examinatores Synodales, poterunt examinari coram aliis Examinatoribus ab Ordinario deputatis; quia vbi forma à lege inducta præcisè seruari, & adim-

pleri non potest, sufficit actum facere eo modo, quo fieri potest, vt supra dictum est; & culpa, ac negligentia Episcopi, qui Synodum non fecit, non debet nocere patronis, & præsentatis ab eis, prout in vna Litterarum Archiprasbyteratus 6. Iunii 1582. in qua fuit dubitatum, An institutio Ferdinandi sic ritè, & rectè facta, & fuit dictū, nõ ob stare, quod fuerat examinatus ab Examinatoribus non deputatis in Synodo Diocesana, quæ cum non fuerit facta, non vitiat institutionem.

Verùm, quoad prædictam institutionem, illiusquæ nullitatem, emanauit postmodum alia decisio in vna Casalen. Parochialis 9. Nouembr. 1597. coram Seraphino, in qua, institutio habetur pro nulla; sed tantū præseruatur præsentatio patronorum; ibi enim dicitur, fuisse resolutum, quod licet institutio Parochialis fuit nulla ob non seruata formam Concilii Tridentini sess. 24. cap. 18. tamèn præsentatio fuit valida; ac proinde Rota instituit præsentatum per Clem. Auditor, de rescript. quia dicta præsentatio nõ annullatur per Constitutionem Pij V. super collatione Parochialium, quæ non loquitur de patronis præsentantibus: quod quidem videtur confirmare, Paris. de resign. benef. lib. 7. q. 5. num. 20. & 21. vbi quod aliàs in Rota fuit tentum die 6. Iunii 1582. coram Blanchetto, quod institutio facta absq. examine confecto à deputatis in Synodo, iuxta decretum Concilii, valeat, vbi Synodus non fuit celebrata; dummodò taliter instituti se iterum subiiciant examini, vt censuit Sacra Congreg. Concil. & fuit tentum in Rota die 30. Iunii 1587. coram eodem Blanchetto.

Cæterum, in omnibus aliis prouisionibus Parochialium Ecclesiarum, seu potius mandatis de prouidendo in forma Dignè prouisū est per Constitutionem sel. ecor. Pij V. in forma Motus proprii, quæ incipit, Cogit vos necessitas, qua Cancellaria Apostolica, vtitur, & est in viridi obseruantia, in qua præscribuntur diuersæ formulæ expeditionum, seu mandatorum de prouidendo, & quoad Parochiales Ecclesias, sic habetur, Ac per diligentem examinationem per te adhibitis Examinatoribus ad hoc à Concilio Tridentino designatis, si isti sint, vti esse debent in Diocesana Synodo deputati, sin autem absq. illis faciendam, dictum N. ad hoc idoneum esse repereris, super qua tuam conscientiam oneramus, &c. & sic eadem formalia verba apponuntur in prædictis litteris, ad præscriptum prædictæ Constitutionis, à nobis suo loco inserenda.

S V M M A R I V M.

- 1 Parochialis Ecclesia, neque Vicario Episcopi confertur, nisi per concursum.
- 2 Neque Doctore, siue Licenciato in Theologia, siue in iure Canonico.
- 3 Nec ijs, qui testimonium habent ab Episcopo de idoneitate pro administrandis Sacramentis.
- 4 Concurfus quomodo in beneficio simplici requiratur.
- 5 Parochialem Ecclesiam assequutus, quam postea dimisit, non potest eandem assequi sine nouo concursu.
- 6 Examinatores tenentur facere Episcopis relationem non solum circa doctrinam, sed de alijs, ut hic, Aliq̄ peccant mortaliter, etiam si Episcopus isa. velit, num. 7.
- 8 Examinatores non debent eligere magis idoneum, sed Episcopus.
- 9 Nec tenentur explicitè referre omnes qualitates eorum, qui se examini subiecerunt, & quare, num. 10.
- 11 Consanguinei, & familiares Episcopi admittuntur ad concursum Parochialis Ecclesiae, vacantis per obitum tantum.
- 12 Parochialis Ecclesiae Rector, potest ad aliam Parochialem vacantem concurrere.
- 13 Examinatorum vota, ubi sunt paria, vel singularia, quod possit Episcopus accedere, quando non habeat locum.
- 14 Episcopi dolo ubi opponatur circa habilitatem magis idonei ad Parochialem, quid seruetur.
- 15 Ordinarius praesumitur instructus de requisitis concurrentium ad Parochiales, & nam. 20.
- 16 Appellare quando possit magis idoneus ad Parochialem, à mala electione Episcopi.
- 16 Episcopi grauiamen quomodo remaneat iustificabile circa idoneitatem concurrentium ad Parochiales, quomodo uerè secus.
- 18 Appellatio à sententia Metropolitanis super electione ab Ordinario in concursu ad Parochiales, datur ad utrumq̄ affectum.
- 19 Et quenam sit ratio.
- 21 Appellatio, quoad effectum suspensuum non habet locum in Parochialibus de inre patronatus laicorum.
- 22 Examinatus, & magis idoneus in concursu ad Parochialem, si postea non amplius ad illam aspiret, quomodo de alio providendum.
- 23 Edicti concursus, termino elapso, an si quis compareat, sit admittendus.
- 24 Edicti termino durante, si nullus compareat pro assequenda Parochiali, aut ex descriptis, nullus reperiatr idoneus, quid seruandum.
- 25 Examen pro concursu ad Parochialem, transacto constituto tempore, intra quot dies faciendum.
- 26 Examinatores pro concursu ad Parochiales, tenentur ex forma prestare iuramentum, & sub qua formula illud prestent, & quando.
- 27 Parochialis collatio spectans ad inferiorem collatorem, non deuoluitur ad Sedem Apostolicam, ob non seruata formam Concilij, & Constitutionis Py V.
- 28 Parochialis Ecclesia vacans ob non seruata formam Concilij, ac Constitutionis Py V. sub qua formula impetretur à Sede Apostolica.
- 29 Et quomodo narratiua litterarum verificanda.
- 30 Et quid verificandum.

Praxis Relationis Examinatorum, circa idoneitatem concurrentium ad Parochiales Ecclesias, & Appellationis à mala Episcopi electione.

CAPUT IV.

pletis iis, quae ad praxim pertinent proponendi edicta pro praedicto concursu habendo, nec non deputandi Examinatores, sequitur videre, quid seruandum circa concurrentium, ac eligendorum qualitates, cum

ex eodem Concilio. d. cap. 18. habeatur, quod

T t 2 per-

peracto examine, renuncientur quotcumq. idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus, ad vacantem Ecclesiam gubernandam, opportunis; atque ex his Episcopus eum eliget, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi, & nõ alteri, collatio Ecclesie ab eo fiet, ad quem spectabit eam conferre.

Quibus sic stantibus, ac etiam cum *Concil. Tridentinum loc. cit.* pro forma requiratur, vt omnia in *d. cap. 18.* seruentur, proinde *Sacra Congregatio censuit, quod vacante Ecclesia Parochiali, Episcopus debet seruare formam examinis per concursum, licet velit eam Vicario conferre. Et alias declarauit, quod Doctor, siue Licentiatus in Theologia, siue iniure Canonico, etiam in publica Vniuersitate graduatus, non excusatur ab examine, quando petit sibi prouideri de aliqua Parochiali.* Quam quidẽ formam satis constat fuisse inductam per dictam Cõcilium, quod, postquam præscripsit ea, quæ seruanda sunt pro validitate collationis Parochialis Ecclesie, vterius progreditur, videlicet annullando prædictas collationes ob inobseruanciam formæ, illis verbis, *aliã pronisiones omnes, siue institutiones, præter supradictam formam factas, subreptitiã esse censentur, non obstantibus hinc inde decretis, exemptionibus, indulgentiis, priuilegijs, præuentionibus, affectibus, nouis pronisionibus, indulgentiis concessis quibuscunq. Vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & alijs impedimentis, quibuscunq.* Ex quibus verbis satis inducta est forma, quæ tunc inducitur, quando constitutio nõ solum disponit super aliquo actu faciendõ, sed vltra procedit, scilicet, annullãdo actũ, vt scripsit notanter *Bald. in l. 1. v. s. in contrarium, & ibi Alex. num. 6. & 7. q. 1. v. s. nisi statusum vterius procederet, ff. de liber. & post. Dec. conf. 453. num. 7. & ex alijs adductis per Mandos. reg. 24. q. 3. num. 8. qui num. 15. affert exemplum de Auditoribus Sacræ Rotæ Romanæ, qui licet constituantur, atque creentur ex excellentioribus Doctoribus totius Orbis, debent prius nihilominus examinari, antequam ad Rotam admittantur; quod quidem durum videbatur Felino Sandæo; qui cum esset ad Sacræ Rotæ Auditorium admittendus, licet ægre ferret examen, nihilominus, quando audiuit, illud requiri pro forma, libenter se eidẽ examini subiecit, vt ipsemet ait in *cap. cum venerabilis, sub num. 49. de excepti. ibi, quod semel examinatus debet iterum examinari, si transit ad altiora, & idẽ Doctorati in iure, si assumantur in Auditores Sacri Palatii, debent iterum examinari, subdens, & in me seruatum fuit ad vnguem; quamuis**

ordinariam iuris Pontificis fellam annis 20. per publica occupassem gymnasia.

Igitur, tanto magis, vt Ecclesie curatz, & animarum curæ committantur personis dignis, iuxta decretum *Innocentii III. & Alexandri etiam III. in Concilio Lateran. ac Gregorii X. in Concilio Lugdunen.* vt per *Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 9. n. 78.* & dicitur in supradicta *Constitutione Pii V* debent prouideri præuio examine per concursũ, ac seruata forma prædicta; et si Episcopus vellet huiusmodi Parochiale vacante conferre personæ idoneæ vita, moribus, et scientiã, de qua idoneitate omnibus cõstet; nam huiusmodi notorietas personæ qualificatæ non supplebit defectum prædictæ formæ, vt videlicet remittatur huiusmodi examen; quod nullo modo fieri potest, *Bald. in cap. constitutus, de iud. Dec. conf. 99. n. 6. & conf. 162. num. 4. id. Bald. in l. Iulianus, in fine.* Et hæc forma nedum inducta est per *d. Conc.* verum etiam per supradictam *Constitutionem Pii V.* qui annullat collationes huiusmodi aliter factas, vt dictum est, id. *Paris. loc. cit. num. 84.* qui *num. 88.* infert, non posse Episcopum conferre Parochialem vacantem, non modò eius Vicario in spiritualibus, & temporalibus generali, sed nequẽ Archidiacono, Archipresbytero, Pœnitentiario, & alijs personis in dignitate constitutis, aut famosis. simo Doctori iuris Canonici, vel Theologia, qui per plures annos legit cum maximo applausu.

Quinimmo, etiam ij, qui ab Episcopo testimonium scriptum habuerunt, quod sint idonei moribus, scientiã, & ætate pro administrandis Parochijs, sunt deuoq. per cõcursum examinandi, ex declaratione eiusdem Sacræ Congregationis, id. *Paris. loc. cit. num. 89. cum plurib. seqq.*

Quæ quidẽ formæ obseruantia eò vsq. procedere dignoscitur, vt etiam vbi in beneficio simplici requiratur pro forma huiusmodi examen, prout sæpè contingere solet, quod hæc qualitas adiciatur in illius fundatione, aut requiratur ita ex Statuto, aut consuetudine, illud non possit remitti.

Idem quoque seruatur in nõnullis beneficiis non curatis, quæ etiam ex particulari ratione, vel priuilegio, solent itidem per cõcursum prouideri, vt sunt Canonici Doctorales, & Magistrales, ex *Constitutione Sixti IV. & Leonis X.* quoad Regna Castellæ, & in Diocesisibus Burgen. Calaguritan. & Palentin. beneficia patrimonialia, quamuis simplicia prouideatur per concursum solis filiis patrimonialibus, & dixit *Rota penes Ludouif. dec. 387. n. fin.* quod laudabiliter prouideretur beneficiis sim-

plicibus per concursum, sicut videtur fieri in Curia, coram Eminentissimo Vicario Urbis.

1 Idemque esset in proposito, si semel approbatus ad eandem Parochialem, quam postea dimisit, vel resignavit, velit postmodum ad eandem concurrere; quia licet semel approbatus ad eandem Ecclesiam, amplius examinari non debeat; ex eo, quod iam illius sufficientia esset nota, puta, quia alias eandem Ecclesiam gubernavit, illiusque curam mirifice, ac solerter exercuit, nihilominus, propter hoc non efficitur immunis ab huiusmodi examine per concursum; cum oporteat formam praedicti Concilii omnino, servari; quia ex hoc non deducitur, quod censeatur dignior, ex eo, quod alias exereuerit curam animarum; cum hoc solum probet eius scientiam, non autem, quod in concursu veniat preferendus, ut fuit dictum in vna *Benedictan. Parochialis*, qua ad id refert idem *Ludovif. dec. 11. n. 7.*

Hic vero, an provisio Parochialis Ecclesiae sit nulla, si Examinatores relationem fecerint solum quoad litteraturam; examen vero circa mores, aetatem, & reliqua Episcopo relinquatur, vel si non fecerint relationem, Episcopo de omnibus idoneis repertis, sed tantum de eo, qui ipsis magis idoneus videtur, fuit per S. C. G. sic responsu, *Examinatores teneri facere relationem, et circa mores, aetatem, & reliqua, nec non eisdem Examinatores debere renunciare quotquot idonei iudicati fuerint, Episcopum vero debere ex his, qui renunciati fuerint, magis idoneum eligere.* Probatum etenim id ex eod. Concilio in *vers. peracto examine*, his verbis, *Peracto deinde examine, renunciantur quot ab his idonei iudicati fuerint aetate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis.*

7 Quare ex his deducit *Garc. d. p. 2. n. 103.* peccare mortaliter Examinatores, facientes relationem, & approbationem solum, quoad litteraturam, etiam si Episcopus ita velit; quia non adimplent, nec faciunt suum officium, ut debent; nam in huiusmodi concursu non solum debet haberi praesentia oculis, scientia, sed etiam mores, & prudentia, tam de iure communi, ut in *cap. cum in cunctis, de elect.* quam ex dispositione *Sacri Conc. Trid. d. sess. 24. cap. 18.* & dixit *Rota penes Ludovif. d. dec. 11. n. 5.*

Et ex approbatis, solus Episcopus, vel Vicarius, non autem ipsi Examinatores debent eligere magis idoneum; nam alias *Sacra Congregatio censuit, non spectare ad*

Examinatores, sed ad Episcopum eligere ex approbatis magis idoneum. & alia declaratio sic ait, *Sciendum, quod aliqui Examinatores pretendebant, ad eos spectare magis idoneum eligere; & ita de facto plures fuerunt provisus, quibus ex gratia, Sanctissimus mandavit, ut expedirent novas provisiones.* Et alias in vna *Paduana* sic extitit declaratum, videlicet, *Per hoc decretum nulla unquam facultas data est Examinatoribus in electione magis idonei ad ei beneficium conferendum, sed ea solum ad Episcopum spectat.*

Hoc tamen non omittam, circa qualitates concurrentium praedictorum, quod licet pluries praedicta, Sacra Congregatio declaraverit, quod pro forma requiritur, prout disponit ipsum Concilium *d. sess. 24. cap. 18.* quod omnes Examinatores diligenter se informant de singulis qualitatibus cuiuscumque concurrentium, nempe aetatis, morum honestatis, prudentiae, & scientiae, caeterarumque rerum, quae ad vacantem Ecclesiam gubernandam sunt necessaria, nihilominus quamvis verum sit, quod omnes Examinatores teneantur referre praedictas qualitates, & alias relatio erit nulla, per *tex. in cap. prudentiam, & ibi gl. in verb. circa formam, de offic. deleg.* tamen non requiritur, quod Examinatores praedicti explicitè referant qualitates eorum, qui se examini subiecerunt, nempe, quod talis sit idoneus quoad mores, quoad aetatem, quoad doctrinam, & reliquas qualitates requisitas; cum sufficiat implicitè referre, omnes examinatos fuisse idoneos; quia certum est, quod dum refertur, aliquem esse idoneum, intelligitur, illum ita esse cum illis qualitatibus, quae de iure requiruntur, ut est *tex. in cap. super inordinata, de prob. & in cap. 2. de instit. ubi glos. in verbo, idonei, & in cap. relatum, de concess. preben.* ac proinde, cum hoc verbum, *idoneus*, in hac materia habeat certam iuris interpretationem, eo ipso, quod quis refertur idoneus, videtur satisfactum legi requirenti talem relationem; prout ex praemissis, in propriis terminis firmavit *Rota penes Cavalier. in vna Albinganen. Concurfus, dec. 299. nu. 1. 2. & 3.*

Nec tamen, quoad habilitatem personae ad concurrentium, omittendum est, quod licet ex *Constitut. Pij V.* edita super resignatione beneficiorum, inter caetera caueatur, ne beneficia in manibus Ordinarii resignata, possint conferri consanguineis, affinibus, aut familiaribus ipsorum collatorum, aut resignantium, ut in *S. caeteram praeci-*

pimus, &c. & huiusmodi personæ non possunt ad cōcursum admitti, ac proinde huic prohibitioni videantur includi, etiam Parochiales Ecclesiæ iurispatronatus laicorū, ut aliās S. Cong. declarauit per hæc verba, *v3. Episcopus non potest admittere in Parochialibus in suis manibus resignatis, consanguineos, vel familiares tam suos, quam resignantium ex bulla Pij V, anna eius tertio, Kal. Aprilis: ita S. D. N. Gregor. XIII. ex sententia Congregationis declarauit, & deo admonendum Episcopum, ne huiusmodi consanguineos, vel familiares admittat ad concursum.*

Nihilominus, id locum sibi quidem vendicare certum est, in Parochialibus vacantibus per resignationem in manibus Ordinarii, non autem quando illæ vacant per obitum, siue in mense ordinario, siue Apostolico; super quo vidi litteras bo. me. Cardinalis Lancellotti tunc Præfetti S. Congr. Concilij sub die 3. Iunij 1617. directas Episcopo Castren. & aliās in vna Fanen. Parochialis 28. Iunij 1596. coram D. Corduba, ut in sequenti decisione, *v3.*

Minus placuit secundum obiectum, quod fuerit approbatus familiaris Reuerendissimi Episcopi; quia licet in vacatione per resignationem, posset hoc procedere, non tamen habet locum in vacatione per obitum; quo casu familiaris Episcopi admittitur ad concursū, & ita fuit intellecta quadam resolutio Congregationis Concilij, qua indistinctè loquitur, ne familiares Episcopi admittantur ad concursum; illam enim in quadam causa Ciuitatis Castellii Parochialis 16. Iunij 1589. coram R. P. D. Orano, Domini intellexerunt in vacatione per resignationem, non per obitum, ex mente bonæ memoriæ Cardin. Carrassa, qui de hac re alloquutus est Pontificem illius temporis.

Hic verò, quia contingere solet, ut Rector vnius Ecclesiæ Parochialis, ad aliam vacantem aspiret, dubitari potest, an talis Rector possit ad ipsam vacantem concurrere, ut post assequutionem secundæ, vacet prima? Et quidem non semel euenisse scimus in Ciuitate, & Diœcesi Neapolitana, quod Rector vnius Parochialis Ecclesiæ peteret admitti ad concursum alterius; & affirmatiuè procul dubio, potest responderi; quandoquidem indubitati iuris est, id fieri posse, sicut dicendum est, de beneficiato, qui potest præsentari ad aliud beneficium, etiam si illud, quod habet sit curatum, vel Dignitas; quod quidem satis, su-

perque probatur in *e. de multa, de prob.* vbi dicitur; quod habens vnum beneficium curatum, vel Dignitatem, potest aliud, vel aliam acceptare, licet vacet primum, vel prima, ut in terminis decidit *Card. in Clem. & si Apostolica, q. 5. de off. ordi. Roccb. de Curse. de iurepatr. verbo, honorificum. nu. 18.* quod aliās fuit per Sacram Congregationem Concilij declaratum sequentibus verbis, videlicet, *Episcopus potest, occurrere vacatione beneficii curati, vocare, & admittere ad concursum, habentem aliud beneficium curatum; sed non potest sine concursu, licet obtinuerit beneficium quod possidet per concursum; & postquam vacauerit, ad eam pacificam possessionem alterius beneficii curati, poterit Episcopus ponere edicta per concursum.* Et cum ex huiusmodi declaratione satis constet, quod habens beneficium curatum, non impediatur de iure, quominus possit admitti ad concursum alterius; non erit in potestate Episcopi, illum non admittere; nec videtur valere constitutio Synodi Diœcesanæ, vel Prouincialis, qua statuitur, ne habens beneficium curatum, admittatur ad concursum alterius intra certum tempus, videlicet, intra tres, vel quatuor annos, *Ger. d. cap. 2. nu. 207. cum seqq.*

Quid autem seruandum sit circa vota Examinatorum, illud est potissimum considerandum, quod cum Concilium Tridentinum *d. cap. 18.* non statuerit præcisè, ut Examinatores sint tres, sed quod non possint esse pauciores tribus, si vota Examinatorum paria, aut singularia fuerint, accedere potest Episcopus, seu eius Vicarius, quibus magis ei videbitur; sicut tam per Sacram Congregationem eiusdem Concilij declaratum extitit, quod Episcopus, vel eius Vicarius in hoc casu non habet votum decisiuum, *Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 9. nu. 106.* vbi, quod prædictum examen faciendum est ab Episcopo, vel eius Vicario absque ipsorum voto decisiuo, & tantum eos posse accedere, vbi vota sunt paria, vel singularia, ut dictum est circa huiusmodi vota singularia; Quod autem Episcopus possit accedere quibus magis videbitur, id non habet locum, quando singuli Examinatores approbant vnum, quem alij reprobarunt; tunc enim non possunt dici vota singularia; super quo plures ab eadem Sacra Congregatione emanarunt declarationes, quarum Prima, *Vtrum stantibus verbis Concilij, ibi, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, &c. & si ex tribus Examinatoribus, quilibet eorum vnum approbauerit, & alij duo approbatum ab altera*

reprobauerint, accedente Episcopo. vni, vincat alios duos reprobantes; ex quo sunt numero pares probantes, & reprobantes, Congregatio respondit, non vincere, & neminem istorum videri approbatum, Secunda, Item, an idem dicendum sit, quando sunt quinque Examinatores, & quilibet eorum approbat unum ex examinatis, & ceteri quatuor reprobant approbatum ab altero, Episcopo, vni illorum accedente, ex quo vota sunt singularia, an iste, cui accedit Episcopus, sit preferendus; & sic vnus ex Examinatoribus cum Episcopo vincat alios quatuor reprobantes, Idem respondit Congregatio, Tertia, Similiter si unum tantum compareret ad se examinandum coram tribus Examinatoribus, vno illorum approbante, ceteris reprobantibus, an illi accedere possit Episcopus, Respondit Congregatio, non posse. & examinatum dici reprobatum.

Porro, successiue hic videndum erit, cum Parochialis Ecclesia, debeat conferri approbato ab Examinatoribus, quid seruandum sit, vbi opponatur de Episcopi dolo, circa idoneitatem magis idonei; & nonnullis consulto ommissis, placuit hic inferre decisionem in hoc casu factam coram *Barrato*; quæ est 635. in suis in vna Region. Concursus 10, Iunij 1622. tenoris sequentis, videlicet,

Contra Federicum informantem Domini responderunt, non constare de irrationabili iudicio bo. me. Reuerendiss. Rangoni, Episcopi Regien. qui, postponendo dictam Federicum, contulit Camillo Parochialem Ecclesiam, de qua agitur, moti sunt autem, Primò, quia, cum in concursu desuper facto, fuerit per Examinatores Synodales approbatus Camillus, & reiectus Federicus, vt in fide dicti Episcopi in *Summario nu. 1.* & vt fateretur idem Federicus in appellatione coram eodem Episcopo interposita *d. Summ. nu. 2.* non poterat propterea dictus Episcopus ferre aliquod iudicium pro Federico, nec alium eligere, quam Camillum à dictis Examinatoribus approbatum, iuxta præscriptum *Sacri Concilij Tridentini de refon. cap. 18. vers. per 230.* ac etiam formam *Constitutionis S. memorie Pij V. super collatione Parochialium sub die 14. Kal. Aprilis 1566.* & consequenter illius iudicium non potest de aliqua irrationabilitate redargui, & prætextu appellatione Federici dicitur frivola, & à nullo grauamine interposita, & ideo reicienda, *cap. vt debuit, de appellat. cap. quamuis, de appellat. in 6. Rot. decis. 58. num. 3. vers. &*

in casu, de appellat. in non. cum vulgar. Secundò, moti fuerunt Domini, quia de dicta irrationabilitate dici non potest constare, nisi quando concurrat, & clarè appareat dolus ipsius Episcopi, vt colligatur ex dicta *Constitut. Pij V.* tum in proemio, ibi, *carnalitatibus, aut alium humana passionis affectum non rationis sequentes,* Tum etiam in dispositiua, ibi, *constitito de prioris eligentis irrationabili iudicio, & tenuit Rota in Raunenaten. Parochialis 2. Decembr. 1592. coram bon. mem. Cardinali Arrigonio, impressa apud Garc. de benef. p. 9. cap. 2. num. 250. & coram S. D. N. in Nullius Parochialis, seu Concursus 4. Decembr. 1600. quæ est decis. 40. p. 1. in recent. & duplicata decis. 37. p. 2. in eisdem, & in Aquen. Parochialis 6. Aprilis 1612. coram R. P. Domino meo Vbaldo, in Barchinonen. Parochialis 29. Nouembris 1613. coram me, & in Cremonen. Concursus 15. Ianuarij anni præteriti coram R. P. D. meo Manzanedo, & in alijs passim. Hic autem nullus videtur posse considerari dolus in dicto Episcopo, cum non probetur aliqua inhabilitas Camilli, nec, quod ille pateretur aliquam exceptionem. Et quamuis Federicus esset maior natu, Doctor in Sacra Theologia, Diæcesanus, & de nullo prouisus beneficio, quæ qualitates sunt valde considerabiles, vt ex traditis per *Abb. in cap. 1. de mater. & obed. & per Dec. cons. 542. num. 12. & 13. & in Panormit. Archiepiscopatibus 3. Decemb. 1618. coram me,* non tamen dici potest, illum debuisse præferri, cum in istis electionibus ad Parochiales ex suprascripta dispositione *Concily in d. S. peracto,* vltra doctrinam, sint quoque considerandi mores, prudentia, & alia pro regimine Ecclesiæ necessaria, ita vt dignior simpliciter non dicatur, nec veniat preferendus is, qui sit doctior, vel sanctior, sed qui iuxta munus, cui præficiendus est, aptior illius ministerio appareat, vt ex pluribus tenuit *Rota in d. Raunenaten. coram Arrigonio, & in d. Nullius Parochialis coram Sanctissimo, cum alijs in eadem Barchinon. coram me, & in Pampilonen. Beneficij, de los Archos 9. Decembr. 1619. coram R. P. D. meo Vbaldo.* Vnde, cum Episcopus, pro cuius iudicio præsumitur, *cap. in presentia, de renunc.* elegerit dictum Camillum, dicendum est, maiores qualitates cognouisse in eo præponderare, quam in Federico circa mores, & prudentiam, & alia pro gubernanda Ecclesia Parochiali opportuna, vt dixit *Rota in præcitatis decisionibus, &c.**

In-

Insuper deducitur, quod pro iudicio Episcopi multum præsumitur, quoad electiones per ipsum factas ad Parochiales Ecclesias; quandoquidem ipse Ordinarius censetur **15** benè instructus de vita, moribus, aliisque concurrentium requisitis; ac proinde in supradicta *Rauennaten. Parochialis* fuit resolutum, quod ex duobus approbatis per Examinatores pro æquè idoneis in scientia, electio vnus facta per Ordinarium erat bona, & legitima; quamuis non esset Sacerdos, nec Doctor, nec pauper, sicut erat alter approbatus ab Examinatoribus, qui fuit ab Episcopo reiectus; quia quamuis dictæ qualitates Doctoratus, Sacerdotii, & paupertatis, sint consideratione dignæ, nihilominus ista sola non faciunt aliquem digno rem pro gubernanda Parochia, vt per *Cuarrr. in reg. peccatum, p. 2. §. 7. nam. 4. verbo, dignior vero*, & infra dicitur, & fuit tētum in *Beneuentana Parochialis 13, Iunij 1590. coram Orano*; nam cum Archiepiscopus, vnum de æquè idoneis ab Examinatoribus approbatis, elegerit, dicendum erat, maiores qualitates cognouisse concurrere, in M. circa mores, & prudentiam, & alia, quæ sunt necessaria pro gubernanda Ecclesia Parochiali, quàm in N. cum pro iudicio Episcopi sit præsumendum, vt dictum est *d. cap. in præsentia, de renunc. pron.* etiam colligitur ex *Const. Pij V.* quæ per mittit tantum appellationem, quando appellans docet de dolo, & irrationabili iudicio Episcopi, vt apparet in narratiua, & dispositiua eiusdem Constitutionis, & dicitur in prædicta *Rauennaten. Parochialis*. Quare, cum Ordinarius, alterum ex æquè idoneis in scientia, elegerit, præsumitur in illo cognouisse maiores qualitates circa mores, prudentiam, & alia necessaria, præsertim verò, quando vita mores, conditiones, & alia qualitates electi, erant Ordinario prius notæ, vt per *Gonz. ad reg. 8. gl. 4. num. 15. cum plurib. seqq.* & fuit dictum in *d. Rauennaten. Parochialis, num. 4.* in qua fuit electus ab Ordinario ille, qui erat Ciues, & Canonicus eiusdem Ciuitatis, & semper ibidem permanerat; ac propterea Archiepiscopus plenam habebat de eo notitiam; & quod licet alter ex ipsis approbatis, esset eiusdem Diæcesis, tamen cum diu moratus esset extrà Diæcesim, & in diuersis locis, Archiepiscopus non potuit ita de facili habere notitiam de eius vita, moribus, & aliis qualitibus, sicut de alio, ac proinde Ordinarius debuit præferre illum, de quo est melius informatus, ex *Caputag. dec. 406. p. 2.* vbi, quod contra Ordinarii prouisionem non potest opponi de subreptione, quia præsumitur habere notitiam

personarum suæ Diæcesis, & non potest dari de intentionis defectu, & ait idem *Gonz. loc. cit. num. 119. cum seqq.* quod non solum interest, habere notitiam pristinam de vita, moribus, aliisque requisitis qualitibus, sed etiam de scientia, & litteratura; quia potest quis in vno examine apparere magis doctus ex fortuna puncti assignati, vel questionis propositæ; cum re vera, sit minus, & è conuerso.

Et in vna *Faentin. Parochialis pons Farinat. in postb. dec. 521. num. 1. tom. 1.* fuit decisum, posse Ordinarium cum Examinatoribus præferre ei, qui magis scientia præcellit eum, qui prudentia, moribus, & integritate aptior videtur ad gubernandam Ecclesiam, vt tenuit *Rota in prædictis decisionibus Beneuentan. Parochialis, ac etiã Recanaten. similis, ac Sabinen. Concurfus, & in d. decis. 521.* tenuit, præferri Doctori, Auditori, nobili, & diuiti, eum, qui erat antiquior Sacerdos, Alumnaus Societatis Iesu, & versatus in regimine animarum fuerat per per multum tempus, & Præfectus Collegio iuuenum; cum alter reperiebatur condemnatus ob delationem armorum prohibitorum de nocte; ac pro suspitione associationis cum bannitis, fuit diffamatus de homicidio; & quod sola diffamatio ob scandalum, quod posset oriri inter Parochianos, sufficit pro exclusione.

Ex quibus non immeritò concluditur, appellantes ab iniusta electione Episcopi, non possunt faciliè docere de grauamine, collationemquæ iam factam euertere; cum prædictum Concilium Tridentinum multum deferat iudicio Ordinarii; qui ex variis animi sui motibus, pensatis, & consideratis omnibus supradictis, se informare potuit, vt in *d. cap. in præsentia, de renunc. tacit. doct. Alex. in apostill. ad Bart. super 2. lect. tit. de excus. tutor. id. Gonz. d. glo. 4. n. 24. cum duob. seqq.*

Si tamen Episcopi, minus habitem, posthabitis magis idoneis, elegerint, possunt ijs, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi, ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorum Ordinarium appellare, &c. vt in dicta Constitutione latius patet; quæ nihilominus locum tantummodo habet, **16** quando appellans docet de dolo, & irrationabili iudicio Episcopi, in quo satis consideratur iniustitia electionis, si electus sit familiaris, vel consanguineus Episcopi eligentis; quia tunc illius electio redditur suspecta, vt fuit dictum in vna *Ciuitatis Castellæ*, relata in dicta *Rauennaten. Parochialis*, vbi docebatur de grauamine, ostenden-

dendo irrationabile, & dolosum iudicium Ordinarii, præsertim, cum electus esset eius familiaris, & forensis, non electus autem esset eiusdem Diæcesis, & repertus magis idoneus ab Examinatoribus, de quibus per *Gonz. d. glos. 4. vbi num. 140. cum pluribus seqq.* multa in proposito huius irrationabilis iudicii Ordinarii, adducit.

Verum, circa hanc praxim admonendum duxi, non posse sustineri, quod nonnulli tradunt, nempe, quod appellans à mala electione Episcopi, ut possit in secunda instantia prouocare ad nouum examen, debet prius docere de fumo læsionis, aut grauaminis, & quod aliàs audiri non debeat; hoc enim non videtur aliquo modo conuenire dispositioni prædictæ *Constitutionis Pii V.* & iam fuit per Sacram Congregationem declaratum in vna *Pistorien.* cum aliter esset ligare manus appellanti, ut non possit docere de grauamine; cum sæpè acta examinis primæ instantiæ tali modo componantur, & fabricentur, ut ex illò de læsione apparere non possit, prædictaque Constitutio redderetur elusoria; cum disponit, ut in secunda instantia appellans ad nouum examen possit prouocare, ut ex illo liqueat de rationabili, vel irrationabili iudicio Ordinarii, ut optimè ait idem *Gonz. d. glos. 4. num. 144. qui num. 146. vers. nec omittendum,* aduertit, quod ad hoc, ut possit cognosci quis sit idoneus in litteratura, non debet transire multum tempus inter primū examen, & secundum; namque illo medio tempore posset appellans laboriosè studere, & doctior fieri; & sic prouocatio ad secundum examen debet fieri intra breue tempus, arbitrio iudicis regulandum, proindeque ad huiusmodi nouum examen debet statim deueniri, saltim intra annum; aliàs enim grauamen, quod prætenditur, remaneret iustificabile, ut rectè ait *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 31. sub n. 133. vers. ad quod quidem examen,* vbi ita ait fuisse tentum in vna *Calaguritana beneficii de Ceruera 8. Februar. 1591. coram Ponia,* quam sequuta est *Rota dec. 503. num. 4. p. 2. in recent. ex eo,* quia ex doctrina, & litteratura de præsentī, tanquam habitu acquisito, non autem innato, non infertur ad eandem litteraturam de præterito; nam fuit in eadem decisione dictum, quod cum post examen, & relationem, erant elapsi quatuor anni, quo temporis spatio poterat reiectus fieri habilis, licet tunc non esset, non poterat ex nouo examine constare de iniustitia, & consequenter non erat admittendum, ut sæpè in *Rota* decisum fuit, & signanter in *d. Calaguritana de Ceruera,* nisi tamèn constaret, prouocatem, etiam vltra annum fuisse aliis

ità negociis præpeditum, ut non potuerit litterarum studiis incumbere, idem *Lotter. loc. cit. sub d. nu. 133. vers. præterquam si ligueret;* qui id seruari in Vrbe testatur, quod quando ibi proponitur, detectum esse grauamen per nouum examen habitum in partibus, adhuc ob grauitatem materiæ nimirum, curæ animarum, *Rota* ex abundantia adhuc inquit de sufficientia, vbi non aliter canonizatur ius prouocantis, quam si de nouo examinetur, & (simpliciter tamen) approbetur ab Examinatoribus Urbis sub *d. num. 133. vers. & vbi agitur, de prouisione Parochialis,* & quod ita seruatū fuit in vna *Pampilonen. Parochialis, seu Beneficii 21. Iunis 1627. coram Durano.* Quando tamen appellatur à dicta mala electione, ad Urbem, datur ibi nouus concursus, & ibi vocandus est præelectus, prout declarauit, *Sacra Congregatio dicti Concilii in causa Reatin. 16. Martij, & in Pisan. 17. Iulij 1619.* prout testatur *Barbos. in Collect. Bullar. verbo, Concursus, vers. 7. fol. 215.* cum non sit attendenda litteratura, nisi de tempore primi examinis, quando appellans prætendit grauatum fuisse, prout in simili dicit *Franc. in cap. sicut tempore, num. 3. de rescript. in 6.* quod vbi certo tempore requiritur ætas determinata, si tunc deficiat, non confirmatur actus, licet ex post facto superueniat ætas, & antea *num. 2.* quod si Papa mandet alicui prouideri de beneficio iuxta merita, & probitates, alicuius, debet inspicere tempus vacationis, non autem impetrationis, quoad merita, & virtutes beneficiandi; vnde sufficit, quod talis reperitur idoneus, dum examinatur, licet non fuisset tempore impetrationis, cum Papa ibi rescribat, quod secundum merita sibi prouideatur; quod tamen procedit in rescriptis gratiosis, in quibus attenditur tempus Datz.

Sanè, pro hac nostra praxi, non incongruum hic subnectere visum est, quod sæpè occurrisse vidimus, An attētis verbis prædicti Concilii *d. cap. 18.* videlicet, quod *nulla devolutio, aut appellatio impediat, aut suspendat, quominus relatio Examinatorum, ac Episcopi electio, & approbatio executionem habeat,* id locum habeat, si in secunda instantia prouocato, & facto examine, fuerit per Metropolitanum, vel alium Superiorem, reuocata prima sententia, sit etiā ista secunda sententia executioni demandanda, ac in possessionem Parochialis immittendus appellans, cui in secunda instantia fuit vti magis idoneo facta collatio, non obstante appellatione interposita per aduersarium, vigore primæ sen-

tentia, possessorem.

Hanc quaestionem mouet idem *Gonz. gl. 6. num. 163.* qui licet pro parte affirmatiua multa adducat exempla, multasque rationes, tamen postmodum pro negatiua concludit; et plura, vltra adducta per eundem *loc. cit.* adduci possent, puto tamen celebrem in puncto decisionem etiam *Burratti in Barbinonen. Parochialis 29. Nouembr. 1613.* quae in suis est *22. num. 1.* vbi concluditur, dari appellationem a sententia Metropolitanani super electione facta ab Ordinario in concursu ad beneficia, iuxta *Constitutionem Pij V.* ad vtrumque effectum deuolutiuum scilicet, & suspensiuum, & secundum eandem decisionem pluries de hac re consultus, respondi, quippe quae multis suffulta est validis fundamentis.

Nam transmissio dubio, meo tempore per Dominum Datarium eidem *D. Buratto*, ac in Rota plenè discussio, fuit resoluta, quod verba praedictae *Constitutionis*, videlicet, *& si quis a sententia, &c.* intelliguntur, tam quoad effectum deuolutiuum, quam suspensiuum, vt etiam ibi notat *Addit. litera A.* ac proinde secunda sententia non est executioni demandanda, pendente appellatione, vt per *Guttier. lib. 2. canon. quest. cap. 11. nu. 25, & pract. quest. lib. 1. q. 146.* Quare possessor parochialis non est a possessione remouendus, donec appellans obtinerit tres sententias conformes, seu rem iudicatam, *Garc. de benef. p. 9. cap. 2. nu. 247.* Vbi hoc factum aequiparat, quando conceditur gratia per Papam de parochiali, & adit certus possessor, nam tunc datur appellatio suspensiuua a sententia Exequutoris; & non procedit dicta *Constitutio Pij V.* vt fuit resolutum in vna *Agriantina Beneficij 1. Nouembr. 1601.*

19 Ratio autem est, quia si praedicta *Pij V. Constitutio* voluisset tollere appellationem suspensiuam a sententia Metropolitanani, id expressisset; prout fecit in appellatione ab electione Ordinarii, in *vers. hac appellatio*, vt dicitur in *d. dec. Barbinonen. n. 4.* vnde, cum id dictum non sit in praedicta *Constitutione*, ergo nec nos dicere debemus, vulg. *l. si seruum, s. non dixit Praetor, ff. de acquir. hered.* & dicitur in eadem *Barbinonen. Parochialis d. n. 4.*

Nec quidem contemnendae sunt aliae rationes desuper allatae per *d. Gonz. d. glos. 6. num. 189. & seq.* nempe, quia postquam semel executio habuit effectum, iam videtur extincta via executiua, & consequenter erit via ordinaria procedendum, *tex. in l. a Diuo Pio, s. si post, de re iud. cum iam fuerit extincta virtus, & effectus executionis; Praeterea, quia causa, quae semel effecta fuit ordinaria, se per remanet ordinaria, &*

appellabilis, Lancelotti. de assent. 2. p. cap. 4. in praefat. num. 572. sicut in simili dicimus, non esse locum vix executionis, quando obligatio Cameralis est per sententiam vulnerata, prout suo loco dicemus; quia cum non liceat auctori appellare, debet etiam reo a contraria sententia reuocatoria prioris sententiae vulnerantis, licita esse appellatio, & sic, vt dictum est, causa remanet semper appellabilis, *reg. non debet auctori, de reg. iur. in 6. cum similibus.* & fuit dictum in vna *Romana Censura coram Cantuccio, qua est dec. 23. 2. num. 1. p. 2. diuers. id. Gonz. loc. cit. nu. 191.* vbi pluribus sequitur. quae plurima ad id exempla adducit.

Ac propterea in *d. Barbinonen. Parochialis d. num. 4.* dicitur, quod ad hoc non obstant illa verba praedictae *Const. Pij V.* ibi, *Constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis per eundem Iudicem appellationis conferatur; seu conferenda remittatur;* quandoquidem dicta Clausula *Constito*, non refertur ad cognitionem, & reuocationem faciendam a Metropolitanano, neque illi dirigitur; ac propterea concluditur ibi, non posse dici, constare de irrationabili iudicio, nisi per rem iudicatam, & *num. 11.* quod non est inconueniens, appellationem suspensiuam, esse denegatam ab electione Ordinarii, & tamen concessam a sententia Metropolitanani, seu Iudicis appellationis reuocatoria; cum electio Ordinarii celeritatem desideret; & sic vigeat in ea ratio tollendi appellationem suspensiuam, vt in *l. fin. ff. de appellat. re. cisp.*

Vnde si quilibet sententia esset executioni mandanda, daretur maximum inconueniens, quod lites fierent immortales; nam sequeretur, quod priusquam lis terminaretur, quatuor, vel plures Exequutores fieri, contingeret; cum ex vnaquaque sententia resultaret immissio vnus, & remotio alterius, & ex tali mutatione Rectorum, Ecclesia non modicum praedudicium reciperet, *Rot. dec. 24. nu. 1. vers. modo Ecclesia, de prob. in nou. id. Gonzal. loc. cit. n. 205.*

Et vt clarius liqueat, cur nam Pius V. sustulit suspensionem executionis Ordinarii, declaratur in eadem decisione *Barbinonen. Parochialis, num. 21.* vbi ratio assignatur, videlicet, ne Parochiales diu maneat in suspensio, in maximum animarum periculum, vt dictum est. Vnde, cum appellatio a mala Ordinarii electione admittitur ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum, interim prouisus, appellatione pendente, non debet amoueri a Parochiali, vt dicitur in *d. Const. Pij V. vers. hac*

hoc tamen, quia semper præsumendum est pro electione Ordinarii; cuius præsumptio est adeo vehemens, ut non tollatur ex sententia Metropolitanæ, reuocatoria; nam cū in electione ad Parochiales, ad dispositionem dicti Concilii, ultra doctrinam, sunt etiam considerandi mores, prudentia, & alia ad Ecclesiam gubernandam opportuna; hac ratione dignior non simpliciter dicitur ille, qui doctior sit, vel sanctior, sed is, qui iuxta munus, cui præficiendus est, aptior eius ministerio appareat; & hic est præferendus; & Ordinarius præsumitur instructus, de vita, & moribus concurrentium, & aliis, ultra doctrinam, requisitis tanquam eius Diæcesanorum; unde ex sola scientiâ maiori, non redarguitur electio Episcopi de irrationabilitate; quia sunt inspiciendi et mores, ac prudentia, & cetera, ut dictum est; Metropolitanus verò, per nouum concursum, non potest certior fieri, nisi de doctrina; & sic cessat in eo præsumptio, vel saltem non æquè viget; & adeo præsumitur de iudicio Ordinarii, ut debeat clarè doceri de dolo, & irrationabilitate illius, ut tenuit *Rota in vna Camerinen. Concurfus 19. Decembris 1605. coram Attrebatou. & in vna Sabinen. similis 6. Aprilis 1609. coram Damasceno*, ut habetur in *d. Barchinonen. Parochialis num. 28. 29. & 30.* Quare ex his satis apparet, maiorem esse præsumptionem pro electione Ordinarii, à qua non datur appellatio suspensiuâ, quam pro sententia Metropolitanæ, à qua datur quoad vtrumque effectum; ac proinde sententia, quæ habet maiorem præsumptionem, habet aliquem effectum executionis, non obstante alia contraria; prout dicitur in eadem *dec. n. 36.*

Quæ quidem omnia, certum est, sibi locū vendicare, etiam si contra prouisum sit lata sententia per Iudicem appellationis, à qua ipse appellauit; quia secunda sententia non est executioni demandanda, pendente appellatione, quæ habet vtrumque effectum, deuolutiuum, scilicet, & suspensiuum, ut aliàs dictum est; quod satis, superque declaratum extitit in eadem Constitutione, per illa verba, *Et prouisus, ab Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente, non amoueat*, & exinde sequitur, quod si uel causa appellationis pendeat in secunda, si uel tertia, aut vterioribus instantiis, nullatenus executioni locus erit, donec primus appellans, rem iudicatam reportauit, idem *Gonz. d. gloss. 6. num. 216.* quod certum est, procedere, licet Iudex ad quem, declarauerit, primam sententiam, esse notorie nullam, & attentatam; cum ob id non sit à posses-

sione remouendus, immixtus ab Ordinario, donec de dicta nullitate, vel attentatis adsint tres sententiæ conformes, vel res iudicata; nam si aliter tenendum esset, quilibet Iudex Superior de facili diceret, primam sententiam esse manifestè nullam, & iniustam; ut suam sententiam posset executioni demandare; item, quia pendente appellatione à secunda instantia, declarante primam nullam, & attentatam, nihil debet innovari; cum à tali pronuntiatione detur appellatio, idem *Gonz. loc. cit. n. 220. & seq.* ac etiã quia ratio diutina vacationis tollendæ, fuit maximè præ oculis habita ab eodem *Pio V. in d. Constitutione*, dum voluit, concursum huiusmodi, & alia, iuxta formam præscriptam, ab Ordinario, infra sex menses expediri; aliàs enim collationes ad Sedem Apostolicam deuoluendas; & ex hac ratione, ab electione celeritatem requirente, non datur appellatio suspensiuâ, ut in *d. dec. Barchinonen. Parochialis n. 22.*

Illud autem, pro hac nostra praxi, notandum est, quod vbi Concilium Tridentinum *d. sess. 24. cap. 18. vers. in omnibus*, necnon prædicta *Constit. Pij V. de conferendis Parochialibus*, loquuntur de huiusmodi appellatione non admittenda ad effectum suspensiuum, habent locum tantummodo in Parochialibus liberæ collationis, quæ prouidentur per concursum, non autem in illis, de iure patronatus laicorum, quæ non ita prouidentur, sicut aliàs diximus; quandoquidem, vbi agitur inter præsentatos, vel patronos laicos super pertinentiâ iurispatronatus, & appellatur ab institutione facta ad præsentationem alicuius ex patronis, tunc quidem bene datur appellatio suspensiuâ; quia nimirum agitur inter dictos præsentatos, vel patronos laicos super pertinentiâ iurispatronatus; & appellatur ab institutione facta ad præsentationem alicuius ex compatronis; hoc enim casu possessio per appellationem suspendi debet; & hæc distinctio fuit admittenda in *Rota in vna Placentin. Archipresbyteratus, impressa penes Farinac. tom. 2. decis. 656. numer. 2.* vbi dicitur, ita etiam tentum fuisse in casu appellationis interpositæ à præsentato habente plures voces patronorum, in vna *Compostellana Parochialis 3. Iunij 1588. coram Card. Plato, & alijs*, & ita et in vna *Florentina Iurispatronatus de Iansigliaccis, coram Durano*, quæ in suis est *dec. 160. n. 2.* & in vtraque decisione fuit propterea dictum, possessionem Parochialis, vigore mandati de immittendo ex institutione Ordinarii, fuisse attentatam, per *sex. in cap. non solum, de appell. in 6. cap. 2. v. l. pendens.*

cod. lib. cum similibus.

Ad hæc, pro complemento huius praxis, proponendi edicta, eligendique ex approbatis, digniorem ad Parochialem Ecclesiam regendum, non est omittendum, quod (sicut sæpe contingere solet) si magis idoneus ex oppositoribus, desistat, nec amplius ad huiusmodi Parochialem Ecclesiam assequendam aspiret, poterit Ordinarius, ex reliquis oppositoribus, magis idoneum eligere, si tamèn, id eueniat ante factam, per eundem Ordinarium, electionem, seu nominationem; tunc enim nondum primus concursus dicitur finitus, si ipsum magis idoneum, intra eundem terminum nominet. Quod si id eueniat post factam ab ipso Ordinario electionem, seu nominationem de magis idoneo, & ille desistat, seu cedat, vel decedat, non poterit idem Ordinarius alium eligere ex oppositoribus eiusdem concursus, qui per electionem semel factam, finitus est; ac proinde est necessariò faciendus nouus concursus per noui edicti appositionem; in quo Ordinarius prædictus habebit nouum terminum, qui incipiet currere à die desistentiæ, seu cessionis, vel mortis ei notæ, quod quidem probat *tex. in cap. si electio, de elect. in 6. ibi, quod si electio, ex eo non sortitur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renunciat inra suo, aut diem claudit extremum, seu ob occultum eius vitium irritatur, electores, qui iam fecerant, quod spectabat ad ipsos, intra iuris terminum, eligendo, habebunt, à dissensu, renuntiatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio noua esset, tempus integrum ad electionem aliam celebrandam; dummodo nil fraudulenter egerint in præmissis*, vt sunt formalia verba eiusdem *tex.* sicut seruatur, etiam in casu præsentationis ad beneficium iurispatronatus de nouo tempore, quod currit patrono ad præsentandum in casibus præmissis, vt alias diximus, idèq. probat *Nauar. conf. 51. nu. 3. de rescrip.* vbi ita intelligendum est, etiam de Ecclesia Parochiali per concursum, iuxta formam Concilii Tridentini; quia in eisdem casibus potestas noui concursus redit ad Episcopum; qui poterit iterum eligere digniorem; quia quoties concursus non sortitur effectum, pertinet ad eundem Episcopum alterum indicere concursum, nam vt ait *Zerol. in praxi Epise. verbo concursus. 5. 2.* negligentia impetrantium non debet nocere diligentiz Episcopi.

23 Item, quid seruandum in praxi, si elapso termino edicti, quis compareat, petaque admitti ad concursum Parochialis Ecclesie vacantis. Id quidem non semel accidit-

se scimus; ac proinde, iuxta ea, quæ vidimus seruari, dicendum est, sic comparentem, nõ debere admitti; quia licet concursus non sit adhuc factus, nihilominus ex huiusmodi admissione satis præiudicium, iam intra legitimum tempus descriptis, inferretur, qui ius acquisiuerunt, nè aliqui, post prædictum temporis lapsum, describantur, sicut etiam idem esset, si non apponeretur edictum, sed examinandi essent coram Examinatoribus, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, iuxta formam Concilii; quia ipsi sic descriptis; est etiam ius quæsitum, nè alii extra tempus describantur, ita optimè deducit *Garc. d. p. 9. cap. 2. num. 200. & seq. vbi nu. 202.* affert declarationem Sac. Cong. quæ sic ait, *Alius non descriptus, petens admitti ad examen iam peractum, sed beneficij nondum facta collatione, non est audiendus; nec si non est factum examen, sed terminus tantum lapsus, est admittendus cum descriptis; unde consuetudo contraria videtur, esse contraria, & rationem.*

At verò contrarium tenendum est, prout in dies praticatur; nã omisso, quandoq. in huiusmodi edicto solet apponi, quod etiã illius termino elapso, possint admitti, qui velint examinari, & hoc, vt Parochialibus sic vacantibus salubrius consulatur, absolute tenendum est, opponente in se post terminum edicti re integra, idest ante peractum examen, posse, & debere admitti, vt censuit Sac. Congregatio in sequenti declaratione, *An occurrente vacatione beneficij in concursu prouidendi, ad quod intra terminum in edicto præfixum, plures sunt oppositi, si dicto termino elapso, aliter superveniat re, integra, debeat admitti Congregatio censuit, re integra, esse utique admittendum.* Hieronymus Cardinalis Mattheus; & iuxta eandem declarationem fuit per Rotam resolutum, quod Prouisor potuit admittere ad concursum, venientem elapso termino ab eo præfixo, licet contradicat aduersarius in tempore descriptus; cum ita suadeat æquitas, & fauor Ecclesie, cuius interest plures oppositores concurrere, *Gonz. ad reg. 8. gl. 9. 5. 1. vers. superaddo*, vbi loquitur in terminis concursus filiorum patrimonialium ad effectum obtinendi beneficia patrimonialia; nam qui se opponit post terminum, per edictum assignatum, ante factum examen, debet admitti, etiam si non doceret de impedimento, vel ignorantia, vt *id. Gonz. loc. cit.* qui ita censuisse, ait, Sac. Congreg. Concilii, etiam in terminis Parochialium; imò, quod si is non admitteretur, posset à tali denegatione appellare; idemque probat

bat in annos. contra nullis. & attent. num. 183. vers. sicut etiam, ac ex his tollitur ratio contraria de iure oppositorum; quia, cum principaliter agatur de utilitate Ecclesiae, ea attendenda est; & terminus non praefigitur, ut postea nequeant alii admitti, sed, ut sciatur, non esse amplius expectandum *id. Gars. d. cap. 2. nu. 206. in fin.* Alia item ratio est, quia in prouisionibus beneficiorum, edictum non circumducitur, sicut in iudicialibus, iuxta terminos *decis. Franch. 400. glos. in c. Ecclesia, 2. de elect.* cum aliis allegatis per *Risc. in in. prax. for. Eccles. decis. 423.*

Quid autem, si durante termino, edicti, aut nullus compareat, aut ex concurrentibus descriptis, nullus repertus fuerit idoneus ad Parochialem Ecclesiam assequendam.

Et quidem hanc praxim iam declarauit Sacra Congregatio Concilii, quae sic euenit super *d. cap. 18.* videlicet, *Item si Episcopus semel edictum proposuit per concursum, & ex multis examinatis, nullus repertus sit idoneus, licet Concilium non videatur necessario requirere edictum per concursum, fuit tamen tutius iudicatum, aliud edictum proponi, ut supra; & si nemo comparuerit idoneus, tunc alicui, prauo examine sine concursu beneficium conferretur.* Et Episcopo Vicen. sic responsum fuit, *Per Illustris, & Reuerendissima Domino uti fratri, Domino Episcopo Vicen. Reuerendissime Domine uti frater. Vacante aliqua Parochiali Ecclesia, si intra terminum edicti, vnus solum comparuerit, & nolit se examini subycere, nec Parochialem curet obtinere, censuerunt Illustrissimi Patres, qui Tridentini Concilii decretis interpretandis Sanctissimi D. N. auctoritate praefecti sunt, ab Amplitudine tua assignandum esse aliud edictum, rursusque vocandos oppositores. Ita igitur obseruabit Amplitudo tua, cui optima valetudinem, & caelestis gratia dona à Domino exoptamus Roma 4. Martij 1592. Amplitudinis tuae Per Illustris, & Reuerendissima uti frater, Hieronymus Cardinalis Matthaus.* Non autem tunc erit aliud edictum necessarium proponere, aut propositum prorogare, si infra terminum vnus tantum se exhibuerit; nam de eo soto periculum erit faciendum, *Prosp. de August. in add. ad Quarant. titulo Benef. Paroch. coll. post 4. q. vers. denique quaritur, vbi ait ita haberi in Concilio Prouinciali Bononien.*

Transacto autem constituto tempore, in edicto huiusmodi praefixo, cum non sit de-

terminatum per *d. Concilium loc. cit. intra 25* quot dies debeat fieri praedictum examen, videtur hoc relictum esse arbitrio Episcopi; qui si ita expediens videbitur, poterit illud ad tres, vel quatuor, aut sex dies illud differre; cum per hanc dilationem, Parochialis Ecclesia vacans, nullum patiatur circa curam animarum, detrimentum, cui iam de idoneo Vicario prouisum est, ut alias dixi.

Est praeterea in praemissis aduertendum, circa obseruantiam praedicti concursus, omnia in eodem Concilio contenta *d. cap. 18.* inducere formam, etiam in qualibet minima parte; quandoquidem, etiam longo rerum Romanae Curiae experimento, edocti sumus quotidie, ut alias diximus, ad eandem Curiam recursum haberi pro impetrationibus Parochialium vacantium ob non seruata formam *d. Concilij*, necnon *Constitutionis Pij V.* de super editae, per quam tales Parochialium Ecclesiarum collationes ad Sedem Apostolicam remanent reseruatae, ac deuoluuntur.

Quare certum est adhuc vitiari concursum, si etiam Examinatores praedicti non iurarunt, iuxta formam *Concil. d. c. 18. ibi, iurentq. omnes ad sancta Dei Euangelia, se, quacumque affectione disposita, fideliter munus suum exequuturos, &c.* cum sit de forma, ut huiusmodi Examinatores praestent iuramentum, tactis sacrosanctis Dei Euangelij; alioquin examen, & concursus coram eis perperam fient, ut fuit dictum in vna *Proferens prouinc. Parochialis coram Mantica 15. Ianuarii 1593.* vbi fuit annullata collatio Parochialis propter duo, nempe, quia Examinatores deputati iuxta formam praedicti Concilii, non iurarunt; necnon, cum in Synodo Diocesana, sex ad minus debuissent eligi ex forma eiusdem Concilii, fuerunt quatuor tantum deputati, ut etiam apparet ex supradictis S. Congregationis declarationibus.

Quod quidem iuramentum praestari consuevit publice in Synodo, statim post eorum electionem; tunc enim, qui denunciati sunt Examinatores, & praesentes ad sunt, singuli vocati à Magistro caeremoniarum, & deducti in manibus Episcopi, iuramentum in hunc, qui sequitur modum, praestabunt, videlicet, *Ego N. deputatus in presenti Synodo Examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Ecclesias, iuro, me fideliter hoc examinandi munus perfuncturum, reiecto omni humano respectu. Ita me Deus adiuues, & hac sancta Dei Euangelia, Quae formula iuramenti desumpta videtur ex Synodo Prouinciali Bononien. Et quod non praestito praedicto iuramento, dictus concur-*

curfus sit nullus, vt dictum est, fuit pluries declaratum per Sacram Congregationem d. Concilii, præsertim in vna *Bisignanen. 2. Decembris 1628.* teste *Barbos. in Coll. bull. verbo, Concurfus fol. 215. vers. 7.*

Nec tamen, sicut nonnulli faciunt, tenentur, aut debent huiusmodi iuramentū præstare in quolibet examine, & concursu; sed satis est, illud semel generaliter in ipsa Synodo præstitum de fideliter exercendo munus Examinatoris, sicut regulariter præstatur; nec tamen tempus, quo illud præstari debet est de forma; cum sufficiat præstari antequam fiat concursus; ac etiam extra Synodum, & in manibus Notarii; per cuius attestationem sufficit, illud probari; quia prædictum Concilium tantummodò dicit, quod Examinatores iurent, &c. nec aliquid aliud addit, in cuius manibus huiusmodi iuramentum præstari debeant.

Porro, pro prædictæ formæ obseruantia, tum ad præscriptum, *Concilii*, tum etiam prædictæ *Constitutionis Pii V.* pauca hæc adnotare non piguit, nempe, quod ex illis verbis eiusdem Constitutionis, volentis, quod omnes, & singulæ collationes, &c. ab Episcopis, Archiepiscopis, ac quibusvis aliis collatoribus, &c. factæ, & in futurum faciendæ contra formam iurium prædictorum, nullæ, & irritæ esse debeant, &c. & Parochiales Ecclesiæ huiusmodi, vt prius vacent; easque omnes pro tempore sic vacantes, Sedis Apostolicæ, seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis, juxta decretum Concilii habere debent, competit, dispositioni reseruant, vt in §. 3. eiusdem Constitutionis, & per illa verba, videlicet, *seu eorum quibus ius conferendi, &c.* clarè patet, quod in omnibus casibus, in quibus non seruetur forma prædicti Concilii, nec non huiusmodi Constitutionis, ius conferendi supradictas Parochiales deuoluitur ad Sedem Apostolicam, in pœnam Episcoporum, & aliorum collatorum circa id negligentium.

In Parochialibus verò, quarum collatio pertinet ad Inferiores Collatores, licet non seruetur forma prædicta, non propterea illarum collationes deuoluuntur ad eandem Sedem, sicut aliæ Parochiales in casibus præmissis; quia possunt iidem Inferiores easdem Parochiales absque concursu conferre personis idoneis, ac benemeritis; vt optimè inde probat *Gonz. glos. 6. nu. 126. cum duobus segg. vers.* & sic non erit locus Apostolicæ reseruationi, quando à principio talis Parochialis Ecclesia reseruata non erat, nec Inferior collator fuit in mora conferendi; quia per eum non sterit,

obstante dilatione Episcopi, vel Archiepiscopi, aut dilatione concursus; quia talis Inferior, sine culpa puniri non debet, ex eodem *Gonz. loc. cit. nu. 129.*

Postremo, & pro complemento præmissorum, ac praxis expressionis modi vacationis, ob nou seruatam formam Concilii, ac Constitutionis Pii V. super earundem Parochialium collatione, parum refert, in supplicatione, Summo Põtifici porrigenda, pro earundem Ecclesiarum impetratione, distinctè, ac præcisè peculiarem causam, propter quam forma prædicta minimè seruata fuerit, exprimere; cum sufficiat, ipsum Pontificem in genere intellexisse ipsius formæ inobseruantiam, vt Parochialem sic vacantem Oratori conferat, aut eidem mædet conferri; licet si Orator ipse velit exprimere ipsam peculiarem causam, non est cur sibi prohibeatur, si fortasse magis sibi consultum foret, causam huiusmodi, siue vacationis modum aperire.

Quare, vsus ipsius Datarie Apostolicæ, sic se habet, vt huiusmodi supplicationes modo, quo sequitur admittat, videlicet, *28 Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia S. Tryphonis loci N. Diæcesis N. per obitum quondam N. illius, dum viueret ultimi possessoris, extra Romanam Curiam, de mense N. proxime præterito defuncti, aut aliàs certo alio modo vacauerit, & vacet ad præsens, illiusque omnimoda dispositio, iuxta formam Constitutionis sel. rec. Pij Papa V. S. V. prædecessoris super modo, & forma prouidendi de Parochialibus Ecclesijs editam, eidem S. V. & Sedis Apostolicæ, hac vice, reseruata existat, Supplicat igitur humiliter B. S. V. deuotus illius Orator N. &c.* vel etiam dici potest, *Et quia forma Constitutionis, &c. in concursu de super habito seruata non fuit, omnimod. illius dispositio Sedis Apostolicæ reseruata existit.* & hic est notorius Curie stylus circa similes impetrationes, & collationes; cum tantummodò sufficiat positum eorum iudice Exequutore verificare defectum prædictæ formæ, quæ omnino, & adamussim erit verificanda per impetrantem, vt fuit sæpe resolutum, & signanter in vna *Salamantin. Parochialis 21. Ianuarij 1593. coram Orano, & in vna Casaraugustan. Parochialis de Masella 8. Nouembris 1599. coram Card. Pampilio*, quas in proposito refert *Duran. decis. 278. & in vna Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram Manzanedo, impressa, penes Farinac. tom. 3. decis. 323.* in qua fuit dictum, quod quoad narratam reseruationem

tio-

tenis, ob non servatam formam *Constitut.*
 29 *Pij V.* in quo ipsa narratiua consistit, illa
 est concludenter per impetrantem proban-
 da; cum in ea se fundet, siue agendo, siue
 excipiendo; quod absque dubio procedit,
 siue sit negatiua iuris, siue facti, *glos. in l. 2.*
ff. de probat. Bar. in l. in illa, ff. de verb. oblig.
Innoc. in cap. super his, de accusat. Alexan.
conf. 42. col. 2. lib. 6. Anchar. conf. 254. nu. 3.
 & alii relati per *Paris. de resign. benef. lib.*
11. q. 14. n. 9. ubi testatur de comuni, quod
 ad huiusmodi gratiae verificationem duo
 impetrans probare debet; alterum, videli-
 30 cet, quod tempore huiusmodi impetratio-
 nis Parochialis; adhuc illa vacaret, cum
 narratum fuerit, etiam de presenti vacare,
 alterum verò non obseruantiam dictae Consti-
 tutionis, vt habetur penes eundem *Duran.*
des. 323. num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Fidei approbationis Ordinarij ad Pa-
 rochiale Ecclesiam, duplex formu-
 la.
- 2 Parochialis Ecclesia reservata, quomodo
 supplicationis formula, concipiatur pro
 illius impetratione.
- 3 Parochialis Ecclesia, etiam secundum
 sensum Cancellaria Apostolica, que-
 nam dicatur.
- 4 Cura iurisdictionalis mentio, quomodo
 cesset in impetrationibus Apostolicis.
- 5 Archidiaconus, dicitur oculus Episcopi.
- 6 Curata beneficia habitus, non actu, quo-
 modo à Papa impetranda.
- 7 Parochialis Ecclesia habitu tantum, im-
 petratur à Papa tamquam beneficium
 simplex.
- 8 Et quid seruet Cancellaria Apostolica
 in litteris illius promissionis.
- 9 Parochialis Ecclesia habitu tantum
 requirit nihilominus expressionem
 huiusmodi Parochialitatis in supplica-
 tione, & quare.
- 10 Parochia constituitur ex decem perso-
 nis.
- 11 Parochialitas non excluditur ex non
 residentia Rectoris.
- 12 Collegialitas Ecclesia non amittitur, ni-
 si auctoritate Summi Pontificis.
- 13 Parochialis Ecclesia habitu tantum, non
 amittit sua privilegia.
- 14 Archipresbyteratus, habens iurisdictionem

- nem contentiosam, non dicitur benefi-
 cium curatum.
- 15 Curatum beneficium, intus Cathedra-
 lem, non requirit expressionem nomi-
 nis Sancti.
  - 16 Vacationis modus precipuus est, per obi-
 tum beneficiati.
  - 17 Vacatio beneficij non datur in Ecclesia
 non numerata, & quare.
  - 18 Ecclesia non numerata, seu receptiva,
 quamam dicatur.
  - 19 Et quare, Ecclesia numerata.
  - 20 Beneficium de mensa, quodnam dica-
 tur.
  - 21 Non vacat per obitum beneficiati.
  - 22 Beneficium unicum, neque vacat, neque
 impetrari potest.
  - 23 Vacat beneficium per obitum beneficia-
 ti, etiam non adepti illius possessio-
 nem.
  - 24 Et quare.
  - 25 Supplicatio signata, non tamen regi-
 strata, potest lacerari.
  - 26 Supplicatione signata, cum commissione
 in forma Dignum, non vacat benefi-
 cium per obitum Oratoris.
  - 28 Vacatione prima durante, beneficij, fit
 impetratio adhuc per obitum.
  - 28 Et illius supplicationis formula duplex
 proponitur.
  - 29 Supplicationem habens, & registratam,
 non tamen in forma gratiosa, non di-
 citur habere ius in re, sed tantummodo
 ad rem.
  - 30 Vacatio beneficij non datur, nisi per obi-
 tum habentis ius in re.
  - 31 Cancellaria Apostolica tenet, & benefi-
 cium non vacare per obitum habentis
 supplicationem, etiam in forma gratio-
 sa expeditam.

*Praxis Narratiua Supplicatio-
nis pro impetratione Paro-
chialis Ecclesie, Sedi
Apostolica refer-
uata.*

CAPVT V.

T autem consuetus nostræ praxis ordo seruetur, postquam de iis, quæ concursum ad Parochiales Ecclesias ritè habendum, concernunt, capite præcedenti, egimus; videndum est, quid seruan-

dum, quando Parochialis Ecclesiæ collatio spectat ad Papam, qui de ea prouidet Oratori, præuia Ordinarii attestatiōe de illius idoneitate. Et quidem, cum inde oporteat exordiri, non incongruum duximus, eiusdem attestatiōis formulam, hic de more, subnectere, qua gloriose memoriæ S. Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen. vti consuevit, cuius vsum quamplurimi Episcopi retinent, quæ est tenoris sequentis, videlicet,

Carolus S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S. Prædix, Dei, & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopus Sanctæ Ecclesiæ Mediolanen.

Vnicesis, & singulis, ad quos presentes litteræ nostræ peruenierint, fidem indubiam facimus, & attestamus, quod cum Parochialis Ecclesiæ S. N. nostræ Mediolanen. Diocesis, quam N. de N. dum viueret obtinebat, per ipsius obitum, qui de mense N. extra Romanam Curiam diem suum clausit extremum, vacauerit, & vacet ad presens; cumque occasione vacationis huiusmodi per publica edicta vocati sint, qui examinari velent, iuxta formam Sacrosancti Concilii Tridentini, Nos una cum Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis, & electis, D. Presbyterum N. Diocesis Mediolanen. transacto tempore, per concursum examinauimus, ipsumque ad præfatam Ecclesiam regendam, gubernandam, & obtinendam, moribus, ætate, doctrina, & alijs rebus ad id opportunis, magis idoneum iudicauimus, & approbauimus. In quorum fidem præsen-

tes manu nostra, subscriptas, & nostro Sigillo obsignatas fieri iussimus, & ab alijs Examinatoribus subscribi curauimus. Dat. & c.

Quæ quidem formula desumpta est ex actis Ecclesiæ Mediolanen. tom. 2. par. 8. fol. mihi 1256.

Vel si magis placuerit, alia quis vti poterit formula, quæ pariter passim, eo quo sequitur modo fieri, & admitti consuevit, tenoris sequentis, videlicet,

Nos N. N. Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. Omnibus, & singulis, presentes nostras litteras visuris, lecturis, pariter, & audituris fidem facimus, & in verbo veritatis attestamus, qualiter Parochiali Ecclesiæ S. N. Terra N. nostræ Diocesis N. per obitum quondam N. illius, dum viueret ultimi possessoris, extra Romanam Curiam de Mense Martij proxime præterito defuncti, vacante; & edictis, ut moris est, iuxta Sacrosancti Concilii Tridentini dispositionem affixis, & Examinatoribus in Synodo nostræ Diocesana deputatis pro mutuo desuper habendo concursu, adhibitis, ac omnibus ad dictam Parochialem Ecclesiam obtinendam per eosdem Examinatores coram vobis examinatis, peractoque dicto examine, quatuor ex concurrentibus æque idonei reperti fuerunt, Nos autem præ cæteris concurrentibus dilectum nobis in Christo N. itaque magis idoneum elegimus, & iudicauimus, ac vti talem, ætate, vita, moribus, & doctrina omnibusque ad curam dictæ Ecclesiæ necessarijs, approbauimus. In quorum fidem, & testimonium præmissorum presentes manu nostra, subscriptas fieri fecimus, Sigilloque nostri, quo in similibus utimur, iussimus, & fecimus appensione committi. Dat. & c. in Palatio nostræ solite residentie, sub anno à Natiuitate Domini, & c. Die vero, & c. Pontificatus S. D. N. Urbani diuina prouidentia Papæ VIII. Anno Vigesimo primo.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

Supplicationis verò formula pro impetranda à Summo Pontifice Parochiali Ecclesiæ, quæ secundum vsum *Per obitum extra Curiam pro approbato in concursu* prænotatur, & cum prædicta Ordinarii attestatiōe idoneitatis, insimul, Officiali ad id in Dataria deputato, porrigitur, talis est, videlicet,

Bea-

Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia, Archipresbyteratus nuncupata, Assumptionis B. Mariae Virg. Terra N. Zamoren. Diacesis, per obitum quondam Hieronymi Sanchez illius, dum viueret, ultimi possessoris, de mense Iunij proxime praeterito, extra Romanam Curiam, Sede Episcopali Zamoren. vacante, defuncti, vacauerit & vacet ad presens, Supplicat igitur humiliter S. V. deuotus illius Orator N. presbyter dicta Terra, quatenus specialem sibi gratiam faciendo, Parochialem Ecclesiam praedictam, cuius, & illi forsam annexorum fructus, &c. CC. ducatorum auri de Camera, secundum communem estimationem, valorem annum non excedunt, sine praemisso, siue alio quouis modo, aut ex alterius, cuiuscumque persona, seu per liberam resignationem dicti defuncti, vel cuiusvis alterius de illa in dicta Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & testibus sponte factam, aut Constitutionem Execrabilem, &c. vel assequutionem, &c. vacet, etiam si deuoluta, affecta specialiter, vel aliis ex quavis causa in litteris, etiam dispositiue exprimenda, generaliter reseruata, litigiosa, cuius lites statum, &c. existat, eodem Oratori conferre, & de illa etiam prouidere dignemini de gratia speciali, Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur I.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & quod Oratoris dispensationes, vetusque, & ultimus dicta Parochialis Ecclesiae vacationis modus, etiam si ex illo quavis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa, resultet, necnon lites, & causa, si qua sint, status, & merita, nominaque, & cognomina Iudicum, & colligantiu, eorumque, ac dicti defuncti, aliorumque, quorumcumque concessionem, prouisionem, aliaque iura, & tituli, etiam nulli, & infectiui, etiam proprii tituli, ac lites habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in litteris, & cum clausula, generalem reseruationem importante ex quavis causa in litteris, etiam dispositiue exprimenda. Et de prouisione dicta Parochialis Ecclesiae pro eodem Oratore, qui per Examinatores in Synodo Diacesana, iuxta formam Concilii Tridentini deputatos, seruata forma Concilii huiusmodi in concursu aliorum examinatus, & magis idoneus repertus, testimonio Vicarii Generalis, à Capitulo Ecclesiae Zamoren. illius Sede Episcopali vacante, legitime deputati, de vita, moribus, & idoneitate commendatur, cū gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit. Ita quod litterae desuper in forma simplicis prouisionis, gratiosa subrogationis, etiam quoad possessionem, gratia si neutri, si nulli, si alteri, perinde, & etiam volere, aut aliis simul, vel ad partem expediri possint, & cum derogatione regulae, de annuali possessore, quoad primam eius partem, necnon iurispatronatus, quatenus de illo existat, citra tamen illius approbationem, quod dispositiue in litteris exprimi possit, v3. si laicorum tantum, etiam Nobilium, & Illustrium, eisque ex fundatione, vel dotatione competat pro medietate; aliis, seu si litigiosa, vel deuoluta sit, in totum, latissime extendenda. Et quod praemissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, annexorum, fructuum, &c. etiam augendo, vel minuendo, aliorumque necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in litteris.

Fiat I.

Dat. Romae Kal. Nouembr. Anno Septimo.

Xx

Hic

Hic verò, non omnes clausulas præin-
tæ supplicationis visum est explanare, sed
eas tantummodo, quæ proximè impetrandi
à Sede Apostolica Parochiales Ecclesias
huiusmodi, concernunt; cum reliquæ clau-
sulæ, etiam aliis impetrationibus beneficia-
libus conueniant; proindequè de illis, suis
opportuniore locis opportuniùs disse-
retur; sicquè, vt à principio eiusdem suppli-
cationis exordiar, dicendum est, videlicet,

Beatiss. Pater. Cû Parochialis

Ecclesia B. Maria, &c. Hic etiã iuxta Cancellariã Apostolicã sensum, declaratur, qualiter accipienda sit Parochialis Ecclesia; quandoquidem ipsa, aut erit habitu, & actu curata, vt hic, aut habitu tantum, non autem actu curata; & de vtraquè frequentissimus est sermo, tam in Dataria, [quam in d. Cancellaria, præsertim inter illius Illustrissimos Abbreviatores, litterarum Maioris Præsidentis, qui ita hanc simplicem expressionem admittunt, cum nimirum est verè Parochialis Ecclesia; quia non idem erit si diceretur; *Cum Ecclesia curata*; ex eo quod, licet omnis Ecclesia Parochialis dicatur habere curam, non tamen è conuerso, omnis Ecclesia habens curam, dicitur Parochialis, vt infra dicitur; sed requiritur ad effectum Parochialitatis, quod de necessitate administret Sacramenta, & quod illa populus ab eadem, de necessitate recipiat, *Cocchin. decis. 454. num. 7.* & sic debet adesse illa reciproca, & vicissitudinaria necessitas ministrandi, & recipiendi Sacramenta, quæ requiritur inter Curatum, & eius populum, *Ludouif. decis. 287. num. 7.* proindequè, quatuor sunt, essentialia Parochialis Ecclesis, quorum Primum, est potestas fori pœnitentialis, nempe ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali, quæ non cadit, nisi in Sacerdotem, *c. in nouo, 21. dist. 6. omnis, de pœnit. & remiss.* nec tamen omnis Sacerdos dicitur hanc curam habere; sed is tantum, qui de necessitate adstringitur Sacramenta Ecclesiastica ministrare, & fideles proinde ad eum accedere coguntur. Secundum requisitum, quod sit certa Parochia, idest certus locus, certis finibus, & limitibus constitutus, ac designatus, in quo Populus prædictæ Ecclesis deputatus degit. Tertium requisitum, vt obtinens Ecclesiam Parochialem; dicatur curatus, exerceat curam nomine suo, non autem alieno. Quartum requisitum est, vt non solum suo nomine curam animarum exerceat, sed etiã solus, non autem cum aliis, ad regimen Parochialis Ecclesis assumatur; ita vt si eidem Ecclesis duo præficiantur, qui cõfessionem audiant, vel baptizent, & alia ad curam spe-

ciantia, faciant, non dicuntur Curati, *Gonz. ad reg. 8. glos. 6. nu. 35. cum plurib. segg. Rot. decis. 380. num. 11. diuers. in recent. & nu. seg. vbi considerans statum Parochialis Ecclesis, dixit, non sufficere, quod Rector administret Sacramenta, nisi etiam ostendat, quod de necessitate administret, & populus ab eodem, ipsa Sacramenta de necessitate recipiat; vt dictum est, glos. in Clem. Dudum, de sepult. Abb. in c. de multa, nu. 24. vers. sed add. de prob. & fuit dictum in vna Sabinen. Decimarum, 30. Aprilis 1599 coram Cardinale Pamphilio Seniore. & in eadem coram Cocchino Decano 16. Martij 1609. *Visian. in praxi, in risspatr. lib. 2. cap. 7. num. 39.**

Quibus sic præmissis, dicendum est, quod Dataria, & Cancellaria stylus docet, vt melius, consultiusquè sit Oratori, exprimere in supplicatione, quod Ecclesia sit Parochialis, quam beneficium curatum, si tamè ita sit; quia qualitas Parochialis necessariò implicat curam; vnde non immeritò in iure canonico, præsertim verò in decretis Concilij Tridentini, passim fit mentio simpliciter de Ecclesijs Parochialibus, absquè expressione qualitatis curæ, vt dicitur in vna *Recanaten. Parochialis*, quæ est 52. p. 2. diuers. & tradit *Visian. in d. prax. iurispatr. lib. 8. cap. 7. num. 40.*

Verum, quando cura animarum exerceatur per Parochum in Ecclesia Cathedrali, quæ etiam Parochialis existit, tunc necessario dicitur, *Cum beneficium curatum Cathedralis Ecclesis N. quæ etiam Parochialis existit, &c.* prout de stylo seruatur.

Hoc autem, quoad Parochiales Ecclesias, quæ, vt ex præmissis patet, sunt tales habitu, & actu; quarum expressio semper necessaria est in quibuscumque earum impetrationibus; hoc etenim cautum est regula 57. ipsius Cancellariæ, qua Summus Pontifex voluit, quod in beneficijs Ecclesiasticis, de qualitatibus illorum, videlicet, an Dignitates, personatus, vel officia sint, eisquè imminet cura animarum, & ad illa consueverint qui per electionem assumi, mentio fiat, iuxta *in c. cum in illis, ibi, intentionis nostre nequaquam existit, vt cum aliquibus de Ecclesijs, personatibus, dignitatibus, vel alijs beneficijs quibuscumque de animarum cura mentione non habita, prouideri mandamus; ipsi de his, quibus huiusmodi cura imminet, possit, aut debeat prouideri, de prob. in 6.*

Quod tamen locum non habet, vt videlicet, hæc expressio requiratur, si fuerit cura iurisdictionalis; quia tunc, sine huiusmodi expressione, impetratio non vitatur; veluti si impetretur Archidiaconatus; nam non requi-

requiritur expressio curæ fori contentiosi; cum eam de iure habeat Archidiaconus, vt in c. 1. & in c. ad hac, de off. Archid. Felin. in c. super literis, nu. 8. de rescript. vbi, quod illud non indiget expressione, quod à iure certum est; cum Summus Pontifex habeat omnia iura in scrinio pectoris sui, vt in c. 1. de constit. in 6. sicut, nec talis cura inducit incompatibilitatem cum alio curato in terminis *Extrauag. Execrabilis; de prob. ita Rebuff. in praxi, in 3. parte Signatura, vers. etiam fixationis, nu. 4. & 5.*

Sicut etiã verũ est, quod non sit faciendã mentio de cura iurisdictionali, quam Archidiaconus de iure habet; vt satis apertè patet in d. c. 1. de off. Archid. vbi habetur, quod Archidiaconus, post Episcopum, & eius Vicarium, in omnibus, & in omnem curam in Clero, tam in Vrbe positorum, quàm eorum, qui per Parochias habitare noscuntur, ad se pertinere, & c. & in d. c. ad hac eod. tit. vbi, quod per ipsum Archidiaconũ cura Episcopalis sollicitudinis debet reuertari. Vnde non immeritò Archidiaconus dicitur oculus Episcopi in epistola Beati Clementis, ibi *Diaconi Ecclesia tanquam oculi sint Episcopi*, vt in c. Diaconi, dist. 9. & ibi glos. in verbo, oculi, vbi, quod loco Diaconorum, successerunt Archidiaconi, qui dicuntur oculi Episcopi d. cap. ad hac, §. 2. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de refor. & idè oculus Episcopi appellatur, vt loco Episcopi, per Episcopatum prospiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat, & emendet, & glos. in d. verbo, oculi, ibi *oberrantes, & circumlustrantes*, & in verbo, *oberrantes*, quod sunt etiã alij circumlustrantes, qui sunt propriè testes Synodales, quorum munus est, ea exercendi, quæ continentur in c. Episcopi, §. 9. 6. vbi ponitur forma iuramenti per eosdem testes præstandi.

Hic verò postulat nostra praxis exprimi, quid sentiendum de ijs Parochialibus Ecclesiis, quæ habitu, non tamen actu dicuntur, prout paulò ante tetigimus; quarum impetrationes frequentes sunt in Romana Curia. Et quidem, in Cancellaria Apostolica, proposita quæstione inter illius eximios Abbreviatos Maioris Præsidentis, Vtrum beneficia habitu tantum curata, in illorum impetrationibus, debeant regulariter conferri, vt curata, an verò, vt simplicia, & visũ fuit prima facie, quod deberent dici curata ex Innoc. in c. de multa, de prob. nu. 1. & alijs, quos refert Garc. p. 5. cap. 3. num. 100. qui tenent, Ecclesiam, esse curatam ex ordinatione, seu destinatione Episcopi, non autem ex accidentia facti, idest accessu, seu recessu Parochianorum, prout tenet etiam Alex. cons. 58. p. 4. Gomez. super reg. de

idiom. q. 11. vers. & hoc. & sic solus habitus sufficit, primò per sex. in l. foramen, ff. de seruit. urban. prad. vbi habetur, quod licet aqua cadens de celo, non cadat assidue, quia tamen est apta cadere, existimatur perpetuò cadere, ad idem, quod not. Io: Andr. in c. per venerabilem, qui fil. sint legit. dicens, quod si causa delegatur vni Episcopo, & vnus habet habitu Episcopatum, alius habet exercitium, & possessionem, ille erit iudex, qui habet habitu Episcopatum. Præterea, quia ad hoc, vt Ecclesia censeatur Parochialis, attenditur authoritas Superioris, qui eam constituit Parochialem, vt in c. nullus, 16. q. 7. ac proindè si homines reuerterentur ad Ecclesiam, non esset opus noua authoritate Superioris, vt efficeretur Parochialis, sed potentia reducta ad actum reponit rem in pristino statu, l. si vnus, §. pactus, ne peteret, ibi, in pristinam naturã redijt, ff. de pact. & ita notat Bald. in l. canebos populos, in lectur. col. 2. C. de sum. Trin. vers. tertio, quod secas dicimus in Ecclesia curata. Necnon, quia ex variatione facti, non debet immutari ius curæ, quod non causatur à facto, sed ab ipso Superiore tribuente tale ius; & licet de facto Rector non exerceat curam, tamen dicitur habere ius curæ.

His tamen non obstantibus, per eosdem DD. Abbreviatores contrarium firmatum fuit ex nonnullis rationibus, per eos adductis, vt ex pluribus eiusdem Cancellario Apostolica notabilibus fol. mih. 73. cum pluribus seqq.

Verum, licet prædicta notabilia, in proposito nostræ praxis, sint plurimũ notanda, non tamen ab ijs abstinere visum est, quæ hodie circa eandem materiam in Dataria, ac Cancellaria Apostolica, & in Sacro Rotæ Auditorio practicantur; ex quibus docemur, quod talia beneficia regulantur in omnibus, vt simplicia, nempe quando sunt Parochiales Ecclesiæ habitu tantum, & non actu; nec est opus in illorum impetratione facere mentionem de curæ, ex Felin. in c. postulasti, sub nu. 1. de rescript. quia propter rationes desuper allatas, cura animarum propriè quis habere dicitur, ad quem pro administratione Sacramentorum, Parochiani coguntur accedere; & ipse curam exercet ex necessitate, Abb. in c. dudum, 2. in 9. nos. de elect. Dec. in c. ad aures, post num. 6. vers. & curatum beneficium, de rescript.

Et propterea cum similes Ecclesiæ impetrantur à Summo Pontifice, non tenetur Orator in supplicatione facere mentionem, quod talis Ecclesia sit curata; quod optimè declaratum fuit per Felin. loc. cit. qui tenet, gratiam talis Ecclesiæ curatæ habitu, non esse.

esse subrepticam, si de cura mentio facta non fuerit, vel est narratum, quod est sine cura; maxime cum per plures annos, Ecclesia Parochianis caruit, & verisimiliter nulla spes adest, ut ad actum reuocetur; quicquid dicendum sit, cum Ecclesia paulo ante Parochianos amisit, & adest probabilis spes recuperationis actus, *id. Garc. d. p. 5. cap. 3. num. 111.*

Hinc, ipsa praxis docet, quod in supplicatione nullum apponitur decretum, quod respiciat actum Parochialitatis, sed Ecclesia tractatur, ut beneficium simplex, & est compatibilis cum aliis beneficiis, personalem residentiam requirentibus, *Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 53. nu. 4.* ubi quod beneficium curatum habitu tantum, est compatibile cum Canonatu, requirente residentiam, vel alio beneficio curato habitu, & actu simul, *per glos. & DD. in c. licet de elect. in 6. Barbat. conf. 152.* ac proinde, quando quis obteneret primum beneficium habitu, & actu curatum, si obtinet secundum habitu tantum, & non actu, non vacabit primū ipso iure; quia, ut intret dispositio *sex. in c. de multa, de prob.* requiritur, quod secundum sit etiam habitu, & actu curatum, ut probat *Hoid. de incompat. benef. p. 1. cap. 13. num. 58.*

Et ex eadem ratione notat Cancellaria prædicta; quod si Ecclesia est curata habitu; licet non actu, si prouideatur alicui, aliud curatum habenti, vel minori de aliquo beneficio curato, non habet locum *d. c. de multa, nec c. in cunctis*, neque *c. licet canon. de elect.* & propterea concludit, quod dicta iura non habent locum in Ecclesia habitu, non autem actu curata, ut in illius *notab. fol. mibi 87.* & quando ipsa Cancellaria dat litteras huiusmodi prouisionis in forma *Dignum*, non apponitur clausula, *Adhibitis Examinatoribus*, prout in Parochialibus acta, sed simpliciter dicitur, *Si per diligentem examinationem dictum N. ad hoc idoneum esse repereris, &c.* In Parochialibus autem actu, apponitur clausula, *Si per diligentem examinationem, adhibitis per te Examinatoribus ad id à Concilio Tridentino designatio, &c. idoneum esse repereris, &c.* ut omnes norunt Curiales.

Verum tamen est, quod in supplicatione Summo Pontifici desuper porrigenda, debet exprimi, quod prædicta Ecclesia Parochialis sit habitu, & non actu; quia licet habeatur tanquam simplex, tamen etiam secundum sensum Datarie Apostolicæ, in hoc casu non amittit nomen Parochialis; quia illa semper firma remanet, *Gonz. gl. 6. num. 89.* unde non potest in supplicatione dici, *Cum perpetuum simplex beneficium*

Ecclesia sitam, aut Cum sine cura Ecclesia N. sed sic exorditur, videlicet, *Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia habitum, non tamen actum, B. Maria, &c.* quia licet habeatur tanquam simplex, exprimenda est, nihilominus illius qualitas; nam etsi nunc sit beneficium simplex, nihilominus posset dari casus recuperationis actus, si reuertatur Parochiani; & tunc tenebitur illius Rector promoueri, eidemque Ecclesie prouidetur per concursum, seruata forma *Concilij Tridentini sess. 24. cap. 18.* etiam à primo die, quo reuertuntur; cum tunc incipiat actu Parochialis esse; ac proinde, licet sel. rec. Gregorius XIII. audita relatione Congregationis Concilii, declarasset, Parochiale, quæ habitu tantum, & non actu curam habet, comprehendi verbis *d. cap. de multa, de prob.* nihilominus talis declaratio videtur intelligenda, quando est spes probabilis recuperationis actus, nec lapsi sunt quadraginta anni sine Parochianis; non autem quando nulla adest spes, *Garc. d. p. 5. cap. 3. num. 121.* & in add. ad d. num. ait, quod ratio, quæ mouit Papam, fuit, quoniam de die in diem, seu in horas singulas, Parochialis habitu, potest fieri actu, si reuertantur Parochiani, ut etiam sentit Cancellaria prædicta; & etiam adest alia declaratio, *Nullius 20. Aprilis 1593.* quæ sic ait, *Congregatio Concilii cap. 13. sess. 24. dum Parochiales vniuersi Monasteriis prohibet. sunt intelligenda de Parochialibus, quæ actu, non autem de illis, quæ habitu tantum supra hominum memoriam, Parochiales existunt; alias enim per redditum Parochianorum ipsa Ecclesia recuperat statum suum, quasi iure postliminii, Marefcott. var. resol. lib. 2. cap. 95. num. 2.* nisi interim Ordinarius illi limites subtraxerit, eosque alteri Parochie attribuendo, *Hoid. in cap. quia nonnulli, sub num. 5. vers. tu verò dicas, & vers. quod si omnes, Parochiani, de cler. non res. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 20. n. 153.*

Porro, ex suprædicta ratione, nempe, propter spem reductionis de habitu ad actum, numquam Dataria, seu Cancellaria Apostolica admittit dispensationem ad vnum curatum habitu, alterum verò actu; quia licet habitu tantum, nihilominus posset etiam breui temporis interuallo, reduci ad actum, ut supra dictum est.

Unde, in vna *Firman. Parochialis 16. Decemb. 1558. coram Domino Quiroga*, fuit resolutum, quod si in supplicatione inpetitionis Parochialis, quæ curam habebat animarum habitu, & non actu, dictum sit, quod Ecclesia erat sine cura, gratia est subreptitia, si probabilis est spes, Parochianos reuerti posse; cum non sit facta mentio curæ,

rz, cap. 1. de verb. signif. si verò nulla est spes redeundi, gratia erit valida; quod si lapsi essent quadraginta anni, sine Parochia nis, tunc status beneficij esset immutatus, & beneficium erit simplex, cap. cum de beneficio, de preb. in 6.

Ex qua quidem decisione *Firmana Parochialis*, quam refert *id. Garc. p. 5. cap. 3. num. 112.* concludit ipse *n. seq.* quod prædicta decisio intelligenda est, prout alia *Thelesin. Beneficij 31. Ianuar. coram Seraphin. dec. 1664.* vbi fuit præcipue narratum, beneficium esse sine cura, quod tamen non erat verum; quia Parochiani recesserunt propter incursum latronum, & de huiusmodi cura habitum debebat fieri mentio, vt per *Card. conf. 48. id. Felin. in d. cap. postulat. vol. 1. de rescrip. Stat. de stat. & qual. benef. n. 22. Rebuff. de iur. dispens. ratiõne atatis, in verbo etiam sine cura;* quo casu si beneficium narratur sine cura, gratia non sustinetur; quia dum causa recessus Parochianorum, fuit incursum latronum, adhibito remedio huic malo per Superiores, & Potestates, probabile est, prædictos Parochianos reuersuros in patriam suam, & locum, *id. Garc. d. n. 113.*

Eiusdem quoque expressiois ratio militat circa beneficia obtenta, de quibus suo loco dicitur, quandoquidem tenetur Orator exprimere Parochialis Ecclesiæ qualitatem, siue statum, an videlicet illa sit actu, vel habitu; prout diu in ipsa Cancellaria Apostolica obseruauimus, & tenent omnes periti Curiales, ac firmavit *Rota in d. Firman. Parochialis*, vbi talis fuit adhibita distinctio, prout superius, etiam dictum est, nempe, quod aut adest spes, Parochianos posse reuerti, & hoc casu, si narretur beneficium esse sine cura, impetratio erit subreptitia; aut nulla adest spes, vt quia per annos 40. Ecclesia non habuerit Parochianos, & tunc valet impetratio; nam status beneficij curati videtur permutatus in simplex per spatium quadraginta annorum, vt per *Paris. de resign. benef. lib. 10. q. 2. n. 87.*

Ex quibus igitur necessariò inferitur, quod illa expressio facienda in supplicatione, videlicet, *Cum Parochialis Ecclesia habitu, non tamen actu*, vt dictum est, quando ipsa Ecclesia destituta est spe recuperandi Parochianos cum cursu quadraginta annorum, potest in supplicatione omitti, & sic simpliciter exprimi, nimirum, *Cum sine cura Ecclesia, aut simplex beneficium Ecclesiasticum;* &c. absq. eo, quod dicatur *Parochialis habitu tantum, & non actu;* quia cum verisimiliter nulla adest spes recuperandi Parochialitatem, maximè cum lapsu quadraginta annorum sine Parochia-

nis, censetur absolute, & in omnibus beneficium simplex; quare, licet non narretur talis cura habitu, vel narretur, sine cura, gratia non erit subreptitia; nec in eis habebit locum dispositio *d. cap. de multa. ac preb. & cap. licet canon. de elect. nec dispositio Concilij Trid. de faciendo concursu*, vt supra dictum est, & sic in huiusmodi beneficiis, sufficit ætas requisita ad beneficia simplicia, *id. Garc. d. cap. 3. num. 15.* Et dixit *Rota in vna Auellin. Beneficij 22. Iunij 1011. coram Cavaler. dec. 164.* quod cum homines Castri Serpici se contulissent in alienam Parochiam loci Sorbi, fuerunt exempti à prima Parochia, & effecti Parochiani Parochiæ, intra cuius limites se trãstulerunt; quare, cum Ecclesia loci Serpici, quæ antea actu erat curata, per recessum Parochianorum remansit curata habitu tantum, propterea Domini dicebant, illam per omnia regulari ad instar beneficij simplicis; neque in hoc casu facienda erat mentio de cura habitu, sic etiam in vna *Perusina Beneficij 16. Ianuar. 1608. coram D. Cocchino Decano.* Verum est tamen, quod Cancellaria, & Dataria requirunt hanc mentionem.

Præterea, cum ex eodem *Concilio Trid. sess. 24. cap. 12.* prouisi de quibuscumq. beneficiis curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus Episcopi, vel eius Vicario generali, emittere fidei professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permanuros, spondeant, ac iurent, id intelligitur de cura actuali, non autem habituali; ac proinde prouisus de Parochiali Ecclesia, quæ olim habebat Parochianos, qui iam non extant, non tenetur emittere, d. fidei professionem; quamuis si contingat postmodum, ipsam Parochialem habitu, ad actum reuocari, videlicet, quia Parochiani redeunt ad habitandum, teneatur ipsam fidei professionem emittere, vt ex pluribus comprobatur *Ricciull. de iure pers. lib. 1. cap. 14.* relatus à *Barbos. in addit. ad alleg. 60. nu. 12. vers. sexto amplis.* Cum etenim hoc modo Parochialis Ecclesia, iã amiserit suam primæuam naturam, mutauit suum statum; & in simili notat *Cancellaria Apostolica*, quod si in supplicatione pro impetratione Monasterii dicatur, quod illud Conuentu caret, in litteris exprimendum est eo modo, quod Conueta caret, nec aliquid dici de obedientia præstanda à Conuentu, si ad Conuentualitatem reducatur; quia videtur intentio Papæ esse, dare in commendam, quatenus Conuentu careat; secus autem si daretur in titulum; quia tunc illa verba de obedientia, si ad Conuentualitatem reducatur, possunt apponi, vt in

notab. fol. 30. à ter.

Ipsa quoque Cancellaria, nos non semel in proposito docuit, quod narratiua Presbyteratus per errorem, siue partis, siue Solicitatoris in impetratione beneficii habitu, non tamen actu curati, expressi, siue in supplicatione, siue in litteris super ea expeditis, nullo modo viciat gratiam, tanquam superflua, & à Papa non habita in consideratione; qui nihilominus sub expressione simplicis Clericatus Oratoris, fuisset concessurus; cum prædicta qualitas in hoc casu non esset necessaria, tam de iure communi, quam de stylo Curie; si talis expressio non esset dolosa, sed procederet ex errore, ut supra dictum est; & secundum hanc praxim pronunciauit *Rosa in vna Conclu. Beneficii 11. Maii 1609. coram Sacrato.*

Notandum tamen ex præmissis, quod Parochialis non definit esse Ecclesia in actu, si Parochiani, qui in Parochia habitant, ex aliqua causa, vel culpa, ibi non percipiunt diuina; ita ut Curatus nullum laborē sustineat; quia ad effectum, ut Curatus consequatur iura Parochialia, sufficit, quod per eum non stet, quin ministret Ecclesiastica Sacramenta, *Abb. in cap. extirpanda, §. qui verò, num. 11. Rebuff. in concord. tit. de collat. §. statuimus, in verbo, Parochialis, vers. qui dicatur Parochianus;* etiam si Parochiani audiant diuina, & Sacramenta percipiant in aliena Parochia; quia non propterea efficiuntur de illa Parochia; nisi animo perpetuæ habitationis, cum rerum substantia, ibi fiant incolæ, & Parochiani, *Clem. Dudam, §. huiusmodi, de sepult.* Idemque erit, si Curatus neglexerit administrare Sacramenta Parochianis; qui eadem de causa fuerint coacti accedere ad alia loca, ad ea percipienda; quia hæc culpa, & negligentia Curati non potest mutare statum Ecclesie, id. *Rebuff. loc. cit.* tum aliis relictis per *Mariscott. var. resol. lib. 2. cap. 95. n. 2. cum plurib. seqq.* qui sub *nu. 6.* ait, id præsertim procedere, si constet, Ecclesiam habere limites, intra quos adsint habitatores, ex ibi allegatis; nec proberetur, huiusmodi habitatores recessisse, vel saltem reman-
 20 sisse decem personarum, quæ sufficiunt ad constituendam Parochiam, ut per *Specul. in tit. de not. episc. §. 8. vers. quidam tenent,* prout Rota canonizauit in *vna Toletan. Parochialis 15. Maii 1587. coram Cardinale Platto, & in vna Florentin. Parochialis 22. Maii 1630. coram Cocchino Decano,* quæ est *decis. 380. nu. 8. par. 5. recent.* in qua fuit dictum, quod cum in territorio ibi expresso, adessent tres, vel quatuor domus, non sufficiebant ad constituendum populum, ex *c. vno, 10. g. 5. & nu. 28. in fin.* fuit confide-

raturum, quod in Ecclesia continebantur tres domus, & animarum aptæ ad Communionem, quindecim; in secunda visitatione, domus quinque, & viginti animarum aptæ ad communionem; & in tertia visitatione, quatuor domus, & duodecim animarum aptæ ad communionem; quæ paucitas animarum, & domorum vix sufficit, ut Parochia possit erigi, *d. c. vno, & ibi glos. & DD.*

11 Sicut etiam ex superius dictis, non excluditur Parochialitas, aut Ecclesia definit esse actu Parochialis, ex eo quod de illa pro tempore prouisi, non resederint penes dictam Ecclesiam; cum id sonet potius inabusum, quam ad excludendam Parochialitatem; nam ex illius Rectoris non residentia, & culpa, non definit Ecclesia esse Parochialis, ut fuit dictum in *vna Capuan. Rectoria 27. Maii 1612. coram Penia, impressa penes Farinac. tom. 3. decis. 368. num. 7. Burati. decis. 455. nu. 7.* vbi *num.* antecedenti, loquendo de Ecclesia Collegiata, ait, quod aliter de ea dicendum est; quia, ut Ecclesia censeatur Collegiata, & qualitas huiusmodi non dicatur mutata, sufficit, illam esse talem habitu tantum, licet non actu,
 12 quando collegialitatem non amisit auctoritate Summi Pontificis, ex pluribus iuris ibi allegatis, & signanter fuit dictum in *vna Cremonen. Præpositura 25. Februarii 1622. coram Remboldo,* & notatur in *d. Capuan. Rectoria sub d. nu. 7.* quod Ecclesia dicitur actu Collegiata, quando in ea adsunt Canonici; licet non resident; quia eorum culpa, seu abusus, non operatur, quod Ecclesia desinat esse Collegiata, ut alibi diximus.

Est insuper hic notandum, quod vbi Parochialis Ecclesia esset habitu tantum, non
 13 amittit sua privilegia, suaque iura; sed illa omnia retinet; vnde, etsi cesset exercitium parochialitatis, nihilominus non cessant sua iura, quæ semper conseruantur cum illius pristino, & antiquo statu; licet Ecclesia ipsa fuerit collata tanquam beneficium simplex; ita *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 20. nu. 157. cum pluribus seqq.*

Quod præsertim hodie videmus in nonnullis beneficiis simplicibus, quæ antea fuerunt Ecclesie Parochiales, nunc verò, licet sint habitu tantummodò, adhuc illorum Rectores habentius decimandi, quod antea competeat Rectori Parochialis; non enim ex sola solutione decimarum, concluditur necessariò ad Parochialitatem; cum ipsæ decimæ possint etiam acquiri Ecclesie Parochiali ex alio titulo, quam de iure diuino, quo Parochiali Ecclesie debentur; cum aliis Ecclesiis possint, etiam decimæ acquiri ex præscriptione, *c. 1. de præscript. in 6. c. cum con-*

contingat, iuncta glos. & c. cum in tua, de decim. cum aliis allegatis in d. Florontim. Parochialis. nu. 24.

Hanc sane puto rationem esse, cur plerumque in Dataria Apostolica crebras viderimus fieri quorundam simplicium beneficiorum Ecclesiasticorum impetrationes, quæ tamen sonant in nomen Rectoris curati; pro quibus supplicatio desuper Summo Pontifici porrigenda sic exordiri consuevit, videlicet, *Beatissime Pater. Cum perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum Archipresbyteratus, aut Plebanus nuncupatum S. N.* prout de quibusdam aliis similibus beneficiis euenisse scimus, licet simplicibus, nomen tamen habent Dignitatis, Canoniciatus, Personatus, vel Officii, & similibus; nam quamuis talia de presenti cum effectu non sint, credendum tamen est, alias ita extitisse, quæ cursu temporis, variis ex causis esse desierunt; nisi fortasse ex illorum primæua erectione fuerint sic denominata.

Ac proinde, ut ait *Gonz. de benef. p. 7. cap. 1. nu. 40.* adfunt aliqua beneficia sacerdotalia, quæ de iure requirunt, ut ea obtinentes, ordinentur in presbyteros, ut est Parochialis, Abbatia, Decanatus, Præpositura, & Archipresbyteratus, ut in *c. 1. de ata. & qualis. & in c. cum in canebis, s. inferiora, de elect.* attamen potest esse, quod ex causis supradictis hodie non sint talia, quæ requirant, nec aliquem sacrum ordinem annexum; unde præmissa, præsertim quoad Archipresbyterum, non procedunt in Archipresbyteris ruralibus, supposito, quod sint beneficia simplicia, nec personalem residentiam requirant; quod quidem vsque adeo locum sibi etiam dignoscitur vindicare, ut data Nuntio facultate conferendi beneficia simplicia, posset nedum conferre supradicta beneficia curata habitu tantum, iuxta ea, quæ supra dicta sunt, verum etiam huiusmodi Archipresbyteratus, qui non sunt in Ecclesiis Cathedralibus, sed dicuntur rurales; quamuis habeant aliquam iurisdictionem; prout declarauit alias Sacra Congregatio ad instantiam Episcopi Bagen. circa nonnullos Archipresbyteratus, qui Dignitates rurales reputantur, sed existunt, nec tamen Sedem in Cathedrali, nec Collegiatis Ecclesiis habent, nec cura animarum illis incommet, nec personalem residentiam requirunt; sed eorum munus est, reuendendi computa Oeconorum Ecclesiarum sub districtu sui Archipresbyteratus existentium, ac debitores compellendi, &c. cum similibus, ut in d. declaratione S. C. quam refert *id. Gonz. p. 4. cap. 3. nu. 96.* quæ declarauit, huiusmodi Archipresbyteratus esse compatibles cum Dignitatibus, Canonici-

bus, & aliis beneficiis, personalem residentiam requiruntibus, sicut aliud beneficium simplex, nec prædictos Archipresbyteros teneri per seipso munus prædictum sibi incumbens, exercere, sed per alios ab ipsis deputandos exequi posse, & in vna *Concion. Archipresbyteratus 28. Ianuarij 1594. coram Penia* fuit tentum, quendam Archipresbyteratum, iurisdictionem contentiosam habentem, non dici beneficium curatum, ad effectum, ut vacet per assequutionem alterius beneficii incompatibilis, ut per *Gonz. glos. 6. nu. 64.* & proinde habendum esse tanquam simplex beneficium.

Assumptionis Beatæ Mariæ.

Exprimendum est nomen Sancti, sub cuius inuocatione est ipsa Parochialis Ecclesia, sicut, etiam seruatur de quocunque alio beneficio; nisi illud curatum, esset intus Cathedrali Ecclesiam, prout alias diximus; nempe cum animarum cura incumbet ipsi Cathedrali Ecclesie; tunc enim non est necessaria ista expressio nominis Sancti inuocationis ipsius Cathedralis, & Parochialis; ac et quando prædicta Parochialis in aliquo loco vnica est; tunc enim sufficit dicere, *Cum Parochialis Ecclesia loci, sive Oppidi, sive Terræ N.* sic etiam si ipsa Parochialis fuerit matrix illius loci, &c.

Per obitum quondam Hieronymi Sanchez.

Inter modos vacationis beneficiorum Ecclesiasticorum, præcipuus, & principalis est ille, quando, nimirum, beneficium vacat de iure, & facto, nempe per obitum beneficiati, ut hic; nam dicitur tunc verè, & propriè vacare, & sic per mortem naturalem, *Gonz. glos. 15. nu. 3. per tex. inc. susceptum, & ibi glos. in verbo, non morte, de rescript. in 6.* quia mors omnia soluit, *S. deinceps, auth. de nupt. coll. 4.* nam sicut usufructus finitur morte usufructuarii, *text. in l. 3. s. fin. ff. quib. ex caus. usufr. amitt.* ita etiam beneficium vacat morte beneficiati; cum beneficiatus usufructus, & usufructuario comparetur, *c. fin. & ibi glos. verbo, reseruari, de off. ordin. in 6. idem Gonz. loc. cit. nu. 4. & 5. Barbof. de potest. Episc. glos. 72. nu. 7. Vian. in praxi iurispatr. lib. 5. cap. 5. nu. 6.* Et sicut iste modus est præcipuus inter alios, sic etiam frequentissimus in Romana Curia; adeo ut inter Officiales Datarie Apostolicæ, vnus quidem sit, cuius sibi proprium munus demandatur recipiendi omnes, supplicationes beneficiorum vacantium per obitum, qui proinde de officio *Per obitum* vulgariter nuncupatur.

Est nihilominus pro hac nostra praxi notandum, quod licet beneficium vacet per obi-

obitum beneficiati, vt hic, fallit tamen Pri-
mo in beneficiis consistentibus in Ecclesia
17 non numerata, in qua non adest certus nu-
merus Canonicorum, seu aliorum benefi-
ciatorum; sed secundum fructuum super-
excrecentiam, vel decrecentiam, benefi-
ciati crescunt, vel decrecent; ac proinde in
illa ius nouum creatur, quod cum persona
extinguitur; & sic beneficium per obitum
beneficiati, ibi non vacat, sed tantum esse
definit, *c. ex parte, & ibi Hostien. col. 2. ver-
bo, nullatenus, de concess. prab.* & ibi notat
*Imol. num. 2. & probatur in c. dilecto, vers.
pratered, de prab. vbi etiam not. Innoc. nu.
3. in glos. verbo, desinit, Abb. num. 9.* & fuit
decisum in *vna Calaguritan. Beneficij de
Ormillis die 23. Maij 1588. teste Mant. de-
cis. 229. nu. 1.* & ideo nunquam vacat, sed
statim ac titularis decedit, supprimitur, ex-
pirat, ac cessat, *tex. in d. c. dilecto, nu. 9.* &
ibi communiter omnes, *Viuian. in d. praxi
iarispatr. lib. 1. cap. 1. num. 118.* Et dicitur
18 Ecclesia non numerata, quæ etiam recepti-
ua nuncupatur, ad differentiam Ecclesie
19 numeratæ, quæ ita dicitur, quando in ea
adest certus, & definitus numerus Canoni-
corum, seu aliorum beneficiatorum, in
qua, aliquo beneficio vacante, fit præsen-
tatio per alios beneficiatos, & institutio per
Episcopum, *Seraph. decis. 941. num. 1.* vt
aliàs dixi,

Fallit secundò, quando beneficium est
20 de mensa, nempe incorporatum mensæ
Episcopali, seu Capitulari, vel Abbatiali;
21 quia tale beneficium, per obitum illius
Rectoris non vacat, sed remanet, vt supra
incorporatum, & consolidatur in mensa,
mortuo Prælate, *Gemin. in c. si propter, sub
nn. 3. in fin. Viuian. loc. cit. nu. 110.* ac proin-
de dicit *id. Gonz. glos. 3. §. 6. num. 64.* quod
cum tale beneficium de mensa, non sit verè
beneficium, nec in eo detur vacatio, resultat
proinde, quod non comprehendatur in re-
gula referuatoria mensiam, loquente de be-
nificiis vacaturis, vt fuit decisum in *vna
Tarvisin. Parochialis 10. Decembris 1603.
coram Litta.*

Fallit tertio, quando beneficium est vni-
22 tum; quod cum nequè vacet, impetrari
non potest, stante illius vnione, *Selu. de be-
nef. 3. p. q. 15. nu. 76. Rebuff. in praxi tit. de
vniõn. nu. 14. Viuian. d. cap. 1. num. 111. ex
Felin. in c. in nostra, nrm. 23. vers. corolla-
rium 27. de rescript. id. Selu. d. nu. 76. Rõs. de-
cis. 46. de rescript. in antiq. Rebuff. in praxi.
tit. de vniõn. nu. 14. Put. decis. 247. d. num. 7.
lib. 2. Gonz. d. glos. 5. §. 7. nu. 22.*

Circa tamen huiusmodi vacationem per
obitum, adnotandum duxi, quòd sæpè in
Romana Curia euenire contingit, vt nedum

beneficium vacet per obitum beneficiati, il-
liusque possessoris, verum etiam, si post sup-
plicationem signatam, & registratam, ille
litteras nondum expediuerit, sed ante ade-
ptam huiusmodi beneficii possessionem, diè
clauserit extremum; beneficium dicitur va-
care per obitum eiusdem beneficiati; prout
in facti contingentia respondit *Rebuff. conf.
48.* quem citat *Paris. de resign. benef. lib. 10
q. 7. num. 54.* dicens, quod si resignatarius
expediuit litteras resignationis in Vrbe, &
postea in itinere, cum proficisceretur ad
capiendam possessionem, moriatur, ex *ead.
Rebuff.* ait, tale beneficium vacare per obi-
23 tum; quamuis illius possessionem non fue-
rit adeptus; nam ex collatione, iam domi-
nium, & omne ius consequutus fuit; quia
24 nihil refert possessio ad titulum, *Couar-
var. resol. lib. 3. cap. 16. col. 1. & 2.* Vnde etiã
id procedit, quamuis collatio sit facta à
Papa, & litteræ non sint expeditæ; quia ex
sola supplicatione signata, & registrata, vt
dictum est, vacat per illius obitum cum per
ipsam solam supplicationem, vt præfertur
registratam, gratia sit perfecta ante littera-
rum expeditionem, *Cassad. decis. 2. nu. 10.
de pensio. Put. decis. 275. nu. 2. lib. 3.* & alii
quos refert *Gonz. glos. 19. §. 2. num. 32.* &
nouissimè *Rota in vna Casaraugustan. Ca-
nonicatus 10. Iunij 1630. coram Durano
Decis. 385. nu. 11.* vbi quod vacatio per obi-
tum N. fuit consumpta per prouisionem cù
supplicatione registrata, etiam non appre-
henta possessione.

Verum id intelligendum est, quando sup-
plicatio registrata, est tradita parti; quia
antea non dicitur ius aliquod considerabi-
le ipsi parti quæsitum; cum de facili talis
25 supplicatio, quæ non sit registrata possit
lacerari, *Sarnen. in reg. de non toll. iur.
ques. 9. 20. in fin.* & fuit dictum in *vna
Oxonien. Archiepiscopatus 6. Aprilis
1576. coram Robustorio;* & pluries obser-
uauimus in Dataria Apostolica.

At verò, ex præmissis addo, nequè suffi-
cere, quod ad effectum prædictum, suppli-
catio registrata, sit parti tradita, vt postea
per illius obitum vacet beneficium, sed
omnia hæc intelligenda esse, quando in sup-
plicatione sic registrata, est extensa forma
gratiola, quæ extendi consuevit in Officio
Paruæ Datæ, quando videlicet est Orator
præfens in Curia, in eaque examinatus, &
approbatus, aut testimonium Ordinarii de
sua idoneitate in eodem officio produxit;
sicut iam diximus quando quidem, si alijs
Orator haberet suam supplicationem si-
26 gnatam, & registratam cum commissione
in forma *Dignam*, vtique dici non potest
beneficium per illius obitum vacare; cum
vigo-

vigore dicta supplicationis; cum huiusmodi commissione, non sit facta ipsi Oratori collatio, sed sibi detur mandatum de conferendo; & ita iuxta hanc praxim docet, etiam *Garc. de benef. p. 4. cap. 2. nu. 17.* quod tunc præmissa procedunt, quod beneficium vacat per obitum illius, qui habuit supplicationem signatam, & registratam, quando ipsa supplicatio est in forma gratiosa, ut dictum est, secus verò si in forma *Dignam*, aut aliàs commissaria; quia cum tunc non dicatur prouisio, sed mandatum de prouidendo, beneficium non vacat per obitum illius, sed ut prius; ac proinde eodem vacationis modo vacat beneficium, quod à Summo Pontifice impetratur, & portigitur sibi supplicatio, quæ prænotatur de stylo *Curia*, *Adhuc per obitum*; quod quidem seruatur, ut patet ad sensum, etiam si post primam huiusmodi vacationem, beneficium fuerit alteri, licet nulliter, collatum; quia

27 adhuc durat prima vacatio; quod exemplificari poterit in eo, qui impetrauit adhuc per obitum, & non expressit eiusdem beneficij verum valorem, seu ex alia causa fuerit nulliter collatum, ut dictum est; Tunc enim, de more Curia concipitur supplicatio tenoris sequentis, videlicet,

28 *Beatissime Pater. Cum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione S. N. in Parochiali Ecclesia S. N. Corduben. de quo aliàs per obitum quondam N. illius dum viueret ultimi possessoris, extra Romanam Curiam de mense Iulij Anni proxime præteriti M. DC. XLIII. defuncti, vel aliàs certo alio modo vacans, cuidam N. pro clerico se gerenti, auctoritate Apostolica prouisum, seu prouideri mandatum, aut concessum extitit, & deinde ipse N. litteris Apostolicis desuper non expeditis, possessione nequè dicti beneficij minimè habita, decessit, de eodem, ut præfertur; uti adhuc per obitum dicti N. seu aliàs certo alio modo vacante, cuidam P. asserto Clerico dicta Diæcesis, eadem auctoritate prouisum, seu prouideri mandatum fuit, prouisione, seu mandato ad illam huiusmodi, ex eo quod dictus P. in litteris Apostolicis desuper expeditis, verum annum valorem dicti beneficij nõ expressit, illi XXIII. ducatorum auri de Camera, &c. annuatim non excedere, asserendo, cum tamen illorum fructus longe plus valerent, & valeant de presenti, ob non expressionem huiusmodi, nulla, & inualida, seu nullo, & inualido existente, ad-*

huc, ut prius, vel aliàs certo alio modo vacauerit, & vacet ad præsens. Supplicat igitur, &c. N. quatenus, &c. cuius fructus, &c. XXXIII. ducat auri, &c.

Vel etiam exempli gratia, quia prouisus de tali beneficio non expressit, illud esse ex sui fundatione, sacerdotale, quo casu, sic concipi poterit supplicatio pro illius noua impetratione, nempe,

Beatissime Pater. Cum perpetua Capellania ad altare S. N. sita in Ecclesia S. N. Corduben. quæ ex sui fundatione Sacerdotalis existit, & de qua aliàs tunc per obitum illius ultimi possessoris, extra Romanam Curiam de mense N. defuncti, vacante, cuidam N. &c. Apostolica auctoritate prouisum fuit, prout in litteris Apostolicis desuper confectis plenius continetur, possessione subsequuta, prouisione, & litteris Apostolicis huiusmodi nullis, & inualidis existentibus, ex eo, quia ipse N. tunc Clericali caractere dumtaxat insignitus erat, nec expressit, quod dicta Capellania sacerdotalis ex huiusmodi fundatione existeret, adhuc, ut præfertur, vacauerit, & vacet ad præsens. Supplicat, &c. quatenus, &c.

Ratio enim in proposito est, quia habens supplicationem signatam, & registratam, non tamen in forma gratiosa, sed in forma *Dignum*, non dicitur habere ius in re, sed tantum ad rem, & clarum est, beneficium non vacare, nisi per obitum obrinentis ius in re, non autem ad rem, etiam ex causa de præterito; & hæc est notoria obseruantia *Dataria*, & *Cancellaria* Apostolica; quam, uis *Cancellaria* teneat beneficium non vacare per obitum illius qui habuit supplicationem signatam, & registratam; imò etiam in forma gratiosa expeditam, sed ut prius, & ita testatur etiam *Garc. d. p. 4. cap. 2. nu. 18.* dicens, quod cum *Cancellaria*, & *Camera* semper teneant, beneficium non vacare per obitum habentis supplicationem, etiam in forma gratiosa, sed ut prius, ut quotidie videmus, ei erit standum, licet *Rota* contrarium teneat, cum *Cancellaria*, & *Camera* sint organum *Papæ*, ut per *Cassad. decis. 2. num. 7. de uniq.* ac propterea stylo *Dataria*, & *Cancellaria* est magis standum tanquam *Papæ* magis propinquo, & eius organo; & de hoc fusius suo loco dicetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Sede Episcopali vacante, beneficiorum collatio spectat ad Papam, & num. 70.
- 2 Vacazione beneficij contingente in mensibus Iunij, & Decembris, collatio semper spectat ad Ordinarium.
- 3 Siue gratiam Alternativa acceptauerit, siue non.
- 4 Et in illis nulla potest considerari reservatio, & quare.
- 5 Menses Martij, & Septembris, quomodo sint reservati.
- 6 Regula reservatoria mensium Apostolicorum, & Alternativa pro Episcopis, tenor proponitur.
- 7 Alternativa gratia, quomodo olim concedebatur Episcopis per supplicationem, manu propria Summi Pontificis signatam, cum litteris sub plumbo.
- 8 Alternativa mensium usus, quando incipit.
- 9 Quibus conceditur, & num. 13.
- 10 Alternativa acceptata, non est locus penitentiae.
- 11 Et quantum duret.
- 12 Alternativa acceptata non potest voluntarie per Episcopum renunciari.
- 14 Alternativa, antiquitus concedebatur etiam Inferioribus collatoribus, hodie vero aliter servatur.
- 15 Non conceditur in beneficij simultanea collationis.
- 16 Alternativa acceptanda ab Episcopo, manente in Civitate, vel Diocesi.
- 17 Alternativa, utitur Episcopus in loco exempto sua Diocesis.
- 18 Alternativae acceptationis formula duplex proponitur.
- 19 Forma alia substantialis, alia accidentalis.
- 20 Forma, ex decreto irritante indolita, potest à Papa tantum alterari.
- 21 Datarius, est organum mentis, & vocis Papae.
- 22 Et quicquid ipse facit, ipsemet Papa facere censetur.
- 23 Illiusque personam semper sequitur.
- 24 Alternativa, quomodo acceptata per instrumentum.
- 25 Forma remittitur, propter necessitatem.
- 26 Alternativa acceptationis litteras non valens Episcopus subscribere ob infirmitatem, vel trementem manum, id poterit adiutus aliena manu.
- 27 Alternativa recognitio, sub qua formula detur per Datarium, seu Prodatariam.
- 28 Alternativa prodest Episcopo, etiam ante scientiam recognitionis.
- 29 Et quomodo id intelligatur.
- 30 Alternativa, incipit currere à die acceptationis.
- 31 Privilegium amittit, qui permissa potestate abutitur.
- 32 Alternativae usus (quomodo Episcopus priuetur, si ea abutatur.
- 33 Et illius privatio inducitur ipso iure.
- 34 Privatio, quae fit ipso iure, non requirit hominis ministerium.
- 35 Episcopus, quomodo excusandus à mala collatione beneficiorum reservatorum, & num. 38.
- 36 Beneficium, an vacaverit in mense Ordinario, vel Apostolico, si ignoretur tempus, vel hora obitus beneficiati, quid iuris.
- 37 Beneficio vacante per obitum beneficiati in mare, quomodo illius mors, probanda.
- 38 Beneficia quomodocumque reservata, si Episcopus scienter conferat, quid agendum, & quid si ignoranter.
- 40 Alternativa contraveniendo, Episcopus, non priuatur suis quatuor mensibus.
- 41 Alternativa mensium non gaudet Episcopus, nisi vere, & personaliter resideret.
- 42 Etiam si absit ex causa à Concilio Tridentino approbata.
- 43 Aut ex necessitate sua Ecclesiae, vel etiam Reipublicae, aut alia legitima causa absentia, etiam ex mandato Papae.
- 44 Mensis expressio, necessaria in quacumque vacatione beneficij.
- 45 Etiam in gratijs, Motu proprio concessis.
- 46 Motus proprius excludit defectum subreptionis, non tamen defectum intentionis.
- 47 Mensis expressio, in impetratione be-

- nessej, dispositiue facienda.
- 48 Vacatio beneficij reservati, quando semiplene, aut plene probanda.
- 49 Alternatiue effectus, an incipiat ab ipsa die recognitionis.
- 51 Parochialis Ecclesia, Sede Episcopali vacante, non confertur à Capitulo.
- 52 Sedis Episcopalis vacatio, quousque duret.
- 53 Capitulum, Sede Episcopali vacante, non potest Parochiali vacanti apponere Oeconomum.
- 54 Penitentiariam non potest Capitulum eligere Sede Episcopali vacante.
- 55 Capitulum, Sede Episcopali vacante, quando possit beneficia conferre.
- 56 Sede Apostolica vacante, beneficia reservata conferuntur ab Ordinario, donec Papa faciat novas regulas Cancellaria.
- 56 Et quomodo hoc intelligendum.
- 58 Parochiales Ecclesia reservate, vacantes, Sede Apostolica vacante, recte per Ordinarios conferuntur.
- 59 Cap. si à Apostolica, de præb. in 6. de quibus Parochialibus intelligendum.
- 60 Vacatio beneficij, contingens ante obitum Papa, in mense reservato, si ille, tunc de eo non prouiderit, an prouideat Ordinarius.
- 61 Iurisdictionis exercitium, quando acquiritur nonus Prælati, ut beneficia conferre possit.
- 62 Extrauag. Iniunctæ, de elect. tenor proponitur.
- 63 Hac Extrauag. non comprehendit Eminentissimos Cardinales, & quare.
- 64 Beneficia quando conferat Episcopus, ante expeditionem litterarum sua præfationis, & illarum præsentationem Capitulo.
- 65 Breue de capienda possessione Episcopatus, non excluditur ab Extrauag. Iniunctæ,
- 66 Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus, usquequò conferat beneficia prioris Ecclesia.
- 67 Absolutio Episcopi, à vinculo prioris Ecclesia, & translatio ad secundam, quando incipiant.
- 68 Capitulum, quando possit constituere Vicarium Ecclesia vacanti per translationem Episcopi.
- 69 Episcopi sunt cæci erga nepotes.
- 70 Collatio beneficiorum, est actus iurisdictionis.
- 71 Capitulum, Sede vacante, potest beneficium simultanea collationis in mense Ordinarj vacans, conferre.
- 72 Collatio, licet simultanea Episcopi, & Capituli, competit tamen cuilibet eorū in solidum, & quid ubi Cardinalis Episcopus, confert ex indulto, beneficia reservata, Proponitur declarationis Urbani VIII. tenor, num. 78.
- 73 Capitulum, deficiente Episcopo, confert in re proprio beneficia simultaneæ collationis.
- 74 Capitulo non præiudicat Papa in sua collatione, Sede Episcopali vacante.
- 75 Cancellaria Apostolica, quomodo concipiat litteras de beneficio reservato Sede Episcopali vacante.
- 76 Quomodo dicatur organum Papa.
- 77 Cancellaria Apostolica, que faciet, dicuntur fieri in Consistorio Papa.
- 79 Verba, vacauerit, & vacet ad præsens, quare apposita in supplicatione beneficii vacantis per obitum.
- 80 Beneficium vacans in mense ordinario, ab eo confertur, etiam in mense Apostolico, & è contra.
- 81 Initium ascendendi, & spectari debet.
- 82 Vacationis beneficii, non autem durationis tempus ascenditur, ut illud dicatur reservatum, uel non.
- 83 Regula reservatoria loquitur de tempore vacationis beneficii.

Praxis Acceptationis, & Recognitionis Gratia Alternatiua Mensum, iuxta Regulam IX. Cancellaria Apostolica.

CAPVT VI.

D E Mense Iunij *proxime praterito.*

Ex eo, quod beneficiorum collatio, Sede Episcopali vacante, prout in premissa supplicationis formula

pro impetratione Parochialis Ecclesiae, narratur, ad solum Summum Pontificem, spectat, vt etiam infra dicitur.

At verò, quia non raro in dubium reuocari contingit, vtrum etiam plena Sede predicta, vigore gratiae alternatiuae, etiam non residens Episcopus, possit semper beneficia in mensibus Iunii, & Decembris vacantia conferre.

Quare negatiue videtur respondendum; quandoquidem Papa concedit Episcopis alternatiuae gratiam acceptantibus, vt valeant omnia beneficia vacantia in mensibus Februarii, Aprilis, Iunii, Augusti, Octobris, & Decembris, conferre, quamdiu apud Ecclesias, & Dioceses suas resederint dumtaxat; vnde si non resideant in mensibus Iunii, & Decembris, conferre non poterunt; ac per consequens intrat reseruatio; quia concessum sub conditione residentiae, censetur denegatum sub contraria conditione, videlicet absentiae, seu non residentiae, ad *text. in l. pecuniam, ff. si cert. pet. l. item quia, ff. de pact.* cum aliis adductis per *Gonz. ad reg. 8. glos. 43. sub num. 122. vers. ex aduerso.*

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est, tamquam in notoria praxi recepta; quia menses Iunii, & Decembris semper sunt Ordinarii, etiam sine alternatiua; quos proinde menses fixos pro Ordinario appellamus; quare non possumus dicere, quod concedantur à Papa per alternatiuam, Episcopis; & quamuis in ea fiat mentio, etiam de his duobus mensibus

causa demonstrationis, conditio tamen, & onus residentiae, non censetur appositum respectu illorum, sed aliorum quatuor, qui per alternatiuam de nouo conceduntur; dicti autem duo menses sunt Ordinarii, siue alternatiua sit acceptata, siue non, etiam si post illius acceptationem non resederit, nec sicut nonnulli perperam tenuerunt, cum predictis duobus mensibus sit aliqua permutatio cum Papa, cum iam fuerint proprii Episcoporum sine alternatiua, idem *Gonz. d. glos. 43. num. 118.* & sic praefati menses Iunii, & Decembris, tanquam fixi pro Ordinariis semper spectant ad illos, & nunquam ius competere potest Papae, etiam Ordinario, nunquam in sua Diocesi residente, *Barbos. de potest. Episc. alleg. 73. num. 38. & 44.* & fuit dictum in vna *Papae Beneficii 10. Aprilis 1617. num. 59.* relata per eundem *Barbos. d. alleg. 73. num. 59.* & ita illos fixos etiam appellat *Rota in vna Giennen. Canoniciatus*, penes *Burrat. dec. 242. nu. 1.* ibi, *Nam Canoniciatus, de quo agitur, non est reseruatius ratione mensis, cum vacauerit de mense Iunii, qui semper est ordinarius, & fixus, & in d. Papae Beneficii d. n. 59. circa fin.* vbi responsum fuisse dicitur, quod ad dictos duos menses fixos, quod nulla potest considerari reseruatio; ex eo quod Papa, neque in prima parte regulae, neque in secunda, eos reseruat; & ita tenent, & seruant *Dataria, & Cancellaria*, vt omnibus Curialibus notum est; nisi beneficia vacantia in illis duobus mensibus, fuerint alia reseruatione, Sedi Apostolicae reseruata, seu affecta.

Idem quoque firmat *Garr. par. 5. cap. 1. sub num. 56. circa fin.* vbi quod prima opinio videtur sibi falsa, ac propterea contrarium circa id tenendum existimat, nempe, quod menses Iunii, & Decembris semper sint Ordinarii, siue alternatiua sit acceptata, siue non.

Quapropter, non est recedendum à supradictis decisionibus Rotalibus, plurimum sensui, & praxi *Datariae, & Cancellariae* Apostolicae conformibus, quae simpliciter tenent, supradictos menses Iunii, & Decembris, tanquam fixos, firmos, & stables esse semper Ordinarii, siue sine alternatiua, sine cum ea, siue resideat, siue non, vt supra dictum est.

Aliud verò dicendum est de aliis duobus ex quatuor mensibus, nempe Martii, & Septembris, qui post acceptatum ab Episcopo gratiam alternatiuae, sunt Papae reseruati, etiam ipso Episcopo non residente, *Rota dec. 361. num. 1. par. 3. recent. Barbos. alleg. 53. num. 36.* & alias meo tempore de anno 1610. 14. Maij coram Cardinale Lancel-

celotto, proposito dubio in Rota de ordine bo. me. Cardinalis Nazareni, tunc Prodatarii fel. record. Pauli V. fuit resolutum, collationes beneficiorum vacantium in mensibus Martii, & Septembris, nunquam spectare ad Episcopum absentem, qui acceptavit gratiam Alternatiue, *Care in addit. ad p. 5. cap. 1. num. 691.* qui licet postmodum satagat contrarium probare, nihilominus ea, quæ ipse pro contraria sententia adducit, non sunt in consideratione, imò ea reicit *Barbos. loc. cit.* sed sequitur opinionem *Ricc. in prax. for. Eccl. dec. 684.* qui in proposito assert *dec. Rot. in vna Summopon. Alternatiue*, secundum quam nunquam Dataria, & Cancellaria Apostolica ab hoc recedunt, prout semper vidimus, praticari; & quomodocumque vacet beneficium in altero ex prædictis duobus mensibus, siue Episcopus resideat, siue non, semper per dictam Cancellariam datur de reseruatō, & concipit suas litteras sub ista forma, videlicet,

Dadum siquidem per Constitutionem nostram beneficiorum Ecclesiasticorum in octo mensibus tunc expressis, extra Romanam Curiam, aliasquam per resignationem vacaturorum, usque ad voluntatis nostræ beneplacitum reseruatōriam, necnon concessiōnem facultatis disponendi de beneficijs eisdem ad liberam Episcoporum dumtaxat, non autem aliorum eum eis dispositionem pertinentibus, quæ in antea in sex alternis mensibus, ex tunc expressis, extra dictam Curiam vacare contingeret, per nos eisdem Episcopis, quantum ipsi apud Ecclesias, aut Dioceses suas verè, & personalitèr residerent dumtaxat factam, omnia beneficia Ecclesiastica ex tunc usque ad beneplacitum prædictum in Septembris, & reliquis quinque alternis mensibus, extra Curiam prædictam, alias, quam per resignationem vacaturorum collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus. Decernentes, &c. attentari. Cum itaque postmodum perpetuum simplex, &c. quod q. N. obtinebat, per obitum eiusdem N. qui beneplacito prædicto adhuc durante, & gratia Alternatiua mensium huiusmodi a Venerabili fratri nostro moderno Episcopo Nascan. iuxta Constitutionem prædictam, acceptata, ipseque ea, litteris acceptationis huiusmodi a dilecto filio Datario nostro receptis, & recognitis, utente, extra dictam Curiam, de mense Septembris proxime præterito vacauerit, &c. Nullusque præter nos, &c.

Vel etiam alio modo, prout in supplicatione id narrari consuevit, nempe, *Cum tale beneficium, &c. per obitum quondam N. extra Romanam Curiam de Mense Martij proxime præterito defuncti, Episcopo N. gratia Alternatiua mensium Episcopis apud suas Ecclesias, vel Dioceses verè, & personalitèr residentibus concessa, gaudente, vacauerit, &c.*

Hic verò occasionem nactus ex expressione prædicti mensis Iunii in supraposita formula supplicationis, nonnulla possem annectere circa alios menses, tum Apostolicos, tum ordinarios, necnon eorundem mensium alternatiua Episcopis concessam; attamen, cum de hac re copiosissimum tractatum ediderit disertissimus vir *Hieronymus Gonzalez*, ad illum lectorem remitto; pauca tamen adnotando, quæ in facti contingentia crebro euenisse non ignoramus, & ad hanc nostram praxim apprimè conducunt. Cumque omnia ad huiusmodi mensium alternatorum pertinentia à regula octaua, Cancellariæ Apostolicæ, quæ hodie est nona, promanare noscantur, quæ continet reseruationem mensium Apostolicorum, necnon prædictam Alternatiuam pro Episcopis residentibus, visum est prius integrum eiusdem regulæ tenorem subnectere; postmodum verò formulas litterarum gratiæ Alternatiue huiusmodi, Prædictæ igitur regulæ tenor talis est, videlicet.

6° *Item cupiens idem D. N. Papa pauperibus Clericis, & alijs benemeritis personis providere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura secularia, & quorumuis Ordinum regularia, qualitercunque qualificata, & ubicunque existentia in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, May, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, usque ad sua voluntatis beneplacitum, extra Romanam Curiam, alias quam per resignationem, quocunque modo vacatura, ad collationem, provisionem, presentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem quorumcunque Collatorum, & Collatricum secularium, & quorumuis Ordinum regularium (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut aliorum sub Concordatis inter Sedem Apostolicam, & quoscunque alios imtis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis, que ledere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinetia, dispositioni sua generalitèr reseruauit. Volens in supplicationibus, seu conf-*

cessionibus gratiarum, qua de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint, dispositiua mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores prabendas, necnon privilegia, etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficijs, aut quod illa sub huiusmodi reservationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriis derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissimè extendi voluit, quibusuis personis, & Collegijs cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, quomodolibet concessa, aduersus reservationem huiusmodi minimè suffragari.

Insuper Sanctitas Sua, ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis, quandiu apud Ecclesias, aut Dioceses suas verè, ac personaliter resederint dumtaxat, de omnibus, & quibuscunque beneficijs Ecclesiasticis cum cura; & sine cura secularibus, & regularibus, (ad liberam ipsorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu presentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alijs pertinentibus) qua in antea in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipsam vacare contigerit, (dummodo alijs dispositionem Apostolicam reservata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, ut si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in alijs sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris vacaturorum, (qua etiam dispositioni sua, ut praefertur, reseruant) seu etiam aliorum dispositioni sua, & dicta Sedis alijs quomodolibet reseruatorum, vel affectorum sese intrinseuerint, aut quominus prouisiones, & gratia Sanctitatis Suae de illis, debitum effectum consequantur, impedimentum quoquomodo praestiterint, usu, & beneficio praedicta facultatis eo ipso privati existant, ac collationes, & alia dispositiones de beneficijs, illius praetextu deinceps faciendae, nullius sint

roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam Alternatiua praedicta acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per patentes litteras, manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, in sua quisque Ciuitate, vel Diocesi datas, declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis Suae transmittere teneantur: quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, uti incipiant gratia supraedicta. Decernens sic in praemis omnibus per quoscunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c.

7 Descendendo nunc ad praxim acceptationis supraedictae gratiae Alternatiuae, sciendum est, quod olim illa concedebatur per supplicationem, manu Summi Pontificis signatam, sicut seruatur in concessione coeterarum gratiarum, & sic super ipsa supplicatione postmodum litterae sub plumbo expediebantur, iuxta cursum, & stylum Datariae, & Cancellariae Apostolicae; quare alias in vna Placentina. Parochialis coram Pat. decis. 387. lib. 3. nu. 1. fuit resolutum, quod Alternatiua concessa Episcopo Placentina non suffragaretur ei, ante expeditionem litterarum, & ideo collatio facta ante dictam expeditionem in mense reseruatò, non valeret; & adiciebatur clausula, quod Ordinarius renunciaret quatuor mensibus sibi per dictam regulam concessis, & ex Gonz. glos. 3. 1. nu. 15. quod non concedebatur Episcopis Alternatiua per regulam Cancellariae, sicut hodie; quia solebat concedi per gratias, & breuia particularia, indultu ad gaudendum huiusmodi gratia, ut ex Pavin. de pos. cap. Sed. vac. p. 1. q. 10. nu. 23. Bursat. conf. 126. nu. 101. lib. 2.

Hodie verò, nulla requiritur expeditio litterarum, sed sufficit, quod illa acceptetur per litteras patentes, recognoscendas per D. Datarium, seruata forma praedictae regulae 9. decisiones verò nonnullae loquentes de expeditione litterarum, fuerunt factae de tempore, quo non concedebantur Alternatiuae per dictam regulam, nec per legem generalem, sed per gratias particulares ad Episcoporum supplicationes; ac proinde, necessaria erat litterarum expeditio, obstante regula de non iud. iure. form. suppli. Et sic hodie certa forma huiusmodi Alternatiuam acceptandi, constituta est, ut etiam infra patebit, nec est necessaria aliqua supplicatio, aut litterarum expeditio, aut alia concessio, teste Gonz. d. glos. 63. nu. 30. cum seqq.

Sanè hic, & quoad hanc praxim, plura notanda existimauimus circa huiusmodi acceptationem gratiae Alternatiuae, &

Primum, Huius Alternatiuae usum, ortum duxisse à fel. record. Nicolao V. de anno 1447. & sic etiam nonnulli illius successores Pontifices continuerunt, ut tradit *Bursat. conf. 126. num. 102. lib. 2.*, ipseque Nicolaus Ordinariis concessit quatuor menses, nempe Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem; postea verò, fuit concessa pro sex mensibus, ut Episcopi facilius ad residentiam inuitarentur, aequaliter dictos menses diuidendo *Gonz. super reg. 8. s. 1. pro cur. num. 55. c. 56.*

Secundum, Quod Summus Pontifex cōcedit huiusmodi Alternatiuam omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ita volentibus; ac propterea, postquam illa fuerit acceptata, non est locus penitentiae; & ab huiusmodi acceptatione recedi non potest; cum hæc acceptatio, sit quasi contractus à principio inter Papam, & Episcopum initus; & sicut fuit voluntarius, postea efficitur necessarius, *vulg. iur. quare illa durabit usque ad obitum Papæ, illam concedentis, vel Episcopi acceptantis Naz. mor. cons. 31. d. nu. 1. c. 2. de preb.* quia conceditur usque ad illius beneplacitum, ut ex prædicta regula nona ibi, *usque ad sua voluntatis beneplacitum, c. signatiore 5. de re script. cum simi.*

Idem quoque erit, si Episcopus, qui Alternatiuam acceptauit, ad aliam Ecclesiam transferatur, sicut, et Archiepiscopus, vel Patriarcha; nam talis Alternatiuae acceptatio cessat per huiusmodi translationem, ac prorsus extinguitur; quare, si velint uti gratia Alternatiuae, opus est, quod in nouo Episcopatu debeant eam de nouo acceptare; cum prima gratia sit limitata pro illo Episcopatu, in quo dictam Alternatiuam acceptauit; quinimmo à tempore Sixti V. prædictæ regulæ reseruatione fieri cæpit usque ad Papæ beneplacitum; & sic durat toto tempore Pontificis, qui fecit prædictam regulam; nam antea solebat fieri usque ad quinquennium; quo elapso, renouabatur, ut habetur in *regula Pijs V. c. Gregorij XIII.* ac completo eodem quinquennio, fiebat noua regula, & requireretur noua acceptatio Alternatiuae, *Rosa coram sal. record. Clemente VIII. in vna Egisaniensis Beneficiorum 19. Ianuarij 1579. teste Garc. de benef. p. 5. cap. 1. nu. 446. c. 569.*

Verum est tamen, nonnullos quandoque Episcopos, neque in illius translatione ad aliam Ecclesiam, neque alio tempore voluisse, ut vidimus, acceptare huiusmodi Alternatiuam; cum possit contingere, illius acceptationem, quoad vnam Diocesim, illis prodesse, quouero ad aliam, ad quam transfertur, obesse, ex variis causis, quæ euenire solent; & idem si in primo Episcopatu non

curent hanc gratiam acceptare, sicut alios vidimus Episcopos, suis tantum quatuor mensibus contentos esse, absque aliqua Alternatiuae acceptatione; quare monendi sunt Episcopi, ut priusquam acceptent Alternatiuam, considerent, an illis potius sit frui suis quatuor mensibus ordinariis, siue præsentibus, siue absentibus, quam sex mensibus alternatis cum doloribus, oneribus, litiumque anfractibus euenire solitis circa obseruantiam, vel inobseruantiam conditionum, & qualitatum regulæ reseruatoriæ mensium, ac Alternatiuae; & visum est plures Episcopos, noluisse acceptare Alternatiuam, & alios, qui postquam acceptauerant, & in conuenientia experti sunt, obtinuisse à Papa, ut suas acceptationes de medio tolleret, eosque ad quatuor menses ordinarios restitueret, teste *Gonz. glos. 43. nu. 179.* & ita, me instante obtinuit Episcopus Asculan. de anno 1614. qui supplicauit pro dissolutione suæ acceptationis, & fuit repositus ad suos quatuor menses; & huius rei praxim tradit *id. Gonz. glos. 58. nu. 23.* vbi, quod postquam Summo Pontifici porrectus est supplex libellus, illum ad suum Datarium transmittit, qui illius nomine, aut concedere, aut reicere solet; prout sibi bene visum fuerit, iuxta causas in ipso libello expressas; alias enim Alternatiuam acceptatam non potest voluntarie per Episcopum renunciari, *Pus. decis. 88. nu. 1. lib. 3.* & fuit resolutum in vna *Salmonan. Alternatiua 14. Maij 1610. coram Laurentio, teste Farinac. in posthumis decis. 289. nu. 7. p. 1.* nam itante consensu Papæ, Episcopus ab huiusmodi acceptatione recedere potest, *f. stat. C. de action. c. oblig.* Et tunc nihil aliud agitur, nisi acceptationem semel factam, cancellare, & cassare de libro ad id in Dataria deputato, qui per Dominum Officiale de *Per obitum* nuncupatum, teneri, & asseruari consuevit, vbi Episcopi, qui Alternatiuam acceptauerunt, descripti repetiuntur; & in margine cassatio acceptationis cum die, anno, & mense adnotatur, ad instar cassationis instrumenti obligatorij, & manu propria ipsius D. Datarij dicitur, qualiter talis Episcopus Alternatiuam renūciavit, &c.

Tertium, Patet, ex eadem regula, huiusmodi Alternatiuam concedi tantummodo Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, sicut supra tetigimus, non autem Capitulis, Archidiaconis, aut alijs Inferioribus Collatoribus, qui fortasse, ex statuto, consuetudine, aut privilegio, habent ius conferendi; quicquid antea seruatum fuerit; antiquitus enim concedebatur, etiam ipsis Inferioribus Collatoribus, ut per *Pus. decis.*

*clj. 88. lib. 3. vbi in vna Tirofouen. Canonica-
tas coram Prospero, die 9. Ianuarij 1548.*
fuit dictum, quod Alternatiua cōcessa Epi-
scopo, prōdesset, & Capitulo in beneficiis
spectantibus ad collationem vtriusquē, ex
Calder. conf. 32. ac etiam, quod postquam
Episcopus eligit Alternatiuam, Capitu-
lum non potest dicere, *ego nolo ea vti, &
volo habere menses ordinarios, ex d. conf.*
Calder. Antiqua etenim Alternatiua non
erat restricta ad solos Patriarchas, Archie-
piscopos, & Episcopos, sicut hodie, sed
omnibus Collatoribus indifferenter conce-
debatur.

Quare, his sic stantibus, non est audien-
dus, *Zerola in praxi Episp. 1. verbo: Alter-
natiua, vers. 4. an in Prælatiis*, vbi quod
prædicta Alternatiua habet locum, etiam
in Prælatiis, Episcopo inferioribus, habentibus
potestatem conferendi beneficia; ex
eo, quod si ligat maiores, etiam minores
ligare debeat; cum valeat argumentum à
maiore ad minus.

Hoc etenim omnino negatur, cum huius-
modi Alternatiua concedatur supradictis
maioribus Collatoribus tantum, *Garc. de
benef. p. 3. cap. 1. sub nu. 683.* & cum de hoc
olim dubitatum fuisset in vna *Barbino-
nen. Infirmaria 18. Martij 1558.* in qua
Domini dixerunt, consulendum esse Papam
super intentione regulæ ipsę respondit, mē-
tem suam esse, vt regula pertineat tantum
ad maiores Collatores, cum ipsi perpetuo
resideant, non autem ad Inferiores, & ibi
id. Garc. acriter reprehendit prædictum
Zerolam, contrarium tenentem.

Quartum, Hęc Alternatiua conceditur
in beneficijs duntaxat, quæ sunt ad liberam
collationem, videlicet faciendam à solo
Episcopo, absquē alterius dispositione,
præsentatione, vel electione, consensu, seu
interuentu, vel alijs, vt ex verbis eiusdem
regulæ, *id. Gonzal. glos. 45. à nu. 10. Garc. d.
p. 5. cap. 1. nu. 475.* non autem in beneficijs,
15 quæ Episcopi conferunt insimul cum Ca-
pitulo, vel alijs, vt patet ex textu ipsius regu-
læ vbi expressè dicitur, quod intelligatur
de beneficijs ad liberam ipsorum duntaxat;
non autem aliorum cum eis, dispositionem,
seu præsentationem, vel electionem, nec etiã
cum consilio, vel consensu, seu interuentu
Capitulorum, vel aliorum, quia in istis be-
nificijs non intrat.

Quintum, Quod Patriarcha, Archiepi-
scopus, aut Episcopus volens acceptare Al-
ternatiuam tēpore huiusmodi acceptationis,
16 debet manere in propria Ciuitate, vel Di-
cesis; alijs enim talis acceptatio nihil pro-
dest; quia locus huiusmodi acceptationis
est, etiam de forma; qua non seruata, cor-

ruit actus, *vulg. iur.* quod quidem satis ex-
pressum est in ead. regula de Alternatiua,
dum in fine dicitur, *In sua quisquē Ciuitate,
vel Diacesi datas declarare, &c.* Ratio
namquē, ea est, quod cum concessio huius-
modi Alternatiua fiat ad hoc, vt Episcopi
inuitentur ad residendum in suis Ciuitati-
bus, vel Diacesibus, proinde vult Summus
Pontifex, quod huiusmodi residentia inci-
piat ab acceptatione Alternatiuæ; & quod
litteræ prædictæ acceptationis dentur in
propria Ciuitate, vel Diacesi; alijs autem
nihil fiat, *Gonz. gl. 62. n. 20.*

Vndè, etiam si Episcopus fuerit in Ro-
mana Curia præfens, veluti examinandus, ac
pro expeditione suæ Ecclesiæ, vel pro limi-
nibus Apostolorum visitandis, aut ex alia
quacunquē causa, non poterit exhibere
suas litteras patentes acceptationis gratiæ
Alternatiuæ, instando pro illius recogniti-
one, & concessione dictæ gratiæ; sed oportet,
quod prius vadat, vel redeat ad suam Di-
cesim; indequē prædictas litteras ad D. Da-
rarium transmittat; quæ quidem gratia non
semel visa est Episcopis, sic præsentibus, de-
negari.

Est tamen notandum, quod Episcopus
poterit dictam Alternatiuam acceptare,
17 necnon illa vti, etiam in loco exempto suæ
Diacesis; nam adhuc dicitur in propria
Diacesi residere; cum talis locus dicatur
suæ Diacesis, vt per *DD. in c. cum Episco-
pus, de off. ordin. in 6.* quia locus exemptus
dicitur de Diacesi, & in vna *Volaterran.*
Iurisdiictionis, quæ est decis. 207. nu. 2. p. 2.
diuers. fuit dictum, quod quando locus est
exemptus, licet non sit de Diacesi, adhuc
tamen est in Diacesi, vt per *Abb. in c. Apo-
stolica, nu. 3. de donat. Felin. in c. quam
gravi, col. 5. de priuileg.* ac proinde, cum
locus exemptus sit de Diacesi, si tempore
vacationis beneficii, Episcopus reperitur
in d. loco dicitur in propria Diacesi, resi-
dere, ac vti valet gratia Alternatiuæ; quia
etiam ibi non desinit præesse ouibus suis,
ob cuius rationem conceditur dicta Al-
ternatiua, vt ex pluribus probat *Gonz. glos. 43.
à nu. 187. ad 199.*

Quibus sic præpositis, non alienum à no-
stra praxi duximus, aliquam huiusmodi
Alternatiuæ acceptationis formulam, quæ
plerumquē à nonnullis Episcopis, ad præ-
scriptum supradictæ regulæ 9. concipi con-
suevit, proponere, illius ferè totum tenorē
in litteris patentibus huiusmodi accepta-
tionis inferendo, vt per illius verborum in-
sertionem omne dubium remoueatur; con-
cipi igitur poterit tenoris sequentis, vide-
licet,

18. Nos N. Dei, & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. quibus nuper innouit, quod Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus Noster, Dominus Alexander diuina prouidentia Papa VII. ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, quandiu ipsi apud suas Ecclesias, aut Dioceses verè, & personaliter residerint duntaxat, de omnibus, & quibuscunque beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura secularibus, & regularibus, ad liberam, ipsorum duntaxat, & non aliorum cum eis dispositionem, seu praesentationem, vel electionem, nec etiam eum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus, qua in antea in mensibus Iunij, Augusti, Octobris, Decembris, Februarij, & Aprilis extra Romanam Curiam uacare contigerit, dummodo alias dispositione Apostolica reservata, vel affecta non forent, liberam disponendi facultatem concessit, ac etiam voluit, ut illi, qui gratiam Alternatiue praedicta acceptare uellent, acceptationem huiusmodi per patentes litteras, manu propria signatas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque Ciuitate, vel Diocesi datas debeat, litterasque ipsas ad Datarium Sanctitatis Suae transmittere tenerentur; quibus ab ea receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, uti inciperent gratia supra dicta. Quapropter Nos volentes gratiam Alternatiue huiusmodi, iuxta formam praescriptam acceptare, illaque uti de caetero, modo, & forma praemissis, per has praesentes nostras litteras patentes, propria nostra manu subscriptas, sigilloque nostro munitas, eandem gratiam Alternatiue acceptare, eaque in futurum uti uelle declaramus. In cuius rei fidem, & testimonium has praesentes fieri, nostraque manu propria, ut praefertur, subscriptas, & sigillo nostro muniti fecimus. Data in Palatio nostro Episcopali N. sub Anno a Natiuitate Domini, &c. Indictione, &c. Die, &c.

Et in hac forma vidi quamplures acceptationes factas a nonnullis Episcopis, in partibus Ultramontanis existentibus.

Quod si fortasse nimis proluxa formula praedicta videatur, alia hic subnectere placuit, quae communiter, & fere ybique est in usu, eo quo sequitur modo, videlicet,

Nos N. Archiepiscopus N. Intendens, & volentes obseruare regulam reseruatoriam mensium Apostolicorum S. D. N. Alexandri diuina Prouidentia Papa Septimi, necnon frui gratia, & beneficio Alternatiue Episcopis, apud Ecclesias, vel Dioceses suas verè, & personaliter residentibus per eandem regulam concessa. Propterea humiliter, & debita cum reuerentia, ac omni meliori modo, quo possumus, & debemus, libenter praedictam Alternatiue gratiam acceptamus, eaque uti uelle declaramus, in cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem, praesentes patentes litteras, per nostrum Secretarium scriptas, propria nostra manu subscribamus, sigilloque nostri soliti, impressione muniti fecimus, easque ad Illustrissimum, & Reuerendissimum Dominum eiusdem D. N. Papae Datarium transmitti curauimus iuxta formam, & ad effectum de quibus in praedicta regula. Dat. in Aedibus nostris huius nostrae Ciuitatis, (vel in tali loco nostrae Diocesis) Anno, &c. Die, &c. Mense, &c.

N. Archiepiscopus N.

N. Secretarius.

Supradictam formulam habes etiam penes Gonz. ad d. reg. 8. glof. 62. sub nu. 33.

His igitur formulis sic praesertis, plurimum, circa obseruantiam formae acceptationis huiusmodi Alternatiue, est inuigilandum; ex eo, quod illius regula secum affert decretum irritans, in fine, ibi, *Decernentes sic in praedictis omnibus per quoscumque &c. iudicari debere; ac irritam, &c.* quod quidem decretum, quoad omnes ipsius regulae partes, formam inducit, glo. in Clem. 2. verbo, nullo modo, de stat. & qualis. Felin. in cap. ex parte, num. 7. de consuet. Ludouic. decis. 384. n. 9. licet non desint, qui dicunt, nonnulla in d. regula expressa, importare formam tantum accidentariam; quod quidem huc usque dignoscere non potui; cum potius aliter inde constet; nam licet non possit negari, formam hanc admittere distinctionem, cum illa sit duplex, nempe, alia substantialis, cui nihil addi, aut ex ea detrahi potest, Bald. in l. 2. C. de ser. fugis. & l. 3. ff. de leg. 1. nu. 41. ut est illa, quae dat esse rei, alia uero accidentaria, quae dat esse materiam, circa quam res ipsa versatur, quae introducta est ad bene, & firmiter esse, reddendo

do actum magis ornatum, & speciosum, ut ex pluribus comprobatur eruditissimus *Lottier. de re benef. lib. 1. q. 4. num. 47. & 58.* unde, forma mutata in accidentalibus, seu accessoriis, non mutatur, aut perit substantia, *text. in l. fundi, & ibi Bald. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. seruantes, §. modo, ff. de fruct.*

20 Notandum tamen est pro hac praxi, quod licet nemo, prater Papam, possit quicquam aduersus huiusmodi decretum, irritans, attentare, ac propterea formam ex eo inductam in aliquo, etiam minimo immutare, vel inde detrahere; cum illius alteratio ad Papam ipsum spectet; prout etiam relaxatio decreti irritantis, *cap. cum inferior, de maior. & obed. Clem. Nè Romani, de elect. Rot. dec. 7. in fin. par. 1. diuer. recent. id. Lottier. lib. 2. q. 1. §. num. 88.* attamen in hoc casu, nempe acceptationis, & recognitionis litterarum patentium predictæ Alternatiuæ, nihil est, quin possit Illustrissimus Datarius, seu Eminentissimus Prodatarius, ad quem spectat, nomine Summi Pontificis, hanc litterarum acceptationem recognoscere, aliquid ex dicta forma remittere; nam, exempli gratia, licet in dicta regula sit expressè cautum, quod illi, qui uoluerint acceptare gratiam Alternatiuæ predictæ, acceptationem huiusmodi per patres litteras, manu propria subsignatas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque Ciuitate, vel Diœcesi datas declarare, &c. si tamè aliquid ex his, seu aliis requisitis defecerit, poterit nihilominus Datarius, si velit, dictas litteras recognoscere, illasque describi mandare in libro, & acceptatio, ac recognitionis huiusmodi valebunt.

Nec de hoc mirandum videtur; ex eo, quod supradictus Datarius ad hoc concedendum, non censetur moueri, nisi ex voluntate Papæ, cuius est ipse organum mentis, & uocis, prout de Cancellaria tradit *Cassiod. de. 2. num. 7. de oration. Cæsar de Græf. dec. 1. num. 8. de probat. ac proinde representat personam ipsius Papæ, cuius uices in his beneficialibus amplissime gerit; unde*

21 quicquid facit ipse Datarius, ipsemet Papam facere censetur, ex illa regula, *omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimus, id. Mandos. reg. 33. q. 2. num. 1.* Nam si Prolocus habens Signaturam, quæ per *Concessum* uocatur, supplicationes, etiam gratiæ signat in propria Domo, & signando dicit, *Concessum, ut petier in presentia Domini Nostri Papæ*, & sic censetur supplicationes predictas signare in presentia Papæ, eo quidem magis Datarius, qui semper manet, & assistit in ipso Palatio

22 Papæ, cuius personam semper sequitur, cõ-

secutur omnia, quæ ad Datarii munus spectat, facere in presentia Papæ; qui eidem Datario rem totam commisit, nedum quoad cõcernentia gratias beneficiales, verum etiam quascumque alias concedendas, siue denegandas; qui moueri proinde solet secundum intentionem ipsius Datarii.

Sic etiam, quatenus in proposito predictæ regulæ de Alternatiua uoluit Papæ, quod illius acceptatio fieri debeat per litteras patentes, ibi, *acceptationem huiusmodi per litteras patentes, &c.* prout est de forma ipsius regulæ, si tamen dicta acceptatio facta fuerit per publicum instrumentum, illudque idem Datarius admiserit, & recognouerit, ualebunt utique acceptatio, & recognitionis huiusmodi, illarumque uigore poterit Episcopus gaudere dicta gratia Alternatiuæ, ut per *Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 596.* ubi, quod si ipse Datarius admitteret acceptationem Alternatiuæ factam, non seruata omnino dicta forma, utique ualere, & tenuit *Rota in una Salamantina. Fructus Archidiaconatus, de Monleon 3. Ianuar. 1587. coram Gypso*, Datarium, qui est organum Papæ, nõ obstante forma acceptationis, & decreto irritante, potuisse admittete instrumentum acceptationis Alternatiuæ; licet non esset sigillo munitum, nec recognitum, ut requirit regula, nec dubitari debuisse de illius facultate, *Rota penes Buratt. dec. 833. in fin.*

Quare, hac praxi sic stante, perperam contendunt Episcopi, qui ex gratia ipsius Datarii, Alternatiuam ipsam acceptant, nõ seruata in omnibus forma dictæ regulæ; ac postea, occurrente vacatione beneficii in mense, uigore predictæ Alternatiuæ alternato, ac Papæ reseruato, qui alias sine illa, esset vnus ex quatuor mensibus ordinariis, idem beneficium conferunt, prætextu nullitatis acceptationis, & recognitionis predictæ gratiæ Alternatiuæ; quasi dubitando, an idem Datarius esset, ad id sufficienti facultate suffultus, toto cælo proinde aberrantes; prout euenisse adnotatum reperio, quod de anno 1616. Episcopus Afulanus ita contulit beneficium, & fuit sibi rescriptum à bo. mem. Marco Aurelio Maraldo tunc Datario Pauli V. quod curaret sic ab ipso Episcopo nulliter prouisum, renunciare possessioni predicti beneficii, tanquam Sedi Apostolicæ reseruati.

His insuper accedit, quod si ex gratia, potest ex forma in dicta regula præscripta aliquid omitti, eo magis, quandoquæ id admitti debet, quando forma ipsa uix, aut omnino seruari non potest; quandoquidè, clarum satis est, quod ex causa necessitatis potest aliquid de forma omitti, vel immuta-

mutari, *Felin, in cap. cum dilecti, num. 13. de rescript. Casar de Grass. dec. 6. num. 8. de prab. Menoch. de arbitr. iud. censur. 2. casu 82.* quia in casu necessitatis multa permittuntur, quae alias non permetterentur, ut per *Roman. in l. si verò, §. de iure, in 4. fall. ff. solut. matr.*

Vnde, cum inter requisita, tradita per dictam regulam, requiratur, quod Episcopus manu propria subscribat praedictas litteras patentis, si tamen ille, propter infirmitatem, vel trementem manum, non poterit subscribere, id nihilominus poterit, adiutus cum aliena manu, ut ex *Peralta, loquente de Notario, in rubr. ff. de leg. 2. ait idem Gonz. glos. 60. n. 43.* subdens *num. 2.* quod si Episcopus est omnino impeditus infirmitate, vel alia occasione, ita ut neque cum adiutorio alterius manus subscribere valeat, & minus scribere, sufficit in hoc casu, quod alius subscribat pro eo, per *tex. in l. Divus, ff. de in integr. restit. & in l. in ambiguus, §. quoties, ff. de reg. iur. cum simil. & in terminis tenuit Bald in rub. C. de fid. in strum. vbi, quod quando pro forma requiritur subscriptio cum propria manu, imminente necessitate, tenet subscriptio facta aliena manu.*

Et cum de anno 1608. eneuisset casus acceptationis huiusmodi Alternatiuae pro parte Episcopi Placentini, qui tunc adeo *Chyragra* affligebatur, ut huiusmodi litteras, neque cum adiutorio alienis eius subscribere valeret, pro Vicarius generalis, cuius subscriptio talis erat, videlicet, *Honoratus Lamega Vicarius Generalis Placentinus, de mandato Reverendissimi Domini mei Fabritij Episcopi Placentini, impedimento Chyragra subscribere nequeuntis.* Quas quidem litteras patentis ego vidi admissas per bo. me. Pompeium Cardinalem Arrigonium, tunc Prodaturium fel. record. Pauli V. Rigor. n. iuris relaxatur, vbi propter impossibilitatem feruari non potest, *arg. cap. indemnitate, §. penult. & cap. licet, de vitanda, in fin. de elect. in 6. l. proximo, ff. de bis, quae in test. delent.* Vnde licet forma dictae regulae esset alias omnino seruanda, attamen vbi seruari non potest, sufficit actum facere quoquo modo fieri potest, & per consequens eius omisso non vitiat, *Paris. de rescript. benef. lib. 7. q. 3. num. 17. 18. & 19. & in his terminis Gonzal. d. glos. 60. num. 47.* vbi comprobatur ex pluribus, praedictam regulam non obligare Episcopum ad subscriptionem impossibilem; cum impossibile nulla sit obligatio, *l. impossibile, ff. de reg. iur.* vnde nedum dicta regula, verum etiam quavis alia obligatio intelligitur, ut non obliget ad

impossibile, *l. fin. ff. qui satisd. cog. Burat. dec. 5. num. 4.*

Denique, ipse D. Datarius, seu alius Officialis Datariae Apostolicae, ab eo deputatus accuratissime legit, & recognoscit supradictas litteras patentis, an videlicet in illis sit in reliquis seruata forma, per dictam regulam tradita, an sint integrae, solidae, & omni parte perfectae; non cancellatae, non abolitae, non vitatae, & absque aliqua rasura, aut falsi suspicione. Et ad maiorem cautelam, licet in casu acceptationis huius Alternatiuae, non adsit pars, quae debeat citari, pro ut, quandoque, ex aliqua causa contingere solet, consuevit tamen de mandato ipsius Datarii, examinari summarie duos testes super recognitione subscriptionis, & sigilli litterarum patetium acceptationis praedictae Alternatiuae, idem *Gonz. glos. 64. num. 6.* Quibus sic peractis, datur ab eodem Datario fides huiusmodi recognitionis, tenoris sequentis, videlicet,

27 Nos Aegidius Ursinus Varius Sanctissimi Domini Nostri D. Urbani Diuina providentia Papa VIII. Datarius, & vtriusque Signatura Referendarius notum facimus omnibus, & singulis, ad quos spectat, qualiter Die, & Mensis, & c. Anni, & c. pro parte Reverendissimi Domini N. Episcopi N. praesentata, & recognita fuerunt litterae acceptationis ~~per~~ *verè, & personaliter residentibus, ab eodem Sanctissimo D. N. Papa concessae.* In quorundem fidem, praesentes litteras manu nostra propria subscripsimus, & sigillo nostro muniti fecimus. Datum Roma, Die, & Anno supradictis.

Aegid. Datarius.

Locus ✠ Sigilli.

Consimilem formulam habes penes eundem *Gonz. d. glos. 64. num. 30.*

Si verò id Datarii munus, fuerit per Summum Pontificem alicui ex S. R. E. Cardinalibus demandatum, datur ipsa fides recognitionis, similis tenoris, paucis tantum mutatis, quae tamen in substantia idem continet, ut sequitur.

Dominicus Tituli S. Sixti S. R. E. Presbyter Cardinalis Cecchini nuncupatus, & Sanctissimi Domini nostri D. Innocentij, diuina providentia Papa Decimi Prodaturius

L 2 2 no-

notum facimus omnibus, & singulis, ad quos spectat, qualiter pro parte Reuerendissimi in Christo Patris Domini N. Episcopi N. presentata, & recognita fuerunt littera acceptationis gratia Alternatiua mensium Prasulibus, apud Ecclesias suas verè, & personaliter residentibus, ab eodem Sanctissimo Domino Nostro concessa. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium presentes litteras manu nostra propria subscripsimus, sigilliquè, quo in talibus utimur, impressione muniti fecimus. Datum Roma, Die Septimo Mensis N. Anno, &c.

D. Card. Prodatarius.

Locus ✠ Sigilli.

De mandato Emin. & Reuerendiss. Dom. Card. Prodatarij N. pro Secretario.

Hic verò se offert occasio dubitandi, utrum ad hoc, quod Episcopus possit gaudere effectu Alternatiua, stante illius acceptatione, necnon recognitione per D. Datarium facta, requiratur eiusdem acceptationis scientia, ut validè conferre possit beneficium, quod in suo alternato mense vacauit? necessarium est, ut tantum temporis effluerit, quod talis recognitio Alternatiua potuerit ad Episcopum verisimiliter peruenire; ut ex pluribus probat idem Gonz. gl. 63. nu. 20. vbi, quod statim ac, litterarum patentium recognitio sequuta est, incipit usus Alternatiua. Quod tamen intelligendum, quatenus recognitio non fuerit facta in aliqua parte mensis, qui iam erat Apostolicus; nam aliàs, cum fuerit ius quæsitum Papæ in illo mense, non poterit Ordinarius beneficium tunc vacans, conferre, etiam si sciisset acceptationem prædictam fuisse recognitam, ut aliàs diximus.

Et dicta Alternatiua fauore reservationis incipit currere à die acceptationis, ita ut si acceptetur in medio mensis, qui cessante Alternatiua, solet esse mensis Ordinarii, statim illo mensis desinit esse ordinarius, & efficitur Apostolicus, prout fuit dictum in vna *Tarentin. Canoniceas impressa penes Farin. in posthumis dec. 349. num. 1. tom. 1.* vbi, quod stante prædicta acceptatione 6. Martij, à dicta die 6. fuit idem mensis effectus Apostolicus, & reservatus; non obstante, quod ab initio esset Ordinarii, ut in vna *Sigobien. Beneficij 26. Maij 1604. coram*

Inno., & dictum est supra.

Porro, sunt adamussim, quæ in prædicta regula de Alternatiua continentur, obseruanda; proindeq. per maximè aduertendum, est, ne quicquam cõtra illius formam committatur, postquam ea fuerit acceptata, & recognita, ut supra; ne fortasse Episcopus, ea abutendo, delinquat; si videlicet in beneficiorum referuatorum collatione se ingerat, iuxta tritam regulam, quod qui permissa sibi abutitur potestate, meretur priuilegium amittere, l. nullos, & l. Iudeos, C. de Iud. *Surd. dec. 307. n. 9. Lotter. de re benef. lib. 2. p. 41. n. 33.*

Quæ quidem conclusio ita ampliatur, & Primò, ut procedat non solum quando Episcopus abusus fuit Alternatiua, conferendo beneficia vacantia in mensibus referuatis, verum etiam si se intromiserit in prouisione quorumcumque beneficiorum, aliàs, quàm ex prædicta regula referuatorum, vel affectorum; aut quominus prouisiones Apostolicæ debitum consequantur effectum, impedimentum præstiterit; prout in prædicta regula declaratur, ibi, *scilicet etiam aliorum, dispositioni suæ, &c. aut quominus prouisiones, & gratia Sanctitatis suæ de illis, debitum effectum consequantur, &c.*

Secundò, ut ob huiusmodi abusum, nulla sit necessaria sententia priuationis, sed ipso facto, statim post contrauentionem, incipit priuatio Alternatiua, propter prædictam eandem regulam, *101. v. u. & bene facta* unde cum priuatio hæc lege ipso iure, non requiritur aliquod hominis ministerium; quia ob contrauentionem, lex est, quæ reuocat, ad not. per *DD. in cap. cum accessissent, de constit. non homo, Crescent. dec. 13. incip. priuilegium Alternatiua, num. 3. sub tit. de priuileg.* quinimò, etiam illa sola verba, *priuationi existens*, in eadem regula apposita, operantur, ut Episcopus contraueniendo, absque aliqua priuationis sententia, remaneat priuatus, *glos. in verb. priuatus, in l. si quis maior, C. de transac. Care. p. 5. cap. 5. n. 746.*

Quinimò, nedum priuatus ipso facto remanet Episcopus iure conferendi statim, quod contrauenit, in sex mensibus vigore Alternatiua, sed etiam quasi possessione conferendi, ut amplius dicta quasi possessione uti non valeat, *id. Gonz. d. glos. 56. nu. 37. cum pluribus seqq. vbi,* quod illud verbum, *usu*, positum in regula, nil aliud significat, nisi quasi possessionem, per *Bart. in l. de quibus, nu. 10. ff. de legib. Butr. in c. cum consuetudinis, nu. 2. de consuetud.*

Et licet id intelligendum esset, Papa volente, & declarante; & quod taciturnitas Papæ

Papæ cōseruare videtur in suo vsu, & quasi possessione conferendi vigore Alternatiuz.

Nihilominus, contrarium verius est; nam predicta pœna simpliciter incurritur, absque alia Papæ declaratione; cum iam id fuerit per dictam regulam declaratum; dum voluit, quod eo ipso, quod Episcopus contraxerit, sit Alternatiuz beneficio priuatus; quod sufficit pro clara, & expresse declaratione. Præsertim verò, quia, vt ait idē *Gonz. l. vi. num. 120.* nunquam visum est, nec auditum, talem denunciationem, seu declarationem, aliter factā fuisse, quam per supradictam regulam; nisi tamen ipse Episcopus, qui amisit dictam Alternatiuam per contrauentionem, & violationem, eam iterum habere vellet; tūc enim debet recurrere ad Papam; narrando qualiter cum haberet Alternatiuam acceptatam, eam amisit per contrauentionem; ac propterea petit eam iterum sibi concedi ex gratia speciali, ita *Garc. d. p. 5. cap. 1. nu. 571.*

Et tunc taliter prouisus datur noua prouisio, si ita Papæ placuerit; cum annulatione possessoris capte, atq; decreto irritante in *d. reg. 9.* quod inficit titulum, & possessionem; adeo vt supradicti sic nulliter possidentes non possint vti; aliquo ex remedijs possessorijs, nec etiam summarissimo manutentionis, in quo solent exceptiones admitti; *Rod. decis. 2. de rebus. spol. & decis. 11. & 12. de cau. poss. & propr. in antiq.*

Et ex similibus rescriptis beneficalibus in ipsa Dataria Apostolica, quæ super prædictis nouis prouisionibus cōceduntur, cum in supplicationibus, tum etiam in litteris, quæ super illis expediuntur, qualibet reseruatione cum decreto irritanti, nulla distinctione adiecta, an sit in corpore iuris clausa, an notoria, uel non, afficit indistincte possessionem, adeo, quod quis restitendus non veniat, *Bellam. decis. 35. Rebuff. in praxi, tit. de reseruat. tam generalis, quam specialis ad enoch. de recuper. remed. l. 6. q. 35. nu. 443. cum plur. seqq. Mohed. decis. 15. num. 1. de cau. poss. & propr. & decis. 13. num. 2. de reb. spol. Caput 9. decis. 324. p. 1. num. 2. & alij, Gonz. glos. 31. nu. 7. qui nu. 9. probat idem dicendum esse de beneficijs uacantibus in mēsis Martij, & Septembris, stante acceptatione Alternatiuz; per quam ex mensibus Ordinarijs efficiuntur Apostolici, ut supra dictum est; namque huiusmodi decretum æqualiter comprehendit hic hanc reseruationem, causatam ex dictis duobus mensibus ratione dictæ Alternatiuz acceptatæ; & eo ipso, quod constet de acceptatione, & uacatione in aliquo ex dictis mensibus, reseruatō inficit possessionem.*

Hinc est, quod licet ipsum decretum irritans, ex sui natura inficiat titulum, & possessionem, ex supradictis, & alijs iuribus, & sic prætenso possessori nullum competat remedium possessorium; cū talis possessio careat omni iuris adminiculo, & fomento, *Felin. in c. in nostra, nu. 12. de rescript. Mohed. d. nu. 1. Lancellott. de attent. p. 3. cap. 24. q. 9. nu. 1. cum plur. seqq.*

Nihilominus uerò, pro potiori, præmissorum cautela, ac ne de nullitate possessionis aliquo modo dubitari contingat, non ignoramus, stylum esse introductum in Dataria Apostolica à tempore Clemētis VIII. fel. record. ut in similibus prouisionibus beneficiorum, in calce supplicationis, ac subinde in litteris adiicitur tale decretum, uidelicet. *Et cum decreto, quod Orator teneatur coram Notario, & testibus declarare, se deinceps possidere vigore huius noua prouisionis sibi factæ, tanquam de beneficio libero, non autem vigore presentationis, & institutionis, & propterea se omnino mutare causam possessionis.* vel aliud simile decretum, iuxta facti, ac reseruationis contingentiam; quod quidem decretum fuit primò appositum in simili supplicatione super noua prouisione, propria manu ipsius Clementis, qui etiam in rebus Datariz erat antè illius Pontificatum, apprimè uersatus, cum fuisset Datarius Sixti V. & ab inde citrà, nunquam in similibus prouisionibus beneficiorum, omittitur per Dominos Officiales Datariz Apostolicæ.

Præterea, licet ex superius dictis, satis appareat, non requiri specialem declarationem incursum pœnæ ob contrauentionem prædictæ Alternatiuz, attamen negari non potest, quin collationes factæ contra formam supradictæ regulæ, aut quouis alio modo, fuerint quandoque per Summum Pontificem inualidæ, & irritæ declaratæ; Nam alias tempore Pontificatus fel. record. Gregorii XIII. cum quidam Christophorus Archiepiscopus Ispalen. eidem Gregorio narrasset, quod ipse, defunctis quibusdam suis consanguineis, ut illorum res domesticas, & familiares componere posset, necesse habebat, ut per aliquod tempus à sua Ecclesia discederet, idem Gregorius eidem Christophoro, ut præter absentię tempus à Concilio Tridentino permissum, sex menses sine continuos, siue interruptos, arbitrio suo, ab Ecclesia Ispalen. cui tunc præerat, eiusque Diocesi uniuersa abesset, ac interim gratia Alternatiuz mēsiū Episcopis apud Ecclesias, & Dioceses suas residentibus concessa, & qua eò usque vsus fuerat, uti ualere, indulget, prout in litteris, desuper in forma Breuis sub *Dat. 28. Martij 1573.*

Pon-

Pontificatus sui Anno Secundo, continetur. Quarum quidem litterarum obtentu, sicut idem Gregorius acceperat, ipse Christophorus Archiepiscopus, etiam per suos Vicarios contulit Dignitates, praevidas, beneficia, & officia ecclesiastica, etiam in mensibus reservatis, necnon ultra tempus dictae absentiae concessum, quam in longitudinem annorum captiosè distulit; ac proinde licentiam ipsam pio, & honesto velamine extortari, subrepticam iudicavit; cum non eo animo illam impetrasset, ut dicta negotia explicaret, quae infra dictum sibi concessum tempus explicare potuisset; & dicta licentia ita sibi concessa extitit, ut si quando alias usus abundi veniret, illo pro, sui libito uteretur. Proinde ipse Gregorius ad evitandas lites, quae super collationibus, ut praefertur factis, potuissent exoriri, inter provisos Ordinarios, ac provisos Apostolicos de eisdem beneficiis, declaravit, omnes, & quascunque dispositiones, siue ab ipso Christophoro Archiepiscopo, siue à Vicariis suis ab egressu, suo è Diacesi Ispalen. praetextu gratiae Alternatiuae, quomodolibet factas de Dignitatibus, praebendis, beneficiis, & officiis praedictis, quae inde ad obitum dicti Archiepiscopi, qui in itinere obiit, vacauerunt, litteralque desuper confectas, processusque habitos cum inde sequutis omnibus, vires, & effectum non habere. Sicque in omnibus causis, tunc pendentibus forsitan, & futuris per quoscunque Iudices, &c. ac irritum, &c. sub *Dat. Romae apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris Die xxvij. Iunij M.D.LXXXI. Pontificatus sui Anno Decimo.*

Porro, ex his habetur, quod licet Papa potuisset declarare praedictum Archiepiscopum priuatum usu gratiae Alternatiuae, nihilominus, ex eo quod ille obierat, irritauit tantummodò collationes, ut supra factas; quod videtur satis, superque sufficere pro huiusmodi contrauentionis declaratione.

Illud tamen est circa hanc nostram praxim, aduertendum, quod si Episcopus habuerit iustam, seu coloratam causam providendi de beneficiis reservatis, quod contingere potest, sicut non semel contigisse scimus, nempe quando quis per cuius obitum vacauit beneficium, decederet in partibus longinquis, & Ordinarius verisimiliter crederet, quod decessit in suo mense, quia de hoc aderat fama, cum re vacatio non contigerit, nisi in mense Apostolico, & reservato, tunc enim Episcopus excusatur à pena contrauentionis praedictae.

Ad hanc quoque praxim reducitur illud, quod dicit *Garc. de benef. p. 5. cap. 1.*

num. 527. nempe, quid iuris, quando vacat beneficium, circa mediam noctem ultimi diei mensis, ita ut minimè constare possit, an fuerit finitus vnus mensis, & alius captus, & sic an vacauerit in mense Apostolico, an verò in mense Ordinario, vel quando beneficium vacat per obitum illius, cuius mors ignoratur, in quo die, & mense fuerit, an in Ordinario, an in Apostolico, veluti cum quis inuenitur mortuus in flumio, puteo, aut in deserto, & nescitur quo die, & mense obiit; cum nemo illi viderit mori; vel mane, prima Ianuarij re, pertus est mortuus in lecto, & nescitur, an obierit post mediam noctem, an verò ante; ac proinde, an beneficium censeatur vacasse in mense Ordinario, an Apostolico, ut inde ipse Ordinarius illud conferendo, censeatur contrauenisse gratiae Alternatiuae, & hic comprobatur idem *Garc. loc. cit.* quod si facta diligentia, & indagazione, sciri non potest, in quo mense beneficium vacauerit, Episcopus hoc casu, antequam provideat de beneficio vacante, inquirere debet in quo mense illud vacauerit, ut sciat, an ad se, an verò ad Papam illius collatio spectet; alias enim praemissa non adhibita diligentia, malè faceret; quia si fortè vacasset in mense Apostolico violaret Alternatiuam; sicut etiam si id contingeret ex mala computatione temporis, quo vacauit beneficium, veluti quia beneficiatus obiit vltima mensis Iulij, circa mediam horam noctis, & Episcopus die prima Augusti sequentis de illo beneficio prouidit, ut in casu decisionis in vna *Pistoriam Alternatiua 16. Octobris 1558. coram Quiroga*; in qua fuit resolutum, quod cum beneficiatus obiisset circa mediam horam noctis vltimae diei Iulij, dicebatur obiisse in mense Iulio; quia totum illud tempus, quod est ante dimidiã noctem, attribuitur dicto diei vltimo; ad *l. more Romano, & ibi Iafon, & alios allegatos, num. 14. ff. de ser. & cap. 1. & 2. extra eod. tit.* quia quod à vespera in vesperam Sabbata sanctificantur, intelligitur quoad festiuitatem Sanctorum, non autem, quod à vespera diei incipiat currere mensis; In qua decisione, licet pro Episcopo fuerit adductum, quod ille veniret excusandus, non autem priuandus gratia Alternatiuae, ex illa vnica collatione, nihilominus fuit dictum, quod etiam per dictam vnicam collationem, Episcopus perdidit Alternatiuam; quia non fuit illius formae satisfactum; ac proinde, etiam illa modica contrauentio sufficit pro amissione praedictae Alternatiuae, quam decisionem assertit idem *Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 739.*

Verum tamen est, quod in casu dubio, quan-

quando, nimirum, per Episcopum adhibita diligentia, constare non potest, in quo mense obierit beneficiatus, tunc videtur, ipsum Episcopum illud beneficium sic vacans, conferre posse; nam in casu dubii, presumendum est pro Episcopo; quia ad eum spectat prouisio omnium beneficiorum suae Diocesis de iure communi, in quolibet mense vacantium; cum Episcopi in conferendis beneficiis fundatam habeant intentionem, iuxta *tax. in c. omnes basilica, c. nullus, 16. q. 7. c. cum ex iniuncto, in fin. de haret. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 10. nu. 49. Bellam. decis. 17. nu. 3. Put. decis. 492. num. 3. lib. 2. Caputaq. decis. 214. nu. 5. p. 2. & 307. lib. 1. licet eorum potestas conferendi sit coarctata per reservationes. Quare in praedicto casu dubio, adhibita per eum diligentia, ut patet, nec constando de tempore, & sic de reservatione, praedicto iure privari non debet; cum illa interpretatio sit favorabilis, per quam sit reditus ad ius commune, d. si. x. nu. 5. pactus ne peteret, ff. de p. s. & ibi Lafon nu. 6. & in dubio, facienda est interpretatio pro non reservatione; cum sit fauendum ordinariae collationi, & iurisdictioni, quae est favorabilis, Gonz. glos. 43. num. 133. & glos. 36. num. 130. ubi ait Episcopum, ne ille priuationis poenam incurrat, ob contrauentionem. Alternatiue, excusari, etiam posse, si nimirum articulus erat intricatus, & valde dubius, utrum tale beneficium, esset liberae collationis, vel non;*

Aut si contingat, beneficium vacare per obitum beneficiati, de cuius tempore non ita prorsus notitia haberi potest, veluti si obitus huiusmodi contingat in mari, ut reperio etiam tempore d. m. Annibalis de Capua tunc Archiepiscopi Neapolitani, quo vacauit sine cura Ecclesiae S. Euphemiae per obitum q. Tryphonis de Auenia, qui prope Lyburnium miserime cum septem aliis & parua nauis, fregata nuncupata, submersus est; unde ipse Ordinarius, probato per famam, quod in suo mense, casus huiusmodi obitus euenerat, praedictam Ecclesiam cuidam suo familiari contulit, innixus *decis. Rot. in vna Pampilonen. Beneficij, qua est 53. p. 2. diuers.* ubi, quod licet ad effectum reservationis prouenientis ex vacatione beneficii in mense Apostolico obitus sit plenus, & concludenter probandus, nec sufficiat semiplena probatio per famam; quia agitur de praedictio Ordinarium, ut per *Put. decis. 266.* tamen si obitus contigerit in mari, probatio per famam satis erit; quia in his, quae sunt difficilis probationis, fama sola plenam facit probationem,

ut post *Butr. in c. transmissa nu. 10. vers. quandoque, qui fil. sint leg. & in c. ueniens, ibi. sub nu. 10. de test. Dec. in c. 1. nu. 16. in 5. casu, de appell. Lafon. in l. cum ea, num. 6. de transact. Menoch. de arbitr. sud. q. 39. casu 89. num. 88. & mors in mari contingens, non videtur posse negari, quin sit difficilis probationis; quae etiam per eos, qui non interfuere, probari potest, per *tax. in l. quoties, C. de naufrag. lib. 1. tradit Ang. in l. 2. S. si dubitetur, nu. 4. & ibi Imol. nu. 12. post med. ff. quemad. test. aper. id. Ang. in l. si quidem, num. 3. vers. si uero mors, C. sol. matr. Lac. de Pen. in d. l. quoties, prope fin. Boer. decis. 288. col. 3. vers. & ibi idem si agatur de morte; & certum est, mortem in mari ac mari submersa, euentem, difficilis esse probationis; & propterea admitti leues probationes, quae alias non sufficerent, voluit *Corn. conf. 204. nu. 4. lib. 3. per not. per DD. in d. S. si dubitetur, & in d. si quidem.* Et quod ita dixerunt Domini in d. Pampilonem Beneficij, in qua plures testes obitum ultimi possessoris d. beneficii, defuncti, de mense Nouembris in mari, ob naufragium nauis, in qua reperiebatur, per publicam vocem, & famam optime probabant.**

Præterea immunis a culpa erit Episcopus, quando habet iustam ignorantiae causam nempe, an beneficiatus mortuus, esset Officialis Cancellariae, vel familiaris Papae, aut alicuius Cardinalis, per cuius vacationem inducitur reservatio; namque in similibus casibus, Episcopus conferens beneficium reservatum, habet iustam causam excusationis à poena regulæ reservationis; quia ignorantia facti, semper excusat à culpa, & consequenter à poena; nam licet Ordinarius teneatur indagare, an beneficium vacans, esset reservatum, sicut supra dictum est, tamen, quando talis indagatio erit difficilis, non tenetur quis indagare, nisi ea, quae de facili sciri possunt, ad not. per *DD. in l. quando, C. qui admis. & ita fuit tenent in vna Abulon. Beneficij, de Villatoro coram. Put. decis. 531.* ubi, quod si beneficium, erat reservatum, quia mortuus, erat Acolytus non de participantibus; eo quia non incedebat in habitu, quod erat probabilis ignorantia talis reservationis; & propterea id Episcopus, qui contulit, non tenebatur ad indagandum.

Prout passim videmus, Episcopos conferre licet de facto, in suis mensibus beneficia Notariorum Sedis Apostolicae, qui vulgò Prothonotarij honorarij nuncupantur; ex eo quod non semper possunt illi habere notitiam eorundem, quia non solent incedere in habitu; unde si hoc modo eorundem

dem beneficia conferant; non propterea, videntur delinquere, tanquam conferentes beneficia reseruata per *Extrauag. ad regimen, de prab.* & per primam regulam Cancellariæ innouatoriam eiusdem *Extrauag.* & aliam regulam de Alternatiua mensium. Ac proinde sæpè videmus super prouisionibus ab Ordinario de beneficiis prædictis peti tantummodo nouas prouisiones Apostolicas, nec Episcopus, qui ita contulit, stante verisimili ignorantia reseruationis, alicui pænæ noscitur subiacere, à qua quilibet causa potest excusare, vt per *glos. in c. cum venerabilis, de consuet. ligitur, s. potest ff. de liberali causa, id. Gonz. d. glos. 56. nu. 13.* quamuis sic nulliter antea prouisus teneatur renunciare possessioni, vt aliàs diximus.

Ex quibus patet, quod si Episcopus habuerit iustam causam ignorantia, vel excusationis, non incurret dictam pœnam amissionis Alternatiuæ; tamen si postquam certificatus fuerit de reseruatione, & qualiter nullatenus prouidere poterat; vel si idem Episcopus prosequatur ad vltiorem effectum suæ prouisionis, veluti immittendo in possessionem ab eo, de facto prouisum, vel si fuerat antè scientiam immissus, non curauerit quantum in se fuerit, intrusum à tali prouisione remouere, vt possessio vacua remaneat, prouisus Apostolicus in illa capiendâ, impedimentum non habeat, certum est, quod in tali casu facilius intrat Alternatiuæ priuatio; cum Episcopus à culpa, seu dolo excusari non valeat; hoc etenim expressè probatur in *cap. si beneficia, de prab. in 6.*

Nec tamen totum id restringitur tantummodo ad pœnam, propter Episcopi abusum Alternatiuæ, sed extenditur ad casus cuiuscumque beneficiorum reseruationis, de quibus, non obstante huiusmodi reseruatione, **39** ipse Ordinarius scienter prouideret; præsertim, verò, quando collatio beneficii fuerit facta per Papam, tanquam de sibi reseruato, quia reseruatio afficit manus Ordinarium collatoris, etiam ignorantis talem reseruationem; adeo quod collatio postmodum in contrarium facta, non valet, ita *Franc. vltra alios DD. in d. cap. si beneficia, num. 1.* quod tamen ibi id intelligi ait de collatione valida Papæ; aliàs verò secus dicendum esset, verba autem prædicti *text.* quem pluries in facti contingentiâ vidimus prædicari; hæc sunt, videlicet

si beneficia, que per sedem Apostolicam conferuntur, aut decreto interposito re-

seruantur, interdum contingat ab eis, ad quos aliàs pertinet collatio eorundem, aliquibus huiusmodi collationem, seu reseruationem ignorantibus de facto conferri, & beneficia, qua illi tenebant antea, & post prædictorum adeptionem dimissa per eos, alijs assignari, ne talis ignorantia eis, cum sint sine culpa, præiudicialis existat, statuimus, vt si ipsi de collatione, seu reseruatione prædicta postea certiores effecti, sublata difficultate quacumque, omnino dimiserint beneficia sic sibi de facto collata, ad beneficia sua priora, collatione quibuscumque personis facta de ipsis nequaquam obstante, libere reuertantur. Atioquin redendi ad ea, si difficultatem adhibuerunt in alijs dimittendis, sit ipsis penitus interdicta facultas. Eundem quoque modum in demittendo recepta, & recuperando dimissa quoad omnes alios, qui forsitan occasione prædicta, sua dimiserint beneficia, & dimissa per alios fuerint assequuti, per omnia decernimus obseruandum.

Et in terminis *d. c. si beneficia*, fuit aliàs per *Rota* decisum in vna *Dertusen. Parochialis* 12. *Februarii* 1593. coram *Penia*, vbi dato, quod ex concursu, & approbatione Ordinarium ad Parochialem reseruata de qua reseruatione iusta adesset ignorantia, aliquod ius considerabile prouiso competere potuisset, illud amiserat, lex quo habitæ notitia reseruationis, non dimiserat libere possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ reseruata, iuxta dispositionem supradicti, *c. si beneficia*, vt refert *id. Gonzal. glos. 56. nu. 143.*

Prout in simili dicitur de eo, qui male optauit præbendam, seu beneficium pinguius, qui si fuit in culpa, male optando, non potest redire ad primam præbendam, seu beneficium iam dimissum; veluti quia sciebat, vel scire debebat, non esse locum optioni, obstante reseruatione; vel postquam sciuit perseuerauit in possessione beneficii male optati, nec illud dimisit. Si autem non fuit in culpa, quia habebat iustam causam ignorantia, & cum primum certus factus fuerit de mala optione, dimisit beneficium male optatum, tunc quidem poterit ad primum redire, ex eod. *tex. in c. si beneficia, Calder. cons. 6. de consuet. Roman. cons. 329.* & alii quos refert *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 450.*

Nec multum temporis effluxit, quod vacan-

cante Canonatu Diaconali huius Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolitanæ, ille cum eius præbenda per bo: mem. Cardinalem Boncompagnum eiusdem Ecclesiæ Præsulem, vigore indulti Apostolici sibi concessi, siue sua ordinaria auctoritate collatus fuit vni ex Canonicis prædictæ Ecclesiæ, possessione, seruatis alijs seruandis, sublequuta. Verum cum Summus Pontifex alteri illum contulisset, ex eo, quod esset Sedi Apostolicæ, duplici capite reseruatus; nec propterea poterat idem Cardinalis, neque vigore sui indulti, quod non se extendit ad beneficia, duplici reseruatione reseruata, prout suo loco dicemus; proinde taliter ab eodem Cardinale prouisus, statim, habita notitia collationis Apostolicæ alteri factæ, prædictum Canonicatum dimisit, & ad suum priorem Canonicatum, quem antea obtinebat, liberè rediit, seruata adamussim forma prædicti, *c. si beneficia* namque per huc *lex.* tenuit *Io. Andr.* ibi, quod volenti redire ad primum beneficium, dimisso secundo, non poterit inferri quæstio super tali beneficio, vel eius titulo, scilicet, quod iniuste, vel sine canonico titulo illud tenuerit, & sic non potest ille, qui de primo Canonatu, seu beneficio fuerat prouisus, aliquo modo contradicere; quod satis patet ex supradicto textu, ibi, *ad beneficia sua priora liberè reuertantur*, namque id importat illa dictio, *liberè*, videlicet, non vocato aduersario, *c. 1. ante fin.* & ibi *glos. verbo, liberè*, & absque aliqua licentia, ac sine aliqua requisitione, seu vocatione, *c. de malta*, & ibi *Abb. nu. 3. de præb.* necnon sine aliqua sententia, *c. de illis, de sponsal.* & declarat *id. Franc. in d. c. si beneficia, sub nu. 4.* vbi quod ex vi huius decretalis, poterit ad dimissum beneficium propria auctoritate redire, cum quasi iuris fictione, ab illo primo beneficio non videatur diuertisse, siue illud beneficium dimisisse, ex iuribus ibi allegatis. Quando verò quis regreditur ad primum beneficium, utiq. poterit vigore *d. c. si beneficia*, uti remedijs retinendæ, seu recuperandæ; ex eo quod nunquam primam possessionem amisit, sed semper illam in animo conseruauit; ita vt contra illum non concedatur alteri dictum remedium possessorium, *Rebuff. in tit. de pacif. possess. nu. 143. & nu. 190. Gonz. glos. 56 sub nu. 146.*

Benè tamen notanda est distinctio, quam *id. Franc. loc. cit.* adducit, nempe, quod si primum beneficium dimissum, non erat per aliquam occupatum, sed de iure, & de facto vacabat, tunc procedunt dicta per *Archid. in d. c. si beneficia*, nempe quod iuris fictione, non videtur ab eodem beneficio diuertisse, si verò erat occupatum per alium

procedit opinio ipsius *Io. Andr. in cod. c.* quia, licet non sit priuatus illo beneficio per sententiam iuris, vel hominis, sed habeat ius in eo, nihilominus non poterit propria auctoritate occupare, vt in simili *not. per Innoc. in c. transmissa, de elect. & in c. ex parte, de arbitr.*

Præmissa tamen, in proposito contrauentionis Alternatiuæ, ita demum declarantur, vt Episcopus, sic contraueniendo, non priuatur suis quatuor mensibus ordinarijs, videlicet, Martii, Iunii, Septembris, & Decembris, ad quos statim Episcopus restituitur, & etiam Papa ad suos octo menses, prout prius ante acceptationem Alternatiuæ, vt per *Gonz. d. glos. 56. nu. 147.*

Nec tamen, saltem pro hac nostra praxi, omittendum putauit, effectum, ac vsu huiusmodi gratiæ Alternatiuæ, ita demum posse Episcopum gaudere, quatenus videlicet, ille verè, ac personaliter, penes suam Ecclesiam, seu Diocesim resideat, vt ex contextu eiusdem regulæ satis aperte patet, ibi, *quandiu apud Ecclesias, aut Dioceses suas verè, ac personaliter residerint dumtaxat*; quæ quidem verba, antea non adiciebantur in prædicta regula; in qua tantummodò dicebatur, quod quotiescunque, & quandiu apud eorum Ecclesias, seu in eorum Diocesi residerint dumtaxat; præterea addebatur, *omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis apud suas Ecclesias, & Dioceses, iuxta Concilii Tridentini dispositionem, residentibus dumtaxat, &c.* ex quibus quidem verbis, sic in prædicta priori regula adiectis, poterant Episcopi gaudere gratia Alternatiuæ, etiam in illis tribus mensibus, qui ab eodem Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 1.* possunt abesse, eodem modo, ac si personaliter residissent.

At verò, hodie aliter dicendum est; nam licet alijs in dubium reuocatum fuisset, an videlicet, Episcopus absens ex causa à Concilio Tridentino approbata, fruatur alternatiua, quam Sanctissimus concessit personaliter, dumtaxat residentibus, cum vacasset simplex beneficium in Parochiali Ecclesia B. Mariæ de Castilio, & Episcopus à sua Diocesi abesset, Sebastianus Gonzalez illud à Sanctissimo impetrauit. Verum, Episcopus habita notitia vacationis, idem beneficium alteri contulit. Quærebatur prouisus à Sanctissimo, An collatio Episcopi absentis esset valida, eo prætextu, quod si illis tribus mensibus, quibus per Concilium licet abesse habeatur pro præsentem, & gaudeat beneficio Alternatiuæ. Congregatio censuit, Episcopum illis tribus mensibus absentem, haberi pro præsentem.

At vero prædicta declaratione non obstante,

A a a

stante,

stante, postmodum declaravit Summus Pontifex, audita relatione Sacrae Congregationis, se intelligere, ut non fruatur Episcopus alternatiua, quando abest, etiam ex
42 causa à Concilio approbata; idque ad tollendas lites, quæ oriri possent super hoc articulo, quæ causa sit approbata, vel ne. Et ita hodie inconcusse servatur, *Barbos. de potest. Episc. alleg. 53. num. 30. ex Garc. de benef. in addit. ad p. 5. cap. 1. nu. 463.* ubi supradictæ declarationes referuntur.

Sicut neque sustineri posse videtur, quod tradit *Leo in thes. fori Eccles. p. 2. cap. 3. n. 9.* nempe, quod si Episcopus, sanitatis recuperandæ, vel amicam, aut consanguineam iniuendi causa, vel pro suæ Ecclesiæ, aut Cleri negociis, per aliquot dies abesse contingeret, redeundo ad suam residentiam, poterit beneficia vacata in eius absentia, per alternatiuam conferre.

Nam nihilominus contrarium est dicendum, ut clarè patet ex d. regula, secundum quam oportet Episcopum verè, & realiter, omni fictione prorsus remota, residere, ut supra ià diximus; imò hoc procedere certum est, si ipse Episcopus sit paratus ingredi suam Diocesim, cui nihilominus impeditur ingressus; quicquid dixerit *Gonz. glos. 43. q. 9. num. 200.* etiam si idem Episcopus omni conatu satageret auferre impedimentum, quod solum poterat sibi locum vendicare, quando in dicta regula non erat appositum illud verbum, *verè*, ut mox dicitur.

Cum igitur, ad effectum gaudendi gratia Alternatiuæ, requiratur vera, & realis residentia, neque sufficiat residentia per fictionem, veluti si Episcopus esset à sua Ecclesia
43 absentis pro utilitate, aut necessitate dictæ Ecclesiæ, vel etià Reipublicæ, aut alia legitima causa absentis, ut in Concilio Vniuersali, vel Prouinciali, vel in aliquo negotio, etiam ex mandato Summi Pontificis; quicquid dicendum esset antequam in dicta regula adicietur illa dictio, *verè*, quæ adiecta est ad excludendam fictionem, & interpretatiuam residentiam, sciimus nunc, ut docet nos Romanæ Curie usus, ut si quando Episcopus esset à sua Ecclesia, etiam absurturus ex aliqua vrgentissima, ac Summo Pontifici beneuola causa, petatque sibi concedi suæ Alternatiuæ usum, etiam durante prædicta absentia, id sibi, non alias indulgeri consuevit, quam ut superius.

Licet etenim aliàs *Sacra Congregatio Concilii 6. Iulii 1773.* censuerit, Episcopos absentes ex causa Reipublicæ gaudere beneficio Alternatiuæ; ex eo quod absens ex causa iusta, abesse non dicitur, *con. in c. 29. parte. 2. de cler. non resid. c. un. cod. tit. lib. 6. glos. in c. de cetero, extra eod. tit. Card.*

in Clem. ut ii. de. ata. & qualit. & alii relati per Paris. de resign. benef. lib. 1. g. 10. num. 58. & seq. aliter hodie dicendum est propter prædictam dictionem, *verè*, prout alias ipsa *Sacra Congregatio* censuit; itaque quod, cum quidam Episcopus Hispaniæ abesset à propria Diocesi pro exercitio sui officii Inquisitoris generalis in Curia inuicissimi Hispaniarum Regis, ubi generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instanter supplicaret tel. record. Clementi Papæ VIII, quatenus illi concederet indultum speciale, ut posset gaudere beneficio Alternatiuæ, quamuis non resideret in propria Diocesi, attenda dicta causa in fauorem tunc, & Reipublicæ resultante, nunquam tamen dictum indultum obtinere potuit.

Proindeque dicitur in vna *Elmen. Beneficij S. Saluatoris 11. Nouembris 1602. coram Penia impressa penes Marsbos. de commiss. p. 1. fol. 351. nu. 4.* quod non obstabat præsentio Petri ab Ordinario prouisi, quod Episcopus gauderet Alternatiua; quia respondebatur, quod cum Episcopus Elmen. exerceret in Regno Portugalliæ officium generalis Inquisitionis, cuius ratione solebat, & tenebatur residere in Ciuitate Vlixbonen. ubi, erat constitutum id tribunal, ideo, licet aliquando soleret accedere ad suum Episcopatum, & in eo residere; cum illa residentia non esset omnimoda, & deliberata, sed animo recedendi, & reuertendi ad Tribunal officij generalis Inquisitionis, non gaudebat Alternatiua; cum illa non esset propria, & talis residentia, qualem regula requirit, *Archid. in c. licet canon. nu. 5. vers. parum est enim de elect. in 6. Corneus conf. 244. nu. 18. & seq. lib. 2. & fuit resolutum in alia Elmen. Beneficij die 22. Martii 1599. coram Milina.*

Et supradictum indultum raro concedi consuevit, quod pluries meo tempore à tel. record. Paulo V. vidi, & audiui denegari, etià Episcopis benemeritis, & cum extraordinarijs, & maximis fauoribus, ac vrgentissimis causis; quippe qui plurimum ab huiusmodi indultorum concessionibus abhorrebat. Nec quidem aliquo modo de tali denegatione venit Papa arguendus; cum enixè super Episcopi residentia inuigilet, qui in sua Ecclesia Cathedrali, tanquam maritus cum coniuge, tenetur ad residentiam, iuxta *tex. in c. inter corporalia, de transl. prel. obligatioque residendi in sua Ecclesia est de iure diuino, sicut Parochi in suis Parochijs. Comar. lib. 3. mor. cap. 13. Nauar. in mor. cap. 3. nu. 121. Garc. de benef. p. 2. cap. 2. nu. 16.* cum alijs relatis per *Barbos. de potest. Episc. alleg. 53. nu. 2.*

Et

Et in proposito præmissorum, alius Episcopus Segobiensis cum acceptam Altornatiuam haberet, & continuo residentiam faceret in sua Diocesi supradicta ac intelligeret, quod Reges Catholici accesserant ad Domum del Scorial, à propria Diocesi Segobien. per quatuor milliaria, dumtaxat distante, & in conspectu territorij dictæ Diocesis existentem, statim accessit ad eandem Domum, ac prædictos Reges visitauit, ac ex eo quod illum ad Archiepiscopatum Compostellanum nuper præsentauerant, gratias egit, ac festinanter ad suam residentiam continuandam in propria Diocesim reuersus est; à qua Diocesi abtuit per duos dies tantum, videlicet die 13. & 14. mensis Aprilis, quo tempore vacauit quodam beneficium; de qua vacatione idem Episcopus notitiam habuit, dum ad prædictam Diocesim rediret, & statim illud contulit illius Vicario. Postmodum verò alius obtinuit sibi à Sede Apostolica de eodem beneficio prouideri, vt reseruat, & collato, durante absentia prædicti Episcopi. Ortaque inde controuersia, an videlicet hic intraret Alternatiua, an verò propter dictam absentiam, licet modicam, intraret reseruatio; post multa adducta per eundem *Gonz. glos. 43. à nu. 42. vsque ad nu. 82.* ad fauorem Episcopi, illiusque Alternatiuæ, nihilominus tamen *nu. 83.* concludit ad fauorem prædictæ reseruationis; ex eo quod verba prædictæ regulæ mensium, & Alternatiuæ sunt fortissima, & excludunt omnem fictionem; cum veram, ac actualement præsentiam de facto exigant; & quamuis, idem *d. nu. 83.* dicat, quod maxima æquitatis ratio ad fauorem ordinariæ prouisionis concurrat, nõ tamen est recedendum à verbis prædictæ regulæ, quæ licet sit dura, ita tamen scripta est, *l. prospexit, ff. qui. & à quibus, c. in memoriam, 19. dist. Cave. d. p. 5. cap. nu. 468.* vbi ait, quod id certum existimat, & ita consultus respondit; & huiusmodi causa in Rota proposita 26. Martii 1604. coram D. Iusto, fuit resolutum, non intrare Alternatiuam, sed potius reseruationem; licet aliqui ex Dominis contrarium sentiebant.

Ad præmissa plurimum confert casus, de quo in vna *Papian. Beneficij penes Martinum Andream decis. 10.* in qua, cum Episcopus in principio mensis Aprilis esset absens à sua Diocesi, & ad eam redierit die 10. vel 11. eiusdem mensis, & die 14. vacasset beneficium; quo die ipse erat in Diocesi, ex eo quod non fuerit præsens à principio dicti mensis, fuit dictum, collationem spectare ad Papam, & nullam esse collationem factam ab Episcopo.

Hæc tamen Alternatiua, non intrat, quã-

do beneficium vacat apud Sedem, aut alias, quã ratione mensium fuerit Sedi Apostolicæ reseruat; tunc enim sat est, quod in supplicatione Summo Pontifici porrigenda dicatur, *Cum tale beneficium per obitum quon. N. illius ultimi possessoris nuper apud Sedem Apostolicam defuncti vacauerit, &c.* vel si fuerit alia particulari reseruatione affectu, sufficit dicere, *Cum tale beneficium per obitum quondam N. illius ultimi possessoris Sedi Apostolica Notarij, extra Romanam Curiam defuncti, &c. vacauerit, &c.*

Coeterum verò, huiusmodi mensium expressio necessaria est in quibuscunque alijs vacationibus, sub pœna nullitatis collationis; id namque cauetur *regula 9. Cancellaria*, in qua Summus Pontifex voluit, quod in supplicationibus, seu cõcessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam *Motu proprio*, fiat dispositiue mentio de mense, in quo vacauerint; alioquin gratia nulla esset: hoc autem, vt ipse Pontifex sciat, an vacatio contigerit in mense reseruat, vel ordinario; cum nunquã ille intendat præiudicare Ordinarijs collatoribus in suis mensibus, & sic, vt certior reddatur in suo mense; Hinc igitur est, quod vbi cessat ista ratio, aliud sit dicendum; quare in vna *Lucan. Prapositione coram Puteo, decis. 25. lib. 3.* cum dubitauerit Rota, an fuerit necessaria expressio mensis in prouisione N. attèta vacatione per obitum Auditoris Rotæ, fuit resolutum, quod non; quia cum Papa reseruet in octo mensibus beneficia vacantia, ad effectum, vt de illis prouideat pauperibus Clericis, & ne interim Ordinarius, in collatione ipsorum se intromittat, frustratoria fuisset dicta reseruatio respectu beneficiorum alijs reseruatorum; cum de beneficijs reseruat, certum sit, quod Ordinarius se intromittere non possit; & cum expressio mensis fiat, vt Papa sciat, an beneficium vacet in mense sibi reseruat, vel Ordinarii, istud non potest considerari in beneficio reseruat, quod de sui natura, propter reseruationem, non potest spectare ad Ordinarium, vt in *d. decis.*

Et ideo in prædicta *regula 9.* explicatur, quod expressio mensis fieri debeat etiam in gratijs *Motu proprio* concessis, prout passim seruatur; quia, quamuis prædictus *Motus proprius* excludat defectum subreptionis, vt est *tex. in c. si motu proprio, de prob. in 6. Clem. si Romanus, & ibi glos. in fin. ord. tit. Mober. decis. 4. nu. 2. & decis. 9. nu. 4. de privileg. Mandos. ad reg. 18. q. 13. num. 2.* nihilominus non supplet defectum intentionis Papæ, nolentis dictas gratias

concedere absque expressione mensis, ne, ut dictum est, Ordinariorum prouisionibus præiudicium inferatur. Quinimmo, siue gratia fuerit ad partis supplicationem, siue *Mota proprio* concessa, semper expressio mensis fieri debet dispositiue; aliis enim non esset prædictæ regulæ satisfactum, si narraretur mensis dubitatio, veluti si diceretur, quod beneficium vacauit *forfan de tali mense*; quia ideo ponitur mensis dispositiue, ut narrans præcisè teneatur ad illius verificationem; sicut nec sufficeret, si diceretur, quod beneficium vacauit in mensibus reseruatim; sed narrandus est mensis in particulari; *Card. de hertof. p. 5. cap. 1. num. 656.* & ita docet etiam notorius stylus Curie:

Et in tantum hæc mensis expressio procedit; quod Dataria Apostolica non admittit supplicationem, nisi in ea dispositiue, & absolute dicatur, quod beneficium vacauit de tali mense, & ut dictum est, & prouisus tenetur præcisè mensis vacationis verificare; nam licet vacatio simpliciter constat, *derata*, proberetur semiplene, prout fit in casibus, in quibus agitur tantum de leui præiudicio, veluti vigore breuis de capienda possessione nomine Camere; in hoc etenim, & similibus casibus, si ille, per cuius obitum dicitur vacare beneficium, uiuit, collatio erit nulla, ut hinc dicitur in vna *Casarugustan. Capellaniam*, quæ est *decif. 46. p. 2. diuers.* ubi, quod probatur obitus per testes de fama deponentes; cum agatur de modico præiudicio; quia si ille, per cuius obitum beneficium dicitur vacare, adhuc uiuit, poterit cum prius venerit, beneficium recuperare, ut per *Mobed. decif. 77* & *Rota contentatur probatione obitus per publicam vocem, & famam, P. n. decif. 266. lib. 3.*

At verò, si agatur ad effectum reseruationis, secus dicendum est; quia si conferret beneficium, tanquam vacans in mense reseruatim, tunc Domini dixerunt, quod ad istum effectum non sufficit semiplena probatio per publicam vocem, & famam, sed requiritur plena, & concludens; cum quia agitur de præiudicio Ordinarii, vel alterius præcedentis collationem beneficii ad se spectare; tum quia mensis Apostolicus est fundamentum intentionis impetrantis, ut per *P. n. 2. decif. 266. id Gonz. glos. 11. num. 160.* & ideo requiritur huiusmodi mensis expressio; quia nedum agitur de præiudicio Ordinarii, ut dictum est, verum etiam, prout ab illo, qui erit priuandus, constituto de reseruatione; quare ait *Gonz. supra dicto loco citato*. longe aberrare forenses practicos Auditores Camere, dum putant in hoc

casu sufficere semiplenam, seu leuam probationem.

Et in terminis prædictæ regulæ p. circa probationem reseruationis, tempore vacationis beneficii non alienum visum est, annexere hic duos infra scriptos casus, quos euenisse fertur; nam in vna *Austran. Parochialis*, v. catum quorundam beneficia in vltima nocte mensis Apostolici per obitum cuiusdam beneficiati, decedentis in quodam Oppido, seu loco, in quo non aderat horologium; & facta prouisione per Episcopum de dictis beneficiis, ut vacantibus, in suo mense ordinario; ex eo quod post mediam noctem, contigerit vacatio; necnon à Papa, tanquam de vacantibus in mense Apostolico: lite introducta in Rota, fuit dubitatum, an dicta beneficia vacauerint in mense ordinario, vel potius in mense Apostolico. Et quia fuit probatum per testes, quod tempore obitus, galli cantabant, prout verisimiliter verius diem cantare solebant, fuit resolutum *12. Martii 1582. coram Oradino*, vacationem euenisse post mediam noctem, & consequenter beneficia non esse reseruatim, sed ad collationem Ordinarii spectasse, tanquam in mense Ordinario vacantia, ex *Polydoro Ripa. in tractatu de noct. temp. cap. 160. nu. 5. & 9. & cap. 61. nu. 3. necnon Joseph. Ludou. decif. Perusin. 116. num. 7. ut per Gonz. glos. 11. num. 16.*

Aduertendum est tamen hic, quod *Bal. in c. consuluit. nu. 11. de off. deleg.* circa huiusmodi galli cantum, contrarium sentit; quare id relinquatur arbitrio iudicantis, pensatis circumstantiis, ac testium rationibus, aliisque verisimilitudinibus, ut comprobatur *id. Gonz. loc. cit. à nu. 18. ad 25.*

Quoniam verò, sæpe vidimus in Dataria Apostolica, huiusmodi Alternatiue gratiæ ab Episcopis acceptari, & à D. Datario, absque vilo prorsus temporis discrimine, recognosci; & sic in quocunque mense, quocunque die, & quacunque hora, proinde ab hac nostra præxi haud alienum agnouimus, quid de huiusmodi obseruantia, & effectu sic acceptatæ, & recognite Alternatiue sentiendum sit, innuere, præsertim, cum de hac re nedum in ipsa Romana Curia, verum etiam extra eam fuerit apprimè dubitatum, an videlicet menses Alternatiue debeant in sua integritate persistere, ut nimirum possit Episcopus ea frui, veluti si ille habens Alternatiuam acceptatam cum recognitione, incipiat illius effectus ab ipsa die recognitionis, etiam si ipsa recognitio sit intra mensem, & in quocunque illius die.

Et omissis omnibus, quæ hic, pro affirmatiua sententia, adduci possent, illud est tenen-

tenendum, quod pro negativa docuit quotidiana praxis, vsusque Datarie Apostolicæ; in qua pro solido fundamento allegatam pluries audiui à bo. me. Marco Aurelio Maraldo Datario Pauli V. decisionem in vna Salamantica. Beneficij de Almerara. 20. Iunii 1605. coram D. Manzanedo, quæ est 144. p. 3. recens. Casus enim dictæ decisionis est, quod acceptata Alternatiua Salamanticæ ab Episcopo Salamantino 6. Iulij 1605. ac recepta, & recognita in Dataria dicta acceptatione 18. Augusti eiusdem anni, euenit obitus quondam Didaci die 19. eiusdem mensis Augusti, per quem vacauit beneficium, de quo quidam Rhodericus à Papa, 7. Octobris; & Franciscus ab Episcopo 29. Septembris eiusdem anni fuerunt prouisi; quare dubitatum fuit, an talis beneficij collatio spectaret ad Papam, an verò ad Episcopum; & fuit resolutum, illam spectare ad Papam; quia dictus mensis Augusti, in sui principio, per regulam octauam, erat Apostolicus, & reseruatus, & ita debuit reputari vsque ad illius finem; nam regula Alternatiuæ loquitur de mense integrali, non autem de singulis illius diebus, vt tenuit Rota in Fauentina Canonicius 16. Decembris 1585. coram Blächetto hoc quidè ex eo præsertim, quia dicta regula reseruatoria nominat menses proprio nomine; quo casu quilibet eorum debet computari à media nocte vltima mensis proxime præcedētis vsque ad mediam noctem vltimam mensis, de quo agitur. Vnde, cum dicta regula 9. loquuta sit de mense Augusti, & sic de toto integrali, quicquid disponit circa reseruationem beneficiorum vacantium in illo mense, concernit, & respicit totum illum mensem integralem cum suis partibus in concreto, non autem illius partes, nempe singulos dies, & separatim ab illo toto; aliàs, hoc totum, nempe dictus mensis cessaret quoad dispositionem de dicto mense loquatam, & intraret dispositio de singulis diebus; quod nec iura admittunt, nec dicta regula 9.

Præterea, cum in initio dicti mensis Augusti, esset ius Papæ acquisitum, semper ille mensis remanet reseruatus, vt in d. Fauentina, sicut beneficium semel affectum, semper remanet affectum, Rota decis. 10. de præb. in nou.

Necnon, cum Papa reseruet, & respectiue concedat prouisionem beneficiorum in certis mensibus designatis per eorum nomina propria, iam ex hac designatione, quilibet mensis computatur à media nocte vltimi mensis proxime præcedentis vsque ad mediam noctem subsequēntis, vt supra dictum est; adeo vt vnusquisque mensis sit consti-

tutius vnus corporis integralis; ac insuper, quia aliàs vna, & eadem res diuerso iure censeretur, & sic ne vnus, & idem mensis, non prout est diuiduus, sed prout est indiuiduus, partim reputetur Apostolicus, & partim ordinarius; vnde possibile est, ut id, quod natura sua diuiduum est, constitutur indiuiduum ex voluntate disponentis, l. cum eisdem, de adil. edict. Aym. in l. 4. §. Cato, nu. 171. de verb. oblig. cum etenim Papa concedat menses, suis nominibus designatos, ita singulos contemplatur, veluti singula corpora integralia; quare impossibile est, vt concessio feratur ad partes integrantes; indeque mensis aliquis recipiat hanc diuisionem; cum totum recipiat suam essentiam à continuo, iuxta tex. in l. cum, qui ades, de vsucap. vt ex his, & pluribus aliis comprobatur id. Letter. de re benef. d. lib. 2. q. 40. nu. 54. cum plurib. seqq. & in fin. nu. 38. allegat supradictam decisionem in causa Salamantica. Beneficij.

Vnde, eam in proposito, dictus mensis in sui initio fuerit dispositioni Apostolicæ reseruatus, erunt etiam reseruata, & affecta beneficia in eodem vacatura; ita vt licet gratia Alternatiuæ fuerit acceptata ab Episcopo, imo, & recognita in Dataria 18. Augusti, nihilominus beneficia post dictam recognitionem in eodem mense vacantia, sunt & remanent Papæ reseruata, & non comprehenduntur sub dicta gratia Alternatiua, vt ex verbis dictæ regula 9. ibi, Dummodò aliàs dispositioni Apostolica reseruata, vel affecta non fuerint; ex quibus, Papa declarauit suam mentem nullatenus esse, concedere Episcopis sub dicta gratia Alternatiua, beneficia semel Apostolicæ dispositioni reseruata, aut affecta.

Prout neque obstare in dicta decisione dictum fuit, verba dictæ regula, ibi, quibus receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vi incipiant gratia supradicta; quasi illis detur intelligi, à die recognitionis factæ in Dataria, incipere; Episcopum gaudere dicta gratia ex vi dictionis tunc, denotantis temporis extremitatem, ad tex. in l. 4. §. fin. ff. de condit. & demonstr. Nam fuit responsum, dictionem, tunc, non semper extremitatem temporis significare, quin diuersimodè in iure accipi possit, vt per Casfad. decis. 1. num. 3. de testam. cum alijs allegatis in d. decis. 194. in qua prædicta omnia habetur, & optimè responderetur ad contraria; ac proinde ibi Lectorem remitto, vbi latè disseritur, An Alternatiua concessa in medio mensis Apostolici, illius vsus incipiat currere à die Datarie, vel potius ab initio mensis habilis, vt in argumento dictæ decisionis.

Pari

Pari modo, circa mensium huiusmodi integritatem, dicendum est, cum Episcopus esset in possessione conferendi, vigore gratiæ Alternatiæ prædictæ, & in principio mensis Aprilis, fuerit absens à sua Diocesi, & ad eam redierit die 10. vel 11. eiusdem mensis, & die 14. eiusdem mensis vacauit beneficiū, de quo die ipse Episcopus reperiebatur in residetia, & fuit prædictum beneficiū collatum à Papa cuidam Ioanni Baptista vigore *regula 9. & Ordinarius contulerat cuidam Ludouico; & Rota censuit, collationem spectare ad Papam; quia licet vacatio occurrerit in mense Aprilis, Episcopo tunc residente, qui quidem mensis vigore Alternatiæ spectat ad Ordinarium; nihilominus, quia Episcopus in principio prædicti mensis fuit absens, cessauit Alternatiua, & fuit ius quæsitum Papæ; ita ut totus mensis proinde remanserit reseruatus; pro qua quidem mensis reseruatione fuerunt in infra scripta decisione, quamplurima considerata pro nullitate collationis Ordinarii. Necnon fuit dictum, non obstare decisione Salmonen. Alternatiua 14. Maii 1610. coram Lancelotto, quatenus in ea habetur, quod durante absentia Episcopi, suspenditur vsus Alternatiæ, & proinde videatur, quod eo reuertente, statim recuperet vsus Alternatiæ ex illa dictione, *quandiu*; quia id ad alium finem fuit deductum.*

Præterea, in eadem decisione fuit consideratum, quod si aliter seruarietur, daretur locus fraudibus; quia possent Episcopi, extra earum Diocesis vagari, nempe in mensibus Apostolicis, eo quod in eis beneficia conferre non possint, in suis verò mensibus redire duntaxat, quando imminet vacatio alicuius beneficii, ob instantem infirmitatē beneficiati, & sequuta illius morte, collatione facta, statim à Diocesi recedere, & iterū ad eam redire, instante aliqua alia simili vacatione, & denuo se absentare, & sic residentiam facere momentaneam, contra omnem iuris intellectum, & mentem Papæ, qui Alternatiuam cōcessit Episcopis, ut eos ad residentiam inuitaret; ut in vna *Papæ. Beneficii 10. Aprilis 1617. coram Martino Andrea, quæ est decis. 100. in suis.*

Per quam decisionem fuerūt per Rotam omnia contraria reiecta, quæ tenuerūt, *Gonz. d. glof. 48. in nu. 140. & Garc. p. 5. cap. 1. in num. 695.* dum loquuntur contra Rotæ auctoritatem, quatenus dicunt, quod simpliciter debeat attendi tempus vacationis in statuenda, vel excludenda reseruatione; unde, ratio hæc per prædictos allata, non est attendenda; cum vinculum reseruationis sit iniectum à principio mensis, & illum totum, tanquam vnum quid integrale pertransit,

sicut iam supra dictum est; unde quodcumque vacet beneficium, semper dicitur reseruatum Papæ, & sic etiam inspecto tempore vacationis, optime dicitur intrare reseruationem, *Lotter. d. lib. 2. q. 40. nu. 89.* & hæc est tutior praxis fundata super *d. decisione Martini Andrea*, & ita inconculse seruant Dataria, & Cancellaria Apostolica.

Ut autem, præmissa clarius appareant, plures constituuntur casus, quorum Primus est, quando Episcopus, non solum fuit præsens tempore vacationis, sed initio ipsius mensis, & nedum continuauit suam residentiam vsque ad eum diem, verum etiam deinceps per totum mensem; sed in ipso Episcopo præsumitur animus non perpetuò ibi commorandi, propter necessitatem, quam habet aliò commorandi ob aliquod onus antea susceptum, quod etiam requirit personalem residentiam; quo casu, cum non detur animus perpetuò morandi apud suam Ecclesiam, non potest videri residens; quia quis non dicitur esse in loco, quem corpore occupat, dum mente, & animo abest, *l. post liminii, §. captiuus, de capt. & postlim. reuer.*

Secundus casus est, quando Episcopus verè residebat tempore vacationis, nec dabatur præexistens aliqua causa remigrandi ad alium locum, in quo teneretur residere; sed post factam beneficii collationem, recessit à sua residentia; ita ut nullo modo, possit dici, quod per totum mensem verè, & personaliter resederit, & quæritur, an illa collatio per ipsum facta, sit valida; & quid valeat certum est; quia cum fuerit facta de tempore habili, ex eo quod uerè, & personaliter residebat, illa non debet retractari; licet casus postea euenerit, à quo non potuit inchoari, *c. factum legitime de reg. iur. in 6.* nam licet facultas conferendi in futurum, dependeat à causa continuæ residentie, tamen ualiditas prouisionis iam factæ, ab illa amplius non dependet, sed simpliciter à statu, in quo res ipsa erat de tempore actus.

Tertius casus est, quando Episcopus fuit præsens tempore uacationis, non tamen initio mensis; ita ut mensis ipse in sui initio affectus fuerit Papæ; & hoc casu, ne videatur auferri ius quæsitum Papæ, Rota perpetuò tenuit, non intrare Alternatiuam pro Episcopo, prout responsum fuit in *d. Faurentin. Canonicius coram Blanchetto, German. de indul. Cardin. in 5. volumus autem, ex nu. 21.*

Quartus casus est, quando Episcopus fuit præsens tam in principio mensis, quam tempore uacationis, sed ante ipsam uacationem discessit ad modicum tempus, ut propterea minus integra uideatur residentia

tia à principio mensis usque ad ipsum vacationis diem; qui quidem casus videtur habere maiorem difficultatem; cum mensis non intrauerit tanquam Apostolicus, sed tanquam ordinarius; super quo *id. Letter. d. lib. 2. q. 40. num. 90.* dicit, quod Rota sæpe in hoc articulo, diuisit æqualiter vota, nempe pro Alternatiua, & contra eam, sed ipse, cum scriberet pro prouiso Apostolico, semper tenuit, vt neque in hoc casu possit Episcopus vti Alternatiua in eo mense, ex rationibus ibi adductis, postquam constituit prædictos casus *d. q. 40. d. num. 81: usq. ad nu. 91.*

Sede Episcopali Zamoren. vacante.

Omnium enim beneficiorum ecclesiasticorum dispositio, Sede Episcopali vacante, spectat ad Sedem Apostolicam, sicut iam diximus *hoc cap. num. 1.* quod quidem pluribus probatur, potissimum vero, quia Capitulum, durante vacatione huiusmodi Sedis, non potest beneficium conferre, vt in *c. 2. no. sed. vacan. Archid. in c. 1. de instit. lib. 6.* præterea id satis expressè cauetur in *Constitutione Pii V. qua incipit, Senctissimus in Christo Pater publicata Roma die 9. Martii 1568. Pontificatus sui anno Tertio,* qua sibi reseruauit omnia beneficia, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, seu Primatiali Sede vacante, quomodolibet vacantia, ad eorundem collationem, etiam quomodolibet pertinentia, *Vincio. in practi. iuris patr. lib. 5. cap. 3. num. 31.*

Ne non reseruantur eidem Sedi Apostolicæ per *reg. 2. Cancellaria* in qua Summus Pontifex sibi reseruauit Dignitates, & beneficia omnia, pariter ad collationem, præsentationem, & c. Patriarcharum, Primatum, Archiepiscoporum; & Episcoporum, & c. quæ post illorum obitum, & c. vacauerunt, vsque ad prouisionem Successorum ad eadem Ecclesias, aut Monasteria, vel Dignitates Apostolicæ auctoritate faciendam, & ad præsentationem ab eisdem Successoribus pacificam illorum possessionem, quomodocunque vacauerint, & vacabunt in futurum, *Letter. de ne. benef. lib. 2. q. 2. nu. 39. Quæ. de benef. p. 9. cap. 2. num. 115.* vbi ait *ex declaratione. c. Toletan. 5. 10.* donec Parochialis Ecclesia fuerit collata magis idoneæ Congregationi sentire, quod Capitulum, Sede vacante, etiam siante Concilio non possit facere collationem Parochialium, in quocunque mense vacauerint, etiam seclusa reservatione beneficiorum vacantium, Sede Episcopali vacante, quæ, tempore factæ dictæ declarationis, non stabat.

Quo circa, alias emanauit à Sacra Congregatione sequens declaratio, quæ sic ait,

Datanus testatur, Papam prouideri de beneficiis vacantibus in mensibus non reservationis, Sede Episcopali vacante, licet de his nulla habeatur ratio reservationis, vel in corpore iuris, vel in Extrinsecis, vel in regulis.

Et quia sæpe contingit, in Romana Curia ignorari, an nouus Episcopus de Ecclesia prouisus, illius nihilominus possessione fuerit adeptus; proinde ac pro Oratoris cautela, vbi dictum est, *Sede Episcopali N. vacante,* optimum erit addere, seu possessione Ecclesia N. per modernum Episcopum nondum adeptam; ex eo quod in prædicta regula expressè dicitur, quod durat vacatio Sedis Episcopalis vsque ad prouisionem illius, Apostolica auctoritate faciendam, ac adeptam pacificam possessionem.

Quare ex his cessare videntur, quæ possent obijci aduersus prædictam *Constitutionem Pii V.* nempe, quod illa non sit perpetua; cum supradictam reservationem fecerit suæ tantum dispositioni; vnde cum sit personalis, expirauit cum eodem Pio illius conditore. Et quidem hoc non negatur, præsertim, cum postea Gregorius XIII. qui successit eidem Pio V. non fecerit eandem reservationem, sed bene verum est, quod à tempore Sixti V. omnes Summi Pontifices reseruauerunt sibi supradicta beneficia vacantia tempore Sede Episcopalis vacantis, *Græc. p. 5. cap. 1. nu. 224. cum pluribus seqq. qui nu. 651.* ex hoc rectè infert ad *reg. Cancell. 53.* de clausulis ponendis in litteris indulgentiarum, cuius vigore sic consueta clausula extendi consuevit, videlicet, *Volimus autem, quod si alia Christi fidelibus dictam Ecclesiam visitantibus aliquam aliam indulgentiam perpetuam, vel ad certum nondum elapsam tempus duraturam concesserimus, præsertim nulla sint, quæ operantur, vt dicta indulgentia sit nulla in totum, sed intelligitur tantum de ipso Papa, concedente talem indulgentiam; nam illud verbum, concesserimus, est personale; quare si illa Ecclesia haberet aliam, seu alias indulgentias, nondum finitas, ab antecessoribus Pontificibus concessas, istæ secundæ indulgentiæ non annullantur. Secus vero si priores fuerint concessæ ab eodem Pontifice; quia vigore prædictæ Clausulæ, posteriores sunt nullæ, nisi in secundis litteris sit mentio priorum indulgentiarum ab eodem Pontifice concessarum; prout fieri consuevit, quando in eadem Ecclesia, seu illius Capella peritur alia similis indulgentia ab eodem Pontifice; tunc enim, secundæ indulgentiæ, conceduntur tantum pro vna vice, & non apponitur prædicta Clausula, Volimus, prout pluries vidimus seruari, quan-*

quando nouæ indulgentiæ sunt sicut primæ, nempe pro uisitantibus in tali die, vel tali festo, nam aliàs, si non sint similes, bene cõcedi consueuerunt, sine prædicta Clausula, *Volamus*, ueluti quando in eadem Ecclesia conceduntur indulgentiæ pro uisitantibus, ac etiam Confraternitati in dicta Ecclesia canonicæ crectæ, necnon Altare priuilegiatum pro defunctis; tunc enim prædicta Clausula, *Volamus*, adiecta in litteris pro uisitantibus, non impedit effectum posteriorum indulgentiarum a primis diuersarum; quia ex diuersis non fit illatio, *l. Papi-nianus, ff. de minor. l. fin. C. de calum. Rolan. sonf. 82. nu. 19. & 20. lib. 3. Surd. conf. 130. nu. 94.*

Quare, stante huiusmodi reseruatione, omnino dicendum est, non solum nequire Capitulum, Sede uacante, conferre beneficia simplicia, uerum, nec Parochiales Ecclesias, in quibus nequẽ potest apponere
33) Oeconomum; quia, cum hodie omnia beneficia uacantia d. Sede Episcopali uacante, sint Papæ reseruata, ut supra dictum est, uidetur etiam Capitulo sublata facultas constituendi in Parochiali, tunc uacante prædictum Oeconomum; quia, ut optime aduertit *Lotter. d. lib. 2. q. 2. nu. 40.* catenus hæc facultas eidem Capitulo competit, quatenus sibi incumbit onus percipiendi fructus, quod non potest verificari in beneficijs reseruatis, quorum fructus percipiuntur per Subcollectores, & Ministros Camere Apostolicæ, ac etiam ex ipsius iuris communis ratione, semper tamen ex suppositione eiusdem reseruationis; quia ex eo, quod soli Papæ prouisio est reseruata, ipsimet, seu illius Ministris competit ius custodiæ.

Eadem quoque ratione, nequẽ poterit Capitulum, Sede Episcopali uacante, occurrente uacatione Penitentiariæ, illam prouidere, ac Penitentiarium eligere, etiam si collatio præbendarum sit communis Episcopi, & Capituli, uel etiam solius Capituli; quandoquidem electio personæ, & prouisio officij Penitentiarij ad solum Episcopum spectat; & Capitulum, Sede uacante non succedit in prouisione beneficiorum ad Episcopum spectantes; super quo aliàs uidi litteras à Sacra Congregatione transmissas ad Vicarium Capitularẽ Astulan. quibus id declarabatur; & testatur *id. Garc. d. rap. 4. nu. 145.* ubi refert declarationem eiusdem Congregationis super *d. sess. 24. cap. 8.* ibi, *ab Episcopo in dicitur, solo absque consensu Capituli, & etiam ab eodem solo eligatur, & licet uacaret Sedes Episcopalis, Capitulum nihil potest, etiam quod eo tempore Penitentiarij moreretur*, subdens, num. 146. quod prouide prouisio, & electio Pen-

nitentiarij spectabit ad Papam priuatiuè, stante reseruatione regulæ. Cancellariæ de beneficijs ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcumquẽ aliam dispositionem liberam Episcoporum pertinentibus, uacantibus de tempore uacationum Episcopatum.

Est etiam aduertendum circa prædictas Constitutiones decernentes, beneficia ecclesiastica, Sede Episcopali uacante, esse Papæ reseruata, quod id admittit plures
35) ampliationes, quarum Prima est, quando eorundem beneficiorum collatio per ipsum Episcopum non ex toto liberè, sed cum consilio, uel consensu Capituli fieri deberet, Secunda, quando alius ex aliquo speciali iure haberet conferre cum Episcopo, Tertia, id procedere, etiam in beneficijs ad ipsum Episcopum pertinentibus iure deuoluto, ob negligentiam, uel culpam Inferiorum Prælatorum non conferentium, uel male cõferentium, Quarta, & ultima, ut Capitulum, Sede uacante, nequẽ Hospitalia conferre possit in titulum, quãdo habentur loco beneficij, *Quar. in Sum. bull. uerbo, Capitulum Sede uacante, uers. Nonno quæro.*

Porro, sicut dicimus, beneficiorum ecclesiasticorum collationem, Episcopali Sede uacante, ad Papam, ex suprãdictis iuribus spectare; ita è conuerso dicendum est de beneficijs reseruatis uacantibus Apostolica Sede uacante, quorum collatio tunc ad Ordinarium noscitur spectare; quandoquidem illius uacatione durante, omnes
36) menses sunt Ordinarii, qui potest prouidere de omnibus beneficijs uacantibus in quocunque mense, Rota in una *Salaman-tin. Præstimonij*, quæ est *decis. 1228. p. 3. diuers.* ubi mortuo beneficiato, Apostolica Sede uacante, & in mense reseruato vigore alrernatiuæ, fuit dictum, rectè fuisse prouisum de beneficio ab Ordinario; Episcopi etenim tunc poterunt liberè prouidere in omnibus mensibus, sine aliqua distinctione; cum sint sublata omnia obstacula, omnesque menses sint Ordinariorum, *Gonz. 6. 5. proæm. num. 46.* Nec refert, quod, ut quidã antiquus Curialis dicebat, quamuis cessent regulæ Cancellariæ, remanet tamen *Extrauag. Ad regimen de præb.* in qua reseruantur etiam certa, qualificata beneficia, ibi expressa; quia licet extet huiusmodi *Extrauag.* nihilominus fuit facta à *Benedicto Papa XII.* qui uoluit, eam tantummodo suo tempore durare, ut ibi dicitur, uidelicet, *ordinationi, dispositioni, & prouisioni nostræ, donec miserationis diuine clementia, 199. uniuersalis Ecclesiæ regimini præsidere concesserit, nec aliunde prædictam Extrava-*
sumit

sumit vires suas, ac spiritum, nisi ex prima regula Cancellariæ super reservationibus generalibus, & specialibus, ubi in primis facit nouus Pontifex easdem reservationes quæ in Constitutione fel. record. *Benedicti Papa XII.* quæ incipit, *Ad regimen* continentur, ac illas innouat.

Quare, durante prædictæ Sedis Apostolicæ vacatione, cum vacasset Canonicatus in Ecclesia Aitoricen. de mense Ianuarii, fuit dictum per Rotam, quod talis mensis erat ordinarius, quia mortuo Papa, expirat regula reseruatoria octo mensium; illaque extincta, omnes menses spectant ad Ordinarios, qui possunt tanquam ad ius commune redeunt, prouidero de beneficijs vacantibus in quolibet mensi; ijs tamen exceptis, quæ sub sunt Concordatis Nationis Germanicæ, quæ etiam Sede Apostolica vacante, reseruata remanent ipsius Papæ predecessori *Barbofi in add. ad alleg. 58. nu. 62.* Quamuis enim *id. Gonz. loc. cit. n. 48* dicat, quod per obitum Papæ supradictæ regula extinguantur, tamen in crastinum eiuſdem Papæ assumptionis illæ reuiviscunt, & ad instar Phœnicis, & Aquilæ renouantur, vt ait *Sarnon. in proem. reg. Cancell. quæst. 2. num. 14.*

Et ex supradictis nõ solum erunt omnes menses Ordinarij ante assumptionem noui Pontificis, sed etiam antequam ille faciat nouas regulas Cancellariæ; adeo vt subito medio tempore ab assumptione scilicet, usque ad ordinationem eandem regularum, vacaret aliquod beneficium in mensibus reseruat, nullum obstaculum habebit Ordinarius, quominus illud sic vacans conferre valeat.

Verum, cum in dubium fortasse reuocari quandoque contingat, vtrum confectæ prædictæ regulæ, tamen nondum publicatæ, adhuc ligent, proinde tenendum est, illarum publicationem non esse necessariam; nam statim ac, factæ sunt, ab illorum initio ligant; quicquid de alijs legibus dicendum sit; quod quidem hodie in nouis regulis pro potiori cautela, & ad tollendam omnem hæſitationem, solet explicari, nam licet in fine dictarum regularum dicatur, *Lectæ, & publicatæ fuerunt suprascriptæ regula Ordinationes, & Constitutiones in Cancellaria Apostolica, &c.* nihilominus tamen in hodiernis regulis, in illarum principio declaratur, quod illæ ligent, ac robur habeant ante illarum publicationem; prout in illarum exordio, ibi, *Reseruationes, Constitutiones, & regulas infraſcriptas fecit, quæ, etiam ex tunc, licet nondum publicatæ, & suo tempore duraturas, &c.* quæ quidem verba, licet nondum publicatæ, in

alijs non reperiuntur appositæ, cum sine illis, satis superque sit, quod illæ habeant decretum irritans; & sufficiat, etiam quod in principio dictarum regularum dicatur *ex tunc suo tempore duraturas*, ex quibus verbis declaratur voluntas Papæ, vt non sit necessaria prædicta publicatio; cum statim obligent ad effectum nullitatis actus in contrarium gesti, vt probat *id. Gonz. d. 9, 3. proem. nu. 54, 55. & 56.*

Nec est omittendum, quod etsi prouisio facta ab Ordinarijs de beneficijs, Sede Apostolica vacante, in quolibet mense vacantibus, sit valida; id nihilominus est intelligendum, nisi ipsa beneficia sint alias affecta, aut fortè Papa de nouo electus declararet, non expirasse reservationem sui predecessoris, vel illa de nouo reseruet, vt aduertit *Garc. de benef. p. 3. cap. 1. nu. 646.*

Parochiales verò Ecclesiæ vacantes in mensibus reseruat, dicta Apostolica Sede vacante, validè possunt per Ordinarios conferri, per notabilem *tex. in c. si Apostolica, de prob. in 6.* cuius verba hæc sunt; *Si Apostolica Sede vacante, aliquas Parochiales vacare de cætero contigerit apud ipsam, statuimus, vt de eis, (ne ipsarum vacatio diutina periculum, valeat animabus afferre) per eos, ad quos pertinet, possit liberè ordinari, Constitutione fel. record. Clementis Papa predecessoris nostri de beneficijs apud Sedem ipsam vacantibus per alium, quam per Romanum Pontificem minime conferendis, vel alias quauis contraria super hoc edita non obstante. Idem volumus, & de illis, quæ ibidem ipsa Romano Pontifice viuente vacabunt, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum.*

Qui quidem *textus* adeo viget, vt non semel fuerit in praxi deductus; quia illius dispositio est perquam fauorabilis, ne videlicet Ecclesiarum Parochialium vacatio periculum aliquod valeat animabus afferre, & sic vt illis celerius prouideatur; cum alias talis vacatio esset damnosa, *c. quam sit, de elect. in 6.* & propterea huiusmodi Parochiales sic vacantes possunt ab Ordinarijs liberè conferri.

Vndè licet habeamus *tex. in c. 2. de prob. in 6.* per quem multa priuilegia sunt induta pro reservatione beneficiorum, in eo expressa, vt per *Sarnon. in reg. de trien. poss. 9. 31. nu. 19.* attenda illius dispositione, quæ cauetur quod omnia beneficia vacantia in Curia sint Papæ reseruata, nihilominus per *d. tex.* nõ censeantur reseruata Parochiales Ecclesiæ vacantes in Curia, Sede Apostolica

vacante; quare in hoc casu poterit Episcopus liberè providere, & disponere de Parochialibus Ecclesiis, absque aliquo reservationis impedimento, ita *Gonz. ad reg. 8. §. 5. progm. nu. 125. cum pluribus seqq.* subdens *num. 128.* se non inuenire, quod sit derogatum in aliquo dispositioni *d. e. si Apostolica*; nec sufficit, quod de nouo fiat lex, vel Constitutio disponens, quod quæcunq; beneficia vacantia in Curia, etiam curata, sint reseruata; ita ut nullo casu liceat Ordinatio de illis disponere; nisi specialiter exprimeretur de Parochialibus vacantibus in Curia, Sede Apostolica vacante; ita ut casus *d. e. si Apostolica*, specialiter comprehendatur. Quare ex eodem *texto* satis apparet, non intrare contraria, præsertim quod tradit *Vasconcell. diuers. iur. argum. lib. 1. cap. 2. relat. ad Gonz. in add. ad p. 5. cap. 1. num. 789.* nempe, quod beneficia vacantia in mensibus reseruatis, non possunt conferri per Ordinarium Sede Apostolica vacante, quia sunt affecta; hæc etenim non procedit in prædictis Parochialibus, ut præfertur vacantibus, sed in aliis vacationibus aliorum beneficiorum qualificatorum; & quatenus *in fin. add. ad d. nu. 789.* dicitur, id intelligi, etiam de beneficiis vacantibus, viuente Papa, iam etiam hoc sublatum est per *d. 166. in §. idem volumus*, qui apertè loquitur de Parochialibus vacantibus, etiam viuente Papa, in hoc etenim *e. si Apostolica*, fuit per Summum Pontificem considerata ratio celeris collationis Parochialium Ecclesiarum, quarum diutina vacatio damnosa est, ut dicitur *in eod. cap. vers. statuimus*, ibi, *ne ipsarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre*, & dixit *Rosa pones Buvast.* etiam in terminis *d. e. si Apostolica. d. c. 22. num. 23.*

Quod quidem, ad præmissorum corroborationem, patet etiam ex verbis Constitutionis Pauli V. reseruantis collationem beneficiorum Ecclesiasticorum, vacantium tempore Sedis Apostolicæ vacantis, ibi enim dum loquitur de huiusmodi reservatione, excipit supradictas Parochiales Ecclesias, ibi, *Non tamen Parochiales Ecclesie.*

Præterea, quia nunquam aliqua lex, quantumuis generalis, comprehendit casus speciales legis antiquæ, ut pluribus comprobatur *id. Gonz. loc. cit. num. 129.* qui inde infert *num. 133.* quod regula Cancellariæ disponens, quod beneficia reseruata, quæ tempore obitus Papæ remanserint vacantia, & minimè prouisa, semper censeantur reseruata, ut alias diximus, non habet locum in vacatione Parochialium, quæ uacauerunt in Curia ante obitum Papæ, & in uita de illis

non disposuit in terminis *d. e. si Apostolica. & id. Gonz. loc. cit.* per multas illationes, ac rationes concludit à *num. 133. ad 147.* quod Parochiales Ecclesie, quarum collatio est Papæ reseruata, Sede Apostolica uacante, possunt ab Ordinariis conferri; & ita reperio practicum extitisse in uacatione Parochialis Ecclesie S. Symeonis Asculan. Diocesis de mense Ianuarii 1592. Sede Apostolica uacante; nam cum Episcopus Asculan. uigore *d. e. si Apostolica*, contulisset prædictam Parochialem Ecclesiam, fuitque postea per prouisum habitus recursus ad Sedem Apostolicam pro noua prouisione; ex eo quod dubitabat ille de ualiditate collationis sibi per Ordinarium facta, Sede Apostolica uacante, & in mense reseruato, in calce supplicationis desuper pro noua prouisione in Dataria Apostolica porrecta, fuit responsum pro ualiditate collationis, ut præfertur ab Ordinario factæ, sicut etiam memini, me uidisse in quibusdam notabilibus manuscriptis q. Bernardini Paulini, Datarii Clemētis VIII. Imò in alia supplicatione, quam ipse Datarius eidem Clementi detulerat signandam similis casus, propria manu eiusdem Datarii adnotatum, quod Sanctissimus dixit, Oratorem non egere noua prouisione, sed collationem Ordinarii fuisse ualidam.

Et hoc, non obstante *d. e. 2. de prob. in §.* quod continet principalem reservationem, clausam in corpore iuris, quia per *d. e. si Apostolica*, licet non sit correctus *d. 166. in d. e. 2.* tamen in hoc limitatur, & declaratur; ex eo quod licet ibi dispositum sit, quod omnia beneficia vacantia in Curia sint Papæ reseruata, & ista reseruatio sit fortior aliis reservationibus, ut dictum est, *d. e. si Apostolica*, limitat tamè *d. 166. in d. e. 2.* ut non procedat quoad beneficia curata uacantia in Curia, Sede Papali uacante, nec quoad illa, quæ uacauerunt ante obitum Papæ, si de ipsis per eum, ante ipsius obitum non fuerit prouisum, *id. Gonz. loc. cit. num. 127.* qui *num. seq. ait*, non inuenisse, quod sit dispositio *d. e. si Apostolica*, in aliquo derogatum per Extrauagantes; pro qua quidem conclusione plurima congerit à *num. 128. usque ad num. 147.* ubi in fine licet relinquatur cogitandum, ex eo quod nunquam ipse uiderit hunc casum in praxi iudiciaria disputatum, nec pro, nec contra; ac proinde pro Apostolica prouisione in dubio fieri debeat interpretatio, nihilominus uerius est præcieri posse; prout passim præcietur, & præcietum uidimus, ut disponitur *in d. e. si Apostolica*; sicut supra dictum est, etiam ex doctrina *Philip. Franc. in d. e. si Apostolica, num. 1. in princip.* ubi, quod mors Papæ tolli.

tollit, ne Parochiales Ecclesiarum, in Curia vacare dicantur, sicut etiam habetur in Summario eiusdem, c. si Apostolica, ac proinde poterit ab Ordinario de dicta Ecclesia Parochiali prouideri; nam licet d. Concilio cautum sit, quod Parochiales Ecclesiarum prouideantur per concursum, etiam si vacauerint in Curia, & electio fiat ab Episcopo, collatio vetò ab eo, ad quem alias de iure pertinet, & sic à Papa, si tamen de illo tempore vacauerit Sedes Apostolica, Episcopus non solum poterit eligere, verum etiam conferre, id. Gonz. loc. cit. num. 136.

Et licet meo tempore viderim in Romana Curia de simili collatione ab Episcopo Castren. Sede Apostolica vacante, facta de Parochiali Ecclesia S. Christophori in mense Apostolico vacante, aliquantisper dubitari, consultus tamen desuper Prodatarius sel. record. Pauli V. communicato negotio cum Horatio Lancellotto, tunc Rotæ Auditore, postmodum S. R. E. Cardinale, etià ex mente eiusdem Pauli, fuit eidem Episcopo responsum pro validitate dictæ collationis, ac fuit dictum, non obstare circa hoc, dispositionem prædicti Concilii d. sess. 24. cap. 18. quatenus ait, debere Episcopum statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, idoneum in ea Vicarium constituere, qui eiusdem Ecclesiæ onera sustineat, donec ei de Rectore prouideatur; nam nihilominus ex præmissis, satis superque potest Episcopus huiusmodi Parochialem, etiam in Curia vacantem, conferre; quia non disponit hoc modo contra Concilium, sed tantum vitur iure suo, ac ius suum prosequitur, l. iniuriarum, §. 1. ff. de iniur. l. quemadmodum, §. magistratus, ff. ad leg. Aquil. & sic nemini iniuriam facit, c. cum Ecclesia Valterana, de elect. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 18. num. 4. Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 1. procm. num. 42. Idemque probat Mariscot. var. resol. lib. 2. cap. 95. num. 7. vbi, quod prædictas Parochiales Ecclesias sic vacantes possant Ordinarii locorum conferre ex d. tex. in c. si Apostolica, & comprobatur Masfobr. in prax. habent. concurs. ad Paroch. requis. 7. dub. 43. per tot. quod nedum Episcopus, verum etiam quilibet alius inferior collator potest conferre huiusmodi Parochiales Ecclesias, Apostolica Sede vacante; peracto tamen examine, iuxta formam traditam à Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de refor. quodq. dicta collatio fieri debet infra sex menses ab ipso Episcopo, seu alio inferiore; quia d. tex. in c. si Apostolica nullum præfigit terminum ad conferendum, d. requis. 7. dub. 46.

Ait tamen id. Franc. in d. c. si Apostolica, num. 1. quod aliter dicendum esset in alijs

Ecclesijs curatis, non tamen Parochialibus; quia d. tex. loquitur de Parochialibus, & 59 de illis tantum intelligendus est; prout nec habet locum in Ecclesijs Parochialibus Collegiatis, neque in Parochialibus habitu tantum, & non actu; cum cesset tunc ratio expressa in d. c. si Apostolica, nempe, ne ipsarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre, &c. necnon quia d. Constitutio corrigit, & propterea strictè intelligenda est, vt ipse ait ibi n. 2. nec in Parochiali Ecclesia, quæ vnita est alicui Dignitati, siue Cathedralis, siue Collegiatæ Ecclesiæ, quarum primæ Dignitates sunt reseruatæ per regulam 4. Cancellariæ, & remanent reseruatæ, seu affectæ, etiam mortuo Papa; tunc etenim non militat dispositio d. c. si Apostolica; quia in hoc casu ea habetur ratio dictæ Parochialis, quæ de ipsa Dignitate, cui illa est vnita; nam huiusmodi Dignitates, etiam mortuo Papa, remanent reseruatæ, per futurum Summum Pontificem prouidendæ; si tñ dicta vnio facta fuerit accessorie prædictæ Dignitati, nā accessorium regulatur secundum suum principale, l. cum principalis, & l. nihil doli, §. cum principale, ff. de reg. iur. c. accessoriam eod. tit. in 6.

Quoniam verò tex. in d. c. si Apostolica, habet locum etiam in Parochiali Ecclesia reseruata, & vacante etiam ante obitum Papæ, vt in §. Idem volumus, non abs re, quoad alia beneficia, quæritur, quid si ante obitum ipsius Papæ vacauerat beneficium in mense adhuc reseruato, & Papa, morte præuentus, illud non prouidit, an cessauerit dicta reseruatio, ita vt Episcopus, vel alius Ordinarius valeat de illo disponere?

Et quidem negatiua est responsio, quæ satis apertè elicitur ex regula 11. Cancellariæ, ibi, Item declarauit, &c. omnia, & singula beneficia Ecclesiastica, quæ dicti prædecessores, etiam prædictæ dispositioni, &c. reseruarunt, quæ &c. tempore obitus eorundem prædecessorum vacabant, &c. remansisse, & remanere per huiusmodi reseruationem affecta, &c. nullumque de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice se intrromittere, &c. etiam ex multis rationibus allatis per Gonz. ad reg. 8. §. 5. procm. num. 84. cum seqq. & ita vidimus pluries practitari, nempe quod sic vacantia beneficia fuerunt collata per Pontificem successorum.

Cum autem, ex superius dictis, constet, beneficiorum collationem, Sede Episcopali vacante, ad Summum Pontificem omnino spectare; non quidem ab hac nostra praxi alienum existimauimus consequenter subnectere, quod licet de iure communi, Sedes Episcopalis, seu Abbatialis de si-

nat uacare per confirmationem, institutionem; seu provisionem à Sede Apostolica factam, ita ut per eas Prælatus acquirat exercitiū iurisdictionis, etiam ante apprehensam possessionem, per *glos. in c. penult. verbo, collatio, de prob. in 6.* ac proinde poterit beneficia conferre, ex adductis per *Gonz. glos. 15. §. 2. num. 80. cum pluribus seqq.*

Nihilominus, ne possit dubitari, de provisione, & quod ille talis sit Prælatus, circa hoc emanauit infrascripta Cōstitutio, etiā ad tollendum abusus aliquorum Prælatorum, qui uolebant sibi credi super provisionibus sine litteris, & sua autoritate, malo more, concutiebant Collegia ad se recipiendum, ut ait *Lotter. de re benef. lib. 1. §. 29. nu. 31. & 32.* ac proinde dicendum est, **61** quod nouus Prælatus non acquirit exercitiū iurisdictionis, & sic neq. potest beneficia conferre, antequam litteras suæ promotionis expediat, ac illas Capitulo, seu Conuentui, cuius Prælati Sedes uacabat, ostendat; namq. quicquid antea de hac resentiendum esset, sufficit ad præsens uigere Constitutionem fel. record. *Bonifacii Papa VIII. ut in Extrau. Iniuncta, de elect. inter comun.* quæ cum sit quotidie prædicabilis, ac tam in ipsa Romana Curia, quam extra eam allegetur, non incongruū existimauit, illius tenorem hic per extensum subiicere, qui talis est, ut sequitur, uide licet,

62 *Iniuncta nobis debitum seruitutis exposcit, ut qui reformandos in Clero mores, & actus, prout nobis ex alto permittitur, solertius intendimus, ibi præcipue reformationis acõmoda remedium apponamus, ubi maius respicimus periculum imminere.*

Sanè, quàm periculosum existat, quod aliquis in officio, dignitate, vel gradu sese asserat, & pro tali, etiam habeatur, nisi prius ipse quod asserit, legitimis ostenderit documentis, tam ex civilibus, quàm ex canonicis institutis colligitur euidenter. Asserenti namque cum mandatis Principis, se uenisse, credendum non est, nisi hoc scriptis probauerit. Nec similiter creditur se asserenti legatum; nunquam enim Apostolica Sedes moris fuit, absque signatis apicibus, undecumque legationem suscipere. Sed nec dicenti, se delegatum, Sedis eiusdem creditur, vel intenditur, nisi de mandato Apostolico, fide doceat oculata. Similiter Clerici ad alienam Diocesim sine suorum Ordinariorū litteris uenientes, nec in suis recipiantur or-

dimibus, nec ad superiores ascendant. Clerici quoque monachi, qui de suis Ciuitatibus ad alienam Urbem proficiscuntur (nisi muniti ueniant suorum litteris Prælatorum, non sunt Clerici, uel monachi reputandi. Si quis præterea in Clerum electum se dicat, si sacerdotem se nominet, hoc scrutandum est; quia non sine periculo est in talibus communicatio indiscussa. Quod autem in alijs, qui se Episcopos, uel Superiores, Prælatos, aut etiam Abbates, Priores, seu alios Monasteriorum Rectores, quocumque nomine censeantur, appellamur, sit discussio celebris, & diligens facienda, luculenter apparet; & si scandala, & pericula graua, (quæ ipsorum patere possent communicatio indiscussa) diligentius attendantur. Hinc nos euidenter enocat ratio, ut cum præmissis alijs casibus, qui minoris existunt periculi, sit ex constitutionibus editis iam prouisum, hunc ultimum, qui pericula grauiora minatur, nequaquam sine prouisionis opportuna remedio relinquimus.

Præsenti itaque ualitura Constitutione sancimus, ut Episcopi, & alij Prælati Superiores, necnon Abbates, Priores, & cæteri Monasteriorum regimina exercentes, quocumque nomine censeantur, qui apud dictam Sedem promouentur, aut confirmationis, consecrationis, uel benedictionis munus recipiunt, ad commissas eis Ecclesias, & Monasteria, absque dictæ Sedis litteris, huiusmodi eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, seu benedictionem continentibus, accedere, uel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant; nullique eos, absque dictarum litterarum offensione recipiant, aut eis pareant, uel intendant.

Quod si forsan contra præsumptum fuerit, quod per Episcopos, Prælatos, Abbates, Priores, & alios Monasteriorum regimina exercentes prædictos, medio tempore actum fuerit, irritum habeatur, nec quicquam interem ydem Episcopi, uel Prælati, Abbates, Priores, uel regimina exercent, de Ecclesiarum, uel Monasteriorum prouentibus percipiant eorundem.

Capitula uero, Conuentus Ecclesiarum, & Monasteriorum ipsorum, & alij quicumq. ipsos absque huiusmodi dictæ Sedis litteris recipientes, uel obediens eisdem, tandem sint à beneficiorum suorum fructuum perceptione

tione suspensū, donec super hoc eiusdem Sedis gratiam meruerint obtinere. Similiter quoq. Episcopi, Pralati, Abbates, Priores, & alij Monasteriorum regimina exercētes, & prædicti solito fidelitatis, & obedientie iuramento non præstito. Illi etiam Pontifices, quas apud prædictam Sedem pallium continget recipere, absq. litteris traditionis ipsius pallij nequaquam ab eadem discedant: discedentes uerò (quosque huiusmodi iuramentum præstauerint, & litteras obtinuerint) nihil de ipsarum Ecclesiarum, & Monasteriorum proventus percipiant: & quicquid interitum per eos (ut de alijs prædicitur) actum fuerit, quibus non subsistat.

Vnde, attenta huiusmodi *Extravaag.* ex ea satis liquet, non sufficere, quod litteræ prouisionum pro prædictis sint expeditæ, uerum etiam requiritur, quod sint Capitulo, uel Conuentui, ostensæ: nec aliter, nisi hoc modo, intelligendi suat DD. simpliciter dicentes, quod litteræ debent esse expeditæ, nullam facientes de illarum ostensione, mentionem; quia, ut aduertit *id. Gonz. d. glos. 15. §. 2. num. 84.* licet ipsi DD. loquantur de suprædicta litterarum expeditione, non tamen excludunt illarum transportationem, ostensionem, & præsentationem, prout dicitur in *d. Extravaag.* cum decreto irritante, ac granibus pœnis non solum usenti iurisdictione sine prædictis litteris, sed etiam Capitulo, seu Conuentui admittenti ad possessionem, seu iurisdictionis exercitium ante prædictarum litterarum præsentationem; imo prædicta *Extravaag.* fuit confirmata per *Alexandrum VI.* & alios Romanos Pontifices; ita quod hodie de hoc non est dubitandum *Parif. de resign. benef. lib. 8. q. 5. num. 33.*

Verum est tamen, quod licet suprædicta *Extravaag. Iniuncta*, loquatur de prædictis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, &c. non tamen ligantur Cardinales ex illius dispositione; quia illi possunt etiam ante adeptam possessionem, beneficia conferre, ut per *Bartholomeum Belensin. in tract. de charitat. subsid. q. 66.* relatus per *Sarnen in procem. regul. q. 4. num. 9.* nam dicta Constitutio est exorbitans à regulari iuris communis, ut dicitur in vna *Tolesan. Parochialis de Alcaudets*, relata per *Garr. p. 5. cap. 1. num. 252.* nec finalis ratio *d. Extravaag.* extendi potest ad Cardinales, nec illis conuenire, *Seraph. decis. 1144. num. 2. vers. alia rationes, & decis. 1548. num. 1. Litter. de re benef. lib. 1. cap. 27. num. 39.* quia dum disponit, neminem admitti debere ad administrationem Ecclesiarum, litte-

ris non expeditis, non comprehendit Cardinales; eo quia esset irrationabile, quod dicta generalis Constitutio, quæ emanauit pro interesse bursale, afficeret Cardinales, qui particulari priuilegio, sunt immunes à taxis Officialium, ut fuit dictum in vna *Firman. Pensionis coram Darano, quæ est decis. 46. num. 13. & 14. p. 5. recent.*

Est tamen hic apprimè aduertendū, quod stantibus præmissis, non sunt audiendi contrarium stantes ex quadam decisione in vna *Burgen. Canonatus*, quæ est *182. p. 2. diuers.* quam sapissime audiui (licet perperam) allegatam; ex eo quod in ea fuerat tentum, gratiam Apostolicam fuisse iustificatam, non obstante collatione facta N. per Capitulum, Sede Episcopali *Burgen.* vacante; quia dicta Sedes tunc non vacabat, ex quo Archiepiscopus erat de dicta Ecclesia prouisus in Consistorio, & super dicta prouisione expedierat litteras; nā vacatio Ecclesiæ durat vsquē ad confirmationem, *glos. in Clem. 1. verbo collato, et de. pend. &c.* & ideo post confirmationem potest etiam conferre beneficia, &c. cum alijs in *d. decis. num. 5. allegatis ubi num. 4.* dicitur, etiam non obitare, quod Archiepiscopus, de tempore dictæ collationis factæ per Capitulum, non cepisset possessionem Ecclesiæ, quia illa non est necessaria de iure communi, sed sufficit sola prouisio, quæ tribuit exercitium iurisdictionis, ut ibi *num. 6.*

De huiusmodi etiam decisione, quæ ex diametro aduersatur prædictæ *Extravaag. Iniuncta*, nulla est habenda ratio, quia *d. Extravaag.* non fuit animaduersa in prædicta *decis. Burgen. Canonatus*, ut aduertit *id. Gonz. loc. cit. sub nn. 87. vers. nec non fuit recessum*, & ibi plura in proposito adducit *num. seq.* cum in *reg. 2. Cancellaria* expressè dicatur, quod duret Sedis Episcopalis vacatio vsquē ad prouisionem illius, Apostolica autoritate faciendam, & adeptam pacificam possessionem.

Bene tamen practicatur, ut cum Episcopus nouiter creatus, non expediat debito tempore, litteras suæ promotionis, illasquē postmodum Capitulo ostendat, consueuerit Summus Pontifex dare eidem Episcopo litteras in forma Breuis sub Annulo Piscatoris, quod de more Curie nuncupatur *Breue de capienda possessione*, cuius vigore ipse Episcopus apprehendit suæ Ecclesiæ possessionem, ac omnia facit, quæ ad iurisdictionem ordinariam pertinent, & sic conferre etiam beneficia, ut ex tenore eiusdem Breuis, in quo adijcitur clausula, quod ipse Episcopus teneatur infra sex menses primodiæ litteras expedire. Formula autem supra-

supradicti breuis, talis esse confuevit, vt sequitur, videlicet.

Atergo, Venerabili fratri, &c. Episcopo, &c.

*Intus verò, Innocentius Papa X. Venerabilis Frater, Salutem, &c. Cum nos nuperte à vinculo, quo Ecclesia M. cui tunc praevas, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & Apostolica potestatis plenitudine, absoluentes, ad Ecclesiam N. certo tunc expresso modo Pastoris solatio destitutam, de eorundem fratrum consilio, transferimus, teque eidem Ecclesia N. in Episcopum praefecerimus, & pastorem, curam, & regimen eiusdem Ecclesia tibi in spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo; prout in nostris de super sub plumbo propediem expediendis litteris Apostolicis, latius explicabitur. Nos, ne interim, dum littera praedicta expediuntur, dicta Ecclesia N. aliqua in eisdem spiritualibus, & temporalibus, detrimenta sustineat, prouidere, simulque commoditati tuae consulere volentes, Tibi, vt vigore praesentium, per te, vel procuratorem tuum, possessionem, seu quasi, regiminis, & administrationis eiusdem Ecclesia N. ac bonorum illius mensa Episcopalis apprehendere, & retinere, fructus quoque, redditus, & proventus percipere, exigere, & leuare, ac in tuos usus, & utilitatem conuertere; necnon ea, qua iurisdictionis, non tamen ordinis, sunt, facere, & exercere libere, & licite valeas, perinde, ac si littera praefata expedita essent, Apostolica auctoritate, tenore praesentium, de speciali gratia indulgemus. Mandantes dilectis filiis Capitulo, & vassallis dictae Ecclesia, necnon Clero, & populo Ciuitatis, & Diocesis N. vt tibi, tanquam patri, & pastori animarum suarum deuote intendentes, tua salubria monita, & mandata suscipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent; ipsique vassalli consueta seruitia, & iura tibi ab eis debita, integre persoluant, & exhibeant; alioquin sententiam, siue poenam, quam rite iuleris, ratam habebimus, & faciemus, &c. obseruari, Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papa VIII. praedecessoris nostri, qua incipit *Imuncta*, alijsque, &c. necnon dictae Ecclesia N. roboratis statutis, &c. caeterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem,*

quod intra sex menses proximos, à Data praesentium computandos, litteras praedictas sub plumbo expedire, ac iura Camera Apostolica, & alijs propterea debita, persolvere omnino tenearis; alioquin dictis sex mensibus elapsis, prouisio, & praefectio praedicta, nulla sint, & Ecclesia ipsa vacare censeatur eo ipso. Dat. Roma, &c. sub Annulo Piscatoris Die, &c. Pontificatus, &c. anno, &c.

Quae quidem breuia admittuntur, quoad omnes praedictos effectus; quia illa non excluduntur per d. *Extravag. Intuncta*, sed quoad hoc, veniunt, etiam appellatione litterarum; & sic per breue huiusmodi satisficit eidem *Extravag.* ad probandum promotionem Episcopi, vt ex pluribus comprobatur *Staphil. in tract. breuium, fol. mibi 148. no. 7.* & ita passim praticari videmus, & apprehensa possessione per nouum Episcopum suae Ecclesiae, vigore praedicti breuis, potest etiam ille conferre beneficia.

Hoc autem, circa praxim collationis beneficiorum, quando Episcopus acquirit exercitium iurisdictionis per ostensionem praedictarum litterarum super prouisione suae Ecclesiae vacantis per obitum prioris Episcopi cum adeptione possessionis. Nunc verò, saltem obiter, videndum, quid seruetur, quando Episcopus de vno ad alium Episcopatum, Apostolica auctoritate, transfertur, & quando possit valide conferre beneficia vacantia, siue prioris, siue posterioris Ecclesiae.

Et pro themate, sat est circa huiusmodi beneficiorum collationem, prouisum per d. *2. regulam Cancellariae*, qua Summus Pontifex inter caetera sibi reseruauit omnia beneficia ad quamcumque dispositionem, &c. quomodocumque vacauerint vsque ad prouisionem Successorum, &c. & adeptam ab eisdem possessionem.

Vnde, praeponeđu hic duxi, quod si Episcopus vnus Ecclesiae absoluat per Summum Pontificem à vinculo, quo eidem Ecclesiae tenebatur, & translatus ad aliam Ecclesiam, vacabunt Canonicatus, & praebendae, siue alia beneficia prioris Ecclesiae, erunt reseruata vigore supradictae regulae; quia per talem absolutionem, & liberationem Episcopi à vinculo prioris Ecclesiae, factam de suo consensu, vacat praedicta Ecclesia, & dicitur Episcopus translatus; quauis non fuerit secundae Ecclesiae possessionem adeptus; nam quantum ad se, iam est priuatus, & dicitur mortuus ab illa hora, qua transfertur, quantum ad primam Ecclesiam, vt optime probatur *Grat. discip. for. cap. 296. n. 15.* subdens *no. seq.* quod proinde haec translatio facta de ciui-

eiusdem Episcopi cōsensu, dicitur in effectu quaedam renunciatio; quod quidem optimè declaratur in vna *Plocen. Canonicali* 26. *Martij 1613. coram Cocchino Decano impressa penes Farinac. tom. 3. decis. 473.* vbi Summus Pōtifex, sub die 14. Maij transtulit Episcopum Plocen. ad Ecclesiam Vladislaien. & cum die 21. Junij sequentis anni 1607. vacasset vnus ex Canonicis dictæ Ecclesiæ Plocen. à qua Episcopus fuit translatus ad Vladislaien. fuit dubitatum, an constaret de reservatione dicti Canoniciatus, iuxta prædictam regulam 2. *Cancellaria* propter talem translationem; Et licet pro negativa videbatur, posse responderi, nempe, quod quis non dicitur verè translatus, nisi post adeptionem possessionis secundæ Ecclesiæ, per *glos. in c. si quis iam translatus, 21. q. 2. necnon, quia quando translatio fit ob merita, absolutio à vinculo prioris Ecclesiæ, intelligitur facta sub conditione, quatenus videlicet placuerit translato, ex pluribus iuribus in d. decis. num. 4. allegatis.* Nihilominus fuit conclusum pro vera translatione, & sic intrare prædictam regulam 2. *Cancellaria*; ex eo quod supradicta translatio fuit facta de consensu ipsius translati, & propterea nihil habebat agere in primæ Ecclesiæ; nam statim perdit illius iura; & etiam in simplici translatione, non facta pro utilitate, aut necessitate Ecclesiæ, aut ob merita, statim post translationem, absquè alio consensu præcedente, aut subsequente, translatus perdit iura primæ Ecclesiæ; quia Papa transferendo, absoluit à vinculo primæ Ecclesiæ, factaque dicta absoluteione, prima Ecclesiæ remanet libera; & licet huiusmodi sententia sit controuersa, nihilominus DD. allegati in d. decis. *Plocen.* concludunt, translationem statim habere effectum, etiam absquè consensu; ergò multò fortius quando adest consensus, Et aliàs Sacra Congregatio consultata; *An Capitulum potuit deputare Vicarium generalem in Ecclesiâ, à qua quis fuit translatus, si translatio fuit facta de illius translati consensu, etiam ante adeptionem possessionis secundæ Ecclesiæ. Censuit, quod sic.* Tanto magis, quia quando fit translatio pro utilitate, aut necessitate Ecclesiæ, ipsa incipit vacare à die pronuntiationis, nequè in hoc debet expectari consensus Episcopi, *Prob. ad Monach. in c. generalis, de elect. in 6. Abb. in c. cum nobis, num. 5. in fin. vers. secus ubi Papa, de elect.* Et probabatur in d. decis. translationem fuisse factam de consensu ipsius Episcopi; quia procurator translati soluit annuatim mille ducatorum, & habuit litteras expeditas; ex quo manifestè apparebat, fuisse constitutum procuratorem ad

hunc effectum, cum mandatum coniecturis probetur, *Cesar de Grass. decis. 3. num. 5. & 6. de reb. Eccles. non alien.* Et ex facto videbatur cessare omnis difficultas; quia translatio fuit facta die 14. Maij, & sub die 23. eiusdem mensis Procurator habuit litteras expeditas Episcopatus Vladislaien. & die 21. Iunii euenit vacatio Canoniciatus Plocen. quo stante, tempore vacationis Canoniciatus Plocen. Ecclesiæ Vladislaien. non dicebatur amplius vacare, cum de ea fuerit facta prouisio, & litteræ expeditæ; nam vacatio Ecclesiæ durat vsquè ad confirmationem electionis, qua sequuta, non dicitur vacare, *glos. in Clem. 1. vers. collatio, vs lit. pend. Felin. in c. cum Bertoldus. col. 2. nu. 3. vers. dixit etiam, de re iud. cum alijs in d. decis. adductis num. 11. id. Grat. d. cap. 296. num. 14. qui num. 24. ait, quod imò etiam primus Episcopatus vacabit illicò post translationem factam à Papa, non expectato translati consensu, qui dependet à voluntate Papæ, quasi videatur approbata vacatio, saltem eo casu, quo Episcopus fuit postulatus in Archiepiscopum, & ipse licet non consenserit, tamen non contradixit, sed voluntati Papæ se submisit; namq. tunc sequuta translatione, statim vacauit Episcopatus, cum non fuerit facta omnino sine suo consensu ex iuribus ibi allegatis, & subdit num. 45. quod in hoc casu neque attenditur protestatio Episcopi, cum statim, quod consenserit translationi, non poterit deinde in præiudicium Sedis Apostolicæ, & successorum protestari, & protrahere vacationem; nec poterit ipse translatus allegare. Hęc placuit ferè ad verbum ex d. decisione transcribere, quæ circa præmissa quotidie allegantur, & practicantur.*

Et alias emanauit Sacre Congregationis declaratio in hunc, qui sequitur modum, *Sacra Congregatio Episcoporum S. D. N. approbante, censuit, Ecclesiam, à qua volens, transfertur, seu quam dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctitatis Suae, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ; & postquam huiusmodi absoluteionis notitiam Episcopus habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abstinere ab exercitio ordinaria iurisdictionis, eamquè transferre in Capitulum, tanquam Sede vacante; & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione uti, ac Vicarium, iuxta Trid. Concil. præscriptum eligere Sedemq. vacan-*
tem

tem publicare, quam quidem declarationem affert *Massobr. in prax. habent. concurs. ad Paroch. req. 1. dub. 9. nu. 12.* & emanasse testatur 10. Decembris 1624.

67 Absolutio autem à vinculo prioris Ecclesie, & translatio ad secundam incipiunt à Data Contracedule, & super ea, ac sub eadem Data expediuntur littere Apostolicę super p̄fectione Ecclesie; & ab illo die, Episcopus dicitur translatus; itaut nihil prorsus habeat cum priori Ecclesia, & apponitur Data huiusmodi translationis, v. g. *Roma apud S. Petrum 30. Marty 1573. fuit Consistorium, in quo S. D. N. proponente Sanctitate Sua.*

Absoluit R. P. D. Ferdinandum Farnesiu Episcopum Montis Flasconen. & Cornetan. à vinculo, quo ipsis Ecclesiis Montis Flasconen. & Cornetan. tenebatur, & eum transtulit ad Ecclesiam Parmen. vacantem per cessionem Reuerendiss. Domini Alexandri Cardinalis Farnesii, ipsumque illi in Episcopum p̄feciit, & Pastorem, &c. vt per Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 5. num. 32. sic enim seruat, quando Ecclesia expeditur sine processu; prout contingit in personis notis, & Summo Pontifici gratis; quia tunc idem Pontifex refert, & cōcedit, approbantibus omnibus Cardinalibus. teste eod. Paris. loc. cit. num. 16.

68 Et à die p̄dictę translationis, statim Episcopus perdit iura primę Ecclesie, vt alias diximus; & ab eo tempore vacat Ecclesia, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundę Ecclesie, & postquam huiusmodi absolutionis notitiam habuerit, tenetur abstinere ab exercitio ordinarię iurisdictionis, quę tunc tanquam Sede Episcopali vacante, transit in Capitulum; quod eodem tempore, & intra octo dies à die notitię dicte translationis potest, & debet constituere Vicarium; quia iam dicitur tunc vacare Ecclesia per translationem, prout ex declaratione Sacre Congregationis quam refert *Quar. in verbo Cap. Sed. vac. sub nu. 4. vers. Terminum octo dierum.*

Illud autem, quod supra dictum est de adeptione possessionis Episcopatus, ad effectum cōferendi beneficia, certum est, procedere, etiam in Episcopo translato, vt hic; qui ante adeptam supradictam possessionem Ecclesie, ad quam transfertur, non potest beneficia conferre; licet quidam Episcopus translatus, post dictam translationem, ac litterarum expeditionem, ante tamen dictam possessionem, de facto contulit pingue beneficium secundi Episcopatus, eius nepoti;

& ab illo postmodum ego consultus de huiusmodi collatione, respondi pro illius invaliditate; prout iatis cōstat, ex supradicta regula; licet melius respondissent; quod amor, & carnalitas est vnus ex quatuor modis, quibus humanum ius peruertitur, *c. quatuor, 11. q. 3. glos. in c. peruenit, 1. q. 3. verbo grauius, vbi, quod cæci sunt Episcopi erga nepotes, c. dilectissimi, 8. q. 2. vnde non immerito dicit tex. in l. nec in ea, ff. ad leg. Jul. de adulter. quod tantus impetus eorum, omnia effundendi nepotibus, est restringendus, Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 54. num. 7. & 8.*

Namque licet, etiam Episcopo translato, vt dictum est, sufficiant ad acquirendam iurisdictionem, p̄missio, ac expeditio litterarum suę promotionis, illarumque transportatio, & ostensio, ex *d. Extramag. In iuncta*, itaut, etiam ante adeptam possessionem Ecclesie, possit conferre beneficia, hoc tamen procedit tantum de iure communi *Gratian. discept. for. cap. 126. num. 46.* 70 ex eo, quod collatio beneficiorum sit actus iurisdictionis, *gl. su. in fin. in c. nonit, & ibi Abb. sub nu. 3. de off. leg. glos. & DD. in c. transmissam, de elect. Lap. alleg. 89. nu. 12. Selu. de benef. q. 40. num. 1. Gonz. ad reg. 8. §. 4. proem. num. 27.*

Nihilominus verò huiusmodi iurisdictione, quoad collationem beneficiorum, Sede Episcopali vacante, est limitata per *d. reg. 2.* quę ita reseruat p̄dictam collationem; prout etiam ipsa quotidiana praxis nos docet; & Datarie Apostolicę stylus affirmat, quod in vacatione beneficii in mense Ordinarii, dicta Sede vacante, postquam narrata est in supplicatione, vacatio p̄dicta, si tamē in ea nō dicitur, quod noui Episcopi possessio nondum fuerit apprehensa, addit ipsa Dataria hæc verba, *Seu possessione Ecclesia N. per modernum Episcopum nondum adeptam, vt alias diximus; quod est conforme supradictę reg. 2. ibi, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem, &c.*

71 Quod tamen ita demum locum sibi dignoscitur vindicare, quando videlicet collatio vacantis beneficii spectat ad solum Episcopum, & infolidum, non data simultanea collatione; quia vbi collatio est communis, Episcopi, scilicet, & Capituli, vel cum alio, aut etiam ad alterius p̄sentationem, vel electionem, vt dicitur in p̄dicta regula 2. beneficium Sede Episcopali vacante, non erit reseruat, sed Capitulum bene poterit conferre tale beneficium in mense ordinario vacans, *Gonz. glos. 45. §. 2. sub num. 36. vers. Quarto tertio*, nam solum beneficia vacantia in mensibus ordinariis

riis Sede Episcopali vacante, sunt referuata Sedi Apostolicæ, quando collatio est libera, & ad solam dispositionem Ordinarii, absque alterius collatione, electione, seu præsentatione; & sic loquitur dicta regula de collatione libera, quæ potest fieri à solo Episcopo, ad illius præcisam, & totalem voluntatem, *Aym. conf. 122. num. 7. Ruin. conf. 18. num. 6. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 7. nu. 34. Gonz. glos. 46. nu. 3.*

Quia licet diuifum fit exercitium conferendi inter Episcopum, & Capitulum, quod illis de iure communi competit, *de iur. c. 1. & ibi glos. in verbo. diuidi, de iurepatr.* collatio tamen simultanea, quæ de iure competit Episcopo, & Capitulo, competit etiam cuilibet illorum in solidum; cum sit actus diuiduus, qui ab vno expediri potest quoad exercitium, vt dixit *Rota in vna Calciaten. & Legionen. Præfimoniorum penes Cocoin. decis. 122. nu. 4. Lotter. de vobenef. lib. 9. q. 21. num. 24.* sicut etiam dicitur de iure patronatus, cuius exercitium competit cuilibet ex patronis in solidum, *c. 1. & 2. de iurepatr. Achil. de Grass. decis. 4. nu. 53. de præb.* ita etiam eo modo, quo sæpe fieri cõtingit, si videlicet collatio fit simultanea, Episcopi, & Capituli, & illa fit ab altero illorum tantum, siue ab Episcopo, siue à Capitulo, & ab altero nulla fiat collatio, nam illa per vnum illorum facta, tenebitur ex eo quod ius conferendi competit cuilibet in solidum; & si vnus non confert, censetur consentire collationi per alterum factæ, vt ex *d. decis. Achil. 4. nu. 13.* & collatio vnus collatoris præferuat possessionem alterius; quod procedit in quocunque socio, & compatrono, *id. Gonz. glos. 45. num. 69. & seq. & ead. glos. 5. q. 44. & seq.*

Vnde in proposito, deficiente Episcopo, Capitulum confert iure proprio, vt dictum est, *c. 1. in Sed. vac. & vbi collatio spectat ad solum Episcopum, Sede Episcopali vacante, est per dictam regulam Papæ referuata.* Supposita vero supradicta simultaneitate, Papa per prædicta verba regulæ non tamen ad collationem cum alio, vel alijs, &c. satis aperte ostendit, se nolle Capitulo præ iudicium inferre in sua collatione, Sede prædicta vacante.

Hinc propterea est, quod Cancellaria Apostolica, quæ est organum mentis, & vocis Papæ, prædictæ regulæ conditoris *Cas. ad. decis. 1. num. 3. de referuat. & decis. 2. num. 7. de union.* prædicta verba narratiuæ supplicationis, latius, iuxta illius stylum, in suis litteris super prouisione talis beneficii expediendis, declarat, quod ita demum intendit tale beneficium conferre, quatenus illud vacet Sede Episcopali vacante, illiusq.

collatio spectet tantum ad Episcopum, non tamen ad illum, & Capitulum simul; quocasu, mortuo, aut quomodolibet deficiente Episcopo, potest Capitulum solum illud beneficium conferre, vt dictum est.

Quare, prædicta verba supplicationis, eo quo sequitur modo ipsa Cancellaria declarata, & extendit, videlicet, *Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica ad collationem, & quamcunque aliam dispositionem Episcoporum quorumcunque duntaxat, non tamen cum alio, vel alijs, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia, quæ post illorum obitum, aut Ecclesiarum suarum dimissionem, vel amissionem, seu priuationem usque ad promotionem suorum successorum ad easdem Ecclesias, Apostolica auctoritate faciendam, & adeptam ab eisdem Successoribus pacificam illarum possessionem, quomodocunque tunc vacantis, & in antea vacatura, collationis, & dispositioni nostra referuauimus, Decernentes ex tuur, &c. irritum, & inane si secus, &c. attentari. Cum itaque postmodum Ecclesia Sancta N. loci, &c. N. Diæcesis, &c. cuiusdam pro tempore vacat, collatio, & omnimoda dispositio ad Episcopum N. pro tempore existentem in solidum, cessantibus referuationibus, & affectationibus Apostolicis, dignoscitur pertinere, & quam quondam N. prædicta Ecclesia Rector, dum viueret, obtinebat, per obitum eiusdem N. quæ extra Romanam Curiam de mense Iunij proxime præterito, Sede Episcopali N. vacante, seu possessione Ecclesia N. per venerabilem fratrem nostrum, modernum Episcopum N. nondum adeptam, diem clausit extremum, vacauerit, & vacet ad presens, Nullusque de illa, præter Nos, hac vice disponere poterit, siue possit, referuatione, & decreto obfistentibus supradictis, Nos tibi, qui à dilectis filijs Examinatoribus in Vrbe deputatis examinatus, & idoneus repertus fuisti, asserenti te ex dicto loco oriundum existere, &c. conferimus, &c.*

Et ita similes prouisiones beneficiales prædicta Cancellaria expedire consuevit, extendendo verba supplicationis, non solum vigore clausulæ illius secundæ partis, ibi, *latissime extendendis*, sed etiam, quia ex officio, & secundum illius stylum, pro qualitate materiæ, clausulas supplicationis restringit, siue ampliat, & declarat, iuxta mentem Papæ, vt per *Marescott. var. resolut. lib. 2. cap. 18. nu. 21.* & hoc modo intelligitur

gitur Cancellariam prædictam, esse illius organum, ut dictum est, nempe circa ea, quæ concernunt expeditionem litterarum; nam aliis extensioni standum est, siue Clausulas supplicationis restringat, siue declaret, *Sarnen. super. reg. de non iud. iux. for. suppl. g. 1. vers. quia sola supplicatio. n. 2.* non autem concernentia substantiam gratiæ; cum hæc sint, quæ pertinet ad plenitudinem potestatis; quam tamen non habet Cancellaria, quæ dicitur organum Papæ in faciendo, & sic in addendo, & in augendo gratiam cum Clausulis, & alijs, quæ de stylo solent concedi, non autem in faciendo, vel minuendo, & detrahendo ea, quæ in supplicatione, conceduntur, & quæ Cancellaria non expedit, prout notum est Curialibus, etiam mediocriter in ipsa Cancellaria versatis, & comprobatur, etiam *id. Marefcott. loc. cit. nu. 11.*

& 12. sed tamen modo illa, quæ secundum quasdam regulas sibi à Papa traditas, expedire consuevit; unde non immerito dicitur 77. solet, quod ea, quæ in Cancellaria Apostolica fiunt, in Consistorio Papæ fieri dicuntur *id. Sarnen. super. reg. de trien. q. 7. nu. 2.*

Præmissa verò, quoad simultaneam collationem Episcopi cum Capitulo, vel alijs, certum est, procedere in beneficijs non reservatis; nam aliud dicendum est de reservatis, & in quibus S. R. E. Cardinales habent indulg. conferendi; namque tunc non poterit prædictum Capitulum aliquod ius, prætextu simultaneæ collationis, prætere; quod declaratum est per fel. record. *Vrb. num. VIII. suo Motu proprio*, tenoris sequentis videlicet,

78 *Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Urbanus divina providentia Papa VIII. Accepit, quod S. R. E. Cardinales super indulg. & facultatibus disponendi de beneficijs Ecclesiasticis, Sedi Apostolica reservatis, & affectis à Sede prædicta sibi concessis, per Capitula, & Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, quibus illi ex concessione, & dispensatione Apostolica præsentantur, impediuntur sub prætextu, quod ipsi Capitula, & Canonici in nominandi, vel præsentandi, aut alijs quomodolibet disponendi de beneficijs in mensibus non reservatis, pro tempore vacantibus, cum prædictis Cardinalibus locorum Ordinarijs coniunctim, vel diuisim habentes, tamquam membra capitis ad hærentia, à Cancellaria Apostolica regula mensium reservatoria, à qua Cardinales præservantur, etiam excipi, & facultates, ac indulg. quæ certarum reservationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt; & attendens privilegium, quod Cardinales in prædicta regula præservantur, eis intuitu Cardinalatus concessum esse, neque rationi consonum fore, ut Capitula, & Canonici, dum sui Præsules Cardinalatus honore præfulgent, plus iuris in præiudicium Sedis Apostolicæ, seu ipsorum Cardinalium Præsulum ius, & indulg. conferendi ab ipsa Sede habentiam, obtineant, quam si ipsi Cardinales non forent, Motu proprio, sub die vigesima nona Decembris Anni ab Incarnatione Domini 1627. declaravit, intentionis, & voluntatis suæ esse, quod Cardinales Præsules, de omnibus, & singulis beneficijs ecclesiasticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis, ad eorum, etiam cum alto, vel alijs collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam similem, vel dis similem dispositionem, ratione Ecclesiarum, quibus ipsi Cardinales præsentantur, coniunctim, vel diuisim spectantibus; non tamen in libris Camera Apostolicæ descriptis, nec ex personis familiarum Sæ Sanctitatis, vel Conclaustrorum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam reservatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas Sua sibi, & successoribus suis pro tempore existentibus, specialiter, & expresse reservavit, ad præsentis vacantibus, & in futurum vacaturis, soli per se ipsos, vel alios ad id deputandos, absque Capitulo, & Canonicis, alijsque quacumque ordinariam dispositionem eorundem beneficiorum, similiter coniunctim, vel diuisim cum eisdem Cardinalibus habentibus; dummodo alias sub indulg. eis concessis comprehendantur, libere provideant, Neque Capitula, aut Canonici huiusmodi privilegio, quod Cardinalibus Præsulibus, nullo habito Capitulum, & Canonicorum respectu, concessum esse dignoscitur, gaudere, frui, aut in aliquod inde prætere posse. Decernens declarationem prædictam, à dicta die vigesima nona Decembris robur obtinere debere, etiam si necdum publicata fuisset, ac irritam &c.*

Et

Et præter istam moderationem adsunt nihilominus alia huiusmodi indultorum moderationes *Pij V. Constit. 37. in bullario tom. 2. & Gregorij XIII. Constit. 19. d. tom. 2. necnon Pauli V. Constit. 58. tom. 3.*

Et sic patet, quod Capitulum non potest concurrere ratione communionis, & confortij; itaut indultum Cardinalis proficit, etiam ipsi Capitulo; nam supradicto *Motu proprio Urbani VIII.* satis aperte cauetur, quod Cardinales Episcopi, collationem beneficiorum habentes, soli, & per se ipsos conferant, absque Capitulis, & aliis, cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus, & quod Capitula, indulto conferendi beneficia reseruata, Cardinalibus concessio, intuitu duntaxat Dignitatis Cardinalitæ, non autem Capitulorum, nullo pacto frui, aut aliquod ius inde prætereendere possint, prout declarat etiam *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 21. sub num. 125. & Rot. decis. 335. num. 12. p. 4. recent.*

Et vacet ad præsens, quod de huiusmodi Parochiali Ecclesia non fuerit alteri prouisum; quasi si quis fuerit in ea intrusus, erit, vel in supplicatione, vel in litteris exprimendum, vel saltem illæ expedientur cum clausula, Amoto exinde quolibet illicito detentore; necnon ita dicitur, quod etiam vacat ad præsens; quia adhuc durat vacatio de beneficio reseruato, attenta vacatione, Sede Episcopali vacante, vt supra dictum est.

Hic verò, circa huiusmodi durationis vacationem, frustra quamplurimi membranas occupant, dum inaniter perscrutati sunt de re plurimum leui, an videlicet, si aliquod beneficium vacet in mense ordinario, ac Ordinarius illud non conferat in ipso mense, confert tamen ingresso mense Apostolico, ex eo, quod talis beneficii vacatio durat, ac intrauit in mensem Apostolicum, dicatur proinde illud esse reseruatum.

Hanc questionem mouet *Gonz. glos. 11. num. 48.* & post multa, pro opinione affirmatiua adducta, contrarium nihilominus resoluit *num. 53.* quia licet vacatio duret usque ad sequentem mensem, collatio tamen spectat ad Episcopum, non autem ad Papam; quia aliud est vacare beneficium, quando illius possessor decedit, quæ vacatio contingit in vnico instanti; ex eo, quod tempus vacationis est momentaneum, & indiuisibile; aliud verò est, vacationem durare, seu continuare, durante tempore, quo beneficium non est prouisum; nec potest idè beneficium vacare ex vna, eademque persona in pluribus mensibus, sed in vno duntaxat, & sicut quando beneficium vacat in

mense Apostolico, semper remanet reseruatum, & nunquam poterit illud Ordinarius conferre; sic etiã è conuerso, si beneficiũ vacauerit in mense ordinario, fueritque subiectum ordinarię dispositioni, nunquam amplius incidit in reseruationem; vnde habemus illam tritam conclusionem, quod sicut beneficia semel reseruata, licet causa reseruans, cesset, nihilominus durante reseruata, sic etiam dicendum est de beneficio vacante in mense ordinario, quod non poterit effici reseruatum; quia initium attenditur, ac spectari debet, *l. qui id, quod r. respons. ff. de donat. & l. quod ab initio, vbi late Dec. ff. de reg. iur. c. non firmatur. eod. tit. lib. 6. c. dudum et l. de elect. in vers. electionis tempore, Mandos. reg. 118. q. 12. num. 12. cum alijs adductis per Gonz. loc. cit. d. nu. 53. 57. 58. & 59.*

Quare, vt beneficium dicatur reseruatum, vel non, consideratur tempus, & hora ipsius vacationis, non autem tempus, quo durat, & continuauit vacatio, *Rot. decis. 774. nu. 3. & 10. p. 3. diuer.* vbi fuit dictum, quod secundum tempus vacationis consideratur, an beneficium sit reseruatum, vel non, *Viuian. in prax. iurispatr. lib. 7. cap. 4. nu. 25.* idem dixit *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. nu. 536.* de quo nullus vnquam dubitauit, nec fuit in Rota disputatum, licet id quotidie contingat; quia regula reseruatoria loquitur de tempore, & initio vacationis, scilicet, quando contingit obitus possessoris beneficii, seu alius modus vacationis, non autem de continuatione ipsius vacationis. *Garc. d. nu. 536.*

Idem quoque, si eadem beneficia pluries vacauerint in mensibus Apostolicis, nã adhuc eadem ratio militat, tam in secunda, quam vterioribus vacationibus; sicut etiam idem est respectu Ordinarium in suis mensibus; præterea, quia regula reseruatur omnia beneficia quocunque modo vacatura in mensibus Apostolicis, & sic quocunque modo vacant, siue prima vice, siue pluribus, intrat reseruatio, quæ non extinguitur in prima vacatione; cum versetur in materia reitabili, videlicet, quod de natura beneficii sit, vt pluries vacare debeat. Ac proinde quando in dispositione assignatur certum tempus, non solum comprehenditur primus actus, sed etiam omnes illo tempore contingentes; & sufficit, quod vacatio sit expressa de certo tempore, nempe per obitum de tali mense, *Garc. loc. cit. sub num. 538.*

S V M M A R I V M.

- 2 Parochialis Ecclesia potest conferri clerico habenti primam tonsuram.
- 2 Beneficium, si simpliciter dicatur sacerdotale, presbyteratus ordo non videtur annexus de tempore provisionis, & ita intelligendum de Subdiaconatu, & Diaconatu.
- 3 Tempus unius anni ad se promouendum ad presbyteratus ordinem, non intelligitur datum ad complendum etatem.
- 4 Presentandus ad beneficium sacerdotale, quando debeat esse aeternus sacerdos.
- 8 Dispensatus ad presbyteratum super defectu etatis, non est habilis ad obtinendum Parochialem Ecclesiam, & nu. 9.
- 7 Exempla declarant, non autem arctant.
- 8 Dispositio qualibet, ampliatur, & restringitur ad limites rationis in ea expressa.
- 10 Dispensatio concessa super uno impedimento, non extenditur ad aliud, & num. 14.
- 11 Dispensationes tot requiruntur, quot sunt obstacula.
- 12 Dispensatio unice, quando sine altera sustineri non possit.
- 13 Dispensatus super non residentia, censetur etiam dispensatus, ut fructus percipiat.
- 15 Dispensatus ad ordines, etiam maiores, & presbyteratus, non censetur dispensatus, neque ad beneficium simplex.
- 16 Dispensatio Papa super aliquo defectu, restringitur ad beneficia simplicia tantum.
- 17 Minori, petenti sibi prouideri de Parochiali, quomodo per Papam succurratur.
- 18 Diatesis Oratoris, necessaria expressio, in impetratione beneficii.
- 19 Et quid Cancellaria Apostolica seruet circa defectum huiusmodi expressionis.
- 20 Oriundus, non oriundo, &c. praefertur, in affectu beneficii.
- 21 Regula Cancellaria de Idiome, cur emanaverit.
- 22 Et quomodo detur illius derogatio.
- 23 Valoris beneficii expressio requiritur in collationibus Apostolicis. Et quare, nu. 25. & 27.
- 24 Necnon in collationibus Legatorum à latere.
- 26 Non autem in collationibus Ordinarij, & quare.
- 28 Regula de exprimendo valore, quid contineat.
- 29 Verbum Redditus quomodo intelligendum.
- 30 Et quomodo verbum Proventus.
- 31 Valor beneficii, quare exprimendus secundum communem estimationem, & nu. 32.
- 33 Valoris beneficii expressio, qua fit per non excessum, non iustificatur per probationem de ascensu.
- 34 Falsitas, praesumitur expressa cum dolo.
- 35 Valor plurium beneficiorum, insimul exprimendus in collatione Apostolica, non autem separatim.
- 36 Clausula Siue praemisso, siue alio quouis modo, quid operetur in litteris ad beneficia.
- 37 Constitutio I. annis XXII. qua incipit, Execrabilis, quid operetur in impetrationibus Ecclesiarum Parochialium circa modum vacationis.
- 38 Extrauag. Execrabilis habet decretum irritans.
- 39 Extrauag. Execrabilis poena, quomodo evitetur per beneficium.
- 40 Extrauag. Execrabilis, an extendatur ad simplicia, habentia residentiam.
- 41 Cap. de multa, de praeb. in vacatione Parochialium mentio, quid operetur.

Pra-

Praxis Dispositiva Supplicationis pro collatione Parochialis Ecclesie reservata.

CAP. VII.

Supplicat igitur humiliter S. V. deuotus illius Orator, &c.

Presbyter.

Quod intelligitur, quatenus Orator, tempore prouisionis, ut hic, sit in Presbyteratus ordine constitutus; sin minus, sufficit, illum ad id habere tunc legitimam ætatem; namque ad Parochiales Ecclesias, seu curata beneficia, & Dignitates quasunque, quibus animarum cura subest, promouendus debet attigisse vigesimum quintum suæ ætatis annum; aliàs prouisio est nulla, *tex. in c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. c. licet canon. eod. tit. lib. 6. Concil. Trid. sess. 24. cap. 2. de refor. cum alijs relatis per Garc. de benef. p. 7. cap. 4. n. 41.*

Quare, cum prædicta iura non statuerint, quod tempore dictæ collationis, requiratur necessario presbyteratus ordo, sufficit, quæ, ut possit obtinere beneficia curata, & quælibet alia sacerdotalia, esse in prædicta ætate constitutum; etiam si tantum habeat primam tonsuram, & sic nec requiritur, quod sit in quatuor minoribus ordinibus constitutus. *Rebuff. in prax. tit. requisita ad collationem bonæ. n. 33. & 34. n. 36. ex gl. Archid. Gemin. & Franc. in c. licet canon. & aliàs fuit tæctum in Rota, Coadiutoriâ concessâ super Archidiaconatu, maiori 29. annorum, esse validâ; non obstante, quod tempore concessionis, non esset ad sacros ordines promotus, prout in vna Oxomen. Archidiaconatus coram Guidobono 10. Maij 1551. quod proinde intelligendum, etiam si adsit tantum prima tonsura, ut iam dictum est; & quatenus id. Franc. inc. 2. n. 11. de instit. in 6. ait, presentatum ad Ecclesiam parochialem, dici idoneum, licet non sit in sacris, debere tamen ad minus esse in minoribus, nihilominus ibi per minores intelligit etiam primam tonsuram; nam per illa verba solum vult excludere laicum, ut docet id Garc. loc. cit. n. 45. & 46. quicquid alii dixerint, & ita est declaratio S. Congr. quæ sic ait, licet ex decretis*

huius Concedij, post minores ordines esset expectandus annus, antequam quis ad sacros ordines promoueretur, ut cap. 11. sess. 23. potest tamen quis parochialem acquirere, etiam si non habeas aliquem ordinem sacrum, & intra annum promoueri ad sacerdotium debet. Et alia declaratio sic ait, An obtinente beneficio curato, oporteat esse Diaconum, vel saltem subdiaconum, cum intra annum debeat promoueri ad sacerdotium, Congregatio censuit, non oportere.

Quare, si simpliciter dicatur, quod beneficium sit sacerdotale, hoc casu, presbyteratus ordo, non videtur annexus actu, de ipso tempore prouisionis, sed bene aptitudine, nempe, quod prouisus de tali beneficio sacerdotali, habeat legitimam, & aptam ætatem ad suscipiendum sacerdotium; & hoc sufficit ad tale beneficium assequendum; dummodo infra tempus à iure statutum, id est infra annum ad dictum sacerdotium promoueretur, ut etiam infra dicetur, & sic debet Orator habere ætatem ad id legitimam tempore prouisionis prædicti beneficij, iuxta *tex. in d. c. licet canon, de elect. in 6. nam licet tex. in d. c. cum in cunctis, §. inferiora, ita loquatur, videlicet, inferiora, etiam ministeria, ut puta, decanatum, Archidiaconatum, & alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec Parochialis Ecclesia regimen, nisi qui iam vigesimum quintum ætatis annum attigerit, & scientia, & moribus commendandus existat, &c. hic tamen tex. satis declaratur per *tex. in d. c. licet canon; ibi etenim Gregorius in Concilio Lugdunen. voluit, & declarauit, ut nullus ad regimen parochialis Ecclesie assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia, & ætate, deseruendo, collationes parochialium Ecclesiarum faciendas ei, qui non attigerit vigesimum quintum annum, de cetero faciendas, utribus omnino carere, & infra annum à sibi commissi regiminis tempore, numerandum, se faciat ad sacerdotium promoueri; quod si infra idem tempus promotus non fuerit Ecclesie sibi commissæ, nulla etiam præmissa monitione, sit auctoritate dictæ Constitutionis priuatus, & in c. ei, cui de præb. in 6. ibi, ei, cui prouideri mandatur simpliciter de præbenda proximè vacatura, sacerdotalis præbenda conferri non possit; si nondum in ætate tali existat, quod possit ad sacerdotium promoueri, &c., vbi Franc. 2. 1. quod licet defectus taciturnitas ordinum impetrationis tempore, & promotionis non reddat quem inhabilem ad beneficium, tale ordinem requirens, tamen si tempore promotionis non sit in ætate apta ad ipsos ordines, redditur tunc inhabilis ad dictum beneficium.**

Ex quibus iuribus factis, superque patet, quod ad regimen Parochialis Ecclesie admitti non potest, nisi qui sit verè, realiter, & cum effectu constitutus in vigesimo quinto suæ ætatis anno, idest, quod illum attingat.

Quare, cessat illud, quod quandoque indubium reuocatur, dum videlicet exiliimât, nonnulli, sufficere impetranter dicta ætate minorem, posse intra annum promoueri ad Sacerdotium, non obstante defectu legitimæ ætatis; quia totum oppositum requirunt iura prædicta, nempe, esse necessarium, quod sit iâ in dicta ætate cõstitutus, ac èt declarat *text. in c. sicut tempore, de rescript. in 6. ibi, sicut tempore, quo tibi de beneficio cum cura, vel sine cura mandauimus provideri, ad obtinendum curatum beneficium idoneam non habebas ætatem, tibi, licet nunc legitima effectus sis ætatis, auctoritate litterarum huiusmodi, cum tempore Date ipsarum, adhuc non esses idoneus, de beneficio curam animarum habente nequaquam poterit provideri.*

Vndè, tempus vnius anni, quod datur per iura supradicta, non intelligitur datum ad complendum supradictam ætatem, sed tantummodò ad suscipiendum ordinem requisitum per ipsa iura, quam citò suscipi poterit, vt ex *d. cap. licet canon, Abb. in d. c. cõ in cunctis, s. inferiora, n. 10. & in vna Firmiana Iurispatronatus, die 14. Nouemb. 1586. coram Orano*, in qua fuit resolutum, non constare de sufficienti ætate N. nam licet Domini admittant, probari Clericum, de tempore præsentationis attigisse 24. annum per quatuor menses, dixerunt tamen, hanc ætatem non sufficere, quia cù illa Capellania habeat annexum ordinem Sacerdotalem saltem aptitudine, debet præsetatus tpe præsentationis esse in ea ætate, quã annexus ordo requirit, & sic attigisse 25. annum, iuxta *Clement. 8. de ætat. & qualit. & ita notat glos. in d. cap. ei, cui in verbo, ætate, de præb. in 6. quem omnes sequuntur, & Io. Andr. num. 1. qui licet dicat, hanc opinionem non modicum rigoris habere in eo, qui est ita proximus ætati legitimæ, quod ante aduentum priorum temporum, ordinandus inchoasset 25. annum, adeò quod ob defectum ætatis, non impediretur, quominus in illis proximis temporibus possit fieri Sacerdos, subdit tamen, nimis præsumptuosum esse, hoc asserere dicere, & conditoris esse, non glossatoris huic æquitati providere, & idem notat *Butr. ibi num. 12.* quam decisionem refert *Garc. d. p. 7. cap. 1. num. 60.* in qua allegatur *Abb. in d. cap. cum in cunctis, s. inferiora, num. 10.* vbi, quod annus non datur ad complendam ætatem, sed vt is, qui tempore præsentationis est legitimæ ætatis, quanto ci-*

tius, statutis tamen temporibus, se promoueri faciat, & ita fuit conclusum in *d. decis. quam refert Garc. d. cap. 1. num. 80. & n. 81.* vbi quod eandem sententiam tenuit *Rota in vna Lucana Capellania 4. Decemb. 1595. coram Gypso*, in qua fuit dictum, quod quando verba respiciunt actum præsentationis, scilicet, vt præsentetur presbyter, tunc præsentandus debet esse actu Sacerdos; si vero verba, presbyterum significantia, prosecutionem præsentationis respiciunt, vt scilicet præsentetur, qui celebrare teneatur, tunc satis est, quod sit habitu presbyter, quamuis non sit actu.

Quare, vis non est facienda in alio, quam in aperta sententia ex mente disponentis desumpta, quia, etiam ius commune, in hac materia, verborum rigorem vsquè adeò seruat, vt dum ætatem exigit in promotò, non contentatur, quod is valde proximus sit ætati idoneæ; ac propterea idem *Franc. in d. cap. ei, cui, num. 13.* dum quærit quid dicendum sit de eo, qui esset in 24. anno, & proximus 25. an possit talem præbendam Sacerdotalem obtinere, ait, quod *Io. Andr.* videtur tenere, quod de æquitate posset præbendam prædictam obtinere, sed ipse *Franc.* ibi tenet contrarium; cum supradicta iura requirant concursum ætatis requisitæ ad ordines, tempore promotionis; quare iura loquentia in litteris ad beneficia, debet strictè intelligi; prout loquuntur; sequitur *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 47. n. 20.* ex eodè *Io. Andr. in d. cap. ei, cui*, vbi dat consilium; vt differatur collatio vsquè ad ætatem completam; prout infra per exemplum demonstrabitur, subdens, quod (vt supra dictum est) ille annus non datur ad complendam ætatem, sed ad suscipiendum ordinem, quam citius fieri potest, ex *text. in d. cap. licet canon, de elec. & pluries dictum est supra.*

Quod quidem in tantum procedere certum est, etiam si Orator, tempore suæ impetrationis, seu prouisionis, licet prædicta ætate minor, reperiatur, dispensatiuè ad Sacros, èt presbyteratus ordines promotus; quia inhabilis nihilominus est ad Parochialem Ecclesiam, seu beneficium curatum obtinendum; nam simpliciter, & absolute prædicti canones loquuntur, & circa id disposuerunt, nempe, quod si impetrans tempore suæ impetrationis non attingeret 25. annum, impetratio sit nulla, & ita etiam notat *Franc. in d. cap. licet canon*, vbi *num. 1.* quod idoneitas in promouendo ad Parochialem Ecclesiam, debet esse scientia, moribus, & ætate, ac propterea aduertit, quod dicta idoneitas requiritur in supradictis à principio, scilicet, cum regimen dictæ Parochialis Ecclesie suscipit, alias esset nulla impetratio, vt dictum

dictum est; nam predictus *trac.* aperte satis loquitur, dum ait, *¶ infra annum à die sibi commisso regimini inchoandum, se faciat ad sacerdotium promoveri*; quare cum dicit, *à die sibi commisso regimini*, profectò intelligendum est à die sibi factæ collationis; & sic itane quod sit iam in d. etate legitima constitutus, nempe, quod attigerit 29. annum tempore dictæ collationis, poterit intra annum, ex tunc decurrendum, ad sacerdotium promoveri; quod quidem intelligitur, ut ante dictum tempus non possit assequi dictam Parochialem, etià si dispensatiuè fuerit promotus ante etatē ad predictum sacerdotium, *id. Franc. in d. licet non, d. no. 1. & vt supra dictum est.*

Hoc autem sic intelligitur, etatis iuris predictis, ex quibus sufficit sola aptitudo ad predictam sacerdotium suscipiendum. Secus verò, ubi sacri canones aliter statuunt, nempe quod eodem tempore provisionis utrumque concurrat, nempe etas, & sacerdotium, cum decreto irritatè, aut aliud sit expressè in fundatione cautum, sicut alias diximus, & est *tex. in c. nemo de incopi, de elect. in c. ibi, Parochialem Ecclesiam alicui non constituto in etate legitima, & sacerdotio, committere presumat, & c. quilibet focus ad eam fuerit, esse irritam ipsi iare*; & sic supradictus canon non contentatur de etate legitima tantum, sed copulatiuè, cum ea requirit sacerdotium.

Illud autem, quod dictum est de Ecclesijs Parochialibus, seu beneficijs curatis, certum est habere etià locum in cæteris beneficijs, habentibus annexum ordinem presbyteratus; sicut etià dicendum est de illis beneficijs, quæ habent annexum alium ordinem inferiorem, puta Subdiaconatus, seu Diaconatus, ut etià in his requiratur etas, ad talem ordinem requisita, tempore collationis; quia est eadem ratio, licet *res. in d. c. i. cui* expressit de Sacerdotali; cum id non sit gratia taxationis, sed exempli, prout tenent quamplurimi DD. quos refert, & sequitur *Garc. de benef. p. 7. cap. 4. num. 51.* quod porissimum potest habere locum etià in Canonatibus; ita vt, de illis prouisos, sufficiat, tempore provisionis, esse in legitima etate constitutos ad illos suscipiendam, & intra tempus à iure statutum, promoucantur; quamuis negatiuam partem nonnulli DD. fuerint amplexi, quos refert *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 47. num. 2.* nam ratio legis requirentis in provisione beneficiorum sacerdotium, etatem legitimam de tempore provisionis, est Ecclesie necessitas; quæ cum militet etuè in munere Diaconali, & Subdiaconali; sicut in munere sacerdotali, utique ad hos ordines, etiam

legis dispositio extenditur, quantumcumque verba videantur concepta ad ordinem presbyteratus; cum ratio, ex se ipsa inducat dispositionem; ex eo quod, ubi plura habent eandem rationem, licet de vno fiat mentio, videtur facta exemplariter, non autem restrictiuè; quandoquidem exempla declarant, non autem arctant, ad *l. 1. §. quod vulgo, ff. de vi, & vi armata, L. damni infecti, ff. de damn. infect. L. ita vulneratus, ff. ad l. Aquilianam, c. 1. ne cler. vel mon. Abb. in c. in p. ni, nu. 4. de test. glof. in pragm. tit. de collat. s. non placuit, in vers. Parochialibus Magdos. ad reg. 27. q. 1. num. 2. id. Lotter. loc. cit. & ita abiq. aliquo discrimine vidimus pluries predicari; nec ista praxis caret ratione; cum sit fundata in sua theoricà; quia ita de illis prebendis Diaconalibus, & Subdiaconalibus sentiendum est, sicut de sacerdotibus, prout tenet *Archid. in d. c. xi, cui sub nu. 1.* ubi sic dicit per identitatem rationis; cum Ecclesia ita indigeat seruitio Diaconali, & Subdiaconali in ministerio altaris, sicut & sacerdotis, *id. Franc. in d. c. xi, cui, nu. 14. in fin. ex pluribus autoritatibus ibi per eum adductis; nã quælibet dispositio ampliatur, & restringitur ad limites rationis in ea expressæ, etià si verba non patiantur, l. adigere, §. quamuis, de iurapat. c. cum dilectis, de consur. vel inus. c. fin. de reg. iur. in 6.* cum ipsa ratio magis spectetur, quam verba, ad quæ se habet tanquam anima ad corpus, vt ex *Bel. in l. si quis seruo, num. 20. C. de furt. & ait Lotter. lib. 2. q. 13. num. 24. & c. 25.* & eadem ratio decidit omnes casus, non per extensionem, sed comprehensionem, ad instar generis complectentis omnes suas species. Vnde optime ait *Tiraquell. in l. si on quam, verbo, liberis, num. 37. C. de reuoc. donat. & de utraque retract. §. 20. num. 2. & 3.* quod quando ratio posita in lege comprehendit plures casus, licet de vno ibi fiat mentio, illud videtur factum exemplariter, non autè restrictiuè, *Odrad. cons. 185.* & alii, quos refert *Paris. de resign. benef. lib. 13. q. 3. nu. 57. & 58.* prout in facti contingencia fait ab Vrbe responsum Episcopo Caltren. sub die 13. Nouembris 1621.*

Nec in proposito, ex eo forsan, quia qui obtinuit Parochialem Ecclesiam, seu beneficium curatum, fuit dispensatus super defectu etatis ad presbyteratus ordinem, cõfetur etià dispensatus ad Parochialem, seu beneficium curatum; aut quodcumquè aliud habens annexum presbyteratus ordinem; namque dispensatio est stricti iuris, & odiosa, strictamquè recipit interpretationem, *v. l. in fin. de sub. preb. in 6. Sayr. de cons. lib. 6. cap. 11. num. 16. cum plurib. se q. Azor.*

Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 33. q. 6.
Marini Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 19.
nu. 4. & lib. 3. resol. 2. nu. 18. & 21. Barbof.
de potest. Epif. alleg. 44. nu. 1. & 3. quare,
 cum prædicta dispensatio fuerit concessa
 10 super vno impedimento, non extendit ef-
 fectum suum ad aliud, *Carol. de Grass. de*
eff. chr. ff. 4. num. 57. & 58. videlicet, vt
 cum illius vigore, quis dispensatus fuerit
 super defectu ætatis ad suscipiendum sacrû
 presbyteratus ordinem, prout hodie super
 defectu etiam vnus anni passim concedi-
 tur, non censetur proinde dispensatus ad
 obtinendam Parochialem Ecclesiam, aut
 beneficium curatum; quia hoc nullo mo-
 do dicendum est, nisi ad obtinendum etiam
 Parochialem Ecclesiam fuerit quoq. dispense-
 11 satus; quia duo hic concurrunt impedimē-
 ta, seu duæ inhabilitates, nempe ad ordi-
 nem presbyteratus, necnon ad Parochialem
 Ecclesiam. Vnde, tot requiruntur dispensa-
 tiones, quot sunt impedimenta; quare æta-
 te minor ad ordines, & beneficia, vt possit
 ad vtrumquæ habilitari, oportet, cum obti-
 nere dispensationem super defectu ætatis
 ad ordines, necnon ad Parochialem, seu
 aliud beneficium curatum, *Cassad. decis. 9.*
nu. 4. de prob. Rota decis. 233. num. 22. p. 1.
diuers. Beltram. ad Ludouif. decis. 87. nu. 17.
Lottor. de re benef. lib. 1. q. 40. num. 172. &
 quod dispensatus ad ordines non censetur
 dispensatus ad beneficia; satis dixi in mea
Prax. Dispens. Apostol. lib. 1. cap. 5. num. 16.
 nam factus capax alicuius actus per dispen-
 sationem, non censetur factus capax alte-
 rius separati ab ipso, præ plura, quæ addu-
 cit *Borgas. de irreg. p. 2. in tit. de interpret. &*
extens. dispens. ac propterea, cum oporteat,
 quem attingit 27. annum, vt possit obtinere
 Parochialem Ecclesiam, & aliàs ad id cen-
 12 setur inhabilis, hoc procedit, etiam si ad
 presbyteratus ordinem fuisset ante ætatem,
 ex Apostolica dispensatione, promotus, vt
 dictum est, *id. Franc. in d. b. licet canon. Na-*
uar. conf. 21. de celebrat. miss. qui sub nu. 3.
 idem probat, nempe, quod dispensatus ad
 celebrandum missam ante legitimam æta-
 tem, non censetur dispensatus ad obtinen-
 dum beneficium curatum; quia dispensa-
 tio vbi suum poterit operari effectum, non
 extenditur vltra.
 Licet, aliud dicendum sit, quando dispense-
 13 sature cum minore, vt possit habere Paro-
 chialem, tunc enim censetur eo ipso dispense-
 satus cum eo, vt non promoueatur intra
 12 annum; quia vna dispensatio sine alia substi-
 14 neri non potest; sicut etiam dicimus, quod
 eo ipso, quod Papa concedit, vt quis non
 resideat, & percipiat fructus, duplicem con-
 15 cedit dispensationem; quia dispensatio su-

per non residentia, est inseparabilis à dispen-
 satione super perceptione fructuum, absq.
 eo, quod quis non resideat, vt fuit dictum
 in vna *Valliseletan. Archidiaconatus pones*
Parin. in poss. decis. 337. num. 2. to. 2.

14 Dispensatio etenim, vbi de per se sola potest
 operari, & separabiliter, non extenditur ad
 aliud, vt dictum est; nam ordines, & benefi-
 cia sunt separabilia, itaut exequutio vnus
 possit stare sine altero, *e. 2. & ibi glos. de fil.*
presb. Felin. in c. at si clerici, s. de adulterijs,
nu. 17. de iud. Paris. conf. 88. num. 21. vol. 4.
Henriq. in sum. Theol. moral. lib. 13. de ex-
com. cap. 57. n. 5. cum alijs relatis per Mar-
Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 19. nu. 10.
Barbof. d. alleg. 40. nu. 6. id. Carol. de Grass.
diff. 4. nu. 61.

Ex his igitur patet, dispensatum ad or-
 15 dines etiam maiores, ac presbyteratus, nõ
 censi dispensatum ad beneficia Ecclesia-
 stica, etiam simplicia, licet non desint, qui
 teneant contrarium, quod videlicet cen-
 setur dispensatus saltem ad vnum simplex,
 præsertim *Butr. in c. postulasti, de rescript.*
 quem citat *Borgas. loc. cit. nu. 9. Henriq. d.*
nu. 57. & alij, qui ex hac eorum opinione,
 plurimum noscuntur deuiare à iuris com-
 munitate; cum satagant ipsius dispen-
 sationis naturam peruertere, quæ nullo
 modo extenditur, nec ad beneficium sim-
 plex, nisi fuerit quis etiam ad hoc speciali-
 ter dispensatus, *Rebuff. in prax. tit. de di-*
spens. sup. def. natal. Barbof. d. alleg. 54.
nu. 6.

Porro, qui Datarie Apostolicæ praxim
 callent, sic omnino fatentur; illa etenim
 docet, quod quando contingit, Papam di-
 16 spensare super aliquo defectu, seu impedi-
 mento inhabilitante, ad ordines, & benefi-
 cia, suam dispensationem quandoquæ re-
 stringit, quoad simplicia tantum; & quam-
 uis *id. Henriq. loc. cit. nu. 56. teneat,* dispen-
 satum ad ordines, intelligi etiam ad benefi-
 cia, & Episcopatum, si defectus non erat in-
 trinsecus, tamen illius opinio non est te-
 nenda, tanquam contra communem, &
 practitam Datarie, de qua testatur *Marius*
Antonin. d. lib. 1. resol. 19. num. 10. circa
fin.

Verum, vbi casus euenit, quo proqui-
 17 dendus de Parochiali vacante, sit minoris
 ætatis, vel pro eo petitur dispensatio Apo-
 stolica super defectu huiusmodi ætatis, vel
 si Parochialis fuerit, de iure patronatus,
 prerogatio temporis ad presentandum,
 Rectorem, prout non semel vidimus in Da-
 taria in vtroquæ casu seruari, tam ad Pa-
 rochialem, quam ad quodcunque aliud
 beneficium, certam ætatem requirês, quan-
 do prouidendus, seu presentandus non val-
 de

dè distat à legitima etate , raro tamen ad Ecclesias Parochiales.

Sed nihilominus, cum aliàs evenisset casus, fuit per felic. record. Paulum V. huiusmodi prorogatio concessa, ut infra, nempe à tergo litterarum in forma Brevis. *Venerabili Fratri Episcopo Alexandrin. sine dilecto filio eius Vicario in spiritualibus generalis*. Intus verò.

Paulus Papa V. Venerabilis Frater, seu dilecte fili salutem, &c. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Vniuersitas, & homines Castri Spina Alexandrin. Diocesis, necnon Bartholomaeus Maluicinus Clericus dicti Castri, quod cum Parochialis Ecclesia eiusdem Castri, qua, ut ipsi asserunt, de iure patromatus laicorum, videlicet pro tempore existentium Vniuersitatis, & hominum ipsius Castri, ex fundatione, vel dotatione existit, per obitum quondam Petri Rauelli, illius dum viueret ultimi possessoris, extra Romanam Curiam, de mense Septemb. proximè preteriti defuncti, vacauerit, & vacet ad presens, Vniuersitas, & homines praedicti pro ipsius Ecclesia saluti regimine, & animarum illius Parochianorum salute, prosperaque directione, ad eandem Ecclesiam, ut praefertur vacantem, Bartholomaeum praedictum presentare desiderant; & quia idem Bartholomaeus in legitima ad id etate constitutus non est, desiderium eorum adimplere non possunt, nobis humiliter supplicari fecerunt, ut eis super hoc opportunè providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eosdem exponentes specialis gratia favore prosequi volentes, & à quibusuis, &c. censentes, certam de praemissis notitiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae Frater Episcopo, seu Discretioni tuae filii Vicari, per presentes committimus, & mandamus, quatenus, verificato prius coram te dicto iurepatromatus ex fundatione, vel dotatione, huiusmodi, quatuor menses Vniuersitati, & hominibus praedictis ad personam idoneam ad dictam Ecclesiam, ut praefertur vacantem, presentandum à iure praefixos, ad quindecim menses à fine ipsorum quatuor mensium computandos, quibus durantibus, Vniuersitas, & homines praedicti praefatum Bartholomaeum ad Ecclesiam praedictam coram te, seu pro tempore existente Ordinario loci, presentare, & sic presentatum in eadem Ec-

clesia ad presentationem huiusmodi per te seu pro tempore existentem Ordinarium loci institui facere liberè, & licitè valeant, in omnibus, & per omnia, ac si ydem Vniuersitas, & homines intra dictos quatuor menses personam idoneam presentasset, autoritate nostra Proreges, extendas, & amplias. Ipsosque exponentes de super à quoquam, quouis praetextu, colore, vel ingenio molestari, inquietari, aut quoquo modo impediri, ac collatione, seu dispositionem dictae Ecclesiae ob lapsum quatuor mensium huiusmodi ad quemcumque deuolui, aut deuolutam esse dici, vel censi minime posse. Sicque per quoscumque iudices, &c. irritum, &c. autoritate nostra decernas, si secus, &c. attentari, non obstantibus praemissis, &c. quibuscumque. Volumus autem, &c. decernimus, quod durante termino prorogationis huiusmodi, aliquem presbyterum à te approbatum, pro seruitio dictae Ecclesiae cum assignatione congrua portiois illius fructuum deputes. Dat. Roma apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die 9. Octobris 1614. Pontificatus nostri Anno Decimo.

S. Iacomellius.

Idem litterarum exemplum reperies penes Massobr. in sua praes. habent. concurs. ad Paroch. Eccles. requis. 2. dub. 3. n. 13. vbi etiam testatur ante a. n. 13. Oratorem, tunc completo 21. suae etatis anno, non potuisse obtinere dispensationem super defectu etatis ad dictam Parochialem obtinendam; sed idem Paulus V. potius voluit concedere supradictam prorogationem, nedum ad quindecim, verum etiam ad triginta menses in duabus vicibus.

Nonnulla etiam, quae ad annexione presbyteratus, seu alterius ordinis, beneficio Ecclesiastico pertinent, vide supra lib. 2. c. 10.

Zamoren. Diocesis. Necesaria quidem semper est expressio Diocesis ipsius Oratoris impetrantis, potissimum verò in gratiis beneficiis, stante regula Cancellaria 17. qua voluit Papa, quod de concurrentibus in Data eiusdem diei super vacantibus, seu certo modo vacaturis beneficiis, illi, quibus gratia motu proprio conceduntur, caeteris, simili modo gratias non habentibus, caeteris paribus, oriundus non oriundo, & Diocesanus non Diocesano, &c. ut in dicta regula, sub titulo de concurrentibus in Data.

Vnde, cum in impetratione beneficii contingit

Ddd

git

git in supplicatione expressum fuisse; Oramorem esse talis loci, absque eo, quod exprimat Diocesis, iste defectus expressionis 19 consideratur secundum Cancellariæ Apostolicæ distinctionem, ut infra, quæ sic notat, nempe quod cum in supplicatione impetrationis Canonatus, & præbendæ Ecclesiæ Viterbien, Alexander de Farnesio non exprimebat, se Clericum talis loci, dubitatum fuit, ex quo erat Clericus Romanus, & Canonatus, & præbendæ Viterbien, & sic non de Diocesi, an posset in litteris provisionis suppleri, & quod regulariter non suppletur, cuius loci Clericus sit; quoniam in supplicatione non fuit expressum, & est alterius Civitatis, vel Diocesis, quam illius, in qua situm est beneficium, ex quo fit gratia, tanquam Papa non intellexerit, illi voluisse facere gratiam, si non erat de Diocesi, in qua erat beneficium. Si verò esset Clericus eiusdem Diocesis, cuius & beneficium, quod impetratur, tunc suppleri posset; Nihilominus bulla transit, quia Papa fecerat illi gratiam motu proprio, & propterea fuit permissam, ut suppleretur Civitas, cuius erat Clericus, ut in *notabilibus eiusdem Cancellariae fol. vibi 23.*

Et aliàs in eadem Cancellaria proposita supplicatione, in qua quidem impetrabat beneficium Diocesis N. nec expresserat Diocesium, unde ipse impetrans erat oriundus, querebatur suppleri in litteris, & fuit etiam dictum, quod non poterat, quia erat alterius Diocesis, quam erat beneficium, quod impetrabatur, & ideo Papa forte non concessisset, ut in *notabilibus fol. 24.*

Quod quidem plurimum est sacris Canonibus communitum; quando quidem in assequutione beneficiorum Ecclesiasticorum 20 debet profertur oriundus non extraneus, & Diocesis non Diocesis, ut dicitur in supradicta regul. 17. quod fuit semper habitum in magna consideratione, ut satis liquet ex notorio exemplo, & consuetudine Diocesis Apostolicæ, in qua præferuntur Diocesis non Diocesis, pro quo facit *tex. in cap. nullus, & ibi gl. in verbo, Civitate, in princ. d. v. d. i. s. & ten. in cap. sacrosanctum, §. d. i. s. & in cap. fraternitatis, de elec. non v. s. i. vbi habetur, quod Clericus vnius Diocesis non debet recipi in alia Diocesi, & plura ad id conducunt, afferit *Alandof. p. 16. q. 13. num. 3.* quandoque aliàs Summus Pontifex pro libito sue voluntatis conferat; prout ipse videtur ob plenissimam potestatem, quam habet in beneficiis, & attentis meritis impetrationum.*

Et dixit etiam *Abb. in cap. ad decorem, de insti.* quod valde honestum est; & fructuosum, ut quisque in patria sua beneficie-

tur; quia sic non depauperantur beneficia, & homines facilius inducuntur ad residendum in ea, quam extranei. *Sarnen. super regul. de idiom. q. 1. num. 6.* & nos aliàs diximus.

Porro, si id expedit in beneficiis simplicibus, quæ de consuetudine vniuersalis Ecclesiæ residentiam non requirunt, *Alond. de incom. benef. p. 1. cap. 17. n. 16.* & omnes DD. multo magis expedit in beneficiis, curam animarum habentibus; potissimum verò, quia ita *Regula Cancellaria Apostolica de idiomate*, disponit, qua Papa voluit, quod si contingat, ipsum alicui personæ de Parochiali Ecclesiâ, vel quouis alio beneficio, exercitium curæ animarum Parochianorum quomodolibet habente, providere, nisi ipsa persona intelligat, & intelligibiliter loqui sciat idioma loci, vbi Ecclesiâ, vel beneficiû huiusmodi consistit, provisio, seu mandatû, & gratia desuper quoad Parochialem Ecclesiam, vel beneficium huiusmodi nullius sint robotis, vel momenti.

Quæ quidem regula satis conformis est iuri communi; ex eo, quod illi sunt beneficiis curatis præficiendi; qui probe intelligant Parochianorum voces, in utraque voce intelligantur; quod quidem præstare non poterit Rector, aut Curatus alienigena, ut ait idem *Sarnen. loc. cit. num. 2. qui num. 4. subdit*, quod propter hanc rationem in litteris Apostolicis expressio nationis requiritur, 21 sic Papa vterque provideat in patria sua, in qua melius originarius, & cum maiore animi charitate, inter notos eiusdem linguæ, ministrabit Sacramenta, quam exterius, ut probatur in *cap. quoniam, de offic. Ordin. vbi Innocentius III. in Concilio generali statuit*, quod cum in Civitate, vel Diocesi sua populi diversam linguarum, Episcopus debet eis providere de viris idoneis, qui secundum diversitates, rituum, & linguarum diuina illis officia celebrent, & Ecclesiastica Sacramenta ministrent, &c. nam satis compertum est, ex disparitate linguæ, & distantia nocum; nasci quædam inter homines differentias, & animi similitates, quæ in Rectoribus animarum maxime sunt vitandæ; quia vbi de moribus corrigendis agitur, non libenter Italus Ultramontanum audit, nec Ultramontanus Italum, idem *Sarnen. loc. cit. num. 9.*

Unde, etiam iure diuino id statutum esse, non dubitatur, quod videlicet Spiritus Sanctus, in Apostolos uentus, illis uariis linguis loquendi donum largitus est, cum putaret, necessariam fuisse ad officium prædicandi, & ministerii Sacramentorum idioma intelligentiæ, & alia multa in proposito congerit id. *Sarnen. loc. cit. d. q. 1. per tot.*

Huic

Hinc regulę nunquā, vel rarō vidi in Romana Curia per Papam derogari, etiam cū maximis fauoribus, prout, etiam testatur *Mandos. in prax. Signat. grat. verbo, Derogationes regularū, vers. Regula, de idiomate;* quia prædicta regula, omni iuri, & rationi consona est, adducens verba *Ezechielis, cap. 3. in princip. Non enim ad papulam profundi sermōnis, & ignota linguę tu mitteris ad domum Israel, quorum non possis audire sermones, &c.*

Quod si derogari contingat ex aliqua causa Papę beneuolentia, talis derogatio ita concipitur, *Et ut asseris, idioma illius patrię, quod gentes illarum partium communiter loquuntur, non bene intelligis, nec intelligibiliter loqueris. Nos enim tecum, ut Ecclesiam prædictam, &c. dispensamus. Præmissis, ac constitutionibus, &c. ut per Sarnen. d. reg. 9. q. 14. num. 1. & id. Mandos. loc. cit. vers. Quando verò.*

Cuius, &c. Fructus, &c.

Hęc dictio, *fructus*, sic cęterata extenditur ad redditus, & prouentus, ut infra dicitur, in declaratione eorundem. Quia in collationibus Apostolicis beneficiorum Ecclesiasticorum requiritur valoris expressio; nam licet illa de iure non requiratur, sed hoc procedat de stylo antiquissimo Romanę Curię, *Cappell. T. olos. q. 436. incip. Item fuit quasi sum, num. 1. ex glos. in Clem. 1. de præb. Felin. in cap. ad aures, vers. prima conclusio, sub num. 4. de rescript. Dec. cons. 262. Rota dec. 19. de rescript. in nou. Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 9. num. 75.*

Nihilominus verò, tractu temporis, multi Summi Pontifices, diuersas regulas super huiusmodi valoris expressione considerunt, quorum primus fuit *Vrbani IV.* ac post eum, nonnullosquę alios Pontifices prædictos, *Clemens VI.* qui de eadem re suam edidit Constitutionem, de qua, etiam meminit idem *Felin. loc. cit. num. 5. vers. quarta conclusio*, cuius quidem Constitutionis tenor talis est, videlicet,

Dudum felic. record. Vrbani prædecessor noster, inter alias ordinationes per eum prouidē factas, instituit, quod in quibuscunque gratiis Apostolicis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis beneficiorum, qua obtinent, in quibus gratia sunt concessa, seu de quibus eis prouisum, vel mandatum fuerit prouideri veri valores exprimantur, alioquin gratia nullius existant roboris, vel momenti, nisi proprio motu concessa fuerint,

vel huiusmodi beneficia, qua obtinent, se asserant dimissuros; & nuper accepimus à nonnullis in dubium reuocari, an idem prædecessor sub ordinatione prædicta, beneficia, qua ex causa permutationis, post editionem facta ordinationis, qua permutantibus auctoritate Apostolica hætenus sunt collata, si conferentur, voluerit comprehendere, Ad tollendum huiusmodi dubium præsentis tenore declaramus, beneficia huiusmodi post eandem ordinationem per prædictum prædecessorem, seu ipsius auctoritate, ac per nos ex nostro mandato ex causa permutationis quibusuis personis quoquo modo collata, seu in posterum conferentur, debuisse, & debere comprehendere.

Quam quidem Constitutionem sic per extensum refert *Sarnen. super regula de valore, in præfatione, sub num. 3. & exinde cęteri Pontifices hanc eandem regulam diuersimodę conceptam ediderunt. Quę quidem valoris expressio, sicut requiritur in collationibus Apostolicis, sic in illis, quę sunt à Legato de latere, Crescent. dec. 10. de rescript. Rot. dec. 206. p. 1. diuers. Buratt. dec. 162. nu. 9.*

Ratio autem huius valoris expressionis in prouisionibus Apostolicis, est, ut tolleretur auaritia, ne scilicet, per taciturnitatem huiusmodi valoris, aliquis, ultra merita, & plusquam oporteret, de beneficiis Ecclesiasticis caperet; & sic per falsam valoris expressionem, debitus dispensationis modus Papę tolleretur. Alii dixerunt; id factum fuisse propter annatas, & ne illa defraudaretur, cum pluribus aliis adductis per eundem *Sarnen. loc. cit. num. 4. & 5.*

Diximus, hanc valoris expressionem requiri in prouisionibus Apostolicis, necnon Legati à latere; quia illa non habet locum in collationibus Ordinarii, in quibus non exprimitur valor beneficii ab eo collati, *Felin. in d. cap. ad aures, n. 15. de rescript. Cas. sad. super reg. Cancell. dec. 31. nu. 5. nec per illius taciturnitatem inducitur subreptio; quia in impetratione, quę fit ab Ordinario, non considerantur huiusmodi mentiones, vel taciturnitates, Clem. 2. de offic. Ord. nam Ordinarius præsumitur conferre beneficia Motu proprio, non ad supplicationem, tanquam bene-informatus de qualitatibus subditorum, & Ecclesiarum suarum; & propterea dicit *Cardin. in d. Clem. 2.* quod Ordinarii semper videntur prouidere motu proprio, ut dictum est, nā ipsi prouident Ecclesiis, Papa autem personis; *Felin. d. nu. 15;* & ita seruatur,*

Quare, secus dicendum est, quando Pa-

27 pa prouidet; quia tunc talis expressio omnino requiritur, ad hoc potissimum, ut ille sciat, quomodo possit dispensare patrimonium Iesu Christi, secundum merita personarum petentium, *Abb. & Felix repetit. d. c. ad aures, de rescrip.* Unde emanauit regula de exprimi. val. qua cauetur, quod in gratiis, quas quibusvis personis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis, fieri contigerit, illorum, & aliorum quorumcumque beneficiorum, quae dictae personae tunc obtinuerint, seu de quibus eis fuerit prouisum, vel concessum, aut mandatum prouideri, verus annuus valor per Marchas argenti, aut Sterlingorum, vel libras Turonen. paruorum, seu Florenos auri, aut ducatos, vel uncias auri, seu aliam monetam, secundum communem estimationem exprimitur, &c. Et sic, ne tacendo valorem, vnus caperet stipendia plurimorum, quae Clericis pauperibus ministrare volentibus, possent subsidio esse.

Quare, Papa, per expressionem veri valoris, consultius Ecclesiis, & earum indemnitatibus, ac cultui diuino, & personis benemerentibus, iuxta condignum; prouidet; ac per expressionem huiusmodi tolluntur etiam multae fraudes, quae fierent, si valor taceretur; nam etiam ipse Papa posset fraudari in perceptione iurium ad se pertinentium, sicut etiam Camera, & Cancellariae Officiales, qui bona fide, sub praetextu distributionum taxae, & annatae, quae ex fructuum expressione proueniunt a Papa sua officia emunt; super quibus quidem taxis maior officiorum Curiae pars fundata existit; unde si verus valor taceretur, magnum praedictam illis inferretur, qui officia, pro sua sustentatione, propriis pecuniis quaesierunt; quod quidem fieri non posset sine conscientiae periculo, & animae offensione, ac scandalo plurimorum, ut ait idem *Sarnen. sup. d. regul. de idiomate q. 3. nu. 7.*

Ac ita exacte seruetur supradicta expressio, ut etiam si beneficium sit adeo tenue, quod illius redditus non excedat valorem vnus ducati, adhuc ea sit necessaria; quod si nullos penitus fructus habeat, erit etiam in supplicatione dicendum, *tuius fructus nulli sunt.*

Redditus. Docet *tex. in c. grandi, iuncta glos. in verbo, redditus, de suppl. negl. pral. in c. 6.* quod hoc verbum, *redditus*, est nomen generale, & quod plus est in redditu, quam in fructu, *l. in peccandum, §. partus, ff. de usufr. glos. in c. generali, verbo, redditus, de elec. in c. 6.* vbi dicit, quod vis fructus consistit in redditu, non tamen contra; cum non omnis redditus consistat in fructu, ut per *Gonz. d. §. 7. nu. 194. &*

sq. & dictum verbum videtur hic appositum ad maiorem declarationem.

Et prouentus. Haec etiam dictio generalis est, comprehensiuens omnes fructus naturales, industriales, & artificiales; & quod dicitur de prouentibus, dicendum est de obuentibus, siue obuentibus, & includunt omnia, quae ex facto hominis proueniunt, ut sunt oblationes, funeralia, vel quae ex sigillo, aut alio emolumento beneficii, vel ex redditu magno, aut paruo proueniunt, *arg. c. vbi maius, §. prouentus, de elec. in c. Clem. Statutum, eod. tit. l. obuenire, ff. de verb. sign. glos. in l. 1. §. exercitorem, ff. de exorast. ab. Boer. decis. 224. num. 5.* qui num. praecedenti ponit exemplum, quod si Notarius relinquat uxori fructus omnium bonorum, in tali legato non venit, id, quod ex exemplatione prothocollorum ipsius Notarii percipitur; quia non dicitur id proprie fructus, sed redditus, prout dicitur in instrumentis sequestrorum de fructibus beneficii, quae solent a Rota relaxari, in quibus semper apponuntur ista dictiones videlicet, *fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta*, & postea in eisdem instrumentis solum exprimentur, *fructus, redditus, & prouentus*, quae ista verba habeant eandem vim comprehensiuam, ac si adderentur, *iura, obuentiones, & emolumenta*, ut per *Gonz. d. §. 7. nu. 203.*

Ducatorum ducatorum auri
de Camera, &c. Quamuis expressio valoris beneficii debeat fieri secundum estimationem loci vacantis beneficii, id tantum procedebat antiquitus; cum satis erat exprimere valorem, & qualitatem intrinsecam loci beneficii, non autem impetrationis, *Anchar. in Clem. vii. de concess. prab.* propter rationem allatam ab *Oldrad. conf. 168. num. 1.* nempe, quia actus, cuius expeditio in tertium locum confert iurisdictionem, in illo loco intelligitur celebratus, *l. heres absens, §. fin. ff. de iud.* quod ideo euenit, quia Papa voluit morem gerere visitantibus Urbem cum in illis temporibus omnia fere Regna Christianorum Sedi Apostolicae obedirent, & ad eam tanquam ad Asylum Romuli confugiebant omnes, & sic vnusquisque in impetrationibus, & litteris Apostolicis exprimebat valorem per monetam suae gentis, ut tradit *Gomez. super reg. de expr. ver. val. q. 6. nu. 2.*

Secundum communem estimationem. Nam hodie attenditur communis estimatio Curiae Romanae, & locus impetrationis; ac ad illius

illius loci estimationem, genus illud monetæ reduci debet, ne Papa decipiatur, qui de facili ignorare potest locorum consuetudines circa estimationes; & quamvis in supplicatione exprimeretur valor secundum estimationem loci, ubi situm est beneficium, nihilominus Officiales Datarie mandant, ipsum valorem reduci ad ducatos auri de Camera; & sic exprimitur in litteris Apostolicis; quia valoris quantitas debet considerari in portatis in Urbe, *Panorm. in c. quanto, vers. quid autem de iuretur.* ubi dicit, quod estimatio, & valor monetæ debet intelligi secundum estimationem loci concedentis, & ita hodie servatur, & præter rationem supradictam, additur, quod hæc verba apponuntur, ad differentiam valoris secundum taxam; quia cum regula hæc requirat expressionem valoris secundum communem estimationem, non sufficit valor expressus secundum taxam, quæ est incerta, nec ponit valorem secundum communem estimationem; ex eo quod à supradicta regula non est recedendum, ut per Sarnen. *super reg. de vero valore exprimendo, nu. 2.* qui licet *nu. seq.* dicat, quod alias fuerit contrarium decisum, ad euiusdam poenam supradictæ regulæ, se tamen conformat cum vera praxi, ut *nu. 4.* ubi, quod supradicta decisio contraria, videtur facilem ansam fraudibus dare in præiudicium Officialium venientium ex taxis beneficiorum; quia liber taxæ est antiquus, & in eo constat, plura beneficia antiquo tempore, taxata, ad modicam summam fuisse, quæ hodie per super incrementum fructuum in quadruplum taxari possent; sicut è contra, quædam beneficia, tunc ad magnam valorem taxata reperiuntur, quæ postea, calamitate temporum, diminuta, possent ad longè minorem summam taxari; prout in libro taxarum in Cancellaria Apostolica existente, observant; in quo ob dictam rationem, nonnullæ antiquæ taxæ, reductæ aliquæ verò auctæ sunt; & sic ex varietate dictarum taxarum, impetrantes hodierni de facili possent vri cautela ad fraudandos Officiales; nã quando beneficium erit magni valoris, non expriment, secundum quod valet, nisi secundum parvam taxam, in d. libro positam, quæ si fortè erit maior, tunc non secundum librum, sed secundum communem estimationem, valorem exprimerent, ut ait ipse *Sarnen.* qui pro defensione supradictæ contrariæ decisionis, putat, illam esse intelligendam in beneficiis Consistorialibus, pro quibus compositus fuit liber ille taxarum; quia in impetrationibus supradictorum beneficiorum Consistorialium, valor exprimitur per taxam, nempe *cuius fructus, &c. ad flo-*

renos tot in libris Camera taxati reperiuntur. Pro aliis autem beneficiis non consistorialibus, nunquam admittitur expressio valoris per taxam prædictam, nec supplicatio reciperetur in Dataria; & hic est notorius illius stylus, per quem receptum est, quod taxa librorum Camere non probat verum valorem, prout servat Rota, *Ludov. decis. 13. nu. 4. ex Cassad. decis. 19. super reg. & fuit dictum in vna Cameracen. Vno- mis 19. Ianuarij 1575. coram Lancelotto.*

Valorē annuū non excedūt;

Ex vi huius clausulæ, narratiua hæc, quæ fit
 33 per non excessum, non iustificatur per probationem de ascensu; veluti si postmodum in verificatione litterarum, testes deponerent, quod supradicti fructus, &c. ascendunt ad summam hic expressam, ut fuit dictum in vna *Toletan. Quinta partis, 28. Iunij 1585. coram Cantuccio, in vna Animonen. Præpositura 30. Maij 1599. coram D. Litta, & in vna Bugubim. Dis membrationis 7. Iunij 1599. coram Penia, id. Ludov. decis. 13. num. 5.* sed stante supradicta narratiua, sufficit non excessum semiplenè probare, pro iustificatione gratiæ, *Garc. p. 5. cap. 3. num. 198.* quia cum valor beneficii impetrati, sit pars gratiæ, debet probari; nec potest prætendi ignorantia; nam Orator impetrans debebat se prius informare de valore beneficii, antequam illud impetraret, *id. Cassad. decis. 20. super reg.* eo magis, quia, non sumus in terminis pænæ nullitatis gratiæ, inductæ à iure communi, quo nõ est necessaria expressio, secundum *glossin. Clem. 1. de prob.* sed tantum ad effugiendas pænas regulæ de valore, quæ desiderat strictam interpretationem; nam in beneficialibus obreptio, & subreptio, etiam non dolosa, vitiat gratiam, & reddit litteras inuvalidas, *Abb. in c. super litteris de rescrip.* quia in litteris beneficialibus mès Papæ, est præcisa, *Felin. in d. c. super litteris, num. 3.* ac propterea, gratia vitiatur, etiam si subreptio proveniat ex simplicitate, *id. Felin. loc. cit.* Imò dixit *Innoc. in c. accedens, de crim. fal.*
 34 quod in gratiosis, falsitas semper præsumitur expressa cum dolo; ac propterea Summus Pontifex, ad obviandum fraudibus, & falsis expressionibus, quæ signanter circa expressionem veri valoris impetrati beneficii occurrere possunt, non solum edidit regulam Cancellariæ, qua voluit, ut valor beneficii augeri possit ad tertiam partem, verum in quacunquè supplicatione impetrationis beneficii admittit clausulam *augendo, vel minuendo,* ad hoc, ut post signatam supplicationem, possit Orator se melius informare de vero valore beneficii, ut illum

illum exprimere clarius possit in litteris .

Et hic non est omittendum, quod bonus Curialis in supplicatione impetrationis plurium beneficiorum simul, debet abstinere ab expressione illorum valoris distincte, & separatim, sed ipsum valorem in vnum redigere debet, dicendo, *quorum insimul, & illis annexorum fructus, &c. tot ducatos auri de Camera non excedunt*; Nam si ipsorum beneficiorum valor distincte, & separatim narraretur, debet postea coram Exequutore litterarum ita probari, non autem in confuso, verbi gratia, si essent duo beneficia, & narratur, quod vnum non excedat centum, & aliud xxiii. non sufficit probare in confuso, quod ambo non excedant 124. sed est necessaria probatio distincta, iuxta narrata, scilicet, quod vnum non excedit centum, & aliud 24. & ita fuisse consideratum in vna *Oppiden. Pensionis 3. Junij 1585. coram Pamphilio, & in vna Lucan. beneficij, 11. Februarii 1598. coram Corduba, ait Garc.p.6.cap.2.nu.165.*

Siue præmissio, *siue alio quouis modo, &c.* Clausula hæc nimis salutaris, & proficua est; nã

vacationis modo vno expresso, non venit alius, c. *susceptum, de rescrip. in 6.* at per hanc clausulam venit omnis modus uacandi ex persona defuncti, uel illius, ex cuius personæ vacatione impetratur beneficium, *Mandof. reg. 19. q. 7. num. 4.*

Aduertas tamen, hanc clausulam, secundum stylum Curie, comprehendere tantum vacationem tempore Datæ contingentem, & consequenter beneficium uacans de præfenti, non autem eam vacationem, quæ extrinsecus, & in futurum contingere potest; quod ex eo suadetur, quia illa nunquam se extendit ad vacationem alterius personæ, quàm expressæ; vnde Orator, uigore dictæ clausulæ non potest capere beneficium per vacationem ex obitu, post datam supplicationis contingentem; de qua quidem Clausula suo loco aptius dicetur.

Cæteras uerò Clausulas, quæ de stylo consueto debent sequi dictam Clausulam, *Siue præmissio, &c.* ac præcedere sequentem, *Aut Constitutionem Execrabilis*, hic consultò omisimus; cum de illis alio loco opportunius etiam agendum sit.

Aut Constitutionem Execrabilis.

In impetrationibus Apostolicis, quarumcumquæ Parochialium Ecclesiarum, ac quorumuis beneficiorum, curam animatum habentium, de more Curie, ac notorio stylo Datarie, & Cancellarie Apostolicæ, tam in supplicationibus, quàm in litteris, adiici consuevit,

etiam si Parochialis, aut beneficium huiusmodi vacet per Constitutionem *sel. record. Ioannis Papa XXII. qua incipit, Execrabilis quorundam, &c.* qua inter cætera, cautum est, quod post adeptionem pacificam secundi curati, ipso iure uacet primum, & possit impetrari; quod si pars, illa duo retinere contendat per mensem, sine dispensatione, utroquæ priuatus sit; dictaque beneficia sint Sedi Apostolicæ reseruata, & alia prout ex tenore eiusdem Constitutionis.

Cum autem, per hanc Constitutionem, inducatur vacationis modus, quoad Dignitates, personatus, uel officia, aut alia beneficia curata, ut hic, & legitur in ipsa Constitutione, nescio, cur quandoquæ quamplurimæ supplicationes in Dataria Apostolica admittantur, etiam à peritissimis Curialibus confectæ pro impetrationibus simplicium Canonicatum, & præbendarum, cum expressione vacationis per eandem Constitutionem inductæ; quandoquidem illius toto tenore perspecto, non comprehendit Canonicatus, prout bene fuit in praxi consideratum in vna *Giennen. Canonicatus 28. Aprilis 1617. penes Buratt. dec. 242. num. 1.* in qua fuit dictum, per hanc Constitutionem non dari vacationem vnus per assequutionem alterius Canonicatus; ex eo quod dicta Constitutio, super qua impetrator se fundauerat, loquitur tantum de Dignitatibus, personatibus, uel officiis, *ut in 5. Qui uerò deinceps;* quare in primodictis tantum beneficiis habenda est mentio de huiusmodi Constitutione, non autem in aliis, ut dictum est.

Et per eandem Constitutionem, *Execrabilis*, inducitur casus vacationis de beneficio reseruato, nempe, quando quis assequutus fuit beneficium incompatible cum primo; quia non solum vacat primum, & est Sedi Apostolicæ reseruatum, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit, sed etiã si statim primum non dimittit, & de facto illud, cum secundo habere prætendit; nam vacat tunc similiter secundum, & sic utrumquæ eidem Sedi Apostolicæ reseruatum remanet.

Præterea, sciendum est, supradictam Constitutionem (licet illa sit aliàs in viridi obseruantia) renouari tamen per primam regulam Cancellarie Apostolicæ, ibi, *Ac reseruauit beneficia, qua per Constitutionem pia memoria Ioannis XXII. qua incipit, Execrabilis, vacant, & vacare contigerit. Quam Constitutionem, & reseruationem Sanctitas Sua, tam ad beneficia obtenta, quàm alia quacumquæ, de quibus Ordinarij, & alij Collatores contra Concilij Tridentini*

denique decreta disposuerunt, & disponunt in futurum, extendit, & ampliat, &c. & alias de reservatione est Papae, & Sedis Apostolicae, ut in *S. Qui vero deinceps*, ibi, *nostra Sedis Apostolica dispositioni reservamus.*

Et sic per huiusmodi vacationes, frequenter vidimus praedictorum beneficiorum impetrationes, a Sede Apostolica, ut notum est, emanare pro quibus supplicationis narratio, ita concipi consuevit, videlicet. *Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia Sancti N. Diocesis N. quam quidam N. pro presbytero, & illius Rectore se gerens, una cum altera Parochiali Ecclesia Sancti N. contra formam Constitutionis seu recordationis Papae XXII. praedecessoris vestri, qua in capite, Execrabilis, indebitè detinet occupatum; per Constitutionem huiusmodi, aut alias certo alio modo vacaverit, & vacet ad praesens, Supplicat igitur humiliter E. S. V. devotus illius Orator N. &c.*

Est tamen hic notandum, secundum stylium Cancellariae Apostolicae, quod licet praedicta Constitutio, *Execrabilis*, de rigore iuris, locum habeat, etiam in Dignitatibus, & personatibus non curatis, ut in *S. Qui vero deinceps*, &c. attamen ipsa Cancellaria non consuevit expedire litteras de vacanti per *d. Constitutionem*; nam licet inter Dominos Abbreniatores fuerit de hac re aliàs factum verbum, nunquam tamen voluerunt dare talem vacationem in Dignitatibus, & personatibus non curatis, quamvis habeat locum *c. de multa, de prob. ut in notab. Cancell. Apost. fol. mibi 204. & tergo*, quia praedicta Cancellaria ad id moneatur, ex eo, quod huiusmodi Constitutio est poenalis, & propterea restringenda in quantum fieri potest, *si permiss. cum vulg. ff. de poen. quare ex hac ratione ait Mandos. reg. l. g. 14. nu. 4.* quod licet propter verba eiusdem Constitutionis, in qua recipiens secundum curatum, nisi primum absque mora dispendio, dimittat, ipso iure utroque priuatus existit, redditurque inhabilis, ac beneficia taliter vacatura, Sedi Apostolicae referuntur, & proinde, videatur, etiam comprehendere Canonicatum cum Episcopatu, absque dispensatione, ut in *d. quest. 1. nu. 1.*

Nihilominus, quia *d. Constitutio* disponit contra eum, qui obtinet plura curata, Dignitates, vel personatus, Canonicatus autem non est curatus, neque Dignitas, nec personatus, ergo supra dicta Constitutio non potest de Canonicatu interpretari. Praeterea, quia Canonicatus non est ita incom-

paribilis cum Episcopatu, seu alia Dignitate, sicut vnum curatum cum alio curato, vel curatum cum Dignitate, vel Dignitas cum alia Dignitate; nam licet praedicta Constitutio procedat non solum in curatis, sed etiam in alijs beneficijs requirentibus residentiam, & Canonicatus sit talis, ergo comprehendit Canonicatum, sic comprehendere etiam omnia beneficia, quocunque modo personalem residentiam requirentia, quae quodammodo, & ad bene esse requirunt personalem residentiam, quod non est dicendum, ergo, &c.

Quo vero ad Dignitates, & beneficia curata, iuxta terminos praedictae Constitutionis, *Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 13. sub no. 80. vers. quarto*, ait, quod talis Constitutio procedat quando Dignitates, & beneficia sunt curata strictè, respectu fori poenitentialis, vel large, respectu fori contentiosum, ut docet *Stephil. de litter. grat. tit. de stat. & qualis. benef. nu. 44.* ubi ad id allegat *Innoc. in c. cum satis, de off. Arabid.* ac proinde si quis obtineat Archidiaconatum, qui non habet dictam curam strictè, vel large cum alio beneficio curato sine dispensatione, non incurrit poenam dictae Constitutionis *Execrabilis*, sed habet locum tantummodo *ten. in d. c. de multa*, & ita ait *id. Steph. se tenuisse in facto loc. cit. nu. 45. subdens nu. 46. id etiam procedere, si obtinens talem Dignitatem, haberet convocare Capitulum; quia per hoc non dicitur habere aliquam iurisdictionem fori contentiosum, cum non possit punire in aliquo non venientes ad Capitulum.*

Sed cum praedicta Constitutio habeat seorsum decretum irritans, *Pat. decis. 94. nu. 4. lib. 1.* quoad poenas in ipsa Constitutione factas, & inhabilitates, super quibus saepe numero vidimus in Dataria Apostolica peti, & concedi novae provisiones cum rehabilitatione Oratorum ad beneficia, notandum est, quod si is, qui obtinet beneficium curatum, secundum simile recipiat, & illico non dimiserit primum, verbo, & facto, in manibus Ordinarii, est priuatus utroque beneficio, & efficitur inhabilis ad sacros ordines, & ad quaecunque Ecclesiastica beneficia.

Quare, stantibus verbis, ac penis in eadem Constitutione adiectis, notandum est, quod, ne beneficiatus incidat in poenas praedictas, debet statim, ac illico, postquam adeptus fuit possessionem dicti beneficii curati, sine mora dispendio, verbo, & facto renunciare primo beneficio in manibus Ordinarii sub testimonio publico, ut satis aperte, id patet in *d. Constitutione Execrabilis*; & licet id per prius dispositum esset in *c. de multa, de prob.* tamen per dictam Constitutionem

tutionem Execrabilis plus disponitur, namque per illam, qui consequitur secundum beneficium incompatible, tenetur renunciare primo absque moræ dispendio, verbo, & facto, &c. aliàs efficitur inhabilis ad Sacros Ordines Ecclesiasticos, & ad Ecclesiastica beneficia, ut patet ex eadem Constitutione, & tradit idem *Staphil. loc. cit. num. 41.* ubi, quod debet intelligi de tali incompatibilitate, quæ inducit priuationem ipso iure, prout est in duobus curatis, aut in curato, & Dignitate, vel personatu, etiam sine cura, vel officio perpetuo, iuxta dispositionem dictorum iurium, & *cap. 1. de consuet. in 6.*

Qui quidem *Staphil. loc. cit. num. 42.* iuxta ea, quæ superius dixi, ait, secus, dicendum esse in alia dissimili incompatibilitate, veluti si habens unum Curatum, adipiscatur beneficium simplex, personalem residentiã requirēs, ex privilegio, statuto, consuetudine, vel fundatione; nam licet tale beneficium sit etiam incompatible cum uno curato, vel aliquo alio de prædictis, ut per *Innoc. in cap. ex sua, de cler. non resid. & in cap. fin. eod. tit.* nihilominus per adeptionem secundi talis, non vacat primum ipso iure; nam licet possit prinari tali beneficio requirente residentiã, nisi in eo resideat, non tamen ipso iure priuatus est aliquo illorum; & hoc propter dispositionem prædictorum iurium, præsertim *Constit. Execrabilis*, quæ cum sit pœnalis, debet solummodo in suis terminis teneri, ut supra diximus.

Ac proinde, deficientibus præmissis, non admittit Dataria Apostolica supplicationes impetrationum certo modo, & ad præscriptum dictorum iurium, sed potius reiecit; prout illarum innumeras vidi reiectas potissimum verò, ubi adeo factum explicabatur, ut Domini Officialis ipsius Datarie dignoscerent, non intrare iura prædicta.

Quæ quidem omnia apprimè notanda sunt, propter impetrationes beneficiorum à Summo Pontifice, nè postea Orator deficiat in probationibus expressorum; vnde *Rebuff. in practi. tit. forma noua promissionis, vers. Aut Constitutionem, f. mibi 161.* notandum ait, quod in litteris super beneficiis vacantibus per *Constitutionem Execrabilis*, ponitur clausula, *Si est ita*, & similiter de quibuscumque narratis facti informationem requirentibus.

41 Sane, hæc vacatio, cum ita possit contingere per *d. Extræ. Execrabilis*, ita etiam per *d. cap. de multa*; ac proinde idem *Rebuff. in forma Signatura, vers. aut per Constitutionem*, subdit etiam *Aus. cap. de multa*, & cum *d. c.* satis vulgare sit, & practicabile circa præmissa, placuit in gratiam simplicium Curialium, illud hic subnectere, quod tale est, videlicet,

De multa providentia fuit in Lateranep. Concilio prohibitum, ut nullus diuersas Dignitates Ecclesiasticas, & plures Ecclesias Parochiales recipere contra Sacrorum Canonum instituta, alioquin recipiens sic acceptum amitteret, & largiendi potestate conferens priuaretur, &c. Nos euidentius, & expressius occurrere cupientes præsentis decreto statuimus, ut quicumque receperit aliquod beneficium curam habens animarum annexam, si prius tale beneficium habebat, eo sit ipso iure priuatus; & si forte illud retinere contenderit, etiam alio spoliatur, &c. Hoc idem in personatibus esse decernimus obseruandum; addentes, ut in eadem Ecclesia nullus plures dignitates, aut personatus habere præsumat, etiam si curam non habeat animarum. Circa sublimes tamen, et litteratas personas, quæ maioribus sunt beneficijs honoranda, cum ratio postulauerit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

S V M M A R I V M.

- 1 *Capitulum, Sede Episcopali vacante facit concursum ad Parochiales, etiam ex declaratione Sacra Congregationis, numer. 4.*
- 2 *Nam fungitur vice Episcopi.*
- 3 *Et dicitur Ordinarius.*
- 5 *Approbationis ad Parochialem formulam, quando vnus tantum comparuerit.*
- 6 *Et quæ, ubi concursus fiat sine tribus saltem Examinatoribus.*
- 7 *Examinatorum defectus, in concursu ad Parochialem reservatam, explicandus in testimonio Ordinarij circa idoneitatem, &c.*
- 8 *Collator inferior habens ius instituendi concursum ad Parochiales, potest etiam Oeconomum, & Vicarium ad illam deputare.*
- 9 *Concilij Tridentini decreta, non egent speciali derogatione.*
- 10 *Examen ad Parochiales, factum in Vrbe, ab illius Examinatoribus, equipollet examini per concursum in partibus.*
- 11 *Parochiales Ecclesias conferant Cardinales Episcopi, existentes in Vrbe, sine concursu.*

12 *Ido-*

- 12 Idoneitatis ad Parochialem sufficis attestatio, quod fiat à quocumque ex tribus Ordinarijs Oratoris.
- 13 Dummodò in specie fuerit approbatus ad illam Parochialem vacantem assequendam.
- 14 Nisi aliud D. Datario videatur, ut hic.
- 15 Clausula, Si per diligentem, &c. in promissionibus Parochialium, intelligitur tam de examine facto, quam faciundo.
- 16 Formam, Dignum, in formam gratiosam, quot modis de stylo Curia in promissionibus beneficiorum, mutari contingat, cum exemplis, ut hic.
- 17 Litteris Apostolicis plumbatis, nihil addendum, aut ex illis detrahendum.
- 18 Falsitatis nomine, in litteris Apostolicis, quid comprehendatur.
- 19 Falsificantes Breuia Apostolica, ac supplicationes, atroces penas subire.
- 20 Falsitas in litteris Apostolicis, committitur ex additione unius littera.
- 21 Falsitas non dicitur commissa in litteris Contradictarum, etiam plumbatis, si aliquid in eis corrigatur.
- 22 Falsificantes litteras Apostolicas, laqueo suspenduntur.
- 23 Falsitas in litteris Apostolicis intelligitur, etiam per appositionem unius littera, aut etiam per errorem in grammatica.
- 24 Litteras Apostolicas corrigendi munus, Cancellaria Regenti demandatum.
- 25 Supplicationum Apostolicarum correctio, postquam sunt registrata, ad solum Datarium pertinet.
- 26 Datarii officium, dicitur à munere dandi supplicationes.
- 27 Et etiam antiquitus demandatum erat.
- 28 Dandi supplicationes facultas, olim concessa Bibliothecario Sedis Apostolicae.
- 29 Datarius Papa, amplissimas habet facultates.
- 30 Et multa supplet per litteras privatas, circa gratias à Papa concessas.
- 31 Gratias concedere solet Papa secundum intensionem Datarii.
- 32 Datarius, praesumitur omnia facere in oculis Papa.
- 33 Datarii munus, excelsus, ac sublimius cunctis omnibus.
- 34 Illiusque qualitates.
- 35 Datarii munus, quando exercetur per Cardinalem, cur illo nominetur Prodaturius, non autem Datarius.
- 36 Rose Auditor, Episcopus effectus, Locumtenens vocatur.
- 37 Datarii ministerium, per obitum Papa expirat, & ad quid tunc ille teneatur.
- 38 Datarius, quot, & quos Officiales habeat penes se.
- 39 Et quomodo ipsi se erga illum gerant.
- 40 Officia singula, singulis committenda personis.
- 31 Officium suum, si unicuique persona non obseruetur, Republica ordo confunditur.
- 42 Qualitas, quomodo ad rei interitum parata.
- 43 Datarius, male negotiorum praesens, nonnulla ad Datarium pertinentia, ad Rotam examinanda transmittit.
- 44 Datarii munus, cur aliquando alicui ex Rose Auditoribus demandetur.
- 45 Datario, magna fides adhibenda circa Datas supplicationum.
- 46 Signatura Papa incipit operari à die Data.
- 47 Supplicatio praesumitur per Papam signata tempore Data.
- 48 Signatura perficitur in Data, non autem in simplici appositione manus Papae.
- 49 Dataria Apostolica libri praevalent quibuscumque probationibus testium.
- 50 Antidatam probandi in gratijs Papa non datur facultas.
- 51 Antidata suspicio, quomodo cadat in collationibus Ordinariorum.
- 52 Data, altera parva, altera maior.
- 53 Antidata suspicio quomodo vitanda in collationibus Episcoporum.
- 54 Et in quibus casibus cadat suspicio.
- 55 Antidata suspicio in collationibus Ordinarij, quomodo excludatur ex requisitis in instrumento collationis.
- 56 Et quomodo suspicio Antidata cesset in collationibus Ordinarii.
- 57 Antidata suspicio in promissione Ordinarii, non causat malam fidem in promisso.
- 58 Fructus suos facit bona fide possidens.
- 59 Causa quavis, etiam bestialis, excusat possessorem à perceptione fructuum.
- 60 Et quare.

*Praxis Clausularum Secunda
partis Supplicationis pro
Collatione Parochia-
lis Ecclesia re-
seruata.*

CAPVT VIII.

L cum absolu-
tione *à censuris ad
effectum, &c.*

De ista, & alijs clau-
sulis secundæ partis
signaturæ, quæ in sup-
plicationibus benefi-
cialibus de more Cur-
riæ, ac secundum il-
lius stylû adijci con-

lueuerunt, dicam, etiam infra, in clausulis
supplicationis resignationis beneficiarum,
ac eadem clausula, ubi aptius, & opportu-
nius cadunt; iis tantummodo hic retentis,
quæ ad præxim impetrationem Parochialium
Ecclesiarum à Sede Apostolica, pertinent;
proindequæ sic sequitur, videlicet.

Qui per Examinatores *in Sy-
nodo Diocesana, iuxta formam Concilij
Tridentini deputatos, seruata forma Con-
cilij huiusmodi, in concursu aliorum exami-
natus, & magis idoneus repertus, &c.*
Cum aliàs in præinserta formula supplica-
tionis pro huiusmodi Parochiali Ecclesia à
Sede Apostolica impetranda, dictum fuerit,
illam vacasse de mense Martij, Sede Episco-
pali vacante; proinde illius collationem ad
Sedem Apostolicam pertinere, ob id potuit
Capitulum, siue Vicarius ab eo deputa-
tus, facere concursum ad Parochiales va-
cantes; cum ad illud spectet obire illa mu-
nia, quæ Concilium prædictum statuit
obcunda ab Episcopo, siue eius Vicario,
cum Parochialis Ecclesia vacare contige-
rit; ex eo quod Capitulum, Sede vacante,
fungitur vicè Episcopi, & succedit in his
quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, exceptis
casibus in iure expressis; & iurisdictione data
à Concilio, Episcopis circa concursum Pa-
rochialium, est ordinariæ, *Garg. de benef. p.
9. cap. 2. num. 7.* & exinde Capitulum Sede
Episcopali vacante, dicitur Ordinarius, vt
in *Extrauag. Execrabilis, & ceterum, de
prob. & sic facere potest omnia, quæ sunt*

iurisdictionis, *Molin. de iust. & iur. tract.
5. disp. 11. nuetiam 11. Massobr. in prax. ha-
ben. concurs. ad paroch. requis. 1. nu. 6. & 10.
Viuian. in prax. iurispatr. lib. 10. cap. 1. nu.
37. & ita ubique praticatur, & attestatio-
nem idoneitatis transmittit ad Urbem pro
collatione Apostolica facienda ad fauorem
electi, vt infra.*

Testimonio Vicarij Generatis, &

*Capitulo Ecclesia N. illius Sede Episcopali
vacante, legitime deputati, de vita, mori-
bus, & idoneitate commendat. Namque
in proposito prædicti Vicarij, declarauit
aliàs Sacra Congregatio eiusdem Concilij,
vt infra, videlicet, Nono, Examinatores, ex
pluribus Examinatis, non unum solum, sed
plures, quos eodèauerint idoneos, significa-
bunt Vicario; & ex istis pluribus per examina-
tores indicatis, non ipsi Examinatores, sed
solus Vicarius eliget, quomodo ceteris magis
idoneum indicauerit; hæc enim facultas nul-
lo modo Examinatoribus competit, cum soli
Episcopo à Concilio sit attributa, cuius loco,
erit Vicarius Sede vacante.*

Et vnaquæquæ ex prædictis duabus for-
mulis pro approbato in concursu, poterit
deseruire (deletis verbis concursum con-
cernentibus) pro Oratore simpliciter exa-
minato, & approbato ad Parochialem Ec-
clesiam vacantem, ob nõ seruata formam
Constitutionis Pij V. auretiam quocunque
alio modo, ubi non requiritur concursus;
quia, sicut aliàs diximus, quando sic vacat,
licet sit Sedi Apostolicæ reseruata, nihilo-
minus non adhibetur concursus, sicut in
aliis casibus superius à nobis congestis;
quatinus examen fieri debeat coram Ordi-
nario, ac tribus saltem Examinatoribus
Synodalibus simpliciter, ad curam anima-
rum, & tunc ipsa forma gratiosa sic extendi
conueuit in supplicatione, nempe, *Qui per
Examinatores in Synodo Diocesana N.
iuxta formam Concilij Tridentini depu-
tatos examinatus, & idoneus repertus, testi-
monio Ordinarij de vita, moribus, &c.*

Prout etiam, si ob tenuitatem fructuum
Parochialis Ecclesiæ vacantis, vnus tantum
comparuerit, qui pro ea consequenda, se
simplici, priuatoque examini, vt supra, se
subiicere voluerit, sicut statutum est à Con-
cil. Trid. d. sess. 24. cap. 18. de reform. circa fi-
nem, ibi, *si tamen ad eodè exigus redditus di-
ctæ Parochialis fuerint, &c.* quod erit in te-
stimonio idoneitatis, explicandum; cuius
vigore extenditur postmodum forma gra-
tiosa in supplicatione in hunc modum, nempe,
Qui per Examinatores in Synodo Diocesa-

na, iuxta formam Concilij Tridentini deputatos, seruata forma Concilij huiusmodi, & nemine alio pro consequenda dicta Ecclesia, se examini subijciente, examinatus, & idoneus repertus fuit, testimonio Ordinarij de vita, moribus, & idoneitate commendatur. Quia, licet nemo alius comparuerit, & sic non fuerit seruata forma concursus formalis, erit nihilominus id explicandum in prædicto testimonio, etiam de stylo Curie; quamuis et ipsum Conciliū in casu præmissō, admittat priuatum examen sine concursu.

Sicut etiam necessariō explicandum est, ubi pro conficiendo concursu, nequē interuenerint, tres ad minus Examinatores Synodales; licet huic defectui fuerit prouisum per tot Sacre Congregationis declarationes, a nobis suis locis opportunius allatas; quinimmo ipse Summus Pontifex, ac Cancellaria Apostolica, quando dant litteras super huiusmodi prouisionibus in forma Dignum, & cum clausula *Si per diligentem, &c.* ita in ipsis litteris subnectere consueuerint, videlicet, *per Apostolica scripta mandamus, quatenus si per diligentem examinationem per te adhibitis Examinatoribus, &c. si istic sint, &c. sin minus absque illis, &c.*

Et quando transmittitur testimonium idoneitatis ad Urbem pro expediendis litteris in forma gratiosa, erit omnino explicandum, si alij Examinatores non Synodales adhibiti fuerint: quod & iam ipsa quotidiana praxis docet; cum non raro euenisse viderimus, fuisse factum concursum, cum nullus adfuerit in Diaccesi Examinator Synodalis, vel quandoquē vnus, aut duo tantum extiterint, supplendo numerum, quandoquē integrum trium Examinatorum ex alijs non Synodalibus, prout alias diximus; quod quidem pariter explicatur in eodem testimonio, vt inde etiam id explicetur in supradicta forma gratiosa, prout fieri frequenti modo consuevit, nimirum, *Qui per unum in Synodo Diacesana, iuxta formam Concilij Tridentini deputatum, & duos ab Episcopo N. loco duorum aliorum Examinatorum in ipsa Synodo, iuxta eandem formam deputatorum, & defunctorum, Examinatores ad id nominatos, in concursu examinatus, & idoneus repertus, testimonio eiusdem Ordinarij de vita, moribus, &c.* Vel etiam, *Qui per duos in Synodo Diacesana, iuxta formam Concilij Tridentini, ac tertium ad id per Episcopum N. stante defectu aliorum*

Synodalium, partim absentium, partim aduersa valetudine impeditorum, Examinatores, &c.

Quandoquē ubi Examinatores in Diaccesi non reperiuntur ad præscriptum eiusdem Concilij, fuerunt illi per Sedem Apostolicam deputati; ac proinde fuit dictum in ipsa forma gratiosa, *Qui per Examinatores autoritate Apostolica ad hoc in defectum Examinatorum Synodalium per Episcopum N. deputatos, examinatus, &c.*

7 Aliāsenim, si defectus huiusmodi Examinatorum non fuerit expressus in prædicto testimonio Ordinarij, collatio, licet Apostolica, erit nulla; quia si taceatur, credit Summus Pontifex, prædictum concursum fuisse factum secundum formam a prædicto Concilio traditam, cum omnibus requisitis, de quibus in d. cap. 18. cum nihilominus si non fuerit in omnibus seruata forma prædicta, prouisio Apostolica facta ad fauorem Oratoris, qui presentauit suam approbationem pro habenda forma gratiosa, & non expressit defectum dictæ formæ, erit nulla, etiam si Ordinarius asserat in prædicta approbatione concursum fuisse legitimè factum; quia supradicta verba concernentia legitimā approbationem, comprehendunt etiam prouisiones Apostolicas, prout fuit tentum in vna *Gerunden. Sess. 17. coram Cotta.* quæ est decis. 48. num. 3. p. 1. diuers. ubi quod Rota ponderauit illa verba prædicti Concilij *loc. cit.* ibi, *alias prouisiones, seu institutiones omnes, præter supradictam formam facta subreptitia esse consueantur, &c.* quibus quidem verbis probatum fuit, quod supradictum Concilium, adijciendo dictum verbum, *omnes*, nullam voluit excusam esse prouisionem; tum loquatur non solum de prouisionibus Ordinariorum, sed etiam quibuscunque; ac propterea non est recedendum a verborum generalitate, l. 1. §. si is, qui nautem, de exercit. 25. Rom. conf. 389. quod etiam in decis. declaratur eod. nu. 3. vers. *idquod eo magis;* quia ubi d. Concil. irritauit omnes prouisiones præter dictam formam, etiam de nouis prouisionibus mentionem fecit, quas quidem nullus, præter Papam, concedit, vt not. in c. post electionem, de concess. præb. Rebuff. in sua praxi sub tit. de nouis prouisionibus, per tot.

Nec refert, quod è contra videatur, tales prouisiones non esse subreptitias, stantibus clausulis, videlicet, *etiam si specialiter, vel alijs generaliter reseruata existat*, ex eo quod ipse prouisus non narrat concursum legitimè factum, sed solum præsentat litte-

tas testimoniales Ordinarii, id attestantis, quibus Papa præstando fidem, ait, *Nos tibi, qui à dilectis filijs Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis, servata forma Concilij huiusmodi in concursu aliorum examinatus, & idoneus repertus, testimonio Ordinarij de vita, moribus, & idoneitate commendaris; & sic, cum sit narratiua Papæ, non eget iustificatione, ut per Garc. de benef. p. 9. cap. 2. num. 360. & seq.* Nam potius dicendum est, quod forma adhibenda adui legis, seu Concilij decreto, si prætermittatur, etiam ipsius Papæ provisionem vacuam, & inanem reddit, ut in *d. decis. 48. num. 4.* quia licet standum sit assertioni, & narratiua Papæ, nempe, sibi innotuisse dictam approbationem testimonio Ordinarij, & sic proquisus non teneatur iustificare dictam suam approbationem, tamen constando de contrario, nempe, dictam approbationem non fuisse factam legitime, ac iuxta formam Concilij, prout Episcopus perperam testabatur, gratia, & provisio non videntur subsistere; ex eo quod fundantur in falsa causa de approbatione legitima, & falso testimonio, ut comprobatur *id. Garc. loc. cit. nu. 365.* concludens *num. 367.* quod oporteret in supplicatione ponere Clausulam, *Etiam si forma Concilij non sit rectè observata;* quod tamen solet in dicta supplicatione huiusmodi defectus eo modo, quo supra dictum est, narrari.

Quamvis aliud seruetur in impetratione Parochialis, certo modo vacantis, ob non servatam formam Concilij, seu Constitutionis Pij V. tunc enim in Dataria, hæc generalis expressio, absque eo, quod singuli defectus formæ prædictæ exprimentur, admittitur.

Idem quoque servatur in approbationibus, quæ fiunt ab Inferioribus Episcopo, si fuerint Nullius Diœcesis, & habeant proprium, ac distinctum territorium, & omnimodam, ac quasi Episcopalem iurisdictionem, ac ius congregandi Synodum; quia, tunc, ad instar aliorum Ordinarij, possunt concedere ad præscriptum Concilij, ac Constitutionis Pij V. supradictam approbationem, in eaque debent facere mentionem de omnibus defectibus, si qui forsan interuenerint circa concursum ab eodem Concilio præscriptum. Cæterum verò, ubi nihil ex prædicta forma deficiat, vigore approbationis factæ, ac in Dataria Apostolica præsentatæ, dabitur forma gratiosa in hunc modum, videlicet, *Qui per Examinatores in Synodo Monasterij Montis Casinen. ad id sufficienti faculta-*

te suffulti, illiusque districtus, iuxta formam Concilij Tridentini deputatos, servata forma Concilij huiusmodi, & nemine alio, pro consequenda dictæ Ecclesie se examini subijciente, examinatus, & idoneus repertus fuerit, testimonio Vicarij in spiritualibus generalis Abbatie eiusdem Monasterij Montis Casinen. de vita moribus, &c.

Namque, etiam ipse Inferior, habens prædicta requisita, potest concursum instituire, examinare, & approbare, ac Oeconomos, & Vicarios Parochiali Ecclesie vacanti deputare ad formam eiusdem Concilij, ut per *Garc. p. 9. cap. 2. num. 130.* vbi, necnon *num. 131.* refert ad id declarationes S. Congregationis eiusdem Concilij.

Sicque, quomodocunque, & qualitercunque eueniat defectus circa concursum, semper explicandus erit, ut Summus Pontifex, quatenus sibi videatur, possit sua auctoritate supplere, absque eo, quod expressè deroget Concilio Tridentino; licet aliud senserit Rota in præallegata *decis. 48. nu. 11.* vbi fuit dictum, non sufficere notitiam decretorum, in quibus adscriptæ sunt clausulæ, irritum aliter actum gestum, reddentes, nullumque declarantes, nisi in ipso actu à Papa, etiam gesto adsit decreti derogatio.

Hoc etenim (salua pace tanti Tribunalis) non videtur subsistere; quia sufficit generalis derogatio, eiusdem Concilij, si appareat de intentione Papæ volentis illi derogare, licet illius mentio specialis facta non fuerit; cum propter illius auctoritatem, nunquam soleat specialiter ei derogari, *Gonglos. 6. nu. 120.* prout quotidie in Dataria, & Cancellaria Apostolica practicatur, & alibi diximus.

Et in proposito observantia formæ, concursui ad Parochiales Ecclesias adhibende, videmus, ipsam formam Concilij, quandoque non seruari, siue Parochialis vacet apud Sedem, siue extra Curiam quoad ipsas Parochiales affectas, seu reseruatæ; nam sæpe in d. Curia obtinetur, ut examen fiat in ipsa Vrbe, & aliàs *Congregatio eiusdem Concilij censuit, concedendum esse, hoc ei, qui multos annos mansit in Curia, teste Paris. de resign. benef. lib. 10. cap. 8. nu. 28.* vbi, quod ita fuit concessum familiari Papæ, & *Congregatio Concilij censuit, Ordinarium de dicto examine facto in Curia, rationem debere habere, ac si ab eo examinatus, & approbatus esset; & hoc quando non habet litteras dimissoriales; nam tunc conceditur ex gratia speciali D. Datarij; si verò habet dictas litteras, & est præsens in Curia, passim concedi, ut tota die practicatur,*

cat, & tunc expediuntur litterae in forma gratiosa; quia examen super idoneitate ad Parochiales Ecclesias factum cum Examinatoribus in Vrbe deputatis, qui pollet examini facto in partibus cum requisitis Concilii Tridentini; nam licet fiat duo tantum Examinatores in Romana Curia, deputati ad examen quorumcunque beneficiorum inferiorum, tam per concursum, quam extra illum, nihilominus, si in ipsa Curia fiat examen priuatum ad Parochialem, perinde illud censetur, ac si fuisset factum per concursum. Et alias Sacra Congregatio in vna *Giennen.* sic censuit. *In prouisionibus à Sede Apostolica factis non est necessaria, nec de iure fieri debet examinatio, quae fit per concursum; quia dum ex Papa commissioe quis examinatur, & fuerit approbatus Roma, debet haberi tanquam si fuisset examinatus, & approbatus per concursum, quam declarationem refert Garc. d. p. 9. cap. 2. num. 160.* quod intelligitur, etiam si huiusmodi examinis commissio fiat à Datario; quia perinde est, ac si fieret ab ipso Papa, cuius ille est oraculum mentis, & vocis, illiusq. personam representat *id. Parisi lib. 11. q. 13. num. 117.*

Cardinales Episcopi, existentes in Curia, possunt conferre Parochialem Ecclesiam suae Diocesis, sine concursu; dummodo ille, cui praedicta Parochialis confertur, examinetur ab Examinatoribus deputatis à Papa, vel eius Vicariis; quia eorum iudicio non derogat Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 18.* vbi loquitur tantum de indulcis extraordinariis, vt comprobatur *German. de indulc. Card. in 5. Quibus suis. nu. 9.*

Cæterum, vbi Parochialis Ecclesia vacauerit in casibus, in quibus non requiritur concursus, & est Sedi Apostolicae reservata, sufficit attestatio idoneitatis, facta ab Ordinario Oratoris, siue originis, siue beneficii, siue domicilii; nam quilibet ipse potest facere approbationem, cum qua ipse Orator poterit expedire litteras suae prouisionis; nam Dataria Apostolica ipsam approbationem admittere consuevit, & multo magis quoad simplicia beneficia, prout ipsa praxis docet; quae ita seruat, etiam vt praedicta attestatio admittatur in Dataria post obitum Episcopi attestantis.

Vnde, Canonicus Baren. cum obrinisset sibi à Sede Apostolica prouideri de Parochiali Ecclesia in alia Diocesi, per resignationem ad sui fauorem, in manibus Summi Pontificis factam, fuit examinatus, & approbatus premio examine facto coram Archiepiscopo Baren. cum Examinatoribus Synodalibus eiusdem Diocesis, transmissa-

que illius approbatione, ab eodem Archiepiscopo facta, ad Urbem, fuerunt litterae suae prouisionis expeditae in forma gratiosa; in quibus dictum est, *Tibi, qui per dilectos filios Examinatores in Synodo Diocesana deputatos examinatus, & idoneus repperus fuisti, de vita moribus, & idoneitate, Ordinarii tui testimonio commendaris.* Hoc autem, quia quilibet ex supradictis tribus Ordinariis, est verè suus Ordinarius; & nullo ad id discrimine constituto, potest concedere approbationem ad quodcunque beneficium vbilibet existens, quatenus Parochialis tunc non requiritur concursus iuxta Concilium.

Quod tamen, sicut in omnibus aliis casibus cuiuscunque similis impetrationis, intelligendū est, dum modo quoad Parochiales Ecclesias, sit quis in specie approbatus ad illam Parochialem, tempore illius asequutionis; nam alias Dataria Apostolica non solet admittere generalem approbationem ad quascunque Parochiales Ecclesias obtinendas; licet Orator alias fuisset ad eandemmet Parochialem Ecclesiam, aut tanquam illius Vicarius, vel Coadiutor temporalis examinatus, & approbatus; quamuis, si D. Datarius id velit concedere, nihil est, quod sibi prohibeatur; prout memini, me vidisse, Oratorem, alias ab Ordinario, cum Examinatoribus examinatum, & approbatum ad curam animarum, tanquam Coadiutor temporalis cuiusdam Parochialis Ecclesiae, cum eadem Parochialis fuisset ad sui ipsius fauorem resignata, dubitareque, ne Episcopus ægre ferret, & de facto impediret dictam resignationem ipse Orator, qui penes se habebat approbationem, alias de sui persona tanquam Coadiutore praedictae Ecclesiae factam, illam Domino Datario presentauit, qui eandem admittit, licet non sine maximis fauoribus; & sic expedit litteras suae prouisionis in forma gratiosa, etiam cum clausula, *Tibi, qui ab Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis examinatus, & idoneus repperus fuisti, testimonio Ordinarii de vita, moribus, & idoneitate commendaris;* nam in approbatione tanquam Coadiutor temporalis ad eandem Parochialem, fiebat mentio de scientia, & idoneitate, &c.

Negari tamen non potest, quin quandoque cum approbatione ad quamlibet Parochialem, expediuntur litterae in forma gratiosa, & sine commissione examinis, nempe permutationum, & resignationum in fauorem, & aliorum prouisionum Papae, prout testatur *Garc. in addit. ad suum tractat. de bnf. p. 9. cap. 2. num. 167.* vbi, quod ita vidit tempore Pauli V. quamuis id regula-

gulariter non admittatur.

Nec omittam, quod circa clausulam superius appositam, *Si per diligentem examinationem, &c. idoneum esse repereris, &c.* quæ in mandatis de providendo de Parochialibus Ecclesijs adijcitur, ita illa intelligenda sit, ut licet importet conditionem, & operetur, quod examen cum Examinatoribus Synodalibus requiratur pro forma, adeo ut illud prætermitti nequeat; quamvis, re vera, impetrans sit idoneus, attamen in vna *Pistorien. Parochialis 6. Februarii 1623. coram D. Merlino* relata per *Vinian. in calce sua praxis iurispatr. decis. 81.* visum fuit in Rota, conditionem, ac formam huiusmodi satis fuisse adimpletam; ex eo, quia Orator fuerat iam ante receptionem, & præsentationem factam litterarum prouisionis in forma *Dignum*, examinatus coram Ordinario, Examinatoribus Synodalibus adhibitis, & idoneus repertus, & approbatus ad eandem Parochialem, & consequenter non fuit necessarium nouum examen; quia semel examinatus, iterum examinari non debet, *c. accepimus, & ibi glos. 1. in 1. not. de stat. & qualis.* Et clausula debet intelligi ¹⁵ de examine facto, siue faciendo, quatenus illud iam antea factum non fuisset, siue etiã conditio prædicta dicatur casualis, ex quo, etiam idoneus casu, ut puta memoria labente, vel Præsulis, aut Examinatorum aspectu perterritus, deficere potest in examine, siue mixta, tanquam pendens etiam ab arbitrio, & iudicio Ordinarii, vel Examinatorum, non est necessariò adimplenda post rescripti præsentationem; sed sufficit, quod fuerit antea in rei veritate, modo prædicto adimpleta, quoties, tempore rescripti Princeps ignorabat adimplementum, ad *tex. in l. hac conditio, §. fin. & ibi Bart. & Soccin. ff. de cond. & demonstr. nam præsumitur, quod si Papa sciisset adimplementum, non quidem in forma *Dignum*, sed in forma gratiosa, & absq. tali conditione prouidisset, Præterea, quia ita se habet stylus Cancellariæ, secundum quem, exhibita approbatione ad eandem Parochialem Ecclesiam, passim mutari consuevit supplicatio ex forma *Dignum*, in formam gratiosam; per clausulam prædictam importatam.*

Quare ex prædictis patet responsio ad ea, quæ tradit *Garc. d. p. 6. cap. 2. nu. 253. & seqq. Gonz. super reg. 8. glos. 4. nu. 89. & 96. & seqq.* quia eorum dicta procedunt, quando non præcessit examen cum tribus Examinatoribus Synodalibus, iuxta formam præscriptam, vel quando fuit factum ab alio Ordinario, & approbatio fuit tantummodo generalis ad Parochiales, in quibus casibus versabatur *decis. Calaguritan. de Or-*

millas relata in *d. decis. num. 1.* non autem quando præcessit specialis approbatio ad talem Parochialem, præuio examine; ideo non applicatur, cum N. fuerit ab Examinatoribus Synodalibus rigorosè examinatus, & approbatus ad hanc eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario.

Ratio autem differentiæ in hac eadem decisione est, quia per examen generaliter factum ad Parochiales, non est plenè consultum disciplinæ Christianæ, & curæ animarum alicuius certæ Parochialis; namq. fieri potest, quod talis Parochialis exigat in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ ab extraneo, Ordinario examinante pro alia Parochiali, non potuerint excogitari; quod secus est, ubi ad eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario, quis prius fuerit examinatus, & approbatus.

Præterea fuit dictum, non ob stare, quod à die, quo prædictus N. fuit ab Examinatoribus approbatus, vsque ad diem, exhibitionis litterarum Apostolicarum, effluerint ferè duo menses, & vsque ad diem obtenti supradicti mandati de immitiendo intercesserit quinquennium, intra quod temporis spatium potuit ipse N. mutasse mores; itaut de tempore immissionis non esset idoneus; quoniam huiusmodi morum mutatio nullo modo probabatur, & iuris præsumptio est in contrarium, nam ex antea actæ vitæ ratione, assequimur, quid de sequenti vita sit præsumendum; ut tradit *Marfil. in l. maritus, nu. 34. & seqq. de qual. Alesat. de presump. reg. 2. presump. 8. in princip.* Quam quidem decisionem placuit ad verbum ferè transcribere, cum valde conferat ad hanc nostram praxim, & hoc frequentissimè in his casibus accidisse non ignoramus, & secundum prædictum stylum testatur etiam *Barbos. in add. ad alleg. 60. nu. 91.* ubi allegat *d. decis. Pistorien. Parochialis, ac idem Garc. loc. cit. allegat dictum stylum Cancellariæ, quem ego diuersimodè vidi circa id, seruari, ut infra dicam, ac propterea dum in d. decisione Pistorien. num. 7. dicitur, supradictum stylum ita se habere, ut exhibita, approbatione Oratoris, mutetur forma *Dignum* in gratiosam, ¹⁶ tribus potissimam modis id euenire posse, compertum est, &*

Primò, si supplicatio signata, nondum registrata, fuerit cum commissione in forma *Dignum*; nam superueniente dicta approbatione, deletur commissio prædicta, & loco ipsius extenditur forma gratiosa, nempe, *Qui per Examinatores in Synodo Diocesana deputatus, &c. examinatus, &c.* Quòd quidem id seruant prædicti Romanæ Curie Pragmatici, ut si à principio sibi non trans-

transmittatur à partibus approbatio, & ignorent, an debeant litteras expedire in forma, *Dignum*, vel gratiosa (loquor in casibus, alijs à nobis adductis de Parochialibus, in quibus non requiritur examen per concursum) proinde, signata supplicatione, non curant, eam ad registrum transmitti, nisi certo sciant, partes non potuisse transmitti approbationem; & sic litteras expedient in forma *Dignum*.

Quod si nihilominus, post registratam supplicationem, superuenerit, approbatio, clarum est, non posse in eadem supplicatione mutari formam *Dignum*, in gratiosam; quinimmo, nec potest addi punctus vnus à quouis ex Datarie Apostolicę Officialibus, sed tantū, ab ipsomet Datario, qui in aliquid aptando, in supplicatione registrata, vel ex ea detrahendo, nimis parcè se gerit, etiam si vnum tantummodò verbum fuerit; vt notoria praxis, docet, & videre est in vna *Illerden. Canonatus coram Durano, impressa inter diuers. recent. dec. 387. p. 5. sub n. 6. vers. Hęc difficultas*, vbi manu ipsius Datarii, verbum, *existente*, fuit mutatum, vt legeretur verbum, *existere*, qui nequē aliter dictum verbum mutasset, nisi quia apparebat verbum, *existente*, fuisse scriptum per errorem scribentis; cum secundum subiectam materiam supplicationis, ac congruū sensum, & modum loquēdi Datarie, & Cancellarie Apostolicę, illa clausula debuērat formari, vt legeretur, *existere*, pro firmiori actus validitate, vt in *d. dec. n. 7.* Vndē his stantibus, multò minus debebit ex ipsa supplicatione, sic registrata, formam *Dignum*, mutando illam, in gratiosam, sed prouidebitur per viam reformationis, vt infra. Nec tamen redarguendus est Sollicitator, si vt plurimum, tam in his Parochialibus, quam ceteris beneficijs, curet non expectata approbatione ipsas supplicationes registrarī; hoc .n. ne fortè contingat, idem beneficium, priori supplicatione signata tantum, alteri superuenerenti, maioribus qualitatibus potēti, conferri; quod non rarò euenisse scimus, præsertim, si Summus Pontifex in illius concessione fuerit deceptus; sæpē enim vidimus, quod propter importunitatem, supplicantium preoccupatus, vel circumuentus non concedenda concedit, *cap. cum de iuuentute, de purg. can. cap. 2. de concess. prab. Gonz. glos. 15. num. 34.* quinimmo et non circumuentus, cum habeat plenissimam potestatem in beneficialibus, *cap. 2. in princ. de prab. cap. proposuisti, eod. tit. ac naturaliter sit solus Dominus beneficiorum, illorūque dispensator, cap. cuncta per mundum, 9. q. 3. Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 4. num. 34. idem Gonz. in 9. 1. procem. num. 33.* ita vt possit de potestate ordinaria, etiam sine causa, beneficium Ecclesiasticum vni auferre, & dare

alteri, *Mobed. dec. 4. num. 2. de resist. spol. & id. Gonz. loc. cit. nu. 36.*

Propterea, cum idem Pontifex nemini velit præiudicare, nec tollere ius alteri quaesitum, ad euitandum ea, quæ vix euitari possent, antequam supplicatio sit registrata, non expectata approbatione, mittitur illa statim ad registrum, & ea registrata dicitur Oratori ius quaesitum; ac proinde ait *Sarnen. super reg. de non toll. iur. quas.* quod antequam supplicatio perueniat ad manus partis, potest cassari per Dominum Datarium, siue alios Officiales; quia non dicitur ius quaesitum, donec sit relaxata, & satis notum est, quod illa regulariter, non relaxatur, nisi prius fuerit registrata, quod satis docet notorius stylus Datarie, cuius Officiales nunquam supplicationes nodum registratus tradunt partibus, quod tenacissime sub grauibus penis seruetur, propter suspicionem fraudis, & falsitatis, quæ facillime euenire potest, si supplicatio signata, antequam registretur, traderetur parti; quare in proposito, præiudiciū nō intetur parti, antequam registretur; cū tūc nō dicatur aliquod ius considerabile quaesitū, nec aptitudo ad præiudiciū; & Papa, vsquē ad illud tempus possit denegare, ac lacerare supplicationem, & ad libitum disponere de beneficio, absquē iniuria supplicantis, vt ait idem *Sarnen. super reg. de iure quas. non tollendo, q. 20. num. 2.* & fuit dictum in vna *Oxomen. Archiepiscopatus 6. April. 1576. Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 7. n. 196. Rot. decis. 791. nu. 15. p. 1. diuers. id. Gonz. glos. 15. §. 2. num. 33.* Melius enim est, supplicationem habere registratam in forma, *Dignā*; (cum forma gratiosa, superneniente approbatione, poterit suppleri per viam reformationis) quam versari in discrimine amittendi beneficium; nec per huiusmodi nouas gratias supplentes quosuis defectus in principali supplicatione, aliquod regulariter intetur Oratori præiudiciū, cū sufficiat, quod prima supplicatio sit registrata, perquam, est iam Oratori ius quaesitū, vt supra dictum est.

Et hæc cautela potest deferuire, nedum in impetratationibus Parochialium Ecclesiarum, verum etiam in quibuscumquē gratiarum Apostolicarum impetratationibus, vbi optimus Pragmaticus, ita Oratori consultum fore existimabit.

Reformatio autem supplicationis pro habenda forma gratiosa, postquam superuenerit approbatio, eo, quo sequitur modo concipi consuevit, videlicet, *Pater Sancte. Dignetur S. V. litteras super præinserta consiciendas cum expressione, quod Orator in ea nominatus, & cognominatus, examinatus, & idoneus repertus testimonio Ordinarij de moribus, & vita*

com-

commendatur; in reliquis vero iuxta eiusdem præsertim vim, seriem, continentiam, & tenorem expediri mandare, Non obstantibus omnibus illis, quæ eadem S. V. in eadem præsertim voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Placuit inferere hanc formulam, tanquam frequentiore, et in cæteris beneficijs prædictis; quod si approbatio superueniens, erit ad Parochialem Ecclesiam, idem ordo seruatur, sed facta mentione, quod Orator fuerit per Examinatores in Synodo Diocesana deputatos, &c.

Vel si superuenierit ipse Orator, qui velit in Vrbe examinari, postquam fuerit examinatus, & approbatus, conficitur reformatio, ut sequitur, videlicet. *Pater Sancte. Attento quod N. in præsertim nominatus, & designatus, est præfens in Curia, & ab Examinatoribus in Vrbe deputatis, examinatus, idoneus repertus fuit, Dignetur S. V. litteras super præsertim conscribendas, in forma gratiosa, in reliquis vero, iuxta eiusdem præsertim vim, seriem, continentiam, & tenorem expediri mandare, præmissis ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Vel potest dici, Non obstantibus omnibus illis, &c. ut supra.*

Secundo, mutatur forma *Dignum* in gratiosam, si approbatio superuenierit dum, litteræ expediebantur in Cancellaria, vel etiam expeditæ, non tamen plumbatæ fuerint; tunc in litteris prædictis, quæ fuerant conscriptæ in forma, *Dignum*, absque eo, quod de nouo ex integro rescribantur, possunt apponi illa verba, quæ formam gratiosam important, deletis, quæ pro forma *Dignum* appositæ erant, quod vigore prædictæ reformationis fieri potest.

Tertio, si prædicta approbatio Ordinarij superuenierit, postquam prædictæ litteræ, nedom erant expeditæ in Cancellaria, verum etiam plumbatæ; tunc enim, non potest illis aptari forma gratiosa, nisi prius signetur noua supplicatio super eadem gratia, additis in ea verbis, formam prædictam importantibus, eaque registrata, ac præuialicentia Illustrissimi Domini Regentis, corriguntur prædictæ litteræ, ex quibus extrahitur plumbum, ibi cum cordula canapis appositum, & aliud cum cordula sericeæ, croceique coloris appenditur, ut in prouisionibus in forma gratiosa; quod fit opera diligentissimi Scriptoris, qui bullas conscripserat, abradendo ab eis priora verba in forma *Dignum* appositæ, & alia, pro forma gratiosa in illis aptè collocando, prout fit etiam in prædicto secundo modo; & ita in his casibus passim seruatur, & euitantur quamplurima inconuenientia, præsertim,

ut in casu prædictæ *Pistorien. Parochialis.*

Cæterum verò, postquam huiusmodi litteræ sunt plumbatæ, nemo propria auctoritate potest, in illis aliquid addere, aut ex illis detrahere, vel minuere sine incurfu excommunicationis, præsertim latæ in *Bulla Cæna. Domini ibi Excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, ac supplicationum, gratiam, vel iustitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarium, seu gerentes vires eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis, signatarum; necnon falsos signantes supplicationes huiusmodi, sub nomine Romani Pontificis, seu Vicecancellarij, aut gerentium vires prædictorum, Ac propterea, notandum est, nomen falsificationis, esse nomen genericum, comprehendens etiam mutationes quascumque earundem, ac refuras, correctiones, & cancellationes.*

Nec nouum est Romanæ Curie Curialibus, decisionem adesse Petri de Vincentia, olim Cameræ Apostolicæ Auditoris insignis in quodam suo consilio, siue relatione facta coram Alexandro Sexto, Summo Pontifice, in Consistorio Secreto, super falsitate Breuium, commissæ per Bartholomæum Floridum Archiepiscopum Cusentinum, eiusdem Papæ Secretarij; qui fuit propterea priuatus, & combustus; Idemque expertus fuit quidam Sebastianus de Federicis Teruiscinus, alias Doctor eminentis doctrinæ, qui propter falsitatem quarundam supplicationum, à Leone X. iussus est ignibus tradi, ut refert *Staphil. in traç. Breuij sub num. 6. vers. Præsertim, & vers. Non obstant modo.*

Quod quidem, in proposito corrigendi supplicationes, aut litteras Apostolicas, certum est procedere, etiam si in prædictis litteris, vna tantum littera adderetur; quia talia perantes adhuc falsarii dicuntur, id. *Staphil. loc. cit. d. nu. 6. Felin. in c. 2. de crim. fal. ubi prædictam excommunicationem ait incurri, etiam ab imponente manus in litteris Papæ circa non substantialia, vel circumstantias, non necessarias, puta in cognomine, vel agnomine, & similibus; nec refert, quod ipse Felin. in c. 2. num. 18. de rescript. dicat, se audiuisse, quod Pœnitentiarij Papæ non intelligunt, hanc pœnam falsi incurri ex appositione manus, per quod nihil substantiale alteratur; quia aliter nos ex prædictis docemur, & semper docuit stylus, seu vltus Romanæ Curie, quod incurritur dicta excommunicatio per additionem, etiam vnius puncti, ut etiam ex pluribus antea comprobauit id. *Felin. loc. præ. cit. d. num. 18.**

Quod

Quod tamen non habet locum in bullis, quæ transeunt per officium Contradictarij, quæ, seu illorum aliquæ, licet plumbatæ, possunt ab illarum Correctore, siue per se, siue per alium, de eius mandato corrigi, illarum tamen substantiam non alterando; ita suadentibus rationibus in erectione officij prædicti Correctoris, expressis, seu aliis.

Neque etiam audiendus est *Sayr. in thes. cas. cons. lib. 3. cap. 10. sub nu. 12.* quatenus ait, quod licet id communiter fieri non debeat propriæ autoritate à quocunque, sed curandum sit, litteras prædictas corrigi per Officiales Curie, ad hoc deputatos, nihilominus tamen, fortasse aliquando sine peccato id fieri poterit; maximè quando non datur facilis recursus ad Officiales Curie, quibus hoc ex officio competit, quodque in hac re cautius vnusquisque esse debet, ne id faciat absque Doctorum, ac prudentium consilio, &c.

Nam ista opinio, nullo modo est admit-
tenda; & qui id attentaret, procul dubio
luceret pœnam, & efficeretur subditus qua-
tuor Episcopatibus, vni videlicet, qui vni-
tus est Aquilan. & vocatur Fureanen. alteri
Scafen. tertio Boianen. quarto Strangulen.
omnibus in hoc Regno existentibus; si ita
sua serit prædictæ falsitatis qualitas, siue
grauitas, prout dicitare cõsueuerunt iuue-
nes Pragmatici in Cancellaria Apostolica,
in proposito abhorrendi ab huiusmodi fal-
sitatibus, à quibus vnusquisque fatagit se,
saltem formidine pœnæ, a tanto facinore
seruare innoxium.

Ceterum, quoad falsitatem huiusmodi,
intelligendum est de appositione manus in
litteris Papæ, siue in magno, siue in modico,
etiam corrigendo vnum punctum, vt
dictum est, aut vnam lineam, etiam per er-
rorem in grammatica, licet sensum non
mutaret; cum postquam litteræ sunt plum-
batæ, & Breue in totum expeditum, quæuis
correctio spectet ad Officiales ad id depu-
tatos, vt bene docet *Sylu. in verbo, excommu-
nicatio, 7. nu. 8. excomm. 4. vers. corri-
gentes, Caiet. eod. verbo, cap. 26. in fin. cum
alijs adductis per Sayr. loc. cit. nu. 11.*

Verum, circa correctionem, aut additi-
onem puncti, siue lineæ in litteris Apostoli-
cis, hodie non potest iste casus contingere;
cum in prædictis litteris non apponantur
neque lineæ, prout neque dypthongi, vt sta-
tuit Pius Secundus; vnde Cancellaria Apo-
stolica, in huiusmodi litteris non vtitur or-
thographia, prout vtitur Præfectura Breuij
in Breuibus sub Annulo Piscatoris.

Hoc enim munus corrigendi litteras A-
postolicas, sub plumbo tamen expeditas, so-
li Illustrissimo Domino Cancellariæ Apo-

stolicæ Regenti demandatum est, vbi ille
viderit, illas sine noua supplicatione super
eadem gratia, Summo Pontifici porrigen-
da, posse corrigi; cum ipse Regens, necnon
Cancellaria, & Camera sint organum Pa-
pæ, *Cassad. decis. 2. nu. 7. de vnion. Mare-
scott. var. resol. lib. 2. cap. 18. nu. 21.* quare,
quando litteræ prædictæ sunt corrigendæ,
ipse Regens mandat, illas per Scriptorem
earundem litterarum corrigi; dicendo in
suprema illarum parte, (visa prius corre-
ctione) *Corrige in registro, prout iacet;* ac
postmodum per vnum ex Magistris ipsius
registri sit fides correctionis prædictæ, di-
cendo, *Correctam per me N. Magistrum
registri.*

Quo verò ad correctionem supplicatio-
num Apostolicarum, postquam illæ sunt
registratæ, soli Datario illa demandata est
ab ipso Summo Pontifice, cuius personam
ille representat, *Parisi. de resign. benef. lib.
11. q. 13. nu. 117. Gonz. glos. 63. nu. 56.* cum
res tantam non patiatur dilationem, vt pos-
sit suppleri per reformatoriam supplica-
tionem, manu eiusdem Papæ, vel alterius
illius nomine signandam, qui tamen per
correctionem huiusmodi supplicationes præ-
dictas, seu gratias in eis concessas, contra-
mentem Papæ, alterare non intendit, & sup-
plicationes corrigendo, illarum etiam re-
gistrum corrigit cum illius manus apposi-
tione videlicet *N. Dat. & Datarius* potest
id facere, etiam lite pendente, videlicet sup-
plicationes sic registratas corrigere, *Cap-
tag. decis. 239. nu. 1. p. 1.*

Quod tamen intelligitur, quando ma-
nifestè constat de errore, ac proinde parti
non est ius querendum, aut præiudicium af-
fertur, teste etiam *Maref. de commiss. p. 1.
nu. 269. fol. 74.* nam licet proprium Data-
rii officium, dicatur à munere datandi sup-
plicationes Apostolicas, vnde, propria
manu tenetur extendere Datas, *Rota decis.
68. nu. 1. 2. p. 5. recent.*

Nihilominus, (vt aliqua hic obiter dica-
mus de Officio Datarij, necnon de viribus,
& effectu Datæ per ipsum in supplicationi-
bus Apostolicis extendendæ) in omnibus
gratiam concernentibus representat perso-
nam ipsius Papæ, vt dictum est; quare illius
facultas non restringitur ad datandum tan-
tummodo dictas supplicationes, prout an-
tiquitus fiebat, antequam dictum officium
successiuis temporibus ad tã sublime onus
perueniret; imò tunc, vt audiuius, & legi-
mus, qui supplicationes dabat, nec nomen
Datarij, prout est hodie, sortitus est; nam
huic muneri additus erat vnus ex Protho-
notariis, Primicerius nūcupatus, vt ex bul-
lis Martini II. in quibus dicitur, *Data per*

manu Stephani Primicerij Desiderij Summa Sedis Apostolica, Anno Pontificatus Domini Martini II. & in bullis Stephani II, sic dicitur, *Data per manus Stephani Primicerij Anno II. Domini Stephani.* hac postmodum facultas datandi concessa fuit

38 Bibliothecario Sedis Apostolicæ; & alijs, prout refert *Sarnen. in proem. regul. sit. de orig. & offic. Presbiter. n. 6.* & solum supplicationes dabant.

39 Hodie autem, D. Datarius amplissimas habet facultates, sibi à Papa attributas; ita ut cum dietim, & per singula ferè momenta ipsi Papæ assistat, omnia, quæ gratias supradictas concernunt, per eius manus transeant, sine quo factum est nihil; prout etiam quandoquæ, circa litteras Apostolicas, gratiam præsertim concernentes, nonnulla accidentalia, ad Oratorum instanciam

40 per suas litteras priuatas Exequutori directas, supplet, & tanquam Oraculum mentis Papæ, declarat; nec proinde dicitur alterare formam, aut substantiam gratiæ, sed exprimit illud, quod tacitè in dictis litteris, scilicet illarum supplicationibus inest, ut in *una Ferrarien. Bonorum, qua est decis. 780. n. 3. & 5. p. 4. recent.* nam licet Papa ipsas gratias concedat, non autem Datarius, nihilominus ipse Pontifex ad illas concedendas, vel denegandas, moueri solet secundum intentionem ipsius Datarij, cui de super totam rem commisit, quique multoties, eidem Pontifici, præter in supplicibus libellis expressa, quamplura ore tenus, summa fidelitate suggerit, ad gratias concedendas, prout eausque, aut supplicantium qualitates suadent, *Gonz. ad reg. 8. glos. 63. n. 58. & dixi in d. mea Prax. d. lib. 2. cap. 1. à n. 34.* ceteraque, ex vi sui officij supplet, quæ de ordine Pontificis supplere videtur; cum sit illius organum vocis, & mentis, & omnia, quæ Papa agit, medio ipsius agit, *Pua. decis. 434. n. 1. lib. 3. Baratt. decis. 883. num. 10.*

41 cum omnia præsumatur facere in oculis ipsius Papæ, *Seraph. decis. 755. n. 1.*

42 Hinc est, quod hoc Datarij munus excellentius; ac sublimius cunctis omnibus censetur, teste eod. *Gonz. loc. cit. n. 61.* ac proinde apud Papam conspicuum; unde ingenii, ac doctrinæ dotes exoptulat, ut pro dignitate exerccatur; sicq. Summus Pontifex ad idem munus obeundum, assumit insignem aliquem Romanæ Curie Prælatum, ijs etiam qualitatibus pollentem, de quibus in *mea Prax. d. lib. 2. cap. 3. n. 13.* qui eo ipso, quod ad Datarij munus assumitur, est in vtraque Signatura Referendarius, ipsiusque Papæ Auditor, ac Prælatus domesticus; qui proinde portabit pondus diei, & ætus. Quod si quâdoq. ille, meritis suffraganti-

bus, ad Cardinalatus sublimitatem euehatur, cum tanta dignitate præfulgeat, donec alium Prælatum deputet Summus Pontifex, ad supradictum Datarij munus obeundum, non amplius Datarius, sed Prodatarius se inscribit, & nominatur; quandoquidem Sacro Cardinalium Costui est cooptatus, qui inter ecclesiasticos viros, post Papam primū locum tenet; adeo quod fratres Papæ appellentur; & sicut Papa dicitur vniuersalis Ecclesiæ sponsus, ita Cardinales vocantur filii primi gradus Papæ, & in diademate Principis scripti; ac vnum corpus, cum Papa facere existimantur; & pars corporis illius dicuntur, eique in consulendo, & regendo Orbem, assistunt; ac proinde Consiliarii eius, Columnæ Ecclesiæ, Reges, maximi Principes, Senatores, & post Papam maiores, ac patres sūt spirituales, & Orbis terrarū Cardines, ut ait *Sarnen. in d. proem. regul. 9. 4. n. 3. & 4. Paris. de resign. benef. lib. 7. cap. 12. n. 14. cum plurib. seqq. Gonz. glos. 24. n. 4.* vnde ex his nomen Datarij videtur ferè non convenire Cardinali.

Sicut, etiam dicimus de Sacre Rotæ Romanæ Auditoribus; qui licet non constituentur ex Episcopis, tamen effecti Auditores Rotæ, si creantur Episcopi, non per hoc desinunt officium Auditoratus Rotæ exercere in omnibus, & per omnia, prout prius; sed tamen desinunt nominari Rotæ Auditores, & vocantur Locumtenentes, quia Auditorum loco sunt; quamuis talis Locumtenens, Rotæ Decanus effici non possit. Quare, post adeptum Auditoratū, ad Episcopatum promotus, erit loco Auditoris, sed in nihilo minor erit quolibet alio Rotæ Auditore, ut ex *Prouinciali fol. 61. ait Mandos. in form. 1. commiss. causa super benef. vers. seu illorum Locumtenentibus, circa princip. fol. 7.* Et sic Episcopali dignitate adeptus, non congruit, eos Auditores Rotæ nuncupari, ut credit *Maref. de commiss. p. 1. §. 1. n. 88. fol. 1327.* quia in eo statu, fratres Papæ appellantur.

Verum tamen est, quod cum Datarij officium sit plurimum sublime, ut dictum est, indignum profectò non censetur, quin exerccatur etiam à Cardinali per modum provisionis, prout sæpè euenisse non ignoramus, licet Pius III. in sua Constitutione super reformatione Conclauis in electione Summi Põtificis, voluerit, quod Datarij ministerium, per Pontificis obitum, omnino ex-
37 piret; ita ut non solum Datas per eum antea notatas, extendendi potestatem minime habeat, sed quascunque supplicationes gratiarum, & iustitiarum, penes eum, aut eius ministros adhuc existentes, etiam si datatæ fuerint, Collegio Cardinalium statim, sub sigillo

figillo clausas, præsentare teneatur, futuro Pontifici reseruandas; quod si contra præmissa quicquam, ad cuiusvis, etiam Cardinalis instantiam, attentare præsumperit, irritum, & inane existat, & nihilominus falsi crimen incurrat, illius rationem futuro Pontifici redditurus.

38 Habet D. Datarium plures sub se Officiales, siue ministros ipsius Datarum, qui illum ubique sequuntur, veluti ubi Summus Pontifex moram trahit, siue videlicet, in Palatio Vaticano, siue in Monte Quirinali, & hi sunt videlicet,

Subdatarius, per cuius manus transeunt omnes ferè supplicationes ab eo prius reuidentur, Summarij in illarum calce adiectis, antequam ad ipsum Datarium perueniant, qui illas Pontifici signandas defert.

Præfectus Officio Componendarum, ubi de materijs componibilibus, soluitur compositio.

Vnus Officialis de *Per obitum* nuncupatus, cui potissimum porrigantur supplicationes pro impetrandis beneficijs Ecclesiasticis, per obitum vacantibus, ut illas etiam cum Sumarijs deferat supradicto Dño Datario; quamuis multoties occurrat, ut omisso prædicto Officiali, immediatè supplicationes prædictæ eidem Datario porrigantur.

Duo Officiales, Reuifores omnium supplicationum, quæ per Datarium transeunt, quorum vnus Primus, alter verò Secundus Reuifor nuncupatur, qui singulari vigilantia, oculisque lynceis obseruant, an in dictis supplicationibus aliquid adsit, per quod videatur in concessione gratiæ, Summus Pontifex circumuentus, ut videlicet comperiant aliquid concessum, quod ipse Pontifex non erat concessurus; ac proinde huic muneri deputantur viri omni exceptione maiores, necnon antiquissimi Curiales, & in rebus Datarum plurimum practici, & versati.

Vnus Officialis, Reuifor supplicationum matrimonialium, qui priuatim ad alios, ipsas supplicationes, tam ante, quam post signatas, reuident; quod munus non minori sinceritate, ac fidelitate cæterorum exercetur, cuique fuit per fel. record. Urbanum Papam VIII. Perillustri Dominus Ioannes Vincentius Beger nobilis Romanus deputatus; quippe qui ob eximiam doctrinam, necnon integritatem, singularemque probitatem cæterasque virtutes, quibus clarescere dignoscitur, in sui genitoris locum, fuit non immerito susceptus.

Vnus Officialis de *Parua Data*, cui eadem die, qua supplicationes sunt signatæ, traduntur, in quibus notat tantummodò

ipsam Datam, quæ postmodum extenditur per D. Datarium in eisdem supplicationibus.

Vnus Officialis de *Missis* nuncupatus, qui omnes supplicationes datatas, incisis earum summarijs, transmittit ad registrum.

Viginti Registratores supplicationum Apostolicarum.

Vnus Registrator Secretus.

Sex Clerici Registri supplicationum prædictarum.

Quatuor Magistri eiusdem Registri.

Omnes prædicti Officiales, ita inter se gerunt, ut licet ordo sit distinctus, vna tamè inter eos summa probitas, summusque zelus in rebus Datarum peragendis, purè candidèq. seruatur, eidemq. Domino Datario, qui eis præest, exactissimè parent, reuerentiamque ita exhibent, ut illius dilectionem erga eosdem conciliare non verentur; ut sic recta eorum administratio officiorum generetur, ad instar cælestium Militiarum exemplar, quod nos instruit, ut dum sint Angeli, & Archangeli, licet non sint æquales, sed in potestate, & ordine differant alter ab altero, hæc proinde iustitia est, ut minor seruiat maiori; ut ait *sex. in c. est ordo, 33. q. 5.* Et cum omnes isti, Christi Vicario in terris deseruiant, omnia eorum officia, ea, qua par est sedulitate, ac fidelitate aduertunt; prout ita se gerere monentur per *sex. in l. memento, Code delator. lib. 10.* ac cū dignè, & laudabiliter se exercent, quicumque sint, & vnde veniant, diuinitus vocati censentur, *c. cum deputati, de iud. ut per Robuff. super concord. rubr. de constit. verbo, cogretur, fol. mibi 63. & ait Mandos. super reg. 27. q. 24. nu. 5. & 10.*

Hæc autem omnia demùm felicitiora haberi certum est, quatenus quisque, se ipsam agnoscat, ut nulli suum officium subtrahatur, sed unicuique, quod suum est, seruetur; ne ordo rerum confundatur, exindeque peiora sequantur: est enim iuris communis dispositio, per quam singula officia singulis sunt committenda personis, ut in *c. est singula, in princip. de prob. in 6.* & deputatio vnus capitibus pariter correspondet omni iuris; & in apibus, vnus etiam Princeps, græues vnã sequuntur, Imperator vnus, & Roma ipsa ab initio duos Reges habere non potuit, & in vtero Rebecchæ, Esau, & Iacob bella gesserunt, *c. in apibus, 7. q. 1. Barbat. conf. 40. nu. 68. & 72. vol. 4.* sic dixit *Roi. penes Coccin. decis. 203. nu. 2. in vna Montis Regalis Iurisditionis.* quare, si vnicuique suum officium non obseruatur, totus Reipublicæ ordo confunditur, *c. prouenit, 11. q. 1.* nec in vno officio æquè principaliter duo sint Officiales, cum ista duali-

42. tas ad rei interitum parata sit d. e. in opibus, l. 3, §. populi. in fin. ff. de admin. tut. cura alij adductis in alia *Montis regalis id. Cons. in decis. 238.* potissimum vero, cum neque Superiores, Inferiorū officia sibi vendicent; tunc etenim vniuersale bonum optimè gubernatur; sicut absurdum quoque esset, si promiscuis actibus rerū turbentur officia, ad *tex. in l. repetita, C. de Episc. & Cler.* nec à recto raris tramite denium agnoscimus, quod si vnus Officialis se intromittere vellet circa spectantia ad aliam Officiale, culpa non careret, & deberet repellī, per *tex. in l. culpa est ff. de reg. iur. c. non est sine culpa, cod. tit. lib. 6. Bar. in l. in promissis, C. de numerariis, & assignariis, lib. 3. Bald. in d. l. repetita, l. 1. C. de apparit., præsi. domum prætoris lib. 12. cum alijs allegatis per Mandos. super reg. 28. q. 28. num. 3.* vbi, vt ita præmissa exemplificemus ait, quod breue à supplicatione discordans, nō potest, nec debet ad Abbreviatores remitti, vt illud corrigant; quia Abbreviatores nō se intromittunt circa breuia. Et sicut in proposito, indecorum est, vt in corpore humano, alterum membrum, alterius fungatur officio, ita quoque noxium, si singula rerum ministeria personis totidem non, fuerint distributa, c. 1. §. dist. no secus mala sequantur, vt plurimum vitæ integritatem tabefactantia; cum non minus promptiores esse debeamus, atque parati dimicare de honore, quam de commodis nostris, vt ait *Cassianus in præfat. Cathal. glor. m. v. vers. quæ propter, circa med.*

Bene tamen vidimus prædicari, vt quandoquē (ita suadente grauitate materiæ) cum D. Datarius, tanta negotiorum mole pressus, nequeat illius circumstantias examinare, ac in dubium rōtōceat, an gratia sit concedenda, vel ne, potissimum verò bene-
43. ficialis, non ad Signaturam, consueto modo, supplicationem transmittit, sed ad Sacerdotis Rotæ Auditorium, negocium ibi per omnes Dominos Auditores plene examinandum, ad hoc, vt si postmodum agnouerit gratiam, esse sine alicuius præiudicio concedendam. signaturæ dictæ supplicatio à Papa, de cuius mandato, vt plurimum id fieri consuevit; prout in *vna Romana Iurisdictionis coram Cardinali Saenato 31 Maij in princ. & in vna Berchinate. Parochialis, coram Barate, decis. 12. ant. no. 1.* Unde, optima ratione Summus Ponti-
44. fex, quandoquē ad Datarii munus aliquem ex ipsius Rotæ Auditoribus assumit, qui ex se præsertim in casibus beneficiis, decernat, quod ad mentem eiusdem Rotæ, sibi decernendum videtur.

Ex qualitate igitur personæ, quæ ad Da-

45. tarii munus obeundum deputatur, facile conijci potest, quanta ei sit adhibenda; fides, præsertim circa Datas in supplicationibus apponendas; ne videlicet vilo vnquā tempore de Datæ anterioritate, vel posterioritate contendere possit; cum proinde summo perē inuigilet, vt ipsa supplicationes eadem die, qua signaturæ sunt, datentur; cum Data, non autem signaturæ attendi debeat, que ab ipsa Data incipit operari; & supplicatio, ante Datam, possit læcerari; & dum Papa signaturæ gratias, scit illis apponendam esse Datam per Datarium, & sic certam diē, virtualiter declarat, etiam quod solua à die Data ipsius signaturæ debeat operari; licet aliquando gratiæ non datentur sub eadem die, qua fuerunt à Pontifice signaturæ; ita suadente aliqua ratione, prout pluries obseruauimus in Dataria Apostolica, id factum fuisse, etiam ipsa Papa ita iubente, vt testatur etiam *Rota in vna Metem. Broyerans impressa penes Vinian. in calce suo Præsi. in præfat. decis. 54. nu. 7. coram Merlino, qui fuit Datarius Gregorii XV.*

Quare, non obstat, quod ex sola Signaturæ gratia sit perfecta; ex eo quod simul stant, quod gratia recipiat perfectionem à Signaturæ Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat à die Datæ, & signaturæ trahatur ad diem Datæ; quoniam censetur Papæ signasse supplicationem à die, sub qua apparet datata à Datario per ipsum Papam ad id deputatum; vt in *decis. 54. num. 9.* &
47. supplicatio præsumitur signata tempore Datæ, nec admittitur probatio in contrarium, vt dicitur in vna Calaguritana. Præsi. domini coram Rot. decis. 94. nu. 1. lib. 2. & in d. *Metem. Broyerans nu. 10.* ac proinde, vt dictum est, sola signaturæ non sufficit; nec sequitur, Papa signauit supplicationem ergo signaturæ fuit perfecta pro substantia,
48. gratiæ; nam signaturæ perficitur in Data, non autem in simplici appositione manus Papæ; quamuis illa concludat ad perfectionem supplicationis, sed illius perfectio censetur dilata in aliud tempus, nempe, quo erit apposita Data, *Lozer. de re benef. lib. 2. q. 24. nu. 33. 34.* Unde Datæ defectus, non facit, quod gratia non sit perfecta, sed ostendit, de quo tempore, gratia fuit obtenta, vt est notorius stylus Curie, de quo testatur *Coputaq. decis. 88. nu. 4. 5. p. 3.* & eodem die, quo supplicationes signantur, & datantur, scribuntur in libris Datarie vbi vnique licet tanquam in nitidissimo speculo, inspicere diem signaturæ, illiusque Datam;quare, stante eximia probitate D. Datarii circa hoc, ac omnia ad suum officium pertinentia, prædicti libri semper prævalent quibus-
49. cumque contrariis probationibus testium,
Baratt.

Ruralt. decis. 288. sub num. 2. vbi num. 3. quod non licet arguere Datarium, eiusque libros de mendacio; & fuit dictum in vna *Salamantina*, & in vna *Burgen. Abbatis 16. Martij 1598. prorem Gypso*; nec aliquem latet, quod gratia censetur, & dicitur signata ea die, sub qua fuit data; nec admittitur probatio in contrarium; & dissonum esset, quod apponeretur in Data certa dies, & tamen illa non attenderetur; & ita liceret partibus redarguere Datarium, quod minus candidè officium suum exercuerit, de cuius tamen integritate Summus Pontifex adeo confidit, vt contra illum non admittantur articuli, vt in *d. decis. 54. nu. 12.*

Et sic ita tenendum est; eo magis si agatur de iustificando tempore, diuerso ab eo, sub quo concepta est parua Data in supplicatione, & in litteris iam expeditis; quae post illarum expeditionem, non agitur ad redarguendo Datario, vel alio Officiali, sed ipsomet Papa, qui in litteris predictis prolatetur, se eas dare sub tali die, quare valenti probare contrarium, denegatur merito hæc facultas, prout dicitur in vna *Ocen. Parochialis*, quae est *decis. 367. num. 2. p. 3. diuers.* in qua fuit dictum, non esse admittendam probationem Petri, quae tendebat contra attestationem Papae, vt in *Glem. litteris di. prob. & quod Paulus Papa Quartus in sua Signatura reiecit quandam supplicationem, in qua aduersarius petebat, vt admittiretur ad probandum, non fuisse tunc temporis, Martinum familiarem, &c.*

Sicut neque audiendus esset, qui sub pre-textu, quod probatio non intendatur contra factum Principis, sed Datarii, qui est organum ipsius Papae, nã quae per ipsum fuit in his, quae spectant ad eius officium, censentur facta ab ipsomet Papa, vt supra iam diximus, & ait *Lotter. d. lib. 2. q. 23. nu. 25. & 26. vnde*, nullo modo datur facultas probandi antidatam in gratiis Papae, vt in *d. decis. 367. nu. 2.*

Hæc etenim, locum sibi tamen vendicant in collationibus Ordinariorum, aliorumque Inferiorum collatorum; quia si eorum collationes non habeant Notarium, & testes, regulariter, non valent; non autem sic provisione, Papae, quae propter plumbum, & tot solemnitates, sunt certae, & nullam suspicionem habere possunt; *Pat. dec. 315. lib. 2. & 51* sic quando ipsi collatores concurrunt cum Papa, cadit suspicio; antidatæ, nisi eorum provisiones sint in forma publici instrumenti, cum testibus, & aliis solemnitatibus, etiã si aliàs essent in forma litterarum parentiæ cum sigillo, & subscriptione Episcopi, vel illius Scribae, aut Secretarii, quod tenuit *Rota penes Bellam. decis. 321.* vbi quod licet

litteræ Episcoporum sigillis sigillatæ, sint authenticæ, hoc tamen locum non habet contra Apostolicos impetrantes; ne confundantur fraudes, & *decis. 441.* quod litteræ ordinariae provisionis in præiudicium Apostolici, cum de Data dubitatur, non probat; & hoc propter facilitatem supplantandi provisiones Apostolicas, id *Lotter. d. q. 23. nu. 11. & 12.*

Ac propterea, sciendum est, supplicationes Apostolicas duplicem habere Datam, quæ tamen in substantia, vna est, videlicet altera, quæ parua Data nuncupatur, altera verò Data maior, siue extensa; nam quando porrigitur supplicatio, illa defertur ad Papam, & vbi est signata, transmittitur per Dominum Datarium ad Officialem Praefectum paruae Datae, qui in extrema parte supplicationis apponit Datam sub eadem die, quæ illa est sibi consignata, sed abbreviatè, videlicet, *Apud S. Petrum Id. April. Anno Primo*; & hæc dicitur parua Data, quæ adicitur per hunc Officialem, tanquam ministrum Datarij, vt mox Datarius ipse, quandoquæ illam extendat; & sic quando supplicatio ad ipsum Datarium devenit, in calce supplicationis, sic Datam ipsam extendit, videlicet, *Dec. Roma apud S. Petrum Id. Aprilis Anno Primo*; & hæc dicitur Data maior, siue extensa, desumpta est Data parua. Et sic inter vtramque Datam, nulla est differentia, vt etiam dictum est, nec contrarium potest vnquam præsumi; ita vt, sub hoc pretextu, fraudes committantur, vt satis notum est omnibus.

Ac propterea, monendi sunt Episcopi, circa materiam præuentionis, vt videlicet, semper faciant suas collationes per publicum instrumentum coram Notario, & testibus, & subscriptibus in eodem collationis instrumento, sine quibus, quando agitur contra provisionem Apostolicam, non credatur litteris Ordinarij super provisione ab eo facta, etiam si in illis apponatur ipsius Ordinarij authenticum sigillum; ne confundantur fraudes in anticipanda Data; ex eo, quod sæpe, vel quasi frequenter accidit, quod Episcopi, vel eorum Cancellarii contra Apostolicos impetrantes, anticipant Data, præsertim ad fauorem suorum nepotum, & consanguineorum; nam cum Ordinariis impetrantes Apostolici sine exosi, facile vti solent antidatis, & sigilla eorum apponunt ad libitum; vt per *Gonz. 2. 3. præm. num. 147.*

Ac proinde ait *Rebus. super concord. rubr. de collat. vers. palam. fol. mibi 263.* quod beneficia debent patam conferri; alioquin collatio est suspecta, & in *tr. off. 27. m. 4. q. 10. num. 23. & 24.* quod non creditur,

tur litteris Episcoporum sigillatis, sine testibus, & subscriptione Notarii, circa provisiones factas de beneficiis, ad eorum collationem spectantibus, in præiudiciū Apostolicorum impetrantium, per *text. in cap. cum à nobis*, ibi, *nec scriptum eorum, nisi testium adminiculo fulciatur, de test.* quare ait, *Palin. in cap. 1. nu. 1. de fid. instrum. ex Innoc. in cap. cum P. eod. tit.* quod est contra ius, & officium tabellionis, quod chartæ animalis mortui credatur sine aliquo adminiculo.

Quod quidem, non solum procedit in Episcopis, & alijs inferioribus Collatoribus, verum etiam Cardinalibus, etiam Legatis à latere, *Achill. de Grass. dec. 7. alijs 172. num. 2.* ubi quod Domini dupliciter id extenderunt, & Primo ad dictos Cardinales. Secundo non solum in antidata, sed etiam in Clausula, in qua adesset aliqua suspicio, & quæ auferret beneficium impetranti Apostolico, *Garc. de benef. p. 8. cap. 4. num. 54.*

54 Potissimum verò, huiusmodi fraudes possunt committi ab Episcopo in assertionem ab eo facta de resignatione in suis manibus, ex causis in *Constitutione Pij Quinti* expressis, in præiudiciū prouisi Apostolici; nā posset asserere, beneficia fuisse prius in suis manibus resignata, & hoc modo esset in sua facultate, eludere omnes provisiones beneficiorum vacantium per obitū; & iste casus est expressus apud *Crescent. de his. 13. de probationibus*, & secundū eā innumera fraudes possunt committi, prout cū effectu pluriès vidimus, & *Gonz. loc. cit. n. 152.* testatur.

Idem contingere posset, si vacante beneficio in mense, per regulam reseruatō, Sede tamen Apostolica vacante, quo tempore cessat dicta reseruatō; cum omnes menses sint Ordinarii; qui proinde intra idem tempus, contulisse prætenditur; sed quia post dictam collationem, creatur nouus Papa, qui in crastinum suæ assumptionis edidit regulas Cancellariæ, præsertim 68. qua dispositioni suæ beneficia, quæ à die obitus sui Prædecessoris, vsquē ad diem editionis regularum vacauerunt, & de quibus per Ordinarios tunc dispositum non fuerat, reseruatō; proinde si appareat, collationem Ordinarii factā fuisse paulò ante creationē Põtificis, certum est, illam provisionē non carere suspitione antidatæ, in fraudem reseruatōis dicti Pontificis; vt est casus ferè similis in vna Dertusen. Parochialis coram Littæ; relata per *Garc. d. p. 4. cap. 3. nu. 91. in fn.*

55 Et ex præmissis dicendum est, non sufficere, quod collatio fuerit facta coram Se-

cretario Episcopi, & testibus, si Secretarius non esset Notarius, vel si testes non essent subscripti, idem *Gonz. loc. cit. num. 153. & seq.*

Præterea, testes, qui in huiusmodi Episcopi collatione interuenerunt, debent esse omni exceptione maiores; ac proinde domestici, & familiares, quibus imperari potest, non sunt idonei, *cap. in litteris, de test.* nam paria sunt, non habere testes, vel habere domesticos; et ita strictè seruari debet ad euitandas falsitates, quas prædicti Ordinarii, seu eorum Vicarii, ad hoc bene intructi, faciunt, vt ait idem *Rebuff. d. rubr. de collat. vrs. palam, id. Gonz. loc. cit. n. 160.*

Verum, quoad ipsos testes, dicendum est, quod licet litteris Ordinarii non credatur, nisi habeant testes, in præiudiciū impetrantium Apostolicorum, intelligitur tamē, quod testes subscripserint, vel Notarius fuerit rogatus de eorum præsentia, & interuentu, non autem, quod Episcopus apponat, præsentibus talibus, nisi illi postmodū examinati deponant interfuisse; prout fuit dictum in vna *Cbisanen.* quam refert *Garc. d. cap. 4. nu. 14.*

Qui nu. 53. quatenus *Gonz.* dicit, quod in instrumēto collationis factæ corā Notario, requiritur supradictorū testiū subscriptio, quæ solū requiritur, quādo collatio nō est facta coram Notario, sed per litteras ipsius Episcopi suo sigillo munitas, subdit, quod in instrumēto publico prædictæ collationis nō requiritur subscriptio testiū; sed satis est, quod eorum nomina inscribentur à Notario, vt ex communi tradit *Couarr. præb. quæst. cap. 20. num. 4.* & quod ita practicatur. Et verè, vt pluriès obseruauimus, rarò videntur ipsorum testiū subscriptiones in dicto instrumēto, in quo sufficit, eos fuisse à Notario nominatos.

Verum, non est omittendum, præmissa ita demum procedere, vbi cadit suspicio 56 prædictæ antidatæ; alias enim illa cessante, statim litteris Ordinarii, solo suo sigillo roboratis in his, quæ ad eius officium pertinent, ex pluribus relatis per *Garc. d. p. 8. cap. 4. num. 34. & 35.* nam si, exempli gratia, constaret de possessione anteriori, habita à prouiso ordinario, ante Datam litterarum impetrantis Apostolici, tunc fraus excluditur, & consequenter est dictis litteris fides adhibenda, *Gonz. d. 5. 3. proem. num. 161. Garc. d. cap. 4. n. 16.* Sicut etiam dicendum est, quod prouiso Ordinarii, siue Notario, & testibus, sub die tertia Martii, cuius vigore fuit capta possessio beneficii die sequenti, probat contra impetrantem Apostolicum, prouisum sub die 4. Martii; quia apprehensio possessionis concurrens

rens cum prouisione Apostolica, opitulatur prouisioni Ordinarii; cum sit instrumentū publicum, & facit præsumi pro validitate, & veritate prouisionis antecedentis Ordinarii, idem *Garc. loc. cit. no. 17.*

Ad hæc, quando concurreret pro litteris Episcopi carentibus Notario, & testibus, aliqua præsumptio, seu verisimilitudo, quæ excluderet dictam præsumptionem fraudis, & antitatem, tunc vna præsumptio potentior, & maior excludit aliam minorem; & præsumptio, quæ concurreret cum litteris Ordinarii, erit potentior tum, vt Ordinarii collatio teneat, tum quia esset benignior, vt euitetur delictum antitatem, quod non præsimitur, *l. merito, ff. pro socio, cum pluribus allegatis per Garc. d. cap. 4. num. 167. exempluris. seqq.*

Sicut etiam prouisio Ordinarii, non habens subscriptionem Notarii, probat contra prouisum Apostolicum, quando non tractatur de antidata, sed prouisus ab Ordinario facetur, prouisionem Apostolicam, esse anteriorem, sed tamen dicit inuvalidam; ex eo, quod, cum Papa Ordinario concessisset indultum, sibi met manum ligauerat; & sic cum tunc conferre beneficia spectet ad Ordinarium, creditur eius litteris cum solo ipsius sigillo, *id. Garc. loc. cit. nu. 24.*

Hoc tamen non est omittendum, quod huiusmodi antitatem suspicio in prouisione Ordinarii non causat in prouiso malam fidem; ac proinde in vna *Mediolanen. liquidationis fructuum penes Ludouif. decis. 74. num. 6.* fuit dictum, non ob stare, quod prouisio Ordinarii, cum careat testibus, & subscriptione Notarii, sit suspecta de antidata; quia ista suspicio non potest causare malam fidem in prouiso ab Ordinario, qui sciuit, non adesse antidatam, nec fuit conscius, se inuualisse alienum beneficium; nam ad effectum faciendi fructus suos, sufficit qualis, talis titulus, etiam inuvalidus, & putatiuus, dummodo non sit reprobus; nam bona fides sufficit ad faciendos fructus suos, *Bart. in l. sed & si lege, num. 4. in fin. ff. de petit. hered. Rota decis. 577. p. 1. diuers. necnon ad inducendam bonam fidem, quæ sine aliquo titulo sufficit, s. si quis à nō domino, in fin. de rer. diuis. quælibet causa, etiam temeraria, & bestialis, possessorem excusat à fructuum restitutione, id. Bart. & alij in l. Gelsus, ff. de præscript. necnō qualis qualis occasio possidendi; prout fuit dictum in vna *Auximana Spolij 3. Decembris 1611 coram Pironano*, relata in vna *Bononiens. de Guidalottis*, quæ est *decis. 28. nu. 7. p. 4. reuoc. Addit. ad Ludouif. d. decis. 74. litera A.**

Nec taliter ab Ordinario prouisus in aliquo deliquit; cum nesciebat, nec scire

tenebatur, an in collatione sibi ab eo facta, adesset antidata, vel nē; sicut dicitur de prouiso ab eodem Ordinario de beneficio reseruato, qui non tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum ante motam litem, quando reseruatō non erat notoria, nec inserta in corpore iuris, vt in *d. Mediolanen. liquidationis fructuum nu. 2.* vbi dicitur, quod non apparebat, prouisum, habuisse scientiam reseruationis, nec reseruatō erat in corpore iuris, clausa, vel super certo corpore beneficij, aut aliās indubitata, & notoria, vt eius ignorantia allegari nō potuisset, prout requiritur ad inficiendam possessionem prouisi ab Ordinario; cum solum decretum irritans positum in reseruatione clausa in corpore iuris, vel super certo beneficio, sit illud, quod inficit titulum, & possessionem; quod ita dici non potest, cum titulus habitus erat ab illo, qui est Ordinarius, vt dicitur in vna *Cas. vaugustana Præceptoris penes Put. decis. 180. n. 4. & 3.* Quæ etiam per transitum dicta sint.

S V M M A R I V M.

- 1 Vicaria perpetua in quibus aequiparentur Parochialibus.
- 2 Vicaria vna perpetua, vacat ipso iure per affectionem alterius.
- 3 Vicarius perpetuus, non potest remoueri, etiam si principalis Rector moriatur, & quare.
- 4 Vicaria perpetua, potest ad fauorem renouari.
- 5 Vicarij perpetui, quando constituendi per Episcopum.
- 6 Vicarij temporales non constituendi per Episcopum; quando verò secus.
- 7 Cura animarum in Parochialibus unitis à quibus, & quomodo exercenda.
- 8 Vicaria perpetua non datur, quando Parochialis habet Rectorem.
- 9 Cancellaria Apostolica quid sentias circa hoc.
- 10 Vicarij perpetui quinam dicantur.
- 11 Vicario perpetuo, mortuo, Ecclesia dicitur vacare per illius obitum.
- 12 Vicaria perpetua, sunt beneficia de per se.
- 13 Vicarij perpetui, sine Rectoris nomine, sunt synonyma.
- 14 Vicaria dua perpetua, incompatibiles.
- 15 Vicarius perpetuus, dicitur Rector cura

- ra animarum, licet non sit Rector Ecclesia.
- 16 Vicarij amonibiles, hodie constitui non possunt.
- 17 Vicarij perpetui, constituendi per Ordinarios, etiam si in litteris unionis dicatur, quod Ecclesia possit deservari per Vicarios amonibiles.
- 18 Quod tamen intelligitur de unionibus ante Concilium.
- 19 Vicarij perpetui, constituendi per Episcopum in Visitatione.
- 20 Et ex iusta causa, aliàs à perpetuitate appellatur.
- 21 Vicarijs perpetuis, quamvis portio assignanda.
- 22 Constitutionis Pij V. tenor, de hac re proponitur.
- 23 Et quomodo illa intelligenda, circa emolumenta incerta pro Vicario, & num. 26.
- 24 Venter non debet pendere ab incerto, quia non patitur dilationem.
- 25 Vicario perpetuo in assignanda portione qua consideranda.
- 27 Vicarij perpetui non insistendi ab Episcopo, nisi Vicaria formaliter erecta.
- 28 Vicaria temporalis, non requirit collationem, aut institutionem.
- 29 Vicaria amonibiles, non sunt tituli beneficiales, neque impetrabiles.
- 30 Vicaria ultimus Batus perpetuitatis non attenditur, nisi spatio 40. annorum.
- 31 Vicaria erectio, conceditur quandoque ad partem, & quomodo quandoque à primana erectione.
- 32 Vicaria perpetua erectionis formula, cum provisione proponitur.
- 33 Constitutio Pii V. super portione assignanda Vicario perpetuo, est in suo robore.
- 34 Et in quibus Vicariis, Constitutio hac non habet locum.
- 35 Vicaria perpetua, erecta in Parochiali Ecclesia Terre Prociæ Neapolitan. Diocesis, tenor proponitur.
- 36 Manualitas, difficile admittitur in Parochialibus.
- 37 Beneficia non conferuntur ad tempus, sed in perpetuum.
- 38 Beneficis collatio, in perpetuum, intelli-

- gitur, ad vitam illius, cui confertur.
- 39 Parochiales Ecclesia, in perpetuum conferenda, non obstante contraria consuetudine.
- 40 Parochialis Ecclesia fundator, non potest in fundatione adicere, quod Rector sit amonibilis.
- 41 Parochialis Ecclesia, Nationis Græcorum Neapolis, in titulum perpetuum conferenda.
- 42 Vicaria perpetua vacantes in mensibus reservatis, an etiam comprehendantur in Constitutione Pii V. de portione assignanda Vicariis perpetuis. Et resolvitur negativè.
- 43 Clausula apposta in parte executionis gratia, nunquam auget ipsam gratiam.
- 44 Decretum irritans, non inficit detractionem, & insistentiam facti.
- 45 Vicaria perpetua, an provideatur per concursum; Et concluditur negativè.
- 46 Vicaria perpetua, nulla est provisio per concursum, ubi ille non est adhibendus.
- 47 Concursum in Vicaria perpetua, an requiratur, quid inspiciendum.

*Praxis Erectionis, & Collationis
Vicariarum perpetuarum
Parochialium Ecclesiarum.*

CAPVT IX.

Etiam est hæcenus de iis, quæ ad praxim pertinent erectionis, & collationis Parochialium Ecclesiarum. Cum verò iura loquentis de eisdem Parochialibus, in multis oculis sibi vendicent in illarum perpetuis Vicariis, prout infra patebit, non abs re pauca hic consequutiue, circa illarum praxim, iuxta Romanæ Curie, ac Ordinariorum stylam, & consuetudinem in suis casibus, explanare.

Inter cetera enim, ipsæ perpetuæ Vicariæ æquiparantur Parochialibus Ecclesiis, circa vacationem per assequutionem, & per non promotionem, ac ætatem ad id requisitam;

nam; quare, obtinens Vicariam perpetuam in beneficio curato, si assequatur secundam Vicariam, habentem curam animarum, vel quodcunque aliud beneficium curatum, non potest resignare primam Vicariam ad alterius fauorem; quia vacat ipso iure per adeptionem secundi; nam inter se sunt incompatibilia; quia habens huiusmodi Vicariam perpetuam, dicitur habere titulum in beneficio, *Abb. in e. ad hac, de offic. Vitar. Rebuff. in tit. de dispens. ratione atate. Gonz. ad reg. 8. glos. 5. 5. 3. nu. 20. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 1. num. 115. cum seq.* unde optime deducitur, quod Vicarius perpetuus non potest remoueri, etiam si Rector principalis moriatur; *DD. in c. extirpanda, s. qui vero, de prob.* quia, cum Vicaria sit beneficium, debet esse perpetua; vt in *c. sanctorum, 70. dist.* quinimodo Vicarius presentatus a Monachis ad eorum Ecclesias Parochiales, & ab Episcopo institutus, remoueri non potest ab Ecclesia ab ipsis Monachis, non obstante consuetudine, vel statuto quouis in contrarium faciente; sed si aliqua rationabilis causa existat, propter quam Vicarius debeat priuari, tunc poterit Episcopus illum priuare Vicaria predicta, sicut quemlibet beneficiatum suo beneficio, vt in *c. vn. de capell. Monach. in 6. & pluribus comprobatur Hoied. de incompat. benef. lib. 1. cap. 15. nu. 12.*

4 Nesnon Vicaria perpetua potest ad fauorem renunciari, sicut quodlibet beneficium ecclesiasticum, prout resoluit *id. Hoied. d. cap. 15.* item eodem modo permolari, prout est in praxi receptum, de qua testatur *id. Paris. lib. 2. q. 1. nu. 112. cum seq.*

Et licet diuersimode huiusmodi Vicaria accipiatur, vt per *Mandf. reg. 34. q. 13. & de Vicariis perpetuis plures habemus ten. presertim in Clem. 1. de iurepatr. d. cap. extirpanda, s. qui vero, cap. avaritia, & cap. de monachis, de prob.* cum aliis congestis per *Quar. in Sum. Bull. verbo. Vicarius, in fin.* nos vero, alijs omissis, de illis tantummodo acturi sumus, quarum vsus frequens est in Romana Curia; potissimum vero circa collationes Apostolicas, et ex causa resignationis, aut permutationis; & de qua loquitur Clemens V. in Concilio Viennensi, vt habetur in *Cloman. vnica, de offic. Vicarij*, cuius verba hęc sunt, *Qua de Ecclesijs, curam animarum habentibus per receptionem aliarum similium amittendis, ac de ipsarum Rectoribus promouendis ad Sacerdotium, & de eorum atate a iure statuta noscuntur, in perpetuis, Ecclesiarum Parochialium Vicarijs, & assumptis ad eas, volumus obseruari.*

Concilij Tridentini decreto, etiam cautum est, vt beneficia curata, quę Cathedralibus, Collegiatis, sed alijs Ecclesijs, vel Monasterijs, beneficijs, aut pijs locis quibuscumque perpetuo vnita, & annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum annis singulis visitentur; qui sollicitę prouidere procurent, vt per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis, pro bono Ecclesiarum regimine, aliter expedire videbitur, ab eis cum tertię partis fructu, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum portione, etiam super certa re assignanda, ibidem deputando, animarum cura laudabiliter exerceatur, appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam tam iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscumque in premissis minime suffragantibus, vt in *sess. 7. cap. 7. de refor.*

Ex quibus verbis satis deprehenditur, idem Concilium derogare priuilegio ponendi Vicarium temporalem, seu ad nutum amouibilem, quinimodo derogat etiam immemorabili consuetudini deseruendi per Vicarios temporales, seu amouibiles, quod iam declaratum etiam est per Sacram Congregationem eiusdem Concilii, quę sic ait, *Per hoc decretum tollitur consuetudo immemorialis, vt in illis beneficijs vnitis deseruatur per Capellanos amouibiles; nisi aliter Episcopo videbitur; quare non poterit Ordinarius id facere liberę, & sine causa; quia illius arbitrio, & iudicio est relictum; & in hac mutatione de temporali Vicario in perpetuum, inspicienda est expedientia, & utilitas Ecclesiarum; vt ipsa Sacra Congregatio etiam declarauit, videlicet, Congregatio censuit, relinqui arbitrio Episcopi, ponendi Vicarium perpetuum in Parochialibus vnitis Archidiaconatus, seu alijs Dignitatibus, seu Canonicatibus, secundum facultatem, & prout colligitur ex hoc decreto. Nec constitutio Pij V. obstat, quod de vnitis ante Concilium intelligatur.* Alia

7 *De Parochialibus vnitis Capitulis Cathedralium, seu Collegiarum sic censendum est; Si cura animarum incumbit certę personę, per illam exercenda est, Si imminet toti Capitulo, vt per singulos, per vices exerceatur, ipsi cogendi sunt ad illam exercendam, vt per nos in c. Statutum, de elect. in 6. si spectat ad illorum mensam; ita, vt si institutio illarum personarum, quę illam curam exercent, a nullo Superiore facienda esset, Canonici non possunt compelli, vt nec per se ipsos, nec per Vicarios perpetuos illam exercent, glos. in Clem. 1. de excess. prel. verbo,*

G g g

verbo,

verbo, mensam, & ibi Carb. Imol. & Ancher. in d. c. extirpanda, §. quare, de prob. idem dicendum, si per Sedem Apostolicam eis esset indultum, vt per temporarios cura exerceatur; sed in istis duobus casibus postremis, ex Congregatione cogi possunt ad constituendos Vicarios perpetuos, iuxta tamen decretum Congregationis supra, non precise, ita Garc. de benef. p. 11. cap. 2, à nu. 4. ad nu. 10.

Et sic notandum, quod Vicaria perpetua in Ecclesia curata, & Parochiali, non datur de iure, quando habet Rectorem; nisi illa Parochialis, sit annexa alteri Ecclesie, *ten. est. in d. c. extirpanda, §. qui vero, vbi glos. in verbo, perpetuo, de prob. & glos. in d. Clem. 1. de off. Vicar. Caput. decis. 33. num. 1. p. 3.*

9 Cancellaria Apostolica, circa huiusmodi Vicarias, hic notat, quod si in Parochiali Ecclesia erigitur Vicaria perpetua, tunc vterque, & Rector, & Vicarius habet curam animarum, sed aliquando erigitur Vicaria, & auocatur cura in totum à Parochiali Ecclesia, seu Rectoria Parochialis Ecclesie, & datur Vicario; & tunc nulla cura remanet Rectori Parochialis Ecclesie, seu Rectori Rectorie Parochialis, vel ipsi Parochiali Ecclesie; & isto casu dicitur alias fuisse in ipsa Cancellaria Apostolica decisum, quod non debet amplius appellari Parochialis Ecclesia, seu Rectoria Parochialis, cum curam non haberent, sed beneficium, Rectoria nuncupatum, vt in suis *notab. fol. 124. d. 11720.*

Vnde dicendum est, quod Vicarij perpetui dicuntur ij, in quibus transfusa est omnis cura; quapropter inde deducit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 33. nu. 9.* quod isti minus proprie Vicarij dicuntur; cum nec gerant vires Rectorum Ecclesie, nec ab eis dependant, sed habeant administrationem, auctoritate iuris; adeo quod non possunt per Monachos, seu Rectores Ecclesiarum impediri, in ipsius curae exercitio; quia Vicarius non dicitur, nisi ad aliud, puta respectu directi, & principalis Rectoris, vt ait *Aegid. decis. 701. sub nu. 3.* subdens, quod hoc modo prodest Ecclesie habere Vicarium perpetuum; quia talis est pastor, & melius de quibus curat; & adeo operatur ipsa perpetuitas Vicarij, vt eo mortuo, dicatur Ecclesia per eius obitum vacare, *id. Lotter. loc. cit. nu. 112.* quia tales Vicarij perpetui habent verum titulum, *c. ad hac, & ibidem Abb. de off. Vicar. tex. & ibi glos. in Clem. 1. cod. tit.* ac propterea ait *Gambari de auth. leg. à lat. lib. 5. tit. de potest. leg. in unum. num. 100.* quod istae Vicariae perpetuae, licet teneant, nomen illud, tamen sunt be-

neficia de per se, & talia simpliciter iudicantur, vt dictum est; quare parum refert, si vocetur Vicarius, siue Curatus, siue Rector, siue alio quouis nomine; nam aliquando ista nomina, tanquam synonyma, variantur, & vnum pro alio capitur, vt fuit dictum in vna *Vrgellen. Parochialis 13. Nouembris 1603.* & in vna *Vlixbozen. Iurispatronatus 2. Decembris 1605. teste Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 3. nu. 32.*

Praxis namque Datarum, & Cancellariæ Apostolicæ nos docet, quod obtinens Vicariam perpetuam in beneficio curato, si assequatur secundam Vicariam, habentem curam animarum, non potest resignare primam Vicariam in fauorem alterius; quia vacat ipso iure per assequitionem secundæ, vt supra dictum est; quæ quidem praxis satis aperte extracta est ex *d. Clem. 1. de off. Vicar. ibi per receptionem aliorum similium amittendus*; quia duæ Vicariae perpetuae sunt inter se incompatibiles, *c. 2. de off. Vicar. vbi glos. in verbo, plures, id. Rebuff. loc. cit. §. vel earum perpetua Vicaria, id. Paris. d. q. 1. nu. 116.* namque eadem prorsus est ratio, de duabus Vicariis perpetuis, quæ de duabus Parochialibus, aut duobus beneficiis, personalem residentiam requirentibus; & ista videtur ratio, quare duo beneficia curata retineri non possunt, nempe, quia vtrumque personalem residentiam requirit, quod per vnum hominem fieri non potest; quia vnicum corpus pluribus locis continuè, & personaliter reside- re non potest, vt ait *Lap. alleg. 116. nu. 3.*

Hinc igitur est, quod Vicarius perpetuus dicitur Rector, curæ animarum; licet proprie non sit Rector Ecclesie; quia cura actualis auferatur Rectori, & transfertur in Vicarium perpetuum; quo casu in huiusmodi Vicaria, cum sit perpetua, habet locum *c. de multa de prob. cuius dispositio cessat omnino in Vicariis temporalibus; quia in eis non cautatur incompatibilitas, vt tenuit Rota decis. 2. sub nu. 2. de excess. prob. in nou. Hoied. d. cap. 15. sub nu. 8. id. Rebuff. in prati. d. verbo, vel earum perpetua Vicaria*; nam dispositio prædicti *c. de multa*, non procedit in illis officiis, & dignitatibus, quæ non sunt perpetua, neque dantur in titulum perpetui beneficii, vt fuit resolutum in vna *Saguntin. Tbesauraria 19. Aprilis 1596. coram Orano, teste Coccin. decis. 18. nu. 2. & 3.*

Est tamen hic notandum pro nostra praxi, quod licet de iure antiquo, in Ecclesiis, quæ non pleno iure spectant ad religiosos, sed habent Episcopi institutionem, ponendi sint Vicarij perpetui, in iis autem, quæ pleno iure ad religiosos spectant, possunt ipsi ponere.

ponere Vicarios ad nutum amouibiles, vt tradit *Barbof. de pot. Epif. alleg. 72. nu. 189.* nihilominus verò, hodie ex *Concil. Trid. d. sess. 7. cap. 7. de refor.* statutum est, vt Ordina-
 16 rii deputare possint Vicarios perpetuos in quibuscunque beneficiis curatis, quæ vnica reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegiis, & Monasteriis, non obstantibus priuilegiis, &c. vt supra dictum est; quæ quidē verba comprehendunt quæcunque Monasteria, etiam exempta, & Ecclesias quomodocunque eisdem, & eorum mensæ vnitæ, *id. Barbof. loc. cit. nu. 190.*

Præterea, certum est, huiusmodi Vicarios perpetuos, posse sic ab Ordinariis constitui, etiam si in litteris vniõis expressa
 17 sit Clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles; quia id intelligitur fieri potuisse ante prædictum Concilium, non
 18 ita si post illud, cum eadem clausula id fuerit concessum, *id. Barbof. loc. cit. nu. 190.* vbi aduertit, quod verba prædicti Concilii exigunt iurium Ordinariorum arbitrium, quodque totum id fiat in visitatione, prout aperte elicitur ex verbis eiusdem Concilii *d. cap. 7. ibi ab Ordinarijs locum singulis annis visitentur qui sollicitè providere procurant, vt per idoneos Vicarios etiam perpetuos, &c. Garc. de benef. p. 1. r. cap. 2. nu. 11.* vbi ait, quod non videtur dari Ordinario hæc iurisdicctio, nisi in visitatione, etiam ex declaratione Sacræ Congregationis Concilii, quam ipse ibi refert.

Quod semper intelligendum, iusta causa intercedente, aliàs enim ab huiusmodi perpetuatione Vicarii poterit appellari; quia iam dictum Concilium cõcedit, quod possint Vicarii temporales deputari, & tantum id remittit arbitrio Ordinarii, vt si viderint expedire, deputent Vicarios perpetuos, vt in *d. cap. 7. ibi, nisi aliter expedire videbitur.*

Quo verò ad portionem Vicariis perpetuis assignandam, licet super hoc iam per *d. Concil. prouisum fuerit d. sess. 7. cap. 7. ibi ab eis cum tertia partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum portione, etiam super re certa assignanda,* nihilominus verò post dictum Concilium, experientia compertum extitit, Ordinarios prædictos in assignandis huiusmodi portionibus, modum excessisse; quare fel. record. Pius V. volens huic malo occurrere, suam hac de re, edidit Constitutionem, qua satis consultum est circa modum, & quantitatem huiusmodi portionis;
 21 Nam voluit, quod dicta portio non debeat esse maior Centum, nec minor Quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus, etiam incertis, & emolumentis, & aliis obuentioibus, communiter percipi solitis. Et cum dicta Constitutio sit in viridi obseruantia, illius tenorem hic per extensum subnectere placuit, qui talis est, videlicet,

22 **P**IVS Episcopus servus servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Ad exequendum Pastoratis officii debitum, vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium, aliarumque ecclesiarum, necnon monasteriorum, beneficiorum, seu Collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuini quæ cultus augmento, & opportuna congruè sustentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitatum fiat felicitè dirigendo, & personarum in illis curam exercentium utilitati recta ratione, & prouida moderatone consili, & salubriter prouideri valeat, libenter interposuimus nostre sollicitudinis partes. Hinc est, quod nos, ad quorum aures (quod non sine animi nostri molestia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, in deputandis Vicariis, ac in assignatione portionum Vicariis perpetuis Parochialium dictis Ecclesiis, Monasterijs, beneficijs, Collegijs, vel locis pijs perpetuo vnitatum ex Concilio Tridentino faciendæ, ita modum excessisse, vt parum, aut nihil ex fructibus, redditibus, & proventibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitatum Ecclesiis, Monasterijs, beneficijs, Collegijs, alijsue locis pijs remanserit; ob idque multe orta sint super hoc controuersia circa interpretationes decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesque vniõnes ipsas ideò à prædecessoribus nostris factas esse, vt ex redditibus, & emolumentis beneficiorum vnitatum Ecclesiis, Monasterijs, Collegijs, beneficijs, & locis pijs, quibus illa vniuntur, facilius onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliisque charitatis opera exercentur, ac etiam, vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exercentur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate apostolica, hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius Concilij

mente fuisse colligimus, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos praefatos in assignatione portionis ipsi Vicariis perpetuis ex praedicto Concilio ipsorum Praelatorum arbitrio faciendae, ita se continere, & arbitrari debere, ut non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & aliis obventionibus communiter percipi solitis, eis omnino assignetur; nisi Vicariis temporariis solitum fuisse plus assignari, sine in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaeque numerata, fundo, seu alia re stabili, portio huiusmodi constituatur, cuiuscumque valoris Parochialis Ecclesia unita fuerit, & habita etiam ratione reddituum, & onerum loci, cui Parochialis ipsa unita fuerit; ita quod portiones ultra, vel infra dictas summas scutorum centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatae, vel in posterum forsitan assignanda, quoad excessum, & defectum huiusmodi nullius roboris, & momenti existant, & ad summas praedictas reductae, & aucta respectu: ne censcantur; nisi tamen valor annuus ipsius Parochialis unita, habita ratione (ut praefertur) minor sit quinquaginta scutis, quo casu portio assignata, vel assignanda Vicario perpetuo non debeat excedere summam annuam valoris dictae Parochialis, sed sufficiat, quod omnes fructus eius dumtaxat attribuantur ipsi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum esset, eos qui commodis priuantur, eadem onera qua prius sustinebant debere sufferre: Volumus, & statuimus, quod Ecclesiae, Monasteria, Collegia, beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesiis unitis, continget Vicarias praedictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsi Vicariis perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quam nobis, & Camera Apostolica solunt, ulterius non teneantur, sed eis detractio fiat ad ratam certorum, qua de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur. Ita tamen quod Vicarii perpetui, qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apostolica nonam provisionem sua deputationis, & solvere Annuatam pro portione fructuum, reddituum, & proventus certorum sibi assignata, & expedire literas Apostolicas, nec alias ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & sermionem earundem Parochialium admissi possint, nisi soluta Annata, & expeditis literis Apostolicis nonae provisionis, ut praefertur: alioquin integrum quindennium solvi debere; nec Vicarii praedicti antea tuta conscientia, fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarii perpetui non ad liberam ordinariam electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis unitis ponentur, cum ipsorum ordinariam, seu eorum Vicariorum praevio examine approbatione deputentur. Et si dictae Parochiales unitae erant Monasteriis regularium mendicantium, possint à superioribus dictorum Monasteriorum nominari ex ipsis mendicantibus; quos si ordinarii praevio examine per se, aut eorum Vicarios faciendos, idoneos ad curam animarum exercendam invenerint, & ita praedoneis approbaverint, teneantur in Vicarios, ad notum tamen superiorum suorum amovibiles, deputare. Idemque etiam servetur in regularibus Monachis tantum; dummodo in ea Parochiali, in qua unus ex eis Monachis fuerit, servata forma praedicta, Vicarius deputatus habitent cum eo saltem quatuor alii ex dictis Monachis. Sicque per quoscumque iudices, quavis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi potestate, iudicari, & interpretari debere: Nec non irritum, & inane decernimus quicquid secus à quoquam, quavis auctoritate attentatum forsitan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod praesentes litterae in Cancellaria nostra Apostolica, & ad valvas Principis Apostolorum de Urbe, de more publicentur, & inter constitutiones perpetuo validas describantur. Et quia difficile foret eas ad singula, quaque loca deferri, quod earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Praelati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibite, vel ostense. Nulli ergo, &c. Dat. Roma apud S. Petrum anno 1567. Kal. Novembris Pontificatus nostri anno Secundo.

Est

Est tamen hic aduertendum, quod dum prædicta Constitutio ait, huiusmodi congruam intelligi, computatis, etiam certis emolumentis, & incertis, eius sensus est, de illis incertis, quæ habent quamdam certitudinem, ut sunt decimæ frumenti, & vini, aliisque fructibus, emolumentis, & obventionibus, quæ penes Vicarium sunt incerta, quantum ex illis percipere possit; non autem hoc est intelligendum de omnino incertis; ut sunt elemosynæ Altaris, funeralium, & similibus; quia ista non computantur in congruam; cum sint exigua, & incerta, ac pendunt ex libera offerentium voluntate, ut fuit dictum in vna *Burgen. Congrua apud Mant. decis. 269. nu. 6. Rot. decis. 5. nu. 3. p. 2. diuers. & in recent. decis. 449. nu. 6. p. 2. & decis. 420. nu. 3. p. 1 sub nu. 2.* ex hac ratione, quia venter non debet pendere ab incerto cum non patiatur dilationem, ut dicitur in vna *Ianen. Parochialis coram Coccino 1. Iulij 1633. impressa penes Rub. decis. 230. n. 2. cū seq.* vbi subditur, quod licet, quando congrua fuit semel à principio assignata, debeat Vicarius illa esse cōtentus; tamē hoc non procedit, quando Vicarius, non potest se sustentare, & sustinere onera Ecclesiæ; nā non agitur tunc de illius præiudicio tantum, sed de præiudicio Ecclesiæ, & ordinis clericalis, ut in *d. decis. 420. & 449.* Vnde videmus, quod talis congrua, quandoquē in erectione Vicariæ perpetuæ, facta à Papa, conceditur plus quàm est assignata à Pio V. in d. sua Constitutione; nam in huiusmodi assignatione, considerari debet locus, quantitas fructuum, qualitas personæ, & similia, ut per *Rebuff. de congr. q. 4. in princip. cum alijs relatis in vna Pænentina Vicaria 20. Iunij 1633. nu. 12. coram Dunozeo, penes eundem Rub. decis. 220.*

Et sicut nequē elemosynæ, nequē funeralia comprehenduntur in fructibus, & emolumentis prædictis, sic nequē illa incerta, quæ Vicarius postea ex suo labore, & officio, percipit; quia nec ista includuntur in prædicta portione Centum, vel Quinquaginta; & ius de his non considerat, nec in congrua portione solent computari, ut ex *Rebuff. in d. tract. de congr. num. 83. cum duobus seqq.* & sic feruatur in praxi, & patet ex diuersis formulis similibus erectionum, inferius inferendis.

Præterea, ac pro hac nostra praxi non ab re, subnectere hic visum est, quod quando Ordinarius, in executionem prædicti Concilii Tridentini, intendit in prædictis beneficiis curatis instituere Vicarios perpetuos, ipsa institutio nullo modo fieri potest de temporalibus in perpetuum, nisi prius formaliter erigatur ipsa Vicaria, iuxta

formulas supradictas.

Non enim potest alicui beneficium conferri, quod non fuerit, siuē apostolica, siuē ordinaria auctoritate erectum; ac proinde debet prius erigi Vicaria perpetua, ut possit dici beneficium; cum antea, certum sit, beneficium di ci non posse, dum sit ad nutum amouibile, nec conferatur in titulum, sed tantummodo sit simplex salarium, seu stipendium; nam circa huiusmodi Vicarios temporales, ita se habet praxis, quod illorum nominatio pertineat ad Prælatum, seu prælata monasterii, cui beneficium unitum est, & Episcopus debet solum approbare, & admittere, ac licentiam dare administrandi sacramenta, quatenus ipse Vicarius idoneus repertus fuerit, quem potest examinare, nequē vlla alia requiritur collatio, aut institutio, ita *Garc. de benef. p. 1. cap. 2. nu. 93. ex Flores de Menag. 10. nu. 26.* qui ait, quod sic fuit nouissime declaratum per Sac. Cong. Concil. & aliis in vna *Salamantin. Vicaria 15. Martij 1596. coram Blanchetto,* fuit dictum, quod huiusmodi Vicariæ ad nutum amouibiles, non sunt tituli beneficiales, nec impetrabiles; ac quod proinde non erat valida nominatio Abbatis facta de Vicario perpetuo, quia Abbas non potuit præiudicare Ecclesiæ, quam quidem decisionem refert *id. Garc. loc. cit. nu. 94.*

Et, ut supra dictum est, ante collationem prædictæ Vicariæ perpetuæ, debet illa, vel à primæua illius institutione, erigi in perpetuam; & adest declaratio Sacræ Congregationis eiusdem Concilii, quæ sic ait, *Vicarij perpetui non possunt institui absque erectione tituli Vicaria;* Quod si non constet de erectione, quæ est quid facti, & non præsumitur, non est attendendus vltimus status, nempe, quod sit collata, ut Vicaria perpetua, nisi probetur spatio 40. annorum, ut in *d. decis. Salamantin.* vbi, in casu ibi proposito, non fuit habita ratio de his, quæ deducebantur de vltimo statu; quia probato anteriori, oportet probare posteriorem spatio 40. annorum *Rot. decis. 2. nu. 1. de prob. in non. Felin. in c. in nostra, num. 43 de rescript. id. Garc. loc. cit. nu. 16.*

Docet tamen hæc nostra praxis, ut nedum fiat quandoquē erectio huiusmodi Vicariæ perpetuæ ad partē, nequē sine aliqua prouisione, verum etiam insimul cum prouisione prædicta; adeo ut vnico contextu Papa erigat, & cōferat, sicut sciunt omnes Curiales; quod quidem, ut clarius deprehendi possit, huius erectionis, ac prouisionis, siuē ad illam mandati, aut concessionis formulas, secundum Curiam Romanam stylum eo, quod sequitur modo, subnectere visum est, tenoris sequentis:

Bia-

32 **B**eatissime Pater. Cum deuota creatura uestra N. Cardinalis N. nuncupatus Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti N. Ordinis Sancti N. in commendam ad eius vitam ex concessione, seu dispensatione Apostolica obtineat, & ab eodem Monasterio Parochialis Ecclesia Sancti N. dependeat, ac illius Parochianorum animarum cura per Presbyterum secularem, per Abbatem, seu Commendatarium pro tempore existens, deputatum, ac ad illius nutum amouibilem, cum annua mercede ducatorum, &c. exerceri consueuerit, id uero non sine diuini cultus detrimento, ac predictorum Parochianorum incommodo fiat. Et si Pater Sancte, in dicta Parochiali Ecclesia, una perpetua Vicaria, pro uno presbytero perpetuo futuro Vicario, qui inibi personaliter residere, & curam animarum prefatarum exercere, ac illius intuitu, seu causa, eidem in diuinis deservire, & dictis Parochianis Ecclesiastica Sacramenta ministrare, necnon omnia, & singula, que ad Parochum, & Curatum de iure, consuetudine, necessitate, aut alias quomodolibet spectant, facere, & gerere deberet, perpetuo erigeretur, & institueretur, illique sic erecta, & instituta, pro eius dote, & dicti Vicarii sustentatione, centum scuta moneta ex propriis fructibus, redditibus, & prouentibus dicti Monasterij, ultra incerta emolumenta seruitij, & exercitij cura animarum huiusmodi perpetuo applicarentur, & appropriarentur, ex hoc profecto, diuino cultui ibidem cum diligentiori eiusdem cure animarum exercitio, & maiori Parochianorum satisfactione salubriter consuleresur. Supplicans igitur humiliter S.V. tam predicta creatura, quam deuotus, etiam illius Orator N. quatenus, &c. in Ecclesia predicta, ratione predicta Parochialis Ecclesie, unam perpetuam Vicariam, ad quam, dum pro tempore vacauerit, presentatio personae idonee in ea ad presentationem huiusmodi per Episcopum N. loci Ordinarium instituenda, ad eiusdem Ecclesie Abbatem, seu Commendatarium spectare debeat, pro uno presbytero seculari, futuro perpetuo Vicario, qui inibi personaliter residere, dictaque Ecclesie in diuinis deservire, & curam animarum illius Parochianorum exercere, dictisque Parochianis, nunc, & pro tempore existens, Ecclesiastica Sacramenta ministrare, cateraque alia omnia, & singula, qua ad Parochum, Curatum, & Rectorem Parochialis Ecclesie, seu illius perpetuum Vicarium de iure, consuetudine, necessitate, aut alias quomodolibet spectant, & pertinent, facere, dicere, exequi, & exercere debeas, & teneatur, perpetuo erigere, & instituere; illique sic erecte, & institute, pro eius dote, & dicti Vicarii sustentatione, Centum scuta monete huiusmodi ex propriis redditibus, & prouentibus dicta Parochialis Ecclesie ultra incerta emolumenta seruitij, & exercitij cura animarum huiusmodi. Ita quod liceat eidem N. & pro tempore existenti dicta Vicaria Vicario, per se, vel alium, seu alios eius, & dicta Vicarii nomine, seu nominibus, propria auctoritate, dicta Centum scuta percipere, exigere, colligere, & leuare, ac in suos usus, & utilitatem conuerrere; Diocesani loci, nunc, & pro tempore existens, vel cuiusuis alterius licentia desuper minime requisita, etiam perpetuo applicare, & appropriare; omnemque curam Parochianorum, nunc, & pro tempore existens, dictae Ecclesie, illiusque exercitium ab eiusdem Monasterij Abbate, nunc, & pro tempore existente, eidem perpetuo abdicare, eumque a dicta cura, illiusque exercitio penitus, & omnino, etiam in perpetuum eximere, ac totaliter liberare, & absoluere; dictamque curam, & illius exercitium ad dictam Vicariam, illamque pro tempore obtinentem, pariter perpetuo transferre. Necnon erectionem, &c. presentesque, & desuper conficiendas litteras, etiam ex eo, quod Parochiani dictae Ecclesie, & quicumque alij, forsam in hoc interesse habentes, seu habere pretendentes, ad hoc vocati, & causam, seu causas propter quam, seu quas premissa emanarunt, coram Ordinario loci, tanquam a Sede Apostolico delegato, aut quocumque alio iudice, vel alias examinatae iustificatae, vel verificatae non fuerint, aut alias ex quavis causa de subreptionis, vel obreptionis, seu intentionis S.V. vel quouis alio defectu notari, seu impugnari nullatenus unquam posse; sed illas semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, necnon ab omnibus inuolabiliter obseruari debere; Sicque, & non aliter, per quoscumque iudices, &c. Irritam, &c. decernere. Et

nibi-

nihilominus Vicariam prædictam, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. LXX. ducatos. an. de ca. se. com. ext. vel an. non excedunt, à primana illius erectione huiusmodi, aut aliàs quouis modo vacantem, eidem N. conferre, & de illa etiam provideri dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmissis, ac S. V. & Cancellaria Apostolica regulis de non tollenda iure questio, quatenus opus sit, ac de unionibus, &c. committendis ad partes, vocatis, &c. ac de exprimendo vero valore, necnon generalis, ac Lateranen. etiã nonisime celebrati Conciliorum uniones per perpetuas, nisi in casibus à iure permissis fieri prohibentibus, ac quibuscumque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque cum clausulis opportunis,

Fiat, vt petitur F.

Et cum absolute à censuris ad effectum, &c. & quod dicti N. dispensationes, verusque, & ultimus dicta Vicaria vacationis modus, etiam si in illo, &c. exprimi possint in litteris, & cum clausula generalis, &c. exprimenda. Et de perpetua erectione, institutione, applicatione, appropriatione, abdicacione, exemptione, liberatione, absolute, decreto, derogacione, & aliis præmissis, ut supra latissime in litteris extendendis, perpetuo, & ad perpetuam rei memoriam in forma gratiosa, necnon provisione dicta Vicaria pro N. cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit. Et quod littera in forma simplicium erectionis, & provisionis, &c. & cum opportuna, &c. Et quod præmissorum omnium, &c. fieri possit in litteris, simul, vel ad partem. Et quoad erectionem, &c. & cū clausula, Ad perpetuam rei memoriam, &c.

Fiat F.

Licet supradicta Vicaria fuerit concessa ad supplicationem, nihilominus verò cōcedi etiam consuevit, in forma Motus proprii, prout in Dataria Apostolica observauimus, & patet etiam in formula infrascripta. Et in duabus Parochialibus Ecclesiis, vna, videlicet sub SS. Vincentii, & Anastasi, & altera sub S. Iacobi in Burgo S. Petri, inuocationibus de Vrbe, fuerunt erectæ, in simul duz Vicariæ per quæ cōsideras, quod earumdem Parochialium Ecclesiarum Parochiani, à multis annis, ob diutinam Rectorum ipsarum Ecclesiarum, qui à Confratribus Confraternitatum in eisdem Ecclesiis existentibus ad eorum nutum ponebantur, & amouebantur, mutationem, nonnulla in spiritualibus, in nō modicū eorum animarum damnū patiebantur. Motu proprio, in qualibet ipsarum Ecclesiarum huiusmodi, singulas Vicarias perpetuas erexit; ac quamlibet ex illis pro tempore obtinentibus, Sexaginta ducatos auri de Camera, ex fructibus cuiuslibet ipsarum Ecclesiarum perfoluendos; ac omnia, et singula emolumenta, et obuentiones, quæ ratione exercitii curæ animarum, et administrationis Sacramentorum Ecclesiasticorum, & officiorum funeralium, ac humationum cadaverum, et

anniuersariorum pro tempore lucrantur, perpetuo applicauit.

Et aduertendum est, prædictam Constitutionem Pij V. circa d. portionem, sicut aliàs diximus, esse in suo robore; quicquid nonnulli in contrarium opinati fuerint; cum verum sit, illam non fuisse aliàs reuocatam per Constitutionem Gregorij XIII. sub titulo Reductionis litterarum Pij V. pro mediocribus, nam ultra quod procedit tantum, quoad Vicarios Parochialium vnitatum Monasterijs, postea idem Gregorius oretenus reualidauit eandem Constitutionem Pij V. dummodò cum fratre, seu Religioso Vicario ad nutum amouibili per Monasterium pro subeunda animarum cura assignando, vnus dumtaxat alius Religiosus extra claustrum maneat, & non plures, sicut Sacra Congregatio Concilij declarauit pro interpretatione Concilij Trid. cap. 7. sess. 7. de refor. prout refert Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 3. in fin. quem etiam refert Quar. ad Sum. bull. tit. Vicarius perpetuus, vers. aduertendum. Et quod dicta Constitutio Pij V. non fuerit reuocata, sed vigeat, iam fuit per d. S. Congreg. declaratū, prout aliàs diximus, & testatur Rotapenes Caus. ler. desif. 395. sub num. 5. vers. quod autem, vbi,

34 vbi, quod prædicta renouatio intelligitur quoad Parochiales vnitates prædictis mendicantibus.

In Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata S. Michaelis Terræ Procida Neapolitan. Diœcesis, ad instantiam bo. me. Roberti

Cardinalis Bellarmini, ex simili causa manualitatis, cum cura animarum exercebatur per Vicarium ad nutum amouibilem, fuit à sèl. record. Clemente Papa VIII. erecta Vicaria perpetua tenoris sequentis, videlicet,

C L E M E N S P A P A V I I I .

Neapolitan.

Motu proprio, &c. Cum sicut accepimus, cura animarum dilectorum filiorum Parochianorum nunc, & pro tempore existentium Parochialis Ecclesie, Abbatia nuncupata Sancti Michaelis Terra Procida Neapolitan. Diœcesis, qua forsitan olim regularis Ordinis Sancti Benedicti extitit, & hodie secularis esse dignoscitur, & quam dilectus filius noster Robertus tituli Sancta Maria in Via, presbyter Cardinalis Bellarminus nuncupatus, in commendam ad eius vitam, ex concessione, & dispensatione Apostolica obtinet, per Vicarium ad nutum pro tempore existentis dictae Ecclesie Commendatarij, amouibilem, exerceri consuevit: id verò non sine diuini cultus detrimento, & dilectorum Parochianorum incommodo fiat. Quodquæ si in dicta Ecclesia una perpetua Vicaria pro uno presbytero futuro inibi perpetuo Vicario, qui curam animarum prædictarum exercere, ac eidem Ecclesia in diuinis deservire, necnon omnia alia, qua ad Parochi officium spectant, facere debeat, perpetuo erigeretur, & institueretur, illiquæ sic erecta, & instituta pro eius dote, & dicti Vicarij sustentatione, tot proprietates, & bona dictae Ecclesie, praua illorum dismembratione, ex quibus Centum ducati auri de Camera in redditu annuo commodè percipi possent, ultra incerta emolumenta ratione exercitiij cura animarum huiusmodi dari, & lucriferi solita, applicarentur, & appropriarentur, ex hoc diuino cultui ibidem cum diligentiori cura animarum huiusmodi exercitio, ac spirituali Parochianorum prædictorum commoditate plurimum consuleretur. Nos igitur præmissis, ut æquum est, prouidere volentes, Motu simili, & ex certa scientia nostra, de quæ Apostolica potestatis plenitudine, à Rectore, Abbate nuncupato dictae Ecclesie curam animarum Parochianorum prædictorum omnino abdicamus, & separamus; ac in dicta Ecclesia unam perpetuam Vicariam, ad quam, dum pro tempore vacauerit, presentatio personæ idonea in ea ad presentationem huiusmodi, iuxta formam Concilij Tridentini, per Archiepiscopum Neapolitan. loci Ordinarium instituenda, ad eiusdem Ecclesie Rectorem, seu perpetuum Commendatarium, etiam pro tempore existentem, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, etiam hac prima vice, spectare debeat, pro uno presbytero seculari, ibi perpetuo futuro Vicario, qui inibi personaliter resideat, ac curam animarum Parochianorum prædictorum exerceat, administrationemq. Sacramentorum, & diuinorum officiorum celebrationem, aliæque Parochialia onera subeunda, teneatur, & obligatus existat, auctoritate Apostolica, tenore presentium perpetuo erigimus, & instituimus: necnon tot ex dicta Ecclesie bonis, & proprietatibus, quorum redditus annuis ad Centum ducatos similes, arbitrio dicti Roberti Cardinalis ascendant, etiam perpetuo separamus, & dismembramus, illaque sic separata, & dismembrata prædictæ Vicarie, pro eius dote, & futuri illius Vicarij sustentatione, ita quod liceat prædicto Vicario honorum sic applicatorum, & appropriatorum, per se, vel alium, seu alios eius, & dictæ Vicarie nomine, possessionem apprehendere, eamque sic apprehensam retinere, fructus quoque redditus, prouentus, infra, obuentiones, & emolumenta inde prouenientia quæcunque percipere, exigere, leuare, recuperare, locareque, & arrendare, ac in suos usus, & utilitatem conuertere, Ordinarij loci, vel cuiusuis alterius, quàm dicti Roberti Cardinalis, licentia de super minimè requisita, ibidem perpetuo applicamus, & appropriamus. Decernentes præ-

sentem nostrum Motum proprium, ac desuper consociendas litteras, ex quocumque capite, vel causa, quantumvis legitima, & iuridica, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostra, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, annullari, vel invalidari, seu in ius, aut controuerfiam renocari, aut ad usum, & terminos iuris reduci, aut aduersus illam, quodcumque iuris, gratia, vel facti remedium impetrari nullatenus unquam posse; sed illas semper perpetuo validas, atque efficaces esse, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere. Sicque per quoscunque Iudices, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Vicelegatos iudicari, & debere. Irritum, &c. Non obstantibus Constitutionibus, & quatenus opus sit, regula nostra de vniuersibus committendis ad partes, vocatis, &c. exprimendoque vno ualere, ac Lateranen. Concilij nonissime celebrati, Uniones perpetuas, nisi in casibus à iure permissis, fieri prohibentis, alijsque quibusuis Apostolicis, necnon in prouincialibus, & synodalibus, vniuersalibusque Concilijs editis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus, necnon quibusuis Statutis, &c. etiam iuramento, &c. roboratis, privilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, quibusuis Superioribus, & personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in contrarium forsitan quomodolibet concessis. Quibus omnibus, &c. etiam si de illis, &c. latissime derogamus, ceterisque contrarijs quibuscunque, cum clausulis opportunis.

Fiat Motu proprio Hi.

Et cum absolute à censuris ad effectum, &c. & de perpetuis erectione, institutione, dismembratione, separatione, applicatione, appropriatione, decreto, alijsque pramissis, ut supra, in forma gratiosa, perpetuo, & ad perpetuam rei memoriam. Et cum opportuna, si videbitur, Iudicum executorum deputatione, qui assistas facultatemque habeant citandi, & inbibendi etiam sub censuris, & penis. Contradictores, &c. aggravandi, & reagrandi. Inuocato, &c. auxilio, &c. Et quod pramissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatium, nuncupationum, inuocationum, annexorum, fructuum, &c. etiam augendo, vel minuendo, aliorumque necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in litteris, simul, vel ad partem.

Fiat Hi.

Dat Romæ apud S. Petrum Quinto Id. Iulij

Anno Nono.

Quæ quidem præsertim formulæ deferre etiam possunt pro similibus erectionibus, ordinaria autoritate faciendis, mutatis mutandis, ac deletis delendis, secundum facti qualitatem; & Ordinarii, non aliàs, iuxta superius expressa, possunt Ecclesijs, ac locis prædictis prouidere, quam per viam suprascriptæ erectionis Vicariæ perpetuæ. Nam, cum aliàs Episcopus Nuscan. suppressisset quatuor Parochiales Ecclesias dirutas, illarum fructus applicauit Mensæ Capitulari illius Ecclesiæ, ad hoc, vt cura animarum exerceretur per Canonicos eius-

dem Ecclesiæ, iuxta distributionem familiarum; quæ ab antiquo tempore erant assignatæ unicuique ex dictis Parochialibus Ecclesijs, re delata ad Sacram Congregationem Concilij, fuit Episcopo rescriptum, applicationem eorundem fructuum fieri nõ potuisse dicto Capitulo, sed tantum alicui Dignitati ipsius Cathedralis Ecclesiæ, deputato Vicario perpetuo pro cura animarum, seruata formæ Constitutionis Pii V. super huiusmodi deputatione, ac fructuum assignatione.

Cæterum verò, causæ, propter quas

H h h

eri-

eriguntur huiusmodi Vicariis perpetuis, illae sunt, ut videlicet, prospiciatur animarum salutem; nam plurimum expedit, sacramenta ecclesiastica Parochianis, per Vicarios non temporales, sed perpetuos ministrari, sicut ex praeiudiciis futuris patet, ut enim ait *Bullam. decis. 701. sub num. 3.* Ecclesiae prodest habere talem Vicarium perpetuum; quia talis est pastor, & melius de quibus curat; eo modo, quo dicendum est de ipsis Parochis, de per se; nam in Parochialibus Ecclesiis difficile admitti consuevit manualitas, sed ad notum remotio, pro quo *Sac. in c. vnica. de Capib. Monach.* quatenus ait, quod presbyteri, qui ad curam populi, per monachos in eorum Ecclesiis praesentantur Episcopis, & instituuntur ab ipsis, debent esse perpetui, ubi *glos. in verbo, perpetui*, quod sicut matrimonium carnale ad tempus non contrahitur, sic nec spirituale, *c. fin. de cond. appof. Io. Andr. in c. si constitueris, de nupt. Franc. in d. c. vnica, nu. 2.* ubi quod regulariter omnia beneficia, quae conferuntur per inferiores à Papa, siue ad curam, siue aliter, debent esse perpetua, & non ad tempus; & perpetuum intelligitur ad vitam illius, cui confertur, ut in *l. 1. ff. pro socio, & quoad Ecclesias Parochiales, illae debent conferri in perpetuum, non obstante quacumque contraria consuetudine, prout Sacra Congregatio Concilij Tridentini censuit super declaratione cap. 18. sess. 24. de refor. ut refert *Gonz. glos. 5. s. 6. nu. 60.* ubi, quod hoc idem fuit declaratum in praesentatione Communitatis, quae allegabat antiquam consuetudinem amouendi Rectorem ad libitum; Vnde, Rota in vna *Toletana Iuris nominandi 29. Nouembris 1582. coram Blanchetto*, dubitauit, an laicus fundator Parochialis, possit in fundatione facere, quod Rector sit amouibilis ad nutum patroni, & in partem negatiuam se inclinauit, teste *cod. Gonz. loc. cit. nu. 61.**

Et alias Eminentissimi Domini Cardinales Sacri Concilij Tridentini Interpretes, inter responsa data bo. me. Cardinali Carafa Archiepiscopo Neapolitano, qui misit ad visitanda limina Apostolorum, sub die 21. Augusti 1618. ita responderunt, videlicet, *Et in Parochiali Ecclesia de aonum Petri & Pauli, Praetoris Graecorum ab eisdem Nationis hominibus nominari Parochos, ad eorum nutum amouibiles; nullatenus esse ab Amplitudine Vestra Illustrissima permittendum; quinimmo debere decemper huiusmodi Ecclesiam conferre in titulum perpetui beneficii ad eorumdem tamen Graecorum praesentationem; si modo ipsis ex fundatione; vel*

dotatione, vere competat facultas nominandi Parochum ad nutum amouibilem; alioquin Ecclesiam esse liberè conferendam prout in forma ex animis per concursum.

Et in vna *Comorinensi de Murazzano; per Seraph. decis. 350.* fuit dictum, non consistere, quod Parochialis, de qua agitur, sit beneficium manuale; cum enim de iure communi, status beneficii curati, sit status perpetuitatis, & non manualitatis, ut per *Argid. decis. 203. Abb. in c. constitutus, nu. 2. de elect. Cassad. decis. 4. & 12. de prob. non ponit iste status mutari, nisi 40. annis completis, cum possessione, & statu manualitatis, c. cum de beneficio, de prob. in 6. ubi *Gemin. Franc. & Prob. Felin. in c. in nostra, coroll. 40. de rescript.**

In dubium insuper quandoque reuocatur, numquid huiusmodi Vicariis perpetuis Parochialium Ecclesiarum, vacantes in mensibus reseruatis ex regula 8. hodie 9. comprehendantur adhuc in supradicta Constitutione Pij V.

Et quidem negatiua est responsio, nempe, illas non esse reseruatas, ut in vna *Tirafanen. Vicaria 13. Octobris 1595.* in qua fuit dictum, regulam huiusmodi reseruatoriam mensium non obstat, nec derogare praedictae Constitutioni Pij V. idem fuit firmatum in vna *Vrgellen. Parochialis de Offea 16. Decembris 1605. coram Lugdunen. Durat. decis. 114. per tot. & decis. 185. nu. 9.* quare dicta Constitutio habet locum, etiam quando dictae Vicariae vacant in mensibus reseruatis, seu cadunt sub alia reseruatione, ut in *d. Tirafanen. Vicaria*, prout satis, superque patet etiam ex contextu eiusdem Constitutionis.

Quod quidem, in tantum procedere certum est, etiam si Vicaria fuerit à Papa impetrata, tanquam Sedi Apostolicae reseruata, cum clausulis solitis derogatoriis in ea adiectis; quia, si dictae clausulae sint in executione, non ampliant dispositionem; nam, ut etiam norunt simplices Curiales, parum versati in hac practica, clausula apposta in parte exequutiua grae, vel curatibet adus, nunquam auget gratiam, vel actum, neque tollit subreptionem, quod satis aperte patet in *Clon. de prob. Abb. in c. cum in no. in, nu. 20. de cond. prab. Felin. in c. nonnulli, nu. 27. de rescript. & licet dictae clausulae dispositionem, non tamen illam ampliant, *Baldus in l. iam, quae in 2. C. de seditionibus, de inproprio iuribus Durat. decis. 150. nu. 6. ubi*, quod per dictas clausulas non tollitur praedicta Constitutio Pij V. quae per viam legis emanauit; ex qua, competitus praesentandi, sed nominandi etiam*

tiam in mensibus referuatis.

Verum tamen est, quod si prædicta Vicaria fuerit impetrata tanquam referuata, vt dictum est, manutenendus est possessor, quousque disputatur, an intret dicta referuatio, vel decretum irritans; prout fuit dictum in vna *Viridunen. Vicaria coram eod. Buratto decif. 185. nu. 8.* vbi dicitur, non ob stare, quod Vicaria vacauerit in mense referuato; quia possessio non remanet infecta; & donec de hoc dubitatur, possessor est manutenendus; quandoquidem decretum irritans, licet inficiat titulum, & possessionem, non tamen inficit detentationem, & infitentiam facti, *id. Buratt. decif. 131. num. 6.*

Videndum modò superest pro hac praxi, An huiusmodi Vicarij perpetuis parochialium Ecclesiarum, debeat, sicut ipsis parochialibus Ecclesijs de per se, prouideri per concursum, ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 18. de refor.* nec non Constitutionis Pij V. *super earumdem parochialium Ecclesiarum collatione?*

Et quidem affirmatiue responderi posse videtur; namq. eo modo de huiusmodi Vicarijs dicendum est, quo de parochialibus Ecclesijs de iure patronatus Ecclesiastici, prout etiam comprobatur *Garc. de benef. p. 9. cap. 2. n. 286.* subdens ibi, quod ea, quæ dicuntur de beneficio curato, habent locum in Vicaria perpetua, & *n. 287.* quod in *conclio Provinciali Toletano* statuitur, vt in parochialibus Ecclesijs quibuscunque, quæ Dignitatibus, præbendis, Capitulis, Monasterijs, Collegijs, alijsq. locis pijs vnite sunt quocumque modo, Vicarij perpetui, seruata forma, quæ in eligendis, atque statuendis presbyteris parochialibus à Tridétina Synodo & illo decreto præscripta extant, deputentur, &c.

His tamen, ac cæteris contrarijs non obstantibus, contrarium est dicendum; nam illa ratio, quæ militat in proprijs parochialibus Ecclesijs, non habet locum in Vicarijs perpetuis; cum illæ prouideantur ad nominationem, & præsentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesiæ, parochiales Ecclesiæ vnite sunt; & dicta nominatio, seu præsentatio operatur, vt non sit necessarius concursus; quia stante dicta vnione, solum exercitium curæ remanet penes Vicarium, & sola nominatio, aut præsentatio sufficit, vt talis Vicarius nominatus approbetur ab Episcopo; quod hodie nullam admittit difficultatem; cum iam satis superque declaratum sit per *d. Constitutionem Pij V. in 5. volumus, &c.*

Et in hoc casu limitatur dispositio Concilij Tridentini *d. sess. 24. cap. 8. de refor.* su-

per forma prouidendi Parochialibus Ecclesijs, vt nõ sit seruanda forma huiusmodi, sed supradictæ Constitutionis, quæ est posterior per quatuor annos à publicatione dicti Concilij, vt aduertit *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. s. 4. nu. 53. Garc. de benef. p. 9. cap. 2. nu. 289. & nu. 293.* nam, quando Ecclesia est, exempli gratia, subiecta Monasterio, aut annexa, vel de eius mensa, tunc non est locus decreto Concilij Tridentini, *loc. cit.* sed Monasterium nominat, Episcopus verò, sine concursu, approbat, iuxta tradita in *c. 1. de capel. monach. c. in monachis, de prob. in 6.* & fuit dictum in vna *Dertusen. Vicaria* 28. *Novembris 1616. coram Vbaldo, & in d. Jacen. Vicaria penes Buratt. decif. 150. nu. 1.* dicitur Vicariam, de qua ibi agitur, pleno inre, & tam quoad temporalia, quam spiritualia, spectare ad Monasterium S. Ioannis; ideoque curam penes ipsum residere, & nudum exercitium penes Vicarium, & sic non cadere sub referuatione regulæ 8. sed fuisse locum Constitutioni fel. record. Pij V. de Vicariis, & approbationi Ordinarii, præuio examine, nõ autem per concursum, iuxta opinionem à Sacra Congreg. Concil. Trid. & à Rota approbatam; & quod dicta Constitutio Pij V. comprehendit Vicarias etiam erectas ante Sacri Concil. Trid. & in vna *Barchinonen. Vicaria penes eundem Buratt. decif. 214.* dicitur, quod cum vacasset perpetua Vicaria Parochialis Ecclesiæ vnite Archidiaconatus, cum Episcopus prætenderet, esse locum concursui, Archidiaconus verò nominationem Vicarij, absque alio concursu ad se spectare; fuissetque propterea dubitatum, an dicta nominatio spectaret ad Episcopum, vel Archidiaconum, fuit resolutum pro Archidiacono, ex verbis vnionis; per quæ expressè referuatur dicta nominatio Archidiacono, & institutio Episcopo; quia sic dicitur, videlicet, *Vicario, ad præsentationem illius, qui est, vel pro tempore erit in illa Dignitate, cui vnita est ipsa Ecclesia, &c. per nos præfatam Episcopum, seu successores nostros, instituendo,* ac propterea esse prouidendam sine concursu, prout sæpè cõfuit Sacra Congregatio prædicti Concilij, & fuit ita confirmatum *decif. 1923.* penes eundem *Buratt.* vt refert etiam *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 31. nu. 21.*

Quod quidem procedit, nedum de iure communi, vt videlicet non requiratur supradictus concursus, vt docet *tex. in c. extirpanda, s. quia verò, vbi Abb. nu. 9. de prob. Rota decif. 798. nu. 1. p. 1. diuers.* verum etiam ex *d. Concil. Trid. loc. cit. & d. Constitutione Pij V. Casaler. decif. 595. sub nu. 3.* quamuis quoad nominationem Vicarij fa-

ciendam, possit Episcopus præfigere terminum dierum decem, prout alias Sacra Cõgregatio declaravit, teste *Garc. d. p. 9. cap. 2. nu. 293. & eod. Caval. decis. 559.*

Et aliquando obseruavi in Dataria Apostolica, pro maiori declaratione, adijci in deputationibus Vicariorum perpetuorum hæc verba, videlicet *Etiam nullo desuper habendo concursu, & signanter in simili erectione, apostolica autoritate facta ad instantiam bo. me. Alexandri Cardinalis Mõtalti ex causa vnionis duarum Parochialiu Monasterio, Abbatia nuncupato S. Laurentii, & Præposituræ S. Abundii.*

Quod quidem, in tatum procedere certum est, vt si prædictus concursus adhibeator, vbi in prædictis Vicariis adhibendus **46** non esset, nulla prorsus erit prouisio Vicariæ inde sequuta, ob decretum irritans appositum in *d. Constitutione Pij V. super congruas*, quia illud inficit titulum, & possessionem, vt in propriis terminis *Caval. d. decis. 595. num. 6.* vbi, quod stante dicto decreto irritante, Vicariæ prædictæ non possunt conferri, nisi ad nominationem eorum, quorum Ecclesiis sunt vnitæ prædictæ Parochiales; super quo, nec potest considerari aliqua contraria obseruantia.

Huius igitur rei praxis, ea est, vt ad dignoscendum, an Vicaria debeat conferri per **47** concursum, vel ne, inspiciendus sit tenor vnionis Parochialis Ecclesiæ, veluti si in Vi-

cariam transferretur totalis curâ, vel illius exercitium tantum, vt sic deprehendatur, an intrent Concilium, & prædicta Constitutio Pii V. nam, si exempli gratia, vt alias diximus, Vicarius perpetuus percipit fructus, & soluit aliquid illi, cui facta est vnio, tunc dicitur translata totalis cura; alias verò exercitium tantummodo, vt dicitur in *Vlixbonen. Concursus, quæ est decis. 579. nu. 3. & decis. 710. nu. 2. p. 4. recent. in qua nu. 4.* subditur, qd cum Parochialis Ecclesiæ, de cuius vnione ibi agitur, esset de iure patronatus laicorum, ac propterea non requireretur concursus, nihilominus, cum illa fuerit vnita Canonicatui, de consensu patroni, habita ratione ad vnionem, Ecclesiæ prædicta remanet libera, & non dicitur amplius de iure patronatus, itaut non sit amplius faciendus concursus.

Quare, optima ratione circa hoc, ait *Letter. d. nu. 21. cum plurib. seqq.* quod in hac re nihil aliud est querendum, quàm, an in dictum Vicarium sit translata etiam cura habitualis, quod eget clara deductione; ex eo quod repugnat naturæ vnionis; nam si Ecclesiæ non curatæ, vel beneficio simplici vnatur Ecclesiæ curata, seu aliqua Parochialis, cura in habitu dicitur esse penes eum, cui facta est vnio, vt supra dictum est, licet quoad exercitium curæ, illam committat.

Finis Libri Tertij:

P R A X I S E R E C T I O N I S B E N E F I C I O R V M E C C L E S I A S T I C O R V M

Cum Reseruatione Iurispatronatus, Præsentationis ad illa,
& Institutionis in eisdem.

LIBER QVARTVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Erecciónem beneficij, per Ordinarium denegata sine causa, recurritur ad Papã.
- 2 Erecciónis beneficij faciendã ab Ordinario, cum reseruatione Iurispatronatus, modus, siue ordo.
- 3 Eiusdemquẽ erecciónis, formula decreti, proponitur.
- 4 Præsentationis ad beneficium iurispatronatus formula proponitur.
- 5 Præsentatio ad beneficium, faciendã post decretum erecciónis.
- 6 Patronus beneficij efficitur statim, post consensum Ordinarij.
- 7 Erecciónis beneficij in abstracto, quanam dicatur.
- 8 Tempus, patronis ad presentandum ad beneficium noniter erectum, an currat à die notitiæ vacationis.
- 9 Et quando currat in erecciónem factã, per Papam.
- 10 Iurispatronatus, etiam ex sola dotatione acquiritur.
- 11 Etiam in Capella, ab alio, aliàs dotata.
- 12 Erigi possunt plura beneficia ad unum, idemquẽ altare.
- 13 Spiritualia non occupant locum.
- 14 Erecciónes beneficiorum, frequentiores ex testamento, post obitum testatoris.
- 15 Quod habet locum, etiam ex testamento imperfecto.

- 16 Voluntas in animo consistens, est quid facti.
- 17 Voluntas testatoris, imperfecta, ratione solemnisationis, dicitur perfecta, ratione voluntatis.
- 18 Pia causa, quanam intelligatur.

Praxis Erecciónis Beneficij cum Reseruatione Iurispatronatus.

C A P V T I.

EC quidem dissonum agnouimus, si postquam de erecciónibus beneficiorum, etiam Apostolica autoritate factis, egimus, ad eam transeamus praxim, quæ circa similes beneficiorum erecciónes, ab Ordinariis locorum, cum reseruatione iurispatronatus, seruari consuevit: quandoquidem huiusmodi erecciónes, siue Apostolica, siue ordinaria autoritate factæ, ita inter se æquiparantur, ut præter ea, quæ solet Papa in suis erecciónibus supplere, quæ non potest ipse Ordinarius sua ordinaria autoritate, in reliquis eadem requisita in vtriusque erecciónibus debeant concurrere; etsi erecciónes Summi Pontificis pleniores quandoque,

doque, & ampliores contineant claufulas, quibus Ordinarius uti non potest.

Praxis igitur ipsa, præter ea, quæ inferius apparebunt, tutò desumi, etiam potest ab ijs, quæ docet *Abb. in c. significatum*, sub nu. 5. ad fin. vers. ex prædictis, de prob. ubi ait, fundator em posse ordinare, prout sibi videbitur, & illum ordinem porrigere postmodum Episcopo; indequæ ipse Episcopus potest instituere beneficium, & apponere illa onera, & modos, qui sibi legitimi videbuntur; vade, si ille denegat legibus, per fundatorem sibi porrectis, sine legitima causa consentire, poterit fundator recurrere ad Superiorem, qui cogat ad cõsentiendum, vel si contumax sit, ipse Superior consentiat, & per *Barbos. in addit. ad alleg. 69. sub nu. 33. littera D. ex Lambert. de iure patron. lib. 1. pt. 9. q. art. 2. nu. 112.*

Quinimò pluries in praxi obseruauimus, quod quando proprius Ordinarius sine legitima causa denegauit suum consensum, fuit habitus recursus ad Summum Pontificem, qui desuper suam autoritatẽ præstitit, nedum in primæua foundatione beneficii iurispatronatus, sed et in quacumque illius translatione; tunc etenim autoritas, & consensus Papæ supplet Ordinarii consensum, & quascumque alias solemnitates, prout fuit dictum in vna *Lucan. Iurispatronatus 25. Junij 1602. coram Millino*, quam refert *Visian. in sua prax. iurispatr. lib. 4. cap. 4. nu. 7.*

Communis verò vsus Curialium Episcopaliū, circa huiusmodi erectiones, est, ut pro parte fundatoris porrigatur supplex, libellus Ordinario, in quo narratur, ipsum fundatorem, intendere fundare perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum, sub inuocatione Sancti N. in tus Ecclesiam N. cum onere missarum tot in qualibet hebdomada pro anima ipsius fundatoris, eiusque hæredum, & successorum; ipsumque beneficium dotare in annuis ducatis tot; cū reseruatione tamẽ Iurispatronatus, & presentandi sibi, dictisq. suis hæredibus, & successoribus in perpetuum, toties, quoties casus vacationis occurrerit; adijciendo, etiam condiciones, quas forsan adijcere velit, ab eodem Ordinario approbandas.

Et consequentiuẽ, producit instrumentum assignationis annuorum introituum, pro prædicta dote, cum aliis scripturis, ad id facientibus, cum fide perceptionis fructuum, necnon testamentum, vel illius particula, aut aliàs, secundum testatoris, vel fundatoris voluntatem. Quibus ab Ordinario, seu eius Vicario recognitis, consideratis, & examinatis, fit postmodum decretum erectionis, vel per ipsum Episcopum, vel il-

lius Vicarium generalem, de mandato Episcopi, eo, quo sequitur modo, videlicet,

3 *N. N. Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini N. Cardinalis N. Archiepiscopi Neapolitani, &c. Vicarius & Officialis generalis, &c. Vniuersis, & singulis, presentes litteras inspecturis notum facimus, & testamur, qualiter nuper coram præfato Eminentissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali N. Archiepiscopo Neapolitan. per N. N. de Neapoli fuit presentatum infra scriptum memoriale, tenoris sequentis, videlicet (Inferitur totus tenor memorialis, Et deinde prosequitur) Quo quidem memoriali per nos viso, visoque etiam instrumento dotationis annuorum ducatorum tot, manu Notarij N. rogato Die, &c. cum onere celebrandi missas tot, qualibet hebdomada pro anima ipsius testatoris, eiusque hæredum, & successorum, visisque scripturis omnibus, in actis presentis causa presentatis, omnibusque considerandis, debite consideratis, attento quod prædicta ad diuini cultus augmentum tendunt. Propterea, ordinaria auctoritate, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma, quibus melius, & efficacius fieri potest, de expresso mandato præfati Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini N. Cardinalis Archiepiscopi, prædictam Capellaniam, in titulum perpetui simplicis beneficij Ecclesiastici, sub inuocatione S. N. in tus Ecclesiam N. erigendam duximus; prout tenore presentium erigimus. Reseruantes eidem N. eiusque hæredibus, & successoribus in perpetuum, in patronatus, & presentandi ad dictam Capellaniam, siue dictum beneficium vacans, tam ex hac primæua erectione, quam toties, quoties casus vacationis occurrerit, Capellanum, siue beneficiatum habilem tamen, idoneum, & sufficientem, per hanc Curiam Archiepiscopalem Neapolitanam, approbandum, instituendum, & confirmandum; qui teneatur dictas missas qualibet hebdomada in altare N. dictæ Ecclesie, pro anima dicti fundatoris eiusque hæredum, & successorum, celebrare. Super quibus omnibus, de mandato prædicti Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis N. nostrum, & huius Curie Archiepiscopalis Neapolitanæ assensum, consensum, & beneplacitum attentis supradictis omnibus sic narratis, damus, cõcedimus, & præstamus.*

Ita

Ita quod licet, & licitum sit eidem N. eiusque heredibus, & successoribus in perpetuum uti, potiri, & gaudere omnibus, & singulis privilegijs, immunitatibus, & prerogatiuis in similibus à iure concessis; ac quibus ceteri patroni, & iuspatronatus habentes, utuntur, potiuntur, & gaudent, iuribus tamen Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Archiepiscopi semper saluis, & expressè reseruatjs. In quorum omnium, & singulorum fidem, presentes, manu nostra subscriptas, & infra scriptum actorem Magistrum pro Curia fieri, subscribere fecimus. Dat. ex Palatio Archiepiscopali Neapolitan. Anno, &c. Die, &c. Pontificatus, &c.

N. Vicarius Generalis.

N. Actorum Magister.

Sequitur presentatio ad dictum beneficium tenoris sequentis, videlicet,

Fidem facio ego N. publicus, apostolica auctoritate Notarius, qualiter sub die, &c. mensis, &c. anno, &c. Neapol. Constitutus

4 D. N. patronus, & iuspatronatus habens, ad beneficium, seu Capellaniam sub innovatione S. N. intus Ecclesiam N. per ipsum fundatam, assergens, illud, seu illam ex primæua illius erectione vacare, ac propterea, ne in diuinis patiatur detrimentum, sponte presentans, elegit, & nominauit, ac presentat, eligit, & nominat in beneficium, seu Capellaniam N. eius filium, tamquam habilem, idoneum, & sufficientem ad illius regimen, & gubernium, cum omnibus, & singulis illius iuribus, ac honoribus, & oneribus, instituendum tamen, & confirmandum per Curiam Archiepiscopalem Neapolitanam, & non aliter: nec alio modo, (& si presentatio fiat per procuratorem; additur;) Necnon fecit, & constituit suum procuratorem N. N. ad comparandum in dicta Curia Archiepiscopali; ac dictam presentationem per dictum N. factam admittendam; & quatenus opus sit, iterum, & de nouo faciendam presentationem predictam in personam predicti N. de beneficio predicto, non solum promisso, sed omni alio meliori modo dicto D. Procuratori beneuolentia, ac faciendum omnes, & quoscunque actus necessarios usque ad expeditionem bullarum in personam predicti N.

faciendam inclusiue, prout hæc, & alia apparent ex dicto instrumento, dicto die rogato manu mei, &c. cuius, &c. Si presentatio fiet simpliciter per procuratorem, prosequitur, ut infra videlicet.

Die, &c. Anno, &c. Constitutus personaliter supradictus D. N. procurator coram Perillustri, & Reuerendissimo D. Vicario generali Neapolitan in Camera eius solita audientia, qui sponte, &c. vigere facultatis predictæ, presentauit in Capellanum, & beneficium supradicti beneficii S. N. admodum Reu. D. N. presentem, & dictam presentationem acceptantem. De quibus omnibus, &c. Presentibus N. & N. protestibus. Et prosequitur, ut infra.

Et prefatus Reuerendissimus D. Vicarius Neapolitanus presentationem predictam admisit si, & in quantum de iure fuerit admittenda, & mandauit expediri citationem per edictum, affigendum ad valuas dictæ Ecclesie contra interesse pretendentes in forma, &c.

N. N. pro Notario interfui.

Et ex præmissis desumitur praxis, quod quando presentatio fit ad beneficium à primæua erectione vacans, illa est facienda non aliàs, quàm post decretum erectionis; ex eo quod tempus ad presentandum incipit currere à die, quo actus est perfectus, per tex. in l. quinquaginta. iuncta gloss. de excessat. tut. l. tali facta stipulatione de iur. dot. Roman. conf. 409. num. 1. Lambert. de iure patr. p. 2. lib. 2. art. 16. l. 9. princip. fol. 704. & Viuian. in prax. iuris patr. lib. 5. cap. 2. nu. 25. & sic à die prestiti consensus Ordinarii, qui est causa efficiens ad faciendum quem patronus; namque illo præstito, statim incipit, quis esse patronus, id. Lambert. p. 1. lib. 1. art. 9. 4. quæst. princip. n. 1. fol. 69. qui nu. seq. ita etiã intelligendum esse ait de beneficijs Ecclesiasticis in abstracto creatis, consistentibus in certis redditibus, & bonis, in quibus fundator voluit presentari clericum, seu sacerdotem pro tot missis celebrandis in tali Ecclesia, vel Capella, in qua non cadit, nec ædificium, nec consecratio; nam etiam hoc modo, habito dicto consensu Ordinarii, incontinenti fundator efficitur patronus, habet exercitium iuris patronatus, & incipit currere tempus ad presentandum; quod intelligitur tam de sex mensibus, personis Ecclesiasticis,

ficia, quam de quatuor laicis concessis, ut ex pluribus concludit *id. Lambert. loc. cit.*

Et cum simus in vacatione beneficii à primatua erectione, non potest dici, tempus ad presentandum currere patronis, ad
8 Ecclesiam, siue beneficium sic nouiter erectum, à die scientiæ vacationis, sicut alias currere debet, prout suo loco dicitur; cum tunc fuerit adhibitus consensus Episcopi; & ante illum non currat tempus ad presentandum, ut per *Roth. de Curt. iud. pract. verbo. honorificum, q. 29. nu. 59.*

Ita pariter dicendum est, ubi huiusmodi beneficii erectio facienda esset Apostolica auctoritate, & executio litterarum committeretur Ordinario, qui dicta auctoritate erigat, & conferat; quia idem tempus, prædictis patronis ad presentandum non
9 currit, nisi post decretum eiusdem Ordinari, continens prædictam erectionem, causa cognita, ac precibus verificatis; nam cum tunc Papa non faciat erectionem, sed illam mandet fieri per Exequutorem, non potest dici, quod prædictum tempus currat patronis à tempore Datz supradictarum litterarum.

Nisi tamen essemus in erectione iam ab ipso Papa facta; prout regulariter fieri consuevit; tunc enim ex eo, quod in prædictis litteris dicitur, *instituiamus, & erigimus*, cū iam erectio, seu fundatio sit perfecta, nihil est, quin tempus currere incipiat à die Datz.

Huiusmodi enim erectiones dupliciter à Sede Apostolica emanare consueverunt; quia non solum conceduntur in forma commissaria, (& tunc dicitur mandatum de erigendo,) sed etiam in forma gratiosa, cum videlicet ipsa erectio non committitur faciendæ, sed fit ab ipso met Papa, prout dictum est, & testatur *Mandos. in praxi Signat. Grat. tit. Erectiones, vers. Non solum*, ubi ponit formulam supplicationis pro erectione in forma commissaria; & sic magnū versatur discrimen inter erectionem, & mandatum de erigendo, eo modo, quo dicimus, quod mandatum de dispensando, non est dispensatio, & mandatum ad nominandum non est nominatio, *l. quod sapè, §. si quis amico, ff. de contrab. empt. aliud est vendere, ff. de verb. sign. Clem. 1. de renunc. Ansb. cons. 28. nu. 3. Boer. decis. 48. num. 10.* & sic practicatur, tam in fundatione, quam in
10 sola dotatione; nam cum ex iuris communis dispositione, præsertim *Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de refor.* acquiratur ius patronatus ex fundatione, vel dotatione, de consensu Episcopi, potest, etiam ex sola dotatione acquiri, absque eo, quod ipse dotans fundauerit, vel construxerit; nam commu-

nis consuetudo vbiq̄ recepta, ita se habet, ut in Altare, seu Capella, iam fundata,
11 imò ab alio alias dorata, in quo, vel qua aliud beneficium similis iurispatronatus erectum reperitur cum aliquo onere, possit quisque, de consensu Ordinarii aliud, imò
12 plura similia beneficia erigere, cum aliis, & diuersis oneribus, & sub denominatione eiusdem, seu alterius Sancti; nam ex eo,
13 quod spiritualia non occupant locum, possunt dicta beneficia, sic ut præfertur, erigi sub diuersis, inuocationibus, etiam ad vnum Altare, seu Capella, prout *Rota* pronunciauit in vna *Ipporregien. Capellania S. Marci 22. Maij 1609. coram Poma, i. se. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 2. num. 46. & q. 30. num. 40.* prout in dies practicari videmus; & talis fundator efficitur patronus ob huiusmodi fundationem, sic in abstracto factam, ut etiam concludit *id. Lambert. lib. 1. p. 1. art. 15. q. princip. nu. 1. circa fin. fol. 94.* quod quidem fieri posse ait, nedum in Altaribus, seu Capellis inferiorum Ecclesiarum, verum etiam Collegiatarum, & Cathedralium; & hoc propter auctoritatem consensus Ordinarii, qui omnia potest circa illas; & sic quotidie creantur ista beneficia, ut beneficiatus teneatur celebrare tot missas in tali Ecclesia, Capella, vel Altare in quibus sunt alii beneficiati, siue ex mera collatione, siue ex presentatione, siue alia prouisione; & consuetudo talia beneficia admittit, quæ constant etiam ex sola dote,
id. Lambert. loc. cit. sub d. nu. 2. vsq. ad fin.

Porro, quod hic dicitur de fundatore beneficii ipso viuente, ut in casu supradictæ erectionis, dicitur etiã si testator id fieri in testamento mandauerit; quia adhuc eadem praxis, circa hos seruatur quoad omnia
14 presentantium, & presentati; imò frequentiores sunt huiusmodi erectiones, quæ fiunt ex testamento, post obitum testatoris, quam ipso viuente; nam hæc videntur habere tutiorem executionem, fundatore defuncto, quam ipso viuente; cum postquam sic ille statuerit, erit omnino illius voluntas seruanda, cuius ipse Episcopus erit exequutor ex dispositione sacrorum canonum; etenim, p̄taries vidimus, fundatores in eorum vita, huiusmodi beneficia fundantes, postmodum penitentia ductos, prædictas fundationes, reuocasse.

Et quoad illas erectiones, quæ fiunt ex testamento, non solum intelligitur de perfecto, verum etiam imperfecto, nempe, quia testator iussit per heredes erigi beneficium, cum reservatione iurispatronatus, sed tamen quia grauitate morbi oppressus, seu alias, reliquit testamentum imperfectum, deces-

decessit, illo non completo, & sic non stipulato. Nam, cum agatur de voluntate imperfecta, favore pia causa, testamentum dicitur perfectum, & probat voluntatem defuncti; quâdoquidē illa etiam ex actu nullo declaratur, *l. fin. ff. de reb. eor. qua sunt sub tut. vel curas. l. 2. C. de confir. tit. Alex. conf. 45. post nu. 2. lib. 1. In fin. l. Dominus, sub. h. u. 2. ff. de cond. indob. Londonif. decis. 76. num. 3.* Quare, si de mutatione ipsius voluntatis non appareat, illa videtur durare, *16 l. eum, qui, ff. de probat.* quia voluntas in animo consistens, est quid facti, *l. in bona fidei, ff. de acquir. rer. domini. l. consilio, in fin. ff. de curas. furios. dan. & fuit dictum in una Bomanen. de Pepalis, quæ est decis. 613. nu. 7. p. 1. diuers. Caval. decis. 326. nu. 3. ex Bart. in l. fin. testamento. ff. de fideicommiss. libert.*

Et in vna Romana Hereditatis, penes Put. decis. 97. p. 3. fuit dictum, quod cum testamentum esset scriptum manu ipsius testatoris, quæ fuit recognita, licet illius voluntas non fuisset publicata, nec Notarius rogatus, nec testes aliqui in eo appositi, & propterea huiusmodi voluntas esset imperfecta ratione solemnitatis, tamen erat perfecta ratione voluntatis; cum in ea apparet de legatis, &c. ita quod nihil ultra desiderari potuisset ad perficiendam voluntatem alicuius; & quod sicut prædicta voluntas est valida inter liberos, ita valeret ad pias causas, *Rota coram Achill. de Grass. decis. 1. de testam. nu. 1.* ubi quod si testamentum ad pias causas, sicut inter liberos, si est scriptum manu testatoris, etiam si nullus ad sit testis, valet, & quod hanc opinionem tenuit *Arosin.* qui eam sentit magis communem in *l. si is, qui cal. 2. de testam.* idem tenuit *Rota* in vna Romana Hereditatis, quæ est decis. 74. num. 13. p. 2. diuers. ubi nu. 12. quod scriptura testamenti, manu testatoris confecta, non tamen publicata, veluti, quia testator fuerit morte præuentus, antequam veniret tabellio, vel haberentur testes, satis, valet inter liberos, & ad piam causam; si tamen constet, testamentum fuisse scriptum manu testatoris; quia sufficit constare ex quibuscunque iudiciis, & in eadem causa Romana Hereditatis, decis. 124. d. p. 2. etiam habetur, quod in schedula testamenti ad pias causas, manu propria testatoris conscripta, de iure, secundum communio rem, & veriore opinionem, testes non sunt necessarij, sed de stylo Curie sufficit, testes dicere, se habere notam manum eius, de cuius scriptura tractatur.

Vndē, cum agitur de validitate dispositionis testatoris, eo modo, quo supra dictū est, nempe ex testamento illius manu scrip-

to, prout ad hoc requiritur, debet omnino scriptura recognosci per testes; quæ est in vna *Recanaten. Hereditatis coram Caval. decis. 553.* dum fuisset dubitatum, an cedula testamenti Petri, scripta eius manu ad pias causas, sit sufficienter recognita. Domini resolverunt affirmatiue; nam considerabant, eos versari in scriptura, in qua non requiruntur testes, nempe in dispositione ad pias causas, quæ sustinetur etiam sine die, & Consule, & sine alia solemnitate; & ideo ad eius recognitionem admitti etiam testes deponentes, habere notam manum illius, qui eam scripsit, etiam quod scripturæ confectio non interuenerint.

Quare, in hoc casu, & ad effectum validitatis huiusmodi dispositionis, recognitio manus prædicti testatoris, est omnino necessaria, aliàs illud non facit fidem, vt per *Buratt. decis. 475. num. 1. & ibi Addit. nu. 19.*

Et in propriis terminis subscriptionis testamenti ad pias causas, late comprobatur *id. Add. ad prædictam decis. 475. nu. 23.* qui ait, sufficere, quod schedula testamenti sit subscripta ab ipso testatore, licet sit scripta aliena manu; ex quo subscribens, confirmat omnia contenta in scriptura, quam subscribit, prout in vna Romana Testamenti coram Coccino Decano, in qua fuit, etiam dictum, sufficere subscriptionem generalem, scilicet, *Ego N. manu propria;* quia testator præsumitur, bene prius vidisse, quæ continebantur in ipsa schedula manu aliena conscripta, subdens *id. Addit. nu. 24.* quod in testamento ad pias causas, quod fieri potest sine testibus, sufficit recognitio per testes, dicentes, se habere notam manum testatoris, prout etiam tenet *Gratian. discept. foren. cap. 895. nu. 31. & 32.*

Et in terminis legati facti in beneficium Capellæ ex testamento imperfecto, idem comprobatur *Donatus Antonius de Martinis resolat. quotid. lib. 1. cap. 238. num. 8.* ubi ait, huiusmodi voluntatem ita demum valere, vt præfertur, quatenus non appareat, testatorem illius voluntati aliquid voluisse addere; tunc enim testamentum, ratione ipsius voluntatis, dicitur imperfecta; secus verò si expressè constaret, quod nihil aliud addere volebat; sed morte præuentus, siue alio detentus impedimento, non potuit, ex doctrina *Barsoli in d. l. si in testamento de fideicommiss. libert.* ad quam se remittit etiam *Rocchus de Curte in tract. iurisp. in verbo, construxit, q. 18. nu. 27.* dum querit, an si testator mandet construi Ecclesiam in testamento imperfecto, illa sit seruanda.

Quæ quidem omnia ita veniunt intelligenda, vt nimirum, pia causa, vt hic, illa

18 comprehendatur, quæ respicit amorem Dei, & salutem animarum, non autem, quæ concernit pietatem humanam; unde si testator velit in testamento inter liberos, manu propria conscripto, libertatem seruis relinquere, oportet, quod pro solemnitate, saltem coram duobus testibus, legatum, libertatis, quod scripsit, exprimat; quare secus dicendum est in pia causa, respicientem amorem Dei, siue salutem animæ, ut dictum est; quia hæc causa pia, est omnibus aliis favorabilior; cum anima cunctis rebus præferatur, *l. sancimus, in fin. C. de Sacrosan. Eccles.* idemque esset si legatum relinquatur pro malè ablatiis, & sic pro exoneratione conscientia, & per consequens pro salute animæ, quia siue quis relinquat piæ causæ pro malè ablatiis, siue aliàs simpliciter, semper ceasetur relinquere in honorem Dei, & sic pro salute animæ suæ; cum amor, & honor erga Deum, pariant animæ salutem, *Rot. decis. 74. in fin. p. 2. diuers.*

S V M M A R I V M.

- 1 Præsentatio ad beneficium Iurispatronatus, quando fieri debeat de presentato presente.
- 2 Et quomodo illa definiatur.
- 3 Præsentationem ad beneficium de absente factam, non tenetur Ordinarius admittere.
- 4 Exemplum refertur de presentato, & instituto, non existente in rerum natura.
- 5 Præsentatus absens, quando instituendus.
- 6 Præsentatio, quare facienda ad beneficium de persona presente.
- 7 Præsentatio ad beneficium, quando fit coram Papa, non requiritur presentia presentati.
- 8 Consensus præstitus patronorum, quando habeat vim præsentationis.
- 9 Præsentatio, quomodo fieri possit, cum promissione de rato.
- 10 Præsentatio ad beneficium legitime faciendæ, quot personas requiratur.
- 11 Quando autem duæ persone sufficiant.
- 12 Præsentare nemo potest se ipsum ad beneficium, & quare.
- 13 Præsentatio, desiderantibus, negandæ, fugientibus offerendæ.
- 14 Præsentare se ipsum ad beneficium, neminem posse, quomodo intelligendum.
- 15 Præsentatus, quomodo præsentationi de se factæ, possit consentire.
- 16 Et quomodo augeat numerum, consentiendo præsentationi.
- 17 Patronus, neque per suum procuratorem ad id constitutum, præsentare potest ad beneficium.
- 18 Riccij opinio contrarium sententiæ, rejicitur.
- 19 Patronus, nec mediâ, neque immediatè potest se ipsum præsentare.
- 20 Præsentare potest pater filium, licet ipsi sint una eademque persona.
- 21 Fictio iuris, non attenditur in spiritibus.
- 22 Patronus beneficii, cum sit vicarius, quomodo Ordinario supplicet pro collatione.
- 23 Patronus, etiam non impetratus, potest per procuratorem præsentare.
- 24 Præsentare quando possit donatarius, donantem in patronatus.
- 25 Et quomodo deprehendatur fraudulenta donatio.
- 26 Erigere beneficium cum reservatione iurispatronatus, potest Capitulum Sede vacante.
- 27 An idem possit Vicarius Apostolicus.
- 28 Patronus, quod tempus habeat ad præsentandum ad beneficium.
- 29 Patronus laicus, potest unum præsentare, ac postea alium, accumulatiue.
- 30 Non tamen patronus Clericus.
- 31 Præsentatio patroni Ecclesiastici, habet vim electionis.
- 32 Electo acquiritur ius in re, sequens acceptatione.
- 33 Patronus, potest plures unico contextu præsentare.
- 34 Et unus post alium, non recedendo tamen à primâ præsentatione.
- 35 Patronus, præsentando, cum iuramento de non præsentando alium, an possit deinde cumulatiue variare.
- 36 Variatio facta priuatiuè, præsentando alium, est nulla, & quare.
- 37 Patronus, variando, non potest ultra duos præsentare.
- 38 In patronatus laicale, in quo differat ab Ecclesiastico.
- 39 In patronatus laicale, quomodo efficiatur ecclesiasticum, & è contrâ, num. 50.

- 40 *Conditione persona mutata, bonorum conditio mutata videtur.*
- 41 *Persona Ecclesiastica, quanam intelligatur in materia iurispatronatus.*
- 42 *Collegium, Capitulum, seu Vniuersitas, quare non possit excommunicari.*
- 43 *Patroni diuersorum beneficiorum iurispatronatus, possunt inter se permiscere.*
- 44 *Consensus Ordinarij in qualibet translatione iurispatronatus, adhibendus.*
- 45 *In patronatus fundatum à Clerico, quomodo censeatur Ecclesiasticum.*
- 46 *Et in dubio presumitur fundatum ex bonis Ecclesiasticis.*
- 47 *Quando verò secus.*
- 48 *Beneficium fundatum per Episcopum, presumitur de bonis Ecclesia. Quando verò secus.*
- 49 *In patronatus, an sit ecclesiasticum, vel laicale, attenditur quasi possessio presentandi.*
- 51 *In patronatus relictum Prefectis Fabrica, seu Oeconomis Ecclesia, an laicale, vel ecclesiasticum.*
- 52 *In patronatus, siue ecclesiasticum, siue laicale, est de iurisdictione Iudicis ecclesiastici.*
- 53 *Extauritarij Ecclesia, presentant ad beneficia, tanquam laici.*
- 54 *In patronatus relictum Confraternitati laicorum, quomodo laicale.*
- 55 *In patronatus, ratione patrimonij Clerici, non dicitur ecclesiasticum.*
- 56 *In patronatus fundatum à Clerico, quando censeatur Ecclesiasticum.*
- 57 *Presentatio, est fructus iurispatronatus.*
- 58 *In patronatus quomodo laicale, si illius exercitium sit penes Ecclesiam.*
- 59 *In patronatus erigi potest cum conditione, quod illud nunquam efficiatur Ecclesiasticum.*
- 60 *In patronatus non dicitur ecclesiasticum, aut mixtum, si patronus presentes cum consilio Regularis.*
- 61 *Tempus, patroni à iure prefixum ad presentandum, potest in fundatione abbreviari.*
- 62 *Patronus, in fundatione beneficij, potest apponere conditiones, extra, vel præter, ac contra ius.*
- 63 *Tempus datum patroni ad presentandum, potest Episcopus abbreviare.*
- 64 *Tempus quatuor mensium non currit Regi ad presentandum.*
- 65 *Nec per illius lapsum deuoluitur collatio.*
- 66 *Tempus datum patroni ad presentandum, potest Episcopus prorogare etiam sine causa.*
- 67 *Deuolutum beneficium, dupliciter impetratur à Papa.*
- 68 *Tempus datum patroni ad presentandum, prorogatur quandoquæ à Papa.*
- 69 *Tempore egemus, ut aliquid maturius agamus.*
- 70 *Et quomodo excusetur patronus, si non presentauit intra tempus.*
- 71 *Impedimentum non sufficit probari, nisi probetur diligentia in eo remouendo.*
- 72 *Restitutio, aduersus lapsum temporis ad presentandum, non datur.*
- 73 *Patronus non potest purgare moram ad presentandum.*
- 74 *Tempus patrono ad presentandum, currit à die notitiæ vacationis beneficij.*
- 75 *Deuolutio collationis ad Superiorem, quomodo allegari non possit, ob lapsum temporis ad presentandum.*
- 76 *Paria sunt, aliquid in tempore non facere, vel minus sufficienter facere.*
- 77 *Tempus datum ad presentandum, an sit continuum, vel vitale.*
- 78 *Tempus aliud continuum, aliud vitale.*
- 79 *Presentatio ad beneficium, fieri potest, etiam in die Natiuitatis, & Paschatis Resurrectionis Domini Nostri.*
- 80 *Ac etiam de nocte.*
- 81 *Tempus datum ad presentandum, computatur per menses, & menses per dies.*
- 82 *Presentatio ad beneficium fieri potest etiam vltima die, & vltima hora quadrimestris, seu semestris dati ad presentandum.*
- 83 *Argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, validum, & è contra.*
- 84 *Institutio in beneficio potest fieri etiam extra Diocesim habentis instituire.*
- 85 *Non tamen in contradictorio iudicio.*

*Praxis Presentationis ad Beneficium Iurepatronatus, et
Iusque Clericalis, et
Laicalis existentia.*

CAPVT II.

Presentatio autem prædicta fieri debet de persona, quæ sensibus corporis exhibeatur coram habente instituire, *Solu. de benef. p. 3. q. 6. Vian. in prax. iurispa. lib. 6. c. 8. nu. 2.* nam ita il-

- 2 la à DD. definitur, nempe, quod sit exhibitio personæ per patronum Episcopo, vel alteri, ad quem spectat institutio, legitime facta, & ita signanter *Roch. de iurepatr. in princip. q. 3. Rabuff. in prax. tit. de present. num. 3. Tusc. tom. 6. litera P. conclus. 191. Garc. de benef. p. 4. cap. 1. nu. 16. Barbos. de potest. Episc. alleg. 7. 2. nu. 112. qui nu. seq. ait,* non valere presentationem de absente factam, neque Ordinarium teneri taliter præsentatum admittere, *id. Rocc. in verbo, honorificum, q. 6. nu. 27. Zerol. in prax. Episc. verbo, Iurepatronatus, p. 1. §. Ad septimū,* ubi, quod præsentatio fieri debet sensibus corporeis illius, cui fit præsentatio, adeo quod præsentatus debet esse personaliter, nec sufficit, præsentantem patronum, solum mittere instrumentum præsentationis Ordinario; aliàs patrono currit tempus in cassum; nam Ordinarius debet ad id habere oculum; & ait, se scire in quodam Archiepiscopatu fuisse quemdam præsentatum, & deinde institutum non existentem in rerum natura, & patronus usurpabat fructus beneficii singulis annis contra decretum Concilij Tridentini *sess. 21. cap. 11. de resor. & sfs. 24. cap. 3. & sfs. 25. cap. 9.*

- Hanc tamen conclusionem ita limitant DD. prædicti, ut videlicet non procedat, 3 quando præsentatus absens, est ita notus habenti instituire, quod nullum, ante illius institutionem, requiratur examen; nam etsi Ordinarius, siue alius ius habens instituendi, non teneatur illius præsentationem ad-

mittere, qui se personaliter non exhibuit, si tamen eam admittet, valebit quidem præsentatio, etiam si taliter præsentatus non esset notus, ut ex pluribus comprobatur *id. Garr. d. p. 4. cap. 8. nu. 18. & 20. dum subdit,* totum id esse in facultate Ordinarii positi, ut tenuit *Rota in vna Regiu. Prioratus 26. Iunii, & 24. Novembris 1587. coram Pamphilio,* præsertim verò, quando instituentus est Diæcesanus instituentis; quia tunc illius idoneitas, & habilitas præsumuntur eidem Ordinario notæ, *Buratt. decis. 2. nu. 30. cum de illo poterit plenam noticiam habere, Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 4. nu. 118. maxime si præsentatus susceperit ordines ab eodem Episcopo instituenti, prout in d. Regiu. Prioratus,* quod tamen adhuc remittitur arbitrio eiusdem Ordinarii, quia neque sufficit, quod præsentatus fuerit aliàs ab eodem Ordinario examinatus, & idoneus repertus; nam si ita ipsi Ordinario videbitur, iterum poterit, examinari pro beneficio acquirendo, *glos. in c. accepimus, ubi Hoff. Io. Andr. Abb. & Butr. de atar. & qualis. quos refert Mariscotti. var. resol. lib. 8. cap. 83. n. 7.* Cæterum verò, eo ipso quod Ordinarius acceptavit præsentationem de absente, illamque admisit, præsumitur habuisse noticiam de prædicto præsentato absente; ac proinde satis est, quod talem sibi factam præsentationem non reiecerit, *Abb. conf. 76. nu. 3. vers. & presumo,* quem sequitur *Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 1. art. 4. nu. 1. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 6. nu. 42.* nam, ut ait *Abb. d. conf. 76. relatus ab eodem Lambert. d. p. 1. lib. 2. art. 2. num. 1. fol. 675. personalis præsentatio, ad alium finem non requiritur, nisi, ut Superior, qui habet instituire, possit præsentatum examinare, ad effectum eum approbandi, vel reprobandi; unde si præsentandus est notus ipsi Ordinario, ut dictum est, non requiritur aliud examen ad finem institutionis faciendæ, *tex. in c. constitutus, 2. de appell. & in c. nullus, 24. dist. quod quidem alia ratione etiam confirmat Lambert. loc. cit. nempe, quia Ordinarius potest absenti conferre beneficium, ut in c. si tibi absenti, de prob. in 6. & in c. gratiam, de rescrip. eod. lib. quare si, collatio fieri potest absenti, ergo de noto, & præsentato, ex iuris. ibid. per eundem Lambert. allegatæ.**

Hoc autem, quando præsentatio fit coram Ordinario, ad effectum obtinendi ab eo institutionem; namque in nonnullis casibus recurritur ad Summum Pontificem pro huiusmodi institutione, seu prouisione, etiam beneficii iurepatronatus laicalis, ut omnibus Curialibus notum est, nempe cum præsentatus ob defectum ætatis, aut quia in aliquo

aliquo obstat fundatio, vel ob alias dispensationes, veluti super pluralitate aliorum beneficiorum, siue quodcumque canonicum impedimentum, super quo Ordinarius non potest dispensare, instituendo presentatum, vel ob reservationes pensionum, seu aliud impedimentum prohibens ipsius Ordinarii provisionem; nam in his casibus perinde est, ac si beneficium esset liberæ collationis; facta tamen mentione iurispatronatus, prout testatur *Rota in una Romana Propositorum 6. Iunij 1633. impressa penes Rub. decis. 216. nu. 22.* Et hoc modo non requiritur ulla præcisæ & formalis presentatio, quæ sit coram Ordinario; sed loco prædictæ presentationis, sufficit consensus patronorum; quia provisus, cum sit præsens in Curia, & debeat examinari per Examinatores Urbis, habebit litteras suæ provisionis in forma gratiosa, vel si in forma *Dignum*, coram Exequutoribus Apostolicis; & sic cessat ratio, ob quam presentatio fieri debeat de presenti, scilicet, ad effectum, ut instituens cognoscat presentatum, illumque examinet, ita dixit *Rota penes Buratt. decis. 481. nu. 5. 6. & 7. Losser. de re benef. lib. 2. q. 6. nu. 49.* quia non attenditur ista absentia, quando fit prædicta institutio à Papa; cum satis sit, constare de consensu patronorum, qui habet vim presentationis, & *Rota* semper tenuit in materia quasi possessionis presentandi, & probationis iurispatronatus, consensum per patronos provisionibus Apostolicis præstitum, habere vim presentationis, *id. Buratt. d. decis. 481. nu. 2. & dixit aliàs Rota decis. 534. nu. 4. p. 1. diversi & in una Soran. Beneficiorum coram Pamphilio 6. Iunij 1603. & in una Colimbrien. Pensionis 15. Nouembrii 1614. coram Manzanedo;* & sic ad acquirendam quasi possessionem presentandi, sufficit idem consensus, sicut ipsamet presentatio, ut per *Vian. in prax. iurispatr. lib. 14. cap. 2. nu. 10. & 11.*

Eoque minus requiritur presentatio, prædicta, quando de necessitate est perenda institutio, seu provisio cum dispensatione à Papa super aliquo ex prænaratis impedimentis; quandoquidem Dataria Apostolica, quæ habet talem presentationem pro inualida, ubi in supplicatione narratur, impedimentum, quo non obstante fuit Orator presentatus, addunt Domini Reuifores hæc verba, *licet de facto*, cum, re vera, talis presentatio, tanquam facta de persona inhabili, sit nulla, licet Ordinarius illam admiserit.

Quamuis negari non possit, quin quandoque huiusmodi presentatio fiat coram ipsomet Domino Datario, si ita casus postulauerit, prout testatur *Rota in una Lu-*

can. Plebis 14. Martij 1590. coram Gypso, & in una Roman. Iurispatronatus 9. Maij 1603. coram Iusto, quas refert *Vian. in d. prax. iurispatr. lib. 5. cap. 2. nu. 31.*

Sed redeundo vnde paulisper digressi sumus, dicimus, quod quando absens potest presentari, tunc poterit, etiam pater pro filio, frater pro fratre, consanguineus pro consanguineo, necnon amicus pro amico, cum promissione, & cautione de rato, petere presentatum institui, & causam institutionis prosequi, & institutionem obtinere, si tamen presentatus, ut dictum est, tanquam notus non indiget examine, ut probat *Vian. in d. prax. iurispatr. lib. 11. cap. 1. nu. 3. 4. & 5.*

Aliàs autem, si presentatus absens, fuerit ignotus Ordinario, debet sensibus corporis, ut supra presentari; quia, ut dicatur vere presentatio, & legitime facta, tres personæ de necessitate requiruntur, nempe presentans, presentatus, necnon habens instituere, et si vna deficit, non dicitur presentatio, *id. Vian. lib. 8. cap. 7. nu. 5.*

Nisi fortasse daretur casus, quo duæ tantum personæ de iure sufficerent, veluti, cum Episcopus, de iure speciali, habet iurispatronatus, eidemque competit ius instituendi; quia, cum tunc utatur duplici potestate, poterit utramque vnico actu expedire, *Felin. in c. cam venerabilis. num. 38. de except. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 55. num. 12.* vel in alio simili casu de iure approbato.

Cæterum verò, cessat nonnullorum DD. opinio, quod pariter duæ personæ sufficiant, cum patronus vellet ad beneficium sui iurispatronatus, se ipsum presentare; prout scio, nonnullos Doctores, desuper consultos, fieri potuisse, respondiisse, toto cælo aberrantes; cum satis sit apud omnes firma conclusio, patronum non posse se ipsum presentare ad beneficium sui iurispatronatus; neque hic refert plurimum immorari, afferendo rationes pro vtraque parte; cum satis sit, nos habere ad id textum expressum in *c. per nostras, de iur. patr.* ubi Innocentius III. rescripsit Archiepiscopo Rothomagen. consultus, utrum Clericus ad vacantem Ecclesiam, in qua ius obtinet patronatus, se ipsum, si est idoneus, valeat presentare, & respondit ipse, quod nullus se potest ad personatum alicuius Ecclesie presentare, ubi *glos. in verbo, presentare*, ait, quod differentia debet adesse inter presentantem, & presentatum, sicut inter dantem, & recipientem, ac inter baptizantem, & baptizatum, *c. debitum de baptis. facit tex. in c. fin. de instit.* ubi quis non potest sibi ipsi conferre beneficium, seu non potest institu-

stitueret se ipsum, nec enim *tex. in l. si ita mandauero, §. si tibi centum, ff. mand.* ubi, qui iussus est dare cui velit, non potest pro se retinere, sicut non potest quis eligere se ipsum, etiam quod detur sibi potestas eligendi, imò etiam dato, quod iurauerit eligere meliorem, et ipse sit melior, id. *Rocc. in verbo honorificam, nu. 20.*

Quod quidem non caret ratione, nempe, quia si quis presentat se ipsum, venit repellendus, tanquam ambitiosus; nam videtur facere iudicium de persona sua, & authorizare sibi ipsi; quæ omnia sunt prohibita, *arg. tex. in Clem. 2. de reb. Eccles. non alien. & in c. qualiter, de elect.* Nec refert, ut vulgariter dicitur, quod prima charitas incipit à se ipso, *c. qui vult ordinatè, de poenit. dist. 3. l. Præses, de seruit. & aqu.* quia ista regula tunc procedit, nisi inconuenientia sequantur, veluti, ne quis se ingerat, & authorizet sibi ipsi, ut dictum est, id. *Rocc. loc. cit.* Vnde non immeritò Gregorius Papa, sic scripsit Cyriaco Episcopo, *Quia sicut*

13 *locus regiminis desiderantibus negãdas est ita fugientibus offerendus, ut in c. in scripturis, §. g. l. circa princ.*

14 Hanc verò conclusionem ita intelligendam esse, certum est, ut videlicet, quis non possit se ipsum presentare, ut non procedat, quãdo iã esset ab alio cõpatrono presentatus; quia potest presentationi iam

15 de se factæ consentire, & ille consensus habebitur pro vna voce, ubi essent alij cõpatroni, qui discordarent; quia tunc non se ingessit, nequè ambitiosus poterit reputari, quod probat *tex. in l. 805, ff. de Decur. in princip.* ubi quod electus ad aliquam dignitatem, sine sui procuratore, petens se postea confirmari, non incidit in *l. Iuliam, de ambit.* *Rocc. loc. cit. d. nu. 20. vers. limita nunc hanc conclusionem.*

Vnde secus dicendum est, ubi quis se ipsum vnã cum alijs presentauerit; quare in vna *Spoletan. Capellania corã Buratto,* quæ est in suis *decis. 712.* fuit annullata presentatio, de quodam Clerico cõpatrono, de quo constabat, non fuisse processum per viã adhesionis presentationi de se factæ per alios cõpatronos; cum nulla præcesserit aliorum patronorum presentatio; sed per viam presentationis eodem tempore factæ, & fuit dictum in vna *Pergamen. Capellania corã eodem Buratt. decis. 316. nu. 2.* quod non potuit sustineri presentatio de se ipso patrono facta per viam scrutinij secreti; quo casu, cum presentatus ignoret, an alij in eum consenserint, ille non potest in se ipsum consentire; quia hoc modo oriretur à se ipso, & uti ambitiosus erit repellendus.

At propterea, taliter presentatus, ut in hoc casu faciat valere suã presentationem; cui ille, ut supra consensit; non debet dicere, *Eligo, vel presento me ipsum;* sed *abnãtatio electi;* aut *presentationi de me factæ;* ac proinde, oportet, quod precedat aliorum cõpatronorum presentatio, non autem, quòd illa fiat eodem tempore; quia si ille consentiat, aut se ipsum cum alijs presentet, nulla quidem erit talis presentatio, ut in *d. Spolian. Capellania, n. 3.*

Et sic ex *d. c. per nostras, de iurepatr. notã DD.* illud habere locum; ubi quis se cum alijs cõpatronis, eligit; seu presentat, ut in *d. Pergamen. Capellania, nu. 2.* Secus verò, ubi presentatio fuerit facta palàm, & per vota aperta, quia, cum ipse non possit se eligere, seu presentare, quin prius sciret, se ab alijs electum, vel presentatum, dici nõ potuit à se ipso oriri, sed ab alijs vocatus, 16 & consentiendo presentationi de se factæ, auxit numerum, tanquam vnus de habentibus ius presentandi, & ita communiter declarant *DD. in c. cum in iure, de iurepatr. ubi Batr. nu. 36. vers. nec obstat,* & alij relati in *d. decis. Pergamen. d. n. 3.*

Et sic consensus coelecti, vel presentati à cõpatronis, facit numerum, illumquè auget; ita quod si vota sint æqualia diuisa in duos, quia videlicet vna pars accessit ad cõpatronum, & alia ab alium, consensus cõpatroni cõpresentati augebit numerum, illum presentatium; idèq; debet præualere presentatio in institutione; quod quidem habet locum, tam in electione, quàm in presentatione. *Lambertin. p. 1. lib. 2. art. §. g. 8. princip. n. 3. fol. 612.*

Quinimò, quod maius est, si esset processum per scrutinium priuatum, publicato scrutinio, licet in alium in scrutinio ipse cõsenserit, posset, visa electione de se facta, ab æquali medietate recedere ab eo, in què in scrutinio consensit, & accedere, ac consentire electioni de se factæ; & eius consensus augebit numerum; quia ex eo, quod non est necessaria forma, *c. quia propter, de elect.* potest augere numerum per consensus suum; & sic oportet, quod sua vox, vnã cum alijs, qui eum elegerunt; constituat maiorem partem, nam secus esset, si ad paritatem, dumtaxat perducatur vota aliorum, quia videretur ambitiosus, si cõsenseret electioni de se factæ; ex quo electio non perducit ad maiorem partem vnã cum suo consensu, id. *Lambert. loc. cit. nu. 2. per tex. in c. quoniam, de iurepatr.* qui loquitur in fortioribus terminis, nempe in electione, quæ plus est, cum ius tribuat; ergo multò magis in presentatione, in qua talis forma nõ requiritur, nec tribuit ius, id. *Lambert. loc. cit. n. 3.*

Ra-

Ratio namque præmissorum, ea quidem est, quod, cum electio, aut præsentatio non fiat per scrutinium secretum, nunquam illa oritur ab electo, seu præsentato, sed à coeligentibus, seu compræsentantibus; quia videt se electum, seu præsentatum ab alijs; quod secus esset, si fuisset processum per formam scrutinij priuati; nam tunc non posset à principio consentire in se ipsum, & sic regulariter quando in electione, seu præsentatione, quis videt se vocare ab alijs, potest consentire electioni, seu præsentationi de se factæ, & alium non eligere, & vox sua computabitur in numero; & suus huiusmodi consensus debet interuenire infra tempus à iure datum ad præsentandum, ante institutionem, id. *Lambert. d. nu. 3.*

Quod quidem non semel in praxi euenisse scimus, nam, cum vnus ex compatronis, alias idoneus, habuerit medietatem vocum compatronorum, & præsentatio fuerit facta palâ, & per vota aperta; per quæ præsentatus sciuit, fuisse præsentatum ab alijs, consentiendo præsentationi de se factæ auxit numerum, tanquam vnus de habentibus ius præsentandi, & sic vbi prius præsentati haberent quales voces, iste, consentiendò præsentationi de se factæ, addendo suum consentum, qui deseruit pro sua voce, habebit maiorem partem patronorum; prout est casus in suprascripta *Pergamen. Capellania*.

Præmissa quidè diuersimodè possunt præstari, potissimam verò, vbi hæc patroni, vt singuli, præsentare debeant, & separatim, si tamen adsit consuetudo in contrarium, illa seruari debet; ac proinde quando ius patronatus ad plures pertinet, vt singulos, & patroni præsentant, vt singuli, non autem vt vniuersi, si tamen vigore statuti, vel consuetudinis ad præsentandum, soliti sint simul conuenire, debet statutum, seu consuetudo huiusmodi seruari; vnde poterit ad dictam præsentationem, siue per scrutinium secretum, & per vota secreta, siue palâ deueniri vt elicitur etiã ex *d. Pergam. Capellania, n. 3.* quæ etiã impressa est penes *Vianian. in calce sua praxi iurispatr. decis. 59. Mant. decis. 268. n. 4.*

Quod si postmodum non appareat, an ille talis, se ipsum, cum alijs principaliter elegerit, seu præsentauerit, an verò potius accesserit, consentiendo dictæ electioni, seu præsentationi de se factæ, tamen debet præsumi fecisse actum, illum eo modo, quo melius, & vtilius sibi de iure permittebatur, ne incidere in vitium ambitionis, *Rota. decis. 185. nu. 4. p. 2. diuers.* & sic censendum est, ipsum in suam nominationem, & præ-

sentationem conspirasse, non principaliter, sed per viam accessionis; quæ quidem interpretatio, in dubio sumenda est, cum tendat ad validandum, non autem ad destruendum actum, vt in *Pergamen. Capellania, num. 5.* cum plurib. sequentib. vbi, nu. 10. quod id maxime suaderi videbatur ex clausula, ac omni meliori modo.

Et licet nonnulli teneant, præmissa minime locum sibi vindicare in beneficijs simplicibus, in quibus videtur cessare causa ambitionis, ut tenuit *Lambert. p. 2. lib. 9. 8. art. 2.* Nihilominus certum est, Rotam fuisse semper, sequutam *Io. Andr. & Abb.* qui in *d. c. per nostras, de inrepatr.* tenent, prædictâ conclusionem habere locum, etiam in beneficijs simplicibus, prout tenuit *Rota in vna Region. iurispatronatus 15. Ianuarij 1624. coram Pirauano, & 15. Martij 1625. coram Vbaldo,* quas etiã sequuta est in una *Barchinonen. Beneficij 2. Maij 1625. coram eodem Pirauano, vt per Add. ad Buratt. d. decis. 316. litt. A.*

Porro, sicut patronus non potest se ipsū præsentare, ita neque procuratorem constituere ad illum præsentandum, *c. fin. de instit. Lambert. p. 1. lib. 2. q. 8. art. 9.* quod etiã defamitur, ex *d. c. per nostras, ubi Abb. nu. 5. Caputaq; decis. 400. p. 2. Peregr. decis. 100. Buratt. decis. 712. n. 1.* ubi plures Rotæ decisiones, ad hoc refert.

Nec standum est *Riccio in sua praxi for. Eccles. decis. 197. num. 216.* ubi, quod cum patronus non possit se ipsum præsentare, ut dictum est, hodiè in praxi seruetur, ut patronus constituat procuratorem cum potestate præsentandi, nam talis procurator, virtute præfati mandati poterit Clericum patronum ad beneficium eiusdem iurispatronatus præsentare, & quod ita fuit decisum in *Rota,* & iuxta eam quotidie seruetur, & testatur *Caputaq; decis. 138. p. 2.*

Quod quidem (salua pace tanti viri) nullo modo subsistere potest; quia est etiam contra innumeras Rotæ decisiones, & omnium DD. opiniones; nec praxis hoc vquam admittit; cum id in iure non habeatur, quare, vulgò dicimus, quod lege non cauetur, in praxi non habetur, vt per *Bald. in c. nihil, sub nu. 15. de elect. Tiraquell. de par. temper. causa 1. nu. 87.* quos refert *Gonz. ad reg. 8. glos. 9. 5. 1. nu. 43.* cum paria sint, aliqua sine lege facere, vel contra legem, vt inquit, idem *Bald. in cap. in Genesim, in fin. de elect. Addit. ad Buratt. decis. 316. littera A.* Quinimò, idem *Caputaq;* quem ipse *Ricc.* allegat, totum contrarium dicit *decis. 497. p. 2.* per hæc formalia verba, videlicet, *Procurator constitutus à patrono ad*

ad presentandum, non potest eundem patronum constituentem presentare. Quam decisionem semper sequuta est Rota, signanter penes Buratt. decis. 712. n. 2.

Neque huius rei ratio longè abest; quia videlicet, si presentatio fiat à procuratore, ad id constituto, idem esset, ac si fuisset facta ab ipso patrono, ut in d. decis. d. nu. 2. & nihilominus, certum est, quod patronus nec mediatè, neque immediatè per se, neque per procuratorem à se constitutum, se ipsum presentare potest, ut per DD. in d. c. per nostras, & in c. fin. de instit. & in c. ex inscriptione, de iurepatr. vbi assignant etiam rationem, quam nos supra adduximus, nempe alteram ambitionis vitandæ, alteram verò, quia debet esse differentia inter presentantem, & presentatum, d. cap. fin. de instit.

Nec tamen, ex præmissis excluditur, quin pater (sicut nonnulli leuiter opinati sunt) nequeat suum filium ad beneficium presentare; ex eo, quod pater, & filius sint vna eademque persona, et propterea idem esset, ac si filius se ipsum presentaret; nam quicquid sit, quoad alios effectus, licet persona patris, non sit diuersa à persona filij, ut est, ex. in l. fin. C. de impub. & alijs subdit. Ti. vaquell. in l. si vnquam in presat. nu. 15. C. de reuoc. donat. et dixit Rota in vna Romana Casalis Turris Vergata, coram Pirono, ac pater, et filius vna, eademque persona, carne, et natura reputentur, l. nec cum filius famil. ff. de furt. c. contradicimus 35. q. 3. & cap. penitencia, dist. 3. aliud enim dicendum est in casu presentationis, ut hic, cum nullibi id reperjatur prohibitum; imò concessum est, quod patroni possint suos filios presentare ad beneficia iurispatronatus, ut est communis opinio, Lambert. eod. tract. par. 1. lib. 2. art. 12. q. 8. nu. 9. q. 16. nu. 122. Vian. in d. prax. lib. 6. cap. 6. num. 23. vbi, quod pater potest presentare filiū, auus nepotem, seu alios consanguineos, per glos. in c. quia clerici, verbo filij, & in cap. consultat, verbo propria auctoritate, de iurepatr. quia quamuis, fictione iuris, pater, et filius reputentur vna persona, tamen in spiritualibus huiusmodi fictio non attenditur, prout docet Paul. de Cistad. in d. tract. iurispatr. d. q. 11. nu. 95. circa fin.

Contingere tamen potest, quod supradicta conclusio, ut videlicet, nemo possit se ipsum presentare, aliquam admittat declarationem, prout eam alias admisisse compertum est, in d. decis. 185. p. 2. diuers. per tot in qua habetur, quod quidam Andreas, necnon Francisca, et Elisabetha eius sorores constituerunt procuratorem Nicolaum eorum fratrem, ad presentandum dictum

Andream, et personam sibi beneuolam. Et quamuis Nicolaus visus fuisset explicare actum presentationis, etiam nomine ipsius Andree, quo casu, ex illius acceptatione, videretur resultare, idem effectus ambitionis; Tamen dixerunt Domini, id non applicari; quia non ita, de plano procedit, quando presentatio sit facta nomine omnium, et sic, etiam ipsius Andree; nam licet Nicolaus procurator in presentatione dixerit, omnes dicti proponentes; tamen postea subiicit, & seu dictus Nicolaus, tam suo, quam aliorum compatronorum suorum nomine, presentat. Propterea, cum illa dictio, seu, stare possit correctiue, & de patronis indefinitè fecerit mentionem, in materia odiosa ad faciendum incidere in vitium ambitionis, & ad destructionem actus, non videtur dicendum, quod indefinita equipollet vniuersali, l. 2. ff. de lib. & postb. vbi Dec. Russ. conf. 98. num. 4. lib. 1. Et licet alii actus postea subsequuti videantur arguere, quod idè factum fuerit nomine prædicti Andree, tamen in hoc casu, cum plures, (inter quos est ipse Andreas presentatus) constituisent procuratorem ad presentandum; qui presentauit non solum nomine illius, quem presentat sed aliorum patronorum, qui ipsum constituerunt procuratorem, presentatus potest acceptare presentationem de se factam, nomine aliorum, non suo; quo casu in nullam incidit ambitionem; & sic adest in hoc casu, differentia inter presentatum, & presentantem; vnde d. Andreas sic, ut præfertur presentatus, simpliciter acceptatio presentationis, censetur illam acceptasse eo modo, quo sibi proficua futura erat presentatio acceptata; & sic idem Andreas presentatus censendus est, acceptasse presentationem factam nomine aliorum compatronorum, non autè nomine suo; quia hoc modo cuitat nomen ambitionis, & sustinetur actus; nec videtur elegisse viam ad impugnamdam suam dispositionem; prout sunt quasi formalia verba prædictæ decisionis, quæ tanquam à sapientissimo viro Hippolyto Aldobrandino tunc factæ Rotæ Auditore, postea Clemente Papa VIII. facta, singularis est in hoc casu, iuxta quam de anno 1614. in simili casu presentationis ad sine cura Ecclesiam iurispatronatus Brettinorum Castren. Diocesis, ego consultus respondi, cum qua lucratus fui duodecim scuta, auri in auro; quare exindè citrà, non immeritò, decisionem auream, illam appellare consueui.

Hoc autem, quando sunt plures compatroni, qui ut alias diximus, possunt vnum ex eis, si habilis ille fuerit, presentare; videndum est modo, quid seruandū in praxi, quando vnicus tantum adest patronus qui est

etc.

clericus, & habilis ad illud beneficium.

Et quidem, omnibus notum est, in hoc casu recurri ad Sedem Apostolicam, ab eaque obtineri tale beneficium, cum narratiua, quod Orator est vnicus patronus, & per Cancellariam expedientur litterae prouisionis huiusmodi beneficii sub narratiua infrascripta, videlicet, *Cum itaque sicut accepimus, &c. Ecclesia, &c. qua de iure patronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione existit, &c. vacauerit, &c. Nos, &c. praedictum N. &c. assentem, se praedicta Ecclesia modernum vnicum patronum existere, apud Nos de vita, &c. Verificato, &c. ac si per diligentem, &c. super quo, &c. fructus, &c. 24. &c. Dat. Roma, &c.*

Nec tamen ex hoc arguitur, similis beneficii collationem spectare ad Papam; ad quem ita recurri consuevit, ob generalissimam, & amplissimam potestatem, quam habet in beneficalibus, *cap. 2. de prob. in 6.*

Cum certum sit, in hoc casu, posse patronum, tanquam vnicum, in hoc procedere, per viam deprecationis, & supplicationis Ordinario faciendae; qui potest illum gratificando, admittere, *Abb. in d. c. per nostras*, vbi ait, quod in beneficiis simplicibus potest supradictus patronus preces huiusmodi porrigere, vt ipse in beneficio iurispatronatus instituat, dummodo sic dignus, & pauper, *Lambert. in d. tract. iurispatr. d. p. 1. lib. 2. q. 1. fol. mibi 608.* & fuit dictum in vna *Regem. Iurispatronatus 15. Ianuarij coram Pirouano, & 15. Martij 1625. coram Vbaldo*, quas refert *Addit. ad Buratt. dec. 316. num. 19.* vbi, quod potest Ordinarius illum gratificando, admittere; quia non obstat ratio ambitionis, quae omnino excluditur a necessitate, quae nullis legibus subiacet, *cap. quaritur. §. fin. 22. q. 2. Paris. cons. 32. num. 12. & cons. 33. num. 23. vol. 2. & licet DD. hic dicant, neminem a se ipso oriri debere, hoc tamen fallit, vbi adest praedicta necessitas; cum per collationem, sic ab Ordinario factam, succurratur necessitati alimentorum ipsius supplicantis; quo casu videmus, quod Ecclesia reseruat alimenta patrono; prout patet ex definitione ipsius iurispatronatus, quod ita definitur, videlicet, quod sit ius honorificum onerosum, & vtile, &c. ac propterea satis clare patet, quod ista vtilitas consistit in hoc, quia videlicet, si patronus deueniat ad inopiam, est alendus de bonis Ecclesiae, *Seraph. dec. 668. num. 5.* & alii, quos refert *Vinian. in prax. iurispatr. lib. 1. cap. 2. n. 20.* & sic debet eidem patrono supplicanti prouideri de omnibus necessariis ex redditibus Ecclesiae; cum appellatio alimentorum, veniant victus, potus, cibaria, vestimenta, caleamenta,*

domus, cubile, seu stratum, & omnia necessaria pro conseruatione hominis; quatenus totum id fieri possit, *Surd. de alim. sit. 4.* sicut idem patronus potest aliquid annuatim exigere ab Ecclesia patronata, in recognitionem iurispatronatus, quatenus ita adiectum fuerit in limine fundationis, cum consensu Episcopi, *tex. in c. praesentia, 2. vbi Abb. n. 3. & 4. de iurepatr. id. Vinian. loc. cit. nu. 23.*

Vnde, non mirum, si ita supplicanti succurrendum sit per dictam Episcopi collationem; quia si huiusmodi alimenta debentur, etiam patrono laico, eò magis patrono Clerico, quando ille est habilis; & sic lex non seruatur in casu praedictae necessitatis, *l. 1. ff. de off. Consul. & ibi gl. nã* cum presentatio ad beneficium iurispatronatus, sit inducta a lege humana, vt v3. debeat patronus alium presentare, ab ea tamen, vt dictum est, recedere licet propter necessitatem; cum talis iuris humani subtilitas non attendatur, vbi posset sequi magna absurditas, vt in casu huiusmodi alimentorum, *arg. s. praeterea in fin. de appella.* Prout neque praedictis obstat, quod institutio fieri non potest ab Episcopo sine presentatione patroni, vt in *d. c. decernimus, 16. q. 7.* quia in huiusmodi casu dicitur interuenire presentatio, vt optime deducit *Paul. de Cistad. in tract. iurispatr. q. 11. n. 91. cum plurib. seqq.*

Ac propterea, obseruari vidimus multoties in praxi, vt adueniente vacatione talis beneficii, Orator Clericus, vnicus patronus porrigat Episcopo supplicem libellum, eidem supplicando, vt attentata vacatione talis beneficii de suo iure patronatus, cum sit vnicus patronus, & pauper, nec ab alio copatrono presentari valeat, prout requiritur; nec habeat, vnde commodè possit sustentare, idem Episcopus dignetur eidem, praedictum beneficium conferre sine prauiudicio sui iurispatronatus, illi, quoad hoc, gratificando.

Et licet nonnulli teneant, Episcopum simpliciter posse eidem supplicanti praedictum beneficium conferre, verius tamen, est id fieri posse attentata supplicantis paupertate. Quare, cum quidam sapientissimus Episcopus requisitus fuisset de hac re, dum vacaret beneficium iurispatronatus supplicantis, qui se pauperem in porrecto libello afferebat, idem Episcopus mandauit capi informationem super huiusmodi paupertate; & cum constitisset, quod supplicans haberet quaedam alia beneficia, etiam exigui redditus, respondit, quod libenter porrectis precibus annuisset; nisi supplicans habuisset praedicta beneficia, ex doctrina eiusdem *Abbas in d. c. per nostras*, vbi aperte

docet, ita demum id fieri posse, dummodo beneficium non sit ultra quam sibi sufficiat ad victum. Et sic potest dari casus, quod necessario recurratur ad Papam pro collatione, nempe, cum Orator non sit pauper, vel habet alia beneficia ecclesiastica, qui eisdem unico patrono illud conferat; cuius collatio habet etiam vim institutionis absque alia presentatione.

Quoniam vero, paulo superius apparet, presentationem ad beneficium ecclesiasticum iuris patronatus, fieri posse etiam per procuratorem, non videtur omittendum pro hac nostra praxi, quod in dies circa id seruari vidimus; nam licet leue videatur, non tamen prorsus erit inutile. Quare dicendum est, ipsum procuratorem, intra legitimum tempus, teneri ad exhibendum mandatum, quod a patrono habet ad presentandum; cum quo etiam Rectorem, siue beneficiatum, coram instituere habere presentet; cum ad utrumque teneatur, nempe etiam, ut infra dictum tempus fidem faciat de suo mandato in actis Curie instituentis, producendo; *Ludouif. dec. 177 n. 7.* vnde sine dicti mandati exhibitione, ut dictum est, nihil agit *Vinian. in prax. iurispatr. lib. 7. cap. 5. n. 1.* quod quidem mandatum debet esse speciale, alias non valet, prout fuit dictum in vna *Forolais. iurispatronatus 25. Octobris 1599. & 15. Maij 1600. coram Cardinale Lancell.* ut refert id. *Vinian. loc. cit. n. 3. qui n. 6.* aduertit in praxi, quod multi, tanquam procuratores patronorum absentiu presentant, occurrente vacatione, ac postea infra legitimum tempus, non exhibent mandatum; vnde lites suscitantur inanes; prout fuit dictum in vna *Lucan. Capellania coram Damasceno, qua est decis. 443. nu. 3. in fin. p. 4. recent. ex Roch. de Curte in tract. iurispatr. verbo honorificam, n. 26. Lamber. eod. tract. lib. 2. q. 1. art. 22. n. 1. Lap. alleg. 22 in princip. & ibi Add. & alleg. 8. dixit, quod fraude cessante, valida erit presentatio per procuratorem vigore mandati facta; quia non reperitur id a iure prohibitum, ergo censetur permissum; cum simus in materia permissiua, per *tex. in l. necnon. quod eis. ff. ex quib. cau. maior. e. inter corporalia, de trã. l. prelat. & id. Lap. alleg. 88. ait, quod patronus, potest per procuratorem presentare, etiam si non fuerit impeditus, id. Roch. in d. verbo, honorificam, q. 5. nu. 23. qui nu. 4. ait, quod ideo requiritur speciale mandatum, quia presentatio est quaedam donatio, & ad donandum requiritur speciale mandatum, c. fin. de off. Vicar. in 6. l. contra ius. § si filius, ff. de pact. Addit. ad Ludouif. d. decis. 177. nu. 7. vbi, quod procurator infra predictum tempus, vel debet exhibere**

mandatum, vel patronus coram Ordinario ratificet presentationem; nam elapso dicto termino, & non sequuta dicti mandati exhibitione, seu saltem patroni ratificatione, qua ratificet presentationem factam a procuratore, qui non exhibuit mandatum predictum, presentatio remanet nulla, & inualida, id. *Vinian. lib. 6. cap. 5. nu. 5.* & ita ipse est intelligendus *num. 4.* quatenus ait, quod potest patronus, infra dictum tempus, ratificare gesta per compatronos, vel procuratores a se constitutos ad presentandum, videlicet, quando intra dictum tempus non fuerit productum mandatum in actis Curie habentis instituere, quod si procurator presentet, est necesse; quod vel infra quadrimestre mandatum exhibeat, ut fuit dictum in vna *Lucan. Capellania 22. Maij 1613. coram Cardinali Sacrato, vel patronus coram Ordinario intra quadrimestre ratificet, ut fuit dictum in vna Taurinon. Beneficij 28. Maij 1584. coram Orano.*

Verum est, nihilominus, non ob stare, si presentatio fiat per procuratorem, qui mandatum predictum, intra dictum tempus non exhibuit, Nam si in termino fuerit facta productio verbalis, cum clausula, *animo exhibendi, &c.* poterit postmodum productio realis fieri extra terminum, ut ex *Vesfr. in praxi, lib. 4. de dol. concum, nu. 6. vers. quod si verbo tantum, Decian. resp. 4. nu. 14. cum seqq. lib. 3. Rota in vna Lunenforzanen. Beneficij 13. Iunii 1625. coram Durano, qua est decis. 110. nu. 23. impressa penes eundem Vinian. in calce sua praxi, ubi nu. 24. habetur etiam, quod si ipsum mandatum fuerit rogatum per Notarium Actuarium Curie Episcopi, ad quem spectat admittere presentationem, predicta productio non est necessaria, ex *Fulgof. conf. 195.**

Et vbi presentatur dictum mandatum, oportet, quod, parte opponente, illud infra dictum tempus quatuor, vel sex mensium sit recognitum; alias enim ipsa parte minimè opponente, non erit necessaria talis recognitio, qua postmodum quandounque fieri, potest, ut per *DD. in Auth. si quis in aliquo, C. de eden. Caputaq. decis. 218. nu. 4. & in his terminis tenuit Rota in vna Lucan. Parochialis impressa inter decisiones criminales Farinat. qua est 195. n. 9.*

Quoniam vero, inuenta lege, inuenitur, & fraus, vulg. iur. ad aliam fraudem eos nouimus confugisse, qui cum non possint se ipsos ad beneficium vacans, presentare eodem modo, quo superius dictum est, neque illud ab Ordinario per viam fieri, aut alias minus legitime donationis ipsius iurispatronatus,

natus, fatagunt à donatario, ad huiusmodi beneficium presentari.

24 Quandoquidem, donatio ipsius iurispatronatus, ad effectum, ut donans possit à donatario presentari, debet esse libera totius iurispatronatus, secundum cautelam, quam hic dat *Paul. de Cittad. in tract. iurispatr. q. 11. fol. mibi 147.* quatenus ait, posse dari remedium v3. ut patronus de consensu Episcopi, donet alteri totum iurispatronatus liberè, & tunc ille donatarius poterit antiquum patronum presentare, ex *Io. Andr. in c. ex insinuatione, de iurepatr.*

Quæ quidem cautela, quatenus ipsa donatio, non sit perpetua, & absoluta, est nimis periculosa, propter fraudes, quæ in ea committi possent; quare debet illa carere, omni vitio suspicionis, & fraudis, & sic perpetua, ut dictum est, esse debet; ut proinde donatarius sit effectus verus patronus, & proprio nomine possit presentare; non aut sic dicendum esset, si donatio prædicta facta esset donatario pro vna vice tantum; quia tunc non poterit ille presentare donatorem; nam hoc modo non dicitur vera donatio; ac proinde hic cadit hæc distinctio, videlicet, quod aut donatio iurispatronatus sit per patronum alicui, seruatis seruandis, & antequam Ecclesia patronata vacet, nec adest suspicio vacationis, & tunc donatarius potest patronum donatorem presentare, cum postea beneficium vacauerit. Quod si donatio fiat per patronum, postquam Ecclesia, seu beneficium vacauerit, vel cum iustaret tempus vacationis, & donatio esset expressè facta à donante ad effectum, ut tunc presentetur à donatario, & hoc nullo modo fieri potest; quia esset pactum, siue conditio fraudulenta, & simoniaca; nam hoc modo, esset recipere temporalia pro spiritualibus, id est redditus Ecclesie, ultra spiritualia pro dicto iurepatronatus sic donato; pro ut etiam idem esset, si hoc pactum non esset expressum in donatione, sed nihilominus perciperetur ex hoc, factam esse talem donationem, ut videlicet donator presentetur à donatario; quia adhuc militarent rationes fraudum; quod probatur in *cap. fin. de prob. in 6. ibi, dummodò de præmissa fraude appareat, &c.* qua quidem distinctione utitur *Lamber. in d. tract. iurispatr. p. 1. lib. 2. art. 11. q. 8. princip. per tot. fol. 614.*

Quare, nè huiusmodi iurispatronatus donatio, nullitatis vitio subiaceat; ac ut omni prorsus fraudis suspicionem careat, debet in prædicta donatione exprimi, quod illud donatur cum omnibus, & singulis iuribus, iurisdictionibus, authoritatibus, potestatibus, prerogatiuis, bonis, censibus, introitibus, & corporibus, ac aliis iuribus

quibuscumq. ad supradictum iurispatronatus, quouis modo spectantibus, ac quoad donatarium pro se, suisq. hæredibus, & successoribus, etiam extraneis; ita tamen, quod per huiusmodi donationem iurispatronatus, omne ius, quod ipse donans in illo habet, ab ipso plenè, ac perpetuò translaturum, & penitus, ac in totum abdicatum esse censeatur; ita quod nullum ius, siue cumlatiue, siue priuatiue eidem donanti reseruatum esse intelligatur.

Et hoc importat dicta expressio de donatione priuatiue facta; quia si patronus donat iurispatronatus, id intelligitur cumlatiue, non autem priuatiue; ex eo, quod in dubio, quando lex mortua, aut viua concedit aliquod ius, vel exercitium ipsius, vel aliquis priuatus se immiscet alicui iuri alteri competenti, intelligitur se immiscere cumlatiue, & non priuatiue, cum illo, qui iam habet idem ius, *Rota dec. 385. nu. 8. par. 1. diuers. Gonz. ad reg. 8. §. 2. proom. nu. 31. & 32.*

Reassumendo autem superiorem ordinem, circa consensum præstandum erectioni beneficii, cum reservatione iurispatronatus, dicimus, quod simplex libellus super hoc porrigendus est Episcopo, siue eius Vicario, si ab Episcopo prædicto habeat ipse ad id speciale mandatum, & non aliàs, *Sbroz. de offic. Vicar. Episc. lib. 2. q. 31.* sicut nec potest presentare alienum donationi, aut cuiuscumq. translationi iurispatronatus, *Sola. tract. de benef. 2. p. q. 6. num. 1. Garc. rod. tract. par. 5. cap. 9. n. 75. Viuan. in prax. iurispatr. lib. 1. cap. 2. num. 36. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 35. Barbof. de potest. Episc. allegat. 54. nu. 74. & 75. & dixit Rota in vna Placent. Parochialis de Mirabel. 29. Ianuarij 1594. coram Orano, Rebuff. in praxi, in forma Vicariatus. nu. 184. Zerol. in prax. Episc. par. 1. verbo Vicarius, s. 11. aliàs autem deficiente dicta facultate, nihil poterit circa hoc Vicarius; quinimò nequè hæc facultas cõpetit Legato Apostolico, idem *Garc. loc. cit. num. 75. 76. & 77.* Vnde cum porrigitur libellus Episcopo, nisi ille vellet procedere ad erectionem, eam eius Vicario delegabit, qui autoritate sic sibi attributa, procedet, ut sæpè fieri solet; qui tamen Vicarius de hac facultate sibi delegata, debet, ut in d. formula sententiæ erectionis, ac in quouis alio actu, de hoc facere mentionem; cum aliàs id non posset ex vi sui officii Vicariatus, *see. in cap. nobis, & ibi DD. de iurepatr. Fufcus de visit. lib. 2. cap. 10.**

26 Hanc eandem potestatem habet, etiam Capitulum Sede Episcopali vacante, quam habet Episcopus in concedendo licentiam volenti ædificare Ecclesiam, cum reserua-

tlione iurispatronatus; quia idem Capitulum succedit in iurisdictione ordinaria, & fungitur vice Episcopi, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, *cap. penult. de suppl. negl. prel. lo. Andr. in cap. un. de maior. & obed. Pavin. de offic. Vicar. Sed. vacan. q. 10. p. 1. num. 2. id. Garc. d. cap. 9. n. 70. Viuian. in d. pract. iurispatr. lib. 2. cap. 1. nu. 15.* vbi, quod, Sede Episcopali vacante, potest Capitulum dare licentiam, & consensum prestare ad fundandam, construendam, & dotandam Ecclesiam, cum dicta reservatione iurispatronatus, ut est communis opinio, & fuit ita semper practicum in hac Curia Archiepiscopali, illius Sede vacante, prout et infra dicitur.

Tenant aliqui, huiusmodi facultatem competere etiam Vicario Apostolico, seu Administratori, quem solent quandoque Summus Pontifex deputare ad regendas Ecclesias Cathedralis, & Metropolitanas, donec Episcopus perueniat ad etatem legitimam, vel quando idem Pontifex eundem Vicarium mittit cum litteris in forma Breuis, de consilio Cardinalium Sacre Congregationis Episcoporum, ad gubernandam Ecclesiam, donec causa Episcopi terminetur; nam iste Vicarius dicitur habere ordinariam iurisdictionem, & vere Ordinarius.

Est tamen aduertendum, id non ita simpliciter procedere, vti aliqui volunt, per ea, quae tradit *Bart. in l. 1. §. ab eo, num. 1. vers. quod potest, ff. qui, & a quo appell. Roman. d. Val. cons. 46. num. 6. lib. 1. Alex. in rubr. ff. de officio eius, nu. 15. Abb. in cap. si quis contra, num. 29 de for. compe. sed ita demum intelligendum est, quatenus iste Vicarius, quem Apostolicum appellamus, id expressum habeat in suis facultatibus; prout quandoque id exprimi consuevit; & ita practici testatur *Paris. de resign. benef. lib. 7. q. 24. sub num. 27. vers. Vicarius enim Apostolicus.**

Quo vero ad tempus, intra quod fieri debet presentatio, satis vbiq; patet, eam esse faciendam intra legitima tempora, a die erectionis beneficii, siue obitus beneficiati, videlicet, si beneficium fuerit de iurepatronatus laicorum, intra quadrimestre; si vero Ecclesiastici, intra semestre, *cap. un. §. vers. & ibi DD. de iurepatr. in 6.*

Huius autem temporis diuersitatis ratio est, quam omnes DD. afferunt, nimirum, quia laicus potest intra quadrimestre variare, & alium successiue, cumulando, presentare; patronus autem Ecclesiasticus id facere nequit, ut notat *glos. in d. cap. un. quia qui grauatur in uno, releuatur in alio, l. cum qui, ff. de iur. et quia laicus potest unum presentare, & postea alium accumu-*

latiue, et sic potest variare, et Diocesanus acceptare quem uoluerit; et ideo, debet in illo grauari, quod non habet, nisi quatuor menses ad presentandum.

10 At vero, Clericus patronus non potest variare, et sic grauatur in hoc, ideoq; debet in alio releuari, quod uidelicet habeat sex menses ad presentandum, *cap. quod autem, cap. pastoralis, & cap. cum autem, extra de iurepatr. Roch. de Curie, eod. tract. verbo, honorificam, q. 9. num. 10. Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 23. num. 13. Garc. d. p. 5. cap. 9. num. 211. Barbof. de pot. Episc. allegat. 7. num. 151. et alii, quos refert *Viuian. in pract. iurispatr. lib. 10. cap. 1. num. 1. & 2. qui num. 3. & seq. plures, etiam reddunt rationes, nimirum, quia presentatio patronorum Ecclesiasticorum habet vim electionis, in qua non cadit variatio; nam statim electo acquiritur ius in re, sequuta electionis acceptatione; secus vero in presentatione laici, per quam presentatio acquiritur tantum ius ad rem, *Abb. in cap. cum Bortolus, & oppos. de re iud. vbi Felin. col. 1. num. 2. Marius Anton. var. resol. lib. 1. r. resol. 104. num. 23.* Necnon quia Clerici facilius possunt, & melius inuenire Clericos idoneos, quam laici, qui cum sint extra clericalom militiam, possunt citare, *id. Viuian. loc. cit. num. 6.***

Sanè, hæc variatio ita demum fieri potest per laicum patronum, vt v3. possit plures, unico contextu, presentare, vt Episcopus instituat, quem velit, *Glem. plures. §. fin. & ibi glos. Card. & alij, de iurepatr. vel unum presentare, & successiue postea alium cumulatiue, non recedendo à prima presentatione; cum non possit priuatiue secundum presentare, *Rot. dec. 513. n. 2. p. 3. diuers. vbi orta quæstione, An patroni laici, qui semel aliquem presentarunt, etiam cum iuramento de non presentando alium, possint deinde cumulatiue variare, Dominis visum fuit hoc eis licere; quamuis propterea efficeretur periuri, iuxta *cons. Alex. 26. vol. 3. Rom. de iurepatr. verbo, honorificam, q. 12.***

36 Aliàs enim variatio facta priuatiue, erit nulla, quia nunquam ita permittitur, vt uoluit *Abb. in cap. quod autem, num. 3. & in c. cum autem, num. 2. de iurepatr. Lap. allegat. 75. num. 6. Paris. cons. 42. num. 7. volum. 4.* nam aliàs tolleretur Episcopo facultas instituendi, quem uellet; & sic per illam variationem cumulatiuam, non dicitur recedendum à prima presentatione, idem *Marius Anton. d. resol. 104. num. 10.*

Verum tamen est, quod si patronus presentauit unum, & iurauit non variare, vt dictum est, tunc non poterit variare; quicquid
supra

supra dictum sit, quia Superior non potest
admittere periuram ad presentandum, ne
sit ille author periurii, vt fuit dictum in vna
Pampilonen. Beneficij de Cicur 26. May
1603. coram Cardinale Lancelotto, & in
vna etiam Pampilonen. Beneficij de Huarte
13. February 1595. coram Iusto, vt refert
id. Viuiam. in d. prax. iurispatr. cap. 2. nu. 6.
quamuis valeat actus, factus contra propriū
iuramentū, licet faciens efficiatur periurus,
glos. in cap. ult. verbo, reuocatus, de procur.
in 6. Felin. in cap. cum accessissent, col. 5. de
procur. Abb. in cap. dilecto, num. 10. de prob.
tamen potest taliter presentans absolui, &
postmodum variare, Viuiam. loc. cit. n. 6.

Hanc tamen conclusionem, quod videli-
cēt patronus laicus possit cumulatiue præ-
37 presentare, ita intelligas, vt non vltra duos
presentet, idest unum prima vice, alterum
uero secūda vice, ultra quam amplius præ-
sentare non potest, idem Viuiam. lib. 10. c. 2.
num. 1.

Cum autem, hæc sibi locum vendicent
in patronis laicis, & sic in beneficio de iu-
repatronatus laicorum, non autem eccle-
siastici, subnectendum duxi, quid discrimi-
38 nis versetur inter iuspatronatus laicæ &
iuspatronatus ecclesiasticæ; & licet non
desint, qui id satis superque declarauerint,
nihilominus, pro eo quod nostram praxim
concernit, cum ex nouissimis Rotæ deci-
sionibus plura super præmissis dubia eluci-
data fuerint, summam hic aliqua duxim-
us adnotare.

Et quidem, regula talis est constituenda,
quod vbi beneficium fundatum est de red-
ditibus, vel bonis Ecclesiæ, iuspatronatus
dicitur ecclesiasticum; vbi verò fundatum
est de bonis patrimonialibus, dicitur laica-
le, siue fundator sit persona laica, siue ec-
clesiastica, Rebuff. super concord. tit. de col-
lat. §. præfatusque Ordinarii, & in praxi tit.
de signat. p. 3. vers. nec non iuspatronatus,
num. 7. cum aliis relatis per Cened. canon.
quæst. 22. nu. 5.

Sed latius explicando hanc differentiam
inter vtrumque, dicendum est, quod tunc di-
citur iuspatronatus ecclesiasticum, quando
Clericus illud habet nomine suæ Ecclesiæ,
seu quando ipsa Ecclesia, vel aliqua Vni-
uersitas, vel Collegium Religiosorum, seu
Clericorum habet iuspatronatus; vel illud
dici potest iuspatronatus ecclesiasticum,
quod licet ortum habuerit à patrimonio
laici, tamen fuit donatione, testamento,
fundatione, vel alio quouis titulo, transla-
tam in Ecclesiam, Capitulum, seu Colle-
gium ecclesiasticum, Canonicorum sæcula-

rium, vel regularium, seu in aliquam eccle-
siasticam personam, ratione Ecclesiæ, Di-
gnitatis, aut beneficii, Covar. præf. quæst.
cap. 36. nu. 2. & 5. Paris. de resign. benef. lib.
2. q. 4. nu. 39. In his enim casibus iuspatro-
natus efficitur omnino ecclesiasticum Vi-
39 uian. in d. prax. iurispatr. lib. 2. cap. 2. nu. 9.
Gare. de benef. p. 5. cap. 1. n. 554. & sequibi
in vna Valentim. Beneficij 26. Martii 1593.
coram Orano, fuit resolutum, presentatio-
nem factam per Abbatissam, & Moniales
Sanctissimæ Trinitatis, &c. non intrare; quia
licet admittatur, illud esse iuspatronatus
ex dotatione, nihilominus, cum translatum
fuerit in Abbatissam, & Moniales prædictas,
dicitur iuspatronatus ecclesiasticum, c. vn.
§. ult. de iurepatr. in 6. & sic, cum beneficiū
vacasset in mense Sedi Apostolicæ reservato,
illius collatio spectauit ad Papam. Sic etiā si
laicus patronus ex fundatione, efficiatur Reli-
giosus, nā tunc iuspatronatus efficitur eccle-
siasticum; quia per talem ingressum, omnia
acquiruntur Monasterio, Auth. ingress. C.
de Sacros. Beclor. quod tamen solum procedit
durante vita Monachi, vbi iuspatronatus,
iure sanguinis, defertur in posteros, &
illi adfunt, Gambâr. de anth. leg. lib. 3. num.
416. dicens, quod si aliquis Episcopus, ex
largitate fidei, obtinens Comitatum,
vel Ducatum, in quo exercet iura tempo-
ralia tanquam Dominus in temporalibus,
vt ibi exemplificat in Episcopo Valentino,
qui est Comes Perniæ, ac etiā Episcopo Oue-
ten, qui est Comes Nuruennæ, habeat ra-
tione huius Comitatus, vel Ducatus, iuspa-
tronatus, illud indicabitur ecclesiasticum;
quia, cum Comitatus sit Ecclesiæ, & iuspa-
tronatus, Comitatus, ergo iuspatronatus
est Ecclesiæ; quandoquidem, cum illud
habeat causam à Comitatu, vel Ducatu,
qui est Ecclesiæ, ergo sine dubitatione ipsum
est Ecclesiæ; nam mutata conditione per-
40 tinet, & bonorum conditio mutata vide-
tur, vt per Valasc. de iure emphyt. q. 17. nu. 5.
col. 2. relatum per Barbof. de pot. Episc. alleg.
72. nu. 129. dicens nu. seq. quod vbi res non
priuilegiata, peruenit ad priuilegiatum,
amittit naturam antiquam, & efficitur res
priuilegiata, Tiraquell. de primog. in præ-
fat. num. 133.

Vnde, quodcumque iuspatronatus tran-
sit in Ecclesiam, seu Capitulum, aut Colle-
gium ecclesiasticum, seu in personam ec-
clesiasticam ratione Dignitatis, licet ori-
go sit laicalis, nihilominus efficitur eccle-
siasticum, text. est in c. vn. & ibi DD. de iu-
repatr. in 6. glos. in dilectus, verbo, ex do-
natione Regis, de prob. Covar. d. cap. 36. nu.
1. vers. secundò, Rota coram Serapbino, de-
cis. 2420. nu. 2. & decis. 740. nu. 2. p. 2. recens.
Anton.

Anton. Ricciall. lucubrat. Eccles. lib. 4. c. 19. nu. 2. ubi id limitat, nisi fuisset translatum dictum iuspatronatus, sub expressa conditione, quod illud penes ecclesiasticam personam remaneat laicale; quia conditio huiusmodi admittitur, ut fuit resolutum in vna Romana Iurispatronatus 31. Maii 1613. coram Card. Sacrato, prout etiam infra dicitur; subdens, id. Ricciall. loc. cit. nu. 9. alias secus dicendum esse; prout, etiam, si patronus ingrediatur Religionem; quia sicut per talem ingressum, bona omnia acquiruntur Monasterio, ut supra dictum est, ita transit iuspatronatus; quod proinde efficitur ecclesiasticum, id. Felin. in tract. quando iurista Apost. nos. patr. limit. 5. id. Gamb. d. lib. 3. nu. 216. cum plurib. segg. Ricciall. d. nu. 3. Robuff. in tract. nominat. q. 8. nu. 22. Seraph. d. decis. 1420. Rot. decis. 543. nu. 4. p. 2. r. r. prout etiam in vna Loodim. Parochialis 18. Decembris 1623. coram Merlino.

Persona autem ecclesiastica, hic intelligitur, non solum Clericus, in quem ratione suae Ecclesiae transfertur iuspatronatus, verum etiam ipsa Ecclesia, quae repraesentat personam fictam; unde quoties dicimus, quod quando iuspatronatus pertinet ad personam Ecclesiasticam, seu in illam illud transfertur, censendum sit Ecclesiasticum, non contempletur ipsa persona, quatenus illa unica est; quandoque videm, licet persona sit res animata, & rationalis in individua substantia, repraesentatur illa nihilominus per Ecclesiam, uel Capitulum, aut Collegium, quod in se animam non habet, sed est quoddam corpus ex multis ad inuicem collectis, vnam tamen personam repraesentans. Unde dicimus, quod Collegium, Capitulum, Vniuersitas, excommunicari non potest; cum excommunicatio sit poena animae, & Collegium animam non habet, ut ait *tex. in c. Romana, §. fin. de sent. excom. in 6.* ubi Summus Pontifex prohibet ferri sententiam excommunicationis in Collegiū, vel Vniuersitatem, volens animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset; cum nonnunquam contingeret innoxios huiusmodi excommunicationis sententia irretiri, idem ait *Vian. in prax. iurispatr. lib. 8. cap. 4. nu. 12. cum plurib. segg.* Quod quidem in proposito, intelligendum est, nedum de Collegio, & Capitulo, verum etiam cuiusvis alterius corporis, cuius ratione, persona ecclesiastica praesentatur, ut in *c. 1. §. 2. vers. & omnino, de iur. patr. in 6. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 10. nu. 40. & 41.* & quod Capitulum veniat appellatione personae, dixit *Rota. penes Buratt. decis. 253. num. 8.* quia personam repraesentatur, ad *ten. in l. mortuo, ubi*

Bart. & alii, ff. de fid. iuss. d. c. Romana, §. 2. Felin. in c. eam te, nu. 15. de rescript. Mandos. reg. 34. q. 51. nu. 2.

Sicut etiam, in proposito, res laico ab Ecclesia cessa, non potest amplius dici ecclesiastica, sed laicalis, ut per *Bart. in l. licitatio, §. fin. ff. de public. & in l. Paulus, in fin. ff. de acquir. hered. Carol. de Grass. de eff. cleric. effecta 2. num. 126. Buratt. decis. 780. nu. 6.* Sicut est contrario, bona à laicis in Ecclesiam translata, efficiuntur ecclesiastica; *Buratt. loc. cit. nu. 7.*

Ac pariter notandum est, quod licet, quando iuspatronatus est fundatum ex bonis ecclesiasticis, & à persona ecclesiastica, semper censi debet ecclesiasticum, etiam si ad personas laicas transferatur; ex quo qualitas illa videtur inseparabilis, id tamen habet locum, si fuisset à laicis titulo lucratiuo acquisitum; quia tunc retinet suam originalem naturam. Secus verò, si titulo oneroso, nempe ex causa permutationis, iuspatronatus ecclesiasticum acquireret; quia tunc efficeretur penitus laicale, & illud, quod à laico, in permutatione datum fuit Ecclesiae, videtur succedere loco illius iuspatronatus ecclesiastici; alias in valde exorbitanti lucro versaretur Ecclesia, si utrumque, nempe, & quod recipit, & quod illa dat, ecclesiasticum remaneret; quod alienum omnino videtur ab honestate Ecclesiae, quae est religiosa cultrix, & autrix iustitiae, prout etiam distinguit *Addit. ad Buratt. decis. 769. nu. 23. & 24.*

Et hunc casum, pluries euenisse scimus, & iudicatum ita extitisse in materia huiusmodi permutationis; quando quidem nullibi ambigitur, posse patronos diuersorum beneficiorum iuspatronatus, inter se permutare, & hic est vnus ex modis, quibus iuspatronatus in alium transfertur, *Barbos. de pot. Episc. alleg. 71. nu. 31.* videlicet, quod de vno in alium transit permutatione; quodque si in laicum transfertur, Episcopi consensus requiritur, secus verò si in Ecclesiam, aut clericum, nomine Ecclesiae, *Azor. instit. moral. cap. 20. q. 7.* & huiusmodi consensus in hac permutatione, seu donatione ab Episcopo praestandus, potest etiam post obitum permutantis, seu donantis interuenire; & est adeò validus, sic postmodum praestitus, ut praesentatus postea à donatario preferatur praesentato ab haerede donantis, id. *Barbos. loc. cit.* quamuis aliud dicendum sit, quando laicus donat laico ius praesentandi, quia, antequam Superior donationem confirmet, donans, & eius haeredes possunt praesentare; cum clarum sit, ius ab ipso donante non esse abdicatum, ante confirmationem ipsius Ordinarii, *Abb. in cap. cum factu-*

seculum, in fin. de iurapatr. Put. decis. 18. per tot. lib. 2. & ita docet etiam praxis.

Et circa praestationem huiusmodi consensus, ex pluribus probat *Lambert. de iurapatr. 2. p. lib. 1. art. 2. q. 3. princip. num. 1. fol. mibi 344. nu. 32.* ad id requiri consensum Ordinarij, eo modo, quo requiritur, quando iuspatronatus alteri donatur, vt etiam resoluit *Abb. post alios in c. illud eod. tit. & concludit etiam Rocch. de Cart. eod. tract. verbo, ipse, vel is, nu. 27.* quod iuspatronatus transfertur per viam permutationis, non tamen, cum quacunque re, sed tantummodo cum alia re spirituali, vt est iuspatronatus erectum, ac spiritualizatum auctoritate ordinaria, vt per *Hoff. in Summ. huius tituli, §. qualiter transferatur, vers. res permutata;* nam alias si permutaretur iuspatronatus cum aliqua re temporali, sine dubio committitur simonia, ex iuribus ibi allegatis, & nu. 28. ait, quod patroni duarum Ecclesiarum possunt inter se pacisci, vt vnus sit patronus vnus, & alter sit patronus alterius, quod quidem fieri potest, etiam sine Superioris auctoritate, ex *glos. in Clem. plures in verbo, liberè* vbi, quod secundum *d. glos.* hæc permutatio poterit fieri, etiam sine Superioris auctoritate; quamuis postea subdat ibidem *id. Rocch.* quod ipse credit dicendum, quod sit requirendus Episcopi consensus, sicut in qualibet alia translatione iuspatronatus, ad euitandas fraudes, quæ possent inducere fortasse simoniã; quia, posset fingi permutatio, & in veritate fieri venditio, & sic simonia committeretur; quare non mirum, si Episcopi consensus sit requirendus, & cõsultus ego ipse ab Episcopo Umbriaticen. ita respondi, & fuit adhibitus illius consensus in huiusmodi permutatione, & id pluribus probat *Paul. de Cistad. eod. tract. p. 9. tit. quomodo iuspatr. transfer. fol. mibi 161. sub num. 13. circa fin. vbi ait, quod si laici haberent plura iurapatronatus, possent ad inuicem permutare, interueniente consensu Episcopi, Vian. in prax. iurispatr. lib. 4. cap. 3. nu. 3.*

Nam licet possit regulariter iuspatronatus cedi, legari, fideicomitti, & donari, loco pio, ac quocunque alio titulo in eum transferri sine licentia Episcopi, *Grat. discept. foren. cap. 177. nu. 3.* nihilominus si in huiusmodi translatione interueniret consensus Episcopi, esset optima cautela ad obuiandum fraudibus; prout adhibendus est, quando transfertur in laicum; licet cum nonnullis declarationibus, de quibus per eundem *Rocch. loc. cit. q. 16. & 17. num. 28. vsquæ ad nu. 32.* præfertim, quia vbi requiritur consensus Ordinarij, nempe in erectionibus, ac etiam translationibus iuspa-

tronatus, idem consensus non dicitur requisitus pro libito voluntatis eiusdem Ordinarij, sed tanquam Iudicis; vt possit videre, an in præmissis adiiciantur conditiones à iure improbatæ; quo casu, si non sint tales, teneatur illas approbare, cum sit loco Iudicis, vt in *auth. statumus, vbi Bald. nu. 2. de Episc. & cler. Alex. conf. 11. nu. 8. lib. 1. Boer. decis. 326. nu. 2.*

Ad rem verò redeundo, vnde paulisper sum digressus, idem dicendum esset, si iuspatronatus esset fundatum à Clerico, quem non constat habuisse bona patrimonialia, vel aliunde quæsitæ; quia tunc censetur Ecclesiasticum, non autem laicale; ex eo quod in dubium præsumitur fundatum ex redditibus, & bonis Ecclesiasticis, & sic esse Ecclesiasticum, ad not. per *Abb. in c. 3. de peccul. cler. & in c. cum officijs, & in c. cum esset, de testam.* nisi fortasse appareat, Clericum, vel alium prohibitum disponere de bonis Ecclesiasticis, vt in *c. cum in officijs, & in c. relatum, 2. de testam.* obtinuisse à Papa licentiam disponendi de illis; quia tunc dicuntur bona patrimonialia, & dicendum erit, vt infra.

Quinimò, idem dicendum est, si beneficium fuerit fundatum per Episcopum; quia in dubio præsumitur illud fundatum ex redditibus ecclesiasticis, *glos. in c. 1. verbo, debent, & ibi Innoc. in princip. & Abb. nu. 3. de privileg. Felin. in c. cum venerabilis, vers. & adde, de except. Cassad. decis. 4. nu. 1. de iurapatr.*

Aliter verò ex superius dictis, dicendum est, quando laici sunt in quasi possessione præsentandi; tunc enim præsumitur fundatum ex bonis laicalibus, & patrimonialibus, nisi contrarium expressè probetur, *Put. decis. 228. lib. 2. & decis. 90. lib. 3. & alij relati in vna Viterbien. Iurispatronatus coram Damasceno impressa penes Farinac. in possib. decis. 273. nu. 1. & 3.* vbi in duabus Capellanij fundatis per Episcopum Ceruien. fuit dictum, non obstat, quod laici non reperiebantur in quasi possessione præsentandi ad vnã ex dictis Capellanij, sed tantum ad aliam erectam per eundem Episcopum; quia, cum erectio, & dotatio fuerit facta vnico contextu, existimantur Domini, possessionem vnus suffragari quoad omnes; attendendo magis causam possidendi, quam ipsum actum, & subditur *n. 4.* quod etiam si appareret, illas esse erectas de bonis ecclesiasticis, iuspatronatus diceretur laicale; quia stante amplissima Episcopi facultate testandi, & disponendi de redditibus ecclesiasticis, tam inter viuos, quam in vltima voluntate, videbantur isti redditus, Episcopo declarante, prout declarauit

uit ad fauorem hæredum, positi extra naturam reddituum Ecclesiasticorum; prout in simili dicitur, quod bona aliàs feudalìa, habentur pro merè allodialibus, si est data facultas de illis ad libitum disponendi, vt habetur in *d. dec. 273.*

Et præter ea, quæ ad id afferuntur in *d. dec. Viterbien.* hanc etiam rationem reddit *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 10. nu. 33.* nempe, quia tales redditus, incipiunt haberi pro patrimonialibus; exemplo bonorum emphyteuticorum, vel feudalium, quæ ob facultatem de illis ad libitum disponendi, sortiuntur naturam patrimonialium, & allodialium, *Anchar. conf. 125. num. 9. Roland. conf. 42. num. 27. val. 4.* Nec proinde tale iuspatronatus, stante dicta licentia testandi de prædictis bonis Ecclesiæ, reputari potest, ex priuilegio; quia tale priuilegium, seu talis licentia sic testandi, non dirigitur ad acquirendum iuspatronatus, sed ad remouendum impedimentum iuris positiuo, circa liberam dispositionem de redditibus Ecclesiasticis; qui licet sint sub libera dispositione Prælati, impeditur tamen ille de eis disponere, resistente iure positiuo; ac propterea, disponendo ex licentia Papæ, virtute remotionis prædicti impedimenti, perinde est, ac si illud nunquam emanasset; & sic ipse Prælati, applicando dicta bona, ex indulto acquisita, foundationi, vel dotationi beneficii, idem est, ac si ipsa bona essent patrimonialia; vnde, indultum, seu licentia Papæ, disponendi de illis, cadit super remotione impedimenti, vt dictum est, libere disponendi de dictis bonis; quo sublato per dictum indultum, beneficium dicitur fundatum, seu dotatum de bonis patrimonialibus; & per consequens dictum iuspatronatus absolute dicitur laicale, non autem Ecclesiasticum, vt ex pluribus comprobatur idem *Lotter. loc. cit. nu. 34. 35. & 36.*

Idem quoque in proposito huiusmodi bonorum laicalium, & patrimonialium, dicendum est, si conuenerit, clericum, ante fundationem iuspatronatus, habuisse beneficium exigui redditus, ac præter illud, bona patrimonialia, & laicalia sufficientia ad dotandum dictum iuspatronatus; tunc enim cessat præsumptio dotationis ex redditibus prædicti beneficii; sed quod potius dotauerit ex dictis bonis laicalibus, & patrimonialibus.

Quare, in vna *Constantien.* Bonorum, quæ est *decif. 582. p. 3. diuers.* & facit ad casum, cum esset defunctus Episcopus Constantien. Ecclesia, omnem illius suppellectilem occupauit, ac moderno Episcopo consignauit; quæ tanquam bona Ecclesiæ detinebat; & Episcopi hæredes dicebant, esse

bona patrimonialia; & propterea ad illos spectare, prout Rota declarauit; ea ratione, quia cum constaret de paupertate Ecclesiæ, & de bonis, ac diuitijs proprijs Episcopi prædefuncti, bona quæ fuerunt reperia, non habentia signum Ecclesiæ præsumuntur potius quæ sita ex bonis Episcopi, quam Ecclesiæ, *Abb. in c. 3. de pecul. cler. Corn. conf. 314. Boer. decif. 20. nu. 4. Conar. in c. 1. de testam. num. 7. & seq.* qui tenent, hanc præsumptionem præualere, etiam quod Ecclesia reperitur in possessione dictorum bonorum; eo magis, quia ex dictis bonis, nonnulla habebant signum Ecclesiæ; vnde non habentia huiusmodi signum, non censentur esse Ecclesiæ. De quo etiam est *tex. in c. relatum, 2. S. ceterum de testam.* ibi *Cæterum, quæ ex hereditate, vel artificio, aut doctrina proueniunt, distribuantur pro arbitrio decedentis,* ac etiam *tex. in c. quia nos, eod. tit.* Vnde, cum ex præmissis constare, iuspatronatus fuisse fundatum ex bonis extra Ecclesiam positis, & sic laicalibus, & patrimonialibus, profecto, censendum erat laicale, non autem Ecclesiasticum.

Et cum, ex antea dictis, attendatur causa possidendi, ad dignoscendum, an iuspatronatus sit laicale, vel Ecclesiasticum, propterea, quando laici sunt in quasi possessione præsentandi, iuspatronatus habetur pro laicale, & e contra si Clerici sint in eadem quasi possessione, *Mobed. decif. 9. nu. 1. & 2. de iurepatr. nu. 4.* vbi, quod dicenti contrarium, quod videlicet iuspatronatus sit fundatum ex bonis Ecclesiæ, ac proinde Ecclesiasticum, incumbit onus probandi; & sic regula est, quod tale præsumitur iuspatronatus, qualis est persona, quæ illud possedit, *id. Mobed. d. decif. 9. nu. 4. et c. 1. de iurepatr. in 6. & eum quasi possideatur à laicis, præsumitur laicorum, nu. 5. Rot. decif. 615. nu. 4. p. 1. recent.*

Ex quibus satis, superque deducitur, quod iuspatronatus à principio laicale, si deinde transeat ad personas Ecclesiasticas efficitur Ecclesiasticum, illiusque naturam assumit, *c. vn. S. fin. vbi glos. & DD. de iurepatr. in 6. Rebuff. in tract. de nominat. q. 8. num. 22. Seraph. decif. 1420. Rot. decif. 541. nu. 4. p. 2. recent. & in Leodien. Parochialis 18. Decembris 1623. coram D. Merlino,* sicut e conuerso, iuspatronatus Ecclesiasticum, si transit ad laicos per permutationem, vel alio titulo oneroso, accedente Superioris autoritate, efficitur laicale; quia, vt supra dictum est, attenditur persona, quæ præsentat, & quæ possidet ius præsentandi; sicut enim illa est, sic pariter determinatur natura ipsius iuspatronatus; ita hæc sunt

ante legem in potestate per *Adm. ad Ba-*
vald. dec. 769. num. 23. cum pluribus seqq.
 qui nu. 26. subdit, quod si talis, ex iure
 dicto, & cum solemnitate; acquirere bo-
 na Ecclesiastica, huiusmodi bona non
 dicuntur amplius Ecclesiastica; sed assu-
 munt naturam, & qualitatem personarum
 quibus coherent; & ideo sunt penitus lai-
 calia, & patrimonialia, *Surd. cas. 398. nu.*
3. & seqq. adeo ut ex illis legitima detra-
henda sit, ut fuit dictum in vna Romana leg-
gima 16. Decembris 1616. & 10. Martij
1617. coram Cardinali Sacra. Congregatione

Quid autem nunc, de iurisdictione, re-
 spectu Operarij, id est Praefecti fabricae Ec-
 5 clesiae, seu illius Oeconomis, qui solent esse
 laici, An tale iurisdictionis potestatem laicale,
 vel ecclesiasticam? *Edo. de la. Cas. de benef.*
p. 5. cap. 1. n. 559. esse ecclesiasticam, ex hac
 ratione, immixtum potestati laicae, tamen
 illud eis competit ratione officij, & admi-
 nistrationis bonorum Ecclesiae; namque, tales
 iurisdictionis non proveniunt ex eorum per-
 sonis, sed ex ipsa Ecclesia; ac proinde, qui-
 bus ipsi sunt laici, quoad hanc administra-
 tionem, tamen habentur pro personis Eccle-
 siasticis, ac representant personas Ecclesia-
 sticas, quae de iure habent curam fabricae, &
 administrationis bonorum Ecclesiae, *Rebuff.*
in prac. tit. de praesent. & institut. n. 11. c.
fol. mibi. 23. ubi ait, quod iurisdictionis,
 competens ad ius, sive Operarij Ecclesia-
 rum laicis, dicitur Ecclesiasticum, quia
 ratione Ecclesiae eis competit; et non ipsi
 sunt laici, & *Idem tenet Camb. apud v. umb.*
leg. à las. lib. 3. n. 390. quod certe satis su-
 stineri potest, nam inhaeret rei factae, & bo-
 nae fabricae sive Ecclesiae; & exinde conclu-
 dit idem *Car. Vor. cit. quod ista, tanquam*
 patroni Ecclesiasticae, habebunt non qua-
 drimestre, sed semestre ad praesentandum,
 & ita aut fuisse determinatum in vna *Sala-*
manica Capellanica del. 1760. 9. Julij 1593.
etiam Pamplona
 Quare, his sic stantibus, & dicitur pro-
 prio *Pamplona del. 1760. quando iuris Apo-*
stolica, & v. hinc, & aduribi dicit, tale iur-
 iisdictionis esse laicale, quia contraria opi-
 nio verior est, ut tenet idem *Car. Vor. cit. de*
Manin prac. scripsit. lib. 1. cap. 3. nu. 17.
 Eadem patet ratione, sic dicendum est
 de quatuor Capellanis Sanctissimae Anna-
 ditionis Neapolitanae Civitatis, & Summo
 Pontifice electis, ut de relictis eidem Eccle-
 siae promissis celebrandis, quae sunt Capella-
 ni ad praesentationem Magistri, & illius
 Hospitales constituantur; nam adhuc tale
 iurisdictionis Ecclesiasticum esse tenendum est
 & licet praedicti Magistri sine laicis, immo
 minus tunc potest, quam sit iudicatum.

de rebus Ecclesiae, et illa attendere debent, non
 autem persona fundatoris, ut optime con-
 cludit *Ricc. in prac. fore. Eccles. decis. 169.*
num. 100. & seqq.

Et sic hodie, nulla proflus, circa hoc re-
 manet dubitatio, cum satis firmatum sit,
 tale iurisdictionis esse Ecclesiasticum, quod
 praeter praemissa, exactissime et examinavit
Hieronymus Paulus celeberrimus Cancell-
laria Apostolica Vicecorrector, qui re ma-
 nente discussa, concludit, tale iurisdictionis
 esse ecclesiasticum, ut in sua *prax. Cancell-*
laria, fol. 66. idem etiam firmavit *id. G. p. c.*
di. p. 5. cap. 1. nu. 399. & Visian. in prac. lib.
2. cap. 3. nu. 13. quamvis non modo iurisdictionis
 tationis Ecclesiasticum, verum etiam lai-
 5 cae semper sit de iurisdictione iudicis Ec-
 clesiastici, quia circa hoc nullum aliud ver-
 fatur discrimen; nisi in hoc, quod Ecclesia-
 sticum eadit sub reservationibus Apostoli-
 cis, non autem laicale; *id. Gave. d. nu. 599.*
in fine. Ricc. d. lib. 1. tit. 1. c. 1. lib.
4. cap. 13. nu. 4. et eo quod qualecunque il-
 lud sit, semper est annexum spirituali; non
 obstante, quod tale iurisdictionis exercetur
 tur per Confratres; cum illorum persona
 consideretur tanquam nudus minister Ec-
 clesiae, ex traditis per *Host. de re benef. lib.*
2. q. 10. nu. 3.

At vero, ubi iurisdictionis exercetur per
 ministros laicos Ecclesiae, qui administrant
 non vi Oeconomorum bonorum Ecclesiae, lai-
 cale dicitur, & eum alias in hac Curia Ar-
 chiepiscopi illa dubium redocaretur, ac
 controuertetur, si quis quid quoddam be-
 neficium Ecclesiasticum, Mendomade sexta
 feriae nuncupatum, situm in Ecclesia S. Geor-
 gijs Majoris, ad praesentationem Extaurita-
 5 riorum praedictae Ecclesiae, esset de iurisdictionis
 tationis laicorum, vel clericorum, fuit ob-
 clusum, iurisdictionis, & praesentandi ad
 praedictum beneficium per dictos Extauri-
 5 rios vi factos & laicorum nomine, non
 vero vi Oeconomorum praedictae Ecclesiae, vel
 bonorum Ecclesiae administratores spectare,
 est praedicti Extauritarij, ab immemorabili
 tempore, sine in quasi possessione praesent-
 andi ad praedictum beneficium sextae feriae,
 ac proinde de praesentatione ab eis facta,
 tanquam de iurisdictionis laicali nullibi
 est ambigendum; ut non minus eleganter,
 quam mirabiliter factum huiusmodi expe-
 dit Illustrissimus, & Reuerendissimus Do-
 minus meus Carolus Marazca Episcopus
 Iouenaten. Pelagus vtriusque iuris, in suis
 5 *celeberrimis responsionibus, tom. 3. respons.*
17. per tot. sub curis defensionis et ypo-
 praesentatus ad praedictum beneficium, fuit
 ab Ordinario in illo institutus, quicquid
 aduersus praefatam praesentationem, per la-

pietissimas. Aduocatos fuisse, opposi-

Porro, idem dicendum est de iurpatro-
natus relicto Confraternitati laicorum, cu-
ius Confratres, non induuntur, aut distin-
guntur aliquo signo Religionis, ac fuit fun-
datum à laico, de bonis prophanis; quod
quidem cum aliis reuocaretur in dubium,
namquid videlicet Ecclesiasticum, an verò
laicale iurpatronatus existeret, causa ma-
ture in Sacro Rotæ Auditorio discussa, in
vna Romana Beneficentiæ S. Laurentii in
Damaſo. 7. Februarii 1628. eorum D. Du-
rano, quæ est decis. 144. par. 3. in pec. int. fuit
dictum, tale iurpatronatus esse laicale; ex
eo quod prædicta Confraternitas est laico-
rum, & Confratres non induuntur, aut di-
stinguntur aliquo signo Religionis, & bene-
ficium fuit à laico fundatum, vt in d. decis.
nu. 1. cum plurib. seqq. & signanter num. 5.
vbi quod cum hanc opinionem Rota fuerit
sequuta, concurrat, etiam obseruantia Can-
cellariæ Apostolicæ, vt constitit Dominis
ex notabilibus d. Cancellariæ datis; quod
præsertim fuit consideratum; nam illud iur-
patronatus non fuit relictum Confraterni-
tati, sed tantum Custodibus ipsius Confrat-
ternitatis; ita quod ipsi soli Custodes, sine
Confraternitate præsentant; ac proinde ha-
benda erit ratio Custodum tantum, qui sunt
laici, non autem Confraternitatis, sicut
nec est habenda ratio loci, quia non locus,
sed Custodes principaliter seorsum fuerunt
considerati, eorumque legalitas, contem-
plata, vt in d. decis. nu. 6. 7. & 8. ac subinde
fuit dictum, quod licet Confraternitas sit
addita pro loco, & quod ille locus esset co-
templatus, vt ex aduerso dicebatur, ac pro-
inde, illius intuitu fuisse iurpatronatus Cu-
stodibus relictum, & sic effectum ecclesiasticum
nihilominus, quia iurpatronatus relinqui-
tur Prioribus, aut Custodibus Confraterni-
tatum intuitu officii, aut dignitatis, prout
illa laicis conueniunt, & dari solent, cum
illud sit fundatum per laicum de bonis se-
cularibus, ac relictum Custodibus, qui sunt
laici, tale iurpatronatus censendum est lai-
cale; prout hinc, & alia circa hoc possunt
videri in d. decis. nu. 9. ad fin.

Et alia in vna Pergamen. Capellania ro-
mam Merlino, in qua, cum fuisse relictum
iurpatronatus ad Præsidentes Confrater-
nitatis S. Mariæ de Misericordia, fuit dictum,
iurpatronatus huiusmodi non spectare ad
illius Confratres, sed solum ad Præsiden-
tes, qui semper laici sunt, nec à Confrater-
nitate deputantur, sed à laicis, nempe à
Communitate loci N. ipsique Præsidentes
præsentant ad hanc Capellam, nulla facta
participatione cum eadem Confraternita-

te; quare, cum spectetur persona ipsorum
Præsidentum, & sic laicalitas, non autem
locus, cui præsent, proinde dicitur iurpa-
tronatus laicale, vt dixit Rota decis. 374.
nu. 7. & 8. p. 1. diuers. & in prædicta Roma-
na, Beneficentiæ S. Laurentii in Damaſo.
Præsertim, quia fundator voluit, Rectores
eligi debere à personis probis, & prudenti-
bus; sciresque Confraternitati per Vniuer-
sitate deputari Præsidentes vna, inte-
gritate, & prudentia insignes, ideo iurpa-
tronatus mandauit Præsidentibus, non
contemplatione illius Dignitatis, & Con-
gregationis, cui præsent, sed intuitu pro-
bitatis, & industriæ; de quorum virtutibus
fundator certiorabatur eo ipso, quod ab
Vniuersitate eligebantur Præsidentes Con-
fraternitati, vt in d. decis. Pergamen. Capel-
lanis, nu. 2.

Et in dubio, iurpatronatus competens
Confraternitati, præsumendum est laicale;
quia, cum in erectione Confraternitatis so-
leant Confratres contribuere de proprio,
dotatio præsumitur facta de bonis laicorum,
Pelin. in tract. quando littera Apostolica,
etc. Gambor. de off. leg. d. lat. lib. 3. nu. 412.
Covar. pract. quaest. cap. 16. nu. 8. Fusc. de
offi. lib. 2. cap. 14. nu. 12. & alij, quos refert,
& sequitur Antonini Rerum lib. d. cap. 13.
3. qui nu. seq. ait, hanc conclusionem pro-
cedere, etiam si inter Confratres adint
Clerici, dummodo maior pars sit laicorum,
& in fundatione patronatus non sit, con-
templata persona Clericorum, quod exten-
dit etiam si Confraternitas sit erecta sub
nomine alicuius Sancti.

Ceterum verò, præmissa omnia, sicut,
etiam infra dicenda, reduuntur ad defini-
tionem iurpatronatus, nedum Ecclesiasti-
ci, quam superius iam adiecit, verum
etiam laicalis, vt est illud, quod nedum lai-
co, sed etiam Clerico competit ratione
sui patrimonij, vt per gloss. in Clem. plures,
verbo, presentare, de iurpatro. d. d. de
incompat. benef. cap. 24. nu. 13. c. decreti-
mus, 16. q. 7. Paxis. de resign. benef. lib. 2. q. 4.
nu. 40. Garc. de benef. p. 3. cap. 1. nu. 392. V. q.
atq. in pract. iuripatr. lib. 1. cap. 3. nu. 18.
vbi, cum Archiepiscopus Pisanus reliquit
set, quadam prædia Capellæ sitæ in Eccle-
sia Pisan. afferens, illa prædia fuisse emptæ
de proprio pignorijs, relinquens iurpatro-
natus suis hæredibus, fuit conclusum, iur-
patronatus esse laicale ex fundatione, & ait
Mundof. reg. l. 4. 10. nu. 7. quod Clerici qui
fundantur ex suo patrimonio, vel fundato-
ribus successerunt, & sic erunt patroni no-
spectu patrimonij, dicuntur habere iurpa-
tronatus laicale.

55. Vnde iurpatronatus, ratione patrimonij
cleri-

clerici non dicitur Ecclesiasticum. *Polin. in trañ. quando lit. nocent patrono. num. 3.* vbi, quod in patrimonialibus, clericus censetur laicus; & sicut laicus non potest priuari suo patrimonio per Imperatorem sine causa, vt per Innoc. & alios in e. qua in Ecclesiasticum, de consuet. ita nec clericus patrimonio suo per Papam; loquens ipse *Polin. loc. cit.* in terminis derogationis iurispatronatus laicorum. Idem quoque dicendum est, si clerici, fundatoribus laicis successerunt, quia adhuc ius patronatus erit laiciale; e. eam illud, & ibi *Abb. nu. 4. de iurispatr. & in vna Placentin. Canonizatus. p. nos Pat. decis. 22. l. p. 2.* in qua Clericus fundauerat beneficium, & reseruauerat sibi ius patronatus, ac proinde dubitabatur, an illud esset laicale, vel Ecclesiasticum, & fuit dictum, quod quando non constat, quod bona in dotem data sint quæ sita ante, vel post promotionem, & laici sunt in possessione, tunc ius patronatus presumitur laicale, tanquam ex bonis patrimonialibus dotatum; quanquidem Rota pro constanti tenet, esse Ecclesiasticum, quando bona sunt post clericatum acquisita; aliis enim Ecclesia nihil potest pretendere, *Addit. ad Buratt. decis. 769. nu. 18. & 19.* vbi ita tenentur etiam fuisse refert in vna *Gerundin. Beneficii 20. Decembris 1610. coram Atto. b. nem. & in vna Astoricon. Capellania 2. Februarii 1611. coram Cardinale Pamphilio iuniore, postea Innocentio X.*

Præterea in d. *Astoricon. Beneficii* fuit, etiam tentum, quod si ius patronatus sit fundatum à Clerico beneficiato, quem non constat, habuisse bona patrimonialia, vel aliunde quæ sita, censetur Ecclesiasticum, nõ autem laicale, vt fuit etiã firmatũ in vna *Barchinonen. Capellania impressa penes Farvac. decis. 615. nu. 4. p. 1.* vbi, quod Dominis visum fuit, ius patronatus esse potius Ecclesiasticum, quã laicale, vel mixtum; quia Capellania fuit fundata à Clerico Rectore Ecclesie; & cum non constaret, eum habuisse bona patrimonialia, vel aliunde quæ sita, & constet, eum habuisse beneficia, presumitur ius patronatus fundatum fuisse ex redditibus Ecclesiasticis, & proinde esse Ecclesiasticum, & ex alijs, quos allegat *id. Addit. ad Buratt. d. decis. 769. sub num. 19. vers. Si verd.*

Et subditur in d. *decis. 615. nu. 5.* quod cũ illud ius patronatus, esset etiam expressè reseruatum ad fauorem duorum Beneficiorum, censeri debet Ecclesiasticum, etiam si esset fundatum ex bonis laicalibus, *Abb. in c. ex n. autem, nu. 3. de iurispatr. Rocchin. verbo ius nu. 15. eod. trañ.* quod quidem procedit, etiam si vigore foundationis, præ-

sentatio, ob negligentiam Ecclesiasticorum, deuolueretur ad laicos, *id. Addit. loc. cit. nu. 22.* quia presentatio non est ipsum ius, sed cronatus, sed quidam fructus, & effectu ipsius, & stare possunt simul, quod vnus sit patronus, & aliter habeat presentationem, vt in c. consultationibus, & ibi *glos. & DD. de iurispatr.*

Notandum est hic, quod quandoque occurrit, vt in ipsa beneficij fundacione, id adiiciatur v. quod beneficium ipsum, licet ad Ecclesiam peruenerit, nihilominus per personas Ecclesiasticas, tanquam laicale administratur.

Vnde, pulcherrimum debium, me Romanam Curiam insequente, fuit in Rota propositum de ordine sel. record. Pauli V. Domino Cardinali Sacro transmissum. Fuit, enim aliis in fundacione cuiusdam beneficij ius patronatus, facta per q. Flaminiam Casiam, per eam appositum, quod tale ius patronatus reseruaretur Patribus Theatinis, tanquam laicale; ac proinde dubitatum fuit, An laicus fundans de proprijs bonis ius patronatus, possit illud in fundacione, Ecclesie, & Monasterio reseruare, ea adiecta conditione, vt ad Ecclesiam spectet, tanquam laicale. Et fuit affirmatiue resolutum; cum patronus possit apponere in fundacione quasouque conditiones, etiam si sint contra illud, quod ius regulariter disponit in materia ius patronatus; dummodo tamen conditiones non sint natura impossibiles, vel turpes, seu contra substantiam ius patronatus, aut alias à iure improbatæ. Ac propterea, cum discutere- tur, an ista conditio, quod Ecclesia, seu Monasterium teneat ius patronatus, tanquã laicale, dicatur natura impossibilis, vel turpis contra substantiam ius patronatus, vel sit à iure improbata, fuit negatiue conclusum, nempe talem conditionem posse subsistere, nec contrarietatem implicare, quod ius patronatus esset laicale, & esset Ecclesie; ex eo quod si est Ecclesie, ergo est Ecclesiasticum; nam fuit responsum, importare contrarietatem, & inde impossibilitatem, quod eodem respectu quid sit tale, & non tale, secus verò diuersis respectibus, *l. si duo, vbi Bart. nu. 4. ff. vbi possid. Oldrad. conf. 252. nu. 41. Alex. conf. 99. nu. 9. lib. 5.* ac proinde respectu dominij, siue pertinentie, ius patronatus, erit Ecclesiasticum, & nõ nullo modo laicale, respectu verò modi exercendi, erit laicale, & nullo modo Ecclesiasticum; nam licet fundator non faciat hanc distinctionem, sed simpliciter dicat, quod ius patronatus licet reseruatum Ecclesie, sit laicale, attamen illius verba sunt intelligenda secundum verum intellectu-

sum, & eo modo, quo verificari possunt, ac proinde sicut dicitur, non continere aliquid quam turpitudinem illud, quod fuit expressum in fundatione predictae Flammarum, nempe, quod, si ius iurisdictionis reatorum Patribus Theatinis, tanquam laicis, minime cadere debeat sub regulis reatorum. Præterea, quia disponens de re sua, potest adhibere quascunque conditiones, *Uulg. fur.* quod procedit etiam in dispositione facta ad favorem Ecclesie, *c. verum, de cond. appof. Felin. in c. cum Ecclesia, & Maria nu. 67. de cond. & sic cum fuerit re solutum, prædictum beneficium esse de iurisdictione laicis, licet illius exercitium fuerit per se Ecclesiam, proinde non cadere sub dictis regulis reatorum. Hæc decisio fuit tunc tanquam celebris, & circumferre batur per manus omnium fore Curialium, cuius copiam ego habui, & licet postmodum viderem illam impressam per extensum per nos *Vincianum præxi iurispatr. lib. 4. cap. 9. nu. 56.**

Et regula satis trita est, quod iurisdictionis, tunc in casu prædictæ decisionis, quæ competens Clericis respectu patrimonii, vel quia fundatoribus laicis successerunt, vel quia illud ex suo patrimonio fundatum non dicitur Ecclesiasticum, sed laicale, *c. cum dilectus, & ibi Abb. nu. 4. de iur. repatr.*

Nisi tamen huiusmodi iurisdictionis à principio, & in limine fundationis fuerit personis Ecclesiasticis reservatum, tunc enim licet fuerit fundatum ex bonis laicalibus, sed patrimonialibus, censetur nihilominus Ecclesiasticum, & cadit sub reservatione, *id. Abb. in c. cum dilectus, nu. 2. de iur. repatr. & in c. cum dilectus, nu. 4. cod. tit. Rossi in cod. trakt. in verbo, iur. num. 23. id. Ad dit. ad Baratt. d. decis. 769. nu. 21.*

Et ait etiam *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 32. nu. 45.* quod cum non repugnet ius commune, quominus Ecclesia habeat iurisdictionis, quod exerceat tanquam patronatum laicalem, attendenda erit fundationis lex, id ipsum decernens, ex prædicta decisione, quæ præstatur *Romana Iurispatronatus 31. Martij 1677. sive d. Cardinali Sacerdote.* Vnde, ex his, etiam loquitur, quod licet regulariter ad ipso, quod iurisdictionis comperit Ecclesie, seu personis Ecclesiasticis ratione Ecclesie, censetur Ecclesiasticum, non obstante origine, scilicet, quod provenit à laico, & de bonis laicalibus, nihilominus, potest dari casus, quod in actu fundationis conventum sit, ut tale iurisdictionis pertineat ad personam ecclesiasticam, puta Archiepiscopum, & Archidiaconum, &c. illud tamen exerceatur non

tanquam ecclesiasticum, sed tanquam laicalem, ad effectum excludendi reservationem, ut in *d. Romana, Iurispatronatus, & in casu de q. Ragien. Beneficij, quo est 157. nu. 5. cum seqq. impressa per nos, lib. 1. tom. 2. cum nullo iure caveatur, quod fundator non possit ordinare, ut iurisdictionis reservatum Ecclesie, exerceatur in modum laicalem; nam sufficit dicere, illud permissum censeri, quod non reperitur prohibitum, *c. inter corporalia, de translat. præf. Qlerad. conf. 48. nu. 8. in fm. lib. 1. ut dicitur in d. Romana Iurispatronatus, & ibi Abb. circa illud, & v. seqq.* subditur, neque obstat, illud quod tenent *DD.* nempe, quod eo ipso, quod iurisdictionis pervenit ad Ecclesiam, exerceatur per modum iurisdictionis ecclesiastici, resultat iuris improbatio; quia lex generaliter loquens, habet tacitam conditionem, nisi, videlicet dispositores de rebus suis contrariam legem adiecerint; ex eo quod, iuxta tritam iuris conclusionem, promissio hominis facit cessare provisionem legis, *l. fin. C. de pact. conu. l. maritus, C. de procurat. Ansb. c. conf. 217. nu. 2.**

Quare, præmissorum ratione, cum Episcopi auctoritas interueniat, nihil est quin in fundatione possit ille consentire gravamina, & conditioni, quod iurisdictionis ita erigatur, ut illud semper sit laicale, nec quocumque modo effici possit clericale; & sic aliq. se in illius provisione ingerat, prout fuit dictum in *vna Pacen. Capellania pmes Oualer. decis. 639. nu. 5.*

Et eo minus obstant, quæ habentur in *decis. Pnt. 494. lib. 2.* in qua fuit resolutum, quod si patronus, ex dispositione fundatoris, tenetur præsentare beneficiatum cum consilio quorundam Superiorum Regularium, non propterea iurisdictionis erit ecclesiasticum, seu mixtum; quia ex tali requisitione non alteratur natura iurisdictionis; nam licet quis teneatur requirere consilium, tamen illud sequi non tenetur, ad not. *p. Bart. in l. 1. §. plures. ff. de exer.*

Præter supradictas decisiones, nonnulla notabilia manuscripta vidi meo tempore, in Vrbe circumferri, quæ id ipsum, quod supradictæ decisiones firmant, continebāt; ex eo quod Dataria Apostolica quandoq. habet huiusmodi iurisdictionis pro ecclesiasticis, & præterit intrare reservationes Apostolicas, nisi illæ per aperta iura excludantur, ut dictum est; cum regula reatorum, ut supra diximus sub *num. 52.* non comprehendat iurisdictionis laicalem, sed tantum ecclesiasticam, cui facile per Papam præiudicatur, *c. cum dilectus, de iur. repatr. c. dilectus, & ibi Abb. & alii scribentes de off. legat. Felin. in trakt. quan-*
do

de *Uitioribus* & *Uitioribus*, & *Uitioribus*.
 61. Unde, ex iurisdictione, neque in huiusmodi
 de iurisdictione, cadit aliqua mixtura,
 laicalis, secularis, & ecclesiastici, cum sit totum
 laicale, & proinde, quicquid nonnulli, et per
 rici Curiales alias circa hoc, dixerint, pa-
 troni habeant quadrimestre ad presentan-
 dum, ut in *cap. de iur. patr. in 6.* Nil for-
 te aliud reperitur cautum in fundatione
 tunc, cum (ut obiter hæc pauca dicam, cir-
 ca tempus à iure patris præfixum ad pre-
 sentandum): attenditur tunc fundatio
 prædictæ; nempe, si patris, siue laici
 fuerint, ecclesiastici, adiecerint in
 62. fundationis limine, Episcopi a consen-
 senu, modum, ut si erunt ecclesiastici
 presentent ante, vel post semestre; si vero
 laici, ante, vel post quadrimestre; quod
 quidem tales possunt tempore præfixum
 ad presentandum, abbreviare, cum quilibet
 patronus, cum consensu Episcopi, possit in
 fundatione apponere modum, vel condicio-
 nem non solum extra, vel præter, sed etiam
 contra ius commune, & *cap. de iur. patr. in 6.*
 ibi *glos. in verbo; consuetudinem de consuetud.*
 Quinimo, potest etiam tempus præfixi
 per testatorem etiam ad unum solum men-
 sem, *Martin. Anton. de iur. resub. lib. 1. resol.*
 12. *casu 31. res. secundo. cum consuetud. ad*
presentandum, & licet ab Episcopo possit
 postmodum idem tempus prorogari, id
 63. *Martin. Anton. de iur. res. Prima. nam. co-*
trarior. cum eadem ad disciplinam, ubi, quod
 Episcopus potest abbreviare tempus datum
 à iure ad presentandum, & *in de elec. in 6.*
 alias enim, nisi id fuerit expressum in limi-
 ne fundationis, attenditur omnino disposi-
 tio *de iur. patr. in 6.* Nempe, ut cle-
 ricus habeat semestre, laicus vero, quadri-
 mestre; & per huius temporis lapsum de-
 voluitur collatio ad Superiorem; licet hu-
 iusmodi tempus quatuor mensium non
 64. currat Regi; & per illorum lapsum de non
 65. dicitur collatio ad alium deuoluta, etiam
 si quantumcumque sciuerit vacationem be-
 neficii, ut per *Gad. de patronat. Regia Co-*
rona cap. 28. num. 7. & 8. relatum per *Bar-*
bos. de pot. Episcop. glos. 72. un. 137. in fin.
 Potest tamen Episcopus, prædictum tem-
 pus prorogare, *Gresen. de iur. 11. de dilat. ubi,*
 66. quod Ordinarius potest tempus quatuor,
 vel sex mensium concessum patronis à iure
 ad presentandum, prorogare ad effectum, ut
 possint melius illi pro idoneo præsertendo de-
 liberare; nam ex causa potest iudex terminum
 à iure statutum abbreviare, & prorogare,
 per *DD. in la. de iur. iud. &* hanc decisionem
 vidi plures ad id allegari, & præficari; in ea
 enim dicitur, quod licet tempus prædictum
 videatur à iure limitatum, ob publicam uti-
 litatem, ne videlicet diutius Ecclesia careat

patrone, tamen cum post patronos possit
 Ordinarius per sex menses providere, nec
 antea ad superiorem conferendi potestas
 deuoluatur, non est ratio, cur patronis hoc
 concedi non possit; cum talis prorogatio
 intelligatur concessa ab Episcopo in sui
 præiudicium, non autem alterius superio-
 ris, ad quem post lapsum sex mensium, de-
 uoluitur collatio.

Quare, ex hac ratione, ego dicerem, pro-
 rogationem huiusmodi fieri posse etiam
 per totum semestre, quod competit Episco-
 po proroganti, iure deuoluto, illudque
 integrum concedere patronis; cum exinde
 nemini iniuria inferatur, & unusquisque sit
 rei suæ moderator, & arbitrer, *in re man-*
data, C. mand. Neo refert, si dicatur, quod
 hoc modo inducitur diuturna vacatio, quæ
 Ecclesiis solet esse damnosa; quando illæ diu
 remanent in suspensio, iuxta *text. in cap. 2. de*
reness. prohib. non diu maneat in suspensio;
 quia licet Ecclesia vacet maiori tempo-
 re, si ius patronatus est laicorum, illius cu-
 stodia spectat ad Episcopum; si vero Cleri-
 corum, spectat ad eosdemque patronos,
 ut per *Abbin. cap. cum propter, de iur. patr.*
 ac proinde nullum patitur detrimentum,
 ex tali vacatione, præsertim, cum tales Ec-
 clesie in quibus cadit presentatio, non sint
 Cathedralis, nec Collegiata, ut in *c. nobis*
prodit. & deducit *Lambert. cod. tract. p. 2.*
lib. 1. art. 7. l. 9. princip. per tot. fol. mibi 686.
 Et hinc hæc deducitur praxis, ut nimi-
 rum, ne Romanæ Curie Pragmatici, aut
 etiam ipsi Gratores, decipiantur in eorum
 impetrationibus de beneficiis iuris patrona-
 tus, ad Sedem Apostolicam deuolutis, nar-
 rent, quod beneficii vacantis omnimoda
 dispositio, iuxta Lateranensis statuta Con-
 cillii ad Sedem Apostolicam, est legitime
 deuoluta, ac etiam, quod tempus patronis
 prædictis ad presentandum à iure præfixum,
 67. lapsum existit, ut sic utroque modo alle-
 getur deuolutio, quæ iuxta Concil. Lateranen-
 s accipitur, prout in *c. cum nostris, & in c.*
litteras, de reness. prob. sed de his suo loco
 fusius dicemus.

Verum, quia non semper Episcopus hac
 urbanitate uti consuevit, videlicet ad pro-
 68. rogandum tempus patronis, ad presentandum,
 tunc peti prorogatio poterit à Summo Pô-
 tifice, qui, aliqua iusta interueniente causa,
 eam concedere solet cum clausula consueta,
Et citra approbationem iuris patronatus, &
ad duos menses, & pro hac vice tantum.
 Quod si causa se offerat, quæ longiorem
 prorogationem requirat, consuevit adhuc
 illa per ipsum Romanum Pontificem ad-
 mitti potissimum verò, quando causa ipsa
 respicit utilitatem Ecclesie vacantis; & sic
 quandoque vidimus prædictam proroga-
 tionem

tionem concedi ad alios tres, vel quatuor
 menses; ultra tempus à iure patronis ad
 presentandum prescriptum, vt sic oppor-
 tunius eidem Ecclesie consulatur, iuxta il-
 69 lud, *tempore egemus*, vt *aliquid maturius*
agamus. s. ponderet, 50 *dist. l. sciendum, ff. de*
usur. G. v. ad reg. 3. glos. 46. nu. 41. Viuian.
in prax. iurispatr. lib. 7. cap. 1. nu. 16. 17. & vt
supra dictum est.

Quibus quidem remediis vti poterit pa-
 70 tronus; nisi fuerit legitimo detentus im-
 pedimento, quominus possit, debitis tem-
 poribus presentare; quod intelligitur, siue
 impedimentum fuerit iuris, siue facti, *Vi-*
nian. lib. 24. cap. 6. num. 10. nam ob impedi-
 mentum receditur à forma, *Barbat. conf.*
74. num. 151. vol. 1. quia impeditus non di-
 citur negligens, *cap. quia diuersitatem, de*
concess. prob. dummodo tale impedimentum
 fuerit probatum, ad *sex. in l. ult. 5. illud, C.*
de tempor. appell. Abb. in c. plerumque, nu.
6. de rescripti. Nec tamen sufficit probare,
 71 impedimentum simpliciter, sed probare
 tenetur suam adhibuisse diligentiam ad il-
 lud remouendum, *l. qui commotus ff. de re*
misit. Vnde, si exempli gratia, patronus
 fuerit excommunicatus, qui propterea
 presentare non potest, *tex. in c. intellectus-*
mus, & ibi glos. vlt. de ind. Viuian. lib. 5. c.
3. num. 4. quod tamen intelligitur de excō-
 municatione maiori, *ibid. num. 1.* debet ex-
 pectari totam quadrimestre ad presentan-
 dum; nam fieri potest, vt infra dictum tem-
 pus possit obtinere absolutionem, vt per
Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 1. quest. 2.
princip. art. 2. num. 9. relatum per Marium
Antonin. variar. resol. lib. 2. resol. 7. num. 8.
in fin.

Et licet vt supra dictum est, dari consueue-
 rit prorogatio ad presentandum, nunquam
 72 tamen datur restitutio aduersus lapsum
 temporis, neque alio modo patroni possunt
 purgare moram, nisi data ignorantia va-
 cationis; quia alias vbi tempus prescriptum
 73 est à iure, non admittitur predicta mora
 purgatio, *DD. in cap. mora purgatio, de reg.*
iur. in 6. presertim verò, cum illa tendat in
 praiudicium alterius, ad quem fit collatio-
 nis deuolutio, ad *sex. in l. si in suam, & in l.*
si ita quis, §. Scia, ff. de verb. oblig. l. si post
tres, ff. si quis cont. l. si cum dies, §. de arbitr.
 nam in hoc casu exequutio fit à iure, quo
 statim ad superiorem deuoluitur libera
 conferendi facultas, id. *Viuian. lib. 6. cap. 6.*
nu. 12.

Huiusmodi tempus currebat antiquitus
 patronis ad presentandum, à die vacatio-
 nis beneficii, vt in *cap. 2. de suppl. negl. prel.*
 & in *cap. 2. sicum verò, de concess. prob. Ro-*
 20 *decis. 1. de iurepatr. in antiq. in qua ha-*

betur, quod patrono currit tempus sibi da-
 tum ad presentandum à tempore, quo in-
 cidit vacatio beneficii, non tamen à tempore
 scientie patroni, vt in *Clem. cum ei, de*
concess. prob. quia imputatur patrono, si nō
 dimisit procuratorem, quando se absentia-
 nit maxime ex longa absentia per diuersa
 iura ibi allegata, Attamen aliud hodie di-
 cendum est; namque illud currit à die scite

74 vacationis *Caput. 9. decis. 248. part. 3.* vbi
 in specie dicitur, quod *2. decis. 1. de iure-*
patr. in antiq. hodie non seruetur, & quod
 iura ibi adducta probant contrarium, &
2. Clem. cum ei, loquitur de vacatione nota
 vel quando beneficium vacat de iure; & de
 facto; & sic nulla hodie cadit dubitatio;
 prout passim in praxi seruetur *Rot. decis.*
471. part. 1. diuers. Azor. in lib. moral. lib. 9.
cap. 21. g. 12. Marius Antonin. var. resol. d.
lib. 2. resol. 29. num. 10. vbi quod computan-
 dum est tempus à die scientie vacationis;
 prout hodie computari debet secundum
 magis communem opinionem, *DD. de qua*
 post alios testatur *Tabo. conf. 185. num. 6.*
cum seq. vol. 2. & dixit *Rota in vna Firma-*
ta, Alaris. 9. Nouembr. 1596. coram Litta,
 & in eadem die 15. Iunii 1612. coram *D.*
Vbaldo, & in vna *Vercellon. Capella, 28.*
Iunii 1606. coram Lugdunon, & aliis, que
 recitantur per *Cualter. decis. 489. num. 2.*
 & 3. vbi, quod talis scientia debet esse certa,
 & non prescripta; quod quidem ampliat
 id. *Gabr. d. conf. 185. num. 6.* etiam si tempus
 presentandi, esset à testatore prescriptum, nā-
 que ipsius voluntas semper intelligitur se-
 cundum iuris communis dispositionem,
 nimirum, quod tempus sit continuum à
 die scientie vacationis, quando beneficium
 non vacat de iure, & de facto; quod quidem
 in tantum procedit, etiam si quodcumque
 breue tempus esset à fundatore, siue testa-
 tore prescriptum, etiam vnus mensis, vt in casu
Barbinon. Capellania impressa penes
Farin. decis. 615. part. 1. num. 6. id. Caput. 9.
d. decis. 248. vbi ait, indubitatum de patro-
 no absente, *Rot. decis. 421. p. 1. num. 2. diuers.*
 nam vbi cumque à lege prescriptus certus
 terminus, necesse est, vt precedat notitia;
 cum sine illa non possit dari negligentia, vt
 per *Bart. in l. genere, num. 6. ff. de bis, qui*
not. infam. Abb. in c. nos quidem, de testam.
Garc. de benef. part. 10. cap. 2. nu. 39. & seq.
Viuian. in prax. iurispatr. lib. 7. cap. 2. nu. 8.
 vbi ait ita fuisse decium in vna *Seguin. Iu-*
rispatronatus 21. Iulii coram Orano, nempe,
 quod si impetretur beneficium iurispatro-
 natus laicorum per deuolutionem ad Sedē
 Apostolicam, ob non factam presentatio-
 nem infra tempus à iure statutam, non
 valet impetratio, nisi probetur scientia cer-
 ta,

ta, & indubitata, & ad sufficit presumptis
 & verisimilibus.

Quod quidem in tantum procedere cer-
 tum est, etiam si in fundatione beneficii
 adiecerit fundator de consensu Ordinarii,
 quod tempus quatuor mensium debeat cur-
 rere à die obitus beneficiarii quia, hoc non
 obstante, prædictum tempus incipit cur-
 rere à die habito notitiæ dictæ vacationis,
 ut per *Abb. in rap. vni quidam de testam. qui*
allegat tex. in l. statum liberor. §. si quis ha-
redi, ff. de stat. lib. & tex. in l. fin. §. si autē
dubius, C. de iur. delib. cum alijs adductis
per Roch. de Carr. in tract. iurisp. verbo
honorificum, q. 27. n. 57. id. Garc. loc. cit. &
ponit exemplum id. Vinian. loc. cit. n. 9. nepe
si vnus rector decederet Mediolani, seu Ro-
mae, & beneficium esset in Diocesi Pisana,
 & ibidem patronus, nam tunc forsitan to-
 tum, & integrum quadrimestre posset tran-
 sfire à die vacationis. antequam patronus
 certam scientiam haberet de morte Recto-
 ris.

Prout etiam dicendum esset de patrono
 instituto hærede ab absente; quando in hæ-
 reditate adest ius patronatus, & ille ignora-
 bat huiusmodi institutionem, puta, quia te-
 stator erat in longinquis partibus, & sic di-
 ctus patronus non habuit notitiam istius
 iurispatronatus; namque semper in mate-
 ria quantumcumque leui, tempus non cur-
 rit ignorantis, per *1. in l. 2. C. qui admittit*
Bald. conf. 199. num. 3. & sig. vol. 1. Seraph.
dec. 1173. num. 3. cum alijs cumblatis per
Rot. dec. 273. num. 2. & de 1186. num. 2. p. 1.
recent. Lopus alleg. 78. num. 12. cum alijs
relatis per Addit. ad Lendonif. dec. 177. n. 9.
 & *Addit. ad Baratt. dec. 18. n. 10.* vbi et
 plures cumulæ: quæ quidem ignorantia
 potius presumitur, quam scientia, & op. præ-
 sumitur, de regiar. in 6. *Barbof. de p. i. d. b. t.*
Episc. glos. 72. num. 135. qui num. seq. plu-
 ribus probat, quod presumptio est pro pa-
 trono, ut dicatur presentasse in tempore,
 & ignorasse vacationem, nisi sciuisse proba-
 tum fuerit, & eod. si non probetur, patro-
 nos habuisse notitiam vacationis, ignorantia
 semper presumitur.

Vnde dicimus etiam, quod tempus datus
 ad conferendum, seu presentandum, currit
 Collatori, seu patrono à die scientiæ com-
 missi criminis, ob quod quis priuatur ipso
 iure, seu ipso facto, probabilitate tamen; &
 in se ignorantis non currit; *Lambrec. de iure*
patr. lib. 2. p. 2. q. 1. princip. per dec. fol. 108.
bo 708. Garc. p. 1. cap. 10. num. 23. & infra
 dicetur.

Verum, cum paria sint scire, & debere
 scire, *1. in l. si duo, ff. de acq. heredit. l.*
quod te, ff. si cert. pet. Crescens. dec. 9. n. 11.

de Vol. & contum. Capitaq. dec. 107. n. 4.
 p. 3. *Rot. decif. 4. num. 20. & dec. 343. n. 14.*
diuers. in reuens. idem receptum est, currit
 tempus collatori à tempore, quo scire de-
 buit, ut fuit dictum in vna *Parson. seu Nul-*
ius, Beneficij, impressa penes Paris. decif.
309. n. 2. tom. 1. in post.

Hinc igitur, perperam agunt Exequuto-
 res litterarum Apostolicarum super prouisionibus
 beneficiorum per deuolutionem impetratorum,
 qui vix litteris ipsis sibi presentatis, nulla
 sufficienti cognitione deuolutionis præcedente,
 procedunt ad illorum collationem contra omnia
 iura, ad id certam, non autem interpretatiuam
 scientiam requirentia, iuxta prædictam *Lap. allegat.*
78. ad 4. quest. d. n. 12. quæ quidem scientia
 terminari debet per Iudicem delegatum,
 siue ordinarium, consideratis qualitate be-
 neficij, modo vacationis, longitudine tem-
 poris, locorum distantia, & fama, ut dicit
Abb. in cap. ex parte, n. 13. de concess. præb.
 ex his enim ipse Index arbitrabitur scientiam,
 aut ignorantiam, *Mascard. de probat. conclus.*
616. d. num. 9. Zerol. in praxi Episc. verbo
in patronatus, p. 1. §. 8. dub. 1. & 2.

Alias enim nimis licentiosum esset, si ipse
 Exequutor, omissis supradictis, ad huius-
 modi collationem, ita de facili procederet
 non aduertendo, præmissa omnino requiri,
 vbi agitur de puniendo negligentiam pa-
 tronorum, in quo scientiæ vacationis præ-
 sumpta non sufficit, etiam ex eo, quod pu-
 blicum est, ad not. per *Polin. in cap. cum cō-*
tingat, col. 2. vet. & dicit Bal. de restris.
glos. in Clem. on. de concess. præb. nam oportet,
 quod aliter legitime probetur, *Lottin. de*
re benef. lib. 1. q. 6. n. 24. Garc. d. p. 10. cap. 3.
num. 32. vbi quod quæcumque bulla dicit à
 die vacationis, debet nihilominus intelligi à
 die notitiæ ipsius vacationis, *Rot. dec. 481.*
p. 1. diuers.

Et est notandum, quod ius presentandi
 potest conseruari in vno ex patronis, qui
 non habuit scientiam vacationis; alijs pa-
 tronis propter scientiam exclusis, ut in vna
Spolestana Beneficij 28. Julij 1590. coram
Blanchetta, relata à Garc. d. p. 10. cap. 2. n. 41.
Barbof. d. alleg. 72. sub n. 136. vbi n. seq.
 quod huiusmodi tempus non currit ab-
 senti, vel impedito, veluti si patronus sit absens
 Reip. causa, vel iniuste carceratus, vel si non
 haberet tutam accessum, propter perhor-
 rentiam alicuius inimici, cum Ecclesia,
 sit pia culerix iustitiæ, *Vinian. lib. 7. cap. 2.*
num. 6.

Quare, sicut docet nostra praxis, vide-
 mus litteras huiusmodi prouisionum per
 deuolutionem, numquam dari eidem Ora-
 tori directas, licet ipse fidem suam identita-

tis

eis in Romana Curia exhibuerit sed omni-
no eas expediendas in forma committaria
iuxta sanctorum bullarum suarum. Exequutori dicitur
Ea pro verificatione huiusmodi deuolutionis
ac beneficii collatione licet in ipsa bulla
hac mentio de eiusdem Oratoris idoneitate
& hoc ad euitandas fraudes ne videlicet
littere exequantur minus legitima pre-
cedente deuolutionis verificatione; quia

75 allegari non potest deuolutio ad Superio-
rem, quamuis patroni non presentauerint
infra tempus quatuor, vel sex mensium; nec
propterea ipsorum presentandi facultas
expirauit; nisi probetur notitia vacationis.

Quare, qui impetrat per deuolutionem
tenetur penes dictum Exequutorem probare
veram scientiam patronorum, intra tale
tempus, tanquam fundamentum sue gra-
tiae; quod facile contingere potest, si possit
sibi beneficii, ut supra dictum est, moriatur
in longius partibus, no autem in loco predicti
beneficii, ut potius presumatur ignorantia, qua
negligentia. *Conaler. dec. 486. num. 2. in fine.*
Rota in vna Paroliuana. Iuris patronatus
impressa penes Rubicum, dec. 221. nu. 8. 9. &
25. tom. 2. Vian. lib. 7. cap. 2. num. 7. Maxi-
me vero, cum impossibile sit, patronos ius
suum neglexisse, si sciuerint obitum benefi-
ciati, & non presentassent. Restorem, iarg-
leam de indebito. ff. de probat. & ignoran-
tia semper presumitur, nisi scientia probetur,
c. presumitur. de reg. iur. in 6. Genuen.
in prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 82. num. 1.
Et licet presumptio semper est pro patrono,
ut dicatur presentasse in tempore, & igno-
rante vacatione, nisi sciuisse probatum fue-
rit, ut dictum est.

Ac proinde, licet huiusmodi promissio-
nes per deuolutionem facillime in Romae-
na Curia concedantur, nihilominus pluri-
mum est circa illarum executionem inui-
gilandum, propter difficultatem illius veri-
ficationis, ut alias diximus; non modo inde-
uolutio huiusmodi contingat simpliciter
tantummodo per obitum beneficiati, verum
etiam, si patronus adhuc infra legitima tem-
pora presentauerit indignam scienter, qua-
doquidem perinde est ac si infra idem tem-
pus datum ad presentandum, minime pre-
sentasset; cum satis circa si illa communis

76 conclusio, quod paria sunt aliquid in tem-
pore non facere, vel minus sufficienter fa-
cere, *ter. in 4. quoties. ff. de iur. iur. 509.* Vbi
quod paria sunt non satis dare, & non suffi-
cienter satis dare, *l. vbi. ff. de iur. i. ff. si quis*
in ius, cap. si quis iusto, vers. si autem nul-
lus, de elec. in 6. l. 1. cap. alleg. 23. cum aliis
cumulatis per *Mandol. neg. 8. q. 3. num. 7.*
Sicut etiam paria sunt, no habere maritum,
vel illum habere inuicem, *gl. in l. vbi. C. ad*

Flam. de plog. Roland. ad 1. 7. Unde, patro-
nus, qui scienter indignum presentauit, sibi
ipso impio, si intra tempus sibi datum ius
non correxerit, errorem, alium indignum mes-
sando; quare, cum verificatis fuerit, in ob-
la exceptione doli est repellendus, *l. si quis*
cum aliter. ff. de iur. iur. l. vbi. C. de
instit. ff. de iur. iur. ne aliter ex sub iur. iur. con-
modum reportat, ex factis, quod meretur per-
nam, cap. vbi. qui de probat. 221. nu. 8. 9.

Verum cum supra visum sit, quando libe-
res deuolutio ob lapsu tempus patro-
no ad presentandum praebui, seu quouis
alio modo, hic non absoum erit, quare
numquid tempus illud datum ad presentan-

77 dum, sit continuum, vel stille, sicut plurim-
licet sententias vidimus. Et quidem, pra-
mixtandum est, quod tempus aliud est com-

78 tinuum, aliud stille, ut dictum est. Tempus
continuum illud dicitur, quod currit diebus fe-
riatis, & non feriatis in presentia, & in ab-
sentia, siue sit copia iudicis, siue non, prout
loquitur *ter. in l. fin. C. de prescript. long.*
temp. tempus vero stille, quod non currit
diebus feriatis, nec in absentia partis, nec
ubi adest iudicis copia, gl. in Clem. unic. de
res. in integ. de in casu nostro, gl. in cap.
26. de concess. p. ab. ver. infra sex menses.
Sic hoc esse tempus stille, quia ignorantia no
operis, sed solum a tempore scientiae, & ap-
tius in proposito illud apponatur tempus
continuum quoad presentandum, ad benefi-
cium vacans, ut sententia a iura. Curra. die-
bus feriatis, postquam quis sciuit bene scilicet
vacare. *Lambertus de iur. patron. praeb. vbi. vbi.*
de. q. p. in. m. de sol. in 1. q. 1. ex ea ratio-
ne, quia consideratur solum negligentia
non presentantiam, quae impletur etiam die-
bus feriatis, sicut in aliis diebus, nec quod
presentare, est de actibus voluntariis, qui
etiam possunt expediri diebus feriatis; nec
propterea implicat, quod huiusmodi tem-
pus possit esse continuatum uno respectu, quia
currit diebus feriatis, & ab eo respectu, na no
currit ignorantia, & impeditio est stille, & se-
quitur Henricus de p. ap. 4. num. 9. nam tem-
pus predictum quadrimestre, seu semestree,
semper est continuum, & quocumque die-
bus feriatis, cap. 1. de iur. iur.

79 tior etiam in die Natiuitatis Domini, aut
Paschalis Resurrectionis, cum sit quid spi-
rituale, sapiatque spiritualitatem, *Genini*
in cap. de iur. iur. de appell. in 6. sicque
praeterea, si quis voluntarius, & ex re iudicata
lis, Barbo. de p. ab. ff. de iur. iur. l. vbi. q. 4.
& seq. ac proinde fieri potest quibusdam die-
bus, siue feriatis, siue non feriatis, in tem-
poribus, lib. 2. cap. 1. de iur. iur. l. vbi. C. ad
tamen, et cum illis, quod si super obsequio li-

tiga-

quod si super beneficio litigatur in forma iudicij, tunc certum est, quod talis processus fieri non potest diebus feriatis in honorem Dei, *glos. in Clem. dispendiosam, verbo, beneficij, de iud. Vizian. loc. cit. num. 8. & 9.* nam dictum tempus datum ad presentandum est continuum; & currit de momento ad momentum, unde presentatio fieri potest, **80** etiam de nocte; quia idem tempus **81** computatur per menses, & menses computantur per dies 24. horarum, & sic inclusa nocte in eis, idem *Lambert. p. 2. lib. 2. art. 4. 2. qu. prima, fol. mibi 735.* & ex eadem ratione, quod videlicet currit tempus de momento in momentum, potest etiam ipsa presentatio fieri in ultima die, & ultima hora quadrimestris, ut per DD. citatos per *Lambert. loc. cit. art. 13. q. prima. nu. 7. fol. mibi 702. ubi vers. & pro maiori firmitate*, quod si Episcopus, iure deuoluto, confert beneficiū de iure patronatus laicorum, ultima die quadrimestris, & patronus ultra non presentat, & alter impetrauit illud à Sede Apostolica, obtinebit impetrans; quia collatio est ipso iure nulla; nec consensus patroni poterit illam ratificare; cum fuerit nulla, maxime in preiudicium impetrantis; quia, etiam ultima dies spectabat ad patronum, ac si fuisset infra quadrimestre; quod etiam procedit in iure patronatus Ecclesiastico, nā poterit etiam presentare patronus in fine semestris, quod quidem ait idem *Lambert.* notandum; quia omnes DD. loquuntur de ultima die quadrimestris, non autem semestris; cum eadem ratio militet, etiam in iure patronatus Ecclesiastico, & hoc ex *decis. 528. de iurepatr. in antiqu.* quæ vult hoc magis esse in semestre; quia patroni Ecclesiastici habent maius ius ad beneficia, quam patroni laici; & quod in tantum patroni possunt presentare ultima die semestris, & quadrimestris, quod si non presentant, Episcopus per hoc, illa die non potest iure deuoluto, Ecclesie providere; sed expeceabit lapsum ultimi diei, aliter nulla erit collatio.

In proposito autem temporis ad presentandum, dicimus in simili de matrimonio carnale, quod potest contrahi, etiam diebus feriatis, & in quacumque hora, *cap. Capellanus, cum similibus de for.* quia eadem ratione fieri potest, etiam presentatio, quæ est preparatoria ad matrimonium spirituale, ut per *Abb. & alios in cap. quanto, de iud.* **83** cum validum sit argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, & è contra, *cap. inter corporalia, de transl. Episc. Roch. de Curia de iurepatr. verb. honorificum, q. 35. n. 66.* ubi ad id mouetur, quia actus pii, & qui tendunt ad honorem Dei, possunt fieri diebus

feriatis; ergo potest etiam fieri presentatio, per quam deuenitur ad prouisionem Rectoris, vel Clerici in Ecclesia, & sic est actus, qui tendit ad honorem Dei: licet aliter dicendum sit, quando in causa presentationis proceditur ex officio, ut dictum est, cum videlicet Superior vellet illam examinare; & sic seruata forma iudicij; putà, quia litigatur super presentatione, ex vi iurispatronatus, vel super proprietate, vel quasi possessione illius, ut habetur in *cap. sam. & in cap. cum propter hoc, eod. tit.* quia tunc talis processus fieri non posset die feriato, & ob id non dicerentur actus extrajudicij, sed iudicij, ad *glo. in verb. beneficijs, in Clem. dispendiosam, de iud.*

Sicut pari modo dicendum est de institutione, cuius processus, necnon ipsa institutio sunt actus voluntarii, & extrajudiciales, et possunt fieri etiam extra Diocesim habentis instituere, quod etiam intelligitur, ut supra dictum est, contradictore non apparente; et sic non in contradictorio iudicio; quo casu potest fieri extra territorij, *Franc. in cap. fin. num. 9. de elect. in 6.* nam clarum est, posse Episcopum extra propriam Diocesim instituere, et electiones confirmare, vel infirmare, contradictore tamen non apparente, ut post *Archid. & Cassr. tradit. in l. fin. num. 7. ff. de iurisdict. omn. iudic. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 62. num. 8.*

S V M M A R I V M.

- 1 Presentatio ad beneficium iurispatronatus, admittenda, cum Clausula, Si, & in quantum.
- 2 Et quid ipsa Clausula imponat, & n. 4.
- 3 Presentatio non debet absolusè per Superiorem admitti, & quare.
- 5 Presentatio à Superiore non admissa, an teneatur patronus alium presentare.
- 6 Presentatus, iniuste reiectus, recurret ad Papam pro obtinenda prouisione.
- 7 Et quomodo aliis possit institui, & numer. 11. Et quid sentiat Cancellaria Apostolica, num. 10.
- 8 Appellatio à denegata institutione, requirit trinam interpellationem.
- 9 Negligentia instituentis in beneficio, nō presumitur, nisi probetur.
- 12 Iurisdictio, per negligentiam Episcopi, deuoluitur ad Archiepiscopum.
- 13 Legatus à latere conformat se cum stylo Sedis Apostolicæ.

M m m Non

- 14 Non tamen subieitur regulis Cancellaria Apostolica, circa expeditiones.
- 15 Presentatus, nisi acceptet presentationem, non acquiritur ad rem.
- 16 Nam acceptatio est pars presentationis.
- 17 Presentatus absens, debet acceptare presentationem infra tempus.
- 18 Nec prodest acceptatio facta per Notarium in instrumento presentationis.
- 19 Patrono quando currat nouum tempus ad presentandum.
- 20 Cap. fin. de elect. in 6. procedit etiam in presentatione.
- 21 Institutionis loco, succedunt provisiones Apostolica.
- 22 Edictum non requiritur, vigore Clausula Verificato iure patronatus, apposta in collationibus Apostolicis.
- 23 Neque in collatione Ordinarij ad se deuoluta ob non presentationem patronorum in tempore.
- 24 Cap. fin. de elect. in 6. non seruatur in beneficijs Urbis.
- 25 Institutio in beneficio iurispatronatus, quandoque Papa reservatur.
- 26 Non reservanda inferiori, ex Concilio Trid.
- 27 Edictum, an proponendum in vacatione beneficij iurispatronatus à prima erectione. Et resoluitur affirmatiue.
- 28 Presentatus, & institutus, non propositis edictis, quas penas incurrat.
- 29 Et quid, ubi ex consuetudine non proponantur.
- 30 Institutio in beneficio, ante lapsum temporis edicti, nulla.
- 31 Patronus, quomodo possit presentare post terminum edicti.
- 32 Presentatio unius ex patronis, quomodo sufficiat, alijs exclusis.
- 33 Edictales litera, ex cap. fin. de elect. in 6. ubi assignanda.

Praxis Admissionis, & Acceptationis presentationis ad Beneficium Iurispatronatus.

CAPVT III.

Acta autem Clerici presentatione coram Superiore habente instituere, debet illa per eum admitti; quatenus legitima causa, eundem ab huiusmodi admissione minime retrahat; quod

quidem ex parte tam presentantis, quam ipsius presentati, contingere potest. Proindeque, ut tutius, siue Ordinarius; siue alius inferior, agat, non quidem presentationem huiusmodi simpliciter admittet; quamuis, etiam certo sciat, presentantem, ac presentatum, nec non ipsū iurispatronatus nullis laborare defectibus, quominus ipsa presentatio admitti queat; quare, secundum omnium Ecclesiasticarum Curiarum usum, non consuevit presentatio ipsa admitti, nisi cum Clausula, *Si, & in quantum*; quæ id in se continet, nimirum, si, & in quantum de iure admitti debeat, ac presentanti ius competat, & presentato nihil oblici de iure possit; quapropter sequitur citatio particularis, vel generalis; discutuntur iura presentantium, ac presentati idoneitas, siue presentatio ipsa fiat in concordia, siue in discordia; non enim debet Superior ipsam presentationem absolute admittere propter illud dictum Apostoli allegatum in *cap. fin. de elect. in 6. Nemini cito manum imponas*; proindeque debet admittere presentationem factam per patronos, ac per presentatum acceptatam, qualificatiue, & cum adiectione, *Si, & in quantum*, ad supradictos defectus (quatenus adsint) detegendos; quod facillimo negotio contingit per appositionem litterarum edictalium, seruata forma predicti *cap. fin.* nec non supradictæ clausula, *Si, & in quantum*, importat admissionem in his, quæ veniunt admittenda, cum nihil ponat in esse; & omnino ad iuris dispositionem referatur, ut per *Marant. de ordin. p. 6. tit. & quandoque appellatur, num. 211. Barbof. de claus. clausula 88. num. 2. Menoch. conf. 2. nu. 360. cum seq. Cam-*

Camp. in suo Diuersorio iur. canon. rub. 11. cap. à nu. 403. Beltram. ad Ludouif. dec. 417. nu. 12. ubi, quod dicta presentatio censetur admitta, si de iure admitti debeat, & constituit in quasi possessione presentandi, Seraphin. dec. 499. & fuit dictum in vna Florentina Iurispatronatus 28. Maij 1599. coram Iusto.

Quare, supradicta Clausula, in casu presentationis, in qua concurrunt omnia requisita; adeo quod nihil illi obici possit, finisque proinde in casu, quo debeat admitti, importat admissionem, idem Seraph. d. dec. 449. num. 2. & sic non operatur dispositionem conditionalem, Mart. de claus. claus. 245. num. 4. Ioan. Aloysius Ricc. in suis collect. decif. p. 2. collect. 399. in fin. idem Addit. ad Ludouif. d. num. 12. dicens, quod Clausula praedicta importat admissionem, quatenus de iure sit locus admissioni, ac reiectionem, quatenus de iure non sit admitenda, id. Menoch. conf. 174. num. 31. idem Mart. p. 1. claus. 362. nu. 4.

Quid autem, si Superior, coram quo facta est presentatio, non admisit presentationem, eam videlicet reieciendo, sic dicens, *Non recipio, vel non admitto talem presentationem*; numquid patroni, stante huiusmodi denegatione admissionis de eo, qui presentatus est, teneantur alium presentare? Et quidem *Roeb. de Curte de iure patr. virb. honorificum. q. 46.* tenet, quod non; quia si postea constabit coram Iudice appellationis, huiusmodi presentationem fuisse legitime factam, ille, qui fuit legitime presentatus, institui debet, per not. in cap. pastoralis, eod. tit. id. *Vinian. in d. prax. lib. 10. cap. 5. per tot. Abb. conf. 28. p. 2. Barbos. de potest. Episc. alleg. 72. num. 167.* Cum etenim nulla adsit patronorum culpa, seu negligentia, debet presentatus, contra Superiorem, qui presentationem huiusmodi admittere recusauit, agere, ut sibi reficiat damna, & expensas, & talis presentatus potest recurrere ad Papam pro obtinenda ipsius beneficii provisione, ut in dicto cap. Pastoralis, *Lamber. de iure patr. lib. 2. p. 219. ar. 2.*

Modus autem, ut presentatus, ac sine causa reiectus, possit consequi institutionem, sicut passim praticatur, datur à *Lamber. eod. trad. p. 2. lib. 2. ar. 17. fol. mibi 862. ubi, quod presentatus per viam querelae, adeat Superiorem debentis instituere, ac petat, ut illum compellat ad instituendum, per not. in cap. ex parte, de concess. prob. per quod Archiepiscopus Superior, non modo potest Episcopum ad id compellere, sed etiam ipse instituere; quia terminus hominis succedit termino iuris.*

Hac autem querela accipitur pro omni

remedio, per quod quis recurrit ad Superiorem per viam grauaminis, ut est *tex. in l. ab eo, & ibi glos. ver. quarelam, C. quom. & quan. fud. & competit ista querela, vbicumque Iudex retardaret circa expeditionem causae; nam tunc ab ista retardatione non potest appellari, sed potest exponi querela Superiori, prout exponit *Bald. in l. fin. S. illud, C. de appell. Marant. in spec. iud. p. 6. tit. & quandoque appellatur. n. 114. & 119.* & idem dixit *Abb. in cap. cum in iure, de iure patr. id. V. iuan. lib. 11. cap. 3. nu. 3. qui n. segr. ait, ita etiam seruandum esse, quando Capitulum debet instituere; quia si malitiose spernit, fit recursus ad Episcopum, qui Capitulo terminum praefigat, & eo elapso, ipse Episcopus instituet, & sic gradatim, &c. Guttier. de iuram. confr. p. 3. cap. 13. num. 8. Zerol. in prax. Episc. p. 1. S. 7. dub. 3. id. Barb. d. alleg. 72. num. 195. & alias Rota in vna Fe. tren. Canonatus 5. Decembr. 1603. coram Ortembergo, resoluit, quod, ut possit appellari à retardata, seu denegata institutione, & negligentia requiritur trina interpellatio, & iterum in vna *Calaguritan. Iuris ingrediendi 28. Aprilis 1580. coram Seraphino.***

Verum, concludit hic *Garc. in add. ad p. 11. cap. 4. nu. 1. sui tract. de benef. quod non requiritur ad ipsa trina interpellatio, sed vna tantum sufficit ad constituendum Iudicem in mora, seu negligentia, à qua recte possit appellari, ex DD. ibi per cum allegatis; ex quibus comprobatur, quod supradicta trina monitio procedit ex abundantia, & ad cautelam; cum de iure sufficiat semel requirere Iudicem, l. Tria Seio, S. vsuras, ff. de leg. 2. & l. mora, ff. de vsur. & ad cap. 1. de suppl. neglig. Prael. verius tamen videtur, ac tutius, ut trina interpellatio precedat ad effectum praedictum; prout pluries seruatum vidimus.*

Quare, perperam quidem Archiepiscopus, ad quem fuerat pro parte presentati, & ab Episcopo reiecti, appellatum, processit, vigore praedictae simplicis appellationis ad institutionem; cum ex supradictis debuisset prius praefigere Episcopo competentem terminum ad instituendum eundem presentatum; cum denegata institutio, seu negligentia, non praesumatur, nisi probetur, l. 3. S. si ad diem, de re milit. Afflic. dec. 13. nu. 28. *Bisignet. dec. 1. de dol. & contum. & hoc modo vtitur Rota, quae admittit consuetudinem Iudicem, etiam per trinam interpellationem, constitui in mora, ad effectum, ut possit appellari, & negotium deuoluatur ad Superiorem, Felin. in cap. postulasti, de for. compet. Dec. in cap. ex parte 2. post *Ab. de appell. Seraph. dec. 145. n. 3. & 4.**

Et notat Cancellarius Apostolica, quod si

M m m 2 pr-

præsentatus à patrono petit se institui ab Episcopo, seu eius Vicario, & ille noluit instituere, ac propterea accessit ad Metropolitanum, qui instituit eum, quod talis institutio debet infici, quia non potest in Diocesi suffraganei se interponere, nisi in casu negligentia; unde debuit remittere ad suffraganeum, ut institueret eum, non autem instituere, quia iurisdictionem non habet, nisi in dictum eventum, &c. nisi essemus in casu appellationis ad Metropolitanum; quia tunc posset declarare eum instituendum, ut in *notabilibus eiusdem Cancellaria, fol. mibi 187. à 1092.*

Aut idem præsentatus, attenta sua valida præsentatione, petat, ut supra dictum est, à Summo Pontifice institutionem, seu provisionem, quæ locum obtinet institutionis; prout sæpe fieri consuevit, teste *Mandof. regul. 33. q. 6. num. 10. circa med. vbi, quod Romanus Pontifex est adeundus, si Episcopus renuat instituere, iuxta 1661. in cap. nullus laicus, de iurepatr. aut recuset præsentationem admittere, Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 13. num. 63.*

Et sic dicendum erit, pro summa huius rei, Archiepiscopum, Episcopo recusante, posse instituere; quippe qui in pluribus casibus potest Episcopi negligentiam supplere, *cap. pastoralis, de offic. ordin. cap. cum firmus debitoris, 9. q. 3. Paul. de Cittad. in tract. iurispatr. in 6. parte, q. 7. in fin.* quia per negligentiam Episcopi, circa id, quod facere tenetur, deuoluitur iurisdictionis ad Archiepiscopum, *cap. 1. §. notoria, de cens. in 6. nã. quæ institutio præsentatorum ad beneficia est actus meræ iustitiæ, & necessariæ iurisdictionis, ut dixit Abb. in cap. ex frequentibus, num. 7. de instit.*

Unde optima est distinctio *Lotter. p. 7. q. 23. n. 61.* qui consulit tã præsentato, quã præsentanti, ut eo casu, quo Episcopus differt sine causa instituere præsentatum, aut nolit præsentatum ipsum admittere, ut appelleret, si expressè reijciatur; cum non sit in potestate habentis instituere, tollere iustitiã præsentationis, aut respectu præsentantis, aut respectu præsentati; vel si non expressè reijciatur, sed simplici dilatione frustratur, Superiorem adeat per viam querelæ, ut dictum est, qui eundem compellat ad instituendum, vel obtineat à Papa provisionem; asserendo, se à patronis præsentatum; quod quæ si procedatur per viam querelæ, cui tunc est locus, quando nullum grauamen positivè supponitur, sed tantum ex negligentia, & inobediencia poterit Superior præfigere terminum Episcopo, intra quem, si nolit instituere, tunc ipse, loco eius instituet. Quod si procedatur per viam appellationis à grauam-

mine positivè illato, siue quia expressè sit denegata institutio, siue quia ter solemniter requisitus, obstinatè distulerit, tunc dicit, hanc facultatem deuolui in Iudicem, ad quem; cum appellationis effectus, sit, ut negotium, pro quo est appellatum deuoluat; & licet hæc facultas instituendi videatur concessa Auditoribus Rotæ ex commissione Papæ super negotio principali, qui propterea possunt instituere, iuxta terminos *Clem. Auditor, de rescript.* illa tamen non transit ad alios Delegatos, qui non aliter possunt eorum sententiam concipere, quam remittendo præsentatum ad Ordinarium, ut ipse eum instituat, & sic loquitur *Mant. decis. 231. num. 3.* in qua non ob stare visum fuit, quod Archiepiscopus Tranen. non potuerat instituere præsentatum; ex eo, quod *Clem. Auditor, de rescript.* habet tantummodò locum in Auditoribus Rotæ; quia Archiepiscopus præsentatum non instituit, sed solum pronunciauit, præsentatum, fore, & esse instituendum, & inuestiendum; prout institui, & inuestiri mandauit, quod fieri permissum est, *cap. super eo, de off. deleg. ut fuit dictum in vna Mediolanen. Parochialis 16. Martij 1688. coram Cardinale Platone & in vna Arctin. Capellania, die 4. Iulij 1603, relatis per eundem Lotter. loc. cit. nu. 71.*

Tamen testatur *Garc. de benef. p. 5. cap. 8. num. 103,* seruari in praxi, quod semper Delegati à Nuncio in causis Capellaniarum, & beneficiorum ius patronatus, in gradu appellationis, faciunt institutionem, & collationem; quæ praxis potest saluari, & sustineri, ex clausulis commissionum, *cum incidentibus, dependentibus, annexis, & conuexis,* & Nuntius Hispaniarum, qui mittitur cum potestate Legati de Latere, *Garc. de benef. p. 5. cap. 3. num. 81.* dando commissio- nes, præsertim in gradu appellationis semper adiicit supradicta verba, *cum incidentibus, dependentibus, &c.* sicut facit ipse Papa, cum se debeat conformare stylo Sedis Apostolicæ, videlicet, stylo, quem seruat Papa, licet non illi, quem seruat Cancellaria Apostolica, in expediendo; quia Legatus non subiacitur regulis eiusdem Cancellariæ, quæ concernunt modum expediendi, sicut nequæ subiacentur expeditiones, quæ transeunt per Cameram; ut notum est omnibus Curialibus, & testatur *Gamb. de auth. Leg. à lat. lib. 6. num. 116, fol. mibi 30.*

Ex hac igitur Romanæ Curie obseruantia, nonnulli tenuerunt, quod vigore supradictæ Clausulæ, *cum incidentibus, &c.* Delegatus per Summum Pontificem ad hanc huiusmodi causam, possit etiã procedere ad institutionem præsentati, & tã nõ videtur tutum.

Subsequenter verò, præsentatus pro perfectio-

fectione suæ præsentationis, debet acceptare ipsam præsentationem, cuius acceptatio est adeo necessaria, ut sine ea, præsentatus non
 15 acquirat ius ad rem, *Sarnen. reg. de nov. sol. iur. quas. q. 1. n. 13.* nec sufficit scientia præsentati, sine illius acceptatione; aliàs enim dici non potest præsentatio, sed potius quædam nominatio, idem *Sarnen. loc. cit. n. 14. Calder. conf. 9. de iurepatr. Gonz. ad reg. 3. Cancell. glos. 15. sub num. 2. vers. nec non requiritur præsentatio*, quod si intra tempus datum ad præsentandum non acceptauerit, poterit patronus alium præsentare, ut infra dicitur; & non præsentando, beneficii collatio deuoluitur ad Superiorem; quia cū ac-
 16 ceptatio sit pars præsentationis, reputatur vnicus actus, *Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. art. 21. num. 5. fol. 708.* nec tamen requiritur acceptatio ad partem, si præsentatus est præsens; quia cum se tunc præsentari ferat, intelligitur consentire, & acceptare, nec aliud requiritur, *Lap. allegat. 8. circa med. Card. in cap. fin. col. vlt. ood. tit.* qui ibi etiã dicit, quod eo ipso, quod quis patitur præsentari, intelligitur consentire, & hæc est communis praxis.

De præsentato autem absente, aliud dicendum est, quia non censetur præsentationem
 17 de se factam acceptasse; nisi infra tempus datum ad præsentandum, illam acceptet, siue per se, siue per procuratorem, speciale mandatum habentem ad acceptandum, *Garc. de benef. p. 4. cap. 2. num. 21.*

Nec proinde, si quando præsentatur absens, Notarius conficiendo instrumentum
 18 præsentationis; dicat, *coram me Notario, pro eo acceptante, & stipulante, &c.* censetur facta acceptatio præsentationis, quia talis stipulatio nihil prodest, in hac materia, licet operetur quoad alios actus, veluti etiam in donatione ipsius iuris patronatus, quæ valet facta absenti per stipulationem Notarii, & est perfecta; nam Notarius, tanquam seruus publicus, potest stipulari, & acquirere absenti, prout comprobatur *Vian. lib. 4. cap. 4. num. 60. & 63.* & sufficit ratihabitio illius, cui per stipulationem acquiritur, licet non expressa; & tantummodo tacita, si ex factis conijci possit, nã ex scientia rei fauorabilis inducitur, *Casaler. dec. 1. n. 6. & 7.*

Et sic talis præsentationis acceptatio nõ sufficit, etiam si fiat à patre pro filio, vel à consanguineo pro consanguineo; cum omninõ fieri debeat per ipsum præsentatũ, aut eius procuratorem, ut supra dictũ est. Quod intelligitur, tam de iure patronatus laicorũ, quàm Ecclesiastico, idem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 2. q. 5. princip. fol. 789.*

De quã quidem acceptatione debet consistare per litteras, vel per procuratorem, quod

sufficere dixit *Rota in vna Regien. Prioratus*, quam refert idem *Garc. loc. cit. num. 23.* vbi, quod acceptatio requiritur intra quadrimestre, tanquam pars præsentationis; cū ante illam præsentatio non sit perfecta; & si præsentatus non acceptet suam præsentationem, competit patrono integrum tempus ad præsentandum; eiquè proinde non potest adscribi aliqua culpa, aut negligentia, quæ faciat deuoluere beneficii collationem ad Superiorem, stante priore præsentatione, infra legitima tempora facta, per
 19 *tex. in cap. si electio, de elect. in 6. Vian. in prax. lib. 7. cap. 4. num. 30.* sicut etiam dicimus, quod nouum tempus currit patronis ad præsentandum à die obitus præsentati, nondum instituti, idem *Vian. loc. cit.* quod tempus adeo nouum est, ut nullo modo in eo computetur pars primi semestris, seu quadrimestris; sicut etiam eueniet, si præsentatus, postmodum suæ præsentationi renunciet ante institutionem, vel ante eã, obierit, *Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 2. q. 1. ar. 17.* vbi, quod patronis currit nouum tempus à die, quo præsentatus noluit consentire præsentationi de se factæ, vel à die, quo illam, quam acceptauerit, renunciet, *d. cap. si electio*, quod passim seruari vidimus in facti contingentia; Illius enim verba, hæc sunt, *si electio, ex eo non sortitur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renunciet iuri suo, aut forte diem claudic extremum, seu propter occultum eius vitium irritatur, electores, qui iam fecerant quod spectabat, ad ipsos infra iuris terminum eligendo, habebunt à dissensu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio noua esset, tempus integrum ad electionem aliam celebrandam; dummodò nil fraudulenter egerint in præmissis; qui quidem tex. licet loquatur de electione, extenditur tamẽ ad præsentationem, etiam infra dicitur.*

Post verò factam præsentationem, & præsentati acceptationem, sunt expediendæ litteræ edictales, seruata forma *cap. fin. de elect. in 6. ibi. Vacationem autem huiusmodi nominatim, vbi est coelectus, vel apparet oppositor, aliã generaliter in Ecclesia, in qua electio faciunda est, ve si qui sint, qui se velint opponere, compareant, assignatio proprio termino competentis, faciendam esse censimus. Quæ etiam si electio, in concordia celebrata fuerit, volumus obseruari.*

20 Qui quidem *tex.* ut omnes *DD.* vno ore fatentur, habet locum etiam in præsentatione, quicquid dicant contrarium sentientes, præsertim *Bellam. dec. 619.* vbi, quod *cap. fin. de elect. lib. 6.* quod loquitur in electionis confirmatione, non habet locum in institutione, quæ sequitur præsentationem; Id enim omni-

omniò tollitur, etiam ex *glos. in d. cap. fin. in verbo electione*, in qua dicitur, quod etiam ille, cui fit presentatio, tenetur seruare formam huius decretalis, & quod sic seruatur, tradunt *Gemin. in d. cap. fin. col. 4. in verbo, in eadem glos. Lambert. de iurepatr. p. 2. lib. 2. art. 2. 6. quest. princ. nu. 1. fol. 802.*

Quæ quidem omnia, ita demum procedere sciendum est, quatenus, prouisio beneficii iurispatronatus non fiat per Summum Pontificem, puta per resignationem ad fauorem, aut per obitum, siue quocumque alio modo vacet, quo ipse Pontifex prouidere in suis casibus consueuit, prout dictum est: tunc enim, quia huiusmodi prouisiones Apostolica succedunt loco institutionis, cessant profectò causæ considerata: in *d. cap. fin. de elect. in 6. vt per eundem Lambert. d. p. 2. lib. 2. q. 6. art. 3.* quem refert ad id *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. num. 41.* & sic videmus, quod in casibus prædictis non habet locum dispositio *in cap. fin.* in beneficiis iurispatronatus, aut ipsius Urbis, quam extra eam, in prouisionibus Apostolicis.

Quod non modò scimus procedere, quando ipse Pontifex prouidet in forma gratiosa, verum etiam in forma *Dignum*, nam in neutro casu requiritur citatio aliqua.

Ratio enim est, quia in prouisionibus Apostolicis de beneficiis iurispatronatus, siue laicis, siue Ecclesiasticis, non proceditur per viam confirmationis, quod tantum habet locum in Episcopo, qui presentatione patronorù debet confirmare, ipsù presentatum instituendo, vt per *Abb. in cap. ubi, de elect.*

Quare in proposito ait *Lotter. supradicta questione, q. 13. num. 31.* circa appositionem huiusmodi edicti, id neque requiri in casibus præmissis, etiam si litteræ Apostolicæ fuerint suis Executoribus directis, cù *Claufula, Verificato prius coram Ordinario iurispatronatus ex fundatione, vel dotatione*; tunc enim sufficit simpliciter verificari iurispatronatus ad præscriptum *Concilij Tridentini, sess. 25. cap. 9. de refor.* omissis requisitis *d. cap. fin.* ac proinde non est necessaria appositio edicti, vt fuit dictum in *vna Romana, Capellania coram Cantuacio, quæ est de a. 1. cum. 3. p. 2. diuers.* vbi habetur, non obstat, quod Executor, stante *Claufula, Verificatio in primis, & ante omnia, iurispatronatus*, posita in litteris, sibi presentatis non seruauerit formam *cap. fin. de elect. in 6.* quæ procedit, etiam in presentationibus, cum nò positus edictis, Capellaniam contulerit, quia fuit responsuri dispositionem *d. cap. fin.* non procedere in eo casu, cum illa locum habeat tantum in confirmatione electi, vel presentati.

Quinimo id etiam procedit, cui Ordinarium non ex vi presentationis confert beneficium iurispatronatus, quando videlicet illius collatio ad illum deuoluitur; ex eo, quod patroni infra legitima tempora non presentarunt beneficiatum; tunc enim neque requiritur appositio edicti; quia non seruatur forma *d. cap. fin. de elect. in 6.* quod pro forma requirit edictum, sed facta ad Ordinarium deuolutione de dicto beneficio, cessat illius dispositio; quia liberè confert, nulla habita ratione iurispatronatus; & sequitur illa communis conclusio, quod dispositio supradicti *tex.* non est seruanda in collatione Ordinarii, quod comprobat idem *Vinnian. in d. prax. lib. 9. cap. 1. num. 8.* nam licet beneficium fuerit iurispatronatus, si tamen illius collatio deuoluatur ad Ordinarium, ipse illud pro ea vice liberè confert.

Quare, licet prouisiones Papæ videantur succedere loco institutionum, vt aliàs diximus, nihilominus potius dicuntur prouisiones, quam institutiones; præsertim verò, quia ipse Papa habet plenitudinem potestatis, nam licet id videatur tantummodò procedere in electionibus Dignitatum, in quibus non est necessaria alia citatio, vt in *cap. capientes, de elect. in 6.* & in aliis casibus relatis à *Lambert. d. par. 2. lib. 2. art. 13. fol. 816.* nam licet illud inducat formam, vt ibi, *Viribus omnino carere, ipsasque decernimus irritas, & inanes*, nihilominus ista forma, tanquam per Principem inducta, non censetur eidem Principi præscripta, *Goz. cons. 101. num. 20. vers. ita quia, Menoch. presumpt. 44. num. 16. Lotter. d. lib. 2. q. 39. n. 25.*

Prout neque eiusdem *cap. fin.* dispositio afficit ipsum Papam in beneficiis iurispatronatus in Vrbe existentibus, in eorum vacationibus; quandoquidem quomouocùq; illa vacet, nunquam seruatur hæc solemnitas apponendi edictum, sicut apponendum est extra Urbem; quia facta presentatione ad beneficiù iurispatronatus prædictæ Urbis, videtur institutio postmodù in ipso beneficio facta à Summo Pontifice, cuius presentia, & certa scientia purgat omnem suspensionem; quapropter non est necesse, vt seruentur subtilitates iuris, præsertim *d. cap. fin. de elect. in 6. Bald. in l. rescriptum, in 3. col. C. de precib. Imper. offer.* vbi quod in Consistorio Principis non curatur de subtilitatibus iuris; quia ibi attenditur magis veritas, quam iudiciorum ritus; & ideo dicimus, quod coram Principe ordo iuris non seruatur, *cap. ad petitionem, de accusat. id. Bald. in l. fin. C. de legib. Innoc. in cap. in causis, de iud. & in cap. 1. de lit. contest.* cum aliis adductis per *Paris. de resig. benef. lib. 12. q. 3. n. 44. & 45.*

Et cum aliàs ego fuisset presentatus ad

sim-

simplex beneficium iurispatronatus familie de Māsinæ in Ecclesia S. Martini de Vrbe, ac petiissem apponi edicta pro seruanda forma prædicti *cap. fin.* dixit mihi bon. me. **Cæsar Fidelis** Episcopus Salonien. Vicesgerens Eminentissimi Vicarii Vrbs, quod id non requirebatur in Vrbe; subdens, quod ista praxis, maximè pro iunioribus, non erat spernenda; à quo sui in dicto beneficio institutus.

Alia insuper ratio adduci potest; nempe quia cum edictorum affixio sit de solemnitate actus, clarum est, Papam supplere omnem solemnitatem, *Rota decis. 235. in nouiss.* nec maior solemnitas adhibenda est, præter præsentiam Papæ; maximè cum ipse non ligetur constitutionibus iuris positivi, ipsaque solemnitates potest tollere, & supplere, vt per *Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 45 num. 3. cum plurib. seqq.* & in vna *Romana Iurispatronatus 15. Martij 1630.* quæ est *362. num. 18. diuers. p. 5. in recentior.* fuit dictum, quod in casu, de quo agebatur, cessabat obiectum, cum in Vrbe non seruetur hæc solemnitas edictorum, prout asserbatur, & à Reuerendissimo D. Vicesgerente in instrumento institutionis cuiusdam Dominici; & Notarii, fori Eminentissimi Vicarii Vrbs, idem deposuerunt.

Insuper, neminem latet Curialium, pluries, Summos Pontifices concessisse Ecclesiarum, ac beneficiorum erectiones, etiam ad Oratorum instantiam, cum reseruatione iurispatronatus; conditione in eis adiecta, vt nemini, præter Papam liceat in eorum vacatione, post debitam coram Ordinario factam præsentationem in illo beneficio præsentatum instituere; sicque sibi met Pontifex hanc sibi, & non alteri reseruando facultatem; quare certum est, tunc edicta huiusmodi non requiri, prout etiam inferius patebit; licet postmodum ipse Papa non per viam institutionis, sed provisionis, & collationis procedat.

Præterea, etiam in erectionibus, ordinaria autoritate factis, quandoque vidimus, fundatores cum huiusmodi reseruatione iurispatronus, disposuisse, vt Summus solum Pontifex possit in eodem beneficio præsentatum, instituere; Quandoque verò, quod illius institutio non debeat ad Episcopum, sed inferiorem Prælatum spectare; tanto igitur magis, quod debeat spectare ad Papam; licet hodie ipsis Inferioribus non possit instituendi facultas reseruari, refragante, *Cono. Trid. sess. 14. cap. 12. in fin. ibi; in causa autè foundationis, aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur. & cap. 13. ead. sess. vbi voluit non licete patrono cuiusvis privilegij pretextu,*

aliquem ad beneficia, sui iurispatronatus, nisi Episcopo loci Ordinario, ad quem prouisio, seu institutio ipsius beneficii cessante, ptiuilegio, iure pertinet, quoquomodo præsentare, aliàs præsentatio, & institutio forsã sequutæ nullæ sint, & esse intelligantur.

Vnde, licet fundator, de consensu Ordinarii possit in limine foundationis apponere quascumque conditiones, etiam contra ius, attamen post dictum Concilium expressè prohibens reseruari Inferiori hanc instituendi facultatem, non potest, neque cum dicto consensu Ordinarii illa dicto Inferiori reseruari; nam inferior, non potest actum Superioris destruere, *cap. cum inferior, de maior. & obed. cum simi.* quamuis nonnulli contrarium tenuerint.

Aliæ verò foundationes ante Concilium huiusmodi factæ, cum simili conditione, nõ sunt per *d. Concil. sublata, idem Viuian. lib. 9. cap. 1. num. 11. & lib. 12. cap. 3. num. 14.* & Sacra Congregatio eiusdem Concilii super *d. cap. 13.* aliàs ita declarauit, *Hoc decretum loqui de iuribus patronatus de nouo erigendis; nam in illis factis ante Concilium, si præsentatio ex eorum institutione non Episcopo, sed alteri facienda erit, nihil innovatur. In exemptis Ecclesiis non potest reseruari institutio alteri, quàm Episcopo; nisi Rector illius loci fuerit Ordinarius, ordinariæque fungatur iurisdictione.*

Tamen post Concilium, non semel visum est, per Summos Pontifices hanc instituendi facultatem Inferioribus Ordinario fuisse reseruata; cum Papæ cõtra decreta eiusdem Concilii, ad sui libitum disponat, ad fauorem tamen patronorum laicorum, quibus indulgere solet, quantum fieri potest, ne retrahantur à foundatione Ecclesiarum, & beneficiorum, sed potius inuicentur ad construendas, & dotandas Ecclesias, *Genæu. in praxi Curie Archiep. Neap. cap. 82. num. 1. Paris de resign. benef. lib. 11. q. 13. n. 11. Viuian. in d. prax. lib. 7. cap. 2. n. 12.*

Hic autem in proposito propositionis edicti, de quo paulò superius dictum est, cū agitur de beneficio iurispatronatus à primæua illius erectione vacante, videndum est in praxi, an adhuc requirantur prædictæ litteræ edictales, sicut in aliis illius futuris vacationibus, quæ subiacent formæ prædictæ *cap. fin. de elect. in 6.*

Et videtur negatiuè respondendum; quia huiusmodi litteræ, ideo requiruntur, vt evitentur fraudes, vt habetur in *d. cap. fin.* ex quo constat tunc præponi debere edictum, quado præsentatio fit in discordia, & postquam *Lombert. d. p. 2. lib. 2. art. 8. g. 6. princ. fol. 807.* multa adduxit pro contraria sententia, tandem in fine concludit, non procede-

cedere in casu præsentis creationis, & nouæ erectionis beneficij; quia, cum viueret fundator, vel illi, quos d. fundator voluerit esse patronos, & fieret præsentatio de eo, quem patronus voluit esse primum beneficiû, vel de alio notoriè bono, & idoneo, hoc casu diceret ipse, appositionem edicti omitti posse, eum cessent omnes rationes supradicti *ten.* quia in concordia apparet facta præsentatio; & opponi non potest, cum illius habeat omnimodam notitiam; Et sic quando sumus in prima præsentatione, quæ fieret per primos patronos, qui in fundatione voluerunt, talem esse præsentandum, quia tunc constat de iuribus præsentantium, & de moritis præsentati, & licet *text. in d. c. fin. dicat* apponendum esse edictum, etiam in concordia præsentatione, tamen in supradicto casu cessat omnis ratio impulsiva, & finalis; quare, cessante ratione, cessat eius dispositio; & ista citatio per edictum in isto casu non erit de substantia, & forma, vt in *cap. cum cessante, de appellat.* ita ipse *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 13. fol. 815.*

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est, tanquam in praxi recepta ex omnium Curiarum Ecclesiasticarum communi obseruantia; nempe, quod etiam in vacatione à primæua erectione, & institutione beneficii iurispatronatus requirantur litteræ edictales; quod quidem non modo elicitur ex eodem *cap. fin.* verum etiam id ibi expresse habetur, dum Summus Pontifex mandat ibi fieri citationes per edictum, etiam si electio fuerit in concordia celebrata, & dum *Io. Andr. in d. cap. fin.* querit, cur debeat fieri vocatio, quando electio fit in concordia, respondet, quod licet sit cõcors, nihilominus potest habere oppositorem, & ille tunc esset citandus citatione speciali, *c. in d. omnitatibus, §. ceterum, eod. tit. c. lib.* aliàs si non apparet, fieret citatio generalis per edictum.

Prout dicendum est, si idem beneficium iurispatronatus de proximo vacauit, in illiusquæ vacatione, omnes solemnitates ad præscriptum *d. cap. fin.* seruatae fuerunt; ita quod iam constat, præsentantes fuisse patronos, & in quasi possessione præsentandi, præsentatum verò idoneum, nullumq. adesse coelectum, seu competitorum, aut com præsentatum; quia nihilominus requiritur edictum; posset enim esse, quod interim aliquis reperisset aliqua iura vt contradicere posset, & si citaretur, illa produceret, aliàs non, idem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 13. nu. 1. fol. 814.*

Et quoties in facti contingencia sui de hac re consultus, ita respondi, innixus ra-

tionem eiusdem *ten.* cum ex eo satis liqueat, requiri huiusmodi edictum quocumq. modo vacatio contingat; nec aliquid distinguit circa huiusmodi edicti propositionem; ar proinde, quod lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *arg. l. si seruam, §. non dixit prator, ff. de acquir. hered. Dec. conf. 298. ante nu. 4.* Si etenim *Bonifacius VIII.* qui hanc edidit decretalem, id voluisset, utique expressisset, *c. p. ad audientiam, de de. ius. c. inter corporalia, de transl. prel.*

Et aliàs in erectione perpetui simplicis beneficii iurispatronatus laicorû familiæ de Ansaldis per Episcopum Afulanum in Parochiali Ecclesia S. Tryphonis, cû assignatione cuiusdam territorij pro dote eiusdè beneficii, consultus ego ab eodem Episcopo, an ex illa primæua erectione, requireretur appositio edicti pro obseruantia formæ *d. c. fin. de elect. in 6.* respondi, illam requiri; dictoque edicto affixo, comparuerunt in termino nonnulli, qui produxerunt nonnullas scripturas in publica forma, per quas compertum extitit, prædictum territorium sic pro dote beneficii assignatum, fuisse fideicommissum, nonnullisque aliis oneribus obnoxium; vnde, re per dictum Episcopum examinata, ac diligenter discussa, & cognita, coactus est prædictam erectionem denegare.

Quare, his sic præmissis, etiam in casu primæuæ huiusmodi erectionis ab Ordinario factæ, necessarias existimo solemnitates in *d. cap. fin.* circa propositionem prædictarum litterarum edictalium, nè præsentatus, ob non seruata huiusmodi formam, euentum rei, fortunæ demandet; quandoquidè si quis præsentatus, non præpositis litteris edictalibus, scienter fuerit institutus, non obstante ipsa Superioris institutione, si administret incurrit pœnam, *cap. avaritia, de elect. in 6.* & sic est priuatus omni iure, ipsoque iure; adeò quod nec electio, nec præsentatio de se facta tenebit, quatenus fuerit de Dignitate; si verò de inferioribus beneficiis, saltem erit priuatus omni iure, quæsito; quod per extensum videri potest penes eundem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 12. fol. 814.* (licet non propterea annulletur ipsa præsentatio, quæ postquam est legitime facta, semper valida remanet; prout nec minus afficit quasi possessionem præsentandi, *Lap. alleg. 8. col. fin.* vbi id asserit, vbi quæ obseruari, & practicari *Abb. in cap. postquam, in 3. not. de el. et. 1. mol. in Clem. 2. verb. præsentare, de iurepatr.*)

Quinimodò, non modo erit nulla institutio sine prædicti edicti appositione, verum etiam si illa fuerit facta intra terminû edicti, *Io. Aloys. Risc. in prax. feri Eccl. dec. 261.*

vbi,

vbi, quod duo requiruntur, vt institutio nulla censeatur, quorum Primum est, quod litteræ edictales infra terminum competentē, in eis à Iudice præfixum, fuerunt amoræ, Secundum, quod vbi patroni sunt certi, debent nominatim, & in specie, non autem per edictum citari, *Viuian. lib. 10. p. 2. nu. 20.*

Verum, vbi est contrarius vius, scilicet nõ citandi alios certos patronos speciali citatione, sufficit sola citatio generalis per edictum, prout seruatur in aliquibus Hispaniarum partibus, teste *Garc. de benef. p. 9. cap. 4. num. 1. & Marius Antonin. var. resol. lib. 2. resol. 55. num. 5.* vbi, quod de stylo Curie Episcopalis Papien. solent affigi litteræ edictales, etiam si extent certi aduersarij, *Caual. dec. 10. nu. 64. p. 3.* & ita etiam de consuetudine seruatur in Curia Archiepiscopali Neapolitan. et in quibusdam aliis locis.

Nec propterea omittendum putauit, quod sæpe in dubium vidimus reuocari, numquid videlicet, valeat supradicta institutio absq. appositione edicti in Ecclesijs, in quibus talis viget consuetudo? Hanc quæstionem mouet idem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 14. §. 9. princ. fol. 817.* (Hunc authorem, etiam cũ appositione numeri paginalis allegari posse videtur, ne lector, sicut, & ego, in illius locis conquirendis, patientiam amittat, et tẽpus terat) ibi enim ait, quod si adsit, cõsuetudo post electiones, vel præsentationes, non esse in aliquo loco, ponendi edicta, institutio, seu confirmatio valet, ad not. per *DD. in d. cap. fin.* quia cum illius prouisio sit de iure positio, non est dubium, circa illud valere consuetudinem per *Aegid. decis. 620.* quæ tamen in meis est 619. & incipit, *cap. fin. Io. Aloysius Ricc. in d. prax. dec. 160. num. 76. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. n. 35.*

Cæterum autem, vbi non adest talis consuetudo apponendi huiusmodi edictum, illius omisio reddet nullam institutionem, prout supra dictum est, *Crescen. dec. vlt. de iurepatr.* illiusquẽ appositio debet fieri cũ peremptorio, puta nouem dierum, vel alio competenti termino, vt in *d. cap. fin.* ibi, *cõpareant assignato peremptorio termino competentis,* vbi *glos. in d. verbo, competentis,* ait, *secundum locorum distantiam personarum, & negotij qualitatem,* ac proinde, idem terminus remittitur arbitrio Iudicis, sicut cætera omnia, quæ sub certa lege non sunt definita, iuxta vulgatam, & communem *l. 1. ff. de iur. delib. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 1. num. 145. Garc. de benef. p. 9. cap. 4. num. 11.* & oportet, quod litteræ edictales remaneant affixæ per totum terminum in eis contentũ, id. *Ricc. d. dec. 161. num. 77.*

30 Nec ante temporis in edicto præfixi, lapsus, potest ad institutionem, deueniri; cum

aliàs illa nulla sit, cuius tamen lapsus excludit non comparentem intra illius terminũ, ad not. in *l. sicut tempore, C. de remiss. pign.* & in *d. cap. fin.* dicitur, assignari peremptorium competens, & ex huiusmodi vocabuli proprietate, apparet, quod post illum terminum, aliquis audiri non potest; quia proinde dicitur peremptorium, nam perimit disceptationem; hoc est, ultra non patitur aduersarium tergiuersari, vt in *l. & tertium, ff. de iud. Viuian. in praxi iurispatr. lib. 9. cap. 3. num. 1.*

31 Poterit nihilominus Iudex ex officio, si quis infra terminum non comparuit, veluti quia in veritate edictum ignorauit, vel fuit legitime impeditus, eum admittere, quatenus res sit integra, & institutio sequuta non fuerit; nam quicquid nonnulli dicant, præsertim *Oldrad. cons. 3. nu. 5. Felin. in cap. cum Bertoldus, num. 15. de re iud. Rocch. de iurepatr. verbo, honorificum, num. 5.* nempe, quod post rãmpus edicti, non est quis admittendus, etiam re integra, sed solum esse admittendum ignorantem, & impeditum, lapsõ termino edicti, aut tamen institutionem.

Contrarium tamen seruatur; quia ante institutionem, semper admittitur, qui præsentatur ab alijs patronis, seu ius habere præcedentibus, vt bene cõprobat id. *Garc. d. cap. 4. nu. 145* qui *num. seq.* ait, id non esse contra ius; quia in huiusmodi edicto non dicitur, vel dicendum non est, quod post terminum illius, non admittentur, sed tantum, quod procedetur in causa, & fiet acta in absentia; quare etiam transacto termino edicti, ante tamen institutionem, poterit patronus comparere, & præsentare, *Perez de Lara de anniuers. lib. 2. cap. 9. nu. 43. & 50.*

Institutione tamen validẽ, & legitime subsequuta præcluditur via cuiuscumquẽ patrono ad præsentandum, aut aliàs quæcumquẽ iura pro se facientia producendũ; quandoquidem id illi suffragari minimẽ potest, saltem pro illa vice, etiam si nondum sit elapsus quadrimestre, seu semestre, illi ad præsentandum à iure concessum; quia cum non proponatur edictum, nisi postquam patronus præsentauerit, in eo actu consumitur dilatio illa quadrimestris, seu semestris patronis assignata; vnde, cum in huiusmodi edicto præfigatur terminus contra omnes in genere; ipsi patrono imputabitur, cur in termino edicti non comparuerit, & deduxerit ius suum, vt optimẽ deducit *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. nu. 53.* Formulam autem huiusmodi edicti habes penes *Viuian. d. lib. 9. cap. 2. num. 2.*

Hic uerò dicendum est, quod quando ex pluribus patronis, nonnulli eorum præsentarunt, alij uerò noluerunt præsentare; nihil.

N n n

hilo.

hilominus quasi possessio presentantium, præferuat iura non presentantium; si tamen appareat, eos, qui presentarunt, fuisse in quasi possessione presentandi, *Ludouif. decis. 417. num. 9.* Imò, si sunt plures in quasi possessione presentandi, presentatio unius tantum sine aliis, quæ effectum sortitæ sint, non priuat alios quasi possessione presentandi; sed magis illam præferuat, ut in vna *Papien. Iurispatronatus 9. Maij 1594. coram Mellino, Addit. ad eundem Ludouif. dicta decis. 417. numer. 15.* namquæ in iuribus cõmunibus, actus vnus socii præferuat ius, & possessionem alterius; quod tamen procedit in dubio; secus autem, si constaret, quod presentatio fuit facta animo priuandi alios compatronos; quod ex eo cognoscetur, si videlicet, presentans diceret, omnimodam, seu plenariam presentationem ad se spectare, idem *Addit. d. num. 15.* Vndè in *d. Papien. Iurispatronatus* fuit resolutum, quod ad effectum præscribendi iurispatronatus contra patronos, necessarium est, quod presentationes fuerint factæ animo priuandi illos; quod tamen in dubio non præsumitur, & sine isto animo, presentationes vnus non præiudicant compatrono, sed ei præferuant ius; nec ad amissionem iurispatronatus sufficit non vsus; cum presentationes non fuerint factæ animo priuandi compatronum, qui non presentauit; quam decisionem, affert *Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num. 116.* præterea idem *Addit. ad d. dec. 417. nu. 35.* addit, hanc conclusionem non procedere, nisi quando constaret per prius, alios patronos, fuisse in possessione presentandi, quia non potest præferuari possessio, quæ non est, vt ex alijs decisionibus ibidem allegatis.

32 Ceterum verò, sicut dictum est, presentatio vnus ex pluribus patronis infra tempus facta, sufficit pro institutione presentati; cum iurispatronatus, tamquam indiuiduum resideat penes quemcumquæ ex patronis insolidum quoad omnes eius effectus, etiam quod ceteri patroni non vtantur iure suo, vt dicitur in vna *Valentin. Beneficij S. Iacobi*, quam refert idem *Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 151.* & in vna *Pistorien. Parochialis 17. Iunij coram Pirouano*, cum alijs relatis per *Addit. ad Buratt. dec. 547. num. 9. & 10.* Sicut etiam dicimus, quod quando collatio beneficii est simultanea Episcopi, & Capituli; quia cum uterquæ habeat potestatem conferendi insolidum, tenet collatio facta ab altero tantum sine alterius contradictione, *Cocchin. decis. 122. num. 4.* Quare, in proposito iurispatronatus, lapsò postmodum tempore ad

presentandum, non intrat deuolutio; quia alii patroni censentur consensisse, ad notat. per *Card. in Clem. 2. de suppl. negl. Præl. Achil. de Grass. decis. 4. num. 13. & 14. de prob.*

Hæ autem litteræ edictales, cum requirantur pro substantia, & forma presentationis, ac iuxta mentem *d. cap. fin. de elect. in 6.* ac debeant palam, & in loco publico proponi; propterea affigendæ sunt in 33 nus vacantis Ecclesiæ, seu Ecclesiæ, vbi situm est beneficium, vel Capella, aut altare, & Ecclesiæ Cathedralis, & maioris illius loci, idem *Viuian. lib. 9. cap. 1. n. 15.* nam in *d. cap. fin.* non exprimitur locus, in quo debeant affigi, cum ibi dicitur, in Ecclesia, in qua electio facta est; & hoc modo puto satisfactum formæ *d. cap. fin.* cui tamen, vt pinguius satisfiat, ultra Ecclesiam, in qua situm est beneficium, possunt etiam affigi in Cathedrali, vel alia maiori Ecclesia illius loci; nam *glos. in d. cap. fin. verbo, generaliter*, reddit rationem; quia talia edicta in publico proponi debent; ne fiant fraudes constitutioni *d. cap. fin.* faciendo fieri ipsam vocationem coram certis amicis; adeò quod non possit deuenire ad notitiam omnium, vt per eundem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 23. num. 2. fol. 822.* qui subdit *num. seq.* quod ista vacatio debet fieri publice; & ideo edictum debet affigi publice in vniuersa Ecclesiæ; & quod ita seruetur in præxi; nam in talibus causis edictum apponitur in Episcopali Palatio, vel matrici Ecclesiæ loci, vbi maior pars populi conuenit, puta in vna ex columnis Ecclesiæ, vt non madesiat, vel à vento laceretur, aut deperdatur, *id. Lambert. loc. cit. art. 22. num. 6. circa fin. & art. 23. num. 4.* nam in dictis locis facile potest ad omnium notitiam peruenire, *Paris. de resign. benefic. lib. 11. q. 6. num. 17.*

S V M M A R I V M.

- 2 *Iurispatronatus titulus, ad mentem Concil. Trid. quomodo probandus.*
- 2 *Iurispatronatus acquiris, qui dat fundum, vel construit, aut dotes, & sic alternatiuè.*
- 3 *Semel probatum, quando non sit denuò probandum.*
- 4 *Iurispatronatus existentia, & pertinentia, probanda ante institutionem presentati.*
- 5 *Possessio, seu quasi, presentandi, acquiritur ex vnica presentatione.*

6. Et quot requisita concurrant pro validitate quasi possessionis.
7. Presentatus ab existente in quasi possessione presentandi, preferitur presentato à proprietario.
8. Quando verò secus.
9. Patroni existentes in quasi possessione presentandi, non tenentur probare descendentiā à fundatore.
10. Iurispatronatus titulus non est necessarius in iudicio summarissimo maintenance.
11. Institutio facta in beneficio ab Inferiore existente in quasi possessione instituenti, valet.
12. Clausula, sine præiudicio, quomodo excludat quasi possessionem presentandi.
13. Presentatio ad beneficium non admissa, nequè reiecta, non suffragatur ad acquirendam quasi possessionem presentandi.
14. Nequè si illa fiet in vim concordia.
15. Aut ex obscuris presentationibus.
16. Presentandi quasi possessio, an transeat ad heredes, sine illius apprehensione. Distinctio proponitur.
17. Et concluditur negativè.
18. Statutum de continnanda possessione in heredes, non habet locum in spiritua-libus.
19. Iurispatronatus possessio, quando transferatur, absquè illius apprehensione.
20. Illius existentia probanda.
21. Beneficia Ecclesiastica presumuntur libera.
22. Beneficij libertatem non potest Ordinarius prescribere, per simplicem non usum presentandi patronorum.
23. Beneficij libertas, quomodo per Ordinarium acquiratur ex unica collatione.
24. Beneficium esse de iure patronatus, non sufficit Episcopi confessio.
25. Iurispatronatus non acquiritur ex donatione facta Ecclesie, Etiam magna rei, num. 27.
26. Sed ex formali dotatione.
28. Liberalitas, que fit erga Ecclesiam, intelligitur libera ab omnionere.
29. Iurispatronatus acquiritur, etiam non expressè reservatum, & quare.
30. Non acquiritur in Ecclesia Collegiata, seu Conventuali pro presentatione

Prælati, sine indulto Apostolico.

31. Iurispatronatus, quando non acquiratur à dotante.
32. Acquisitum ex privilegio, sublatum per Concil. Trid.
33. Etiam cum quasi possessione inde sequuntur.
34. Non conceditur ex privilegio Episcopi, Etiam ex declaratione Sac. Cong.
35. Concessum ex causa onerosa, non est sublatum per Concilium.
36. Debet tamen per Ordinarium revideri.
37. Iurispatronatus ex fundatione concessum à Papa, non dicitur ex privilegio.
38. Iurispatronatus quomodo probandum, ubi cadit suspicio usurpationis.
39. Non sufficit probari per testes.
40. Iurispatronatus usurpatione, etiam in parva Vniuersitate presumitur.
41. Cessat tamen ubi datur equalis concursus potentia, & auctoritate in Collatoribus.
42. Necnon quando Ecclesia est patrona Capituli, in quo adest iurispatronatus.
43. Sic etiam quando Vniuersitas, vel Collegium non habent auctoritatem, & iurisdictionem in beneficij.
44. Iurispatronatus usurpatione presumitur ex potentia, etiam sine iurisdictione.

Praxis Probationis Existentia, & Pertinentia Iurispatronatus.

CAPVT IV.

Ræter ea, quæ capite præcedenti dicta sunt, circa praxim admissiois, & acceptationis præsentationis ad beneficium iurispatronatus, sequitur praxi probationis illius existentia, & pertinentia: & licet

DD. pro valida institutione in beneficio, concludant quatuor requiri, nempe ipsius beneficij vacatio, iurispatronatus existentia, habilitas presentati, necnon presentatio à patronis coram Ordinario in tempo-

re facta, per *tex. in cap. decernimus, & in cap. monasterium, 16. q. 7. cap. cum Bertholdus, & ibi Abb. num. 12. de re iud. cap. dilectus, ubi glos. verbo plus iuris, de offic. deleg. & fuit dictum in vna Placentin. Iurispatronatus 23. Martij 1601. quæ est dec. 327. n. 1. par. 3. recent.*

Nihilominus verò sequētia etiam visum est subnectere; nempe videndum, an presentantium, iura, adeo aperta, & clara existant, vt nullus, penes Superiorem, remaneat ambigendi locus, quin ius patronatus plena probatio inde resultet; potissimum verò ad Sacri Concilii Trid. mentem, quo cautum est, vt titulus ius patronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & aliis à iure requisitis ostendatur, siue etiam ex multiplicatis presentationibus, per antiquissimam temporis cursum, qui hominum memoriã excedat, alias ne secundum iuris dispositionem. In iis verò personis, seu Communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius, plerumque ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur; nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quàm si præter reliqua ad eam necessaria, presentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum fortiter sint, authenticis scripturis probentur, vt in *sess. 25. cap. 9. de resor.*

Qui quidem modus probandi ius patronatus, procedit, etiam de iure antiquo; nam quoad constructionem Ecclesiæ habemus *tex. in d. cap. monasterium*, quoad dotationem, *cap. filijs, ead. causa, & g.* quoad territorii ad Ecclesiã fundandam dationem, *cap. Abbatem 18. q. 2. cap. ad audientiam, de Eccles. adif. & cap. 3. de iurepatr. & DD. communiter, Abb. conf. 54. num. 1. & conf. 59. num. 2.* vbi, quod de iure non reperitur alius modus expressus, cum aliis adductis per Dominum *Franciscum Ferentilium in Addit. ad Buratt. dec. 1. nu. 13.*

Licet negari non possit, quin omnia disposita in fundatore, construente, & dotante, locum etiam habeant in nouum fundum dante, ac reedificante, nec non redotante, accedente tamen Ordinarij consensu; & nequaquam alius admittitur, inuito primo fundante, & perficere volente, vel construente, vel dotante, volente reedificare, ac redotare, vt per *Viuian. lib. 2. cap. 5. num. 13:*

Sicut etiam dicendum est de euentibus Capellas, ad eundem effectum, prout ait *Garc. de benef. p. 5. cap. 9. nu. 134.* vbi, quod etiam in Hispania solent esse aliquæ personæ nobiles, diuites, & principales, qui ad suã,

& suorum sepulturam, emunt Capellas in Ecclesia, factas de licentia Ordinarij; dando Ecclesiæ pretium ædificij, prout conuentum est; quare tanquam fundatores, & constructores Capellæ, remanent patroni ipsius, quia ratio eadem militat, ac si à principio fundet, vel construât, maxime stante consuetudine, dummodo dotet illum locum ipse, vel alij; quia dos ædificatio, & fundus faciunt, quem patronum cum consensu Episcopi, & si alterum istorum fieret sine dicto consensu, illi tantum, qui haberent consensu, essent patroni, *Caput 9. dot. 290. alias 2. p. 1.* dicens, Ecclesiã ædificasse dicitur ille, qui dedit domum pro construenda Ecclesia, & qui emit Capellam Ecclesiæ, debet dare iustum pretium, & valorem, saltem ædificij, parum plus, vel minus; alias enim, si id non daret re vera, sed minus notabiliter, non posset dici fundator, & constructor in totum, nec tanquam talis acquireret ius patronatus, & consequenter Capella remaneret libera, & Ecclesia deberet datum restituere, saltem quatenus ex eo factus est locupletior, idem *Gard. d. cap. 9. nu. 140.*

Ex quibus verò modis acquirendi ius patronatus, ita demum declarat *Lamber. p. 1. lib. 1. q. 3. art. 1.* quem refert idem *Viuian. lib. 2. cap. 2. nu. 2.* vt dicta conclusio procedat alternatiue, veluti, si quis dederit fundum, vel construxerit, siue dotauerit, non autem cumulatiue; ita vt sufficiat vni fundasse, vel construxisse, aut dotasse: quod quidem procedere certum est, etiam si plures simul darent fundum; quia erunt omnes patroni in solidum cum constituente, & dotante, idem *Viuian. loc. cit. num. 3.* & quoties quis prætendit suum ius patronatus esse ex fundatione, constructione, aut dotatione, tenetur id probare, *Gonz. ad reg. 8. Cancellar. glos. 18. nu. 25.*

Ibi tamen subdit in *vers. si verò*, quod si semel vacatio contigerit, & patronus laicus, seu mixtus præsentauit, & coram Ordinario docuit de suo iure patronatus, iuxta formam ab eodem Concilio traditam, & præuia causæ cognitione, ac seruatis seruandis, instituit ipse Ordinarius præsentatum, tunc quamuis postea multoties idem beneficium vacaret, non tenetur amplius de titulo, saltē in possessorio docere; licet de eodem iure patronatus controuertatur; sed sufficit patrono quasi possessio, quam habet, prout fuit per Sacram Congregationem declaratum, idem *Viuian. lib. 11. cap. 5. nu. 4. & 5.* vbi ait, ita etiam dixisse Rotam in vna *Pisani-Capellania 20. Maij 1594. coram Bianchetto.*

Proindeq; si aliàs in quacumq; vacatione teneretur patronus de suo iure patronatus

tus de nouo docere, nunquam daretur sine litibus, *Marc. Anton. Genuen. in prax. Curia Archiep. Neapol. cap. 63. n. 3.*

4. Necnon ad effectum obtinendi institutionem pro presentato, docere debet ipse patronus de existentia, ac pertinentia dicti iurispatronatus, deque illius quasi possessione presentandi; quæ acquiritur, & sufficit ex vnica presentatione, *Rocch. hoc tract. verbo, competens, q. 14. Dec. cons. 126. Pat. dec. 186. lib. 1. & in vna Pergamen. Capellania Veneris 18. Maii 1629. coram D. Merlino, quæ est decis. 290. num. 8. diuers. p. 5. in recent.* fuit dictum, sufficere quadragenariam, licet detur vna tantum presentatio; quia nullo iure cautum est, in patronatu priuatorum, requiri de necessitate multiplicatas presentaciones, sed sufficit, iuncta fama, sola quadragenaria; & in his terminis, nempè, quod vnica presentatio sufficiat, si presentatus possederit per quadraginta annos, nec vnquam euenit casus nouæ presentationis, allegatur *glos. in cap. cum, de beneficio, in verb. vno, vel pluribus, de prob. in 6.* quinimodò, quod sufficiat vna presentatio, & non requiratur titulus, fuit tentum penes *Abill. de Grass. dec. 5. aliàs 318. nu. 1. de iurepatr.* etiam si agatur non tantum inter patronos, verum etiam si contra Ordinarium *Caualer. dec. 55. num. 4. in fin.* vbi quod sufficit vnica presentatio, ad effectum, vt patroni dicantur in quasi possessione presentandi.

- Et generaliter omnes fatentur *DD. in cap. consultationibus, de iurepatr.* quod ille dicitur in quasi possessione iurispatronatus constitutus, qui semel presentauit cum bona fide, scilicet credendo, se esse patronum; Quare, secundum *Cald. cons. 112.* quatuor ad id requiruntur. Primò, quod presentatio fuerit facta cum bona fide, vt dictum est. Secundò, quod fuerit admissa confirmata, & sequuta institutio; quia tunc dicitur esse in quasi possessione, & non prius; Secus esset, si ab institutione fuerit appellatum, & in causa appellationis fuisset cassata ipsa institutio; quia hoc modo certum est, quod nullum produceret effectum, quæ perinde esset, ac si nunquam facta fuisset. Tertiò, quod institutus habitus fuerit tamquam Rector, vel Capellanus in Rectoria, vel Capella. Quarto, & vltimo, quod ille, in cuius præiudicium quasi possessio acquiritur, hoc sciat, & patitur; de quibus videndus est *Rocch. de Cur. in tract. iurispatr. verbo, competens, à n. 34. ad 38. glos. notab. in cap. cum Ecclesia, verb. trium, de cau. poss. & propr. Paris. de resign. benef. lib. 7. q. 23. num. 41.* vbi, quod ex vnica collatione sortita effectum, acquiritur possessio conferendi, & fuit dictum in vna

Illerdon. Parochialis 13. Iunij 1558. in qua fuit resolutum, ex vnico actu acquiri quasi possessionem presentandi, & ibi contabatur de bona fide, quæ præsumitur ex cursu temporis; quia apparebat, quod Rector possedit, & resignauit, & resignatarius etiam resignauit in manibus Papæ, cum mentione, & derogatione iurispatronatus, & testes probabant illum, centum pro Rectore, & possidisse; quam decisionem refert *Garc. de benef. p. 3. cap. 5. num. 60.* vbi etiam plura in proposito congerit.

Et quod ad effectum acquirendi dictam quasi possessionem, sufficiat vnicus actus, dixit *Rota in d. dec. 290. num. 9.* quod quando actus habet causam successiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requisiti, inducit præsumptionem sufficientem, quamuis sit vnicus actus; quod quidem satis constat ex Concilii Tridentini decreto, quo in personis, in quibus non cadit præsumptio viurpationis, nihil immutatur, & sic probatur eisdem modis, quibus probatur ante d. Concilium, nempè non solum ex fundatione, vel dotatione, sed aliis modis; & inter ceteros modos, præcipuus est, probatio centenaria, vel quadragenaria, cum fama, vt dicitur in vna *Neapolitana Beneficij, coram Buratto dec. 552. nu. 1.*

- Quare etiam modo præmissa presentatus ab eo, qui est in prædicta quasi possessione presentandi, præfertur presentato à proprietario, idem *Rocch. verb. competens, q. 14. num. 45. Mascard. de probat. conclus. 173. num. 7.* & aliàs coram *Crescent. dec. 5. tit. de iurepatr.* fuit resolutum, quod vnica presentatio facta à laico, licet non deberet operari quasi possessionem, cum laico ius resistat, quod talia spiritualia possit possidere, *cap. sacrosancta, & cap. Massana, de elec.* nec acquiratur ei quasi possessio sine titulo, ad not. per *Bar. in l. Celsus, de usu. cap. & in l. fin. C. unde vi,* et dixit *Gald. cons. 13. in tit. de iurepatr.* Tamen per Rotam fuit tentum, quod vigore dictæ quasi possessionis, sequens presentatio valeret, vt etiam fuit resolutum in vna *Cremonen. Parochialis de anno 1567. coram Orano,* & in vna *Regien. Prioratus 24. Maij 1585. coram Pamphilio,* quas cum aliis refert idem *Garc. d. p. cap. 5. n. 4.* fuit tamen dictum in vna *Lucan. Iurispatronatus,* quæ est *dec. 374. tom. 1. n. 4. recent.* quod quando cum presentato à patronis putatiuis, videlicet existentibus in quasi possessione presentandi, concurrit alius presentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitime constat, uel per confessionem aduersarii, uel per rem iudicatam, aut publicum instrumentum, tunc in concursu, præferendus est presentatus à vero

patrono, prout fuit etiam resolutum per *Rotam in vna Imolen. Iurispatronatus coram Cantuccio*, & aliis ibi relatis; & sic cū constet de proprietate iurispatronatus, ad effectum, vt presentatus à veris patronis obtineat, non est amplius docere de non iure existentium in quasi possessione presentandi; cum alias si institueretur presentatus ab habente solam possessionem, proprietarius spoliaretur, & priuaretur fructu sui iurispatronatus, quod nunquam recuperaret: contingere enim posset, quod proprietarius pramoreretur instituto, & numquam alias presentaret, vt in *d. decis. 374. num. 7.* quare idem presentatus, cū indubitate, & incontinenti appareat de nō iure existentis in quasi pacifica possessione, erit omninō instituendus, *Rota dec. 225. num. 5. & 6. diuers. in recent. p. 5. Garc. p. 5. cap. 9. num. 4. cum plurib. seqq.* vbi multa vtilia ad id congesta reperies.

Cœterum verò, vbi agitur de quasi possessione presentandi, nec constet de iuribus proprietarii, preferendus est, qui est in dicta quasi possessione, vt supra diximus.

Hinc p̄inde est, quod si presentantes sint in quasi possessione presentandi, non tenentur probare descendentiā, à fundatore, vel ab illis personis, qui in antiquis vacationibus presentarunt, & sic ab antiquioribus patronis, sed tantummodò, quod sint in quasi possessione presentandi, vt fuit dictum in *vna Gerunden. Beneficij, & in vna Tirafonen. Capellania* relatis in *vna Firmana Altaris dec. 224. num. 8. in fin. p. 1. diuers. recent. & in vna Lunensarzanen. Beneficij impressa penes Visian. in calce operis dec. 106. num. 13.*

Quare, in hoc casu, parum refert, si opponatur de non titulo; cum ille non sit necessarius in iudicio summariissimo manutentionis, quod non modò in profanis, verum etiam in beneficialibus certum est procedere, *Rota diuers. dec. 195. num. 8. p. 2. Grat. discept. forens. cap. 310. n. 71. & 72. qui n. 76.* ex pluribus etiam probat, quod ad effectum manutentionis sufficit vnicus actus, & vltimus status possessionis, *Dec. cons. 134. vers. puncto. num. 11.* vbi dixit, quod per vnicam presentationem, sequuta institutione, probatur quasi possessio, *Grescent. dec. 2. in fin. hoc tit. id. Grat. loc. cit. n. 76. & 77.*

Quare, ex præmissis omninō inferitur, presentatum ab eo, qui est in quasi possessione presentandi, non posse remoueri, vt est casus expressus in *d. cap. consultationibus*, ibi enim habetur, quod si aliquis clericus ab ordinario Iudice in Ecclesia fuerit institutus ad presentationem illius, qui eiusdem Ecclesie credebatur esse patronus, &

postea iurispatronatus alius euerit in iudicio, institutus non debet ab ipsa, propter hoc, remoueri, si tempore presentationis suæ, ille, qui eum presentauit iurispatronatus Ecclesie possidebat; cum ex hoc ei, qui de iure debet habere, nullum in posterum præiudicium generetur; si verò non possidebat, sed tantum credebatur esse patronus, cum non esset, poterit ab eadem Ecclesia remoueri.

Ratio enim huius *tex.* est, quia vbi postea constabit de veritate, vt supra diximus, veritati, quæ ex liquidissimis probationibus deducitur incontinenti, cedit præsumptio, quæ resultat ex quasi possessione, & sic proprietates absorbet causam possessionis, vt fuit dictum in *vna Gracouien. coram D. Merlino*, quæ est *dec. 174. num. 3. p. 5. diuers. in recent.*

Sicuti pari ratione dicendum est, si patronus presentauit coram eo, quem putabat habere ius instituendi; nam si ille, quamuis inferior Prælati, sit in quasi possessione instituendi poterit coram eo fieri presentatio, & sequuta institutione, erit tutus; sicut electus, vel presentatus ab existentibus in quasi possessione eligendi, presentandi, aut conferendi; quia huiusmodi presentatio, aut electio, sine dubio tenebit; quamuis ille, quem putabat habere huiusmodi ius instituendi, illud minimè habebat; quare sequuta tali institutione tenebit presentatio, & institutio; quod si illa non fuerit sequuta, etiam tempore dato ad presentandum lapsa, habita notitia, ad quem spectet verè institutio, poterit patronus iterum coram hoc presentare, ita *Lamber. de iur. patr. 2. p. lib. 2. art. 9. 4. q. princ. fol. mibi 785.*

Ex his igitur plures colliguntur conclusiones, quarum Prima est, quod vt per presentationem acquiratur quasi possessio iurispatronatus, requiritur, quod sit subsequuta institutio, *Rocch. de Curt. in verbo, competens. num. 33. in fin. Abb. in cap. 2. nu. 23. de in integr. restit. Selu. de benef. 2. p. qu. 7. num. 5. & alii, quos refert Gonz. ad reg. 8. glos. 45. s. 2. num. 36. Addit. ad Buratt. decis. 633. n. 15. vbi n. seq.* subdit, quod ad hoc nō sufficit presentatio admisa cū clausula, *Sine præiudicio*; quia, et si presentatio esset effectua, non inde acquireretur quasi possessio presentandi ob prædictam clausulam, quæ præseruat ius tam in petitorio, quam in possessorio; itaut compatronus, per patientiam præstitam in illo actu tantum, non tamen in futuris, sibi præiudicauerit, & ita ait fuisse tentum per *Rotam in vna Majoricen. Iurispatronat. 4. Decembr. 1587. coram Bualo.*

13 Secunda, si presentatio, nec fuit admisa, ne-

nequē reiecta, non suffragatur ad acquirendam quasi possessionem presentandi, idemque si apposita sit conditio, de cuius veritate incerti sumus; quia per talem presentationem non dicitur quis possidere, *Rocch. d. verbo. competens. num. 36.*

14 Tertia, si presentatio nō esset effectuatā, nisi in vim cōcordiæ; quia neq. ad acquirendā hanc quasi possessionem suffragatur, veluti si concordia huiusmodi subsequuta inter prouisū, & aduersariū, qui prætēdebat, presentantem non esse patronum; quia cū non constet de acquiescentia, imō de contrario, ex illa presentatione, seu prouisione non potest resultare contrarius vsus, *Rot. decis. 301. num. 2. p. 2. diuers. ibi, quia unicus abbas non est habendus in consideratione, cū postea fuerit subsequuta concordia inter litigantes; & vigore compromissi, & laudi postea liti, &c. Garc. de benef. p. 5. num. 108. id. Ad. ad Buratt. dec. 633. n. 18.*

Quarta, Non acquiritur quasi possessio ex obscuris tollationibus, electionibus, aut 15 presentationibus, maximē quando titulus precedens esset contrarius, ut fuit dictū in vna *Taruifina Plebis s. Ianij 1587. coram Bubalo. relata per eund. Gonz. d. S. 2. nu. 38.* quare fuit tentum in Rota coram *Caputaq. dec. 200. p. 2.* quod mandatum de manutendo non datur, quando possessio non est clara, sed intricata, & offuscata, &c. quia partes possunt deuenire ad arma, ac propterea, quod videatur de titulo, & super petitorio, iuxta doct. *Bart. in l. si duo, ff. uti possid.*

Hic autem etiam pro eo, quod ad nostrā praxim pertinet, sequitur de eo videre, quod 16 sepius contigisse scimus, an videlicet ista quasi possessio presentandi transeat ad hæredes, absque aliqua illius apprehensione?

Et quidem videtur affirmatiuē respondēdum, nimirum, quasi possessionem defuncti, seu antecessoris transire ad hæredem, seu successorem, absque illius noua apprehensione, seu exercitio; quando quidem quasi possessio patris, seu antecessoris dicitur possessio filii, seu hæredis successoris; quod quidem potissimum suaderi videtur ex ipsius iurispatronatus definitione, ex illis verbis, *construxit, & dotauit ipse, vel is, à quo causam habuit, solus, vel alio concurrente, ut per Rocch. hoc tract. fol. 2. sub n. 4.* ac proinde ex prædictis verbis, *ipse, vel is, à quo causam habuit,* cōcludit *Lambert. eodem tract. p. 1. lib. 2. art. 22. q. 3. num. 2. fol. 477.* quod sicut in hæredes, & quoscumque habiles successores transfertur proprietates iurispatronatus, ita etiam transferri dicitur quasi possessio iurispatronatus, & presentandi

in hæredes legitimos, & habiles successores, & pro hoc adducit *Feder. de Sen. conf. 101.* ubi ponit casum de quatuor fratribus, vno pubere; & tribus pupillis succedentibus patri, & sic in iure patronatus patris mortui, & matre tutrice trium filiorum pupillorū, Ecclesia vacante, presentatione, & institutione sequuta, fratre pubere, etiam vocato, presentare nolente, an propter hoc ille amiserit quasi possessionem presentandi, & concludit, quod non; quia presentatio tutricis, et sic fratrum, conseruat quasi possessionē puberis non presentantis; nam licet hic pubes nunquam presentauit post mortem patris, tamen dicitur esse in quasi possessione presentandi, eo modo, quo erat pater, illi succedendo; et quamuis in prima vacatione Ecclesiæ, post mortem patris, tutrix fratrum pupillorum presentauerit, et non ipse, nihilominus ipse non amisit quasi possessionem, quam habebat à patre, ergo continuatur possessio de patre in filium, *Io. Gutierrez conf. 3. num. 2. ex doctrina Bald. in l. in suis, 4. oppos. ff. de lib. & postb. ubi, quod quasi possessio iurium incorporalium transit in hæredem absque alia illius apprehensione, et exercitio, quos refert idem Garc. d. p. 5. cap. 5. num. 33. qui num. 36. ait, quod sæpe Rota conclusit ex l. cum heredes, de acquir. possess. illam habere locum, etiam in incorporalibus, Lambert. loc. cit. num. 4.*

His tamen, et aliis non obstantibus, contraria sententia, tanquam in notoria praxi recepta, uertor est; quæ suis fulcitur solidis fundamentis, illamque semper Rotā fuisse sequutam, certum est, nempe, quod quasi possessio presentandi, quæ est apud testatorem, non transit ad hæredes, absque noua apprehensione, uulg. *l. cum heredes, de acquir. possess.* quia sicut in corporalibus possessio non transit ad hæredes, etiam suos, sine noua apprehensione, ut per *Alex. asserentem, hanc esse communem opinionem in d. l. cum heredes, col. 3. et ibi glos. verbo, non pertinet,* ita etiam in incorporalibus; quia, nec in istis transit quasi possessio sine actu facti, ut per *Calder. conf. 12. de iurepat. et est communis opinio, de qua idem Alex. in d. l. in suis, num. 8. de lib. & postb. ex Caputaq. dec. 420. p. 2.* cum etenim possessio sit quid facti, non potest transferri de persona in personam, neque dicitur acquisita; nisi corporaliter, apprehendatur, *ut l. cum heredes;* quod quidem uendicat sibi locum et inter patrem, et filium suum hæredem; quia quamuis filius, in vita patris, quasi Dominus dicatur, ut est *tex. in l. in suis, ff. de lib. & postb.* nihilominus non transfertur possessio patris in filium, *Bart. in d. l. in suis, nu.*

vn.1. Alex. num.9. Afflic. dec.167. num.3. & dec.325. num.3. alia namque est possessio patris, alia verò filii, idem Caputaq. dec.199. num.2. p.2. cum aliis relatis per Gonz. ad reg.8. Cancell. glo.34. num.103. cum plurib. seqq. qui num.108. ait, quod quamuis nonnulli tenuerint, hoc non habere locum in iure patronatus, & in aliis incorporalibus, nihilominus eorum sententia, tamquam non vera, est à Rota reprobata, & quod à fortiori in incorporalibus est necessaria corporalis apprehensio. Et aliàs in vna Cremonen. Capellanig de anno 1548. fuit dictum, quod licet pater presentauerit, eius tamen quasi possessio non transit in filium sine noua apprehensione, ex d.l. cum heredes, Achil. de Grass. dec. vlt. de caus. poss. & propriet. nã requiritur actus apprehensionis; ac propterea, licet defunctus esset in quasi possessione presentandi, illa tamen non transit ad heredem, sine apprehensione, & tenuit etiam Rota in vna Pampilonen. Parochialis 3. Iulij 1589. & 20. Maij 1591. coram Orano, Ludouif. dec.417. num.7. vbi, quod ita fuit sapientissime resolutum, & signanter in vna Alben. Parochialis 27. Iunij 1605. coram eod. Ludouif. Buratt. dec.312. num.9. dicens, supradictum tex. in l. cum heredes, procedere, etiam in incorporalibus, iuxta oppositionem, quam reprobato Baldo, & Lambert. tenet Rota, & fuit dictum in vna Brixien. Pensionis coram Mellino, vbi declaratum extitit, reijci per Rotam distinctionem inter corporalia, & incorporalia in vna Oueten. Beneficij 15. Ianuarij 1596. coram Orano, & idem tenet, & pluribus probat Addit. ad eundem Buratt. d. decis. 312. nu.15. vbi affert decisionem in vna Ariminen. Censu 10. Ianuarij 1628. coram D. Merlino, in qua etiam fuit firmatum, quod possessio, tam in corporalibus, quam in incorporalibus non acquiritur sine noua apprehensione, non solum in heredibus extraneis, sed etiam in suis, ex doct. Bart. in d.l. in suis, num. 5. ff. de lib. & post. Bald. in l. fin. C. de edicto Diu. Adr. toll.

Quare, hodie apud omnes certissimum est, & indubitatum, hanc quasi possessionem non transire ad heredem, sine noua apprehensione, Rota dec.260. n.4. & dec.337. nu.1. par.1. recent. id. Addit. ad Buratt. dec. 832. num.3. & fuit dictum in vna Lunensarzan. Beneficij coram Durano impressa penes Visiani in calce sua prax. iurisp. dec.110. n.20. vbi, quod licet antea patroni presentauerint, tamen eorum possessio non fuit translata in eorum filios, & successores, sine noua apprehensione, idest sine nouo usu, & exercitio iuris presentandi, ex pluribus iuribus in d. decis. allegatis, & fuit dictum in

vna Terdonen. Iurispatronatus coram Cocino, dec.464. num.3. vbi, quod ille, qui hodie vult presentare, oportet, quod aliàs presentauerit; quia Rota tenet, illam opinionem, quod possessio defuncti non transit in heredem, sine noua apprehensione. Et ita passim practicatur, reiecta opinione Lambertini, & aliorum contrarium sententium.

Sicque ex premissis satis, superque liquet, hanc quasi possessionem presentandi non posse pretendere heredem ex propria persona, cum nuquam presentauerit, & predicta quasi possessio non acquiritur absque actuali presentatione, vt superius dictum est, presertim ex Bald. cons.22. in fin. & d. glo. in cap. cum in Ecclesia, verbo, trium, de caus. poss. & propr.

Nec est nouum, quod tam sãd acquirendam, quam ad retinendam possessionem, requiritur animus, tex. est expressus in l. quemadmodum, ff. de acquir. possess. l. licet. C. eod. & tamen certum est, animum defuncti in successorem, sine illius noua apprehensione minimè transire, tex. in l. sed si ita legatum, §. illi, ff. de leg.1. & in suum heredem patris possessio continuatur, accedente tamen noua apprehensione, Bald. in d.l. fin. C. de edicto. Diu. Adr. toll. & fuit etiam in vna Florentin. Subdecanatus 27. Martij 1627. num.1. cum seqq. particulariter declaratum, quod dispositio supradicti tex. in l. cum heredes, indistinctè, & absolute procedit non solum in rebus corporalibus, sed etiam in incorporalibus, quatum quasi possessio acquiri non potest, nisi per actum proprii facti, videlicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis, l. quoties, ff. de seruit. l. 2. vbi DD. ff. de seru. & aqu. & Barr. in l. 1. §. hoc interdito, in princ. ff. de itin. act. uque priu. Innoc. & alij in cap. bona, 2. de post. pral. & proinde dicitur in eadem Firman. Subdecanatus, nu.12. quod apprehensio possessionis per successorem, non potest dici possessio antecessoris, sed diuersa; ita vt illa, quæ fuit penes defunctum, fuerit extincta, & alia noua in herede producta, ex d.l. cum heredes, §. 1. ibi, noua possessione opus sit, l. is, qui pro emptore, §. si quis bona fide, ff. de usucap.

Quæ quidem omnia, procedunt etiam stante statuto de continuanda possessione in heredem; illud enim certum est locum sibi in hoc minimè vendicare;

Neque decisio Caputaq. dec.211. p.3. subsistit, in qua dicitur, quod statuta Medrolanen. & Cremonen. quæ disponunt, quod possessio transeat in successores absque noua apprehensione habent locum, etiam in quasi possessione iuris presentandi, & in rebus

bus Ecclesiasticis; ea ratione; quia statutum generaliter loquens, & potest respicere fauorem Clericorum, habet etiam locum in Ecclesiasticis, per *Dec. in cap. cum Ecclesia S. Mariae, num. 27. de constit.* ista tamen decisio fuit etiam per Rotam reprobata, etiam in vna *Pistorien. Pirbania coram Nauarro*, relata per *Add. ad Buratt. dec. 832. num. 3. Ludovif. dec. 222. num. 6. & ibi Add. nu. 12.* vbi, quod tale statutum non habet locum in quasi possessione presentandi, prout reprobata est *dec. Capataq. dixit Rota dec. 260. num. 4. p. 2. in recens.* & in vna *Terdonen. Iurispatronatus 6. April. 1609. coram Cocino*, & quod possessio presentandi auctoritas non transit ad successorem, dicitur in vna *Lucan. Parochialis 7. Februarij 1620. coram Vbaldo*, in qua fuit resolutum, quod nec possessio patris transit in filium, & in vna *Asculan. Iurispatronatus 18. Martij 1622. coram Buratto*, quod licet alias per legem, consuetudinem, & statutum transferatur dominium, & possessio sine traditione, vt scriptum reliquit *Bald. in l. 1. in 1. not. C. de legib. & in l. fin. col. 4. C. de sacros. Eccles.* & refert *Grat. discept. for. cap. 310. num. 10.* sicut etiam quando extaret statutum, per quod cessionarius in omnibus, & per omnia succederet loco cedentis; namque tunc transit, & continuatur possessio; quia ex illa dictione geminata *in omnibus, & per omnia*, sunt translata, & communicata quaecumque iura competentia ipsi cedenti, in cessionario, idem *Gratian. loc. cit. num. 20.*

Et quod pariter militat ratio illa, nimirum, quod si per legem, aut statutum potest transferri possessio sine noua illius apprehensione, solo ministerio legis, ita etiam fieri potest voluntate testatoris, iuxta *text. in autb. de nupt. S. disponet*; quia hic non adest eadem ratio, vt inde idem ius constitui debeat, vulg. *l. illud, ff. ad leg. aquil. l. si à Titio, ff. de verb. oblig.*

Namque hic respondetur, quod lex sola fingere potest, quod non est, non autem homo, *l. si forte, ff. de pecul. cast.* ac propterea, ipsa potest facere, quod transferatur possessio iam extincta, *Cassad. dec. 7. nu. 18. de caus. poss. & propr.* vbi, quod non reperitur cautum, vt transeat possessio sine apprehensione, nisi in casu *l. raptores, S. fin. autem Diaconissam, C. de Episc. & Cler.* ergo stat regula in aliis, à iure non exceptatis in contrarium; nam sicut ibi dicitur, sola lex est, quae fingit, dominium, & possessionem quæri absque traditione, non autem homo, *Alex. cons. 1. vol. 1.* ac proinde sola voluntas, & iussus iudicis non sufficit pro transferenda possessione, *Ludovif. dec. 546. num. 10.* & dicitur in prædicta *Florentin.*

Subdecanatus num. 23. reliqua circa hanc materiam, videnda sunt apud eundem *Cassad. d. dec. 7.* quam ego in hoc casu, puto celeberrimam.

Namque, cum quasi possessio iurispatronatus versetur circa spiritualia, merito non subicitur similibus statutis, ad *text. in c. 2. & 3. de iud.* quinimodo, neque Iudex potest facere, vt transferatur possessio, sine actuali apprehensione, vt in *d. decis. Florentina. Subdecanatus*, vbi plura in proposito habentur, quæ quotidie in praxi occurrunt, & id. *Gratian. cap. 377. num. 33. cum seq. ait*, quod tale statutum non habet locum in iurepatronatus, sicut nec in alia re spirituali, vel spirituali annexa, *Seraph. dec. 424.* sed solum in rebus prophanis, & temporalibus; cum in bonis Ecclesiasticis, & causis fori Ecclesiastici conditor statutorum, seu constitutionum, nullam habet potestatem, *Marchesin. rubr. de commiss. appell. cap. 1. p. 2. num. 63.* sicut etiam dicendum est in donatione iurispatronatus extra compatronos; quia in ea præter consensum Ordinarii, non requiritur alia solemnitas; quare in vna *Asculana Iurispatronatus penes Farinac. tom. 2. dec. 707. num. 3.* fuit dictum, non ob stare solemnitatis defectum, ex eo, quod in donatione iurispatronatus non interuenerat decretum Iudicis, iuxta Constitutionem Marchiz, quia dicta Constitutio non habet locum in iurepatronatus, sicut neque in alia re spirituali, vel spiritualitati annexa, vt per *Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 1. 4. q. princip. art. 9. num. 7.* sicut ex eadem ratione, in vna *Auximian. Bonorum penes Seraph. d. dec. 424.* fuit dictum, Aegidjanam non habere locum in causis fori Ecclesiastici, *Cocin. dec. 464. num. 4.* vbi, quod in terminis iurispatronatus non potest intrare statutum laicorum, quod possessio continuetur in heredem; quia licet *Verall.* annotauerit tale statutum suffragari, vt in *d. dec. 211. par. 3.* tamen Rota semper recessit à dicta annotatione, tanquam nitente falso fundamento, & signanter fuit dictum in causa *Comen. Iurispatronatus 8. Iunii 1601. coram Seraphino.*

Et sic ex possessione antecessoris, non probatur possessio successoris, sed tantummodo pertinentia iurispatronatus ad fauorem eiusdem successoris, vt tenuit *Rota dec. 337. sub num. 3. p. 2. in recens.* in qua dicitur, quod non facit, vt patroni, qui presentarunt, non sint in quasi possessione presentandi, licet Rota sequatur illam opinionem, quod possessio defuncti non transferatur in heredem, *Ludovif. d. dec. 417. num. 4. Addit. ad Buratt. d. dec. 832. num. 4.*

Quod quidem in tantum procedit, etiam

O o o si sup-

si fundator, siue testator hæredi, seu legatario legauerit ius patronatus, ac etiam quasi possessionem præsentandi, quæ ob id videtur in hæredem, seu legatarium translata, ex illa DD. cõmuni cõclusionione, quod quasi possessio dari, & cedi potest, vt per Bald. cõf. 436. nu. 3. vers. quarta præmittendũ, vol. 3.

Namque huic cõclusionioni aduersatur cõtraria cõclusio, nimirum, quod cessio possessionis facta in vita, et possessionis legatum longè inter se differunt; quia tempore, quo fit cessio, cedens possidet, & sic transfert illud, quod est, & ipse habet; cum autem legatum possessionis, sicut, & testamentum, nec in vita testatoris, nec in puncto mortis effectum habeat; impossibile est, quod possessio per legatum transferri possit; quia nec transfertur in vita, seu morte testatoris, & sic dum ipse possidebat; quia eo tempore legatum non poterat habere effectum, nec etiam post mortem; nam morte testatoris, possessio extincta fuit, ac proinde non valet legatum de ea factum, vt in d. dec. Florent. Subdecanatus, num. 17. cum seqq. & inter præcipuas rationes in eadem dec. m. 3. allatas ea principalior videtur, nempe, quia ad acquirendam possessionem requiritur animus, l. quemadmodum, ff. de acquir. possess. & licet, C. eod. animus autem defuncti non transit ad successorem, l. 4. ff. loc. h. sed si ita legatum, s. illi, ff. de leg. 2.

Quam quidem cõclusionionem, nedum in hæredem, seu successorem vniuersalem locum sibi vindicare certum est, verum etiam in successorem singularem, cui nequè defuncti possessio suffragatur sine noua illius apprehensione, gloss. in d. cum duobus, s. idem, respondit, in verba, dominium, ff. pro socio, & Alex. in d. l. cum hæredes, vt in d. dec. Florentina Subdecanatus, num. 6.

Quamuis in nonnullis casibus aliter dicendum sit, præsertim verò in cessionario, qui absquè alia corporali possessionis apprehensione, consequitur dictam possessionem, seu quasi, ac proinde potest ex periti interdicto vti possidetis, si cessione ab aliquo facta, perturbetur. Cuius quidem reitratio est, quia in huiusmodi incorporalibus idem operatur cessio, quod traditio; cum cedere sit quasi discedere, & alterum in loco ponere, Bald. in l. ex legato, m. 2. vers. sed nostri, C. de leg. Dec. cõf. 446. num. 5. & alii quos refert Gratian. discrept. forens. cap. 312. num. 1. & 2. & in plurib. seqq. elegantissimè agit, quor. modis, & quando possessio de vno in alium transferatur absquè aliqua illius traditione.

Potissimum verò in præposita materia nostra praxis, neminè latet, quasi possessionem ius patronatus, seu præsentandi, tunc

19 bene transferri absquè aliqua apprehensione, quando erat apud antecessorem ratione Dignitatis, beneficii, Catri, Villæ, vel Comitatus, Achill. de Grass. dec. 3. nu. fin. de cõf. poss. & propr. vbi, quod per Castrum, et sic personam fictam, dicta quasi possessio conseruatur, Garc. de benef. p. 3. cap. 5. num. 37. ac propterea ait Felin. in c. constitutus, ante num. 20. de rescript. ex Specul. quod inuadens possessionem, vacante Ecclesia, punitur, vt inuador; nec potest dicere, possessionem fuisse vacuam; quia Ecclesia, et locus dicitur possidere, licet secus sit in hærede, qui contra ingredientem possessionem iacentis hæreditatis, non potest intentare interdictum nomine proprio; quia tenetur probare possessionem, et spoliationem; vnde, cum non possederit, non potest probare possessionem, et ex Bart. in d. l. cum hæredes, in princip. vbi ait, quod nouus Prælatus possidet bona Ecclesie, Lambert. p. 3. lib. 2. g. 11. art. 9. et alii, quos refert, et sequitur idem Garc. d. p. 3. cap. 5. num. 38. & 39. et ita videtur procedere opinio Bald. in præd. l. non suis, 4. oppos. ff. de lib. & posth. dum ait, quod quasi possessio transiit in hæredem, videlicet, ratione Dignitatis, Catri, Villæ, etc.

Vnde, pro hac praxi, refert aduertere, quod non semel vidimus admissos ad præsentandum hæredes, nondum possessionem adepti, et admissa præsentatione, taliter præsentatos, fuisse institutos ab Ordinariis ex sola doctrina, seu opinione. Lambert. supra relata, non aduertentes, seu alias non curantes, quod idem Lambert. et allegata per eum nihil faciunt, vt per Achill. de Grass. dec. 1. de cõf. poss. & propr. et nos supra diximus.

20 Quo verò ad existentiam ius patronatus, an videlicet illud sit tale, vel libera colationis, in primis est illa probanda; quandoquidem omnia beneficia præsumuntur libera, præsertim ex sui primæua erectione; Felin. in tract. quan. littera Apostolica nec. par. num. 1. circa fin. In not. in cap. cum venerabilis, num. 9. & ibi DD. de except. et fuit dictum, in una Casaranguflan. Parochialis 4. Nouemb. cõtra Caccino Decano, quam refert V. iustanus in præc. iurispatr. lib. 4. c. 10. sub num. 31. vers. vltimus responsum fuit, vbi, quod hæc cõclusio procedit nedum in pntis, verum etiam in Imperatore; ut probat Raphaelus Scardon. cõf. 30. lib. 2. inter Cõsilia Ioannis Barbolieu. col. 22. fol. sibi 453. vers. sic d. hæc prima fronte.

Vnde Ecclesia libera fundata, constructa, et dotata, et quæ semper libera fuit, et permansit, non potest per laicos, seu clericos, vel illius Parochianos præscribi in eadem ius patronatus, adeo, ut non sit amplius libera, Archid. in cap. hortamar. diff. 1. et alii, quos

quos refert *id. Viuian. lib. 2. cap. 10. nu. 10.* nisi tamen cum praescriptione allegaretur, & concurreret tempus, cuius initii memoria non extet; quia tunc Ecclesia diceretur patronata; dummodo per authentica documenta non constet, eam fuisse ab initio liberam, *id. Viuian. loc. cit. nu. 11. & 12.* etiam si pro acquisitione huiusmodi libertatis allegaretur non usus, seu negligentia patronorum; quia ad hunc effectum hoc solum non sufficit; sed requiritur voluntas, & potestas conferentis, ad *ux. in l. hac autem, ubi Ang. num. 13. vers. requiritur, ff. de seruit. & aqu. Rot. decis. 327. n. 1. part. 3. diuers. recent.* ubi ita firmatum dicitur in vna *Papien Archiepiscoporum 9. Aprilis 1601. coram Cardinale Pamphilo.*

Vnde, etiam si beneficium, fuerit tanquam liberum; Apostolica auctoritate collatum, non propterea dici potest; illud acquisiuisse libertatem; quia cum non adsit voluntas Papae, prouisiones Apostolicae non mutant statum beneficij, vt dicitur in *d. decis. 327. num. 2. ex Achill. de Grass. decis. ult. de iurepatr.*

22 Ex quibus liquidò constat, Ordinarium non posse praescribere libertatem aduersus iuspatronatus per simplicem non usum praesentandi patronorum; sed requiritur factum d. Ordinarii directè contrarium seruituti iuspatronatus, hoc est libera collatio *Rota decis. 53. num. 57. part. 5. diuers. in recent.*

23 Verùm, si Ordinarius contulerit beneficium tanquam liberum, & collatio doceatur effectiuata, ex eo quod per obitum tunc prouisi, hodie vacat; iuxta *cons. Oldrad. 229. saepius à Rota canonizatum, sine dubio per talem collationem, licet vnica, videtur acquisiuisse quasi possessionem illud liberè conferendi tanquam liberum, Put. decis. 192. num. 1. lib. 1. Achill. de Grass. decis. 3. de iurepatr. Rot. decis. 17. num. 1. part. 2. diuers. & fuit dictum in vna *Lucan Iurispatronatus impressa penes Farinac. in possib. decis. 386. num. 1. tom. 2.* Maximè concurrente bona fide Episcopi, cuius mala fides excluditur ex iuris assistentia; secundum quod omnia beneficia praesumuntur libera, & iuspatronatus sit seruitus, quae non debet praesumi, *Caputaq. decis. 130. num. 2. part. 2. & fuit dictum in vna Mutinen Plebis, seu Iurispatronatus 21. Februarij 1625. coram Coccino, quam habes impressam penes Viuian. in calce sua prax. qua est 102. Barbosa de pot. epis. d. alleg. 72. nu. 1.**

24 Quinimmo, nec confessio Episcopi, quod beneficium sit de iurepatronatus, sufficit; cum illa non possit praedudicare Ecclesiae; & successoribus, *Bald. cons. 5. de confess. quia*

factum Praelati in acquisitis non praedudicat Ecclesiae *Clem. 1. de reb. Eccles. non alien. Caputaq. decis. 128. nu. 3. part. 2.* prout neque idem Episcopus concedere potest iuspatronatus super Ecclesia libera, sine auctoritate Summi Pontificis; cum eam non possit redigere in seruitutem; sicut neque Ecclesiam patronatam, liberam effectam propter extinctionem iuspatronatus, iterum reducere in seruitutem, & alteri super eam iuspatronatus concedere sine auctoritate ipsius Pontificis, vt probat *Viuian. lib. 2. c. 5. num. 24. & decisum refert in vna Nolana Capellania seu beneficii 19. Ianuarij 1594. coram Cardinale Arrigonio, in qua fuit resolutum, Episcopum, per suam donationem non posse redigere in seruitutem iuspatronatus Capellam reuersam ad pristinam libertatem, vt etiam fuit dictum in vna Albanen Iurispatronatus 17. Maii 1595. coram Penia, & in vna Lunensarzanen beneficii 25. Iulij 1599. coram Cardinali Mellino, quamuis alias Ordinariis multum sit deferendum; cum difficulter admittant, aliquod beneficium esse de iurepatronatus.*

Nec tale iuspatronatus pretendi potest, si Ecclesiae aliquid fuerit donatum; quia licet ex dotatione acquiratur, non tamen acquiratur ex donatione, legato, vel largitate bonorum, nisi haec fiant pro dote tacite, vel expressè; quia simpliciter donans, vel legans, videtur potius benefactor, quam dotator, & acquiritor iuspatronatus; sed iura indulgent patrono non benefactori, sed dotanti, *Roch. de iurepatr. verbo, & dotauit, q. 6. Abb. in c. quoniam super 1. glos. eod. tit.*

25 Namque satis trita est regula, quod quando agitur de acquirendo iurepatronatus ex dotatione, requiritur omnino dotatio formalis, *Innoc. in rubr. de iurepatr. Lambert. eod. tract. lib. 1. part. 1. q. 6. art. 1. & fuit ita dictum in vna Regien Iurispatronatus 9. Maii & 13. Iunii 1586. coram Cardinale Pamphilio seniore, & in vna Tirazonen Iurispraesentandi 5. Maii 1594. coram Litta, & in vna CasarAugustan Parochialis 14. Nouembris 1616. coram Coccino, Viuian. in d. praxi lib. 4. cap. 10. nu. 30. vers. quod autè.*

26 Alias autem, si quis daret rem quantumuis magnam Ecclesiae, sed non pro dote, non acquireret iuspatronatus; quia, vt dictum est, iura tantummodo indulgent fundatori, constructori, & dotanti, non autem aliis, *id. Roch. d. q. 6. nu. 9. circa med. vbi, quod licet Constantinus Imperator fecerit magnam donationem Ecclesiae, seu Papae Syluestro, tamen Imperatores non sunt patroni Ecclesiae Romanae, Rot. decis. 167. num. 3. part. 2. diuers. Paul. de Cittad. eod. tract. part. 3. causa 2. q. 13. nu. 77. & fuit dictum in vna Are-*

in Capellania, coram Seraphino decis. 1120. illud iuspatronatus competere potius Hospitali, cui fuerunt donata bona, ut possit habere Capellanum, qui pro ipsius donatoris anima celebraret, ex quibus dotata fuit Capellania, quam ipsi donatori; cum non constet, donasse pro dote, & testes deponentes de auditu, & publica voce, & fama, & patronatu præsentis familiaris donatoris, nihil facere, non concurrente quasi possessione præsentandi; *Cassad. decis. 2. de prob. Pat. decis. 69. lib. 1. ut per Garc. de benef. part. 3. cap. 9. n. 51. & bene declaravit Lambert. part. 1. lib. 1. art. 3. 2. g. princip. fol. 26.* quod liberalitas, quæ sit erga Ecclesiam, debet intelligi libera ab omni onere, & vexatione seculari, ut dicitur in *c. cum dilecti, in fin. de donat.*

Coetertim verò, si Ecclesia, seu beneficiū fundetur, aut dotetur cum cōsensu Ordinarii, tritissima est conclusio, quod quoties quis assignauit fundum, vel construxit, aut dotauit, et absque eo, quod sibi reseruauerit iuspatronatus, nec dixerit, se velle esse patronum, sine hæsitacione aliqua, reseruatum esse censetur; dummodo tamen huiusmodi iuspatronatus expressè non remiserit *idem Garcia dicto capite nono num. 62. Nota decis. 5. de iurepatr. in antiq. & fuit dictum in vna Imolen. Iurispatronatus 7. Iunii 1577. coram Cantuccio, id. V iuian. lib. 1. cap. 2. num. 50.* vbi ex pluribus comprobatur, receptissimam esse conclusionem, quod dotans vel in legato dotis non reseruans sibi expressè iuspatronatus, illud acquirit, etiam si forsan sibi non reseruauerit; dummodo tamen, ut supra illud non remiserit; quia, quoad hoc, non requiritur expressa reseruatio, quæ iam ab ipso canone conceditur, *icx. est satis apertus in c. nobis, §. 1. de iurepatr. ibi, quod si quis Ecclesiã cū assensu Diocesani construxit, ex eo iuspatronatus acquirit, & fuit firmatum in vna Jacen Portionis 10. Decembris 1591. coram Pamphilio Seniore, & in vna Florentina Subdecanatus 22. Maii 1628. coram Durano, prout in vna Lanuen Iuris honorifici 7. Maii 1630. coram Pirquano impressi. inter diuers. recent. decis. 377. nu. 3. part. 5.*

Nisi tamen essemus in casibus, in quibus nõ possit præsumi reseruatū, veluti si diceretur, iuspatronatus esse alicuius familiaris, aut Vniuersitatis, tunc enim, quia non ita de facili plures conueniunt ad ædificandum, seu construendum Ecclesiam, præsumitur ex vsurpatione; nam regulariter Ecclesiæ solent fieri ex elemosynis plurium, & sic non animo reseruandi sibi iuspatronatus, *Crescent. decis. 1. in fin. sub tit. de iurepatr.*

Vel si essemus in Ecclesia Collegiata, seu

Conuentuali; nam licet intus eandem Ecclesiam possit reseruari, ac reseruatam censetur absque speciali reseruatione, ut dictum est, in alijs beneficijs in illa existētibus, prout sunt in nonnullis Monasterijs, tam virorum, quam mulierū in hac Ciuitate Neapolis, non tamen potest dictum iuspatronatus reseruari pro præsentatione Prælati, seu alterius Superioris illarum: vnde, quoad hoc non sufficit probare foundationem, sed dotationem, sed debet doceri de privilegio Apostolico, prout fuit dictum in vna *Albanen Prioratus*, quæ refert *Garc. dicto capite nono, num. 99.* vbi, quod ex sola fūdatione, & dotatione, tale ius non potest acquiri, sed requiritur expressa, & specialis concessio Apostolica in limine foundationis, & dotationis, ut pluries etiã in praxi obseruari in Romana Curia vidimus, iuxta *d. c. nobis de iure patr. Pat. decis. 356. nu. 2. & 3. & decis. 369. nu. 2. & 3. & lib. 2.* Huius quidem ratio est, quia in Ecclesia Conuentuali Prælatus debet eligi, non autem presentari, *cap. 1. de elect. id. Pat. d. decis. 369. num. 3.* Præterea non desunt, qui nimia pietate ducti erga Ecclesiam, illam fundarunt, construxerunt, aut dotarunt, & expressè in sua libertate resiquerunt, sub libera Ordinarij dispositione; & cū expressa conditione, quod neque sui hæredes, post illorum obitum, reseruare sibi possint aliquod in Ecclesia, iuspatronatus, aut nominandi; quandoquidē neminem latet, posse hæredes alijs in exequutione dispositionis suorum maiorum, reseruare sibi iuspatronatus; quia testator iubendo, quod Capella construat, & dotetur, si hæres hoc faciat, poterit sibi illud sine dubio reseruare, etiam si de huiusmodi reseruatione nihil ipse testator dixerit; cum certū sit, quod supradictus hæres etiam circa hoc prout in alijs, repræsentat personā defuncti, *l. hered. ff. de reg. iur. l. cum hæredes, ff. de acquir. poss. & l. hæres, de acqu. hered.*

Ex qua quidem ratione, probatur *Parif. in tract. de confid. quest. 28. sub num. 230. vers. dubium autem, cum num. seq.* quod si quis probauerit per publica documenta, dotasse Ecclesiam, non tamen inde appareat sibi reseruasse iuspatronatum, censetur nihilominus illud sibi reseruatū; quia dotans videtur sibi, & suis hæredibus reseruasse, et si id non appareat, *DD. in cap. significauit, de test. quicquid in contrarium scripserit Paul. de Cistad. in tract. iurispatronat. cau. 2. g. 25. nu. 5. cum omnes scribentes contrarium teneant, & ita passim seruatur, Garc. d. p. 5. c. 8. num. 62. ex glos. in d. c. pia mentis 17. quest. 7. Cavaler. decis. 30. nu. 1. vbi, quod ita colligitur etiam ex *Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. & decis. 336. nu. 2.* quod etiã fuit tentum in vna*

vna Lucan Capellania 13. Maij 1601. coram Cardinale Lancellotto Io. Aloys. Ricc. in collecta. par. 5. decis. 1646. Campanil. in sua Divers. iur. can. rubr. 12. cap. 13. num. 375. Vgol. de potestate. cap. 51. in princip. Vian. in prox. iurispatr. lib. 2. cap. 1. nu. 9. Scaphil. de lit. grat. tit. de mod. & for. imponendi, si sequitur videre, nu. 5. & ita fuit per Rotam receptum, prout communiter seruatur, & practicatur, vt dictum est, et probat. Adia. ad Buratt. dec. 1. n. 14. vbi plures ad id refert Rotæ decisiones, Lotter. de res benef. lib. 4. q. 3. num. 33. qui ait ita fuisse tenent in vna Valentina Parochialis de Carlat. 4. Maij 1601. coram Lancellotto. Hanc tamen conclusionem ita demum intelligas, prout in vna Casarugustan Parochialis de Maiella 6. Nouembris 1617. coram Cocceio, vbi ex eo quod iuspatronatus præcedebatur ex augmento dotis, fuit dictum, esse necessariam expressam declarationem dotantis, siue augmentis; nam quamuis fundans, vel dotans Ecclesiam, absque alia declaratione, sed simplici iuris ministerio acquirat patronatum, vt dictum est, attamen vbi versamur in accessione dotis per viam augmenti, nisi iuspatronatus reseruatione exprimitur, censetur ipsius dotis augmentum factum gratia beneficiendi, seu benemerendi simpliciter, non autem acquirendi patronatum, stante præexistente beneficii semel dotati Abb. conf. 59 sub num. 2. part. 1. ac proinde talis augens dotem, etiam ad medietatem, debet exprimere, se velle acquirere dictum iuspatronatus; alioquin diceretur benefactor, vt per Io. Andr. in cap. 1. col. 3. in princip. vers. alias autem, de iurepatr. Roch. cod. tract. verbo, & dotauit, q. 29. Vian. in supradicta praxi lib. 4. cap. 10. sub n. 23. vers. non obstat & ita ex eisdem concludit etiam id Lotter. d. numero trigesimo tertio ac proinde, quod assignatio fuerit facta pro dote, debet omnino, & concludenter probari, iuxta not. in c. si Papa, de priuileg. in 6. & in Clem. si summus, de sent. excom. & fuit dictum in vna Casarugustan Parochialis 14. Nouembris 1616. quam refert id. Vian. sub d. num. 31. vers. Quod autem.

Coeterum verò, vbi agitur de integra dotatione, aut constructione & c. non requiritur specialis illius reseruatione. Vnde in vna Calaguritan Iuspatronatus de Victoria coram Cavalor. decis. 378. sub num. 5. vers. Verum contra decisiones, licet fuisset oppositum, quod quamuis ex sola constructione Ecclesie acquiratur iuspatronatus, tamen necesse est, vt constructores habuerint animum acquirendi iuspatronatus; nam eo deficiente, nulla potuit fieri acquisitio, cum potuerit esse, vt ipsi habuerint tantummodo

animum beneficiendi, & placendi Deo, vt aduersarii conabantur probare per testes examinatos.

Nihilominus fuit responsum, quod ad acquirendum iuspatronatus non requiritur expressa declaratio, sed sufficit sola constructio cum consensu Episcopi, ex quibus insurgit præsumptio acquisitionis, vt in nobis, de iurepatr. & dicitur, etiam ibi, ita fuisse firmatum in alia decisione; qua stante, ei, qui dicit, constructores non habuisse animum acquirendi, incumbit onus probandi, vel quod non habuerint talem animum vel quod iuspatronatus semel ex constructione acquisitum, remiserint, per Card. Abb. Felin. & alios in d. c. significauit, de test. & Roch. de iurepatr. in verbo, Ecclesia fundauit, num. 12.

Debeat etiam patroni docere, an iuspatronatus possideant iusto titulo, iuxta mentem Concilii Trid. sess. 25. cap. 9. de refor. an verò ex priuilegio Summi Pontificis, quod iam per d. Concil. reuocatum est, etiam si ille, qui se patronum asserit, sit in quasi possessione præsentandi; cum illud in totum abrogauerit, & irritauerit, etiam cum quasi possessione inde sequuta, ibi, in totum prorsus abrogata, & irrita, cum quasi possessione inde sequuta intelligantur, beneficiaque huiusmodi tanquam libera à suis collatoribus conseruantur, ac promissiones huiusmodi plenum effectum consequantur, vt fuit etiam resolutum in vna Albanen. Iuspatronatus 26. Nouembris 1588. coram Orano, & in vna Cassanen. Beneficij 4. Iulij 1575. coram Bubalo, Seraph. decis. 1395. nu. 4. vbi nu. seq. quod ita fuit resolutum in Sacra Congregatione Concil. & repetitum in vna Valentina coram Blanchetto, & in vna Auximian. Iuspatronatus 28. Maij 1585. coram Mellino, & in vna Romana Parochialis coram Corduba 21. Ianuaris 1600.

Hinc propterea fit, quod possessio talis iuspatronatus non suffragatur prætenso patrono aduersus prouisum Apostolicum in mensibus reseruat, etiam cum quibusuis prægnantissimis clausulis, quas milies vidimus in Dataria, & Cancellaria Apostolica in litteris erectionis, siue concessionis huiusmodi iuspatronatus adiectas.

Nam, licet supradictæ erectiones concedantur cum huiusmodi amplissimis Clausulis, ac in litteris Apostolicis dicatur, vt iuspatronatus tale censeatur, & habeatur, ac si concessum fuisset ex fundatione, & dotatione, si nihilominus non appareat de tali dotatione, aut alio modo, per quod acquiratur verè, & realiter, illud, procul dubio celsendum, ac habendum erit tanquam ex priuilegio Apostolico concessum, vt in vna

Com.

Compan. Iurisdictionis decis. 88. num. 2. p. 1. d. uerf. recens. quia ex eisdem Clausulis, & verbis conuincitur, illud non esse ex fundatione, aut dotatione, sed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita disposuit, vt declarauit Sacra Congregatio Concilii, & habetur in *d. decis. 88. num. 2.* adeo quod dubitari non potest de reservatione prædicti beneficii vigore regulæ reservationis; cum, verum sit, id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, et iuspatronatus non esse ex fundatione, & dotatione, vt in *d. decis. num. 3.*

Coeterum verò, certum est, Papam posse concedere, prout passim concedere consuebit iuspatronatus ex priuilegio, vt etiam colligitur ex *Concil. Trid. d. sess. 25. cap. 9. § 4. de refor.* quod tamen non potest Episcopus *Rocc. hoc tract. verbo, pro eo, quod de Diocessani consensu, num. 4.* & alii relati per *Garc. part. 5. cap. 9. num. 128.* vbi refert declarationem *Sacra Congregationis Concilii, super d. cap. 9.* quæ sic ait, *Iuspatronatus ex priuilegio Episcopi concessum, in cuius pacifica possessione extiterunt, præsentis patroni per 140. annos, non prodest; cū n. constet de tit. ex priuilegio inualido, centinaria possessio non prodest, ob malam fidem, ideo per hoc decretum est sublatum.*

Estque propterea aduertendum circa hoc, quod iuspatronatus ex priuilegio, potest dupliciter concedi; prout concedi solet per ipsum Summum Pontificem, nempe vel ex causa onerosa, vel ex causa lucratiua, seu quod idem est, ex mera gratia, seu ex mero priuilegio; sed ne iuniores per ignotos terminos versentur, etiam in ipsa Romana Curia, vbi frequentes sunt huiusmodi concessiones, eos scire non pigeat, quod tunc iuspatronatus concessum esse dicitur ex causa onerosa, quando illud habet commensurationem ad causam de futuro, vtputa propter augmentum, veluti, si & postquam tot pecunias q̄s impederit, uel si fuerit reservationum ex causa recuperationis bonorū beneficii, aut reedificationis; quare omnibus, probatis, per quæ conceditur dictū priuilegiū, modis præmissis, cum dicatur iuspatronatus ex causa onerosa concessum, non comprehenditur decreto *Concilii Tridentini sess. 25. cap. 9. §. reliqui patronatus,* vbi reuocantur iurapatronatus, quæ non sunt ex causa fundationis & dotationis; nam, vt fuit dictum in vna *Patauina Iurisdictionis coram Seraphina, decis. 907.* hic non obstat dispositio *Concilii Tridentini,* quia illud non derogat iis patronatibus, qui ex iuris communis dispositione competunt, maxime ratione æquiparationis istorum casuum, cum casu fundationis, & dotationis.

36 Bene tamen verum est, illos comprehen-

di, vt iuxta eiusdem *Concilii* dispositionem *loc. cit.* reuideri possint ab Ordinario, quatenus iuspatronatus fuerit concessum à 40. annis ante eiusdem Concilii publicationem; quia tunc ex præscripto eiusdem Concilii debent ab ipsis Ordinariis reuideri, si fuerit in damnum Ecclesiæ concessum; licet dum interim reuideretur, debeat sortiri effectum suum; & patronus existens in quasi possessione presentandi, etiam in sua possessione manuteneri; quandoquidem simul stare possunt, & quod presentatus sit instituendus, & quod in iudicio petitorio iuspatronatus veniat declarandum nullum, *Rot. dec. 687. num. 2. vers. Neque obstat, part. 1. diuers. id. Viuian. lib. 4. cap. 10. num. 6.*

Aliud est iuspatronatus, quod competit ex mero priuilegio, & mera gratia, quando videlicet, Summus Pontifex alicui illud concedit super aliqua Ecclesia ex mero titulo lucratiuo, non autem ex causa onerosa, vt supra dictum est, prout concedere solet, & hoc iuspatronatus, cum quibusvis verbis narratiuis, ac dispositiuis quantumcunque amplissimis concessum, est sublatum sicut illud ex præscriptione competens; *Seraph. decis. 1395. Paris. de confid. q. 28. nu. 239. & 240. Gonz. ad reg. 8. glos. 18. num. 18. vers. rursus, & nu. seq.* & alias Sacra Congregatio eiusdem Concilii ita declarauit, videlicet, *An patronatus ex priuilegio censei debeat sublati, & Congregatio, die 14. Decembris 1581. & 1586. censuit esse ablatos patronatus ex priuilegio, non autem ex fundatione, & dotatione, & in vna Comen Iurisdictionis 8. Junii 1601. coram eod. Seraphino* fuit resolutū, iuspatronatus ex priuilegio esse reuocatum per *Concil. sess. 25. cap. 9.* in totum, etiam cum quasi possessione inde sequuta. *Addit. ad Ludouif. decis. 397. num. 6.* vbi probat, id procedere, etiam si iuspatronatus ex priuilegio, spectet ad Duces, Marchiones, et Comites, licet secus si sit Regium, seu Principum, iura regia habentium.

Cur autem tale iuspatronatus ex simili priuilegio & ex causa lucratiua sit sublatū, nec suffragentur clausula amplissimæ in priuilegio concessæ, ea quidē est ratio, quæ ab omnibus scribentibus affertur, nimirum quod licet in huiusmodi concessione dicat Summus Pontifex, quod illud non competit ex priuilegio, sed ex vera, & reali fundatione, & dotatione, non ideo desinit illud esse ex priuilegio, prout fuit per Rotam resolutum in vna *Placentina Parochialis de Mirabel coram Orano,* quam decisionem per extensum affert id. *Garc. d. p. 5. cap. 9. n. 17.* sicut etiam supra dictum est, Quinimo, in tantum id procedit, vt etiam sublatū

consecratur per *d. Concil.* si in priuilegio dicitur, quod tale ius patronatus eiusdem esset prorsus nature, & roboris, ac si ex fundatione, & dotatione competeret; cū sit ad instar, non autem propriè ex fundatione, & dotatione, id. *Garc. loc. cit. nu. 118.* vbi refert, Sacram Congregationem Concilii declarasse super *d. cap. 9.* his verbis, videlicet, *Patronatus qui fuerint concessi, vt essent eiusdem prorsus nature, roboris &c. cuius patronatus laicorum, & nobilium, Regum, ac sic ex fundatione, & dotatione forent, Congregatio censuit esse sublato, quia cum sint ad instar, & non propriè Regum, nec ex fundatione, ideo non comprehendendi sub exceptuatis, Rota decis. 88. num. 2. & 3. part. 1. in recent. Quicquid in contrarium dicat id. Gonz. d. glos. 8. num. 92. & seq.*

Illud autem pro hac nostra praxi non duximus omittendum, quod licet Papa frequenter concedat huiusmodi ius patronatus, siue ex causa onerosa, siue ex causa iuratiua, vt supra visum est; non tamen desunt casus, in quibus ipsemet Papa patronatus huiusmodi concedit, etiam ex vera, & reali fundatione, & dotatione, & non aliter quàm ad præscriptum eiusdem Concilii, sicut plures in ipsa Curia obseruauimus; **37** non tamen ex hoc talis patronatus concessio dici potest ex priuilegio Papæ, sicut pluries in dubium reuocatum extitit, & signanter in vna *Lanen Abbatiæ penes Rubicum decis. 218. num. 35. som. 1.* vbi dicitur, non esse necessariam consequentiam, Priuilegium Apostolicum fuit concessum, ergo patronatus non potest esse ex fundatione, aut totali, seu æquali dotatione; nam potuit impetrari priuilegium tempore fundationis pro consensu Papæ, vti Ordinarii Ordinariorum; ad quem non raro recurritur pro huiusmodi ius patronatus impetrando, etiam quod illud possit liberè concedi per Ordinarium, ex facultate sibi tradita per *Concilium Tridentinum d. sess. 25. cap. 9.* ac insuper in supradicta *decis. nu. 7.* subditur, quod in illius casu necessarium erat priuilegiū Apostolicū, cū versaretur in Ecclesia Regulari, in qua requiritur priuilegiū Apostolicū in limine fundationis; nec tamen per illud tollitur qualitas fundationis, & dotationis, *Put. decis. 356. num. 2. lib. 2.*

Et iste est vnus ex casibus, in quibus licet, ius patronatus existat ex fundatione, & dotatione, attamen ex causa præmissa necessariò recurrendum est ad Papam pro illius erectione, & concessione, vt optime ista praxis explicatur in *decis. 421. num. 2. 3. diuers. recens.* vbi, quod licet sola constructio, & dotalio regulariter soleat esse sufficiens ad acquirendum ius patronatus, ab-

que alia reservatione, *Rota decis. 167. nu. 4. p. 2. diuers.* tamen cum simus in beneficio regulari, ad effectum præsentandi Prælatum in dicta Ecclesia non acquiritur ius patronatus ex sola fundatione, & dotatione sine priuilegio Apostolico, *e. hic etiam, 16. q. 1. glos. in c. nobis in verbo, nisi alter, vers. vel exponit, & ibi DD. de iure patr. Mobed. dec. 10. num. 5. eod. tit.* vbi fuit dictum, quod cum quidam Prioratus esset beneficium Conuentuale, in quo ad habendum ius patronatus, non sufficiunt dotalio, & fundatio, requiritur priuilegium Apostolicum, *d. c. nobis*, & fuit dictum in vna *Regien Prioratus coram Pampilio 24. Maii 1585.*

Nec tamen, ex eo quod patrono conceditur priuilegium præsentandi Prælatum ad prædictam Ecclesiam Conuentualem, inferitur, quod tale ius patronatus sit etiam ex priuilegio, & ideo comprehensum in *d. Concil. Trid. loc. cit.* quia illud à fundatione, & dotatione dependet, & ei est conexum; ac proinde non dicitur merè gratiosum, *Put. decis. 369. nu. 1. & decis. 382.* vbi, quod in tali casu non intrat derogatio, quando priuilegium datur ex causa fundationis, & dotationis, ex quibus illud originem trahit & sic non censetur, Papam voluisse illi derogare, prout consuevit, quando ius patronatus concessum est ex mero priuilegio, & ex mera gratia, vt in casu prædictarum decisionum.

Ad hæc non oscitantur idem inquiret Superior, an ius patronatus, de quo agitur, fuerit aliquo modo usurpatum; quod in personis potentibus seu Eommunitatibus, potissimum præsumitur vt non raro accidisse scimus, præsertim in hoc Regno, vbi omnia ferè iura huiusmodi ita usurpata noscuntur, vt Ordinarii ea non sine maximis sudoribus è manibus prædictarum, eripere, ac primariæ libertati restituere satagunt. Vnde non immeritò eodem Concilio *sess. 25. cap. 9. de refor.* cautum est, vt in iis personis, seu Eommunitatibus, vel vniuersitatibus, in quibus id ius plerumquè ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, et exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur quod si præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, etiam continue, non minori saltem, quod quinquaginta annorum spatio, quare omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis, probentur, ac proinde exactissima diligentia debet circa id per Superiorem adhiberi circa huiusmodi probationes, cum in iis maius amissionis periculum permaximè versetur; ac proinde ita cautè agendum est, ad *tox. in cap. vbi periculum*

culam, de elect. in 6. Quae quidem probatio ita pro forma, inducta noscitur, ut neque per testes, neque per aliud aequipollens suppleri possit, prout ex Saera Congregatione Concilii, plures emanarunt de super declarationes; nam super dicto cap. 9. ibi, *Ex fundatione, vel dotatione &c. siue etiam ex multiplicatis presentationibus &c.* Congregatio censuit, hac verba accipienda esse disiunctiue, nam sufficit alterutrum probare, scilicet, vel titulum ex authentico documento, siue multiplicatas presentationes, ut in Congregatione Die 4. Februarii 1581. Secunda, *Ius patronatus, quod probatum est solo documento fundationis &c. absque aliqua presentatione, non tollitur à Concilio, nisi tantum tempus praterisset, quantum iure requiritur, ad prescribendum Ecclesia libertatem.* Tertia, *An satis sit asserenti sibi competere ius patronatus ex fundatione, si in vna, aut altera presentatione de anno 1554. & 1561. qua effectum sortita fuerunt, ostendatur, Congregatio censuit, non esse satis.* Die 10. Februarii 1581. Quarta, *Ius patronatus ex solis presentationibus continuis ultra hominum memoriam, probatur ex fundatione, vel dotatione, licet in eis nulla facta fuerit mentio de fundatione, aut dotatione.* Quinta, *Congregatio censuit, Barones, & alios Dominos iurisdictionem perpetuam habentes, comprehendendi hoc decreto vers. in his vero personis.* Sexta ibi, *authenticis scripturis probentur, Congregatio Concilii omnium consensu censuit, requiri pro forma, ut probatio fiat authenticis scripturis, & constituendam esse regulam, quod probatio per testes, non sufficiat.* Septima, *An cap. 9. sess. 25. in ea parte, in qua requirit plenior, & exactior probationem ius patronatus in iis personis, seu Communitatibus, in quibus usurpatio plerumque presumitur, nec eis immemorialis aliter suffragatur, nisi presentationes, etiam continuatae non minori, quam 50. annorum spatio, qua omnes effectum sortita fuerunt, authenticis scripturis probentur requirat pro forma, quod probatio fiat per authenticas scripturas, ita ut probatio per testes excludatur, Congregatio censuit, probationem debere fieri per authenticas scripturas, ita ut probatio per testes regulariter excludatur.* Hier. Card. Matthaeus. Octaua, *Congregatio Concilii censuit, ut ad consiciendam immemo-*

rialem, concurrant anni elapsi usque ad tempus controversia mota, & non tempus decursum usque ad publicationem Concilii tantum attendendum sit. Nona, *Non possunt repelli probationes oblata à patronis, ut eorum, patronatus declarent esse ex Concilio, saluis tamè exceptionibus, tam huius decreti, quam iuris communis.* Decima, *Ius presentandi verbi gratia ad Mansionarias datum Capitulum, censendum esse ex privilegio, quando Capitulum non fundauit, nec dotauit, nec habet immemoriam; ideo sublatum est hoc decreto.* Undecima, *Iulius Papa III. ad supplicationem Cardinalis de la Cueva, & Ioannis Comitis de Vuenam, & Domini in temporalibus oppidi de Moron concessit ius patronatus dicto Comiti ad sex beneficia simplicia consistentia in Ecclesia dicti Oppidi de Moron ad ipsius Comitis vitam, quod ius patronatus defuncto dicto Comite, Pius Quartus ad supplicationem praedicti Cardinalis & D. Petri Ducis filij, & successoris dicti Ioannis Comitis concessit dicto D. Petro Duci pro se, & eius filio primogenito: modo dubitatur, an ius patronatus fuerit reuocatum per Concil. Triad. hoc cap. Congregatio decreuit, hoc ius patronatus censi ex privilegio, & ideo à Concilio sublatum esse, Flam. Paris. 9. 28. de cons. num. 240. Decima secunda, *An si quis probauerit, se per 40. annos presentasse, & in possessionem, seu quasi fuisse, admitti, debeat ad presentandum, non obstante decreto Concilii hoc cap. cum alias titulus presentationis 40. annorum esse videatur & praedicto decreto conformis, ibi, aliasiue secundum iuris dispositionem, conclusum est, Congregationem censuisse, non debere admitti, nec obstant illa verba, aliasiue secundum iuris dispositionem; quia Congregatio intelligit, ut non respiciant tempus, de quo iam expresse supra disposuit, & voluit esse immemoriam, sed respiciant alias clausulas, & alios modos, quibus secundum ius vetus probari poterat ius patronatus; sed quod ad tempus attinet, illud praecise, & semper debeat esse immemoriam, nec sufficiant 40. anni, etiam si alias iure veteri sufficerent, ut in persona Ecclesiastica secundum, Lamber. de iurepat. Decimatertia, *An patronatus in Coenualia Ecclesia censi debeant sublati, vers. reliqui, Congregatio Die 4. Decembris***

bris 1589. censuit, patronatus ex causa fundationis, seu dotationis in ipso limine fundationis, seu dotationis Apostolico privilegio concessas, non esse sublatos; patronatus vero reliquas in Conuentalibus Ecclesiis, quacumque privilegio concessas post fundationem, & dotationem, esse abrogatos. Decimaquarta, An ad probandum privilegium patronatus in Conuentali Ecclesia ex causa fundationis &c. & quidem in eius limine fundationis concessum fuisse, sufficiat inmemorialis iuribus multiplicatis presentationibus, quae secundum formam Concilii in presenti, effectum sortita fuerint, stante derogatione in calce posita, Congregati dicta die 4. Decembris 1586. censuit, non sufficere ex verbis tam in primo, quam in secundo casu, nisi probata fama talis privilegii, alijue concurrantibus requisitis, secundum iuris dispositionem, nec obviare dictam derogationem; cum non referatur ad disposita in prima parte. Quas quidem declarationes habes etiam penes *Carz. de benef. p. 5. cap. 9. num. 141.*

Et in terminis probationis iurispatronatus, quod ex usurpatione quaesitum praesumitur, in vna *Sabinen Beneficij de anno 1582 coram Fel. record. Clemente. VIII. tunc Rota Auditore*, ut per *Marescos. var. resol. lib. 2. cap. 52. num. 2.* fuit dictum, quod cum versetur in casu praesumptae usurpationis, dispositio supradicti Concilii habet locum, etiam si Communitas, seu Vniuersitas sit parua; nam in ea militat eadem ratio praesumptionis; cum generaliter idem Concilium loquatur, & propterea generaliter intelligendum sit; cum absque aliqua distinctione id statuerit, ad *ten. in l. de pretio, ff. de publiciana in rem act.* & non distinguat inter Communitates, & Vniuersitates paruas, & magnas.

Quam quidem praesumptionem usurpationis praecipue habere locum nouimus in Italia, vbi propter recessum Curiae, omnes Domini, et populi, iura Ecclesiae modo suo tractare ceperunt, ut ait *Achill. de Grass. decis. 4. de iurepatr.* praesertim vbi Ordinarii Collatores, sunt inferiores Episcopo, ac minoris auctoritatis; quorum qualitate, attenta, facile praesumi potest usurpatione, quod non fuerint ausi Vniuersitatibus, aut Magnatibus contradicere; quod secus est in alijs patronatibus priuatis, ut per *Puz. decis. 55. num. 2. lib. 11* & fuit dictum in vna *Nullius, Archiepiscopatui 2. Maii 1558. coram Cardinale Pamphilio*. licet aliter dicendum sit, si in Collatoribus sit equalis, vel maior autho-

ritas, qua in Vniuersitate; tunc enim cessat dispositio supradicti Concilii *d. sess. 25. cap. 9.* quandoquidem totum illud, quod dicitur, in Magnatibus, seu Vniuersitatibus, praesumi iura Ecclesiae usurpata, procedit vbi non datur equalis concursus potentiae, & auctoritatis in Collatoribus, secus si Collatorum sit equalis, vel maior potentia, & auctoritas; quia tunc cessat praedicta dispositio Concilii, ut fuit dictum in vna *Toletan. Iuris decimandi. 10. Martii 1582. coram Cardinale Blanchetto*, ut per eundem *Marescos. loc. cit. num. 5. & 6.*

Est tamen aduertendum, quod dicta *decis. Toletan.* fuit postmodum per Rotam reprobata in vna *Sorana Iurispatronatus 1603. coram Pamphilio*, & in vna *Iacen Parochialis 23. Iunii 1603. coram eodem*, ut per *Add. ad Ludouic. dec. 222. n. 12. vers. & hac forma*, qui subdit ibidem, quod si concurreret sola potentia praecedentium iurispatronatus, absque iurisdictione, tunc non habet locum dicta forma Concilii, *Ros. decis. 374. p. 2. in recent.* & fuit dictum in vna *Lucan Iurispatronatus 26. Iunii 1619. coram Danozzeto*, & confirmata *2. Decembris 1619. coram eodem.*

Id tamen in gratiam Superiorum facultatem instituendi habentium, non omittam quid sentiendum, quando iurispatronatus, committitur inter Communitatem & Collegium, aut alium piuum locum, ut in casu decisionis *Lauden Iurispatronatus 28. Iunii 1630. coram D. Priomano, qua est decis. 401. diuers. p. 5. in recent.* ibi enim praesentatus per Carthusiam, & Communitatem, fuit ab Ordinario institutus, cum expressa declaratione, quod apparebat de tali communi iure patronatus, nec obstabat versari in personis suspectis de usurpatione, tam respectu Communitatis, quam ipsius Carthusiae Domini temporalis iurisdictionis, quo casu intrat Concillaris dispositio *sess. 25. cap. 3.* ut non admittantur probationes, nisi probatis praesentationibus per 50. annos, & inmemorabili possessione; quandoquidem, quoad huiusmodi, Communitatem, quamuis sit de usurpatione suspecta, nihilominus quando suspectus concurrat cum non suspecto, prout est Ecclesia, tunc, quia Ordinarius, remoto suspecto, nihilominus libertatem beneficij non acquirit, suspicio illa non reueat, ut intret forma per *d. Concil.* praescripta, sed sufficit tantummodo probatio ordinaria, & in vna *Fesulana Iurispatronatus penes Casaler. decis. 79. num. 2.* quod cum pro parte personae non suspectae cessabat praesumptio usurpationis, cessabat etiam pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum; quia, etiam quod parochiani non praesentarent

carent, non propterea Ecclesia remanebat libera; vnde, quando Ecclesia est sub seruitute, & agitur de pertinentia, tunc non intrat dispositio Concilii, quia si Parochiani vsurpant, non vsurpant libertatem Ecclesie, quæ nihilominus erat in seruitute; & ideo non sunt necessariae probationes iuxta formam Concilii, sed sufficerent probationes ordinariæ, vt fuit dictum in d. *Soran. Iurispatronatus* & in d. *decif. 89 nu. 3.*

Sicut pari modo cessare dicimus vsurpationis iurispatronatus præsumptionem, quando ipsa Ecclesia est patrona Castri, & iurisdictionis, vt in puncto firmavit Rota in vna *Papian. Iurispatronatus* 18. Iunii 1630 coram *Pironano*, & declarauit Sacra Congregatio Concilii in vna *Sublacen* 12. Septembris 1625. in iure patronatus Abbatis, temporalem iurisdictionem habentis, in quo non requiruntur probationes ita ampliores, quas Concil. prædictum exposcit in iis personis, in quibus præsumitur vsurpatio, vt per *Add. ad Buratt. decif. 832. nu. 5.* per rationem ibi ab eo optimè traditam, nempe quia de Ecclesia domina Castri non potest timeri, ne quis ei contradicere valeat; nam semper subiicitur suo Superiori absque contradictione aliqua, nec acquirendo iurispatronatus, bona Ecclesie vsurpare præsumitur prout contra laicum suspicari potest; quia iurispatronatus non sibi, vel heredibus acquiritur, sed Ecclesie, vt ait *Felin. in cap. cum venerabilis, num. 32. de except. do.* cens, regulare esse, prouisionem Ecclesiarum, quæ subsunt plebibus, vel aliis Ecclesiis inferioribus, ad Episcopum spectare, qui de iure communi fundat intentionem suam in subiectione omnium Ecclesiarum in sua Diocesi consistentium; ex quo excluditur vsurpationis præsumptio, *id. Add. ad Buratt. d. decif. 832. nu. 5.*

Ad hæc, idem dicendum esse firmavit pluries Rota de Vniuersitate, quæ nullam 43 habet iurisdictionem, aut publicam auctoritatem, seu potestatem in loco beneficii, vel in Collegiis, Capitulis & personis Ecclesiasticis, iurisdictione carentibus, aut Confraternitate laicorum, pariter iurisdictionem non habentium, Aut quando non tota Vniuersitas, sed certa illius pars, vel plures familie prætenderent iurispatronatus, siue etiã in Vniuersitate, quæ visitatur, & corrigitur ab Ordinario, vt sunt Confraternitates laicorum; Aut quando Vniuersitas habet tertiam, vel quartam partem iurispatronatus, reliquæ autem partes spectant ad patronos distinctos, qui non sint persone potentes, nam cessat etiam tunc ratio vsurpationis; quia, etiam si potens excludatur, beneficiũ propter hoc non remanet liberum, sed de

iure patronatus, quia habentes alias partes, non tolerarent vsurpationem, vt per *Ganz. ad reg. 8. gl. 18. sub num. 69. vers. & similiter Add. ad Buratt. decif. 551. num. 16.*

Est tamen hic aduertendum, quod licet opus sit, vt aliquis dicatur persona potens, in loco beneficii exerceat, vel alias exercuerit iurisdictionem, vt intret præsumptio vsurpationis, iuxta terminos d. *Concilii Tridentini sess. 25. cap. 9. Caputag. dec. 128. par. 2. Put. dec. 57. & 58. lib. 1.* & fuit dictum in d. *Soran. Iurispatronatus*, & in vna *Pampilonen. Iurispatronatus de Belconte* 16. Iunii 1586. coram *Orano*, & in alia *Bononien. Iurispatronatus* 16. Ianuarij 1608. coram *Sacerato*, imprella penes *Farinac. in post. decif. 172. in fin. tom. 1.* vbi dicitur, non sufficere personam esse potentem in partibus ad huc effectum, nisi cum potentia concurrat infimul exercitiam iurisdictionis in loco beneficii, & in vna *Gracouien. Decanatus*, 10. Decembris 1603. coram *Iusto*, quas ad id refert, & sequitur *Caualer. d. decif. 89. nu. 1.* & ex pluribus firmavit etiam id *Add. ad Buratt. decif. 142. num. 13. & 14.*

Nihilominus verò, Rota, hanc potentiam, probationem, cum illa probetur ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione, vt per *DD. in l. 1. C. ne liceat in potentiores* & propterea non semper est certa, sed Iudicis arbitrio remittitur; ab hac opinione recessit, in vna *Ferrarien. Archipresbyteratus* 26. Iunii 1628. coram *Coccino Decano*, quæ est *decif. 197. par. 5. recent.* in qua *nu. 36.* fuit dictum, 44 sufficere potentiam in loco, quamuis non sit coniuncta, cum iurisdictione; ex eo quod Sacra Congregatio Concilii sepe censuerit, sicut etiam ipsa Rota, quod iurispatronatus Vniuersitatis etiã paruz, & sine iurisdictione in loco, ac etiã Parochianorum, præsumitur ex vsurpatione; vnde potens in loco indiget eadem probatione, quæ is, qui habet iurisdictionem; nam idem Concilium habet locum etiam quando cessat præsumptio vsurpationis, si iurispatronatus prætendatur, à persona potenti, vel Magnate, siue Vniuersitate, vt per *Add. ad Buratt. decif. 832. n. 6.* vbi pluribus comprobat, quod proinde eadem probatio requiritur, quando ad iurispatronatus agit familia potens, & magna, prout, quando agit Dominus Castri.

Quare in vna *Oscen. Parochialis, quæ est decif. 842. par. 3. diuers.* ad hunc effectum, dicitur, fuisse tentum in Vrbe in familia *Vrsinorum*, in qua militat eadem ratio potestatis, quæ militat in Vniuersitate; & quod in familia potenti, pluries fuerit tentum in Rota, *Gotta decif. 356. Peregr. decif. 5. lib. 2.* & fuit dictum in vna *Lucan. Iurispatronatus de Po.*

Podij 20. Nouembris 1620. coram Coccino, id. Addit. ad Buratt. d. dec. 83 2. nu. 8. Necnon familia Columenium, ac etiam de Sabellis id. Addit. ad Buratt. loc. cit. d. nu. 6. ac Nobiles Veneti in Statu Venetorum, d. n. 6. vers. item nobiles Venetos.

Et in vna Neapolitan. Capellania 29. Iulij 1571. coram Cardinale Cancellotto senioro, familia Caracciolorum fuit ad prædictum beneficium inter potentiores reputata, vt in d. Lucana loc. cit. d. nu. 6. d. Addit. ad Buratt. d. num. 8.

Et sic ex his factis, superq; constat, vt ineret forma supradicti Concilij ad probandum Iuspatronatus familiz potentis, absq; eo, quod illa, vna cum potentia exercent iurisdictionem in loco beneficij; quod etiã deducitur ex pluribus declarationibus factis in d. Lucana. Iuspatronatus, consequutiuè appositis penes Vian. in case sua prax. iuspatron.

Nec longe abest experientia, quæ est rerum magistra, quam de elec. lib. 6. vt etiã sine maxima, imò cum leui potentia, videmus huiusmodi iura vsurpare ex comònulli Ordinarij (salua pace ceterorum) non audent contradicere, vt dicebat D. Matricianus Rojæ Auditor, quem refert Put. decis. 55. in fin. lib. 1. Non est tamen omittendum, quod licet aliàs iuspatronatus fuisset in manu alicuius potentis, ac proinde tunc præsumeretur ex vsurpatione, cessat tamen ista præsumptio per contrariam præsumptionem, quæ oritur, & eo, quod iuspatronatus huiusmodi est trãslatum in non potentem, vt fuit dictum in vna Bononiens. iuspatronatus coram Damasceno, penes Farinas. decis. 191. nu. 4. par. 1. in posth.

S V M M A R I V M.

- 1 Iuspatronatus, quot modis de vno in alium transferatur.
- 2 Transit in vsufructuariũ omnium bonorum.
- 3 Non transit in creditorem, cui datum est pignus Vniuersitatis bonorum.
- 4 Transferatur cum hereditate, sine consensu Episcopi.
- 5 Legari tamẽ, aut quouis titulo particulari trãsferri, nõ pot. sine dicto consensu.
- 6 Qui tamen non requiritur, si transferatur in Ecclesiam. Secus si in laicum.
- 7 Iuspatronatus transferatur donatione, & quomodo id intelligatur.
- 8 Si fiat illa filio, vivente patre, requiritur consensus Ordinarij.

- 9 Iuspatronatus translatio, sine consensu Ordinarij non abdicat ius à donante.
- 10 Donatarius, quando possit ad beneficium presentare.
- 11 Consensus Ordinarij quomodo presumendus in translatione iuspatronatus.
- 12 Non presumitur in persona potente.
- 13 Consensus Episcopi in Iuspatronatus, potest intervenire, etiam post mortem testatoris.
- 14 Sicut requiritur in donatione iuspatronatus, ita iuris presentandi.
- 15 Iuspatronatus erectioni, seu translationi, non potest Vicarius Episcopi consentire.
- 16 Patronus donans iuspatronatus, censetur donasse cum latine, non autem priuatiue cum ipso donante.
- 17 Patroni diuersarum Ecclesiarum, possunt inter se, illas permutare, etiam sine consensu Episcopi, licet possit ad cautelam adhiberi.
- 18 Iuspatronatus, an transferatur de vna Ecclesia ad aliam, sine consensu Episcopi.
- 19 Indulgentia concessa Ecclesia, transferatur cum translatione eiusdem Ecclesia ad alium locum.
- 20 Iuspatronatus transferatur venditione vera Vniuersitatis, in qua illud adest.
- 21 Iuspatronatus, venit appellatione iurium & pertinentiarum.
- 22 Non acquiritur ex sola reparatione, seu restauratione Ecclesia.
- 23 Neq; ex augmento dotis.
- 24 Iuspatronatus ex privilegio, non conceditur per Episcopum.
- 25 Fundatio beneficij comprehenditur sub verbo, constructionis.
- 26 Iuspatronatus fundatio, consensum, non autem consilium Episcopi requirit.
- 27 Consensus Episcopi in erectione beneficij, facit presumere omnia requisita.
- 28 Iuspatronatus non amittitur per fructuum beneficij diminutionem.
- 29 Iuspatronatus beneficium, an possit Episcopus ad sui fanorem erigere.
- 30 Et respondetur negative. Et quare.
- 31 Simonia, frequentius committitur in translatione iuspatronatus per venditionem Vniuersitatis, &c.
- 32 Venditio cuiuscunq; rei vniuersalis;

- quo modo censeatur facta.
- 33 Ius patronatus, est ius reale, & transit cum Vniuersitate.
- 34 Quod tamen singulariter transferri non potest, cum sit spiritali annexum num. 35.
- 36 Transit tamen cum Vniuersitate, ad heredem, etiam vniuersalem.
- 37 Ac etiam in donatione quancumque bonorum, &c. iurium, &c.
- 38 Tanquam annexum spiritualitati, inextimabile est, & sine pretio preciosum.
- 39 Ius patronatus quomodo transeat cum Vniuersitate, distinctis proponitur.
- 40 Et quando, vendita palatio, a quo illud dependet.
- 41 Ius patronatus, mentio, quomodo facienda in venditione Vniuersitatis.
- 42 Dicitio, cum, quomodo intelligatur in venditione Vniuersitatis, in qua adest ius patronatus.
- 43 Ius patronatus quomodo exprimendum in venditione Vniuersitatis, ut illud transeat, & nu. 45.
- 44 Domo vendita, quando veniant etiam statua in ea existentes.
- 46 Venditio Vniuersitatis, licet simoniaca, respectu ius patronatus, an teneat.
- 47 Ius patronatus venditum, quae principaliter, cum Vniuersitate, amittitur, & Ordinarius confert beneficium tanquam libera collationis.
- 48 Patronus potest vendere honorarias, seu alios fructus sui ius patronatus, si sic sibi in fundatione reseruant.
- 49 Sepulchra, & Capellae quomodo vendi, seu concedi possint.
- 50 Sepultura, gratis praestanda defunctis.
- 51 Simonia committitur, tamen accipienda pecunia, quam in illius promissione.
- 52 Nec non pro remissione, alicuius debiti per presentatum.
- 53 Patroni unius uox tantum, simoniace presentantis, quomodo, efficit presentatum.
- 54 Presentatio facta, ut presentatus aliquid soluat Ecclesiae, est simoniaca.
- 55 Presentatus inquit, se non commisisse simulationem in presentatione, ex Concilio. Promine. Mediolanen.
- 56 Presentatio simoniaca, cum impositione

oneris beneficio, ut hic.

- 57 Simonia non committitur in Capellanis erectis sine consensu Ordinarii.
- 58 Simoniaca est renuntiatio beneficii, seu litis pro pecunia.
- 59 Vexationem redimere in beneficiis, quando liceat, sine incursum simoniae.
- 60 Vexationem redimendi materia, nimis periculosa, sine beneplacito Apostolicae.

Praxis Translationis Ius patronatus.

CAPVT V.

Ontingit quandoque

Ius patronatus patrono competere titulo translatio; quod quatuor modis de vno in alium transferri potest, & Primo, successione, quando videlicet cum

Vniuersitate bonorum, id est successione hereditatis, quo casu transfertur ius patronatus accessione, etiam absque consensu Episcopi, cap. ex litteris, & cap. cum saculam, de iurepatr. Barbof. de potest. Episc. alleg. 7. i. num. 2. Viuian. eod. tract. lib. 4. cap. 1. num. 2. Mant. decis. 140. num. 2. vbi, quod eodem modo transit etiam in usufructuarium omnium bonorum, ad text. in l. quoties, §. vlt. ff. de usufr. l. uxori mea, de usufr. leg. quandoquidem usufructu legato, omnis fructus rei ad usufructuarium pertinet, l. usufructu legato, ff. de usufr. i. i. cum in bonis defuncti, ius patronatus comprehendatur, ius presentandi magis ad usufructuarium, quam heredem debet pertinere, ut in d. decis. Mant. nu. 4. licet non idem dicendum sit de creditore, cui datum est pignus Vniuersitatis bonorum, in qua existit ius patronatus; quia is facultatem quidem habet fructus percipiendi, & tamen non potest presentare, cap. cum Bertoldo, & ibi nos. glof. vlt. de reat. nam creditor percipit fructus nomine debitoris, eosque soluto debito, tenetur restituere, vel in sortem imputare, seu cum credito compensare, cap. 1. & 2. de usur. l. 1. & 2. C. de pign. att. fructus autem, qui consistunt in presentatione, nec debitori possunt restitui, neque tamen credito compensari, ut dicit glof. in d. cap. cum Bertoldo, & alias rationes ad id adducit Lombard. de iurepatr. par. 2. lib. 1. art. 2.

art. 2. 9. *quasi. princ. per tot. fol. mibi 388.* & sub. nu. 3. *circa fin. vbi* concludit, premissa in tantum procedere; quod creditor presentare non potest, etiam nomine debitoris; ac proinde non est aliquo modo recedendum a dispositione *d. e. cum Bertoldus*, vbi *gloss. fin.* quamplura ad id singulari methodo cogent, & fuit dictum in eadem *Mant. decis. 140. num. 13.* & in *d. e. cum Bertoldus* satis probatur, quod creditor, cui pignori data est Vniuersitas, in qua est iuspatronatus, non potest presentare, nec in eam transit iuspatronatus cum Vniuersitate pignorata; quia, sicut dictum est, debet creditor fructus pignoris restituere, vel in sortem computare, seu compensare; & cum fructus iuspatronatus non capiant estimationem, restitui non possunt, nec in sortem computari, vt per *Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num. 10. & 11.* vbi plures allegat. Secundo modo, donatione, *c. ex insinuatione; hoc tit. id. Vian. loc. cit. nu. 2.* *Barbos. d. alleg. 71. nu. 1.* Tertio modo, permutatione; *id. Lambert. d. art. 2. quasi. 3. princip. num. 1. fol. 344. Vian. in d. pract. lib. 4. cap. 3. nu. 3.* Quarto modo, venditione, cum Vniuersitate bonorum, in qua sit iuspatronatus, *id. Barbos. loc. cit. nu. 1. Vian. d. lib. 4. cap. 1. nu. 2.*

Et cum non in omnibus supradictis modis, libera sit translatio sine consensu Episcopi, propterea notandum est, quoad Primum, scilicet successionem, bene transire huiusmodi iuspatronatus sine dicto consensu, sicut iam supra dictum est; vel si transferatur cum hereditate, siue sit hæres suus, siue extraneus, siue ex testamento, siue ab intestato; quia transit cum vniuersitate bonorum, *gloss. 1. in cap. pia mentis 16. quasi. 7. gloss. in d. e. cum saculum, & ibi Abb. nu. 3. hoc tit. Rocch. de Curte cod. traß. verbo, ipse, vel is, nu. 1.* quo casu non requiritur consensus Diocesani, *Vian. d. lib. 4. cap. 1. nu. 14.*

Est tamen hic aduertendum, quod quatenus supra dictum est, iuspatronatus transire cum Vniuersitate bonorum, id est successionem hereditatis, sine consensu Episcopi, illud tamen legari non potest titulo legati, siue dicto consensu, prout neque quouis titulo particulari transferri, vt per *Lambert. d. lib. 1. part. 2. quasi. 6. princip. art. 2. & q. 1. princip. art. 2. & 21.* etiam si legatario fuisset legata tertia pars bonorum, & iurium; ex eo quod verbum, *lego*, appositum in testamento, non importat hæredis institutionem. *Mench. de presumpt. lib. 4. presump. 30. nu. 4. Mant. de coniect. ult. vo. lib. 9. tit. 13. nu. 9. Coar. var. resol. lib. 2. cap. 18. num. 10.* cum aliis relatis per *Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 29. nu. 16. & 18.*

Quævis aliter dicendum sit, si iuspatronatus

etiam principaliter, & de per se transferatur inter viuos ex contractu, in Ecclesiam, vel in alium locum religiosum; quia neque hic requiritur consensus Ordinarii, *Barbos. d. alleg. 71. nu. 11.*

Quoad secundum, transfertur donatione, quæ si fiat cõpatrone eisdem Ecclesie; etiam sine d. consensu valet; quia tunc dicitur vera translatio, cum iuspatronatus non transfertur in nouam personam, sed in cõpatronum, qui iam effectus est capax talis iuspatronatus, *Lambert. d. 2. p. 1. lib. prima 9. princip. art. 12. Caputaqu. decis. 131. part. 2. Asbill. de Grass. decis. 10. de iurepatr. & dum id. Caputaqu. d. decis. 131. n. 3.* querit, quid dicendum sit, si donatio fiat filio, viuentem patre, an requiratur consensus Episcopi, resoluit, requiri; quia idem filius non est cõpatronus viuentem patre, *Rocch. de Curte cod. traß. verbo, competens, quasi. 7. in fin. Barbos. d. alleg. 71. nu. 29. Gratian. discept. Foren. cap. 577. num. 37. id Vian. d. lib. 4. cap. 1. num. 32.*

Quod si fiat donatio, seu quævis alia iuspatronatus translatio, absque Ordinarii requisito consensu, illa erit nulla, & nullum ius abdicatur a donante, seu transferente: quò casu potest donans, seu aliàs transferens alteri illud ius donare, non obstante prima donatione iam facta sine dicto consensu, *Addit. ad Ludouif. decis. 420. num. 7.* sicut etiam ex eadem ratione donatarius, seu translatus non poterit ad dictum, iuspatronatus presentare; sed si donans, seu transferens presentabit, valebit presentatio, ob dictam rationem; quod satis per se patet; ac proinde fuit dictum in vna *Pientina Iuspatronatus*, quod si post factam donationem, ante tamen Episcopi consensum, vacet beneficium, debet in eo institui, presentatus a donante, non autem a donatario; quæ quidem decisio est impressa penes *Parinac. 327. nu. 7. p. 3.* in qua dicitur, non ob stare, quòd post mortem donantis poterat Episcopus confirmare donationem, *Rot. decis. fin. de iurepatr. in antiq.* quia hoc verum est, sed non interueniente consensu Episcopi, cum non fuerit abdicatum ius a donante, & eius heredibus, possunt illi presentare. Nã, quæuis donatio valeat in præiudicium donantis, & eius heredum, tamen id intelligitur accedente dicto consensu; secus autem eo non accedente; quia tenet presentatio facta; cum ante confirmationem huiusmodi donationis, non fuerit abdicatum ius a donante; eiusque heredibus, vt dictum est.

Qui quidem consensus Ordinarii, quatenus non appareat, presumitur tamen ex cursu temporis triginta annorum, iuncta

obseruantia, vt per *Lambert. eod. tract. 2. p. 1. lib. 1. q. princip. ait. 9. Rota decis. 707. n. 3. 2. recent.*

Est tamen aduertendum, quod licet prædictus consensus præsumatur adhibitus ex diuturnitate temporis, & obseruantia, ex *Barbat. conf. 33. nu. 2. lib. 2. sæpe à Rota canonizatum, vt in vna Foroluien Capellania 10. Maii 1589. penes Seraph. decis. 871. nu. 3. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 14. num. 10.* Ista tamen probatio præsumptiua non admittitur in persona potenti; quia ex iis rationibus, quas alias adduximus, semper vrget præsumptio vsurpationis, & non probationis factæ ad præscriptum *Concilli Trid. sess. 25. cap. 9. de refor.* quod bene fuit declaratum in *Melphien. penes Mant. dec. 257. n. 4. & 5. vbi, quod, cum ex potentia Principis præsumatur vsurpatio, Perigr. decis. 3. lib. 2. Achilles de Grassis dec. 136. propterea forma eiusdem Concilii ad id requisita debet omnino in forma specifica, & concludenter probari, non autem per coniecturas; quandoquidem non suffragatur dicta præsumptio, quantumuis ortum duxerit ex longissimi temporis obseruantia, quæ hic nõ habetur in cõsideratione, sed debet probari iuxta theoreticam, DD. in l. 2. C. de sur. emp. p. byt. Alex. conf. 101. in fin. l. 2. & alii relati in vna *Compsana Iurispatronatus, impressa penes Farinac. decis. quinquagesima octaua num. quarto parte prima.**

Cæterum verò, nulli dubium est, dictam præsumptionem; consensus suffragari, vt supra dictum est, qui potissimum præsumitur, cum in Ecclesia fuerint celebrata diuina officia, vel aliquid aliud factum, quod non nisi de consensu, & licentia Ordinarii fieri potest, tam circa erectionem, quàm reservationem iurispatronatus; cum prædictus consensus satis sufficiat pro attestacione iurispatronatus; & in hac materia Rota solet multum deferre attestacionibus Ordinarii, tanquam attestantis de re, ipsi præiudiciali; quia dum canonizat iurispatronatus, priuat se spe vltèrius liberè conferendi, *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. Put. decis. 232. in fin. lib. 2. & fuit dictum in vna Tudon Parochialis 7. Nouembr. 1611. coram Vbaldo, relata per Cavaler. decis. 378. nu. 2. & 3.*

Sicut etiam dicendum est, quod talis cõsensu potest interuenire, etiam post mortè testatoris *Rota in d. Gerunden Beneficii, Addit. ad Buratt. decis. 702. nu. 9. vbi quod potest etiam interuenire litè pendente super eo, an beneficium sit de iurepatr. vbi defectus resultet ex isto consensu, quando nemini infertur præiudicium. Qui quidem consensus postea ex interuallo præstitus, retrotrahitur ad diem erectionis, vel*

translationis, vt in d. *Gerunden Beneficii*, quod procedit, etiam in præiudicium alterius donationis, medio tempore factæ cum consensu Episcopi, qui sine causa priorem donationem confirmare recusauit; dummodo tamen confirmatio primæ donationis petita fuerit ab Episcopo, antequam secunda facta fuisset cum eius consensu, & Episcopus absque iusta causa consentire recusauerit; & dummodo donans, vel donatarius contradiccioni Episcopi non consenserit, sed habuerit recursum ad Superiorem, vt in casu *Mant. decis. 86. num. 8. & 9. vbi, ex eod. Lambert. quod donatarius, in proprio actu donationis petiit adhiberi consensum Episcopi, qui noluit consentire &c. & elegantissimè, ac eruditissimè ex pluribus præmissa probat id. Addit. ad Buratt. loc. cit. nu. 10. 11. & 12.*

Et sicut prædictus Ordinarii cõsensu requiritur in donatione ipsius iurispatronatus facta laico, ad not. communiter per *DD. in d. c. cum seculum, & c. illud, de iurepatr.* ita pariter requiritur, quando donatur ius præsentandi, *Dec. conf. 541. n. 2. Ludouif. decis. 420. nu. 1. quia eadem ratio est in vtroque; quamuis iurispatronatus, & ius præsentandi id discriminis inter se admittant, vt nimirum, possit vni iurispatronatus reservari, alteri verò ius præsentandi cõcedi qui iurispresc. tãdi tãtũmodo habeat exercitiũ, vt ex pluribus nouissimè probat Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Carolus Marã: a in suis celeberrimis respõs. tom. 3. resp. 43. n. 12. & 13. & per tot. hanc materiam, non minus elegantissimè, quàm more suo eruditissimè discutit. Quare, ex præmissa ratione, non sequitur, quod si alicui competat ius præsc. tãdi, ergo idẽ habebit iurispatronatus, Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 18. nu. 92. & alibi opportunius dicam.*

Est præterea aduertendum, quod huiusmodi consensus requiritur, vt sit ipsiusmet Episcopi; non enim sufficit, quod præstetur per suum Vicariũ; nisi ipse ad id fortasse speciale habuerit mandatum ab eodẽ Episcopo, *Ferret. conf. 327. Sbroz. de off. Vicar. lib. 2. q. 31. Zerol. in praxi epif. part. 1. verbo, Vicarius, §. 11. & 13. & fuit dictum in vna Placentin. Parochialis de Mirabel 19. & vlt. Ianuarii 1594. coram Orano, quam refert *Garc. de benef. p. 5. cap. 9. nu. 117. sicut nec idem Vicarius potest confirmare donationem iurispatronatus, Rebuff. in form. Vicar. nu. 184. Ferret. & Sbroz. vbi supra id. Garc. loc. cit. nu. 76. & seq. Addit. ad Ludouif. decis. 40. vbi hanc conclusionem ampliat Primo, vt nec etiam in casu absentie Episcopi, Vicarius possit præstare huiusmodi consensum; quod quidem adeo procedere**

re dignoscitur, etiam si ipsius Episcopi habeat facultatem, quantumvis generaliter, ut probat *Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 43. in princip. Garc. de benef. par. 5. cap. 9. num. 73. Barbosa. de potest. Episc. alleg. 54. num. 75. Vinn. in prax. iurisp. lib. 4. cap. 1. num. 15. & 26.* etiam si idem Vicarius suas litteras patentes habuerit cum clausula generali, videlicet, *non omnia, & quarumque alia gerendi, & exercendi, quæ idemmet Episcopus facere possit; si personaliter interesset;* namque talis facultas non sufficit ad præstandum huiusmodi consensum, ut ex pluribus comprobatur *Donat. Anton. de Marin. quotid. resol. c. 230. n. 5. in 1. editione.* Secundo, quod neque valet consuetudo in contrarium; quoniam esset contra ius; ac proinde debet esse, vel quadragenaria, vel immemorabilis. Tertio, ut non præsumatur mandatû in Vicario ex lapsu longi temporis, nisi sit etunciatum; hæc aliud sentiat ibi id. *Add. cum mandatû speciale regulariter probetur ex lapsu longi temporis, iuncta obseruantia.*

Hoc tamen, circa huiusmodi donationem iurispatronatus non omitam, prout in praxi plures euenisse scimus, nempe, quod si patronus donet iurispatronatû, seu præsentandi, intelligitur illud cumulatue, non autem priuatue donasse, prout fuit resolutum in vna *Cremonen. Iurispatronatus coram Robustorio*, quæ est *decis. 385. nu. 8. p. r. diuers.* ex ea potissimum ratione, nempe quia si in dubio, quando lex mortua, aut viua concedit aliquod ius, vel exercitium, ipsius, vel priuatus se immiscet alicui iuri, alteri competenti, intelligitur, ut alias diximus, cedere, & se immiscere cumulatue, & non priuatue cum illo, qui habet idem ius, ut per *Dec. post alios conf. 3. nu. 3. & in patrono donante ius præsentandi, ut intelligatur donasse cumulatue, & non priuatue id. Dec. conf. 342. nu. 1. in fin. & conf. 609. n. 4. & seq. & in pluribus patronis, Feder. de Sen. conf. 147. vers. quaritur; Abb. conf. 34. vol. 2. post med. vers. nam ubicumque lib. 2. Gonz. ad reg. 8. Cancell. 2. procm. nu. 32. qui id etiam exemplificat, quod si fundator beneficii, vel Ecclesiæ nominet extraneum in patronum, talis nominatio intelligitur accumulatiue cum ipso, & hæredibus propriis, & non priuatue; nec cæsetur se ipsum, & proprios hæredes excludere; cum prima charitas incipiat à se ipso, *Anchar. conf. 81. nu. 1. Calderin. conf. 4. de iurispatr. & d. decis. 385. d. nu. 8.**

Quoad tertiu, transfertur permutatione; namque clarum est, patronos diuersarum Ecclesiarum posse inter se permutare, & quamuis hic in dubium possit reuocari,

an in huiusmodi permutatione requiratur cõsensû Episcopi, ea ratione, quia vtrumque permutatû est eiusdẽ naturæ, scilicet annexû spiritualitati, propterea dicitur non requiri ex causa dicte permutationis prout requiritur, quâdo donatio iurispatronatus fit seculari personæ; quia, licet patroni possunt inter se cõuenire de præserâdo alternis vicibus sine consensu Episcopi; prout suo loco dicitur, ita in totû permutare, et si permutatẽ essent patroni diuersarû Ecclesiarû ex diuersis causis; & id seruatum fuisse scimus in similibus permutationibus. scilicet sine consensu Episcopi, per ea, quæ radit *di. Lambert. 2. pars. lib. 1. art. 2. 3. q. princip. per tot.* quia cum simus in mera permutatione rei spiritualis cum spirituali, nulla videtur posse cadere suspicio simoniæ; Verum tenet, id. *Lambert. loc. cit. numero. 7.* cautius esse, si dictus consensus adhiberetur, quando permutatio ipsa fieret inter duos laicos de integris, & separatis iuribus patronatus diuersarum Ecclesiarum, non prouenientibus ab vno defuncto; quare adhuc videtur ad cautelâ dictû cõsensû requiri; ne sub colore permutationis, aliquid aliud, quod fortasse simoniam sapiat, interueniat; proindeque superfluum non videtur, ut fraudibus occurratur, si interueniat ad id. Ordinarii cõsensû, ad *ex. in l. cum bi. S. si cum li. ff. de transf. l. magis, s. si pupillus, ff. de reb. cor.* Sed sicut iurispatronatus non potest regulariter transferri de persona in personam sine consensu Episcopi, nãquid, idem dicẽdũ sit, si illud trãseratur de vna ad aliã Ecclesiã, ex causa illius demolitionis, seu profanationis? Et datur responsio, negatiua, nempe, quod talis consensus non requiritur; cum sufficiat illum interuenisse in primariã illius erectione, cum refectione dicti iurispatronatus; quod quidem ita demum procedere certum est, etiam si dos prædicti beneficii applicaretur pro dote alterius beneficii, vel Dignitatis, aut Canoniciatus in Ecclesiã; quia etiam si illud beneficium extingatur per vnionem, vel suppressionem, non tamen extinguitur iurispatronatus, sed illud transfertur ad beneficium, cui fit applicatio; nam iurispatronatus aliàs de consensu Episcopi fundatum, & concessum, habet perpetuã causam durationis, *Lotter. de ro benef. lib. 2. q. 14. nu. 15.* ex qua quidem causa dicimus etiam; quod si Ecclesiã iurispatronatus erigitur in Collegiatam, patronus retinet ius præsentandi ad præbendas, *Io. Andr. in c. postulasti, de iurispatr. nu. 16. & ibi Abb. nu. 5.* licet non possit præsentare Abbatem, vel Episcopum; nam priora iura remanent omnino intacta, *Seraph. dec. 1444. nu. 1.* quia in vnaquaque dispositio-

ne semper censetur referuatum jus tertii, *tex. in c. cum olim. de cens. Innoc. in c. 2. nu. 6. de nou. oper. nunciat. nec per mutationem extinguitur, privilegium, quod est comparabile, cum statu immutato, id Saraph. d. decis. 1444. nu. 10. vbi quod secus, si esset incompatibile.*

Sicut etiam per præmissa bene inferitur ad Ecclesiam, cui per Papam concessa est aliqua indulgentia perpetua, vel ad tempus non dum elapsum, namque translata Ecclesia, vel Capella, cui concessa est dicta indulgentia, de vno ad alium locum, censetur utique translata ipsa indulgentia, *Suar. lib. 8. de legib. cap. 5. in fin. vbi quod dicta indulgentia cum eadē Ecclesia transfertur, quando non est concessa ratione situs, sed directē prædictæ Ecclesiæ, seu Capellæ, & sub suo nomine; quia tunc Ecclesia censetur comparari personæ, quæ secum defert privilegium personale; prout tenent DD. citati per Suar. d. cap. 5. & ita non semel audiui a bo. me. Scipione Cobellutio postea Cardinale S. Sufanæ, Præfecto Breuiū sel. record. Pauli V.*

20 Quoad Quartum, Transfertur ius patronatus venditione verè Vniuersitatis, in qua illud est *cap. ex litteris. de iur. patronatus. Surd. de alim. tit. 9. quasi. 23. num. 27. & seq. Menoch. de presump. lib. 4. q. 5. Gonar. lib. 1. var. resol. cap. 13. num. 3. & seq. id. Menoch. conf. 90. num. 118. & fuit dictum in vna T. l. an. Iurispræsenti coram D. Manzanedo, impressa penes Farinac. decis. 399. nu. 3. p. 3. vbi, quod cum in facultate vendendi exprimentur iura, & pertinentiæ, illorum.*

21 Appellatione venit etiam ius patronatus, tãquam annexum, & accessorium, *Abb. in d. c. ex litteris, ac etiam, quod stãte dicta facultate vendendi, transiit etiam ius patronatus cum Vniuersitate; dummodo non fuerit exceptuatum, ex communi omnium sententia, & ex pluribus in eadem decis. allegatis, firmatur; nec in tali acquisitione, ex huiusmodi generali rei venditione, requiritur consensus ipsius Ordinarii; quia licet ius patronatus transferri potest sub generalitate bonorum, vt dictum est; non tamen deper se; nã aliàs vëditor, suo iure priuaretur, & Ecclesia remaneret libera, *tex. in c. quia clerici, & ibi glos. & Abb. nu. 6. de iur. patr. & in Conc. 1. prou. Mediolanen. p. 1. fol. 14. v. 1. Episcopi. voluit gloriolæ mem. S. Carolus Borromeus, Episcopi munus esse, cauere, ne propter iur. patronatus occasionem, pluris aliquanto res, cui illud ius annexum est, vëdatur, aut transferatur; si qui verò nihilominus ita vendiderint, pœnas contra simoniaeos editas, incurraut, prout etiam infra latius dicetur.**

Vnde, semper, requirendus est Ordinarii

consensus, aliàs huiusmodi translationes, præterquam in casibus præmissis, absque prædicto consensu, nullæ erunt; potissimum verò, ex causa nouæ dotationis, aut nouæ Ecclesiæ ædificationis; ex quibus sæpe numero vidimus per Ordinarios concessum extitisse ius patronatus, minus legitime; nãque licet de eorum præiudicio agatur, circa eorum liberas collationes, nihilominus, ius patronatus huiusmodi admittunt, ex quocunque augmento dotis, ac quacunque restauratione Ecclesiæ; quod postea vidimus per Ordinarios successores reuocatum, seruata forma iuris, ac prædicti Concilii Tridentini, nam licet ius patronatus acquiratur, ex noua dotatione, reædificatione, & noua constructione, nihilominus ex sola reparatione, siue restauratione, non acquiritur, cum ad hunc effectum opus sit, quod Ecclesia funditus sit destructa; ita vt egeat noua consecratione, vt per Lombert. de iur. repatr. art. 6. 9. princip. 10. parte 1. lib. num. 16. Rocch. eod. tract. verbo, construxerit num. 10.

22 Propt̄ nequē ex augmento dotis idem ius patronatus acquiratur, sed ex integra dotatione; cum sicut aliàs diximus, potius ita dicere, quàm dotare dicatur; sed necesse est, quod Ecclesia, dotem suam antiquam totaliter amiserit, eidemquē noua dos esset tradita à volente acquirere, ius patronatus, vt sic sibi possit Ordinarii consensus ad huiusmodi verè, & legitimā acquisitionē suffragari, vt dicitur in vna *Compsana Iurispatronatus penes Farinac. decis. 58. num. 5. p. 1. vbi nu. seq. quod si concedatur ex augmento dotis, aut restauratione Ecclesiæ, necesse est fateri, tale ius patronatus, concessū fuisse ex privilegio Ap. otolico; etiã si in tali concessione adesset clausula, ac si illud ab initio fundaueritis, & dataueritis; quia per dicta verba, Papa fingit factum, quod verè factum non est, vt nos glos. in l. quamuis, ff. de hon. auct. iud. possid. & aliàs diximus.*

23 Quare, cum tantummodo Papa possit ius patronatus ex privilegio concedere, nullo modo, id Episcopo permittitur; quod si aliàs suum consensum super tali acquisitione iuris patronatus præstabit, nihil facit; nam cum iam sit sibi præstituta ad hoc regula per Sacros. Canones, præsertim d. Concil. d. sess. 25. cap. 9. de reform. videlicet ex dotatione, fundatione, & constructione, id intelligitur in omni sui parte perfectum, nempe ex integra dotatione, aut ædificatione à principio, aut ex integra redotatione, in casu totius dotis amissionis, aut integræ reædificationis, in casu totalis Ecclesiæ destructionis, vt supra dictum est; & tunc bene potest Episcopus con-

sen-

sentire perinde ac si nouiter redotans à principio dotasset, nouusque redificans edificasset.

25 Quod quidam intelligendum est, ita ut licet Concilium prædictum loc. cit. velit, dictum ius patronatus referri ad fundationem, vel dedicationem, non tamen excluditur concessio ex constructione competentis, quæ contra præceditur sub verbo, *fundationis* ut præcedit in *de benef. lib. 9. cap. 9. n. 381.*

26 Et quidem hic notandum, quod dum requiritur expresse consensus Episcopi, non sufficit illius concilium, aut eiusdem donationis positio tantum, de quo per *Lambert. lib. 1. p. 1. quæst. 9. art. 2. d. 1. n. 31.* quia ubi de dicto consensu cogitur, omnia præsumuntur ab eo diligenter discussa, & alia. Rota censuit, quod ubi ius patronatus fuerit erectum auctoritate Episcopi, præsumendum est, omnia necessaria interuenisse, præsertim congruam illam quæ est vnum ex necessariis pro fundatione beneficii, ut dicitur in *vna Parma. de ius patronatus imp. p. 1. p. 1. n. 3.* ubi hæc sunt dictum, quod licet fructus dotis beneficii fuerint diminuti, non ideo sequitur, quod per huiusmodi diminutionem, ius patronatus fuerit amissum.

27 Quid autem in casu, quo ipsemet Episcopus velit beneficium ius patronatus ad sui fauorem fundare, an videlicet possit in ipso facto proprio, suum prætere consentaneum?

28 Et certe negatiua est responsio, namque talis consensus est ab alio requirendus, quam ab ipso Episcopo fundatore, de cuius fauore, & interesse agitur, ut conditiones, pacta, & reservationes in limine fundationis apposite approbentur tanquam honeste, possibile, & compatibles cum substantia ius patronatus; quare idem Episcopus sibi

29 in his auctoritate non potest; nam partis, & iudicis, ac fundatoris, examinando iustitiam illatum, sustinere nequit, iuxta *100. in Clem. 2. ubi glos. in verbo, mensa sua. de reb. Eccl. non alien. Seraph. dec. 1027.* ac propterea ab alio est requirendus talis consensus, ut fuit dictum in *vna Ispalen. Thesaur. via p. 1. p. 1. n. 331. tom. 2.* ubi fundator erat Archiepiscopus, & propterea videbatur requirendus consensus à Summo Pontifice.

30 Verum, sicut ipsa Romanæ Curie præxis docet, vidimus, non modò quando Archiepiscopus est fundator, verum et quando est Episcopus, quod pro assensu huiusmodi debet adire Summum Pontificem, non autem ad Metropolitanum.

31 Reassumendo autem quæ paulò superius diximus, circa quartum modum transferen-

di ius patronatus, nempe ex venditione, Vniuersitatis, in qua maius periculum simulationis committendi versatur, ac propterea ibi procul dubio est plenius consulendum, ut ait *100. in x. ubi periculum, de elect. in 6.* neminem proinde latet, quantum simulationis vitium iura abhorrent, quod quidem in translationibus, aut quibuscumque aliis dispositionibus ius patronatus plurimum, ac frequentius, irrepsisse non ignoramus, 32 potissimum vero in venditione Vniuersitatum, Villarum, Castroium, aut aliarum rerum, in quibus ius patronatus huiusmodi inter cetera reperitur. Quare opera præcipue facienda existimauimus, nonnulla ad hanc præxim pertinetia subiicere, nempe quoniam modo huiusmodi translationes per venditionem prædictam, secundum regulas iuris, tuto, & absque suspitione sumenda fieri, & præmissa magis, quod in quacumque venditione cum bono iure, & iurisdictione alius emptor non habet, neque plus, neque minus, quam in ipsa Vniuersitate contingitur, *100. in x. ubi venditio de res. de heredit. vel act. vend. p. 1. quæ intelligitur de venditio*

33 eius, quod est in Vniuersitate, eodem modo quo est, veluti, quando venditur Castrum; quia tunc dicitur vendi ius vniuersale; quod si Castrum fuerit venditum cum Vassallicis, omnique alio iure, quod venditori quouis modo competeat super dictis Vassallicis, consecutus venditum huiusmodi Vassallicum, cum omnibus iuribus ipsi Vassallicis annexis, *de heredit. vel act. vend. p. 1. n. 1.*

34 In huiusmodi tamen venditione non veniunt ea, quæ prohibita sunt alienari, veluti bona feudalia, *cap. 1. in general. si de feud. fuer. contr. in x. de sac. & ambig. lib. 4. tit. 9. n. 1.*

35 Quare hic aliud est, si patronus vendens Vniuersitatem, intelligat, cum ea transire ius patronatus, quia non propterea incidet in penam priuationis ipsius ius patronatus, sed ipsa venditio valet, & illud transire ad emptorem, *100. est in c. ex lit. de ius patr. cum ius patronatus huiusmodi*

36 si ius reale, & ideo transire cum Vniuersitate, quod sit iuris sacri, & religionis, quod singulariter transferri non potest, *in modis ubi contr. ab amp. l. quodam. de acquir. rer. domin. in Man. l. 1. c. 1. n. 4.*

37 Et quamuis ius patronatus Ecclesie sit ius annexum spirituali, & ideo per contractum laicorum transferri non possit, *cap. de iure. de ius patr.* tamen cum Vniuersitate

38 transire, etiam ad heredem vniuersalem, *de acquir. rer. domin. unde transire, dicitur ad emptorem, qui necum emit res*

corporales, verum etiam auras, veluti, si quis emit Castrum, vel Villam cum iuribus, & pertinentiis, id. *Mant. loc. cit. num. 25. Rota pene Straph. decis. 725. num. 21.* vbi, quod in
 37 donatione omnium, & quorumcumque bonorum mobilium, & immobilium, iurium, & actionum, comprehenditur, etiam ius patronatus; quicquid dixerit *Lenoc. in c. ex litteris nu. 2. de iur. iur. q. 2. de iur. patr. q. 1.* ubi aliis relictis in d. *droif. 727.* non contrarium censuit Rota; ex eo quod opinio Innocentii non est recepta, ut aduertit *Abb. in d. cap. ex litteris, num. 1. ubi pro contraria sententia, in eadem questione loquuntur in aliis casibus.*

Vnde, sequitur, ex his videre, non quid in venditione, seu cessione, qua fit ex titulo vniuersali, seu verbis generalibus, comprehendatur ius patronatus; sed, ratio dubitandi, ea quae est, nam ius patronatus per se vendi non potest, ut in d. *de iur. boetit.* nam
 38 cum sit annexum spiritus hereditatis, inestimabile est, & sine pretio pretiosum, ut ait *Cujac. in explicat. 2. circa med. vers. qua de caus. 1. de iur. quere. re. l. 1. de re. boetit. lib. 2. q. 8. nu. 4. Marefcoti. loc. cit. num. 6.*

Quare ita distinguendum videtur, nepe, quod
 39 aut sit venditio Castrum, hereditatis, fundi, aut alterius rei similis; cui adhaeret ius patronatus; & tunc mediante tali venditione, seu cessione, que fit ex titulo vniuersali, transit ius patronatus, etiam ad quoscumque heredes, mediante titulo vniuersali hereditatis. Aut sit venditio, seu cessione omnium bonorum, iurium, & actionum, & tunc est distinguendum, nam si in dictis bonis comprehendatur Castrum, Villa, hereditas, aut aliquid vniuersale; cui sit annexum ius patronatus, idem est dicendum; aut non comprehenditur, & tunc, mediante venditione, seu cessione, etiam omnium bonorum, iurium, & actionum, verbis generalibus, & vniuersalibus facta, ius patronatus non transfertur, id. *Marefcoti. d. c. 5. a nu. 7. usque ad fin. ubi in proposito plures enumerat DD.*

Cur autem huiusmodi ius patronatus vendi non possit, ratio est, quia si singulariter venderetur, contractus esset simoniacus; cuius vitium profecto cessat, si praedictus contractus sit vniuersalis, quoad bonum verborum, vel infra dicitur, & quoad rationem, cessante vitio simoniae, ius patronatus transfertur in emptorem: cum etenim quis vendiderit Castrum, vel Villam, cum ius patronatus, potest accessorie transire, multo magis transire, cum vniuersalis venditur; quandoquidem illud non exprimitur nominatum, sed tacite continetur, ut singulae res emptae intelliguntur, inquit *l. 1. in l. 1. q.*

de iur. iur. & in dubio potius debet intelligi, ut ius patronatus in venditione sic accessorie comprehensum, non principaliter, id. *Mant. loc. cit. num. 10. qui eum 19. concludit* hoc non habere locum, si in hereditate venditur nihil aliud, quam ius patronatus, vel parum plus existat, quia tunc pretium videtur datum pro ius patronatus, *Carden. in d. c. litteris q. 1.* nam etiam generalis dispositio, quae in vna tantum specie locum habere potest, specialis censetur, *l. 2. ff. de lib. & posth. Nat. conf. 186. nu. 4.*

Ad haec, ad venditio Palatio, transeat in emptorem ius patronatus, quando ex ipso Palatio tantum est aditus ad Ecclesiam, qua sit de ius patronatus? Et videtur transire, quia licet de per se vendi non possit, tamen si venditum fuerit Castrum, Villa, aut Palatium, in quibus sit Ecclesia patronata, ius patronatus, tanquam dependens, & accessorium, venit quidem in venditione, ex doctrina *Ber. in l. mercatorum. S. si cum fundo ff. de ed. & vend. & comp. nisi Capella habeat aditum ex publico id. Mant. d. lib. 4. nu. 35.*

Nunc vero, ad praxim huiusmodi transactionis per venditionem, descendamus, quae profecto, caeteris translationibus ius patronatus, frequentior est, sicut iam diximus; ac proinde, innumeras fraudes, secum illa multoties afferre visum est. Propterea, haec quae sequuntur, subnectere opportunè duximus. In praxi enim Archiepiscopali Neapolitana, c. 48, quaeitur, prout ibi frequenter occurrit, An vendita vniuersitate temporaria, in qua est ius patronatus, si in venditione fiat de eo mentio, illud transire intelligatur; & concluditur, quod in tali venditione possit exprimi dictum ius patronatus declaratiue, & hoc modo illud venire; non autem, quando venditur vna cum vniuersitate coniunctum; veluti si ponatur dictio, *sum, et hoc modo dicitur, vendo tibi palatium, Castrum, Territorium cum ius patronatus, vel si diceretur, vendo tibi Castrum & c. ius patronatus;* quia utroque casu redditur talis venditio nulla, & inualida, reiecta prorsus distinctione, quam alios afferre dicit *Genuen. in d. praxi loc. cit.* veluti, quod si ponatur dictio, *sum,* transeat ius patronatus, ut si dicatur, *vendo Castrum cum ius patronatus;* quia dictio *cum,* denotat accessionem quandam, & accessorie potest vendi ius patronatus, c. *ex seculum, c. ex litteris, de iur. patr.* sed si ponatur dictio, *&* ut *vendo tibi Castrum, & ius patronatus,* non valeat venditio, ut per *Abb. in cap. querelam de simon.*

At vero, *Felin. in d. cap. querelam, n. 4. de simon.* ait sibi videri, quod siue ponatur dictio,

dicitur, cum; siue, & contractus non tenet; &
Lombert. de iurepat. part. 1. lib. 1. art. 19. §. 9.
princip. nu. 11. fol. mibi 372. sequitur opinio-
 nem *Pelin. loc. cit.* & ait, quod dictio cum li-
 42 cēt denotet accessorium, ac tamen quantum
 tum ad prohibitionem, ne vendatur,
 transit in principale dispositum; quia
 omnino negari non potest, quin etiam ven-
 datur iuspatronatus; nam sensus est, *vendo*
Villam; cum iurepatronatus; & idem est, ac
 si diceretur, & iuspatronatus; quia intelli-
 gitur, scilicet *vendo;* unde clarē patet, hoc
 non esse aliud, nisi legem verbis, & non re-
 bus imponere, *Paul. de Cittad. hoc tract. p.*
9. §. 3. limit. 3. sub num. 11. dicens, quod si
 partes expressē vendant iuspatronatus, vel
 positō, quod vendā Villam in genere, tamē
 exprimunt specialiter iuspatronatus, puta
villam cum iurepatronatus. quia iuspatro-
 natus tunc non transibit, quod aliās acces-
 soriē transiisset; & committeretur simonia,
 si ex tali venditione deberet iuspatronatus
 transire, *c. quastum, de rer. permus. c. prete-
 rita, de transact.* quod est etiam secundum
 praxim Curiz Archiepiscopalis Neapoli-
 tanz. vt id, *Genuen. loc. cit.* ait, qui siue per
 ditionem, & siue, cum, concludit, venditi-
 onem esse nullam; quandoquidem natura hu-
 iusmodi dictionis est, copulare precedentia
 cum sequentibus, *Mascard. de probat. concl.*
265. nu. 32 Pars. de resign. benef. lib. 2. §. 9.
11. nu. 25. Gratian. discept. Foren. cap. 147.
nu. 16. nec non equaliter copulare, ita vt idē
 sit de vno, quod de altero, ad *tex. in l. si ha-
 redi plures, ff. de cond. inst. Menoch. conf. 56*
nu. 35. Ludouic. decis. 308. num. 3. vbi quod
 ista copula, & qualitatem precedentis ex-
 tremi, attribuit sequenti; & ea vniformiter
 iungit; nec non facit venire copulatum prin-
 cipaliter, non autem accessorie, *Baratt. de-
 cis. 761. nu. 3.* quinimodō, non modo copulat
 vniformiter, vt in *l. si legatarius, §. cum ita,*
ff. de leg. 3. verū etiam magis coniungit,
 quā dicitio, &, *l. si quis Titio, ff. de usufr.*
acrescen. Menoch. de presumpt. lib. 4. §. 70.
nu. 10. & 32.

Vnde, ad euitandum vtrumquē modum
 contrahendi, tam videlicet, cum dictione,
 & quā cum dictione, cum, quia vtroque
 modo nulla redditur illius venditio, & non
 transit in emptionem, per ea, quz supra di-
 ximus, oportet, quod adiectio iuspatrona-
 tus in venditione Castri, Ville, vel alterius
 43 rei; apponatur tantummodo, aliquo modo,
 quo potius illud declararetur annexum rei
 venditiz accessorie, quā zque principali-
 ter, vt dictum fuit in vna *Toletan. Iurispra-
 sentandi impressa penes Farinac. decis. 399.*
nu. 5. tom. 3. vbi fuit dictum, talem expres-
 sionem nullatenus impedire, quominus ius-

patronatus in venditione Vniuersitatis, &
 Oppidi venerit; quare, talis etie debet illius
 mentio, vt declaratiue censeatur compre-
 hensum iuspatronatus, nempe, quod vendi-
 tor dēclaret animum suum fuisse, vt om-
 nia iura transferant in emptorem, etiam
 iuspatronatus, vt id, *Genuen. d. cap. 84.*
num. 2.

Quod quidem bene exemplificari potest
 vbi querendum sit, An in venditione Do-
 44 mus, veniant etiam statuz in ea existentes;
 nam licet videatur negatiue respondēdum,
 id tamen intelligitur, quando illz statuz
 possunt auferri sine destructione, vel defor-
 matione Domus, per *tex. in l. penult. ff. de*
verb. sign. vel quz sunt appositę ad volupta-
 tem; quia istz non veniunt in venditione,
 ad *tex. in l. in vendendo, & ibi glos. de con-
 trab. empt. l. fundi ff. de verb. sign.* At verō,
 secus, quando statuz sunt ad ornatum Ciui-
 tatis, vel aliās Domui affixz; quia tunc, cum
 sint partes zdium, veniunt in venditione;
 prout etiam dicendum est de statuis, in
 Cortile Domus existentibus in suis Nicchis,
 vel Cellulis, vel quod statuz fuerunt confe-
 ctz, vt ibi perpetuō remanere debeant; quz
 licet non affixz, vt & sunt illz, quz colligūt
 aquam iub fontibus, et euacuant ipsam
 aquam ex ore, vel membris; tamē cum auferri
 nequeant sine deformatione, bene veniūt
 accessorie in venditione Domus, *Mohed.*
decis. 1. & 2. sub tit. de empt. & vend. Rot.
*decis. 822. p. 3. diuers. & id. Mohed. ibi quo-
 ad hoc, & equiparat iuspatronatus quod licet
 prohibeatur vendi, transit nihilominus ac-
 cessorie in venditione, per *tex. in l. in modi-
 cis, ff. de contrab. empt. l. quidam, ff. de acquir.*
*rer. dom. c. ex litteris, de iurepat.**

Quare, in huiusmodi venditionibus, est
 adhibendā per Notarium, seu Tabelliones
 exactissima diligentia; nam eorundem No-
 tariozum imperitia, quam plurimz lites su-
 per hoc in dies suscitantur, indeque mala
 innumera sequuntur: quapropter, optimi
 Notarii partes erunt, antequam fuerit ro-
 gatus de similibus contractibus, conficere
 illius minutam, & alicui perito Iurisconsul-
 to reuidentā tradere; nam si fortē quis ve-
 lic Epistolam familiarem ad amicum scri-
 bere, in ea vtitur profectō omni, qua potest;
 industria; ne ipsius amici aures, aut oculos
 ledat; ergo multo magis in contractibus; ex
 quibus potest periculum litis imminere; nā
 in dubio, verba sunt interpretanda contra
 illum, qui potuit clarius loqui in contracti-
 bus, *l. veteribus, & ibi Bart. nu. 1. ff. de pact.*
Castren. conf. 169. num. 4. lib. 2. Roman. conf.
136. in princip. Nec refert, quod imperitia,
 siue simplicitas Notarii aliās non debeat
 obesse partibus, neque vitare contractum,

Sorabh. decis. 113. nu. 5. Buratt. decis. 780. nu. 4. nam verius, est, quod verba prolata in instrumento talis venditionis, sunt verba partis, *Menoch. de presumpt. l. 2. presumpt. 68. nu. 15. Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 3. nu. 3. & resol. 110. nu. 7. & 8.*

Ac proinde, non contemnendam esse arbitror, cautelam traditam ab eod. *Lambert. p. 2. lib. 1. art. 19. nu. 9. fol. mibi 371.* quam à peritissimis uitis uidi feruari, ad euitandum vitium simoniæ, & amissionem iurispatronatus, ait enim ex *Io. Andr. vt in tali venditione Castri, Villæ &c. non fiat expressio iurispatronatus cū venditione; sed quod in* 45 *sine instrumenti declarat, etiam iurispatronatus transiisse &c. vel in ipso instrumento, post initam venditionem, declarat, ipse venditor, sui animi esse, & ita velle, quod omnia iura sibi competenta in dicta Villa, Castro &c. transeant cum ea; nec proinde aliquid iuris sibi reseruare, nec iurispatronatus, quod in Villa, aut Castro esset; sed omne ius, omneque commodum possessionis cum ipsa Villa &c. transisse, nam ita verba, dicuntur apposita magis declaratiue, quam dispositiue, & præsertim, vt declarent sibi non retinuisse iurispatronatus, vt euitetur dispositio *d. c. litteris*, vbi habetur, venditorem posse illud sibi reseruare.*

An autem ex præmissis, in casu, quo venditio censetur simoniaca, respectu iurispatronatus expressè deducti principaliter in venditione, teneat venditio, factam respectu Vniuersitatis, & aliorum sub ea cōtinentorū? Respondet affirmatiue *Lambert. d. 2. p. lib. 1. art. 21. §. 9. princip. nu. 1. fol. 373.* Ea ratione, quia plura venduntur, & in vno ipsorum venditio nō tenet; in reliquis autē, in quibus procedit venditio, benè tenebit, *Abb. in c. querelam nu. 7. de simon. Felin. & DD. in c. super, de off. deleg. Vinian. in praxi iurispatr. lib. 4. cap. 5. nu. 22.* quinimmo id. *Lambert. loc. cit. nu. 5.* tenet, venditionem omnino valere quoad Vniuersitatem venditam, etiam si venditio esset facta vnico precio; quia est perfecta; cum nullo iure vendi prohibeatur; expressio autem iurispatronatus, quod vendi non permittitur, reicitur, ac si appositum non fuisset; cum non habeat aliquid simile, nec aliquam paritatē cū Vniuersitate, ita ibi idem *Lambert. in loc. cit. vbi id equiparat conditioni contra ius commune appositæ in erectione beneficii, quod petitur erigi, cum reseruatione iurispatronatus; quia si conditio per Episcopum non admittitur, sed reicitur, remanet tamen valida fundatio beneficii.*

Et cum venditio fuerit nulla, quoad iurispatronatus, illud amittitur; quia cum de per se, & principaliter, aut cum alijs bonis

adhuc æque principaliter venditur, eo modo, quo superius dictum est, etiam si talis venditio fiat de consensu Episcopi, cōmittitur inuontia; ac propterea emptor debet eo sponari, ac venditor illo priuatus est, & Ecclesia efficitur libera, *re. in c. quia clerici, ibi, eosdem aduocationibus taliter acquisitis, appellatione postposita, spolhando, vbi glos. & Abb. de iurepatr.*

Quinimmo hodie ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de refor. ii* personæ singulares huiusmodi iurispatronatus vendicant, debent excommunicari, ibi *Nec dictum iurispatronatus venditionis, aut alio quocumque titulo in alios cōtra canonicas sanctiones transferre presumant; si fecerint, excommunicationis, & interditi pœnis subiciantur, & dicto iurepatr. ipso iure priuati existant, Vinian. in prax. iurispatr. lib. 4. c. 5. nu. 10. & 11.*

Vnde, cū amittitur iurispatronatus, attenda libertate, ab Ecclesia proinde acquisita, Ordinaris, qui primò habebat instituire, *47* bibit modo liberā collationē, ac si beneficiū nō fuisset iurispatronatus, prout probat, *Genuen. in praxi Curia Archiep. Neapolis. d. 84. ante nu. 3.* vbi etiam *d. n. 3.* subdit, alias fuisse resolutū in vna *Calaguritana Præsentiarum 24. Aprilis 1592. coram Gypio* donationem iurispatronatus esse simoniacam, propter seruitia, & præmia laborum; ex eo, quod donatarius, per plures annos apud Regem, eiusque Ministros operatum dedit, vt donans recuperaret Statum, prout recuperauit.

Est tamen, ex antea dictis, notandū, quod nō impeditur patronus, quin validè, et legitime possit vendere honorantias seu fructus ipsius iurispatronatus, quos sibi reseruauit in fundatione cum consensu Episcopi, absque aliqua simonia labe, etiam si vendat ius percipiendi fructus; dummodo apud se retineat titulum, vt probat id. *Genuen. d. c. 84. n. 4. qui cap. 32. nu. 18.* querit, an sepulchra cum Capellis, vendi possint, & ait quod nō, scilicet, ratione iuris funerandi, quod est spiritualitati annexum, nec ratione terræ cœmeteriatæ, quauis consuetudine non obstante, vt constat, *ex c. abolenda, de sepult.*

49 Dicunt tamen *DD.* quod possunt vendi, seu aliquid accipi ratione situs, & dignioris loci in Ecclesia, & hoc non est vendere sepulturam, sed illum locum honorabiliorē; ex *Sor. de inst. & iur. lib. 9. q. 7. art. 1. vers. Nihilominus Emman. Rodrig. quæst. regul. lib. 3. q. 58. art. 2.* & tenuit *Rot. in vna Calaguritana Sepultura 3. Iulii 1617. corā Manzanedo,* vbi dictum fuit, hoc tãto magis procedere, quando venditio fit ob necessitatem Ecclesiæ, Vnde inferitur, quod

pro

pro sepultura in loco communi, scilicet in Cœmeterio, ubi non cadit consideratio maioris honoris ratione loci dignioris, non licet aliquid recipere, ut in d. *Galagurritana Sepultura*, & in his terminis procedit *text. in c. abolenda, de sepult.* ut per *Addit. ad Ludouisi. decis. 149. num. fin.* Considerant enim DD. quædam esse necessaria ad sepulturam, nempe terram cœmeteriatam, deputatam auctoritate Episcopi, officium, quod circa funus impenditur; & quidem ista veniri non possunt; quædã verò quæ ad sepulturã minimè sunt necessaria, nempe, quod defunctus sepeliatur cum maiori pompa, vel cum meliori cruce, vel non in fouea communi; nam ista nõ videntur spiritalia, & sic pro eis aliquid accipi potest; maxime ex consuetudine, ut ex *Petro de Aragonia super Dico. Thoma 2. 2. q. 100. art. 4. Sol. de iust. & iur. lib. 9. q. 1. ait id. Ginnen. loc. cit. nu. 19.* ac proinde, tanquam non necessarium ad sepulturam potest, permitti, ut aliquid accipiatur; nam licet *Spir. de testam. glo. 4.* dicat quod sepultura in loco sacro est debita Christianis, & necessaria, neque pro ea peti potest pecunia, aut aliquid dari, tamen si aliquis eligit honorabiliorum locum in Ecclesia, propter huiusmodi præminentiam potest ille honor pretio æstimari, & vendi; cum hoc casu non vendatur sepultura, quæ gratis est præstanda defunctis per eorum parochos; quia illa, quæ sunt annexa spiritalibus a parte ante, vendi possunt; cum remota illa annexione, nihil spiritalitatis remaneat: quod secus est in coniunctis, & annexis a parte post, quæ nullo modo possunt separari a spiritalibus, ut optime dicit *Grat. discept. for. cap. 110. nu. 11.*

Aduertat etiam Superior, an pro huiusmodi præsentatione fuerit aliquid datum, uel promissum, & sic illa fuerit facta per simoniam, quæ committitur ita in promittendo, sicut in donando, ut in *cap. fin. de simon. Put. decis. 30. num. 2. lib. 2.* ac proinde simoniacus, tanquam hæreticus præsentari non potest; quia simonia dicitur hæresis, ut in *c. quoties eod. tit. & Rocch. de Curte de iurepatr. verbo, utile, q. 3. nu. 9.* & non modo committitur ipsa simonia in accipiendo actualiter pecunia, uel quid temporale pro spiritali, sed etiam accipiendo promissionem, uel obligationem pecuniæ, uel temporalitatis; prout idem dicendum est, si pro præsentatione consequenda, remitteretur aliquod debitum, ut est *text. in c. veniens, eod. tit. ex eo quod, idem est dare, ac remittere id. Rocch. verbo, & utile, num. 12. in fin.* ubi etiam dato, quod plures essent patroni, ita quod uox recipientis pecuniam non sufficeret ad actualem præsentationem, &

institutionem, nihilominus ex tali receptione comiturur simonia; perinde ac si ipse solus esset patronus, ex iuribus ibi per eum allegatis.

Hic verò sic distinguendum est, nempe ubi plures sunt patroni, qui ut singuli præsentant, clarum est, simoniam per unum ex illis in præsentatione commissam, non reddere simoniacas aliorum præsentationes; quia quilibet de per se præsentare potest, & tot sunt præsentationes, quorū patroni; & sic una præsentatio uiciosa, non uiciat alias præsentationes, ubi uerò patroni præsentant ut vniuersi, & iure Collegii, tunc, quia est unica tantum præsentatio, simonia per unum commissam, uiciat reliquorū præsentationes, prout distinguit *Ricc. in præx. for. Eccles. decis. 225.* licet etiam dicitur de electione; quia simonia commissam per unum eligentibus, totus actus inficitur, ut in una *Ceruien. Canoniceatus 10. Maii 1581. coram Seraphino*, etiam si eligentes essent alii electum electuri. *Paris. de confid. q. 28. num. 272. & seq. Crescent. decis. 5. de simon.* in qua etiam fuit dictum, quod si patronus, etiam laicus præsentet aliquem, cum hoc, quod aliquid soluat, vel eroget etiam in fauorem Ecclesie, talis præsentatio, uti simoniaca nõ ualebit; quinimmo, secundum iura per eum allegata, etiam quod plures alii patroni similiter eundem, & non simoniacè præsentauerint, tota tamen, ratione illius simoniacæ præsentationis, uitiabitur præsentatio, ad *text. in d. cap. nobis, & ibi Abb. 2. not. hoc tit.*

Sanè, ad efugiendam omnem simoniæ suspicionem, quæ in huiusmodi præsentationibus interuenire posset, consueuerunt non nulli Episcopi exigere propterea, iuramentum a præsentatis ad beneficia iuris patronatus, antequam ad actum institutionis deueniatur, prout seruabat etiam gloriose memoriæ S. Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen. ut habetur in primo *Concilio Prouinc. Aët. Eccles. Mediolanen. tit. qua pertinent ad collationem Beneficiorum fol. mihi 14. ibi, Neminem autem uel præsentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab Inferioribus prouisum, aut institutum Episcopi, quam infra scriptum iusiurandum ab eo exigerint, nempe.*

Ego præsentatus, uel electus & c. ad beneficium N. iure per Sacrosancta Dei Evangelia qua meis manibus tango, nequæ me beneficii obtidendi causa, aut ad id præseterem, uel nominarem & c. nequæ quemquam alium meo nomine, aut consensiente, uel sciente, me quidquam collatori, patrono, seu alij cuiquam ea de causa promississe, seu dedisse aut compensasse, aut prius datum confirmasse, uel apud quemquam deposuisse. Nequæ mutuo
de

dedisse, vel locasse, vel prius mutuo datum, comodatum, locatum, aut quocunque modo debitum remisisse, aut relaxasse. Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius Ecclesia fructibusque, decimis, aut oblationibus eiusdem. præteritis, præsentibus, ac futuris donationem, remissionem, locationem, uel fecisse, promississe, aut iniuisse, alium, mandante, vel consentiente me, promississe, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus adiuet, & hac Sancta Dei Evangelia. Vnus exigendi huiusmodi iururandum nimis commendabilis est, per quod huic simoniz morbo, potissimum circa præsentationes ad beneficia iurispatronatus, plurimum occurritur; cum in omnibus ferè modis, in supradicta formula iuramenti expressis, simoniam ipsam sæpè contractam fuisse, non ignoremus; dum pro opportuno remedio, ad Officium Sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ, me illius Prætorio inferuiente, recursus pro foro tantum cōscientiæ, habitus fuerit.

Est etiam apprimè notandum, non semel in praxi euenisse, quod habetur in vna Bononien. S. Thoma de Brains penes Pat. decis. 233. lib. 3. vbi fuit simoniaca declarata quædam electio, quæ continebat pactum, quod Rector parochialis deberet habere secum duos Clericos Bononienses, & inter alios vnum filium vnus ex electoribus; nā licet Rector parochialis Ecclesiæ debeat habere secum vnum, vel duos Clericos de iure, tamen quando quid exprimitur aliter quam insit de iure, etiam quod simus in spiritualibus, illud inducit simoniam, vt per Dec. in c. significasti col. 5. num. 17. de elect. & ita expressio, quod prædictus Rector teneretur secum habere duos Clericos Bononienses, & vnum ex filijs electoris, est exprimere aliter, quam insit de iure; & ideo pactum erit simoniacum, vt in d. decisione. Et aliàs penes Caputaq. decis. 241. p. 3. fuit dictū, simoniacā esse collationē factā per Episcopū Titio, cum onere theologali legendi sacrā scripturā; quia collatio debet esse libera, et non continere modū, conditionem, vel onus, vt per gloss. & DD. in d. cap. 2. de elect. in 6. nam licet onus legendi, & docendi sit pium, tamen non debet adiici in collatione beneficii, quæ debet esse libera, & adiectum reddit collationem nullam, nisi appareat quod onus fuerit appositum in fundatione Prioratus, de quo agitur in d. decis. licet aliter dicendum sit, quando conditio insit de iure, vt dictum est, quia tunc collatio nō vitatur, Dec. cons. 118. num. 3. in princip. & prout dicitur, in d. decis. 241. hodie tamen ex

Concil. Trident. sess. 5. cap. 1. de refor. potest conferri cum dicto onere tam præbenda theologalis, quam Pœnitentialis.

Et quod dicitur de ipso principali beneficio, dicendum est de illius annexis, in quibus etiā cōmittitur simonia, cuius definitio ita ab omnibus traditur, nēpe, quod sit *audiosa voluntas emendi, vel vtilis spirituali vel spirituali annexi*, ita cōmuniter DD. id. Paris. q. 41. n. 9. ac proinde de annexis idem est iudiciū; quare in vna *Maoricen Præminentiarum* 21. Maij 1554. coram *Vesano* fuit resolum, possessionem, traditam Michaeli per Capitulum, de Canonatu, & præbenda, fuisse vitiosam, & simoniacam; ex quo eam traddidit sub expressa conditione, & pacto, quod Michael non haberet vocem in Capitulo, donec esset legitime ætatis, nec domum Canonicalem, quam suus author possidebat, & super qua erat controuersia cum alio Canonico, donec esset cognitum ad quem domus ipsa pertineat; quia huiusmodi possessio est annexa beneficio, & rei spirituali, & non potuit super ea pacisci sine labe simoniz, ad not. per Innoc. 10. Andr. & Abb. in c. ad aures, & in c. delictus, de simon. Si ergo possessio est spiritualis seu spirituali annexa, eo modo, quo ipsum beneficium, causa possessorii erit spiritualis, quam decisionem refert Garc. de benef. part. 1. cap. 2. num. 54.

Cessat verò simonia ex quocunque pacto inito super Capellania, et si testator illam appellauerit beneficium presbyterale, si tamen non sit propriè beneficium, prout consiluit *Nasar. cons. 7. nu. de præb. & mox etiā dicitur*. Similiter quolibet pactio in se continens id, quod iure communi conceditur, vnde, si fiat collatio, aut confidentiam, non inducit simoniam, aut confidentiam, vnde, si fiat collatio, aut institutio cum promissione de reparando Ecclesiam, quæ confertur, inde nulla inducitur simonia; quia possidens Ecclesiam, aut beneficium, tenetur de iure communi ad illius reparationem, ad instar usufructuarii, qui tenetur in bono statu conseruare bona sibi ad vtendum concessa, l. 1. s. *ballenas, ff. de usufr. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 15. n. 2. & 3. & de confid. 9. 45. nu. 6. & 7.*

Quod tamen procedit in reparatione proprii beneficii, seu Ecclesiæ, quæ sibi confertur; secus verò dicendum est, si in ipsa collatione promitteret reparationem alterius Ecclesiæ, seu beneficii; quia cum tunc ad id non tenetur, committeret simoniam id. Paris. d. q. 45. ex cap. ex multis, l. 1. q. 2. & Dec. cons. 118. nu. 5. *vers. non obstat textus*, quia iure non cauetur, vt beneficiatus teneatur alterius beneficium, seu Ecclesiam reparare, sicut tenetur propriam; quia qui

de

de aliqua re sentis emolumentum, debet merito, & illius onus sentire, *vulg. reg. qui sentis de reg. iur. in 6. l. secundum naturam. f. de reg. iur. & dixit Imperator, non esse audiendum, qui de solo lucro vult esse intētus, onera vero vult reculare, vt in l. vn. vers. neque enim, G. de cad. tabul. manifesti simi. & alio dubio, G. de fur. s. fin. de hu. quo sunt. a maior. pars. cap. Paul. de Cittad. de iur. potest. art. 5. per tot. fol. mibi 153. id. Rorif. d. q. 1. s. 2.*

Conterium, beneficiati non sunt cogendi ad sustinenda onera, quæ non requiruntur in fundatione, vel institutione beneficii, aut ex antiqua consuetudine, prout declarauit sacra Congreg. Concilij; nec aliud onus, quam ius commune, & Concilium Tridentinum imponendum censuit, *Saraph. decis. 251. num. 22. & 19. neque Synodus provincialis potest immutare statum beneficiorū, & alias d. Congr. sic censuit, & non posse ab Episcopo beneficii simplicibus nouum onus imponi, vt refert Garc. in add. ad cap. 1. 3. ff. de benef. num. 9. & alias in vna Calaguritanæ sic declarauit, Episcopus non potest cogere aliquem in beneficio residere, cum alijs similibus declarationibus relatis ab eodem Garc. d. 3. sup. 2. v. 8. & 9.*

Sicut etiam non amittam, quod, vt supra dictum, est non cadat vitium simoniæ in iis, quæ nomen beneficii Ecclesiastici non merentur, veluti quæ non habent omnia sua, & qui sita in quibus proinde non cadit ipsa simonia nempe si fortasse fuerint Capellania quedam, quæ sæpè numero fundari solent sine consensu Ordinarij, aut alterius Superioris auctoritate; namque licet huiusmodi Capellaniz fuerint perpetuæ vsque ad obitum beneficiati, habeantque cætera requisita præter auctoritatem, & institutionem Ordinarij, nihilominus beneficia Ecclesiastica adhuc dici non possunt, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 4. nu. 20. qui proinde nu. 25. ait, quod pactum factum ratione similis Capellaniz sine Rapse auctoritate, non erit simoniacum, ex eo quod non est quid spirituale, & quod ita sæpè consuevit, & scripsit pro vno, qui accusabatur de simonia, ratione cuiusdam pacti, & concordiz, propria non autem Superioris auctoritate in simili Capellaniz præcedente, inter, & effectuatæ, & fuit illi absolutus ab omni crimine, & labe simoniæ per tres sententias conformes; & quod talis Capellaniz potest obtineri etiam a laico, vel femina; quia sunt quedam Administrationes, & onera, consistentia principaliter in faciendo, celebrare, quendā numerū missarum, ex quibusdam redditibus reliquis à testatoribus; & si quid superest, conuertitur in utilitatem Administrationis; ac*

propterea mulieres, & laici sunt capaces huiusmodi Administrationum, *Rota decis. 264. & seq. part. 2. diuers.*

Præmissis insuper addo, quod simonia non solum committitur in superius dictis, verum etiam alijs casibus, veluti vbi, exempli gratia, inter patronum, & beneficiatum fuerit conuentum de renunciando libere beneficium in manibus Ordinarij, vt ad illud fiat præsentatio, aut antea aliqua super dicto beneficio lis aderat, et pro præmissis aliquid temporale intercesserit, cum non sit licita renunciatio beneficii, nec litis super beneficio pro pecunia, aut alio temporali, *58 etiam si illud recipiatur nomine expensarum, vt probatur ex c. cum pridem, de pact.*

Nisi tamen essemus in illis casibus, qui de sui natura, simoniam non inducunt, potissimam autem redimendæ vexationis, nempe si clericus beneficiatus soluerit aliquam pecuniarum quantitatem alicui potentiori, qui occupabat beneficium, ad redimendam ab illo vexationem de facto, cum hic Clericus esset pauper, aut minus potens contra potentiores plenum ius, & possessionem in dicto beneficio fuerit asequutus; ac postea possessione priuatus; ipse etenim Clericus in hoc casu non incurrit aliquam simoniam, ita docet *glos. penult. & ibi Archid. in c. quaesitum, 1. q. 3. & glos. in c. ad aures, verbo absolutionis, de simon. glos. in c. dilectus, 1. cod. tit. in verbo, restituere, ibi, sed verius & æquius videtur, quod cum iniuste vexatur, posse redimere suam vexationem sine peccato, & est trita conclusio apud omnes, quod si è contra, qui petit pecuniam, habet ius in beneficio, non licet danti, pecunia redimere, ad hoc vt ex solutione consequatur ius aliquod in beneficio; alias enim committit simonia; quia dat temporale pro iure spirituali consequendo, vt in c. Mattheus, de simon. Ferret. conf. 235. nu. 2. vbi, quod in isto casu molestatus conuenire debet turbantem coram Superiore, vt discutiantur iura partium, vt in d. c. ad aures, quia si petens pecuniam, nullum ius habet, sed solutem de facto, iniuste vexat, tunc, licita est redemptio vexationis cum pecunia, vt in d. c. dilectus, & in pluribus casibus potest quis vexationem huiusmodi redimere, quorum Primus est, quado quis habet bonum ius, & certum, et sic nullo modo dubitat de iure suo; quia si dubitaret, committeret simoniam, dando, etiam si vexatio esset de facto, vt in d. c. cum dilectus, 1. et it. id. Felin. loco citato nu. 2. vbi, quod nunquam licitum est, redimere vexationem, nisi vexatio sit omnino de facto, & redimens habeat plenum ius, adeo quod si deficeret possessio, adhuc non liceret. *Robus. in pract. tit. de simon. resig. nu. 17.**

Vnde, hinc sequitur, quod, qui caret possessione, seu est spoliatus, nō potest redimere vexationem, quantumcunque ius habeat in beneficio, vt per *Imol. & alios d. r. ad aures*, quem cum aliis refert *Garc. de benef. part. 1. cap. 2. nu. 53.* quando quidem possessio beneficii est quid spirituale, seu conexum spirituali, propter administrationem ordinis, vel clauium, quæ inde sequitur; & ideo carenti possessione, seu spoliato, non licet redimere vexationem, licet, vt dictū est, ius habeat in beneficio. *Abb. in d. c. dilectus, l. 1. Nauar. in Manuali, cap. 23. nu. 101. Silu. in sum. verbo, simonia, num. 5. Sum. Confess. lib. 1. tit. 1. de simon. q. 46. & alii, quos refert id. Garc. d. nu. 53. Kinsian. in pract. iurispatr. lib. 1. cap. 11. nu. 17. Buratt. decis. 307. nu. 5.* vbi, licet fuerit reuerentia beneplacitum Apostolicum in concordia inter partes iura, de soluendo expensas litis super beneficio, quod eorum alter, prætendebat fuisse de iure patronatus, fuit dictum, posse ab hac conditione recedi; quia dictum beneplacitum non erat necessarium, cum N. tanquam bonum ius fouens, quod Capellania, de qua agebatur, non erat de iure patronatus, potuerat, ad redimendam vexationem, soluere. M. illum iniuste molestati, pro expensas litis per *glos. in d. c. dilectus.*

Nec tamen ista vexationis redemptio repugnat iuri canonico, vt supra visum est, neque diuino, vt patet præsertim *proverb. cap. 16. & 17.* vbi homines exquirentes lites peruersi appellantur, & *Diuus Paulus ad Thimot. 11. seruos Dei non oportet litigare,* & est *tex. in c. sicut, 11. q. 7.* & adeo licitum execratio honestam causam continet, quod, dicit *Diuus Augustinus* in quodam suo sermone, *nil esse simile actibus Dæmonum, quam litigare;* quare habetur *Matth. cap. 5. si quis voluerit tuam tunicam tollere, & iudicio tecum contendere, dimitte ei & pallium, vt in c. 1. 14. q. 1. & in c. suscepimus, de homicid.* nam melius est pati modicum, quam intrare litium certamina, vt dicit *Abb. in c. 1. de appell. & tex. in c. negotiator, 87. dist.* admonet, litigiosos fugiendos esse, tanquam pestem; vnde si aliquid decur ratione impensarum, vt fiat concordia, & recedatur à lite, nō dicitur simoniacū, *Nauar. conf. 64. de simon. Paris. de resign. benef. l. 14. quest. 3. nu. 7. id. Buratt. d. decis. 307. nu. 5.*

Secundus casus est, si is, cum quo litigarem, esset persona valde potens, cum qua, vt, aut nunquam possem victoriam reportare, id. *Felin. in d. c. dilectus nu. 2.* idemque esset, si esset persona non esset potens in diuitiis, sed in favore, aut calumniarum plenus; quia, etiam tunc licitum esset redimere vexationem, *glos. in d. c. dilectus.* Notat tā-

men *Rebuff. loc. cit. nu. 29.* quod licet dans pecuniam pro redimenda vexatione in casu permisso, nō peccet, tamen is, qui recipit, peccat, & est simoniacus; ac proinde dicitur pecuniā, quam sic recipit, restitueri; *Primo in d. c. dilectus, de simon. ante nu. 2.* vbi ac notandum meliorem rationem de iure, quod est dare casum, in quo sine aliquo vitio simoniae, potest quis dare pecuniam pro confirmatione iuris spiritualis, quæ fiti; vbi etiam notat, quod talis pecunia; si non dicitur turpiter accepta, non tamen est turpiter data, & repeti potest, si turpitudine, sit solū ex parte vitii; nec obstat, *in h. ff. de omnib. iudic. vbi soluens sciēter indebitū, non potest repetere;* quia fallit, nisi ob necessitatem solueret; quæ quidem necessitas omnino exquirit. Et alias *Sacra Congregatio Concilii* censuit, præsentationem beneficii vendere non intendens, sed exire de carcere, si pecuniam pro præsentatione acceptam, restitueret, & præsentationem reuocet, non incidit in penas priuationis iuris præsentandi aliam infra legitima tempora, prout in *vna Nicena. 1. Aprilis 1628.* quæ refert *Buratt. in collect. bullar. verbo, presentatio, fol. 38. verso. 27.* & id. *Felin. loc. cit. nu. 6.* ait, quod ille, qui recipit propter vexationem facti, turpiter recipit, & siue desistat, siue nō, tenetur ad restitutionem, etiam in foro contentioso, ita censet *glos. in d. c. dilectus,* cum qua ibi pertransiunt *duo DD.* ob hanc scilicet rationem, quia turpiter dictam pecuniam receperit, quæ non restituit minus potentem de facto, quem tenebatur in pace dimittere. *Perr. d. conf. 235. nu. 6. id. Felin. loc. cit. nu. 18.* vbi et *DD. in d. c. Iacobus, de simon.* ita distinguunt, vt qui non habet ius in re, non possit, precio oblato, vexationem redimere ab his, qui solū possunt obesse, siue vi, siue fraude obstoret, vel collatorem, & qui habet ius in re per confirmationem, vel libere collationem, seu institutionem potest precio redimere vexationem; si forte ab alio impediatur à possessione capienda, ita *Riccius in pract. fori eccl. dec. 226.* vbi quod potest iudex, ex suo officio providere, vt vna pars cedat litæ super spiritualibus, ac pro bono pacis recedat expensas ab alia parte, & sic præcedente ipsius iudicis decreto; alijs non sufficit fieri id inter partes absque dicto decreto, vt infra dicitur; quia hoc posset continere simoniam, ex *Abb. in d. c. cum pridem, de pass.* necnon ait requiri; quod præsentatus habeat ius in re per confirmationem, vel institutionem; quia poterit tunc aliquid dari aduersario, Ac proinde *Felin. & ceteri in d. cap. dilectus, primo, de simon.* concludunt, quod non est licitum in spiritualia-

ritualibus redimere vexationem, nisi vexatio sit omnino de facto, & redimens habeat plenum ius, et nõ debeat dubitare de iure suo; quia si dubitat, committit simoniam, ex *Panorm. in c. cum pridem, de pact.* & ille, qui recipit, propter vexationem facti, turpiter recipit, & tenetur restituere, quod accepit, quia præsumitur iniuste accepisse, id. *Felin. in d. c. dilectus. num. 6.* ubi quod qui recipit ob vexationem facti, siue desistat, siue non, tenetur restituere.

Tertius casus, quando quis habet litteras Apostolicas super prouisione certi vacantis beneficii, & dum petit illarum executionem coram dato Exequutore, alius iniuste eundem prouidendum vexat expensis, & turbationibus, quo casu, dum id. *Visian. loc. cit. nu. 15.* quærit, an iste sic vexatus licite possit, dando prædicto vexanti pecuniam, se ab iniusta vexatione redimere, nempe restituendo vexanti expensas factas, concludit, affirmatiue, dicendo, quod id fieri potest absque peccato, quod ibi pluribus autoritatibus comprobatur; & idem dicendum est, quando aliquid modicum daretur, veluti pro bullis, aut expensis factis in illis consequendis, aut pro collatione ab Ordinario facta, id. *Rebuff. loc. cit. nu. 22.*

Nihilominus verò, circa hoc est plurimum inuigilandum, nam, vt dicitur in prædicta *Buratti decis. 307.* ista materia redimendi vexationem est nimis periculosa sine beneplacito Apostolico, & etiam fuit dictum in vna *Vlixbonen Prioratus 14. Martii 1611. coram Damasceno.* quæ est *decis. 302. nu. 5. part. 1. recent.* In iis verò casibus, in quibus liquido constat, huiusmodi vexationis redemptionem licite fieri posse, ad illam nihilominus non nisi de consensu Episcopi deueniendum est. Quare, gloriosæ mem. S. Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen, ne redimendæ vexationis specie in causis beneficiorum simoniace pactiones, intercedant, nemini licere id voluit, nec in casibus quidem iure permissis pecuniam dare, vel quicquam pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit; cuius partes ei vult perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; et ubi rem, fraude carere, et iure permissam esse cognouerit, non denegare ei, qui petierit facultatem se à vexatione liberandi; et qui contra fecerit, Episcopi arbitrio puniatur, et quod actum fuerit irritum sit, et nullum, vt in *Act. Eccl. Mediol. part. 1. Concil. 1. prouinc. fol. 14. vers. Ne redimenda.*

Et vidi in Curia inter quædam notabilia M. M. S. S. quæ ab antiquis Curialibus dicebantur esse, prout apparebat, causam Francisci Baccodii Episcopi Gebemmen, qui fuit

Datarius Pauli III. quod cum idem Paulus constituisset deputare quandam Congregationem nonnullorum DD. Cardinalium pro reformandis negotiis Datarie Apostolicæ, inter cætera intendebat declarare, ne similes redemptiones vexationum, nec aliqua solutio, promissio, siue pactio in beneficiis, etiam in casibus licitis fieri posset, nisi Apostolica autoritate, ac causa diligenter discussa, et examinata, fierent præuia illius supplicationis signatura tantum; quandoquidem, licet præmissa in casibus licitis fieri possint, nihilominus maximum animarum periculum inde posset facillimè exoriri; licet idem Paulus, morte præuentus tam salutare remedium his adhibere nequiverit, quod erat ibi adnotatum sub die 28. Octobris 1557.

Nec semel vidimus in Dataria Apostolica huiusmodi confirmationes denegari, quando ex tali vexationum redemptione apparent conditiones, et pacta nimis exorbitantia, simoniamque redolentia; cuius rei praxis nihil à iure communi noscitur deuiare, iuxta *tex. in d. c. cum pridem, §. 1. de renunc. ibi, Cumque compositionem istam auctoritate Apostolica peterent confirmari, Nos eam non duximus admittendam, pro eo quod videbatur prauam illicitæ pactiõis speciem continere.*

Hæc tamen omnia procedunt in beneficiis, aliisque iuribus spiritualibus; in temporalibus autem aliter dicendum est, cum in his licitum sit quomodocumque redimere vexationem, vt in *l. fin. ff. de cond. ob turp. cau. Felin. in d. c. cum dilectus, num. 4.* et ait *Angel. in l. athletes §. fin. de infam.* relatus ab eodem *Felin. loco cit.* quod redimere vexationem, non est contra bonos mores.

S V M M A R I V M.

- 1 Indignus, à non idoneo ad beneficia distinguitur.
- 2 Presentatus habilis à minori parte patronorum, præfertur inhabili presentato à maiori parte.
- 3 Derogatio iuris patronatus pro mediocritate, non suffragatur inhabili, si taceat, aliò habilem fuisse presentatum ab altera mediocritate patronorum.
- 4 Presentatio de inhabili, cum conditione obtinendi Apostolicam dispensationem, an sit valida.
- 5 Presentatus ad beneficium, non indigens dispensatione, præfertur presentato indigenti.

R r r

d i

- digenti & num. 54.
- 6 *Leges non omnes scire tenentur.*
- 7 *Dispensatio, cadit aduersus iuris communis dispositionem.*
- 8 *Non requiritur expressa aduersus decreta Concilij Tridentini.*
- 9 *Minor 14. annis, est incapax beneficij simplicis, etiam de iure patronatus.*
- 10 *Et quomodo ei detur promissio beneficij vacantis per resignationem.*
- 11 *Minor nobilis, facilius dispensatur super defectu atatis ad beneficium, & sub qua formula.*
- 12 *Fundationi iurispatronatus laicalis qualitati, quomodo Papa deroget.*
- 13 *Dispensatus super defectu atatis ad beneficium simplex, an censeatur et dispensatus super recitatione horarum canonicarum.*
- 14 *Beneficium, habens tenues fructus, etiam obligat ad horas canonicas.*
- 15 *Secus vero, si nullos habeat.*
- 16 *Fructus beneficiorum deseruiunt pro stipendio Clericorum.*
- 17 *Chamaleon, nec cibo, nec potu, sed aeris alimento alitur.*
- 18 *Impedimentis duobus concurrentibus, uno sublato, aliterum remanet.*
- 19 *Aetate quantumuis minor, non dispensatur ad beneficium, nisi narret, se aptum ad horas canonicas recitandas.*
- 20 *Aetas. 14. annorum requiritur ad beneficium simplex.*
- 21 *Et sufficit 14. annum fuisse incaptum.*
- 22 *Annus captus, in fauorabilibus, habetur pro completo.*
- 23 *Aetas, quoad spiritualia, a die baptismi computanda.*
- 24 *Aetatis minoris ad beneficium simplex, ex fundatione requisita, optima distinctio.*
- 25 *Testatoris voluntas limitatur per iuris communis dispositionem.*
- 26 *Presentatio ad beneficium fieri, potest, etiam conditionalis; dummodo conditio purificetur ante institutionem.*
- 27 *Secus vero, dicendum de institutione.*
- 28 *Presentatus ad beneficium, si aliud incapabile obtinet, ad Sedem Apostolicam remittendus.*
- 29 *Collatio beneficij, & institutio in illo, pari passu ambulant.*
- 30 *Presentatio, & nominatio ad beneficium, in quo differant.*
- 31 *Laicus recte potest ad beneficium presentari, cum conditione, ut statim fiat Clericus.*
- 32 *Presentandus ad beneficium, an tempore presentationis debeat incedere in habitum, & tonsura clericalibus.*
- 33 *Presentatio ad beneficium, non potest fieri, ante obitum beneficiati.*
- 34 *Mandatam ad presentandum ad beneficium vacaturum, quando validum; hic distinguitur.*
- 35 *Patronus, potest in limine fundationis conditionem apponere, ut per se, vel per procuratorem possit presentare ad beneficium antequam vacet.*
- 36 *Necnon, ut praedecessor eligat sibi successorem in beneficio, sine Ordinary institutione.*
- 37 *Presentatio facta ad beneficium, quod patronus putabat vacare, & tamen non vacabat, an valeat.*
- 38 *Voluntas, ex actu nullo declaratur.*
- 39 *Presentatio seu beneficij collatio, an valeat, nondum tradito sepultura corpore Rectoris defuncti.*
- 40 *Beneficium, potest conferri simul atque beneficiatus mortuus est.*
- 41 *Institutio in beneficio fieri nequit, nisi cum qualitatibus in fundatione requisitis.*
- 42 *Presentatio a superiore admittenda, iuxta fundationem, etiam cum conditionibus iuri contrariis.*
- 43 *Inspatronatus non acquiritur, si haeres cogitur a Iudice ad fundandum.*
- 44 *Presentatus a maiori parte patronorum, instituendus.*
- 45 *Patronus unus, presentans praeseruat possessionem aliorum non presentantium. Et quomodo intelligendum, nu. 46.*
- 47 *Patronus, presentans, quomodo testetur, se non habere compatronos.*
- 48 *Et quomodo praescribas inspatronatus contra compatronum.*
- 49 *Pronomen sui, est personalissimum.*
- 50 *Gratificationi quando sit locus in presentato ad beneficium, Et quomodo facienda per Episcopum nu. 56.*
- 51 *Instituendus dignior ex equaliter presentatis, alias instituens peccat mortaliter.*
- 52 *Dignior quis censendus ad beneficium.*

- 53 *Dives, aut pauper, quando preferendus ad beneficium Ecclesiasticum.*
- 55 *Diaconus praefertur exero magis idoneo.*
- 57 *Gratificatio, inter presentatos ad beneficium, competit etiam Vicario Episcopi.*
- 58 *Clausulam Dummodo tempore Datae non sit alteri ius quaesitum, quomodo procedat.*
- 59 *Collatio simultanea, facta in discordia non valet.*
- 60 *Sed beneficium confertur à Papa; non in re deuolutionis, sed praesentationis.*
- 61 *Collatio, quando est simultanea, quomodo valida, si fiat per unum tantum ex Collatoribus.*
- 62 *Institutio in beneficio inrispatronatus, non facienda, nisi audito Promotore fiscali Curiae Episcopalis, & quae contra eam opponi possint.*

*Praxis existentia Idoneitatis
Presentati ad Beneficium
Iurispatronatus.*

CAPVT VI.

Indagandum est subsequenter, an praesentatus ad beneficium, sit habilis pro obtinenda in illo, institutione; ne forte sit indignitate criminosa, indignus; veluti aliquo vitio irretitus, aut

- 1 aliis alio impedimento, etiam iuris, inhabilis, qui differt ab indigno; prout distinguit *Lambert. de iurepatr. part. 1. lib. 2. art. 4. 10. quest. princip. nu. 2. fol. 665.* vt inde an ualida, vel inualida dignoscatur praesentatio; ac prout inde, in primis videndum est, quid si duo fuerint aequaliter, vel inaequaliter ad idem beneficium praesentati, vnus videlicet habilis alter vero inhabilis, seu indignus.

- 2 Et quidem, vera est conclusio, quod praesentatus à minori parte patronorum, quatenus sit habilis, & idoneus, praefertur inhabili praesentato à maiori parte, *c. dudum c. de elect. ubi Abb. vlt. notab. Rocab. hoc tract. verbo, honorificum, q. 16. nu. 43.* quia huius praesentatio perinde habetur, ac si non fuisset facta; & hanc opinionem sequuta est Ro-

ta in vna *Pampilonen. Parochialis de Munnain 13. Ianuarii 1591. coram Babalo,* quae refert *Garc. de benef. p. 9. cap. 3. num. 88. Casualer. decis. 231. nu. 1.* vbi, cum in fundatione requireretur, quod praesentatus, in ipso actu praesentationis, debuisset esse actu sacerdos, cum irritatione praesentationis, & fuisset quidam, non habens talem qualitatem, praesentatus à maiori parte; fuit dictum, quod praesentatio de inhabili, cum tunc adesset alius, qui erat sacerdos, perinde haberetur, ac si facta non fuisset, & sola praesentatio de habili, licet à minori parte facta, attendere; etiam quod esset praesentatus ab vno, vel à minori parte patronorum; quia totum ius est illius, qui praesentauit habilem; nec propterea fit deuolutio ad Superiorem, *ex d. c. dudum, & c. seq. & c. congregato, de elect.*

- 3 Praeterea, est in praxi notandum ex *d. decis. Casual. 231. num. 4.* quod licet inhabilis praesentatus fuerit etiam à medietate patronorum, ac recursum habuerit ad Sedem Apostolicam pro derogatione medietatis vocum patronorum, prout in dies in his casibus fieri consuevit, & obtinuerit litteras prouisionis cum dicta derogatione, cum fuerit alius habilis praesentatus ab alia medietate patronorum, qui erat sacerdos, nihilominus cum in prouisione Apostolica Orator non expresserit, fuisse ad idem beneficium praesentatum alium habilem à medietate altera patronorum, talis prouisio fuit nulla declarata; etiam quod idem Orator obtinuerat in prouisione, quod posset infra annum ad presbyteratus ordinem promoueri; quia nihilominus cum praesentatus habilis, fuerit tempore Datae prouisionis, huiusmodi, institutus ab Ordinario, nihil proderit, ipsum Oratorem obtinuisse dictam prouisionem, etiam cum derogatione praedictae medietatis patronorum; nam cum in ea adiecta fuerit consueta Clausula praeseruatua iuris tertii, nempe, *Dummodo tempore Datae praesentium non sit in eo alicui specialiter ius quaesitum;* quae id operatur, vt etiam quod Papa dispensauerit cum eodem vt posset infra dictum annum promoueri, non propterea intellexit tollere praesentationem, & institutionem factam de persona habili; quod quidem si fuisset expressum, vtique gratiam praedictam non concessisset in praedictum iuris alteri praesenti; nam praedicta Clausula; *Dummodo &c.* praeseruat non solum ius in re, sed etiam ad rem, vt per *Sarnen. super reg. de non tolliur. quas. q. 1. nu. 5.* & fuit dictum in vna *Sala-mantina Dimidia portiois 27. Maii 1609. coram D. Lugdunen.* quini immò, etiam si habilis praesentatus à dicta medietate patro-

norum, nondum esset in eodem beneficio ab Ordinario institutus; ex eo quod tanquam habilis habet ius ad rem, videlicet ad petendam predictam institutionem, & illud ius per dictam Clausulam censetur sibi præseruatum, *Fest. in c. in nostra, num. 23. & 28. de rescript. Crescen. decis. 7. nu. 7. de iurepatr.* quod intelligitur, quando presentatio talis est, per quam presentatus veniat necessarius institucendus, ut fuit dictum in vna *Mediolanen. Capellania 27. Martii 1632. coram Corduba*, & in vna *Be-gamen Capellania 23. Martii 1628. coram Baratto*, quæ est in suis *decis. 316.*

Hic verò, pro hac praxi videndum est, an presentans inhabilem, sub conditione impetrandi dispensationem, super aliquo impedimento, quo impeditur presentatio, priuetur ea vice facultate presentandi; ac proinde collatio deuoluatur ad Superiorem, qui debet instituere? Et quidem negatiua est responsio; nempe, quod non aliter fiet dicta deuolutio, ut etiam dixi in mea *Prax. Dispens. Apostol. lib. 4. cap. 2. num. 14. 15. & 16.* pro ut non semel vidimus in praxi seruari, per quam innumeræ dispensationes in dies à Summo Pontifice conceduntur, cum narratiua inhabilitatis Oratoris; cui nihilominus nunquam, aut raro datur ad partem sola dispensatio sine prouisione: quod tantum pro nepotibus Cardinalium, aliisque qualificatis personis conceditur; cum quibus sic ad partem dispensari consuevit, ut videlicet, non obstante, defectu ætatis tunc expresso, quæcumque perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica, sacrum ordinem annexum non habentia, ac personalem residentiam non requirentia, obtinere valeat, iuxta formulam supplicationis, quam habes in supradicta mea *Praxi Dispens. dicto cap. 2. nu. 23.* Cæteris autem datur dicta dispensatio inserta in litteris prouisionis Apostolicæ de beneficio, ad quod Orator est presentatus; perinde ac si collatio ipsa simpliciter spectasset ad ipsum Pontificem; & cum solutione omnium iurium Officialibus Cancellariæ Apostolicæ, debitorum.

Et in omnibus casibus Orator, ratione alicuius impedimenti, seu defectus non potest ab Ordinario obtinere collationem, ad quem alias illa de iure spectaret; ac propterea est recurrendum ad Sedem Apostolicam sine pro noua, siue simplici prouisione, cum dispensatione, aut etiam gratiam *Perinde valere*; quod si beneficium pingues, ac vberes habeat fructus, etiam quod sit de iure patronatus laicorum, solet idem Pontifex super, huiusmodi fructibus, aliquam licet moderatam, pensionem ad fauorem personæ sibi bene visæ, reseruare; Et ita in praxi

uenit in prouisione Primiceriatus huius Ecclesiæ Neapolitanæ, qui de est iure patronatus laicorum familiaris, videlicet de Ianuario presbyteratus omnem requirerentis ex fundatione, aut dotatione; ad quod cum fuisset Orator minor presentatus, obtinuit à Summo Pontifice prouisionem cum dispensatione, super defectu ætatis; ac super illius fructibus fuit alteri ab eodem Pontifice reseruata pensio 60. ducatorum.

Quod quidem, non modo practicitur, vbi presentato deest aliquid à iure requisitum, verum etiam ei obitet qualitas in fundatione beneficii adiecta, ut in *decis. Seraph. 1173. in vna Firmana S. Ludouici*; in qua cum Oratori deessent requisita per testatorem in limine ipsius fundationis apposita, fuit dictum, potuisse patronos presentare Oratorem, ea apposita conditione, quod deberet impetrare à Sede Apostolica dispensationem super requisitis in fundatione, intra tamen tempus ipsius patronis datum ad presentandum; qui nec proinde ea vice erant priuati potestate presentandi; tanquam si inhabilem, aut indignum presentassent; cum presentatio esset facta sub conditione; & fuit dictum, tempus deuolutionis incipere à die nulliter obtentæ dispensationis; prout erat casus predictæ decisionis; licet idem dicendum esset à die denegatæ dispensationis; quandoquidem, non semel vidimus in Dataria Apostolica similes supplicationes reiectas, ac dispensationes denegatas; quia, sicut in *d. decis. dicitur*, tempus deuolutionis currit à die nulliter impetratæ dispensationis, & eo magis à die illius denegationis. Et notandum est, quod in presentatione, semper non indigens dispensatione à principio, preferendus est alteri indigenti; ex eo quod, cum non habeat aliquod impedimentum, habetur pro magis idoneo, *Dec. cons. 542. nu. 14. Seraph. dec. 767. nu. 1.* vbi etiam habetur, quod in pari concursu, habilior iudicatur ille, qui non habet beneficium, quam is, qui habet.

Et in hoc casu impetrandæ huiusmodi dispensationis pro inhabili presentato, non sufficit, fuisse infra dictum tempus, correctam Pontifici supplicationem, nisi fuerit signata, ac saltem datata, licet nondum registrata; quicquid alias dicebat quidam antiquus Curialis, qui tenebat, sufficere predictam supplicationem fuisse infra dictum tempus correctam, licet non signatam; ac coram Ordinario de hoc docere, ne ipse post predicti temporis lapsum, prouideat iure deuoluto. Hoc etenim non potest subsistere, quia Papa in dubio, non intendit præiudicare Superiori, ad quem fiet predicta deuolutio.

Est

Est præterea notandum, quod hodie si petitur dispensatio super defectu ætatis, etiam præsentati ad beneficium iurispatronatus vacans, siue per obitum, siue per resignationem, regulariter non datur dispensatio ultra annum super dicto defectu; & sic Orator debet attingere decimumtertium annum, etiam si aliquot dies ei, ultra dictum annum defuerint; & Dominus Darius supplicationes huiusmodi dispensationis, quando deest maius tempus, quam vnus anni, consuevit remittere ad Signaturam gratiæ, aut mandat fieri verbum cum ipso Papa.

Hoc tamen omittere minimè visum est, quod cum in casu petendæ huiusmodi dispensationis, solum Summus Pontifex sit ad eundem, licet in supplicatione eidem porrigenda nedum narretur defectus ætatis, verum etiam expressè petatur ab eo desuper dispensatio, non tamen illa sic conceditur ab ipso Pontifice, cui sufficit Oratoris petitioni annuere ex sola scientia prædicti impedimenti, quod eidem aduertatur ex dispositione prædicti Concilii Tridentini ad obtinenda simplicia beneficia Ecclesiastica. Inde etenim prædicta Oratoris petitio expressè dispensationis super dicto defectu, tuenit, quia nimirum cum simpliciter teneat ipse Orator, super huiusmodi defectu requiri Pontificiam dispensationem, illam utique expressè petit in supplicatione; cum non teneatur scire, an sufficiat, ipsū Pontificem, sine expressa dispensatione, posse disponere aduersus dictum Concilium, quia non omnes tenentur scire leges; ac proinde nec dispositione prædicti Concilii, quod arbitrio eiusdem Pontificis reliquit liberam facultatem, ad sui libitum super illius decretis disponendi. Ipse verò Pontifex, & Cancellaria, quæ est illius organum, *Cassader. decis. 3. nu. 3. de reseruat. Gonz. ad reg. 8. glos. 13. nu. 12.* non vtuntur in litteris verbo, *Dispensamus* quia dispensatio cadit aduersus iuris cõmunis dispositionem tantum, vt infra dicitur; non autem quando Papa vtitur iure suo, prout aperte disponitur in *d. Concil. sess. 25. cap. fin. de refor.* vbi Sancta Synodus omnia, & singula sub quibuscunque clausulis, & verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina &c. statuta fuerunt, declarat, ita statuta esse, vt in his semper talia auctoritas Sedis Apostolicæ sit, & esse intelligatur. Ac proinde, *his sic statibus*, non modo non requiritur expressa desuper dispensatio, verum nec specialis prædicti Concilii derogatio, ad validitatem dispositõrum aduersus illius decreta, vt fuit decisum in vna *S. Angeli Pensionis 16. Decembris 1594.* in qua fuit consideratum, quod, licet, quoad Concilia genera-

lia, sit necessaria specialis derogatio, vt in *l. c. ex parte, de capell. monach.* Secus tamen est, quoad decreta, Concilii Tridentini; & sic Papa, vtendo sua auctoritate, potest quaslibet gratias concedere, absque dicti Concilii derogatione; cum tunc potius vti videatur facultate sibi reseruata; quam contra dictum Concilium aliquid disponere, vt dixi in mea *Prax. Dispens. Apost. lib. 3. cap. 1. nu. 28. & 29.* & fuit dictum in vna *Monopolitan. Beneficii, seu Capellania coram Merlino, impressa penes Viuian. in calce sua praxis iurispatronatus, decis. 19. nu. 13.* vbi, quod in hoc casu Orator censetur ad id dispensatus, licet in litteris prouisionis, seu mandati Papæ de prouidendo, non fiat mentio dispensationis; nam satis est, quod fuerit narrata supradicta minor ætas, cum consueto exordio, *Laudabilia puerilis ætatis inditia*, vt in formulis infrascriptis patebit; eoque magis, vigore Clausulæ *Non obstantibus &c.* quæ in litteris Apostolicis adiicitur; nam illa comprehendit etiam derogationem prædicti Concilii Tridentini; quoties appareat de voluntate Papæ derogandi, vt supra dictum est, *Caus. decis. 438. nu. 3. & 5. Addit. ad Buratt. decis. 463. num. 5.* vbi, quod derogatio Concilii generalis non procedit quoad Concilium Tridentinum, in quo sufficit clausula *Non obstantibus &c.*

Est tamen notandum, id habere locum, quando constat, Papam, voluisse derogare dicto Concilio, aliàs verò, secus dicendum esset, si de cõtrario appareat; *ex decision. Caus. Valerij 601. num. 3.* vbi censuit Rota, non fuisse derogatum prædicto Concilio Tridentino; ex eo quod Papa derogauerit Concilijs Synodalibus, & Prouincialibus tantum, non autem generalibus; vnde videbatur noluisse illi derogare. Ex qua quidem decisione est notandum, quod Cancellaria Apostolica, tenet, quod sub generali derogatione Conciliorum generalium, comprehenditur Concilium Tridentinum, quando Papa disponit aduersus illius decreta, prout in *d. nu. 3.*

Verum, quia quandoque Ordinarii, quibus diriguntur huiusmodi prouisiones beneficiorum, videntes, in litteris fuisse tantum narratum huiusmodi ætatis defectum, nec tamen concessam expressè dispensationem, proinde earundem litterarum executionem perperam, & incautè recusant; quare visum est, quandoque, ad instantiam Oratoris petentis desuper expressam dispensationem, illam fuisse concessam; quæ nihilominus nullo modo videtur necessaria.

Nihilominus verò aliter dicendum est, quando Papa ex urgentissimis causis, aut maximis præcedentibus fauoribus, siue cum

cum personis qualificatis, septennio minoribus, dispensat ad beneficia simplicia; tunc enim, cum versemur contra iuris communis dispositionem, necessario requiritur expressa dispensatio, Ricciull. locubrat. Ecclesia ff. l. 6. c. 22. n. 4. in fin. me citato in mea Praxi Dispensat. Apostol. lib. 7. c. 1. num. 45.

Sed antequam ulterius procedamus, monitum volumus Lectorem, quod in materia presentationis, & institutionis in beneficio iurispatronatus, adest quaedam decisio 482. part. 1. diuers. in vna Gerunden Beneficii 12. Junii 1579. coram Lancelloso, in qua, circa aetatem ad beneficium simplex requisitam ex Concilio Tridentino sess. 23. c. 6. de reformatione, id non habere locum in simplici beneficio iurispatronatus; quare in fine d. decisio sic habetur, videlicet, *Reservarunt Domini, an ex quo non probatur, quod Antonius sit constitutus in 14. anno, prout requirit Conc. Trid. sess. 23. cap. 3. sed tantum in 12. anno, ei obstat d. Concil. In qua difficultate Illustrissimi Cardinales Congregationis Sacri Concilii Trid. consenserunt, non obstat die 2. Julij 1579.*

At hodie, nullo modo attenditur praedicta declaratio, sicut praxis, & usus quotidianus docent; quia praedictum Concilium loquitur generaliter de quo unquam beneficio, cuius appellatione venit etiam beneficium iurispatronatus, Nicol. Delphinat. in tract. iurispatr. lib. 1. num. 26. cum seq. Rebuff. in prax. vers. *faculare beneficium* no. 15. Martinus Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 11. vers. *quod confirmatur Ricc. in praxi f. r. eccles. 187. n. 186. Vivian. in prax. iurispatr. lib. 6. cap. 6. nu. 8.* Vbi testatur de praedicta praxi, & de hoc alias dixi in mea Prax. lib. 4. cap. 2. d. nu. 1. usque ad 15.

Sanè, pro hac eadem praxi, licet facilius concedatur dispensatio super defectu aetatis in beneficiis vacantibus per obitum, quam per resignationem, non tamen illa ex eadem causa resignationis denegatur personis qualificatis, praesertim verò nepotibus Cardinalium; pro cuius quidem praxi maiori elucidatione, sequentis provisionis formulam hic inferere placuit, tenoris sequentis, videlicet,

10 *Urbanus &c. Dilectis Filijs Primicerio, & N. Canonico Ecclesiae Neapolitanae, ac Vacatio &c. Neapolitan. Salutem &c. Laudabilia dilecti Filij Claudij Philamarini clerici Neapolitan. puerilis aetatis indicia, ex quibus, prout fide dignorum testimonio accepimus, verisimiliter concipitur, quod succedentibus sibi annis, se in virum debeat producere virtuosum, Nos inducunt, ut cum*

apostolici fauoris suffragio prosequentes, sibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum siquidem omnia beneficia Ecclesiastica apud Sedem Apostolicam &c. vacantia &c. reservauimus, Decernentes &c. attentari. Cum itaque postmodum Abbatia nuncupata S. Tryphoni Rauellen. Ciuitatis, vel Diacesis, ac S. Maria ad Computo, Ecclesiae, seu Capella, ac legatum pium, in titulum perpetui simplicis beneficii ecclesiastici, clerico seculari conferri solitum, in quibusdam terris arbutatis in partibus Villa Luscianni à Campo Scarsano Auerfan. Diacesis; & qua sicut accepimus, de iure patronatus laicorum &c. existit, Rectoria Abbatia, et nuncupata Ecclesia parochialis S. Maria Maioris similiter nuncupata Neapolitan. per liberam resignationem dilecti filij nostri Ascanij S. R. E. presbyteri Cardinalis Philamarini nuncupati, Ecclesiae Neapolitan. ex concessione, & dispensatione Apostolica Praefulis, de illis, quae tunc in titulum, ex simili dispensatione Apostolica obtinebat, in manibus nostris sponte factam &c. & admissam, priores duae Ecclesiae, seu Capellae, videlicet, ac legatum pium huiusmodi apud Sedem eandem vacauerint, & vacent ad praesens, Nullusquè de prioribus duabus Ecclesiis, seu Capellis, ac legato pio praedictis, prater Nos &c. Nos eidem Claudio, qui testimonio ipsius Ascanij Cardinalis, de vita, moribus, & idoneitate commendatur, quisque, ut asserit, dicti Ascanij Cardinalis, ex fratre germano, nepos, & in octavo sua aetatis anno constitutus, ac ad vacandam diuinum officium aptus existit; & cum quo alias, ut defectu aetatis huiusmodi non obstare, quacumque perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica, sacrum ordinem annexum non habentia, ac personalem residentiam non requirentia, si ei alias canonicè conferantur, recipere, & quoad viueret retinere libere, & licite valeret, auctoritate Apostolica dispensatum fuit, praemissorum indiciorum intuitu speciale &c. a quibusuis &c. ceteris, ac quoad Rectoriam huiusmodi, dicto iurispatronatus pro medietate &c. patronorum, in ipsum Claudium non consentientium, hac vice specialiter & expressè derogantes, Discretionem vestram &c. mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum, verificato in primis & ante omnia coram Ordinario loci, quod quoad perpetuam Rectoriam, quod dictum

in patronatus ex fundatione, vel dotatione existit, ut praefertur per vos, seu alias Ecclesias resignatas, seu Capellas, ac Rectoriam sine cura existentem, & legatum pium huiusmodi, quae similem residentiam non requirunt, nullumque ordinem sacrum annexum habent, quorum insimul, & illis forsitan annexorum fructus &c. Trecetorum ducatorum auri de Camera &c. ut dictus Claudius, et asserit, non excedunt, siue praemisso &c. Dummodo &c. ius questum, & alterius medietatis patronorum praedictorum ad hoc accedat assensus, cum annexis &c. eidem Claudio conferre, & assignare auctoritate nostra curretis, Inducentes &c. Amotis &c. responderi. Contradictores &c. Non obstantibus &c. Bonifacii Pape VIII. &c. & alijs &c. Quibus omnibus &c. anteferri &c. Volumus autem, quod si apparuerit super resignatione sine cura Ecclesiarum &c. ac Rectoriae, & legati pii praedictorum, antea per dictum Ascanium Cardinalem, alium consensum praestitum, & extensum fuisse, praesens gratia nulla sit eo ipso. Et insuper &c. attentari. Dat. Roma apud S. Petrum Anno 1641. Tertio decimo kal. Martij Pontificatus nostri Anno Decimonono.

Gratis pro Nepote Cardinalis.

Anno Incarnationis Dominica 1641. Die XVII. Februarij Retroscriptus Eminentissimus, & Reuerendissimus D. Ascanius Cardinalis per suam liberam cedula, resignationi, & litterarum expeditioni consensit, Iuravit &c.

Pariter, attentis qualitatibus Oratoris, ac beneficii, super tali aetatis defectu consuevit per Summum Pontificem dispensari, prout fel. record. Innocentius Papa X. annis retroelapsis dispensauit cum Oratore in octauo suae aetatis anno constituto, in provisione beneficii de iure patronatus de Gabacurtis; attento quod Orator praedictus, erat filius vnus ex compatronis.

Cum caeteris personis, sicut iam superius diximus, vix super vnus anni defectu dispensari consuevit, his praesertim temporibus; imò antea, post tamen dictum Conciliū Tridentinum cum Oratore minore 14. annis non dispensabatur, teste Paris. de resignat. beneficiorum lib. 3. q. 7. nu. 66. licet vederimus cum nobilibus, etiam ultra annū; dispensari; nāque nobilitas, est potissima causa ad dispensādū, & regulariter, etiā de iure cōmuni in conferendis beneficiis Ecclesiasticis con-

sideratur nobilitas, e. de multa, de prob. cap. cum adso, ubi glos. de rescript. Mandos. reg 34. q. 60. num. 3.

Huius quidem praxis exemplum ita hic subnectere placuit, videlicet,

Vrbanus &c. Vicario &c. Neapolitan &c. Laudabilia dilecti filij Horatij Capycij clerci Neapolitan puerilis aetatis indicia, cum nobilitate coniuncta, ex quibus &c. prosequamur. Cum itaque sicut accepimus, perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione S. Stephanelli in Ecclesia S. Martinelli à Capoana nuncupati Neapolitan. quod de iure patronatus laicorum familia videlicet illorum de Capycijs &c. existit, quod bona memoria Ioannes Aloysius Riccius Episcopus Vican. in titulum, ex dispensatione Apostolica, dum viueret, obtinebat, per obitū dicti Ioannis Aloysii Episcopi, qui ex extra Romanam Curiam debitum natura persoluit, vacauerit, & vacet ad praesens, Nos volentes praedictum Horatium, asserentem se tertium decimum suae aetatis annum agere, & ad recitandum &c. aptum, ac de nobili genere procreatum existere, & ad dictum beneficium, ut praefertur vacans, à dilectis filijs modernis illius patronis infra legitimam tempus presentatum fuisse, licet de facto; praedictorum indiciorum intuitu &c. Mandamus, quatenus verificato &c. si per diligentem indaginem super praedictis indicijs habendam, dictum Horatium, (circumscripta aetate huiusmodi) aliā ad hoc idoneū esse reppereris; super quo tuam conscientiam oneramus, beneficium praedictum, quod personale residentiam non requirit, nullumque ordinem sacrum annexum habet, ac cuius &c. xxiiij. &c. Siue praemisso &c. seu per liberam resignationem dicti Ioannis Aloysii Episcopi, vel cuiusuis &c. eidem Horatio conferas &c. Inducens &c. Amoto &c. Dat. Roma apud S. Petrum Anno &c. 1643. kal. Aprilis, Anno Vigesimo.

Ad eundem quoque Summum Pontificem recurritur, ubi obstat fundatio beneficii pro illius derogatione obtinenda; quae non conceditur, nisi ex legitima causa, quod potest praesertim exemplificari, cum beneficium sit sacerdotale, & petitur conferri in minoribus ordinibus constituto, super quo datur dispensatio, seu (ut proprius loquar) indultum super dicta fundatione, eo modo, quo sequitur videlicet,

1770-

12 Innocentius &c. Vicario &c. Cum sicut accepimus, perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum, quod de iure patronatus laicorum &c. existit, ac in illius fundatione expresse dicitur caueri, quod ad illud, dum pro tempore vacat, presbyter presentari debeat &c. Nos volentes &c. N. clericum dictae Diocesis, asserentem, se in 18. aetatis suae anno constitutum, ac Seminarij sacrorum Ecclesiasticum in Civitate N. institutum, alumnum, ac dilecti filij N. unici eiusdem beneficij patroni fratrem germanum existere &c. attento quod, sicut ipse N. similiter asserit, nullus presbyter de familia dicti patroni ad beneficium huiusmodi sic vacans, aspirat &c. recipere, & quoad vixerit retinere &c. valeat fundatione, cui illa alias in suo robore perm. iura hac vice duntaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, caeterisque contrariis nequaquam obstantibus, Apostolica auctoritate &c. de speciali gratia indulgemus. Volumus autem, quod idem N. cum primum ad aetatem legitimam peruenerit, proximis inde futuris temporibus, ordinem ipsum, quem ipsa e'as postulauerit, videlicet Subdiaconatus, Diaconatus, & presbyteratus suscipere; & in eorum onera eidem beneficio incumbentia, per presbyterum idoneum, a te approbatum supportari facere omnino teneatur; alias praesens gratia nulla sit eo ipso; & ad fructuum interim ex beneficio praedicto perceptorum restitutionem, obligatus existat &c.

Huiusmodi fundationi solet etiam Papa derogare, si in ea caueatur expresse, quod obtinens tale beneficium, teneatur apud illud residere personaliter, & infra annum ad sacerdotium; promoueri ac quod cum illo non possit aliud beneficium obtineri, teste *Staphil. de liter. grat. tit. de mod. impetr. sub num. 27.* subdens ibi, secus dicendum esse, quando petitur derogatio fundationis, quoad omnes eius partes, etiam non expressas, vel exprimendas huiusmodi quia derogatio non datur; cum possint esse tales, quod illis Papa non derogaret; nec ego huc usque vidi similes derogationes.

Et in proposito, quodcumque cum quolibet Oratore Papa dispenset ad beneficia simplicia super defectu aetatis, semper in litteris adiicitur, Oratorem ad diuinum officium recitandum, aptum existere.

Quare, non semel, de hac re euenisse sci-

mus controuersiam; numquid videlicet idem Orator dispensatus ad beneficium super praedicto aetatis defectu, censeatur dispensatus super recitatione officij, donec peruenerit ad aetatem quattuordecim annorum, qua efficitur huiusmodi beneficii capax, iuxta sancita per *Concil. Trid. sess. 23. cap. 8. de refor.*

Et omnibus pro affirmatiua parte, omittis, dicendum est, contrariam opinionem esse veriolem; quandoquidem versamur in materia dispensationis, quae est stricti iuris c. 1. §. fin. de fil. presb. in 6. *Hoied. de incopat. benef. part. 2. cap. 12. nu. 67.*

Quinimmo, satis in hac praxi patet, quod Papa dispensando super defectu aetatis cum quouis minore ad obtinenda beneficia, non intendit dispensare super recitatione horarum canonicarum; sed semper in prouisione adiicit clausulam, nempe, quod ad recitandum diuinum officium aptus existit; vt habetur in suprapositis formulis; na' inhabilitas minoris ad beneficium, duo comprehendit impedimenta, Alterum, quod supradictum Concilium statuit d. *sess. 23. cap. 6.* ne quis clericus, ante decimum quartum annum valeat beneficium obtinere.

Alterum vero impedimentum est, quod Clericus beneficiatus, quantumuis minoris, tenetur quotidie recitare diuinum officium, c. *vit. dist. 92.* cum beneficium detur propter officium, cap. *fin. de rescrip. in 6.* & hoc sub pena peccati mortalis, vt in cap. *presbyter, dist. 91.* cum praedicta recitatio sit de precepto, d. c. *presbyter. Viuan. in praxi iurispatr. lib. 15. cap. 3. n. 35. cum plarib. seqq.* si etenim non recitat dictum officium, post adeptam possessionem, ante sex menses peccat mortaliter, & post sex menses nec facit fructus suos; quos pro rata omissionis diuini officij, & temporis, tenetur restituere fabricae Ecclesiae, vel pauperibus ex Constitutione Concilij Lateranensis, relata per *Nauar. de orat. cap. 7. nu. 31.* vt in *9. Statuimus* supradicti Concilij cuius tenorem habes penes *Quaran. in Summa bull. verbo, Hora Canonica.*

Quod quidem usque adeo intelligendum est, etiam si beneficium sit quantumuis tenue; quia nihilominus obligat ad horas Canonicas, *Zerol. in praxi epif. 1. p. verbo, beneficium, §. 4.* & dixi in d. *mea Prax. Dispensat. Apostol. lib. 4. cap. 1. nu. 49.*

13 Si vero beneficium nullos prorsus habet fructus, tunc dicendum est, illud non obligare ad horas canonicas recitandas, prout probauit in d. *mea Prax. d. cap. 1. nu. 50.* vbi plura circa hoc videri possunt a d. *num. 50. usque ad nu. 57.* cum cesset ipsius obligationis

nis ratio, ex eo quod nullum stipendium talis beneficiatus, ab Ecclesia recipiat, & cū
 16 beneficii fructus deseruiant pro stipendio Clericorum, et illud nullos habeat fructus, dicitur beneficium fictum de Pertica, & sic de vento; vnde inconueniens est, quod Clericus recitet diuinum officium, propter quod datur beneficium, & viuat de vento,
 17 aut de aere, sicut Chamæleon, qui nec cibo, nec potu, nec alio alitur, quam aeris alimēto, apud *Plin. lib. 28. cap. 8.* Vnde dispositio loquens de beneficio, debet intelligi de effectuali, quod in perceptione fructuum consistit, *Sarnen. super reg. de annali, quest. 47. num. 3.*

Quare in proposito, cum hic duo impedimenta concurrant, sublato vno per dispensationem super defectu ætatis, aliud remanet circa illius fructus percipiendos ratione recitationis horarum Canonicarū; cum satis superque dictum sit, quod vbi duo
 18 concurrunt impedimenta, illorum vno sublato, aliud remanet, *cap. postoralis, de priuileg. ac proinde tot requiruntur dispensationes, quot sunt obstacula, Rot. decis. 233. num. 2 part. 1. diuersi. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. centuria 3. casu 203. num. 13. Nauar. cons. 17. de rescript.*

Quare, Orator sic dispensatus super ætate ad beneficium obtinendum, obnoxius adhuc remanet fructuum restitutioni; quatenus prædicti beneficii ratione, omittat horas canonicas; ex eo quod super hoc Papa non dispensauerit; cum in tantum contulerit beneficium, in quantum sibi explicetur, Oratorem, licet minorem ad beneficium assequendum, nihilominus aptum ad horas
 19 canonicas recitandas, vt dictum est; quicquid seruetur, quando alias huiusmodi dispensatio datur ad partem sine prouisione, ac mentione prædictæ habilitatis, ad recitandum &c. nam tunc Papa supponit, Oratorem esse ad huiusmodi recitationem habilem.

At verò, si Pontifex beneficium huiusmodi conferat scienter infanti, antè septennium, siue antequam sit rationis compos, tunc eo ipso secū dispensare censetur super recitatione horarum prædictarū; ac pari modo si illud conferat puero, quem scit nescire latinè legere, ac proinde non potest horas prædictas recitare. Si verò beneficium conferat puero rationis compoti, & post septennium, secus dicendum est; quia non eo ipso, quod dispensat super ætate, censetur etiam secum dispensare super onere recitationis prædictarum horarum *Azor. in sit. moral. lib. 10. cap. 3. vers. Duodecimo quæritur, littera B.* qui ibidem concludit, vt talis puer teneatur ad dictas horas; quod si nesciat latinè lege-

re, debet operam, & diligentiam adhibere, vt discat, vel impetrare à Summo Pontifice dispensationem, vt à dicta recitatione eximatur; aliasteneretur omnino ad dictas horas *ex Suar. de relig. lib. 4. c. 18. nu. 27. Molpbes. in sum. tract. 5. cap. 5. nu. 13. Reginal. lib. 28. nu. 192.* quia debet orare Deum pro iis, qui sua bona Ecclesie dederunt; ex quibus beneficia fuerunt erecta, id. *Azor. d. cap. 13. vers. non d. quæritur, cum septenio plene absoluetur integritas loquendi, Lotier. lib. 2. q. 49. nu. 15. et 16.*

Hic autem non omitam, quod pluries in rescriptorum Apostolicorum executione fuit in dubium reuocatum; an videlicet regulariter annus in rescripto narratus, præsertim in casu obtentæ dispensationis super defectu ætatis ad beneficia, vt hic, intelligi debeat de completo, an vero sufficiat, illum esse inceptum. Et quidem pro eo, quod spectat ad prædictum Concilium *Trid. d. sess. 23. cap. 6. de reformat. circa ætatem ad simplex beneficium Ecclesiasticum requisitam,*
 20 nullibi ambigendum est, decimum quartū
 21 annum sufficere inceptum; prout Sacra Congregatio pluries declarauit; quamuis idem Concilium *loc. cit.* dicat, quod nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum possit beneficium obtinere; nam cum simpliciter dicat, decimum quartum annum, sufficit adhuc illum esse inceptum; vnde d. Sacra Congregatio sic censuit, *Hoc capitulum non prohibere, quin ille, qui iam quartum decimum sue ætatis annum attigit, licet nondum expleuerit, possit beneficium simplex obtinere, Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. n. 95. Garc. d. p. 7. cap. 4. nu. 11. & dixi in d. med. lib. 4. cap. 1. num. 10.*
 22 cum in fauorabilibus, annus inceptus habeatur pro completo; vt est communis regula, per *glos. & Barr. & alios in l. 3. s. minor. ff. de minor. & nisi Clericus attigerit prædictum decimum quartum annum, non poterit ex vi d. Concil. tale beneficium obtinere sine Apostolica dispensatione; cum Episcopus, licet tale beneficium illi conferre possit, tamen si ad prædictam legitimam ætatem desit quantumuis modicum tempus, veluti vnus dies, vel hora, non poterit huiusmodi beneficium conferre, vt bene comprobatur id. *Garc. d. p. 7. cap. 4. nu. 84.**

Quomodo autem sit computanda dicta ætas, an videlicet à die natiuitatis, an verò baptismi, videtur illam computari debere à natiuitate; nam natiuitatis primus effectus est, vt ab illius initio quis verè, & propriè homo dicatur, & sit, vt probatur *Ioan. cap. 16. ibi, Cum autem peperit puerum, non meminit pressura eius propter gaudium; quia*

quia natus est homo in mundum, & sic computanda à die natiuitatis ut dictum est, non autem baptismi *Mandos. de eta. min. capise primo num. 10 primo.*

Sicut pari modo dicimus, etate ipsa à natiuitate prædicta, nõ autè à die cõceptionis connumerandã esse, ut per *Couar. in 4. 2. p. cap. 8. num. 3. Garc. de benef. part. 7. cap. 4. num. 89. & in suis add. a de eundem numerum*, ubi allegat *Thom. Sanab. in præcept. Decalib. 4. cap. 35. num. 4.* qui absolute docet, etatem à natiuitate computari, & non conceptione; etiam si id utile sit ei, de cuius etate agitur, *Viuian. in prax. iurispatr. lib. 6. nu. 14.*

At verò, quoad huiusmodi spiritualia, & beneficialia, dicendum est, etatem prædictã computandam esse à die baptismi; qui in his magis attenditur, ut tradit *Gonz. glos. 9. §. 1. nu. 108.* cum per illum homo renascatur, ut in *c. debitum, de baptis. & ipsa Veritas dixerit, Oportet vos nasci denuo, quia nifi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sãcto, non intrabit in Regnum Cælorum.* Et sic videmus, quod licet strictè procedatur ad verificandam etatem, quæ proinde computanda esset ab ipso die natiuitatis, ut supra dictum est, nihilominus ex communi vsu totius Orbis, in prædictis spiritualibus computatur à die baptismi, per cuius fidẽ probatur etas, *Rota decis. 15. nu. 2. p. 3. recent.* ubi dum dubitaretur de sufficiente etate ad obtinendam institutionem, fuit dictũ, quod illius defectus constabat ex fide baptismi, per quam probatur etas, *Caputaq. decis. 3. 14. p. 1. Mandos. reg. 18. q. 10. & in vna Bellanen. Canonatus penes Seraph. decis. 1. 138.* dicitur, dispensatione super defectu etatis ad Canonatum, non suffragari, prout constabat ex libro baptismi, qui probat etatem, ut per *Io. Mauris. de res. in integr. cap. 321. Odd. Sfort. obd. tract. cum aliis in d. decis. relatis.* Et de etate in Coadiutoria requisita, quod illa debeat probari per librum baptismi, dixit *Paris. de resign. benef. lib. 10. q. 3. nu. 38.* Et quoad ordines suscipiendos, dixit *Rot. dec. 481. nu. 6. recent. p. 3.* quod ad euitandam malam promotionem ante etatem, poterat de ea certiorari à proprio parocho, penes quẽ aderat liber baptismi, & subditur *nu. 4.* non obstat, quod liber baptismi non probet diem natiuitatis; cum potuerit esse, quod fuerit baptizatus illinc ad duos menses; quia Dominis non videbatur verisimile, illum tam longo temporis interuallo post natiuitatem, fuisse baptizatum, cum à communiter accidentibus, soleant pueri, ad summum, post sex, vel octo dies à tempore natiuitatis baptizari.

Et sic ex his apparet, quod regulariter non consuevit apponi dies natiuitatis in libro baptismi, qui ut plurimum solet sequi post multos dies; & nihilominus ipsa etas computatur à die baptismi, ut supra dictum est.

Illud autem, quod dictum est, nõ quis, refragante prædicti Concilii decreto, d. *sess. 23. cap. 6. de refor.* possit beneficium Ecclesiasticũ ante decimum quartũ annum obtinere, certum est, procedere non solum per viam liberæ collationis, verum etiam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscũque prouisionis, stante prohibitione generali prædicti Concilii, prout supra dictum est *nu. 9.*

Verum tamẽ est, id nõ procedere in beneficio simplici iurispatronatus, ad quod patronus in limine fundacionis voluit, etiam minorem quatuordecim annorum præsentari, & institui posse; quia huiusmodi conditio, esset valida; & propterea seruanda, quandoquidem per prædictum Concilium Tridentinum non est derogatum prædictæ fundacioni; prout declarauit Sacra Congregatio eiusdem Concilii, *Barbos. de potest. Episcopi alleg. 60. n. 73.* quia et si pueris prohibitum sit beneficia Ecclesiastica conferri, *c. 2. & 3. de eta. & qual.* nihilominus cum agatur de prohibitione variabili, quæ à iure positivo procedit, iuxta *lex. in d. c. 2. & 3.* non est lex fundacionis respuenda, qua mandaretur fortasse, puerum, quinimmo infantem in beneficio iurispatronatus institui; prout fuit dictum in vna *Granaten. Capellania 12. Ianuarii 1607. coram D. Marquemont,* relata per *Barbos. in addit. ad glos. num. 23. vers. poterit tamen Episcopus.* & tradit *Loëter. de re benef. lib. 1. q. 32. num. 35.* cum fundator possit apponere quascunquẽ leges, & conditiones in limine prædictæ fundacionis, *c. præterea, de iurispatr. cap. quanto, de censib. Rota decis. 2. de testam. in antiq.*

Est tamen aduertendum, idem videri posse, si fundator id tacitè voluisset, nempe, si mandauit, præsentari Clericum in minoribus ordinibus constitutum; nam tunc etiã poterit præsentari, & institui minor quatuordecim annis; non obstante dispositione prædicti Concilii d. *sess. 23. cap. 6. de refor.* vel si mandauit præsentari Clericum primæ tonsuræ; ut fuit resolutum in vna *Monopolitana Beneficii 6. Iunii 1622. corã. D. Merlino.*

24 Quod tamen hanc admittit distinctione, nempe, quod si ipsius beneficii fundatio esset ante prædictum Concilium Tridentinum, tunc, quia secundum iuris communis dispositionem, etiam Clericus primæ ton-

tonsuræ, & in septimo anno constitutus, erat capax simplicis beneficij, vt supra dictum est, non intrat dispositio Concilij. Si verò fundatio esset post Concilium prædictum, & in ea non reperiretur expressè cautum, quod puer, aut minor quatuordecim annis præsentari possit, sed tantum, quod præsentetur Clericus primæ tonsuræ, vel in minoribus ordinibus constitutus, id intelligeretur, dummodo præsentandus haberet ætatem quatuordecim annorum, requisitam à Concilio; cuius dispositio tunc vigeat, & cum qua censetur fundator se conformare voluisse, ad *tex. in l. 2. C. de h. pred. instit. Cesar de Grass. decis. 1. num. 6. de iurepatr. prout elegantissime, more suo distinguit Addit. ad Buratt. decis. 755. sub num. 16.* & secundum dictam distinctionem fuit plurics in facti contingentiâ iudicatum, tanquã nimis iuri consonam; nempe quia verba debent intelligi in terminis habilibus, & secundum dispositionem legalem, & in his terminis loquitur *d. decisio Monopolitana Beneficij 6. Iunii 1622.* & ita declaravit Rota in *Corduben. Capellanis 5. Decembris 1629. coram Darano*, in qua fundator disposuerat, præsentari Clericum, aut qui posset esse Clericus; & tamẽ quia fundatio erat post Concilium, fuit resolutum, non potuisse præsentari Clericum, minorem quatuordecim annis, id. *Add. ad Buratt. loc. cit. vers. At vbi fundatio, circa fin.* Ratio enim est, quam supra adduximus, nempe, quia voluntas testatoris limitatur per iuris communis dispositionem, *Rot. decis. 450. num. 6. p. 1. recent. & dixit Bald. in l. precibus, num. 44. C. de impub. Mohed. decis. 18. de cau. post. & propr. Cesar de Grass. d. decis. 1. nu. 3. & decis. 2. nu. 7. de iurepatr. cum alijs adductis per Gonz. glos. 5. nu. 81. cum plurib. seqq. & regulare est, dispositionem hominis, regulari in dubio cum dispositione legis, cui se conformare voluisse censetur, *l. conficiuntur, ff. de iur. Codicill. & fuit dictum in vna Mediolanen. Beneficij penes Seraphin. decis. 968. nu. 5.**

Et in suprãdicta *Monopolitana Beneficij sub nu. 8. vers. Nec visum fuit*, habetur, non ob stare, quod fundator expressè non disposuerit, quod possit præsentari minor annis 14. prout erat Franciscus de tempore præsentationis, & consequenter in dubio censendum est, ipsam intellexisse de Clerico primæ tonsuræ, qui tamen esset capax beneficij, & sic constitutus in 14. anno iuxta dispositionem Sacri Concilij Tridentini *sess. 23. cap. 6. de refor.* Nam fuit responsum, satis esse, quod fundator voluerit, sufficere, quod præsentandus ex sua linea masculina, vel feminina, esset Clericus primæ tonsuræ,

quæ etiam septimum dumtaxat ætatis annum agentibus, conferri potest, *c. nullus, & ibi. glos. in verbo, infanti, de tempor. ordin. in 6.* ex hoc enim satis apertè expressisse videtur, quod etiam minor 14. annis præsentari posset, secundum iuris communis dispositionem; quæ de tempore fundationis vigeat; & cum qua præsumendum est conformare se voluisse; vt per *Mohed. decis. 18. de cau. post. & propr. & Gonz.* qui alios congerit super *reg. 8. glos. 5. num. 81.* ex quo Sacrum Concilium Tridentinum de anno 1515. quo fundator ita disposuit, vt in *d. decis. num. 3.* nondum erat apertum.

Hic verò, non mirabitur benignus Lector, si nonnulla, ad praxim dispensationis super defectu ætatis ad beneficia Ecclesiastica, pertinentia, forsan antea legerit in mea *Prax. Dispensat. Apostol. lib. 4. cap. 1. & 2.* quæ hic repetita reperiet; sed potius id consultò factum esse, materia ita ferente, existimabit.

At redeundo ad ea, ex quibus video, me fortasse digressum fuisse, nimirum in casu nulliter impetratæ, seu denegatæ dispensationis, dico, quod aliquando præsetatur inhabilis sub expressa cõditione impetrãdi à Sede Apostolica dispensationẽ, vel super ætate, vel in fundatione beneficii requisitis, iuxta decisionem *Seraph. 1173.* aliàs relata, nam præsentatio, nedum fieri potest alternatiua, sed etiam conditionalis, dubia, & obscura; dummodo infra tempus datum ad præsentandum, conditio purificetur, incertitudo, & obscuritas certificetur, & fiat clara, *Vian. in prax. iurispatr. lib. 6. cap. 6. num. 24.* & si conditio, vel incertitudo venit purificanda, vel certificanda per habentem instituere, statim dicitur purificata, & certa præsentatio, *Garc. de benef. p. 8. cap. 2. nu. 3.*

Hæc tamen sibi locum vindicare noscuntur tantummodo in præsentatione; cum secus dicendum sit in institutione; quæ nullo modo fieri potest sub conditione, videlicet, dummodo institutus obtineat à Sede Apostolica dispensationem, & non aliter; quod enim ab initio nullum est, tractu temporis non conualescit, *vulg. reg. quod ab initio, ff. de reg. iur. & collatio, seu institutio nõ recipit conditionem, Par. decis. 296. part. 3. Caputaq. decis. 298. num. 5. par. 2. Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 60. vers. quia collatio, & institutio.*

Potest namquẽ dari casus, quod licet præsentatio fuerit legitime facta, necnon per Superiorem admessa, nihilominus non possit præsentatus institui à dicto Superiore; quod potissimum exemplificatur in *d. decis. 60.* vbi præsentato fuit denegata institutio ab Ordinario, ex eo, quod idem

28 presentatus aliam similem Capellaniam obtinebat sub eodem tecto; nec poterat ipse Ordinarius desuper dispensare; quod tantum sibi permittitur, quando duæ Capellaniæ sunt dissimiles, non autem similes, & conformes, ut in casu prædicto; ac proinde requiritur dispensatio Summi Pontificis, id. *Garc. p. 11. cap. 5. nu. 228.* & sic, idem Superior habens ius instituendi, debet remittere presentatum ad eundem Pontificem pro utriusque Capellaniæ retentione; nec refert quod iura loquantur de collatione, quæ debet esse libera, & sine conditione; quia certum est, illam sibi locum vendicare etiam in

29 institutione, cum collatio, & institutio pari passu ambulent, ut ait *Rocch. de Curte, de iurepatr. in princip. num. 10. cum seqq. Rot. decis. 530. num. 2. part. 1. diuers. id. Marius Antonin. loc. cit. vers. & licet.*

Alia insuper inhabilitas, circa presentatum, est pariter consideranda, veluti, cum ille nondum fuerit clericali caractere insignitus, (quatenus aliam ordinem, beneficium ex sui fundatione, aut alias non requirat) tunc enim, clarum est, illum non posse ad beneficium presentari, & alias facta presentatio, erit nulla; licet possit tantummodo, etiam adhuc laicus nominari, & valebit nominatio; cum aliud sit nominare, aliud presentare, Nominatio namque ea proprie est, quando videlicet patroni tractant de presentando N. ad beneficium vacans, & sic iste tractatus, dicitur nominatio, quæ nullum prorsus ius tribuit presentato, Presentatio autem, quando sic nominatus, presentatur sensibus corporis à patronis coram habente facultatem instituendi.

His tamen sic stantibus, non prorsus excluditur laicus, quin possit adhuc ad beneficium vacans, presentari, cū expressa tamen conditione, quod teneatur quamprimū assumere clericatum; nam licet laicus sit beneficiorum incapax, *Paris. de resign. benef. lib. 4. q. 2. nu. 5.* tamen certum est, hanc conclusionem fuisse limitatam per Rotam in vna *Imolen. Iurispatronatus 19. Nouembris 1584. coram Orano*, in qua fuit dictum, id non procedere, quoties fuerit presentatus, licet laicus, tamen de proximo clericandus; quia hoc casu, presentatus non est penitus indignus; cum ante institutionem fuerit effectus Clericus.

Quare, vbi taliter presentatus sub conditione supradicta suscipiendi primam tonsuram infra tempus datum ad presentandum, illam non susceperit, aut conditionem, sub qua fuit presentatus, non adimpleuerit, si sint patroni laici, vel Clerici ratione patrimonij, possunt intra dictum tempus quadrimestre, alium idoneum presentare, saltē

cumulatiue, ut alias dictum est, iuxta *tex. in cap. cum vos, et ibi glos. verbo, minus idoneus, de off. ordin.* dummodo defectus non sit super idoneitate requisita in fundatione, veluti, quia presentandus debebat esse actu Sacerdos; vel quid simile; quia tunc, cum ipsi deliquerint, non seruando fundationem, fit deuolutio ad superiorem, *Vinian. d. praxi lib. 6. cap. 7. num. 68. & 69.* & nos alias diximus.

Sed cum de presentandorum inhabilitate, aliqua dicta sint, non incongrue sequitur videre, numquid Clericus, qui tamen non incedit in habitu, & tonsura Clericalibus, possit ad beneficium iurispatronatus presentari? Et quicquid nonnulli pro negatiua parte tulerint, tamen contraria opinio verior est; nam ista exceptio habitus clericalis non obstat, cum nullibi reperitur prohibitum, Clericum non incedentem in habitu, & tonsura, esse inhabilem ad presentationem obtinendam; præsertim verò, cum neque per Concilium Tridentinum sit circa hoc aliquid innovatum *sess. 14. c. 6. & sess. 23. cap. etiam 6. & 17.* & ita fuit tentum in vna *Florentin Capella, penes Parisiac. in possib. dec. 592.* in qua fuit conclusum, neque circa hoc habere locum dispositionem Sixti V. cuius contextus est, de institutione, non autē de presentatione; vnde casus presentationis tanquam omisus, remanet dispositioni iuris communis, *l. commodissimi, ff. de lib. & possib.*

Porro, cum inter cetera requisita, quæ aliis pro valida institutione enumerauimus, illud præcipuum sit, videlicet beneficii vacatio, de illa proinde per fidem obitus beneficiati prædecessoris constare debet; aliàs ad institutionem prædictam procedi non potest; ex eo, quod patronus, ante ipsam vacationem, neque per se ipsum, neque per procuratorem presentare potest, *cap. fin. vbi omnes de concess. prob. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 33. num. 4. Ludouisi. 420. nu. 3. Garc. de benef. p. 10. cap. 1. à num. 3. Pat. decis. 338. num. 3. lib. 1.* vbi quod sicut collator non potest dare ius ad primam vacationem, ita nec patronus potest dare ius, presentando, ad primam vacationem, *Barbos. alleg. 72. num. 3. cum plurib. seqq. Vinian. in d. praxi iurispatr. lib. 5. c. 5. à num. 3.* nam quādo beneficium est plenum, patronus dicitur habere potestatem ligatam, *cap. pastoralis, s. 1. de rescript. & sic in habitu, non tamen in actu, Lotter. de benef. lib. 2. quest. 6. num. 2.* ne aperiatur via ad vacationes, contra *cap. ne captand. de concess. prob. in 6. quinimmo ex Spino de testam. glos. 4. num. 102. probat. id. Lotter. num. 9.* quod si patronus promittit alicui, se cum presentaturum

in casu futuræ vacationis ex eadem ratione non excusabitur à peccato mortali, *Ludo-
uis. decis. 420. nu. 3. vbi num. 5.* ait, non ob-
stare, quod mādātum sit ad vnum de quinque
vacaturis in genere, & nō in specie, quo ca-
su videtur valere concessio facultatis, & cō-
stitutio procuratoris; quia fuit dictum, hoc
procedere tantum, quando datur procura-
tor generalis in omnibus negotijs, præfer-
tim ex iusta causa absentia; & quod ita de-
claravit *Rota in vna Pampilonen Beneficij,*
& ex pluribus comprobatur idem *Garc. p. 10.
cap. 1. nu. 20. & 21.* & antea *Io. Andr. in cap.
fin. sub num. 3. de concess. prob. & alij relati
per Addit. ad Buratt. decis. 21. num. 29.* vbi
etiam probatur, valere tunc constitutionem
procuratoris, etiam si constituens haberet
unicam tantum præsentationem; dummodo
sicut dictum est, supradictū mādātum fue-
rit datum ad omnia negotia, & ad præsen-
tandum in genere, vt dixit *Rota in vna Pā-
pilonen. Beneficij de Vgarte 13. Februarij
1595 corā Iusto.* Quare id. *Addit. ad eūdem
Ludoa. in d. dec. 420.* loquitur secūdam Rotæ
distinctionem passim approbatam, quod
34 videlicet, aut mādātum datur ad præsen-
tandum certam personam in casu vacatio-
nis beneficij, & mādātum ipsum est inuali-
dum; quia continet votum captandæ mor-
tis, *ad tex. in c. 2. & d. c. fin. de concess. prob.
& ita fuit cōclusū in Rota in vna Pāpilonen.
Parochialis 17. Maij 1495. coram Peregrino.*

Aut patronus dedit mādātum pro præ-
sentanda persona habili, & idonea, succe-
dēte beneficij vacatione, non tamen expres-
sa aliqua persona præsentanda, & valebit
quidem mādātum, ac præsentatio sustinetur,
vt in *d. Pampilonen. Beneficij* in qua fuit
dictum, regulam *d. c. fin. de concess. præbenda*
limitari, vbi patronus dat mādātum gene-
rale pro omnibus negotijs, & etiam ad be-
neficium, succedente vacatione, præsertim si
iubsit iuxta causa dandi mādātum, puta
longe absentia patroni constituentis, vt de-
claratum extitit in *Rota in vna Auriem.
Parochialis Veneris 8. Noubris coram D.
Manzanedo* quæ est *decis. 521. num. 7. p. 2. in
revent.* vbi quod non obstat, patronum de-
disse mādātum ad præsentandum ante va-
cationem beneficij, & sic nulliter, *ad tex. in d.
c. fin. & ibi DD.* quia cum fuerit, etiā gene-
rale ad administranda omnia eius bona ex
causa magnæ absentia, valet mādātum, &
tenet, *Abb. in cap. fin. num. 6. de prob. & ibi
Butrum. 9. Lambert. de iur. pat. p. 1. lib. 2.
q. 4. ar. 3. nu. 2. & per tot.*

Potest tamen fundator adijcere condi-
tionem, de cōsensu Ordinarij in limine fun-
dationis, quod patronus possit præsentare,
35 vel constituere procuratorem ad præsentā-

dum antequam beneficium vacet, etiam cel-
sante absentia ipsius patroni, *Rota penes
Buratt. d. decis. 21. nu. 2.* cum fundator pos-
sit in ipso fundationis limine apponere
quascunque conditiones, etiam contra ius,
vt aliàs dictum est, *tex. in c. præterea. 2. de
iur. patr. & c. quanto de cens.* prout etiam
infra dicitur circa formam à fundatore tra-
ditam in fundatione obseruandam, etiam vt
36 prædecessor eligat sibi successorem in eodē
beneficio.

Quid autem hic, si patronus ob prædictā
37 absentiam, aut aliàs ad beneficium, quod
putabat vacare, & tamen re yera non vaca-
bat præsentauit, numquid talis præsentatio,
quæ nulla est à principio, superueniente
postmodum vacatione, reualidetur?

Hanc quidem dubitationem non inclē-
ganter dilucidat *Marescotti. var. resol. lib. 2.
cap. 33. à nu. 6.* vbi ex pluribus comprobatur,
ipsam præsentationem conualescere à die
veræ vacationis; nisi tamen probetur patro-
38 ni mutata voluntas, quæ ex actu etiam nul-
lo declaratur, *l. fin. ff. de reb. eor.* & ideo si
de mutatione non appareat, illa videtur du-
rare, *l. eum, qui, ff. de prob.* nec voluntatis
mutatio præsumitur, *l. sancimus, C. de test.
Paris. de resign. benef. lib. 9. q. 25. num. 16.* ac
propterea præsumendum, est patroni volun-
tatem mutatam nō fuisse, *ad tex. in d. l. eum,
qui l. fideicommissa, & si rem, ff. de leg. 3.*

Quapropter ista patroni voluntas, qui il-
lam non mutauit, declaratur factis potius
quam verbis; cum post dictā vacationē no-
luit ille aliū præsentare, quā iā præsentatū.

Hic quæri etiam potest, an præsentatio,
institutio, & quælibet beneficij pro-
39 uisio fieri valeat, nondum tradito sepul-
turæ, corpore Rectoris defuncti. Et de af-
firmatiua responsione nullibi est ambigen-
dum; namquæ de necessitate non est ex-
pectanda traditio cadaveris defuncti sepul-
turæ; sed præsentantes possunt procedere ad
præsentationem, etiam illo adhuc sepultura
non tradito; cum totum tempus datum à
iure patronis ad præsentandum, sit eorum,
& eis currat à die immo ab hora mortis, vt
per *DD. in c. bona, de elect. Garc. de benef.
p. 10. cap. 1. nu. 57* vbi etiam ex pluribus pro-
40 bat, quod beneficium conferri potest simu-
latque beneficiatus mortuus est, vel aliàs
vacat, ab Ordinario, etiam ignorante mor-
tem, seu vacationem.

Quamuis de honestate debeat expectari,
quod corpus tradatur sepultura, vt in *cap.
nullus 79. dist. Bipa lib. 2. respons. 13. nu. 4.* &
alij relati per eundem *Garc. d. par. 10. cap. 1.
nu. 36.* licet aliud dicendum sit de electione
Prælati, vt in *d. c. nullus, & d. c. bonæ,* ex qui-
bus habetur, electionem non posse fieri, an-
tequam

requam mortuus tradatur sepulture, vt renet, etiam *Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 35. n. 6.* & *Emman. Rodrig. q. regul. tom. 2. qu. 53. art. 13.*

Perferuari quoque plurimum interest habentem institueret; vt superius tetigimus, an presentatio fuerit facta seruata forma tradita à testatore, seu fundatore beneficij; cum illius collatio, & institutio fieri nõ possint nisi cum qualitatibus requisitis, secundum institutionem, & naturam beneficij, vt voluit *Barbatia in c. cum dilectus, de off. leg. nempè si presentandus debeat esse presbyter, & non sit talis, nam tunc patronus non potest excusari; quia videtur delinquere, nõ seruando dispositionem testatoris, sed abutendo iure sibi concesso, *Caval. decis. 231. nu. 3.* & cum teneatur scire qualitatem requisitam in foundatione, vt in *d. nu. 3.* si infra tempus ad presentandum non correxerit errorem, alium habilem presentando, deuolutio fiet ad Superiorem, ad quem etiam illa fit cum suis qualitatibus *Achill. de Grats. dec. 13. de iurepatr. & nos alibi diximus.**

Qui quidem Superior, vice versa tenetur 42 admittere presentationem cum eisdem qualitatibus, & conditionibus in ipsius beneficij limine foundationis adiectis, etiam si ille sint iuri communi contrarij; quia nihilominus, accedente consensu Ordinarij, in limine foundationis possunt adijci, *Felin. in tract. quando littere apost. nre. patr. col. 2. vers. corroboranti.* Hoc enim tendit ad diuini cultus augmentum; & proinde vbiq; & in quibuscunq; Ecclesijs possunt beneficia Ecclesiastica erigi; etiam cum reservatione iuris patronatus, & conditionibus supradictis, etiam si ipsa Ecclesia, & altaria, aut Cappellæ in illis existentibus, fuerint de huiusmodi iure patronatus; quod quidem fieri posse certum est, etiam predictam Ecclesiarum Prælati, seu Rectoribus contradicentibus, cum consensu tamen Ordinarij, non autem alterius; ex eo, quod nullum predictis Prælati, seu Rectoribus proinde præiudicium inferitur; qui neq; prætextu fundi, quicquam pretendere possunt, vt concludit *Abb. in r. ad audientiam, l. de Breles. q. dist. c. cum alijs adductis per *Roc. de Cur. in tract. iurispatr. verbo, & dotabil. nu. 23.* hoc etiam de consuetudine ferè per totum receptum est; per quam solus dotans, ex præmissis efficitur patronus, non autem fit comarona Ecclesia, illiusq; Rector ratione fundi, sed solum in ea conuidentes, & dotantes; quia in prouisione beneficij, consuetudo predicta plurimum præfertur iuri communi, *cap. cum Ecclesia Vulterana, de elect. & c. fia. de instit. cum alijs ad id adductis per eundem *Roc. d. verbo, & dotauit, nu. 2.***

Idem quoq; dicendum si Ecclesia fuerit de iure patronatus, siue singularium personarum, siue Collegij, aut Vniuersitatis, quia neq; ad hoc requiritur consensus prædictorum patronorum, nam ipsi non habent ius in fundo Ecclesiæ, sed tantum presentandi in ea Rectorem, seu beneficiatum, & alia sibi de consensu Ordinarij reseruata in foundatione, prout comprobatur idem *Roc. in verbo construxit nu. 10. et 11.* & sequitur *Lambert. eod. tract. p. 1. lib. 5. 3. q. princip. art. 16. nu. 1.* & *art. 17. nu. etiam 1.* & ita quotidie practicatur; ac proinde huiusmodi erectiones nequeunt modo præmisso impediri, cum beneficia huiusmodi vbiq; vt dictum est, erigi possint, & quæcunq; pia loca, et ad libitum fundatoribus prædictis id permittitur; nam licet laici sint incapaces iuris patronatus, nihilominus, ita efficiuntur capaces, quatenus alliciantur ad dotandas Ecclesias, *Addit. ad Buratt. decis. 21. nu. 26.* quod tamen, vt ibidem *nu. 26.* procedit, quando constructio, seu dotatio fit voluntaria, non autem quando ex necessitate, quæ excludit omnem liberalitatem, *l. rem legatam, ff. de adim. leg. nec beneficium præstat qui debitum impendit, l. si seruo, ff. de hered. instit. iuxta casum decis. 157. p. 2. diuers.*

Alias enim minus aduersaretur intentioni conditoris caudum, si coactè, et non voluntariè fierent dotatio, et fundatio; & nihilominus acquireretur ius patronatus; cum potius supradicta intentio ita fuerit, vt laici alliciantur, ad dotandas Ecclesias, *Ludouif. decis. 397. nu. 2.* & ibi *Additionator num. 5.* & alter *Addit. ad Buratt. d. decis. 21. nu. 16.* Ac proinde videndum erit, si casus ita feret, an sponte, vel coactè heres adimpleuerit voluntatem testatoris, fundando, seu dotando Ecclesiam, quando fuit ab eodem testatore grauatus ad fundandum, seu dotandum, & tamè id nõ fecit, nisi cõpulsus à Iudice, nam vt cõcludit id, *Lambert. lib. 1. art. 7. 4. q. princip. nu. 1. f. 1.* heres sic nõ acquirit ius patronatus.

Supradictis igitur sic diligenter per Superiorem recognitis, atq; examinatis, presentatum docere oportet, se maioris partis patronorum voces habere, vt veniat institutus, *iuxta tex. in cap. quoniam, de iurepatr. ibi, Presenti decreto statuimus, vt si forte in plures partes fundatorum se uocauerint, ille præficiatur Ecclesia, qui maioribus iuuatur meritis, & plurimorum eligitur, & approbatur assensu Antic. decis. 86. num. 4. Rota decis. 117. p. 2. diuers. & decis. 202. p. 3. recent. Barbof. de potest. Episc. al. leg. 72. num. 197.* sicut etiam dicendum de eo, qui habet maiorem partem vocum vnius stipitis; nam ille dicitur habere totum stipitem, *Addit. ad Ludouif. decis. 452. nu. 23.*

Verum

Verum tamen est, quod si ex pluribus compatronis, vnus solus presentet, præsruat nihilominus quasi possessionem aliorum patronorum non presentantium, siue dicta presentatio fuerit sortita effectum, siue non; quia non propterea predicti patroni censentur prædicta quasi possessione priuati; quinimò magis illa ipsis præseruatur. *Caputagi decis. 292. p. 2.*

Exemplum affert *Rocc. de Curie de iurepatr. verbo competens, q. 17.* vbi, quod si vnus ex pluribus patronis presentat, & alij sunt negligentes, propter hoc non sunt illi sua possessione priuati, & si non appareat, cum, qui presentauit, eam presentationem fecisse animo priuandi alios sua quasi possessione, alij non sunt priuati, quoniam per presentationem factam per vnum, conseruatur quasi possessio aliorum; quod magis ipse *Rocc.* exemplificat, quando patronus, qui presentauit, non dixit, se esse vnicum patronum, sed se esse vnum ex compatronis; tunc enim testatur, alios habere compatronos; & eo modo ius illorum conseruat, per *text. in l. communis seruus, ff. de acquir. poss. vbi*, quod si vnus possideat rem communem, ab omnibus socijs possideri intelligitur, & ibi dixit *Barr.* quod si plures sint hæredes, qui habeant bona communia, & vnus solus administrat, & fructus percipit, dicuntur alij possidere, quia ille, qui administrat totum, videtur gessisse iure familiaritatis, & communi nomine.

Hæc tamen conclusio, ita demum accipienda est, quando videlicet patroni non presentantes veniunt ex eodem iure; secus verò si ex diuerso iure, maxime quando vnus est exclusiuus alterius, *Rota dec. 229. num. 1. p. 1. diuers.* & propterea requiritur, quod alij compatroni non presentantes, sint in quasi possessione presentandis; alias enim presentatio ab vno facta non potest dici, quod aliorum quasi possessionem præseruet; quia quod non est, præseruari non potest, *Pur. decis. 290.*

Et quod dicta quasi possessio per presentationem vnus compatroni non censetur præseruata ceteris patronis in ea non existentibus, tenuit *Rota in vna Viterbica. Capella 11. Iunij 1606. coram Manzanedo relata per L. Manis. decis. 417. nu. 10.*

Quod si vnus solus presentauerit ad effectum presentandi iuripatronatus contra compatronos, necessarium est, quod presentatio fuerit facta animo illos priuandi, quod in dubio non presumitur; prout tenuit *Rota in vna Papiensi. Iuripatronatus, relata per Gars. de benef. p. 5. cap. 5. nu. 116. subdicens num. 117.* quod tunc diceretur fieri animo priuandi alios, quando diceret omni-

modam presentationem ad se spectare, seu se esse vnicum compatronum. Vnde si constet, vnicum presentatem, presentasse nomine proprio priuatiuè quoad compatronos, veluti, si etiam dixisset, quod presentabat ad beneficium sui iuripatronatus, ex vi pronominis sui, quod est personalissimè, *Seraph. decis. dec. 1337. n. 4.* presentans non dicitur præseruare ius aliorum compatronorum; sicut etiam dicendum est è contra, quod presentatio facta ab vno patrono seorsum ab alio, non præiudicat alteri dictam presentationem ignoranti *Rota decis. 707. nu. 7. & 9 p. 2. recent.*

Sed hic, cum agatur de presentato à maiori, vel minori parte patronorum, iuxta *text. in d. cap. quoniam, de iurepatr.* non abs re, saltem per transennam; antequam ad praxim institutionis deueniamus, pauca adijcere de modo præferendi magis idoneos, ac gratificandi equaliter presentatis; ac propterea dicendum est, quod; vbi duo equaliter fuerint presentati, vel cumulatiuè ab eodem patrono, vel vnus videlicet ab vna, alter verò ab altera medietatibus patronorum, quorum quidem presentatorum equalia sint merita, tunc quidem, cum sit locus gratificationi, instinet Superior què voluerit, *cap. cum autem, & ibi DD. de iurepatr. Casar. de Grasa. decis. 1. nu. 9. de iurepatr. Barthos. de pot. epif. alleg. 7. 2. num. 109. & inian. in prax. iuripatr. lib. 12. cap. 9. n. 1.* Sicut etiam dicendum est, quod presentatus à maiori parte vnus vocis, est etiam in pari gradu cum presentato ab omnibus patronis vnus vocis, & sic est etiam locus gratificationi, *Cualter. decis. 519. nu. 4.* nam qui habet maiorem partem corporis, interpretatiuè dicitur habere consensum omnium; & factum à maiori parte, proinde habetur, ac si ab omnibus factum esset, & maior pars descendendum ab vno suffocat, & absorbet minorem, *d. decis. 519. num. 2. & 3. ex Lamberti. de iurepatr. lib. 2. p. 3. g. 4. art. 7. nu. 2.*

Prout etiam dicitur de patronis habentibus integras voces, quia si maior pars presentauerit, presentatus erit instituendus; nam cum ipsa minor pars non possit impedire presentationem aliorum patronorum, nec est necessario vocanda id. *Lombardi. 2. p. lib. 2. g. 2. princip. art. 2. nu. 4.*

Vbi tamen, ex duobus equaliter presentatis, vnus sit dignior, & magis idoneus, debet talis institui, *Barbos. d. Alleg. 72. nu. 200.* & fuit dictum in vna *Aretina Capellania, 1. Junij 1584. coram Bubalo*; quod si aliter Episcopus instituat dignum, omisso digniore peccat mortaliter, *& inian. d. lib. 12. cap. 9. nu. 5. Fratian. Rota Marchia decis. 27. nu. 21.* nec tamen, vt idem ait, tenetur

ad restitutionem; nisi tamē tale beneficium deberetur digniori ex aliquo statuto vel lege, reperto in concursu; tunc enim si minus digno coferat, peccat, & tenetur ad restitutionem, ut per *Navar. in Manuali cap. 17. num. 74.* Et in vna *Bergomen. Capellania coram Buratto. decis. 316. num. 12.* fuit resolutum, quod presentatus à medietate patronorum, esset instituendus, ex eo, quod erat de familia fundatoris, uti magis qualificatus, quia ætate senior, vel quia actu Sacerdos, prout fuit dictum in vna *Foroliviensi. die 27. Maij 1616. coram Babalo, ut in d. Bergomen. Capellania nu. 13.*

Est etiam hic aduertendum, quod dignior non ita censendus est, quia doctior, aut sanctior, sed ille, qui iuxta munus, & rem, cui præficiendus est, aptior, id. *Viuian. loc. cit. num. 8.* vbi probat, quod si dignus, omisso digniore, fuisset institutus, valeret institutio, non appellante digniore; quia Superior habens ius instituendi, tenetur digniorem instituere; sed quamvis præferendus sit magis idoneus ante factum, si tamen idoneus fuerit institutus, tenebit institutio, etiam omisso magis idoneo, eo tamen non appellante, & tenuit *Rota* in vna *Salamantina. Capellania del Voto 3. Ianij 1585.* in qua fuit dictum, quod qualitas originis debeat præferri extraneo, per *Abb. in e. ad decorum, in fin. de instit.* item qualitas nobilitatis, iuncta cum paupertate, *Hoff. in cap. tuam & ibi Butr. de ata. & qualit. Rocati d. verbo, honorificum, q. 15.* necnon, quando vnus ex presentatis est actu Sacerdos, alter verò non, maxime cum Capellania habeat annexum onus celebrandi missam; quia licet illa non sit sacerdotalis ex sui institutione; ac proinde presentatus posset onus missarum per alium presbyterum subire, nihilominus Sacerdotium presentati reddit eum magis dignum, alio non Sacerdote existente; de quibus quidem qualitatibus videnda est *Rota decis. 169. coram Casare de Grassis* quam refert *Garc. de beneficijs p. 7. cap. 9. num. 11. Viuian. d. lib. 12. cap. 9. num. 9.* vbi num. seq. ex pluribus probat, quod si dignus sit pauper, & dignior sit diues, pauper erit præferendus, ut fuit dictum in *d. Salamantina Capellania, & in vna Pampilonen. Beneficij de Huarte 19. Decembris 1597. coram Litta,* quas refert id. *Viuian. loc. cit. nu. 9. in fin. voi nu. seq.* subdit, quod si Ecclesia esset debilis onerata, diues est instituendus, *Barbosa. d. alleg. 72. nu. 205. in fin.*

Quod quidem non, sine optima ratione dignoscitur plurimum ad praxim deductum extitisse; quando quidem vidimus non semel, beneficiatos diuites; eorum Ecclesijs valde profuisse, iuxta *glos. in cap. constitu-*

tas. verbo. impotentiam, de appell. in qua dicitur, quod per manus diuitem Ecclesia sustentantur, & augentur; sed à clericis pauperibus spoliantur pro subleuandis eorum familijs, & *glo. in cap. ex literis, de pignor.* dicit, quod bona Prælati sunt hypothecata Ecclesie, si male administrabit; & in Prælato paupere, Ecclesia caret refugio talis hypothecæ, quas *gloss.* ad id refert *Felin. in cap. ad aures, nu. 1. circa fin. de rescript.*

Sicut etiam dicendum est de eo, qui est de linea fundatoris; quia adhuc tanquam dignior est instituendus, *text. est in cap. bona circa fin. & ibi Abb. de postul. prel. id. Viuian. loc. cit. nu. 11.* vbi ita fuisse decisum ait in vna *Romana Capellania 15. Ianuarij, & 15. Martij 1564. coram Cotta.*

Necnon si duo concurrant æqualiter in presentatione, quorum vnus, ob aliquod impedimentum indiget dispensatione ad illud beneficium obtinendum, ille est præferendus, qui non eget tali dispensatione; namq; cum vnus ex presentatis prædictis sit habilis de iure communi, alter verò habitatus per viam dispensationis, & priuilegij, potentius est ius commune quam dispensatio, & priuilegium *Rot. decis. 16. nu. 8. p. 2. diuers. Viuian. cap. 9. nu. 29. & diximus etiam supra, nu. 5.*

Necnon præferri debet Diocesanus, etiam si exterus presentatus, sic magis idoneus; quia cum sit Diocesanus, debet haberi in magna consideratione, ad *rex in cap. nullus, & ibi glos. in verbo Ciuitatis, in princip. 61. dist. & in cap. Sacerorum post princip. 63. dist. & de repertis idoneis in Diocesi, illi præferantur; ac proinde presententur, & instituuntur, Mandos. reg. 16. q. 43. num. 3. Marius Antonin. variar. resol. lib. 1. resol. 104. nu. 2. Casar. de Graf. decis. 1. nu. 22. de iure patr. & potius oriundis, quam extraneis sūt beneficia conferenda, Couarr. cap. 35. pract. quest. nu. 5. Paris. de resign. benef. lib. 4. q. 7. num. 3. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 1. nu. 37. Viuian. d. cap. 9. nu. 16.* vbi quod præfertur compatronus presentatus à medietate compatronorum, excluso alio compatrono, & de genere fundatoris; nisi ille, qui non est compatronus, obtineat derogationem pro altera medietate à Summo Pontifice.

Sicut etiam, data paritate, debet potens impotenti præferri; quia ille melius potest Ecclesiam conseruare, *glos. in cap. constitutis, verbo, impotentiam, & ibi Abb. de appell. nisi talis potens esset prauus, id. Viuian. d. cap. 9. num. 21.* & inter presentatos, est non beneficiatus præferendus beneficiato, maxime stante decreto Concilij Tridentini

ff. 24. cap. 17. de refor. singulis personis, singula sunt beneficia conferenda, etiam si presentatus sit paratus impetrare a sede Apostolica dispensationem super pluralitate beneficiorum; quia certum est, illum esse magis idoneum, qui non indiget dispensatione, ut supra dictum est, ac proinde bene aduertit Lambert. de iurepatr. 3. p. 2. lib. art. 17. nu. 6. fol. mibi 954. quod Episcopus habens gratificationem, debet præferre præsentationem magis rationabiliter factam, ut in cap. cum olim, post princip. de dol. & cont. 56 quia gratificatio est facienda cum iudicio rationis, ut not. in cap. cum autem, & ibi DD. hoc tit. ac proinde informet habens instituire sui iudicij rationem, & cogitet, videndo æqualitatem in præsentatos, meliorem electionem debuisse, & potuisse facere clericum, quam laicum, cum laicus nesciat eligere idoneum, sicut clericus, id. Lamb. loc. cit. nu. 7. circa fin. qui tandem num. 8. concludit, qualitates præsentantium non arctare habentem instituire circa gratificationem faciendam, sed informare eius conscientiam, ut potius gratificetur illi, qui fuit præsentatus ab illis, qui habebant iudicium rationis, vel illi qui poterit utilior esse Ecclesie; quare si instituens hæc considerabit, rectè procedet secundum verum iudicium rationis; quod si secus fecerit, tenebit quidem institutio, cum omnia merita præsentantium sint æqualia; sed omnia sua erunt in manica sua, ut per DD. in d. cap. cum autem, id. Lambert. d. n. 8.

Cæterum autem, ubi nulla alia ratio suadeat, cur potius vni quam alteri debeat gratificatio, Episcopus, siue Vicarius, aut alius habens ius instituendi, instituet, quem ipse voluerit, & sufficit, quod ita sibi videatur, nisi eius conscientia aliud sibi suadeat; & a tali gratificatione non dabitur appellatio, *Fusc. de visit. lib. 2. cap. 10. nu. 3.* quem refert, & sequitur *Viuian. in d. pract. iurisp. lib. 10. cap. 4. nu. 9.* nam si habens instituire, arbitrium suum legitime non interponet, solum Deum iudicem habebit; quia Superior, ad quem fortasse appellaretur, nõ potest animum, & conscientiam inferioris immutare, *Bald. in l. 1. num. 20. vers. scias tamen, C. de sent. ex peric. recitan. & alij quos refert Barbosa. in vot. decis. canon. lib. 1. vot. 4. num. 59. & 60.*

Est tamen notandum contra nonnullos, hanc gratificandi facultatem cõpetere, etiã Vicario Episcopi; quia licet in generali facultate Vicarij non veniat potestas conferendi beneficia, nisi exprimat, aliud tamen dicendum est de facultate gratificandi; quia 57 non est mera gratia; ex eo quod vni ex præsentatis tenetur Ordinarius gratificari, Re-

buss. ad concord. S. Statimus, de collat. verbo, gratificari.

Est præterea hic notandum circa modum huiusmodi gratificationis, sæpissimè haberi recursum ad Sedem Apostolicam ex parte illius, qui se asserit fuisse præsentatum à medietate patronorum, petendo prouisionem à prædicta Sede, cum derogatione pro altera medietate, cum clausula iuris tertij præseruatiua, scilicet, *dummodo tempore datæ presentium non sit in eodem beneficio alteri ius quaesitum.* Quare, aduertendum est, verum esse, prædictam clausulam præseruare ius competens ex præsentatione, etiam si non fuerit institutio sequuta, ut per *Add. ad Buratt. decis. 651. num. 10.* qui num. seq.

58 optimè declarat, id procedere quando quis est præsentatus à maiori parte patronorum; & sic præsentatio est talis, ut ex illa præsentatus veniat necessariò instituendus; secus autem quando in paritate vocum, plures sunt præsentati; quo casu nulli censetur ius quaesitum, *Mobed. decis. 1. de præb. Garc. de benef. p. 4. cap. 3. nu. 14.* vbi adducit decisionem Rotæ in vna *Mediolanen. Capellanie 27. Martij 1602. coram Corduba,* in qua, quidam Bernardinus impetrauit à Sede Apostolica prouisionem cum prædicta clausula, *dummodo tempore data, &c.* quam fuit dictum, validam esse; quandoquidem non obstat, quod quidam M. fuerit præsentatus à medietate patronorum, & hoc sufficeret, ut posset dici habere ius ad rem, stante quod potuit ab Episcopo institui per gratificationem, ut fuit effectum; nam fuit dictum, neutrum ex præsentatis habere præsentationem; & licet potuisset Episcopus gratificari, hoc tamen non intrabat; quia gratia Apostolica præcessit institutionem Episcopi.

Rationem autem huius rei reddit id. *Add. ad Buratt. d. decis. 651. nu. 11.* nempe, quia, ubi est locus gratificationi, nemini dicitur ius quaesitum; quod si ante obtentam gratiam Apostolicam, alter ex præsentatis à medietate, esset institutus, & gratificatus ab Ordinario, perinde esset, ac si solus fuisset præsentatus, ut fuit resolutum in vna *Fauentina Iurispatronatus 8. Februarii 1588. coram Comitulo;* vnde posterior prouisio Apostolica obtenta à præsentato ab altera medietate, non suffragaretur, ex dicta clausula, *dummodo tempore data, &c.* ut fuit dictum in vna *Calaguitan. de Turbano 14. Februarii 1605. coram Penia, & in vna Camerinen. Beneficij 16. Februarii 1629. coram D. Merlino.*

Imò id. *Addit.* ex pluribus, ibi adductis, credit, sufficere hoc casu collationem Ordinarij, etiam si ex aliqua causa non esset

T et

sub.

subsequuta institutio, nec capta possessio ante obtentam ab alio gratiam Apostolicam, ex eo, quod clausula *dummodo, &c.* præseruat collationem etiam imperfectam, *Archil. de Grass. decis. 4. nu. 11. & 17. de præb. & fuit resolutum in vna Panormitana Archiepiscoposbyteratus 6. Maij 1623. coram Vbaldo senioro.*

¶ Illud tamen pro hac praxi non omit- tam, nempe, huiusmodi gratificationis negotiū, locum sibi vēdicare inter duos, à patronis æqualiter ad beneficium præsentatis, non autem in beneficijs liberę collationis, quando videlicet illa esset simultanea Episcopi, & Capituli, aut inter alios, & detur calus, quod Episcopus vni, Capitulum verò alteri beneficium conferret; tunc enim neutra collatio valet; ex eo, quod ad inuicem se impediunt, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 45. nu. 58.* prout tenet Rota in vna *Ispalen Portionis*, in qua dicitur, cessare, quod præcedebatur pro parte Capituli, Papam in hac discordia teneri vni, vel alteri ex nominatis conferre portionem, de qua ibi, & gratificari prouiso ab ipso; vti digniorj; quia, quicquid dicendum sit de pluribus præsentatis in discordia patronorum, in materia tamen collationis, cuius termini non sunt confundendi cum præsentatione, communis, & vera est conclusio DD. quod neutra collatio teneat, id. *Gonz. loc. cit. nu. 63. cum duob. seqq.* Sicut etiam esset nulla collatio Episcopi in supradicto casu; licet eidem accederet minor pars Capituli; ex eo, quod ista minor pars absorbetur per maiorem partem Capituli alteri conferentem; & sic nullius est considerationis, vt per eundem *Gonz. loc. cit. nu. 59. & 60.*

Licet aliud dicendum sit, vbi Episcopus, & Capitulum in simul congregantur, & efficiunt vnum corpus; quia tunc statur maiori parti; nam duo corpora confusa in vnum, habent exercitium actus; ita quod non remaneant ambo integra; & sic attenditur maior pars, habito respectu ad totum numerum personarum; ita *Felin. in cap. cum omnes, nu. 18. fall. 8. de consuet. & in cap. pastoralis, nu. 9. de rescrip.* & fuit dictum in vna *Gaditan Portionis*, que est *decis. 713. par. 1. diuers. Gonz. d. glos. 43. num. 66.* vbi enim duo corpora coniunguntur in vnum ad actus expeditionem, non vt diuersa Vniuersitates, sed vnum corpus, computantur voces per capita, id. *Felin. loc. cit. d. num. 9. vers. Adde etiam.*

Quo vero ad validitatem, seu inualiditatem huiusmodi collationis, scilicet, an fuerit facta in concordia, vel discordia, obseruandum est, quod aliàs in vna *Ispalen Portionis 20. Iulij 1594. coram Blanchetto* fuit

resolutum, quod licet Archiepiscopus vni, & Capitulum alteri conferre dictam portionem contenderet, & ex hoc tantum prætenderetur fuisse factum locum deuolutioni ad Sedem Apostolicam, ab hac tamen decisione fuit postmodum recessum in eadem *Ispalen* sub die 14. Aprilis 1595. in qua cum prædicta portio fuisset impetrata à Papa, fuit tentum pro illius validitate, non ex capite deuolutionis, sed præuentionis; nam cum ipse Papa contulisset ante lapsum semestris concessi ordinarijs Collatoribus, in necessarium antecedens apparuit, quod voluerit præuenire, iuxta *lex. in cap. quamuis, de præb. in 6.* non obstante, quod litterę continerent tantum narratiuum vacationis ob collationem sequutam in discordia.

Et hæc posterior decisio fuit confirmata 17. Maij 1595. vbi quod prædicta gratia visa fuit posse sustineri in vim præuentionis; & hic fuit semper huiusmodi collationis Pontificiæ germanus sensus, etiam Datarie Apostolicæ, in qua non semel de hac re habetur sermo; ex eo quod, cum in supplicatione Papæ porrecta narretur factum, ex quo non resultat deuolutio, prout resultaret, si narretur lapsus semestris, aut alia causa deuolutionis inducitur, & nihilominus Papa contulerit, certum est, illum voluisse præuenire; prout habetur in alia *Ispalen Portionis impressa penes Garc. p. 5. cap. 4. nu. 39.* & repetitum *Ispalen. Canoniciatus penes Buratt. decis. 225. nu. 1.*

His insuper accedit, quod quando collatio est simultanea Episcopi, & Capituli, vt dictum est, si illam fieri contingat ab altero illorum tantum, siue ab Episcopo, siue à Capitulo, & ab altero nulla fiet collatio, tenebit talis collatio per vnum illorum facta; ex eo quod ius conferendi competit cuilibet in solidum; & si vnus non confert, censetur consentire collationi ab altero factę, videlicet ab Episcopo, non contradicente Capitulo infra sex menses, & e contra; quia potest fieri separatim, prout fuit dictum in vna *Toletana Canoniciatus, & præbenda penes Burat. decis. 124.* vbi valida fuit habitus talis collatio propter patientiam Capituli post traditam possessionem Capitulariter; nam si Capitulum voluisset alteri conferre, contradixisset infra sex menses; quare nõ contradicendo, videbatur illi collationi acquiescere, & acquiescendo, ius sibi competentem pro illa vice, donare; necnon quia in collatione non requiritur aliqua forma verborum; vnde Capitulum non contradicendo, videbatur conferre, *Mandos. reg. 17. glos. 14. Gonz. glo. 45. num. 69. Garc. d. p. 5. cap. 4. num. 42.* & sic facta collatione per quemlibet prædictorum, statim ius acquiritur

tur pronis; cum sufficiat, alterum non cōtradicerē; nam licet actus sit simultaneus, est tamen insolidum apud vtrumquē, & sic diuiduus respectu exercitij; vnde parum, aut nihil refert, quod fiat separatim, ab vno, altero non contradicente, *Lottor. de re benef. lib. 2. q. 21. num. 24. & 25.* & fuit dictum in vna *Calciaten. & Legionen. coram Coccino inter eius impressas, decis. 122. nu. 4.*

Additur etiam hic, quod antequam deueniatur ad institutionem præsentati, in quolibet actu debet audiri Promotor Fiscalis Curiz Episcopalis, de cuius interesse agitur, qui loco ipsius Ordinarij potest opponere, & dicere, quod de iure patronatus non constat ad præscriptum Sacrorum Canonum, seu, quod præsentantes non sint vere patroni, neq; in quasi possessione iuris præsentandi, aut, quod Ecclesia sit libera, vel de iure patronatus ex priuilegio, aut præscriptione; & sic non ad mentem Concilij Tridētini, sed est ab ipso Cōcilio sublatum, vel vsurpatum; vel quod præsentatus est indignus, non idoneus, incognitus, absēs; quod non acceptauerit præsentationem, infra tempus datum ad præsentandum, vel quod præsentatio sit facta extra tempus datum ad præsentandum, vel non seruatis cōditionibus in fundatione beneficij appositis, aut nec coram legitimo Superiore, aut quod non constet de vera vacatione beneficij, & de alijs inquiret, quæ ultra præmissa congerit *Vinian. in praxi iurispatr. lib. 11. cap. 2. Seraph. decis. 1395. nu. 7.* in qua agitur de causæ cognitione adhibenda per Ordinarium in iure patronatus, et dicitur non ob stare, quod præsumatur causæ cognitio per Ordinarium adhibita, qui præsentationem admisit; quia ex deducis apparebat de contrario, nec fuit citatus procurator Curiz Episcopalis, de cuius interesse agebatur, *Rota in vna Ferrarien Archiepiscopatus coram Coccino*, cum non stetur assertioni Ordinarij, sed ex actis de probatione necessario constare debet, & fuit dictum in vna *Triuentin. Monasterij, impressa penes Farin. decis. 421. p. 3. num. 3.* vbi non ob stare visum fuit, assertionem Episcopi; quia illa non probat ius patronatus; nec præfati Episcopi assertio potest præiudicare Ecclesie, vel successoribus, *Addit. ad Buratt. dec. 832. nu. 9.* sicut etiam alibi diximus.

Hæc autem omnia aduersus institutionē ab Ordinario faciendam, opponi possunt, nedum ab interesse habentibus, verum etiam à quocunque extraneo, ad dictam institutionem impediendam; quod quidem satis liquido constat ex consuetâ formâ litterarum edictalium; cum illæ proponantur, vt si qui sint, qui se opponere velint, compa-

reant, ne electus confirmetur, seu institutio sequatur, vt habetur in *cap. fin. de elect. in 6.*

Ac etiam, si non obstante protestatione patronorum, quod volebant gaudere termino illis à iure concessio, fiat institutio, quæ proinde redditur nulla prout tenuit Rota in vna *Hieracen Parochialis coram Buratt. decis. 727. nu. 7.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Præsentatione facta coram Inferiore, non habente facultatem instituendi, quomodo patronus possit iterum præsentare.*
- 2 *Instituendi ius in beneficio, Inferiori competit ex præscriptione, vel priuilegio.*
- 3 *Diminare nemo tenetur.*
- 4 *Iura priuatorum nemo scire tenetur.*
- 5 *Patrono scienter præsentante coram non habente facultatem instituendi, collatio deuoluitur ad Superiorem.*
- 6 *Papa non presumitur habere notitiam Iuris specialis alicui competentis.*
- 7 *Institutionis sententia, nulla, non præcedentibus edictis.*
- 8 *Beneficiarius, quomodo possit sibi designare successorem in beneficio, sine institutione Ordinarij.*
- 9 *Vt tunc hæc designatio habeatur loco institutionis.*
- 10 *Fundans Ecclesiam, non disponit circa spiritualia, sine consensu Episcopi.*
- 11 *Institutio in beneficio, licet non habeat tempus præfixum, non ideo est plurimum, protrahenda.*
- 12 *Ex lege fundationis, quandoq; infra triennium facienda.*
- 13 *Præsentatus ingressus se in beneficio, ante institutionem, amittit ius sibi quæsitum.*
- 14 *Possessio beneficij tradita ab habente facultatem conferendi, habet vim collationis.*
- 15 *Collatio beneficij non requirit certam formam.*
- 16 *Cap. avaritiæ, de præb. in 6. habet locum etiam in præsentato, ante institutionem.*
- 17 *Requiritur tamen ad incurrendam illius penam, administratio cum fructuum perceptione.*
- 18 *Cap. avaritiæ pena habet locum, etiam*

in promissione Papa de beneficio iurispatronatus.

- 19 *Constitutio Iulij III. contra apprehendentes possessionem sine litteris Apostolicis, habet locum etiam in beneficijs iurispatronatus laicalis.*
- 20 *Presentatio, & institutio in beneficio iurispatronatus, si spectent ad ipsum Episcopum ex diversis qualitatibus, quomodo faciende.*
- 21 *Institutionis in beneficio iurispatronatus, sententia formula proponitur.*
- 22 *Instituendi ius in beneficio, potest acquirere Inferior cumlativè ad Ordinariũ.*
- 24 *Institutionis sententia fertur etiam post obitum presentantium.*
- 24 *Institutionalium litterarum in beneficio iurispatronatus, formula proponitur.*
- 25 *Inspatronatus noluisse fundatorem sibi reservare, quomodo dignoscendum.*
- 26 *Inspatronatus non acquiritur ex elemosynis.*
- 27 *Instituendi ius habens Præceptor S. Antonij de Viennas, Necnon Archiepiscopus Terra Gragnani, eorumque institutionum formula proponuntur.*
- 28 *Etiam laico competit ex approbatione Papa huiusmodi ius.*
- 29 *Instituendi facultas, in beneficio iurispatronatus, reservatur quandoque Summo Pontifici.*
- 30 *Es proponitur formula supplicationis cum ipsa reservatione.*
- 31 *Instituendi facultate Papa reservata in beneficio iurispatronatus, littera Apostolica non concipiuntur sub verbo institutionis, sed collationis.*
- 32 *Collatio cadit in beneficio libero, institutio autem in beneficio iurispatronatus.*
- 33 *Collationis verbum, comprehendit etiam institutionem.*
- 34 *Presentatio ad beneficium, licet facienda coram Papa ex fundatione, fit tamen coram Notario Cancellaria, vel Camera.*
- 35 *Es sub qua formula fieri consuevit.*
- 36 *Presentatiõis ad beneficium, facta coram Papa, non requiritur expressa acceptatio.*
- 37 *Institutione sequuta in beneficio iurispatronatus, illius bonorum possessio transit in institutum.*
- 38 *Pralato mortuo, vacat possessio Pralatura non antea bonorum Ecclesia.*
- 39 *Ecclesia nunquam desinit possidere, etiam mortuo Pralato.*
- 40 *Dominium rerũ Ecclesie, est penes ipsam Ecclesiam, administratio autem penes Pralatum.*
- 41 *Possessio beneficij acquiritur per altaris osculum, ac per tactum annuli iannę Ecclesie clausa.*
- 42 *Necnon sufficit ocularis inspectio Ecclesie beneficij.*
- 43 *Es quid si beneficium non habeat Ecclesiam, seu Capellam materiale, nec nomen alicuius Sancti.*
- 44 *Possessione apprehensa bonorum Ecclesie, non censetur adeptæ ipsius Ecclesie.*
- 45 *Possessio beneficij, quando non extenditur ad illius bona.*
- 46 *Lis super beneficio censetur mota, etiam super possessione illius bonorum.*
- 47 *Bonorũ beneficij administratio, quomodo penes alium, ex voluntate restatoris.*

Praxis institutionis in beneficio Ecclesiastico faciende, etiam per Inferiorem ex privilegio, &c.

CAPVT VII.

EC superfluum erit inspicere, an Ordinarius, qui admittit presentationem, habeat ius instituendi in beneficio, ad quod facta est presentatio, prout de iure certum est habere, an verò illud alicui competat Inferiori ex privilegio, seu prescriptione.

Ac propterea, dicendum est, quod si patronus presentavit coram non habente facultatem instituendi, ad quem tamen spectare probabiliter credebatur, tunc a die scientie nullitatis presentationis, habebit aliud semestre, seu quadrimestre, *Roch. in tract. iurispatr. verbo, honorificum, q. 37. num. 68. & fuit dictum in vna Forolisen iurispatronatus S. Mercurialis 10. Iunii 1587. coram Bubalo, Viuian. in praxi iurispatro.*

patronatus lib. 3. cap. 2. sub num. 27. vers. idem est.

Et est circa hoc, notabilis Lapi *alleg. 95.* quam tanquam singularem extolli ubiq; obseruauit, & hic summam subnectere, non grauabor: ibi enim cum patroni presentassent Rectorem ad Ecclesiam N. non tamen coram Ordinario loci, ad quem spectabat ipsum instituere presentatum, sed coram alio Prelato, non habente hanc instituendi facultatem, a quo nihilominus fuit institutus, resoluitur, quod licet patroni presentauerint coram eo, qui non habebat hanc facultatem, tamen quia dicebatur, ipsum illam habere, tenuit presentatio: deinde idem Rector permutauit dictam Ecclesiam cum quadam Ecclesia S. Damiani; quam possidebat quidam presbyter Vastagius, ipsis ambobus renunciatis, & Episcopo conferente; prout in permutatione fieri solet; Moritur dictus Vastagius, & patroni d. Ecclesie uolunt presentare ad illam, tanquam nunc vacantem: aliqui se opposuerunt, dicendo, Ecclesiam esse deuolutam ad Sedem Apostolicam; cum tanto tempore vacauerit; allegantes primam presentationem fuisse nullam, tanquam factam coram non habente facultatem instituendi, sed in eadem allegatione concluditur, patronos potuisse presentare; quandoquidem ille inferior habebatur, & credebatur tanquam habens potestatem instituendi, ut euitetur crassa, & supina ignorantia; & ideo non reputantur negligentes; nam presupponitur, illum Praelectum fuisse in quali possessione instituendi, & per consequens illius institutionem tenuisse, allegando *cap. consultationibus, de instit. & c. quarelam de elec.* Quam quidem allegationem reperies etiam truncatè penes *Lambert. 2. par. lib. 2. art. 24. 1. q. princip. fol. 713.*

Vnde, omnino patronus venit excusandus à deuolutione, quotiescunq; presentauit coram eo, quem, ut dictum est, ex rationabili causa, credebatur habere ius instituendi, & aliàs in vna *Mediolanen. Iurispatronatus 29. Ianuarij 1596. coram Blanebeto* fuit. resolutum N. esse instituendum, & presentationem factam coram Praeposito M. impedire deuolutionem; quia ad hunc effectum sufficit, patronos iustam habuisse causam credendi illum, cui presentarunt, habere ius instituendi; licet in veritate non haberet; quam decisionem refert *Garc. de benef. p. 10. cap. 3. num. 8.* Sicut etiam secus dicendum est, si presentatio fuerit facta coram Ordinario, & erat nihilominus facienda coram alio, habente ius instituendi; tunc enim patronus sic presentando etiam excusatur à deuolutione.

Quod enim Inferior habeat ius instituendi, non procedit de iure communi, sicut in Ordinario; sed ei competere potest ex legitima prescriptione, seu priuilegio, quod quidem facile est, patronum ignorare, *cap. porro, de priuileg. ubi glos. in verbo, inspectione,* quod priuilegia sunt inspicienda, ad hoc, ut sciatur quid in eis contineatur. Aliàs oporteret, patronum, sic presentantem diuinare, illum Inferiorem habuisse ius instituendi; & nihilominus nemo diuinare tenetur *l. si fideiussor. S. si cum debitor, ff. mand. l. si putator, ff. ad l. Aquil.* quod ampliatur necum in Sapiente, ut ille diuinare non teneatur, uerum etiam in ipso Summo Pontifice, *cap. vn. s. porro, ibi, quoniam est locum Dei teneamus in terris, non tamen de occultis potuimus diuinare; ut Eccles. benef. siu. dimin. confer. ubi glos. in verbo diuinare,* quod neq; Paulus, licet esset Spiritu Dei plenus, potuit secreta Diuini Concilij agnoscere, *cap. Beatus 22. q. 2. Mandos. ad reg. 32. q. 3. num. 9.*

Vnde, cum nemo teneatur scire iura priuatorum, *d. cap. porro,* cum alijs allegatis per *Visian. in praxi iurispatr. lib. 7. cap. 6. num. 1.* licet fuerit lapsum tempus ad presentandum coram habente facultatem instituendi, ex uita causa ignorantia, poterit patronum iterum presentare, *Barbos. de pot. Episc. alleg. 72. nu. 141.* Secus uero, si scienter, & dolose presentauit coram non habente potestatem instituendi; quia tunc deuoluitur ad Superiorem beneficii collatio, prout fuit dictum in vna *Lunensanen. Capellania 5. Decembris 1601. coram Cardinale Sacrato, & in vna Roman. Iurispatronatus 9. Maij 1603. coram Iusto,* ut refert *id. Visian. loc. cit.*

Sic etiã, nec Papa praesumitur habere notitiam Iuris ex speciali concessione alicui competentis, sed eius tantum, quod ex Iuris communis dispositione competit; & sic in priuilegio praesumitur in eodem Papa ignorantia, ut ex pluribus comprobatur *Marescott. var. res. lib. 2. c. 40. nu. 23. 33. et 34.*

Porro, praeter illa quatuor requisita ad institutionem de quibus per *Abb. in c. cum Bertoldus nu. 22. de res. iud. & in vna Lunensanen. Beneficij impressa penes Visian. in calce d. sue prax. qua est decis. 10. nu. 1.* plurimum interest seruari formam *cap. fin. de elec. in 6.* circa propositionem edicti cum aliàs institutio esset nulla, potissimum uero, circa illius terminum, *Put. decis. 183. lib. 1.* nam in casu *d. decis.* proponebatur, quod eadem die, qua fuit facta presentatio, sequuta erat institutio, quae fieri debuerat propositis edictis, cum intervallo temporis, de quo non apparebat; ac proinde fuit dictum

dictum, quod illa erat nulla, vt etiam tenuit *Rota in vna Romana iurispatronatus 15. Martii 1630. coram D. Merlino, qua est decis. 362. nu. 17. diuers. recent.* in qua habetur, nullam esse institutionem factam, ex eo, quod non præcesserint edicta, & nimis properè actum fuerit, & sic præsentatus ceciderit ab omni beneficio, etiam præsentationis, iuxta *sex. in cap. auaritia, de elect. in 6.* quia ex nimia festinatione, non seruata forma *d. c. fin. de elect. in 6.* præsertim, vbi edicta non præcesserunt, nulla erit institutio; nam dum proceditur per modum insolitum, non arguitur bona fides; imò potius fraus; & certum est, quod talis festinatio, & celeritas arguunt nedum fraudem, verum etiam metum, per ea, quæ adducit *Paul. Casp. consil. 174. nu. 3. circa med. vers. est, & hac præsumptio lib. 1.* vt in terminis contracti matrimonij loquitur *Rota penes Ludouic. decis. 326. num. 36.* & in vna *Colimbrien. Matrimonij coram Buratto impressa penes Farin. decis. 643. num. 20. tom. 3.* *Barbos. in suis votis decis. suis canonicis impressis post præx. exig. pens. lib. 1. vot. 1. nu. 64.* & in proprijs terminis tenuit *Rota in vna Ferrarien. Archiepiscopatus decis. 197. p. 5. diuers. recent. nu. 54. & 55.* vbi eadem die fuerunt apposta edicta, facta præsentatio, & institutio; vnde ex huiusmodi breuitate temporis, satis apparebat, quod non fuit adhibita causæ cognitio; & quamuis in *d. decis. nu. 57.* dicatur, ista non procedere, quando temporis breuitate Iudex potuit instrui, quia tunc non vitiatur actus *ex iuribus ibi allegatis* at tamè fuit dictum, quod breuitas temporis non sufficiebat, cù requiretur congruū tēpus ad docendum de titulo foundationis, & dotationis, aut priuilegio; ac propterea requirebatur congruum tempus ad probandam immemorabilem cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum in casu illius decisionis.

Nisi tamen essemus in casu, quo ita in foundatione beneficij dispositum fuisset, vt videlicet beneficiatus designet sibi successorem; sicut vidi in pluribus foundationibus, in quibus disponebatur, vt successor sic designatus, valeat sine Ordinarij, aut cuiuscunque licentia beneficium, absque aliqua institutione obtinere, & retinere; quia huiusmodi dispositio est omnino seruanda, *Lottor. de reb. benef. lib. 1. q. 32. nu. 40.* vbi probat prædictam dispositionem, seu nominationem habere vim præsentationis; quatenus inducitur est, vt simpliciter fiat; & licet adiectum fuerit, vt alia institutio Ordinarij non requiratur tamè non cēsetur exclusio proinde institutio; sed ipsa designatio habet vim institutionis, tanquam facta per Ecclesiasti-

cam personam, quod non est contra naturam beneficij; prout esset, si simpliciter ordinatum foret, vt sine institutione alicuius, possit beneficium obtineri, id. *Lottor. loc. cit.* & fuit dictum in *Faentina Beneficij 20. Nouembris 1613.* quæ est *decis. 530. p. 2. vt. cent.* valere conditionem in limine foundationis adiectam, vt prædecessor eligat sibi successorem, etiam nulla sequuta Ordinarij institutione, ex *Lambert. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 9. art. 1. nu. 70. & art. 3. in princ.* vbi refert *cons. Corsetti Rota Auditoris* ab Eminentissimis Iurisconsultis subscriptum, & vt in casu prædictæ decisionis 530. vbi *num. 2.* patronus beneficij erat etiam illius Rector, & sic persona ecclesiastica, qui ex præmissis, etiam tanquam talis, potuit sibi successorem in beneficio designare, & nominare, absque aliqua requirenda institutione, id. *Lambert. loc. cit. num. 70. fol. 193. 9. ampliat.* dicens, id procedere, etiam si esset conditio, quod nulla Superioris requiratur institutio, sed Sacerdos primò beneficiatus, & sic successiuè possit alium sacerdotem, in ultimo vitæ spiritu, eligere in eius successorem in ipso beneficio; qui autoritate propria possit illud ingredi, electore mortuo, absque aliqua Superioris institutione; nam cù hoc fit per eundem Rectorem beneficiatum, fit per personam capacem Iuris spiritualis; secus autem, si conditio talis esset, quod sola præsentatio facta per laicum sufficeret, absque aliqua institutione canonica, etiam si talis conditio apponeretur in limine foundationis de consensu Ordinarij, quia ille actus præsentationis fiet per laicum, & sic per personam incapacem meri iuris spiritualis, *cap. Messana, & cap. Sacrosancta, de elect. cap. 2. de iudic. id. Lambert. loc. cit. d. nu. 70. fol. 194. & art. 3. 9. quæst. princip. in princip. fol. 207.* vbi ait, hanc quæstionem in factis habuisse Paduæ, cum quidam Vicarius, non obstante supradicta conditione, adiecta in limine foundationis de consensu Ordinarij tentaret instituere quosdam beneficiatos, ad quædam beneficia, quæ de ordine fundatoris, vt dictum est, incedunt de Sacerdote in Sacerdotem, sine aliqua institutione, & sic communicato consilio cum alijs peritissimis iurisconsultis, omnes iuerunt in eadem sententiam, & ita fuit obtentum, vt in *d. fol. 207. num. 14. circa med.*

Quod tamen intelligendum, vt prædicta conditio fuerit apposta in limine foundationis beneficij, de consensu Ordinarij, non autem post foundationem; quia tunc, si Episcopus id faceret, alienaret ius instituendi spectans ad Episcopatum, quod sine causa fieri non debet, *Rocch. de iurepatr. verbo pro eo, quod de Diaceni consensu, num. 26. circa med.*
cum

cum Prelatus in acquirendis, possit Ecclesie suæ præjudicare, secus verò in quæsitis *Ric. in praxi fori Decis. decis. 96. nu. 1. Rota decis. 233. nu. 6. p. 3. diuers.*

Quod eò magis dicendum est de testatore, vel fundatore; qui non potest immutare dispositionem sacrorum canonum in Episcopi præiudicium, sine illius consensu, *cap. requisitum, de testam. & nemo facere potest, quin iura locum habeant in sua dispositione. l. nemo, ff. de leg. 1. nec fundus Ecclesiam* 10 *potest circa spiritualia disponere sine consensu Episcopi, Abb. in cap. significatum in 1. nos. de prob. vbi dicit, quod patronus non potest apponere modum celebrandi diuina in Ecclesia patronata, nec restringere aliter institucendum in illo beneficio, sed hoc spectat ad Superiorem, Rocch. in d. verbo pro 10, & c. nu. 25. 26. 27. dicens, quod propterea non valebit dispositio, quod tres, vel quatuor missæ in hebdomada celebrentur per intituendum, nisi Episcopi consensus interueniat*

Sanè, vbi nihil obstat, quod Superiorem à ferenda institutionis sententia retrahat, omnibus iam probatis, eam quamprimum ferre tenetur; quandoquidem, licet non sit compus præfixum Superiori ad instituendum, 11 sicut alias diximus; nec tamen proinde institutionem ipsam longius, quam par est, protrahere debet; quinimò ex iuribus, quæ patrono tempus ad presentandum statuerunt, nulla alia ratione id traditum esse conspicitur, nisi quatenus congruo ipse tempore præstituto valeat maturius de idoneo Rectore providere, At verò Superior idem, compilato processu, debet statim presentatum ipsum instituere.

Quapropter, optime concludit id. *Roc. verbo honorificum q. 25. nu. 55. per Abb. in c. 2. de concess. prob. quod habens instituere non habet tempus prolixum, sicut is, qui habet conferre; cum institutio fiat de persona presentata; vnde nihil superest Superiori faciendum, nisi presentatum examinare, Setu. de benef. p. 3. q. 64. n. 1. Paul. de Ciudad. 6. p. 3. nu. 10. Lambert. p. 1. lib. 2. art. 23. q. 1. lib. 2. art. 23. q. 1. nu. 2. fol. 711. Garc. de benef. p. 10. cap. 4. per tot. Quinimò solent quidam; ipsi fundatores in fundatione, præfigere terminum, infra quem presentandus debeat institui; Nec semel in Dataria Apostolica vidimus, concedi erectionis beneficiorum, cum reseruatione iurispatronatus, adiecta temporis etiam parui, præfinitione ad instituendum; & in erectione cuiusdam Ecclesie Collegiate insignis, fuit concessum quod ad illius dignitates, quoties illæ quomodocumq; vacarent, etiam apud Sedem possint persone idoneæ ad illas sic vacantes*

presentari Ordinario loci, qui personas 12 prædictas intra triduum instituat. Ita quod si idem Ordinarius illas sic instituere indebitè recusauerit, tunc, & eo casu Ordinarius vicinior, aut altera persona in Dignitate Ecclesiastica constituta, presentatas personas huiusmodi, apostolica auctoritate instituere possit.

Quamuis autem ipse Superior, quantumlibet institutionem huiusmodi differat, non tamen licet presentato, in beneficio se 13 ingerere ante ipsam institutionem; aliis enim omne ius sibi per presentationem quæsitum, amittit; vnde poterit tale beneficium impetrari; prout notatur inter *notabilia. Cancellaria Apostolica, fol. mibi 161. dter.* Hoc autem, vbi agitur de beneficio iurispatronatus; quia ipsa sola presentatio non sufficit, vt presentatus se ingerat in beneficio, vt dictum est; secus verò in beneficio liberæ collationis; quia tunc possessio tradita 14 ab illis, qui habent potestatem conferendi, habet vim collationis, vt tenent *Rota. penes Cocim. decis. 122. nu. 5. vbi fuit dictum, non obstat instrumentum, quod dabatur, continens solam electionem Capituli; quia cum possessio fuerit tradita per eosdemmet Canonicos, illa sufficit pro collatione, in qua non requiritur certa forma verborum, prout dictum fuit in vna *Toletan. Canoniceatus penes Pur. decis. 124. nu. 2. p. 3. à nobis superius in simili allata.**

Ceterum verò, prout antea dictum est, si sic presentatus se ingesserit, scilicet ante 16 dictam institutionem, non euadet penas contentas in *cap. auaritia de elect. in 6. quicquid nonnulli dixerint in contrarium contra communiorem opinionem, & praxim; cum non semel Rota tenuerit, quod cù presentatus ante institutionem acceperit possessionem beneficii, ac fructus perceperit, intelligitur ipso iure priuatus; quia ratio prædicti textus satis est generalis, & habet locum in quolibet beneficio, vt in *cap. transfmissam, & cap. nostri de elect. & quamuis Gemin. in d. cap. auaritia, & Lambert. 2. p. lib. 2. q. 5. princ. art. 11. dicant, illum text. procedere tantum in dignitatibus, non autem in eo, qui ante institutionem se ingerit, quia non incurrit illius penam, nihilominus contrarium est verius, nam dispositio *cap. est favorabilis, vt dictum est, & eadem ratio in simplicibus militat, vt per Marscott. var. resol. lib. 2. cap. 3. nu. 47.***

Hoc tamen verum est, quod licet *d. c. auaritia* sit extendendum ad presentationem, vt supra dictum est, & infra dicetur, nihilominus ex eadem ratione, sola possessio, 17 absq; administratione, vel fructuum perceptione non sufficit ad incurrendam penam *d. cap.*

d. cap. auaritia; quia sumus in penalibus, & *text.* loquitur de electo ministrante in temporalibus, & spiritualibus ante confirmationem, & ita fuit firmatum in vna *Calagavitana Abbatisatus coram Put. dec. 45. lib. 3.* vbi tamen, in casu ibi proposito, fuit dictum, ex eo quod omnes moniales, Abbatissæ ante illius confirmationem, obedientiam præstiterant, per talem præstationem obedientiæ, dicebatur administrasse, ac in penam, *d. cap. auaritia* incidisse; prout regulariter dicendum est nedum de præsentato, sed etiã nominato à patronis ad beneficium iurispatronatus; nam, si ante præstationem, aut nominationem administrat, incidit in pœnas *d. cap. auaritia*.

Quinimo (quod magis est) penes *Mant.* fuit dictum *decis. 261. sub nu. 3. vers. neque obstat*, non obstat in casu ibi proposito, quod præsentatus, fuerit inductus in possessionem autoritate Archiepiscopi Tranen, & ideo tacite potuisset intelligi institutus, *arg. l. illud de acquir. hered. & l. ad rem mobilem, ff. de procur.* quia cum esset Iudex delegatus, non potuit eum instituere; imò pronunciauit tantum dictum præsentatum fore, & esse instituendum, prout eum institui, & inuestiri mandauit.

Sicut neq; inductio in possessionem, facta autoritate prædicti Archiepiscopi potuit habere effectum tacite collationis; quia si non potuit eum expresse instituere; multo minus tacite, *l. cum quid, ff. si cert. pet. & l. præcibus, ff. de impub. & al. sub sit. id. Mant. loc. cit. nu. 4.*

Quod quidem, tanti esse momenti dignoscitur, vt adhuc vigeat dispositio *d. cap. auaritia*, vbi institutio ipsa ex defectu iurisdictionis, nulla prorsus reddatur, quæ nullo modo proinde præsentatum excusat, qui supradictæ se ingerit administrationi, *Card. conf. 31. num. 6. cum seqq. Roman. conf. 330. num. 21. cum seqq.* quos refert, & sequitur *Marscott. d. lib. 2. cap. 35. nu. 39.* qui tamen aduertit *nu. 50.* pœnam dictæ decretalis excusare præsentatum, si contingat, ipsum institui ex errore Iuris ambigui, & obsecuri, vbi talis error sit probabilis, vt in casu *Seraph. decis. 1274.* ibi enim, cum quidam esset præsentatus ad parochialem Ecclesiam, & fuerat examinatus ab Examinatoribus, à quibus fuit facta relatio quoad scientiam tantum, non autem quoad mores, & ætatem, iuxta sancita per *Concil. Trid. sess. 24. cap. 8.* & Episcopus eundem præsentatum instituebat, qui post dictam institutionem se ingessit administrationi, dubitabatur de nullitate institutionis, ob non seruata formam *d. Concil.* ac proinde, an incidisset in pœnam *d. cap. auaritia*, & fuit resolutum negatiue;

quia talis institutus potuit credere, se fuisse ab Examinatoribus approbatum in omnibus; ex quo Ordinarius eum instituebat; nam præsumitur fuisse informatus de omnibus requisitis, ad tradita per *Felin. in cap. fin. num. 2. de presumpt.* vt dicitur in *Casalen. Parochialis*, quam etiam refert idem *Marscott. dist. num. 50.*

Sanè, docet hæc nostra praxis, præmissa locum sibi vindicare nedum circa institutionem in beneficio ab Ordinario faciendã, verum etiam vbi illa spectaret ad Papam, etiam in beneficio iurispatronatus laicalis, prout non raro euenit, sed in multis casibus in quibus illud non potest ab ipso Ordinario obtineri, sed à Sede Apostolica, nempe ob dispensationes super pluralitate beneficiorum, seu reservatione pensionum, aut aliis quomodocunq; quia prouisus de tali beneficio non poterit se ingerere in illius administratione, seu fructuum perceptione, litteris institutionis, non expeditis; nam nõ potest Orator, consumpra vacatione per supplicationem signatam, & registratam, ea omissa, adire Ordinarium pro institutione, & bursale commodum Principis fraudare, contra formam Cõstitutionis Iulij III. qua cautum est, ne quisquam Apostolica authoritate de beneficio prouisus, illius possessionem apprehendere valeat sine litteris Apostolicis super illius prouisione expeditis, & sic in sui ratione, omnia beneficia, etiam iurispatronatus laicalis comprehendentis, vt habetur in vna *Romana Preposituræ pens. Rub. decis. 216. per tot.* quod quidem habet locum, etiam in beneficijs iurispatronatus Regum, & Imperatorum, quæ in suis casibus expediuntur cum solutione taxarum, & annatarum, prout cetera beneficia, absq; aliqua exceptione emolumentorum Datarie, & Cancellarie Apostolicæ; nam dicta constitutio Iulij III. ita prohibitoria; & pœnalis generaliter concepta, æqualiter debet determinare omnia, quæ subiacent solutioni emolumentorum; ex quo fraus non minimè cadere potest in expeditione beneficiorum de Iure patronatus, quam in alijs liberæ collationis, vt in eadem *Romana Preposituræ pens. eundem Rub. decis. 287. nu. 8. & 9. tom. 1.*

Cũ verò iam supra dixerimus, quid agendũ esset, quando præsentatio, & institutio ex diuersis qualitatibus ad eundem Episcopum spectet, propterea sciendũ est, quod hæc praxis fuit pluries obseruata secundum casus, quos nimis vtiliter cõgerit *Lamb. hoc tract. p. 3. lib. 2. art. 19. per tot. fol. mibi 928.* quorũ Primus est quando Episcopus est Abbas alicuius Ecclesie, & tanquam Abbas est patronus alterius Ecclesie, & sic vti Episcopus habe-

haberet ius instituendi in dicta Ecclesia patronata; tunc enim presentatio, & institutio non debet per ipsum Episcopum unice actu expediri, sed separatim; quia primo debet presentare tanquam Abbas; licet melius esset, si procurator, ipsius Abbatis nomine presentaret, & postea Episcopus institueret, secundum *tex. in cap. de collatione, de appell. in 6. & in cap. cum olim, & ibi Felin. num. 1. 2. & 3. de sent. & re. iud.* & hunc casum affert *Barbos. de potest. sp. sc. glos. 72. num. 196.* & hic etiam debet seruari forma *in fin. de elect. in 6.* Secundus casus est, quando ad habentem instituere spectaret ius patronatus, ratione sui patrimonij; licet institutio ad eum spectet ratione suae Praelaturae; quia cum sit patronatus laicalis, est separatim ab Ecclesia, & sua Praelatura. Tertius casus est, si talis habeat compatronos; quia potest cum eisdem patronis presentare, & ac postea instituere. Quartus casus est, si compromittatur ius presentandi in habentem instituere. Quintus casus est, si Episcopo, tanquam priuatae personae fit facta donatio ius patronatus. Sextus casus est, quando integrum ius patronatus transfertur a laicis in Episcopum, ratione suae Ecclesiae Episcopalis; quia erit in eius arbitrio, an velit prouidere unice actu Septimus casus est, si fuerit translatus ius patronatus cum reservatione, quod quis presentet cum consilio alicuius, vel presentet aliquem de tali familia; nam in his casibus actus presentationis & institutionis sunt separatim expediendi. Octauus casus est, quando Superior conferret ex deuolutione beneficium; cum tunc in eiusdem Episcopi arbitrio erit unice, vel duplici actu negotium expedire; cet melius sit unice actu prouidere, ne Ecclesia diutius vacet; quia res de facili reuertitur ad suam naturam; & cum prouisio Ecclesiae ad illum merito iure spectabat tanquam Ordinarium, sublato impedimento presentationis; prouidebit per collationem, vt habeat unicum tempus, & non plura.

Nonus casus est, quando adhuc essemus

Felix Tamburellus V. I. D. Prothonotarius Apostolicus, Eminentissimi, et Reuerendissimi Domini D. Francisci, miseratione diuina tituli SS. Quatuor Coronatorum, Presbiteri Cardinalis Boncompagni, Archiepiscopi Neapolitani Vicarius, & Officialis Generalis. In causa in hac Curia Archiepiscopali Neapolitana versente inter ipsas R. Promotorem fscalem ex vna, & R. N. Clericum Neapolitanum ex altera partibus, de & super perpetuo simplici beneficio ecclesiastico, seu Capellania, sub inuocatione Sancti N. in eius Ecclesiam N. noniter erecto, seu erecta, prout ex actis, &c.

Visa presentatione facta per D. N. procuratorem specialiter constitutum per D. N. ius patronatum habentem, tam ex prima uice erectione, quam toties, quoties casus vacationis occurrerit, visisq; edito per nos expedito contra interese pretendentes, & affixione in dicta Ecclesia, visisq; actis, alijsq; omnibus videndis, consideratisq; omnibus debite considerandis, factaq; relatione in Congregatione, Christi nomine inuocato.

Vuu

Per

in iure deuoluto, sed presentatio sic facienda sub certa forma, quae obseruanda ueniret per illum, ad quem iure deuoluto uenit potestas, ne illis praedictetur, qui in presentatione debebant interuenire, & tunc fiet necessario prouisio duobus actibus, & non erit in optione Episcopi.

Decimus casus est, quando eodem iure quis haberet duas potestates exercere, & tunc unice contextu se potest expedire; quia collatio habet vim electionis, presentationis, confirmationis, & institutonis, vt notatur *in cap. cum olim, de cau. poss. & prop.* Ex quibus casibus nonnullos etiam notat *Barbos. de pot. Episc. alleg. 72. nu. 196.* & nos supra diximus.

Postquam egimus de ijs omnibus, quae pertinent ad praxim erectionis beneficiorum Ecclesiasticorum cum reservatione ius patronatus, eorumq; requisitis ad obtinendam legitimam institutionem; legitimando uidelicet personas presentantium, ac presentatorum, ac quando ipsa presentatio cadat, ecclesiaq; vacare dicatur, necnon de actualitate ipsius presentationis, ac infra quod tempus, ubi quando, qualiter, & quomodo facienda, ac coram quibus ipsa presentatio fiet, quid faciendum per presentatum, quod ius ex presentatione acquirat; ad quid ille reueatur, & de citatione per edictum, variatione patronorum in presentando, de discussione negotij ex officio habentis instituere faciendam, ac de contradictionibus, oppositionibus, & litibus, quae in ea succedere possunt, de quibus toto processu, vsq; ad actum institutionis, ac alijs quae per *Lambert. de iure patr. par. 3. lib. 2. in principio* dicta sunt, & per nos ad quotidianam praxim redacta; sequitur nunc necessario eorundem praemissorum omnium perfectio; quae in legitima erectione, & presentati institutione consistunt; unde huiusmodi institutionis formulam de more subiicimus, quae secundum communem usum Curiarum Ecclesiasticarum concipi consuevit, tenoris sequentis, uidelicet.

21 Per hanc nostram diffinitiuam sententiam, quam in his scriptis, praeribunt sedentes, ferimus, dicimus, decernimus, & pronunciamus, ac de voto eiusdem Congregationis, diffinitiuè sententiamus, praedictum Reu. D. N. sanquam habilem, & idoneum repertum, approbatum, prauo examine coram Admod. RR. DD. Examinatoribus synodalibus, quoad doctrinam, peracto, institutum fore, & esse; prout presenti nostra diffinitiuam sententia ipsum instituit in beneficiatum, & Capellanum beneficij, seu Capellania sub inuocatione Sancti N. intus Ecclesiam S. N. cum omnibus & singulis illius iuribus, fructibus, redditibus, prouentibus, ac honoribus, & oneribus; utq; proinde esse expediendas bullas, seu litteras institutionales in forma; & ita dicimus, decernimus, pronunciamus, et diffinitiuè sententiamus, non solum isto, sed omni alio meliori modo.

Felix Tamburellus Vicarius Generalis.

Quod si ius instituti ad duos pertineat cumulatiuè, prout pertinere potest, ambo, omnes actus subscribant, ipsamq; sententiam ferant, prout in vna Comen. Capella, relata per Garc. de benef. p. 5. c. 9. n. 92.

22 circa fin. ubi quod Inferior potest acquirere ius instituti cumulatiuè ad Ordinariū.

Et licet hic, sola sufficiat sententia institutionis ex praemissa formula, ut tenuit Rota penes Paris. dec. 521. nu. 1. tom. 2. quia per eam satis declaratur, & pronunciacur, praesentatum esse institutum, consueuerunt nihilominus litterae institutionales ad partem expediri, quae etiam sine peculiari sententia probant; quandoquidem bonum est scripturam adhiberi; nam, ut ait Viuian. in praxi iurispr. lib. 13. cap. 1 n. 5. feruatur in praxi de communi tylo, ut institutio semper fiat in scriptis, cum interuentu, & rogatu Notarii in praesentia duorum testium; ut ita semper illa facilius probari possit; idemq; Viuian. d. lib. 13. cap. 4. sub

num. 2. aliam formulam adijcit huiusmodi litterarum institutionalium, etiam vim sententiae habentium.

Ad huiusmodi verò institutionis sententiam ferendam, deuentri potest per Superiorem, etiam post obitum praesentantium; quamuis alij patroni successerint, ex Bart. in l. si ita, S. si domus, ff. de leg. 1. id. Viuian. lib. 12. cap. 5. num. 35. & ita vidimus pluries praeficiari; quinimmo patroni succedentes, si sint laici, & adhuc duret tempus datum ad praesentandum, possunt variare; quia dicuntur vna eademq; persona successorum cum praedecessore, id. Viuian. loc. cit. nu. 36.

Formulam litterarum institutionalium satis amplam ponit id. Lambert. d. 3. p. lib. 2. art. 15. q. 11. ex qua possunt aliae formulae concipi; secundum casuum diuersitatem; hic verò eam subnectere visum est, quae de more huius Curiae Archiepiscopalis, concepti consuevit, et est tenoris sequentis, vide licet.

24 Felix Tamburellus & c. Vniuersis, & singulis has praesentes nostras institutionis litteras inspecturis, visuris, atq; lecturis, salutem in Domino, Notam facimus, atq; testamur, quod vacante perpetuo simplici beneficio ecclesiastico, aut perpetua sine cura Capellania sub inuocatione S. N. intus Ecclesiam N. Neapolit. nouiter erecto, seu erecta, et à primua illius erectione, (seu per obitum, aut cessionem N.) quod, seu qua de iure patrimonialis laicorum existit, familia videlicet N. coparuis coram nobis, et in nostra Curia Reu. N. Clericus Neapolis, afferens se fuisse praesentatum ad dictum beneficium, seu Capellaniam ab illius patronis existitibus in pacifica possessione, seu quasi praesentandi Rectorem beneficiatum, seu Capellanum, toties quoties casus vacationis occurrerit, petens à nobis institui, & confirmari in Rectorem beneficiatum, seu Capellanum dicti beneficii, seu Capellaniae, cum omnibus honoribus, & oneribus solitis, & consuetis. Quare Nos volentes in praemissis maturè procedere, generale edictum ad instantiam praedicti N. Clerici expediri, & ad valuas dictae Ecclesiae, ac praedicti beneficii seu Capellaniae Altare affigi, legi, & dimitti iussimus, per quod citari fecimus, & monebimus omnes, & singulas personas; sua quomodolibet interesse putantes, quatenus infra terminum certum, & competentem in eodem edicto praefixum, comparere debuissent coram nobis & in dicta nostra Curia ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid uoluisent, tam contra personam praesentatam, quam praesentantes; quare dicta institutio fieri non debuisset. Quo quidem edicto affixo, ac postmodum amoto, a consatisq; debitis contumacijs; & quia ex scripturis, alijsq; iuribus productis, & praesentatis, existentibus penes infra scriptum nostrum Actuarium, clarè constat, & constat de vacatione, & praesentatione

sione predictis, & quod predicti N. & N. presentantes fuerunt, et sunt veri patroni predicti beneficii, seu Capella, & existunt in pacifica possessione, seu quasi dicti iurispatronatus, & presentandi predictum beneficium, seu Capellannum. Idcirco eundem N. Clericum sic presentatum per eiusdem Curia Archiepiscopalis Examinatores ad id deputatos examinatum, & approbatum, tanquam habilem, idoneum, & sufficientem, instituendum, & confirmandum duximus; prout ipsum tenore presentium instituiimus, & confirmamus, et de eodem beneficio, seu Capella eundem N. Clericum coram nobis genibus flexis constitutum, & acceptantem per bireti capiti suo impositionem inuestimus. Quo circa uniuersis, & singulis personis ecclesiasticis, Notarijsq; ac tabellionibus publicis huius nostrae Diocesis, in virtute sanctae obedientiae, ac sub paenis, & censuris contra inobedientes Superiorum mandatis à iure inflictis, & arbitrio nostro infligendis, per praesentes precipimus, & mandamus, ut cum pro parte eiusdem N. Clerici, vigore presentium requisiti fuerint, vel eorum aliquis requisitus fuerit, ad predictam Ecclesiam N. accedant, dictumq; N. Clericum, vel procuratorem suum pro eo in corporalem, realem, & actualem possessionem predicti beneficii, seu Capella, ac omnium illi forsan, & annexorum iurium, & pertinentiarum seruatis seruandis, auctoritate nostra indicant, & defendat inductum. Amoto exinde quolibet illicito detentore; quem nos harum serie amouemus, & denunciamus amotum, ac faciant dicto N. Clerico, vel procuratori suo de dicti beneficii, seu Capella, ac annexorum predictorum fructibus redditibus, proventibus, iuribus, & obventionibus uniuersis integre responderi; omniaq; & singula dicant, & faciant, quae in similibus possessionis tradendis necessaria fuerint, & consueta. Contradictores quoslibet, & rebelles eadem auctoritate nostra per censuras Ecclesiasticas compescendo. In quorum omnium, & singulorum fidem praesentes manu nostra signatas, & per infra scriptum Curia Archiepiscopalis Notarium subscriptas, sigillisq; nostri appensione munitas fieri iussimus. Datum in nostro Archiepiscopali Palatio Neapolitano Anno Domini, &c.

Felix Tamburellus Vicarius Generalis.

Locus † Sigilli.

N. Actuarius.

Hæc est consueta formula litterarum institutionalium pro presentato; quo vero ad prouisionem beneficii liberæ collationis, potest modus desumi, ex formulis à nobis suo loco appositis nulla habita mentione iurispatronatus, etiam attenda fundatione, seu dotatione; nam licet, sicut alibi diximus, illud etiam tacite reseruatum censetur, nihilominus verò quamplurima beneficia ecclesiastica fundantur passim; ex quibus elicitur, fundatores nullum iurispatronatus sibi reseruare voluisse; etiam quod illud expressè non reniserint. Quod quidem deprehenditur, si in fundatione illorum narretur causa; exempli gratia, quod fuerint moti ad fundandum pro elemosina, intuitu retributionis æternæ, & pro redemptione peccatorum suorum, parentum, & consanguineorum, aut quid simile, ut fuit consideratum in vna Albanen. Prioratus, relata per Garc. p. 5. cap. 9. num. 99. post med. & sic excluditur causa, propter quam regulariter acquiritur iurispatronatus, necnon remuneratio temporalis, id est iurispresentandi; tunc enim dici potest, quod fundator recepit in hac vita mercedem suam, recipiendo fru-

ctus presentationis, ex Calder. conf. 19. in fin. de iurepatr. Viuian. lib. 5. cap. 2. num. 3. quia aliàs hoc dicitur factum pro elemosina, & certum est, quod ex elemosynis non acquiritur iurispatronatus, Coccin. decis. 606. nu. 12. Cavaler. decis. 119. nu. 9.

Nec omittam, quod huiusmodi institutio presentati fieri potest, etiam per Vicarium foraneum Episcopi in loco Diocesis deputatum; si ex vi suæ deputationis, exerceat ibi iurisdictionem, prout tenuit Rota in vna Agrigentim. Beneficij S. Antonij, 12. Novembris 1601. coram Corduba in qua habetur, presentationem tribuere ius etiam factum coram vicario foraneo; quia cum iurisdictionem haberet in illo loco, ibi facere poterat omnia quæ Vicarius Generalis totius Diocesis; Garc. par. 6. cap. 2. num. 123. circa fin.

Et licet regulariter, post sententiam erectionis beneficii de iure patronatus, necnon institutionis, sequantur illico litteræ institutionales; id tamen est in arbitrio Superioris instituentis; aut ipsius presentati illas petitis; cum certum sit, quod, ut etiam supra dictum est, ad dictam institutionem faciendam

V u u 2 non

non reperitur tempus à iure præfixum, sicut patrono ad præsentandum, qui tenetur intra quatuor, vel sex menses præsentare, *Lambert. de iurepatr. 2. p. 2. lib. art. 23. 1. q. princ. num. 1. fol. 711.* nam remanet in arbitrio prædicti Superioris, an velit statim probatis omnibus de iure requisitis, instituere præsentatum, vel nec; cum sibi non sit dictum tempus ad instituendum, & confirmandum, præfixum, *Rota decis. 4. de iurepatr. in nou. Abb. in cap. nulla num. 12. & 13. de concess. præb. Selua de benef. 3. p. q. 64. nu. 1. Rocc. de iurepatr. verbo, honorificum, q. 25. num. 55. Paul. de Cittad. de iurepatr. 6. p. art. 3. n. 203. Zerola in praxi Episc. p. 1. verbo, Ius patronatus, §. Ad octauum, vers. tertium dubii, Garc. de benef. p. 10. cap. 4. num. 1. Viuian. lib. 7. cap. 5. nu. 9. et lib. 12. cap. 4. nu. 7. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. nu. 59. Addit. ad Burratt. decis. 567. num. 11. Illustriss. D. Carolus Maranta Episcopus Iuuenacen. in suis respons. tom. 3. resp. 47. nu. 38.*

Eadem institutionis formula deseruire potest pro Inferioribus, ius instituendi habentibus, postquam tamen præsentatus, fuerit ab Episcopo examinatus, id. *Viuian. lib. 13. cap. 4. sub num. 3.* vbi adiicit institutionis formulam, qua vitur Capitulum Pisanum, habens huiusmodi ius instituendi.

Verùm, quia potest etiam supradictum ius cõpetere Inferioribus ex consuetudine,

præscriptione, seu priuilegio, vt habet Præceptor S. Antonij, Ordinis Viennæ. cuius institutiones fieri consueuerunt ab ipso Abbate, qui Præceptor nuncupatur, S. Antonij de Vienna, Ciuitatis Neapolis, seu eiusdem Abbatis Vicario; usq; ex priuilegijs *Clementis VII. & Pauli III.* est Ordinarius Prouisor omnium beneficiorum sub inuocatione S. Antonii de Vienna Regni Neapolis, cuiq; de iure communi est tale priuilegium reseruatum, per *text. in cap. porro, ibi, si enim eos volumus priuilegiorum suorum seruare tenorem, &c. Bald. in cap. cum venissent, nu. 4. de iud. Mant. decis. 320. num. 1. & fuit dictam in vna Casertan. Beneficij 17. Martij 1627. coram Durano decis. 71. n. 7.* vbi in terminis eiusdem Præceptorij S. Antonii de Vienna Neapolitanæ, eo magis id procedere visum fuit, quia beneficium, de quo in *d. decis. num. 8.* erat membrum, seu gracia dictæ Abbatie, vt constabat ex sententia Nuncij Neapolitanæ confirmata de anno 1579. per Vicarium Archiepiscopi eiusdem Ciuitatis, Iudicem commissarium; ac proinde, quod etiam illius institutio ad d. Abbatem spectare debet, ad *text. in cap. in Lateranensis, §. nos autem, ubi Abb. de præb. quapropter in dies videmus emanare huiusmodi institutiones ab ipso Abbate, eo quo sequitur modo videlicet.*

ALEXANDER MAGALOTTUS.

Generalis Præceptor S. Antonij de S. Antonio Ordinis Viennæ: extra Portam Campanam Neapolitana Ciuitatis, auctoritate Apostolica Præceptor Generalis; necnon omnium beneficiorum Ecclesiarum, & Hospitalium sub inuocatione S. Antonij, in vtriusque Sicilia, tam ultra, quam citra Pharus Regno, Generalis Præceptor, & Collator. Et pro eo Lucas Portinarius V. I. D. & Clericus Foroluien. eiusdem D. Alexandri Procurator ad infra scripta specialiter deputatus. Dilecto nobis in Christo Don Michaeli de Ferdinando de Neapoli. Vita, ac morum honestas, &c. nos inducunt, vt te specialibus fauoribus, & gratijs prosequamur. Cum itaq; sicut accepimus, Ecclesia, seu Capella S. Antonij, Terra Summa Nolan. Diocesis, qua de iure patronatus familia Filiola existit, ad quam tu presentatus fuisti per Isabellam Ionino filiam, & heredem Hieronyma Filiolæ, vacaueris, & vacent ad presens, illaq; institutioni, & manualitati Præceptoris pro tempore existentis subiacet. Nos, ad quos omnium Ecclesiarum, beneficiorum, & Hospitalium eiusdem S. Antonij collatio, institutio, & manualitas spectat, & pertinet, prædictæ Ecclesie, seu Capelle indemnitati providere, Tibiq; specialem gratiam facere volentes, Te, qui, vs supra, nominatus fuisti in dicta Ecclesia, seu Capella, cui non imminet animarum cura, Administratorem, & Gubernatorem, ad nostrum beneplacitum, & nutum amonibilem, creauimus, instituiimus, & deputamus. Dantes tibi gubernium, regimen, & administrationem, tam in spiritualibus, quam in temporalibus dictæ Ecclesie, seu Capelle, eiusq; inrium annexorum, & bonorum omnium; necnon liberam dispositionem omnium, & quorumcumque fructuum, reddituum, & proventuum prædictæ Ecclesie, seu Capelle quomodolibet obuientiam (Alienatione tamen bonorum immobilium, & prætorum mobilium tibi penitus interdicta,) ac facultas eiusdem Ecclesie, seu Capelle, Terras, Domos posses.

possiones, & bona quacunq; à predecessoribus tuis, vel aliis à quocunq; alienata, reinsegrandi, recuperandi; & quatenus opus sit, coram quocunq; Iudice, ad hunc effectum comparandi, aliq; omnia necessaria, & opportuna faciendi, & exequendi pro integra recuperatione bonorum, & iniuriam prædictorum, & illorum defensione; necnon quascunq; pecuniarum, & rerum quantitates, iuraq; alia quacunq; eidem Ecclesie, seu Capelle per quascunq; personas debita, & debenda recipiendi, & de receptis quietandi, & penitus absolvendi, tibi damus, & concedimus. Volumus autem, quod de fructibus, redditibus, & proveniuntibus eiusdem Ecclesie, seu Capelle Nobis, & pro tempore existentibus dictæ Generalis Præceptorie Præceptoribus, quolibet anno, in festo S. Antonij, solvere, & assignare tenearis caroleno decem moneta Regni Neapolis in signum recognitionis, & subiectionis, superioritatis, & dominij dictæ Generalis Præceptorie; & ad hoc te obligare debeas per acta Cancellarij dictæ nostræ Generalis Præceptorie in Civitate Neapolis, seu per acta Domini Fontina A.C. & dictæ nostræ Generalis Præceptorie in Urbe Notarij à nobis specialiter constituti. Ac etiam infra quatuor menses à die Data presentium, actum possessorium, inventariumq; omnium bonorum mobilium, & immobilium licet Ecclesie, seu Capelle conficere; illudq; & illa in actis eiusdem Cancellarij dictæ nostræ Generalis Præceptorie consignare debeas. Necnon S. Sedis Apostolicæ, & nobis, ac pro tempore existentibus Præceptoribus Generalibus, denotam obedientiam, & sinceram fidelitatem, medio iuramento promittere, & exhibere tenearis; alias presentes nullæ sint eo ipso. Reliquos autem fructus, redditus & proveniuntibus tibi pro onere celebrationis missarum, & maintenance cultus Divini, ac conservatione eiusdem beneficij Ecclesie, seu Capelle, ac aliorum onerum illius Rectori incumbendum supportatione, relaxamus, & gratiosè assignamus. Ita tamen, quod si per biennium continuum, dictam annuam solutionem nobis, ut supra faciendam, facere cessaveris, vel malè in huiusmodi administratione te gesseris, eo ipso regimine, & administratione prædicta privatus existas; præsensq; nostræ provisio nulla sit, & habeatur prout si facta non fuisset, liceatq; nobis, & Successoribus nostris dictæ Ecclesie, seu Capelle alteri administrandam committere, & illi de alia Administratore, & Governatore providere, absq; aliqua notificatione tibi personaliter facienda. Hortantes præterea omnes, et singulas personas Ecclesiasticas, Notarios, et tabelliones publicos, omnesq; nostros Generalis Præceptoris subditos quoscunq; qui desuper fuerint requisiti, seu aliquis eorum fuerit requisitus, quatenus te, vel procuratorem tuum, tuo nomine, in corporalem possessionem dictæ Ecclesie, seu Capelle, ac illius annexorum iniuriam, & pertinentiarum præfatorum, auctoritate nostra inducant, & inductum defendant. Amoto exinde quolibet desertore, quem nos in quantum possumus, amovemus, & denunciavimus amotum. Tibiq; de illius & annexorum fructibus, redditibus, & obventionibus univèrsis integrè, donec nostræ placuerit voluntati, responderi faciant. Invocato etiam ad hoc si opus fuerit, brachij secularis auxilio. Volumus autem, & expressè mandamus, quod nullatenus te introumittere debeas, nec audeas in perceptione votorum, oblationum, legatorum, & animalium dictæ nostræ Ecclesie, seu Capelle pro tempore offerendorum; quæ omnia expressè per presentes dictæ Generali Præceptorie; & Hospitali reservamus. In quorum omnium, & singulorum fidem has presentes literas, manu nostra subscriptas fieri, et per infra scriptum Secretarium subscribi, sigilliq; dicti Illustrissimij, et Reuerendissimij Domini Præceptoris, Abbatis, et Commendatarij, quo in talibus usitur, insimus, et fecimus appensione communiti, Datum extra Portam. Flaminiam Almæ Urbis, Anno à Nativitate Domini N. Iesu Christi M. DC. XXXII. Die vero 9. mensis Octobris. Pontificatus S. D. N. Urbani, Divina providentia Papæ Octavi, Anno eius vigesimo.

N. Procurator Generalis Deputatus ?

Locus † Sigilli.

N. Pro Secretario:

Quinim-

Quinimmò, nedum Prælati Inferioribus, eo modo, quo superius dictum est, potest competere dictum ius institutiendi, seruata tamen forma *d. c. fin. de elect.* 16. verum etiam Laicis; qui etiam absq; præsentatione, instituunt ex consuetudine, seu præscriptione tanti temporis, cuius initii memoria non extet; dummodo fuerit per Papam approbata; cum aliàs ius conferendi, seu institutiendi in beneficio Ecclesiastico non possit competere laico, etiam ex antiqua consuetudine, cum laicus non sit capax istorum iurium, *c. si quis deinceps* 16. q. 7. *Lamb. de iurepatr.* 3. p. 2. lib. art. 12. fol. mibi 904. per tot.

Similem facultatem habet etiam Reuer. D. Archipresbyter Gragnani Litteren. Diœcesis, limitatam in Territorio dictæ Terræ, tum institutiendi præsentatos in beneficiis iurispatronatus, tum etiam illa conferendi; dummodo præsentandi, seu prouidendi prius fuerint per loci Ordinarium examinati, & approbati, ac quoad parochiales Ecclesias, præuio concursu, seruata forma Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 18. de refor.* Litteræ autem ab ipso D. Archipresbytero super huiusmodi prouisionibus, ita concipi consueuerunt, videlicet.

Ascanius de Medicis, Dei gratia Archipresbyter Terra Gragnani, ad quem beneficiorum omnium Ecclesiarum in territorio dictæ Terræ sistorum collatio, prouisio, institutio, ac omnimoda dispositio ex antiqua, approbata, et præscripta, ac à Sede Apostolica confirmata, et à tanto tempore hætenus obseruata consuetudine, quod humanum memoria in contrarium non existit, spectare, et pertinere dignoscitur. Dilecto nobis in Christo R. D. Octauiano Iuueni eiusdem Terra Gragnani salutem in Domino, Vita ac morum honestas, &c. nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Quia dignum nobis videtur, illos ad regimina Parochialium Ecclesiarum adhibere, quorum scientia, atq; idoneitas, cæteraq; virtutum merita suffragantur. Proinde, vacante nuper parochiali Ecclesia S. Thomæ loci li. Iuueni nuncupati, pertinentiarum dictæ Terra Gragnani Litteren. Diœcesis, cui cura imminet animarum; quæq; de iure patronatus laicorum, ex fundatione, et dotatione existit, et ad nostram institutionem spectat, et pertinet, per obitum quoddam Luce Iuuenis eiusdem Terre dictæq; parochialis Ecclesie S. Thomæ ultimi, et immediati Rectoris, ac possessoris, comparuerunt coram nobis N. N. afferentes, se esse patronos, ac in patronatus, et præsentandi ad dictam parochialem Ecclesiam, quoties illius vacationis casus occurrerit, habere, et in pacifica possessione, seu quasi præsentandi existere; prout nobis legitimis documentis constare fecerunt. Nos volentes eiusdem Parochialis Ecclesie, indemnitati prouidere, ne eam diutius in animarum periculum, vasare cõtingat, Te prædictum R. D. Octauium qui coram nobis infra legitima tempora ab eisdem patronis præsentatus fuit, tanquam edoneum, et sufficientem, ac compatronum eiusdem Parochialis Ecclesie, quiq; præsentationem, ac institutionem, et Inuestituram dictæ Parochialis Ecclesie in tui fauorem, debita cum instantia petierunt. Nos huiusmodi præsentatione admissa, et recepta s, et in quantum de iure admitti debuerat, sequi volentes dictam Apostoli dicentis. Nemini cito manum imponas, edictum publicum in valuis eiusdem Parochialis Ecclesie S. Thomæ in forma in similibus consueta, ac termino in eo decedierum præfixo, iam elapso, prædictoq; edicto in præsentia nonnullorum testium innotato, comparuerunt coram nobis prædicti patroni, una tecum instantes, quatenus ad infra scriptam institutionem, ac inuestituram procedere deberemus. Proinde nos in Christi nomine te prædictum R. D. Octauium, tanquam idoneum, & approbatum à Perillustri, & Reuerendissimo Domino Ioanne Leonardo Bottilierio, Episcopo Litteren. præuio examine, per Examinatores in Synodo Diœcesana deputatos ad præscriptum decretorum Sacri Concilii Tridentini, habito, de quo nobis plenè, sufficienterq; constiit per illius fidei exhibitionem nobis præsentatam, instituimus, ordinamus, creamus, facimus, & constituimus Rectorem dictæ parochialis Ecclesie S. Thomæ per nostri biresi in suo capite impositionem; Tradentes, & concedentes tibi prædictam parochialem Ecclesiam cum omnibus, & singulis illius Iuribus, & pertinentiis suis, curamq; regimen, & administrationem pleno iure, tam in spiritualibus, quàm temporalibus. Mandantes propterea omnibus, & singulis parryonariis, colonis, censuariis, ac rendentibus eiusdem parochialis Ecclesie, quod deinceps te prædictum R. D. Octauium in Rectorem recognoscant, tibi ref-

pon-

pondeas, &c. de dictis redditibus. Insuper mandantes R. D. N. quod te, ex parte nostra, in actualem, realem, & corporalem possessionem dictae parochialis Ecclesiae, illiusque iurium, & pertinentiarum ponas, & inducat, ac positum, & inductam manuteneat, atque defendat. Amoto exinde quolibet illicito detentore. Contradictores quoslibet per censuras Ecclesiasticas compescendo. Innocato etiam si opus fuerit, ad id brachy secularis auxilio. In cuius rei testimonium, has nostras litteras fieri iussimus, ac fecimus appensione nostri, quo utimur, sigilli manumque nostra subscripseris, muniri. Data in praedicta Terra Gragnani, in Domo nostra solite habitationis, Die sexto mensis Iulij septime Indictionis 1594. Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. Clementis Divinae providentia Papae VIII. Anno octavo.

Africanus de Medicis Archipresbyter Terra Gragnani.

Locus & Sigilli.

N. Actuarius.

Hoc autem quoad praxim institutionis in beneficiis iuris patronatus, siue laicalis, siue Ecclesiastici, ab Ordinarijs, siue alijs Inferioribus Collatoribus faciende. Aliud vero servatur, cum a fundatore reservetur Summo Pontifici, facultas instituendi; prout sepe contingere videmus in similibus beneficiis Ecclesiasticorum iuris patronatus erectionibus, quae fiunt ab ipso Summo Pontifice. Adducimus inter alias, exemplum erectionis Abbatiae della Cesarea nuncupatae, Neapolitanae, factae a fel. record. Clemente Papa VIII. in qua, de consensu fundatoris, fuit Summo Pontifici pro tempore existenti, reservata institutio ad illius patronorum praesentationem; ac proinde voluit, quod fundatori, quoad vixerit, & post eius obitum, personis ad id per eum in suo testamento, vel alijs quomodocumque declarandis, & nominandis, eorumque posteris, & successoribus in perpetuum, ius patronatus honorificum hospitalis, & Ecclesiae huiusmodi, ac praesentandi Romano Pontifici pro tempore existenti, personam idoneam ad dictam Abbatiam, tam illa prima vice, ab illius primae erectione, & institutione huiusmodi, quam deinceps, quoties eandem Abbatiam, per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, priuationem, vel amissionem, illam pro tempore obtinentis, vel alijs quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam eiusdem aut Romani Pontificis pro

tempore existentis, seu cuiusvis S. R. E. Cardinalis, etiam tunc viventis, familiaribus, continuis commensalibus, seu Romanae Curiae Officialibus, aut alijs quomodolibet reservationem inducentibus, etiam apud Sedem Apostolicam, vacare contigerit, per ipsum, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad praesentationem huiusmodi in forma solita instituendum, eisdem auctoritate, & tenore, etiam perpetuo reservavit concessit, & assignavit, &c.

Nec tamen refert, quod in supradictis beneficijs, institutio Summo Pontifici sub forma praedicta reservatur; quia nec propterea ille tenetur, aut debet, servata forma Sacrorum Canonum procedere, seu alias servare formam, *cap. fin. de elect. in 6.* sicut tenentur Ordinarij, siue alij Inferiores Collatores, ius instituendi habentes; nam, etsi verum sit, quod adveniente tempore vacationis, pro ea porrigatur Summo Pontifici supplicatio, quae iuxta stylum Datarum Apostolicarum contineat admissionem praesentationis, ac petitionem institutionis, nihilominus postmodum litterae Apostolicae super ea, sub alia formula, quoad institutionem praedictam per Cancellariam Apostolicam expediuntur, ut infra patebit.

Et cum haec materia sit nimis in Romana Curia frequens, ne praedictae supplicationis formula careant Tyrones, illam de more hic subnectere visum est, eo quo sequitur modo, videlicet.

30 *Beatissime Pater. Cum Abbatia secularis della Cesarea nuncupata, Ecclesia Hospitalis de Patientia Casarea, etiam nuncupata per quondam Annibalem Casareum, laicam Neapolitanam, ex suis proprijs, & laicalibus bonis fundata, & dotata, quae de iure patronatus Laicorum ex huiusmodi fundatione, vel dotatione existit, & in cuius erectione, Apostolica Auctoritate facta, canetur expresse, quod ad illam, dum pro tempore vacat, persona idonea, Romano Pontifici pro tempore existenti, per eundem Pontificem ad praesentationem*

tionem huiusmodi in illa instituta, presentari debeat, per obitum quondam Thomeanel-
 li de Mercato, illius, dum viveret, ultimi possessoris, extra Romanam Curiam, de mense
 Nouembris proxime preterito, defuncti, vel alias certo alio modo vacauerit, & vacet ad
 presens. Supplicat igitur humiliter S. V. devotus illius Orator Iosephus, etiam C. sareus,
 Clericus Neapolitanus, vnus ex dicta Abbatis compatronis V. J. D. qui ad predictam Ab-
 batiam, ut presertur, vacante, ab alijs illius compatronis Sanctitati V. S. R. infra legiti-
 mum tempus presertatur, quatenus specialem sibi gratiam faciendo, Abbatiam praedictam,
 quae in aliqua Cathedrali vel Collegiata Ecclesia Dignitas non est, & cura caret, ac cu-
 ius, et illi forsitan annexorum fructus, &c. GLXX. ducat. an. de Cam. sec. com. est. val. an. n. a.
 ex edunt, siue promisso, siue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuscumque persona, seu per
 liberam resignationem dicti defuncti, vel cuiusvis alterius de illa in dicta Curia, vel
 extra eam, etiam coram Notario publico, & sedibus sponte factam, aut assuetudinem, &c.
 vacet, etiam si deuoluta, affecta, specialiter, vel alias ex quavis causa in litteris, etiam
 dispositiue exprimenda, generaliter reservata, litigiosa, cuius litis status, &c. existat, ei-
 dem Oratori conferre, & de illa etiam providere dignemini de gratia speciali; Non obsta-
 tibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque, cum
 clausulis opportunis. Fiat, vt petitur I. Et cum absolute a censuris ad effectum, &c.
 & committatur Ordinario cum clausula, si per diligentem, &c. Et verificato in primis, & an-
 te omnia coram eo, dicto iure patronatus ex fundatione, vel donatione huiusmodi. Fiat I. Dat.
 Roma apud S. Petrum, Vndecimo Kal. Ianuarij Anno primo.

In litteris vero prouisionis desuper ex-
 pediendis, fit tantum metio presentationis,
 non autem institutionis; in eisq; dicitur.
 Nos volentes praedictum Iosephum, qui, vt
 asserit, vnus ex delectis filiis modernis dictae
 Abbatis compatronis existit, & ad eandem
 Abbatiam, ut presertur vacantem, ab alijs
 compatronis huiusmodi nobis infra legiti-
 mum tempus presertatur, praemissorum
 meritorum intuitu, &c. & Cancellaria
 Apollonica non loquitur de institutione,
 sed de collatione; prout seruat, quoties fit
 ad eundem Papa a presentato ad beneficium
 iurispatronatus pro institutione praedicta;
 quare, si praedictae litterae expediantur in
 forma Dignum, seu commissaria, dicitur au-
 thoritate nostra conferas, & assignas, &c.
 Si vero in forma gratiosa, conferimus, &
 prouidemus, non autem instituas, siue institu-
 imus; nam collatio Papae comprehendit
 in se prouisionem, electionem, presentatio-
 nem, confirmationem, & institutionem, tot-
 sit, vt benef. eccles. sine dimin. conf. Clem. vi.
 in n. glos. in verbo, conferantur, in fine de
 ver. permat. Io. Andr. in cap. ex tenore, circa
 med. vers. dic. cor. de concess. prob. Rebuff.
 super concord. S. Statuimus. 2. sub rubr. de
 collat. in vlt. glos. Mandos. ad reg. 2. q. 4. n. 2.
 Gonz. ad reg. 8. glos. 16. nu. 9. G. sic. de benef.
 21. cap. 6. nu. 31. & sic prouisio Papae sufficit
 pro institutione, prout fuit etiam dictum in
 vna Cortonen. Piebania 1. l. ij. 163. coram
 Ghislerio, impressa per nos Rub. decis. 228.
 num. 2.

Vnde, parum refert, Papam, sibi reservas-
 se institutionem, per illa verba, in litteris

erectionis adiecta, nempe, per nos ad pra-
 sentationem huiusmodi, in forma solita insti-
 tuendum; quia nihilominus id non intelli-
 gitur de forma Inferioribus a Papa per Ca-
 nones praescripta, sed loquitur de illa for-
 ma, qua ipse vti consuevit in prouisionibus,
 & collationibus beneficiorum iurispatrona-
 tus; nam licet collatio cadat in beneficio li-
 bero, institutio autem in beneficio iurispat-
 ronatus. Addit. ad Buratt. decis. 551. nu. 141
 vbi, quod institutio proprie conuenit pro-
 uisioni facta ad presentationem patroni,
 vt dixit Rota in vna Piscion. Capella 29. Iu-
 nij 1622. coram D. Merlino, nihilominus
 nouum non est, neq; apud scribentes, neq;
 apud ipsos Curiales, et medio critere veratos
 (sub verbo, collationis, comprehendit, etiam
 institutionem, quae est quaedam colla-
 tio beneficij, licet non libera, facta presenta-
 to per patronum, vt per Abb. in cap. ex fre-
 quentibus, nu. 7. de insti.

Sicut neq; pari modo refert, quod in ere-
 ctione beneficij, autoritate Apostolica fa-
 cta, caueatur expresse, quod ad illud, dum
 pro tempore vacat, persona idonea Roma-
 no Pontifici pro tempore existenti, & per
 eundem ad presentationem huiusmo-
 di in illo instituenda, presentari debeat;
 prout ex supradicta formula supplicationis
 patet; ac proinde, tempore illius vacationis
 in supplicatione eidem Pontifici porrigen-
 da, dicatur, Supplicat N. Orator, qui ad di-
 ctum beneficium, &c. ab illius patronis infra
 legitimum tempus Sanctitati Vestrae pra-
 sentatur; quia nec proinde huiusmodi pra-
 sentatio facienda est coram Papa, qui totius
 Mundi

Mundi negotiorum mole pressus, non potest vacare receptioni huiusmodi presentationum; nec proinde presentatus debet sensibus corporeis se coram eodem Papa presentare, qui non potest ex premissa ratione in similibus actibus se exhibere presentem; qui propterea suis Officialibus huiusmodi negotium demandavit; & sic succedit regula, qui per alium facit, per seipsum facere videtur, l. 1. §. si iusserim. ff. de acquir. possess.

Vnde, videmus, quamplures supplicationes Papæ directas, atq; porrectas signari nihilominus per Prælatum habentem ab ipso Papa facultatem signandi prædictas supplicationes, etiam in priuata ipsius Prælati domo; qui ita signat, *Concessum, ut petitur in præsentia D. N. PP. I. B. Coccinus*, licet dictas supplicationes non signet in presentia ipsius Papæ; cum sic sufficiat in Vrbe signare, vbi adest Papa, vel intelligitur de presentia ficta, circa quam Princeps fingere potest, l. si is, qui pro tempore. ff. de vsucap. Paris. cons. 44. nu. 8. volum. 4. cum alijs adductis per Paris. de resign. benef. lib. 8. quest. 7. num. 80. & 81.

Quare, in his hic ordo seruatur, vt huiusmodi presentationes, coram Papa, ex præscripto foundationis, aut aliàs, non alio modo fiant, nisi, quod si patroni sunt in Romana Curia presentes, presentent eorum consensum, vel quatenus ab ea absentes, constituant procuratorem ad consentiendum; presentando Oratorem coram Notario Cancellarij, vel Camere ad recipiendum consensum beneficiales deputato; ac habenti ad id ab eodem Papa facultatem; quæ quidem presentatio perinde valet, atq; substituit, ac si fuisset facta coram eodemmet Papa; etiam si in mandato, dicatur ad presentandum coram Papa, vel vt, etiam dici solet, coram illius D. Datario; imò quandoq; additur, vel alio, ad id potestatem habente; quare, vt etiã testatur *Viuian. in praxi iurispatr. lib. 6. cap. 8. sub nu. 23. vers. & si fiat*, presentatio in manibus Papæ fit per instrumentum, & sufficit consensus præstitus in Cancellaria, vel Camera, vt dictum est; & tunc valet etiã presentatio de absente; & ita pluries habui in praxi: ac cum huiusmodi presentatio fieri debeat coram Papa, vel alio, eo modo, quo supra dictum est, non requiritur ille ordo, quo vtimur, quando fit coram Inferiore, seruata forma c. fin. de elect. in 6. prout alias diximus; quare consensus sic in manibus prædicti Notarij præstitus per patronos, habet vim presentationis, *Rota decis. 532. num. 4 p. 1. diuers. & fuit dictum in vna Soran. Beneficiorum 6. Iunij 1603. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, quam ad id refert *Buratt. dec. 142. nu. 5. & dec. 481. nu. 8.*

Formula autem præstandi huiusmodi consensum, ac presentandi, necnon admittendi prædictam presentationem, qui extendi consuevit à tergo litterarum Apostolicarum, continentium beneficij prædicti collationem, talis est, videlicet, *Anno incarnationis Dominice 1644. Die 22. Decembris, Domini Annibal. et Scipio, ac Iulius Cesar, necnon Ioseph Ianuarius, et Dominicus Cesarso fratres vtrinq; coniuncti, ad quos ius patronatus, & presentandi personam idoneam ad retroscriptam Abbatiam, ut presentatur, spectat, & pertinet per Dominum Henricum Godefridi procuratorem eorum ad Abbatiam huiusmodi, ut retro vacatam, retroscriptum Iosephum, vnum ex dicta Abbacia compatronis, Santissimo presentarunt, presentationiq; huiusmodi, ac litterarum expeditioni consenserunt, &c. Io. Ant. Ghezzius.*

Et hoc modo, licet presentatio, & consensus huiusmodi fuerint recepti per Notarium supradictum, à Papa ad id deputatum, non tamen iste actus attribuitur Notario, sed Papæ, ad tex. in l. 1. §. qui mandatam. ff. de offic. eius, cui mand. est iuris. & fuit dictum in vna *Florentin. Parochialis coram Comitulo, decis. 92. nu. 12.* vbi, quod coram Papa non fiunt huiusmodi presentationes personales de stylo Curia omnibus noto; sed consensus præstitus à patronis prouisioni Apostolicæ factæ ad eorum presentationem, habet vim legitimæ presentationis; & sic non attenditur hoc modo, absentia Superioris, siue presentati, si fiat presentatio in Romana Curia pro obtinenda institutione à Papa; cum satis sit, quod de consensu, modo præmissis constet; cum is habeat vim presentationis, prout fuit etiam dictum in vna *Spoletan. Capellania 15. Iunij 1620. coram Buratto, teste Lotter. de re benef. lib. 2. q. 6. nu. 49.*

Prout, quando presentatio fit coram Papa, neq; opus est quod apponatur edictum, iuxta *text. in d. cap. fin. de elect. in 6.* cuius dispositioni nõ subiacet Summus Pontifex, sicut alias diximus; sed ad illius obseruantiam tenentur omnes Inferiores, etiam si fuerit Legatus à latere in Prouincia sibi demandata, in qua tanquam Ordinarius reputatur; nam licet omnem potestatem, omneq; imperium recipiat pro Prouincia sibi commissa, ibiq; gerat vices Sedis Apostolicæ, cap. mandata, de presumpt. & sic ad similitudinem Summi Pontificis, vt per *Mandos. reg. 19. q. 19. nu. 8. & 9.* nihilominus, nisi etiam ipse præmittat edictum, institutio facta de presentato coram se, est ipso iure nulla; prout fuit dictum in vna *Valentin. Beneficij 10. Martij 1617. coram Mar-*

vino Andrea, relata per eundem Lotter. di lib. 2. q. 13. nu. 42. & 43.

Sicut etiam neq; presentatio coram Papa, eo modo, quo dictum est, requirit specialia actum acceptationis presentationi, prout requiritur in presentatione coram Inferioribus facta, ut per *Rocc. de Car. de iurepatr. verbo honorificum, q. 6. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 82. Genuen. in prax. Archiep. Neapol. cap. 82. num. 2.* cum alijs relatis per *Vinian. de iurepatr. lib. 6. c. 7. nu. 15.* quia in ipsa supplicatione Papæ portecta, asserit, Orator, se fuisse infra legitimum tempus presentatum, & unico contextu petit tibi beneficium conferri; quæ quidem petitio æquipollet speciali acceptationi; vnde non refert quid ex æquipollentibus fiat, *l. si mater, & ibi glos. C. de impub. & alius subst. Ias. in l. si quis mihi bona, §. sed quid si unus; dicit, in 1. not. ff. de acquir. hered.*

Sequitur deniq; presentati institutione in beneficio iurispatronatus, possessio bonorum pro dote huiusmodi beneficij assignatorum transit in institutum per solam institutionem, vel ademptionem possessionis beneficij, sine traditione, ac rerum apprehensione; quandoquidem ipso iure cœnetur translata illorum possessio *Anchar. in reg. beneficium nu. 12. de reg. iur. in 6. & latius in reg. sine possessione, nu. 10. in fin. & in seq. cod. tit. Aretin. in l. cum heredes, nu. 5. ff. de acquir. poss.* Ratio enim est, quia Ecclesia non desijt possidere; etiam quod simus in prouisione Ecclesiæ, quæ vacat ab illius primæua erectione; quia sic erecta, confertur cum omnibus iuribus eidem Ecclesiæ annexis, *Innoc. quæ DD. sequuntur in cap. cum super de caus. poss. & propriet. & in cap. in officiis, de test. afflicti. decis. 361. nu. 23. Paris. cons. 24. nu. 5. lib. 1. Rot. decis. 19. nu. 7. 8. & 11. p. 2. diuers. & decis. 322. nu. 3. p. 1. recent.* quæ quidem possessione sic stante, debet ex præmissis, si opus fuerit, dari Rectori, seu beneficiato, mandatum de manutenendo in possessione omnium Ecclesiæ bonorum; namq; mortuo **38** prælato, vacat possessio Prælatuæ, non autem bonorum Ecclesiæ; quia ipsa iam possidet, *Lambert. de iurepatr. par. 3. lib. 2. q. 11. princip. fol. 1006.* vbi, quod nedum possessio bonorum est apud ipsam Ecclesiam cuius sunt bona, sed etiam apud Ecclesiam vniuersalem; ex qua Christus dicitur possidere, *Abb. in cap. cum super, de cau. poss. & propriet. col. 4. vers. ad secundam questionem, & dixit Bart. in l. cum heredes, in princip. ff. de acquir. hered.* quod nouus Prælatus possidet bona Ecclesiæ sine noua apprehensione; **39** quia Ecclesia non desijt possidere, etiam mortuo Prælato, & intelligitur ipso iure, sine aliqua apprehensione, possessionem bo-

norum transferri ad beneficiatum; quo mortuo, vacat tantum possessio Prælatuæ, & beneficij, non autem bonorum quæ ab Ecclesia possidentur, id. *Lambert. d. q. 11. art. 9. Rot. dec. 19. nu. 11. p. 2. diuers. Garc. de benef. p. 5. c. 5. n. 38.* namq; sicut dictum est, de iure, **40** dominium rerum Ecclesiæ, est penes ipsam Ecclesiam, administratio autem penes Prælatum, qui statim ac nanciscitur possessionem beneficij, censetur acquisisse possessionem omnium illius bonorum, *Rot. d. decis. 19. nu. 8.* vbi huius rei redditur ratio, nempe, quia possessio bonorum beneficij, vacantis, est penes Ecclesiam, tanquam personam fictam, & representatam; præterea, quia absurdum nimis videretur, quod si ad acquisitionem possessionis singulorum bonorum, & rerum, esset necessaria corporalis apprehensio, difficultis quidem esset huiusmodi possessionis acquisitio, sicut omnes fundi glebas circumambulare, ut dicit *text. in l. 3. in princip. ff. de acquir. poss.*

Ad capiendam autem possessionem beneficij, suffiunt altaris osculû, & alij actus, qui fiunt in Ecclesia; imò etiam per tactum annuli ianuæ Ecclesiæ clausæ, acquiritur possessio, *Narr. cons. 563. nu. 13. Ludouif. decis. 54. nu. 2.* quod si neq; fieri possit ex aliqua causa, nempe, quia, ut plurimum contingere solet, præsertim in hoc Regno, in quo, siue Barones, siue alij egregerunt collationes beneficiorum in personas Rectorum sibi minimè gratorum; proindeq; illorum possessionem, etiam cum armis satagunt impedire, tunc, si sufficit ocularis inspectio Ecclesiæ beneficij; quia licet iste modus apprehendendi possessionem, sic à iure reprobatus, ut per *Bart. in l. 1. in princip. vers. sed quid si exequutor, ff. de acquir. poss.* *Specul. de primo, & secundo decreto, vers. iam de effectu post princip.* ut dicitur in vna *Concordien. concursus coram Pironano 18. Martii 1611. quæ inter decis. crimin. Farinac. est 319. nu. 2.* nihilominus ibidem *nu. 2.* dicitur quod stante impedimento per homines illius Plebis præstito, dum armati assidebāt, explorantes offendere eos, qui ad accipiendam possessionem se conferabant, de quo attestabatur Notarius in eodem instrumento, bene poterat idem Notarius per aspectum, aut alium modum fictum, eam possessionem tradere; per, *text. in l. cum vnus, §. ultimo, cum l. sequenti, ff. de bon. auth. iud. possid. Bart. in l. 1. vbi etiam A. et. Alex. & Ias. ff. de acquir. poss. Abb. in cap. cum aliquibus, nu. 5. vers. & signa illam limitationem, de sent. & re iud.* Vnde, Rota, stante huiusmodi possessione concessit mandatum de manutenendo pro Rectore cuiusdam parochialis Ecclesiæ, licet huiusmodi impedimentum non

non probaretur, nisi per attestationem eiusdem Notarii, *ut in d. decis. nu. 4.* Et iste modus fuit pluries in praxi seruatus; vbi tamē alius non erat in possessione. Quod si beneficium non habet Ecclesiam, seu Capellam
 43 materialem, nec nomen alicuius Sancti, & narratiua in gratia impetrationis sit de nuda nuncupatione beneficii, fuit aliās per *Rotam* decisum in vna *Neapolitan. coram Cardinale Virili decis. 181. num. 6. diuers. in recent.* quod dum prouiso Apostolico opponeretur, beneficium non habere Ecclesiā, seu Capellam; ac proinde possessionem fuisse captam in quadam mansaria dicti beneficii, id sufficere, et fuit dictum in vna *Montis Regalis Iurisdictionis, impressa penes Marches. p. 1. cap. 1. nu. 38.* vbi, etiam, quod capta possessione Ecclesie principalis, censetur capta possessio Ecclesie subiectae; ac proinde, cum in casu ibi proposito in iurisdictione Archiepiscopatus Montis Regalis, facta per Lucium III. Episcopatus Cathanien. ei fuerit assignatus pro suffraganeo, per ademptionem possessionis Archiepiscopatus, tempore promotionis Archiepiscopi, censetur capta possessio subiectarum, & annexarum, & fuit resolutum in causa *Placentin. Decimarum 19. Februarii 1582. coram Seraphino.* Quia beneficium habetur tanquam principale, & bona tanquam accessoria, quae sequuntur suum principale, *Rot. decis. 330. nu. 32. diuers. in recent.* Secus verò, si apprehensa fuerit possessio bonorum
 44 dictorum bonorum, quorum capta possessione, non censetur capta possessio Ecclesie, vt fuit dictum in vna *Mutinen. Canonizatus 14. Martii coram Card. Lancelotto;* quia tunc accessorium non trahit ad se suum principale, id. *Addit. ad Ludouic. d. decis. 364. eod. num. 6.*

Hæc tamen conclusio, nempè, quod capta possessione beneficii, censetur etiam illius bonorum apprehensa possessio, non habet locum, nisi respectu bonorum, & iurium
 45 vacantium; non autem quoad bona, & iura per alium possessa, idem *Addit. ad Ludouic. decis. 54. nu. 2. nam,* vbi apparet, quod Ecclesia vacante, eius bona fuerint ab alio possessa, tali casu debet illa agere spolio; licet debeat Ecclesie manutentio ratione ciuilibus possessionis, quæ tamen solo animo ab illa retinetur, etiam mortuo Prælate, *Cavalor. decis. 209. num. 2. prout in vna Senen. Pontis Arvigi 12. Iunii 1573. & 12. Decembris 1580. coram Seraph. cum aliis decisionibus ibidem allegatis;* & fuit etiam dictum in vna *Bergomen. Prioratus 28. Ianuarii 1594. coram Card. Blanchetto. id. Addit. ad Lau,*

donis. decis. 364. num. 6. vbi, quod supradicta conclusio non procedit respectu bonorum, & iurium, quæ post vacationem, medio tempore, fuerunt ab alio occupata, ante ademptionem possessionis Ecclesie; tunc enim cessat prædicta manutentio in bonis à tertio occupatis, *Rota d. decis. 71. nu. 3. p. 2. & decis. 322. n. 3. p. 1. recent.* sed procedit respectu bonorum, & iurium, in quorum possessione constat Ecclesiam fuisse; secus verò respectu eorum, in quorum possessione non erat, vel possessio erat controuersa, vt fuit dictum in vna *Pistorien. Prioria 13. Martii 1615. Addit. ad Buratt. decis. 80. nu. 7. & 8.*

Hinc inferitur, quod eò ipso, quod mouetur lis super beneficio, censetur mota, etiam super possessione illius bonorum, & fructuum; licet de ea nihil dicatur, vt probatur in *cap. 2. vt lit. pend. in 6. & tradit Galder. cons. 5. tit. de præb. Sarnen. super reg. de trien. q. 53. num. 3. vbi ait,* id adeo verum esse, quod si conuentus super titulo beneficii spoliaretur possessione; ad restitutionem eius agere non posset, tanquam, quod pacificè possedisset.

Præterea notandum, quod licet dominium rerum Ecclesie sit penes ipsam Ecclesiam, administratio autem penes Prælatum, seu beneficiatum, vt dictum est, contingere, etiam posset ex voluntate fundatoris, seu testatoris, vt saltem per aliquod tempus huiusmodi
 47 administratio possit esse penes alium, vt est casus in vna *Lunen. Sarzanen. impressa penes Farinac. decis. 579. nu. 1. p. 4. vbi testator,* postquam nominauit beneficiatum, voluit, quod donec ipse beneficiatus assumeret habitum Sacerdotalem, & quod decantaret missam nouellam, Exequutores tenerentur officari facere, & missam dici semel in hebdomada, sumptibus hæreditatis; & postquam dictus beneficiatus veniret ad habitum Sacerdotalem, suamque missam nouam cantasset, teneretur, & deberet dicere, & celebrari facere duas missas pro anima, &c. & quod donec venisset ad habitum Sacerdotalem, non posset aliquo modo se intromittere in aditione bonorum prædicti beneficii, nisi ad recipiendos illius fructus per manus fideicommissariorum; quo habitu Sacerdotali suscepto, & missa decantata per ipsum beneficiatum, aditio bonorum statim deueniat ad manus illius;

S V M M A R I V M.

1 Seminarj Ecclesiastici puerorum erectio non seruata forma Concil. Trid. est nulla.

Xxx 2 2 Semi-

- 2 Seminario nondum erecto, Papa unit beneficia Ecclesiastica.
- 3 Seminarij erectio, sub qua formula petitur Papa.
- 4 Seminarium Papa erigit cum unione beneficiorum unico contextu.
- 5 Seminario, sub qua formula, fit ab Episcopo unio beneficiorum.
- 6 Unionis suspensio nõ comprehendit factas vigore Concilij Tridentini.
- 7 Unionis beneficij suspensio, sub qua formula desit in resignationibus, à Cancellaria Apostolica.
- 8 Et quomodo petenda.
- 9 Et quod remedium adhibendum, ne suspensio prædicta locum habeat.
- 10 Seminarij taxa tenentur contribuere, etiam S. R. E. Cardinales.
- 11 Fructuum beneficiorum detractio, & Seminario applicatio, ex forma Concilij, debet precedere unionem beneficiorum.
- 12 Seminario tenentur Hospitalia contribuere pro rata fructuum beneficij, illi annexi.
- 13 Necnon pensionarij.
- 14 Etiam de pensionibus reservatis ante erectionem Seminarij.
- 15 Et quem rasso, circa hoc, sit ineunda.
- 16 Seminario non solvitur taxa ex distributionibus quotidianis.
- 17 Quinam contribuere non teneantur.
- 18 Seminario, taxam solvere recusantes, quomodo compellantur.
- 19 Uniones beneficiorum, quo tempore fieri possint.
- 20 Et quemam cautela adhibenda pro validitate unionis.
- 21 Seminario non potest Episcopus unire Dignitatem, aut Canonicatum.
- 22 Sed à Papa uniri solent. Et afferuntur exempla.
- 23 Seminario uniri non possunt beneficia curata, habitu tantum.
- 24 Unio beneficij Seminario faciendæ, non requirit consensum Capitali, sed quatuor Deputatorum, ex Concil. Trid.
- 25 Et aliter facta, est nulla. Licet non teneatur Episcopus sequi illorum consilium, num. 27.
- 26 Episcopo credendum in spectansibus ad eius officium.
- 28 Seminarij quatuor Deputatorum electio fieri potest, etiam extra Synodum.
- 29 Consensus beneficiarii non requiritur in unione beneficij, & quare.
- 30 Consensus patronorum requiritur in unione beneficij de iure patronatus, sine clericali, siue laicali.
- 31 Necnon Inferioris Collatoris, seu Electoris.
- 32 Seminario nondum erecto, an fieri possint applicatio taxæ, & unio beneficiorum.
- 33 Et resolvetur negativè, cum exemplis, & declarationibus Sacrae Congregationis, & nota decisionibus.
- 34 Seminarij Collegium dici non potest, ante introductionem puerorum. Et referatur optima Rota decisio, num. 36.
- 35 Seminarium non dicitur erectum ex emptione domus pro eo, & creatione Deputatorum.
- 37 Seminario legitime erecto, facta unio beneficij, an expiret deficientibus postea Scholaribus.
- 38 Seminario quomodo possit Episcopus unire beneficia reservata, iuxta mentem Concilij Tridentini.
- 39 Viri non possunt beneficia reservata per regulas Cancellariæ, neq; ab Ordinario, neq; alio Inferiore.
- 40 Unio de beneficio reservato, tempore unionis, quomodo sustineatur.
- 41 Unire non potest Episcopus beneficium devolutum ad Papam.
- 42 Unio beneficiorum, non solo verbo, sed scripturis authenticis faciendæ.
- 43 Unire, an possit Cardinalis Episcopus beneficia, duplici reservatione affecta. Et decisio Rota proponitur.
- 44 Et pro nullitate unionis proponitur Motus proprius Urbani Papa VIII.
- 45 Seminario, an possint uniri beneficia per Episcopum absentem ante suam promotionem.

Praxis Ereptionis Seminarij Puerorum Ecclesiastici, ad praescriptum Sacri Concilij Tridentini sess. 23. cap. 18. de reform.

CAPVT VIII.

Ostquam de Parochialium Ecclesiarum in Seculares, & Collegiatis; necnon ipsarum Parochialium de per se, ac successiue aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, tum liberæ collationis, tum iurispatronatus, aliorumque piorum locorum erectionibus, egimus, quæ plures circa hanc praxim continent partes, non incongruum, etiam subnectere visum est, quid circa erectionem Seminarij puerorum Ecclesiastici, ex praescripto Sacri Con-

cilij Tridentini, seruetur, pro illius validitate, & obseruantia illius formæ ex *sess. 23. cap. 18. de refor.*

Et quidem, iam ex eodem *Concil. loc. citato* desumitur forma illius erectionis; adeo vt, ea non seruata, corruat erectio; potissimum vero, si illius ordo peruertatur, circa erectionem ipsam, necnon detractione taxæ Ecclesiarum, & Capitulorum eorundem, ac vnionem beneficiorum, & alia ad id requisita; tunc etenim, cum nihil possit Episcopus, ad Summum Pontificem est omnino recurrendum; qui non ligatur decretis supradicti Concilij, sicut Episcopus: ipse namque Pontifex prædictam erectionem, ac vnionem facit, prout sibi videbitur; & testatur *Addit. ad Ludouic. decis. 258. nu. 10. vers. illud autem*, vbi, quod licet vnio fieri non possit Seminario nondum erecto, hoc procedit in vnione facienda ab Inferiore, non autem à Papa, qui potest etiam huic Collegio, licet nondum erecto, sed erigendo, vnire beneficia, prout fuit dictum in *vna Portugalen. Vnionis 6. Martij 1598. coram Orano*, & prius in eadem *coram Iusto 17. Aprilis 1595.* & patet in praxi ex sequenti formula Supplicationis Papæ, de more Curia, porrigenda pro huiusmodi erectione, tenoris sequentis, videlicet.

3 *Beatissime Pater. Cum in Ciuitate N. nullum Seminarium puerorum Ecclesiasticum iuxta Sacri Concilij Tridentini decretorum dispositionem, erectum, & institutum existat, adolescentiumque ætas, nisi rectè instituat, bonisque moribus, & disciplinis imbuetur, ad quasvni mundi voluptates amplectendas prona existat, & nisi à teneris annis ad pietatem, religionemque informetur, antequam vitiorum habitus totus eos possideat, nunquam perfectè, ac sine maximo, & singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina Ecclesiastica perseueret; & pro eorundem decretorum complemento, si in dicta Ciuitate vnum Seminarium puerorum Ecclesiasticum, pro vnâ illius Rectoris, & competentis adolescentium numero, qui grammatices, cantus, computus ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, sacramque Scripturam, libros ecclesiasticos, homiliae Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maxime que ad confessiones videbuntur opportuna, ac rituum, & ceremoniarum formas ediscere debeant, & teneantur, perpetuò erigeretur, & institueretur; illique sic erecto, & instituto, pro eius dote, illiusque Rectoris, & Scholarium sustentatione, perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum sub invocatione Sancti N. in Ecclesia N. prædicta Ciuitatis, cum primum illud vacare contingeret, etiam perpetuò vniretur, annecteretur, & incorporaretur, ex hoc profectò ipsi adolescentes ad falsas hereticorum opiniones, hac maxime tempestate vigentes, refusandas, & reprimendas, ac ad Sacros Ritus, & ceremonias faciendas promptiores redderentur, diuiniq; cultus augmento, & Reipublica Christiana, dictorumque Rectoris, & Scholarium congrua sustentationi, ac dicta Ciuitatis decori, venustati, ac ornatui, etiam cum illius Ciuium, & incolarum spirituali consolatione plurimum in Domino consuleretur. Supplicat igitur humiliter Sanctitati Vestra deuota illius Creatora N. modernus prædicta Ciuitatis Episcopus, quatenus in præmissis opportunè prouidendo, eumque specialis gratia favore prosequendo in dicta Ciuitate N. vnum Seminarium puerorum Ecclesiasticum, pro vnus illius Rectoris, & competentis numeri adolescentium perpetuis usu, et habitatione, qui grammatices, cantus, computus ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, Sacram-*

Scriptu.

Scripturæ, necnon libros Ecclesiasticos, atq; homilias Sanctorum, atq; ut præferatur Sacramentorum tradendorum, maxime qua ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, ac rituum, & ceremoniarum formas ediscant, perpetuo erigere, & institueri; illiq; sic erecto, & instituto, pro eius dote, illiusq; Rectoris, & Scholarium sustentatione, prædictum beneficium, cuius, & illi forsax annexorum fructus, redditus, & proventus L. ducatos auri de Camera, secundum communem estimationem, valorem annum non excedunt, cum primum illud per cessum, vel decessum, etiam ex causa permutationis, &c. prout in formula vnionis, & prosequitur, illiusq; fructus, &c. prædicto Seminario; ita quod liceat illius Rectori, & Scholaribus pro tempore existentibus per se, vel alium, seu alios, etiam dicti Seminarij nomine, seu nominibus, propria auctoritate, corporalem, realem, & actua- lem possessionem dicti beneficij, illorumq; fructus, &c. libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, eosdemq; fructus, &c. percipere, exigere, & leuare, ac in suos, & dicti Seminarij usus, & utilitatem conuercere, cuiusvis licentia de super minimè requisita, iidem perpetuo applicare, & appropriare; necnon erectionem, & institutionem applicationem, & appropriationem præfatas, ac de super conficiendas litteras de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari, seu inuvalidari, &c. unquam posse, &c. sicq; per quoscumq; Iudices, &c. iudicari, &c. irritum, &c. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus, &c.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. Et cum clausula, Ad perpetuam rei memoriam.

Quo verò ad erectionem eandem, ab Ordinario faciendam, ex præinserta formula potest facillimè modus desumi, paucis mutatis, siue additis, prout facti qualitas sua debet.

Ex eadem insuper satis patet, quod licet dicta erectio Seminarij omnino præcedere debeat, ac subinde, ad taxam, & vnionem beneficiorum Ecclesiasticorum deueniri, nihilominus Papa, vnico contextu, erigit, cum vnione; quandoq; verò cum suppressione beneficiorum, & eorundem fructuum ei-

dem Seminario applicatione, prout alias suppressit ex legitima causa duo Monasteria monialium, illorumq; fructus, &c. Seminario applicauit, &c. & sic de singulis.

Et cum, vt supra dictum est nu. 2. & infra suo loco dicetur, prius debeat erigi Seminarium, subindeq; ab Ordinario fieri applicatio taxæ, ac vnio beneficiorum, ex ordine literæ, & præscripto supradicti Concilij Tridentini loc. cit. proinde vnionis formula ab ipso Ordinario faciendæ hic subnectere placuit, quæ talis esse potest, videlicet.

N. Dei, & Apostolicę Sedis gratia Episcopus N.

Die, &c. in Episcopali Palatio N. & in Camera ipsius Reuerendissimi Domini N. Episcopi N. ac coram eo ibidem in simul conuenientes ad modum RR. DD. N. & N. ac N. & N. omnes ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini Deputati pro regimine, administratione, ac maintenance rerum, & bonorum Collegij Seminarij puerorum ecclesiastici supradicta Ciuitatis, per bona memoria N. tunc Episcopum prædecessorem suum, ac pro eisdem pueris in eo alendis, eorumq; necessitatibus de more subleuandis, necnon pro mercede Magistrorum Grammatices, Cantus, ac Computi Ecclesiastici, aliarumq; bonarum artium disciplina, cæterorumq; etiam in eo inseruientium, idem Episcopus N. cum consilio eorundem DD. Deputatorum animaduertens, annuos redditus, & proventus hactenus per supradictum Episcopum prædecessorem, ex fructibus integris mensa Episcopalis N. ac illius Capituli pro sustentatione decentis numeri Alumnorum prædicti Collegij, etiam ex vnione quorundam beneficiorum ecclesiasticorum per dictum Episcopum prædecessorem facta, ac pro tæteris expensis in eodem Collegio subministrandis, minimè sufficere, & ob eorundem fructuum tenuitatem, ac diminutionem, prædictum Collegium penè deëtitum existere. Proinde vacantibus ad presens in hac Ciuitate, & Diocesi tria perpetua simplicia beneficia ecclesiastica, nullibi personalem residentiam requirentia, sub invocationibus videlicet Sanctorum N. N. & N. idem Reuerendissimus Episcopus

pus promissorum intuitu illa per obitum illorum vltimorum possessorum extra Romanam Curiam nunc vacansia, necnon alia duo similia beneficia ecclesiastica, nempe Sanctorum N. & N. loci N. huius Diocesis N. qua ad presens N. & N. obtinent, per eorundem cessum, vel decessum, aut alias quocumq; alio modo vacabunt, etiam si vltimo dicta duo beneficia huiusmodi, tempore illorum vacationis fuerint Sedi Apostolica reservata, seu affecta, iuxta formam eiusdem Sacri Concilij, ex nunc, prout ex tunc, cum illorum vacationis casus occurreret, eorundem beneficiorum omnium fructus, redditus, & proventus, cum omnibus iuribus, & actionibus suis eidem Collegio, auctoritate eiusdem Sacri Concilij, ac etiam sua ordinaria, & aliis omni alio meliori modo univit, annexuit, incorporavit, & applicavit, sine tamen, quoad vltimo dicta beneficia, diuini cultus detrimento, ac illa obtinentium prauidicio. Itant, tam supradictorum beneficiorum, nunc vacantium, quam aliorum duorum vacaturorum eorundemq; omnium fructuum, reddituum, proventuum, ac iurium quorumcumq; eidem Domini Deputati, illico, & immediate post illorum vacationem, corporalem, realem, & actuale possessionem per se, vel alium, seu alios, vigore presentis decreti vnionis, annexionis, incorporationis, & applicationis, apprehendere, & apprehensam, nomine dicti Collegij, perpetuo retinere: eorundemq; beneficiorum omnium fructus huiusmodi in utilitatem, commodum, ac necessitates praedicti Collegij, absq; vltiori praedicti Reuerendissimi Episcopi, aut successorum suorum licentia, vel decreto, conuertere libere, & licite possint & valeant, decreuit: presentibus ibidem N. N. N. pro testibus ad praemissa omnia, & singula adhibitis, atq; rogatis.

Confimilem formulam habes in primo Concilio Prouinciali Mediolanen. tom. I. qua vsus est gloriose memoriae S. Carolus Borromaeus, sub tit. de Seminario Clericorum fol. 13. in act. Eccles. Mediol.

Præter supradictum decretum vnionis, solent quandoq; Episcopi super ea conficere etiam litteras patentes, quas non puto simpliciter necessarias, sed sufficere praedictum decretum, adhibitis Notario, & testibus. Si tamen Episcopus voluerit dictas litteras expedire, possent illæ concipi ex ijs, quæ in dicto decreto continentur.

Quo verò ad beneficia Ecclesiastica, quæ per Ordinaria, nec conferri, neq; vtri possunt, obstitentibus reservationibus Apostolicis, vt etiam infra dicitur, pro illorum vnione recurritur ad Papam, à quo aliàs petita fuit vnio ad fauorem Seminarij Surrentini, Abbatiae Monasterij S. Petri, Ordinis S. Benedicti, quod erat commendatum Episcopo Boianen. cuius fructus ad florenos triginta tres cum dimidio vnus tertij similis floreni, in libris Camerae taxati reperiuntur, prout in litteris dictæ vnionis factæ per Fel. record. Sixtum V de anno 1585. Quinto idus Ianuarij, anno primo.

Post supradictam vnionem sic, vt praefertur factam, idem Episcopus Boianen. supradictum Monasterium resignauit cum pensionem ad fauorem Fabij Caraccioli, in manibus Clementis VIII. qui in resignatione suspendit dictam vnionem, prout in his, & similibus casibus sepe contingere solet; ex eo namq; mouetur Papa ad suspendendum dictas vniones in resignationibus ad fau-

rem, quia inde parum prauidicij resultat, quinimò tales resignationes magis proficue reddi possunt; prout infra dicitur.

Hanc verò nactus occasionem, monitus volo nouos Curiales, in quacumq; quantumuis generali suspensione vnionum, quæ per Summum Pontificem dari consuevit in resignationibus ad fauorem, de beneficiis iam antea vnitis, nunquam venire suspensionem beneficiorum vnitorum in vim decretorum Concilij Tridentini; nisi de illis fiat expressa mentio; prout tenent etiam peritissimi Curiales; ipsa verò suspensio, quando datur, ita per Cancellariam extendi consuevit, videlicet. Et per nos quascumq; speciales, vel generales, etiam mentales, ac perpetuas, & temporales vniones, annexiones, incorporationes, suppressiones, extinctiones, applicationes, expectatiuas, & alias gratias prauentinas, necnon absq; consensu, Coadiutorum deputationes, et nominationes, ac citra accessus, et regressus, facultates, litteras, concessiones, mandata, & indulta quacumq; quomodolibet concessas, & concessa habemus ad effectum tamen presentis resignationis dumtaxat, suspendendo, ac in presenti resignatione huiusmodi, locum sibi vendicare non posse, neq; debere decernentes.

Et in terminis suspensionis vnionis Seminarij factæ, praxis ea est, vt aliquo modo de huiusmodi vnione fiat mentio in supplicatione, quam diuersimodè fieri obseruauimus; vel nimirum, quod resignatarius in dispositiua supplicationis dicat, supplicat igitur humiliter S. V. dicti Orator, quatenus, &c. specialem gratiam faciendo, vnionem de dicto

dicto beneficio; Seminario puerorum Ecclesiastico Civitatis N. ordinaria, seu Apostolica, auctoritate factam, illiusq; vim, & effectum hac vice suspendendo, ex huiusmodi vacatione effectum huiusmodi sortiri, aut locum sibi vendicare non posse, neq; debere detinendo, resignationemq; huiusmodi admitendo, &c. Vel etiam supradicta suspensio petitur in clausulis non obstantiarum in calce primæ partis supplicationis, nempe, *Non obstantibus præsentis unione de dicto beneficio, Seminario puerorum ecclesiastico Neapolitan. ordinaria, & seu Apostolica auctoritate, ut prædictur facta, quam, illiusq; effectum, ad effectum præsentis resignationis suspendere placeat, alijsq; præmissis, ac quibusvis Constitutionibus, &c.* Alias enim si de unione Seminario facta, non fuerit habita specifica mentio, illa non comprehenditur in generali suspensione. Imò pluries vidi huiusmodi suspensionis petitionem, etiam pro prima vice denegari; ne cõtingat nunquam ferè uniones prædictas sortiri eorum effectum; nã si beneficium sic unitum de uno in alium resignetur, daretur processus in infinitum; cum beneficium iam unitum, per plures manus ambularet, ut optime ait *Oldrad. cons. 257. n. 43.* & si semper per resignationem peterentur fieri uniti benefici collationes, cum dicta suspensione unionis, prædicta unio redderetur frustratoria, præter mentem Papæ, qui eatenus concedit dictas suspensiones, quatenus credit, per huiusmodi resignationem citius unionem sortiri effectum; cum contingere possit, quod resignatarius præmoriatur resignati, ut sæpè evenire solet.

Vidimus etiam huiusmodi unionis suspensionem dari sub sequenti forma, videlicet. *Et cum opportuna suspensione, ac derogatione, vel quatenus opus sit, dissolutione, ac revocatione, cassatione, & annullatione cuiuscunq; unionis, & incorporationis de dicto beneficio, cum primò illud per cessum, vel decessum dicti N. aut aliàs quovis modo vacare contigerit, ex nunc, prout ex tunc ex eadē, & è contra, per tunc existentem Episcopam N. aut quoscunq; alios, etiam vigore, seu prætextu decretorum Concilij Tridentini, aut aliàs quomodolibet Seminario puerorum ecclesiastico N. forsan factam, cuius tenor pro expresso habeatur; ita ut in vacatione huiusmodi, effectum sortiri, aut locum sibi vendicare non possit, neq; debeat, ac irritam, &c.*

Ad rescandās tot resignationes cum dictis suspensionibus, scio aliàs Seminarij Deputatos egisse cum beneficiato, ut beneficium sic unitum, ad favorem prædicti Seminarij resignaret, etiam cum reservatione penul-

nes, super fructibus prædicti beneficii æquivalentis, siue pro ipso resignante, siue pro alia persona sibi benevifa, ut sequeretur effectus prædictæ unionis; & sic fuit ablata occasio tot resignationum ad favorem; in præiudicium Seminarij.

Ex formulis verò superius sic insertis, nonnulla modò ventunt in praxi annotanda; etiam prædicti Concilij ordinem prosequendo *d. sess. 23. cap. 8.* videlicet, ibi, *Et quia ad Collegij fabricam instituendam, ac ad mercedem præceptoribus, & Ministris solvendam, & ad alendam iuventutem, & ad alios sumptus, certi redditus erunt necessarij, ultra ea, quæ ad instituendos, vel alendos pueros, &c. ex fructibus integris mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcunq; Dignitatum, personatum, officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, Prioratuum cuiuscunq; ordinis, &c. necnon beneficia aliquot simplicia, &c. applicabunt, etiam si sint reservata, vel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum unives, & applicationes suspendi, &c.*

Ac proinde dicendum est, quod Episcopus debet primum ex sua, & Capituli mensa contribuere Seminario; ac postea alios cogere, ut exemplo illius contribuunt: quod si ille in huiusmodi erectione, negligens fuerit, vel suam portionem denegaverit, supplebit Metropolitanus hanc suam negligentiam, ut in *d. Concil. Trid. d. cap. 18.*

IO Porro, ad huiusmodi contributionem tenentur etiam S. R. E. Cardinales de fructibus beneficiorum, quæ habent in illa Diocesi, in qua Seminarium erectum est, ac omnes, qui in eodem Concilio nominatim excepti non sunt.

Exigitur namq; pro forma, ut præcedat **II** detractio fructuum de mensa ipsius Episcopi, & aliorum beneficiorum suæ Diocesis, ad præscriptum prædicti Concilij, ut censuit Rota in vna *Auersan. Beneficiorum 3. Iunii 1666. coram Cardinale Sacrato, & dec. 361. nu. 7. p. 2. recent.* nisi fortè loco illius detractionis à propria mensa, Episcopus pinguius mentem Concilij adimplevisset, assignando pecunias, & redditus ex proprio patrimonio, ut fuit responsum per *Sac. Congr.* in vna *Tirafonen. Unionis de anno 1610.* teste *Barbos. in add. ad alleg. 77. num. 2.* namq; omiſsa detractio fructuum mensæ Episcopalis, & Capitularis, ac cunctorum beneficiorum Diocesis, prout dictum Concilij, pro forma requirit, vel aliàs, forma prædicta nõ servata, unio de facto fieret, ut declaravit *Sacra Congregatio Concilij in d. Auersana Beneficij*, ubi fuit resolutum, quod unio sit nulla, si detractio fructuum non præcessit, ut per *Gonz. gloss. 5. 7. sub num. 75. vers. Ac etiam,*

& in vna *Pisaurien. Beneficiorum penes Canaler. decis. 472. num. 2.* fuit dictum, quod preccedere debent existentia Seminarii ante vnionem, & dismembratio fructuum pro sustentandis pueris Seminarii; quæ duo necessariò concurrere debent pro sustentanda vnione facta eidem Seminario, ex aliis decisionibus ibi, etiam allegatis, & prout infra dicitur.

Ita pariter Hospitalia, quæ dantur in titulo, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut proventus ecclesiasticos, etiam tenentur soluere, *Zerol. in praxi Episc. verbo, hospitale, vers. decimū dubium*, vbi ait, ita declarasse Sacram Congregationem, id. *Barbos. d. alleg. 77. num. 6.* qui num. 9. ait, hospitale vnus Diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius Diœcesis, teneri contribuere pro rata fructuum beneficii annexi Seminario, quod est in Diœcesi, in qua situm est beneficium.

Similiter Confraternitates, Capellæ, & Scholæ habentes redditus ecclesiasticos, etiã intra regulariũ Ecclesias existẽtes, nã tenentur Seminario contribuere, id. *Barbos. loc. cit. num. 10.* qui ita ait fuisse declaratum per dictam Sacram Congregationem.

Necnon pensionarius tenetur contribuere Seminario; cum pensio apponatur super fructibus, & redditibus beneficii pro rata pensionis, eo modo, quo tenetur ad alia onera imposita, respectu fructuum beneficii, *Gigas de pens. quæst. 38. 59. 66. & 90. & cons. 117. Rebuff. de pacif. poss. nu. 138. Nazam. cons. 1. de Eccles. adif. Mobed. decis. 4. de locato, Pus. decis. 386. lib. 2. Marches. de commiss. p. 2. c. 4. de commiss. appell. & alii*, quos refert *Garc. de benef. p. 1. cap. 5. nu. 171. & in add. ibid.* vbi, quod Sacra Congregatio declarauit, & censuit, huiusmodi contributio-

nem habere locum, etiam in pensionibus reseruatis ante erectionem Seminarii, & refert aliam declarationem, sic dicentem, *An decretum Concilii cap. 18. sess. 23. vers. Ad hanc autem portionem, habeat locum, siue Seminarium erecta sint ante reseruacionem pensionum, siue post*, Congregatio censuit, habere locum; ideo beneficiatum compellendum esse pro pensione, quam soluit, quamuis Seminarium erectum fuerit post pensionis reseruacionem, sed beneficiatum posse retinere pro rata quicquid occasione pensionis soluerit Seminario. Et 30. Martii 1594. Congreg. Concil. censuit, titularum, occasione contributionis per eum factæ Seminario, non posse detrabere ex pensione, quam soluit, nisi pro rata pensionis, et ad eam rationem, ad quam ipse titularis contribuit.

Et aliis eadem Sacra Congregatio declarauit, vt sequitur, *In taxa Seminario pro*

pensionibus soluenda, ea ineunda est ratio, vt primam inquiratur, quanta sit taxa antiqua vnus decime, cuius taxa partem dimidiam beneficiatus persoluit; ex pensionibus verò retinebitur proportionabiliter, habito respectu ad verum valorem beneficii, et taxam persolutã, hoc modo videlicet, si beneficium in taxa est, pro decima integra, puta scutorum sexaginta, triginta quidem à beneficiato Seminario persoluitur, quæ sunt pars dimidia decima. Attendatur postea ad valorem beneficii, nempe scutorum nongentorum, pensio fingatur scutorum sexcentorum; atq; ita ex triginta Seminario solatis, Beneficiatus nomine pensionis viginti, reliqua ex portione beneficii præstabit, id. Garc. loc. cit. num. 176.

De distributionibus verò quotidianis nõ soluitur taxa aliqua Seminario, *Mandos. cons. 15. num. 2. & ante num. 5.* vbi, quod *Concil. Trid. sess. 23. c. 18.* de contributione facienda Seminario, non comprehendit huiusmodi distributiones, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. 5. 7. protem. nu. 171. Barbos. loc. cit. nu. 13.* Contributio namq; supradicta debet fieri de fructibus beneficiorum, vt disponit *dict. Concil. loc. cit.* distributiones autem nõ computantur in fructibus beneficii, *Rot. decis. 7. de prob. in nou. Caputaq. decis. 65. nu. 3. p. 1.* *Zerola in d. praxi episc. verbo, distributiones, vers. ad quintum*, vbi in terminis huiusmodi contributionis, ita ait, eandem Sacram Congregationem censuisse.

Præterea, ab huiusmodi contributione, eximuntur Collegia, & Monasteria Mendicantium ex eod. *Concil. d. cap. 18.* quorum nomine veniunt Monasteria Ordinum S. Dominici, S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, ac seruorum B. Mariæ, ex declaratione Pij V. quæ incipit, *Romanus Pontifex 1. Octobris 1568.* necnon Patres Societatis Iesu, id. Pius V. in sua constitutione, quæ incipit *Indefessa 7. Iulii 1571.* S. Francisci de Paula, ex eod. Pio V. Constitutione, quæ incipit *Apostolica 9. Noubris 1567.* Necnò Congreg. Iesuatorum, Clemens VIII. Constitutione, quæ incipit *Romano Pontifici 20. Augusti 1603.* & antea idem Pius V. Constitutione, quæ incipit *Romanus 19. Nouembri eiusdem anni 1567.* ac Carmelitarum Discalceatorum, vt idem Clemens declarauit, *Barbos. d. alleg. 74. num. 14. cum plurib. seqq.* atque omnes, & singule personæ in beneficiis Sancti Ioannis Hierosolymitani existentes, pariter à Seminarii contributione eximuntur in qualibet Ciuitate, tam erecti, quam erigendi, ex eodem Concilio, ac Constitutione Gregorii XIII. quæ incipit, *Quo magis, sub Dat. 23. Martii 1580.* Præterea declarauit

S. Cong. eiusdem Concilij. A contributione Seminarij nullum esse exemptum, nisi qui nominatim à Concilio exprimentur 11. Ianuarij 1603. teste Barbof. in collect. Bull. verbo. Qui Seminario contribuere tenentur, fol. 633. & alia declaratio, sic ait, Seminario taxam solvere recusantes, potest Episcopus punire, interdicens, & alia graviora iuris remedia adhibendo, prout in vna Marficana, id. Barbof. loc. cit. vers. 4. Et alia, Seminario contribuere tenentur Ecclesie seculares, qua non sunt de mensa Monasteriorum, licet, ad eorum institutionem, et collationem pertineant, in vna Caput aquen. 23. Iunij, & 4. Februarij 1593. id. Barbof. loc. cit. vers. 3.

Insuper, circa beneficiorum vniones eidem Collegio faciendas, illę etiam diuersis temporibus fieri possunt, secundum casuum contingentiam; & se non tatum statim post illius erectionem, verum etiam omni futuro tempore; veluti, si tractu temporis, illius redditus sunt adeo diminuti, vt ad victum Scholarium, aliaq; in eo onera subeunda minimę sufficiant, sicut iam in supraposita formula vnionis ab Ordinario factę, apparet; vel etiam si idem Collegium, ingentem puerorum numerum habens, egeat maioribus prouentibus, siue redditibus; illi proinde vniedo alia beneficia, quę eidem vniri possunt, tam tempore vnionis vacantia, quam in futurum vacatura.

Quę quidem vniones non oscitanter fieri debent; quandoquidem, (sicut non semel experientia compertum est) contingere solet, quod si post vnionem prædictam de beneficiis, præsertim vacaturis; illa vacabunt in mente reseruato, seu aliis Sedi Apostolicę affecta reperientur, nisi in Dataria constet de huiusmodi vnionis validitate, ipsa beneficia conferuntur per Summum Pontificem; potissimum verò si appareant, aut aliquo modo deprehendantur, fuisse vnita post illorum vacationem; indeq; oriatur aliqua Antidatę suspicio. Quare in decreto huiusmodi vnionis ad ipsam fraudis suspicionem excludendam, optimum erit adhibere testes, prout in formula superius allata, qui non sint ipsius Episcopi familiares, aut domestici; & occurrente eorundem beneficiorum vnitorum vacatione in mente reseruato, Episcopus, qui legitime vnuit, de huiusmodi vnione, & vacatione, certiore reddat D. Datarium, ei transmittendo scripturas, prædictam vnionem concernentes; quibus perspectis, atq; examinatis, si ex illis appareat, vnionem fuisse validam, reuocat supplices libellos Summo Pontifici porrectos pro impetratione prædictorum beneficiorum sic vnitorum; si verò aliqua ex scripturis præ-

dictę vnionis, suspicio dignoscatur exoriri per quam deprehendatur nullitas vnionis, beneficia sic nulliter vnita, conferuntur ab ipso Pontifice. Inter alias verò suspensiones nullitatis vnionis, eam præcipue obseruant in Dataria Apostolica, quę ex Antidatę litterarum dictę vnionis, potest conici, quę cadere potest, ita in vnionibus, sicut in collationibus beneficiorum Inferioris, sicut iam alias diximus, nisi decretum, seu instrumentum vnionis fuerit in publica forma confectum, cum subscriptione testium, ad id adhibitorum, ac alijs solemnitatibus; alias etenim non bene probat vnionem, etiam si super ea fuerint confectę litterę patentes Episcopi, cum illius sigillo, ac subscriptione, etiam Secretarii, aut Actuarii; & licet ex supradicta formula decreti, cum testibus ibi descriptis, satis consultum validitati prædictę vnionis dignoscatur, nihilominus vidi per peritissimos Episcopos seruari, quod de prædicta vnione fiat publicum instrumentum cum testibus se subscribentibus, & subscriptione Episcopi, illiusq; Actuarii, ad euitandam fraudis suspensionem, vt ex superiori formula huiusmodi instrumenti apparet, & in materia collationis docet Gonz. ad reg. 8. §. 3. *procm. nam. 146. cum pluribus seqq. & Lotter. de re benef. lib. 2. q. 23. num. 10. cum plurib. seqq.*

Nec tamen, pro hac praxi prætermittere visum est, circa illud, quod per dictum Concilij decretum, statutum est, nempe, quod Episcopus, ex fructibus mensę Episcopalis, & Capituli, & quarumcunq; Dignitatum, personatum, Officiorum, & præbendarum, &c. partem aliquam detrahat, &c. huic Collegio applicabit, hæc applicatio non extenditur ad vnionem huiusmodi Dignitatum, ac Canoniatum dicto Seminario faciendam, quę nullo modo, Episcopo permittitur, pro ut à Papa vniri solent; sicut etiam eiusdem auctoritate, legimus fuisse eidem Seminario aliis vnitos nedum Canonatus, verum etiam Dignitates; prout in quibusdam notabilibus Dataria Apostolicę adnotatum reperitur; vbi Episcopo Augustan. concessum fuit, vt Seminario vniret Prioratum & Viti, Urbis Augustanz, necnon Episcopo Herbitolensi à Gregorio XIV. Monasterium Monialium desertum, ne in hereticorum manus veniret; quod contigit de anno 1582. Ac etiam alias fuit Seminario vnitus quidam Prioratus, qui erat Dignitas in sua Ecclesia nomine titulo, & essentia illius suppressis, & extinctis.

Necnon similis Prioratus, ad effectum huiusmodi vnionis, fuit in manibus Summi Pontificis per Priorem resignatus, & pro parte Seminarij Administratorum eidem Ponti-

Pontifici supplicatum, quatenus Prioratum eundem, cum omnibus suis iuribus eidem Seminario, perpetuo vnioretur, prauia illius suppressione, & extinctione, & ita fuerunt litterae desuper expeditae.

Et alias, Prioratus, cum Canoniatu Regularibus, eadem Apostolica auctoritate fuit Seminario vnitus, cum claufula, *Promissa, quod Canonici regulares in dicto Prioratu, ad praesens legitime degentibus in eodem, vel alio dicti Ordinis Prioratu, vel Monasterio per modernos, & pro tempore dictorum Seminarii, & Collegij Rectores, et Ministros, seu pro eis agentes, vtrius, & vestitus ad eorum visam ministrarentur, prout pariter in praedictis notabilibus adnotatum reperitur.*

Quo vero ad beneficia simplicia ex praedicto Concilij decreto, Seminario vnienda, alias *Sacra Congregatio declarauit, Episcopum non posse vigore praedicti decreti applicare, & vnire Seminario beneficia, quae residuum requirunt, veluti, Canoniatu, & necesse beneficia, quorum collatio ad Inferiorem collatorum pertinet, prout, neque haec facultas vnendi praedicto Seminario ex eodem Concil. Trid. sess. 23. cap. 18. beneficia simplicia, extenditur ad beneficia curata habita*

tantum, ex alia declaratione eiusdem Sacrae Congregationis in vna *Meliten. de anno 1621* & antea in vna *Cathacen. teste Lotteri de re benef.* sicut, neque potest sustineri vnio, seu dismembratio in aliqua minima parte fructuum, vt fuit responsum in vna *Lancia. ben. id. Lotter. loc. cit.*

Et quatenus supradictum Concilium Trid. denique, *loc. cit. 20. aliquot beneficia simplicia, &c.* licet non determinet illorum quantitatem, non tamen potest Ordinarius vnire Seminario omnia beneficia simplicia sub Diocesi. Vnde, *Sacra Congregatio d. Concilij super ds. ap. 18. sess. 23. de refor. sic censuit, Concilium non decernit, et omnia simplicia beneficia vniantur Seminario, sed aliquot, ideo vnio facta omnium beneficiorum non valet, i. f. Barthol. de post. Episc. alleg. 77. nu. 29.*

Prosequendo autem ordinem supradicti Concilij Tridentini, *ds. sess. 23. cap. 18. ubi, iudicium Episcopi cum consilio Capituli de Capitulo, &c.* notandum est, quod licet in ceteris vnionibus per Episcopum faciendis, requiratur pro forma, consensus Capituli, adeo, vt, eo non adhibito, illi nulla reddantur, *appassionalis, de donat. Clero. si vna, de reb. eccl. non alien. Rebuffi in praxi. reg. de vnionibus ds. 1. nu. 2. Res. ds. sess. 23. nu. 2. praedicti, &c.* quos citat *Guerc. de benef. p. 1. cap. 2. nu. 195.* cuius Capituli consensus potest incurrere, cuius potestatem

Attamen in vnione, Seminario facienda, *24* ex eodem Concilio Tridentino, non requiritur ipsius Capituli consensus, sed eius loco, quod fiat cum consilio quatuor Deputatorum; quorum duo sint de Capitulo, duo vero de Clero, vt ex ipso Concilio habetur, & aliter facta vnio nullius est roboris; vt etiam in vna *Brinon. Beneficij penes Cesar. de Grass. de cis. 132. sub tit. de reb. Eccl. non alien.* in qua habetur, quod cum vacasset quoddam beneficium simplex per obitum, Papa illud contulit tanquam reseruatum; quod tamen Episcopus antea vnuerac Collegio Seminarii, suae Civitatis; quare, introducta causa in Sacro Rotae Auditorio, fuit propositum dubium. An fuisset valida praedicta vnio, vel potius pronisio Apostolica. Huius quidem rei dubium inde oriebatur, nempe, quia pronisus Apostolicus praeindebat dictae vnionis nullitatem, tanquam non factam ad praescriptum Sacri Concilij Tridentini, *ds. sess. 23. cap. 18.* ex eo, quod in ea non apparebat, fuisse adhibitum consilium praedictorum quatuor Deputatorum; Nihilominus tamen, quia Episcopus in scripturis dictae vnionis assererat, in ea intervenisse dictum consilium, fuit praedicta vnio valida iudicata; quandoquidem in hoc creditur praedictae assertioni; ex eo, quod in dubio, facienda est interpretatio, vt actus potius valeat, quam pereat; iuxta *10. in l. quoties, de reb. dub. maxime in materia tam pia, & favorabili, qualis est Seminarii, vt in d. decis. num. 1.* Alias enim, nisi id saltem per praedictam Episcopi assertionem appareret, praedicta vnio inualida reputaretur; prout pluries vidimus, & audiuimus, etiam in praxi seruatum; namque dictum consilium est pro forma adhibendum; ac propterea illius inobseruantia facit coarctare actum, ad not. per *Folin. in cap. ex parte, de consil. nu. 4.* licet in contrarium aliud, habeatur in *d. decis. num. 12. in fin.* Et alias *Sacra Congregatio eiusdem Concilij sic censuit, Vniones factas Seminario absque consilio eorum quatuor, quos habet Concilium adhibere, minime valere;* Et alia sic ait, *Non valent vniones simplicium beneficiorum factae in requisito Deputatorum consilio.*

Ceterum, vt supra dictum est, ubi non apparet, fuisse tale consilium adhibitum, creditur assertioni Episcopi, *d. decis. 132. nu. 8.* in qua etiam dictum fuit, quod cum simus *26* in spectantibus ad officium Episcopi, & in eis per Sacrum Concilium commissis, videtur sibi credendum, vt per *Folin. in cap. post sessionem, c. 4. vers. fallit sepsimo, de probat.*

Est tamen notandum, quod alias eadem *Sacra Congregatio decreuit, quod Episcopi* *27* *non tenent sequi consilium praedictorum*

torum Deputatorum, hinc verbis, *Episcopus quatuor Deputatos Seminarij debet adhibere in consilium pro tota temporali administratione predicti Seminarij, excepta vacatione, quae solum ad Episcopum spectat, non tamen tenetur eorum sequi consilium, quam declarationem asserit idem Garcia dicta parte duodecima, capite secundo, numero 391.*

Et alias, etiam ob non adhibitam consensum praedictorum quatuor Deputatorum, fuit in Rota resolutum pro nullitate unionis; ac proinde quod dictum beneficium erat devolutum ad Sedem Apostolicam, ut in una Mediolanensi Beneficij 5. Januarii 1596. ubi quod devolutio fuit iustificata lapsu temporis a die vacationis, iuxta cap. 21. de consensu. prob. neq; obibat unio facta Seminario, quae sine consensu Capituli est nulla, secundum ius commune, Clem. 3. de reb. eccl. non alien. & attento Concilio Tridentino, ad eius validitatem requiritur interventus adjunctorum, ut fuit supra a Congregatione declaratum, & consequenter non impedit devolutionem, nam ignorantia iuris non praestat iustam causam, ex deductis in causa Giennae. Praesimoniae, neq; regula de trionali suffragatur Seminario; quia illa defendit titulo possidentem, non autem uti vnicum, ut per eundem Garc. loc. cit. num. 152. subdens ibi, sequendoq; ad iudicium disputat de validitate, aut invaliditate, supra dictarum unionum Seminario factarum ex defectu praesentiae Deputatorum; & eas pro nullis reputari; ad quod animadvertere, debent ait Ordinarios, ad evitandam nullitatem unionum, B. 20. de pot. episc. cap. 77. nu. 3. quare omnimoda tale consilium est requirendum.

Est tamen circa huiusmodi deputationem faciendam, notandum, quod licet illa ut plurimum fieri consueverit in Synodo Diocesana, in qua Capitulum, cum toto Clero congregatum; reperitur; si tamen fuerit extra Synodum, erit valida; quia non requiritur necessitas, quod fiat in Synodo; nam hoc non disponit praedictum Concilium, Leo in sbejan. for. eccl. cap. 16. nu. 24. quamvis, si cut non semel observauimus, per sapientissimos, & timoratos Episcopos, id fieri; & determinari in ipsa Synodo viderimus; potissimum, verò electionem huiusmodi Deputatorum; cum ipsi Episcopi nihil in super additione sibi demandato munere; & in re tantum gratia de prodesse possunt; quod si alicui praedictorum Deputatorum, nec in ipsa Synodo, omnibus in ea interuentibus, & approbationibus ealem deputationem, consensus tunc ipsi Episcopo super tali deputatione proborum, videtur; cum in dicta Synodo reperitur conq

gregati Capitis tunc toto Clero, sicut, & unio beneficiorum necesse est, quod fiat in ipsa Synodo, nec in generali visitatione, cum supra dictum Concilium id non requirat.

An verò in huiusmodi unione, & praedicti validitate, requiratur, consensus Rectoris beneficii uniti, negatiua est responsio, quia illic non est vocandus, cum nullam sibi eius vita durante, praedictum inferatur; sed post illius obitum, unio huiusmodi sortitur suum effectum; neq; eius defensor erit vocandus, aut illius consensus requirendus, 29. esset cap. consultationibus, de donat. & probat. text. in Clem. 6. de reb. eccl. non alien. imò nec praedicto Rectori est infundenda talis unio, postquam illi non praedicti; licet huiusmodi infunditionem, seu notificationem fieri in praxi viderim; quae, ut aliqui dicunt, saltem operabitur, ut beneficius, seu Rector, haeredit suum beneficium, quod unitur, alteri resignare, seu pro alio beneficio permutare, arguitur in cap. ab hoc de possit. prob. quod tamen putò esse paruum momenti; quia licet huiusmodi beneficium fuerit sic, ut praefertur, unitum, nihilominus beneficiatus non impeditur, quominus possit illud cum alio beneficio permutare, vel alias ad fauorem alterius resignare; cum utrumq; facere possit cum consueta clausula suspensiva unionis; proinde omnibus nouum est, & testatur Garc. de benef. p. 1. r. 4. nu. 30. nec propterea est necessaria derogatio regulae de iure quasi non toll. Parisi. de rescrib. benef. lib. 2. q. 9. nu. 8. in pluribus forq. Ad idem Budonis decis. 159. circa me d. Et quod talis unio fieri possit irrequirit Rectoris, probat etiam Card. in d. Clem. q. 2. nu. 7. Rot. decis. 13. nu. 13. p. 2. diuers. ubi assignat rationem, nempe, quia per unionem non fit praedictum Rectori; cum sortitur effectum post eius obitum; & tunc eius non interest vocari; & si Rector esset praesens unioni, non posset contradicere, ut in d. decis. 13. nu. 20. Quinimodo fuit dictum in eadem decis. num. 14. non obitare, si effectus unionis non fuit collatus post mortem Rectoris; sed statim ex unione, loquutus; namq; ad hoc dicitur, Rector non esse citandus; quia nullum habebat interesse, Host. de a. in d. p. 2. ap. 3. sub nu. 9. res. sed utrum huiusmodi consensus requiratur, cum eo videtur.

Idem quoq; procedit, si fiat unio de aliquo beneficio unita Ecclesiam existente; namq; eiusdem Ecclesiae Rectoris consensus nunquam requiritur, ut in d. decis. 13. num. 1. ubi in casu de quo ibi agitur, fuit responsum, quod etiam si Praesumtionarius tenere non potest ad aliquod. seruicium, nihilominus

minus ex hac vnione nullum factum fuit
preiudiciū Rectoris; quia per vnionem vnus
Ecclesie ad aliam, non alteratur status Ec-
clesie vnice, sed debet in ea, more solito, de-
feruari, vt per *Abban cap. impofuiti, nu. 7.*
de pfgb.

- 30 Consensum autem patronorum in huius-
modi beneficii vnione, certum est requiri,
siue illud sit de iure patronatus Laicorum,
31 siue Glericorum; necnon Inferioris colla-
toris, seu electoris; namq; id prater *Clm.*
vn. S. ad hac de statu monach. cauetur, etiā
decreto Concil. Trid. sess. 24. cap. 15. de refer.
Rebas in praxi, tit. de vnion. nu. 28. & in
reg. de vnion. glos. 11. nu. 62. & ex multis, que
adduci hic possent, satis abunde constat,
vnionem beneficii iuris patronatus fieri non
posse, patronis non vocatis, illisq; cōsentien-
sibus, *Rocch. de Curto in tract. iuris patr.*
vnus, honorificum, q. 3. circa med. vers. item
in quantum, Vnion. in praxi iuris patr. lib.
24. cap. 5. num. 38. Felin. in tract. quando lit.
apostol. noc. patr. in 7. lincis. vbi, quod talis
posseus requiritur, etiā si patronus ha-
beret tantummodo ius honorificum, veluti
processionis, aut alimentorum, vt solet esse,
præsertim in Ecclesijs Conuentualibus, iux-
ta *ecc. in cap. nobis, S. a. de iur. patr. subdens*
ibi, quod licet tale beneficium conferatur à
Papa, non facta mentione de patrono colla-
tore, tenebit nihilominus collatio; quia præ-
dictum ius honorificum semper firmum re-
manet, nec dicitur impediri eo modo, quo
impediretur, quando quis haberet ius præ-
sentandi, prout sentit *Card. conf. 99. vbi, quod*
si fieret vnio de Ecclesia Conuentuali patro-
nata, ad aliam Ecclesiam, per quam dictum
ius honorificum amitteretur, non valeret
littere vnionis obtente, tacito de dicto iure;
id. *Faba. in cap. cum auct. essent, col. 7. de*
consuet. Porif. de refer. benef. lib. 2. q. 4. n. 11.
Quærens autem prædictum Concilium
Tridentinum d. *sess. 23. cap. 18. de refer. 21.*
quod tax supradictæ, necnon beneficia,
cum Collegio Seminarij applicanda, ibi,
huc Collegio applicabunt, & incorporabunt,
non absque illud, quæri potest, quod non se-
mel in controuersiam vidimus vocari,
nempe, an ad effectum validitatis huiusmo-
di vnionis, & antequam illa fiat, requiratur,
32 quod Seminarium sit actu existentium, & quod
habeat scholares, & magistrus?
Et si quid pro opinione negativa non
nulli scribentium tenuerint; non est aliquo
modo à quotidiana praxi recedendum, qua
satis superq; suis nititur fundamentis, vt in-
fra patet; nec supradicta opinio habet lo-
cum, etiam propter rationes per *DD. allat.*
tas, nec per ea, que dixit *Bart. consilio quin-*
quagesimo octauo, vbi dicit, quod rebus fortibus

provideri potest in preparatione, & præpa-
ratio valde conuenit rei gerendæ; nam dum
curatur Collegium, expectatur res, quæ ita-
tim, quod est producta, exigit vnde viuat ex
perceptis fructibus; cum percipiendos ex-
pectare non possit; quia istud corpus nasci-
tur cum dentibus, & statim querit cibum.
Nam nihilominus hoc, & alijs quibuscuq;
nequaquam obstantibus, contraria senten-
tia verior est; quandoquidem, hoc minime
33 fieri posse certum est, nisi prius Semina-
rium huiusmodi fuerit erectum, & in eo scho-
lares actualiter introducti; quod si fieret ta-
lis vnio ante erectionem, & eorundem scho-
larium introductionem vnio non teneret, vt
censuit Sacra Congregatio anno 1588. in
vna *Giennen.* his verbis, *Congregatio Con-*
cilij censuit, vnionem nullam esse, & inuallidam,
cum Seminarium non fuerit erectum iux-
ta formam Concilij, ut patet, nec magistrus, &
scholaribus verè, & acti in eo existentibus;
quæ declaratio fuit confirmata per Breu-
Sixti V. in eius excoquutionem datum 26.
Octobris 1588. prout refert id. *Garca. d. p. 12.*
cap. 2. no. 193.

Et si huic Collegio, prædicti Concilij præ-
textu, fiet vnio de beneficijs reseruatis, di-
ctumq; Collegium non sit verè ad suum esse
deductum, dicta vnio minime subsistit, sed
stante illius nullitate exinde resultante præ-
dicta beneficia conferuntur à Papa; prout
cum effectu pluries vidimus; præsertim de
anno 1616. quo duo simplicia in mensis
Apostolico vacantia, sic perperam per Epi-
scopum Castren. suo Seminario vnita, fue-
runt per tel. record. Paulum V. cogita in-
ualiditate prædictæ vnionis, collata, Quod
si beneficia sic nulliter vnita, non fuerint re-
seruata, & tempus sex mensium Ordinatio
ad conferendum præfixum, lapsum fuerit,
fiet deuolutio ad Superiorem, qui iure deuo-
luto, huiusmodi beneficia conferre potest, si-
cut alijs diximus; quandoquidem de præ-
dicta vnione, sicut in alijs casibus circa eam
non fuit seruata forma Concilij *Gene. ad*
reg. & glos. 57. d. nu. 23. ad 23. Rot. penes Ca-
mal. decis. 472. nu. 2. vbi pro vnione faciendæ
Seminario Pisaurien. de beneficio, illiusq;
validitate, articulabatur existentia Semina-
rij in prædicta Ciuitate, ante vnionem, ac
dismembratio fructuum pro sustentandis
pæris Seminarij; cum hæc duo necessario
cōcurrere debeant pro vnione facta d. Semi-
nario, vt dicitur in *infra scripta Oxomen.*
Beneficij, & alijs decisionibus ibi allegatis.

Et alijs Episcopo *Caurien.* fuit, vt *infra*
rescriptum. *Per illudris, & Reuerendissimæ*
Domini vni frater. Cum nomine Capituli
ibidus Ecclesie expossum fuerit Congrega-
tioni illustrissimorum Patrum, qui Trid.
Concil.

Concil. decretis interpretandis profecti sunt, decem ab hinc annis sicut vix existisse capta Seminarii fabricam, illam tamen nunquam perfectam, ac super beneficiis non fuisse certam taxam constitutam, minusq; in ipso Seminario magistrorum, & scholares habitos, censuit ipsa Congregatio, beneficia eidem Seminario vacata, spectare ad liberam Sanctissimi D. N. dispositionem. Quam Congregationis sententiam Amplitudinis tuae notam esse volumus, &c. Roma Die 26. Ianuarii 1596. Hier. Card. Matth. & hanc declarationem affert, idem Garc. d. cap. 2. nu. 164. & seq.

Et stante nullitate unionis beneficiorum, ut praefertur reseruatorum, quae proinde sunt per Papam conferenda, huius rei praxis talis est, ut idem Papa illa non conferat, nisi doctus prius coram illius Domino Datario de invaliditate praedictae unionis; cum videlicet Episcopus validitatem, impetrans verò Apostolicus invaliditatem dictae unionis allegens; prout non semel in Dataria Apostolica obuenisse obseruauimus; quae ut plurimum petit praedictam invaliditatem declarari, antequam Papa beneficia sic vacantia conferat. Et pro hac praxi alias Sacra Congregatio sic censuit inter cetera, videlicet, *Unionis verò legitimè facta fortiri debent effectum, non solum cum vniuersis contingerit vacare per obitum, sed etiam, cum per resignationem; debetq; Episcopus D. Datarium de huiusmodi unionibus docere.*

Et ex superius dictis, in eadem Oxomien. Beneficii, quae est decis. 361. penes Parinac. tom. 3. diuers. in recent. non fuit habita consideratio cuiusdam unionis factae Seminario; quia non constabat de introductione puerorum, quae quidem introductio, ad effectum validitatis huiusmodi unionis, fuit existimata necessaria, ut Seminarium posset dici erectum; & in vna Cordubens. Praesimulorum, impressa penes Marches. tom. 5. p. 1. cap. 1. in qua, quia Administratores Seminarij apprehenderunt possessionem beneficii vniuersi, fuit dictum, id non obtinere; quia cum Seminarium adhuc non esset in rerum natura, nulla possessio potuit considerari tempore illius, & minus tempore praesentium Administratorum, &c. quia dominium habere non potest res, quae nondum est in rerum natura, cap. 1. de Recl. adif. Bart. d. consil. 58. circa princip.

34 Antè etenim huiusmodi puerorum introductionem, non potest dici Collegium, quod necessarium debet constare, ex tot personis, puta decem, &c. nec fabrica tantum sine muri, constituit hoc Collegium, sed scholares, in quorum gratiam fit huiusmodi creatio, facit ext. in cap. ad audientiam 2. cum

glos. verbo, non possumus, de eccl. adif. Gonz. glos. 5. 7. num. 73. Et quatenus probaretur introductio puerorum, oportet tamen probari, quod unio fuerit facta Seminario post praedictam introductionem; et eo, quod, quando tempus est de substantia, debet precisè probari, ut dicitur in supra dicta Oxomien. Beneficii num. 6.

Quare, ex supradictis, concludit, etiam Lotter. lib. 1. g. 29. num. 48. cum plurib. seqq. quod ad effectum validitatis supra dictae unionis, omnino requiritur, quod praecedat introductio puerorum; ac proinde rejicit contrariam omnium opinionem, praesertim Gonz. glos. 5. 7. ex nu. 76. Grat. d. de foro. forens. cap. 248. nu. 71. & cap. 358. nu. 5. nec non Addit. ad Ludouif. decis. 258. sub num. 10. & omnia contraria cessant postquam emanarunt supradictae declarationes, necnon Rotae decisiones, praesertim in vna Adiam. Beneficii infra inferenda.

Et alias fuit in Rota resolutum, quod Seminarium non dicitur erectum ex emptione domus pro eo, & creatione Deputatorum, sed dumtaxat ex introductione puerorum; ex qua in esse deducitur, sicut Collegium ex personis, l. Neramus, de verb. sign. glos. in e. de elect. & sic antea, non potest fieri unio; nec potest dici possidere; nec futuro Collegio seu Seminario potest fieri unio; & nulla possessio potest considerari respectu d. Seminarij, antè praedictam introductionem, nec respectu praesentium Administratorum, qui eam apprehenderunt; cum ea intentione, & animo non fuerit per eos apprehensa, sed nomine Seminarij, quod non erat in rerum natura, l. vn. C. uti possid. ut ex pluribus decis. quas refert Garc. in addit. ad tract. de benef. p. 12. cap. 2. nu. 196.

Et cum plurimum ad praemissa confatas praefata decisio Coccini in d. Adiam. Beneficii, illius tenorem hic per extensum subpeterè placuit; qui talis est, videlicet.

R. P. D. Coccino Decano. Adiam. Beneficii 15. Aprilis 1622.

36 **D**ubitavi, An constaret de existentia Seminarij ad effectum, de quo agitur; factus autem dubij est, ut videatur, an Seminarium possideat; quia si possidet, non potest dari de attentatis; cum attentata, in hoc casu pendeant à possessione, iuxta resolutionem factam in hac causa, 21. Maij superioris anni.

Hoc dubium habet tres inspectiones. Prima est, an unio possit fieri Seminario nondum erecto,

erecto, Secunda, dato; quod non possit fieri, an possessio capta nomine Seminarij de facto erecti, suffragetur, Tertia, an constet de valida erectione.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, Domini fuerunt cōcordes, quod vnio Seminario nondum erecto, fieri non possit; & quod ad hunc effectum requiritur præparatio Domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum, vt fuit resolutum in causa Oxoniæ. Beneficij 24. Octobris 1611. coram Illustriss. Cardinali Sacro in decisione 361. num. 3. & seqq. p. 2. in reuoc. vbi refert sententiam Congregationis Illustrissimorum Interpretum Concilii Tridentini, & alias decisiones Rotaes, & latè prosequitur Garc. de benef. p. 13. cap. 2. n. 193. cum plurib. seqq. & admittit Gonz. super reg. 8. glos. 5. 5. 7. num. 68. qui licet n. 75. teneat, quod cessante fraude, vnio facta Seminario nondum erecto, valeat, quem sequitur Moder. dist. for. cap. 248. num. 71. & cap. 358. n. 5. tamen ista sententiâ, vt aduertit Garc. loc. cit. num. 196. in fin. est contra declarationes Congregationis Concilij, & contra sententiam Rotæ.

Quantum attinet ad secundam difficultatem, aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessionis, sufficit, quod Oeconomi deputati acceperint possessionem, etiam de facto, ad effectum, vt dicantur esse in possessione, seu detentione, Bald. cons. 135. n. 2. & 3. lib. 2. vbi loquitur de missis in possessione à Prætoribus nulliter procedentibus, contra quem, vt possessorem datur actio spolij DD. in l. in id possidet, ff. de acquir. poss. ff. Aym. cons. 118. num. 8. & bene Mober. de res. 20. de res. spol. Cæterum respondebatur ab alijs Dominis, quod conclusio procederet, si Oeconomi voluissent acquirere possessionem, nedum nomine Seminarij, sed etiâ nomine proprio; quia isto casu saltem versatur tantum circa causam possessionis; quare non impediret acquisitionem; quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine Seminarij, l. 2. S. si in pupillo, l. quod vnigo, ff. pro empt. & facit, text. in l. cum in corpus 36. ff. de acquir. rer. domin. prout Bart. & Ias. in l. si is, ad quem num. 2. ff. de acquir. hered. & fuit in causa Macerati. Hereditatis 4. Ianij 1596. vtriusq. Cur. Pamphilio. Sed in hoc casu, si Seminarium non erat erectum, quia pueri nondum erant introducti, non poterant Oeconomi acquirere quasi possessionem; quia noluerunt acquirere nomine proprio, sed nomine Seminarij; quod cum non sit erectum, possessio est ex falsa causa, circa factum, hoc est circa existentiam Seminarij; & ideo est nullius considerationis, nec pro-

ducit iuris effectus, l. 1. S. hoc verba. ff. de vi. siat. vi. Bald. d. cons. 35. nu. 2. lib. 2. Port. I mol. cons. 75. num. 11. & facit rex. in l. si me in vocationem, ff. de acquir. poss.

Quantum attinet ad tertiam difficultatem, visum fuit, constare de existentia Seminarij. Constat, enim Episcopum elegisse duos Canonicos pro regimine, & gubernio Seminarij, Secundo elegit duos Consultores pro instituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterum de Capitulo, & alterum de Clero; & mandauit, quod alij duo eligerentur alter per Capitulum, & alter per Clerum, prout fuerunt electi, & deinde cum consilio prædictorum taxauit Episcopus se ipsum, & mensuræ suæ redditus, necnon alios in decima parte fructuum, relaxando præceptum de soluendis taxis, & constituti. Exactores; necnon in domum Seminarij introduxit pueros, vt patet ex mandatis procuratoris datis per ipsos Seminaristas; vnde satis constat de existentia Seminarij legitima de tempore vnionis, ad præscriptum Concilij cap. 18. de re for. ff. 23. Et ita conclusum.

Ex qua quidem decisione satis liquet, quanam sint necessaria, vt Seminarium dicatur legitime erectum, nempe Primum, paratio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum. Secundum, electio duorum Canonicorum pro regimine, & gubernio Seminarij. Tertium, electio duorum Consultorum pro instituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterius de Capitulo, & alterius de Clero, præter totidem alios per Capitulum, scilicet vnum, & alterum per Clerum; qua quidem forma sic præscripta, nisi ea seruata fuerit, vtiq; nec in articulo possessorij summarissimi retinenda, possunt eius partes sustineri in persona eius, qui possessionem cepisset nomine ipsius Seminarij, eo non præexistente, sicut iam satis dictum, & probatum est, & signanter concludit Lottor. d. q. 29. n. 51.

Postremo, non incongruè sequitur hic videre, numquid si semel facta fuerit vnio prædicto Seminario, iam erecto, & scholares iam habenti, qui nihilominus postmodum, tractu temporis, seu aliâs desinant, prout aliquando euenisse scimus, quamuis prædicta vnio sit legitime facta, ac constet, omnia ad id requisita intervenisse; ac proinde redditus infumantur in fabricam, seu reparationem domus ipsius Seminarij, vel alia de causa, expiret vnio beneficiorum eidem Seminario facta?

Et quidem; negatiuam partem tueri conatur Garc. d. p. 13. cap. 2. n. 199. autoritate Abb. in cap. gratam, de postul. prelat. n. 12. & aliorum, quod tamen intelligendum est de vnione perfecta, consummata, & effectum
forti-

fortita per vacationem primi beneficij, nā vnio de beneficio non vacante, videtur expirare, si ante vacationem primi beneficij desinant esse scholares; quia actus non perfectus, & consummatus vitiatur, si deueniat ad casum, à quo non potuit inchoari, *l. pluribus, §. & si placeat, l. inter stipulantem, §. sacram, ff. de verb. oblig.* quod videtur procedere, etiam si tempore vacationis beneficij redissent scholares; quia cessante causa extinctionis, seu annullationis, non cessat effectus, *d. §. sacram, & ibi l. f. nu. 8. & 9. l. qui res, §. arcam, de solut. id. Garc. in addit. ad num. 201.*

Mandat subinde prædictum Concilium *d. sess. 23. cap. 18. de refor.* eidem Seminario vniri beneficia ecclesiastica simplicia, etiam Sedi Apostolicæ reservata, ibi, *etiam si beneficia sint reservata, vel affecta.* Quare opportunè sequitur hic videre, quoniam modo sint supradicta verba accipienda. Et certum 38 est, quod non potest Episcopus beneficia, quæ iam vacauerant in mense reservato, vel quæ aliàs sunt indubitanter reservata, vnire Seminario vigore dicti Concilij; cum id fiat in præiudicium Apostolicæ reservationis; prout Sacra Congregatio declarauit, quando quidem supradictum Concilium in illis verbis, *quod locum habeat etiam si beneficia sint reservata, vel affecta,* loquitur, & intelligitur de vnione faciendâ de tempore habili, videlicet, antequam constet de effectuali reservatione, vel affectione; secus verò, si iam constaret; vt cesset occasio fraudis; vel potest intelligi, vt teneat dicta vnio, illius tamen effectus suspendatur, donec pro illa vice, reservationis effectus locum habeat, vt ad verbum tradit *Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 7. nu. 75.*

Quare, hinc fit, quod beneficia reservata 39 per regulam Cancellariæ, vniri non possunt, neq; ab Ordinario, neq; ab alio quocunq; Inferiore, etiam in casibus permissis, ante vacationem, nec post vacationem; cum Inferiores habeant manus ligatas; nec facere possunt, quin minus reservationes effectum fortiantur, aliàs etenim Inferior, facto suo præiudicaret Superiori, quod est omninò respiciendum, *Clém. Ne Romani, de elect.* quia super reservatis Inferiores se intromittere non possunt, *Paris. de resign. benef. lib. 12. q. 10. num. 8.* alter *Paris. cons. 36. nu. 13. lib. 4. Gonz. d. §. 7. nu. 136.* vbi quod vnio de beneficio reservato, non erit propterea nulla, sed 40 valebit à principio, effectus tamen eius suspendetur, donec prouisus à Papa de beneficio in mense reservato cedat, vel decedat in mense Ordinario, *Mandof. super reg. 12. q. 5. num. 3.*

Et aliàs Sacra Congregatio eiusdem

Concilij id declarauit, locum habere in vnionibus factis ante vacationem beneficio, rum; aliàs autem non valere vniones de beneficijs reservatis, factas virtute illorum decretorum *cap. 18. & 19.* vt ex infra scriptis declarationibus, quarum Prima *super dict. cap. 18. Giennen. Congregatio Concilij tenuit, vniones beneficiorum validam esse, modo factæ fuerint ante ipsorum vacationem, seruata forma Concilij Tridentini præscripta, anno 1589.* Secunda, *super cap. 15. sess. 21. de refor. Idem seruandum est hic, quod S. Memoria Pius V. & Sanctissimus D. N. Gregorius XIII. decreuerunt in vnionibus factis, & faciendis Seminariis, quod vniones de beneficijs reservatis valide sint, si fuerint factæ ante ipsorum vacationem: quod si post vacationem factæ reperiuntur, nullæ sint; & prouisi à Sede Apostolica missi debent in possessionem dictorum beneficiorum,* quas quidem declarationes habeo authenticas penes me, ac etiam affert id. *Garc. p. 12. cap. 2. nu. 102. & num. seq.* vbi etiam refert Concilium Bononiense in titulo, *de Seminario, §. Quæ beneficia Seminario vniri nequeunt,* vbi sic dicitur, *Sicuti nec beneficia reservata, quando post eorum vacationem vnio fieret; nam si ante vacationem vnita fuissent, vnio obseruetur, & tunc intelligendum est huiusmodi vnionem sibi locum vindicare, etiam si beneficia ipsa vacent quocunq; modo in Curia, vt declarauit dicta Sacra Congregatio, teste Zevola in praxi Episc. verbo, vnio, §. septimo, circa fin.*

Nec quidem immeritò huiusmodi declarationes, cœteraq; ad id remedia adhibita, esse noscuntur, ne videlicet fraudibus via pateret; vnde ab eadem Sacra Congregatione emanauit supradicta declaratio in causa Giennen. cuius Episcopus, ita rem se haberi posse existimauerat, vt vbi post factam vnionem, si beneficia vnita vacabant in mense ordinario, Ordinarius illa conferebat suis nepotibus, & familiaribus, dicens, vnionem esse nullam; si verò vacabant in mense reservato, dicebat esse validam, & à Sede Apostolica prouideri non posse prætendebat, & post dictam declarationem, idem resoluuit Rota in eadem causa *Giennen. Præsimoniis 17. Aprilis 1594. coram Blanchetto, vt refert id. Gonz. de glos. 5. §. 7. num. 68. & 75.*

Praxis autem, quæ circa id seruatur, statutibus verbis prædicti Concilij, nempe, *etiam si reservata, seu affecta, ea est,* videlicet, quod si Episcopus faciat vnionem beneficij non vacantis, & aliquis, succedente vacatione, impetret illud à Papa, certè quoad Seminarium, non irritabitur vnio, nec impiedietur quocunq; modo vacet beneficium, etiam in Curia, siue per obitum, siue per resignationem.

nem; quia favore Seminarii, sequuto obitu obtinētis, vnio habebit locum; & alias cum vacasset quoddam beneficium, in Diocesi Cathacen. per obitum in mense referuato, fuissetq; per fel. record. Paulū V. mihi collatum; certiorato Domino Datario ab Episcopo, quod illud beneficium fuerat vnitum Seminario Cathacen. collatio prædicta fuit inualida reputata; ac loco prædicti beneficii sic vniti, alterum mihi, amplioris redditus collatum extitit.

Hic verò, non est in praxi respuendum, quod non semel accidisse scimus; vt si Episcopus fuerit negligens in conferendo beneficium, quod proinde deuoluatur ad Papam, non poterit idem Episcopus prædictū beneficium vnire Seminario, vel Parochia, aut Cathedralibus, vel Collegiatis; quia satis est, quod sua negligentia Episcopus sit priuatus, vt non possit illud conferre. *Zerola. loc. cit. vrs. secundum dubium*, vbi opiniones contrarias rejicit.

Porro, ex eadem causa vitandi fraudes, fuit etiam alias decretum, quod si Episcopus, post erectionem Seminarii, beneficia simplicia vacantia, ei non applicauit, sed suis consanguineis, vel familiaribus contulit, assignet tantum taxæ Seminarii, quantum illa redderent; & id de sua mensa Episcopali assignet d. Seminario, quoad vixerit, vel alia beneficia vacantia, saltem eiusdem redditus, & ad eius collationem constantia Seminario vnuerit, *Zerola in d. praxi episc. p. 1. verbo Seminarium, vrs. ad quintam, fol. mibi 197. id. Garc. loc. cit. n. 107.*

Hæc autem vnio debet fieri non solo verbo, prout supra, nu. 20. dictum est, sed authenticis scripturis, vel decretis visitationū; quibus clarè probetur dicta vnio, & quod requiratur scriptura, ait *Mascar. de prob. cõcl. 587. n. 1.*, & fuit resolutum in vna *Theat. nou. Beneficij S. Basilij 20. Maii 1587. coram Gyptio*, neq; ad id sufficiunt testes, vt censuit *Rota dec. 557. n. 4. lib. 3. p. 3. diuers. id. Garc. d. p. 12. c. 2. num. 217.* quod nisi, eo modo, quo dictum est, vnio huiusmodi probaretur, beneficia vnita censerentur iure vacare, si solo verbo, & facto vnirentur; & hoc accidisse in facto ait Beneuēri; vbi quædam beneficia erant vnita Seminario, solo verbo, & facto, sicq; per multos annos vnita steterunt, sed Reuerēdissimus Nūc ius Apostolicus hoc præsentens, tulit sententiam, qua huiusmodi vniones irritauit; & condemnauit Seminarium Beneuentanum ad multam pecuniarum quantitatem pro fructibus interitum male perceptis; quia cum Pius IV. in Regno Neapolitano fecerit reseruaciones Camera Apostolicæ de fructibus beneficiorum à die vacationis, quousque de manu

eiusdem Nunciij caperetur possessio, hoc nõ solum procedit tempore vacationis per obitum, sed etiam si fuerint beneficia male vnita alicui loco, prout Seminario, & c. vel male collata, quia tunc censentur vacare; id. *Zerola. d. p. 1. vrs. vnio, 5. ad nonum, fol. mibi 212. d. tergo.*

Ad hæc, circa huiusmodi vnionem Seminario faciendam, notandum est, quod vbi Episcopus Cardinalis habet indultum conferendi beneficia referuata, poterit nedum ille vnire referuata tempore vacationis, verum etiam tempore vnionis; tunc enim per huiusmodi indultum cessat suspicio fraudis, quæ consideratur in alijs Episcopis, non habentibus prædictum indultum; quod, cum remoueat obstaculum reseruacionis, omnes menses remanent Ordinarij de iure comuni; necnon ex eadem causa videtur, quod sicut potest Episcopus Cardinalis conferre beneficia duplici reseruacione affecta, ita etiam poterit illa vnire, prout in his terminis tenuit *Ros. pones Cavaler. dec. 627.* quam hic ad verbum transcribere placuit, quæ est tenoris sequentis, videlicet.

Illustrissimus Cardinalis Lantes Episcopus Tudertinus, iuxta dispositionem Concilij Tridentini *sess. 23. cap. 18. de resor.* creauerat in Ciuitate Tuderti Seminarium Puerorum, illiq; inter alia vnuerat beneficium simplex S. Mariæ de Ficu, quod controuertitur, tunc possessum à Hieronymo Ambrosca, quo postea defuncto, Seminarium dicti beneficii possessionem accepit. Interim autem fuit à Sede Apostolica de illo prouisus Marcellus Carenus, qui illud postea resignauit ad fauorē Alexandri fratris, nõ facta meritione dictæ vnionis. Cū autem A. C. præ vnio voto Illustrissimi Cardinalis Sacraci, & Reuerendissimorum Dominorum meorum Decani, Patriarchæ, & Paphilij, pronunciaisset, litteras esse exequendas, & dandam immisionem Alexandro, causa appellationis per Seminarium interposita, commissa in Rota. Dubitauit, an sententia A. C. esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini responderunt esse infirmandam.

Moti sunt autem ex eo, quia gratia Alexandri fundabatur in vacatione huius beneficii per mortem Hieronymi; quod tamen nõ subsistebat; cum dictum beneficium iam multo ante fuisset per Cardinalem Episcopum vnitum Seminario, & sic amplius non vacaret, *Oldrad. conf. 275. sub nu. 15. circa. sup. Cassad. dec. 13. nu. 1. super reg. Ganz. ad reg. 8. glos. 5. §. 7. nu. 2.* & dictum fuit coram Reuerendissimo Lugdunen. det. 186. sub n. 2. par. 2. in recent. & coram Sanctissimo D. N. dec. 77. nu. 2. & alias sæpè.

Neq; obstare visum fuit, quod hoc bene-

ficiam tanquam obtentum à familiari fel. record. Clementis VIII. esset referuatum, quia *Concil. Trid. d. cap. 18. vers. nec non beneficia*; dat facultatē Episcopo vniendi Seminario etiam beneficia referuata, vt fuit etiam dictum coram me in *Pisaurin. Beneficiorum 4. Iulij 1618.*

Minus obitare vitum fuit, quod beneficium contraheretur de tempore factæ vniōnis per Cardinalem, esset iam referuatum, per familiaritatem cum Clemente VIII. Hieronymi illud obtinentis. Vnde, cum stante declaratione Concilij cōfirmata per decretum eiusdem Clementis, non posset Episcopus vnire omnia referuata, sed tantū ea, quæ essent referuata tempore vacationis, non videbatur vniō de hoc beneficio iam ante vacationem referuato; posse sustineri.

Nam responsum fuit, sub dicto decreto non comprehendi Cardinales Episcopos, qui habent indultum conferendo non obstantibus quibusuis referuationibus, quale indultum habebat Illustrissimus Cardinalis Lantes, vt postea pluries declarauit Sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilij Interpretum. Tunc enim cessat omnis suspicio fraudis, propter quam dictū decretum emanauit; & quam possent Episcopi cōmittere vniendo referuata, & omitendo libera; cum vigore Indulti remoueantur obstacula referuationum, & Episcopus conferat auctoritate propria; perinde ac si referuationes non emanassent, *Put. dec. 163. Ab. 3. & decis. 138. n. 3. lib. 2. Capitaq. decis. 66. n. 2. p. 1. Cassad. decis. 8. n. 5. & 6. de prab. Ganzal. ad reg. 8. glos. 53. n. 38. & glo. 24. num. 24. & 25.* Vnde, sicuti tunc Episcopus potest liberè conferre, ita etiam potest vnire ex facultate, quam de vate habet, *cap. sicut vnire, de excess. prab. Clem. 2. de reb. Eccl. non alien. Oldrad. cons. 257. n. 5. Rot. decis. 133. n. 5. p. 2. diuers. & dictum fuit in Casar Augustan. Vicaria 30. Mij prab. riti coram me.*

Neque effectus indulti cessare videbatur ob duplicem referuationem huius beneficii, nempe ex familiaritate Papæ, & obitu in Curia; itaut indultum non comprehendat beneficia duplici referuatione referuata, *Gonz. ad reg. 8. glos. 13. num. 101. Mandos. in prax. Signat. Grat. verb. Indultum, vers. An autem. Bellam. decis. 445. Capitaq. decis. 85. p. 2.* quia, vltra quod negabatur, tempore vniōnis adfuisse istam duplicem referuationem, Respondebatur, hoc procedere potuisse, si in indulto non fuisset facta mentio harum referuationum, vt in dictis iuribus; sed cum facta fuerit mentio referuationum ex capite familiaritatis cum Papa de-

functo, & referuationis ex capite vacationis apud Sedem, vtiq; videbantur ad collationem Cardinalis habitus indultum, spectare beneficia, etiam si vtraque referuatione essent referuata, cum Cardinalis, sublato obstaculo referuationum propter indultum, conferat iure proprio, perinde ac si non essent indultæ referuationes.

Deniq; nō vitum fuit obitare, quod aliis in supradicto voto contrarium fuerit determinatum, quod scilicet, stante dicto decreto Clementis VIII. Cardinalis habens indultum, nō posset vnire referuata de tempore vniōnis, sed tantum de tempore vacationis; quia licet antea primæ declarationes essent in vsu, præsertim tanquam cōfirmatæ per dictum decretum Clementis VIII. tamē cum postea superuenerint nouæ declarationes, quas Rota solet reuerenter suscipere, & illis, acquiescere, per quas declaratur, Episcopum habentem indultum; posse vnire etiam referuata de tempore vniōnis, cessare videbatur illa lex prior negatiuæ, quatenus, scilicet declaratur, sub illa amplius non cōprehendi hunc casum, quæ ratio antea cōprehendi suadebat, *Cas. 2. 2. 9. 110. art. 1.*

Ex quibus resolutum fuit pro infirmatione sententiæ A. C.

Verum, postquam emanauit supradicta Rota decisio, quæ plures in se continet partes circa eandem vniōnem, anceps fuit de illius obseruantia, quoad vniōnes beneficiorū, quæ Sedi Apotolica sunt duplici referuatione affecta, donec autem in Dataria desuper opportunè pronūm; quandoquidem licet verum sit, quod Cardinalis Episcopus habens indultum, possit omnia beneficia referuata, vnire, quæ remoto referuationis obstaculo, conferre potest; & propterea effectus indulti huiusmodi non videatur cessare ob duplicem referuationem; nam cum in illo sit facta mentio omnium referuationum videtur dicendum, ad collationem prædicti Cardinalis habentis indultum, spectare beneficia; etiam si duplici referuatione essent affecta.

Si tamen verba indulti admissim consideretur, ex illis liquido apparebit, non posse Cardinalem Episcopum vnire beneficia duplici referuatione, referuata; quia, licet fiat mentio in indulto de pluribus referuationibus, quando tamen illæ non sunt, sicut regulariter esse non solent, copulatiuè appositæ per diuisionem, & per quam posset prætendi, illam comprehendere plures referuationes in sinu, ex eo, quod sit coniunctiua, & copulatiua ad text. in *1. Titia textores. Sinihi. ff. de leg. 1. Martinus Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 7. n. 7. Gonz. ad reg. 8. Cancill. S. 7. pro am. n. 123;* ac propterea augeat, & ampliet

ampliet dispositionem, *lea tamen edictio, ff. de leg. 3. & not. in l. Gallus, d. nam si p. veni, ff. de lib. & posth. Ludouif. decis. 21. num. 3.* tunc tantum dici posset, quod predictum indultum comprehenderet omnes sequentes in eo expressas reservationes; cum supradicta copula, & qualiter procedentis extremi attribuat sequenti, & in ea vni-formiter iungat, *id. Ludouif. dec. 308. nu. 2.*

Sed quando supradictae reservationes sunt in predicto indulto appositae, cum di-functiua, seu, prout regulariter in huiusmo-di indultis dici consuevit, quae de sui natu-ra, est distinguere, per *tex. in l. r. s. sublatu, ff. ad T. rebali. & h. q. quis ite legauerit, ff. de aur. & arg. leg.* nunquam indultum com-prehendit duplicem reservationem, & ita in terminis collationis tenuit *Rota in illa Reuennaten. Canonizatus*, infra, suo loco in-ferenda.

Vnde, cum alias de anno 1673. vacasset quoddam beneficium ecclesiasticum, quod duplici reservationi erat obnoxium, quidam Eminenti. ill. Cardinalis Episcopus, pretextu sui indulti, illud vniuit Seminario pueroru suz Ecclesiae; quod tamen fuerat a Papa, ex causa huius duplicis reservationis, collatum; & cum impetrans expediuisset litteras in forma Breuis de capienda possessione no-

mine Camerq, reperit predicti beneficii pos-sessionem fuisse pro Seminario a suis Agen-tibus apprehensam, vigore supradictae vni-onis; qui recursum habuerunt ad Sacram Co-gregationem Concilij pro declaratione va-liditatis predictae vni-onis; impetrans vero adiuit Signaturam Gratiae, in qua Papa zger-rime tulit huius materiae propositionem; & qui nihilominus iussit hinc inde se ibi per Aduocatos, necnon ipsum Datarium pro Dataria, ac Illustrissimum Dominum Fran-ciscum Paulutum, Secretarium dicte Con-gregationis pro ea; sed antequam fuisset quicquam determinatum in vim allegatio-num pro vtraq; parte, ipse Papa, cui visum extitit, hanc reservationem, tanquam dupli-cem, non fuisse comprehensam in predicto indulto; sed beneficii sic vacantis huiusmodi collationem ad Datarium spectare, manda-uit bo. m. Marco Aurelio Maraldo, tunc Breuium Apostolicorum Praefecto, quatenus illico extenderet Constitutionem in for-ma Motus proprii, ad fauorem ipsius Data-riz Apostolicae pro sustinenda collatione ex capite duplicis reservationis, non obstante indulto Cardinali Episcopo, concessio con-ferendi beneficia reservata, & in eo expressa, & sic emanarunt litterae predictae Consti-tutionis, tenoris sequentis, videlicet,

VRBANVS PAPA VIII.

44 **A**D perpetuam rei memoriam. Quamuis fel. record. Clemens Papa Octauus Pre-decessor noster, accepto, quod aliqui Ordinarij beneficia Ecclesiastica in suis men-sibus vacantia, & alias dispositioni Apostolica non reservata, personis sibi beneuolis con-fererant; illa vero, quae reservata erant, Seminarijs puerorum saepe vniuebant; ad euitan-dum hoc Sedis Apostolicae prauidicium, per eius decretum prohiberit, ne uniones benefi-ciorum ecclesiasticorum, dispositioni Sedis Apostolicae, tempore, quo vniuntur, reseruatoru, vel affectorum, fieri possent, etiam vigore Decretorum S. Concilij Tridentini, in fauorem Seminariorum puerorum ad praescriptum eiusdem Concilij erectorum, siue erigendorum, nihilominus postea pretextu indultorum Apostolicorum conferendi beneficia reservata, vel affecta, per Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam per nos aliquibus per-sonis, praesertim S. R. E. Cardinalibus concessorum, executio predicti Decreti Clementis praedecessoris, de facto impedita fuit, & impeditur, quoniam Cardinales indulta conferē-di, & disponendi de reservatis, vel affectis, habentes, asserunt, se non esse in predicto De-creto comprehensos, tanquam in eo expressim non nominatos; & vltimus, tam ipsi Cardi-nales, quam alij, qui ex predictis Indultis Apostolicis habent facultatem conferendi re-servata, seu affecta, ac de eis disponendi, medum praetendunt, Indulta huiusmodi continere facultatem disponendi de eisdem beneficijs, etiam per modum unionis, & extinctionis, in prauidicium perpetuum Sedis Apostolicae, quae illorum pronisione privata remaneret, sed etiam ex ipsis Indultis esse sublatam, & ex iustitiam reservationem, & affectionem quam-cumque, ideo etiam auctoritate ordinaria potuisse, & posse per eos fieri eorundem benefi-ciorum, vti non reseruatorum, nec affectorum, unionem; Decretaq; Concilij eis concedere facultatem vniendi, etiam reservata, eisdem Seminarijs. Quinimodo etiam si in Pontifi-catu reuocem. Pauli V. etiam praedecessoris nostri, haecenus ex voto duorum Rota Audi-

torum, fuerit in Dataria obseruatum, & obseruetur, beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta non comprehendi in predictis Indultis, tamen etiam praeterea hanc reservationis duplicitatem non impedita eorum provisionem a iure predictorum Indultorum faciendam; eisdemque beneficiorum, cuiuslibet non obstat; & propterea diversimode, etiam executione litterarum Apostolicarum provisionis eorundem beneficiorum indebitis praetensionibus huiusmodi impedita fuit, & impeditur de facto in diversis Tribunalibus, & Congregationibus, praesertim Rota, & Congregationis Concilii Tridentini; in quibus reperiuntur facta resolutiones, etiam inter se discordantes. Volentes igitur praedicta impedimenta tollere, & nostro Oraculo, praetensas dubitationes dilucidare, Motu proprio, certa, scientia, ac matura deliberatione nostrae, deque Apostolica potestatis plenitudine; hac nostra perpetua Constitutione, praedictum decretum Clementis praedecessoris praedicti super executione, seu interpretatione eiusdem Concilii emanatum, confirmamus, inuiolabiliterque de cetero obseruari mandamus per quoscumque Patriarchas, Metropolitanos, Archiepiscopos, Episcopos, etiam S.R.E. Cardinales. Declaramusque praedictum Decretum, etiam eosdem Cardinales comprehensisse, praedictosque Cardinales, & quoslibet alios, praedicta Indulta Apostolica conferendi praedicta beneficia reservata, seu affecta, & de eisdem disponendi, habentes, non potuisse hactenus, post praedictum Decretum Clementis praedecessoris, nec in posterum posse in vim illorum, nec vigore eiusdem Concilii, aut alias, etiam auctoritate eorum ordinaria, praetextu, quod ex praedictis Indultis extincta, & sublata sint reservationes, & affectiones, eadem beneficia quomodolibet, tempore unius reservata, vel affecta unire etiam Seminaris praedictis puerorum, nec de eis per viam cuiuscumque unionis, suppressionis, vel applicationis disponere; nec etiam in vim praedictorum Indultorum reservata, & affecta conferendi, ac de eis disponendi potuisse, nec posse conferre beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta. Praesentes quoque litteras de subreptionis, ac obreptionis, seu nullitatis vitio, nostraeque intentionis defectum, etiam ex eo, quod Seminaris, & quicumque, & cuiuscumque, status, conditionis, gradus, qualitates, ac dignitatis, etiam ecclesiasticae desuper interesse habentes, vel habere praetendentes, ad hac vocati non fuerint, vel praemissis non consenserint, notari impugnari, redargui, aut in ius, vel controuersiam reuocari non posse. Sicque & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam Sacri Palatii Apostolici causarum Auditores, & S.R.E. Cardinales, eorumque Congregationes, & quoscumque alios, speciali expressione indigentes, iudicari, diffiniri, & interpretari debere. Sublata eis, & eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi, seu interpretandi facultate, & auctoritate. Ac irritum, & inane, si fecerint super his a quodquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus praemissis omnibus, & singulis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam in Conciliis generalibus editis, Regulis Cancellarij, & quatenus opus foret, etiam illa de non tollendo iure quaesito, ceterisque contrariis quibuscumque Quorum omnium, & singulorum tenores, eorumdemque litium, & causarum, etiam hactenus pendens, statum, & merita, ipsorumque beneficiorum nuncupationes, situationes, & qualitates, partiumque colligantium, nec non Iudicum nomina, & cognomina, Tribunaliumque, & Congregationum praecipuas, & facultates, ceteraque, hic forsan exprimens, & inserenda pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus. Dat. Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub Annulo Piscatoris, Die XV. Iulii M. DCXXXII. Pontificatus Nostri Anno Decimono.

M. A. Maraldus.

Net in proposito uniois beneficij reservati faciendae praedicto Seminario, omissum duxi, quod cum fuisset alias dubitatum, nunquid unio beneficiorum ab Episcopo, ante suam promotionem obtentorum, posset valide Seminario fieri, fuit ita propositum videlicet,

Die 24. Augusti 1619. Praesupposito, quod Archiepiscopus Brundisinus de anno 1610. seu alio veriori tempore, post tamen annum 1602. uniret Seminario Brundisino nonnulla beneficia simpliciter per Episcopum Oritanum, ante suam promotionem obtenta, quae secundum Extram. Ad Regim. cum sint

Ante illam, et consequenter unius in quacumque
 petatur illam unionem declarari nullam,
 et invalidam. Sacra Congregatio Cardinalium
 Concilij Tridentini interpretum cen-
 suit, si beneficium huiusmodi ab Episcopo Ori-
 gano, tempore sua promotionis obtinebatur,
 tanquam propterea Sedi Apostolicę reserua-
 ta, minime potuisse uniri Seminario Brun-
 45 duno, et unquam, ut superius proponitur
 factam ab Archiepiscopo, nullam prorsus,
 atque irritam esse. C. Cardinalis de Torres.

Quę quidem declaratio habetur penes
 Vinian. post decisionem 48. in calce sup. pra-
 edis iurispat.

Et alias eadem Sacra Congregatio sic
 etiam censuit. Ad obviandum fraudibus
 operante decerni, ut non possint etiam ante
 vacationem, uniri Seminario beneficia, que

obtinentur personis, que ob familiaritatem Car-
 dinalium, vel aliam rationem taleffint, ut
 quocumque tempore decedant. certum sit, et a
 Jove affecta Sedi Apostolicę. Die 22. Februa-
 rij 1691.

Præterea declaravit, si Episcopus benefi-
 cia simplicia, servata forma Concilij unia-
 rit Seminaria ante eorum vacationem, eue-
 niente postmodum eorum vacatione, etiam
 in mense reservato, unionem esse debere
 sortiri. Die 18. Decembris 1597.

Ratio namque huius posterioris declara-
 tionis ea est, quia per talem unionem factā,
 ante vacationem de beneficio, tunc non re-
 servato, non potest aliqua fraus considerari,
 cum verē illa fuerit facta ad præscriptum, &
 secundum mentem supradicti Concilij.

FINIS QVARTI LIBRI.

INDEX

INDEX RERUM ET SENTENTIARUM.

- A**bbas Collegiata, Oppidi Medina caeli; habet sedem in Cathedrali Seguntin. lib. 2. cap. 13. nu. 22.
- Abbas non competit ius conferendi in Cathedrali Ecclesia Regulari lib. 2. cap. 9. num. 15.
- Abbatibus nominantur inser Episcopos, & Archiepiscopos lib. 2. cap. 10. il. 2. n. 132.
- Abbas de Patientia Casarea, quam insignia, & privilegia concessa per Clementem VIII. lib. 2. cap. 14. n. 17.
- Abbatia, de iure communi equiparatur Episcopatus lib. 2. cap. 10. il. 2. n. 131.
- Abbatissa, seu Priorissa, potest ex privilegio conferre beneficia, lib. 1. cap. 4. n. 96. Necnon habere curam animarum, n. 97.
- Abbatissatus impetrationis formula, lib. 1. cap. 5. nu. 145.
- Absentia Canonicoꝝ, trium mensium, quomodo computanda lib. 2. cap. 14. num. 40. & 49.
- Ad hanc absentiam nec causam, nec licentiam Ordinary requiri ibi, n. 41.
- Absentes ex iusta causa, quod habeantur pro presentibus, dicitur improprie, & per fictionem lib. 2. cap. 15. n. 134.
- Absolutio Episcopi, à vinculo prioris Ecclesie, & translatio ad secundam, quando incipiat, lib. 3. cap. 6. n. 67.
- Actus presumitur eo modo, quo valide fieri potest, lib. 1. cap. 5. n. 131.
- Actus trahitur ad diem conditionis; & antea non operatur, ibid. n. 186.
- Actus, certo tempore non conclusus, perpetuus reputatur lib. 1. cap. 6. n. 300.
- Actus interpositus, regulatur secundum naturam eius, cui interponitur lib. 2. cap. 12. nu. 86.
- Actus ab habitu, quomodo distinguatur, ex verbis prohibitionis, lib. 2. cap. 10. il. 2. num. 110.
- Actus quilibet tendens ad favorem alterius, intelligitur parte petente lib. 2. cap. 12. n. 66.
- Actus inualidi ratificatio, dicitur novus actus lib. 2. cap. 15. num. 5.
- Actus quadragesima annorum defectus in Penitentiario, quando non obstat, lib. 2. cap. 5. num. 30.
- Et huiusmodi aetas debet esse completa, n. 31.
- Aetas requisita ad dignitatem in Cathedralibus Ecclesiis, qua, lib. 2. cap. 10. il. 2. num. 81.
- Aetas 14. annorum, sufficit ad Canonicatum Collegiata, etiam si illi est et annexa Parochialis Ecclesia, lib. 2. cap. 12. n. 80.
- Prout etiam descendendum est de quovis beneficio simpliciter, requirente dictam aetatem, n. 81.
- Et refertur declaratio sacra Congregationis, n. 82. & 89.
- Aetas 14. annorum sufficiebat ad Canonicatum in Cathedralibus, de iure antiquo, n. 87.
- Aetatis, defectus ad Cathedrales, quomodo à Papa dispensetur, lib. 2. cap. 14. n. 31.
- Aetas 14. annorum requiritur ad beneficium simplex, lib. 2. cap. 6. n. 20.
- Et sufficit 14. annum fuisse incipsum, nu. 21.
- Aetas, quoad spiritualia, à die baptismi computanda, lib. 2. cap. 6. n. 23.
- Aetatis minoris ad beneficium simplex, ex fundatione requisita, optima distinctio, lib. 4. cap. 6. n. 24.
- Aetate quantumvis minor, non dispensatur ad beneficium, nisi narret, se aptum ad horas canonicas recitandas, ibid. lib. 4. cap. 6. nu. 19.
- Alienatione rerum Ecclesie prohibita, prohibetur etiam unio, lib. 2. cap. 15. n. 72.
- Alternativa gratia, quomodo olim concedebatur Episcopis per supplicationem, manu propria Summi Pontificis signatam, cambiteris sub plumbo, lib. 3. cap. 6. n. 7.
- Alternativa mensium usus, quando incipit, lib. 3. cap. 6. n. 8.
- Quibus conceditur n. 9. & 13.
- Alternativa acceptata, non est locus penitentiae. Et quantum duret, n. 10.
- Alternativa acceptata non potest voluntarie per Episcopum renunciari n. 12.
- Alternativa, antiquitus concedebatur etiam inferioribus collatoribus, hodie verò aliter servatur, n. 14.

Non

ET SENTENTIARVM.

- Non conceditur in beneficijs simultanea collationis, n. 15.*
- Alternativa, acceptata ab Episcopo munita in Civitate, vel Diocesi, n. 16.*
- Alternativa, utitur Episcopus in loco exempto sua Diocesis, n. 17.*
- Alternativa acceptationis formula duplex proponitur, lib. 3. cap. 6. n. 18.*
- Alternativa, quomodo acceptata per instrumentum, n. 24.*
- Alternativa acceptationis literas non valens Episcopus subscribere ob infirmitatem, vel tremetem manum, id poterit adiutus altera manu, n. 26.*
- Alternativa recognitio sub qua formula deorper D. Datarum, seu Prædicatorum, n. 27.*
- Alternativa prodest Episcopo, etiam ante scissionem recognitionis, n. 28. Et quomodo id intelligatur lib. 2. cap. 6. n. 29.*
- Alternativa, incipit currere à die acceptationis, num. 30.*
- Alternativa vsu quomodo Episcopus priuatur, si ea aburatur, nu. 32. Et illius priuatio intelligitur ipso iure, n. 33.*
- Alternativa contraveniendo Episcopus, nō priuatur suis quatuor mensibus, n. 40.*
- Alternativa mensiam non gaudet Episcopus, nisi uerè, & personatim residat, n. 41. Etiam si absit ex causa à Concilio Tridentino approbata, num. 42. Aut ex necessitate sua Ecclesie, vel etiam Reip. aut alia legitima causa absentia, etiam ex mandato Papa, nu. 43.*
- Alternativa effectus, an incipiat ab ipsa die recognitionis, n. 49.*
- Alta erecta de consensu Episcopi, si duntaxat in titulum sunt beneficia Ecclesiastica lib. 1. cap. 2. nu. 18. In partibus Alemania habentur pro beneficijs Ecclesiasticis, n. 19.*
- Amouendi facultatem habens, non tenetur ad obseruantiam iuris, lib. 1. cap. 6. n. 272.*
- Anniversariorū numerus potest etiam per Episcopum reduci, ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 4. etiam ex declaratione Sac. Concil. qua hic annexatur, lib. 2. cap. 11. num. 3.*
- Et sub qua formula fuit facta hæc reductio per Archiepiscopum Neapolitanum, n. 4.*
- Annexio, & applicatio, minus operatur, quam subiectio, & quare, lib. 2. cap. 8. n. 10.*
- Antidatam probandi in gratijs Papa, non datur facultas, lib. 3. cap. 8. n. 50.*
- Antidata suspicio, quomodo cadat in collationibus Ordinariarum, n. 51.*
- Antidate suspicio, quomodo vitanda in collationibus Episcoporum, n. 53. Et in quibus casibus cadat suspicio, n. 54.*
- Antidata suspicio in collationibus Ordinarij, quomodo excludatur ex requisitis in instrumento collationis, n. 55.*
- Antidata suspicione cessante, quomodo stetur litoris Ordinarij, num. 56.*
- Antidata suspicio in promotione Ordinarij, non causat malam fidem in prouiso, n. 57.*
- Annus captus, in favorabilibus habetur pro cōpleto, lib. 2. cap. 6. n. 2.*
- Appellare, quando possit magis idoneus ad Parochialem, à mala electione Episcopi, lib. 3. cap. 4. n. 16.*
- Appellatio à sententia Metropolitanæ super Electione ab Ordinario in concursu ad Parochiales, duntaxat ad utramque affectuam, n. 18. Et quanam sit ratio, n. 19.*
- Appellatio, quoad effectum suspensionis nō habet locum in Parochialibus de iure parochialis laicorum, n. 21.*
- Appellatio à denegata institutione, requirit reuocandam interdictionem, lib. 3. cap. 4. n. 8.*
- Applicare non possunt Episcopi mensa Capitulari, fructus prebendarum suppressarum, lib. 2. cap. 8. n. 35. Et quare, n. 36.*
- Apostolorum limina non possunt nomine Episcopi, visitari per eum, qui conuocatur in Urbe, cum specialiter ad illam debeat mitti, lib. 2. cap. 16. n. 69.*
- Neque per Presbyterum Diocesannum, qui nō sit de capitulo, n. 70.*
- Neque per Regularem, Episcopi familiarem, etiam si alium non inuasisse diceret, n. 71.*
- Apostolorum limina etiam ex cōstitutione Sixti V. visitanda, n. 67. Illiusque tenor subjicitur, n. 68.*
- Apostolorum limina visitant Episcopi, in partibus infidelium existentes, per eorum procuratores in Curia residentes, n. 72.*
- Apostolorum limina, quanam dicantur, n. 74.*
- Apostolorum limina, cum Episcopus neque per se, neque per alium visitare possit, prorogatur sibi tempus, secundum loci distantiam, lib. 2. cap. 16. n. 73.*
- Apostolorum limina visitare cur dicantur, n. 79.*
- Quid hodie seruetur in visitatione predicta, nu. 80.*

INDEX RERVM;

- Approbationis ad Parochialem formula, quādo unus tantum comparat, lib. 3. cap. 8. n. 5.*
Et qua, ubi concursus fiat sine tribus saltem examinadoribus, n. 6.
- Archiepiscopatus actio, & Episcopatus sexdecim in Regno Neapolitano prouidentur per Sedem Apostolicam ad presentationem Regis Hispaniarum, lib. 1. cap. 4. n. 94.*
- Archiepiscopatum, & Episcopatum collationum diuisio inter Regem Hispaniarum, & Summum Pontificem in Regno Neapolitano, num. 95.*
- Archipresbyteria, & Canonici Collegiata Ciuitatis Castellana, indultum deferendi insignia concessum per Paulum V. lib. 2. cap. 14. num. 9.*
- Necnon Collegiata S. Michaelis Lucan. per Clementem VIII. nu. 10.*
- Archipresbyteratus, habens iurisdictionem contentiosam, non dicitur beneficium curatum, lib. 3. cap. 5. n. 14.*
- Archidiaconus, dicitur oculus Episcopi, ibid. num. 5.*
- Archiuum ab Urbano VIII. in Vaticano, pro conseruandis scripturis Sacri Collegij, & processus promouendorum ad Cathedralis erectum, lib. 2. cap. 16. n. 59.*
- Argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, validum, & è contra, lib. 4. cap. 2. n. 83.*
- Argumentum uales de personis, uel rebus ad tempus, lib. 1. cap. 6. n. 303.*
- Argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, validum, lib. 2. cap. 7. n. 3.*
- Auctor, prouisus de Canonicatu Metropolit. Ecclesia Neap. emisit fidei professionem in Vrbe ex gratia Sac. Cong. lib. 2. cap. 16. n. 47.*
Et sub qua forma fuit id sibi indultum, n. 48.
Et quid sit Orator in aliena Diocesi reperitur, n. 49.
- B**
- Beneficia ecclesiastica sunt instituta de iure positivo, lib. 1. cap. 1. n. 5.*
- Beneficia ecclesiastica, ex quinque requisitis constant, & quanam illa sint, nu. 12.*
- Beneficium ecclesiasticum Episcopi auctoritate erigendum, lib. 1. cap. 2. n. 34.*
- Beneficium ecclesiasticum quocumque nomine nuncupetur curandum non est, si tamen consistet de suis necessarijs requisitis, n. 16.*
- Beneficium ecclesiasticum non faciunt terra, seu possessiones; nisi concurrat consensus Ordinarij, n. 28.*
- Beneficij qualitas attenditur ex functione, & erectione cum consensu Ordinarij, ibid. n. 30.*
- Beneficium dici non potest ante approbationem Episcopi, n. 40.*
- Beneficium ecclesiasticum dici, impassibile est sine consensu Episcopi sibi, n. 42.*
- Sed donec consensus interueniat, res stat in pendenti, lib. 1. cap. 2. n. 43.*
- Beneficium non faciunt bona relicta Altari pro celebratione Missarum, sine consensu Episcopi, num. 53.*
- Beneficium sine canonica institutione obtineri non potest, ibid. n. 56.*
- Beneficium datur propter officium, lib. 1. cap. 3. num. 67.*
- Beneficij fructibus diminutis, quomodo beneficium non tenetur ad horas canonicas, num. 68.*
- Beneficium ecclesiasticum continet spiritualitatem, & temporalitatem, nu. 69.*
- Beneficium ecclesiasticum à persona Ecclesiastica conferendum, lib. 1. cap. 4. nu. 78.*
- Beneficia ecclesiastica, etiam famina potest ex privilegio, conferre nu. 81.*
- Beneficium est res ecclesiastica, quae Sacerdoti, uel Clerico datur ad sacrum ministerium utenda, lib. 1. cap. 5. nu. 100.*
- Beneficij collatio facta Laico, non conualidatur, superueniente clericatu, nu. 101.*
- Beneficium impetrans, tenetur probare clericatum, etiam si à tertio non opponatur, num. 106.*
- Beneficium, cum impetratur in Romana Curia, exprimitur, Oratorem esse Clericum, alias collatio est nulla, nu. 108.*
- Etiam si post expeditionem litterarum Orator fiat Clericus, nu. 109.*
- Beneficij appellatione, non venit pensio, n. 153.*
- Beneficiatus, sicut tenetur ad horas canonicas, sic Pensionarius ad officium B. Mariae, lib. 1. cap. 5. nu. 164.*
- Beneficium Ecclesiasticum in perpetuum conferendum, lib. 1. cap. 6. nu. 261.*
- Beneficia secularia sunt perpetua, regularia uero, manualia, n. 262.*
- Beneficia secularia possunt ex constitutione esse manualia, & è contra, nu. 263.*
- Beneficiorum regularium impetratio ualeat, nõ facta mentione manualitatis, nu. 264.*
Et quare nu. 265.

Benefi-

E T S E N T E N T I A R U M

- Beneficium dicitur perpetuum, ad differentiam manualis, lib. 1. cap. 6. nu. 269.*
- Beneficia manualia, quomodo possint esse perpetua, n. 279.*
- Beneficium manuale, est verè, & simpliciter beneficium, nu. 280.*
- Beneficia amovibilia, possunt conferri in titulum, n. 281.*
- Beneficia sunt perpetua, de iure positivo, n. 282.*
- Beneficia regularia, de sui natura non perpetua, possunt effici perpetua, & è contra, nu. 285.*
- Beneficia secularia possunt effici amovibilia ex lege foundationis, lib. 1. cap. 6. nu. 284.*
- Beneficium perpetuum, ex causa fit manuale, & non amplius, ab Episcopo, conferendum, & quomodo id intelligatur, nu. 287.*
- Beneficia secularia per persona, per Papam tantum, non autem per inferiorem, ad tempus conferri possunt nu. 288.*
- Beneficia potest Papa conferre, in perpetuum, & ad tempus, ac sub conditione, & ut magis voluerit, nu. 289.*
- Beneficia manualia non raro conferuntur à Papa in perpetuum, expressa sibi tamè manualitate, nu. 290.*
- Beneficium, in dubio presumitur perpetuum, nu. 291.*
- Beneficij manualis resignatio ad fauorem, quomodo à Papa admittatur, lib. 1. cap. 6. n. 294.*
- Beneficium, manuale pluries in titulum perpetuum per Papam collatio, succedete illius ultima vacatione, ad manualitatem reuertitur, nu. 305.*
- Beneficia manualia hodie cum difficultate à Papa conferuntur in titulum perpetuum, numero 308.*
- Beneficium, collatiuum presumitur ex illius ultimo statu sic collatum, nu. 309.*
- Beneficium, tale presumitur in quali statu reperitur tempore vacationis, lib. 1. cap. 6. nu. 315.*
- Beneficia omnia censentur secularia, nu. 322.*
- Beneficium, ut intelligatur regulare, per quot tempus debet tanquam tale gubernari, numero 323.*
- Beneficium, an fuerit tentum per regularem, ut regulare, an verò, ut saculare, quomodo dignoscendum, nu. 328.*
- Beneficia fundata in Ecclesiis regularium, possunt conferri clericis secularibus, nu. 329.*
- Et quomodo id procedat, n. 330.*
- Beneficia omnia presumuntur libera, nu. 350.*
- Beneficia Ecclesiastica, non nascuntur, sed sumuntur, lib. 2. cap. 1. nu. 2.*
- Beneficij ecclesiastici definitio, lib. 1. cap. 1. n. 2.*
- Beneficia duo incompatibilia, esse solita per vniuersam Apostolicam dispensatione retineri, non admittitur in Dataria, lib. 2. cap. 6. num. 26.*
- Quia per illà dictionem, solita posset decipi Summus Pontifex lib. 2. cap. 6. nu. 26.*
- Beneficium si impetrat forensis, non facta mentione de loco sua originis, gratia est surreptitia, lib. 2. cap. 10. al. 1. nu. 39.*
- Quia Papa in dubio intèdit unicuique providere in sua patria, & quare n. 40.*
- Beneficia Ecclesiastica, in Gallia, & Hispania, quomodo conferantur Regnicolis, n. 44.*
- Beneficia debita certo generi personarum, licet cadant sub regula reservatoria, intelligitur tamen hoc cum sua causa, nu. 47.*
- Ita, ut Papa conferat dicta beneficia personis sic qualificatis, lib. 2. cap. 10. il. 1. n. 48.*
- Nam per reservationem, censetur praiudicare collatoribus tantum, non autem personis, quibus ius competit ex foundatione, nu. 49.*
- Beneficia patrimonialia, qua, nu. 53.*
- Beneficiorum patrimonialium, non fit mentio de iure communi, n. 54.*
- Beneficia patrimonialium, quare sic dicta, n. 55.*
- Beneficiorum patrimonialium, frequens sermo in Dataria Apostolica, lib. 2. cap. 10. il. 1. n. 56.*
- Raro tamen illa conferuntur per Papam, n. 57.*
- Beneficia patrimonialia, dupliciter considerantur, ut hic, nu. 58.*
- Et habent cõformitatem, cum beneficij iurisdictionis laicorum, nu. 59.*
- Beneficia conferenda esse certo generi personarum, intelligendum, quod illa reperiantur, nu. 67.*
- Et sint idonei, & habiles tempore provisionis, nu. 68.*
- Beneficij dos, presumitur sufficiens assignata, lib. 2. cap. 8. n. 36.*
- Beneficio nulliter erecto, potest talis erectio, absque solemnitate renocari ibi, nu. 46.*
- Beneficia presumuntur perpetua, & collatiua, nu. 48.*
- Beneficium, presumitur bene fundatum, quando Ordinarius est in quasi possessione illud conferendi, nu. 49.*
- Quod intelligitur de collationibus, siue Apostolicis, siue ordinarijs lib. 2. cap. 8. nu. 50.*
- Beneficij redditus, potius aucti, quam diminuti presumuntur, nu. 58.*

INDEX RERVM,

- Beneficia, de sui natura, presumuntur congrua, nu. 59.*
- Beneficij fructus diminutio, quomodo probanda, nu. 60.*
- Beneficij suppressionis causa, debet esse perpetua, nu. 61.*
- Beneficia aliqua Ecclesiastica, non nisi actu Presbyteris conferenda, lib. 2. cap. 10. il. 2. n. 82.*
- Beneficiati Cathedralis, seu Collegiata Ecclesia, non faciunt Collegium, lib. 2. cap. 13. n. 39.*
- Beneficiatus, quando possit sibi designare successorem in beneficio, sine institutione Ordinarij, lib. 4. cap. 7. n. 8.*
- Beneficium, seu Capellania tribus modis potest esse sacerdotalis, lib. 2. cap. 19. il. 2. n. 101.*
- Beneficium simplex, non sacerdotale, uni, vel pluribus Sacerdotibus successivè collatum per 40. annos, quomodo poterit conferri non Sacerdoti, nu. 102.*
- Beneficium, an requirat ordinem maiorem, vel minorem, recurritur ad consuetudinem, nu. 136.*
- Beneficium non confertur, in inuitum lib. 2. cap. 12. nu. 62.*
- Beneficium recipere, potest quis cogi per Papam, nu. 63.*
- Beneficia simplicia, sub nomine dignitatum, quando conferantur, nu. 153.*
- Beneficia vacantia à primana erectione, Apostolica Auctoritate facta, an sint reservata, lib. 2. cap. 15. nu. 156. Et respondetur affirmatiuè, nu. 157.*
- Beneficium dicitur vacare per novam illius erectionem, nu. 161. Et ita comprehenditur in regula reservatoria, n. 162.*
- Beneficium vacat statim, post decretum erectionis Ordinarij, nu. 165.*
- Beneficia noviter erecta à Papa, quacunq; illa sint, ab eo conferuntur, lib. 2. cap. 15. n. 167. Licet quandoquè secus, ex benignitate, n. 168. Qui etiam id concedit patronis Ecclesiasticis pro prima vice, n. 169.*
- Beneficiorum erectiones, cum nequeant ob aliquod impedimentum fieri per Ordinarium petuntur à Papa, n. 170.*
- Beneficium vacans à primana erectione facta per Papam, quomodo ab eodem conferatur; licet effectus erectionis sit suspensus ad certum tempus, n. 171.*
- Opinio Garc. circa collationem faciendam de beneficio vacante à primana erectione, à Papa facta, adiuratur praxi Cancellariae Apostolicae, nu. 172.*
- Beneficij noviter à Papa erecti, collatio sub qua formula fiat, n. 173.*
- Beneficia à primana erectione à Papa facta, vacantia, neque à Cardinalibus habentibus indultum conferri possunt, n. 176.*
- Beneficiorum vacantium à primana erectione, provisiones quomodo detur per Cancellariam, nu. 177.*
- Beneficium, an vacaverit in mense Ordinario, vel Apostolico, si ignoretur tempus, vel hora obitus beneficiati, quid iuris, l. 3. cap. 6. n. 36.*
- Beneficia vacante per obitum beneficiati in mare, quomodo illius mors probanda, n. 37.*
- Beneficia quomodocumque reservata, si Episcopus scienter conferat, quod agendum, & quid si ignoranter, n. 39.*
- Beneficia quando conferat Episcopus, ante expeditionem litterarum sua praefectionis, & illarum presentationem Capitulo, nu. 64.*
- Beneficium vacans in mense Ordinario, ab eo confertur, etiam in mense Apostolico, & è contra, n. 80.*
- Beneficium, si simpliciter dicatur sacerdotale, presbyteratus ordo non videtur annexus de tempore provisionis, & ita intelligendum de Subdiaconatu, & Diaconatu, lib. 3. cap. 7. nu. 2.*
- Beneficium de mensa quodnam dicatur, lib. 3. cap. 5. nu. 20.*
- Non vacat per obitum beneficiati, nu. 21.*
- Beneficium unitum, neq; vacat, neq; impetrari potest, nu. 22.*
- Beneficia non conferuntur ad tempus, sed in perpetuum, lib. 3. cap. 9. nu. 37.*
- Beneficij collatio, in perpetuum, intelligitur, ad vitam illius, cui confertur, nu. 39.*
- Beneficium fundatum per Episcopum praesumitur de bonis Ecclesiae. Quando verò secus, lib. 4. cap. 2. n. 48.*
- Beneficia Ecclesiastica praesumuntur libera, lib. 4. cap. 4. nu. 21.*
- Beneficij libertatem non potest Ordinarius praescribere, per simplicem non usum praestandi patronorum, nu. 22.*
- Beneficij libertas, quomodo per Ordinarium acquiratur ex unica collatione, n. 23.*
- Beneficium esse de iure patronatus, non sufficit Episcopi confessio, n. 24.*
- Beneficium, habens tenues fructus, etiam obligat ad horas Canonicas, lib. 4. cap. 6. nu. 14. Secus verò si nullos habeat, nu. 15.*
- Beneficium potest conferri simul, atque beneficiatus martuus est, nu. 40.*

Bene-

ET SENTENTIARVM!

Beneficij titulus, quomodo de vna ad aliam Ec- cum onere Missarum transfertur, lib. 2. cap. 11. num. 29.

Bernardinus Paulinus Clementis VIII. Data- rius oculatissimus, lib. 2. cap. 10. il. 2. n. 162.

Bona Ecclesiastica, sunt immunita ab omnibus Gabellis, & Tributis, lib. 2. cap. 15. n. 106.

Bonorum exemptorum distinctio, n. 107.

Bonorum beneficij administratio, quomodo pe- nes alium, ex voluntate testatoris, lib. 4. cap. 7. nu. 47.

Breue de capienda possessione Episcopatus non excluditur ab extranag. Inimicta, lib. 3. cap. 6. nu. 65.

C

Camera regulariter non discedit à stilo Cancellaria, lib. 1. cap. 5. nu. 231.

Cancellaria Apostolica praxis circa commen- dā Monasterij, quod conuentu caret, lib. 1. cap. 6. nu. 267.

Cancellaria Apostolica quid sentiat circa mu- tationē status beneficij secularis, & beneficij regularis, n. 327.

Cancellaria Apostolica, quomodo concipiat lite- ras de beneficio reseruato, Sede Episcopali vacante, lib. 3. cap. 6. n. 75.

Quomodo dicatur Organum Papa, n. 76.

Cancellaria Apostolica, quae facit, dicuntur fe- ri in Consistorio Papa, nu. 77.

Cancellaria Apostolica tenet, beneficium non vacare per obitum habentis supplicationem, etiam in forma gratiosa, expeditam, lib. 3. cap. 5. nu. 31.

Cancellaria Apostolica, quid sentiat circa illud, quod non detur Vicaria perpetua, quando Parochialis habet Rectore, lib. 3. cap. 9. nu. 9.

Canonici, & Canonissa saculares in Alemania faciunt vnum Collegium, lib. 1. cap. 5. n. 146.

Canonissa saculares in partibus Flandria, & Alemania, ibi, n. 143.

Canonici supra numerum, possunt recipi in Ec- clesia, superexcrecentibus facultatibus, lib. 2. cap. 3. nu. 62. & 63.

Canonici supra numerum, quomodo ab Episcopo creari possint, n. 65.

Canonici supra numerum non possunt creari ad futuram prabendam, n. 67.

Canonici supranumerarij, neque à Capitulis Ecclesiarum possunt creari ad futuram pra- bendam, n. 66.

Canonici, ubi instituti sunt sine prabenda, dicū- tur titulares, nec sublato ex Concilio Tri- dentino, lib. 2. cap. 3. n. 70.

Canonicatum erectio, sub qua formula ab Epi- scopo facienda, n. 72.

Canonicatum collationis, à primaue erectione ab Episcopo facta, vacatium, formula, n. 73.

Canonicatum erectio supranumerum, ad Sū- mum Pontificem spectat, n. 81.

Canonici supranumerum, non tenentur habere maiorem aetatem, quam 14. annorum, ex de- claratione Sac. Congregationis, n. 82.

Canonicus Lector, quando possit etiam dignita- tem insimul retinere, lib. 2. cap. 6. n. 12.

Canonicus Cathedralis, & regularis Ecclesie, an deputari possit Iudex à Papa. Et subijci- tur Notab. Concell. lib. 2. cap. 9. n. 6.

Canonici Ecclesie Seguin. quandoque se substi- tuunt in functionibus chori, & Ecclesie, lib. 2. cap. 10. nu. 92.

Idem seruatur in maiori Ecclesia Neapolita- na, ab immemorabili tempore, num. 63.

Canonici tantū dicuntur de Capitulo, non au- tem alij inferiores de Ecclesia, lib. 2. cap. 13. nu. 33.

Canonici, quare non debeant admittere clericos, inferioris ordinis in Capitulo, n. 51.

Canonici debent aliquod signum, ob praemi- nentiam supra alios clericos, deferre, lib. 2. cap. 14. nu. 1. Quod à Papa tantum concedi- tur, nu. 2.

Canonici, etiā Collegiata insignis conceditur, num. 3.

Canonici Collegiata Ecclesia, non possunt ultra tres menses abesse, d. cap. 14. nu. 39.

Canonici omnes, eodem tempore, abesse non pos- sunt, sed quoda eorum pars, nu. 42.

Canonicorum Collegiata Ecclesia Medinae Celi absentia, & seruitium, nu. 50.

Canonicis, si relinquatur fundus, non dicitur testator legasse Capitulo, sed singularibus de Capitulo, lib. 2. cap. 11. nu. 113.

Et tunc Canonici diuidunt inter se, non autē applicabunt mensa capitulari, n. 114.

Canonici, extra Capitulum, nihil possunt dispone- re de pertinentibus ad illos, n. 108.

Canonicorum appellatione, quando veniat capi- tulum, n. 115.

Canonici, quomodo ex rescripto Papa possint aliquid expedire extra Capitulum, nu. 116.

Canonicus absens pro seruitio Capituli, si non emisit professionem fidei, non facit fru-

INDEX RERVM,

- Etus suos, lib. 2. cap. 16. num. 21.*
- Canonicus, qui non emisit fidei professionem, absens ex indultu Papa, an faciat fructus suos, n. 23.*
- Et an absens de licetia Capituli, nō emissa dicta professione, n. 24.*
- Canonicorum Maioris Ecclesia Neapolitana numerus 40. ad 30. reductus per Gregorium XIII. cum suppressione, & unione beneficiorum capitulari, lib. 2. cap. 8. n. 62.*
- Ac suppressionis, & unionis, nec nō reductionis littera Apostolica subjiciuntur, nu. 63.*
- Nec non exemptionis Capituli eiusdem Ecclesie, à solutione quindenij, ratione huiusmodi suppressionis, & unionis, n. 64.*
- Canonicatus, & prabendae potest Episcopus, etiam in Cathedrali, quā in Collegiata Ecclesia erigere, lib. 2. cap. 3. nu. 61.*
- Canonicatum erectio sub qua forma ab Episcopo facienda, n. 72.*
- Canonicatum collationis, à primana erectione, ab Episcopo facta vacantium, formula, num. 73.*
- Canonicatum erectio supra numerū ad Summum Pontificem spectat, n. 81.*
- Canonicatus plures, & ad partem, etiam extra casum erectionis Cathedralis, seu Collegiata Ecclesia, quomodo erigi consueverunt per Sedem Apostolicam, n. 85.*
- Canonicatum plurium erectio, apostolica auctoritate, insimul facta, lib. 2. cap. 3. nu. 86.*
- Canonicatum erectio, competit, etiam, inferioribus Prelatis, iura Episcopalia habentibus, & quare, n. 95.*
- Canonicatus erectionis formula, facta per Comendatarium, n. 97.*
- Canonicatus, cum Dignitate in eadem Ecclesia, quomodo sine Apostolica dispensatione retineatur, lib. 2. cap. 6. n. 1.*
- Canonicatum cum Dignitate impetranti, non datur regulariter Cancellaria dispensationem, nisi illa petatur, & quare, n. 2.*
- Canonicatum cum dignitate obtinens, lucratur duplices distributiones, n. 3.*
- Canonicatus cum dignitate praesumitur obtineri ex dispensatione; nisi doceatur de consuetudine; refragante Concil. Trid. sess. 7. cap. 4. lib. 2. cap. 6. n. 13.*
- Canonicatum cum dignitate impetrans, aut petere debet dispensationem, aut affirmatiue narrare consuetudinem obtinendi sine dispensatione, nu. 17.*
- Non enim admittitur narratiua, quod fuses per unum, & eundem in eadem Ecclesia, sine dispensationem obtineri consuevit, n. 18.*
- Canonicatus, quare incompatibilis cum dignitate, lib. 2. cap. 6. n. 36.*
- Canonicatus qualitas, sufficit adesse tempore, provisionis Dignitatis, ad effectum utrumque, retinendi sine dispensatione, n. 48.*
- Quare si postmodum resignetur Canonicatus, retinetur Dignitas, n. 49.*
- Et quam sit ratio? n. 50.*
- Canonicatum, & Dignitatem collatio in Cathedrali regulari, fit ab Episcopo, tanquam Episcopo, non autem tanquam Abbate, lib. 2. cap. 9. n. 14.*
- Canonicatus Collegiata Ecclesia praesidentur, sicut beneficia simplicia, lib. 2. cap. 12. nu. 68.*
- Et sic sufficit in eo prima tonsura, n. 69.*
- Canonicatus Collegiata Ecclesia non requirit sacrum Ordinem, n. 71.*
- Canonicatus iurispatronatus laicorum in Cathedrali, ex fundatione, ante Concilium, non subiaceat illius dispositioni, n. 75.*
- Canonicatus in Collegiata, ac dimidia portio in Cathedrali, non habent annexum sacrum ordinem, nu. 77.*
- Nisi aliter ex fundatione, statuto, aut consuetudine esset, dispositum, etiam, quoad aetatem, num. 78.*
- Canonicatus Collegiata Ecclesia, si habeant ordinem sacrum annexum, de eis providetur, sicut in Cathedralibus, nu. 79.*
- Capacitas eadem requiritur in pensant, quae in beneficio simplici, lib. 1. cap. 5. nu. 209.*
- Capellania, quomodo fieri possit collatiua, de non collatiua, lib. 1. 2. cap. 11. n. 17.*
- Capellania erectio, quomodo non sit contra voluntatem testatoris, aliud sit auentis, numero 18.*
- Capellania non collatiua, non potest promoueri tanquam beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. cap. 2. nu. 25.*
- Nec impetrari in titulum beneficij, n. 26.*
- Capellaniam impetrans, debet probare, illam esse beneficium Ecclesiasticum, n. 36.*
- Capellania etiam perpetua, fundata sine auctoritate Ordinarij, manent sub pia dispositione fundatoris, & heredum, lib. 1. cap. 2. num. 38.*
- Capellania, etiam perpetua ad vitam Capellani, qui ad illius titulum potest ad sacros Ordines promoueri, non dicitur beneficium, sine*

ET SENTENTIARVM.

- sine auctoritate Episcopi, num. 44.*
- Capellania, licet collativa, ad nutum tamen amovibilis; non deseruit pro titulo ad Ordines, nu. 49.**
- Capellani ad nutum amovibiles, non iuuantur quasi possessione prædecessorum; cum non habeant titulum, n. 51.**
- Capellania non dicitur beneficium Ecclesiasticum; cum illius promissio, ex dispositione testatoris, ad laicos spectet, nu. 55.**
- Capellania, ex unica collatione Ordinarij, cõsetur beneficium, nu. 59.**
- Capellania nominatio, non facit beneficium Ecclesiasticum, non cõcurrentibus suis requisitis, lib. 2. cap. 3. n. 71.**
- Capellania, etiam auctoritate Episcopi erecta, potest ex ordinatione fundatoris, dari puero, ante primam tonsuram, donec fiat Clericus, lib. 1. cap. 5. n. 25.**
- Capellania, etiam manualis, collata per Ordinarium, indicatur beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. cap. 6. nu. 285.**
- Capellania fundata, quod Capellanus tot Missas celebret, an illum arctet ad celebrandum per se ipsum, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 111.**
- Et resolvitur negativè; nam potest huic oneri per alium satisfacere, & quare, num. 112.**
- ¶ 114.**
- Capellanus non potest celebrare Missas alibi, quàm in loco à testatore destinato, lib. 2. cap. 11. nu. 20. & 22.**
- Et quomodo indultum super hoc, contra fundationem concedatur, n. 21.**
- Capellanus, celebrans Missas extra locum destinatum à testatore, sine legitima causa peccat mortaliter; non tamen tenetur illas denuò celebrare, nu. 23. Nec ad restitutionem tenetur, nu. 24.**
- Capellanus, ex causa studij, an possit Missas celebrare extra locum à testatore destinatum, nu. 25. & 26.**
- Capellanus alibi celebrans, quàm in loco à testatore destinato non satisfacit illius voluntati, lib. 2. cap. 11. nu. 27.**
- Nec Episcopus, etiam de consensu hæredum potest super hoc dispensare, nu. 28.**
- Capitulum, Sede Episcopali vacante, non succedit Episcopo in facultate conferendi beneficia Ecclesiastica, lib. 2. cap. 3. nu. 77.**
- Capitulum, Sede vacante, succedit in omnibus necessarijs, lib. 2. cap. 3. n. 79.**
- Capituli consensus, qua ratione requiratur in alienatione rerum Ecclesia, lib. 2. cap. 8. numer. 30.**
- Capitulum, aliud est applicare, aliud verò singulis Canonicis, seu singulis de Capitulo, lib. 2. cap. 8. nu. 88.**
- Capitulum non faciunt, nec Collegium, plures beneficiati Ecclesia Parochialis; quamvis ad instar Capituli congregentur, lib. 2. cap. 9. nu. 21.**
- Capitulum, Sede Episcopali vacante, seu illius Vicarius instituit presentatos ad beneficia iurispatronatus, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 61.**
- Non tamen potest conferre beneficia libera collationis, nu. 62.**
- Nec alia expedire, qua sunt mera gratia, numer. 63.**
- Capitulum, succedit Episcopo defuncto, in iurisdictione Episcopali, lib. 2. cap. 12. nu. 91.**
- Nam tunc dicitur Ordinarius, n. 92.**
- Capitulum, dispensando cum illegitimo, tenetur servare ea, qua idem Episcopus, nu. 93.**
- Capituli appellatione, solum Canonici continentur, lib. 2. cap. 13. nu. 37.**
- Capituli consensus non probatur ex subscriptione aliquorum Canonorum, lib. 2. cap. 15. nu. 109.**
- Quia aliud est Capitulum, aliud verò singulis de Capitulo, nu. 110.**
- Capitulum, vel singulos, concernentes diversi sunt actus, nu. 111.**
- Capitula Ecclesiarum Cathedralium, siue Collegiarum, possunt, de iure, condere statuta, lib. 2. cap. 15. nu. 118.**
- Quod intelligitur in ijs, qua univèrsam statum sua Ecclesia, vel interesse Episcopali non concernunt, nu. 119.**
- Et dummodo statuta non sint contra ius, numer. 120.**
- Capitulum, sine Episcopo, potest statuere circa modum dividendi fructus, & distributiones, nu. 121.**
- Capitulum non potest statuere, quod fructus non interessentibus applicentur, nisi interveniat consensus Episcopi, nu. 124.**
- Capitulum, Sede Episcopali vacante, non potest Parochiali vacanti apponere Oeconomum, lib. 3. cap. 6. nu. 53.**
- Capitulum, Sede Episcopali vacante, quando possit beneficia conferre, nu. 55.**
- Capitulum, quando possit constituere Vicarium Ecclesia vacanti per translationem Episcopi, nu. 68.**

Capi-

I N D E X R E R V M;

- Capitulum, Sede vacante, potest beneficium simultanea collationis in mense Ordinarij vacans, conferre, lib. 3. cap. 6. nu. 71.**
- Capitulum, deficiente Episcopo, confert iure proprio beneficia simultanea collationis, numero 73.**
- Capitulum non preiudicat Papa in sua Collatione, Sede Episcopali vacante, nu. 74.**
- Capitulum, Sede Episcopali vacante, facit concursus ad Parochiales, etiam ex declaratione Sacra Congregationis, lib. 3. cap. 8. n. 1. & 4. Nam fungitur vice Episcopi, nu. 2. Et dicitur Ordinarius, nu. 3.**
- Cap. auaritiæ de præb. in 6. habet locum etiam in presentato ante institutionem, lib. 4. cap. 7. nu. 16.**
- Cap. ad Audiencia, il 1. de Eccl. ædif. dispositio, an habeat locum etiam in casibus equipollentibus: & proponitur exemplum, lib. 3. cap. 2. nu. 7.**
- Cap. si Apostolica, de præb. in 6. de quibus Parochialibus intelligendum, lib. 2. cap. 6. nu. 56.**
- Cap. de multa, de præb. in vacatione Parochialium mentio quid operatur, lib. 3. cap. 7. nu. 41.**
- Cap. fin. de elec. in 6. procedit etiam in presentatione, lib. 4. cap. 3. nu. 20.**
Non tamen seruatur in beneficijs Vrbs, numero 24.
- Cap. auaritiæ pœna habet locum, etiam in provisione Pape de beneficio iurispatronatus, lib. 4. cap. 7. nu. 18.**
- Capo di ferro, cur nuncupetur reseruarius pensionum super fructibus beneficiorum Hispania, lib. 1. cap. 5. nu. 243.**
- Cappa Episcopalis; cum Caputio coloris nigri, vsus concessus priori S. Frigidiani per Clementem VIII. lib. 2. cap. 14. nu. 25.**
- Casus refertur Creationis in Canonicum, ad effectum obtinendi Dignitatem, Canonicatu liigioso existente, ex notab. Cancel. lib. 2. cap. 6. nu. 46.**
- Casus omissus, remanet dispositioni iuris communis, lib. 2. cap. 22. nu. 88.**
- Causa commissa Canonico, aut in alia Dignitate constituto, qui post datam commissionis, resignauit, poterit nihilominus illam causam decidere, lib. 2. cap. 6. nu. 52.**
- Causa privilegiata, non venit in generali dispositione, lib. 2. cap. 15. n. 63.**
- Causa quauis, etiam bestialis, excusat possessorem à perceptione fructuum, lib. 3. cap. 8. numero 56. & quare, numero 60.**
- Chameleon, nec cibo, nec potu, sed aëris alimento alitur, lib. 4. cap. 6. nu. 17.**
- Cathedralis Ecclesia supprimitur, quando ciues interficiunt proprium Episcopum, lib. 2. cap. 8. num. 71.**
- Cathedralis Ecclesia, quomodo à Cardinali proponatur in Consistorio, lib. 2. cap. 16. nu. 64.**
- Cathedrales, & Regulares Ecclesia, de iure communi, dicuntur Collegiata, lib. 2. cap. 9. nu. 2. Et quodnam discrimen, inter eas versetur, num. 3.**
- Cimiliarchatus Officium cum Canonicatu, & præbenda in Ecclesia Neapolitana, sine Apostolica dispensatione retinetur, lib. 2. cap. 6. num. 6.**
- Clausula ex nunc, prout ex tunc in reservatione pensionis pro nondum Clericali characterè insignito, quid operetur, lib. 1. cap. 5. num. 176.**
- Clausula quæ detur in reservationibus pensionum, pro consanguineis Titularis, quoad tempus ad litteras expediendas, nu. 279.**
- Clausula ex nunc, prout ex tunc intellectus in reservatione pensionis pro nondum Clericali Titulo insignito, nu. 182. & 187.**
- Clausula, ex nunc, &c. spem tantummodo tribuit exigendi pensionem post Clericatum, lib. 1. cap. 5. nu. 188.**
- Et si uè dicat ex nunc, prout ex tunc, uel ex tunc, prout ex nunc, nihil differt, nu. 186.**
- Quia illius dispositio pendet semper à futuro euentu, nu. 190.**
- Neq; est retroactiua ad diem Data, nisi appareat Papam aliud voluisse, n. 191.**
- Clausula ex nunc, &c. idem operatur in ipsa pensionis reservatione à principio, quod in illius translatione, lib. 1. cap. 5. nu. 193.**
- Clausula, ex nunc, prout ex tunc, &c. intelligitur de clericatu exequibili, nu. 116.**
- Clausula, quod pensio non soluatur, nisi litteris expeditis, quomodo intelligenda, numero 211.**
- Clausula, postquã Clericali characterè ritè insignitus fuerit, excludit illius inualidam susceptionem, nu. 217.**
- Consensus prestitus patronorum, quando habeat vim presentationis, lib. 4. cap. 2. n. 8.**
- Consensus Ordinarij in qualibet transactione iurispatronatus, adhibendus, n. 44.**
- Consensus beneficiati non requiritur in unione bene-**

ET SENTENTIARVM!

- beneficij, & quare, lib. 4. cap. 8. n. 29.
- Clausula*, Cum omnibus, & singulis privilegijs, &c. prerogatiuis, &c. non importat dispensationem, lib. 2. cap. 6. n. 37.
- Clausula*, quod dimittere tenearis, non datur à Cancellaria impetrata Canonicatum cum dignitate, stante consuetudine retinendi utrumque sine dispensatione, n. 47.
- Clausula* Vocatis, quomodo intelligenda in rescripto Papa super alienatione rerum Ecclesie, lib. 2. cap. 8. n. 31.
- Clausula* Dummodo tempore Datae, &c. quomodo accipienda, lib. 4. cap. 6. n. 58.
- Clausula*, non obstantibus, quomodo intelligenda, circa derogationem foundationis beneficij, lib. 2. cap. 10. il. 2. n. 100.
- Clausula*, motu proprio, & non obstantibus, &c. derogant foundationi iurispatronatus Clericorum, n. 103.
- Clausula* generales non operantur derogationem foundationis beneficij, lib. 2. cap. 12. numero 136.
- Clausula*, non obstantibus, non tollit ordinationem foundationis, ibid. n. 52.
- Clausula* in medio posita, refertur ad omnia, lib. 2. cap. 13. n. 12.
- Clausula*, sine alicuius praedictio, quibus rescriptis adijciuntur, ~~lib. 2. cap. 13. n. 12.~~
Et de quo praedictio intelligenda, n. 52.
- Clausula*, sine alicuius praedictio, si non fuerit apposta in supplicatione, suppletur per Cancellariam in literis, n. 55.
Et quatenus non apponatur, subintelligitur, n. 56.
- Clausula*, sine alicuius praedictio, exemplificatur, n. 60.
Et circa hanc clausulam Rosa sequitur Oltadum conf. 330. n. 61.
- Intelligitur hac clausula, de alio praedictio, quam de expresso, n. 62.
- Nec ad id requiritur derogatio regula de non tolliur. quaest. n. 63.
- Nec in gratia de sui natura, praedictio, numero 64.
- Nequid in iis, qua sunt ratione publica utilitatis, n. 65.
- Nec nominanda sunt persona, quibus praedictio, n. 66.
- Clausula*, Vocatis, vigore, qui sint citandi in erectione Collegiata Ecclesie, lib. 2. cap. 14. num. 71.
Et an sint vocandi beneficiati, quorum beneficia uniantur eidem Ecclesie, n. 72.
- Clausula*, vocatis, non suspendit unionis effectum, sed prohibet illius executionem, n. 73.
Nec importat conditionem, n. 74.
- Clausula*, ex nunc, prout ex tunc, in unione beneficij refertur ad illius vacationem, lib. 2. cap. 15. n. 33.
- Clausula*, pro expressis habentes, &c. & quorum tenores, &c. quid operetur in confirmationibus Apostolicis, nu. 132.
Quod habetur pro tale, non est, esse verè tale, sed per dictionem, n. 133.
- Clausula*, licita tamen, & honesta, in confirmatione Statutorum, quando apponatur, lib. 2. cap. 15. n. 147.
- Clausula*, Concilij Tridentini decretis non contraria, apponitur in confirmationibus Concordiarum, n. 153.
- Clausula*, Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. virtus, lib. 2. cap. 16. n. 1.
- Clausula* siue premissio, siue alio quouis modo, quid operetur in litteris ad beneficia, lib. 3. cap. 7. n. 36.
- Clausula*, si per diligentem, &c. in provisionibus Parochialium, intelligitur tam de examine factò, quam faciendo, lib. 3. cap. 8. n. 15.
- Clausula* apposta in parte executiva gratiae, nunquam auget ipsam gratiam, lib. 3. cap. 9. num. 43.
- Clausula*, sine praedictio, quomodo excludat quasi possessionem presentandi, lib. 4. cap. 4. n. 12.
- Clericus coniugatus non potest beneficium Ecclesiasticum obtinere, lib. 1. cap. 5. n. 114.
Quia reputatur, ut Lascus, n. 115.
- Licet gaudeat privilegium Canonis, si quis suadente, 17. quaest. 4. & privilegium forti, num. 116.
- Est què etiam incapax cuiuslibet administrationis Ecclesiasticae; unde nec Vicarius Episcopi esse potest, n. 117.
- Clericus coniugatus, vivens ritu Graecorum, potest habere beneficium curatum, n. 120.
- Clericus coniugatus, est etiam incapax pensionis, n. 121.
- Clericus carens executione clericatus, non potest sine dispensatione Sedis Apostolicae, beneficium obtinere, lib. 1. cap. 5. n. 147.
- Clerico putativo, quomodo possit pensio reservari, & beneficium conferri, lib. 1. cap. 5. numero 214.
- Clericus non habens Clericatus executionem, non

I N D E X R E R U M

- non est capax pensionis, aut beneficii, numero 216.
- Clerici minorum ordinum, quandoque Presbyteri nuncupantur, lib. 2. cap. 10. il 2. nu. 122.
- Clericos nominandi presbyteros, communis usus Civitatis Neapolis, ac vestibus talaribus tantum, indutum, etiam sine prima Tonsura, Abbatem, & Monsignore, nu. 129.
- Clerici inferiores Ecclesia debent ita servire Capitulo, sicut Episcopo, lib. 2. cap. 13. nu. 38.
- Clericatus, quomodo probandas pro sustinenda reservatione pensionis, lib. 1. cap. 5. nu. 210.
- Clericatus superveniens non revalidat reservationem fructuum, lib. 1. cap. 5. nu. 170.
- Clericatus non requiritur tempore nominationis, nu. 174.
- Coadiutor Canonici, durante Coadiutoria, non tenetur omittere fidei professionem, lib. 2. cap. 16. nu. 40.
- Collatio ubi non cadit, non dicitur beneficium, lib. 1. cap. 2. nu. 21.
- Collatio in suum necessarium antecedens requirit existentiam beneficii, nu. 32.
- Collatio facta tanquam de beneficio perpetuo, licet tale non sit, sustinetur, si non doceatur incontinenti de statu contrario, nu. 62.
- Collatio beneficii Ecclesiastici facta à Rege, aut alio Principe, dicitur facta à Papa, lib. 1. cap. 4. nu. 83.
- Collatio beneficii facta à laico, ex privilegio Papa, sub qua forma fiat, nu. 89. Non requirit institutionem, nu. 90.
- Collatio beneficii facta laico, tanquam Clerico, qui ita in literis nominetur, non valet, neque aliquod ius confert, lib. 1. cap. 5. nu. 105.
- Collatio beneficii amovibilis, facta à Papa non reudatur ab inferiore, lib. 1. cap. 6. nu. 298.
- Collatio facta à Papa de beneficio manuali, intelligitur ad vitam Oratoris, expressa tamen manualitate, nu. 299.
- Collatio Papa non mutat statum beneficii, numero 332.
- Et quomodo id procedat, nu. 333.
- Collationes Apostolica inualida, non mutant statum, nu. 334.
- Collatio beneficii iuris patronatus, ut valeat, quomodo intelligenda, nu. 356.
- Aliud est esse collatorem, vel patronum, aliud vero habere ius conferendi, vel presentandi; quia unam respicit petitorium, aliud possessorium, nu. 339.
- Collatio alia necessaria, alia voluntaria, lib. 2. cap. 10. il primo, numero 60.
- Collatio facta ex causa permutationis, est necessaria, nu. 65.
- Collatio voluntaria, qua nu. 66.
- Collatio beneficii, iure devoluto, facienda iuxta illius naturam, lib. 2. cap. 12. nu. 40.
- Quia non receditur à forma, sed à persona, num. 41.
- Collatio beneficiorum, est actus iurisdictionis, lib. 3. cap. 6. nu. 70.
- Collatio, licet simultanea Episcopi, & Capituli, competit tamen cuilibet eorum in solidum: & quid ubi Cardinalis Episcopus, confert ex indulto, beneficia reservata; proponitur declaratio Urbani VIII. tenor, nu. 72. & 78.
- Collatio beneficii, & institutio in illo, pari passu ambulant, lib. 4. cap. 6. nu. 22.
- Collatio simultanea, facta in discordia, non valet, nu. 59.
- Sed beneficium confertur à Papa, non iure devolutionis, sed praeventionis, nu. 60.
- Collatio, quando est simultanea, quomodo valeat, si fiat per unum tantum ex collatoribus, numero 61.
- Collatio beneficii non requirit certam formam, lib. 4. cap. 7. nu. 15.
- Collatio cadit in beneficio libero, institutio autem, in beneficio iuris patronatus, nu. 32.
- Collationis verbum, comprehendit etiam institutionem, nu. 33.
- Collatio libera, dicitur donatio, lib. 2. cap. 3. numero 76.
- Collator inferior habens instituendi concursu ad Parochiales, potest etiam Oeconomum, & Vicarium ad illam deputare, lib. 3. cap. 8. num. 8.
- Collegiata Ecclesia, potest esse insimul curata, lib. 2. cap. 2. nu. 43. & 50.
- Collegiata, & curata Ecclesia potest habere Dignitatem, nu. 45.
- Collegiata, & Parochialis Ecclesia a teris provisionis, quodnam exordium detur, nu. 49.
- Collegiata Ecclesia, si habeat curam animarum, illa pertinet ad Collegium, lib. 2. cap. 2. num. 51.
- Collegiata Ecclesia, non erigitur sine principali Dignitate, nu. 55.
- Collegiata Ecclesia signatur, si in ea adsit Rector, nu. 56. & 57.
- Collegiata litatem probat in Ecclesia, illius caput, & Canonici, nu. 58.

Colle-

ET SENTENTiarum!

- Collegiatarum Ecclesiarum erectio, non datur, nisi in locis conspicuis, & insignibus, lib. 2. cap. 1. nu. 6.**
- Collegiatam Ecclesiam Papa non erigit, nisi prius certioratus de qualitate loci, in qua petitur erectio, nu. 9.**
- Collegiata Ecclesia, erectionis causa prius examinanda, nu. 11.**
- Collegiata Ecclesia, erecta in Oppido Nicolia Messanen. Diocesis, ex quibus causis, nu. 12.**
- Alia similis in Oppido Summa Nolan. Diocesis, nu. 13.**
- Alia similis in Terra Rignani, Ciuitatis Castellana Diocesis, nu. 14.**
- Alia similis in Oppido de Caruita, Rhemen. Diocesis, nu. 15.**
- Collegiata Ecclesia regulariter erigitur de consensu Rectoris Ecclesie, lib. 2. cap. 1. nu. 16.**
- Collegiata Ecclesia, alia insignis, alia non insignis, nu. 20.**
- Collegiata Ecclesia non insignis, qua nu. 22.**
- Collegiata Ecclesia, an sit insignis, vel ne, potest declarari, etiam post illius erectionem, n. 23.**
- Collegiata Ecclesia erectio tendit ad diuini cultus augmentum, lib. 2. cap. 8. nu. 14.**
- Collegiata, & secularis Ecclesia distinguitur a Collegiata Regulari, secundum stylum D. r. apostolica, lib. 2. cap. 9. n. 1.**
- Collegiata Ecclesia non sufficit, constituere Capitulum tantum, nu. 16.**
- Collegiata presumitur ex arca communi, & sigillo cum obseruantia subsecuta, d. cap. 9. num. 35.**
- Collegiata Ecclesia signis cassantibus, prouidetur illi per commensum, si sit Parochialis, nu. 36.**
- Collegiata Ecclesia insignes, comparantur Cathedralibus, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 73. & cap. 12. nu. 72. & cap. 14. nu. 4.**
- Collegiata Ecclesia, non erigantur a Papa, nisi in loco insigni, nu. 75.**
- Collegiata erigitur in Cathedrali, ad augendum cultum diuinum, nu. 147.**
- Collegiata dicitur Ecclesia, etiam si Canonici non resideant, nu. 43.**
- Collegiata Ecclesia remanet habitus, licet non actu, quando Collegialitatem non amiserit, num. 44.**
- Collegiata Ecclesia Canonicis non possunt per substitutum deseruare, numero 45.**
- Collegiata Ecclesia erectio, ab Episcopo facta, est nulla, lib. 2. cap. 13. nu. 3.**
- Collegiata Ecclesia, est proprie, & vere dignitas, num. 6.**
- Collegiata Ecclesia, quomodo de uno ad alium locum translata, nu. 19.**
- Et quomodo ex duabus Collegiatis, fiat una, nu. 20.**
- Collegiata Ecclesia erectio fit quandoque cum reservatione iurispatronatus ad Canonici, & Dignitates, lib. 2. cap. 15. nu. 89.**
- Collegiata Ecclesia Oppidi Summa Nolan. Diocesis, iurispatronatus reservatum illius Vniuersitati ad Dignitates, nu. 90.**
- Collegiata Ecclesia, quomodo suppressa, & in commodiori loco nouiter erecta, nu. 91.**
- Collegialitas Ecclesia non admittitur, nisi auctoritate Summi Pontificis, lib. 3. cap. 5. numero 12.**
- Collegialitas, non dicitur, si beneficiati soleant tantum ibi congregari, lib. 2. cap. 9. nu. 17.**
- Et proponitur casus, nu. 18.**
- Collegialitas non inducitur, ex eo, quod in Ecclesia adsint Dignitates, quia possunt erigi in Ecclesia, etiam non Collegiata, nu. 22.**
- Nec etiam, quod in Ecclesia celebrentur Missa Conuentuales, et alia adsint, ut hic, n. 23.**
- Collegialitas Ecclesie, ex quibus constare debeat, lib. 2. cap. 9. nu. 24.**
- Collegialitatis signa non est necesse, quod omnia copulatiue requirantur, nu. 28.**
- Collegialitatis signa, qua nu. 31.**
- Collegialitatem probandi, precipuus modus est, priuilegium Papa in limine foundationis, nu. 33.**
- Collegialitas, licet non presumatur, nisi probetur, fallit tamen, ut hic, nu. 34.**
- Collegium, Capitulum, seu Vniuersitas, quare non possit excommunicari, lib. 4. cap. 2. numero 42.**
- Commenda perpetua, habentur loco titularum, lib. 2. cap. 3. nu. 99.**
- Commenda perpetua, in dubio censentur, nisi contrarium appareat, lib. 1. cap. 6. num. 31.**
- Commendas hodiernas, esse perpetuas habetur ex illius formula, & quantum illa sit, numero 304.**
- Commendatarius, potest facere quidquid Abbas Titularis, lib. 2. cap. 3. n. 96.**
- Commendatary, habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, erigunt quacumque inferiora beneficia, numero 98.**
- Commendatarius perpetuus quid possit, nu. 100.**
- Commendatarius voluntatis defuncti, Episcopo in-**

INDEX RERVM

- interdicta, lib. 2. cap. 11. nu. 16.*
Compositio, qua ratione soluitur in reservatione personis super fructibus beneficij ecclesiastici, lib. 2. cap. 8. nu. 66.
Concessio censetur facta, remoto omni iuris obstaculo, lib. 2. cap. 14. nu. 53.
Et quid Cancellaria Apostolica sentiat super hoc, nu. 54.
Concilij Tridentini decretum, circa fructuum amissionem, ob non factam fidei professionem, non capit distributiones quotidianas, lib. 2. cap. 16. nu. 29.
Secus vero, si omnes fructus consistant in distributionibus quotidianis, nu. 30.
Concilij Tridentini decreta, nonnulla nouiter statuta circa beneficia, lib. 2. cap. 15. nu. 151.
Concilij Tridentini decreta, non egent speciali derogatione, lib. 3. cap. 8. nu. 9.
Concordia à Sede Apostolica confirmata, non sunt per Concilium Tridentinum sublata, lib. 2. cap. 15. num. 154.
Concurfus non est locus, quando cura est penes Collegium, lib. 2. cap. 7. nu. 1.
Quia, qua statuta sunt de Parochialibus, non habent locum in Collegiatis Ecclesiis, nu. 2.
Concurfus in Parochialibus Ecclesiis in multis casibus hic enumeratis cessat, lib. 3. cap. 3. numero 5.
Concurfus ad Parochiales Ecclesias, an, & quando fiat per inferiorem Episcopo, nu. 7.
Concurfus per edictum ad Parochiales, qua forma utebatur S. Carolus Borromaeus Archiepiscopus Mediolanensis, nu. 10.
Alia etiam formula proponitur, nu. 11.
Concurfus, quomodo in beneficio simplici requiratur, lib. 3. cap. 4. nu. 4.
Concurfus in Vicaria perpetua, an requiratur, quid inspiciendum, l. 3. cap. 9. nu. 47.
Conditionibus in fundatione beneficij nulliter apposis, Papa non censetur derogare, lib. 2. cap. 12. num. 55.
Conditiones in beneficio nulliter appositae, passunt conualidari per Papam, nu. 58.
Conditiones in fundatione beneficij appositae, respiciunt honorem Dei, & seruitium Ecclesiae, lib. 2. cap. 12. nu. 24.
Conditionalis gratia nihil potest in esse, antea conditionis priscatione, lib. 1. cap. 5. nu. 183.
Conditionibus apposis in fundatione beneficij de consensu Episcopi, & non alias Papa derogat, & quare, lib. 2. cap. 12. nu. 54.
Conditiones, etiam simplices appositae in fundatione beneficij, continent decretum irritum, num. 31.
Conditiones in fundatione beneficij appositae, an possit Episcopus alterare, lib. 2. cap. 10. il 2. nu. 144.
Et respondetur negatiue, nu. 145.
Conditiones nouae, ac noua pacta quando apponi possint post fundationem beneficij, nu. 150.
Conditione persona mutata, bonorum conditio mutata videtur, lib. 4. cap. 2. nu. 40.
Confirmationis tempus consideratur in actu nullo, lib. 2. cap. 15. nu. 4.
Confirmatio dicitur in forma communi, etiam si Papa dicat, omnia habere pro expressis, perinde, ac si tenor illorum, &c. lib. 2. cap. 15. num. 128.
Et facta, ex certa scientia, debet esse vera, & explicita, non autem per fictionem, nu. 129.
Confirmatio non trahitur ad non narrata Papa, lib. 1. cap. 5. nu. 208.
Confirmatio seu institutio, est necessaria, & debita electo, seu praesentato, lib. 2. cap. 3. numero 78.
Confirmatio Papa, quid operetur, nu. 94.
Confirmatio Apostolica quomodo distinguatur, concessa in forma communi, & facta ex certa scientia, lib. 2. cap. 15. nu. 126.
Congregationes, & tractatus solent fieri, etiam in Ecclesiis non Collegiatis, lib. 2. cap. 9. numero 19.
Consanguinei, & familiares Episcopi admittuntur ad concursum Parochialis Ecclesiae, vacantis per obitum tantum, lib. 3. cap. 4. num. 11.
Consensus Episcopi non requiritur in ampliatione Ecclesiae, si iam in illius prima erectione interuenit, & quare, lib. 1. cap. 2. num. 65. & 66.
Consensus Ordinary, quomodo praesumendus in translatione iuris patronatus, lib. 4. cap. num. 11.
Non praesumitur in persona potenti, nu. 2.
Consensus Episcopi in iure patronatus, potest interuenire, etiam post mortem testatoris, num. 13.
Sicut etiam in donatione iuris patronatus, ita iuris praesentandi, nu. 14.
Consensus Episcopi in erectione beneficij facit praesumere omnia requisita, nu. 27.
Consensus praesentis patronorum, quando habeat utrum praesentatiuis, lib. 4. cap. 2. nu. 8.
Consensus Ordinary in qualibet translatione iuris-

ET SENTENTIA RVM!

- Inrispatronatus, adhibendus, num. 44.*
Consensus beneficiati non requiritur in unione beneficij, & quare, lib. 4. cap. 8. nu. 29.
Consensus patronorum requiritur in unione beneficij de iure patronatus, siue clericali, siue laicali, n. 30.
Nec non inferioris collatoris, seu electoris, num. 31.
Conspicuus homo quisnam dicatur, lib. 2. cap. 1. num. 7.
Constitutio, licet non habeat clausulam annullatiam, seruanda est tamen illius forma, ibid. n. 37.
Constitutio Gregorij XIV. edita circa iuramentum professionis fidei, & alia prestanda per promotos ad Cathedralis, & Monasteria, lib. 2. cap. 16. n. 56.
Constitutionis Pij V. super prouisionibus Parochialium Ecclesiarum, tenor proponitur, lib. 3. cap. 3. nu. 4.
Constitutio Ioannis XXII. quae incipit, Execrabilis, quid operatur in impetrationibus Ecclesiarum Parochialium circa modum vacationis, lib. 3. cap. 7. nu. 37.
Constitutionis Pij V. tenor, circa portionem assignandam Vicario perpetuo, lib. 3. cap. 9. num. 22.
De obsequio robore, num. 33.
Et in quibus Vicarijs constitutio hac non habeat locum, n. 34.
Constitutio Iulij III. contra apprehendentes possessionem sine literis Apostolicis, habet locum, etiam in beneficijs inrispatronatus laicalis, lib. 4. cap. 7. n. 19.
Constitutiones Principis, licet contineant omnes obstantias de Mundo non tollunt specialia priuilegia, statuta, vel consuetudines, lib. 2. cap. 12. nu. 139.
Nam illae tendunt solum ad tollendam subreptionem, num. 140.
Consuetudini permittenti, quod in Ecclesia aeneatur Canonatus cum Dignitatibus, non derogatur per Concilium Tridentinum sess. 26. cap. 17. lib. 2. cap. 6. nu. 4.
Consuetudo plurium Ecclesiarum obtinendi Canonatum cum Dignitate in eadem Ecclesia, num. 5.
Consuetudo retinendi Canonatum, cum Dignitate in eadem Ecclesia, non aduersatur canonum decretis, num. 7.
Nec Dataria Apostolica vsus contradicit, num. 8.
Et iustificatur ex pluribus prouisionibus, num. 9.
Et quid seruet Dataria in huiusmodi expressione, in supplicatione, num. 10.
Cessante huiusmodi consuetudine, seu statuto, est petenda dispensatio, quae tamen, etiam ea causa, regulariter denegari consuevit, num. 11.
Consuetudo retinendi Canonatum, cum Dignitate, est à Papa approbata, lib. 2. cap. 6. nu. 15.
Consuetudo irrationabilis, non praescribitur, num. 20.
Consuetudo, requirit duos actus valde notorios, nu. 31.
Alias si non sunt valde notorij, requiruntur tres, vel plures actus, nu. 32.
Consuetudine, Papa narrata, quod Canonatus, cum Dignitate consueuerit per unum in Ecclesia retineri, sine apostolica dispensatione, cum re vera, ita non sit, inducit illorum vacatio, nu. 33.
Et sub qua forma possit ab alio impetrari, num. 34.
Consuetudini permittenti, ut quis obtineat Canonatum, cum Dignitate, non est derogatum per Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 17. ubi, habentis beneficium, competens, non conferatur aliud, lib. 2. cap. 6. nu. 38.
Consuetudo retinendi Canonatum, cum Dignitate, non procedit in Canonico Parocho, siario, num. 39.
Secus in Canonico Lectura, Doctorali, & Magistrali, num. 40.
Consuetudo, seu statutum non admittit retentionem Portionis cum Canonatu in eadem Ecclesia. Contrarium, tenet Gar. par. 11. cap. 5. num. 254. num. 41.
Et quanam sit ratio nu. 41.
Consuetudo tenendi in simul Canonatum, et Sacristia, si illa resignetur, cum reservatione pensionis, non requirit dispensationem pro retentione dictae pensionis, nu. 54.
Consuetudo immemorabilis, habet vim priuilegij à Principe concessi, lib. 2. cap. 10. il. 2. num. 94.
Consuetudo, quod quis per aliam celebres, valet, nu. 113.
Consuetudo interpretatiua, non requirit longi temporis praescriptionem, nu. 137.

INDEX RERVM,

- Consuetudo Mediolani, qua ad petitiones Parochianorum, instituuntur Rectores, lib. 1. cap. 6. nu. 343.*
- Consuetudo irrationalis, non praescribitur, lib. 2. cap. 6. num. 20.*
- Contra ius commune, debet esse ad minus 40. annorum, lib. 2. cap. 6. nu. 21. Vt inducatur, duo actus, ad minus, requiruntur, nec sufficit vnus tantum, nu. 22. & 30.*
- Cura animarum, maximum in se periculum continet, lib. 3. cap. 3. nu. 1.*
- Et est tanto pretiosior, quanto periculosior, num. 2.*
- Et quid circa id statuerit Concilium Tridentinum, nu. 3.*
- Cura iurisdictionalis, mentio, quomodo esset in impetrationibus Apostolicis, lib. 3. cap. 5. num. 4.*
- Cura animarum in Parochialibus vnitibus, & quomodo exercenda, lib. 3. cap. 9. num. 7.*
- Cura animarum, potest esse in Ecclesia Collegiata, & tamen illa non pertineat ad Collegium, neque Ecclesia sit curata, lib. 2. cap. 2. nu. 42.*
- Cura animarum in Collegiata Ecclesia, potest extraneam pertinere, nu. 44.*
- Cura animarum Cathedralis, & curata Ecclesia, potest spectare ad Episcopum tantum, non autem ad Canonicos, nu. 46.*
- Cura animarum, quando demandatur peculiari persona Ecclesiae Collegiatae, quomodo id explicandum in rescripto, lib. 2. cap. 2. num. 47.*
- Et quid sernet Cancellaria Apostolica, si prouideatur de dignitate principali alicuius Ecclesiae, quae etiam Parochialis existit, n. 48.*
- Cura animarum, pertinet ad Canonicos Collegiatae, dicitur pertinere ad Collegium, non autem unicuique, ex Canonicis de per se, Decisio Cassad. 11. quomodo accipienda circa hoc, nu. 53. & 54.*
- Curata beneficia habita, non actu quomodo à Papa impetranda, lib. 3. cap. 5. nu. 6.*
- Curatum beneficium, inus Cathedralium, non requirit expressionem nominis Sancti, n. 15.*
- Papa, lib. 3. cap. 8. nu. 32.*
- Quot, & quos Officiales habeat penes se, n. 38.*
- Et quomodo ipsi se erga illum gerant, nu. 39.*
- Datarius, mole negotiorum pressus, nonnulla ad Datariam pertinentia, ad Rotam examinanda transmittit, nu. 48.*
- Amplissimas habet à Papa facultates, numero 29.*
- & multa declarat per literas priuatas circa rescripta Papa, nu. 30.*
- Est enim illius organum mentis, & vocis, lib. 3. cap. 6. n. 21.*
- Et quidquid ipse facit, ipsemet Papa facere censetur, nu. 22.*
- Illiusque personam semper sequitur, nu. 23.*
- Datarij officium, dicitur à munere datandi supplicationes, lib. 3. cap. 8. nu. 26.*
- Et cuius officium hoc erat antiquitus demandatum, nu. 28.*
- Datarij munus excelcius, ac sublimius cunctis omnibus, nu. 33.*
- Illius qualitates, nu. 34.*
- Datarij munus, quando exercetur per Cardinalem, quare ille nominetur Prodatarius, non autem Datarus, nu. 35.*
- Illius ministerium expirat per abitum Papa, & ad quid tunc teneatur, nu. 37.*
- Quare illud demandatur aliquando alicui ex Rota Auditoribus, nu. 44.*
- Datario, magna fides adhibenda circa Datas supplicationum, nu. 45.*
- Datarij attestatio, etiam post dimissum officium, magnum facit praesumptionem circa pensiones reseruatias, lib. 1. cap. 5. nu. 258.*
- Datarium non licet arguere de mendacio, numero 257.*
- Datandi supplicationes facultas, olim concessa Bibliothecario Sedis Apostolicae, lib. 3. cap. 8. num. 28.*
- Dataria Apostolica libri praeualent quibuscumque probationibus testium, lib. 3. cap. 8. nu. 49.*
- Dataria Apostolica Officiales, sunt Papae vocis, & mentis Oraculum, lib. 1. cap. 1. n. 9.*
- Dataria Apostolica, quid seruet in reservationibus pensionum pro Italis super beneficijs Hispania, pro cantela persona contemplatae, lib. 1. cap. 5. num. 50.*
- Dataria ministri, boni, & fideles, nu. 260.*
- Dataria, & Cancellaria Apostolica usus, ut in supplicationibus, & in literis Apostolicis, una oratio, plura determinet, lib. 2. cap. 13. nu. 15.*

D

Data, altera parua, altera maior, lib. 3. cap. 8. nu. 52.

Datarus praesumitur omnia facere ante oculos

Deci-

E T S E N T E N T I A R V M

- Decima, quando assignanda, Ecclesia Parochialis, lib. 3. cap. 2. nu. 6.*
- Decretum irritans in fundatione beneficii, non est de necessitate exprimendum in impetratione, licet quandoq; ad exuberantiam exprimat, lib. 2. cap. 12. nu. 38.*
- Decretum irritans quid operetur, lib. 2. cap. 15. num. 174.*
- Et quomodo inficiat titulum, & possessionem, nu. 175.*
- Decretum irritans, non inficit detentationem, & insistentiam facti, lib. 3. cap. 9. nu. 44.*
- Defectus respiciens proprietatem non admittitur in iudicio summarissimo, lib. 2. cap. 13. num. 42.*
- Etiam si dictus defectus offeratur incontinenti probandus, numero 43.*
- Definitionis virtus, qua lib. 1. cap. 1. nu. 1.*
- Definitio optima, qua convertitur cum suo definito, nu. 3.*
- Delegatus Papa ad dispensandum cum illegitimo, quoniam debeat prius examinare, lib. 2. cap. 12. nu. 97.*
- Derogatio generalis plurimum qualisatum in fundatione beneficii, non datur, lib. 2. cap. 12. num. 50.*
- Et quare, nu. 51. & 137.*
- Derogatio iuris patronatus pro medietate, non suffragatur inhabili, si tacet, aliam habilem fuisse presentatum ab altera medietate patronorum, lib. 4. cap. 6. nu. 3.*
- Determinatio vna, respiciens plura determinabilia, omnia pariformiter determinat, lib. 2. cap. 13. num. 13.*
- Denotatio solationis ad superiorem, quomodo allegari non possit, ob lapsum temporis ad presentandum, lib. 4. cap. 2. nu. 75.*
- Denotatum beneficium, dupliciter impetratur a Papa ibid. nu. 67.*
- Dictio, nunc, est demonstrativa presentis temporis, lib. 2. cap. 5. nu. 180.*
- Et denotat presens esse initium obligationis, num. 181.*
- Dictio, ex tunc, extremitatem temporis significat, nu. 185.*
- Dictio, forsitan, nihil affirmat, lib. 2. cap. 6. num. 19.*
- Dictio, multa, verificatur in tribus, nu. 25.*
- Dictio, ac si, denotat similitudinem, sed non per omnia, lib. 2. cap. 19. nu. 130.*
- Et fugit factum, quod vere factum non est, num. 131.*
- Dictio, cum, quomodo intelligatur in venditione Vniuersitatis, in qua est ius patronatus, lib. 4. cap. 5. nu. 42.*
- Diocesis Oratoris, necessaria expressio, in impetratione beneficii, lib. 3. cap. 7. nu. 18.*
- Et quid Cancellaria Apostolica seruet circa defectum huiusmodi expressionis, numero 19.*
- Diocesanus in beneficio, preferatur extera magis donec, lib. 4. cap. 6. nu. 55.*
- Dignior quis censendus ad beneficia, num. 52.*
- Dignitas antiqua, & extincta potest per Canonicos, sine licentia Papa reconstitui. Si tamen dos congrua ei assignetur, nu. 29. & 33. Dummodo Episcopi auctoritas interueniat, lib. 2. cap. 2. nu. 30.*
- Dignitas prima post Pontificalem in Cathedrali, et principalis in Collegiata, qua ratione Papa reseruentur, lib. 2. cap. 13. num. 1.*
- Dignitas principalis in Collegiata, reseruat, si excedat valorem decem florenorum, num. 2.*
- Dignitas, si tempore vacationis, non sit actu maior, talis tamen efficiatur ante provisionem, intrat reservatio, nu. 20.*
- Dignitas prima, seu principalis, si fuerit vnita, eius loco remanet reservata secunda, nu. 25.*
- Si tamen vnio fuerit facta accessorie, secus, si aequè principaliter, nu. 26.*
- Dignitas prima, seu principalis, si fuerit de iure patronatus Laicorum, non impedit reservationem sequentis Dignitatis, numero 31.*
- Dignitas prima post pontificalem in Cathedrali, ac principalis in Collegiata vacantes, ad Pontificalem Sede vacante, an conferantur per Ordinarium, num. 53. Et concluditur negativè, d. cap. 13. nu. 54.*
- Et quanam sit ratio, nu. 55.*
- Dignitatem omnino nonam in Ecclesia erigere, ad solum Papam spectat, lib. 2. cap. 2. num. 28.*
- Dignitatem habere cum Canonicatu in eadem Ecclesia est incompatibile, lib. 2. cap. 6. num. 14.*
- Dignitates in Ecclesia, quare instituta, lib. 2. cap. 1. num. 18.*
- Dignitates omnes per tot Canonicos in ipsa Ecclesia, & indulto Papa in illius erectione-*

INDEX RERUM;

- Etione, retineri, num. 43.*
Quod quandoquò conceditur ad partem, & proponitur formula supplicationis, nu. 44.
In Regno Francia, illiusq; Cathedralibus, & Collegiatis, ita indutum per Leonem X. num. 45.
Dignitates in Ecclesijs Collegiatis insignibus Papa non confert nisi personis qualificatis per Concl. Trad. lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 76.
Dignitates, etiam in Cathedralibus, quandoquò non qualificatis conferuntur, & quare, num. 80.
Dignitates, & dimidia pars Canoniatuum in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, quibus conferenda, ibid. nu. 71.
Et quomodo intelligendum, nu. 72.
Dignitates in Cathedrali, siue Collegiata, non sunt de Capitulo, lib. 2. cap. 13. nu. 34.
Nisi tamen dignitatem habentes, sint etiam Canonici, nu. 35.
Dignitates habentes, licet habeant balium in Choro; non tamen habent vocem in Capitulo, nu. 36.
Dignitates obtinentes in Ecclesia, ac etiam simplices presbyteri, quomodo possunt interesse Capitulo, nu. 40.
Dignitate, vel Canonico solemniter celebrante, Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono seruire debent, ex declaratione Sacra Congregationis, nu. 53.
Dignitatem nouam non potest Episcopus erigere, neque in Cathedrali, neq; in Collegiata, lib. 2. cap. 15. nu. 1.
Et multo minus Collegiatam Ecclesiam, nu. 2.
Dignitates nouas, ab Ordinario erectas, Datæ Apostolica non admittit, lib. 2. cap. 2. nu. 36.
Nec eas confirmat, nisi causa erectionis discussa in Sacra Congregatione, nu. 37.
Dignitates etiam plures, necnon alios Canoniatu in simul erigit Papa, etiam ad partem post erectionem Cathedralis, seu Collegiata, nu. 59. Exemplum proponitur, nu. 60.
Dignitates noua eriguntur à Papa in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs, etiam ad partem, & proponitur forma supplicationis, pro huiusmodi creatione, nu. 41.
Dismembratio fructuum requirit solemnitatem, prout alienatio rei Ecclesia, lib. 3. cap. 2. num. 2.
Dismembrationis Ecclesia, causa quomodo debeant probari, nu. 8.
Dismembratio, iuxta terminos Concilij Tridentini, &c. ad audientiam, quomodo petenda ab Ordinario, nu. 9.
Dispensandi facultas cum illegitimo ad beneficium, intelligitur, cum causa cognitione, Episcopo concessa, lib. 2. cap. 12. nu. 100.
Dispensare non censetur sacre Pape, ubi requiritur certa scientia defectus, lib. 1. cap. 5. num. 204.
Dispensare potest Episcopus, cum illegitimo, ad obtinendum Canoniatum in Collegiata Ecclesia, lib. 2. cap. 12. nu. 70.
Dispensare, quomodo sacre censeatur Pape super defectu, lib. 2. cap. 12. nu. 104.
Dispensare non presumitur Episcopus, cum illegitimo, super pluralitate beneficiorum, lib. 2. cap. 12. nu. 121.
Dispensatio, de impossibile, possibilem facit, lib. 1. cap. 5. num. 136.
Dispensationes ad beneficia incompatibilia, ex legitima causa conceduntur, lib. 2. cap. 6. num. 59.
Dispensatio super retentione Canoniatu in Cathedrali, ac Dignitatis in Collegiata, sub quo decreto datur, nu. 60.
Et quomodo super retentione duorum Canoniatuum, num. 61.
Et quomodo super retentione Dignitatis, cum beneficio curato, nu. 62.
Dispensationes tot necessaria, quod sunt impedimenta, lib. 2. cap. 12. num. 49.
Dispensat Episcopus, cum illegitimo ad beneficium simplex, sine consensu Capituli, nu. 90.
Dispensatio Episcopi, cum illegitimo; requirit causam, nu. 94.
Dispensatio Pape, cum illegitimo, requirit causam, Et quomodo illa sit, nu. 96.
Dispensatio cum illegitimo facienda per Ordinarium, quid requirat in praxi, nu. 98.
Dispensatio cum illegitimo, non premissa causa cognitione, non valet, nu. 99.
Dispensatio Episcopi cum illegitimo, non extendit limites sue facultatis, nu. 113.
Quod intelligitur, etiam ex quacumque causa vtili, & necessaria, nu. 114.
Dispensatio, tanquam odiosa, non includit, nisi primum actum post dispensationem, quod exemplificatur, ut hic, nu. 118.
Dispensatio, cessante culpa, quomodo intelligatur, cum effectu, nu. 119.
Dispensatio non includit, nisi primum actum subsequentem, eoquò expleto, illa extinguitur, num. 113.

Dispen-

ET SENTENTIARVM!

- Dispensatio Episcopi, cum illegitimo ad unum beneficium, procedit etiam si illud non sufficiat ad congruam sustentationem, lib. 2. cap. 12. num. 124.*
- Dispensatio Episcopi cum illegitimo, ad ordines, & beneficia, non se extendit ultra minores ordines, & unum simplex, num. 157.*
- Dispensatio concessa super uno impedimento, non extenditur ad aliud, lib. 3. cap. 7. num. 10. & 14.*
- Dispensationes tot requiruntur, quot sunt obacula, nu. 11.*
- Dispensatio una, quando sine altera subtrahi non possit, nu. 12.*
- Dispensatio Papa super aliquo defectu, restringitur ad beneficia simplicia tantum, nu. 16.*
- Dispensatio, cadit aduersus iuris communis dispositionem, lib. 4. cap. 6. nu. 7.*
- Non requiritur expressa aduersus decreta Concilij Tridentini, num. 8.*
- Dispensatus super defectu aetatis ad beneficium simplex, an censatur etiam dispensatus super recitatione horarum Capuarum, numero 13.*
- Dispensatus ad Presbyteratum super defectu aetatis non est habilis ad obtinendam Parochialem Ecclesiam, lib. 2. cap. 7. nu. 5. 9.*
- Dispensatus super non residentia, cessatur etiam dispensatus, ut fructus recipiat, nu. 13.*
- Dispensatus ad Ordines, etiam maiores, & Presbyteratus, non censetur dispensatus neque ad beneficium simplex, num. 15.*
- Dispositio loquens de personis, nisi aliud exprimat, nunquam comprehendit Collegium, vel Capitulum, lib. 2. cap. 15. nu. 112.*
- Dispositio generaliter loquens, generaliter intelligenda, lib. 1. cap. 6. nu. 3.*
- Dispositio, quantumuis generalis, recipit interpretationem de habilitate, lib. 2. cap. 10. il. 1. num. 59.*
- Et debet intelligi, si petatur, valde valde, numero 70.*
- Dispositio qualificata, non dicitur sub simplicibus, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 105.*
- Dispositio mandans, quod aliquis Missam celebrare intelligitur, ut possit per alium aliam celebrare, nu. 118.*
- Dispositio quantumcumque generalis, non tollit privilegium a iure concessum, lib. 2. cap. 15. num. 24.*
- Dispositio qualibet, ampliatur, & restringitur ad limites rationis in ea expressa, lib. 3. cap. 7. num. 2.*
- Distributiones quotidiana veniunt in condemnatione fructuum, ubi non sunt alij fructus, lib. 2. cap. 16. nu. 31.*
- Et de stylo Rota sub verbo fructus, comprehenduntur distributiones, num. 32.*
- Distributiones quotidiana, quomodo succedunt loco praebendae, lib. 2. cap. 5. num. 14.*
- Diuersitas nominum in beneficialibus, tripliciter consideratur, lib. 2. cap. 8. nu. 5.*
- Diuus, vel pauper, quando praefendus in beneficio Ecclesiastico, lib. 4. cap. 6. nu. 53.*
- Diuinare nemo tenetur, lib. 4. cap. 7. nu. 3.*
- Doctor, quamuis ignorantissimus torqueri non potest, & quare, lib. 2. cap. 4. nu. 117.*
- Doctoratus gradus, seu Licentiatum, si non adsit tempore provisionis, quodnam decretum datur Oratori per Datariam, ubi ista qualitas requiritur, nu. 123.*
- Doctores multi, nomine pauci vero opere, lib. 2. cap. 4. nu. 117.*
- Dominium rerum Ecclesiae, est penes ipsam Ecclesiam administratio autem penes praelatum, lib. 4. cap. 7. nu. 40.*
- Domo vendita, quando veniant etiam statua in ea existentes, lib. 4. cap. 5. nu. 44.*
- Donatarius, quando possit ad beneficium praefentare donatam, ibid. nu. 10.*
- Dos sufficiens assignanda in erectione beneficii, lib. 2. cap. 15. nu. 10.*
- Quod debet disquirere Episcopus, antequam electioni consentiat, nu. 11.*
- Dos, quanta debeat esse pro Collegiata, ac quantumque alia Ecclesia remissive, nu. 12.*
- Debet assignari in limine foundationis beneficii, num. 13.*
- Et debet Ordinarius de qualitate dotis, & dotantis exquirere, nu. 14.*
- Dos beneficii, super quibus rebus constituenda, num. 15.*
- Dos est necessaria ad erectionem Collegiatae Ecclesiae, nu. 35.*
- Dotis promissio, non potest qualificari, eius actus perfectio, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 159.*
- Dotis assignatio Collegiatae Terrae Reginari, quomodo facta, lib. 2. cap. 15. nu. 16.*
- Dactilas, quomodo ad rei interitum parata, lib. 3. cap. 8. nu. 42.*
- Ducatus Florentinus equiparatur ducato auri de Camera, lib. 2. cap. 13. nu. 4.*
- Ducatus auri de Camera, ex quo constituatur, num. 7.*
- Ducatus decem de Camera, quot scuta monetae Roma-*

INDEX R E R U M,

Romana cōstituant, & quot ducatos moneta Neapolitana, nu. 10.

E

- E**cclesia, receptivae beneficium non possunt resignari, neque permutari, & quare, lib. 1. cap. 6. nu. 296.
- Ecclesiam esse receptivam, si narretur Papa, illorum beneficiorum resignationes, & permutaciones valide ab eo admittuntur, numero 297.*
- Ecclesia indiget viris litteratis, non autem Astus ferratis, lib. 2. cap. 4. nu. 129.*
- Ecclesia, seu Capella, quod non possit impetrari in titulum collatum, indulti forma proponitur, lib. 2. cap. 7. nu. 5.*
- Et quanam decreta ei adijciantur per Datariam, num. 6.*
- Ecclesia non erecta in titulum, non potest impetrari, nu. 8.*
- Nec uti beneficium, pensione gravari, nu. 9.*
- Ecclesia quod non possit erigi in titulum collatum, nec illius fructus applicentur pro dote beneficij, Indultum quid continere debeat, num. 10.*
- Ecclesia Caesar augustan. quomodo ex regulari, in saecularem erecta per Clem. VIII. lib. 2. cap. 9. nu. 7.*
- Ecclesia quaecumque, etiam simplex, potest erigi in Collegiatam, nu. 8.*
- Et si fuerit de iure patronatus Laicorum, accedat consensus patronorum, nu. 9.*
- Ecclesia Cathedralis saeculares, habentes Canonicos regulares, qua nu. 10.*
- Illarum Episcopi, habeantur loco Abbatum, num. 11.*
- Et unum corpus cōstituantur ex ipso Conventu, & Episcopo, nu. 12.*
- Et quid servetur in his, quae pertinent ad regularia, nu. 13.*
- Ecclesia communitate habitae pro Collegiata, probatur talis, lib. 2. cap. 9. nu. 27.*
- Ecclesiam, quando non constat, esse Collegiatam, recurritur ad signa, & conjecturas, nu. 30.*
- Ecclesia Neapolitana, ex insignioribus totius Italia Cathedralibus, Regnique Neapolitani primaria, lib. 2. cap. 15. nu. 59.*
- Ecclesia iuris patronatus, si erigatur in Collegiatam, patronus presentibus ad praebendas, nu. 103.*
- Ecclesia matrix, si erigatur in Collegiatam, amittit iura matricitatis, nu. 104.*
- Ecclesia, in Episcopatum erecta, sortitur locum debitum alijs Ecclesijs Episcopalibus, numero 105.*
- Ecclesia Collegiata Oppidi de Medina Cali, Seguntin. Diacesis erectio, illiusque Abbatis, amplissima privilegia, & indulta, lib. 2. cap. 16. nu. 81.*
- Es tanquam celebris, circumfertur, & adducitur quandoque in exemplum, nu. 82.*
- Ecclesia non numerata, seu receptiva, quantum dicatur, lib. 3. cap. 5. nu. 18.*
- Et quae, Ecclesia numerata, nu. 19.*
- Ecclesia nunquam desinit possidere, etiam mortuo Prelato, lib. 4. cap. 7. n. 39.*
- Ecclesiam, esse Collegiatam arguitur ex sufficientibus coniecturis, lib. 2. cap. 9. nu. 29.*
- Et standum est vestibus, deponentibus super affirmativa, non autem negativa, nu. 30.*
- Edictales litterae, ex cap. fin. de elect. in 6. ubi affigenda, lib. 4. cap. 3. n. 33.*
- Edictum pro concursu ad Parochiales, an, & quando necessarium proponendum, lib. 3. cap. 3. num. 6.*
- Edictum pro concursu ad Parochiales, ubi apponendum, nu. 22.*
- Edicti terminum non tenetur Episcopus prorogare, nu. 23.*
- Et praedicto termino durante, non potest fieri examen, nu. 24.*
- Sed quomodo illud sustineatur ante lapsum termini, nu. 25.*
- Edicti concursus, termino elapso, an si quis compareat, sit admittendus, lib. 3. cap. 4. nu. 23.*
- Edicti termino durante, si nullus compareat pro assequenda Parochiali, aut ex descriptis, nullus reperitur idoneus, quid servandum, nu. 24.*
- Edictum non requiritur, vigore clausulae Censuratae iure patronatus, apposta in Decretis apostolicis, lib. 4. cap. 3. n. 22.*
- Neque in collatione Ordinarij, ad solam voluntatem non presentationem patronum tempore, num. 23.*
- Edictum, an proponendum in vacatione beneficij iuris patronatus a primatu erectione. Et resoluitur affirmative, n. 27.*
- Effectus, in quacumque dispositione est considerandus, lib. 2. cap. 4. nu. 125.*
- Electo acquiritur ius in re sequuta acceptatione, lib. 4. cap. 2. nu. 32.*

Episco-

E T S E N T E N T I A R V M.

- Episcopus, est executor piarum dispositionum, lib. 2. cap. 11. nu. 19.*
- Episcopus, conferendo beneficium Ecclesiasticum, non censetur illud approbare, nisi illius consensus collationem precedat, lib. 1. cap. 2. num. 52.*
- Episcopus dispensare non potest cum Clerico eönogato, neque ad beneficium simplex, lib. 1. cap. 5. num. 118.*
- Sed solus Papa dispensat, na. 119.*
- Episcopus, quando etiam est Canonicus sua Ecclesia, non potest authorizare in facto proprio; & quomodo hoc intelligendum, lib. 2. cap. 8. nu. 92.*
- Episcopus non dispensat contra statutum iuratum, vel confirmatum, lib. 2. cap. 12. n. 127.*
- Episcopus, qui accessit ad limina Apostolorum, tenetur Pontifici referre statum suae Ecclesiae, lib. 2. cap. 16. nu. 76.*
- Et huiusmodi statum in scriptis est dandum, siue per seipsum siue per nunciium visitat. Illiusque amplissima forma proponitur, n. 77.*
- Hic status examinatur in sacra Congregatione Concilij, & quare, nu. 78.*
- Episcopus, quomodo ex una plures Ecclesias facit, lib. 3. cap. 2. nu. 10.*
- Episcopi dotus, ubi opponatur circa habitatem magis idonei ad Parochialem, quid seruetur, lib. 3. cap. 4. nu. 14.*
- Episcopi grauamen quomodo remaneat iustificabile circa idoneitatem concurrentium ad Parochiales, quomodo vero secus, nu. 16.*
- Episcopus, ad aliam Ecclesiam translatus, usq; quo conferat beneficia prioris Ecclesiae, lib. 3. cap. 6. nu. 66.*
- Episcopi sunt caeci erga nepotes, nu. 69.*
- Episcopus, quomodo excusandus à mala collatione beneficiorum reseruatorum, num. 35. & num. 38.*
- Episcopo credendum in spectantibus ad eius officium, lib. 4. cap. 8. nu. 26.*
- Episcopus non disponit aduersus decreta Concilij, circa qualitatem persona pro praebenda Theologica, lib. 2. cap. 5. nu. 10.*
- Ac propterea, si non reperiatur persona qualificata, recurretur ad Papam pro collatione huiusmodi praebenda, etiam si Canonicatus, & praebenda non essent reseruati, nu. 11.*
- Et quomodo Papa, in litteris collationis huiusmodi, rescribere consueuerit, nu. 12.*
- Erectio beneficij non reuocata, neque reuocabitur vnio beneficij resignati, lib. 2. cap. 1. n. 25.*
- Quod tamen intelligitur, resignante in eadem voluntate existente, nu. 26.*
- Erectionum Secularium, & Collegiatarum Ecclesiarum vsus in Romana Curia, lib. 2. cap. 1. num. 3.*
- Formula huiusmodi supplicationis pro erectione proponitur, num. 4.*
- Erectio beneficio, statim inducitur illius vacatio, lib. 2. cap. 3. nu. 83.*
- Erectiones beneficiorum ab Ordinario factae, quomodo egeant confirmatione Apostolica, num. 88.*
- Erectionis gratia, est de sua natura praeiudicialis, lib. 2. cap. 14. num. 86.*
- Erectio Parochialis Ecclesiae quandoque fit inuito illius rectore, nu. 75.*
- Et sub qua formula, nu. 76.*
- Erectio Ecclesiae, ubi non est necessaria, iurat regula reuocatoria unionum, lib. 2. cap. 15. num. 29.*
- Erectionis beneficij gratia, si non expirauit, neque expirat vnio, nu. 38.*
- Quod intelligitur, siue erectio fiat à Papa ex certa scientia, siue ab Exequutore, nu. 39.*
- Erectione subsistente, subsistit etiam vnio, non obstante regula reuocatoria, nu. 40.*
- Erectio beneficij, si non sortiatur effectum, neque vnio tenebit, num. 42.*
- Erectione beneficij, per Ordinarium deuectae sine causa, recurratur ad Papam, lib. 4. cap. 1. num. 1.*
- Erectionis beneficij faciendae ab Ordinario, cum reservatione iuris patronatus, modus, siue ordo, nu. 2.*
- Eiusdemq; erectionis forma decreti, proponitur, num. 3.*
- Erectio beneficij in abstracto, quamam dicatur, num. 7.*
- Erectiones beneficiorum, frequentiores ex testamento, post obitum testatoris, na. 14.*
- Quod habet locum, etiam ex testamento imperfecto, nu. 15.*
- Erectiones beneficiorum, ex quibus causis faciendae per Papam tantum, lib. 2. cap. 5. n. 19.*
- Erectio beneficij faciendae per Ordinarium in suo mense, ut illud possit conferre, lib. 2. cap. 15. nu. 166.*
- Erigere potest Ordinarius in sua Ecclesia nondum beneficia inferiora, sed etiam Canonicatus, lib. 2. cap. 3. nu. 87.*
- Brigi possunt plura beneficia ad vnum, idemq; altare, lib. 4. cap. 1. nu. 12.*

INDEX RERVM,

- Examen Episcoporum introductum à Clemente VIII. lib. 2. cap. 16. nu. 65.*
- Pro absentibus promotis, coram quibus faciendum, nu. 66.*
- Examen per concursum ad Parochiales, quid requirat in praxi, lib. 3. cap. 3. nu. 26.*
- Et quot examinatores, nu. 27.*
- Et an eorum approbatio, vel reprobatio fiat separatim, vel simul, nu. 28.*
- Examen per concursum, an validum sit, si etiam adhibeantur Examinatores, non Synodales, cum Synodalibus, nu. 32.*
- Examen pro concursu ad Parochialem, transacta constituta tempore intra quot deis faciendum, lib. 3. cap. 4. nu. 25.*
- Examen ad Parochiales, factum in Vrbe, ab illius examinatoribus, aequipollent examini per concursum in partibus, lib. 3. cap. 8. n. 10.*
- Examinatorum defectus, in concursu ad Parochialem referuatam, explicandus in testimonio Ordinarij circa idoneitatem, ibid. numero 7.*
- Examinatores tenentur facere Episcopis relationem, non solum circa doctrinam, sed de alijs, sicut hic, aliter peccant mortaliter, etiam si Episcopus ita velit, lib. 3. cap. 4. nu. 6. & 7.*
- Examinatores non debent eligere magis idoneum, sed Episcopus, nu. 8.*
- Nec tenentur explicitè referre omnes qualitates eorum, qui se examini subiecerunt, & quare, nu. 9. & 10.*
- Examinatorum vota, ubi sunt paria, vel singularia, quod possit Episcopus accedere, quando non habeat locum, nu. 13.*
- Examinatores pro concursu ad Parochiales, tenentur ex forma prestare iuramentum, & sub qua forma illud prestent, & quando, nu. 26.*
- Examinatores Synodales, non minus, quam sex deputandi, lib. 3. cap. 3. nu. 29.*
- Et in Synodo vera, & formali, nu. 30.*
- Examinatores Synodales, cuius qualitatis esse debeant, nu. 31.*
- Examinatoribus Synodalibus, singulis annis non deputatis, alij iam alias deputati, munus suum exercent, nu. 33.*
- Et quid si ex deputatis, aliqui moriantur, vel sint absentes, nu. 34.*
- Examinatorum Synodalium defectus, non nocet patrono, qui legitime presentavit, nu. 35.*
- Examinatus, magis idoneus in concursu ad Parochialem, si postea non amplius ad illam aspiret, quomodo de alio providendum, lib. 3. cap. 4. nu. 22.*
- Exempla declarant, non autem arctant, lib. 3. cap. 7. nu. 7.*
- Exemplum refertur de presentato, & instum, non existente in rerum natura, lib. 4. cap. 2. num. 4.*
- Expectatiua ad primum beneficium vacans, si non sortiatur effectum in primo, cupi secundo loco vacans, lib. 2. cap. 13. nu. 32.*
- Expressio totius tenoris rei confirmata, idem operatur, quod clausula ex certa scientia, lib. 2. cap. 15. nu. 15.*
- Expressum non fuisse dicitur, quando quid habetur pro expresso, lib. 2. cap. 15. nu. 138.*
- Extraurary Ecclesia, presentiam ad beneficia tamquam laici, lib. 4. cap. 2. nu. 53.*
- Extrauaganti Iniunctæ, de electione tenor proponitur, lib. 3. cap. 6. nu. 62.*
- Non comprehendit Eminentissimos Cardinales, & quare, nu. 63.*
- Extrauag. Execrabilis habet decretum irritans, lib. 3. cap. 7. num. 38.*
- Extrauag. Execrabilis pena, quomodo euitetur per beneficiatum, nu. 39.*
- Extrauag. Execrabilis, an extendatur ad simplicia, habentia residentiam, nu. 40.*
- P
- F**acilis est redditus ad statum pristinum lib. 2. cap. 2. nu. 31.
- Factum contra legem, non habentem clausulam annullatiuam, quomodo valeat, lib. 2. cap. 12. num. 35.*
- Falsitas, presumitur expressa cum dolo, lib. 3. cap. 7. nu. 34.*
- Falsitatis nomine, in litteris Apostolicis, quid comprehendatur, lib. 3. cap. 8. nu. 18.*
- Falsitas in litteris Apostolicis, committitur ex additione vnius litteræ, nu. 20.*
- Falsitas non dicitur commissa in lucis contradicendum, etiam plubatis, si aliquid in eis corrigatur, nu. 21.*
- Falsitas in litteris Apostolicis intelligitur, etiã per appositionem vnius litteræ, aut etiam per errorem in grammatica, num. 23.*
- Falsificans Breuia Apostolica ac supplicationes, atroces penas subire, lib. 3. cap. 8. nu. 19.*
- Falsificantes litteras Apostolicas, loqueo suspenduntur, nu. 22.*
- Femina potest ex privilegio Papa obtinere benefi-*

ET SENTENTIARVM!

- Beneficium, lib. 1. cap. 5. nu. 141.*
Ac potest esse Canonis a secularis, nu. 142.
Fercula qua dicantur, ex Cancellaria Apostolica, lib. 1. cap. 2. nu. 34.
Non tenentur per alios, quam per Canonicos, numero 35.
Fictio, veritatem excludit, lib. 2. cap. 15. n. 139.
Fictio iuris non attenditur in spiritualibus, lib. 4. cap. 2. nu. 2.
Fictio, nunquam conuenit cum veritate, d. lib. 2. cap. 15. nu. 136.
Quia est dispositio aduersus veritatem, numero 137.
Fidei Catholica professio, à quibus emittenda, iuxta Concilium Tridentinum, lib. 2. c. 16. nu. 2.
Emittitur etiam à prouisis de Dignitate principali in Collegiata Ecclesia, secundum stylum Dataria Apostolica, nu. 3.
Fidei professionis emissio non requiritur in Dignitatibus post principales, in Collegiatis Ecclesiis, contra Vgolin. nu. 6.
Requiritur in Canonatibus, etiam regularibus Cathedralium Ecclesiarum, ex declaratione Sacra Congregationis, nu. 7.
Et quomodo in eis computetur tempus duorum mensium, ad illam emittendam, nu. 8.
Fidei professionem emittunt prouisi de Monasterijs, & quibuscumque locis regularibus, nu. 9.
Fidei professio, iuxta Cōcilium emittenda, tantum per Canonicos Cathedralis, non autem Collegiata Ecclesie, num. 10.
Fidei professionem, qui semel emisit, illam de nouo emittet in noua assequutione Canonatus, vel Dignitatis, aut Parochialis, n. 11.
Fidei professionem emittere sponte tenentur prouisi, absque monitione, nu. 14.
Fidei professio potest emitti coram Vicario, etiā Episcopo non impedito, d. cap. 16. nu. 15.
Sicut dicendum est de concursu ad Parochiales, etiam Episcopo non impedito, nu. 16.
Fidei professio emissia in Capitulo, presente Episcopo, seu eius Vicario, sufficit, nu. 17.
Sede episcopali vacante coram quo emittenda, d. lib. 2. cap. 16. nu. 18.
Non emisit infra duos menses, est nihilominus postea emittenda, n. 19.
Non tamen proderit ad faciendum fructus suos, prouiso, nu. 20.
Fidei professionem intra tempus, scienter omitteutes, peccant mortaliter, nu. 35.
Fidei professionem, qui per inaduertentiam emisit, potest id fateri Episcopo, à quo petat ad id admitti, nu. 39.
Fidei professio, sub qua forma emittitur, ex Cōstitutione Pij IV nu. 41.
Fidei professionis iuramentum corporaliter, & tactis Euangelijs praestandum, nu. 42.
Et quomodo ex communi vsu praestetur, n. 43.
Et quid si contingat opponi de in obseruantia illius forma, nu. 44.
Fidei professionis iuramentum personaliter, nõ autem per procuratorem praestandum, Ex declaratione Sac. Cong. nu. 46. & nu. 50.
Fidei professionis iuramenti formula instrumenti subijcitur, nu. 51.
Fidei approbationis Ordinarij ad Parochialem Ecclesiam duplex formula, lib. 3. cap. 5. n. 1.
Fieri non posse dicitur, quod comode fieri nequit, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 78.
Filij naturales, quomodo distinguantur à filiis patrimonialibus, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 51.
Sententia Gonz. glol. 9. §. 4. nu. 3. circa hac, num. 52.
Florenus, de quo in regula quarta Cancellaria, accipitur pro ducato auri de Camera, lib. 2. cap. 13. nu. 3.
Florenus nullus Camera reperitur, nisi ducatus auri de Camera, nu. 5.
Florenus, à Florentinis duxio initium, & sic dicitur à Florentia, nu. 17.
Forma, alia substantialis, alia accidentalis, lib. 3. cap. 6. nu. 19.
Forma, ex decreto irritante indueta, potest à Papa tantum alterari, nu. 20.
Forma remittitur, propter necessitatem, nu. 25.
Formam, Dignum, in formam gratiosam, quot modis de stylu Curia in prouisionibus beneficiorum, mutari contingit, cum exemplis ut hic, lib. 3. cap. 8. nu. 16.
Formula supplicationis proponitur, circa erectionem Parochialis Ecclesie, cum mutatione Rectoris amouibilis, in perpetuum, lib. 3. c. 1. num. 4.
Formula supplicationis pro reservatione pensionis militi Hierosolymitano, lib. 1. cap. 5. numero 229.
Fructus iuris conferendi, eligendi, seu presentandi, pertinent ad beneficij possessorem, nõ autem ad dominum, lib. 1. cap. 5. nu. 339.
Fructus assignantur pro dote Collegiata ex fructibus beneficij sibi uniti, lib. 2. cap. 15. nu. 9.
Fructus male perceptos non potest Ordinarius

INDEX RERVM;

- condonare ei, qui non emisit fidei professionem, lib. 2. cap. 16. nu. 26.
- Illos tamen solet condonare Sacra Penitentiaria Apostolica, nu. 27.
- Et quandoquē Sacra Congregatio Concilij & sub qua formula, nu. 28.
- Fructus suos, qui non fecit, ob non factam fidei professionem, tenetur illos restituere, lib. 2. cap. 16. nu. 33.
- Et cuiam applicandi, nu. 34.
- Fructus indebitè percipiens, ob non emissam fidei professionem, quando excusetur à restitutione, nu. 37.
- Fructus suos facit bona fide possidens, lib. 3. c. 8. num. 58.
- Fructus beneficiorum deseruiunt pro stipendio Clericorum, lib. 4. cap. 6. nu. 16.
- Fructuum beneficiorum detractio, & Seminario applicatio, ex forma Concilij debet precedere unionem beneficiorum, lib. 4. cap. 8. nu. 11.
- Fructuum beneficij Ecclesiastici reservatio non datur, nisi Cardinalibus, & alijs personis qualificatis, lib. 1. cap. 5. nu. 168.
- Fructuum reservatio requirit Clericatum tempore reservationis, nu. 169.
- Fundans Ecclesiam, non disponit circa spiritus-ualia sine consensu Episcopi, lib. 4. cap. 7. nu. 10.
- Fundatio beneficij comprehenditur sub verbo constructionis, lib. 4. cap. 5. nu. 25.
- Fundationi beneficij, non potest Episcopus derogare, quamvis illa non contineat verba irritantia, nec potest aliud, nisi, quod per Concilium Tridentinum est sibi concessum, lib. 2. cap. 12. n. 30.
- Fundationis beneficij simplex narratio, quomodo sufficiat, pro impetranda illius derogatione, nu. 32.
- Fundationis beneficij terminos non potest Ordinarius alterare, nu. 36.
- Fundationis derogatio requiritur, etiam in beneficijs ad Sedem Apostolicam devolutis, nu. 39. & 43.
- Fundationis derogatio, non cadit in inferiore, nu. 44.
- Fundatio beneficij, si plures contineat qualitates omnes sunt Pontifici narranda, lib. 2. cap. 12. num. 47.
- Fundatio beneficij, ubi obstat, Episcopus abstinere debet ab illius collatione, nu. 132.
- Fundationis beneficij derogatio, datur à Papa, insimul cum Collatione, nu. 133.
- Fundationi derogatum non censetur a Papa, si dicat, non obstante fundatione, nu. 134.
- Fundationis ordinatio, non dicitur statutum, numero 135.
- Fundationis generalis derogatio, etiam non propria concessa, non prodest impetranti, numero 138.
- Fundationis beneficij derogatio, sub qua formidetur, nu. 141.
- Etiam si fuerit fundatio Clerici, requirit expressam derogationem, nu. 142.
- Fundationi iurispatronatus laicalis qualitas, quomodo Papa deroget, lib. 4. cap. 6. nu. 12.
- Fundationi permittenti Canonicos, ultra tres menses abesse, non est derogatum per Concilium, lib. 2. cap. 14. nu. 46.
- Idem dicendum ex statuto confirmato à Sede Apostolica, nu. 47.
- Quatenus fuerit confirmatum ex certa scientia, nu. 48.
- Fundationes beneficiorum Ecclesiasticorum Papa servari studet, lib. 1. cap. 1. nu. 10.
- Fundationi beneficij, quando Papa deroget, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 87.
- Fundationis lex, maiorem vim habet, quam consuetudo, vel privilegium, nu. 90.
- Fundationi non derogatur ex clausula, nō obstantibus, &c. statuto autem sic, n. 96.
- Fundationis derogatio debet esse expressa, numero 97.
- Fundationis beneficiorum derogationes, in quibus casibus concedi consueverunt, nu. 104.
- Fundationis verba, omnino servanda, nu. 117.
- Fundationis beneficiorum qualitati solus Papa derogat, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 153.
- Et quandoquē de consensu fundatoris viventis, nu. 154.
- Fundationis beneficiorum qualitati, Papa nimis parcè derogat, nu. 155.
- Et huiusmodi derogationes regulariter pronuntur in signatura Gratia, nu. 156.
- Fundationis lex, quod non distinguit, & nos distinguere debemus, nu. 158.
- Fundationi beneficij, Clemens VII. rarò derogabat, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 161.
- Fundatio beneficij, eadem nō si fiat in testamento, qua extra illud, etiam circa derogationes, nu. 163.
- Fundationum beneficiorum maior pars fit extra testamentum, nu. 164.
- Fundationis beneficij non derogat Ordinarius, sed solus Papa, nu. 165.
- Quod intelligendum de conditionibus, possibili-

ET SENTENTIARUM.

*bilibus, non autem de impossibilibus, & sur-
pibus, ac contra naturam beneficij, qua ha-
bentur, ac si non essent apposita, nu. 166.*

*Fundatorem si appareat voluisse fundare Ca-
pellaniam non collatam, non refert lapsus
40. annorum ad illius statum immutandum,
lib. 1. cap. 2. nu. 60.*

*Fundatores possunt fundare Capellanas, in
Monasterijs, & Ecclesijs regularium, pro
Clericis Sæcularibus, de cõsensu Superioris
& Ordinarij, lib. 1. cap. 6. nu. 331.*

*Fundator, vel statutum dicens, quod prouisus de
Capellania, sit Capellanus, vel Sacerdos,
requirit, quod sit actus Sacerdos, lib. 2. cap. 10.
il 2. nu. 139.*

*Fundator adhuc uiuens, quomodo presentet cõ-
tra disposita in fundatione, nu. 142.*

*Fundatoris voluntati, nec Episcopus, nec Patro-
nus præiudicare potest, lib. 2. cap. 12. nu. 23.*

*Fundator Parochialis Ecclesie, neq; potest appo-
nere cõditionem, quod illius Rector sit amo-
nibilis, lib. 3. cap. 1. nu. 3.*

*Fundatorum beneficiorum voluntati, quare Pa-
pa adhereat, lib. 2. cap. 14. nu. 21.*

*Fundatorum vltimas voluntates, nullus inf-
rior à Papa potest commutare, lib. 2. cap. 11.
numero 7.*

G

G*raduatus, licet indignè, gaudet priuilegijs
graduatorum, lib. 2. cap. 4. nu. 116.*

*Gradus qualitas, cur in Collegiatis Ecclesijs re-
quiratur quoad Dignitates, lib. 2. c. 10. nu. 74.*

*Gratia reuadicatoria non sanat defectus non
expressos, lib. 1. cap. 5. nu. 202.*

*Gratia, de sui natura præiudicialis, quare non
requirat derogationem reg. de non toll. iu-
re quæ, lib. 2. cap. 14. nu. 69.*

*Gratias concedere solet Papa secundum inten-
tionem Datarj, lib. 3. cap. 8. nu. 31.*

*Gratificatio inter presentatos ad beneficium,
competit etiam Vicario Episcopi, num. 57.*

*Gratificatio, quando sit locus in presentato ad
beneficium, & quomodo facienda per Episco-
pum, lib. 4. cap. 6. nu. 50. & 56.*

H

H*abilitas superueniens post actum nul-
lum, nihil operatur, sed requiritur tem-
pore actus, lib. 1. cap. 5. nu. 103.*

*Honor Ecclesie consistit in eo, ut diuinus cul-
tus augeatur, lib. 2. cap. 14. nu. 20.*

I

I*doneitatis ad Parochiale sufficit attestatio,
quod fiat à quocumque ex tribus Ordinarijs
Oratoris, lib. 3. cap. 8. num. 12. Dummodo in
specie fuerit approbatus ad illam Parochia-
lem vacantem, assequendam, nu. 13.*

Nisi aliàs D. Datario videatur, ut hic, nu. 14.

*Illegitimum prouenendo Episcopus, non cen-
setur cum eo dispensare, & quare, lib. 2. cap.
12. nu. 101.*

*Illegitimus, est ab Episcopo dispensandus, ante
collationem beneficij, vel tonsuræ, nu. 102.*

*Illegitimus qui dispensatur ab Ordinario ad be-
nificium simplex, potest illud obtinere in qua-
cumque Diacesi, nu. 105.*

*Illegitimi filius, est habilis ad beneficium, nisi
aliud in fundatione caueatur, nu. 106.*

*Aut aliàs illud sibi canonicè conferatur, nu-
mera 107.*

*Quia censetur sub dispositione de legitimis,
nu. 108.*

*Illegitimi filius, non representat impudicam
speciem pro genitoris illegitimi, lib. 2. c. 12.
num. 109.*

*Illegitimi patris qualitas, non nocet filio legi-
timo, nu. 110.*

*Illegitimi, licet incapaces eorum, qua proueniunt
ex persona patris, sunt tamen capaces omnium
ex persona propria prouenientium, nu. 112.*

*Illegitimus dispensatur ab Episcopo, ad Cano-
nicatum Ecclesie Collegiata, seu aliud bene-
ficium, etiam si illud haberet annexam Pa-
rochiale Ecclesiam, nu. 115.*

*Illegitimus, à solo Papa, dispensatur ad plura, &
qualificata beneficia, ac maiores ordines, nu-
mero 117.*

*Illegitimus dispensatus ad unum beneficium, si
duo sibi collata acceptat, perdit utrumque,
& quare, nu. 120.*

*Illegitimus vigore cap. 1. de fil. presb. in 6. non
dispensatur ab Episcopo, si obstat aliquod statu
Ecclesie, quod illegitimus non admittatur ad
tale beneficium, lib. 1. cap. 12. nu. 123.*

*Illegitimus non dispensatur ad beneficium sim-
plex ab Episcopo, si obstat illius fundatio, nu-
mero 131.*

*Illegitimo non prodest dispensatio ad beneficium
ex cap. 1. de fil. presb. in 6. si ultra, concur-
rat*

INDEX R E R V M,

- rat aliud impedimentum iuris, nu. 143.*
Imò neq; sufficit dispensatio Apostolica, nò expresso altero impedimento, nu. 144.
Illegitimus dispensatus, debet esse honesta vita, lib. 2. cap. 12. nu. 95.
Illegitimus obtinens Canonicatum in Collegiata, an illum retineat, illa erecta in Cathedrali, nu. 145.
Et quid de minore, qui presentabatur ad Canonicatum, antè prædictam erectionem, nu. 146.
Illegitimus dispensatus ad sine cura Ecclesiam, si illa erigatur in curatam, quomodo præficiendus in Rectorem simplicem, aut Curatum, nu. 148.
Illegitimus, a solo Papa dispensatur ad Dignitatem, aut personatum, reiecta opinione Gamb. nu. 149.
Illegitimus non dispensatur ab Episcopo ad aliquem Sacrum Ordinem, nu. 153.
Nec ad beneficium, habens eundem Ordinem annexum, num. 154.
Et quomodo intelligenda verba, cap. 1. de fil. Presb. in 6. ibi dummodò sit tale, super quo possit Ordinarius dispensare, nu. 155.
Illegitimus, quando possit obtinere Canonicatum, & portionem in Cathedrali Ecclesia, nu. 156.
Illegitimi, antiquitus raro dispensabantur ad Canonicatus Ecclesie Cathedralis, præsertim tempore Pauli III. & Sixti V. nu. 158.
Et quare repelluntur ab Ecclesia Dei, nu. 159.
Illegitimitas non imprimit delictum, sed defectum, lib. 2. cap. 12. nu. 111.
Illud, de quo agendum est, debet esse in rerum natura, lib. 2. cap. 1. nu. 1.
Impedimentis duobus existentibus, uno sublato, remanet alterum, lib. 2. cap. 12. nu. 84. & lib. 4. cap. 6. nu. 18.
Impedimentum non sufficit probari, nisi probeatur diligentia in eo remouendo, lib. 4. cap. 2. num. 71.
Imperator confert beneficia Ecclesiastica ex privilegio Apostolico, lib. 1. cap. 4. nu. 88.
Incompatibilitas Canonicatus, cum Dignitate maior est, si sint in duabus Ecclesijs, lib. 2. cap. 6. nu. 16.
Indignus, & non idoneo ad beneficia, distinguitur, lib. 4. cap. 6. nu. 1.
Indulgentia concessa Ecclesie, transfertur in translatione eiusdem Ecclesie ad alium locum, lib. 4. cap. 5. num. 19.
Indultum concessum Archiepiscopo Terra Martima deferendi insignia pastoralia, lib. 2. cap. 14. nu. 8.
Indultum deferendi insignia, concessum Canonicis, & Dignitatibus Ecclesie Panormitanae, etiam ad Supplicationem Cardinalis, illius Archiepiscopi, nu. 11.
Et sub qua forma, nu. 12.
Et quod Canonicis Mansionarijs, & Capellanis Ecclesie Ferrariens. nu. 13.
Et Canonicis Ecclesie Lanuen. nu. 14.
Inferior, licet habeat ius congregandi Synodum, si tamen illam nondum congregavit, cuius spectat ab Episcopo, lib. 3. cap. 3. nu. 9.
Institutum attendi, & spectari debet, lib. 3. cap. 6. nu. 81.
Insignia deferendi facultas conceditur quandoq; Dignitatibus Ecclesie, non autem Canonicis, lib. 2. cap. 14. nu. 5.
Insignium qualitas quandoq; præscribitur à Papa, ad istar aliarum Collegiatarum, nu. 6.
Insignia deferendi facultas, quomodo petenda à Papa, nu. 7.
Insignia, Pontificalia Correctoris hospitalis Incorabilium Neapolis, quomodo, per Gregorium XV. concessa, lib. 2. cap. 14. nu. 15.
Insignia quoadque maiora in Collegiatis, quam Cathedralibus concessa, & quare, nu. 16.
Insignia deferendi, indultum, tam in erectione Ecclesie, quam ad partem, concessum, nu. 18.
Insignia deferendi facultas, conceditur, ob divini Cultus augmentum, nu. 19.
Insignia deferendi, indultum, formula proponitur, per supplicationem ad partem, nu. 22.
Insignia deferendi facultas, regulariter non conceditur, nisi ex voto Sacre Congregationis Rituum, nu. 24.
Insignia Canonicis, & alijs à Papa concessa, non possunt ab Episcopo mutari, lib. 2. cap. 14. nu. 26.
Insignium concessio, extra casum erectionis Ecclesie, causam requirit, nu. 29.
Insignia deferendi indultum, quandoque ex illius abusu, reuocatur, nu. 34.
Et sub qua forma reuocetur, nu. 35.
Insignis locus, quis, lib. 2. cap. 1. nu. 8. & 10.
Insignitatis loci qualitas, ad effectum in eo erigendi Collegiatam insignem, nu. 17.
Instituendi ius in beneficio, inferiori competit ex præscriptione, vel privilegio, lib. 4. cap. 7. num. 2.

ET SENTENTiarVM.

- Instituendi ius in beneficio, potest acquirere inferior cumlatiue ad Ordinarium, nu. 22.*
- Instituendi ius habet Praeceptor S. Antony de Vienna; necnon Archipresbyter Terra Gragnani, eorumq; institutionum formula proponuntur, nu. 27.*
- Etiā laica competit ex approbatione Papae huiusmodi ius, nu. 28.*
- Instituendi facultas, in beneficio iurispatronatus; reseruat̄ quandoque Summo Pontifici, num. 29.*
- Et proponitur formula supplicationis, cum ipsa reseruatione, nu. 30.*
- Instituendi facultate, Papae reseruata in beneficio iurispatronatus, litterae Apostolicae non concipiuntur sub verbo, institutionis, sed collationis, nu. 31.*
- Instituendi potestas, quam habet Capitulum Sede vacante, dependet à iurisdictione, lib. 2. cap. 3. nu. 80.*
- Instituendus dignior ex equaliter presentatis, aliās instituens peccat mortaliter, lib. 4. cap. 6. num. 51.*
- Institutio facta in beneficio ab inferiore, existente in quasi possessione instituendi, valet, lib. 4. cap. 4. nu. 11.*
- Institutio solo Ordinarij in beneficio, non arguit illud fuisse erectum illius auctoritate, lib. 1. cap. 2. nu. 41.*
- Institutio, est translatio iuris non libera, lib. 2. cap. 3. nu. 74.*
- Institutio in beneficio potest fieri etiā extra Diocesim habentis instituere, lib. 4. cap. 2. nu. 84.*
- Non tamen in contradietorio iudicio, nu. 83.*
- Institutio in beneficio iurispatronatus, quandoq; Papae reseruat̄, lib. 4. cap. 3. nu. 25.*
- Non reseruanda inferiori, ex Concilio Tridentino, nu. 26.*
- Institutio in beneficio, ante lapsam temporis edicti, est nulla, nu. 30.*
- Institutio in beneficio fieri nequit, nisi cum qualitatibus, in fundatione requisitis, lib. 4. cap. 6. nu. 41.*
- Institutio in beneficio iurispatronatus non faciēda, nisi auct̄o Promotore Fiscali Curiae Episcopalis, & quae contra eam opponi possint, nu. 61.*
- Institutio in beneficio, licet non habeat tempus praefinitum, non ideo est plurimum, prorahenda, lib. 4. cap. 7. num. 11.*
- Ex lege fundationis, quandoq; infra triiduum faciēda, nu. 12.*
- Institutione sequuta in beneficio iurispatronatus, illius bonorum possessio transit in institutum, lib. 4. cap. 7. nu. 37.*
- Institutionis sententia, nulla, non praecedentibus edictis, nu. 7.*
- Institutionis in beneficio iurispatronatus sententia formula proponitur, nu. 21.*
- Institutionis sententia fertur, etiā post obitum presentium, lib. 4. cap. 7. nu. 24.*
- Institutionis loco, succedunt provisiones Apostolicae, lib. 4. cap. 3. nu. 21.*
- Institutionis litterarum in beneficio iurispatronatus formula proponitur, lib. 4. cap. 7. num. 24.*
- Instrumentum dicitur probatio euidentis, ac facit rem notoriam, lib. 1. cap. 6. nu. 352.*
- Interpretatio, in dubio sumitur ad validandum actum, lib. 1. cap. 5. nu. 132.*
- Interpretatio verborum faciēda, secundum communem usum loquendi, lib. 2. cap. 10. il. 2. num. 123.*
- Iulius argenteus; unde dictus, lib. 2. cap. 13. num. 8.*
- Iura priuatorum nemo scire tenetur, lib. 4. cap. 7. num. 4.*
- Iuramenti fidelitatis per Episcopum promotum praestandi forma, lib. 2. cap. 16. nu. 62.*
- Et unde sit extracta hac formula, nu. 63.*
- Iuramentum fidelitatis, per prouisos de primis Dignitatibus, sub qua forma praestandum, & quomodo per prouisos de Dignitatibus regularibus, lib. 2. cap. 16. nu. 52.*
- Et quam ratione expediatur in Cancellaria Apostolica, nu. 53.*
- Iuramentum professionis fidei, & alia praestanda per promotos ad Cathedralēs, & Monasteria, nu. 55.*
- Iuramentum professionis fidei praestatur, etiā per DD. Cardinales ante pilei rubei receptionem, nu. 57.*
- Iurisdic̄tio, per negligentiam Episcopi, deuoluitur ad Archiepiscopum, lib. 4. cap. 3. nu. 12.*
- Iurisdictionis exercitium, quādo acquirat notus Pralatus, ut beneficia conferre possit, lib. 3. cap. 6. nu. 61.*
- Ius est metiendum ex parte possessoris, lib. 2. cap. 13. nu. 47.*
- Iurispatronatus erectioni potest Commendatarius praestare auctoritatem, lib. 2. cap. 3. num. 101.*
- Iurispatronatus probationes post Episcopi collationem, illam non irritat, lib. 1. cap. 6. nu. 351.*
- Iuris-

INDEX RERVM

- Iurispatronatus probatio post collationem Episcopi, deseruit pro alijs futuris vacationibus, num. 354.**
- Iurispatronatus, an debeat esse hereditarium, vel gentilium, potest declarari in Codicillo de consensu Episcopi, lib. 2. cap. 12. nu. 57.**
- Iurispatronatus, etiam ex sola dotatione acquiritur, lib. 4. cap. 1. nu. 10.**
 Etiam in Capella, ab alio, alias, dotata nu. 11.
- Iurispatronatus laicale, in quo differat ab Ecclesiastico, lib. 4. cap. 2. nu. 38.**
- Iurispatronatus laicale, quomodo efficiatur Ecclesiasticum, & è contra, nu. 39. & 50.**
- Iurispatronatus fundatum à clerico, quomodo censetur Ecclesiasticum, nu. 45.**
 In dubio prasumitur fundatum ex bonis Ecclesiasticis, nu. 46.
 Quando verò, ecus, nu. 47.
- Iurispatronatus, an sit ecclesiasticum, vel laicale, attenditur quasi possessio presentandi, num. 49.**
- Iurispatronatus relictum Prefectis Fabricæ, seu Oeconomis Ecclesiæ, an sit laicale, vel Ecclesiasticum, lib. 4. cap. 2. nu. 51.**
- Iurispatronatus erigi potest, cum conditione, quod illud nunquam efficiatur Ecclesiasticum, nu. 59.**
- Iurispatronatus titulus, ad mentem Concilij Tridentini, quomodo probandus, lib. 4. cap. 4. num. 1.**
- Iurispatronatus acquirit, qui dat fundum, vel construit, aut dotat, & sic alternatiue nu. 2.**
- Iurispatronatus existentia, & pertinentia, probanda ante institutionem presentati, nu. 4.**
- Iurispatronatus titulus non est necessarius in iudicio supponitissimo manutentionis, p. 10.**
- Iurispatronatus possessio, quando transferatur, absq; illius apprehensione, lib. 4. cap. 4. nu. 19.**
 Illius existentia probanda, nu. 20.
- Iurispatronatus non acquiritur ex donatione facta Ecclesiæ, etiam magna rei, num. 25. & 27.**
 sed ex formali dotatione, nu. 28.
- Iurispatronatus acquiritur, etiam non expresse reseruatim, & quare, lib. 4. cap. 4. nu. 29.**
 Non acquiritur in Ecclesiæ Collegiata, seu Conuentuali pro presentatione Prælati, seu indulto Apostolico, nu. 30.
- Iurispatronatus, quando non acquiritur à dante, nu. 31.**
 Acquisitum ex privilegio, sublatum per Concilium Tridentinum, nu. 32.
- Etiam cum quasi possessione inde secum, num. 33.**
 Non conceditur ex privilegio Episcopi, etiam ex declaratione Sacre Congregationis, numero 34.
- Concessum ex causa onerosa, non est sublatum per Concilium, nu. 35.**
 Debet tamen per Ordinarium reuideri, nu. 36.
- Iurispatronatus usurpatio, etiam in parua Vniuersitate prasumitur, lib. 4. cap. 4. nu. 40.**
 Gestat tamen, ubi datur equalis concursus presentia, & authoritatis in Collatoribus, numero 41.
- Nec non quando Ecclesiæ est patrona Capri, in qua adest iurispatronatus, nu. 42.**
 Sic etiam quando Vniuersitas, vel Collegium non habet authoritatem, & iurisdictionem in beneficijs, nu. 43.
- Iurispatronatus usurpatio prasumitur ex potentia, etiam sine iurisdictione, nu. 44.**
- Iurispatronatus, quot modis de uno in alium transferatur, lib. 4. cap. 5. nu. 1.**
 Transit in usufructuarium omnium bonorum, nu. 2.
 Non transit in creditorem, cui datum est pignus vniuersitatis bonorum, nu. 3.
 Transferitur cum hereditate, sine consensu Episcopi, nu. 4.
 Legari tamen, aut quouis titulo particulari transferri non potest, sine dicto consensu, num. 5.
 Qui tamen non requiritur, si transferatur in Ecclesiam, Secus si in laicum, nu. 6.
- Iurispatronatus transfertur donatione, & quomodo id intelligatur, nu. 7.**
 Si fiat illa filio, viuente patre, requiritur consensus Ordinarij, nu. 8.
- Iurispatronatus translatio sine consensu Ordinarij non abdicat ius à transfente, nu. 9.**
- Iurispatronatus erectioni, seu translationi, non potest Vicarius Episcopi consentire, nu. 15.**
- Iurispatronatus fundatio, consensum non autem consilium Episcopi requirit, ab. 4. cap. 4. num. 26.**
- Iurispatronatus beneficij, an possit Episcopus ad sui fauorem erigere, lib. 4. cap. 5. nu. 29.**
 Et respondetur negatiue, nu. 30.
- Iurispatronatus quomodo transeat cum Vniuersitate, distinctio proponitur, num. 39.**
 Et quando, vendito Palatio, à quo illud dependet, nu. 40.
- Iurispatronatus, siue ecclesiasticum, siue laicale, est**

ET SENTENTIARVM

- de iurisdictione iudicis Ecclesiastici, lib. 4. cap. 2. nu. 52.
- I**us patronatus redictum Confraternitati Laicorum, quomodo laicale, nu. 54.
- I**us patronatus, ratione patrimonij Clerici, non dicitur Ecclesiasticum, nu. 55.
- I**us patronatus fundatum à Clerico, quando censeatur Ecclesiasticum, nu. 56.
- I**us patronatus, quomodo laicale, si illius exercitium sit penes Ecclesiam, nu. 58.
- I**us patronatus non dicitur Ecclesiasticum, aut mixtum, si patronus presentet eum consensu regularis, nu. 60.
- I**us patronatus concessum, cum Clausula, ac si esset ex fundatione, &c. non excludit privilegium, lib. 2. cap. 15. nu. 141.
- I**us patronatus ex fundatione, concessum à Papa, non dicitur ex privilegio, lib. 4. cap. 4. nu. 37.
- I**us patronatus quomodo probandum, ubi cessat suspicio usurpationis, nu. 38.
- Non sufficit probari per testes, nu. 39.
- I**us patronatus, an transferatur de vna Ecclesia ad aliam, sine consensu Episcopi, lib. 4. cap. 5. num. 18.
- I**us patronatus transfertur venditione vera vniuersitatis, in qua illud adest, nu. 20.
- I**us patronatus venit appellatione iurium, et pertinentiarum, nu. 21.
- Non acquiritur ex sola reparatione, seu restitutione Ecclesie, nu. 22.
- Nec, ex augmento dotis, nu. 23.
- I**us patronatus ex privilegio, non conceditur per Episcopum, nu. 24.
- I**us patronatus non amittitur per fructum beneficij diminutionem, nu. 28.
- I**us patronatus, est ius reale, & transit cum vniuersitate, nu. 33.
- Quod tamen singulariter transferri non potest, cum sit spirituali annexum, nu. 34. & 35.
- Transit tamen cum vniuersitate, ad heredem, etiam vniuersalem, nu. 36.
- Ac etiam in donatione quorumcumq; bonorum, &c. iurium, &c. nu. 37.
- Tanquam annexum spiritualitati, in extimabile est, & sine pretio pretiosum, nu. 38.
- I**us patronatus mentio, quomodo facienda in venditione vniuersitatis, lib. 4. cap. 5. nu. 41.
- I**us patronatus, quomodo exprimentum in venditione vniuersitatis, ut illud transeat, nu. 43. & 45.
- I**us patronatus venditum aequè principaliter, cum vniuersitate, amittitur, & Ordinarius confert beneficium tanquam libera collationis, nu. 47.
- I**us patronatus non acquiritur, si haeres cogitur à Iudice ad fundandum, lib. 4. cap. 6. nu. 43.
- I**us patronatus noluisse fundatorem sibi reservare, quomodo dignoscendum, lib. 4. cap. 7. num. 25.
- I**us patronatus non acquiritur ex Eleemosynis, num. 26.
- I**us presentandi habens, non inde sequitur, quod habeat ius patronatus, lib. 1. cap. 6. numero. 340.
- Et quare, nu. 341.
- I**us quassitum tertio, potest Princeps de potestate absoluta, tollere, etiam sine causa, lib. 2. cap. 14. nu. 58.
- In dubio tamen id non presumitur, nu. 59.
- I**us tertij semper censetur preseruatum in totaque dispositione, lib. 2. cap. 15. nu. 98.
- I**us tertio quassitum Papa censetur tollere potest per importunitatem, quam per voluntatem, nu. 99.
- Quod procedit, etiam si rescriptum emanauerit ad fauorem pia causa, nu. 100.

L

- L**aicus est incapax iuris spiritualis, lib. 1. cap. 4. nu. 79.
- Ex privilegio tamen Papa fit capax, nu. 80.
- L**aicus, nec per momentum temporis, potest beneficium ecclesiasticum obtinere, lib. 1. cap. 5. nu. 102.
- L**aicus, sicut est incapax collationis, ita etiam presentationis, nu. 112.
- L**aicus impetrans beneficium, asserendo, quod clericali charactere insigniri cupit, raro hodie admittitur, nu. 122.
- L**aicus, si ex privilegio Apostolico confertur beneficium, illud efficitur quid seculare, nu. 124.
- L**aicus tenetur regula de impetrando beneficio certo modo, si illud obtinet ex dispensatione, nu. 137.
- L**aicus non est notorie incapax beneficij, cum possit illud ex dispensatione obtinere, lib. 1. cap. 5. nu. 138.
- L**aicus ex privilegio Papa, potest habere etiam Canonicatum, nu. 140.
- L**aicus, qui in reservatione pensionis, Clericum se nominauit, quomodo succurrendum, nu. 200.
- L**aicus rectè potest ad beneficium presentari, D d d cum

INDEX RERVM,

- cum conditione, ut statim fiat Clericus, lib. 4. cap. 6. nu. 31.
- Lectoris deputatio pro Theologo, facienda ad prescriptum Concilij Tridentini, alias est nulla, lib. 2. cap. 5. nu. 9.
- Legata pia non dicuntur beneficia ecclesiastica, nisi in titulum collatum erecta à Papa, vel ab Ordinario iusta existente causa, lib. 1. cap. 2. nu. 33.
- Legata pia, & simplices Capellania pro celebrandis missis, non cadunt sub spolijs, & inuehitur in Commissarios, & subcollectores exigentes introitus dictarum missarum, nu. 58.
- Legatum factum cum onere celebrandi missas, est quid laicale, & temporale, lib. 1. cap. 2. num. 29. & 39.
- Legatus non potest contra Concilium, & ius commune dispensare, lib. 2. cap. 6. nu. 58.
- Legatus à latere conformat se cum stylo Sedis Apostolicae, lib. 4. cap. 3. nu. 13.
- Non tamen subijcitur regulis Cancellariae Apostolicae, circa expeditiones, nu. 14.
- Legitimè factum, non irritandum, licet ad eum casum deuenerit, à quo incipere non potuit, lib. 1. cap. 6. nu. 367.
- Leges, non omnes scire tenentur, lib. 4. cap. 6. nu. 6.
- Legum intellectus, quotidiano vsu, apertius apparet, lib. 2. cap. 2. nu. 39.
- Lege, quod non cauetur, in praxi non habetur, nu. 40.
- L. cum hæredes, ff. de acquirenda poss. non procedit, quando agitur, nomine Ecclesie, lib. 2. cap. 13. nu. 46.
- Lex, seu Constitutio, utentium more non recepta, nullas habet vires, lib. 2. cap. 15. nu. 144.
- Lex partialis, si pœnam contineat ipso iure, non ligat in foro conscientie, lib. 2. cap. 16. nu. 38.
- Liber Dataria, probat qualitatem gratia, lib. 1. cap. 5. nu. 259.
- Eiq̃ue fides adhibenda, & praeualet testibus, nu. 255. & 256.
- Liberalitas, qua fit erga Ecclesiam, intelligitur libera ab omni onere, lib. 4. cap. 4. nu. 28.
- Liberalis nemo in necessarijs, lib. 2. cap. 3. nu. 75.
- Lis super beneficio censetur mota, etiam super possessione illius bonorum, lib. 4. cap. 7. numero 46.
- Litteris Apostolicis p̃mblatis, nihil addendum, aut detrahendum, lib. 3. cap. 8. nu. 17.
- Litteras Apostolicas corrigendi munus, Cancellariae Regenti demandatum, num. 24.
- M
- Mandata, sunt irrevocabilia super eo, ut quod quis de necessitate tenetur, lib. 1. cap. 5. nu. 248.
- Mandatum ad presentandum ad beneficium vacaturum, quando valodum; hic distinguitur, lib. 4. cap. 6. nu. 34.
- Manualitas in Rectore Parochialis Ecclesie, non admittenda, & quare, lib. 3. cap. 1. nu. 2.
- Ac propterea difficile admittitur in Parochialibus, lib. 3. cap. 9. nu. 36.
- Manualitate obrenta, non datur amoto restitutio, lib. 1. cap. 6. nu. 275.
- Et quomodo intelligatur, nu. 276.
- Manualitas, quoad regulares, quomodo differat à manualitate quoad seculares, nu. 277.
- Manualitas nõ stat in natura beneficij, quod est perpetuum, nec per amotionem beneficiati, desinit esse perpetuum, nu. 278.
- Melira insula, ex indulto Leonis X. confirmato per Clementem VIII. beneficia, non conferuntur, nisi originarijs, lib. 2. cap. 10. il. 1. numero 45.
- Et littera prædicti indulti annectuntur, numero 46.
- Mens hominis deprehenditur ex eo, quod consuevit facere, lib. 2. cap. 6. nu. 29.
- Menses Martij, & Septembris, quomodo sint reseruari, lib. 3. cap. 6. nu. 5.
- Mensis expressio, necessaria in quacumque vacatione beneficij, nu. 44.
- Etiam in gratijs, motu proprio concessis, nu. 45.
- Mensis expressio, in impetratione beneficij, dispositiue facienda, nu. 47.
- Miles quilibet Lauretanus, potest retinere pensionem ducatorum ducentorum auri de Camera, etiam si sit bigamus, lib. 1. cap. 5. numero 226.
- Miles SS. Mauritij, & Lazari pro summo ducatorum 400. nu. 228.
- Milites S. Ioannis Hierosolymitani, lata significacione, dicuntur regulares, lib. 1. cap. 5. num. 221.
- Sunt de foro Ecclesiastico, & dicuntur Ecclesiastica persona, nu. 222.
- Et censentur, ut Clerici, ad effectum sibi reseruari pensiones, nu. 223.
- Non sunt capaces pensionum super fructibus beneficiorum secularium, nu. 224.
- Miles S. Stephani capax pensionis ducatorum 200. est facultas fuit per Paulam

ET SENTENTIARVM.

lum V. ampliata ad 400. ducatos, lib. 1. cap. 5. nu. 227.

Milites Hierosolimitani sunt capaces pensionibus super fructibus beneficiorum sua religionis, nu. 233.

Minor 14. annis, est incapax beneficij simplicis, etiam de iure patronatus, lib. 4. cap. 6. nu. 9. Et quomodo ei detur prouisio beneficij vacantis per resignationem, nu. 10.

Minor nobilius, facili dispōatur super defectū atatis ad beneficium, & sub qua forma, num. 11.

Minori petenti sibi prouideri de Parochiali, quomodo per Papam succurratur, lib. 3. cap. 7. num. 17.

Missarum onus, non est de essentia beneficij, sed sufficit recitare horas Canonicas, lib. 1. cap. 3. nu. 72.

Missarum numerus in fundatione beneficij, quando possit per Ordinarium reduci, lib. 2. cap. 11. nu. 1.

Quenam facultas sit Episcopo ad id attributa, vigore Concilij Tridentini, nu. 2.

Missarum numerus in fundatione beneficij, an per Ordinarium, ex causa diminutionis fructuum possit reduci, nu. 5.

Et respondetur negative, nu. 6.

Missarum onera in fundatione beneficiorum, reducendi facultas quomodo concessa Archiepiscopo Neapolitano, num. 8.

Et qua ratione reductio fuerit facta, vigore predictæ facultatis, nu. 9.

Missarum numerum reducendi facultas interdicta Episcopis, & alijs inferioribus, lib. 2. cap. 11. nu. 10.

Et annectitur Decretum Sacra Congregationis de celebratione Missarum, nu. 11.

Declarationes Sacra Congregationis super huiusmodi decreto, nu. 12.

Missarum numerus, quomodo per Papam aut Sacra Congregatione reducat, nu. 13.

Et sub qua formula, nu. 14.

Missarum celebrationis legatum, si non acceptetur, quid agendum, num. 15.

Mitra, est proprium ornamentum pontificale, solis Episcopis competens, lib. 2. cap. 14. numero 30.

Mitra usum, concessum Primicerio Ecclesie Neapolitanae, minori 30. annis, lib. 2. cap. 14. nu. 23.

Mitra, & Baculi usus, diuersis Abbatibus, & Prepositis concessus, nu. 27.

Sub qua forma concessus Abbati Monasterij Pramonstraten, nu. 28.

Mitra usus, quomodo Abbatibus, alijsq; inferioribus, per Clementem IV. concessus, nu. 36.

Moneta nulla nuncupatur de Camera nisi ipse ducatus, lib. 2. cap. 13. nu. 6.

Motus proprius excludit defectum subreptionis, non tamen intentionis, lib. 3. cap. 6. numero 46.

N

Natura rei attenditur, non autem, vis in nomine, lib. 1. cap. 2. nu. 17.

Negligentia instituentis in beneficio, non presumitur, nisi probetur, lib. 4. cap. 3. nu. 9.

Nomina plura in beneficialibus, & qua, lib. 2. cap. 8. nu. 2.

Nomina debent rebus conuenire, nu. 4.

Nominatio ad beneficium iurispatronatus non requirit Clericatum, sed tantum presentatio, lib. 1. cap. 5. num. 113.

Nominum diuersitas, diuersitatem rerum inducit, lib. 2. cap. 8. nu. 3.

Notariatus officium erectū à Gregorio XV. pro formandis processibus, super qualitatibus prouendarum ad Cathedrales Ecclesias, & monasteria, lib. 2. cap. 16. nu. 58.

Notorium habet vim expressionis, lib. 2. cap. 8. num. 38.

Noua prouisio datur super nullitate collationis beneficij ob defectum Clericatus, lib. 1. cap. 5. num. 133.

Illius formula supplicationis proponitur, numero 134.

Nullum quod est, nullum producit effectum, lib. 2. cap. 10. il 2. nu. 167.

O

Obseruantia, quomodo non egeat prescriptione, lib. 2. cap. 10. il 2. nu. 127.

Obsertantia, est cuiusuis dispositionis interpret, lib. 2. cap. 10. il 2. nu. 135.

Officia singula, singulis committenda personis, lib. 3. cap. 8. nu. 40.

Officiales, siue Cancellaria, siue Camera Apostolica, omnes sunt ipsius Papa, & nulla inter eas adest differentia, lib. 1. cap. 5. nu. 230.

Officiales Camera, & Cancellaria circa litterarum expeditiones, omnes sciunt intentionem Papa, num. 232.

INDEX RERVM;

- Officium suum, se unicuique persona non observetur, Reip. ordo confunditur, lib. 3. cap. 8. nu. 41.*
- Onus simplex celebrationis missarum non efficit beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. cap. 2. num. 20.*
- Onus administrandi bona, & celebrari faciendi missas, etiam cum denominatione Capellania, sit deficient requisita, non dicitur beneficium, nu. 22. & 27.*
- Etiam si Episcopus concesserit facultatem eas celebrandi, nu. 23.*
- Onus in fundatione, quod deputetur Sacerdos, qui celebret, aut celebrare faciat, quomodo intelligatur, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 120.*
- Optio capit unionis dissolutionem, immò etiam continet ipsam dissolutionem, lib. 2. cap. 5. num. 25.*
- Ordinari non potest quis ad titulum beneficij amovibilis, licet collatus, & quare, lib. 1. cap. 2. nu. 46. & 47.*
- Ordinarij autoritas quomodo presumatur in erectione beneficij, lib. 1. cap. 2. nu. 64.*
- Ordinarius presumitur instructus de requisitis concurrentium ad Parochialem, lib. 3. cap. 4. nu. 15. & 20.*
- Ordinatus ad titulum officij Ecclesiastici, non perpetui potest illud à successore auferri, & quare, lib. 1. cap. 2. nu. 50.*
- Ordines sacri non requiruntur in Canonicis Collegiata Ecclesia non insignis, lib. 2. cap. 12. nu. 76.*
- Ordinis sacri defectus, neminem repellit à beneficio, sed quomodo intelligatur, lib. 2. cap. 10. num. 88.*
- Ordo presbyteratus, quomodo infra annum per prouisum suscipiendus, nu. 89.*
- Ordo presbyteratus actu requisitus, quomodo remittatur à Papa, nu. 95.*
- Ordo Sacerdotalis quomodo requiratur per modum aptitudinis, aut contemporaneè, numero 107.*
- Ordo attenditur, quem requirit Dignitas, vel Canonicatus, de sui natura, non autem atas ad Parochialem illi annexam, etiam ex declaratione Sacra Congregationis, lib. 2. cap. 12. nu. 85.*
- Originarijs, ex Indulto Apostolico, beneficia Ecclesiastica conferenda, & proponitur formula Indulti, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 43.*
- Originarius in assequutione beneficij, preferendus, nu. 41. & quare, nu. 42.*
- Originis ratio non habenda in distribuendis beneficijs, sed habitas persona, & meritum, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 38.*
- Oriundus, in omnibus ferè, rescriptis beneficijs, accipitur pro orio, nu. 50.*
- Oriundus, non oriundo, &c. praefertur in assequutione beneficij, lib. 3. cap. 7. nu. 20.*

P

- P***apa potest dispensare in his, qua sunt à iure positiuo, lib. 1. cap. 1. nu. 6.*
- Dispensat tamen regulariter ex iusta causa, num. 7.*
- Papa tantum reddit laicum capacem inris spiritualis, lib. 1. cap. 4. nu. 82.*
- Papa potest dispensare, cum laico ad obtinendum beneficium, lib. 1. cap. 5. nu. 135.*
- Papa non censetur sanare defectus, quos ignorat, lib. 1. cap. 5. nu. 203.*
- Papa, conferendo beneficium, non censetur voluisse illius naturam mutare, lib. 1. cap. 6. num. 292.*
- Papa presumitur, beneficium consulisse secundum eius statum, nu. 307.*
- Papa censetur rescribere secundum ius commune, lib. 1. cap. 6. nu. 348.*
- Papa, cur dicitur Beatissimus, remissiuè, lib. 2. cap. 1. nu. 5.*
- Papa solus dispensat super pluralitate prabendarum, tam in eadem, quam in diuersis Ecclesijs, lib. 2. cap. 6. nu. 56.*
- Et quare, nu. 57.*
- Papa autoritas, in alienatione rerum Ecclesie adhibetur, ut suppleat omnes solemnitates, lib. 2. cap. 8. nu. 32.*
- Papa, conferendo iure deuoluto, restringit suam prouisionem ad eius normam, lib. 2. cap. 12. nu. 45.*
- Nec censetur, velle uti plenitudine potestatis, num. 46.*
- Papa habet omnia iura in scrinio pectoris, numero 128.*
- Papa autoritas excludit omnem aliam solemnitatem, lib. 2. cap. 15. num. 54.*
- Papa supplet omnes solemnitates, & defectus, num. 70.*
- Papa confert beneficia per eam nouiter erecta tanquam, reseruat, nu. 163.*
- Et Cancellaria dat in bulla de vacanti apud Sedem, nu. 164.*
- Papa fungitur autoritate Apostolorum, lib. 2. cap. 16. nu. 74.*

Papa

ET SENTENTIARVM!

- Papa fungitur auctoritate Apostolorum, lib. 2. cap. 16. nu. 74.*
- Papa non presumitur habere notitiam iuris specialis alicui competentis, lib. 4. cap. 7. nu. 6.*
- Paria sunt, aliquid in tempore non facere, vel minus sufficienter facere, lib. 4. cap. 2. nu. 76.*
- Paria sunt non esse, vel esse, & non habere administrationem, lib. 1. cap. 5. nu. 148. et 151.*
- Parochia constituitur ex decem personis, lib. 3. cap. 5. nu. 10.*
- Parochialis, si erigatur in Collegiatam, precedit alias Parochiales, lib. 2. cap. 14. nu. 67.*
- Parochialis Ecclesia Rector, ad nutum amovibilis, quomodo, ex nova Papa erectione fiat perpetuus, lib. 3. cap. 1. nu. 1.*
- Parochialibus Ecclesijs quomodo occurrendum, si unus Rector non sufficit Sacramentis ministrandis, etiam ex declarationibus Sacra Congregationis, lib. 3. cap. 2. nu. 1.*
- Parochialis Ecclesia non diuidenda ab Episcopo, si unus Rector non sufficiat pro administratione Sacramentorum, & referuntur decisiones Rota, nu. 3.*
- Parochialis, seu alterius Ecclesia dimembratio, non fit per Ordinarium, nisi concurrentibus causa, & solemnitatibus. Secus per Papam, num. 4.*
- Et circa id, plura notantur in praxi, nu. 5.*
- Parochialis Ecclesia erectionis ordinaria auctoritate facta formula, lib. 3. cap. 2. nu. 11.*
- Parochialem Ecclesiam Episcopus, medum a fundamentis, verum etiam simplicem Ecclesiam ita erigere potest, nu. 12.*
- Parochialis, an possit per Episcopum reduci ad simplicem Ecclesiam, sine simplex beneficium, & Responso est negativa, nu. 13.*
- Nam Papa satum competit ista facultas, cum exemplis in praxi, nu. 14.*
- Parochialis Ecclesia vacans, an commendetur per Ordinarium, lib. 3. cap. 3. nu. 19.*
- Et resoluitur negativè ex Sacra Congregatione, nu. 20.*
- Parochialis Ecclesia, neq; Vicario Episcopi confertur, nisi per concursum, lib. 3. cap. 4. nu. 1.*
- Neq; Doctari, siue Licentiato in Theologia, siue in iure Canonico, nu. 2.*
- Nec ijs, qui testimonium habent ab Episcopo de idoneitate, pro administrandis Sacramentis, nu. 3.*
- Parochialem Ecclesiam assequutus, quam postea dimisit, non potest eandem assequi sine novo concursu, nu. 5.*
- Parochialis Ecclesia Rector, potest ad aliam Parochialem vacantem concurrere, lib. 3. cap. 4. nu. 12.*
- Parochialis collatio spectans ad inferiorem Collatorem, non devoluitur, ad Sedem Apostolicam, ob non servatam formam Concilij, & constitutionis Pij V. nu. 27.*
- Parochialis Ecclesia vacans ob non servatam formam Concilij, ac Constitutionis Pij V. sub qua formula impetretur à Sede Apostolica, num. 28.*
- Et quomodo narratiua litterarum verificanda, nu. 29.*
- Et quid verificandum, nu. 30.*
- Parochialis Ecclesia, Sede Episcopali vacante, non confertur à Capitulo, lib. 3. cap. 6. nu. 51.*
- Parochiales Ecclesia reservata, vacantes, Sede Apostolica vacante, rectè per Ordinarios conferuntur, nu. 58.*
- Parochialis Ecclesia reservata, quomodo supplicationis formula concipiatur pro illius impetratione, lib. 3. cap. 5. nu. 2.*
- Parochialis Ecclesia, etiam secundum sensum Cancellaria Apostolica, quamam dicatur, num. 3.*
- Parochialis Ecclesia habitu tantum, impetratur à Papa tanquam beneficium simplex, nu. 7.*
- Et quid servet Cancellaria Apostolica in litteris illius provisionis, nu. 8.*
- Parochialis Ecclesia habitu tantum impetratio, requirit nihilominus expressionem huiusmodi Parochialitatis in supplicatione, & quartè, lib. 3. cap. 5. nu. 9.*
- Parochialis Ecclesia habitu tantum, non amittit sua privilegia, nu. 13.*
- Parochialis Ecclesia quomodo possit offerri Clerico habenti primam Tonsuram, lib. 3. cap. 7. num. 1.*
- Parochiales Ecclesias conferunt Cardinales Episcopi, existentes in Vrbe, sine concursu, lib. 3. cap. 8. nu. 11.*
- Parochiales Ecclesia, in perpetuum conferenda, non obstante contraria consuetudine, lib. 3. cap. 9. nu. 39.*
- Parochialis Ecclesia fundator, non potest in fundatione adijcere, quod Rector sit amovibilis, nu. 40.*
- Parochialis Ecclesia, Nationis Gracorum, Neapolis, in titulum perpetuum conferenda, num. 41.*
- Parochialis non arguitur ex fonte baptismali, neque ex cimiterio, lib. 3. cap. 1. num. 5. & 6.*

INDEX RERVM,

- & 6. & quare, numero 7.
Parochialitas non excluditur ex non residentia Rectoris, lib. 3. cap. 5. nu. 11.
Patres Societatis Iesu, qui emisserunt tria vota simplicia, possunt retinere beneficia sacularia, & pensiones, lib. 1. cap. 6. nu. 321.
Patronus quomodo possit impedire collationem legati, cum onere celebrandi missas, lib. 1. cap. 2. nu. 24.
Patronus potest absq; causa amouere Capellanium amouibilem, & alium presentare, lib. 1. cap. 6. nu. 273.
Quod tamen intelligendum, cessante odio, seu malitia in amouente, nu. 274.
Patronis, sicut Papa non praeiudicat in presentatione, ita nec in tollendo ordinationem beneficij, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 99.
Patronus, post fundationem beneficij, cur non possit apponere nouas conditiones, nu. 160.
Patronus, contra iuris dispositionem nouam legem beneficio imponere non potest, lib. 2. cap. 12. nu. 56.
Patronus beneficij efficitur statim post consensum Ordinarij, lib. 4. cap. 1. nu. 6.
Patronus, neq; per suum Procuratorem ad id constitutum, presentari potest ad beneficium, lib. 4. cap. 2. nu. 17.
Ricci opinio contrarium sentientis reijcitur, num. 18.
Patronus, nec medietate, neq; immediate potest seipsum presentare, nu. 19.
Patronus beneficij, cum sit unicus, quomodo Ordinario supplicet pro collatione, nu. 22.
Patronus, etiam non impeditus potest per procuratorem presentare, num. 23.
Patronus, quod tempus babeat ad presentandum ad beneficium, nu. 28.
Patronus Laicus, potest unum presentare, ac postea alium, accumulatiue, lib. 4. cap. 2. nu. 29.
Non tamen patronus Clericus, nu. 30.
Patronus, potest plures unico contextu presentare, nu. 33.
Et unus post alium, non recedendo tamen a prima presentatione, num. 34.
Patronus, presentando, cum iuramento de non presentando alium, an possit deinde cumulatiue variare lib. 4. cap. 2. nu. 35.
Patronus, variando, non potest ultra duos presentare, nu. 37.
Patroni diuersorum beneficiorum iuris patronatus, possunt inter se permutare, nu. 43.
Patronus, in fundatione beneficij, potest appone-
re conditiones, extra, uel prater, ac contra ius, nu. 62.
Patronus non potest purgare moram ad presentandum, num. 73.
Patrono quomodo currat nouum tempus ad presentandum, lib. 4. cap. 3. nu. 19.
Patronus, quomodo possit presentare post terminum edicti, nu. 31.
Patroni existentes in quasi possessione vacandi, non tenentur probare descensionem a Fundatore, lib. 4. cap. 4. nu. 9.
Patronus donans ius patronatus, censetur dinasse cumulatue, no autem priuatiue, cum ipso donante, lib. 4. cap. 5. nu. 16.
Patroni diuersarum Ecclesiarum, possunt inter se, illas permutare, etiam sine consensu Episcopi, licet possit ad cautelam adhiberi, nu. 17.
Patronus potest vendere honorarias, seu alios fructus sui iuris patronatus, si sic sibi in fundatione reseruauit, nu. 48.
Patroni unius uox tantum, sermone presentantis quomodo officij presentato, numero 53.
Patronus, potest in limine fundationis conditionem apponere, ut per se, uel per procuratorem, possit presentare ad beneficium antequam uacet, lib. 4. cap. 6. nu. 35.
Necnon, ut praedecessor eligat sibi successorem in beneficio, sine Ordinarij institutione, nu. 36.
Patronus unus, presentans, praeseruat possessionem aliorum non presentantium, numer. 45.
Et quomodo intelligendum, nu. 46.
Patronus, presentans, quomodo restetur, se non habere compatronos, nu. 47.
Et quomodo praescribas in patronatus contra compatronum, nu. 48.
Patrono scienter presentante coram non habente facultatem instituendi, collati deuoluitur ad Superiorem, lib. 4. cap. 5. nu. 5.
Patronorum consensus requiritur in erectione Parochialis, aut alterius beneficij de iure patronatus in Collegium Ecclesiam, lib. 2. cap. 1. nu. 27.
Pensio assignatur etiam laico, lib. 1. cap. 5. nu. 156.
Hodie tamen non reseruat, nisi Clericis saltem prima tonsura, nu. 157.
Pensionem obtinere, longe minus est, quam beneficium, nu. 158.

Pensio

ET SENTENTIARVM.

- Pensio, quando veniat appellatione beneficij, num. 159.*
- Pensionarius, quoad privilegium fori, venit appellatione beneficiati, nu. 162.*
- Pensio est res spiritualis, tanquam quoddam beneficium, nu. 165.*
- Pensiones super Fructibus Episcopatum Hispania, quando requirant Clericatum, lib. 1. cap. 5. nu. 172.*
- Pensio de consensu, sine causa, non solet per Papam reservari, nu. 177.*
- Pensiones de consensu ad favorem consanguinei titularis, ut plurimum fraudulenta, numero 178.*
- Pensio reservata laico, cum clausula, ex nunc, &c. non exigitur, nisi post clericatum, numero 192.*
- Pensio reservata illegitimo, cum clausula, postquam Clericali caractere fuerit insignitus, debetur solum à die suscepti characteris, lib. 1. cap. 5. nu. 194.*
- Pensio, quando reservatur laico, illum Dataria appellat Scholarem, nu. 198.*
- Pensio nulliter reservata ob defectum Clericatus, revalidatur per novam reservationem, num. 212.*
- Et sub qua formula petitur dicta nova reservatio, nu. 213.*
- Pensio reservatur personis Ecclesiasticis, licet Clerici non sint, lib. 1. cap. 5. nu. 220.*
- Pensionem reservat Papa ad commodum, & utilitatem laici pro imminente eiusdem necessitate, nu. 236.*
- Littera tamen huiusmodi reservationis expediuntur in personam alicuius Clerici, numero 237.*
- Et cum facultate transferendi, & quare, numero 238.*
- Et proponitur Exemplum, nu. 239.*
- Pensio quomodo reservata pueri trium annorum, vel circa, nu. 240.*
- Pensiones super fructibus beneficiorum Hispania pro Curialibus, & alijs Italis, quomodo Papa reservet, nu. 241.*
- Pensionis non potest esse penes unum, & illius commoditas penes alium, lib. 1. cap. 5. numero 244.*
- Pensiones possunt Italis habere in Portugallia, vigore litterarum Apostolicarum, nu. 245.*
- Pensionis reservanda Praxis, pro exteris, super Fructibus beneficiorum in Hispania existentibus, nu. 246.*
- Pensione reservata super capite Hispani, ad eodem Itali, quid servetur, ne Italus moriente Hispano, amittat pensionem, lib. 1. cap. 5. num. 247.*
- Pensionis ius, an resideat penes eum, in cuius personam gratia pensionis facta est, an penes eum, in cuius commodum cedit; & tres casus proponuntur, nu. 249.*
- Pensiones Italo in caput Hispani reservata, per mortem utriusque extinguuntur, nu. 251.*
- Et quare, nu. 252.*
- Pensio confidentialis quomodo probetur, numero 253.*
- Casus proponitur, lib. 1. cap. 5. nu. 254.*
- Pensio, non est beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. cap. 5. nu. 152.*
- Pensio, diversa à Beneficio, habet qualitates, num. 154.*
- Pensio, in mera temporalitate consistit, nu. 155.*
- Pensio, cum beneficio, non potest in eadem Ecclesia retineri, lib. 2. cap. 6. nu. 55.*
- Pensionis reservatio super fructibus Canonatus Penitentiarij, non requirit expressionem huius qualitatatis, lib. 2. cap. 4. nu. 114.*
- Pensio reservata super fructibus Ecclesie, nondum erecta in titulum, est nulla, lib. 2. cap. 7. num. 7.*
- Pensio reservata super fructibus Collegiata, si illa erigatur in Cathedrali, non extinguitur, lib. 2. cap. 15. nu. 101.*
- Pensionario iniungitur onus recitandi Officium Beatae Mariae, lib. 1. cap. 5. nu. 160.*
- Et sic habet annexum onus spirituale, numero 161.*
- Pensionarius, si asserat se Clericum, cum sit laicus, pensionis reservatio est nulla, nu. 166.*
- Pensionum reservationes non admittit Dataria Apostolica, nisi pro Clericis capacibus beneficiorum, lib. 1. cap. 5. nu. 163.*
- Perceptoriam regularis impetratio, cum Clausula, quod consuevit Clerico seculari commendari, non valet, si semel tantum fuerit sic commendata, lib. 2. cap. 6. nu. 35.*
- Persona Ecclesiastica, quamam intelligatur in materia iuris patronatus, lib. 4. cap. 2. n. 41.*
- Personarum acceptio non est apud Deum, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 37.*
- Personatus, & dignitas aequiparantur beneficijs curatis, lib. 2. cap. 12. nu. 150.*
- Pia causa, quamam intelligatur, lib. 4. cap. 1. num. 18.*
- Penitentiarius, ad praescriptum Sacri Concilij,*

na

INDEX RERVM;

- an possit ab Episcopo constitui in Collegiatis Ecclesijs. Et respondetur negativè ex declaratione Sacra Congreg. Conc. lib. 2. cap. 4. num. 102.*
- Penitentiarij institutionis facienda ab Ordinario, formula, nu. 103.*
- Penitentiarius institutus ad prescriptum Concilij, non potest absolvere penitentes à castibus Episcopo reservatis, sine illius speciali delegatione, nu. 104.*
- Et sub qua formula concipi potest dicta delegatio, nu. 105.*
- Penitentiarius institutus vigore Concilij, quam iurisdictionem habeat absolvendi à peccatis, & assertur declaratio Sacra Congregationis, lib. 2. cap. 4. nu. 106.*
- Penitentiarij institutio, an spectet ad solum Episcopum, sine Capitulo? Et respondetur affirmativè, ex declaratione Sacra Congregationis, nu. 107.*
- Penitentiarij officium, ordinaria auctoritate institutum, à prima erectione vacans, confertur per Ordinarium, nu. 108.*
- Si verò vacaverit in mense reservato, confertur à Papa, etiam ex declaratione Sacra Congregationis, nu. 109.*
- Penitentiarij officij provisio, Sede Episcopali vacante, spectat ad Papam, etiam ex declaratione Sacra Congregationis, lib. 2. cap. 4. num. 110.*
- Penitentiario, quando conferenda prabenda à Capitulo, Sede Episcopali vacante, nu. 111.*
- Penitentiarij presentatio in Canoniatu, et prabenda præservatur Capitulo, & alijs, ad quos spectat, dummodò fiat de Electo ab Episcopo, & refertur declaratio Sacra Congregationis, nu. 112.*
- Penitentiarij officium non providetur per concursum. Et quare, nu. 113.*
- Penitentiarij officio nõ prohibetur Ordinarius providere per concursum, lib. 2. cap. 4. numero 115.*
- Penitentiarij Officium, non esse conferendum Doctõri indocto, ex declaratione Sacri Concilij, nu. 120.*
- Potest tamen resignari, & conferri non Doctõri, si tamen sit doctus, & habilis, nu. 121.*
- Penitentiarij officij erectio, non sortita effectum in prima vice, denuo fieri potest, nu. 124.*
- Penitentiarij, et Lectorem in Cathedrali instituendi onus Episcopo iniungitur à Papa, in provisione Ecclesie, necnon Monasterij Pietatis, & Seminarii, lib. 2. cap. 5. nu. 21.*
- Penitentiarius, sine Lector Theologia, licet non possit optare, potest tamen suam prabendam renunciare, etiam ad fauorem, nu. 28.*
- Dummodò resignatarius habeat qualitates ad id à Concilio requisitas, nu. 29.*
- Penitentiarius habens parochialem, an illum possit retinere, et sic utrunq; Officium exercere, ante vacationem prabende, nu. 32.*
- Penitentiarius, ante vacationem prabende, eius Officio unita, neq; vocem in Capitulo, neq; Sedem in Choro habes, minusq; interm præ Canonico habendus est, nu. 33.*
- Penitentiarius non potest per Capitulum eligi, Sede Episcopali vacante, lib. 3. cap. 6. num. 54.*
- Portuarius, ubi aliquo iure effecti sum de Capitulo, possunt eligi in Coadiutores, & Coniudices, lib. 2. cap. 13. nu. 50.*
- Posse non dicimus ea, quæ honestè non possumus, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 70.*
- Possessio, non autem proprietatis, in collatione beneficiorum attenditur, lib. 1. cap. 6. nu. 336.*
- Possessio, seu quasi iuris conferendi, acquiritur per unicum actum, nu. 344.*
- Etiam si collatio fuerit facta per assertum Vicarium, nu. 345.*
- Ac per Vicarium Generalem, mortuo Episcopo, ante notitiam obitus, nu. 346.*
- Possessio conferendi beneficium, voti liberum, sufficit, nu. 353.*
- Possessio Capitaliter capta, non insert ad Collegiatam, lib. 2. cap. 9. nu. 25.*
- Sed quid requiratur ad Collegiatam, numero 26.*
- Possessio, cum proprietate, nihil commune, habet lib. 2. cap. 13. nu. 44.*
- Possessio acquiritur per actum pacificè gestum, num. 45.*
- Possessio Capitali suffragatur, etiam successoribus in Canoniatu, nu. 48.*
- Possessio beneficij, tradita ab habente facultatem conferendi, habet vim collationis, lib. 4. cap. 7. nu. 14.*
- Possessio beneficij acquiritur per altaris osculum, ac per tactum anuli ianue Ecclesie clausa, lib. 4. cap. 7. num. 41.*
- Necnon sufficit ocularis inspectio Ecclesie beneficij, nu. 42.*
- Et quid si beneficium non habeat Ecclesiam, seu Capellam materialem, nec nomen alicuius Sancti, nu. 43.*

Pof-

ET SENTENTIARVM.

- Possessio beneficij, quando non extendatur ad illius bona, nu. 45.*
- Possessione apprehensa bonorum Ecclesia, non censetur adeptus ipsius Ecclesia, nu. 44.*
- Possessio seu quasi, presentandi, acquiritur ex unica presentatione, lib. 4. cap. 4. nu. 5.*
- Et quot requisita concurrant pro validitate quasi possessionis, num. 6.*
- Possessor bona fidei, facit fructus suos, lib. 1. cap. 6. nu. 337.*
- Pragmatica, & ordinationes Hispania prohibent, pensiones reservari ad favorem exterorum, lib. 1. cap. 5. nu. 242.*
- Praxis declarat mentem Pontificis, lib. 2. cap. 15. nu. 7.*
- In practica non habetur, quod lege non caveatur, nu. 8.*
- Praxis, & observantia, sunt optima legum interpretes, lib. 2. cap. 2. nu. 35.*
- Præbenda Theologalis, quando instituenda in Cathedralibus, ac Collegiatis Ecclesijs, lib. 2. cap. 5. nu. 1.*
- Præbenda non potest assignari Theologo, ubi fuerit, aliud stipendium assignatum, nu. 2.*
- Et quando detur præbenda Theologalis, & aliud stipendium, nu. 3.*
- Præbenda Theologalis assignatio per Episcopum, non habet effectum reservatorem, & affectus, ex declaratione S. Concilij, nu. 4.*
- Theologalis qualitas, nisi per Episcopum adiciatur in ipsa provisione, non poterit postmodum illam adicere, lib. 2. cap. 5. nu. 5.*
- Theologalis præbenda requirit actualem deputacionem, ex declaratione S. Conc. nu. 6.*
- Theologalis præbenda institutionis, ab Ordinario facta, formula, nu. 8.*
- Præbenda vacantes in mense reservato, non possunt uniri Officia Penitentiary, & Lectoris, lib. 2. cap. 5. nu. 22.*
- Præbenda Penitentiaria, seu Theologalis assignatio, non impeditur per statutum, seu consuetudinem de optando, & quare, nu. 24.*
- Præbenda possunt, ex causa supprimi, & extingui, lib. 2. cap. 8. nu. 17.*
- Præsumitur in dubio presentatur illud, quod requiritur pro validitate actus, lib. 1. cap. 5. nu. 127. & 130.*
- Prædo est etiam in sua possessione tuendus, nisi constet de mala fide, lib. 1. cap. 6. nu. 365.*
- Prælato mortuo, vacat possessio Prælatû, non autem bonorum Ecclesia, lib. 4. cap. 7. nu. 58.*
- Prælatû, desiderantibus, neganda, fugientibus, offerenda, lib. 4. cap. 2. num. 13.*
- Prærogativa data Doctõribus, non competunt Doctõrellis, lib. 2. cap. 9. nu. 118.*
- Presbyter, an simplex Clericus presentandus, ex fundatione, recurritur ad conjecturas, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 133.*
- Necnon ad observantiam subsequendam, numero 134.*
- Presbyteratus, de iure communi, non omnino requiritur tempore collationis beneficij, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 83.*
- Sed illius annexio intelligitur habitu, non autem actu, num. 84.*
- Quod procedit, etiam si presbyteratus, requiratur ex statuto, consuetudine, vel privilegio, num. 85.*
- Secus verò, ex fundatione laicali, et quare, numero 86.*
- Presbyteri nomen, est equivocum, & potest verificari, etiam in simplici Clerico, lib. 2. cap. 10. il. 2. num. 121.*
- Presbyteri nomen, non infert per necesse ad qualitatem Sacerdotij, nu. 125.*
- Præsertim, ubi concurrat communis usus loquendi, nu. 126.*
- Presbyteri omnes, in Apulia, vocantur Abbates, nu. 130.*
- Presbyteri nomen, potius ad Sacerdotem, quam ad alium spectat, nu. 138.*
- Presentatus, potest iuri suo renunciare, lib. 2. cap. 12. nu. 65.*
- Presentandus ad beneficium sacerdotale, quando debeat esse actu Sacerdos, lib. 3. cap. 7. num. 4.*
- Presentandi quasi possessio, an transeat ad heredes sine illius apprehensione, distinctio proponitur, lib. 4. cap. 4. num. 16.*
- Et quomodo concludatur negatiue, nu. 17.*
- Presentandus ad beneficium, an tempore presentationis debeat incidere in habitum, et tonsuram clericibus, lib. 4. cap. 6. nu. 32.*
- Presentare nemo potest se ipsum ad beneficium, & quare, lib. 4. cap. 2. nu. 12.*
- Presentare seipsum ad beneficium, neminem posse, quomodo intelligendum, lib. 4. cap. 2. nu. 14.*
- Presentare potest pater filium, licet ipsi sint una eademque persona, nu. 20.*
- Presentare quando possit donatarius, donatorem in patronatus, nu. 24.*
- Et quomodo donatio deprehendatur fraudulenta, num. 25.*

Eccc Pra

INDEX RERVM,

- Præsentatio ad beneficiũ dicitur, que fit superiori, aliàs dicitur nominatio, lib. 2. c. 5. n. 175.*
- Præsentatio, quomodo competat quandoque per viam simplicis petitionis, lib. 1. cap. 6. numero 342.*
- Præsentatio facta per possessorem, etiam violentum, si de violentia non constat, valet, num. 364.*
- Præsentatio illius, quem Ordinarius scit non habere ius, est spernenda, nu. 358.*
- Præsentationis: tempus attendi debet, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 141.*
- Præsentationis ad beneficiũ iurispatronatus formula proponitur, lib. 4. cap. 1. nu. 4.*
- Præsentatio ad beneficiũ faciendã post decretum erectionis, nu. 5.*
- Præsentatio ad beneficiũ iurispatronatus, quomodo fieri debeat de præsentato præsete, lib. 4. cap. 2. nu. 1.*
- Et quomodo illa definitur, nu. 2.*
- Præsentationem ad beneficiũ de absente factam, non tenetur Ordinarius admittere, num. 3.*
- Exemplum refertur de præsentato, & instituto, non existente in rerum natura, nu. 4.*
- Præsentatio, quare faciendã ad beneficiũ de persona præsete, lib. 4. cap. 2. nu. 6.*
- Præsentatio ad beneficiũ, quando fit coram Papa, nõ requiritur præsetiã præsetati, nu. 7.*
- Præsentatio, quomodo fieri possit, cum promissione de rato, nu. 9.*
- Præsentatio ad beneficiũ legitime faciendã, quot personas requirat, nu. 10.*
- Quando autem due persone sufficiant, n. 11.*
- Præsentatio patroni Ecclesiastici, habet vim Electionis, lib. 4. cap. 2. nu. 31.*
- Præsentatio, est fructus iurispatronatus, nu. 57.*
- Præsentatio ad beneficiũ, fieri potest, etiam in die Natiuitatis, & Paschæ Resurrectionis Domini Nostri, nu. 79.*
- Ac etiam de nocte, nu. 80.*
- Præsentatio ad beneficiũ, fieri potest etiam ultima die, & ultima hora quadrimestris, seu semestris dati ad præsentandum, nu. 82.*
- Præsentatio ad beneficiũ iurispatronatus, admittenda, cum clausula, si, & in quantum, lib. 4. cap. 3. nu. 1.*
- Et quid ipsa clausula importet, nu. 2. & 4.*
- Præsentatio non debet absolute, per superiorem admitti, & quare, nu. 3.*
- Præsentatio a superiore non admissa, an teneatur Patronus alium præsentare, nu. 5.*
- Et quomodo præsentatus tunc instituat, nu. 7. & 11.*
- Et quid de hoc Cancellaria, nu. 10.*
- Præsentatio vnius ex patronis, quomodo sufficiat, alijs exclusis, lib. 4. cap. 3. nu. 32.*
- Præsentatio ad beneficiũ non admissa, neque reiecta, non suffragatur ad acquirendam quasi possessione præsentandi, lib. 4. c. 4. n. 13.*
- Neq; si illa fiet in vim concordie, nu. 14.*
- Aut ex obscuris præsentationibus, nu. 15.*
- Præsentatio facta, vt præsentatus aliquid soluat Ecclesiæ, est Simoniacã, lib. 4. cap. 5. numero. 54.*
- Præsentatio Simoniacã, cum impositione oneris beneficio, vt hic, nu. 56.*
- Præsentatio de inhabili, cum conditione obtinendi Apostolicam dispensationem, an sua valida, lib. 4. cap. 6. nu. 4.*
- Præsentatio ad beneficiũ fieri potest, etiam conditionalis, dummodo conditio purificetur ante institutionem, lib. 4. cap. 6. nu. 26.*
- Secus verò dicendum de institutione, nu. 27.*
- Præsentatio, & nominatio ad beneficiũ, in quo differant, nu. 30.*
- Præsentatio ad beneficiũ, non potest fieri, ante obitum beneficiati, nu. 33.*
- Præsentatio facta ad beneficiũ, quod patronus putabat vacare, & tamen non vacabat, an valeat, lib. 4. cap. 6. nu. 37.*
- Præsentatio, seu beneficij collatio, an valeat, nõdum tradito sepultura, corpore Rectoris defuncti, num. 39.*
- Præsentatio a superiore admittenda, iuxta fardationem, etiam cum conditionibus iuri contractis, nu. 42.*
- Præsentatione facta coram inferiore, non habente facultatem instituendis, quomodo patronus possit iterũ præsentare, lib. 4. c. 7. n. 1.*
- Præsentatio, & institutio, in beneficio iurispatronatus, si spectet ad ipsum Episcopũ ex diuersis qualitatibus, quomodo faciendã, n. 2.*
- Præsentatio ad beneficiũ, licet faciendã coram Papa ex fundatione, fit tamẽ coram notario Cancellaria, vel Camera, lib. 4. cap. 7. n. 34.*
- Et sub qua formula fieri consuetum, nu. 35.*
- Præsentationis ad beneficiũ, facta coram Papa, non requiritur expressa acceptatio, nu. 36.*
- Præsentatus ad beneficiũ iurispatronatus, si non sit Clericus, præsentatio est nulla, lib. 1. cap. 5. nu. 10.*
- Nec sufficit, si postea præsentatus etiam statim fiat Clericus, nu. 11.*

Præ-

ET SENTENTIARVM

Presentatus, sufficit, quod sit Clericus, presentationis tempore, nu. 173.
Presentatus à bona fidei possessore, non amovendus, quamvis postea constet, illum non esse patronum, lib. 1. cap. 6. nu. 360.
Presentatus absens, quando institvendus, lib. 4. cap. 2. nu. 5.
Presentatus, quomodo presentationi de se facta, possit consentire, lib. 4. cap. 2. nu. 15.
Et quomodo augeat numerum, consentiendae presentationi, nu. 16.
Presentatus, iniuste reiectus, recurrat ad Papam pro obtinenda provisione, lib. 4. cap. 3. nu. 6.
Presentatus, nisi acceptet presentationem, non acquirit ius ad rem, lib. 4. cap. 3. nu. 15.
Nam acceptatio est pars presentationis, nu. 16.
Presentatus absens, debet acceptare presentationem infra tempus, nu. 17.
Nec prodest acceptatio facta per Notarium in instrumento presentationis, nu. 18.
Presentatus, & institutus, non propositis editis, quas penas incurrat, nu. 28.
Et quid, ubi ex consuetudine non proponuntur, nu. 29.
Presentatus ab existente in quasi possessione presentandi, praefertur presentato à proprietario, lib. 4. cap. 4. nu. 7.
Quomodo vero secus, nu. 8.
Presentatus iurat, se non commississe Simoniam in presentatione, ex Concil. Prouinc. Mediolanen. lib. 4. cap. 5. nu. 55.
Presentatus habilis à minori parte patronorum, praefertur inhabili presentato, à maiori parte, lib. 4. cap. 6. nu. 2.
Presentatus ad beneficium, non indigens dispensatione, praefertur presentato indigenti, nu. 5. & 54.
Presentatus ad beneficium, si aliud incompatible ebtineat, ad sedem Apostolicam remittendus, nu. 28.
Presentatus à maiori parte patronorum instituendus, nu. 44.
Presentatus incereus se in beneficium, ante institutionem, amittit ius sibi quasitum, lib. 4. cap. 7. nu. 13.
Prestimonia, quae non habet annexam spiritualitatem, non dicuntur beneficia, lib. 1. c. 3. n. 73.
Prestimonia, illa sunt vere beneficia, quae à Prelato non conferuntur nisi Clerico, nu. 74.
Sed hodie in Hispania dantur omnia in titulum beneficij, nu. 75.
Et sunt instituta pro studentibus, ac subsidio

contra infideles, nu. 76.
Praesumpta probatio, quanam sit in beneficiis, lib. 1. cap. 6. nu. 317.
Principalis sublato, accessorium etiam censetur sublatum, lib. 2. cap. 15. nu. 43.
Principes, veritatem mutare non possunt, licet possint contra eam fingere, lib. 2. cap. 15. n. 140.
Principis concessio, intelligitur sine alicuius iniuria, lib. 2. cap. 14. nu. 57.
Privatio, qua fit ipso iure, non requirit hominis ministerium, lib. 3. cap. 6. nu. 34.
Privilegium amittit, qui permissa potestate abutitur, lib. 3. cap. 6. nu. 31.
Privilegia, & immunitates, &c. Collegiata Ecclesia, conceduntur ad instar aliarum Collegiatarum, quandoque verò exprimuntur in erectione, lib. 2. cap. 15. nu. 92.
Privilegium per illum non usum, amittitur, nu. 93.
Sed quomodo id intelligatur, nu. 94.
Privilegium non amittitur per non usum, etiam spatio 1000. annorum, quando non venit casus eo utendi, lib. 2. cap. 15. nu. 95.
Secus, si habens privilegium, est in causa privilegij, et per eum stet, quominus illo utatur, nu. 96.
Privilegia Parochialis Ecclesiae, in Collegiata erecta, an censeantur extincta, nu. 97.
Privilegium, per mutationem status, non extinguitur si est compatibile, cum statu mutato, nu. 102.
Processus, circa qualitates prouendorum ad Cathedrales, quomodo cõficiendi ex Constitutione Urbani VIII. lib. 2. cap. 16. nu. 60.
Processus prouendorum ad Cathedrales ab Urbe absentium, si quid desit, suppletur in Curia, nu. 61.
Promoti ad Cathedrales, praestant iuramentum fidei, & fidelitatis, sicut alij, Dignitates obtinentes, lib. 2. cap. 16. nu. 12.
Et quare, nu. 13.
Promouens indignum, punitur, lib. 2. cap. 12. nu. 103.
Promoueri, qui potest intra annum, non eget dispensatione super aetate ibi, nu. 73.
Secus, si non potest intra idem tempus promoueri, nu. 74.
Pronomen lvi, est personalissimum, lib. 4. cap. 6. nu. 49.
Proprietas non habetur in consideratione, sed nudum exercitium possessionis, lib. 1. cap. 6. nu. 347.
Proprietas absorbet possessionem, & quomodo, nu. 355. & 359.
Provisio Apostolica, non mutat statum, seu quasi

INDEX RERVM;

possessionem iurispatriatus, lib. 1. cap. 6. nu. 368.

Sed quando contrarium non apparet, illum corroborant, & declarant, nu. 369.

Nisi tamen appareat de Papa voluntate illum mutandi, nu. 370.

Q

Qualificatus, iuxta foundationem, si non adlit, presentabitur non qualificatus, lib. 2. cap. 12. nu. 59.

Et regula, circa hoc constituitur, nu. 60.

Qualificatus, ex fundatione, non potest immitti presentari, nu. 64.

Qualitas eadem, omnia copulata, qua ab eadem oratione reguntur, qualificat, lib. 2. cap. 13. nu. 14.

Qualitas extrinseca non presumitur, nisi probetur, lib. 1. cap. 5. nu. 107.

Qualitas, certo tempore requisita, si postea intervenit, nihil operatur, nu. 171.

Qualitas sufficit adesse tempore, quo dispositio sumpsit effectum, lib. 2. cap. 6. nu. 53.

Qualitas requisita in prouisis de Dignitatibus in Collegiatis Ecclesijs, non est de precepto, nisi ubi id commode fieri potest, ex declaratione Sacrae Congregationis, lib. 2. cap. 10. il. 1. nu. 77.

Qualitas adiecta rei, immutat eius naturam, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 106.

Qualitas adiuncta verbo, debet regulari secundum tempus verbi, nu. 108.

Qualitas, in fundatione beneficij apposita, intelligitur, quocumq; modo illud vacauerit, nu. 143.

Qualitas in fundatione beneficij apposita, nec de consensu patroni, tollitur ab Episcopo, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 147.

Et refertur declaratio Sacrae Congregationis, nu. 148.

Qualitas requisita in beneficio, ex indulto Apostolico, quomodo procedat in collationibus Apostolicis, circa derogationem fundationis, lib. 2. cap. 12. nu. 67.

Quasi possessio sufficit in iudicio manutentionis, lib. 2. cap. 13. nu. 41.

Quindennij solutio, quando cesset, ratione suppressionis, & unionis beneficiorum, lib. 2. cap. 8. nu. 65.

R

Ratificatio male suscepti Clericatus, non operatur, si fiat post collationem beneficij, lib. 1. cap. 5. nu. 150.

Ratificatio promotionis ab alio Ordinario facta, quomodo intelligenda, lib. 1. cap. 5. numero 218.

Non retrahitur in praiudicium tertij, numero 219.

Ratihabitio sequens, facit aliquid legitimum, quod antea erat illegitimum, lib. 1. cap. 5. nu. 149.

Raynuius Farnesius, aetatis quindecim annoru, promotus a Paulo III. ad Ecclesiam Neapolitanam, lib. 2. cap. 14. nu. 32.

Et, sub qua formula fuit sibi constitutus Episcopus suffraganeus, nu. 33.

Rebuffi sententia, nempe quod illa pars reddituum, qua datur Ministro Ecclesiae dicitur beneficium, reijcitur, lib. 1. cap. 2. nu. 37.

Rectoria, seu Prioratus ruralis, quomodo censetur simplex beneficium, lib. 2. cap. 12. nu. 151.

Regula 4. Cancellaria, an intelligenda, etiam de dignitatibus erectis post reservationem. Et concluditur affirmatiue, lib. 2. cap. 13. nu. 18.

Et intelligitur de dignitatibus actu, ut in tres reservationes, nu. 19.

Regula 4. Cancellaria, quas Dignitates comprehendat, nu. 21.

Regula 4. an referretur unam, vel duas Dignitates in Cathedrali, & sic etiam in Collegiata, lib. 2. cap. 13. nu. 23.

Et an referretur dignitatem monachalem, n. 24.

Regula reuocatoria unionum, quare emanauerit, lib. 2. cap. 15. nu. 21.

Pracedit in unionibus quocumq; auctoritate factis, nu. 22.

Regula reuocatoria unionum, comprehendit unionem ex causa volupratis, aut voluntatis, nu. 25.

Non tamen uniones ex causa danti, nu. 26.

Regula reuocatoria unionum, subditetur, an praeseruet factas ad diuini cultus augmentum, petitur gratia qualidatoria a Papa, lib. 2. cap. 15. nu. 57.

Et sub qua formula petenda, nu. 58.

Regula reuocatoria unionum, non habet locum, quando vnus Ordo supprimitur, eiusq; beneficia alteri applicantur, nu. 60.

Regu-

E T S E N T E N T I A R V M

- Regula reuocatoria, quas uniones tueatur, numero 62.*
- Regula reuocatoria semper loquitur, semperq; reseruat, lib. 2. cap. 15. nu. 159.*
- Regula reuocatoria verba loquuntur de quibuscumque beneficijs, nu. 160.*
- Regula reseruatoria loquitur de tempore vacationis beneficij, lib. 3. cap. 6. nu. 83.*
- Regula Cancellaria de Idiomate, cur emanauerit, lib. 3. cap. 7. nu. 21.*
- Et quomodo detur illius derogatio, nu. 22.*
- Regula de exprimendo valore, quid contineat, nu. 28.*
- Regula de unionibus, non derogatur ab Ordinario, lib. 2. cap. 3. nu. 90.*
- Regula 4. verba, decem florenorum, ad quam verba referantur, lib. 2. cap. 13. nu. 11.*
- Regula reuocatoria unionum verba, que suum non sunt fortitæ effectum, quomodo intelligenda, lib. 2. cap. 15. nu. 30.*
- Regula reuocatoria unionum, qua ratione emanauerit, lib. 2. cap. 15. nu. 37.*
- Regula reseruatoria verba, loquitur de quibuscumq; beneficijs, nu. 160.*
- Regula reseruatoria mensium Apostolicorum, & Alternativa pro Episcopis tenor proponitur, lib. 3. cap. 6. nu. 6.*
- Regnum Neapolis constat ex centum quadraginta octo Ciuitatibus, que in vigintiunum Archiepiscopatus, ac centum viginti septem Episcopatus diuiduntur, lib. 1. cap. 4. nu. 93.*
- Regularibus, etiam Claustralibus Papa reseruat pensiones, lib. 1. cap. 5. nu. 234.*
- Formula huius reservationis proponitur, numero 335.*
- Regularis Ecclesia, erigitur à Papa in Collegiatam secularem, lib. 2. cap. 9. nu. 4.*
- Et proponitur casus erectionis, nu. 101.*
- Religiosi, lato sumpto vocabulo, Clerici appellantur, lib. 1. cap. 5. nu. 225.*
- Remoto vno obstaculo, non censetur alterum remotum, non facta illius mentione, lib. 1. cap. 5. nu. 206.*
- Requisita, ubi plura simul requiruntur, vno deficiente, nihil dicitur actum, lib. 1. cap. 1. nu. 13.*
- Res de facili ad suam primariam naturam reuertitur, lib. 1. cap. 6. nu. 306.*
- Rebus Ecclesia, in gubernandis, quanto sunt plures, tanto plura videntur, lib. 2. cap. 13. nu. 52.*
- Res tota indicatur ex presentaneo statu lib. 1. cap. 2. nu. 63.*
- Res facilius renascitur, quam à principio nascitur, lib. 2. cap. 2. nu. 32.*
- Rescriptum, ratione vnius horæ, potest dici posterius, lib. 1. cap. 5. nu. 128.*
- Reseruatio mensium, non capit si nolirem deputationem Sacerdotis ad celebrandum missas, lib. 1. cap. 2. nu. 27.*
- Reseruatio facultatis opponendi nouas conditiones, post erectionem beneficij, est prorogatio perfecta foundationis, & conditio suspensua, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 151.*
- Reseruatio fauorabilis includit, etiam beneficia nouiter erecta, lib. 2. cap. 15. nu. 158.*
- Residere tenentur Canonici Collegiata, etiam non insignis, lib. 2. cap. 14. nu. 37.*
- Secus in Collegiata rurali, & quomodo id intelligatur, nu. 38.*
- Resignatione beneficij, inducitur amissio tituli, ac possessionis, lib. 2. cap. 1. nu. 24.*
- Restitutio non operatur illud de quo non loquitur, lib. 1. cap. 5. nu. 207.*
- Restitutio, aduersus lapsum temporis ad presentandum, non datur, lib. 4. cap. 2. nu. 72.*
- Revalidatio quoad vnum defectum, non extenditur, quoad alium non expressum, lib. 1. cap. 5. nu. 205.*
- Revalidatio reservationis pensionis, ob defectu Clericatus, petenda est in specie, nu. 201.*
- Reuocatoria futurorum, non comprehendit futurum, habens dependentiam à præterito, lib. 2. cap. 15. nu. 36.*
- Rex Hispaniarum disponit de quamplurimis beneficijs in suis Regnis, lib. 1. cap. 4. nu. 84.*
- Rex Francia in suo Regno dicitur Ordinarius Collator, nu. 85.*
- Rex Anglorum, & Hungaria, etiam conferunt beneficia in suis Regnis, nu. 86.*
- Rex Hispaniarum ex privilegio confert beneficia, & in illis instituit absq; alia presentatione, que sunt sui iuris patronatus, numero 87.*
- Regibus conferentibus beneficia Ecclesiastica, sine privilegio, non suffragatur aliqua consuetudo, seu prescriptio, nu. 91.*
- Rex Francorum, est Canonicus in Ecclesia Sancti Hilary Picqueniensis, lib. 1. cap. 5. nu. 139.*
- Romana Curia, omnium Curiarum Magistra, lib. 2. cap. 16. nu. 45.*
- Rota Auditor, Episcopus effectus, Locumtenens vocatur, lib. 3. cap. 8. nu. 36.*

Sacer-

INDEX RERVM;

S

- S**acerdos proximior ex fundatione presentandus, si non reperiat, quis possit presentari, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 140.
- Sacerdotis deputatio, qui celebret; requirit Sacerdotium actu, & refertur decisio Rota, lib. 2. cap. 10. il. 2. nu. 116.
- Sacerdotij qualitas, in fundatione, non tollitur per Episcopum, etiam de consensu patroni, nu. 119.
- Sacerdotij qualitas in fundatione, quomodo necessaria, tempore presentationis, nu. 149.
- Sacerdotij qualitas in fundatione, quomodo declarata per Sac. Congreg. nu. 152.
- Scholaris qualitas, exprimitur ad differentiam Clericatus, lib. 1. cap. 5. nu. 199.
- Scrutinio publicato, si moriantur omnes Canonici, corrueute tecto, substituti tenentur eundem eligere, cui est ius quasitum, & quarè, lib. 2. cap. 12. nu. 42.
- Scutum auri in auro octo stamparum, quantum valeat, lib. 2. cap. 13. nu. 9.
- Sede Episcopali vacante, potest Capitulum statuerè super statu Ecclesia sicut Episcopus; lib. 2. cap. 15. nu. 122.
- Et quomodo possit statum facere contrarium alteri statuto Episcopi, nu. 123.
- Sede Episcopali vacante, beneficiorum collatio spectat ad Papam, lib. 3. cap. 6. nu. 1. & 50.
- Sedis Episcopalis vacatio, quousque duret, numero 52.
- Sede Apostolica vacante, beneficia reservata conferuntur ab Ordinario, donec Papa faciat novas regulas Cancellaria, nu. 56.
- Et quomodo hoc intelligatur, nu. 57.
- Semel ipso iure perdit, non quaruntur ipso iure, lib. 2. cap. 16. nu. 22.
- Semel probatum, quando non sit denuò probandum, lib. 4. cap. 4. nu. 3.
- Semicanonicatus duo in Ecclesia Meten. conferuntur in titulum, lib. 1. cap. 3. nu. 77.
- Seminarij Ecclesiastici puerorum erectio, non servata forma Concilij Tridentini, est nulla, lib. 4. cap. 8. nu. 1.
- Seminario non dum erecto, Papa unit beneficia Ecclesiastica, nu. 2.
- Seminarij erectio, sub qua forma petitur à Papa, nu. 3.
- Seminarium Papa erigit, cum unione beneficiorum, unico contextu, nu. 4.
- Seminario, sub qua formula, fit ab Episcopo unio beneficiorum, num. 5.
- Seminarij taxa, tenentur contribuere, etiam S. R. E. Cardinales, lib. 4. cap. 8. nu. 10.
- Seminario tenentur Hospitalia contribuere pro rata fructuum beneficij illi annexi, nu. 12.
- Necnon pensionarij, nu. 13.
- Etiam de pensionibus reservatis ante erectionem Seminarij, nu. 14.
- Et quam ratio, circa hoc, sit invenienda, nu. 15.
- Seminario non soluitur taxa, ex distributionibus quotidianis, lib. 4. cap. 8. nu. 16.
- Quinam contribuere non teneantur, nu. 17.
- Seminario, taxam solvere recusans, quomodo compellatur, num. 18.
- Seminario non potest Episcopus unire Dignitatem, aut Canonicatum, nu. 21.
- Sed à Papa uniri solent, & afferuntur exempla, nu. 22.
- Seminario uniri non possunt beneficia curata, neq; habitu tantum, nu. 23.
- Seminarij quatuor Deputatorum electio, fieri potest, etiam extra Synodum, lib. 4. cap. 8. num. 28.
- Seminario non dum erecto, an fieri possint applicatio taxa, & unio beneficiorum, nu. 32.
- Et resolvatur negativè, cum exemplis, & declarationibus Sacrae Congregationis, & Rota decisionibus, nu. 33.
- Seminarij Collegium dici non potest, ante introductionem puerorum; & refertur optima Rota decisio, nu. 34. & 36.
- Seminarium non dicitur erectum ex emptione Domus pro eo, & creatione Deputatorum, lib. 4. cap. 8. nu. 35.
- Seminario legitime erecto, facta unio beneficij, an expiret, deficientibus postea Scholaribus, nu. 37.
- Seminario quomodo possit Episcopus unire beneficia reservata, iuxta mentem Concilij Tridentini, nu. 38.
- Seminarium, an possint uniri beneficia, per Episcopum obtenta ante suam promotionem, nu. 45.
- Sepultura, & Capella quomodo vendi seu concedi possint, lib. 4. cap. 5. nu. 49.
- Sepultura, gratis prestanda defunctis, nu. 50.
- Signatura perficitur in Datatione autem in simplici appositione manus Papae, lib. 3. cap. 8. nu. 48.
- Signatura Papae incipit operari, à die Data, numero 46.
- Simonia, frequentius committitur, in translatione

ET SENTENTIARVM

- tione iurispatronatus per venditionem Vniuersitatis, lib. 4. cap. 5. num. 31.*
Simonia committitur, tam in accipienda pecunia, quam in illius promissione, nu. 51.
Necnon pro remissione alicuius debiti per praesentatum, nu. 52.
Simonia non committitur in Capellanijs erectis sine consensu Ordinarij, nu. 57.
Simonia committitur in beneficijs manualibus, sicut in ceteris beneficijs, lib. 1. cap. 6. n. 286.
Simoniaca est renunciatio beneficij, seu litis pro pecunia, lib. 4. cap. 5. nu. 58.
Singularis loquutio, non extenditur ad pluralitatem, lib. 2. cap. 24. nu. 122.
Synodum congregandi, est ius Episcopale, lib. 3. cap. 3. nu. 8.
Solemnitas, etiam non enunciata, praesumitur, quando agitur de graui prauidicio alterius, lib. 2. cap. 8. nu. 44.
Solemnitates, ita requiruntur in unione, sicut in alienatione, lib. 2. cap. 15. nu. 73.
Solitum, inducitur, ex unico actu, lib. 2. cap. 6. nu. 24.
Solitum, & consuetum, differunt inter se, & in quo, nu. 28.
Solutio fructuum facienda, possessori putatiua, non autem proprietario, qui caret possessione, lib. 1. cap. 6. nu. 372.
Spiritualia, non occupant locum, lib. 4. cap. 1. nu. 13.
Sponsa una, duos sponfos habere non potest, lib. 2. cap. 7. nu. 4. & lib. 2. cap. 2. nu. 52.
Status vltimus beneficij attenditur in dubio; secus vero quando constat de anteriori, lib. 1. cap. 2. nu. 31.
Status beneficij, duplici modo deprehenditur, nempe per veram, aut praesumptam promotionem, lib. 1. cap. 6. nu. 316.
Statutum tribuit beneficio de seculari in regularem, & e contra, cursus quadraginta annorum, nu. 324.
Statutum beneficij regularis, in facularem, & e contra, potest Episcopus mutare, nu. 325.
Status regularitatis, quomodo requirat praescriptionem 40. annorum, nu. 326.
Statutis patronorum Ecclesiasticorum Papa derogat cum clausula, non obstantibus, lib. 2. cap. 12. nu. 53.
Statutum Ecclesiae, non obstat prouisionibus Apostolicis, nu. 126.
Statuti Ecclesiae iurati, vel confirmati, est mentio facienda in supplicatione, nu. 129.
Statuti particularis derogatio, quandoque à Papa denegatur, nu. 130.
Statuta, iuri contraria, confirmantur à Sede Apostolica, lib. 2. cap. 15. nu. 125.
Statuta facta per Capitulum, & Canonicos eatenus ligant, quatenus sint in usu, nu. 143.
Statutum, ut liget, debet esse usu receptum, n. 145.
Statuta, semper habent tacitam conditionem, dummodo usu recipiantur, nu. 146.
Et contrarius non usus probatur eo ipso, quod non probatur usus, nu. 147.
Statuti usus, non probatur, si illud fuit receptum per paucas vices, et quare, lib. 2. c. 15. n. 148.
Statutum, ut liget, debet esse publicatum, & usu receptum, nu. 149.
Statutum imperfectum, non ligat, nu. 150.
Statutum, quo Canonicis permittitur absentia quatuor mensium, non est sublatum, si est ab Apostolica Sede confirmatum, nu. 152.
Statutum contra ius commune, & Concilij Tridentini decreta, si allegetur confirmatum à Sede Apostolica, intelligitur de confirmatione, ex certa scientia, nu. 155.
Statutum de continuanda possessione in haeredes, non habet locum in spiritualibus, lib. 4. cap. 4. nu. 18.
Supplicatio signata super Dignitate obtenta, retinetur in Dataria, donec ibi exhibetur testimonium emissionis professionis, lib. 2. cap. 16. nu. 4.
Necnon fides idoneitatis, ac de vita, & moribus Oratoris, nu. 5.
Supplicatio signata, non tamen registrata, potest laecari, lib. 3. cap. 5. nu. 25.
Supplicatio, praesumitur per Papam signata, tempore Data, lib. 3. cap. 8. nu. 47.
Supplicationes beneficiales, quandoque per Officiales Dataria Apostolica reijciuntur, lib. 1. cap. 1. nu. 8.
Supplicatione signata, cum commissione in forma Dignum, non vacat beneficium per obitum Oratoris, lib. 3. cap. 5. nu. 26.
Supplicationem habens, etiam Registratam, non tamen in forma gratiosa, non dicitur habere ius in re, sed tantummodo ad rem, nu. 29.
Supplicationum Apostolicarum correctio, postquam sunt registrata, ad solum Datarium pertinet, lib. 3. cap. 8. nu. 25.
Supprimendi beneficia Ecclesiastica, legitima causa est diminutio reddituum, lib. 2. cap. 8. nu. 34.
Hac tamen diminutio, quomodo accipienda, n. 35.
 Suppre-

INDEX RERVM,

- aut plene probanda, lib. 3. cap. 6. nu. 48.
- Vacatio beneficii, contingens ante obitum Papa in mense reservato, si illa tunc de ea non prouiderit, an prouideat Ordinarius, nu. 60.
- Vacatio beneficii, non autem durationis tempus attenditur, ut illud dicatur reservatum, an non, nu. 82.
- Vacationis modus precipuus est, per obitum Beneficiarii, lib. 3. cap. 5. nu. 5. nu. 16.
- Vacatione prima durante, beneficii, sit impetratio adhuc per obitum, nu. 28.
- Et illius supplicationis formula duplex proponitur, nu. 29.
- Vacatione beneficii contingente in mensibus Ianuarij, & Decembris, collatio semper spectat ad Ordinarium, lib. 3. cap. 6. nu. 2.
- Sive gratia alternatiue acceptauerit, siue, non nu. 3.
- Et in illis nulla potest considerari reservatio, & quare, nu. 4.
- Valor beneficii, quare exprimendus secundum communem estimationem, lib. 3. cap. 7. nu. 31.
- Valor plurimum beneficiorum, simul exprimendus in collatione Apostolica, non autem separare, num. 35.
- Valoris beneficii expressio requiritur in collationibus, Apostolicis, ibidem, nu. 23.
- Et quare, nu. 25. & 27.
- Non in collationibus Legatorum à latere, num. 24.
- Non autem in collationibus Ordinarij, & quare, num. 26.
- Valoris qualitas decem florenorum Reg. 4. intelligenda de Dignitatibus Principibus in Collegiatis, lib. 2. cap. 13. nu. 16.
- Valoris beneficii expressio, qua fit per non excessum, non iustificatur per probationem de assensu, lib. 3. cap. 7. nu. 33.
- Variatio facta priuati, presentando alium, est nulla, & quare, lib. 4. cap. 2. nu. 36.
- Venditio cuiuscumque rei vniuersalis, quomodo censeatur facta, lib. 4. cap. 5. nu. 32.
- Venditio vniuersalis, licet Simoniaci, respectu iurispatronatus, an teneat, nu. 46.
- Venter non debet pendere ab incerto, quia non patitur dilationem, lib. 3. cap. 9. nu. 24.
- Verba, sufficit, quod respiciant actum presentationis ad beneficium, licet non sit negatiue concepta, quod hic declaratur, lib. 2. cap. 10. & 2. num. 109.
- Verba, eligatur Sacerdos, pro Missa celebranda, respiciunt ipsam præstationem, nu. 112.
- Verba, intelligenda, secundum qualitatem preferentis, nu. 124.
- Verba, vacauerit, & vacet ad præfens, quare apposita in supplicatione beneficii vacantis per obitum, lib. 3. cap. 6. nu. 79.
- Verba, videri, ceteri, credi, & similia denotant fictionem, & impropriatam, lib. 2. cap. 15. nu. 135.
- Verba Concilij Tridentini, quod non eminenti professionem facti, possessio non suffragetur, quomodo intelligenda, lib. 2. cap. 16. nu. 25.
- Verbum, teneatur, est necessus assis, & præsumitur, nu. 36.
- Verbum Redditus, quomodo intelligendum, lib. 3. cap. 7. nu. 29.
- Et quomodo verbum proventus, nu. 30.
- Verbum ad nutum, quomodo accipitur, lib. 1. cap. 6. nu. 270.
- Verbum, voluntas, quid importet, nu. 271.
- Verbum, consuevit, requirit plures actus, qui verificentur in duobus, lib. 2. cap. 6. nu. 23.
- Verbum, Presbyter, prolatum à fundatore, si ante reservationem, potest etiam conuenire Clerico minorum ordinum, lib. 2. cap. 10. & 2. nu. 128.
- Veritas præfertur communi reputationi, lib. 1. cap. 5. nu. 167.
- Veritas, ante completum negotium declarata, præfertur opinioni, qua non attenditur in præiudicium veri conuenientis, lib. 1. cap. 6. nu. 357.
- Vexationem redimendi maritum, vitio periculosa, sine beneplacito Apostolica, lib. 4. cap. 5. nu. 68.
- Vexationem redimere in beneficiis, quomodo liceat, sine incursu Simonia, nu. 59.
- Vicaria perpetua, in quibus requiruntur Parochialibus, lib. 3. cap. 9. nu. 1.
- Vicaria vna perpetua, vacat ipso iure per assensionem alterius, nu. 2.
- Vicaria perpetua, potest ad favorem manuarij, nu. 4.
- Vicaria perpetua non dicitur, quando Parochia non habet Rectorem, lib. 3. cap. 9. nu. 8.
- Vicaria perpetua, sunt beneficia de per se, nu. 12.
- Vicarie duæ perpetuæ, incompatibiles, nu. 14.
- Vicarie temporales, non requirunt collationem, aut institutionem, lib. 3. cap. 9. nu. 28.
- Vicarie ambubiles, non sunt vitales beneficia, nu. 2.

E T S E N T E N T I A R V M

nequè impetrabiles, nu. 29.
 Vicaria ultimus status perpetuitatis, non attenditur, nisi in spatio 40. annorum, nu. 30.
 Vicaria erectio, conceditur quandoq; ad partem, & quomodo quandoq; à primena erectione, nu. 31.
 Vicaria perpetua, erectionis formula, cum promissione, proponitur, nu. 32.
 Vicaria perpetua, erecta in Parochiali Ecclesia Terra Procite Neap. Diac. tenor proponitur, nu. 35.
 Vicaria perpetua vacantes in mensibus reseruatis, an etiam comprehendantur in Constitutione Pij V. de portione assignanda Vicarijs perpetuis. Et resoluitur negatiue, lib. 3. cap. 9. nu. 42.
 Vicaria perpetua, an prouideatur pex cõcursum. Et concluditur negatiue, nu. 45.
 Vicaria perpetua, nulla est promissio per concursum, ubi ille non est adhibendus, nu. 46.
 Vicarij deputatio ad Parochialem Ecclesiam, vacantem, non est de forma, quando collatio spectat ad Papam, lib. 3. cap. 3. nu. 12.
 Secus si ad Episcopum, siue alium Inferiorem Collatorem, nu. 13.
 Vicarij deputationis forma, ad Parochialem Ecclesiam vacantem, nu. 14.
 Et quanam congrua portio eidem Vicario assignanda, num. 15.
 Non possunt assignari omnes fructus Ecclesie vacantis, nu. 16.
 Vicarij perpetui, quando constituendi per Episcopum, lib. 3. cap. 9. nu. 5.
 Vicarij temporales non constituendi per Episcopum, quando verò secus, nu. 6.
 Vicarij perpetui, quinam dicantur, nu. 10.
 Vicarij perpetui, siue Rectoris nomina, sunt Synonyma, nu. 13.
 Vicarij amouibiles, hodie constitui non possunt, lib. 3. cap. 9. nu. 16.
 Vicarij perpetui, constituendi per Ordinarios, etiam si in litteris unionis dicatur, quod Ecclesia possit deserui per Vicarios amouibiles, nu. 17.
 Quod tamen intelligitur de unionibus ante Concilium, nu. 18.
 Vicarij perpetui, constituendi per Episcopum in visitatione, nu. 19.
 Et ex iusta causa, alias à perpetuitate appellatur, nu. 20.
 Vicarijs perpetuis, quanam portio assignanda,

lib. 3. cap. 9. num. 21.
 Constitutionis Pij V. tenor, de hac re proponitur, nu. 22.
 Et quomoda, illa intelligenda, circa emolumenta incerta pro Vicario, nu. 23. & 26.
 Vicarij perpetui non instituendi ab Episcopo, nisi Vicaria formaliter erecta, nu. 27.
 Vicario perpetuo mortuo, Ecclesia dicitur vacare per illius obitum, lib. 3. cap. 9. nu. 11.
 Vicaria perpetuo in assignanda portione, qua consideranda, nu. 25.
 Vicarius, constituendus Parochiali Ecclesia, quocumq; modo illa vacet, lib. 3. cap. 3. numero 17.
 Et semel constitutus, non potest remoueri, & quare, nu. 18.
 Vicarius deputatus ad Parochialem Ecclesiam vacantem, si concurrat, quomodo ante collationem possit bona predicta Ecclesie administrare, nu. 21.
 Vicarius perpetuus, non potest remoueri, etiam si principalis Rector moriatur, & quare, lib. 3. cap. 9. nu. 3.
 Vicarius perpetuus, dicitur Rector cura animarum, licet non sit Rector Ecclesie, lib. 3. cap. 9. num. 15.
 Ultimus status non predest, quando constat de legitimo statu procedente, lib. 2. cap. 2. numero 61.
 Ultimus status beneficij probatur ex unica collatione, lib. 2. cap. 8. nu. 51.
 Si status antecedens non probetur contrarius ultimo statui, nu. 52.
 Et in dubio, attenditur altimus status, secus quando constat de veritate in contrarium, nu. 53.
 Ultimus status collatiuus beneficij, quid operetur, lib. 1. cap. 6. nu. 293.
 Ultimus status in beneficalibus, pluribus effectibus deseruit, nu. 310.
 Et consideratur tempore vacationis, seu impetrationis beneficij, nu. 311.
 Ultimus status indicat, eundem statum fuisse in pratoritum, nu. 313.
 Ultimus status, non confiso de contrario, inducit presumptionem similis de praterito, numero 314.
 Ultimus status sufficit pro iustificanda gratia, nu. 318.
 Et intelligitur, dummodo fuerit sortitus effectum, nu. 319.

Efff 2 Ulti-

INDEX RERVM,

- Vltimus status declaratur per plures regulas, lib. 1. cap. 6. nu. 320.*
- Vltimo statu in iudicando, attenditur quis sit in possessione conferendi, nu. 335.*
- Vltimus status, quomodo attendatur pro sustinenda collatione beneficij, nu. 349.*
- Vltimus status suffragatur, etiam contra prorsum Apostolicum, nu. 361.*
- Vltimus status non attenditur, quando constat de anteriore, & sic de veritate in contrarium, nu. 362.*
- Vnio beneficij manualis non valet, si Papa non fuit expressa manualitas, lib. 1. cap. 6. numero 295.*
- Vnio, extinguit titulum beneficij, nu. 363.*
- Vnio, cur Seminario fiat, etiam de reseruatis, lib. 2. cap. 5. nu. 23.*
- Vnio fieri non potest sine causa, & illius cognitione, nu. 26.*
- Vnio prebenda pro Penitentiario, praeservatur, a regula reuocatoria, etiam ex declarationibus Sacrae Congregationis, nu. 27.*
- Vnio cum matersa suppressionis, fraternizat in requisitis necessarijs, lib. 2. cap. 8. nu. 28.*
- Vnio fieri non potest, nisi distributiue, non autem mensa Capitulari, si fiat per Ordinarium; secus vero si per Papam, lib. 2. cap. 8. nu. 57.*
- Vnio facta mensa Capitulari Neapolitana, per suppressionem Monasterij S. Mariae Angelorum, nu. 67.*
- Vnio facienda, de beneficio ad beneficium, non autem de beneficio ad non beneficium, numero 79.*
- Et proponitur casus ex notab. Cancell. numero 80.*
- Vnio facta ab Episcopo Cauen. mensa Capitulari, declarata nulla per Sacram Congregationem Concilij lib. 2. cap. 8. nu. 89.*
- Quia Concilium non dat facultatem unien- di mensa Capitulari, sed tenuibus prebendis dis singulorum Capitularium, nu. 90.*
- Vnio, licet accessorie facta, quando non extinguat titulum, lib. 2. cap. 13. nu. 27.*
- Vnio ad vitam, non extinguit titulum, sed habet vim dispensationis, nu. 28.*
- Et respicit potius fauorem personarum, quam Ecclesiarum, nu. 29.*
- Vnio beneficiorum Massae Capituli Collegiate, donec sortiatur effectum, Communitas, seu Vniuersitas spondet necessaria, lib. 2. cap. 15. num. 17.*
- Et quod decretum erectioni adijciatur circa hoc, per Datariam, nu. 18.*
- Vnio facta pro erectione beneficij, dicitur pro augmento cultus diuini, nu. 27.*
- Et tunc, nec vno, nec dimembratio subiacet regula reuocatoria, nu. 28.*
- Vnio beneficij, ut dicatur forsita effectum, quomodo intelligenda lib. 2. cap. 15. nu. 31.*
- Effectuata in vno beneficio, censetur effectuata, quoad reliqua, lib. 2. cap. 15. nu. 32.*
- Vnio beneficij, an debeat fieri Collegiata, ante, vel post illius erectionem, nu. 34.*
- Vnio sequitur erectionem, tanquam illius accessorium, nu. 41.*
- Vnio facta propter paupertatem Ecclesia, ex crescentibus fructibus, dissoluitur, nu. 45.*
- Vnio, ex quibus causis fieri potest, item, et dissolui lib. 2. cap. 15. num. 46.*
- Nihil tam naturale, quam dissolueri eo genere, quo ligatum est, nu. 47.*
- Qui potest condemnare, potest absolvere, num. 48.*
- Qui potest instituire, potest destituere, numero 49.*
- Vnio beneficij facta per Ordinarium, illiusque dissolutio requirit causam, & consensum Capituli, lib. 2. cap. 15. nu. 55.*
- Vnio reuocatur, si fuerit facta ex causa voluptatis, aut utilitatis, vel commodioris sustentationis, nu. 61.*
- Vnio facta de beneficio non reseruato, viuente beneficiato, valet, si ille obierit in mense Apostolico, lib. 2. cap. 15. nu. 66.*
- Vnio facienda per Episcopum, requirit consensum Capituli; quia dicitur alienatio, numero 67.*
- Secus vero, si de consuetudine non requiratur, num. 68.*
- Vnio, venit appellatione alienationis rerum Ecclesia, nu. 71.*
- Vnio facta per Ordinarium sine, vel ex falsa causa, est nulla, lib. 2. cap. 15. nu. 75.*
- Nam requirit causam, & solemniter, numero 76.*
- Et quando vtraque, interuenit seruanda est per Successorem, nu. 77.*
- Vnio beneficiorum, ut valeat, requirit manifestam Ecclesia utilitatem, ac necessitatem, nu. 78.*
- Vnio beneficij requirit vocationem, & consensum patroni, seu Laici, seu Clerici, lib. 2. cap.*

ET SENTENTiarVM

- cap. 15. numero 83.
 Non tamen requirit consensum Rectoris, sibi non prauidetur, nu. 84.
 Sed et est infirmanda unio, & quare, numero 85.
 Unio beneficij ad tempus, an requirat consensum patroni, nu. 86.
 Unio beneficij, Seminario facienda, non requirit consensum Capituli, sed quatuor Deputatorum, ex Concil. Trid. lib. 4. cap. 8. nu. 24.
 Et aliter facta, est nulla, licet non teneatur Episcopus sequi illorum consilium, nu. 25. & 27.
 Unio de beneficio reservato, tempore unionis, quomodo sustineatur, lib. 4. cap. 8. nu. 40.
 Unio beneficiorum, non solo verbo, sed scripturis authenticis facienda, nu. 42.
 Uniones beneficiorum, fiunt à Papa, causis prius examinatis in Sacra Congregatione Concilij. Quamvis pro libito voluntatis possit unire, & dismembrare; cum sit in beneficialibus Dominus absolutus, lib. 2. cap. 3. num. 91. & 92.
 Uniones fiunt à Papa, quando non possunt fieri ab Ordinario, lib. 2. cap. 8. nu. 78.
 Uniones ad vitam, et Commenda, sunt palliate dispensationes, lib. 2. cap. 13. nu. 30.
 Uniones quamquam excipiantur à regula reuocatoria unionum, lib. 2. cap. 15. nu. 23.
 Unionem, etiam à Papa factam, quomodo possit Episcopus dissolvere, nu. 57.
 Uniones praesumuntur ex iusta causa facta, num. 64.
 Uniones facta per Ordinarium, quando à Papa de nouo fiant, & sub qua formula, numero 65.
 Uniones non requirunt alias solemnitates, praeter Papa auctoritatem, legitimè tamen interpositam, nu. 74.
 Uniones perpetua, à 40. annis citrà, examinanda per Ordinarium, nu. 82.
 Uniones beneficiorum, quo tempore fieri possint, lib. 4. cap. 8. nu. 19.
 Et quamquam Cautela adhibenda pro validitate unionis, nu. 20.
 Unionis gratia, tacita manualitate in beneficio faculari, est subreptitia, lib. 1. cap. 6. numero 266.
 Unionibus beneficiorum, quot requisita concurrere debeant, lib. 2. cap. 3. nu. 89.
 Unionis nomen, est generale, & continet sub se suppressionem, & extinctionem, lib. 2. cap. 8. num. 7.
 Sine quibus, ipsa unio fieri nequit nu. 8.
 Unionis membra, seu requisita, qua sint, numero 9.
 Unionis dissolutio fit ab Episcopo, cum causa cognitione, & consensu Capituli, lib. 2. cap. 15. nu. 52.
 Unionis dissolutio requirit citationem eorum, quorum interest, nu. 56.
 Unioni facienda per Ordinarium, si Capitulum non consentiat, recurritur ad Papam, numero 69.
 Unionum suspensio non comprehendit factas vigore Concilij Tridentini, lib. 4. cap. 8. numero 6.
 Unionis beneficij suspensio, sub qua formula datur in resignationibus à Cancellaria Apostolica, nu. 7.
 Et quomodo petenda, nu. 8.
 Et quod remedium adhibendum, ne suspensio praedicta iocum habeat, nu. 9.
 Unionum, cessantibus causis, cessant quoque uniones, lib. 2. cap. 15. nu. 44.
 Unionum rescripta, qua fiunt à Papa, semper intelliguntur, si causa vera sint, numero 79.
 Etiam si unio fiat motu proprio, & Papa causas unioni inserat, nu. 80.
 Et qua sit ratio, nu. 81.
 Unire an possit Cardinalis Episcopus beneficia duplici reservatione affecta, & decisio Rotae proponitur, lib. 4. cap. 8. nu. 43.
 Et pro nullitate unionis proponitur Motus proprius Urbani Papa. VII. nu. 44.
 Unire non potest Episcopus beneficium deuolutum ad Papam, lib. 4. cap. 8. nu. 41.
 Unire licet possit Papa sine causa, tamen id non praesumitur, & quare, lib. 2. cap. 3. numero 93.
 Unire, an possit Episcopus Capitulo, quando illius bona, et Capituli sunt communia, lib. 2. cap. 8. nu. 84.
 Unire qui potest, etiam unionem dissolvere valet, lib. 2. cap. 15. nu. 50.
 Uniri sine consensu patroni, potest beneficium ad vitam alteri beneficio, quod Rector obtinet, lib. 2. cap. 15. nu. 87.
 Et quamquam sit ratio, ex Notab. Cancell. numero 88.
 Uniri non possunt beneficia reservata per regulas

INDEX RERVM;

- Las Cancellaria, nequè ab Ordinaria, nequè ab alio inferiore, lib. 4. cap. 8. nu. 39.*
- Vnitum beneficium, non possidetur tanquam titulus, lib. 2. cap. 12. nu. 116.*
- Vocem habens in Capitulo, non sequitur, quod sit de Capitulo, lib. 2. cap. 13. nu. 49.*
- Voluntas testatoris, pro lege seruanda, lib. 2. cap. 10. il 2. nu. 146.*
- Voluntas in animo consistens, est quid facti, lib. 4. cap. 1. nu. 16.*
- Voluntas testatoris, imperfecta, ratione solennitatis, dicitur perfecta, ratione voluntatis, nu. 17.*
- Voluntas, ex actu nullo declaratur, lib. 4. cap. 6. nu. 38.*
- Vota Canoniorum, data extra Capitulum, actum Capitularum concernentia, non suffragantur, lib. 2. cap. 15. nu. 117.*

Z

Z *Erronea opinio rejicitur, quatenus dicit, Episcopum posse novas Dignitates in Ecclesia creare. Similiter Barbosa, lib. 2. cap. 2. nu. 34.*

F I N I S

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Legatoria
R. SALVAREZZA
Via Val. Susanna, 85
Tel. 0422/219 - ROMA

